فهرسة الجزء الاول من التفسير الجمالي

بسم الله الرحمن الرحيم

نحمد لمن تفرد بالقدم وكل شئ سواه مسبوق بالعدم وهو الرحمن علم القرآن وهو المبارك الذى نزل الفرقان على عبده ليكون للعالمين نذيرا وارسل رسوله شاهدا ومبشرا ونذيرا وداعيا الى الله باذنه وسراجا منيرا وقال و بشر المؤمنين بأن لهم من الله فضلا كبيرا

ابيات

حمدی که پرگهر بود از وی دکان جان — شکری که برشکر بود از وی دهان جان
حمدی که جان بیان کندش از ادای دل — شکری که دل ادا کندش از بیان جان
حمدی که در قلادهٔ انعام در کشد — لولوز بحر خاطر وگوهر زکان جان
حمدی که در عزیمت گلشن سرای قدس — بربام عرش بر دود از نردبان جان
حمدی که چون هما فکند سایهٔ شرف — بر اوج بارگاه قدم زاشیان جان
بادا نثار بارگه واجب الوجود — بستایدش مگر دل من از زبان جان
مانند آفتاب جهانتاب روشن است — آثار پادشاهئ او در جهان جان

وازکی الصلوات واشرف التسليمات على مهبط جبريل ومحل الوحى والتنزيل ومورد القرآن الكريم المنعوت بانك لعلى خلق عظيم وبما ينطق عن الهوى ان هو الا وحى يوحى

شعر

وهو الذى ببيانه و لسانه — هدى الانام ونزل التنزيل
عن فضله نطق الكتاب و بشرت — بقدومه التوراة والانجيل

ابيات

درجان چوکرد منزل جانان ما محمد — صد در کشاد در دل از جان ما محمد
از درد زخم عصیان ما را چه غم چو سازد — از مرهم شفاعت درمان ما محمد
از امتان دیگر ما آمدیم برسر — آنرا که نیست باور برهان ما محمد

والصلاة والسلام على آله وأصحابه وازواجه وذريته وأهل بيته أجمعين برحمتك يا ارحم الراحمين

على ارواحهم تحف التحايا — من الله الذى خلق البرايا

(امابعد) فيقول اذل الخليقة بل لاشئ فى الحقيقة الذى لاقدر له ولاقدر ولانخل له ولاسدر محمد حسين بن الشيخ محمد اسمعيل الهندى الدهلوى الحقير المشتهر بالفقير كه چون صرف همت عالى خادم تنزيل جلالى معلم معنئ قرآن مروج تفاسير كلام الرحمن فخر هندوستان عالى دودمان دردمند مؤمنين حميم مسلمين حجت مساكين راس الموحدين نائب سيد المرسلين مولانا الشيخ محمد جمال الدين ادامه الله الحق المبين على رؤس المستفيدين هندى دهلوى در تعليم معنى قرآن مجيد ابواب فتوح بر روى اهل هندوستان وافغانستان كشود وآنچنان در تعليم ترجمهٔ هنديهٔ قادريه ورفيعيه پرداخت كه هركس راه هدايت شناخت سپس علم استحصال ترجمهٔ فارسيهٔ فتح الرحمن در زبان افغانى افراخت و بعد انطباعش بخط جلى هديهٔ افغانستان ساخت اكنون در وفور اشتياق اهداى اين هديهٔ مرضيه اعنى معنى اعجاز خير البريه عليه الصلاة والتحيه در زبان تركيه بسوى تركستان ذى شوكت وشان ازبهر انتفاع خواص وعوام اتراك بمنافع فهم معنى كلام رب الافلاك ترك خور وخواب نمود وغم خير سگاليهاى اتراك دل شان ازدست ربود و بوساطت عالم كامل جامع معقول ومنقول حاوى فروع واصول علامه ذكى ماهر بزبان تركى نائب سيد الانس والجان مولانا محمد خير الدين خان هندى حيدرابادى سلمه الله الولى الهادى آن پيكر حور منظر اعنى فتح الرحمن فارسيه را در پيرايهٔ كلمات تركيه آورده بارسال اين فقير حقير الذى يصدق عليه رب اشعث اغبر مدفوع بالابواب از ملك هندوستان در بلدهٔ طيبهٔ مصر صانها الله تعالى عن الفساد الى يوم التناد فى شهور سنة اربع وتسعين بعد الالف والمائتين در اشرف مطابع كيهان اعنى مطبعهٔ خديويهٔ مصريه از كالبد طبع برآورده جانى در قالب مردگان غفلت انداخت وارواح ذاكرين الله وشاغلين بالله را براحت

بی پایان نواخت تقبل الله منه وجعل سعیه مشکورا واعطاه به نضرة وسرورا
وهو علی کل شیٔ قدیر وبالاجابة جدیر * وانی سمیت هذا الکتاب المستطاب
التفسیر الترکیمة بالتفسیر الجمالی علی التنزیل الجلالی مراعاة للنسبة باسم مولانا
محمد جمال الدین دامت رفعته فی الدنیا والدین ولقبته بمبین القرآن بالترکیمه ترجمة
فتح الرحمن بالفارسیه فبادروا الیه أیها المؤمنون المشتاقون لعلکم بتعلیمه
وتعلمه تفلحون واگر گویی که فتح الرحمن چیست ومضاف الیه آن کیست میگوییم
که فتح الرحمن اسم سامی ترجمهٔ مقبولهٔ قرآن مجید عربی در زبان فارسیست ومقبول
زباندانان فرس از اهل هند ومطبوع طبائع خاص وعام اهل فارس وسائر بلاد ست
وچرا نبود که معلم معنی کلام ملک العلام رب العباد ومذکر یوم التناد والمعاد
والمعادست اسمش موافق مسماست والفاظش مطابق معنی قلیل المبانی است
وکثیر المعانی انموذج شجر خلدست طویل الظلال وشاهد مهر طلعت منور قلوب
مظلمه است در حسن وجمال وچگونه نباشد که مترجمش افضل علمای متأخرینست
ورأس الموحدین رئیس المحدثین سند المفسرین ینابیع علوم الدین اسوة العارفین
مرشد السالکین نائب سید المرسلین فخر الاماثل والاشباه ذی المجد والکرامة
والمقامات العالیة والجاه امام فئهٔ غالبهٔ اهل توحید الله وعامل السنة السنیة
لوجه الله والمبتغی لمرضات الله معلم کتاب الله والهادی الی هدی رسول الله المتبتل
الی الله عما سوی الله شاه ولی الله الهندی الدهلوی ابن شاه عبد الرحیم ادخلهما
الله تعالی بحبوحة جنات النعیم

امام له فضل جلیل ورفعة	تجل عن الاحصاء فی وصف شاعر
فلا زال قبر فیه عاطر جسمه	ندیا بغیث الرحمة المتواتر

عمرها در حرم محترم بلد امین شبها بسحر آورد واکتساب اکثر علوم در ام القری
نمود علامه فهامه در شهرت گرمیٔ هنگامه دارد وصاحب تصانیف کثیره است
تفسیر فتح الرحمن ترجمهٔ فارسیهٔ قرآن وحجة الله البالغه بعربیه در اسرار شریعه
وعقد الجید فی احکام الاجتهاد والتقلید بعربی وازالة الخفاء عن خلافة الخلفاء
در فارسی کتاب کبیر دلپذیر از مصنفات مشهورهٔ اوست من شاء فلیطلب من الهند

الابیات من الفقیر

سراج سر حق تنویر مشکات ولی الله	بصیرت چون نباشد قسمت ذات ولی الله

زاجلای بدیهات بین فضل وکمال او
زتألیفات پرخیر وسعادات ولی الله

تقی وزاهد واواه وذاکر از صفات اوست
ولی الله دارد جمله آیات ولی الله

بنارحب دنیا کی بسوزی ای اسیر نفس
نگاه دل بیاری چون بجنات ولی الله

بظاهر وقف تدریس وبباطن محو مقصودی
تعالی الله چه معمور است اوقات ولی الله

دمش در آمد ورفت خودش چون شیشهٔ ساعت
مهیا بود بهر حفظ ساعات ولی الله

قبول کار وبارش مخبرست از اجتباء خاص
ببین ای دل مقامات رفیعات ولی الله

بیکدم مندرس شد هر بنای کفر هند از دین
چو شد سلطان درس پرد راسات ولی الله

چو تفسیر کریمش در لغات هر زبان پیوست
دلا بعد وفاتش بین کرامات ولی الله

غلامت راحت روح جهانی شد دهی یارب
بجنتهای روحانی مقامات ولی الله

فقیرم من زخدام غلامت یا غنی فردا
بیابم کاش در جنت ملاقات ولی الله

وازاولادش خلف کبیر فاضل وفضل مولانا شاه عبد العزیز صاحب تفسیر فتح
العزیز ودیگر تصانیف کثیره وخلف ثانی مولانا رفیع الدین صاحب ترجمهٔ هندیهٔ
قرآن تحت کل لفظ فرقان وثالث مولانا عبد القادر صاحب ترجمهٔ هندیهٔ مختصره
بر کلام رب أعلی بیان حاصل معنی وازأولاد بنات پسرش یعنی شاه عبد العزیز
رحمه الله حبر کامل محدث فاضل مشهور آفاق مولانا اسحق مرحوم وبرادرش
مولانا یعقوب از مهاجرین مجاورین مکهٔ معظمه بودند رحمهم الله تعالی ومولانا
الشیخ محمد جمال الدین باعث این تفسیر مبین از ارشد تلامذهٔ مولانا اسحق است
فالرجاء من الناظرین أن یشرکوا فی دعائهم الخیر من بذل جهده فی ترویجه
ومن ألفه وطبعه وسعی فی أمره وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین

بسم الله الرحمن الرحيم والحمد لله السميع العليم وصلى الله على افضل رسله
المبعوث لبيان افضل سبله وبعد فيقول المتوسل الى الله بالجاه الفاروقى ابراهيم
عبد الغفار الدسوقى مصحح دار الطباعه اعانه الله على اداء واجب هذه الصناعه
ان فتح الرحمن فى تفسير القرآن الفائق المبانى الرائق المعانى الحائز لبديع
التبيان الشريف بشرف الفرقان قد اعتنى مؤلفه المفضل بالاقتصار فيه على
ما عليه المعول فكان فى البيان كافيا ومن داء الجهل شافيا ليس بالطويل الممل
ولا بالمختصر المخل وقد ترجمه من اللغة العربية الى اللغة الفارسية منذ زمان
قديم شاه ولى الله بن شاه عبد الرحيم الهندى الدهلوى ولما أعجب مسلكه العالم
العلامة الحبر البحر الفهامة وارث العلم النبوى الماهر جمال الدين الهندى
الدهلوى تلميذ الشيخ اسحق حفيد شاه ولى الله بن شاه عبد الرحيم ورغب فى ترجمته
الى اللغة التركية لينتفع به ابناء اهل هذه اللغة البهية التمس من المولى العالم العامل
حاوى ما تفرق من اشتات الفضائل الحائز للمعقول والمنقول مالك زمام الذكاء
والمحصول المطبق بين الفروع والاصول وارث سيد الانس والجان المولى خير
الدين خان الهندى الحيدرابادى الشهير فضله بين الحاضر والبادى أن يترجمه الى
اللغة المذكورة فترجمه اليها وسماه بالتفسير الجمالى على التنزيل الجلالى ولتكثير
نسخ هذا التفسير رغب فى طبعه جم غفير وقد انتخب للارسال بهذا السعى
الاخروى الامثل المبجل الشيخ محمد حسين بن اسمعيل الهندى الدهلوى والحمد لله
وكفى وسلام على عباده الذين اصطفى

تركى مصححى نجيب افندينك تقريظلريدر

اعلم علماى دوران امثل اماثل عصر وزمان مقتداى اهل تحقيق پيشواى ارباب
تدقيق اسوة المدرسين فخر المفسرين مولانا محمد جمال الدين هندى دهلوى
حضرتلرى علم تفسير كلام ربانى وايضاح معنى قرآنى يه اهتمام وتدريس كتب
نفيس ايله امرار اوقات وايام ايتمكده اولوب كفتار درربارلريله تشنيف سامعهٔ
خاص وعام وافادات فيض غايتلريله احياى قلوب انام ايدرك اهالى هندوستانى
مستفيد بيورررلردى خصوصا شيخ كامل واستاد فاضللرى اولان شيخ اسحق
دهلوينك جد امجدلرى شاه ولى الله حضرتلرينك فارسيه ترجمه ايتمش اولدقلرى فتح
الرحمن نام تفسير اجل تفاسير وتبيين معانى قرآنيده بى نظير اولمغله بك معنالرى
اولوب نشرينى التزام وبين الانام شهرت بولمسنى خواهش تام بيورملريله لغت

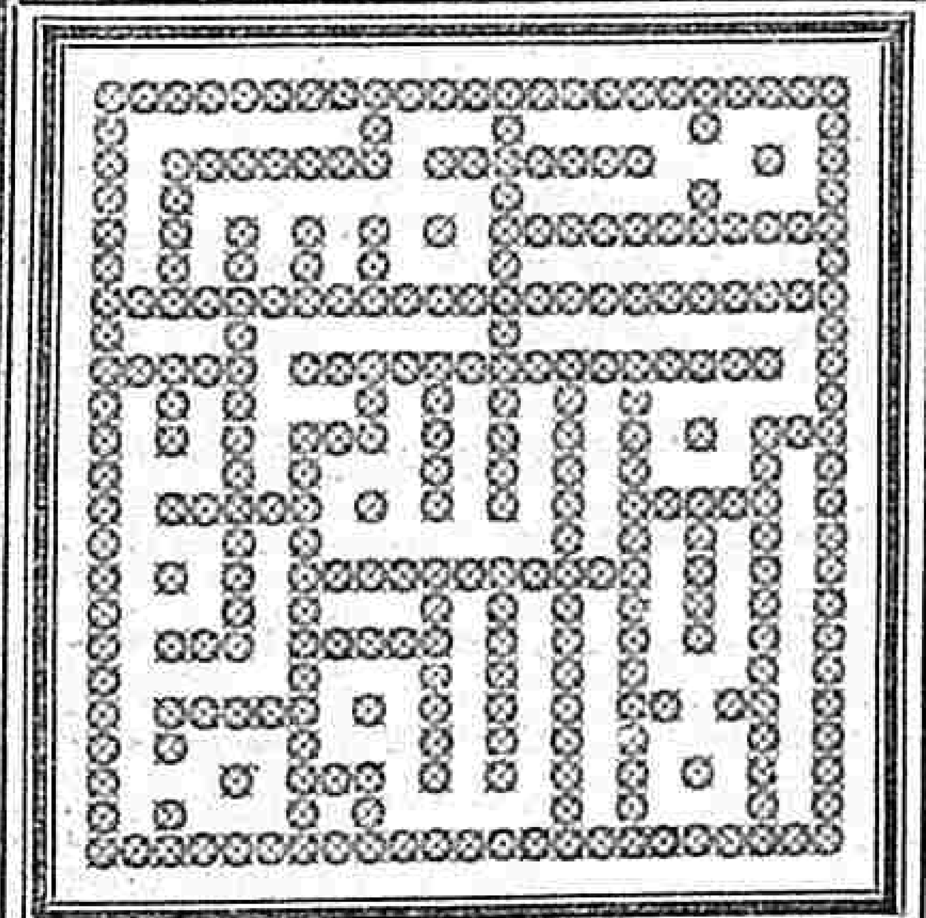
أفغانى يه اولان ترجمه لرينى دخى دردست استحصال ايدوب هند مطبعه لرنده جلى
خطله طبع ايتديره رك افغانستان اهالئ فضائل نشانلرينه بركذارا يلمشلرايدى واول
شاهد مقصود رندان هندوستان وعاشقان افغانستان بزم عرفانلرينه همدم
اولمقده ايسه ده ياران تركان وصال جانفزالرينه واصل ودلتشنكان روميان
زلال لعل حيا تبخشالرينه نائل اوله مدقلرينه بو دفعه مولاناى مشار اليه اول
مخدرهٔ زيبانك روى دلاراسندن پردهٔ موانعى رفع وازاله اولنوب بالاى خوش
اداسى نوجامهٔ تركيه ايله تزيين قلنمسنى مشاطهٔ نوعروس معانى صورتكرنكارخانهٔ
مبانى لسان تركى يه اشنا فاضل يكتا چابكسوار ميدان تحقيق بالابر وازاوج
تدقيق عالم عامل عمدهٔ اماثل وارث سيد انس وجان مولانا محمد خير الدين خان
هندى حيدرابادى حضرتلرندن التماس بيوردقلرنده ارادهٔ فاضلانه لرينه بالامتثال
اول نازنين حورى مثالك بالاى رعناسنه اكساى كساى تركى ايليوب وبعض فوائد
وايضاحات الحاقيله تزيين وتوشيح بيورديلر كرچه مولاناى مشار اليه ابناى تركه
بو نكله بر تحفهٔ جهانقيمت احسان واهدا بيورمشلردر فقط كنديلرينه دخى بر عمر
ثانى مثابه سنده واقع اولمشكه نام نامى فاضلانه لرى تا انتهاى روزكار جريدهٔ عالمده
ثابت وبرقرار اولوب لسان انسانده خير ايله ياد وتذكار اولمغه بادى ومدار اولمشدر
ومدت قليله ده نسخه لرينك تكثيريله اقطار عالمده اشتهار وانتشارى دستكاه
طبعه وضعه توقف ايتديكندن خديويت جليلهٔ مصريه ده مشهور آفاق اولان
بولاق مطبعهٔ عامره سنده طبع وتمثيلى مناسب كورمش اولملريله اشبو خصوصه
فاضل كامل الشيخ محمد حسين بن الشيخ محمد اسمعيل الهندى الدهلوى حضرتلرينى
خطهٔ مصريه يه سوق وروان بيورمشلردر واشبو كتاب عالى العنوان ترجمهٔ قرآن
اولدقدن بشقه تفسيره متعلق برنيجه فوائدى دخى مشتمل اولمغله ترجمه ايله فوائدك
بينى فرق اولوب مطالعه سنده سهولت اولمسيچون مؤلف حضرتلرى ترجمه يه (ت)
وفائده يه (ف) حرفلريله اشارت بيورمشلردر كذلك رسم مصحفده متعارف اولان
وقف وابتدا وتقسيم آيات ورؤس آيات رموزلرينى دخى ثبت وتحرير بيوروب
تلاوت قرآن ايدنلره بونكله بر فائدهٔ ديكر بخش ايتمشلر اولمغله رموز مذكوره لرك
ايضاحى فائده دن غير خالى اولديغندن بر وجه زير ايضاحلرينه ابتدار اولندى
(م) وقف لازم علامتيدركه وصل اولورسه معنى فاسد اولور (ط) وقف مطلق
علامتيدركه لزوم وجواز ورخصت ايله مقيد دكلدر (ج) وقف جائز علامتيدركه
وقف ايتمك ووصل ايتمك جائز ايسه ده وقف ايتمك اولادر (ص) مرخص
علامتيدركه نفس كسلديكى وقت وقف ايتمكه رخصت اولوب بردخى اعاده ايتمك
لازم كلمز (ز) مجوز علامتيدركه وقف ووصل جائز ايسه ده وصل ايتمك أولادر

الجزء الأول

من كتاب التفسير الجمالي
على التنزيل الجلالي
طبع بتمامه مقابلا على
نسخة المؤلف

بمطبعة بولاق مصر المحروسة

(لا) عدم وقف علامتيدر اكر وقف اولنه جق اولسه تكرار اعاده ايتمك لازمدر
(ق) قد قيل دن عبارتدركه يعنى بعض قرا وقف و بعض قرا وصل اولى ديمشلر
(قف) شول وقف علامتدركه تلاوت ايدن كيمسه وقف اولنميه جق ظن ايدوب
وصل ايده جك اولورسه كأنه قف لفظيله وقف ايتمسنه تنبيه اولنور (ك) كذلك
ديمكدر يعنى ماقبلنده كى آيتك حكمى كبيدر * معلوم اوله كه كوفيون ايله بصريون
بيننده بعض سوره لرك اياتى عددنده اختلاف واقع اولمشدر اتفاقلرى اولان اياتده
هر بش آيته (ه) واون آيتـه (ع) حرفلريله اشارت ايدرلر واختلافلرى اولان
آيتده كوفيون كذلك اول ايكى حرفلرى وضع ايدرلر امابصريون بش آيته (خب)
واون آيته (عب) ايله اشارت ايدرلر وآيتك اولنه عند البصريين (تب) وعند
الكوفيين (لب) ايله اشارت اولنمشدر

سورة الفاتحة مكية ومدنية وهي سبع آيات

فاتحه سوره سی مکی درودخی مدنی در واشبو سوره یدی آیتدر

بسم الله الرحمن الرحيم

اسرکیجی بغشلیجی اولان اللهڭ آدیله اوقورم

(الحمد لله رب العالمين) لا ت اوکدڭ الله تعالى یه عالملری بسلیجی اولان ف انسان عالمی وجن عالمی وملائکه عالمی وقلان عالملره شاملدر (الرحمن الرحيم) ت اسرکیجی محبت ایدیجی (مالك يوم الدين) ط ت جزا کونڭ مالکی (اياك نعبد واياك نستعين) ط ت انجق سکا طپرز وانجق سندن یاردم استرز (اهدنا الصراط المستقيم) لا ت بزلره کوستر طوغری اولان یولی (صراط الذين أنعمت عليهم) لا ت انلرڭ یولی که انعام ایتدڭ اوزرلرینه (غير المغضوب عليهم ولا الضالين) ت اوزرلرینه غضب اولنمشلرڭ ویولن شاشرمشلرڭ یولندڭ غیریسی ف منعم علیه اولان کسنه‌لردن مرادی درت بلوکدر انبیاء وصدیقین وشهداء وصالحین وغضب اولنمشلردن مرادی یهودلردر وآزغونلردن مرادی نصارادرلر ف بو سوره‌یی الله تعالى قوللرینڭ دلی اوزره بیورمشدرکه بویله دیه اولسونلر

سورة البقرة مدنية وهي مائتان وست أو سبع وثمانون آية

سورهٔ بقره مدنیه درو بو سوره ایکی یوز سکسان آلتی ویا یدی آیتدر

بسم الله الرحمن الرحيم

اسرکیجی بغشلیجی اولان اللهڭ آدیله اوقورم

(الم) (ج) (ذلك الكتاب لا ريب فيه) ج ت شو کتابده هیچ شبهه یوقدر (هدى للمتقين) لا ت طوغری یول کوستریجیدر صاقنیجی کسنه‌لره (الذين يؤمنون بالغيب) ت انلرکه ایناتیورلر کورمدکلرینه (ويقيمون الصلاة) ت ومداومت ایدرلر نمازه (ومما رزقناهم ينفقون) لا ت واول شیدن که انلره رزق ویردڭ خرج ایدرلر (والذين يؤمنون بما أنزل اليك وما أنزل من قبلك وبالآخرة هم يوقنون) ت واول کسنه‌لرکه ایمان کتوررلر اول شیئه که نازل اولدی سنڭ جانبکه واول شیئه که آشغه ایندرلمش اولدی سندن اول وآخرته آنلر یقین ایدرلر (أولئك على هدى من ربهم) ت انلردر هدایت اوزرینه کندی ربلری طرفندن (وأولئك هم المفلحون) ه ت وآنلردر نجات بولنلر (ان الذين كفروا) ت البته شونلرکه کافر اولدیلر (سواء عليهم أأنذرتهم) ت برابردر آنلرڭ یاننده کر کسه تخویف ایت آنلری

(أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ) حب ت ويا خود قورقمه ايمان كتورمزلر (خَتَمَ اللّٰهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ)
ت الله سبحانه آنلرڭ قلبلری اوزرينه مهر اوردی تا كه حقی فهم ايتميه لر (وَعَلَى سَمْعِهِمْ) ت
وقولاقلری اوزره دخی مهر اوردی تا كه طوغری سوز ايشتميه لر (وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ) ز ت
وانلرڭ كوزلری اوزرنده پرده واردر (وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ) ت وآنلر ايچون بيوك عذاب واردر
(وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللّٰهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ) ت وانساندن بعض كسنه لر واردر كه ديرلر
ايمان كتوردك الله سبحانه يه وقيامت كوننه (وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ) م ت حالبوكه آنلر ايمانه
كلمامشلردر (يُخَادِعُونَ اللّٰهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا) ج ت الدادیورلر الله سبحانه يی و ايمان كتورنلری
(وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ) ت وحقيقتده الداتمزلر مكر كندو نفسلرينی الدادرلر
وخبردار اولمزلر (فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ) لا ت آنلرڭ يوركارنده خسته لق واردر (فَزَادَهُمُ اللّٰهُ
مَرَضًا) ج ت پس الله زياده قلدی خسته لغی آنلره (وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ) ت
وآنلر ايچون عذاب اليم وار اول سببدنكه يلان ديديلر ف آنلرڭ كيفسزلكنڭ بريسی
شودركه آنلرڭ قلبی سوديكی دينی علاجسزلق يوزندن قبول ايتديلر والله تعالی بر
كيفسزلك دخی زياده قلديكه آنلره جهاده امر ايتدی پس احبابلری ايله محاربه ايتمك وقوع
بولدی (وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ) لا ت وچاننكه دينلسه آنلره ير يوزنده فنالق
ايتميكز (قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ) عب ت ديرلركه بز اصلاحدن غيری برشی ايديجی دكلز
(أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَٰكِنْ لَا يَشْعُرُونَ) ت آگاه اولكه آنلردر فنا و فساد اشليان ولكن
بيلمزلر (وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ) ت وچان آنلره دينلسه كه ايمان كتوركز
نيجه كه انسانلر ايمان كتورديلر (قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ) ط ت ديرلركه آيا ايمان
كتوررميز نيجه كه ايمان كتورديلر عقلسزلر (أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَٰكِنْ لَا يَعْلَمُونَ) ت خبردار
اول حقيقتله عقلسز آنلردر لكن بيلمزلر (وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا) ج ت ووقتا كه
ملاقات ايتسه لر ايمان كتورنلره ديرلركه بز دخی ايمان كتورمشز (وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ) لا

ت

ت وچاننكه يالكزا و غراسه لر شيطانلرينه يعنی بيوكلرينه (قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ
مُسْتَهْزِئُونَ) ت ديرلركه البته بزلر سز كله يز و بز اسلامی اظهار ايدرك استهزا ايديورز (اللّٰهُ
يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ) ت الله سبحانه استهزا ايدر آنلره ومهلت ويرر آنلره
كندو طغيانلرنده متحيرا ولدقلری حالده (أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ) ص ت وآنلر
اول كسنه لردركه آزغنلغی هدايت بدلنه صاتون آلديلر (فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا
مُهْتَدِينَ) حب ت پس فائده بولمدی آنلرڭ تجارتلری وضلالتده قالوب هدايت بولمديلر
(مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا) ج ت آنلرڭ مثلی شول كسنه نڭ مثلی كبيدركه يولی
كورمك ايچون اوديا قدی (فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ) ت پس چان كيم اول اود روشن ايتدی
وايشقلندردی چوره سنده كی نسنه لری (ذَهَبَ اللّٰهُ بِنُورِهِمْ) ت الله سبحانه آنلرڭ نورينی
كيدردی (وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ) ت وانلری قرانقولقلرده برشی كورمز اولدقلری
حالده براقدی (صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ) لا ت انلر صاغردرلر لالدرلر كوردرلر پس قايتمزلر
ف حاصل مثل اولدركه منافقلرڭ اعمالی بالكليه حبط و باطل اولورتكم اول جماعتڭ اودی
سونديكی كبی ف ٢ حاصل مثل اولدركه منافقلر ظلمات نفسانيه يه باتمشلر چاننكه مواعظ
بليغه يی استماع ايدرلر فی الجمله متنبه اولورلر لكن فائده ويرمز شول مسافرلر كبيكه قرانلق
كيجه ده بولوتده حيران قالورلر و برقده برايكی قدم يورلر و برده دخی طورلر ف ٣ يعنی الله
سبحانه پيغمبرمز صلی الله تعالی عليه وسلم سببيله دين اسلامی آيدين وروشن ايلدی وخلق
ايسه دين اسلامه هدايت بولديلر ومنافقلر شو وقتده كور و كورمز اولديلر چاننكه كوز كورميه
چراغ ومشعل نه ايشه يرار نوليديكه خالص كور اولوب بريدكچی استعانتيله هدايت بوله ايدی
يا بر كسنه دن نصيحت دكليه ايدی وچاننكه صاغر ولال وكور اولسه نصل يول بولور منافقلرڭ
عقل كوزلری يوقدركه برشی بيله لر ونه بر يول كوستريجی يه رجوع ايدرلركه آنلرڭ اللرينی
طوته ونه الله سبحانه نڭ كلامنی صدقله دكارلر اشبو مثللو كسنه دن اميد طوتلمزكه حقه رجوع
ايده (أَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ) ج ت ياخود مثللری كوكدن شدتله
دوكيلن يغمور مثليدركه آنده قات قات قرانقولقلر وكوك كورلتيسی وشمشك واردر
(يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ) ط ت آنلر شدتلو اوازلردن كندولره

اولم کلورقورقو وسیلهبارمقلرینی قولقلرینه صوقرلر (والله محیط بالکافرین) ت والله سبحانه
احاطه ایدیجیدر کافرلری (یکاد البرق یخطف ابصارهم) ت قریب اولورکه شمشك چالوب
قاشدورر آنلرك کوزلرینك نورنی (کلما اضاء لهم مشوا فیه) ق ت هربارکه شمشك آنلره یولی
ایشقلندیره آندیوررلر (واذا اظلم علیهم قاموا) ط ت وچانکه آنلره قرانقلق ویره طوررلر
(ولو شاء الله لذهب بسمعهم وابصارهم) ط ت الله سبحانه دیلر ایسه کیدررآنلرك ایشیتمسنی
وکوزلرینی (ان الله علی کل شیء قدیر) ع ت تحقیق الله سبحانه هربرشی اوزرینه قادردر
ف یعنی دین اسلامده آز یجق محنت واردر وآخرده هب جملهسی نعمتدر شول یغمورمثلیکه
اول آنده یلدرم آوازی وصاعقه خوفی اولیور وآخرده ککشلك وآبادانلق آندن اولور
ومنافقلر ایسه قتلق ارهسنده اول قورقلو وخوفلی اولیورلر آنلرك اوکلرینه آفت و بلا
کلیورکه یلدرمسده کاهیجه آیدنلق وکاهیجه قرانقولق اولیوردانك کبی منافقلرك قلبنده
کاهیجه اقرار وکاهیجه انکار بولنور ف ۲ الله سبحانه سورهنك ابتداسندن بورایه قدر اوچ
کروهك احوالنی بیان ایلدی اول مؤمن ایکنجی کافرلرکه آنلرك قلبلری مهرلنمشدر یعنی
آنلرك نصیبنده ایمان یوقدر اوچنجی منافقلرکه ظاهرده مسلماندرلر وقلبلری برطرفه مائل دکل
بلکه مذبذبدرلر (یا ایها الناس اعبدوا ربکم الذی خلقکم) ت ای مردملر سزی خلق ایدن
ربکزه عبادت ایدك (والذین من قبلکم لعلکم تتقون) ت وسزدن اوکدین کچن کسنهلری
دخی خلق ایتدی شایدسز اول عبادت سببیله اهل تقوی اوله سز (الذی جعل لکم الارض
فراشا) ت اول ربکه سزك ایچون یری یایلمش ودوشنمش یتاق قلدی (والسماء بناء) ت وکوکی
سقف قلدی (وانزل من السماء ماء) ت وکوکدن صو نازل قلدی (فاخرج به من الثمرات
رزقا لکم) ت صکره اول صو سببیله ثمرات نوعلرندن سزك ایچون رزق اخراج ایتدی
(فلا تجعلوا لله اندادا) ت پس الله سبحانه ایچون امثال اعتقاد قیلمیکز (وانتم تعلمون) ت
وسز بیلیورسز (وان کنتم فی ریب) ت واکراولسکز شك وشبههده (مما نزلنا علی عبدنا)
بزم نازل قلدیغمزشیدن عبدیمز اوزرینه یعنی قرآندن (فأتوا بسورة من مثله) ت پس
کتورکز انك مثلی برسوره (وادعوا شهداءکم من دون الله) ت وچاغرك اللهدن غیری مدد

کارلرکزی (ان کنتم صادقین) ت اکراولسکز طوغری دیجیلر (فان لم تفعلوا ولن تفعلوا)
ت پس اکر کتورهمزسکز والبته ایدهمزسکز (فاتقوا النار التی وقودها الناس والحجارة)
ت پس صاقنك اول اوددنکه آنك آتشنی علولندریجی انساندر وطاشلردر (اعدت للکافرین)
ت مهیا اولنمشدر کافرلر ایچون (وبشر الذین آمنوا وعملوا الصالحات) ت وتبشیرایت
وسوینداول کسنهلریکه ایمان کتوردیلر وایشلدیلر ایو عمللری (ان لهم جنات تجری من
تحتها الانهار) ت البته انلر ایچون واردر باغچهلرکه انلرك آلتنده ایرمقلر آقروجاری اولور
(کلما رزقوا منها من ثمرة رزقا) ت هروقتکه رزق اطعام اولنهلر جنتلك یمشندن (قالوا هذا
الذی رزقنا من قبل) ت دیرلر اشبو اول میوهدرکه دنیادهبوندن اوّلجهده اطعام اولنمش ایدك
(واتوا به متشابها) ت وآنلره بربرینه بکزرمیوهلر ویریلور ف یعنی کوزل وپسندیدهٔ
خاطر اولان شیئلردن برشی اهل جنتدن فوت اولمزکه خاطرلرینه کدر وغبار حاصل اوله ف ۲
یعنی جنتك یمشلرنك طاقی بشقه بشقهدر اکرچه صورتده برابر اولسهلرده چانکه جنت اهلی
برمیوه کورد کده دیرلرکه اشبو شول میوهدرکه اولجه یدیك وقتا که یرلرطاتنی بیلورلرکه
بشقهدر اولکی دکل (ولهم فیها ازواج مطهرة وهم فیها خالدون) ت وآنلر ایچون آنده قاریلر
واردرکه طاهر وآرغشدرلر وآنلر آنده دائمدرلر (ان الله لا یستحیی ان یضرب مثلا ما بعوضة
فما فوقها) ت البته الله اوتانمزوحیاایتمزآندنکه مثل کتوره بعوضه وسوری سنك حالنی
وآندن بیوك اولانی (فاما الذین آمنوا فیعلمون انه الحق من ربهم) ت فاما اول کسنهلرکه
ایمان کتوردیلر بیلیورلرکه شو مثل طوغریدر ربلری جانبدن (واما الذین کفروا فیقولون ماذا
اراد الله بهذا مثلا) ت واما اول کسنهلرکه کافردرلر دیرلرنه شیء ایستمشدر الله اشبو مثلدن
ف کافرلر وقتاکه ذبابك وسوری سنك واورمجکك ذکرین قرآنده ایشتدیلر طعن ایدوب
سویلدیلرکه الله سبحانه شو اشیاء خسیسهیی ذکردن نه مراد ایدر اشبو آیت نازل اولدی
(یضل به کثیرا ویهدی به کثیرا) ت الله آزدیررشو مثل سببیله چوق کسنهلری وهدایت
ویرر اول مثل سببیله چوق کسنهلره (وما یضل به الا الفاسقین) وآزغین قلمز شو مثل سببیله

مكر آنلريكه فنا ايشلودرلر يعني ايمان حدندن خارجدرلر وطوغري يولدن صپان كسنه درلر (الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ) ص ت اول فاسقلركه بوزرلر الله سبحانه يه اولان عهدلريني محكم قلدقدنصكره (وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللّٰهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ) ت وقطع ايدرلر وكسرلر اول شئ كه الله سبحانه امر ايتمش باغلنمسيله ووصل اولنمسيله (وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ) ط ت وفساد ايدرلر ير يوزنده (أُولٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ) آنلردر زيان وخسران اهلي ف قرآن شريفده بشقه يرده اورمجكك مثالني ذكر بيورمشلردر بر بشقه محلده بينكك مثالني ذكر بيورديلر آنك اوزرينه كافرلر عيب طوتوب ديمش ايديلر كه اللهك شاني بويله دكلدركه بو اشيايي ذكر ايده اكر بو اللهك كلامي اولسه ايدي انده بويله اشيانك ذكري اولمازايدي بونك اوزره بو ايكي آيتلري نازل بيورديلر (كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ) ت نه جهتدن كافر اوليورسكز الله تعالى يه (وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) ت وحالبوكه جانسزلر واولولر ايديكز پس ديري قلدي سزي صكره اولدررسزي صكره بردخي ديرلدرسزلري صكره الله سبحانه جانبنه رد اولنورسكز (هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا) ق ت اول خدادركه خلق وايجاد ايلدي سزلك ايچون يرده اولان شيلرك كليسني (ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ) ط ت صكره توجه ايتدي كوك جانبنه پس درست ايتدي ويدي قات ايلدي اشبو يدي كوكلري (وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) ع ت واول هپ جمله شيلري بيليجيدر (وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً) ع ت وذكر ايت شو وقتيكه بيوردي سنك ربك ملائكه لره البته يرده بر خليفه يرادر وايجاد ايدرم (قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ) ج ت ديديلر ايا يارادرميسين يرده بر كسنه يي كه فساد ايدر آنده وقانلر دوكر (وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ) ط ت حالبوكه بزلر تسبيح ايدرز سنك حمدكله ملتبس اولديغمز حالده وسني تقديس وپاككلكي اقرار ايدرز (قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ) ت بيوردي البته بن بيلورم بر شيئكه سز بيلمزسكز (وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا) ت واوكرتدي آدمه مخلوقاتك اسمالرينك تمامني (ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ) ت صكره اول شيلري ملائكه لره عرض ايتدي وكوستردي

(فقال

(فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هٰؤُلَاءِ) ت پس بيوردي بكا خبر ويرك اشبو اشيالرك آدلريني (إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) عب ت اكر طوغري ديجي وراست سويليجي ايسه كز (قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا) ط ت ديديلر سني تنزيه ايدرز كه بزم هيچ بر شيئه علممز يوقدر مكر اكا كه آني بزه اوكرتمشسين (إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ) ت تحقيق سن بيليجي سن حكمت بالغه ايله متصف سن (قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ) ج ت بيوردي اي آدم خبر وير فرشته لره موجوداتك آدلرين (فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ) لا ت پس چونكه خبر ويردي آنلره آنلرك ادلريني (قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) لا ت ديدي بن سزه ديدمميكه البته بن بيلورم كوكلرده غائب اولان شيلري وكيزلولري ويرده اولان كزلولري (وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ) ت وبيلورم اولشيئكه آشكار ايدرسكز واول شيئكه كزلو طوترسكز (وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ) ت وچونكه ديدك ملائكه لره سجده ايدك آدمه پس سجده ايتديلر مكر شيطان قبول ايتمدي وسركشلك كوستردي (وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ) ت وكافرلردن اولدي (وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا) ت وبيوردق اي آدم ساكن اول سن وخاتونك جنتده واندن ديلديككز يرده هرنه وقتده استديككز قدر وسعت ورفاهيتله ييكز (وَلَا تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ) ت ويقين اولميكز اشبو آغاجه (فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ) ه ت كه البته ظالملردن اولورسكز (فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا) ت پس سورجدردي آنلرك آياقلرن وآيردي آنلري شيطان جنتدن (فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ) ص ت پس چقاردي آنلري بولندقلري نعمتلردن (وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ) ج ت ديدك آنلره يره اينك بعضكز بعضكزه دشمن اولورسكز (وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ) خب ت وسزلك ايچون يرده قرار بوله جق محل وبر وقته دكين يعني آجالكز كلنجيه قدر منفعتلنمك واردر (فَتَلَقَّىٰ آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ) ط ت پس آدم ربسندن برقاچ كلمه الدي وانكله عمل ايتدي پس الله محبتله آدم اوزره رجوع ايتدي وتوبه سين قبول ايتدي (إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ)

(تنبيه)
بعض محللك ترجمه سنده ايضاح تام بولنمديغندن مترجم حضرتلري ايضاح وتفهيم ايتمك ايچون بعض عباره زياده ايلمش اولمغله اشبو زياده اولان عباره لر ايكي دائره ارەسنه وضع قلنمشدر

ت البته اول الله اسركه كه قابر بجيدر ف يعنى الله سبحانه آدم عليه السلامك قلبنه بر قاج
لفظلر آتدى وقتا كه شو اسلوب اوزره دعا ايتدى مغفور اولدى اشبو الفاظلر سورهٔ اعرافده
مذكوردر و اول كلمات بونلردر ربنا ظلمنا أنفسنا وان لم تغفر لنا وترحمنا لنكونن من الخاسرين
(قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا) ج ت بيوردق اينكز جنتدن هپكز (فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى)
ت پس اكر سزه بندن رشد وهدايتى بولمق ايچون كتاب كلسه (فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ) ت پس
هر كسنه تابع اولسه بنم هدايتمه (فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ) ت اصلا قورقو يوقدر شو
جماعت اوزره ومحزون وكدرلنجى دخى اولمازلر (وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا) ت واول
كسنه لر كه كافر اولديلر و يلانه نسبت ايتديلر بنم آيتلرمزى (أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ (ج) هُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ) ت آنلر اهل جهنمدرلر آنده دوام اوزره ساكن اولجيلردر (يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ
اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ) ت أى يعقوبك اولادلرى ذكر ايدك اول نعمتلريمى كه
ويردم واحسان ايتدم سزلك اوزريكزه (وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ) ت ووفا ايدك بنم
عهدمه تا كه بنده وفا ايده يم سزلك عهدكزه (وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ) ت وآنجق بندن قورقك ف الله
سبحانه بنى اسرائيله احسان ايتديكى نعمتلرى آنلره تذكير ايتدى واول قومده ظاهر اولان
معجزه لرى بيان بيوردى پس اندن صكره شبهات وهفواتلرى رد ايتدى دلائل و برهان ايله
و بو قصه ممتددر الله تعالينك واذا ابتلى ابراهيم قولنه دك ف ٢ بنى اسرائيل يعقوب عليه
السلامك اولادينك لقبيدر موسى عليه السلام بنى اسرائيلدن اولوب تورات آنلره نازل اولمش
واشبو كروهه الله سبحانه فرعونك يدندن نجات ويروب شام ملكنده آنلرى ساكن قلدى
ووعده ويرديكه اكر سزلر توراتك حكمى اوزرينه ثابت اولوب هر بر پيغمبر يكه كوندررسم آكا
ياردم ايتسه كز شام ملكنى سزه برقرار ايدرم صكره آنلر آزغن و يولسز اولديلر يعنى فنا نيتلو
اولوب رشوت آلديلر و باطل اولان مسئله لرى تعليم ايتديلر وجاهلو سلق ايچون حق كزلديلر
وكندولر يچون رياست طلب ايدوب پيغمبرلره اطاعت ايتميوب وآخر زمان پيغمبرينك
تورانده ثابت اولان صفتنى تبديل ايتديلر الله سبحانه آنلره اولان احسانى تذكير ايچون
وآنلرك بيورلدى قبول ايتمسنى بيان ايدوب بيوردر (وَآمِنُوا بِمَا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ)
ت وايمان كتورك سز كه اولانى تصديق ايديجى اولديغى حالده نازل قلديغمه يعنى قرآنه
(وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ) ص ت وآكا اول كافر اولميكز (يعنى قرآنه كفر ايدنلرك اولى
اولميكز (وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا) ز ت وآلميكز بنم آيتلرمك عوضنده آز اولان بهايى

(يعنى اقچه يى وپاره يى (وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِ) عب ت وآنجق بندن قورقك وحذر ايدك ف الله
سبحانه توراتده نبيلرك طوغرو وصادق اولمسنى بيلديره جك علامتى تعليم ايدوب بيورديكه
هر بر نبيكه مبعوث اولوب توراتى طوغرى بيلسه حق پيغمبردر والا يلانجيدر و بنم آيالتمى دنيا
محبتيچون آز پاره يه آلوب صاتميك ودينه براقميك (وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ) ت وقارشدرميكز
حقى وطوغرويى باطله وطوغرى اولميانه (وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ) ت وكيزلميكز حقى (وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ)
ت وحال بو كه سز بيليورسز (وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ) ت
نمازى وقتنده ادا ايدك وويرك زكاتكزى ونمازكزى ادا ايدك نماز ين ادا ايدنلر ايله
(أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ) ت ايا بويرق ويررميسكز آدملره ايو ايش ايشلمكله واحسان ايتمكله
(وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ) ت واونودرميسكز كندو نفسلركزى (وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ) ط ت وحالبو
كه سز اوقورسكز كتابى (يعنى توراتى (أَفَلَا تَعْقِلُونَ) ت آيا بيلمزميسكز (وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ
وَالصَّلَاةِ) ط ت ياردم ايستيكز واستعانت طلب ايديكز صبر ايله ونماز ايله (وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى
الْخَاشِعِينَ) لا ت وحالبوكه نماز مشكل وچتندر مكر الچقلق كوسترنلر اوزره چتن دكل (يعنى
قورقلى وطاعت اهلى كمسنه اوزره (الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُو رَبِّهِمْ) ت اويله كمسنه لر
اوزرينه كه آنلر الله سبحانه يى كورمكى توقع ايدرلر (وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ) ت بيلورلر كه آنلر
ربلرينه دونيجيلردر ف يعنى قوت ومحكملك پيدا ايديكز صبر ايله ونماز ايله حاصلى صبرى ونماز
اوزره استقامتى عادت ايديكز تا كه دين امورلرى هپسى آسان وقولاى اوله (يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ
اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي) ت أى يعقوب اولادى ذكر ايدك بنم نعمتلريمى كه (أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ) ت
سزلك اوزركزه انعام ايتدم (وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ) ت و بن اعلى وافضل قلدم سزى
عالملر اوزره (يعنى كندو زمانكزك عالمى اوزره (وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا) ت
وقورقك وحذر ايدك اولكوندنكه اوده مز هيچ بر كسنه هيچ بر كسنه دن هيچ برشى (وَلَا يُقْبَلُ
مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ) ت وقبول اولنمز هيچ بر كسنه دن ياردم
وشفاعت وآلنمز وقبول اولنمز هيچ بر كسنه دن بدل وعوض وآنلر ياردم اولنمش اولمزلر ف

اسرائيلك اولادى ديديلر كه اكر بز هرنه كناه ايشلسك بزه عذاب اولنمز بزم بابالرمز وده دهلرمز بزى قورتاررلر فقط يعنى بابالرمز كه پيغمبر ايديلر بزه ياردم وشفاعت ايدرلر الله سبحانه آنلرى رد ايچون بيورديكه ولا يقبل منها شفاعة الايه (وَاِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ الْعَذَابِ) ت اولوقتكه سزى خلاص ايتدم فرعونك اتباعندن اندن اينلرسزه عذابك شدتلوسنى ايرشديررلر (يُذَبِّحُونَ اَبْنَاۤءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاۤءَكُمْ) ط ت بوغزلرلر ايدى اوغوللركزى وديرى قوررلر ايدى قاريلركزى (وَفِى ذٰلِكُمْ بَلَاۤءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ) ت واشبو ايشده سزه ربكزدن بيوك اولان صنه مق يعنى بلاى عظيم واردر ف آنلرك ارككلرين اولدروب ديشيلرين ترك ايتمه سبب اولدركه فرعونك كهنه لرى خبر ويرمشلركه بنى اسرائيلدن بر ولد وجوده كلوب سنك وسلطنتكك هلاكنه باعث اوله جقدر (وَاِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَاَنْجَيْنَاكُمْ) ت ودخى ذكر ايدك كه ياردق سزك ايچون دكزى پس نجات ويردك سزه (وَاَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَاَنْتُمْ تَنْظُرُونَ) ت وغرق ايتدك فرعونك تابعلرينى وسزلر نظر ايدرديكز (وَاِذْ وَاعَدْنَا مُوسَى اَرْبَعِينَ لَيْلَةً) ت واولوقتكه وعده ويردك موسى يه قرق كيجه (ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَاَنْتُمْ ظَالِمُونَ) عب ت صكره اخذ ايتديكز بوزاغى يى (يعنى معبود اتخاذ ايتديكز وطاپديكز آكا) موسى ميعاده كيتدكدنصكره وسز ظالم سكز ف الله سبحانه موسى عليه السلامه وعده ويرديكه قرق كيجه طور سيناده معتكف اوله تا كه توراتى عطا بيوره لم اشبو مدتده بنى اسرائيل سامرى اغواسيله بوزاغى يه طاپديلر * الله تعالى حضرت موسى طوردن كلدكدنصكره حكم ايتديكه بنى اسرائيلك بعضسى بعضسنى اولديره واشبو قتل آنلرك توبه سيدر قصه سى اعراف سوره سنده وطه ده مذكوردر (ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) ت صكره عفو ايتدك سزى بوندنصكره تا اوله كه شكر ايده سكز (وَاِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ) ت وذكر ايدك اولوقتكه ويردك موسى يه كتابى وحجتى تا اوله كه سزلر هدايتى ورشدى بوله سكز ف فرقان اول برقاچ حكملردركه آندن معامله لر فيصل اوله بيلور وجائز اولان وجائز اولميان معلوم اولور (وَاِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ اِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ اَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ) ت وذكر ايدك اولوقتكه ديدى موسى قومنه اى بنم قوم البته سزلر ظلم ايتديكز نفسلركزه بوزاغى يى اخذ ايتمكله (فَتُوبُوا اِلَى بَارِئِكُمْ فَاقْتُلُوا اَنْفُسَكُمْ) ط ت پس

توبه ورجوع ايدك خالقكزه واولديرك نفسكزى (ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ عِنْدَ بَارِئِكُمْ) ط ت وشو خيرلبدر سزك ايچون خالقكزك ياننده (فَتَابَ عَلَيْكُمْ اِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ) ت پس الله توبه كزى قبول ايتدى تحقيق الله تعالى توبه يى توفيق وقبول ايديجيدر (وَاِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى نَرَى اللّٰهَ جَهْرَةً) ت واولوقتكه ديديكز اى موسى البته اينانميزسنى اولوقته دكين كه كوره لم الله تعالى يى آشكاره (فَاَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ وَاَنْتُمْ تَنْظُرُونَ) ه ت پس سزى كوكدن كلن شدتلو آواز طوتدى وحالبوكه سز نظر ايدرايديكز (ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) خب ت صكره ديرى قلدق سزلرى اولدكدنصكره تا اوله كه سزلر شكر ايده سكز ف موسى عليه السلام يتمش كمسنه يى بنى اسرائيلدن كنديله برابر طوره كتوردى تا كه موسى عليه السلام ايله الله سبحانه نك كلامنى ايشيده لر آنلر كلامى ايشتدكدن صكره الله تعالى يى كورمكى طلب ايتديلر ورؤيت طلبنده زياده سوء ادبى ارتكاب ايتديلر الله سبحانه آنلرك جمله سنى صاعقه ايله ياقدى وياندردى وينه حضرت موسانك دعاسيله احيا ايتدى اشبو آيت اول قصه يه اشارتدر (وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَاَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَى) ط ت وكولكه لك ايتدك سزك اوزركزه بولتى واينديردك سزك اوزركزه منى وسلوايى يعنى قدرت حلواسنى وبلوه قوشنى (كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ) ط ت وانلره ديدك ييكز سزه ويرديكمز رزقك پاك وحلالندن (وَمَا ظَلَمُونَا وَلٰكِنْ كَانُوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) ت وبزه ظلم ايتمديلر بلكه كندو نفسلرينه ظلم وضرر ايتديلر ف بنى اسرائيل عمالقه ايله جهاده وغزايه امر اولنديلر آنلر جهاد بابنده مداهنه ايتديلر پس الله سبحانه آنلرى قرق يل صحراده متحير قلدى وقتا كه يبانده صوسز وآچ قالديلر وچادرلرى چوريدى الله تعالى موسى عليه السلامك دعاسيله من وسلوايى كوكدن نازل قلدى وبرطاشدن اون ايكى پيكار آقتدى ودخى بولتى اوزرلرينه كولكه لك ايتدى اشبو نعمتلرك قدرينى بيلميوب كفران نعمت ايتديلر واشبو آيت كريمه بو قصه يه اشارتدر ف ٢ وقتا كه فرعون غرق اولدى وبنى اسرائيل دخى خلاص بولديلر صحراده قرق يل اكلنديلر چادرلرى چوريوب مندرس اولدى الله تعالى باشلرى اوزرينه بولتى كولكه لك ايدوب كونشك ايسيسندن محفوظ ايلدى وقتا كه طعام بولمدى من وسلوايى نازل قلدى من كزبره دانه سى كبى برطاتلو شيدركه كيجه لين چه وشبنم كبى ياغردى وعسكرك اطرافنده مجتمع وانبار اولور ايدى صباح وقتى هركسنه قوتى قدرى طوپليوب كتورردى وسلوى ديدكارى برحيوانك آديدر اخشام وقتنده عسكرك اطرافنده چوق چوق جمع اولور ايدى كونش باتديغى وقتده هركسنه حاجتى قدرى طوتوب كباب ايدوب يرلر ايدى چوق مدت

بوطور اوزره یدیلر (وَاِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ) ت واولوقتکه دیدك داخل اولکز
اشبو کویه (فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا) ت پس ییکز شو کویك هر برینده نیجه دیلرسکز
بول وزیاده سیله (وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا) ت وداخل اولکز قاپوسندن سجده ایدرك (وَقُولُوا
حِطَّةٌ) ت ودیکز دیلکمز سندن کناهمزی یارلغمقدر (نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ) ت تاکه
سزك کناهلرکزی یارلغیه لم (وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ) ت واحسان ایدنلره بز ثوابی زیاده ایدرز ف
بنی اسرائیل اول برجوالده وبیانده کندولرینك سوچلری سببندن طوتلمش ایدیلر قصه سی مائده
سوره سنده بیان اولنمشدر پس بریمکدن اوصاندقلرنده انلری برشهره یعنی اریحایه یتشدردیلر
وانلره امر اولندی که قاپوسندن سجده ایدرك کیرکز وحطة دیکز یعنی کناهمزی یارلغه
وبغشله (فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ) ت پس نفسلرینه ظلم ایدنلر کندیلرینه
دینلن سوزی غیری سوزه تبدیل ایتدیلر یعنی حطه لفظی یرینه حنطه لفظنی دیدیلر
(فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ) ت پس اول ظلم ایدنلر (یعنی
امر اولندقلری شیئ تغییر ایدنلر) اوزرینه کوکدن عذاب ایندردك کوتو ایشلو اولوب
طاعتدن خروجلری سببدن ف یعنی مسخره لق ایله حطه یرینه حنطه یعنی بغدای دیدیلر
وسجده بدلنه مقعدلری اوزرینه سوریجدیلر وسورندیلر صکره که شهره واردیلر آنلر اوزرینه
طاعون نازل اولدی یعنی سیوبجه کبی وبابرساعتده یتمش بیك کمسنه یه قریب هلاك اولدی
(وَاِذِ اسْتَسْقٰى مُوسٰى لِقَوْمِهِ) ت واولوقتکه موسی قومی ایچون صو طلب ایتدی (فَقُلْنَا
اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ) ت پس دیدك اورعصاك ایله طاشی (فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا) ت
پس اول حجردن اون ایکی پیکار وچشمه اقدی (قَدْ عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ) ت هر بربولك
کندی صو ایچه جك پیکارن بیلدی (كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللّٰهِ (ق) وَلَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ
مُفْسِدِينَ) ع ت وانلره دیدك ییکز وایچکز اللهك رزقندن وفسادایتمکز یریوزنده کوتولك
ایلدیککز حالده ف یعنی اول صحراده صو بولنمدیغندن حضرت موسی صو طلب ایتدکده
عصا ایله طاشی اوردیدیك اوردیغی کبی طاشدن اون ایکی پیکار ظهوره کلدی بنی اسرائیل
دخی اون ایکی بولك ایدی واشبو بولکلر بعضسی زیاده ایدی وبعضسی آز هر قبیله یه موافق
برپیکار معین قلنمش ایدی وهر طائفه کندو پیکارندن صو استعمال ایدرایدی هرکاه که عسکر
سفر ایدرلر ایدی اول طاشی کندولریله برابر آلورلر ایدی وقتا که برمنزله اینرلر ایدی اول طاشی

یره وضع ایدرلر ایدی همان صو آقرایدی (وَاِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسٰى لَنْ نَصْبِرَ عَلٰى طَعَامٍ وَاحِدٍ) ت
واولوقتکه سویلدیکز ای موسی البته بز برطعام اوزره صبر ایتمیز (فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا
تُنْبِتُ الْاَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا) ت پس ربکدن دعا وطلب ایله
بزم ایچون یر بتوردیکی شیلردن چیقارسون سبزه سندن وخیارندن وبغدا سندن ومرجمکندن
وصوغانندن (قَالَ اَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ اَدْنٰى بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ) ت حضرت موسی انلره دیدیکه
آیا بدل ایدرمیسکز شول اخس وادنی شیئ افضل وخیرلی اولان شی بدلنده (اِهْبِطُوا مِصْرًا
فَاِنَّ لَكُمْ مَا سَاَلْتُمْ) ت الله سبحانه انلره دیدی شهرلردن برشهره نزول ایدك که طلب ایتدیککز
سزه انده حاصل اولور (وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ) ق ت پس آنلرك اوزرینه ذلیللك
وفقیرلك ومسکینلك الزام اولندی (وَبَاؤُا بِغَضَبٍ مِنَ اللّٰهِ) ت اللهك غضبنه مستحق اولدیلر
(ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ الْحَقِّ) ت اول (یعنی اوزرلرینه
ذلت کلمسی وغضب الهی یه استحقاقلری) بو سببدندرکه آنلر اللهك آیتلرینه کافر اولوب
اینانمزلردی وپیغمبرلری حقسز وبولسز یره اولدیررلردی (ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ) ت
اشبوذکر اولنان حالاتك آنلره اصابتی عاصی اولدقلری وشرعك حدلرندن چقدقلری سببدندر
(اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارٰى وَالصَّابِئِينَ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا
فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ (ج ص) وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ) ت تحقیق ایمان کتورن
کسه لر وجهود اولان کسه لر ونصرانیلر ودینسزلر آنلردن برکسه الله تعالی یه وآخرت کوننه
ایمان کتوره وصالح عمل ایشلیه پس آنلر ایچون ربلرینك یاننده کوزل ثوابلری واردر آنلر
اوزرینه قورقی یوقدر وآنلر محزون اولمازلر ف معلوم اوله که جهود موسی علیه السلامك
امتیدر نصارا عیسی علیه السلامك امتیدر وصابئین برفرقه درکه ابراهیم علیه السلامی
اعتقاد ایدرلر ف ٢ یعنی نجات هیچ برفرقه یه مخصوص دکل ایناممق وایمان کتورملك وایو
ایشلری ایشلملك شرطدر هرکسنه که کندی زماننده بویله ایدر ثواب بولور واهل نجاتدن اولور
خصوصیت فرقه شرط دکلدر بونی اول سببدن بیوردی که بنی اسرائیل اول دعوی اوزره
مغرور ایدیلرکه بزلر پیغمبرلرك اولادیوز وبزلر هرطورده الله سبحانه نك یاننده مقبوللرز
(وَاِذْ اَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ) ت واولوقتکه سزدن عهد ومیثاقکزی

الدق وباشكزك اوستى اوزره طورطاغنى قالدردق (خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) ت بيوردقكه سزه ويرديكمز شيئ جدوقوتله طوتك (يعنى توراتك حكملرينى)
وتذكر ايدك آنده اولانى تا اوله كه اللهك امانندن اوله سكز ف وقتاكه تورات نازل اولدى
جهودلر ديديلركه بزلر بوقدر احكامى تحمل وقبول ايده ميز صكره طورطاغى آنلرك اوزرينه
يقين طوتلوب همان اوزرلرينه دوشوب هلاك ايده جك اولدى پس قورقولرندن قبول ايتديلر
(ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ) ج ت بوندن صكره يعنى اخذ ميثاقدنصكره يوزچويرديكز (فَلَوْلَا فَضْلُ
اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ) ت پس اكر اللهك بغشلمسى وفضلى سزلك اوزركزه
اولمسيدى وسزى اسركسيدى زيان ايشلولردن وهلاك اولنلردن اولورديكز (وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ
اعْتَدَوْا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ) ت بيلديكز اول كسنه لريكه سبت كوننده حدشرعدن كچديلر
(يعنى شنبه كوننده بالق آولديلر وآولمق اسرائيل دينلنده حرام ايدى (فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً
خَاسِئِينَ) ج ه ت پس ديدك آنلره ميمون اولكز رزيل وذليل اولديغكز حالده (فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا
لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا) ت پس بز اشبو قصه يى عبرت قلدق اول قوم ايچونكه شو قريه نك
اوكنده ايديلر (يعنى اول زمانده حاضر ايديلر واول قوم ايچونكه آنلردنصكره كلور (وَمَوْعِظَةً
لِلْمُتَّقِينَ) خب ت ونصيحت قلدق ايو ايشليلره (وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ
تَذْبَحُوا بَقَرَةً) ط ت واولوقتكه ديدى موسى كندو قومنه الله تعالى أمر ايديور سزه كه براوكوز
بوغازليكز (قَالُوا أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا) ط ت ديديلركه بزى مسخره مى ايديورسن (قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ
أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ) ت ديدى كه جاهللردن اولمقدن الله تعالى يه صغنورم ف بنى اسرائيلدن
برشخصى اولمش بولديلر واولديرنى معلوم دكل ايدى الله سبحانه بيورديكه بربقره بوغازليه لر
وآندن برعضوى مقتول اوزره اوره لرتا كه ديريله واولديرندن خبر ويره القصه اوكوزى زياده
پاره يه آلديلر بعضى اجزاسنى مقتوله اورديلر مقتول ديريلوب عموجم اوغللرى بنى اولديرديلر
ديو خبر ويردى پس اولديرنلرى قصاصا اولديرديلر اندنصكره اولديرنى ميراثدن محروم قلديلر
(قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ) ط ت ديديلركه سؤال ايله بزم ايچون ربكدن تا بزه اول اوكوز
نيجه در بيان ايده (قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌ) ط ت ديدى الله تعالى بيورر اول

اوكوز براوكوزدركه نه اختيار وقوجه ونه كنجدر (عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ) ط ت بلكه اختيار ايله كنج
اراسنده در (فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ) ت پس ايشليكز سزه امر اولنانى (قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا
مَا لَوْنُهَا) ط ت ديديلر سؤال ايت ربكدن تا كه بزه بيان ايده اول اوكوزك رنكى ندر (قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقِعٌ لَوْنُهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ) ت ديدى الله ديوركه اول اوكوزك رنكى صاريدر
آنك لونى ورنكى باقنلره سرور ويرر (قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا) ط
ت ديديلر سؤال ايت ربكدن تا كه بزه بيان ايليه اول اوكوز نصل اوكوزدر يعنى نه ايش ايشلر
زيرا اوكوزلر بربرينه بكزمكله بو اوكوز بزلره متشابه اولدى (وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ) ع ت
بزلر اكر ديلرسه الله اول بقره نك وصفنه ايرشورز (قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ
وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ) ج ت ديدى الله بيوركه اول براوكوزدر محنت چكمش دكل ويرسورر دكل
واكنه صوويرر دكل (مُسَلَّمَةٌ لَا شِيَةَ فِيهَا) ط ت عيبدن سالمدر هيچ آنده بك وخال يوقدر (قَالُوا
الْآنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ) ج ت ديديلر شمدى طوغرى سوزى كتوردك (فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ)
ت پس اول اوكوزى بوغزلديلر وحالبوكه آنلر برحاله كلديلركه انى بوغزلمغه قريب اولميه لر
(وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادَّارَأْتُمْ فِيهَا) ط ت واولوقتكه اولديرديكز برشخصى پس نزاع ايتديكز شونك
حقنده (وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ) ت وحالبوكه الله تعالى سزلك كيزلديككزى اخراج
واظهار ايديجيدر (فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا) ط ت پس ديدك آنلره اول اولويه اوكوزك بعضسى
ايله اورك (كَذَلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَى وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ) ت اشبو اسلوب اوزره ديرلدر
الله تعالى اوليلرى وكوسترر سزلره علامتلرينى تا اوله كه بيله سكز (ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ
ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً) ط ت صكره قتى اولدى سزلك كوكللركز آندن صكره پس طاش
كبيدر بلكه زياده قتيدر (وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ) ط ت طاشلردن برطاش
واردركه آندن ايرمقلر آقار (وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ) ت طاشلردن شويله
طاش واركه ياريلور آندن صو چيقار (وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ) ج ت وطاشلردن اويله

طاش دخی واردرکه اشغه اینرالله‌ك قورقوسندن (وما الله بغافل عما تعملون) ت والله تعالی خبرسزدکلدر ایشلدیککز عملدن (أفتطمعون أن يؤمنوا لكم وقد كان فريق منهم يسمعون كلام الله) ت (أی مؤمنلر) امید طوتر میسکز که (جهودلر) منقاد اوله‌لر سزه انلردن بر بولك الله‌ك کلامنی ایشتدیلر (یعنی توراتی (ثم يحرفونه من بعد ما عقلوه وهم يعلمون) ت صکره آنی تبدیل ایتدیلر فهم ایتدکدن صکره وآنلر بیلیورلر (وإذا لقوا الذين آمنوا قالوا آمنا) ت وچانکه ملاقات ایتسه‌لر اول کمسنه‌لره که ایمان کتوردیلر دیرلر ایدی ایمان کتوردك (وإذا خلا بعضهم إلى بعض) ت وچانکم یالکز قاوشسه‌لر ایدی بعضلری بعضسنه (یعنی بیوکارینه (قالوا أتحدثونهم بما فتح الله عليكم ليحاجوكم به عند ربكم) ت دیرلر ایدی (اول بیوکار) ایا خبرویریرمیسکز آنلره اول شیئ که آچدی الله سزك اوزرکزه (یعنی محمد صلی الله علیه وسلمك نعتلرینی) تا که مناظره ایده‌لر سزکله اول دلیل ایله ربکزك عندنده (أفلا تعقلون) ت ایا بیلمزمیسکز * ف منافقلردن برقاچ کمسنه‌لر تلطیف خاطر ایچون ریا اوله‌رق آخر زمان پیغمبرینك اوصافنی که آنلرك کتابنده مذکور ایدی مسلمانلره بیان ایتدیلر وآنلرك مخالف اولنلری آنلره الزام طریقی اوزره ایتدیلرکه کندو کتابکزده اولان دلیلی وحجتی آنلرك النه نیچون ویریورسکزکه آخرده سزك اوزرکزه غالب اوله‌لر (أولا يعلمون أن الله يعلم ما يسرون وما يعلنون) ت (اشبو جهودلر) بیلمزلرمی که البته الله بیلور اول شیلریکه کیزلرلر واول شیلریکه آشکاره ایدرلر (ومنهم أميون لا يعلمون الكتاب إلا أماني وإن هم إلا يظنون) ت وبعضسی جاهلدرلر بیلمزلر کتابی لکن بیلیورلر باطل اولان آرزولرینی ودکلدر آنلر مکر ظن وتخمین ایدیجیلردر (فويل للذين يكتبون الكتاب بأيديهم) ت پس وای اولسون اول کمسنه‌لره اوزرینه کیازرلر کتابی کندو اللریله (ثم يقولون هذا من عند الله ليشتروا به ثمنا قليلا) ت صکره دیرلر اشبو الله‌ك یانندندر تا که آله‌لر وطوته‌لر آنك بدلنده آزیجق اولان پاره‌یی (فويل لهم مما كتبت أيديهم وويل لهم مما يكسبون) ت پس وای آنلره ایچوندر آنلرك اللری کتابی یازدیغی سببدن ووای آنلره ایچوندر بوایله ایشلکلرندن * ف بونلر اول کمسنه لردرکه عواملری وجاهللری ایستدیکی وخوش کوردیکی کبی برقاچ سوزلری قوشوب یازوب آنلره ویریرلر ایدی وبونی

الله سبحانه‌یه ورسوله نسبت ایدرلر ایدی (وقالوا لن تمسنا النار إلا أياما معدودة) ت ودیدیلرکه البته ایرشمز بزه (ویاقمز بزی) اود مکر برقاچ صایلمش کون (قل أتخذتم عند الله عهدا فلن يخلف الله عهده أم تقولون على الله ما لا تعلمون) ت دیکل آیا آلدیکزمی الله یانندن عهد ومیثاقی که الله تعالی أصلا خلاف ایتمز کندو ایتدیکی عهده یاخود دیرمیسز الله اوزرینه اول شیئ که بیلمزسکز * ف جهودلرك باطل اولان عقایدلری جمله‌سندن بری بوایدیکه دیرلرکه یهودکروهی جهنمده قالمزلر مکر برقاچ کون (یعنی یدی کون یاقرق کون) بوایسه خطا وباطلدر نیچونکه جنته کیرمك الله سبحانه‌یه وزمانك رسولنه وقیامت کوننه ایمان کتورمکه موقوفدر جهود جنسنه مخصوص دکلدر اشبو آیتده بومعنایه اشارت واردر (بلى من كسب سيئة وأحاطت به خطيئته فأولئك أصحاب النار هم فيها خالدون) ت اوت وبلی هرکسنه‌که ایشلدی کوتی اولان ایشلری وقوشاندی آنی آنك کوتی اولان ایشی پس آنلر اهل جهنمدر آنلر جهنمده دائم اولیجیلردر * ف یعنی کناه ایشلر او صانمز وپشیمان اولمز وتانمز کسه‌لر (والذين آمنوا وعملوا الصالحات أولئك أصحاب الجنة هم فيها خالدون) ت واول کمسنه لرکه ایمان کتوردیلر وایشلدیلر ایو ایشلری آنلر اهل جنتدر آنلر جنتده ابدی اولیجیدر (وإذ أخذنا ميثاق بني إسرائيل لا تعبدون إلا الله وبالوالدين إحسانا وذي القربى واليتامى والمساكين وقولوا للناس حسنا وأقيموا الصلاة وآتوا الزكاة) ت واول وقتکه طوتدق بز اسرائیل اولادینك عهدینی که طاپمیکز مکر الله تعالی یه طاپك وآتاوآناکزه احسان ایدك وقرابت صاحبلرینه وباباسی اولمین چوجقلره ومسکینلره ودیکز انسانلره ایو سوزلری ووقتنده طوتك نمازی وادا ایدیکز زکاتی (ثم توليتم إلا قليلا منكم وأنتم معرضون) ت صکره دونديكز ويوز چويرديكز مكر آز كمسنه‌لر سزدن اعراض ایتمدی وسز یوز چویریجیلرسکز (وإذ أخذنا ميثاقكم لا تسفكون دماءكم ولا تخرجون أنفسكم من دياركم ثم أقررتم وأنتم تشهدون) ت واول وقتکه بز سزك عهد ومیثاقکزی الدقکه دوکمیکز بری بریکزك قانی وچیقارمیکز کندو قومکزی کندو اولرکزدن صکره قبول ایتدیکز وسزلر بو میثاقه شهادت ایدرسکز (ثم أنتم هؤلاء تقتلون أنفسكم وتخرجون فريقا منكم من ديارهم تظاهرون عليهم بالإثم والعدوان) ت صکره سزلر اول کمسنه‌لرسکزکه اولدیررسکز کندوکز وهکزی وچیقاررسکز کندو قومکزدن

برکروهی کندواولرندن بری بریکزه مددکار اولورسکز آنلره ظلم ایتمك اوزرینه کناه ایتمکله
وحددن کچمکله (وان یاتوکم اساری تفادوهم وهو محرم علیکم اخراجهم) ت واکر کلسه
سزلره اسیرلر فدا ایدرسکز آنلرك بدلنی وحالبوکه حرامدر سزلك اوزرکزه چیقارمق آنلری
(أفتؤمنون ببعض الکتاب وتکفرون ببعض) ت ایا ایمان کتورمیسکز کتابلرك برپاره سینه
وکافر اولورمیسکز برآخرپاره سنه (فما جزاء من یفعل ذلك منکم الا خزی فی الحیاة الدنیا
ویوم القیامة یردون الی أشد العذاب) ت پس جزاسی اول کمسنه نککه بو نجیلین ایشلر سزدن
انجق رزیللك وذلیللك دنیادیر لکنده وقیامت کوننده رد اولنورلر شدتلو اولان عذابه (وما الله
بغافل عما تعملون) ت والله دکلدر خبرسز سزلك ایتدیککز ایشلردن (اولئك الذین اشتروا
الحیاة الدنیا بالآخرة فلا یخفف عنهم العذاب ولاهم ینصرون) ت بونلر اول کمسنه لردرکه آلدیلر
دنیادیرلکنی آخرت بدلنده پس تخفیف قیلنمز آنلردن عذاب وانلر یاردم اولنمزلر (ولقد آتینا
موسی الکتاب وقفینا من بعده بالرسل) ت والبته ویردك موسی علیه السلامه کتابی وارقه دن
کتوردك اندن صکره رسوللری (وآتینا عیسی ابن مریم البینات وأیدناه بروح القدس) ت
وویردك حضرت مریمك اوغلی عیسی علیه السلامه ایدین وظاهر نشانلری وقوت ویردك اکا
روح قدس ایله (یعنی جبرائیل ایله) * ف روح القدس جبرائیل علیه السلامه دیرلر عیسی
علیه السلام ایله برابر سیر ایدر ایدی (أفکلما جاءکم رسول بما لا تهوی أنفسکم استکبرتم) ت
ایا هروقتکه کتوردی سزلره برپیغمبر اول شیئ که سومزانی سزلك نفسلرکز سزلر سرکشلك
ایتدیکز (ففریقا کذبتم وفریقا تقتلون) ت پس برکروهی یلانه نسبت ایتدیکز وبرکروهی
اولدیردیکز (وقالوا قلوبنا غلف) ت ودیدلر بزم قلبلریمز پرده ده در (بل لعنهم الله بکفرهم
فقلیلا ما یؤمنون) ت بلکه طرد وایراق ایتدی الله انلری رحمتدن کفرلری سببیله پس آز
کمسه لر ایمان کتورر * ف یهودلر کندی تعریفلرنده دیمش ایدیلرکه قلوبنا غلف یعنی بزم
کوکلمز پرده ده در یعنی دیمزده اولقدر طوغریوزکه بزم دیمزده سزدن غیری کمسه نك سوزی
بزه تأثیر ایدرمکر سزلك سوزیکز قلبمزه اثر ایتمز الله تعالی بیوردیکه اکر حق سوز اثر ایتمزسه
بولعنتك علامتیدر (ولما جاءهم کتاب من عند الله مصدق لما معهم) ت واولوقتکه کلدی

انلره کتاب (یعنی قران اللهك یانندن اول کندی یانلرنده اولان کتابه موافقدر (وکانوا من قبل
یستفتحون علی الذین کفروا فلما جاءهم ما عرفوا کفروا به) ت وبوندن اول فتحی استیور
ایدیلر مشرکلر اوزرینه پس چانکه کلدی انلره بیلدکلری طانیدیلرانی (فلعنة الله علی
الکافرین) ت پس اللهك لعنتی کافرلر اوزرینه در * ف چانکه یهودلر کندولری اوزرینه
مشرکلرك غلبه سین کوردیلر دعا ایتدیلرکه اخر زمان پیغمبری تیزلکله ظهور ایدیدی وقتاکه
پیدا اولدی منکر اولدیلر بونده تعریض وار اول قصه یه که خیبرك یهودلری غطفان قبیله سیله
جنك واورش ایتمش ایدیلر وقاچر ایدیلر ودعا ایتدیلرکه محمد نبی نك حقیچون که اخر زمانده
کله جکی موعوددر بزلره نصرت ویاردم ایت (بئسما اشتروا به أنفسهم أن یکفروا بما أنزل الله
بغیا أن ینزل الله من فضله علی من یشاء من عباده) ت کوتی و چرکیندر اول شی که صاتدیلر انك
بدلنده نفسلرینی که کافر اوله لر اول شیئه که ایندردی الله تعالی (یعنی قرانه) الله تعالی قوللرندن
دیلدیکی کمسه اوزرینه ایندردیکی شیئه حسدلرندن (فباؤا بغضب علی غضب) ت پس
کیرودوندیلر غضب اوزره غضبه (وللکافرین عذاب مهین) ت وکافرلر ایچوندر ذلیل
ورزیل ایدیجی اولان عذاب (واذا قیل لهم آمنوا بما أنزل الله قالوا نؤمن بما أنزل علینا
ویکفرون بما وراءه) ت وچانکه دینلسه انلره ایمان کتورکز اول شیئه که ایندردی الله
دیدیلرکه ایمان کتوریرز بزم اوزرمزه نازل اولنه وانلر کافر اولورلر انك غیریسنه (وهو الحق
مصدقا لما معهم) ت وحالبوکه اول طوغریدر انلر ایله اولان کتابی تصدیق ایتمش ایکن
(قل فلم تقتلون أنبیاء الله من قبل ان کنتم مؤمنین) ت دی انلره پس نیچون اولدیردیکز اللهك
پیغمبرلرینی بوندن اول اکر مؤمن ایسه کز (ولقد جاءکم موسی بالبینات ثم اتخذتم العجل من
بعده وأنتم ظالمون) ت سزه موسی طوغری علامتلر ایله کلمش ایکن صکره بوزاغی یه طاپدیکز
ایمدی سزلر ظلم ایدیجیلرسکز (واذ أخذنا میثاقکم ورفعنا فوقکم الطور) ت واولوقتکه
آلدق سزلك عهدیکزی وقالدردق باشکز اوزره طورطاغنی (خذوا ما آتیناکم بقوة واسمعوا) ت
ودیدك آلك سزه ویردیکمز شیئ یعنی توراتی جدوطوغریلقله وامرینی ایشیدیکز (قالوا سمعنا

وعصينا واشربوا فى قلوبهم العجل بكفرهم) ت ديديلر (يعنى حال دليله ديديلر) ايشتدك
وعاصى اولدق وآنلرك يوركارينه بوزاغى ايچورلمش (يعنى بوزاغنك محبتى قلبلرينه قارشمش)
آنلر كافر اولدقلرى سببدن (قل بئسما يأمركم به ايمانكم ان كنتم مؤمنين) ت سويله نه
كوتى ونه چركين اولدى اول شيكه سزه بيوردى آنكه سزك ايمانكز اكر اولسه كز ايمان
اهلندن (قل ان كانت لكم الدار الآخرة عند الله خالصة من دون الناس فتمنوا الموت ان كنتم
صادقين) ت سويله اكر اولسه سزك ايچون آخرت اوى اللهك عندنده سزه مخصوص اوله رق
سائر آدملردن ماعدا پس ايسته يك وتمنى ايدك اولومى اكر اولسه كز طوغرى ديجيلر * ف
جهودلرك محرفاتلرى جمله سندندر شوكه ديرلر كه جنته بركمسنه داخل اولمز جهوددن غيرى
و بو ايسه محض خطادر زيرا كه جنت اهلنك نشانه سى مولالرينه ملاقى اولمغه شوق ومحبتدر
وجهودلر ايسه اولمكدن قورقرلر واشبو آيت اول معنايه اشارتدر (ولن يتمنوه ابدا بما
قدمت ايديهم) ت والبته ايستمزلر اولمكى هيچ بر وقتده اللريله تقديم ايتدكلرى كناه سببيله
(والله عليم بالظالمين) ت والله بيليجيدر ظالملرى (ولتجدنهم احرص الناس على حياة) ت
والبته بولورسين آنلرى آدملرك زياده حريصى ومحبتلوسى دنيا ديرلكنه (ومن الذين اشركوا
يود احدهم لو يعمر الف سنة) ت و (بونلر زياده حريصدرلر دنيايه) مشركاردن بعضسى بيك
سنه يشامقلغى سور (وما هو بمزحزحه من العذاب ان يعمر) ت وحالبوكه دكلدر آنى ايراق قيله
عذابدن آنك معمر اولمسى وعمر سورمسى (والله بصير بما يعملون) ت والله كوريجيدر
آنلرك ايشلمسنى (قل من كان عدوا لجبريل فانه نزله على قلبك باذن الله مصدقا لما بين يديه
وهدى وبشرى للمؤمنين) ت سويله وديهر بركمسنه اولسه دشمن جبريله (نه زيان ايدر)
پس البته جبريل ايندردى (قرآنى) سنك قلبك اوزرينه اللهك حكميله كنديسندن اول
نازل اولان كتابلرى تصديق ايديجى ويول كوستريجى ومؤمنلر ايچون مژده وير يجى اولديغى
حالده * ف جهودلرك هفواتلرى جمله سندندر شوكه حضرت جبرائيل عليه السلامى دشمن
طوترلر كه بجمش امتلره عذاب كتوردى ديو و بو ايسه باطلدر زيرا كه جبرائيل عليه السلام
مأموردر الله سبحانه جانبندن آنده نه اختيار واردر (من كان عدوا لله وملائكته ورسله
وجبريل وميكال فان الله عدو للكافرين) ت بركمسنه اولسه دشمن الله تعالى يه وآنك

ملائكه لرينه وآنك پيغمبرلرينه وجبرائيله وميكائيله پس البته الله دشمندر كافرلره * ف
جهودلر ديديلر كه اشبو كلامى جبرائيل كتوردر واول ايسه بزم دشمنمزدر زيرا كه قاچ كره بزم
دشمنمزى بزه غالب قلمش اكر بشقه فرشته كتورر ايسه آنى قبول ايدرز الله سبحانه بيوردركه
اول امر كه فرشته لر ايدرلر بزم امريمز ايله ايدرلر پس هر كمسنه كه فرشته لره دشمن اولسه البته
الله سبحانه اول كمسنه يه دشمندر (ولقد انزلنا اليك آيات بينات وما يكفر بها الا الفاسقون) ت
واينديردك سكا واضح اولان نشانه لرى وكافر اولمازاول نشانه لره مكر كوتى ايشلولر
(او كلما عاهدوا عهدا نبذه فريق منهم) ت نچانكه عهد ايتسه لر جهودلر عهدا يتمكله بوزار
آنى آنلردن بر كروه (بل اكثرهم لا يؤمنون) ت بلكه آنلرك چوغى ايناغزلر (يعنى ايمان
كتورمزلر (ولما جاءهم رسول من عند الله مصدق لما معهم نبذ فريق من الذين اوتوا الكتاب)
ت ونچانكم كلدى آنلره بر پيغمبر اللهك يانندن آنلر ايله اولانى تصديق ايديجى (يعنى توراتى)
آتدى و براقدى بر كروه اول كمسنه لردن آنلره ويريلان كتابى (كتاب الله وراء ظهورهم كأنهم
لا يعلمون) ت اللهك كتابنى آرقه لرينك آردينه كويا كه آنلر بيلمزلر (واتبعوا ما تتلوا الشياطين
على ملك سليمان) ت وتابع اولديلر اول شيئه كه اوقورايدى آنى شيطانلر سليمانك سلطنتنده
(وما كفر سليمان ولكن الشياطين كفروا يعلمون الناس السحر) ت وكافر اولمدى سليمان
ولكن شيطانلر كافر اولديلر اوكرتديلر آدملره سحرى (وما انزل على الملكين ببابل هاروت
وماروت) ت وتابع اولديلر هاروت وماروت نام ايكى ملك اوزرينه نازل اولانه بابل مملكتنده
(وما يعلمان من احد حتى يقولا انما نحن فتنة فلا تكفر) ت واوكرتمزلر هيچ بركمسنه يه اولوقته
دكين كه ديرلر بز جانب حقدن خلقه ابتلايز پس سن كافر اولمه (فيتعلمون منهما ما يفرقون به بين
المرء وزوجه) ت پس اوكرنورلر اول ايكى ملكدن اول افسونيكه آيرديلر وتفرقه براقورلر
آنكله قوجه ايله قاريسنك اراسنه (وما هم بضارين به من احد الا باذن الله) ت ودكلدر آنلر
ضرر وزيان ايرشدريجيلر شو جادولك سببيله هيچ بركمسنه يه مكر اللهك اراده سيله (ويتعلمون
ما يضرهم ولا ينفعهم) ت واوكرنورلر وحفظ ايدرلر اول شيئ كه ضرر وزيان ايدر آنلره
ومنفعت ويرمز آنلره (ولقد علموا لمن اشتراه ما له فى الآخرة من خلاق ولبئس ما شروا به

أَنْفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) ت والبته بيلديلر جهودلر اول كسنه يى كه آلدى شو جادولكى
بوقدر آنكيچون آخرتده هيچ بر نصيب ونه كوتى اولدى اولشيكه صاتديلر آنك عوضنه كندو
نفسلرينى نوليدى بيلديلر * ف جهودلرك آزغنلقلرندندركه جادوكارلق ايدرلر ايدى
وحضرت سليمان عليه السلامى جادوكار بيلورلر ايدى وبوايسه محض افترادر واشبو آيتده
بو معنايه اشارت واردر * ف يهودلر كندى دينلرى كتابنك علمينى براقوب سحر ايشلرينى
ارامشدرديلر وسحر مردملره ايكى ياندن ايرشدى * بريسى حضرت سليمانك زماننده آدميلر
وشيطانلر بربريله قارشق ايديلر اول شيطانلردن يهودلر جادوكارلق اوكرنديلر وآنى نسبت
ايتديلر سليمانه كه اندن بزلره ايرشدى وسليمانه جن وانس اوزره حكومت سحر قوتندن ايدى
پس الله تعالى بيان ايتديكه بو ايش كفر ايشيدر سليمانك ايشى دكلدر سليمانك زماننده شيطانلر
مردملره اوكرتديلر * ايكنجيسى هاروت وماروت طرفندن جادوكارلق ادميلره ايرشدى وانلر
ايكى فرشته ايديلر ادميلرك صورتنده وبابل شهرنده ايديلر انلره سحرك علمى معلوم ايدى بركسنه
كه طالب اولوب انلرك ياننه كيدر ايدى انلر دخى اول آكاديرلرديكه بوعملده ايمان كيدر پس
اكر اول كيشى ايسترسه اكا اوكرديرلر ايدى الله تعالى يه امتحان منظور ايدى پس الله تعالى
بيورديكه بويله عملرده آخرتك فائده سى يوقدر بلكه ضرردر ودنياده دخى ضرر طابرلر واللهك
امرى دكل ايسه هيچ برشئ ايده بيلمزلر اكر دينك وكتابك علمنى اوكرنسه لر ايدى الله ياننده ثواب
طابرلر ايدى (وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَمَثُوبَةٌ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ خَيْرٌ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) ت واكر
آنلر ايمان كتورسه لر ايدى وصاقنه لر ايدى البته اللهك ثوابى خيرليدر نوليدى بيليديلر
(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انْظُرْنَا وَاسْمَعُوا) ت أى اول كسنه لركه ايمان
كتورديكز ديمكز راعنا كلمه سنى وديكز نظر ايدك وباقك بزلره وكوزلجه ايشدك (وَلِلْكَافِرِينَ
عَذَابٌ أَلِيمٌ) ت وكافرلر ايچون واردر دوريجى اولان عذاب * ف جهودلرك قبايحلرندندر
شوكه پيغمبرمزك مجلسنه كلوب راعنا ديرلر ايدى واشبو لفظك ايكى معناسى واردر برى
اولدركه رعايت ايدك وشفقت ايدك وثانيسى رعونتلى طوتيجى يعنى ابله وأحمق معناسنه
ومرادلرى سب ايتمكدر الله سبحانه مسلمانلرى شو كلمه دن وآنى تكلم ايتمكدن منع ايتدى
فساد قاپوسن باغلمق ايچون بو معنايه اشبو ايتده اشارت واردر * ف جهودلر پيغمبرمز صلى
الله تعالى عليه وسلمك مجلس شريفلرنده اوطورلر ايدى واول حضرت سوز وكلام سويلدكده
اكر يهودلرك بر أمرى تحقيق ايتمك مرادلرى اولسه ايدى راعنا ديرلر ايدى يعنى بزم جانبمزه
باقك ومسلمانلر هب آنلردن اوكرنوب شو لفظى ديرلر ايدى الله سبحانه اول لفظى ديمكدن
مسلمانلرى منع ايتدى وبيورديكه اكر ديمك مرادايتسه كز انظرنا ديك كه اول دخى راعنا
معناسنه در وكلامه كمالله قولاق قويوب اولدن دكله يك كه سؤاله حاجت قالميه وجهودلرك
راعنا لفظنى ديمكده الداتملرى وارايدى اول لفظى دللرينه صغشدروب ديرلر ايدى پس

اول لفظ راعينا اولور ايدى يعنى بزم چوبانمز يعنى طوارلرمزى اوتلايجى وينه راعنا آنلرك
لغتنده احمق ديمكدر (مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ
مِنْ رَبِّكُمْ) ت سومز وايستمز اول كسنه لركه كافر اولديلر كتاب اهلندن ومشركلركه اينديريله
سزلك اوزركزه هيچ بر خير ربكز جانبندن (وَاللّٰهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ) ت والله سبحانه مخصوص
ايدر كندو باغشلمه سنه اول كسنه يى كه ديلر (وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ) ت والله تعالى بيوك
احسان صاحبيدر (مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنْسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلِهَا) ت اول برشئ كه نسخ
قيلرز بر آيتدن ياخود اونوتديرز كتورزاندن ايوسنى يا آنك مثلنى (أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللّٰهَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) ت ايا بيلمزميسن تحقيق الله هر برشى اوزرينه قادردر * ف اشبو آيتده
تعريض واردر جهودلرك جوابنه زيرا كه آنلر نسخى انكار ايدرلر * ف بودخى يهودلرك طعن
ايتمسندندركه سزلك كتابده بعض آيت نسخ اوليور اكر اللهك جانبندن اولسه ايدى پس نه عيب
كوردى كه آنى نسخ ايتدى الله تعالى بيوردركه اولده دخى عيب يوق ايدى وآخرده دخى عيب
دكل ليكن حاكم هر وقت نه ديلرايسه اويله حكم ايدر (أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ)
ت ايا بيلمزميسن كه الله ايچوندر كوكك ويرك سلطنتى (وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ)
ت وبوقدر سزكچون اللهدن غيرى هيچ بر دوست وبر ياردم ايديجى (أَمْ تُرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا
رَسُولَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوسَى مِنْ قَبْلُ) ت آيا ايسترميسز كه ديليه سكز كندو پيغمبركزدن نتكم
سؤال اولندى موسادن سزدن اول (وَمَنْ يَتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ) ت
وبركسنه آلسه كافرلكى ايمان بدلنده پس البته يتوردى طوغرى يولى * ف يهودلرك
الداتمسيله كندو پيغمبركزده شبهه ايتميكز نتكم آنلر كندو نبيلرنده شبهه ايتديلر شبهه يقينى ترك
ايدوب انكاره وارمقدر (وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا
مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ) ت سودى چوق كسنه لر كتاب اهلندن كافر قيله لر
سزى سزلك ايمانكزدن صكره حسد سببيله كندو نفسلرنك ياننده واضح وآشكار اولدقدن
صكره آنلره طوغرو وحق (فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللّٰهُ بِأَمْرِهِ) ت پس عفو ايدك ويوز
دوندرك اول وقته دكين كه كتوره الله حكمنى يعنى امر ايده آنلرله جهاد ايتمكه (إِنَّ اللّٰهَ عَلَى كُلِّ

شيءٍ قديرٌ) ت تحقیق الله هر برشی اوزرینه قادردر (وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَمَا تُقَدِّمُوا
لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ) ت ادا ایدك نمازكزی وادا ایدك زكاتكزی واولشیكه
اوٓلجه كوندردیكز كندو نفسلركز ایچون خیرلو وایو عمللردن آنی اللهك یاننده بولورسكز
(إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) ت البته الله ایشلدیككز عملی كوریجیدر (وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ
الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَى تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ) ت ودیدیلر آنلر البته داخل اولمز جنته مكر
اول كمسنه كه جهود اولدی یاخود نصاری اولدی بو ایسه آنلرك باطل اولان آرزولریدر
(قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) ت دیكل آنلره كتورك دلیلكزی اكر طوغری دیجی
اولسكز (بَلَى مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ)
ت بلی اول كمسنه كه منقاد ایتدی كندو یوزینی الله ایچون وشو كمسنه كه ایو ایشلی اولدی پس
آنكیچوندر آنك جزاسی ربسنك یاننده هیچ قورقو یوقدر آنلر اوزرینه ودكل آنلر عملنجی
(وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَى عَلَى شَيْءٍ وَقَالَتِ النَّصَارَى لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ وَهُمْ يَتْلُونَ
الْكِتَابَ) ت ودیدیلر جهودلر دكلدر نصرانیلر برشی اوزرینه ودیدیلر نصرانیلر دكلدر یهودلر
هیچ برشی اوزرینه وآنلرك جملهسی اوقورلر كتابی (كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ) ت
آنلر كبی دیدی اول كمسنهلر كه بیلمزلر (یعنی مشركلر) آنلرك دیدیكی كبی (فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) ت پس الله حكم ایدر آنلرك آراسنده قیامت كوننده
اولشیده كه اوادیلر آنلرانده اختلاف ایدیجی * ف اهل كتابك هفوا تندندر شوكه هر بر بولك
یهوددن ونصرانیدن بربرلرینی انكار ایدرلر (و بری برلرینی دینسزلكه و یولسزلغه نسبت
ایدرلر) اشبو ایتلرده بو معنایه اشارت واردر * ف مشركلر عرب قومندن اولسون و یاغیریدن
اولسون هر بردینی صاحبنه دیدیلر كه سزلر هیچ برشی اوزرینه دكلسكز یعنی دینكز باطلدر
جهودلر ونصرانیلر دیدكاری كبی * ف اول كمسنهلر یاننده كه علم یوق ایدی آنلر عربك جاهللریدر
برشی بیلمزلر اوٓل ابراهیم علیه السلامك دینی اوزره ایدیلر صكره آزغون اولوب خاجه و بته
طاپدیلر اشبو مثللو كمسنهلره مشركك دیرلر واونلر كندیلره اكری یوكری یولی طوغری كوسترر
ایدیلر (وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَى فِي خَرَابِهَا) ت وكیمدر زیاده ظالم
ایدیجی اول كمسنه دنكه اللهك مسجدلرنده اسمی ذكر اولنمقلغی منع ایدوب اول مسجدلری
ویران وخراب ایتمكه سعی ایتدی (أُولَئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ) ت اول كیمسنهلر

ایچون مسجده دخول لایق اولمدی مكر قورقه رق داخل اولهلر (لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ
فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ) ت آنلر ایچون واردر دنیاده رزیللك وذلیللك و ینه آنلر ایچون
واردر آخرتده بیوك اولان عذاب * ف اشبو آیتده تعریض واردر مكهنك مشركلرینه
وبشارت واردر مؤمنلره اهل مكهنك مغلوب اولمسیله * ف نصرانیلر كندولرین انصاف اهلی
بیلوب یهودلره ظالم دیرلر حضرت عیسایه دشمن اولدقلرندن وبز اسلام اهلی حضرت عیسی علیه
السلامی حق اولان پیغمبر اعتقاد ایدرز الله سبحانه بیورركه وقتا كه نصرانیلر غلبه بولدیلر بیت
المقدسی ویران ایدوب خراب ایتدیلر وهم یهودلرك مسجدلرن آنلرك عنادندن برباد ایتدیلر
بونه انصاف ایدی كه ادمیلرك عنادی سببندن الله سبحانهنك مسجدلرن خراب ایتمك پس الله
بیورركه لایق اولمزكه انلر مملكتده حاكم اولهلر آخر الله سبحانه شام مملكتنی مسلمانلرك اللرینه
ویردی (وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ) ت اللهكدر كونش طوغان یرلر
وكونش بتان جانبلر پس قنقی طرفه یوز چویرسكز اول جهتده درا للهك ذاتی (إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ
عَلِيمٌ) ت الله نعمتی كنكشدر بیلیجیدر * ف وقتا كه بیت المقدسه توجه ایدوب نماز قلمق
منسوخ اولدی یهودلر استهزا ایدرلر ایدی واشبو آیتده اول معنا اشارت واردر * ف
و بو دخی یهود ونصارالرك جداللرندن ایدیكه هر بریسی كندی قبلهسنه كوزل دیر ایدی الله
تعالی بیوردیكه الله برطرفه مخصوص دكل اللهك بیوردیغی اوزره هر قنقی طرفه یوز چویرسكز
اول دخی راضیدر (وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ) ت دیدیلر طوتدی الله ولد پاكلك الله ایچوندر
(بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) ت بلكه آنك ایچوندر كوكلرده ویرده اولان شیلر (كُلٌّ لَهُ
قَانِتُونَ) ت هر بر كمسنه آنك بیورادیسنی قبول ایدیجیدر (بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا
قَضَى أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ) ت كوكلری ویری یرادیجیدر وچاغكه مراد ایلسه
برامری انجق اول دیو امر ایدر همان اولور (وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَأْتِينَا آيَةٌ)
ت ودیدیلر اول كمسنهلر كه برشی بیلمزلر (یعنی مشركلر) نیچون بزمله دانشمزود انشدرمز الله
و یاخود كلمز بزلره برنشانه (كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ) ت بویله دیدیلر اول
كمسنهلر كه بونلردن اول كچدیلر بونلرك قولی كبی (تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يُوقِنُونَ) ت بر برینه بكزدی انلرك یوركلری البته بیان ایتدك نشانهلری بر كروه اجلیچونكه
اینانیورلر * ف كچن امتلردن كه یهودا ایدیلر كندیلرنك پیغمبرینه بویلجه سویلدیلر بو زمانك

ادملری دیدیکی کبی (انا أرسلناك بالحق بشيرا ونذيرا ولا تسئل عن أصحاب الجحيم) ت البته
بزلر کوندردك سنی طوغریلق اوزره مژده ویریجی وقورقودیجی اولدیغك حالده وسن سؤال
اولنمزسین جهنم اهلندن * ف یعنی سندن سؤال اولنمزکه آنلری نیچون مسلمان قلمدك
(ولن ترضى عنك اليهود ولا النصارى حتى تتبع ملتهم) ت سندن راضی اولمز جهودلر ونصارالر
تابع اولمدیجه آنلرك دیننه (قل ان هدى الله هو الهدى) ت سویله تحقیق اللهك هدایتی در
هدایت (ولئن اتبعت أهواءهم بعد الذي جاءك من العلم مالك من الله من ولي ولا نصير) ت
واکر تابع اولسك آنلرك باطل اولان آرزولرینه سکا کلان علمدن صکره بولنمز سنکیچون اللهك
عذابندن خلاص ایده جك بر دوست و بر یاردم ایدیجی (الذين آتيناهم الكتاب يتلونه حق
تلاوته) ت اول کسنه لرکه ویردك آنلره کتابی (یعنی توریتی) اوقورلر طوغری اوقومقله آنی
(أولئك يؤمنون به ومن يكفر به فأولئك هم الخاسرون) ت آنلر اینانیورلر اللهك هدایتنه
وهر کسنه انکار ایتسه اول هدایتی پس آنلردر زیان ایشلولر * ف اول کسنه لرکه توریتی
بیلورلر شریعت محمدیه یی تصدیق ایدرلر واول کسنه لرکه تصدیق ایتمزلر توریتی بیلممشلر * ف
یهودلردن براز کسنه انصافلو ایدیلر کندی کتابلرینی اوطانشوب و بیلوب اوقور ایدیلر بونلر
قرآنه دخی ایمان کتوردیلر آنلردن بریسی عبدالله بن سلام یهودلرك عالمی ایدی انك ایله نیجه
کیشیلر دخی مسلمان اولدیلر (یا بني اسرائيل اذكروا نعمتي التي أنعمت عليكم وأني
فضلتكم على العالمين) ت ای یعقوب اولادلری خاطرکزه کتورك بنم اول نعمتمی که ویردم
سزلره و بن فضل ویردم سزلره آدملر اوزرینه یعنی کندو زمانکزده بولنان عالملر اوزرینه
(واتقوا يوما لا تجزي نفس عن نفس شيئا ولا يقبل منها عدل ولا تنفعها شفاعة ولا هم ينصرون)
ت وقورقك اول کوندنکه کفایت ایتمز هیچ بر کسنه هیچ کسنه دن هیچ برشیء وقبول اولنمز
بر کسنه دن بدل وفدا ومنفعت ویرمز شو نفسه شفاعت وآنلر یاردم اولنمزلر * ف اشبو
مقامدن سیقول السفهاء یه دکین الله سبحانه اثبات بیورر افندیمز صلی الله تعالی علیه وسلمك
نبوتنی وابراهیم علیه السلامك دعاسی قصه سنی که توریتده مذکوردر وملت حنیفه یی
ترجیح بیوررکه پیغمبرمز علیه السلام اشبو ملت حنیفه یی تبلیغ ایتمکیچون مبعوث
اولمشلردر ویهودلك قولنی ابطال ایدرکه آنلر دیورلرکه حضرت یعقوب بزلره یهودیتله وصیت
ایتمش و بنه انبیالر ما بیننده فرق ایتمدن نهی بیورر یعنی بعضیسنی معتقد اولوب و بعضیسنی
انکار ایتمسندن (واذ ابتلى ابراهيم ربه بكلمات فأتمهن) ت وخاطریکه کتور اولوقتیکه

صنادی ابراهیمی سنك ربك برقاچ کلماتلر ایله پس ابراهیم علیه السلام تمام ادا ایتدی اول
کلماتی (قال اني جاعلك للناس اماما قال ومن ذريتي قال لا ينال عهدي الظالمين) ت
دیدی الله البته بن قیلرم سنی آدملره امام ومقتدا ایدی ابراهیم و بنم اولادمدن دخی امام لر ایت
بیوردی ایرشمز بنم وعدیم ظلم ایشلولره * ف بنی اسرائیل زعم ایدرلردیکه بز اولاد ابراهیمدنز
والله سبحانه دخی وعده ویرمشکه یا ابراهیم نبیلك و بیوکلك سنك نسلکده ابدیدر و بزلر دخی
حضرت ابراهیمك دینی اوزره یز وابراهیمك دینی ایسه هر کسنه نك مقبولیدر والله سبحانه
آنلره اعلام ایلدی الله تعالی نك نبوتله وعده سی ابراهیمك حقه تابع اولان اولادنك حقنده در
مطلق دکل وابراهیم علیه السلامك ایسه ایکی اوغلی واردر اسحق واسمعیل علیهما السلام
هر بریسی پیغمبردر بر مدت بیوکلك اسحق علیه السلامك اولادنده بولندی صکره اسمعیلك
اولادینه انتقال ایتدی وابراهیمك دعاسی اوغللرنك حقنده ایدی و بنه الله سبحانه بیوررکه
دین اسلام بردر پیغمبرلر ومؤمنلر آنك اوزرینه قیامشلر وقیامته دکین آنك دینی باقیدر
واشبو دین اسلام الله سبحانه نك جمیع احکامنی قبول ایتمکدرکه پیغمبرلرك واسطه سیله
مکلفلره تبلیغ بیورر ومسلمانلر جمله سی بو طریق اوزره درای یهودلر سزلر آزغین سکز حق
قبول ایدیجی دکلسکز (واذ جعلنا البيت مثابة للناس وأمنا واتخذوا من مقام ابراهيم مصلى)
ت وخاطره کتورا ولوقتیکه یصه دق بز کعبه یی آدملرك قایده جق یری وامین اولق مکانی وای
مؤمنلر آلکز ابراهیمك مقامندن نماز قیله جق یر (وعهدنا الى ابراهيم واسمعيل أن طهرا بيتي
للطائفين والعاكفين والركع السجود) ت ودخی کوندردك ابراهیم واسمعیل جانبنه که پاك
ایدك بنم اویمی طواف ایدنلر ایچون واعتکافه اکلشنلر ایچون ورکوع وسجده ایدنلر ایچون
(واذ قال ابراهيم رب اجعل هذا بلدا آمنا وارزق أهله من الثمرات من آمن منهم بالله واليوم
الآخر قال ومن كفر فأمتعه قليلا ثم أضطره الى عذاب النار وبئس المصير) ت واولوقت
که دیدی ابراهیم ای بنم ربم اشبو مکانی شهر امین قیل ورزق ویر آنده ساکن اولانه میوه لردن
ویمشلردن اول کسنه یه که ایمان کتوردی آنلردن الله تعالی یه وقیامت کوننه الله تعالی
بیوردی واول کسنه که کافر اولورا کاده منفعت ویردم آز یجق صکره بیچاره لکله آنی
سوررم جهنمك عذابنه واول جهنم نه کوتی یردر (واذ يرفع ابراهيم القواعد من البيت
واسمعيل ربنا تقبل منا انك أنت السميع العليم) ت واولوقتکه قالدردیلر ابراهیم واسمعیل
کعبه نك بنالرینی (دیدیلر) ای بزم ربمز قبول ایله بزدن البته سن ایشیدیجیسن بیلیجیسن
(ربنا واجعلنا مسلمين لك ومن ذريتنا أمة مسلمة لك وأرنا مناسكنا وتب علينا انك أنت التواب

الرَّحِيمُ) ت ای بزم ربمز و یصه بزی بیورق قبول ایدیجی کند کیچون و بزم اولادمزی یصه انقیاد ایدیجی کروه کند کیچون وکوستر بزه عبادت یرلرمزی وقبول ایت توبه مزی البته سنسن توبه قبول ایدیجی محبت ایدیجی (رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) ت ای بزم ربمز وکوندر آنلرك اراسنه آنلردن اولان بر پیغمبر که اوقویه آنلره سنك ایاتلرکی واوکرده آنلره کتابی وعلمی (واحکاملری) وآریده آنلری البته سن سین قوتلو حکمت صاحبی (وَمَنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ) ت وکیمدر که یوز چویره ابراهیمك مذهبندن مکر اول کسنه که بیلمدی کندو نفسنی و بز اختیار ایتدك آنی اشبو دنیاده والبته اول آخرت سراینده صالح اولنلردندر (إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ) ت اولوقتکه دیدی آکا (یعنی ابراهیم علیه السلامه) آنك ربسی که منقاد اول دیدی منقاد اولدم عالملرك ربسنه (وَوَصَّى بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ) ت واصمرلدی یعنی وصیت ایتدی اشبو کلمه‌یی ابراهیم کندو اوغلانلرینه و یعقوب دخی اصمرلدی اوغلانلرینه (يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ) ت ای بنم اوغلانلرم تحقیق الله اختیار ایتدی سزکچون اشبو دینی پس اولمیکز مکر مسلمان اوله رق اوله سکز (أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي) ت ایا سز حاضرمی ایدیکز اولوقتده که کلدی حضرت یعقوبه اولوم اولوقتده دیدی اوغلانلرینه نه شیئه طپارسکز وعبادت ایدرسکز بن اولدکدنصکره (قَالُوا نَعْبُدُ إِلَٰهَكَ وَإِلَٰهَ آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَٰهًا وَاحِدًا وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ) ت دیدیلر عبادت ایدرز الهکه و بابالریکك معبودینه که (اول بابالرك) ابراهیم واسمعیل واسحقدر عبادت ایدرز شو واحد اولان معبوده و بزلر شو معبوده انقیاد ایدیجیلرز (تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ) ت بونلر بر بولکدرلر که کچدیلر آنلرایچوندر ایشلدکاری وسزلك ایچوندر ایشلدیککز وسزلر سؤال اولنمز سکز اول کروهك عمللرندن (وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ) ت ودیدیلر جهود اولکز یا نصاری اولکز تا که هدایت

بوله سکز دیکل که بلکه اتباع ایدرز ابراهیمك ملتنه که حنیف ایدی واولمدی ابراهیم شریك قوشنلردن (قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ) ت دیکز ایمان کتوردك الله تعالی یه واول برشیئه که کوندرلدی بزم جانبمزه واول شیئه که کوندرلدی ابراهیمك واسمعیلك واسحقك و یعقوبك و یعقوبك اولادنك جانبنه واولشیئه که ویرلدی موسایه وعیسایه واولشیئه که ویرلدی نبیلره کندو ربلری جانبندن آیرمیز وفرق ایتمیز هیچ برکسنه نك اراسنی شو نبیلردن و بزلر الله تعالی یه انقیاد ایدیجیلرز (فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدِ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ) ت پس اکر ایمان کتورسه‌لر (یهودلر ونصارالر) اول برشیئه که ایمان کتوردیکز پس البته یول بولدیلر واکر یوز چویرسه‌لر انلر انجق مخالفت ایتمکده درلر (فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) ت پس چابك اولور که الله کفایت ایدر سنك انتقامکی آنلردن آلمقده والله ایشدیجی بیلیجیدر (صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ) ت قبول ایتدك اللهك رنکنی (یعنی آنك دینی) کیمدر زیاده کوزل اللهدن رنك ولون اعتبارنجه و بزلر آکا عبادت ایدیجیلرز * ف نصارالرك عادتی شو ایدیکه اکر برکسنه‌یی کندو دینلرینه داخل ایتسه‌لر برصاری رنك مهیا ایدرلر ایدی وصاری صو ایله برقاج چاشرلر بویارلر ایدی واشبو بویالونوبدن برینی دینلرینه داخل اولان کسنه اوزرینه اورترلر ایدی الله سبحانه آنك ردنده اشبو آیتی انزال بیوردی (قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ) ت سویله آیا غوغا وشماته‌می یپارسکز بزم ایله اللهك باینده حالبوکه بزم ربمز وسزلك ربکزدر و بزم ایچوندر بزم اعمالمز وسز کچوندر سزلك اعمالکز و بزلر آکا طوغریلقله عمل ایدرز (أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ قُلْ أَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ) ت ایا دیرمیسکز که البته ابراهیم واسمعیل واسحق و یعقوب و یعقوبك اولادلری یهود ایدیلر یا نصاری ایدیلر سویله آیا سزلرمی زیاده بیلیجیسکز یا خود الله (وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ) ت وکیمدر زیاده ظالم او کسنه دنکه الله تعالی دن کان کتاب

واسطه سيله بيلديكني و يانده ثابت اولان شيئك شهادتني كتم ايده ود كل الله خبرسز اولشيدنكه
عمل ايدرسكز (تِلْكَ اُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْئَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ)
ت بونلر بر بولك دركه اول زمانده كچديلر آنلر ايچوندر ايشلدكارى وسز ايچوندر ايشلديككز
وسؤال اولنمزسكز اندنكه آنلر ايشلديلر (سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّاهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمُ الَّتِي
كَانُوا عَلَيْهَا) ت ديه جكلردر آدملردن عقلسزلر نه شى چويردى آنلرى كندو قبله لرندنكه
اكا يوز چويرمشلر ايدى يعنى بيت المقدسدن (قُلْ لِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ) ت سويله كه مشرق
ومغرب الله تعالى نكدر (يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ اِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) ت يول كوستررهر كسنه يه
كه ديلر طوغرو اولان يول جانبنه * ف وقتا كه رسول اكرم مدينهٔ منوره يه هجرت ايتديلر اون
آلتى آى ويا اون يدى آى بيت المقدس جانبنه نماز قلديلر ورجا ايدر ايديكه نه اوليدى الله سبحانه
كعبه يى بكا قبله قيليدى الله سبحانه رجاسين قبول ايدوب اشبو آيتى نازل قلدى قد نرى تقلب
وجهك الآيه پس يهودلر و بعضى ناقص مسلمانلر يهودلرك ازدرمسندن شبهه ايدرلر ديكه
بيت المقدس جمله انبيانك قبله سى ايدى انى صالبويرمك وترك ايتمك نبينك علامتى دكل پس
الله تعالى سفهالرك اشبو مسئله ده اولان شبهه لرنك جوابنى نازل قلدى سيقول السفهاء آيتى
ايله و بعده اول حضرته جهادك مشقتلرينه صبر ايتمكله امر ايتدى وتوحيدك وقصاصك وحجك
وصومك وصدقاتك ونكاحك وطلاقك احكاملرنك چوغنيكه جاهليت اهللرى تحريف
ايتمشلر ايدى ياخود انصافه رعايت ايتمكدن ناشى ايدى آنلرى بيان بيوردى ومخالفلرك
شبهه لرن رد وابطال ايتدى وآنلرك سؤالنه جواب ويردى اشبو سياق طول واوزوندر
ألم تر الى الذين خرجوا آيتنه دكين (وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ اُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ
وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا) ت وبويله يصه دقسزى عادل ومختار اولان كروه تاكه
شاهد اوله سكز آدملر اوزرينه واوله رسول سزلك شاهديكز * ف يعنى كوردك بو ايكى امرلر
سزلك يانكزده كاملدرلر ومخالفلركز يانده ناقصدرلر بريسى بودركه سزلر نبيلرك جمله سنى حق
بيلوب تصديق ايدرسكز وجهودلر ونصارالر بعضسنى تصديق ايدرلر و بعضسنى اينانمزلر
وايكنجيسى شودركه سزلك قبله كز كعبه دركه ابراهيمك زمانندن ثابتدر وابراهيم عليه السلام
ايسه جمله نك پيشوا ومقتداسيدر ويهودلرك قبله سى آندن صكره ثابت اولدى اشبونك كبى
هر امرلرده سز كامللرسز وسائر امتلر ناقصدرلر آنلر سزدن اوكرنمكه محتاجدرلر سزلك آنلره
حاجتكز يوقدركه برشيئ آنلردن اوكرنه سز (وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ
الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقِبَيْهِ) ت ويصه مدق ومقرر قلمدق اول قبله يى كه آنك اوزرينه ايدك

(يعنى

(يعنى بيت المقدس اوزرينه) مكر اولشى ايچونكه تا بز بيله لم وتميز ايده لم اول كسنه نيكه تابع
اولور رسوله اول كسنه دنكه آرتيلوب كيرودونر * ف يعنى اللهك علم ازليسنده مقرر ايديكه
حضرت محمد عليه السلام امتنك قبله سى كعبهٔ شريفه اوله برقاچ مدت بيت المقدسه يونلمك
امتحان حكمتى ايچون ايدى كه اشبو يونلمكده پيغمبره تابع اولنلر تابع اولمينلردن تميز اولنه
* ف اى امت محمد سزلك قبله كز ابراهيم عليه السلامك زمانندن كعبه مقرر ايدى و برقاچ
مدت بيت المقدسى قبله ايتدى ايمانلركزى صنامق ايچون اول كسنه لركه ايمانلرى اوزرينه قايم
اولديلر آنلر ايچون بيوك درجه لر واردر (وَاِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً اِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللّٰهُ وَمَا كَانَ
اللّٰهُ لِيُضِيعَ اِيمَانَكُمْ) ت والبته اشبو خوى وخصلت چتين ومشقتدر مكر اول كسنه لر
اوزرينه دشوار دكلدركه آنلره يول كوستردى الله وضايع قيلمز الله سزلك ايمانكزى * ف يعنى
بيت المقدسه قلديغكز نمازى ضايع قيلمز بلكه آنك اوزره سزه ثواب ويرر زيرا كه اشبو آيتك
نزولنك سببى قبله كعبه يه تحويل اولمزدن مقدم اولن ووفات ايدن كسنه لرك نمازى نصل
اولوردي بو اولنسان سؤالدر (اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ) ت البته الله آدملره باغشليجيدر
مهرباندر (قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ) ت كورر يزسنك يوزكك دونمسنى كوك جانبنه (يعنى كعبه يه يونلمكه دلالت ايدن
آيتك نزولنه) پس البته يونلديجى يصه دقسنى اول قبله يه كه اكا راضى اولورسين پس چويير
يوزيكى مسجد الحرامك جانبنه * ف اول مدتده كه بيت المقدس جانبنه نماز قيلر ايديلر
رسول الله صلى الله عليه السلامك كوكلى كعبه يى استر ايديكه كعبه قبله اوله نمازده كوك
جانبنه كوز قالدروب بقار ايدى كه شايد فرشته كعبه جانبنه يونلمك ايچون حكم كتورر ديو اول
سبب اوزره بو آيت نازل اولدى پس اول وقتدن كعبه قبله مقرر اولدى نمازك ايچنده كعبه يه
يونلديلر (وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ) ت وهر يرده اولورسكز يونلدك كندو
يوزلريكزى آنك طرفنه (وَاِنَّ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ) ت تحقيق اول
كسنه لركه ويرلدى آنلره كتاب البته بيلورلركه شو طوغريدر كندو ربلرينك جانبندن (وَمَا اللّٰهُ
بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ) ت ودكل الله خبرسز آنلرك عملندن (وَلَئِنْ اَتَيْتَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ
آيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ وَمَا اَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ) ت اكر كتوره سن اول
كسنه لره كه ويرلدى آنلره كتاب هر بر دليللرى ونشانه لرى البته تابع اولمزلر سنك قبله كه وسن
دخى دكلسن تابع اوليجى آنلرك قبله سنه ودكل آنلرك بعضسى تابع اوليجى بعضسنك قبله سنه

(ولئن اتبعت اهواءهم من بعد ما جاءك من العلم انك اذا لمن الظالمين) ت واكر سن تابع
اولسن آنلرك نفسلرينك آرزو سنه آندنصكره كه كلدى سكا بيلمك و يقين ايتمك البته سن
اولورسن اولوقتده ظلم ايديجيلردن (الذين آتيناهم الكتاب يعرفونه كما يعرفون ابناءهم) ت
اول كسنه لركه ويردك آنلره كتابى آنلر بيلورلر آنى (يعنى كعبه يه يوئلمكك حق اولمسنى) تكم
بيلورلر كندو اولادلرينى * ف اول كسنه لركه ويردك آنلره كتابى آنلر بيلورلر شونى يعنى
حضرت محمد رسول الله صلى الله عليه وسلمى ايوطانورلر وذات شريفنه مخصوص اولان
وصفلر ايله غيريلرندن فرق ايدوب بيلورلر نتكم اوغللرينى بيلورلر وكندولر اوزرلرينه اوغللرى
غيريلرينك اوغللريله مشتبه اولمز وروايت اولندى كه عمر رضى الله عنه عبد الله بن سلامدن
سؤال ايلدى كه محمدك صلى الله عليه وسلم رسول اولديغنى بيلورميسن جواب ويرديكه بن
انى بنم اوغلمدن زياده رك طانيرم عمر ديدى نيچون عبد الله بن سلام جواب ويرديكه بكا محمد
عليه السلامك نبوتنده هيچ شك وشبهه يوقدر امابنم اوغلمده كاهيجه شبهه اولوركه انا سى خيانت
ايتمش اوله پس عمر باشنى اوپدى وعلمالردن بعضسى ديديلركه يعرفونه افظنده ضمير علم
ايچوندر ويا قرآن ايچوندر وقبله نك تحويلى ايچوندر اما كما يعرفون ابناءهم جمله سى محمد صلى الله
عليه وسلم ايچون ضمير اولمق اوزره شهادت ايدر وعبد الله بن سلامك حديثى دخى شو معنايه
تقويت ويردو اوغللرن تخصيصى زياده مشهور ومعروف اولنلرى سيبندن ويابالرينك
محبتنده اولمسى وكوكللرينه سوكيلى اولمسى سببدن ناشيدر فقط جلالين وكشاف
ونيشابورى تفسيرنده دخى بويله در (وان فريقا منهم ليكتمون الحق وهم يعلمون) ت تحقيق
آنلردن بر كروه كيزلرلر وستر ايدرلر حقى وآنلر بيلورلر (الحق من ربك فلا تكونن من الممترين)
ت اشبو طوغريدر سنك ربك جانبندن پس اولمه شك كتورنلردن (ولكل وجهة هو موليها
فاستبقوا الخيرات) ت وهر كسنه ايچون واردر برجانب كه اول كسنه شو جانبه يوئلجيدر پس
سرعت ايدك خيرلو جانبه (اين ما تكونوا يأت بكم الله جميعا) ت هر نرده اولسكز كتوردر
سزى الله جمع ايدوب (ان الله على كل شئ قدير) ت البته الله هر برشى اوزرينه قادردر
(ومن حيث خرجت فول وجهك شطر المسجد الحرام) ت وهر نه طرفه كيتسك پس دوندر
يوزيكى مسجد الحرام جانبنه (وانه للحق من ربك وما الله بغافل عما تعملون) ت وتحقيق بو
توجه ايتمك طوغريدر سنك ربك جانبندن والله تعالى دكل خبرسز اولشيدنكه عمل ايدرسكز
* ف يعنى اشبو معناده كه بزم قبله مزمى ايودر ويا سزك قبله كزمى ايودر ديو غوغا وشماتة يا يمق

محض عبث وبوش برشيدر ايو اولدركه ايو اولان عملده وثواب تحصيل ايتمكده امره امتثال
اولنه وهر امت ايچون بشقه بشقه قبله امر اولنمشيدى وآخرده هپسى وجمله سى بريره يعنى
محشر يرينه جمع اولمق كركدر * ف مسجد الحرامدن مراد مكه نك مسجديدر وحرامك
معناسى اولدركه حرم يرنده بعض اشيادن نفسى كف ايتمك لازمدر حاصلى حدود حرمك
داخلنده برقاج امورلرى فعل ايتمك حرام وممنوعدر آدم اولدرمك كبى وحيوان وحشيلرى
اولدرمك وصيد ايتمك واذيت ايتمك وآغجلرن واوتلرن كسمك وبونلردن بشقه سى كبى
(ومن حيث خرجت فول وجهك شطر المسجد الحرام) ت ونه طرفه چيقسك وكيتسك پس
دوندر ويونلت يوزيكى مسجد الحرام جانبنه (وحيث ما كنتم فولوا وجوهكم شطره) ت ونه
طرفده اولسكز پس يونلدك يوزلريكزى انك جانبنه (لئلا يكون للناس عليكم حجة) ت تاكه
اولميه آدملر ايچون سزك اوزركزه الزام ايتملرى * ف يعنى يهودلر طعن ايدوب ديميه لركه بزم
دينمزه انكار ايدر وقبله مزه يونلور وعرب مشركلرى دخى ديميه لركه ابراهيمك دينى اوزره
اولمسنى ادعا ايدر وقبله سندن خلاف ايدر پس سنك قبله كى كعبه يه مقرر ايدوب ايكى فريقك
غوغا وشماته سندن سنى قورتاردق (الا الذين ظلموا منهم) ت اول كسنه لركه ظلم ايتديلر
آنلردن (فلا تخشوهم واخشونى) ت پس قورقيكز آنلردن وقورقك بندن (ولاتم نعمتى
عليكم ولعلكم تهتدون) ت وتا تمام ايده يم كندو نعمتمى سزك اوزريكزه وتا اوله كه سزلر يول
بوله سكز * ف توراتده مذكور اولمشكه حضرت اسماعيلك اولادندن برقاج جماعت وجوده
كلوب كعبهٔ شريفه تعظيم ايده جكلر پس حضرت محمد عليه السلامك نماز وقتنده كعبه يه
يونلمسى يهودك احبار يعنى علماسى يانده ظاهر اولان دليلدر نبوتنك طوغريلغى اوزرينه هر
چند جاهللر طعن ايدر اواسه لرده كه انبيالرك قبله سنى ترك ايتدى ديو (كما ارسلنا فيكم رسولا
منكم يتلوا عليكم آياتنا ويزكيكم ويعلمكم الكتاب والحكمة ويعلمكم ما لم تكونوا تعلمون)
ت نعمتى تمام ايتديكم كبى كوندردك سزك آرا كزه كندو قومكزدن اولان پيغمبريكه اوقور
سزك اوزركزه بزم نشانلريمزى (يعنى قرآنى) وپاك ايدرسزى واوكردر سزه كتابى (يعنى قرآنى)
وآنده اولانى (يعنى اولشيلركه آنده واردر حكملردن) وينه اوكردر سزه اولشيى كه آنى بيلمزديكز
(فاذكرونى اذكركم واشكروا لى ولا تكفرون) ت پس ذكر ايدك بنى تا ذكر ايده م سزى
وشكر ايدك بكا وشكرسزلك ايتميك بكا (يا ايها الذين آمنوا استعينوا بالصبر والصلوة ان الله مع
الصابرين) ت اى مسلمانلر يارد وم ومدد طلب ايديكز (آخرت ثوابنى تحصيل ايتمكده طاعت

و بلا اوزره) صبر ایله و نماز قلمقله البته الله صابرلر ایله بیله‌در (یعنی آنلره یاردم ایدیجیدر) * ف
بوراده الله سبحانه امر ایدیور طاعتك و جهادك مشقتلرینه صبرا یتمکله و صبرك ثوابن دخی
ذکر ایدرلر (ولا تقولوا لمن یقتل فی سبیل الله اموات بل احیاء ولکن لا تشعرون) ت اول
کسنه‌یه که شهید اولدی اللهك یولنده آنلر اولیدرلر دیمکز بلکه آنلر دیریدرلر ولکن سزلر خبر
دارد کلسکز (ولنبلونکم بشیء من الخوف والجوع ونقص من الاموال والانفس والثمرات
وبشر الصابرین) ت و البته صنارز سزلری برشی ایله قورقمقدن و آجلقدن و مالکزدن
و جانکزدن نقصان اولمقدن و میوه‌لرکزدن و مژده ویر صبر ایدنلره (الذین اذا اصابتهم
مصیبة قالوا انا لله وانا الیه راجعون) ت اول کسنه‌لرکه اکر ایرشسه آنلره بر قیلیق و مشقت
دیرلر البته بزلر اللهك قولویز و البته بزلر آنك جانبنه رجوع ایدرز (اولئك علیهم صلوات من
ربهم ورحمة واولئك هم المهتدون) ت اشبو کروهلر آنلراوزرینه رحمت و نعمت و جنت
وار در ربلری جانبندن و هدایت بولنلر بونلردر (ان الصفا والمروة من شعائر الله فمن حج
البیت او اعتمر فلا جناح علیه ان یطوف بهما ومن تطوع خیرا فان الله شاکر علیم) ت
البته صفا و مروه اللهك نشانلرندندر پس بر کسنه بیت شریفی حج ایتسه یا عمره کتورسه پس کناه
یوقدر آنك اوزرینه آنده که طواف ایده ایکیسنك اراسنده و بر کسنه ایشلسه خیر اولان عملی
پس البته الله قبول ایدیجیدر بیلیجیدر * ف صفا دیدکاری مکه‌ده و کعبه سمتنده بر طاغك
آدیدر و مروه دخی مکه‌ده و کعبه‌نك آخر طرفنده بر طاغك آدیدر ایکیسنك اراسنده سعی
اولنه جق یر واردر و عربلر دخی حضرت ابراهیم زمانندنبرو هر وقتده حج ایدرلر ایدی لکن
جاهلیت زماننده حجك مناسکلرنده چوق خطا و غلط واقع اولدی ایدی بریسی شودر که مکه
کافرلری اشبو ایکی طاغ اوزرینه ایکی بت نصب ایتمشلر ایدی حج کونلرنده آنلری دخی
طواف و تعظیم ایدرلر ایدی وقتا که اسلام ظهور ایتدی اسلام اهلی صفا و مروه‌یی جاهلیت
علامتلرندن عد ایدوب آندن اجتناب ایتدیلر و بیلدیلر که بنلره طواف ایتمك جاهللرك عادتیدر
اسلامده طاغلر اوزرینه وار عملی شو بنلر بولندیغی اجلدن الله سبحانه اشبو آیتی نازل قلدی
که شو ایکی طاغك اراسنده سعی ایتمکدن منع یوقدر (ان الذین یکتمون ما انزلنا من البینات
والهدی من بعد ما بیناه للناس فی الکتاب) ت تحقیق اول کسنه‌لرکه کیزلرلر اول شیئی که اشاغی
ایندردك واضح اولان سوزلردن و یول کوستورمکدن آندنصکره که بیان ایتدك آنی آدملر

ایچون کتابده (اولئك یلعنهم الله ویلعنهم اللاعنون) ت لعنت ایدر آنلره الله و ینه لعنت
ایدر آنلره هر بر لعنت ایدیجی (الا الذین تابوا واصلحوا وبینوا فاولئك اتوب علیهم وانا التواب
الرحیم) ت مکر اول کسنه‌لرکه توبه ایتدیلر و اوایتدیلر عمللرینی و بیان ایتدیلر پس اشبو
کروهك توبه‌لرینی قبول ایدرم و بن توبه‌لری قبول و مبالغه ایله رحمت ایدیجیم (ان الذین
کفروا وماتوا وهم کفار اولئك علیهم لعنة الله والملائکة والناس اجمعین) ت البته اول
کسنه‌لرکه کافر اولدیلر و کافر اولدقلری حالده اولدیلر اشبو کروهلر اوزرینه‌در اللهك لعنتی
(یعنی رحمتندن ایراق قیلمسی) و ملائکه‌نك لعنتی و جمله آدملرك لعنتی (خالدین فیها لا یخفف عنهم
العذاب ولا هم ینظرون) ت دائما اولورلر شو لعنتده خفیفلنمز آنلردن عذاب و آنلره مهلت
ویرلمز (والهکم اله واحد لا اله الا هو الرحمن الرحیم) ت و سزلك معبودیکز بر اولان معبوددر
یوقدر هیچ بر معبود آندن غیری باغشلیجی اسرکیجیدر (ان فی خلق السموات والارض
واختلاف اللیل والنهار والفلك التی تجری فی البحر بما ینفع الناس وما انزل الله من السماء
من ماء فاحیا به الارض بعد موتها وبث فیها من کل دابة وتصریف الریاح والسحاب المسخر
بین السماء والارض لآیات لقوم یعقلون) ت البته کوکلری و یری ایجاد ایتمکده و کیجه‌نك
و کوندزك کاوب کیتمسنده و اول قایق که یوررد کزده اول شی ایله که منفعت ویرر آدملره (یعنی
تجارت ایچون) و ینه اول شیده که ایندردی الله کوکدن صودن پس دیری یصه‌دی اندن
یری اولدکدنصکره و طاغتدی یرده هر بر حیوان نوعنی و روزکاری دوندرمسنده و یر ایله کوك
اراسنده مطیع و رام اولان بولوتده البته نشانه‌لر واردر اول کروه ایچونکه عقللر ایله بیلورلر
(ومن الناس من یتخذ من دون الله اندادا یحبونهم کحب الله والذین آمنوا اشد حبا لله) ت
و آدملردن بعض کسنه‌لر وارکه آلورلر اللهدن غیری شریکلر سورلر (واسرکرلر) آنلری الله
تعالی‌یی سودکاری کبی و اول کسنه‌لرکه ایمان کتوردیلر زیاده قوتلودرلر اللهی سومکده
(ولو یری الذین ظلموا اذ یرون العذاب ان القوة لله جمیعا وان الله شدید العذاب) ت و کورن
کیمسه عجب ایدر اکر کورسه اول کسنه‌لریکه ظلم ایتدیلر اول حالتده که کوره‌لر و معاینه ایده‌لر
عذابی و قوت و قدرتك جمیعی الله تعالی‌یه مخصوص اولدیغنی بیلورلر و الله تعالی‌نك عذابی
شدید اولدیغنی تفسلرنده بوله‌لر (اذ تبرأ الذین اتبعوا من الذین اتبعوا ورأوا العذاب وتقطعت

بِهِمُ الْاَسْبَابُ) ت وقتاکه ایراق اولور وچقار اول کمسنه‌لرکه رئیس وپیشوا اولدیلر کفرده
اول کمسنه‌لردنکه تابع اولدیلر وکوردرلر عذابی وکسلور آنلرڭ مابینلرنده وارالرنده اولان سببلر
* یعنی وسیله‌لردوستلق وخصملق واقربالق کبی علاقه‌لر (وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً
فَنَتَبَرَّاَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا) ت دیرلر اول کمسنه‌لرکه تابع اولدیلرنه اولیدی بزمچون کیرودونمك
اولیدی تاکه ایراق اولیدق (وبیزار اولیدق) شول رئیس اولانلردن نتکیم آنلر ایراق اولدیلر
(وبیزار اولدیلر) بزلردن (كَذٰلِكَ يُرِيهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَاهُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ)
ت اشبو عذاب کوستردیکی کبی آنلره کوستررالله آنلرڭ نظرنده پشیمانلق وندامت ویره‌جك
عمللرینی ودکللرآنلر طشره کابجیلر جهنمدن * ف یعنی مشرکلر قیامت کوننده کوردرلرکه الله
سبحانه‌یه قوشدقلری شریکلر آنلره هیچ فائده ایتمکه قادر اولمیوب ارالرنده اولان احبابلق بتون
بتون کسلوب بری برندن بیزار اولوب چقارلر اولوقتده زیاده حسرت چکوب وپشیمان اولوب
دیرلر کاشکی نه اولیدی بزمچون دنیایه کیرودونمك اولیدی الخ لکن اشبو ندامت فائده
سزبرامردر خاچلره وبتلره طپانلرڭ احوالنی بوآیتده ذکربیوردیلر (يَا اَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا
فِي الْاَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ اِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ) ت ای آدملر یکز
برده اولان شیلرڭ تمیز وپاك اولان حلاللندن وتابع اولمیکز شیطانڭ ایزلرینه وآنلرڭ یولنه
البته شیطان سزکچون آشکاره دشمندر * ف اهل جاهلیت کندو یانلرندن برقاچ شیلری
حرام ایتمشلرایدی بحائر کبی وسوائب کبی الله سبحانه آنلری رداچون اشبو آیتی نازل قلدی
* ف عرب جاهللری حضرت ابراهیمڭ دینی برقاچ شیلر ایله خراب ایتمشلرایدی بریسی الله
سبحانه‌نڭ غیریسنه طاپمق وعبادت ایتمك وبریسی دخی الله سبحانه‌نڭ غیریسنه نذرایدوب
حیوان بوغزلمق بوایسه مرداروایشلمسی کفردر وبریسی دخی بعض حیوانلر حلال ایکن
حرام قیلمق نتکم سورهٔ مائده‌ده وسورهٔ انعامده کاور وبریسی خنزیره حلال دیه‌لری کبی الله
سبحانه آنلری ردایدوب بیورر (اِنَّمَا يَاْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَاَنْ تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ مَالَا تَعْلَمُونَ)
ت همان امرایدر سزلره کوتی اولان ایشلری حیاسزلغی وینه آنکله‌که افترا ایده‌سکز الله
اوزرینه اولشیئ که بیلمزسکز * ف یعنی مسئله‌لری کندی یانکزدن ایجاد ایتمیکز الله سبحانه
اوزره افترا ایتمك یولی اوزره نتکم بوزمانده چوق مسئله‌لر ورسملر غلط یوللی وشرع شریفڭ
خلافی اوزره جاریدرلر (وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا اَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا) ت
وچقان دینلسه آنلره تابع اولکز اولشیئه که الله ایندردی دیرلر بلکه تابع اولورز اولشیئه که
بولدق آنڭ اوزرینه بابالرمزی (اَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ) ع ت ایا تابع

اولورلرمی اکراولسه‌ده بابالری بیلمزلر هیچ برشی وبولمزلر طوغرو اولان یولی * ف یعنی
بابالرینڭ اختیار ایتدیکی رسملرڭ ویولڭ بطلاننی بیلدکدنصکره که آنلر الله سبحانه‌نڭ امرینڭ
خلافیدر پس انڭ اوزرینه یوریمك واکاتابع اولمق جائز دکلدر وحرامدر (وَمَثَلُ الَّذِينَ
كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ اِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً) ت وکافرلره نصیحت ووعظ ایدن کمسنه‌نڭ
صفتی وحالی چوبان مثللودرکه حیوانلره چاغرر حیوان ایسه اندن انجق صوت وندا ایشیدر
(صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ) ت کافرلر کروصاغردرلر لالدرلر ودلسزدرلر کوردرلر پس آنلر
هیچ برشی فهم ایتمزلر * ف یعنی کافرلره سوز دیکلتمك وایشتدرمكڭ مثالی شول کمسنه‌نڭ
مثالی کبیدرکه بیان حیوانلرینی چاغرر واول حیوانلر چاغردقده آوازدن وصدادن غیری برشی
فهم ایتمز اول کمسنه‌نڭ حالی بویله‌درکه کندوسنده علم یوقدر ودخی علم اهلنڭ سوزینی قبول
ایتمز (يَا اَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُونَ) ت
ای مؤمنلر یکز سزه رزق ویردیکمز شیلرڭ حلال واو پسندن وشکر ایدیکز الله تعالی‌یه اکراکا
طپارسکز یعنی عبادت ایدرسکز (اِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا اُهِلَّ بِهِ لِغَيْرِ اللّٰهِ)
ت حرام قلدی سزڭ اوزرکزه انجق مرداری وقانی وخنزیراتنی واولشیئ که آواز قالدرلدی
بوغزلندیغی وقتده آنڭ اوزرینه اللهڭ غیریسی ایچون * ف یعنی اللهڭ غیریسنڭ آدی
ذکراولنه‌رق بوغازلندی (فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا اِثْمَ عَلَيْهِ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) ت پس
برکمسنه محتاج اولسه تعدی ایتمدیکی حالده وهلاك کدن نفسنی حفظ ایتمك قدرندن چمدیکی
حالده پس کناه یوقدر آنڭ اوزرینه (یعنی آنلردن یمکده) البته الله یارلغیجیدر اسرکیجیدر * ف
اکرسؤال اولنسه که اشبو آیت کریمه‌ده حرام حصر اولندی اشبو اشیاء مذکوره‌لرده حالبوکه
حدیث شریفده برتچی جانورلر حمارلر وبومثللولر دخی حرام اولنمش پس مطابق قیلمغڭ وجهی نه
اولور جواب ویررزکه تحریمڭ ذکر اولنمشلرده حصری بحائر ایله سوائبه کوره‌در یعنی حصر
اضافیدرکه بحائری وسوائبی حرام بیلورلرایدی پس بهیمة الانعامده هیچ برشی حرام دکل ذکر
اولنمش شیلردن غیری وخبائثده وسباعده وآنلر مثللیسنده کلاملری یوغیدی * ف یعنی
مواشیده شوقدر شیلر حرامدر ودخی اول کمسنه اوزره که اجلقدن اوله جکی یقین اولسه آنڭ
اوزره یمکی حلالدر بوشرط اوزره‌که شریعت امرینه خلاف ایتمیه یعنی اضطرار حالنه
یتشمسندن اول یمیه وتعدی ایتمیه وچوق یمیه ضرورت قدری یبه (اِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا اَنْزَلَ
اللّٰهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيَشْتَرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا اُولٰئِكَ مَا يَاْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ اِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ) ت تحقیق اول کمسنه‌لرکه کیزلرلر الله تعالی‌نڭ کتابدن

كوندرديكی شیء عوضنده ازبها آلورلر اشبو كروهك اكل ایتدیكی قارنلرنده انجق اتش اولور وسوزسو یلمز آنلره الله قیامت كوننده وتمیزو پاك ایتمز آنلری وآنلر ایچوندر دردو یریجی عذاب (أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَى وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ) ت بونلردر اول كسنه‌لركه آلدیلر آزغینلغی هدایت بدلنده وعذابی آلدیلر یارلغمق عوضنده پس نه شی صبر ایتدیردی آنلری (ویا نیچه صبر ایدیجیدر آنلر) اوداوزرینه (ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ) ت بونلرك جمله‌سی اولسبیدندركه الله ایندردی كتابی طوغریلقله (یعنی الله تعالی‌نك طوغری انزال ایتدیكی كتابده بعض شیلری كیزلدكلری ایچون عذابه مستحق اولدیلر) اول كسنه‌لركه اختلاف ایتدیلرشو كتابده مخالفتده درلر وحقدن ایراقدرلر * ف یهودیلر آخر زمان پیغمبرینك صفتنی توریتده مذكور ایكن كیزلدیلر وچوق آیتلرك معناسنی تبدیل وتغییر ایتدیلردنیا غرضلری ایچون (لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ) ایولك وطاعت اول دكلدركه سزلر چویره سكز یوزلریكزی مشرق جانبنه وكون بتان طرفه ولكن ایولك شول كسنه‌نك ایولكیدركه ایمان كتوردی الله تعالی‌یه وقیامت كوننه وملائكه‌لره وكتابلره وپیغمبرلره * ف بلكه اول ایولك صاحبی كه آنده دین صاحبلری اختلاف ایتمزلر اول كسنه‌دركه ایمان كتوردی الله سبحانه‌یه وقیامت كوننه الخ * ف وقتاكه جهودلر ونصرانیلر زعم ایتدیلركه نمازده ایو اولان توجه اولدركه مشرق ومغرب جانبنه اوله آنلرك ردنده لیس البر الآیة نازل اولدی (وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ) ت وویره مالنی ماله محبتله قرابت صاحبلرینه وباباسی اولمیان یتیملره وفقیرلره ومسافرلره وسؤال ایدنلره وصرف ایده بیونلره * یعنی كوله‌لری وجاریه‌لری واسیرلری ومكاتبلری ازاد ایتمكده صرف ایده (وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا) ت وادا ایتدی نمازی وویردی زكاتی ووفا ایدنلردر كندو عهدلرینه وقتاكه عهد ایده‌لر (وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ) ت ومدح ایدرم صبر ایدنلری اللری طار اولدیغی وقتده وقیلق وقتنده (یعنی فقیرلك وقتنده) وغوغانك شدتی وقتنده (أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ) ت وبونلردر طوغروسو یلیجی وبونلردر ازغنلقدن صاقنجی

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلَى الْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنْثَى بِالْأُنْثَى) ت ای اول كسنه‌لركه ایمان كتوردیكز فرض قلندی سزلك اوزركزه اودشمك اولدیرمشلر حقنده حر ایله حر (یعنی آزد اولان اولدیرلور آزادك بدلنده یعنی كشی زاده وآزاد اولان كسنه آزاد كسنه كبیدر حكمده) وكوله ایله كوله (یعنی كوله كوله كبیدر حكمده) وقاری قاری بدلنده اولدیرلور (فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ) ت پس بركسنه عفو اولنسه آنكچون اولدیردیكی قرنداشنك قانندن برشی پس ایولكه اویمقدر (یعنی آنك حكمی بری بریله قولایلق ایتمكدر شرعك امریله وایولكله) وقان بهاسنی ادا ایتمكده ولیلره ایولك ایله یعنی قاتل ولیسی ایولك ایله دیت طلب ایدوب قیلق ایتمسه (ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ فَمَنِ اعْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ) ت اشبو حكم آسانلق وقولایلقدر كندو ربكزك جانبندن واسركمكدر ومحبتدر پس بركسنه حددن كچسه اشبو حكمدنصكره انكیچون واردر المو یریجی عذاب * ف (الحر بالحر) اهل جاهلیت شریف واعلی اولان كسنه‌یی ادنانك بدلنده قتل ایتمزلرایدی الله سبحانه نازل قلدیكه قصاص حكمی جنس اراسنده مساواته وممـاثلته مبنیدر اشبو معناده‌كه آزاد آزاد بدلنده قتل اولنور وكوله كوله مقابلنده قتل اولنور وقاری قاری كبیدر قصاص حكمنده اما دیت بابنده قاریلرك فرقی واردر هر بر كسنه كندو جنسنده بری برینه برابردر هر چند بعضسی شریف اولوب وبعضی ادنی وبعضی كوزل وبعضی چركین وبعضی فقیر وبعضی زنكین اولسه‌ده حدیث شریف ایكی آخر جنسی زیاده قیلمش مسلمان مسلمانك بدلنده وكافر كافرك عوضنده قتل اولنور * ف (فمن عفی له) یعنی اولدیرلمش مسلمانك قانندن مقتولك ولیسی قصاصدن عفو ایتسه ویاخود دیته راضی اولسه قاتل دیتی ادا ایتمكده ولیلره اذیت ایتمیه كوزلجه لطفله ادا ایده ظلم ایتمیه وینه عفو ایدن كسنه دیتی طلب ایتمكده قاتله زحمت ویرمیه قولایلقله طلب ایده * ف (فمن اعتدی) یعنی مقتولك ولیسی عفو ایتدكدنصكره ویا دیت آلوب صلح ایتدكدن صكره ظلم ایدوب وحددن كچوب قاتلی اولدیرسه ویا اولدرمك استرسه ویاخود قاتل دیتی ادا ایتمسه پس انكیچون واردردو یریجی عذاب * ف (ذلك تخفیف) یعنی جهودلر اوزرینه یالكز قصاص وارایدی نصاری اوزرینه دیت وارایدی الله سبحانه اشبو امته قولایلق اولسون دیو قصاصله وعفو ایتمسیله دیت اراسنده آنلری مخیر قلدی (وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) ت وسزكچون اودشمك سببیله دیریلك وبقا واردر ای عقل ایه‌لری تا اوله‌كه سز صاقنه سكز آزغینلقدن * ف والیلره وقاضیلره لازمدركه قصاص بابنده قولایلق ومداهنه ایتمیه‌لر قصاص حقلرینی لایقنجه اجرا ایده‌لركه غیریلره نكال وعبرت اولوب

حقسز قان دوكلك قپوسی بغلنوب حيات برقرار اوله (كتب عليكم اذا حضر احدكم الموت ان ترك خيرا الوصية للوالدين والاقربين بالمعروف حقا على المتقين) ت فرض اولندی سزلك اوزركزه شووقتده كه حاضر اولدی سزلك بريكزه اولوم اكر خيرلو مالی براقسه وصيت ايتمك باباسنه اناسنه واقربالرينه عدالله وايولكله اشبو وصيت ثابت اولدی (عذابدن) صاقنجيلر اوزرينه * ف جاهليت رسملرندن بريسی بو ايدی كه اولينك وارثی اولادندن غيری هيچ بركسنه اولماز ايدی واولادده دخی اوغلی وارث اولور ايدی پس الله سبحانه اولينك وارثی اولادی اولمسنی مقرر ايتدی ليكن وفات ايدن كسنه نك اوزرينه لازم ايتديكه باباسنه واناسنه وسائر اقربالرينه حاجتلری قدرنجه وصيت ايده معلوم اوله كه اسلامك ابتداسنده آتا وانا ايچون واقربالر ايچون وصيت فرض ايدی مالی اولان كسنه اوزرينه صكره ارث آيتيله نسخ اولندی (فمن بدله بعد ما سمعه فانما اثمه على الذين يبدلونه ان الله سميع عليم) ت پس بركسنه وصيتی تبديل ايتسه وصيتی ايشتديكدنصكره پس شو تغييرك كناهی انجق وصيتی تبديل ايدن كسنه لر اوزرينه در تحقيق الله تعالى ايشديجيدر (وصيت ايدنك قولنی) بيلجيدر (وصينك فعلنی) * ف اكر وفات ايدن كسنه حياتی وديريلكی حالنده وصيت ايدوب اولديسه صكره تقسيم ايدن كسنه لر ويرمسه لر ميت اوزرينه كناه يوقدر (فمن خاف من موص جنفا او اثما فاصلح بينهم فلا اثم عليه ان الله غفور رحيم) ت پس بركسنه دويسه و بيلسه وصيت ايدندن برظلم ياخود بر كناه پس ايو ايتسه آنلرك آراسنی اصلا كناه يوقدر آنك اوزرينه تحقيق الله يارلغيجی اولان اسركيجيدر * ف اكر بركسنه دويسه و بيلسه كه وصيت ايدن كسنه وصيتی انصافسزلقله ايدوب اولمشدر واولادی ايچون آز مال قالمشدر پس بركسنه بو ظلمی قالدروب اصلاح ايدرسه بويله اصلاح ايله وصيتی تبديل ايدنه كناه يوقدر بلكه ثواب واردر اشتداده الله سبحانه بويله بيورمشدی صكره نساسوره سنده مواريث آيتنده وارثلرك حصه لرينی كندولر مقرر ايتمشدر ايمدی وفات ايدن كسنه نك وارثلره ويردمسی موقوف اولدی (يا ايها الذين آمنوا كتب عليكم الصيام كما كتب على الذين من قبلكم لعلكم تتقون اياما معدودات) ت ای اول كسنه لر كه ايمان كتورديكز فرض اولندی سزلك اوزركزه اوروج طوتمق نته كم فرض اولدی سزدن اول كچنلر اوزرينه تا اوله كه سز صاقنه سكز (كناه اولان شيلردن) برنيجه صايلی كون اوروج طوتك (فمن كان منكم مريضا او على سفر فعدة من ايام اخر) ت پس بركسنه اولسه سزدن كيفسز يا سفر اوزرنده پس لازمدر كه اول كونلرك عددی قدر طوته بشقه كونلرده (وعلى الذين يطيقونه فدية طعام مسكين) ت ولازمدر اول كسنه لر اوزرينه كه قادرلردر

اوروج طوتمغه (لكن اوروج طوتمديلر ويديلر) بدل ويرمك كه بر فقيرك بر كونيه جك يمكندن عبارتدر (فمن تطوع خيرا فهو خير له وان تصوموا خير لكم ان كنتم تعلمون) ت پس بر كسنه ايولك ايدوب فديه دن زياده ويرسه اشبو زياده ويرمك خيرليدر آنكيچون واوروجی طوتمقلغكز كوزلدر سزكيچون اكر بيلورسكز * ف بو آيتك مضمونی تخييردر صوم وفديه ده وبو معنی منسوخدر كه بجك ايتله * ف احتمال ايدركه معنی بويله اوله كه واجب ولازمدر اول كسنه لر اوزرينه كه بدل وفديه ويرمكه قادردرلر فديه ويره لر وفديه نك معناسی بر فقيره بر كون اداره اوله جق قدری طعام ويرمكدر مر ادفطره صدقه سيدر واشبو فطره نك مقدارينی سنت سنيه بغداين يجق چناق كه بشموز يكرمی درهمدن عبارتدر وسائرحبوبلردن بر چناق ايله بيان بيورمش كه بيك قرق درهمدر پس بو وجهه كوره آيت محكم قبيلشدندر منسوخ دكل واحتمال ايدركه آيتك معناسی بويله اوله كه ولازمدر اول كسنه لر اوزرينه كه قادردرلر قضا ايتمكه يعنی قضا ايتمكه قادر ايديلر رمضان آخره كلنجه دكين قضا ايتمديلر والله اعلم فديه وبدل ويرمك كه فديه بر مد مقدارندن عبارتدر واشبو حكم منقولدر قاسمدن وسعيد بن جبيردن وبو ايسه امام شافعی رحمة الله عليه مذهبيدر وبوكا كوره آيت محكم قبيلندندر منسوخ دكل * ف يعنی اولجه اشبو حكم نازل اولديكه كيفسزلر ومسافرلر ييسه لر رمضاندنصكره قضا ايده لر يعنی آنلر قضا ايدرلر فديه ويرمزلر واما اول كسنه لر اوروج طوتمغه قادرلر وعذرلری يوقدر آنلر رمضانی ييوب قضايه براقسه لر آنلره قضا وهم فديه ويرمك واجبدر وبو اولدركه شو آيی طوته لر ييمه لر وبوندنصكره نازل اولان آيت كيفسزلره ومسافرلره رخصتدر غيره جائز دكلدر * ف واحتمال ايدركه اول كسنه لر كه كنجلك حالنده اوروج طوتمغه قادر ايكن اورجلرن يمشلر شمدی اختيارلقلری حالنده اورجدن عاجز اولدقده آنلر اوزرينه واجبدركه يدكلری كونلرك هر بريسنك بدلنده ابو حنيفه قتنده يجق چناق يعنی بش يوز يكرمی درهم بغدای بر فقيره ويره وا كر بشقه حبوبدن ويرسه بر چناق يعنی بيك قرق درهم قدری اطعام ايده (شهر رمضان الذی انزل فيه القرآن هدى للناس وبينات من الهدى والفرقان فمن شهد منكم الشهر فليصمه) ت (اول ايام معدوده) رمضان آييدركه انده قرآن نازل اولدی آدميلره طوغری يول كوستريجی اولديغی حالده وهدايتدن حقله باطلك آراسن فرق ايدن نسنه لردن آشكاره دليللر اولديغی حالده پس بر كسنه ايرشسه سزدن بو شهره پس البته اوروج طوته آنده * ف اشبو آيتدن معلوم اولديكه رمضان آيی بو سببدن مقرر اولمش كه آنده قرآن ايندرلمش پس بو آيده قرآنك خدمتی لازمدر بو سبب ايچون الله سبحانه نك رسولی صلى الله عليه وسلم تراويح نمازی ايچون تقيد بيورمشدر وكندی دخی نيجه كونلرده جماعتله تراويح نمازينی ادا بيوردی صكره بنه جماعت ايتمديلر كه قرآنده اشارتله واردر صراحتله فرض اولمسون ديو * ف يعنی قرآن كريمك جمله سی رمضان آينده ليلة القدرده لوح محفوظدن دنيا كوكنه بيت العزته ايندرلدی آندنصكره دفعاتله مصلحت قدرنجه جبرائيل عليه السلام يكرمی اوچ يلده پيغمبرمز

حضرتلرینه نجوم نجوم ایندرمش (ومن كان مريضا أو على سفر فعدة من أيام أخر) ت
وبرکسنه کیفسزاولسه ویاسفراوزرینه اولسه پس آنك اوزرینه لازمدرکه اوروج
طوتمدیغی کونلرك عددنجه صائم اولور بشقه کونلرده (يريد الله بكم اليسر ولا يريد بكم
العسر ولتكملوا العدة ولتكبروا الله على ما هداكم ولعلكم تشكرون) ت دیلرالله سزیچون
قولایلغی ودیلمز سزیچون چتینلکی ومشقتی ودیلرکه تمام ایده سکز اشبو آیك عددینی وبیوکلکله
ذکرایده سکز الله تعالی بی سزه یول کوستردیکنه شکر ایچون اوله که تا سز شکرایدیجی اوله سکز
(واذا سألك عبادي عني فاني قريب أجيب دعوة الداع اذا دعان فليستجيبوا لي وليؤمنوا بي
لعلهم يرشدون) ت وچانکه سؤال ایتسه سندن بنم قوللرم بنم حالمدن تحقیق بن یقینم آنلره دعا
ایده نك دعاسنی قبول ایدرم شول وقتکه بکا دعا ایده پس لازمدرکه بیورلدیمی قبول ایده لر وبکا
ایمان کتوره لرتا اوله که آنلر طوغرو یولی بوله لر * ف یعنی بو قارووده کچن آیتده الله سبحانه
امر ایتدیکه بنی کبریا وعظمتله ذکر ایدك یعنی بیرام کونلرنده یوکسك آواز ایله تکبیر کتورکز
اشبو اجلدن ایکنجی آیتده بیوردیکه بن سزه یقینم بعید دکلم وجهرایو کسك ذکرایتمك بر آخر
فائده ایچوندر اول فائده بودرکه برکسنه پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلمدن سؤال ایتدیکه
بزم ربمز ایراقمیدرکه بزلر آنی یوکسك آواز ایله چاغره لم یاخود یقینمیدرکه آکا کیزلیجه مناجات ایده لم
اشبو آیت نازل اولدی (أحل لكم ليلة الصيام الرفث الى نسائكم هن لباس لكم وأنتم
لباس لهن) ت حلال قلندی سزیچون اوروج کیجه لرنده جماع ایتمکلك قاریلریکزله که انلر لباس
منزلنده درسزیچون وسزلرهب لباس منزلنده سکز آنلر ایچون (علم الله أنكم كنتم تختانون
أنفسكم فتاب عليكم وعفا عنكم فالآن باشروهن وابتغوا ما كتب الله لكم) ت بیلدی
الله که سزلر اولدیکز خیانت ایدیجی کندو نفسلریکزه پس الله اسرککله سزلك اوزرکزه بونلدی
وعفو ایتدی کناهکزی پس شمدی جماع ایدك قاریلریکزه وسزه تقدیر ایتدیکنی طلب ایدك
(یعنی اولاد) * ف چانکه اوروج طوتمق فرض اولدی مسلمانلر بتون رمضان آینده قاریلریله
جماع ایتمزلر ایدی وکچن امتلر کبی اویودقلرندنصکره یمزلر وایچمزلر ایدی حال اشبو منوال
اوزره اولور ایکن بعض کیمسه لر قاریلریله جماع ایدوب وپشیمان اولوب پیغمبرمزدن اعتذار
ایتدکلرنده اشبو آیت نازل اولدی (وكلوا واشربوا حتى يتبين لكم الخيط الأبيض من الخيط
الأسود من الفجر ثم أتموا الصيام الى الليل) ت ویکز وایچکز اولوقته دکین که معلوم اوله
سزیچون آغ ایب قاره ایپدن (آغ ایپدن مراد طاکدرو فجردر) صکره تمام ایدك اوروجکزی

کیجه

کیجه یه دکین * ف الله سبحانه طاك یری اجلدیغی وقته دکین اوروج کیجه لرنده یمك وایچمك
وجماع ایتمکه رخصت ویردی چانکه آغ ایب قالین اولسه اول فجر صادقدر واولوقتده که آیدینلق
کوکك وسطنده مشرق ومغرب ما بیننده دیرلك کبی اوزون قالسه صبح کاذبدر (ولا تباشروهن
وأنتم عاكفون في المساجد تلك حدود الله فلا تقربوها) ت وجماع ایتمکز قاریلریکزه اول
حالده که اعتکافه اوطورسکز مسجدلرده بونلر اللهك نهی ایتدیکی احکامدریقین اولمکز
آنلره * ف یعنی معتکف اولدیغکز وقتده کیجه ده وکوندزده قاریلریکزه جماع ایتمکز
(كذلك يبين الله آياته للناس لعلهم يتقون) ت اشبو بیان کبی بیان ایدر الله نشانه لرینی
آدمیلر ایچون تا اوله که آنلر صاقنه لر (ولا تأكلوا أموالكم بينكم بالباطل وتدلوا بها الى
الحكام لتأكلوا فريقا من أموال الناس بالاثم وأنتم تعلمون) ت ویمکز بر برلریکزك مالنی
کندو اراکزده حقسزلق ایله وایرشدرمیکز مالکزی حاکملره رشوتله تا که حکومتلری سببیله
ناسك ماللرندن ظلم ایله برمقدار ییه سکز حالبوکه سزلر (ظلم اولدیغنی) بیلورسکز * ف یعنی
خلقك مالنی حقسز یره ظالملره خبرویرمیکز وحاکملر ایله هم کاسه اولوب خلقك مالنی یمك
ایچون حاکملره رشوت ویرمیکز (يسألونك عن الأهلة قل هي مواقيت للناس والحج) ت
وسؤال ایدرلر سندن یکی آیلردن دیکل اشبو آیلر عبادت وقتلریدر آدملر ایچون وحج ایچون
* ف روایت اولندیکه معاذ بن جبل وثعلبه بن غنیم دیدیلر که ای پیغمبرمز صلی الله تعالی
علیك وسلم حکمت ندرکه آی ابتداده اینجه ظاهر اولور آندن تدریجله قالنلشور حتی که نور ایله
طوبطلو اولور صکره اکسله رك اولکی قرارنه بولور الله سبحانه جوابلرنده بیوردیکه آیك
حاللرینی بوسببدن دکشدرك که تا آیك حدلری مقرر اوله وآیلردن یل بیلنه ویلدن خلقلرك
معامله لری والله سبحانه یه عبادتك وقتلری مقرر اوله وعبادتلردن که یل اوزره مقرردر بریسی
اوروجدر یعنی صوم وحکمی بو قارووده ذکر اولندی ایکنجیسی حجدر وحکمی کله جك آیتلرده
بیان اوله جقدر وینه دیونلرك اوقاتلری ووعده نك وقتی وآنلردن غیری شیلرك وقتلری آیلردن
بیلنه وشاه ولی الله رحمه الله تعالی نزولك سببنی بشقه وجه اوزرینه بیان قیلوب بیوردیکه
بونسده نك یانده ظاهر اولدرکه سؤال ایتدیلر وصوردیلر حج آیلرندنکه شوال وذی القعده
وذی الحجه نك طقوز کونی بونلر ایله حج موقتمیدر و یاخود دکلی اشبو آیت نازل اولدی (وليس
البر بأن تأتوا البيوت من ظهورها ولكن البر من اتقى وأتوا البيوت من أبوابها) ت وایولك
وخیردکلدر شو که کله سکز اولریکزه احرام حالنده اولریکزك آرقه سندن ولیکن ایولك ایه سی
اول کمسنه درکه اللهدن قورقه ومحارمدن صاقنه وکلکز اولره قاپولرك یولندن (واتقوا الله

لعلكم تفلحون) ت وقورقكز اللهدن تا اولهكه سز مطلوبكزه نائل اولهسكز * ف جاهليه نك
محرفاتندن بری بو ایدیکه اولرندن طشره چیقوب احرام باغلدقدنصکره اکر برینه اوه کیرمکه
ضرورت اولسیدی دیوارلرك اوستندن یادیوارلرك دلکندن کچوب اوله ینه کیررلر ایدی قاپودن
کیرمزلر ایدی بو آیت آنلری رد بیوردی (وقاتلوا فی سبیل الله الذین یقاتلونکم ولا تعتدوا
ان الله لا یحب المعتدین) ت وغوغا ایدیکز اللهك یولنده اول کسنه لر ایله که غوغا ایدرلر سزکله
وحددن کچمیکز الله سومز طوغری یلقدن کچنلری * ف جایله برابر اشبو حکم ذکر اولنورکه مکهٔ
مکرمه حضرت ابراهیمك زماننده تا قیامته دکین امین اولمق یریدر اکرچه حرم یرنده دشمن دشمنه
اوغراسه بری برینه طوقنمیه لر وهم درت آیلرده دخی غوغا واذا اولنمیه اشبو آیلر ذی القعده
وذی الحجه ومحرم ورجبدر بونلرده دخی امن وامان آیلریدر وزیارت وقتلریدر عرب ملکنده
بو آیلرده یوللر وطریقلر آچق اولور وغوغا موقوف اولور بر کیمسه بر کیمسه یه تعرض ایتمز
لکن اکر کافرلر اشبو آیلرده غوغایه مباشرت ایتسه لر مسلمانلر دخی آنلر ایله غوغا وغزا ایده لر
الله سبحانه اشبو آیتلرده حکملری بیوردی وبو اراده غوغا ایچون بشقه بشقه حکملر وجهادك
آدابلرینی بیوردی وچونکه ولا تعتدوا بیوردی یعنی حددن وطوغریلقدن کچمیکز حاصلی
شودرکه غوغاده چوجقلری وقاریلری واختیار کسنه لری قصدا اولدیرمیکز وتعرض ایتمیکز
بس جنك اهلیله غوغا ایده لرکه آنلرك جزاسیدر (واقتلوهم حیث ثقفتموهم واخرجوهم من
حیث اخرجوکم والفتنة اشد من القتل) ت واولدیرکز مشرکلری نرده بولسکز آنلری
ودیارلرندن چیقارلك آنلری سزلری آنلر چیقاردقلری کبی (یعنی مکه دن) وشرکك غلبه سی آدم
اولدیرمکدن اشددر * یعنی شرکك مقابلنده اولدیرمك جائزدر (ولا تقاتلوهم عند المسجد
الحرام حتی یقاتلوکم فیه) ت وغوغا وجنك ایتمیکز آنلر ایله مسجد حرامك یاننده اولوقته
دکین که غوغا ایدرلر سزکله مسجدك یاننده (فان قاتلوکم فاقتلوهم كذلك جزاء الكافرين)
ت پس اکر آنلر جنك ایتسه لر سزکله پس سز دخی اولدیرکز آنلری بویله در کافرلرك جزاسی
* ف یعنی مکه امان یریدر لیکن مشرکلر مکه نك حرمتنی یقوب سزلك اوزره اول یرده ظلم
ایتمکه باشلدیلر وایمان کتوردیککز سببدن سزه اذیت ویرمکه باشلدیلر بونلرك اشبو ایشلری
اولدیرمکدن زیاده سیله فنادر ایمدی مشرکاره آمان قالمدی پس مشرکلری نرده بولسکز اولدیرکز
پس چقانکه مکه فتح اولدی حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم شویله بیوردیکه هر کسنه که سلاح
آلوب اوغراشمانی اولدیرکز وبشقه کسنه لره امان ویردی (فان انتهوا فان الله غفور رحیم)
ت پس اکر واز کلسه لر الله تعالی یارلغیجیدر راسر کیجیدر * ف یعنی اکر کفردن وغوغادن

ومسلمانلره اذیت ویرمکدن ومکه دن چیقارمقدن واز کلوب ایمان کتوررلرسه توبه لری
مقبولدر (وقاتلوهم حتی لا تکون فتنة ویکون الدین لله) ت وغوغا ایدلك آنلر ایله اولقدرکه
حتی شرك قالمیه ودین الله سبحانه یه مخصوص اوله (فان انتهوا فلا عدوان الا علی الظالمین) ت
پس اکر دونسه لر کیرو (یعنی شرکدن فارغ اولسه لر) انلره ظلم یوقدر اول جزا انجق ظلم ایدنلر
اوزرینه در * ف یعنی کافرلر ایله جنك وغوغا ایتمك شول سببدندرکه ظلم موقوف اوله
وکسه یی دین یولندن آزدرمیه لر وآزغون ایتمیه لر والله سبحانه نك بیوردیغی جاری قاله
اکر کافرلر تابع اولسه لر پس جنك وغوغا ایتمکه حاجت یوقدر وایمان کتورملك کوکلدندر
زور ایله مسلمان ایتمکده فایده یوقدر (الشهر الحرام بالشهر الحرام والحرمات قصاص)
ت حرام اولان آی حرام اولان آیك بدلنده در واحترامی واجب اولنلر برینه عوضدر
(فمن اعتدی علیکم فاعتدوا علیه بمثل ما اعتدی علیکم) ت پس بر کسنه حددن کچسه سزلك
اوزرکزه ال اوزاتسه سز دخی ال اوزادلك آنك اوزرینه سزه ال اوزاتدیغی کبی (واتقوا الله
واعلموا ان الله مع المتقین) ت وقورقلك اللهدن وبیلکز که الله کناهدن صاقنن کسنه لر ایله
بیله در * ف یعنی کافرلردن بر کیمسه حرام اولان آیلره حرمت ایدوب سزلر ایله جنك وغوغا ایتمسه
پس سزلر دخی اول کیمسه ایله جنك وغوغا ایتملك ومکه اهلی که مشرك ایدیلر اشبو حرام اولان
آیلرده مسلمانلر اوزره ظلم ایدرلر ایدی پس مسلمانلر شو آیلرده اول مشرکلر ایله غوغا ایتمکده
نیچون قصور ایده لر بلکه حدیبیه سفرنده پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم برقاچ اصحابله
ذی القعده آینده عمره قصدیله مکهٔ مکرمه یه کلدکده کفار مکه اشبو آیده مسلمانلر ایله غوغا
ایدوب آنلری عمره دن منع ایتدیلر اتفاقا سنهٔ ثانیه ده عمره لرن قضا ایچون ذی القعده آینده
کلدکلرنده مسلمانلر شبهه ایدرلر ایدیکه اکر حرام آیلرنده کافرلر بزمله غوغا ایتسه لر بزلرنه ایده
بیلورز وحرام ماهلرنده کافرلر ایله غوغا جائزمیدر یادکلدرمی دیدکلرنده اشبو آیت نازل اولدی
(وانفقوا فی سبیل الله ولا تلقوا بایدیکم الی التهلکة) ت وخرج ایدلك اللهك یولنده وآتمیکز
وبراقمیکز کندیکزی هلاکه (واحسنوا ان الله یحب المحسنین) ت وایولك ایدلك تحقیق الله
ایولك ایدنلری سور * ف یعنی جهادی ترك ایدوب اوتورمیکز جهادی ترك ایتمکده
هلاك ککز واردر * ف اشبو آیتلرك معناسنك حاصلی اولدرکه مسجد حرامده وشهر حرامده
اولجه غوغا ایتمك جائز دکلدر واکر کافرلر اولجه قتاله ایاق قویسه لر آنلر ایله غوغا ایتمك حلال
وجائزدر اشبو غوغا مسجد حرامك وشهر حرامك حرمتنه طوقنمز زیرا که اولجه مسلمانلری
اولدیرمك حرامدر پس اکر حقسزویولسز یره مسجد حرامده وشهر حرامده غوغا ایتسه لر

وقاتلری حقسز یره دوکسه‌لر پس قصاص واودشمك اوزره اولدرمك جائزدر وفقهالر اول
سببدن تصریح و بیان ایتمشلرکه مکه‌نك فتحندنصکره حر بیلری مکه‌ده برافلی دکلدر (وَأَتِمُّوا
الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ) ت وتمام ایدیکز حجکزی وعمره کزی الله اجلیچون (فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا
اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ) ت پس اکر آلیقو یلسه کزسزلك اوزرکزه قربانکدن قولای وآسان اولان
شی واجب اولور (وَلَا تَحْلِقُوا رُؤُسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ) ت وتراش ایتمیکز باشلریکزی
اولوقته دکین که ایریشه قربانکز بوغزلنه جق یرینه * ف اشبو هدیك بوغزلنه جق یری امام
ابو حنیفه قتنده حرم طپراغیدر وامام شافعینك یاننده حصر اولدیغی یردر حل اولسون ویا حرم
اولسون * یعنی حجده مناده رمی جمرة العقبه ایده‌دکن وعمره‌ده وصفا ایله مروه اراسنده سعیدن
فارغ اولدقده والله اعلم (فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ
أَوْ نُسُكٍ) ت پس برکسنه سزدن کیفسز اولسه یا آنك باشنده اذیت ویریجی برشی یاخود آغری
اولسه‌ده باشنی تراش ایتسه آنك عوضی اوروج طوتمقدر یا صدقه ویرمکدر یا قربان بوغزلمقدر
* ف یعنی آنك باشنده اذیت ویریجی شی یعنی بتلری چوق اولسه پس اشبو سببلر ایله باشنی
تراش ایتسه اول کمسه اوزرینه فدیه ویا صوم ویا قربان بوغزلمق لازم کلور (فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَمَنْ
تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا
رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ) وقتاکه امین اولدیکز
(عذردن) پس برکسنه منفعتلنسه عمره‌یی ادا ایتمك سببیله حجه نیت ایدنه قدر (یعنی احرام
سببیله حرام اولان شیلردن فائده‌لنسه عمره‌یی ادا ایتدکدنصکره حجه نیت ایدنه دکین) پس
لازمدر آنك اوزرینه قولای اولان شیدن قربان ایتمك اکر قربان ایده‌جك برشی بولمزسه
آ کالازمدر اوچکون اوروج طوتمق حج کونلرنده ویدی کون دخی سفردن کیرودوندیککز
وقتده اشبو اون کون تمامدر اشبو حکم اول کمسنه ایچوندرکه اهلی وقبیله‌سی مسجد
الحرامده حاضر ومقیم اولمیه * یعنی مکه‌ده ساکن اولنلردن اولمیه (وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ
اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ) ت قورقك اللهدن و بیلکز که الله تعالی‌نك عذابی شدتلیدر * ف اشبو
آیتده برقاچ حکم ذکر اولندی بریسی حج وعمره‌یه شروعدنصکره تمام ایتمك واجبدر و بریسی
دخی احصارك حکمیدر و بریسی آفت سماویه سببیله ویا کیفسزلك عذریله احرامده حرام
اولان شیئی ارتکابدن ناشی کفارتك وجوبیدر و بری دخی حج تمتعك ماهیتنی بیاندر و بری
دخی متمتع اوزرینه فدیه واجب اولمسیدر * ف اشبو آیتدن ومن الناس من یعجبك ایتنه

دکین حجك طریق احکامنی بیاندر حجك طریقی بودرکه اول نیت ایدر واحرام باغلر ولبیك دیر
صکره عرفه کونی عرفه‌ده حاضر اولور زوالدنصکره یا کونش باتدقدنصکره کیجه‌ده مشعر
الحرامه مزدلفه‌یه کلور کیجه اوراده قالور بیرام کونی صباحلین منایه کلور جمرهٔ عقبه‌یی
اتارصکره تراش اولوب احرامدن چیقارصکره مکه‌یه کلوب طواف زیارتی ایدرصکره منایه
کیرودونر اوچ کون آنده قیام ایدرهر کون شیطانی چاقل لر ایله (یعنی اوفه جق طاشلر ایله)
طاشلرصکره مکه‌یه کلور طواف رخصت ایدرصکره کندو شهرینه و بلده‌سنه کیدر * وعمره‌نك
طریقی بودرکه نیتی ایدر واحرام باغلرهرنه کونده وآیلرده که استرسه اولور وکعبه‌یی طواف
ایدر وصفا ومروه اراسنده سعی ایدوب باشنی تراش ایدر واحرامدن چیقار وحجده وعمره‌ده
قربان بوغزلمق حاجت دکل مکر بر بشقه سببلردن خبر ایده الله سبحانه اوچ سبب بیان
بیوردی بریسی اولدرکه برکسنه احرام باغلدقدنصکره آلیقو یلدی یعنی مکهٔ شریفه‌یه
کیتمکدن منع اولندی کیفسزلکدن یاخود دشمن سببندن پس برغیری کمسنه ایله قربانی
مکه‌یه کوندررتجانکه اول قربان مکه‌ده بوغزلنورسه محرم دخی احرامدن چیقار و باشنی
تراش ایدر بوغزلنمدن اول تراش ایتمیه ایکنجیسی اولدرکه کیفسزلکدن یا باشنك قللرنده چوق
بتلر اولمق سببندن عاجز اولوب عین احرامده باشنی تراش ایتسه آنك عوضنده قربان حیوانی
مکه‌یه ایرشدرمسی واوراده بوغزلمسی لازم اولور یا التی محتاج کمسنه‌لره یدیرمسی لازم
اولور یا اوچ کون اوروج طوتمسی لازم اولور اوچنجیسی اولدرکه حج وعمره بشقه بشقه ایتمیوب
ایکیسنی بر سفرده ادا ایدر پس قربان بوغزلمق لازم اولور اکر قربان بولمزایسه حج کونلرنده اوچ
کون وحجدن رجوع ایتدکده یدی کون اوروج طوتمق لازمدر وقربان آزدن آز وقولای
اولان شیدن برقیوندر برکسنه ایچون ویا برینك ویا بردوه دریدی کمسنه‌لر ایچون وحج ایله
عمره ایکیسنی قاوشدرمق سببیله قربان بوغزلمق که لازم اولور مکه‌ده ساکن اولان کمسنه‌لر
اوزرینه واجب دکل (الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ
وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ) ت حجك وقتی معیندر معلوم اولان آیلر ایله (یعنی شوّال وذی القعده وذی
الحجه‌نك اونی حجك وقتیدر) پس برکسنه لازم قیلسه کندو اوزرینه شو آیلرده حجی پس قاریلره
جماع ایتمك جائز دکل و کوتولك ایتمك جائز دکل و بری بریله شماته یاپمق جائز دکل حجده
(وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللَّهُ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ) ت
وهرنه ایشلرسکز ایو اولان عملدن آنی الله بیلور وکندیکزه آزق یاپکز پس آزقلرك کوزلی
کناهلردن صاقنمقدر (یعنی دیلنمکدن وخرسزلق ایتمکدن مثلا صاقنمقدر) وبندن قورقك ای
عقل ایه‌لری وصاحبلری * ف حجه نیت ایتمکك وقتی شوال شریفك ابتداسندن بیرام کیجه‌سنه
دکین درشوالدن اول نیت ایتمك حنفی لر قتنده جائزدر لکن مکروهدر شافعیلرك یاننده
حرامدر وحج وعمره نیت ایتمکله ولبیك دیمکله لازم کلور واحرامك معناسی حجه وعمره‌یه نیت

ایدوب لبیك اللهم لبیك دیه رك تلبیه ایتمکدر وتلبیه نك شرطی یوکسك چاغره رق دیمکدر
ووقتا که نیت ایدوب احرامه داخل اولدی جماعدن وسائر کوتولکدن وبری بریله شماته
یاپمقدن صاقنمقدر واحرامه ضرر ویرن شیلردن فارغ اولمقدر باش وسائر بدنك توینی قوپارمق
وطرنق کسمك وقوقولو شیلری استعمال ایتمك وآو آولمق کبی مثلا ارککلر دیکلمش لباس
کیمك وباشنی اورتمك کبی واما قاریلر باشلرین اورته ولباس کیه لر لکن یوزلرینه برشی
طوقندرمیه لر ایراقدن ستر ایده لر واهل جاهلیتك غلطلرندن بریسی بو ایدی که آزق وراحله سز
حج ایتمك ثوابدر دیرلر ایدی زنکین اولسه لر دخی توکل اوزره حجه کیدرلر ایدی حق تعالی
بیوردیکه قدرتکز وار ایسه زاده وراحله یه آلوب حج ایدك لکن سؤال ایدرك ودیلنه رك
کیتمیکز (لیس علیکم جناح ان تبتغوا فضلا من ربکم) ت بوقدر سزك اوزرکزه کناه که طلب
ایده سکز حج وقتنده رزقی کندو ربکزدن (یعنی تجارتله) وکناه یوقدر که طلب ایده سکز الله
سبحانه نك فضلندن یعنی حجك سفرنده تجارت مالنی کندولر ایله آلوب کیتسه کز رزق حاصل
ایتمك ایچون کناه دکلدر وچقانکیم آدملر شبهه ایتدیلر که حج ایدن کمسنه حج موسمنده تجارت
ایتسه شاید حجی قبول اولمیه اشبو آیت نازل اولدی (فاذا افضتم من عرفات فاذکروا الله
عند المشعر الحرام) ت پس وقتا که کیرودوندیکز عرفاتدن ذکر ایدك الله تعالی یی مشعر
الحرامك یاننده * ف اهل جاهلیتك غلطلرندن بریسی بو ایدیکه مکه ساکنلری حج ایچون
عرفاته دکین کیتمزلر ایدی ودیرلر ایدیکه عرفات حرمدن طشره در وکندیلر حرمك حدی اوزره
مزدلفه ده طورورلر ایدی الله سبحانه بیوردیکه نره دن آدملر طواف ایچون کیدرلر سز دخی
کیدیکز واولکی تقصیرلریکز اوزره نادم اولکز (واذکروه کما هداکم وان کنتم من قبله
لمن الضالین) ت وینه ذکر ایدك الله تعالی یی نته که سزه طوغرو یولی کوستردی وتحقیق سز
بوندن اول یول بتورن ازغینلردن ایدیکز (ثم افیضوا من حیث افاض الناس واستغفروا
الله ان الله غفور رحیم) ت صکره کیرودونك اول یردنکه ادمیلر کیرودوندیلر (یعنی
عرفاتدن کیرودونك مزدلفه دن دونمك نته کم قریش تحریف ایتدیلر ایدی) ویارلغنمق
طلب ایدك الله دن البته الله یارلغیجیدر اسرکیجیدر * ف قریش طائفه سی کبرلرندن طولایی
ناس ایله عرفاته وارمیوب مزدلفه ده وقفه ایدوب آندن کیرودونرلر ایدی الله سبحانه بیوردیکه
کیرودونك اول یردنکه کیرودونه لر ادمیلر یعنی عرفاته واروب آندن دونك مزدلفه ده طوروب
آندن دونمك (فاذا قضیتم مناسککم فاذکروا الله کذکرکم آباءکم او اشد ذکرا) نجانکه
ادا ایتدیکز حجکزك رکنلرینی پس ذکر ایدك الله تعالی یی (یعنی مناده) سز لر ذکر ایتدیککز
کبی کندو بابالرکزی بلکه آنلردن زیاده ذکر ایدك (فمن الناس من یقول ربنا آتنا فی الدنیا

وما له فی الآخرة من خلاق ومنهم من یقول ربنا آتنا فی الدنیا حسنة وفی الآخرة حسنة
وقنا عذاب النار) ت پس ادمیلردن بعض کمسنه وار در که دیر ای بزم ربمز بزه دنیاده ویر اول
کمسه ایچون اخرتده هیچ بر نصیب یوقدر وبعض کمسنه دخی وار که دیر ای بزم ربمز ویر کل بزه
دنیاده کوزل نعمت وآخرتده دخی کوزل نعمت وصاقله بزی جهنم عذابندن (اولئك لهم
نصیب مما کسبوا والله سریع الحساب) ت اشبوکروهلر ایچون وار در نصیب ایشلدکلری
شیئك ثوابندن (یعنی آخرت ثوابندن) والله چابك حساب ایدیجیدر (واذکروا الله فی ایام
معدودات فمن تعجل فی یومین فلا اثم علیه ومن تأخر فلا اثم علیه لمن اتقی واتقوا الله واعلموا
انکم الیه تحشرون) ت ذکر ایدك الله تعالی یی برقاچ صایلی کونلرده (یعنی منی کونلرنده)
پس بر کمسنه عجله وسرعت ایتسه ایکی کونده (یعنی منادن) کوچ ایتمکده پس کناه یوقدر
آنك اوزرینه واول کمسنه که کیرو قاله ینه کناه یوقدر آنك اوزرینه (بو ذکر اولنان احکام
وتخییر) اول کمسنه ایچونکه کناهدن صاقنه وقورقك الله دن وبیلکز تحقیق سزلر آنك
جانبنه قالدیریلوب جمع اولورسکز * ف الله سبحانه اشبو آیتلرنده بیوردیکه جاهلیت وقتنده
معمول ایدیکه حجدن فارغ اولوب بیرام کوننده نصکره اوچ کونه دکین شادانلق وسوینچلك
ایدرلر ایدی وبنایرلر یصه یوب آنده آلوب صاترلر ایدی وکندیلرك بابالری ودده لری بیوکلکیله
اوکنورلر ایدی وفضائللرینی بیان ایدوب نازنده لك ایدرلر ایدی ایمدی الله سبحانه آنك عوضنده
مناده اوچ کونه دکین طورمغی مقرر ایتدی وشو کونلرده الله سبحانه یه ذکر ایدرلر وزوال
وقتنده بو کونلرده چاقل یعنی اوفق طاشلر آترلر وهر نمازدن صکره تکبیر اوقورلر ونمازدن صکره
بشقه وقتده وهر یرده دخی تکبیر ایدرلر اگر بر کمسنه ایستسه ایکی کون مناده طوره رخصت
واردر اوچ کونه دکین اوراده طورسه اولورکدر وینه الله سبحانه بیوردیکه دنیا اوزره بیولك
رغبتلری اولان کمسنه لر آخرتدن محرومدرلر * ایمدی حجك احکامی تمام اولدی بوندن صکره الله
سبحانه کافرلرك ومؤمنلرك احوالنی تصویر ایدوب بیان بیوردی والله تعالی اعلم (ومن الناس
من یعجبك قوله فی الحیوة الدنیا ویشهد الله علی ما فی قلبه وهو الد الخصام) ت وآدمیلردن
بعض کمسنه وار در که عجبه کتورر سنی آنك سوزی دنیا امورنده وشاهد کتورر الله تعالی یی
قلبنده اولان شی اوزرینه وحالبوکه مؤمنلرك زیاده سیله دشمنیدر (واذا تولی سعی فی
الارض لیفسد فیها ویهلك الحرث والنسل والله لا یحب الفساد) ت نجان بیوکلك وریاست
بولسه سرعتله یوروریده تاکه کوتولك ایده یریوزنده وبرباد ایده وبوش ایده اکینلری

وسوریلری وموا شیلری والله اسرکزوسومز کوبو اولان ایشی (واذا قیل له اتق الله اخذته العزة بالاثم فحسبه جهنم ولبئس المهاد) ت وچانکه دینله اکا قورق اللهدن حمل ایدر وقالدررانی تکبرلك وقورلمق گناه اوزرینه پس جهنم اکا کافیدر والبته جهنم کوتو یردر * ف اشبو آیتده منافقك حالنی بیان ایدر که دنیادیرلکیچون پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلمك حضورینه کلوب طاتلولسان ایله دوستلق و یارانلق کوستروب اشبو نفاقی اوزرینه الله سبحانه یی شاهد قیلرایدی بونکله بیله پیغمبرك وسائر مؤمنلرك زیاده دشمنی وعدوا کبریدر دائما فرصت بکلمدیدر اشبو اجلدن الله سبحانه بیورر که آنك کلامی دنیانی سومکده واسبابنی جمع ایتمکده سنی عجبه واقع قیلر اما آخرت بابنده اوسوزسو یلمکه یول بولمدی اعتقادینه مخالف اولدیغندن ویاخود الله سبحانه شوخصوصده سو یلمکه قدرت و یرمدیکندن دینلدیکه اشبو آیت شریق اوغلی اخنس ثقفی منافقك حقنده نازل اولوبدر که بنی زهرلك سیدیدر اول طتلوسوزلو کوزل یوزلو برمنافق ایدی پیغمبرمز علیه السلامه کلوب اظهار اسلام قیلردی واکا محبت کوستردی ویلان یمینله کندویی آکا صادق کوستردی و پیغمبرمز آنی یانینه آلوب یارانلق ایدرایدی الله سبحانه آنك نفاقنی بیلدرمدیه بو آیتی نازل قلدی * ف منافقك حالی شویله در که ظاهرده خوشامدلکی کوستر الله سبحانه یی شاهد قیلرکه بنم کو کلمده سزلك محبتکز وار وغوغا وقتنده کو تولکدن کیروقالمز (ومن الناس من یشری نفسه ابتغاء مرضات الله والله رؤف بالعباد) ت وآدمیلردن بعض کسنه واردر صاتار کندو نفسنی اللهك رضاسین ایستمکیچون والله سویجیدر قوللرینی * ف صاحب ایمانك حالی بودرکه الله سبحانه نك رضاسی ایچون کندی جاننی و یرر (یا ایها الذین آمنوا ادخلوا فی السلم کافة ولا تتبعوا خطوات الشیطان انه لکم عدو مبین) ت ای اول کسنه لرکه ایمان کتوردیکز کیریکز اسلام دیننه جمله کز براوغردن (یعنی دینك اصلنده اختلاف ایتمکز) وتابع اولمیکز شیطانك ازینه (یعنی آنك یولنه) البته شیطان سزکیچون اشکاره دشمندر (فان زللتم من بعد ما جاءتکم البینات فاعلموا ان الله عزیز حکیم) ت پس اکر سورنسکز (یعنی میل ایتسکز) واضح سوزلرو نشانه لرسزه کلدکدنصکره پس بیلکز که البته الله غالبدر بیلیجیدر (هل ینظرون الا ان یأتیهم الله فی ظلل من الغمام والملائکة وقضی الامر والی الله ترجع الامور) ت عصیان ایدن کسنه لر منتظر اولمز اول شیئه که کلورآنلره الله (یعنی کلورآنك عذابی) بولوتدن اولان کولکه لرده ملائکه لره وآخره ایرشدی ایش (یعنی هرکس جزاسنی بولدی) واللهك جانبنه دوندریلور ایشلرو کوجلر * ف یعنی پیغمبرلره

وقرآنه ایمان کتورمزلر پس شمدی کوزدیکرلر که الله سبحانه کندی ذاتندن کلوب هرکسه یه عملنه کوره جزا و یره (سل بنی اسرائیل کم آتیناهم من آیة بینة ومن یبدل نعمة الله من بعد ما جاءته فان الله شدید العقاب) ت سؤال ایت اسرائیلك اولادلرندن نه قدر و یردك آنلره واضح اولان نشانه دن و بر کسنه تغییر ایتسه اللهك نعمتنی آندنصکره که کلدی اکا (یعنی کافرلکی اختیار ایده تا که دین نعمتی فنایه کیده) پس البته الله شدتلو درعذابده (زین للذین کفروا الحیوة الدنیا ویسخرون من الذین آمنوا والذین اتقوا فوقهم یوم القیامة والله یرزق من یشاء بغیر حساب) ت بزه نلمش وطونانمش اولدی کافرلر ایچون اشبو دنیانك دیرلکی ومسخره واستهزا ایدرلر ایمان کتورن کسنه لره واول کسنه لرکه صاقندیلر آنلرك اوستنده اولورلر قیامت کوننده والله رزق و یرردیلدیکی کسنه یه حسابسز (کان الناس امة واحدة فبعث الله النبیین مبشرین ومنذرین وانزل معهم الکتاب بالحق لیحکم بین الناس فیما اختلفوا فیه) ت آدمیلر برکروه ایدیلر پس کوندردی الله مژده و بشارت و یریجی وقورقودیجی پیغمبرلری وایندردی آنلر ایله بیله کتابلری طوغریلقله تا که حکم ایده اول کتاب ادمیلرك اراسنده اولشیده که اختلاف ایتدیلر آنده (وما اختلف فیه الا الذین اوتوه من بعد ما جاءتهم البینات بغیا بینهم) ت واختلاف ایتمدی آنده مکر اول کسنه لرکه و یرلدی آنلره کتاب آندنصکره که کلدی آنلره نشانه لر حسد وظلم ایچون کندی ارالرنده (یعنی امت دعوت کندولرینه تورات وانجیل کلدکدنصکره حسدلرندن اشبو کتابلری تغییر ایدوب انکار واختلافه قالقشدیلر (فهدی الله الذین آمنوا لما اختلفوا فیه من الحق باذنه) ت پس یول کوستردی الله مؤمنلره اول اختلاف ایتدکاری حق جانبنه کندو اذنیله (والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم) ت والله یول کوستررد یلدیکی کسنه یه طوغرو وحق اولان یوله * ف یعنی الله سبحانه پیغمبرلر کوندردی وچوق کتابلر نازل قلدی لکن اویله دکل که هر برقوم ایچون بشقه یول بیوره الله سبحانه جانبندن هب خلق ایچون برشریعت یولنك حکمی واردر پس چانکه طوغرو یولدن باطل یوله انتقال ایتدیلر اولوقتده الله سبحانه بر پیغمبر کوندردی که آنلری طوغرو یوله ارشاد ایده وکتاب دخی کوندردی که اول کتاب اوزره عمل ایده لر پس اهل کتاب کتابلرنده ازغون اولدیلر اولوقت برکتاب جدیدك کوندرلمسی ایجاب ایتدی جمله نبیلر وکتابلر شول حق اولان یولی ثابت قلمغیچون کلدیلر آنك مثالی بدنك صحتی کبیدرکه صاغلغی بردر و کیفسزلکلر دلودر لودر اکر بدنه برمرض عارض اولسه طبیب

آ کا کوره موافق اولان دوا وعلاج و پرهیز بیوردوا کر کیفسزلك بشقه اولسه ا کا موافق اولان بشقه دوا وعلاج و پرهیزه حکم ایده تا که صحت یرینه کله وآخرده کی کتابده که قرآن کریمدر شویله یول کوستردیکه آنده هر کیفسزلکلردن صاقنمقلق واردر وجمله کتابلردن غناویریجیدر (ام حسبتم ان تدخلوا الجنة ولما یأتکم مثل الذین خلوا من قبلکم مستهم البأساء والضراء وزلزلوا حتی یقول الرسول والذین آمنوا معه متی نصر الله الا ان نصر الله قریب) ت آیا ظن ایدرمیسکز ای آدمیلر که کیره سکز وداخل اوله سکز جنته وحالبوکه کلمدی سزه اول کمسنه لرك احواللری که کچدیلر سزدن اول وایرشدی آنلره قتیلق و بلا ومشقت ومصیبت ومضطرب اولدیلر بلالرك شدتندن اول وقته دکین که دیدی آنلره پیغمبر واول کمسنه لر که ایمان کتوردیلر پیغمبر ایله نه زمان اولور اللهك یاردمی خبردار اولکز البته اللهك یاردمی یقیندر (یسئلونك ماذا ینفقون) سندن سؤال ایدرلر قنقی نوعی صرف ایده لم (قل ما انفقتم من خیر فللوالدین والاقربین والیتامی والمساکین وابن السبیل) سویله آنلره اولشیکه صرف ایدرسکز مالدن پس بابا وانالرکزه واقربالرکزه و بابالری اولمیانلره وفقرالره ومسافرلره (وما تفعلوا من خیر فان الله به علیم) ت واولشیکه ایشلرسکز ایولکدن پس البته الله آنی بیلیجیدر * ف پیغمبرمز علیه السلامدن سؤال ایتدیلر که قنقی مالی صرف ایتمك کوزلدر بیوردیکه هرنیجه مال اولورسه اولسون لکن مصرفنه ولایقنه صرف اولنسه ثوابی چوق اولور (کتب علیکم القتال وهو کره لکم وعسی ان تکرهوا شیئا وهو خیر لکم وعسی ان تحبوا شیئا وهو شر لکم والله یعلم وانتم لا تعلمون) ت فرض قلندی سزلك اوزرکزه غوغا ایتمك حالبوکه غوغا چتیندر سزلك اوزرکزه واولورکه سزلر کریه عد ایدرسکز وسومزسکز برشیئ اوایسه خیر اولورسز کیچون واولورکه سزلر سورسکز برشیئ اولشی کوتو اولورسز کیچون والله بیلورسزلر بیلمزسکز (یسئلونك عن الشهر الحرام قتال فیه قل قتال فیه کبیر وصد عن سبیل الله وکفر به والمسجد الحرام واخراج اهله منه اکبر عند الله والفتنة اکبر من القتل) ت سؤال ایدرلرسکا حرام اولان آیده غوغا ایتمکدن اول آیده سویله غوغا ایتمك آنده بیوك بزه وکناهدر وکیروطوتمقدر اللهك یولندن وایمان کتورمکدر و کیرو طوتمقدر مسجد الحرامدن ومسجد اهلنی مسجددن طشره چیقارمق بیوك کناهدر اللهك یاننده وفتنه قالدرمق (یعنی شرکه دوواج و یرمك) زیاده بیوکدر آدم اولدیرمکدن (ولا یزالون

یقاتلونکم حتی یردوکم عن دینکم ان استطاعوا ومن یرتدد منکم عن دینه فیمت وهو کافر فاولئك حبطت اعمالهم فی الدنیا والآخرة واولئك اصحاب النار هم فیها خالدون) ت ودائما غوغا ایتسونلرسز کله تا که کیرودوندره لرسزی حق اولان دینکزدن (یعنی اسلامدن) اکر قادر اولسه لرو برکسنه دونسه سزدن کندودیننددن وکافر اولدیغی حالده اولسه پس بویله کمسه لرك عمللری ضایع و باطل اولوردنیاده وآخرتده وآنلر اهل جهنمدر جهنمده ابدی قالیجیلردر * ف یعنی حضرت ابراهیم علیه السلامك شریعتنده رجب وذی الحجه ومحرم اشبو آیلرده غوغا حرام ایدی پس سؤال ایتدیلر که محمد علیه السلامك شریعتنده دخی حرامیدر یادکلمی الله تعالی اعلم اشبو آیت نازل اولدی جوابك حاصلی بودرکه کافرلر ایله غوغا ایتمك جائزدر ومسلمانی اولدیرمك قتیرق و بیوك اولان بزه وکناهدر والله تعالی اعلم * ف پیغمبر علیه السلام اصحابندن بربلوکی جهاد ایچون کوندردیلردی آنلر کافرلری اولدیروب مالللرینی یغما ایتدیلر حالبوکه اشبو یغما رجبك غره سنده وقوع بولمش وعسکر اهلی ظن ایتمشلر که جمادی الآخرده وقوع بولدی پس رجبده اولدیغندن ناشی کافرلر طعن ایتدیلر ومسلمانلره شبهه اولدی وکوچ کلدیکندن اشبو آیت نازل اولدی یعنی شو آیلرده حقسز غوغا ایتمك بزه وکناهدر لکن کافرلردن اول کمسنه لر که مسلمانلره کوتولك ایتمکده قصور ایتمدیلر بونلر ایله غوغا ایتمکده مانع یوقدر (ان الذین آمنوا والذین هاجروا وجاهدوا فی سبیل الله اولئك یرجون رحمت الله والله غفور رحیم) ت تحقیق اول کمسنه لر که ایمان کتوردیلر واول کمسنه لر که هجرت ایتدیلر وغوغا ایتدیلر اللهك یولنده اشبو کروهلر کوزطوترلر اللهك رحمتنه والله یارلغیجی اولان اسرکیجیدر (یسئلونك عن الخمر والمیسر قل فیهما اثم کبیر ومنافع للناس واثمهما اکبر من نفعهما) ت سؤال ایدرلرسکا شرابدن وقماردن سویله بونلرك هر برینسنده بیوك کناه واردر ومنفعتلر واردر آدملر ایچون (یعنی دنیاده) واشبو ایکیسنك کناهی بیوکدر آنلرك منفعتندن (پس آنلر حرامدر آنلرك منفعتلرینه نظر ایتمك) * ف شرابك وقمارك حقنده اوچ آیت نازل اولمش ایسه هربر آیتده آنلری ذم ایتمش وآخرده سورۀ مائده ده آیت نازل اولدیکه آنلر محض حرامدر وهر برشی که سکر کتوره جمله سی حرامدر وهر برشیکه شرط اولنوب آنك سببیله مال آلنه حرامدر (ویسئلونك ماذا ینفقون) ت وسؤال ایدرلرسکا که نه شی صرف ایده لر (قل العفو کذلك یبین الله لکم الآیات لعلکم تتفکرون فی الدنیا والآخرة) ت دیکل ضرورت قدرندن زیاده سنی ویرك بویلجه بیان ایدر الله سز کیچون نشانه لری تا اوله که سزلر فکر ایده سکز دنیا امرنده وآخرت امرنده * ف پیغمبر علیه السلامدن سؤال ایتدیلر که الله سبحانه نك یولنده نقدر مال صرف ایده لم حکم اولدیکه حاجتکزدن زیاده قالان مالدن ویرك جمیع مالکزی

وبرمك زيرا كه آخرتك ضرورتنى فكر ايتمك لازم اولديغى كبى دنيا كذارشنى دخى فكر ايتمك
لازمدر اكر ماللرك جملەسنى صرف ايتسكز دنيا معاشنده عاجز اولورسكز (وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ
الْيَتَامٰى قُلْ اِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ وَاِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ) ت سؤال
ايدرلر سكا بابالرى اولمشلردن سويله كه آنلرك ايشنى صلاحه كتورمك اييدر (يعنى ماللرينى
كندو مالكزه قارشدرمموب) واكر مشاركت ايدرسكز آنلر ايله آنلر سزك قرنداشلريكزدر
(يعنى اكر نفقەلرين نفقەكزه قارشدرسكز) والله بيلور كوتو ايشلى يى ايو ايشليدن * ف
حقسز يره يتيملرك مالنى صرف ايتمك حقنده آيت نازل اولديكه يتيملرك مالنى يمك كندو قارننده
اودو آتشى يمك مثابەسنده در اشبو اجلدن اول كسنەلركه يتيملرى بسلرلر ايدى يتيملرك
مصارفلرينى كندو ماللرندن آيرو ايدوب وماللرينه قارشدرمموب تيادو ترتيب ايدرلر ايدى تا كه
آنلرك مالندن بزم مالمزه برشى قارشمسون ديو اشبو اجلدن زياده مشقت حاصل اولور ايدى
زيرا كه بعضى وقتده يتيم ايچون برشى پاپدقده و يتيمك ايشنه يرامزسه ضائع اولور ايدى اشبو
سببدن شو آيت نازل اولديكه آنلرك مصارفنى كندو مصارفكزه قارشدرمده بأس يوقدر
اكر آنلرك برمالنى كنديكزه صرف ايتسكز وقت آخرده آنك عوضنى آنلره ادا ايدك وآنلرك
حقنده خيرلى نيت ايتمك كركدر والله سبحانه نيتكزى بيلور وايولرى كوتولردن تمييز
ايديجيدر (وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ لَاَعْنَتَكُمْ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) ت واكر ديلسيدى الله سزه زحمت
ومشقت ايريشديريردى البته الله غالبدر ايشلرى محكمدر (وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتّٰى
يُؤْمِنَّ وَلَاَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَوْ اَعْجَبَتْكُمْ وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتّٰى يُؤْمِنُوا وَلَعَبْدٌ
مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ وَلَوْ اَعْجَبَكُمْ) ت ونكاح ايتميكز شريك قوشان قاريلرى ايمان كتورنجيه
دكين وجاريۀ مؤمنه كوزلدر شريك قوشان آزاد قاريدن هر نقدر سزى عجبه كتوررسه ده
ونكاح وايش ايتميكز مشرك كسنەلرى مؤمنه قاريلره تا ايمان كتورنه دكين والبته مؤمن
قول كوزلدر شريك قوشان كولەدن وهر چند عجبه كتورسه سزى (اُولٰئِكَ يَدْعُونَ اِلَى النَّارِ
وَاللّٰهُ يَدْعُوا اِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِاِذْنِهِ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) ت اشبو مشركلر
دعوت ايدرلر جهنم جانبنه والله تعالى دعوت ايدر جنت طرفنه ويارلغمق جانبنه كندو حكميله
وارادەسيله وبيان ايدر نشانەلرينى آدميلر ايچون تا اوله كه وعظ ونصيحت قبول ايديجى اولەلر
* ف اوّلده مسلمانلر ايله كافرلرك آرەسنده نكاح وقرابت جائز ايدى وجارى ايدى اشبو
آيت نازل اولدقدنصكره نكاح حرام اولدى واعمدى اكر قوجه يا قارى شرك ايدرسه آنلرك
آرەسنده نكاح باطل اولور وشرك اكاديرلر كه الله سبحانه نك صفتى غيريده بولنمسنى اعتقاد
ايتمكدر مثلا بر كسنه هر برشئى بيلوز ويانه ديلرسه ايدريا بزم نعمتمز وضررمز آنك

اختيارنده در ويا الله سبحانەيه تعظيم ايتديكى كبى اكا دخى تعظيم ايدر مثلا برشيئه سجده
ايدر ويا آنى مختار زعم ايدوب آندن حاجتنى طلب ايدر اما يهودى ونصرانى قاريلرينى نكاح
ايتمك جائزدر انلر مشرك صايلمز (وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ اَذًى فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِى
الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتّٰى يَطْهُرْنَ فَاِذَا تَطَهَّرْنَ فَاْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ اَمَرَكُمُ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ
التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ) ت وسؤال ايدرلر سكا حيضدن ديكل حيض نجسدر پس آيريلك
قاريلردن حيض حالندەو ياوق اولميكز انلره اولوقته دكين كه پاك اولەلر پس كوزلجه تميز
وطاهر اولدقلرى وقتده (يعنى يەقانوب وغسل ايتدكلرنده) ياوق اولك انلره اول يولدنكه
مباح ايتدى سزه الله (يعنى فرجى جانبندن) البته الله سور كرو سور توبه ايدنلرى وسور
واسر كرپاك وتميز اولانلرى * ف حيض شول قانه ديرلر كه قاريلره عادتلرى اوزره هر آيده
رحمدن كله واكر عادتلرينك خلافى اوزره كلسه اكا استحاضه ديرلر حيضده حكم اولديكه
حيض وقتنده قاريدن ايراق اولسونلر رسول الله صلى الله عليه وسلم بيورديكه
كيفسزلكندن يوقارو كيتملو چانكه پاك اولسەنه يردن كه الله سبحانه اجازت بيوردى
اول يردن كيتملى واول بريرى كه ناپاك كدراو رادن كيتمكه هركز اجازت ويرمشدر يعنى
هر وجهله اولورايسه جائزدر بوكرى اوزرنده ويا دبرى جانبندن وبوندن غيرى احواللركبى
جماع ايدەجك فرج اولمق شرطيله (نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَاْتُوا حَرْثَكُمْ اَنّٰى شِئْتُمْ وَقَدِّمُوا
لِاَنْفُسِكُمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوا اَنَّكُمْ مُلَاقُوهُ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ) ت قاريلريكز اكيندرلر
سزكچون پس كلكز كندو اكينكزه نه حال اوزره استرسكز وايلرو كوندريكز (يعنى
ايو ايشلرى) كندولريكز ايچون وقورقكز اللهدن وبيلكز كه البته سزلر اكا اولاشەجقسكز
ومژده وير مسلمانلره * ف نه يولدن ايسترسكز كندو اكينكزه كلكز لكن اكنده
اكلمك شرطدر واكين اولدركه آكريه تخم صالنسه بترو ايلرو ايچون تدبير ايديكز يعنى اول
صحبتده حرامدن نفسى كف ايتمك ايچون نيت واولاد نيتى ايديكز تا ثواب حاصل اوله
(وَلَا تَجْعَلُوا اللّٰهَ عُرْضَةً لِاَيْمَانِكُمْ اَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) ت
وايتميكز ويصەميكز اللهك آدينى السيله جك ياغلق ومقرمه يمينكز ايچون اجتناب ايتمك
ايچون ايولك ايتمكدن وكوتو ايشلردن واز كلمك ايچون واصلاح ايتمكدن آدملرك
ارەسنده والله ايشديجى بيلجيدر * ف ايولك وخيرلو ايش ايشلميزديو يمين ايتميكز مثلا
بابام ايله سوزايتمم وبو فقيره برشى ويرمم ديو يمين ايتميكز اكر ايتسكز يمينكزى بوزوب كفارت
ويرك يعنى يمين ايولك وخيرلو ايشلرى موقوف ايتمكيچون جائز دكلدر (لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ

باللغو فی ایمانکم ولکن یؤاخذکم بما کسبت قلوبکم والله غفور حلیم) ت طوغمزسزی
الله عبث سویلکله کندو یمینلرکزده ولیکن طوترسزی اولشی سببیله که قصد ایده آنی سزلك
قلبلرکز والله یارلغیجیدر یواشلق ایدیجیدر * ف یعنی قصدسز یمین ایتسه که والله بویله در کل
و بلی والله بویله در ویا بر امری غلط بیلوب یمین ایدر ایکی مذهبك اختلافی اوزره وعبث یمین
ویرامز یمین اولدرکه دلی اوزره یمین جاری اولور وقلبی غافل اولور (للذین یؤلون من نسائهم
تربص اربعة اشهر فان فاؤا فان الله غفور رحیم) ت اول کسنه لر ایچونکه ایلا ایدرلر
کندو قاریلرندن (یعنی یمین ایدرلر که قاریلرینه جماع ایتمه لر) درت آی منتظر اولمق
واردر پس اگر کیرو دونسه لر (یعنی اشبو یمیندن) البته الله یارلغیجیدر اسرگیجیدر * ف
یعنی برکسنه یمین ایتسه که قاریسیله جماع ایتمیه پس لازمدرکه درت آی مدتده تقرب
ایده اگر تقرب ایتسه حانث اولور کفارت لازم گلور روایلا ساقط اولور واگر درت آیده
تقرب ایتمیوب مدت تمام اولسه قاری بر طلاق ایله بوش اولور قارینك اذنیله نکاح اولمز
ایسه جماعی حرام اولور (وان عزموا الطلاق فان الله سمیع علیم) ت واگر قصد ایتسه
(اشبو ایلادن) آیرلمغی پس البته الله ایشدیجیدر بیلیجیدر (والمطلقات یتربصن بانفسهن
ثلاثة قروء ولا یحل لهن ان یکتمن ما خلق الله فی ارحامهن ان کن یؤمن بالله والیوم الآخر
وبعولتهن احق بردهن فی ذلك ان ارادوا اصلاحا ولهن مثل الذی علیهن بالمعروف وللرجال
علیهن درجة والله عزیز حکیم) ت وشول قاریلرکه آنلره طلاق ویرلدی منتظر قیلدیره لر
کندو نفسلرینی اوچ حیض ویا اوچ طهر و جائز دگلدر آنلره اولشیئی گیزلمك که یراتدی آنی
الله آنلرك رحمنده (یعنی ولدی ویا حیضی) اگر ایمان کتورسه لر الله تعالی یه وقیامت کوننه
وانلرك قوجه لری زیاده حقلیدر آنلری کیرو دوندرمکه کندو نکاحلرینه اگر دیلسه لر
اولکی وقاریلر ایچون واردر قوجه لر اوزرینه اولشی مثلیکه قوجه لر ایچون واردر
قاریلر اوزرینه گوزل اولان وجهله وقوجه لر ایچون واردر قاریلر اوزرینه اعلی
مرتبه یعنی قاریلره حکم ایتمك والله غالبدر ایشلری محکمدر * ف وقتا که قوجه
قارینه طلاق ویرسه اول قاری اوچ حیض کورمش وعده سی تمام اولمش ایکن بشقه
قوجه یه وارمز یعنی نکاح ایده مز تا که حمل اولسه معلوم اوله دیوزیرا که بر ولد ایکی
قوجه یه نسبت اولنمز پس اگر قاری گبه اولسه فرضدرکه بیان ایده و بومدتك آدی عدتدر
شوعدتده دگین اگر قوجه دیلرسه قاریسنه کیرو دونه بیلور اگر قارینك رضاسی
اولمسه ده یعنی طلاق رجعیده عدت تمام اولمزسزین قارینك اذنسز قوجه شو قاریه رجوع

ایتمك جائزدر وبو سبب ایچون بیوردیکه قاریلرك حقی قوجه لرك اوزرینه چوقدر
اما بورادہ قوجه لره مرتبه ویردی * ف یعنی قاریلرك قوجه لری اوزرینه حقلری
اولدیغی کبی قوجه لرك دخی آنلر اوزرینه حقلری واردر (الطلاق مرتان فامساك
بمعروف او تسریح باحسان ولا یحل لکم ان تأخذوا مما آتیتموهن شیئا الا ان یخافا الا یقیما
حدود الله فان خفتم الا یقیما حدود الله فلا جناح علیهما فیما افتدت به تلك حدود الله
فلا تعتدوها ومن یتعد حدود الله فاولئك هم الظالمون) ت طلاق ایکی کره در (یعنی
رجعی اولان طلاق) پس آندنصکره یا گوزلجه وجه اوزره آلیقویمقدر یا بر اقمقدر بولکله
وحلال دگلدر سزه چونکه طوته سکز وآله سکز قاریلره ویردیگکزدن برشی (یعنی حلال دگلدر
طلاقك بدلنی آنلرك مهرندن آله سکز مالسز طلاق ویردکده) مگر اولوقتکه قورقه قوجه لر
وقاریلرکه قائم قیلمیه لر اللهك حکملرینی (یعنی معاشرت ایتمکده) پس اگر قورقسه گز
ای مسلمانلر آندنکه ایکیسی قائم قیلمیه لر (یعنی قوجه وقاری قائم قلمیه لر) اللهك حکملرینی
پس گناه یوقدر آنلر اوزرینه اولشیده که ویره قاری کندی عوضنی (یعنی طلاقك بدلنی)
اشبو مذکور حکملر اللهك حدودیدر پس طشره کیتمیگز آنلردن وبر کیمسه طشره کیتسه اللهك
حکملرندن پس شو کروه ظلم ایشلیلردر * ف یعنی عدتك مدتنه دگین اگر قوجه دیلرسه
قاریسنی کیرو دوندره ودوندرمك برنجی طلاقنده وایکنجی طلاقنده اولور عدتك مدتی
تمام اولدقدنصکره رجوع ایتمك جائز دگلدر اگر قارینك حقلرینی شریعته مطابق ادا ایده
بیلور ایسه اولوقت قاریسنی آلیقویه وینه شماته ومنازعه قالمیه واگر آلیقویمغه قادر دگل
ایسه پس صالیویره وشونیتله آلیقویمیه ورجوع ایتمیه که هرنه شی که ویرمشدی عاجز
اولوب دوندروب ویرمکه محتاج اوله ومهردن برشی دوندرمك اولوقت جائزدرکه قوجه
وقاری ایکیسنك خصلتی قارشدرمیه وایر وجه ایر وجه اوله وقوجه جانبندن قارینك
حقنی ادا ایتمکده هیچ بر اکسکلك وقصور اولمز ایسه پس بو صورتده چاره سزلکی اولوبده
برنجه مردملر ارالرینه گلوب قاریدن برشی دوندروب وقوجه یی راضی قلوب طلاق ویردیره
اشبو طلاقه خلع دیرلر * ف طلاق رجعی بر طلاق صریح ویا ایکی طلاق صریحدر شمدی
اشبو طلاق رجعیدنصکره پشیمان اولوب حسن معاشرت طریقنه مراعات ایدوب
رجوع ایدرسه جائزدر واگر مراعات ایده مز ایسه قاریدن برشی طلب ایتمیوب صالیویره
اوله که شماته یه ومنازعه یه بادی اولمیه وینه مجرد تطویل عدت ایله قاریه ایذا ایدوب مال
المق ایچون رجوع ایتمیه که حرامدر واگر قوجه قارینك حقنی ادا ایدوب مضرت ایتمسه
وبو صورتده قاری منازعه یه قالقسه شو وقتده قاریدن مال آلوب طلاق ویرمك جائزدر
اشبو طلاقه فقها خلع تعبیر ایدرلر (فان طلقها فلا تحل له من بعد حتی تنکح زوجا غیره

فان طلقها فلا جناح عليهما ان يتراجعا ان ظنا ان يقيما حدود الله وتلك حدود الله يبينها لقوم يعلمون) ع ت پس اگر طلاق ويرسه (قوجه قاريه يعنى اوچنجى دفعه) پس حلال اولمز اشبو قارى اول قوجه يه اوچ طلاق قدنصكره اول وقته دكين كه نكاح اوله اول قارى بر آخر قوجه يه (يعنى اشبو قوجه دخول ايده شو قاريه) پس اگر طلاق ويرسه اشبو آخر قوجه اول قاريه پس گناه ويزه بوقدر اولكى قوجه ايله قارى اوزرينه شونده كه نكاح ايله بربرينه رجوع ايده لر اگر ظن ايتسه لر كه قايم قيلورلر اللهك حكمنى واشبو اللهك حدلرينى وبو حكملر اللهك حدلريدر بيان ايدر آنلرى اول كروه اچون كه بيلورلر * ف يعنى اوچنجى طلاق قدنصكره قارى يى دوندره بيلمز اگر قوجه ايله قارينك رضاسى اولسه ده نكاح اولمز اول وقته دكين كه شو قارى بر آخر قوجه يه نكاح اوله واول قوجه بو قاريه دخول ايده (واذا طلقتم النساء فبلغن اجلهن فامسكوهن بمعروف او سرحوهن بمعروف ولا تمسكوهن ضرارا لتعتدوا ومن يفعل ذلك فقد ظلم نفسه) ط ت وچانكه طلاق ويره سكز قاريلريكزه پس آنلردخى يقين اولدى عدتلرينك تمام اولمسنه پس الیقو يكز آنلرى كوزلجه وجهله ياخود براقك آنلرى ايو وكوزل وجهله واليقو يمكز آنلرى ضرر ايرشدرمك ايچون تا ظلم ايده سكز دیو وبر كسنه ايشلر ايسه اشبو ظلملى وضررى پس البته ظلم ايدر كندو نفسنه (ولا تتخذوا آيات الله هزوا واذكروا نعمة الله عليكم وما انزل عليكم من الكتاب والحكمة يعظكم به ط واتقوا الله واعلموا ان الله بكل شيء عليم) ت وطوتميكز اللهك نشانه لرينى مسخره لقله وذكر ايدك (يعنى خاطركزه كتورك) اللهك اوزريكزه اولان نعمتنى واول شيئى دخى ياد ايدك كه ايندردى سزك اوزركزه كتاب وعلمدنكه نصيحت ويرسزه آنكله وقورقك اللهدن وبيلكز البته الله هر بر شيئى بيلجيدر (واذا طلقتم النساء فبلغن اجلهن فلا تعضلوهن ان ينكحن ازواجهن اذا تراضوا بينهم بالمعروف) ط ت وچانكه طلاق ويرسه كز قاريلركزه پس آنلر ايرشسه عدتلرينك نهايتنه (يعنى عدتلرى تمام اولسه) پس منع ايتميكز آنلرى آندنكه نكاح اوله لر كندو قوجه لرينه يعنى اول قوجه لريكه آنلره رغبت پيدا ايتمشلر اول وقتكه راضى اولديلر بربرلرندن آرالرنده كوزلجه وجهله (ذلك يوعظ به من كان منكم يؤمن بالله واليوم الآخر ذلكم ازكى لكم واطهر والله يعلم وانتم لا تعلمون) ت اشبو حكم نصيحت ويريلور آنكله اول كسنه لره كه ايمان كتورسزلردن الله تعالى يه وقيامت كوننه بو نصيحت كوزلدرسزچون وزياده پاكلكدر والله بيلور وسز بيلمزسكز * ف اشبو حكم

قاريلرك ولیلرینه دركه قاريلرك نكاحنده رضالرينى آلسونلر ونكاحلرينى رضالرى اوزره براقسونلر بركيمسه دنكه قاريلر راضى اوله لر اول كسنه يه نكاح ايتديره اگرچه كندولرينه كوره بشقه كسنه ايو كورينورسه ده (والوالدات يرضعن اولادهن حولين كاملين لمن اراد ان يتم الرضاعة ط وعلى المولود له رزقهن وكسوتهن بالمعروف) ت وانالره لايقدركه امزيره لر وسوت ويره لر كندو اولادلرينه كامل اولان ايكى يل اشبو حكم اول كسنه ايچوندركه ديلر وايستركه تمام ايليه ممه ويرمك مدتنى وبابالر اوزرينه درامزكجى انالرك نفقه سى وآنلرك لباسى كوزل وجه اوزره (لا تكلف نفس الا وسعها لا تضار والدة بولدها ولا مولود له بولده ق وعلى الوارث مثل ذلك) ت واجب اولمز هيچ بركسنه اوزرينه مكر نفسنك طاقتى قدرى لايق دكلدركه جفاويريله انايه آنك والدى سببيله ولايق دكل كه جفاويريله بابايه آنك والدى سببيله ولازمدر وصى وولى اوزرينه بابايه واجب اولان مثلى (فان ارادا فصالا عن تراض منهما وتشاور فلا جناح عليهما) ط ت پس اگر ديلسه لر بابا وانا سوت ويرمدن وامزرمدن كيرودونه لر (يعنى ايكى يلدن اول) هر بريسندن حاصل اولان رضادنصكره وبرى بريله مشاوره ايتدكدنصكره پس اصلا گناه يوقدر آنلر اوزرينه (وان اردتم ان تسترضعوا اولادكم فلا جناح عليكم اذا سلمتم ما آتيتم بالمعروف) ط ت واگر ديلسه كزكه اولاديكزه امزكجى قارى وطايه طوته سكز پس اصلا گناه ويزه يوقدر سزلك اوزركزه وقتاكه تاپشورديكز معين قلديغكز اجرتى ايولكله وكوزل وجهله (واتقوا الله واعلموا ان الله بما تعملون بصير) ت وصاقنك اللهدن وبيلك كه البته الله اولشيكه ايشلرسكز كوريجيدر آنى * ف يعنى بوشانمش قارينك سودامزجو جغى اولسه اناسى ايكى يله دكين چوجغه سوت ويروب بسليه وچوجغك باباسى رضاع مدتنده آنانك مصارفين ادا ايده اگر بابا بولنمز ايسه واولمش ايسه چوجغك وارثلرى مصارفين ادا ايده اگر قوجه ايله قارى كندو رضالريله ايكى يلدن آزده چوجغه ضرر اولمز ايسه ممه دن كسمك ديلسه لر جائزدر وينه اگر بابا بر آخر قارى يى چوجغى امزرمكه اجاره ايدرسه وچوجغك والده سى چوجغى كندى امزرمدن مانع دكل ايسه ده جائزدر لكن عوضنده چوجغك اناسنك حقنى كسمك جائز دكل (والذين يتوفون منكم ويذرون ازواجا يتربصن بانفسهن اربعة اشهر وعشرا ج فاذا بلغن اجلهن فلا جناح عليكم فيما فعلن فى انفسهن بالمعروف ط والله بما تعملون خبير) ت واول كسنه لركه وفات ايده سزدن وكيرو براقه لر

قاریلری لایقدرکه منتظر قیله لرشو قاریلر کندو نفسلرینی درت آی واون کون پس چقانکه
ایریشه لر عدتلرینك نو کتمسنه پس بزه وکناه یوقدرسزلك اوزرکزه اولشیده که آنلر یاپارلر
کندولرینك حقنده (یعنی برنمکده وقوجه ارامقده) کوزل وجهله (یعنی شرع اوزره
نکاح ایتمکله) والله اولشیکه آنی ایشلرسکزا کا خبردار در * ف طلاقك عدتی اوج
حیض ویا اوج ای یوردی وقوجه سی وفات ایدن قارینك عدتی درت آی واون کوندر
وشو اولوقت اولورکه حملی معلوم دکل ایسه وکبه خاتونك عدتی یوکن یره قویمقله در
(وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ اَوْ اَكْنَنْتُمْ فِي اَنْفُسِكُمْ عَلِمَ اللّٰهُ اَنَّكُمْ
سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلٰكِنْ لَا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا اِلَّا اَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا) ت وبزه وکناه یوقدرسزلك
اوزرکزه برسوزده که کنایه ایتدیکزآنکله قاریلری دیلمکده (یعنی عدت اراسنده) یاخود
کیزلدیکز کندونفسلرکزده بیلدی الله که البته سزذکرایدسکزشو قاریلری (یعنی عدتدنصکره
آنلری صراحت وجهیله دیلرسکز) ولیکن وعده ایتمیکزآنلره نکاحی مکرشویله که
سویلیه سکز کوزل سوزی یعنی کنایه ایله (وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتّٰى يَبْلُغَ الْكِتَابُ اَجَلَهُ)
ت وقصد ایتمیکز نکاح عقدینی اولوقته دکین که ایریشه معین اولان مدت تمامنه (وَاعْلَمُوا اَنَّ
اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِي اَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ) ت وبیلکزکه البته الله بیلور
اولشیئی که سزلك قلبلرکزده واردر پس صاقنك آندن وبیلکزکه البته الله یارلغیجیدر
یواشلق ایدیجیدر * ف یعنی قوجه دن بوشانمش قاری یی عدت مدتنده برشقه قوجه
نکاح ایتمك جائزدکل واویله قاریه آجق سوزایله وعده ویرمك بن سکانکاح ایده جکم
دیو جائزدکلدر اول قورقودنکه برشقه کیمسه کندودن اول شاید وعده ویره مکر کنایه ایله
دیسه که سن کوزل قاریسن هر برکسنه اولوراسه سنی سور وعزیزطوتر ویاخود دیسه که
بن دخی برقاری نکاح ایتمك ایستیورم وبونك امثالی کبی تعریض ایتمك جائزدر (لَا جُنَاحَ
عَلَيْكُمْ اِنْ طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ اَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً وَمَتِّعُوهُنَّ عَلَى الْمُوسِعِ
قَدَرُهُ وَعَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرُهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ) ت اصلا بزه وکناه یوقدرسزلك
اوزرکزه اکرطلاق ویرسکز قاریلرکزه اولوقتکه حالا الاورمدیکزآنلره یاخود معین قلمدیکز
آنلره برمقداری (یعنی مهری) وویرك آنلره منفعتلنه جك شی (یعنی بوشانمش قاریلره
اورته جك لباس ویرك) لازمدر زنکین اوزرینه کندوحالی مقداری وفقیر اوزرینه
کندوقدرتی قدری برشی ویرمك خوشجه بلقله لازم اولدی ایوایشلیلر اوزرینه * ف
اکرنکاح وقتنده مهرمعین قلنمزایسه ده نکاح جائزدر ومهرنکاحدنصکر تعیین اولنه بیلور

اکرقاریه ال اورمیوب طلاق ویرسه مهردن هیچ برشی لازم اولمزلکن برازشی ویرمك
لازمدر یعنی برکیه جك اوربا (یعنی اورته جك لباس) کندوقدرتی قدری ویرمك لازمدر
(وَاِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَمَسُّوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ اِلَّا اَنْ يَعْفُونَ
اَوْ يَعْفُوَ الَّذِي بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ) ت واکرطلاق ویرسکزآنلره ال اورمدن
وایرشدرمدن اول آنلره ومعین ایتمش اولسه کزآنلرایچون برمقدارمهرپس لازمدرسزه
معین ایتدیککزمقدارك یاریسی مکرشوشی لازم دکلدرکه قاریلرآنی سزه باغشلیه لر یاخود
صالیویره وترك ایده اول کسنه که انك الندهدر نکاحك دوکمی یعنی قوجه کندوحقنی
قاریه ترك ایدوب تماماویرسه (وَاَنْ تَعْفُوا اَقْرَبُ لِلتَّقْوٰى) ت واولشی که آندن کچرسکز
(یعنی بری بریکزه باغشلرسکز) زیاده یقیندر پرهیزکارلغه (وَلَا تَنْسَوُا الْفَضْلَ
بَيْنَكُمْ) ت واونوتمیکز احسان ایتمکی کندوارا کزده (اِنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) ت
البته الله اولشیئی که ایشلرسکز کوریجیدر * ف اکرمهرتسمیه ایتمش لکن ال
ایرشدرمدن اول طلاق ویردی پس مهرك یاریسنی ویرمك لازم اولورا کرقاریلر مهردن
برشی آلمیوب صالیویروب قوجه یه باغشلیه لر اولوقت قوجه قاریه برشی ویرمك لازم دکلدر
ویاخود قوجه قاریه مهرك جمله سنی ویرسه قاریه آندن برشی قوجه یه ویرمك لازم دکل
ایچونکه الله سبحانه قوجه لره مرتبه ویرمش وآنلری نکاحی باقی قویمقده وبوزمقده مختار
قیلمش کندی بیلکنه کوره ایش ایلیه بوراده درت صورت ممکندرکه ایکیسی ذکراولندی
اولکیسی شودرکه نکاح وقتنده مهرتسمیه ایتمیوب ال اورمدن مقدم طلاق ویردی
ثانیسی اولدرکه مهری تسمیه ایتمش لکن ال ایرشدرمدن اول طلاق ویردی وایکی صورت
دخی بوراده ذکراولنمدی بری اولدرکه مهری تسمیه ایدوب تقرب ایتدکدنصکره طلاق
ویردی اشبو صورتده تمام مهرلازم کاورو بوسورهٔ نساده مذکوردر ثانیسی اولدرکه مهری
تسمیه ایتمیوب ال ایرشدردکدنصکره طلاق ویره اشبو صورتده مهرمثل تماما لازم کاور
مهرمثلده قارینك قومنه اعتبار اولنور وخلوت صحیحه ال اورمق مثالندهدر (حَافِظُوا
عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلٰوةِ الْوُسْطٰى وَقُومُوا لِلّٰهِ قَانِتِينَ) ت مداومت ایدك جمله نمازلر
اوزرینه واورته نمازه (یعنی خصوصا ایکندی نمازی اوزرینه) وطوریکز الله ایچون
بریده بیورلدی قبول ایدوب * ف اورته نمازی ایکندی نمازیدر وبو وقت کیجه وکنوندزك
اورته سنده در اول نمازایچون زیاده سیله تقید بیوردی وطلاق حکملریله نمازك حکملرینی
بیوردی اول فائده ایچونکه تادنیا ایشلرنده اوغراشوب الله سبحانه نك عبادتنی اونوتمیه لر
شوسببدن ایکندی نمازینك تقیدی چوقدن چوقدرکه بو وقتده دنیانك شغلی چوق اولور

ودخی بیوردیکه طوریکزادبله پس هرحرکت که آندن بیلنورکه آدمی نمازده د کلدراول
حرکتدن نماز بوزیلور یملك وایچمك وسویلمك وانلرکبی (فان خفتم فرجالا اورکبانا
فاذا امنتم فاذکروا الله کما علمکم مالم تکونوا تعلمون) ت واکرقورقسه کز دشمندن وانك
مثلندن پس یبان چاپجق نماز یکزی قیلك یاخود آتلراوزرنده قیلك چقانکه امین اولسه کز ذکر
ایدك الله تعالی بی تکیم بیلدیردی سزه الله اول شیئی که سز بیلمز ایدیکز آنی * ف یعنی غوغا
وقتنده عادت اوزره نمازی ادا ایتمکدن قورقسه کز وممکن اولمز ایسه یبان وآتلو ایما ایله
قیلك قبله یکا اولسون ویا اولمسون (والذین یتوفون منکم ویذرون ازواجا وصیة
لازواجهم متاعا الی الحول غیر اخراج فان خرجن فلا جناح علیکم فی مافعلن فی انفسهن
من معروف والله عزیز حکیم) ت واول کسنه لرکه روحلری قبض اولنور سزدن
وترك ایدرلر قاریلری لازم اولدی آنلر اوزرینه وصیت ایتمك قاریلری ایچون
انکله که نفقه ویره لر (یعنی سکنی دخی ویره لر) بریله دکین مسکنلرندن طشره
چیقارمقسزین پس اکر کندو باشلرینه چیقارلرسه بزه یوقدر سزلك اوزریکزه (ای میتك
ولیلری) اولشیده که آنلر ایشلدیلر کندو نفسلرینك حقنده کوزل اولن ایشدن
(یعنی شرعك موجبنجه نکاح ایتمکلرنده) والله غالبدر ایشلری محکمدر * ف جمهور
مفسرینك یاننده اشبو آیت منسوخدر اربعة اشهر وعشرا آیتیله * ف شو حکم اولوقت
ایدیکه اولن کسنه اختیاریله وارثلره مالی ویررایدی چقانکه الله سبحانه جمله وارثلرك
حصه لرینی تعیین بیوردی اعداولیلر کندی اختیارندن ویرمکی موقوف اولدی (وللمطلقات
متاع بالمعروف حقا علی المتقین) * ت وطلاق ویرلمش قاریلری لازمدر منفعتلندرمك (یعنی
لازمدر نفقه وسکنی ویرمك) کوزلجه وجهه اوزرینه لازم اولدی پرهیزکارلر اوزرینه
* ف سابقه کی آیتده متاع ویرمك ال ایرشمدن بوشانمش قاریلر ایچون ذکر اولنمش ایدی
بوراده الله سبحانه متاعی اشبو آیتده دخی ذکر ایلدی ال اورلمش برشانمش قاریلره وهب طلاق
ویرلمش قاریلره شامل اولمق ایچون * ف اشبوراده نکاحك وطلاقك حکمی تمام اولدی
(کذلك یبین الله لکم آیاته لعلکم تعقلون) ت اشبو ذکر اولنان حکمی بیان ایتدیکی کبی
بیان ایدر الله سزه کندو حکملرینی تا اوله که سز فهم وتدبر ایده سکز (الم تر الی الذین خرجوا
من دیارهم وهم الوف حذر الموت فقال لهم الله موتوا ثم احیاهم) ت ایا باقدکمی ای باقیجی
اول کسنه لر جانبنه که طشره چیقدیلر کندو اولرندن وآنلر برنیجه کیمسه ایدیلر اولومدن

صاقنه رق پس دیدی آنلره الله اولکز صکره دیرلتدی آنلری (ان الله لذو فضل علی الناس
ولکن اکثر الناس لا یشکرون) ت البته الله احسان ایه سیدر آدملر اوزرینه ولیکن
ناسلرك چوغی شکر ایتمزلر * ف بنی اسرائیلدن برقاچ کروه وبا قورقوسندن فرار ایدوب
صحرایه قاچدیلر اوراده غضب الهی ایله هلاك اولدیلر صکره حزقیل علیه السلام دعاسیله
دیرلدیلر والله سبحانه اعلم * ف بکن امتلرده شویله واقع اولدیکه برنیچه بیك کسنه لر کندی
اولرنده اولان کسنه لر ایله وطنلرینی براقوب دشمن قورقوسندن وجهاد وغوغا ایتمکدن
جانلری صقلادیغندن ویا وبا قورقوسندن طشره چیقدیلر وتقدیر الهی ایله اینانوب یقین
ایتدیلر صکره برمنزله ایرشدکده هپسی اولدیلر یدی کوندن صکره پیغمبرلك دعاسیله دیرلدیلر
تا توبه ایده لر شو قصه بوراده انك ایچون بیورلدیکه جهاددن جان صاقلمق عبثدر اولوم
صالیویرمز (وقاتلوا فی سبیل الله واعلموا ان الله سمیع علیم) ت وغوغا ایدیکز اللهك یولنده
وبیلکز که البته الله ایشیدیجیدر بیلیجیدر (من ذا الذی یقرض الله قرضا حسنا فیضاعفه
له اضعافا کثیرة والله یقبض ویبسط والیه ترجعون) ت کیمدر اول کسنه که اودنج ویره
الله تعالی یه کوزل اولان اودنج ویرمکله پس ایکی اواقدر یصار اول مالی اکا چوق مرتبلر
ایله والله طار قیلر وککیش قیلر رزقی وآنك جانبنه دوندریلورسکز * ف الله سبحانه یه اودنج
ویره یعنی جهاد وغوغاده صرف ایده شو ایله که مهر بانلقله واسرکمك ایله بیوردی ورزقك
طارلغندن فکر ایتمه نیچونکه الله سبحانه نك النده در رزقك ککشلکی (الم تر الی الملأ من
بنی اسرائیل من بعد موسی اذ قالوا لنبی لهم ابعث لنا ملکا نقاتل فی سبیل الله) ت آیا باقمدیمسن
بنی اسرائیلدن برجماعته که موسی علیه السلامدن صکره اولوقتده که دیدیلر کندی پیغمبرلرینه
که مقرر قیلغل بزیچون برپادشاه که غوغا ایده لم اللهك یولنده (قال هل عسیتم ان کتب علیکم
القتال الا تقاتلوا) ت دیدی پیغمبر آنلره شاید که غوغا ایتمیه سکز اکر فرض اولسه سزلك
اوزرکزه غوغا (قالوا وما لنا الا نقاتل فی سبیل الله وقد اخرجنا من دیارنا وابنائنا) ت دیدیلر وبزه
نه اولمشکه غوغا ایتمیه لم اللهك یولنده حالبوکه طشره چیقارلدق ونفی اولندق کندو اولرمزدن
وآیرلدق کندو اولادلرمزدن (فلما کتب علیهم القتال تولوا الا قلیلا منهم والله علیم بالظالمین)
ت پس اولوقتکه فرض اولندی آنلر اوزرینه غوغا وجهاد ایتمك یوز چویردیلر مکر آز کسنه
آنلردن والله بیلیجیدر ظالملری وکوتو ایشلیلری * ف موسادن صکره بنی اسرائیلك ایشلری
یاصلمش وایو حالده ایدی چقانکه آنلرك نیتلری واراده لری کوتو اولدی آنلرك اوزره دشمنلر

غالب اولدی کافرلرڭ پادشاهی جالوت بنی اسرائیلڭ چوره سنده اولان شهرلری الدی وچاپوب
یغما ایتدی ومردملری اسیر طوتوب کتوردی مردملر اورادن قاچوب بیت المقدسڭ شهرنده
طوپلندیلر وشمویل پیغمبر حضرتلرندن استدیلر که بزم اوزره اقبالاو برکسنه یی پادشاه مقرر
ایت که اقباللو بر بلوڭ باشیسز برغوغا وجهاد ایده بیلمیز (وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اللّٰهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ
طَالُوتَ مَلِكًا ط قَالُوا اَنّٰى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ اَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ ط قَالَ
اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰيهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِى الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ ط وَاللّٰهُ يُؤْتِى مُلْكَهُ مَنْ يَشَاءُ ط وَاللّٰهُ وَاسِعٌ
عَلِيمٌ) ت دیدی آنلره آنلرڭ نبیلری الله تحقیقا کوندردی وقلدی سزڭ ایچون طالوتی پادشاه
دیدیلر نه یردن ونه حیثیت اولور آنکیچون پادشاهلق بزم اوزریمزه وبزلر زیاده لایقز پادشاهلغه
آندن وویرلمدی اکا کڭکشلك مالدن دیدی پیغمبر الله اختیار ایتدی آنی پادشاهلغه سزڭ
اوزریکزه وویردی اکا زیاده لکی وکڭکشلکی بیلمکده وبدنده محتشملکی والله ویردکنده و
ملکنی اول کمسنه یه که دیلر والله جواد در بیلیجیدر * ف طالوت قومنده ابتدادن پادشاه
دکل ایدی وکسب ایله اوغراشوردی اول سببدن طالوت یهودلرڭ کوزلرنده ذلیل کورندی
آنلر پیغمبرلری دیدیکه سلطنت هیچ برکمسنه نڭ حقی دکل وسلطنت ایچون بیوك لیاقت
عقلده وبدن محتشملکی وکڭکشلکیدر وینه الله سبحانه اشموئیل علیه السلامه برعصا
کوندروب اصمارلدیکه اشبو عصا هرکیمڭ قامتنه برابر اولور ایسه آنلرڭ پادشاهی اوکیمسه
درو بوایسه ینه طالوتده بولندیغندن آنلره پادشاه اولدی (وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اٰيَةَ مُلْكِهِ اَنْ
يَاْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِمَّا تَرَكَ اٰلُ مُوسٰى وَاٰلُ هٰرُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلٰئِكَةُ ط اِنَّ
فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) ت ودیدی آنلره آنلرڭ نبیلری که پادشاهلغنڭ نشانه سی
شودرکه کلور سزه برتابوت وبرصندیقکه آنده وارد رقلبڭ قرار بولمسی سزڭ ربکزدن
وتبرکاتدن باقی واردرکه براقدیلر آنی موسانڭ اولادی وهارونڭ اولادی قالدیررآنی ملائکه لر
البته اشبو صورتده نشانه واردر سزڭ ایچون اگر مؤمن ایسه کز * ف بنی اسرائیلڭ الندهبر
تابوت وارایدی غوغا وقتنده بلوڭ باشی وعسکر باشیلرینڭ اوکنه قورلرایدی اگر دشمن اوزره
حمله ایتسه لر اول تابوتڭ اوکنده کیدرلرایدی پس الله سبحانه آنلری غالب ایدرایدی وفتح ویرر
ایدی وقتا که نیتلری فاسد اولدی اول تابوت آنلردن آلندی وغنیمڭ النه کچدی وقتا که طالوت
پادشاه اولدی اول صندیق کندو کندویه کیجه لین طالوتڭ اوینڭ اوکنه ایرشدی زیرا که
غنیمڭ مملکتنده شو صندیغی نه یره قودیلرایسه اول یره بلا وبا نازل اولدی بش بلده سی
ویران اولدی ناچار انلر اشبو صندیغی برعربه یه قویوب ایکی اوکوزه قوشوب غنیمڭ
شهرندن طشره چیقاروب براقدیلرملائکه آنلری سوق ایدوب سوروب بنی اسرائیلڭ

مملکتنه

مملکتنه ایرشدردیلر (فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ لا قَالَ اِنَّ اللّٰهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ ج فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ
فَلَيْسَ مِنِّى ج وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَاِنَّهُ مِنِّى اِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ ج فَشَرِبُوا مِنْهُ اِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ ط) ت
چقانکه آیرلدی (وطننندن) طالوت عسکرلریله دیدی الله صنایجی وامتحان ایدیجیدر
سزی برایرمقله پس برکسنه ایچسه اول ایرمقدن بندن دکلدر (یعنی بکا انقیاد ایدن اتباعدن
دکل) وبرکسنه طاتمزسه اول ایرمقدن پس بوکمسنه بندندر مکر شو کمسنه که آله آندن بر
آوج صو کندو الیله پس ایچدیلر آندن مکر آنلردن از کیمسه ایچمدی (فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ
اٰمَنُوا مَعَهُ لا قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ ط قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ اَنَّهُمْ مُلَاقُوا اللّٰهِ لا كَمْ مِنْ
فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِاِذْنِ اللّٰهِ ط وَاللّٰهُ مَعَ الصَّابِرِينَ) ت پس اولوقتکه کچدی ایرمقدن
طالوت وآنکله ارقداش اولان مؤمنلر دیدیلر صو ایچنلر بوقدر قدرت بزیچون بوکون جالوت
وآنڭ عسکریله غوغا ایتمکه دیدیلر اول کمسنه لرکه بیلدیلرکه آنلر الله تعالی یه قاویشه جقلردر
چوق وقوع بولمش که آز کروهلر غالب اولدیلر چوق کروهلره اللهڭ ارادهسیله الله صبر ایدنلر ایله
بیله در * ف وقتا که طالوت عسکریله بیت المقدسدن چیقدیلر انکله جمله مردملر چیقمق
ایستدیلر لیکن طالوت تقیید ایتدیکه بنم عسکرم کنج اولملی وهیچ برشغل ایله مشغول اولمیوب
ایشسز وکارسز اوله لر اشبو صفتله بولنان سکسان بیڭ آدم چیقدیلر طالوت ایستدیکه آنلری
صنایه برمنزلده صو بولنمدی آندنصکره برایرمق بولندی واوغرادی طالوت عسکر اهلنه تقیید
ایتدیکه شو ایرمقدن هرکسنه برآوج صودن زیاده ایچرسه اول کمسنه بنم ایله کلمسون عسکردن
اوچ یوز اون اوچ کیشی معینده قالدیلر باقی قالان هپ جملهسی موقوف اولدیلر
(وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ اَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ
الْكَافِرِينَ ط) ت واولوقتکه میدانه کیردیلر جالوت وآنڭ عسکری غوغا ایتمکیچون دیدیلر
ای بزم ربمزدوککل بزم اوزریمزه صبر ایتمکی ومحکم قیل بزم آیاقلریمزی غوغاده ویاردم
ایت بزه کافر اولان کروهلر اوزرینه (فَهَزَمُوهُمْ بِاِذْنِ اللّٰهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَاٰتٰيهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ
وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ ط) ت پس صندیردیلر کافرلری اللهڭ امریله واولدیردی داود
جالوتی وویردی داوده الله پادشاهلغی وحکمتی واوکرتدی آکا صنعتلرندن دیلدیکنی (وَلَوْلَا
دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْاَرْضُ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ) ت واکر
اولمسیدی اللهڭ ایراق ایتمسی آدمیلری بعضسنی بعضسنڭ الیله البته خراب وویران
اولورایدی یر ولیکن الله باغشلق ایه سیدر عالملر اوزرینه * ف حضرت داود علیه

السلام التى برادرلرى وباباسى ايشا ايله مذكور اوچ بوزاون اوچ نفر عسكرلك جمله سندن
ايديلر وداود عليه السلام يولده كيدركن اوچ طاشه اوغرادى طاشلر ديديلر كه بزى يربو زندن
قالدروب آل بزلر جالوتى اولديررز وقتا كه ايكى جانبدن عسكر صف چكوب طورديلر جالوت
ميدانه كيروب ديديكه بن سزلك جمله كزه بسم وكفايت ايدرم بنم قارشومه كلك آنلرك
پيغمبرلرى حضرت داودك باباسنى طلب ايدوب بيوردى كه اوغلنلريكى بكا كوستر ايشادخى
التى اوغلنلرينى ايو قامتلو اولدقلرندن كوستردى وحضرت داودى كوسترمدى زيرا كه قصه
بويلو ايدى وشبان ايدى طوارلرى اوتلاردى آنلرك پيغمبرلرى حضرت داودى طلب ايدوب
بيوردى كه جالوتى اولديره بيلورميسن اولديررم الله سبحانه ديلرايسه ديوب جالوتك
قارشوسنه واردى مخلاتندن اول اوچ طاشى چيقاروب صپانه قويوب بسم الله ديوب
جالوتدن يكا آتدى جالوتك هب بدنى تمورله اورتلمش ايدى مكر يكاسى چپلاق ايدى الله سبحانه
اول طاشلرى جالوتك يكاسنه ايركوردى وارقه جانبندن طشره يه چيقدى وجالوتى اولديردى
صكره طالوت كندى قزينى داوده ويردى وطالوتدن صكره داود پادشاه اولدى نادانلر ديرلر كه
غوغا نبيلرك ايشى دكل اشبو قصه دن معلوم اولديكه جهاد امرى هميشه ايدى وقيامته
دكين باقيدر اكرجهاد اولمسه فساد اهلى نظام عالمى خرابه ويررلر ايدى (تلك آيات الله نتلوها
عليك بالحق وانك لمن المرسلين) ت اشبولر اللهك نشانه سيدر اوقورز آنلرى سنك
اوزريكه (اى محمد) طوغريلقله البته سن پيغمبرلردن سن (تلك الرسل فضلنا بعضهم على
بعض منهم من كلم الله ورفع بعضهم درجات) ت اشبو پيغمبرلر رتبه ويردك آنلرك بعضسنه
آخر بعض اوزرينه آنلردن بعض كمسنه واردركه سوزسويلشدى آنكله الله واعلى قلدى
آنلرك بعضسنى مرتبه لرده (وآتينا عيسى ابن مريم البينات وايدناه بروح القدس) ت
وويردك مريم اوغلى عيسايه معجزه لرى وقوت ويردك اكا روح قدس ايله (ولو شاء الله
ما اقتتل الذين من بعدهم من بعد ما جاءتهم البينات ولكن اختلفوا فمنهم من آمن ومنهم من
كفر) ت اكر ديلسيدى الله برى بريله غوغا ايتمزلر ايدى اول كمسنه لركه پيغمبرلردن صكره
بولنديلر اندنصكره بو اتديلر اندنصكركه كلدى آنلره واضح اولان دليللر ولكن اختلاف
ايتديلر پس آنلردن بعض كمسنه واردركه ايمان كتوردى وبنه آنلردن بعض كمسنه واركه كافر
اولدى (ولو شاء الله ما اقتتلوا ولكن الله يفعل ما يريد) ت واكر ديلسيدى الله برى بريله غوغا
ايتمزلر ايدى ولكن الله ديلديكى شيئى ايشلر (يا ايها الذين آمنوا انفقوا مما رزقناكم من قبل ان

(جزء ٣)

يأتى

يأتى يوم لا بيع فيه ولا خلة ولا شفاعة والكافرون هم الظالمون) ت اى مسلمانلر صرف
ايديكز اول ايشدن كه رزق ويردك سزه آندن اول كه كلور بر كون كه آلمق وصاتمق بولنمز آنده
ودوستلق بولنمز وشفاعت واصمرلمق بولنمز وكافرلر آنلردر ظلم ايديجيلر * ف يعنى عمل وكسب
وكارا يتمكك وقتى دنيادر قيامت كوننده عمل آلمق وصاتمق يوقدر وهيچ بر كسه يارانلكله عمل
ويرمز وهيچ بر كسه شفاعتله واصمرلمقله قورتيله بيلمز (الله لا اله الا هو الحى القيوم لا تأخذه
سنة ولا نوم له ما فى السموات وما فى الارض) ت الله اصلا معبود يوقدر آندن غيرى ديريدر
عالمك تدبيرين ايديجيدر طوتمز آنى اويومق واويقو انكيچوندر اوشيكه كوكلرده ويرده واردر
(من ذا الذى يشفع عنده الا باذنه) ت كيمدرشوكه شفاعت ايدر واصمرلر انك ياننده مكر آنك
حكميله (يعلم ما بين ايديهم وما خلفهم ولا يحيطون بشئ من علمه الا بما شاء وسع كرسيه
السموات والارض ولا يؤده حفظهما وهو العلى العظيم) ت بيلور اوشيئ كه آنلرك اوكنده در
وارقه لرنده در وطوته بيلمزلر آنك بيلدكلرندن برشى مكر اوشيئ كه الله ديلدى ضبط ايتدى
آنك پادشاهلغى كوكلرى ويرى وآغر اولمز آنك اوزرينه كوكلرى ويرى صاقلمق والله اعلى
مرتبه لى وبيولك قدرليدر (لا اكراه فى الدين قد تبين الرشد من الغى فمن يكفر بالطاغوت
ويؤمن بالله فقد استمسك بالعروة الوثقى لا انفصام لها والله سميع عليم) ت زور وجبرا يتمك
يوقدر دين اچيچون (يعنى اسلامك دليلى ظاهر اولدى پس ديرسنكه جبرا يتمك يوقدر اكر
آزيجق جبر اولسه ده) البته ظاهر اولدى طوغرو يول بولمق يتورمكدن پس بر كمسنه
انكار ايتسه صنمى وخاچى وايمان كتورسه الله تعالى يه پس البته آل اوردى محكم اولان
عقده كه يوقدر قيرلمق وكسلمك انكيچون والله ايشيديجيدر بيليجيدر * ف يعنى جهاد وغوغا
ايتمك شونك ايچوندكه كادركه زورلق ايله كندى دعوالرينى قبول ايتديره بلكه جهاد اول
ايش ايچوندركه بر ايشه مردملر ايوديرلر وحالبوكه كندولر اول ايشى ايتمورلر پس غوغا ايله
بو ايشى ايتدرمكدر (الله ولى الذين آمنوا يخرجهم من الظلمات الى النور والذين كفروا
اولياؤهم الطاغوت يخرجونهم من النور الى الظلمات اولئك اصحاب النار هم فيها
خالدون) ت الله مؤمنلرك ايشنى بصه يجيدر طشره كتورر آنلرى قرانقولردن آيدينلغه
واول كمسنه لركه كافردرلر آنلرك وليلرى بتلر وصنملردر آنلرى چيقاررو طشره كتورر
آيدينلقدن قرانقولر جانبنه اشبو كروه جهنمده اوليجيدرلر آنلر شو جهنمده ابديدرلر
* ف يعنى كافرلرك عنادينى قيرمق وبوزمغيچون جهاد وغوغادر اما الله سبحانه طوغرو يول

کوستردا اول کسنه یه که قسمتنه یازلشدر پس اکر انلرڭ خاطرینه شبهه کلسه اولوقت انلری آکاه ایلر (الم تر الی الذی حاج ابراهیم فی ربه ان آتاه الله الملك اذ قال ابراهیم ربی الذی یحیی ویمیت قال انا احیی وامیت) ت آیا باقمدیڭمی اول کسڭ جانبنه که غوغا وجدال ایتدی ابراهیم ایله آنڭ ربیسنڭ بابنده آنڭ مقابلنده که ویردی اکا الله پادشاهلغی (یعنی نمرود) وقتا که دیدی اکا ابراهیم بنم ربم اولدر که دیرلدر واولدر ردیدی نمرود بنده دیرلدیرم واولدیررم * یعنی اول کسنه که ظلم سببیله اولمکه مستحق اوله آنی صالیویررم واول کسنه که اولمکه مستحق دکل آنی اولدیررم والله سبحانه اعلم (قال ابراهیم فان الله یأتی بالشمس من المشرق فأت بها من المغرب فبهت الذی کفر والله لا یهدی القوم الظالمین) ت دیدی ابراهیم الله کتوررکونشی کون طوغان جانبندن پس سن کتور کونشی کون بتان طرفدن پس مغلوب اولدی اول کافر والله یول کوسترمز ظالم اولان کروهلره * ف ابراهیم علیه السلام ایله مجادله ایدن کنعان اوغلی نمرود ایدی سلطنتڭ غروریندن خلقی زور ایله کندو یه سجده ایتمکه امر ایدر ایدی حضرت ابراهیم علیه السلام ایسه اکا سجده ایتمدی نمرود اکا نیچون سجده ایتمیورسن دیدکده جواب ویردیکه بن کندو ربمه سجده ایدرم نمرود دیدی بن دخی ربم و پروردکارم ابراهیم علیه السلام دیدی سن بنم ربم دکلسن و بن حاکملره رب دیمیورم بنم ربم اولدرکه دیری بی اولدیررواولوبی دیرلدر نمرود دیدیکه بن دخی اویله ایدرم پس نمرود حبسدن ایکی اسیرلری طلب ایتدی اول برکسنه که دیری صالیویرلمکی لازم ایدی انی اولدیردی واول کسنه که اولدیرلمسی لازم ایدی انی صالیویردی اویله اولدیسه ابراهیم علیه السلام کونش ماده سیله اولان دلیلندن نمرودی الزام ایتدی (أو کالذی مر علی قریة وهی خاویة علی عروشها قال انی یحیی هذه الله بعد موتها فاماته الله مائة عام ثم بعثه قال کم لبثت قال لبثت یوما او بعض یوم) ت ایا کورمدڭمی شو کسنه یی که کچدی برکوی اوزرینه واشبو کوی دوشمشیدی کندو سقفلری اوزرینه (واشبو شخص عزیر ایدی) دیدی نیجه دیرلدر اشبو کویی الله اولدکدنصکره پس اولدیردی آنی الله یوز یل صکره قالدردی آنی دیدی نقدر اکلندڭ دیدی اکلندم برکون یا برکونڭ بعضسنی (قال بل لبثت مائة عام فانظر الی طعامك وشرابك لم یتسنه وانظر الی حمارك ولنجعلك آیة للناس وانظر الی العظام کیف ننشزها ثم نکسوها لحما) ت دیدی بلکه اکلندڭ یوز یل پس باق طعامڭ جانبنه وایچه جکڭ جانبنه که متغیر اولمیوبدر و باق اشککڭ طرفنه ودیلرزکه قیله لم سنی برنشانه آدمیلر ایچون

وباق کموکلر جانبنه نصل ونیجه تپرنمك ویررز آنلره صکره کیدیررزا کا اتی (فلما تبین له قال اعلم ان الله علی کل شیء قدیر) ت پس وقتا که آشکاره اولدی اکا (بو حال) دیدی یقین ایتدمکه البته الله هر برشی اوزرینه قادردر * ف اشبو شخص حضرت عزیر علیه السلام ایدی بختنصر نامنده بر کافر پادشاه بنی اسرائیله غالب اولوب بیت المقدسی ویران ایدوب اهالیسین حبس ایتدی اشبو وقتده عزیر علیه السلام بلده یه اوغرایوب تعجب ایتدیکه اشبو بلده نه وجهله ینه آبادان اولورا اولوقتده الله سبحانه اشبو یرده آنڭ روحنی قبض ایتدی ویوز یلدنصکره دیرلدی کورسه که طعاملری وشرابلری بوقدر مدتده اصلا تبدیل وتغییر اولمامش لکن حماری اولمش کموکلری قالمش شو حال ایسه الله سبحانه نڭ اذنیله آنلرڭ اوکنده دیرلدی واشبو یوز یلڭ مدتنده بنی اسرائیل حبسدن آزاد اولوب بیت المقدسی اولکه حالی اوزرینه معمور ایتدیلر ایدی وقتا که عزیر علیه السلام حمارڭ دیرلمسین وطعامڭ وشرابڭ تغییر اولمدیغین وبیت المقدسڭ معمور اولدیغین کوروب قلبی مطمئن اولوب الله سبحانه نڭ کمال قدرتنی کمال وجهی اوزرینه یقین ایتدیلر (واذ قال ابراهیم رب ارنی کیف تحیی الموتی) ت واولوقت که دیدی ابراهیم ای بنم ربم کوستر بکا نیجه دیرلدرسین اولیلری (قال اولم تؤمن) ت دیدی الله آیا ایناندڭمی (قال بلی ولکن لیطمئن قلبی) ت دیدی اوت ایناندم ولیکن دیلرمکه قرار بوله بنم قلبم یعنی عین الیقین استرم (قال فخذ اربعة من الطیر فصرهن الیك ثم اجعل علی کل جبل منهن جزءا ثم ادعهن یأتینك سعیا) ت دیدی الله پس طوت وآل درت جسدی قوشلردن پس جمع ایت آنلرڭ هپسنی کندو یانڭده صکره صالیویر هر برطاغ اوزرینه آنلردن بر پاره یی صکره چاغر آنلری البته کلورلر سنڭ یانڭه چاپك یوریمکله (واعلم ان الله عزیز حکیم) ت و بیل سن که البته الله غالبدر ایشلری محکمدر * ف یعنی درت قوشی آلغل که شو قوشلر طاوس وخروس وکوکرچین وقارغه ایدی وآنلره کندکله انسیت ویروب صکره اول قوشلری بوغزله وتویلرین وریشلرین واتلرین طوغره وکوکلریله هوانده دوکوب بری برینه قاریشدراندنصکره آنلری درت جزء ایدوب هر برینی برطاغڭ اوزرینه قویوب باشلرینی کندو یانڭده آلیقو آندنصکره هر برینی آدیله واسمیله چاغر ابراهیم علیه السلام بیورلدیغی کبی چاغری ویردی کورسه که هر بر قوشڭ قانی واتی وتویی وکوکی بری برندن ایریلوب هر بریسنڭ اجزالری بری برینه اولاشوب باشسز هر بریسی برجثه اولوب هوادہ اوچوب کندو باشلری طرفنه کاوب حضرت ابراهیمڭ یانندہ جثه لر باشلرینه بتشدی وهر بریسی اولکی صورتنه کیردی * موضح القرآنڭ فائده لرندہ شویله یازلشدرکه ابراهیم علیه السلام شول درت قوشلری آلوب کندیله انسیت ویروب بوغزلدی

صكره برطاغ اوزره شودرت قوشلرك باشلريني قويدى وبرطاغ اوزره طويلريني وبرطاغ
اوزره اياقلريني آندنصكره كندوارالرنده طوروب برقوشي ادبله چاغردى باشي قالقوب
هواده طوردى صكره جثه سى باشنه اولاشدى ويتشدى صكره تويلرى واياقلرى يرينه يتشدى
واول قوش چابك اوچوب يانته كلدى شونك كبى جمله سنه ايدوب هپسى كلديلر * اشبو اوچ
قصه يى بيورديلركه الله سبحانه هركسنه يى ديلرهدايت ايدر وهركسنه ده كه شبهه اولورسه
جوابى دخى بيورربوندن صكره الله سبحانه كندو يولنده مال صرف ايدنلرك احوالنى بيان
بيورر (مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ
مِائَةُ حَبَّةٍ) ت اول كسنه لرك صفتيكه صرف ايدرلر كندومالّريني اللهك يولنده بردانه نك
صفتى مثليدركه بتوردى يدى سنبللركه هربرسنبلده يوزدانه واردر (وَاللّٰهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ
وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ) ت والله ايكى اول قدر ويرديلديكى كسنه يه والله جوادر بيليجيدر
(اَلَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ) ت اول كسنه لركه صرف ايدرلر مالّريني اللهك
يولنده صكره نفقه ويردكارى شيئه منت واذيت ويرمكى تابع قيلمزلر آنلرايچون واردر
آنلرك مزدى كندوربلرينك يانندهويته قورقو يوقدر آنلراوزرينه ودكللر آنلرغملنيجى
(قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا أَذًى وَاللّٰهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ) ت كوزلجه سوزديمك
وطاتلو كلام سويلمك وعفو ايتمك (سائلك ادبسزلكندن) ايودرشو صدقه دنكه آنك
ارقه سى صره اذيت ايتمك اوله والله احتياجسزدر يواشلق ايديجيدر انتقام آلمقده * ف يعنى
ديلنجى وسائله كوزلجه سوزديمك وطاتلو كلام سويلمك وادبسزلكندن كچمك ايودرشو
صدقه دنكه سائله ويروب ارقه سى صره سائله صدقه ويرن كسنه سوكوب اذيت ايده وصدقه
ويرن كسنه اينانه كه شومالى الله سبحانه يه ويردم واول احتياجسزدر وبنى بوصدقه
ويرمكمدن كندم ايچون فائده بيارم (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى
كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ) ت اى مؤمنلر خراب وباطل
قيلميكز كندوخيراتلركزى منت قيلمقله واذيت ايتمكله اول كيمسه كبيكه صرف ايدر كندو
مالنى آدملره كوسترمك ايچون وايمان كتورمز الله تعالى يه وقيامت كوننه (فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ
صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا) ت پس آنك صفتى صاف وصيرنجق طاشك صفتى

كيبدركه آنك اوزرنده واردر آزيجق طپراق پس ايرشدى اول طاشنه بيولك يغمور پس
براقور آنى بك صيرنجقلغى اوزرينه (لَا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِمَّا كَسَبُوا وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الْكَافِرِينَ) ت قادراولمزلر رياكارلر برشئ اوزرينه ايشلدكارى ايشدن والله يول
كوسترمز كافراولان كروهلره * ف اشبو مثالك حاصلى اولدركه منت قوييجينك عملى
وريا كارلك عملى دنياده ايوعمل كبى كورينورلكن يوم جزاده باطل اولوب هيچ برفائده ويرمز
اول برطاش كبيكه اوزرينه طپراق دوكلمش اوله ظاهرده شويله كوزيكوركه زراعته قابل
اوله وقتاكه اوزرينه يغمورياغراول طپراق محو اولوب فقط صيرنجق طاش قالور * ف
بوقاروده كى آيتده صدقه نك مثالنى بيورديكه بردانه نك مثلدركه كديدى سنبللر
بتوردى وهربرسنبلده يوزدانه وارايكن يدى يوزدانه لرحاصل اولدى وشو آيتده بيوركه نيت
شرطدراكرريا ايچون ومردملره كوسترمك ايچون خرج ايدرسه وصدقه ويررسه مثلى اول
دانه كيبدركه اكدى صاف وصيرنجق طاش اوزره كه آنك اوزره آزيجق طپراق وارايدى
بحانكه شوطاشه يغمور ايرشدى پس آنى صيرنجقلغى اوزرينه براقدى پس اول دانه دن نه
بتوره جكدر (وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ وَتَثْبِيتًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ
جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ فَآتَتْ أُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ فَإِنْ لَمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطَلٌّ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) ت
واول كسنه لرك صفتيكه صرف ايدرلر كندومالّريني اللهك رضاسين طلب ايتمكيچون وكندو
قلبلريندن خوشلقله حاصل اولان اعتقاد سببيله برباغچه نك صفتى كيبدركه بوكسك اولان
يرده كه ايرشدى اكا بيوك دانه لو يغمور پس كتوردى كندو ميوه سنى ايكى قات پس اكر
ايرشمسه اكا بيوك يغمور پس كفايت ايدر اكا چه وفرسزاولان يغمور والله ايشلديككز
ايشلرى كوريجيدر * ف چوق يغموردن مراد الله سبحانه نك يولنده چوق مال صرف
ايتمكدر وچه دن وشبنمدن مراد ازمال صرف ايتمكدر اكرنيتى خالص اولورايسه چوق مالى
صرف ايتمكده چوق ثواب واردر وآزمالى صرف ايتمده ثواب آزاولور برباغچه كبيكه
بركوزل وبوكسك منبت اولان يرده واقع اوله هرنقدركه يغمور چوق اولورسه ميوه سى
چوق اولور بلكه آز كاچه وشبنم كفايت ايدر واكرنيتى طوغرواولمسه نه قدر زياده مال
صرف ايتسه ده بوش وضايعدر زيراكه رياايله چوق مال خرج ايتمكده ريادخى چوق اولور
تتكيم طپراغى آزاولان طاشك اوزرنده اكين اكلسه اوزرينه نقدر بيولك يغمورياغرسه
هپسى برباد اولورفنايه كيدر وطپراغى يقيلور اشبو مثالك حاصلى اولدركه اخلاصله اولان
عمل صاحبنه فائده ويروب آنلرى سابقلرك زمره سنه ويا يمين صاحبلرينك زمره سنه داخل قيلر
(أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ
وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ) ت ايا سوريميزلك بريكزكه

اوله انكيچون بر باغچه خرمادن واوزمدن كه اقرشو باغچه نك آلتندن ايرمقلر ووكسنه ايچون واردر اشبو باغچه ده ميوه دن هر بر جنس ونوع وايرشدى آكا اختيارلق وآنكيچون واردر قدرتسز كوچك اولادلر پس اشبو حالتده ايرشدى شو باغچه يه قصرغه يلى كه آنده اودوار در پس ياندى شو باغچه (كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ) ت اشبو ذكر اولنان بيان كبى آيدين وآشكاره قيلر الله سز كچون نشانه لرى تا اوله كه سزلر فكر وتأمل ايده سكز * ف اشبو مثلك حاصلى اولدر كه منت قويجنك وريا كارلك عمللرى احتياجك شدتلو اولان وقتنده يعنى آخرتده باطل اولور نيجه كه اشبو مذكور شخصك باغچه سى دنياده شدت احتياجى وقتنده ياندى وياقلدى * ف ايمدى منت قويجينك مثالنى بيوردى كه اول كسنه كندى بك ايو اولان صدقه سنى وخيراتنى ضايع قلدى نتكيم يكيتلكى وقتنده باغچه حاصل قلدى اول اميد اوزره كه اختيارلغى وقتنده ايشه يرارامابا غچه سى شدت احتياجى وقتنده ياندى وياقلدى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِآخِذِيهِ إِلَّا أَنْ تُغْمِضُوا فِيهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ) ت اى مؤمنلر صرف وخرج ايديكز پاك وايوسندن كسب ايتديككز شيلرك وكوزلندن اولشيئكه طشره چيقاردق سز كچون يردن آنى وقصد ايتميكز فنا مالدن (يعنى فنا وبوزلمش وچوريمش واسكى مالدن) نفقه ويرمكه وحالبو كه انى سزه ويرسه لر المازسكز مكر اولوقتده كه كوز يوممقلق ايدرسكز آنى المقده وبيلك البته الله احتياجسزدر واوكلمشدر * ف يعنى خيرات قبول اولمق شرطلرندن شودر كه حلالدن كسب ايده وحرامدن آلميه ومالنك پاك وايوسنى اللهك يولنده ويره مالك كوتوسنى واسكيسنى صدقه ده ويرميه كه كندوسى شويله آلمغى قبول ايتمز مكر اولوقتده كه مالنك جمله سى باتمق كبى بر سببه مبنى چاره سز اولسه ويا كوز يوممقلق ايدرسه آلور نيچونكه الله احتياجسزدر واوكلمشدر ماللرك ايوسندن قبول ايدر (الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ وَاللّٰهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ) ت شيطان وعده ويرر سزه الى بوش وزوكرت اولمغى وامر ايدر سزه بى حيالقله والله وعده ويررسزه يارلغمغى كندو جانبندن ونعمت ويرمكى والله كنكش قليجيدر بيلجيدر * ف يعنى اكر كوكلده خيال كلسه كه مالى صدقه ويرسم بن الى بوش وزوكرت اوله جغم وبى حيالق قصد ايدوب الله سبحانه نك امرينى وبيورديغنى ايشدوب بنه مال صرف ايتمسه پس معلوم ايده كه اشبو وسوسه خاطره شيطاندن كلدى ووقتا كه كوكلنه خيال كلسه كه صدقه واحسان ايتمكله الله سبحانه بنم كناهمى عفو ايدوب بندن راضى اولور والله سبحانه نك خزينه سندن اكسلمك يوقدر اكر ديلرسه بشقه يوزدن عنايت ايدر پس يقين ايده كه اشبو تصور الله سبحانه جانبندندر (يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ

يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُوا الْأَلْبَابِ) ت ويرر علمى اول كسنه يه كه ديلر وهر كسنه كه ويرلدى آكا علم پس البته ويرلدى اكا چوق ايولك نصيحت قبول ايديجى اولمز مكر عقل صاحبلرى (وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ) ت واولشيكه صرف ايتديكز خيرات واحسانلردن يالازم قلديككز اوزريكزه برنذرى پس البته الله بيلور آنى وبوقدر ظالملر ايچون هيچ بريار دم ايديجى * ف اكر بر كسنه نذرايتسه اداسى واجب اولور اكر ادا ايتمزسه بزه كار اولور وبنه الله سبحانه نك غيرى ايچون نذر ايتمك جائز دكلدر لكن اكر ديسه كه شو پاره يى مثلا الله اجليچون فلان كسنه يه ويريورم ضرر يوقدز وبويله ديمكده مختاردر (إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ) ت اكر آشكاره ايده سكز صدقه لريكزى پس نه كوزلدر واكر كيزلر سكز آنى وويرسكز آنى فقيره والى بوشلره پس بوده كوزلدر سز كچون * ف ريا بولنمزايسه صدقه يى آشكاره ويرمك اولادر كه غيريلرى دخى احسان ايتمكه ترغيب ايدر وكيزلو ويرمك بر بشقه جهتله ايودر كه صدقه يى آلان كسنه خجالت چكمز وشرمنده اولمز (وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) ت واير اق ايدرسزدن كناهلريكزك بعضسنى والله اولشيكه ايشلرسكز خبردار اردر (لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ) ت لازم دكلدر سنك اوزريكه (اى محمد) آدملرك هدايتى وليكن الله طوغرو يوله ارشاد ايدر اول كسنه يى كه ديلر (وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلِأَنْفُسِكُمْ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللّٰهِ) ت واولشيكه خرج ايدرسكز مالدن پس آنك منفعتى كندو نفسلريكز ايچوندر ولايق دكل كه خرج ايده سكز مكر اللهك رضاسين طلب ايتمك ايچون (وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ) ت واولشيكه خرج ايدرسكز مالدن تمامى ايرشدر يلور كندو جانبكزه (يعنى آنك ثوابى) وسزلر ظلم اولنمش اولمزسكز (لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَافًا) ت احسان اول فقيرلر ايچوندر كه طوتلمش اولديلر اللهك يولنده قادر اولمزلر سفر ايتمكه يرده زنكين ظن ايدر آنلرى حاللرينى بيلمينلر خلقدن سؤال ايتمدكلرى سببدن بيلورسن آنلرى يوزلرى صرارمسندن سؤال ايتمزلر آدملردن ابرامله وتعجيزلكله * ف يعنى زياده وچوق ثواب ايدر احسان ايتمك اول كسنه لره كه الله سبحانه نك ايشلرنده طوتلمش

اولدیلر یعنی جهاده وغوغایه مشغول اولمق سببیله کسب و کار ایتمکه قادر اولمزلر تجارت
وکسب و کار ایچون سفره کتمکدن عاجز قالوب رزقلرینی تحصیل ایتمکه قادر دکللر
وضرورتلرین وحاجتلرین دخی بللو ایتمزلر تسکیم صفه صاحبلری اویله ایدیلر زیرا که بونلر اهل
وعیاللرینی ترک ایدوب دینلرینی اوکرنمکیچون والله سبحانه نك یولنده غزا ایتمکیچون پیغمبر
علیه السلامك صحبتنی اختیار ایتمشلر ایدی بونلر کبی اشبو زمانده برکسنه قرآن کریمی حفظ
ایتمکیچون ویادینی اوکرنمك ایچون علمه وحفظه مشغول اولسه لر لازمدر مسلمانلره که آنلره
اعانه ایدهلر (وما تنفقوا من خیر فان الله به علیم) ت واولشیکه خرج ایدرسکز مالدن البته الله
آنی بیلیجیدر (الذین ینفقون اموالهم باللیل والنهار سرا وعلانیة فلهم اجرهم عند ربهم
ولا خوف علیهم ولا هم یحزنون) ت اول برکسنه لرکه خرج ایدرلر کندو مماللرینی کیجه ده
وکوندزده کیزلو وآشکاره پس آنلر ایچوندر آنلرك ثوابی کندو ربلرینك یاننده وبوقدر
قورقو آنلره اوزرینه ودکل آنلر غملنیجی * ف اشبو راده احسان ایتمك بیانی تمام اولدی
بوندنصکره ربانك حرام اولدیغین بیان ایدروقچانکه احسان ایلمکه وخیرات ویرمکه تأکید
بیوردیسه ده اودنج ویرمك اندن اکسك واندلدر اودنج اوزرینه کارو زیاده آلمق لایق
دکل وحرامدر (الذین یأکلون الربوا لا یقومون الا کما یقوم الذی یتخبطه الشیطان
من المس) ت اول کسنه لرکه یرلر ربایی قالقمزلر (یعنی قبرلرندن) مکر انجلین کسنه کبی
قالقارلر که دیوانه قیلدی آنی شیطان دکمکدن (ذلك بانهم قالوا انما البیع مثل الربوا
واحل الله البیع وحرم الربوا) ت وبوشول سببدندر که دیدیلر (یعنی ربا ییناسلر واودنج
اوزرینه کار آلنلر) صاتمقلق کارو ربا کبیدر وحلال بیوردی الله صاتمقلغی وحرام قلدی
کارو ربایی (فمن جاءه موعظة من ربه فانتهی فله ما سلف وامره الی الله) ت پس برکسنه
ایرشسه اکا وعظ ونصیحت کندو ربسی جانبندن وکیرو طورسه اول ایشدن پس انکیچوندر
اولشیکه کچدی وشو آدمك امری تاپشورلمشدر الله تعالی یه (ومن عاد فاولئك اصحاب النار
هم فیها خالدون) ت وبرکسنه یه عودت ایتسه فائده یمکه (یعنی کارو ربا یمکه حرام
اولدقدنصکره) پس اشبو کروه جهنمده اولیجیدرلر آنلر جهنمده ابدی قالیجیدرلر * ف
یعنی برکسنه ربایی نهی اولنمدن اول آلمش اولسه آنی دنیاده صاحبینه رد ایتمك لازم دکل
واما آخرتده آنك امری الله سبحانه یه مسلمدر ایسترایسه عفو ایدر واکر آنی نهی
اولدقدنصکره آلسه جهنمه کیرسه کرکدر زیرا که الله سبحانه نك حکمنك مقابلنده دلیل عقلی

کتوره نك سزاسی شویله در اشبو اجلدن بیوردیکه ومن عاد الآیة (یمحق الله الربوا ویربی
الصدقات والله لا یحب کل کفار اثیم) ت کیدرر الله ربانك برکتنی وزیاده قیلر خیرات لرك
برکاتلرینی والله سومز هر برشکرسز اولان کناهکارلری * ف یعنی نعمته شکرسزلك
شودر که زنکین فقرایه فائض وفائده سز اودنج ویرمز (ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات
واقاموا الصلوة وآتوا الزکوة لهم اجرهم عند ربهم ولا خوف علیهم ولا هم یحزنون) ت
البته اول کسنه لرکه ایمان کتوردیلر وایشلدیلر یراولان ایشلری وقائم طوتدیلر نمازی
وویردیلر زکاتی آنلر ایچوندر آنلرك ثوابی کندو ربلرینك یاننده وبوقدر قورقو آنلره اوزرینه
ودکل آنلر غملنیجی (یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله وذروا ما بقی من الربوا ان کنتم مؤمنین)
ت ای اول کسنه لرکه ایمان کتوردیکز صاقنك اللهدن و براقك اول شیئ که قالدی ربا
وفائضدن اکر اولسکز ایمان اهلندن * ف یعنی نهیدن اول ربادن اولشیکه آلدیکز سه
آلدیکز ردی لازم دکل امانهی اولندقدنصکره مدیونده قالانی آلمیکز حرامدر (فان لم تفعلوا
فاذنوا بحرب من الله ورسوله وان تبتم فلکم رؤس اموالکم لا تظلمون ولا تظلمون) ت
پس اکر ایشلمسه کز پس بیلك غوغایی الله طرفندن وآنك رسولی جانبندن واکر توبه ایتسکز
پس سز ایچوندر مالکزك اصلی نه سز ظلم ایدیکز برکسنه یه ونه سزلك اوزرکزه ظلم اولنمش
اولور * ف یعنی ربادن نهی اولدقدنصکره مدیونده قالان ربایی آلسکز سز ظالم اولورسکز
ونهیدن اول آلدیغکزی مدیون راس ماله حساب ایتسه سز مظلوم اولورسکز (وان کان ذو
عسرة فنظرة الی میسرة وان تصدقوا خیر لکم ان کنتم تعلمون) ت واکر اولسه برمفلس
ومدیون پس لازمدر اکا مهلت ویرمك تا زنکین اولنه دکین وخیرات ایده سکز زیاده ایودر
سز ایچون اکر بیلور ایسه کز * ف وقتا که ربا حرام قلندی شمدی مدیوندن شدتلودینی
طلب ایتمکلك جائز دکلدر بلکه اکا مهلت ویرمك لازمدر واکر جمله سنی مدیونه هبه
ایتسکز حقکزده زیاده خیرلیدر مهلت ویرمکدن (واتقوا یوما ترجعون فیه الی الله ثم توفی
کل نفس ما کسبت وهم لا یظلمون) ت وقورقك اول کوندنکه کیرو دوندرلمش اولور
سکز شو کونده الله جانبنه صکره ویرلمش اولور هر برکسنه یه اولشیکه ایشلیوبدر وآنلر
ظلم اولنمش اولمزلر (یا ایها الذین آمنوا اذا تداینتم بدین الی اجل مسمی فاکتبوه) ت ای
اول کسنه لرکه ایمان کتوردیکز چقانکه معامله ایتسکز بر بریکزله اودنج ودین ویرمکله

معين اولان مدته دكين پس يازك آنى (وليكتب بينكم كاتب بالعدل ولا يأب كاتب ان يكتب
كما علمه الله فليكتب وليملل الذى عليه الحق وليتق الله ربه ولا يبخس منه شيئا) ت
و يازسون سزك آراكزده يازيجى انصافله و باش چويرميه يازيجى يازمقدن نتكيم اوكرتدى
اكا الله پس لايقدر كه يازه و انشا و اقرار ايليه اول كسنه شونيكه آنك اوزرينه در اودنج
ولا يقدر كه قورقه كندو ربسى اولان الله تعالى دن و نقصان ايتميه شو اودنجدن برشيئ (فان
كان الذى عليه الحق سفيها او ضعيفا او لا يستطيع ان يمل هو فليملل وليه بالعدل) ت پس
اكر اولسه اول كسنه كه اودنج آنك ذمتنده در عقلسز يا عاجز يا قادر اولمز انشا ايتمكه پس انشا
و اقرار ايليه آنك امرينه متولى اولان انصافله (واستشهدوا شهيدين من رجالكم فان لم
يكونا رجلين فرجل وامرأتان ممن ترضون من الشهداء ان تضل احداهما فتذكر احداهما
الاخرى) ت و شاهد قيلكز ايكى شاهدى كندو آدملركزدن (يعنى مسلمانلردن) اكر
بولنمز ايسه ايكى كيشى پس بر كيشى و ايكى قارى كفايت ايدر اول كسلردنكه راضى
اولورسكز شاهدلردن (يعنى امين و متقيلردن) تا اكر اونوتسه شو قاريلرك برى پس خاطرينه
كتوره اول بريسى (ولا يأب الشهداء اذا ما دعوا ولا تسئموا ان تكتبوه صغيرا او كبيرا
الى اجله) ت ولا يقدر كه باش چويرميه شاهدلر وقتا كه چاغريله لر و بيوريلمكز آندنكه
يازه سكز حقى آز اوله يا چوق اوله معين اولان وقتنه دكين (ذلكم اقسط عند الله واقوم للشهادة
وادنى الا ترتابوا الا ان تكون تجارة حاضرة تديرونها بينكم فليس عليكم جناح
الا تكتبوها) ت اشبو يازمكز زياده انصافدر اللهك يانندهو زياده طوغريدر شهادت ايچون
و اكا يقيندر كه شك ايتميه سكز (يعنى اودنجك مقدارى و مدتى كاديكنده) مگر بر وقتده
كه اوله شو معامله آلمق صاتمق ال بال الده طولانجى ايده سكز شو تجارتى كندو آراكزده پس
يوقدر سزك اوزركزه بزه و كناه شونده كه يازمديكز آنى (واشهدوا اذا تبايعتم ولا يضار كاتب
ولا شهيد) ت و شاهد طوتكز اولوقتده كه آلمق و صاتمق ايدرسكز و لايقدر كه ضرر و يرلميه
يازيجيه و شاهده (وان تفعلوا فانه فسوق بكم واتقوا الله ويعلمكم الله والله بكل شيئ
عليم) ت و اكر ايشلرسكز شو ايشى پس البته بزه و كناهدر سزيچون و صاقنكز الله دن و اوكردر

سزه الله و الله هر برشيئ بيليجيدر * ف اشبو تقييدده الله سبحانه ايكى شيئه ارشاد بيورديلر
اول اولدر كه معامله نك وعدهٔ معينه سين يازه لر تا كه آندنصكره فساده بادى اولميه و داين
و مديون شبهه يه واقع اولميه لر و شاهدلر اسملرين كورد كده اودنجى خاطرلرينه كتوره لر
ثانى شودر كه اركلردن ايكى كسنه يى و ياخود ايكى قارى ايله بر اركى راضى اولدقلرى
كسنه لردن شاهد قيله لر و ينه ارشاد بيورديكه يازيجى و شاهدلرينذن برشى نقصان قيلميه لر
واجب اولان حقى بيان ايده لر و يازيجيلر شول قدرى يازه كه داين كندى ديليله سويليه
و اقرار ايده (يعنى داين و مديون) اودنجك مقدارينى كندى دللريله نقدر كه بيان ايدرلرسه
اولقدر يازه لر و اكر مديونك عقلى ناقص و يا مبذر اولسه او لوقتده آنك وليسى دينى و اودنجى
اقرار ايدهصكره يازه لر (وان كنتم على سفر ولم تجدوا كاتبا فرهان مقبوضة) ت و اكر
مسافر اولسكز و بولميه سكز يازيجى پس لازمدر رهن آلنه كه اكا اعتماد ايده سكز (فان
امن بعضكم بعضا فليؤد الذى اؤتمن امانته وليتق الله ربه) ت پس اكر امين اولسه سزك
بعضكز بعضكزه پس لايقدر ادا ايده اول كسنه كه امين بيلنمش كندو امانتنى و صاقنسون
ربسى اولان الله دن (ولا تكتموا الشهادة ومن يكتمها فانه آثم قلبه والله بما تعملون
عليم) ت و كيزلمميكز شهادتكزى بر كسنه كه كيزلسه شهادتنى پس البته بزه كاردر آنك
قلبى و الله اولشيكه ايشلرسكز بيليجيدر آنى (لله ما فى السموات وما فى الارض) ت اللهك ملكيدر
اولشيكه كوكلرده و اولشيكه يرده واردر (وان تبدوا ما فى انفسكم او تخفوه يحاسبكم به
الله) ت اكر آشكاره ايدرسكز اولشيكه سزك قلبكزده واردر ياخود كيزلو طوتسكز آنى البته
آنك حسابنى آلورسزدن الله (فيغفر لمن يشاء ويعذب من يشاء والله على كل شيئ قدير) ت
پس يارلغر اول بر كمسنه يى كه ديلر و عذاب ايلر اول كمسنه يه كه ديلر و الله هر برشى اوزرينه
قادردر * ف حساب ايدر اولشيئ كه سزك قلبكزده واردر نفاق و اخلاص و حسد
و نصيحت و بونلر كبيدن حديث نفس قسمندن دكل ايسه * ف اشبورادن معلوم اولديكه
قلبك بعض وسوسه سى و خاطره سى حساب اولنور اكر اوزرينه مستمر اولور ايسه اشبو ايتى
اصحابلر ايشيدوب پيغمبرذيشانه سؤال ايتديلر كه شبو حكم زياده مشكلدر اول حضرت
بيورديلر كه بنى اسرائيل كبى انكار ايتميكز بلكه قبول ايديكز و الله سبحانه دن مدد طلب
ايديكز پس عرض ايلديلر كه بز ايمان كتوردك و قبول ايلدك اشبونلرك ايمانى الله سبحانه
قبول ايدوب كاه جلك ايكى آيتلرى نازل قيلوب حكم ايتديكه قدرتكز ايرشمين شيئمزدن طلب
ايتميز پس بورادن معلوم اولديكه بر كسنه قلبنده كاهى خيال ايدوب اوزرينه مستمر اولمز

ایسه وآنی ایشلمز ایسه اکا کناه یوقدر (آمن الرسول بما انزل الیه من ربه والمؤمنون کل
آمن بالله وملائکته وکتبه ورسله لانفرق بین احد من رسله وقالوا سمعنا واطعنا غفرانك
ربنا والیك المصیر) ت ایناندی پیغمبر اول شیئه که ایندیرلدی آنك جانبنه کندو ربندن
ومؤمنلرده ایناندی آنلرك هپسی ایمان کتوردیلر الله سبحانه یه وآنك فرشته لرینه وآنك
کتابلرینه وآنك پیغمبرلرینه دیدیلر آیرمیز هیچ برکسنك آره سنی اللهك پیغمبرلرندن (یعنی
بعضسنی ایناندوب وبعضسنی طاکیز بلکه جمله سنه ایناندورز) ودیدلر دیکلادك ویبوردیکی
قبول ایتدك دیلرز سنك یارلغمغکی ای بزم ربمز وسنك جانبکه در کیرو دونمك (لا یکلف الله
نفسا الا وسعها لها ما کسبت وعلیها ما اکتسبت ربنا لا تؤاخذنا ان نسینا او اخطأنا ربنا
ولا تحمل علینا اصرا کما حملته علی الذین من قبلنا ربنا ولا تحملنا ما لا طاقة لنا به واعف عنا
واغفر لنا وارحمنا انت مولانا فانصرنا علی القوم الکافرین) ت الله واجب قیلمز هیچ برکسنه
اوزرینه مکر آنك قدرتی قدری البته انکچوندر اول شیئه که ایشلدی وآنك اوزرینه در
اول شیئه که کناه ایشلدی ای بزم ربمز طوتمه بزی اکر اونوتسق یا خطا ایتسك ای بزم ربمز دخی
قویمه بزم باشمز اوزرینه آغر اولان یوکی نیجه که قودك آنی اول کسنه لر اوزرینه که بزدن
ایلرو یکدیلر ای بزم ربمز دخی قویمه بزم باشمزه اول شیئی که قدرت یوقدر بزه آنی قالدرمغه
وکچ بزم کناهمزدن ویارلغه بزی ویاغشله بزم اوزریمزه سنسن بزم ولی امورمز پس یاردم
ایت بزه کافر اولان کروهلر اوزرینه * ف اشبو دعا الله سبحانه نك مقبولی اولوب مشقتلو
اولان احکاملری بزم اوزریمزه قویمدی وکوکلك خیاللری ونفسك وسوسه لری اوزرینه
مؤاخذه ایتمیوب سهو ونسیان وخطامزی عفو بیوردی

(سورة آل عمران مدنیة وهی مائتا آیه)

(آل عمران سوره سی مدینهٔ منوره ده نازل اولمش وایکیوز آیتدر)

بسم الله الرحمن الرحیم

(باغشلیجی اسیرکیجی اولان اللهك آدیله اوقورم)

(الم الله لا اله الا هو الحی القیوم) الله معبود بالحقدر یوقدر هیچ بر معبود مکر
کندوسی دیردر دیریدر عالمك تدبیرینی ایده یجیدر (نزل علیك الکتاب بالحق مصدقا لما بین یدیه
وانزل التوراة والانجیل من قبل هدی للناس وانزل الفرقان) ت ایندیردی سنك

اوزرینه کتابی طوغریلقله کرچکلیجیدر اول شیئی که اندن مقدم ایندرلشدر وایندیردی
توریتی وانجیلی بوندن اول یول کوسترمکیچون آدملره وایندردی معجزه یی (ان الذین
کفروا بآیات الله لهم عذاب شدید والله عزیز ذو انتقام) ت تحقیق اول کسنه لرکه
کافر اولدیلر اللهك نشانه لرینه آنلر ایچوندر قتی اولان عذاب والله غالبدر عقوبتله جزا ایلك
صاحبیدر (ان الله لا یخفی علیه شیء فی الارض ولا فی السماء) ت تحقیق الله کیزلو قالمز
آنك اوزرینه برشی نه یرده ونه کوکده (هو الذی یصورکم فی الارحام کیف یشاء) ت
اول الله صورت ویرر سزه آنالرك رحملرنده نیجه که دیلر (لا اله الا هو العزیز الحکیم) ت
یوقدر هیچ معبود آندن غیری غالبدر ایشلری محکمدر (هو الذی انزل علیك الکتاب منه آیات
محکمات هن ام الکتاب واخر متشابهات) ت اول الله ایندردی سنك اوزریکه کتابی شو کتابك
بعضسی اشکاره اولان آیتلردر اشبو جمله کتابك اصلیدر وبعضلری بربرینه بکزر معنالره
محتملدر (فاما الذین فی قلوبهم زیغ فیتبعون ما تشابه منه ابتغاء الفتنة وابتغاء تأویله
وما یعلم تأویله الا الله والراسخون فی العلم یقولون آمنا به کل من عند ربنا وما یذکر الا
اولوا الالباب) ت اما شول کسنه لرکه آنلرك قلبلرنده واردر اکریلك تابع اولورلر متشابه
آیتلره شو کتابدن فتنه طلب ایتمکیچون وآندن مرادی طلب ایتمکیچون وبیلمز مرادی
مکر الله وعلمده ثابت اولانلر دیرلرکه ایمان کتوردك اشبو متشابهه هپسی بزم ربمزك یاتندندر
ونصیحت قبول ایدیجی اولمز مکر عقل صاحبلری * ف اشبو سوره ده نصرانیلرك ردی نظر
اولنمشدر زیرا که آنلر دیرلرکه حضرت مریم الله تعالی نك قاریسیدر وحضرت عیسی دخی
آنك اوغلیدر منشاء خطالری اولدرکه الله تعالی انجیلده انلرك حقنده برقاچ متشابه کلمه لر
نازل ایلمش (کلمة القاها الی مریم وروح منه) کبی پس بونلری ظاهرینه حمل ایدوب هذیان
سویلشلردر وشونی بیلمدیلرکه بو مرتبه لر قولاغندن آرتق ویوکسکدر پس بو اجلدن الله
سبحانه بیوررکه هر کلامده الله سبحانه بعض سوزلر دیمش که معنالری اشکاره وبللو اولیور
ومطلبلری آچلیور اول کسنه لرکه آزغون اولدیلر معنالری عقللرندن تأویل ایدرلر وعلمده
محکم وثابت اولانلر متشابه اولان آیتلرك معنالرینی اشکاره اولان آیتلرك معنالریله که
اشبو کتابك اصلیدر قوشوب مطلبلری بیلدیلر اکر محکماته موافق معنی بولسه لر تأویل ایدرلر
واکر بولمزلرسه الله سبحانه نك علمنه حواله ایدرلرکه اول مرادی ایو بیلور بزلره فرض اولان
متشابهاته ایمان کتورمکدر (ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هدیتنا وهب لنا من لدنك رحمة انك

أنت الوهاب) ت دیرلر ای بزم ربمز اکری ایتمه بزم قلبلرمزی اندنصکره که طوغری یولی کوستردك بزه و باغشله بزه کندو یانکدن نعمتی البته سنسك احسان ایدیجی (ربنا انك جامع الناس ليوم لا ريب فيه ان الله لا يخلف الميعاد) ت ای بزم ربمز البته سنسك ادملری جمع ایدیجی اول کونده که اصلا شك یوقدر آنده البته الله خلاف ایتمز وعده سنه (ان الذين كفروا لن تغني عنهم اموالهم ولا اولادهم من الله شيئا) ت اول کمسنه لرکه کافر اولدیلر دفع ایتمز آنلردن آنلرك ماللری و اولادلری اللهك عذابندن برشی (واولئك هم وقود النار) ت و آنلردر جهنمك اودینی علوانی ایدیجی (كدأب آل فرعون والذين من قبلهم كذبوا باياتنا فاخذهم الله بذنوبهم والله شديد العقاب) ت آنلرك حالی فرعونك آدملرینك حالی کبیدر آنلردن اول کان کیمسه لر کبیکه یلانه نسبت ایتدیلر بزم نشانه لرمزی پس طوتدی آنلری الله کناهلری سببیله والله عذابی شدتلیدر (قل للذين كفروا ستغلبون وتحشرون الى جهنم وبئس المهاد) دیکل اول کمسنه لره که کافر اولدیلر البته مغلوب اولیسرسکز و قالدریلورسکز جهنم جانبنه و نه کوتو یردر جهنم (قد كان لكم آية في فئتين التقتا فئة تقاتل في سبيل الله واخرى كافرة يرونهم مثليهم رأي العين) ت البته وار در سزه چون بر نشانه شول ایکی کروهده که قوشدیلر آنلر بری برینه یعنی بدر کوننده بر کروه غوغا ایدر اللهك یولنده و آخر کروه کافر ایدیلر کوردیلر مسلمانلر اول کافرلری کندولرینك ایکی قدری کوزلك کورمسیله (والله يؤيد بنصره من يشاء ان في ذلك لعبرة لاولي الابصار) ت والله قوت ویرر کندو یاردمیله اول کمسنه یه که دیلر البته اشبو واقعه ده نصیحت واردر کوز صاحبلریچون * ف بدر غزاسنده که آنك قصه سی انفال سوره سنده مذکوردر و کفارلر ایسه مسلمانلرك اوچ قاتی قدر ایدیلر لکن الله سبحانه ایکی قدری کوستردی تا که قورقیه لر پس الله سبحانه مسلمانلره یاردم ایدوب کافرلری مغلوب ایتدی پس هپ کافرلره لازمدرکه شوره دن عبرت آله لر (زين للناس حب الشهوات من النساء والبنين والقناطير المقنطرة من الذهب والفضة والخيل المسومة والانعام والحرث) ت بزنمش اولدی آدملر ایچون نفس آرزو ایتدیکی شیلری سومك قاریلردن و اوغلانلردن و جمع اولنمش خزینه لردن التوندن و کموشدن و نشانلنمش و علامتلنمش آتلردن

ودرت

و درت آیاقلو حیوانلردن و اکینلردن (ذلك متاع الحيوة الدنيا والله عنده حسن المآب) ت اشبو مذکور اولانلردر دنیا دیرلککنك فائده سی والله آنك یاننده در کوزل اولان فائده جق (قل اؤنبئكم بخير من ذلكم للذين اتقوا عند ربهم جنات تجري من تحتها الانهار خالدين فيها وازواج مطهرة ورضوان من الله والله بصير بالعباد) ت دیکل ای محمد خبر ویره یممی سزه اول شیئ که کوزلدر اشبو مذکورلردن متقیلر ایچون کندو ربلرینك یاننده باغچه لر واردر که آقر آنلرك آلتندن ایرمقلر ابدی اولیجیدرلر آنده و پاك و تمیز اولان قاریلر واردر و خوشنودلق واردر اللهدن والله کوریجیدر قوللرینی (الذين يقولون ربنا اننا آمنا فاغفر لنا ذنوبنا وقنا عذاب النار) ت اول کمسنه لرکه دیرلر ای بزم ربمز البته بزلر ایمان کتوردك پس یارلغه بزم ایچون بزم کناهلرمزی و صاقله بزی جهنمك عذابندن (الصابرين والصادقين والقانتين والمنفقين والمستغفرين بالاسحار) ت صبر ایدنلر و کرچك سویلینلر و بیورلدی قبول ایدنلر و نفقه ویرنلر و سحر وقتلرنده یارلغنمق طلب ایدنلر * ف بوندنصکره الله سبحانه شروع بیوردی ایکی کتاب اهلنك مناظره سنه و آنلرك شبهه سن رد ایتمکه و تحریفاتلرینی عدا ایتمکه و اشبو قصه ممتددر الله سبحانه نك قولی واذ غدوت من اهلك یه دکین (شهد الله انه لا اله الا هو والملائكة واولوا العلم قائما بالقسط لا اله الا هو العزيز الحكيم) ت شاهدلك ویردی الله (یعنی اشکاره یصه دی) شونیکه یوقدر هیچ معبود مکر اول الله در و شهادت ایتدی ملائکه لر و علم صاحبلری شو حالده که الله عالمك تدبیرین ایدیجیدر عدالتله یوقدر هیچ معبود مکر اول الله در که غالبدر ایشلری محکمدر (ان الدين عند الله الاسلام وما اختلف الذين اوتوا الكتاب الا من بعد ما جاءهم العلم بغيا بينهم) ت تحقیق دین معتبر اللهك یاننده اسلامدر و اختلاف ایتمدیلر (یعنی اسلامی قبول ایتمکده) کتاب اهلی مکر اندنصکره که کلدی آنلره علم (یعنی حقیقت حالی بیلدکدنصکره) حسدلرندن کندو آره لرنده (ومن يكفر بايات الله فان الله سريع الحساب) ت و بر کمسنه کافر اوله اللهك نشانه لرینه پس البته الله چابك حساب ایدیجیدر (فان حاجوك فقل اسلمت وجهي لله ومن اتبعن وقل للذين اوتوا الكتاب والاميين ءاسلمتم فان اسلموا فقد اهتدوا وان تولوا

فانما علیك البلاغ والله بصیر بالعباد) ت پس اکر مجادله ایتمه‌لرسه‌نکه ای محمد دیکل
آنلره انقیاد ایدیجی یصه‌دم کندو نفسمی الله تعالی‌یه و بکا تابع اولان کسنه‌لردخی انقیاد
ایتدیلر سویله کتاب اهلنه و جاهللره آیا مسلمان اولازمیسکز پس اکر مسلمان اولسه‌لر البته
یول بولمش اولورلر و اکر یوز چویرسه‌لر پس همان سکا لازم اولان اللهك امانتن
ایردرمکدر و الله کوریجیدر قوللرینی * ف بو اینسلر و جاهللر دیو عربلره دیمشیدی
نیچونکه انلرك یاننده انبیالرك علمی یوغیدی (ان الذین یکفرون بآیات الله و یقتلون النبیین
بغیر حق و یقتلون الذین یأمرون بالقسط من الناس فبشرهم بعذاب الیم) ت البته اول
کسنه‌لرکه کافر اولدیلر اللهك نشانه‌لرینه و اولدیردیلر پیغمبرلری حقسز و اولدیردیلر اول
کسنه‌لری که امر ایدرلر عدالتله آدملردن پس مژده ویر آنلره دردویریجی اولان عذابله
(اولئك الذین حبطت اعمالهم فی الدنیا والآخرة وما لهم من ناصرین) ت اشبو کروه اول
کسنه‌لردرکه ضائع و باطل اولدی انلرك عمللری دنیاده و آخرتده و یوقدر آنلر ایچون هیچ
یاردم ایدیجی (الم تر الی الذین اوتوا نصیبا من الکتاب یدعون الی کتاب الله لیحکم بینهم ثم یتولی
فریق منهم وهم معرضون) ت آیا باقزمیسن کندولره کتاب اللهدن بر پای ویریلن
کیمسه‌لره که دعوت اولنورلر اللهك کتابی جانبنه تا حکم ایده اول کتاب آنلرك ارەسنده
صکره یوز چویرر بر فریق آنلردن اعراض ایدیجی اولدقلری حالده (ذلك بانهم قالوا لن
تمسنا النار الا ایاما معدودات وغرهم فی دینهم ما کانوا یفترون) ت اشبو اولسبیله‌در
که آنلر دیدیلر طوتمز بزی جهنمك آتشی مکر برقاچ صایلمش کونلر و آلداتدی آنلری
کندو دینلرنده افترا ایتدکلری شی * ف اشبو آیتده جهودلرك ذکری وارکه کندو
آره‌لرنده منازعه و بر حادثه وقوع بولدقده کندو کتابلری اولان توراته عمل ایتمز ایدیلر و کونو
ایشلره جسارت ایدرلر ایدی اشبو غرور ایله که بکن بو کاری یا کاش سوزلر سویلدیلر که
بزم قومزدن بر آدم غایتده کناه ایشلسه یدی کوندن زیاده جهنمده قالمز و عذاب تاپمز (فکیف
اذا جمعناهم لیوم لا ریب فیه ووفیت کل نفس ما کسبت وهم لا یظلمون) ت پس نیجه
اولور حال اول وقتده که جمع ایدرز آنلری بر کونده که آنك وقوعنده شك یوقدر و تمامیله ویریلور
هر بر کسنه‌یه اولشیئك جزاسی که ایشلدیلر و آنلر ظلم اولنمزلر (قل اللهم مالك الملك تؤتی
الملك من تشاء وتنزع الملك ممن تشاء وتعز من تشاء وتذل من تشاء بیدك الخیر انك علی

کل

کل شئ قدیر) ت دیکل ای الله ای سلطنتك مالکی ویررسن پادشاهلغی اول کسنه‌یه که
دیلرسن و کیرو آلورسن پادشاهلغی اول کسنه‌دنکه دیلرسن و عزیز ایدرسن اول کسنه‌یی
که دیلرسن و ذلیل و رذیل ایدرسن اول کسنه‌یی که دیلرسن سنك الکده‌در ایولك البته سن
هر بر شئی اوزرینه قادرسن * ف اشبو دعا ایله امر ایتمکده مؤمنلره بشارت واردر
کافرلرك مغلوب اولمسیله * ف یعنی جهودلر زعم ایدرلر ایدیکه بزلرده چوق زماندنبرو
ریاست و بیوکلك وار ایدی و دخی همیشه اولوب زائل اولمز بو یله زعم ایتدکاری اللهك
قدرتندن غافل اولمق سببندن ناشی ایدی الله سبحانه دیلدیکنه پادشاهلق ویرر و عزیز ایدر
و دیلدیکندن کیرو آلور و زائل و سلب ایدر و ذلیل و رذیل ایدر و جاهلدن عالم و عالمدن
جاهل پیدا ایدر و دیلدیکی کیمسه‌یه حسابسز احسان ایدر (تولج اللیل فی النهار وتولج النهار
فی اللیل وتخرج الحی من المیت وتخرج المیت من الحی وترزق من تشاء بغیر حساب)
ت داخل قلرسن و کتورورسن کیجه‌یی کوندزه و ادخال ایدرسن کوندزی کیجه‌یه و طشره
چیقاررسن دیریی اولیدن و طشره چیقاررسن اولویی دیریدن و رزق ویررسن اول
کسنه‌یه که دیلرسن حسابسز (لا یتخذ المؤمنون الکافرین اولیاء من دون المؤمنین) ت
کرکدر که دوست طوتمسونلر مسلمانلر کافرلری اهل ایماندن غیری (ومن یفعل ذلك فلیس
من الله فی شئ الا ان تتقوا منهم تقاة) ت و بر کسنه ایشلسه پس دکادر اللهدن هیچ بر شیده
(یعنی اللهك عهدنده اولمز) مکر شوندن اوتوری که صاقنه‌سکز آنلرك شرندن بر نوع صاقنمقله
اول وقت مدارا طریقیله شرلرینی دفع ایتمك ایچون ظاهرده دوستلق کوسترمك جائزدر
(ویحذرکم الله نفسه والی الله المصیر) ت و قورقودرسزی الله کندو ذاتندن و اللهك جانبنه
قایدمقلق واردر (قل ان تخفوا ما فی صدورکم او تبدوه یعلمه الله) ت دیکل اکر کیزلرسکز
کندو سینه‌کزده اولان شیئی یا آشکاره ایده‌سکز بیلور آنی الله (ویعلم ما فی السموات وما
فی الارض والله علی کل شئ قدیر) ت و بیلور کوکلرده و یرده اولان شیلری و الله هر بر شئی
اوزرینه قادردر (یوم تجد کل نفس ما عملت من خیر محضرا وما عملت من سوء تود لو ان
بینها وبینه امدا بعیدا) ت اول کونده حاضر بولور هر بر کسنه اول شیئی که ایشلدی ایولکدن
و اول شیئی که ایشلدی کوتولکدن سورکه‌نه اولایدی کو تو عملیله کندونك ارەسنده
اوزون برار اقلق اولیدی (ویحذرکم الله نفسه والله رؤف بالعباد) ت و قورقودرسزی

الله ذاتندن والله زياده امر كيجيدر قوللرينى (قل ان كنتم تحبون الله فاتبعونى يحببكم الله ويغفر لكم ذنوبكم والله غفور رحيم) ت ديكل يا محمد اكر سز الله تعالى يى سورسكز پس تابع اولكز بكا تاكه سوه سزلرى الله ويارلغيه سزك كناهلريكزى والله يارلغيجيدر امر كيجيدر * ف يعنى بر كمسنه بر كسنه يى سورا واسه شويله محبت ايده كه محبوبك رضاسى تحصيل ايلمه كندوكوكلى ايستديكى كبى سومه آنك محبتى بويله اولدقده محبوبى دخى آنى سوب محبت ايدر وخاطرينه رعايت ايدر يعنى سومكده محبوبك رضاسى مطلوبدر اكا تابع اولملى يوقسه كندو رضاسى ملحوظ ايدرسه محب دكلدر مدعيدر محبت اشبو وجه اوزره اولمز ايسه برشى فائده ويرمز وبرشيئه يرامز پس بر كمسنه الله سبحانه يى بو منوال اوزره سورسه الله سبحانه دخى آنى مغفرت ايدر يعنى الله سبحانه قوللرينى سومكك معناسى شودر كه قوللرينى سوه وآنلرى كناهلرى ايچون عذابلمية بشقه خيالل رعبث برشيدر (قل اطيعوا الله والرسول فان تولوا فان الله لا يحب الكافرين) ت ديكل اى محمد اطاعت ايدك الله سبحانه يه وآنك پيغمبرينه پس اكر يوز چويرسلر پس البته الله سومز كافرلرى * ف يعنى قولك الله سبحانه يى سومسنك معناسى اولدر كه كمال شوقله وذوقله الله سبحانه نك يورلديسنه تابع اوله وانقياد ايده * ف كلمه جك آيتدهمز كوردركه الله سبحانه حضرت مريمى وحضرت عيسايى سودى وحقلرنده كوزل ومحبتى مشعر لفظلر ايله تكلم ايدوب بيورمش والله سبحانه يى قوللرك سومسنك معناسى بو قاروده كچدى ومقربلرك اكثرينك بابنده الله سبحانه كوزل ومحبتى مشعر اولان لفظلرى كه بيورمشدر اول لفظلردن شبهه ايدوب قوللرك الوهيتنى اعتقاد ايتميكز * ف نصارالر حضرت عيسى عليه السلام بابنده رسول اكرمله كفتكو ايتديلر الله سبحانه اشبو آيتى نازل قلدى آيت نزول بولدقدنصكره نصارالرى مباهله يه دعوت ايتدى كليسى عاجز قالوب جزيه يى قبول ايتديلر (ان الله اصطفى آدم ونوحا وآل ابراهيم وآل عمران على العالمين) ت تحقيق الله اختيار ايتدى آدمى ونوحى وابراهيمك آدملرينى وعمرانك آدملرينى عالملر اوزرينه * ف عمران ايكيدر برى حضرت موسى عليه السلامك باباسيدر وبرى حضرت مريم رضى الله تعالى عنهانك باباسيدر اوله كه بوراده اشبو مراد اولنه (ذرية بعضها من بعض والله سميع عليم) ت برحالده كه اشبو جماعت برسلسله ايديلر انلرك بعضى پيدا اولدى بعضندن والله ايشيديجيدر عالمدر (اذ قالت امرأت عمران رب انى نذرت لك ما فى بطنى محررا فتقبل منى انك انت السميع العليم) ت وقتا كه ديدى عمرانك قاريسى اى بنم ربم بن نذر ايتدم سنكيچون قارنمده اولان شيئى كه آزاد اولنمش اوله (يعنى باباسنك واناسنك خدمتندن معاف اولوب بيت

المقدسه خدمت ايده) پس قبول ايله بندن البته سن ايشديجى سن بيليجيسن * ف كچن امتلرده جائز ايديكه باباسى ويا اناسى اولادلرينك بعضنى الله سبحانه نك يولنده نذر ايدوب كندو خدمتلرندن آزاد قلوب انلردن دنيايه متعلق برشى استميوب مسجدلرده عبادته مشغول قيلرلر ايدى حضرت عمرانك قاريسى حنه كبه ايدى يوكن قوبدن اول اشبو نذرى ايتدى (فلما وضعتها قالت رب انى وضعتها انثى والله اعلم بما وضعت وليس الذكر كالانثى وانى سميتها مريم وانى اعيذها بك وذريتها من الشيطان الرجيم) ت پس وقتا كه طوغدى قز ديدى اى بنم ربم البته بن طوغوردم اشبو قزى والله بيليجيدر طوغورديغنى (ديدى اول قارى) ودكل اوغل قز كبى (يعنى قز بيت المقدسه خدمت ايتمكه يرامز) وبن آدقويدم اكا مريم وبن صغندم آنى سكا وآنك نسلنى رحمتدن ايراق قلنمش شيطاندن * ف اشبو جمله يعنى والله اعلم بما وضعت وليس الذكر كالانثى الله سبحانه نك جانبندندر يعنى الله سبحانه بيليجيدر اول قارينك طغورديغى شيئى ودكلدر اوغلان قز كبى وانى سميتها الآيه عمرانك قاريسنك جانبندندر وشو قارى اميدسز اولديكه بنم نذرم قبول اولمدى كه قز طوغوردم زيرا كه دينلرنده قزى نذر ايتمزلر ايدى (فتقبلها ربها بقبول حسن وانبتها نباتا حسنا وكفلها زكريا كلما دخل عليها زكريا المحراب وجد عندها رزقا قال يا مريم انى لك هذا قالت هو من عند الله ان الله يرزق من يشاء بغير حساب) ت پس قبول ايتدى مريمى آنك ربسى كوزل اولان قبولله وبيوتدى وبوى بوس ويردى اكا كوزل بيوتمكله وقوشدى آنى زكريايه هر وقتكه داخل اولوردى زكريا مريمك محرابنه ومسجدينه بولوردى يانندهرزق (يعنى ميوه بولوردى لكن شويله كه قيش موسمنك ميوهسى يازموسمنده وياز موسمنك يمشلرينى قيش زماننده بولوردى) ديدى اى مريم نره دندر سكا اشبو رزق ديدى مريم اللهك يانندندر تحقيق الله رزق ويرر اول كمسنه يه كه ديلر رزقى حسابسز * ف حضرت مريمك آناسى حنه رضى الله تعالى عنهما اوقوده وعالم معناده كورمشديكه اكر سنك قارنكده كى قز اولسه ده الله سبحانه آنى نذره قبول ايتمش طوغدقدنصكره آنى مسجده كتور آنى مسجده قالدردقده برقاچ كمسنهلر سويلديلر كه قزلرك مسجدده اوطورمسى عادت دكلدر رخصت ويرلمز وقتا كه حضرت حنه نك رؤياسنى ايشتديلر راضى اولوب قبول ايتديلر وحضرت زكريا عليه السلامك قاريسيكه حضرت مريمك تيزهسيدى مريمى كندو يانته آلوب بسلدى ومسجدده آنكيچون بر بشقه حجره اوطه ياپدى كوندزلر آنده عبادت ايدر ايدى كيجه اين حضرت زكريا آنى برا برآلوب كندو اوينه كتورردى وقتا كه ميوه وقتنك غيريسنده حضرت مريمك يانندهميوه بولنمسى كرامتن حضرت زكريا عليه السلام كوروب الله سبحانه نك كرمندن اميدوار اولوب ديديلركه اولوركه الله سبحانه بكا موسمسز ميوه ويره زيرا كه كنجلك وقتندن اختيارلق

وقتنده کینا کا اولاد ویرمشیدی پس کندو محرابنه کیروب اولاد ایچون دعا ایتدی که ای بنم ربم باغشله بکا کندو یانکدن بر پاك اولان اولادی البته سن دعالری قبول ایدیجیسن الله سبحانه دعاسن قبول ایدوب حضرت یحیایی احسان بیوردی (هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ) ت اول وقتده ایستدی زکریا کندو ربسندن دیدی ای بنم ربم باغشله بکا کندو یانکدن بر پاك ولدی البته سن دعالری قبول ایدیجیسن (فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيَى مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ) ت پس چاغردیلر آنی ملکلر نماز قیلر ایکن کندو عبادتکاهنده که الله مژده ویرسکا یحیی ایله که اولور تصدیق ایدیجی اللهك فیضنی (یعنی عیسایی کرچکلیجی) و بیوك وقاریلره آز رغبت ایدیجی و پیغمبر که اولو ایشلیلر زمرهسندن * ف یعنی الله سبحانه نك حکمنه شهادت ایدر یعنی عیسی علیه السلامك وجوده کلمهسنی خبر ویرر حضرت یحیی علیه السلام حضرت عیسی تولدایتمدن اول انك وجوده کلمهسنی مردملره خبر ویردی الله سبحانه عیسی علیه السلامه کندی کلمهسی یعنی کندی حکمی دیو خطاب ویردی نیچونکه محض اللهك حکمیله بابا سز وجوده کلدی (قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ) ت دیدی ای بنم ربم نردن و نیجه اولور بنم ایچون اوغل که ایرشدی بکا اختیارلق و قوجهلق و بنم قارم طغور مزدر دیدی امر وحال سن دیدیکك کبیدر لکن الله ایشلر اول شیئی که دیلر (قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْزًا وَاذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ) ت دیدی ای بنم ربم معین قیل بنم ایچون بر نشانه (یعنی اول اوغلك حملی نشانهسنی) دیدی سنك نشانهك اولدر که قادر اولمزسن دانشمغه بر آدمله اوچ کون مکر اشارت ایله وذکر ایت کندو ربکی چوق و تنزیه ایت آنی اخشامده و صباحده * ف وقتا که حضرت یحیی علیه السلام اناسنك قارنده قرار بولدی حضرت زکریا علیه السلام اوچ کون بر کمسنه ایله دانشمغه ولاقردی ایتمکه قادر اولمدی اشبو وقتده کندوبی طقسان طقوز یاشنده ایدی قاریسی طقسان سکز ینده ایدی واشبو وقتده حضرت عیسی علیه السلام الله سبحانه نك ارادهسیله عادتك خلافنجه بابا سز اناسنك قارنده قرار بولدی (وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ) ت وخاطر یکه آل اول وقتی که دیدیلر ملائکهلر ای مریم تحقیق الله اختیار ایتدیسنی و پاك ایتدیسنی و ینه اختیار ایتدیسنی عالملك

قاریلری اوزرینه (يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ) ت ای مریم بیورلدی قبول ایت ربك ایچون وسجده ایت ورکوع ایت یعنی نماز قیل نماز قیلنلر ایله (ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ) ت (ای محمد زکریا و مریمك قصهسی سندن) غائب اولان خبرلردندر وحی ایدرك سنك جانبکه وسن یوغیدك شو قوملك یاننده اول وقتده که آتدیلر کندو قلملرینی (یعنی قرعه آتارلردی) انکیچونکه قنقسی مریمك ایشنه کفیل اوله وسن یوغیدك انلرك یاننده اول وقتکه بری بریله قیل وقال ایدرلر ایدی * ف وقتا که مسجدك بیوکلری حضرت مریمك والدهسنك رؤیاسین دیکلدیلر هر بر کمسنه کندو خاطرنده دیلدیکه آنی تربیه ایدوب بسلیه آخرده کلام اشبو منوال اوزرینه قرار بولدیکه هر بر کمسنه توریتی یازدیغی قلمی بر جاری اولور صویه براقهلر هر کمسنهنك قلمی صوبك اقیمیه جق جانبنه و یوقاریسنه آقرسه حضرت مریمی بسلمك حقی انکدر هپسی قلملرین صویه آتدیلر هپسنك قلمی صوبك جاری اوله جق طرفنه آقوب زکریانك قلمی صوبك یوقاریسنه آقدقده مریمی بسلمك حقنی اکا ایرکوردیلر (إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ) ت یاد یکه کتور اول وقتی که دیدیلر ملائکهلر ای مریم تحقیق الله مژده ویرر وبشارت ویرر سکا بر فیضله کندو جانبندنکه آنك آدی مسیح مریمك اوغلی عیسی در یوزی صولی اولور دنیاده وآخرتده والله تعالی یه یقین اولانلرك زمرهسندن اولور * ف کچمش پیغمبرلر مژده ویرمشلر که حضرت عیسی پیغمبر کاپسردر و آنك کلمهسی سببیله بنی اسرائیل را حتلك بوله جقلر و مرتبهلری دخی ترقی ایدیسردروا کا مسیح انکیچون دینلدیکه بر کیفسزه النی مسح ایتسیدی شفا و عافیت بولوردی و یایر یوزنده سیاحت ایدوب بر یرده قرار بولمزایدی اما دجاله مسیح دینلمسی کوزینك بری ممسوح اولدیغیچون ایدی وقتا که حضرت عیسی علیه السلام کلدی جهودلر اکا اعتقاد واعتبار ایتمدیلر اما وقتا که دجال مردود خروج ایدوب بن مسیحم دید کده یهودلر آنی مسیح زعم ایدوب اعتبار ایدرلر (وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ) ت وسوز سویلر آدملره بشکده واختیارلقده وایو ایشلولردن اولور * ف یعنی دین امورلرینی آدملر اوکرهدرو بیلدیرکه اشبو تعلیمی آناسنك قوجاغنده چوجق ایکن تعلیم ایدر ایدی ویاخود خلعت نبوتله مشرف اولدقدن صکره بیلدردی ایدی (قَالَتْ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ) ت دیدی مریم

ای بنم ربم نصل اولور بنمچون اوغل وال ایرشدرمه بوبدر بکاهیچ بر آدمی (قال كذلك الله يخلق ما يشاء) ت بیوردی شو یله در الله خالق ایدر اول شیئی که دیلر (اذا قضى امرا فانما يقول له كن فيكون) ت چقانکه مراد ایتسه بر امری پس همان دیرا کا اول پس اول شی اولور ایدی (ويعلمه الكتاب والحكمة والتوراة والانجيل ورسولا الى بني اسرائيل) ت (اشبو بشارتك ضمننده بیوردرکه) اوکردرا کا الله یازمقی و بیلکی و توریتی وانجیلی وقیلور آنی پیغمبر بنی اسرائیل جانبنه (اني قد جئتكم باية من ربكم اني اخلق لكم من الطين كهيئة الطير فانفخ فيه فيكون طيرا باذن الله وابرئ الاكمه والابرص واحيي الموتى باذن الله وانبئكم بما تاكلون وما تدخرون في بيوتكم ان في ذلك لاية لكم ان كنتم مؤمنين) ت (اشبو دعوی ایله که) کتوردم سزه طوغریلغمه دلالت ایدن دلیلی سزنك ربکز جانبندن اشبو آیت شودرکه بن یصارم سز چون چامردن قوش شکلی کبی پس اوفورم اکا پس اولور قوش اللهك ارادهسیله وایوقیلورم آنادن کور طوغانی وآله مرض صاحبنی ودیرلدیرم اولیلری اللهك ارادهسیله وخبر ویررم سزه یدیککز شیئی وآزوقه قویدیغککز شیئی اولر یکزده البته اشبو مذکورده نشانه واردر سز چون اکرایناننکتوررلردن اولسکز * ف حضرت عیسی علیه السلامه توریتی وسائر کتابلری بیلمك اوکرتمکسزین حاصل اولدی ایدی وشو معجزهلرکه بو آیتده مذکور در آندن اولدی ایدی (ومصدقا لما بين يدي من التوراة ولاحل لكم بعض الذي حرم عليكم وجئتكم باية من ربكم فاتقوا الله واطيعون) ت وکلدم کرچکلیچی بندن مقدم اولان شیئی توریتدن وکلدم تا حلال ایدهم سز چون اولشیئك بعضنی که حرام قلنمشیدی سزلره اوزریکزه وکلدم سزلره یانکزه بر نشانه ایله سزلك ربکزدن پس صاقنسلك اللهدن و بکا اطاعت وانقیاد ایدلك (ان الله ربي وربكم فاعبدوه هذا صراط مستقيم) ت تحقیق الله بنم ربم و سزلك ربکزدر پس عبادت ایدلك اکا اشبو طوغری یولدر * ف القصه اشبو بشارت عیسی علیه السلامك حقنده متحقق اولدی وجهودلری کندودینه دعوت ایتدی * ف حضرت عیسی علیه السلامك زماننده توریتده مشکل اولان حکملرك جملهسی متروك اولدی و توریتك باقی حکملری عیسی علیه السلامك دیننده جاری ایدی (فلما احس عيسى منهم الكفر قال من انصاري الى الله) ت پس وقتا که ادراك ایتدی

ویلدی عیسی کندو قومندن کفری دیدی کیمدر بکا یاردم ویریجیلر الله جانبنه (قال الحواريون نحن انصار الله امنا بالله واشهد بانا مسلمون) ت دیدیلر اکا حواریون بزلر زالله تعالی یه کومك ایدیجی ایمان کتوردك الله سبحانه یه وشاهد اول که بزلر بیورلدی قبول ایدیجیز * ف حواریدن مراد اون ایکی کسنهدرکه حضرت عیسی علیه السلامك اصحابلری ایدیلر حواری بز ویثاب چربجی واغاردیجیه دیرلر تبییض ایتمك معناسنه اون ایکی کسنه حضرت عیسی علیه السلامه تابع اولدیلرکه آنلر بز چربجی وآغاردیجی ایدیلر حضرت عیسی آنلره دیدیکه بز بیقمهدن واغارتمدن نه حاصل اولهجق ایشته کاکز بن سزه قلب بیقمق وتصفیه ایتمك وتنظیف قیلماق تعلیمی ایدهیم اول اون ایکی کسنه حضرت عیسی علیه السلامك خدمتنده بولنوب قلبلرین ایمان نوریله آغارتمق وآرتمق سببیله جملهسی حواری اسمیله آدلندی * ف اشبو آیتك معناسی اولدرکه حضرت عیسی علیه السلام اصالة بنی اسرائیله کوندرلمش پیغمبردر وقتا که بیلدیکه بنی اسرائیل آنك دینی قبول ایتمیهجکلر پس دیلدیکه بر بشقه کسنه آنك دینی رواج قیله اشبو اجلدن حواریلر ایله بشقه کسنهلره دینی ایرشدردی بو زمانه دکین بنی اسرائیلدن عیسی علیه السلامك دینی اوزرینه آز کسنهلر واردر (ربنا امنا بما انزلت واتبعنا الرسول فاكتبنا مع الشاهدين) ت ای بزم ربمز بز ایمان کتوردك اولشیئه که ایندردك وتابع اولدق رسوله پس یاز بزلری شاهدلر ایله بیله * یعنی شاهدلر زمرهسنده که امتك کاملاریدرلر (ومكروا ومكر الله والله خير الماكرين) ت وکوتو فکر ایتدیلر کافرلر وکوتو فکر ایتدی الله (یعنی شو کافرلرك حقنده) والله قوتلیدر جمله کوتو فکرلیلردن * ف جهودك عالملری حضرت عیسی علیه السلامك زماننده بولنان پادشاهی الداوب دیدیلرکه اشبو عیسی ملحدبر کسنهدر توریتك خلافی اوزره حکم ایدیور شو پادشاه بر قاچ آدملره امر ایتدیکه آنی طوتوب کتورلك وچقانکه آدملری کلدیلر حضرت عیسانك حواریلری جیقوب کیتدیلر اول غوغادهالله سبحانه عیسا علیه السلامی کوکه قالدردی و بر کسنهنك صورتی عیسی شکلی کبی اولوب آدملر آنی طوتوب کتوردیلر پس اول کسنهیی داره چکدیلر وقتل ایتدیلر (اذ قال الله يا عيسى اني متوفيك ورافعك الي ومطهرك من الذين كفروا وجاعل الذين اتبعوك فوق الذين كفروا الى يوم القيامة ثم الي مرجعكم فاحكم بينكم فيما كنتم فيه تختلفون) ت اولوقتده که دیدی الله ای عیسی البته بن اخذ ایدرم سنی (یعنی اشبو دنیادن) وقالدیرم سنی کندو جانبمه و پاك ایدرم سنی اول کسنهلرك صحبتندن نکه

كافر اولدیلر وقیلورم اول کشیلر یکه تابع اولدیلر سکا اول کشیلرنک اوستنده که کافر اولدیلر (یعنی انلر اوزرینه غالب ایدرم) قیامت کوننه دکین بنم جانبمه در سزنک قایتمغکز پس حکم ایدرم سزنک آره کزده اول شیده که اولدیکز آنده اختلاف ایدیجی * ف یعنی عیسی علیه السلامنک تابعلری نصاری ایدیلر ایدی مسلمانلردر و یهودلر اوزره غالب اولدیلر (فاما الذین کفروا فاعذبهم عذابا شدیدا فی الدنیا والآخرة وما لهم من ناصرین) ت پس اما اول کشیلر که کافر اولدیلر پس عذابلرم آنلری شدتلو اولان عذابله دنیاده و آخرتده و یوقدر آنلر ایچون هیچ بر یاردم ایدیجی (واما الذین آمنوا وعملوا الصالحات فیوفیهم اجورهم والله لا یحب الظالمین) ت واما اول کشیلر که ایمان کتوردیلر و ایشلادیلر ایو ایشلری پس تمام و یرر الله آنلره آنلرنک ثوابلرینی والله سومز ظالم ایدیجیلری (ذلک نتلوه علیک من الآیات والذکر الحکیم) ت اشبو قصه که اوقورز سننک اوزرینکه ای محمد نشانه لردندر و کتاب محکمدر (ان مثل عیسی عند الله کمثل آدم خلقه من تراب ثم قال له کن فیکون) ت تحقیق عیسانک حالی اللهنک یاننده آدمنک حالی کبیدر یراتدی آنی طپراقدن صکره دیدی اکا اول پس اولدی (یعنی انسان اولدی) * ف نصارالر پیغمبر عزعلیه السلام ایله منازعه ایتدیلر که عیسی علیه السلام الله سبحانه نک قولی و بندهسی دکل بلکه آننک اوغلیدر آخرده دیدیلر که پس اللهنک اوغلی دکادر کیمنک اوغلیدر آنلرنک جوابنده اشبو آیت نازل اولدیکه حضرت آدمنک نه باباسی وارونه اناسی پس عیسی بابا سز وجوده کلکدهنه عجب واردر (الحق من ربک فلا تکن من الممترین) ت اشبو سوز طوغریدر سننک ربکنک جانبندن پس اولمه شک کتورنلردن (فمن حاجک فیه من بعد ما جاءک من العلم فقل تعالوا ندع ابناءنا وابناءکم ونساءنا ونساءکم وانفسنا وانفسکم ثم نبتهل فنجعل لعنت الله علی الکاذبین) ت پس بر کمسنه که مکابره ایتسه سننک ایله عیسانک بابنده سکا علم کلدکدن صکره پس دیکل کالکزتا که چاغرهیم کندو اوغللریمزی و سزنک اوغوللریکزی و بزم قاتینلریمزی و سزنک قاتینلریکزی و کندو ذاتمزی و سزنک ذاتکزی صکره دعا ایدهلم نیاز ایله و زارلق ایله پس قیلهلم اللهنک لعنتنی یالان دیینلر اوزرینه * ف الله سبحانه رسول اکرمه بیوردی نصارالر که اشبو قدر دلیللری قبول ایتمدیلر آنلر ایله مباهله ایله یعنی یمین ایدیکز زیرا که بو دخی فیصلهنک بر صورتیدرکه ایکی طرفدن کندو جانیله و اولادیله

وچوجقلریله و قادینلریله جمع اولوب دعا و نیاز ایدهلر که هر کمسنه یالان دیسه الله سبحانهنک لعنتی آننک اوزرینه اولسون و آننک عذابینه دوچار اولسون پس اول حضرت حضرت فاطمهیی و امام حسنی و امام حسینی و حضرت علییی کندوسیله برابر آلوب بر معین یره تشریف بیوردیلر نصارالردن عقللو کمسنهلر اول حضرتله مقابله و مباهله ایتمدیلر و جزیهیی قبول ایلدیلر (ان هذا لهو القصص الحق وما من اله الا الله وان الله لهو العزیز الحکیم) ت البته شو درطوغرو اولان خبر و یوقدر هیچ بر معبود اللهدن غیری و البته الله غالبدر ایشلری محکمدر (فان تولوا فان الله علیم بالمفسدین) ت پس اگر یوز چویرسهلر پس البته الله بیلیجیدر کوتو ایشلیلری (قل یا اهل الکتاب تعالوا الی کلمة سواء بیننا وبینکم الا نعبد الا الله ولا نشرک به شیئا ولا یتخذ بعضنا بعضا اربابا من دون الله فان تولوا فقولوا اشهدوا بانا مسلمون) ت دیکل ای کتاب اهلی کالکز مسلم و برابر اولان سوز جانبنه بزمله سزنک آره کزده که عبادت ایتمیهلم اللهدن غیریه و شریک بیلمیهلم اکا بر شیئی و طوتمیه بزم بعضمز بعضمزی ربلر اللهدن غیری پس اگر یوز چویرسهلر پس دیکز که شاهد اولکز بزلر مسلمانز (یا اهل الکتاب لم تحاجون فی ابراهیم وما انزلت التوراة والانجیل الا من بعده افلا تعقلون) ت ای کتاب اهلی نیچون مجادله ایدرسکز ابراهیمنک باینده حالبوکه اینمدیلر ایدی توریت وانجیل مکر ابراهیمدن صکره آیا فهم ایتمزمیسکز * ف یهودلرنک و نصارالرنک مجادلهلرندن بریسی بو ایدیکه آنلردیمش ایدیکه ابراهیم بزم دینمز اوزره ایدی یعنی بعضی ابراهیمه یهودیدر دیرلر ایدی که یهودلر بویله زعم ایدرلر ایدی و بعضی یعنی نصارالر ابراهیمه نصرانیدر دیرلر ایدی (ها انتم هؤلاء حاججتم فیما لکم به علم فلم تحاجون فیما لیس لکم به علم والله یعلم وانتم لا تعلمون) ت خبردار اولکز سزای کروه مجادله ایتدیکز اول شیده که آکا علمکز واردر پس نیچون مجادله ایدرسکز اول شیده که یوقدر سزنک آنی بیلمککز والله بیلور و سزلر بیلمزسکز * ف یعنی توریتده معلوم و ثابت اولان مسئلهده اختلاف ایتدیکز معلوم اولمایانهده نیه جسنک واردر (ما کان ابراهیم یهودیا ولا نصرانیا ولکن کان حنیفا مسلما وما کان من المشرکین) ت دکادی ابراهیم جهودونه نصرانی و لیکن حنیف اولان مسلمان ایدی و دکادی شریک قوشنلردن * ف حنیف اول کمسنهیه دینلور که

غازده كعبه يه يونله وج قيله وختان ايده وجنابتدن غسل ايده حاصلي حنيف اول كمسنه نك
اسميدركه شريعت ابراهيم ايله متدين اوله (ان اولى الناس بابراهيم للذين اتبعوه وهذا
النبي والذين آمنوا والله ولي المؤمنين) ت البته ادملرك زياده يقيني وقريبي ابراهيمه
اول كمسنه لردركه تابع اولديلر اكا (يعني كندو زماننده) واشبو پيغمبر واول كمسنه لركه
ايمان كتورديلر والله مؤمنلرك ايشلريني يصه يجيدر * ف الله سبحانه بيورركه
اكر ابراهيم يهودي ويا نصراني اشبو معني ايله ديرسكزكه توريتله وانجيلله عمل ايدر ايدي
اشبو ايسه عقلسزلكدن وديوانه لكدن ناشيدر زيرا كه توريت وانجيل ابراهيمدن صكره
نازل اولمشلر وياخود اشبو معني ايله ديرسه كزكه ازل زمانده اهل هدايتك اسمي يهودي
ونصراني ايدي اشبو ايسه غلطدر بلكه ابراهيم كندوسنه حنيف ومسلم ديمش وحنيف
ايسه اول كمسنه يه ديرلركه جميع باطل اولان دينلري ترك ايدوب بر دين حقي اختيار ايده
وهب باطل اولان يوللري براقه ومسلم ايسه معناسي حكم قبول ايديجي وانقياد ايديجي
كمسنه يه ديرلر ويا اشبو غرضله ديرسه لركه جميع دينلر آره سنده ابراهيمك دينينه يهودي دينينك
ونصراني دينينك زياده مناسبتي واردر پس حق سبحانه جوابنده بيورديكه ابراهيمك دينينه
كمال مناسبتي اولان كندو امتنك حاليدر وبردخي آخر زمان پيغمبرينك امتنك شانيدر
پس اشبو امت محمد عليه السلام اسمده وطريقلرنده ابراهيم عليه السلامه كمال مناسبتلري
واردر والله سبحانه بيورديكه بر كمسنه نك طريقي حق اولمسنده بر بشقه نك طريقنه موافق
اولمسنه اولوقتده دليله محتاج اولوركه كندو طريقنك حق اولمسنه مستقل وحي نازل اولميه
ومحمد عليه السلامك دينينك حق اولمسنده قرآن كريم نازل اولمش بشقه يه موافقت
دليلنه نه حاجت واردر پس الله سبحانه مؤمنلرك واليسيدر زيرا كه آنلر آنك حكمنه
انقياد واتباع ايديجيدرلر (ودت طائفة من اهل الكتاب لو يضلونكم وما يضلون
الا انفسهم وما يشعرون) ت وآرزو ايتديلر بر كروه كتاب اهلندن نكه يولدن چيقاره لر
سزي ويولدن چيقاره مزلر مكر كندو نفسلريني وخبردار دكللر اكا (يا اهل الكتاب
لم تكفرون بآيات الله وانتم تشهدون) ت اي كتاب اهلي نيچون كافر اولورسكز اللهك
نشانه لرينه وسزلر بيلورسكزكه شو آيتلر حقدر * ف يعني توريته ايمان كتوردك
ديو دعوا ايدرسكز لكن حكمنه مخالفت ايدرسكز (يا اهل الكتاب لم تلبسون الحق
بالباطل وتكتمون الحق وانتم تعلمون) ت اي كتاب اهلي نيچون قاتوب قارشديررسكز حقي
باطله ونيچون كيزلرسكز حقي وسز بيلورسكز * ف توريتك حكملرينك بعضيني
دنيا ايچون باطل قلمشلر وبعض آيتلريني تغيير ايتمشلر وبعضيني كيزلمشلر هيچ بر كمسنه يه

آني بيلدرمشلر آخر زمانك پيغمبري خبرلري كبي (وقالت طائفة من اهل الكتاب آمنوا
بالذي انزل على الذين آمنوا وجه النهار واكفروا آخره لعلهم يرجعون) ت وديدي
بر كروه كتاب اهلندن (يعني بريبرينه) ايمان كتوريكز اوشيئه كه اينديرلدي اول
كمسنه لر اوزرينه كه ايمان كتورديلر كوندزك اولنده وكافر اولكز شو كونك
آخرنده تا اوله كه مسلمانلر كيرو دونه لر (يعني شكه واقع اوله لر دينلرنده) * ف جهودلر
بربرلرينه ديديلركه سزلر صباحلين كيدوب ظاهرده مسلمان اولوب واخشام وقتنده
مرتد اولك كه مسلمانلردخي مرتد اوله لر وظن ايده لركه اشبولر انصاف اهليدرلركه كندو
دينلرين ترك ايدوب مسلمان اولديلر وبزم دينمزه كيرديلر صكره باقديلركه مسلمان ديني
خطا ايمش ينه ترك ايدوب كندو دينلرينه رجوع ايتديلر وبري برينه ديديلركه اسلام ديني
هركز قلبله قبول ايتميك وكندو دينكزك آدملرينك سوزلرينه قولاق قويكز وديكلايكز
تاكه دين اسلامك حق اولمسي بر كسنك قلبنه كلميه پس الله سبحانه آنلرك كندو حيله لريني
ظاهر قلوب كلجك آيتده بيورديكه سن ديكل اي محمد هدايت شودركه الله تعالى آنكله
هدايت ويره اي يهودلر سزلرك كيديكزله بر كمسنه آزغين اولمز وسزلرك مكر كزك سببي سزلرك
حسد يكزدركه سابقده نبوت وپادشاهلق بني اسرائيلده ايدي شمدي نيچون آخر كروهه
انتقال ايتدي ديو وياخود دينه باردم ايتمكده غيري كمسنه لر نيچون بزه مقابل وقارشو اولدي
ديو پس جواب اولدركه اشبو الله سبحانه نك فضليدر ديلديكنه ويرر وشونده بر كمسنه نك
حقي يوقدركه اعتراض ايده (ولا تؤمنوا الا لمن تبع دينكم قل ان الهدى هدى الله
ان يؤتى احد مثل ما اوتيتم او يحاجوكم عند ربكم قل ان الفضل بيد الله يؤتيه من يشاء
والله واسع عليم) ت وانقياد ايتميكز مكر اول كمسنه يه كه تابع اولدي سزلك دينكزه
ديكل اي محمد البته هدايت اللهك هدايتيدر ديديلر انانميكزكه ويريله هيچ بر كمسنه يه سزه
ويريلن (علم وحكمت ومن وسلوى وفلق بحر) كبي ياخود بر كروه دليل كتوروب الزام
ايده سزي ربكزك ياننده سويله البته نعمت اللهك اليده در ويرر آني اول كمسنه يه كه ديلر
والله نعمتي كنكشدر بيليجيدر (يختص برحمته من يشاء والله ذو الفضل العظيم) ت
مخصوص ايدر كندو نعمتنه اول كمسنه يي كه ديلر والله بيوك اولان فضل ايه سيدر (ومن
اهل الكتاب من ان تأمنه بقنطار يؤده اليك ومنهم من ان تأمنه بدينار لا يؤده اليك
الا ما دمت عليه قائما ذلك بانهم قالوا ليس علينا في الاميين سبيل ويقولون على الله الكذب
وهم يعلمون) ت وكتاب اهلندن بعض كمسنه واردركه اكر امين طوته سن آني بر خزينه يه ويرر

آنی سکاو آنلردن بعض کسنه دخی واردرکه اگر امین طوته سن آنی بر دیناره ویرمز آنی سکا
مکر اولوقتده که اوله سن آنك باشی اوزرینه طوریجی اشبو خیانت شو سببدندرکه دیدیلر
یوقدر بزم اوزرمزه اوقومیانلرك بابنده یول (یعنی بزلره جاهل عربك مالنی تصرف ایتمك
اوزرینه مؤاخذه اولمزیچون که بزم دینمز اوزره دکللردر الله اعلم) ودیرلر الله اوزرینه
یالانی وحال بوکه بونلر (امانته خیانت ایتمك حرام اولدیغنی) بیلورلر الله سبحانه مسلمانلره
ایشتدرمکیچون بیوردکه هر بر کسنه خلقك مالینی حقسز یمکیچون نیتی اولوب بر مسئله
اختراع وافترا ایدوب دیسه که بزم دینمزدن اولمیان کسنه لرك مالنی هرنه وجهله اولورسه
خیانت ایدوب یمك جائزدر پس انلرك سوزلری دین بابنده سند اولمز بز اهل اسلامك یاننده
حربینك مالنی زور ایله المق جائز اولسه ده خیانت ایتمك جائز دکلدر (بَلَى مَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ
وَاتَّقَى فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ) ت اوت مؤاخذه اولنورلر بر کسنه وفا ایتسه کندو عهدینه
وقورقسه پس البته الله سور پرهیزکارلری (إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا
أُولَئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ) ت تحقیق اول کسنه لر که آلورلر الله ایله باغلادقلری عهدلرك عوضنه وکندو
یمینلرینك عوضنه آز بهایی اشبوکروهلر اصلا نصیب یوقدر آنلر ایچون آخرتده وسوز
سویلمز آنلره الله وباقمز آنلره جانبنه قیامت کوننده وپاك قیلمز آنلری وآنلر ایچوندر در
ویریجی عذاب * ف یهودلرك حالی ایدی که الله تعالی انلردن عهد آلمشیدی ویمینلر
ویرمشیدیکه هر نبیکه کلسه دراکا یاردمجی اوله لر صکره سی جهودلر دنیا غرضیچون
کندی عهدلرندن ویمینلرندن دوندیلر و بوزچوردیلر وهر کسنه که یلان یمین ایدرحالی
شویله اوله جقدر (وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلْوُونَ أَلْسِنَتَهُمْ بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ
مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ
يَعْلَمُونَ) ت وتحقیق کتاب اهلندن برکروه واردرکه بوکرلر کندو لسانلرینی کتابده (یعنی
دللرینی بوکرلر کتاب اوقورلر) تا که کمان ایده سکز آنی کتابدندر حال بوکه اول کتابدن
دکلدر ودیرلر که اشبو اللهك یاننددر اول ایسه اللهك یاننده دکلدر ودیرلر اللهك اوزرینه
یلانی بیله بیله * ف بیلمینلری یعنی عربلری الداتمغیچون کندو یانلرندن برقاچ کلمات قرآنه
بکزرکبی تیار وترتیب ایدوب اوقودیلرکه الله سبحانه بویله بیورمش دیو اول ایسه الله سبحانه نك
یاننده دکلدر والله سبحانه اوزرینه یلانی بیله بیله دیرلر (مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ
الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّانِيِّينَ

بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ) ت لایق دکلدر هیچ بر آدمیچون که احسان
ایده اکا الله کتابی وعلمی و پیغمبرلکی صکره دیه آدملره قول اولك بکا الله دن غیری
ولیکن بونك کبی کسنه دیرکه اولك ربانی (یعنی خلقی حق اولان دینه ارشاد ایدیجی اولك)
کتابی اوکرتدیککزسببله واوقودیغکزسببله (وَلَا يَأْمُرَكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَابًا
أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ) ت ولایق دکلدرکه بیوره سزه که رب ومعبود طوتك
ملائکه لری و پیغمبرلری آیا کافر اولمقله بیورر می سزه مسلمان اولدیغکزدن صکره * ف
جهودلر مسلمانلره دیدیلرکه سزك پیغمبریکز بزلره بیوررکه الله سبحانه یه عبادت ایدلك
وبزلر ایسه سابق زماندنبرو الله سبحانه یه عبادت ایدرز پس سزك پیغمبرکزك مرادی شودرکه
بزا کا عبادت ایده لم الله سبحانه آنلرك ردنده بیوردیکه الله سبحانه بر کسنه یی پیغمبر ایتسه
اول دخی خلقی کفردن چیقاروب اسلامه داخل قیلر پس نصل خلقلره کندویه عبادت
ایتمکی اوکرده مکر سزه شویله بیوررکه کچن زمانلرده نیند اراق وکتاب اوقومق وکتابی اوکرتمك
جاری ایدی ایمدی اویله قالمدی پس ایمدی سزلر بنم صحبتم ایله ینه اول کمالی حاصل ایدیکز
(وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ
لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ) ت وچاغکه طوتدی الله پیغمبرلرك عهدینی (یعنی ادم اولادندن
پیغمبرلر ایچون) که اوشیئی که ویردم سزه کتابدن وعلمدن صکره کلورسزه بر پیغمبرکه
تصدیق ایدیجیدر اوشیئی که سزکا واردر البته ایمان کتوریکز اول رسوله والبته یاردم
ایدك اکا (قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَى ذَلِكُمْ إِصْرِي) ت بیوردی الله آیا اقرار ایتدیکزمی
وطوتدیکزمی (یعنی قبول ایتدیکزمی) اشبو ایش اوزره بنم عهدیمی (قَالُوا أَقْرَرْنَا قَالَ
فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ) ت دیدیلر اقرار ایتدك دیدی پس شهادت ایدیکز
(یعنی بری بریکز اوزرینه) وبن دخی سزکله بیله شاهدلردنم * ف الله سبحانه انبیالردن
اقرار آلدی یعنی انبیالری تصدیق بابنده بنی اسرائیلدن عهد آلدی (فَمَنْ تَوَلَّى بَعْدَ ذَلِكَ
فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ) ت پس هر کسنه دونسه بوندن صکره پس آنلردر کوتو ایشلیلر
(أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ) ت
آیا اشبو کافرلر اللهك دیننك غیریسنی طلبمی ایدرلر حال بوکه الله سبحانه یه منقاد اولدی
اول کسنه که کوکلرده ویرده واردر خوشلقله ویا ناخوشلقله وآنك جانبنه دوندرلمش اولورلر
* ف یعنی بردینی قبول ایتمك اوزرینه عهد آلدقدنصکره شودیننك غیریسی قبول اولنمز

(قل آمنا بالله وما انزل علينا وما انزل على ابراهيم واسمعيل واسحق ويعقوب والاسباط وما اوتي موسى وعيسى والنبيون من ربهم لا نفرق بين احد منهم ونحن له مسلمون) ت سويله ايمان كتوردك الله تعالى يه واينــدر يلانه بزم اوزومزه واواشيته كه اينــدرلدى ابراهيم اوزرينــه واسمعيل واسحق ويعــقوب وآنك نواده لرى اوزرينــه واواشيته كه ويرلدى موسايه وعيسايه وساير پيغمبرلره كندو ربلرندن فرق ايتمزآنلردن هيچ بركسنــه نك آره سى و بزلر الله سبحانه يه انقياد ايديجيز (ومن يبتغ غير الاسلام دينا فلن يقبل منه وهو في الآخرة من الخاسرين) ت وهركسنــه طلب ايدرسه اسلامدن غــيرى بشقه دينى پس البته قبول اولنمزآندن وشوكسنه آخرتده آزانلردندر (كيف يهدي الله قوما كفروا بعد ايمانهم وشهدوا ان الرسول حق وجاءهم البينات والله لا يهدي القوم الظالمين) ت نيچه يول كوستررالله (يعنى جنت جانبنه) بر كروهه كه كافراولديلر ايمان ايتدكلرندن و بيلدكلرندنصكره كه البتــه پيغمبرطوغريدر وآندنصكره كه كلدى آنلره آيدين دليللر والله يول كوسترمز ظالم اولان كروهلره (اولئك جزاؤهم ان عليهم لعنة الله والملائكة والناس اجمعين) ت اشبوكروهك جزالرى اولدركه البته اوله انلراوزرينه اللهك لعنتى وملائكه نك وآدملرك لعنتى هپسى براوغوردن (خالدين فيها لا يخفف عنهم العذاب ولا هم ينظرون) ت ابدى اوله رق لعنتده بيتى اولمز آنلردن عذاب ودكل آنلرمهلت ويرلمش (الا الذين تابوا من بعد ذلك واصلحوا فان الله غفور رحيم) ت مكراول كســنه لركه توبه ايتديلربوندنصكره وايو قلديلرايشــلرينى پس البته الله يارلغيجيدر اسركيجيدر (ان الذين كفروا بعد ايمانهم ثم ازدادوا كفرا لن تقبل توبتهم واولئك هم الضالون) ت البته اول كسنه لركه كافر اولديلر كنــدولرى مسلمان اولدقدنصكره صكره زياده اتق ايتديلر كفرده (يعنى كفر اوزرينه ثابت اولديلراولوم وقتنده غرغره كلدكچه) البته قبول اولنمزانلرك توبه سى واشبو كروه آنلردريول يتورنلر * ف يعنى يهودلراول محمد عليه السلامك اخرزمان پيغمبرى اولهجغن اقرارايدرلرايداشبو نبى طوغرونبيدردبوقتا كه ارسال اولندى انكارايتديلر وطا كديلروطا كه لرين زياده قلديلريعنى غوغا ايتكه حاضراولديلرتوبه لرى قبول اولمزيعنى توبه ايتمك انلرك نصيبنده يوقدركه توبه لرى قبول اوله (ان الذين كفروا وماتوا وهم كفار فلن

يقبل من احدهم ملء الارض ذهبا ولو افتدى به) ت تحقيق اول كسنه لركه كافراولديلر وكافراولدقلرى حالده اولديلر پس البته قبول اولنمزانلرك هيچ بريسندن يرطوليسى التون واكرنفسنى قورتارمق ايچون عذابدن فدا وعوض ويرسه ده آنى (اولئك لهم عذاب اليم وما لهم من ناصرين) ت اشبوكروه آنلرايچوندرردويريجى اولان عذاب ويوقدرآنلرايچون هيچ بريادرم ايديجى (لن تنالوا البر حتى تنفقوا مما تحبون) ت البته بولمزسكزايوايشليلكى خرج ايتمدكچه سوديككزشيدن (وما تنفقوا من شيء فان الله به عليم) ت وهرشيكه خرج ايتسه كزالبته الله آنى بيليجيدر * ف يعنى اواشيكه قلبك سوكلسيدرآندن احسان ايتمك زياده ثوابدر اشبوآيت جهودلك حقنده شايد اول سبب ايچون نازل بيورلديكه آنلره رياستلرى پك عزيزايدى وشورياستلرى اللرندن كيتمسون ديو پيغمبره اطاعت ايتمزلرايدى مادامكه اشبورياستى اللهك يولنده براقمه لرايمانك درجه سنى بولمزلر (كل الطعام كان حلا لبني اسرائيل الا ما حرم اسرائيل على نفسه من قبل ان تنزل التوراة قل فأتوا بالتوراة فاتلوها ان كنتم صادقين) ت هربرطعام حــلال ايدى بنى اسرائيل اوزرينه مكراول شيكه حرام ايتدى ايدى آنى يعقوب كندونفسى اوزرينه توراة اينمدرلمزدن اول سويله كه كتوريكز توريتى پس اوقويكزاكرطوغروديجى ايسه كز * ف جهودلر رسول عليه السلامه طعنه ايدرلر ايديكه ابراهيمك شريعتى اوزرينه اولمغى دعوى ايديورسز وحضرت ابراهيمك خاندانتده اواشيكه يرلرايدى دوه اتى وسودى كبى سزيروايچرسكز الله سبحانه جوابلرنده بيورديكه هرشى توريتك نزولندن اول حــلال ايدى مكركه دوه اتى وسودى وانلرك حرام اولمسى بنى اسرائيله خاصدر دوه لرى حضرت يعــقوب حرام قلمق سببيله (فمن افترى على الله الكذب من بعد ذلك فاولئك هم الظالمون) ت پس بركسنه يلان باغلسه الله اوزرينه بوندنصكره پس اشبوكروه آنلردرظلم ايديجيلر * ف جهودلرديرلرايديكه سزلرديرسكزكه بزلر ابراهيمك دينى اوزره يزوابراهيمك خاندانتده اواشيلركه حرامدر دوه اتى وسودى كبى سزلرآنى يروايچرسكز الله تعالى بيورركه هرنه شيلركه آدملربوزمانده يرلرهپسى ابراهيمك وقتنده حــلال ايديلر توريتك نزولندن اول وتوريتده بعض شيلرخاص بنى اسرائيل اوزره حرام ايدى مكردوه اتى توريتدن اول حضرت يعقوب انى يمك ايچون يمين ايتمشــدى پس اتباع ايله اولادلرى يعنى بنى اسرائيل يمكى براقديلراشبويمينك سببى بوايديكه يعقوب عليه السلامه بر كيفسزلك عارض اولمشــدى اولدخى نذرايتديكه اكربن اشبومرضدن شفا بولسم اواشيكه بنم ياغمده

(جز) ٤

نهایت مرغوبدر آنی یم و آنك یاننده بو اولان شیدر آنی ایدی پس اشبو نلرك سببندن
آنی براقدی (قُلْ صَدَقَ اللّٰهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ اِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ط وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ) ت دیكل
طوغرو دیدی الله (حلال و حرام اولان شیلری خبر ویرمكده) پس تابع اولك ابراهیمك
شریعتنه كه اول دین اسلامده ثابت و غیریدن مائل ایدی و دكادی شریك قوشنلردن (اِنَّ
اَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ) ت تحقیق اول اوكه قونلدی
ادملره (زیارت و عبادت ایچون) مكه ده كی اودر كه بركت و هدایتدر آدملره (فِيهِ آيَاتٌ
بَيِّنَاتٌ مَقَامُ اِبْرَاهِيمَ ج وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا ط) ت اول اوده آیدین و واضح نشانه لر واردر
شو جمله دن بری ابراهیم طوردیغی یردر (یعنی بر نقش كه طاش اوزرنده ظاهردر) و هر كسه
كاسه ا كامین اولور (وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيلًا ط) ت واللهك
حقیدر آدملر اوزرینه كعبه نك اوینی زیارت ایتمك اول بر كسنه كه قادر اولورا كا كلمكه یول
طاقلری جهتندن (وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ) ت و هر كسنه كه كافر اولورسه
پس البته الله احتیاجسزدر عالمردن * ف شودخی جهودلرك شبهه لرندندر كه ابراهیمك
خاندانلری قدیم الایامدن شام ملكنده ساكن اولوب بیت المقدسی قبله ایتدیلر و سزلر ایسه
مكه ده بولنوب كعبه یی قبله قیلورسكز پس نه یولدن ابراهیمك وارثی اولورسكز الله تعالی
بیوردیكه اول باول یریوزنده ابراهیمك الیله الله سبحانه نك آدیچون عبادت اوی اشبو كعبه
بینه نامشدر و شو كعبه ده كرامیلك علامتلرینی همیشه كوردیلر و ابراهیمك مقامی حقیقتده
اولدر (قُلْ يَا اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ شَهِيدٌ عَلَى مَا تَعْمَلُونَ) ت سویله كه
ای كتاب اهلی نیچون كافر اولورسكز اللهك نشانلرینه و الله حاضردر اول شی اوزرینه كه
ایشلرسكز (قُلْ يَا اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ مَنْ آمَنَ تَبْغُونَهَا عِوَجًا وَاَنْتُمْ شُهَدَاءُ ط
وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ) ت سویله كه ای كتاب اهلی نیچون كیرودوندررسكز اللهك
یولندن اول كسنه یی كه ایمان كتوردی طلب ایدیورسكز آنكیچون یول اكریلكی و سزلر
خبردارسكز (یعنی دینك حق اولدیغنی بیلوركن شبهه ویررسكز آدملره كه تابانلرنده ظاهر
اوله كه كیتدكلری یول اكریدر) و دكادر الله خبرسز سزلرك ایشلركزدن (يَا اَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
اِنْ تُطِيعُوا فَرِيقًا مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ اِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ) ت ای مسلمانلر
اكر اطاعت ایتسه كز بر كروهه اهل كتابدن كافر قیلورلر سزی مسلمان اولدیغكزدنصكره * ف

الله سبحانه كتاب اهلنك شبهه سنك جوابنی بیان ایدوب مسلمانلره ارشاد ایتدیكه كتاب
اهلنك سوزینی دیكلمیك كه آنلرك شبهه سندن خلاص اولمغك علاجی آنلرك كلامنه
قولاق قویمقدر و اكر همیشه انلرك كلامنی دیكلرسه كز كندودینكزدن شاشررسكز پس
مسلمانلره لازمدر كه شبهه اهلنك كلامنی ایشتمیه لر زیرا كه دینك سلامتی بونده در و منازعه
و مجادله دن شبهه واقع اولور (وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَاَنْتُمْ تُتْلَى عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللّٰهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ ط) ت
و نیجه كافر اولورسكز حالبوكه اوقنور سزلرك اوزركزه اللهك آیتلری و سزلرك آره كزده
واردر اللهك پیغمبری (وَمَنْ يَعْتَصِمْ بِاللّٰهِ فَقَدْ هُدِيَ اِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) ت و هر كسنه یك
یاپشسه الله تعالی یه پس تحقیق یول كوسترلش اولدی طوغرو اولان یول جانبنه (يَا اَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُسْلِمُونَ) ت ای مسلمانلر قورقكز اللهدن
حق اولان قورقمقله و اولمیكز مكر مسلمان اولدیغكز حالده (وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيعًا وَلَا
تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ كُنْتُمْ اَعْدَاءً فَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ
اِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَاَنْقَذَكُمْ مِنْهَا ط) ت واللاورلك اللهك ایپنه یعنی
اللهك دینی اوزرینه جمع اولوب متفرق اولمیكز و خاطركزه كتورلك اللهك نعمتلرینی
كندیكز اوزرینه وقتا كه بری بریكزه دشمن ایدیكز پس الفت ویردی سزلرك قلبلریكز
ارهسنه پس اولدیكز اللهك نعمتی سببیله بر بریكزله قرنداش و اودن بر چقورك كناری
اوزرینه ایدیكز پس خلاص ایتدی سزی آندن (كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ) ت بونك كبی بیان ایدر الله سزلچون كندو نشانه لرینی تا اوله كه سز یول بوله سكز
* ف یعنی اصول دینده تفرق ایتمك حرامدر كه بر بلوك معتزله اوله و بر بلوك شیعه اوله و اشبو
قیاس اوزره * ف یعنی اوس و خزرج و عرب و عجم بر بریله دشمن ایدیلر * ف بر مجلسده
مسلمانلر ایله جهودلر جمع اولوب بر بریله منازعه و مجادله یه قالقشدیلر قریب اولدیكه نوبت
قانجه ایرشه رسول اكرم علیه السلام واروب ارهلرنده صلح ایتدیلر و بو غوغایی قصد
ایتمكلرینك سببی شو ایدیكه اهل مدینه اسلامدن اول ایكی فرقه ایدیلر بری بریله جنك
ایدوب هر ایكی طرفدن چوق كسنه لر هلاك اولشدیلر اشبو اسلام وقتنده یهودیلر اول
ایكی بلوكه شول كچن غوغایی آكدیروب طارلندیلر و غضبه كتوردیلر و بر بریله مجادله یه
قالقشدیلر الله سبحانه مسلمانلری اكاه ایدركه شاشورمیكز و بر بریكزله اتفاق ایدی و اغنی نعمت
عظیمی بیلكز و جهودلر كبی طاغیلوب خراب اولمیكز (وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ اُمَّةٌ يَدْعُونَ اِلَى

الخير ويأمرون بالمعروف وينهون عن المنكر واولئك هم المفلحون) ت ولايقدركه اوله سزدن بر كروه كه دعوت ايدرايو ايش جانبنه وامر ايدەلر ايو ايشلرايله ومنع ايدەلر كوتو ايشلردن واشبو كروه آنلردر مطلو بلرينه ايريشجى * ف يعنى واجب بالكفايه دركه برقاچ كسنەلر ايو ايشلرايله امر ايتمكه قايم اولەلر * ف معلوم اولديكه مسلمانلرا و زره فرضدركه آنلردن بر بلوك جهاد ايتمكه ودينك احكامنى تقيد قلمغه قايم اولەتا كه بر كسنه دينه مخالفت ايتميه واشبو كروهلركه بو ايش اوزرينه ثابت اولەسەلر شو كسنەلر مطلو بلرينه ايريشجيدرلر وينه قويرميەلركه بر كسنه بر كسنه يه تعرض ايتميه وموسى كندودينه وعيسى كندودينه دردميەلر زيراكه بو يله شيلر اسلامك بولى دكلدر (ولاتكونوا كالذين تفرقوا واختلفوا من بعد ماجاءهم البينات واولئك لهم عذاب عظيم) ت واولميكز اول كيمسەلركبيكه برى بريندن آيرلديلر وبرى برلرينه مخالفت ايتديلر آندنصكره كه كلدى انلره آيدين اولان نشانەلر واشبوكروه آنلر ايچوندر بيوك عذاب * ف يعنى جهودلر كبى ونصارالر كبى اولميكزكه يتشدن زياده بولك اولديلر (يوم تبيض وجوه وتسود وجوه فاما الذين اسودت وجوههم اكفرتم بعد ايمانكم فذوقوا العذاب بما كنتم تكفرون) ت اول كونكه آغ اولور برقاچ يوزلر وقره اولور برقاچ يوزلر پس اول كسنەلركه قره اولدى آنلرك يوزلرى آنلره ديلوركه كافرمى اولديكز اسلامكزدنصكره پس طاديكز عذابى كافر اولديغكز سببله (واما الذين ابيضت وجوههم ففى رحمة الله هم فيها خالدون) ت واما اول كسنەلركه آغ اولدى آنلرك يوزلرى پس اللهك رحمتنده اولورلر آنلرشو رحمتده ابديدرلر * ف معلوم اولديكه اول كسنەلرك يوزلرى قرا اولوركه اسلامده كفر ايدرلر يعنى دللر يله اسلام كلمەسنى ديرلر وعقيدەلرى اسلامك خلافنده درجمله آزغون فرقەلرك حكمى بو يله در (تلك آيات الله نتلوها عليك بالحق) ت اشبو آيتلر اللهك نشانەلريدر اوقورز آنلرى سنك اوزريكه طوغريلقله (وما الله يريد ظلما للعالمين) ت وديلمز الله ظلم ايتمكى آدميلر اوزرينه * ف يعنى جهادله وايو ايشلر ايله امر ايتمكى كه بيوردى بوايسه ظلم دكلدر خلق اوزره بلكه آدميلر تربيەدر (ولله ما فى السموات وما فى الارض والى الله ترجع الامور) ت والله ايچوندر اول شيكه كوكلرده ويرده واردر والله جانبنه كيرودوندريلور دوكلى ايشلر * ف يعنى اكر مال اولسون واكرجان اولسون جهادده تلف اولسه مالكك حكميله در وهر برشى آنك ملكيدر (كنتم خير امة اخرجت للناس تأمرون بالمعروف وتنهون عن المنكر

وتؤمنون

وتؤمنون بالله) ت سزلر كروهلرك زياده ايوسى ايديكز كه طشره كتورلديكز (يعنى مقرر اولنديكز آدملر ايچون) بيورر سكز ايو ايشلر ايله ومنع ايدرسكز كوتو ايشلردن وكرچكلرسكز الله تعالىيى (ولو آمن اهل الكتاب لكان خيرا لهم) ت واكر ايمان كتورسيدى كتاب اهلى البته ايو اولوردى انلر ايچون (منهم المؤمنون واكثرهم الفاسقون) ت آنلردن بعضسى مسلماندرلر وآنلرك چوغى كوتو ايشليدرلر * ف يعنى اشبو امت هر امتدن زياده ايودر ايكى صفت سببندن بريسى ايو ايشله امر ايتمك يعنى جهادله وبرى ايمان يعنى الله سبحانەيى برلەمك اواقدر تقيد بشقه ملتده بولنمز (لن يضروكم الا اذى) ت البته زيان ايرشديره مزلر سزه مكر آزيجق ايدرلر انجتمك يعنى دللر يله سب ايدرلر (وان يقاتلوكم يولوكم الادبار ثم لاينصرون) ت واكر غوغا ايدەلر سزكله چويررلر سزلك جانبكزه آرقەلرينى (يعنى قاچارلر) صكره ياردم اولنمزلر (ضربت عليهم الذلة اين ما ثقفوا الا بحبل من الله وحبل من الناس وباؤا بغضب من الله وضربت عليهم المسكنة) ت اوردى آنلرا وزرينه ذليلك نرەده بولنسەلر مكر اللهك ذمتيله وآدميلرك ذمتيله (يعنى قتل وسبى ايله ذليل قلنوردلر مكر جزيه وخراج ويرمكله الله تعالى دن عهد وامان واللهك امريله قوللردن امان ديلوب امنيتده اولەلر) وكيرو دونديلر اللهك غضبنه واوردى انلرا وزرينه الى يوشلق (ذلك بانهم كانوا يكفرون بآيات الله ويقتلون الانبياء بغير حق) ت اشبو شوسببدندركه انلر كافر ايديلر اللهك نشانەلرينه واولديرديلر پيغمبرلرى حقسزيره (ذلك بما عصوا وكانوا يعتدون) ت اشبو اوسببدندركه عصيان ايتديلر واواسببدنكه حددن كچرلردى * يعنى وقتاكه آنلر دنيادە رذيل اولوب رياستلرى زائل اولدى ايكى شيئه ياپشوب كچنديلر بريسى توراتك بعض حكميله عمل ايدوب كچنديلر وبريسى مسلمانلره رعيت اولوب انلرك سايەسنده كچنديلر حاصلى آخرته دكين ذل وفقيرلك انلردن زائل اولماز (ليسوا سواء من اهل الكتاب امة قائمة يتلون آيات الله آناء الليل وهم يسجدون) ت دكل جمله برابر (يعنى اهل كتابك اسلاملرى ايله كفارە درجه برابر دكلدر) كتاب اهلندن بر كروه واردركه عبادته قائم اولوردلر اوقورلر اللهك آيتلرينى كيجه وقتلرنده ونماز قيلرلر اولدقلرى حالده * يعنى آنلركه مسلمان اولديلر عبدالله بن سلام كبى (يؤمنون بالله واليوم الآخر ويأمرون بالمعروف

ويَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ويُسَارِعُونَ فِى الْخَيْرَاتِ وَاُولٰئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ) ت اينانورلر الله تعالى يه
وقيامت كوننه وامر ايدرلر كوزل ايشلر ايله ومنع ايدرلر كوتو ايشلردن وچابكلك ايدرلر
ايو ايشلرده واشبونلر ايو ايش ايشلينلردندر (وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوهُ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ
بِالْمُتَّقِينَ) ت واولشيكه ايشلرلر ايولكدن پس قدرسزلك اولنمز آنلره شوايولكه نسبة (يعنى
عمللرى ضايع اولميوب مكافاتى وجزاسى ويريلور) والله بيليجيدر صاقننلرى * ف
يهوديلردن بش آلتى كيشى حق طبانلر ايديلر انلر مسلمان اولديلر انلرك بيوكارى عبد الله بن
سلام ايدى الله تعالى قرآن عظيمده هر يرده كه كتاب اهلنى ذم ايدر اشبو كيمسه لرى استثنا ايدر
اشبو آيت آنلرك شاننده در (اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِىَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَا اَوْلَادُهُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا)
ت تحقيق اول كمسنه لركه كافر اولديلر البته دفع ايتمز آنلردن آنلرك ماللرى ونه آنلرك
اولادلرى اللهك عذابندن برشى (وَاُولٰئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) ت وآنلردر جهنمده
اوبجيلر آنلر آنده ابديدرلر (مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِى هٰذِهِ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ اَصَابَتْ
حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ فَاَهْلَكَتْهُ) ت اول اشيئك صفتيكه خرج ايدرلر اشبو دنيادير يلكنده
برروز كارك صفتى كبيدركه شو روزكارده صوغق واردركه ايرشدى بر كروهك اكيننه كه
ظلم ايتديلر كندو نفسلرينه پس يوق ايده دى اكنى اول روزكار (وَمَا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ وَلٰكِنْ
اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) ت وظلم ايتمدى آنلره الله ولكن كندو نفسلرينه ظلم ايلديلر (حاصلى شودركه
آنلرك صدقه لرى باطل اولور) * ف يعنى اول مالكه خرج ايده دى والله سبحانه نك رضاسيچون
ويرمدى برابر درانده صدقه ايتسون ويا ايتمسون وآخرتده برشى نه يرامز (يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا
لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا) ت اى مسلمانلر كيزلو دوست طوتميكز
كندوكزدن غيرى (يعنى مسلمانلرك غيريسنى) كه قصورلق ايتمزلر سزلك حقكزده فتنه
قالدرمقده (وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ اَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِى صُدُورُهُمْ اَكْبَرُ) ت
سورلر سزلك زحمتكزى البته ظاهر اولدى دشمنلق آنلرك اغزلرندن واولشيكه كيزلر آنلرك
سينه لرى زياده بيوكدر (قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْاٰيَاتِ اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ) ت تحقيق بيان ايتدك
سزه نشانه لرى اكر بيلورسه كز * ف يعنى مسلمانلره كافرلر ايله دوستلق ايتمك جائز كلدر كافرلر

هر جهتدن مسلمانلرك دشمنيدرلر (هَا اَنْتُمْ اُولَاءِ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ
وَاِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا اٰمَنَّا وَاِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْاَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ) ت خبردار اولك سزاى كروه
سورسكز انلرى وسومز آنلر سزى وايمان كتوريكز اللهك كتابلرينك جمله سنه وآنلر وقتاكه
اوغرلر سزه ديرلر ايمان كتوردك وچقانكه يالكز اولورلر ديشلرلر سزلك اوزركزه كندو
بارمقلرينى طارغنلقلرندن (قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) ت ديكل اولكز
كندو طارغنلقلركزدن البته الله بيليجيدر سينه لرده اولان شيئ (اِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ
وَاِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا) ت اكر ايرشسه سزه اللهك نعمتى غملنديرر آنلرى واكر
ايرشسه سزه زياده قيلق شاد اولورلر آنكله (وَاِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا
اِنَّ اللّٰهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ) ت واكر صبر ايتسه كز وصاقنسه كز هيچ زيان ايرشديرمز سزه آنلرك
حيله سى البته الله ايشلدكلرى شيئى بيلور * ف احد غزاسنده منافقلر ديلديلر كه شهرده
متحصن اوله لر واصحاب ايسه ديلديلر كه ميدانه چيقوب برابرجه كافرلر ايله غوغا ايده لر
وقتاكه اصحابه هزيمت واقع اولدى منافقلر اشبو هزيمتى محل طعن قلديلر وغوغا وقتنده حضرت
رسول عليه السلام بر قاچ آدملرى شعب جبله مقيد قلديكه آنده مكث ايدوب آندن چيقميه لر
وقتاكه فتحك آثارى ظاهر اولمغه باشلدى شول جماعت اول يردن چيقوب غارته مشغول
اولديلر و پيغمبره عصيان قلديلر اول عصيانك شامتندن مسلمانلره هزيمت واقع اولدى ودكل
فرار ايتديلر مكر بعض كمسنه لر كه الله ديلدى قالديلر اشبو حالده حضرت رسولك شهادتنك
خبرى شائع اولوب منافقلر مرتد اولمغه قصد ايتديلر پس منافقلرك طعنه لرينى رد ايتمكيچون
وامره خلاف ايدن كمسنه لره عتاب ايتمكيچون و بيوفالرى تشنيع قلمغيچون الله سبحانه
اشبو آيتى نازل قلدى * ف منافقلرك چوغى جهودلر ايله قارشمش ايديلر اشبو سببدن
منافقلرك ذكرينى يهودلرك ذكرينك قراننده بيان ايتدى بوندنصكره احد غزاسنك كيفيتنى
بيان ايتديكه اشبو غزادن مسلمانلرك بعضسى كفارلك بعضنك آلداتمسيله غزادن كيرو دونوب
تقاعد ايتديلر ايدى ومنافقلردخى نفاقلرن ظاهر قلديلر ايدى (وَاِذْ غَدَوْتَ مِنْ اَهْلِكَ تُبَوِّئُ
الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) ت وخاطر ايكه كتور اول وقتيكه يالنجى صباح
وقتنده طشره چيقدك عيالكك ارهسندن مؤمنلره مكان ترتيب ايتمكه غوغا ايچون والله
ايشديجيدر (قوللكزى ونيتكزى) بيليجيدر (اِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ اَنْ تَفْشَلَا وَاللّٰهُ
وَلِيُّهُمَا وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) اول وقتكه طلب ايتديلر ايكى كروه سزدن كه نامردلك

ایده‌لر والله انلرڭ ایشلرینی بصیر ایجیدر والله اوزرینه تاپشورسون مسلمانلر * ف یعنی بنو سلمه وبنو حارثه غوغادن قاچق داعیه‌سی خاطرلرینه کلدی الله تعالی آنلری نامردلکدن صاقلادی * ف وقتا که رسول اکرم علیه السلام مکه‌دن مدینه‌یه هجرت ایتدیلر بر بچق سنه دنصکره بدر غزاسی واقع اولدی الله سبحانه مسلمانلره مکه اهلی اوزره فتح ویردی کافرلردن یتمش کیمسه قتل اولندی و یتمش دخی اسیر اولدیلر ایرته‌سی سنه‌ده کافرلر جمع اولوب مدینه‌ اوزرینه هجوم ایتدیلر اول حضرت اصحابیله مشاوره ایتدیلر چوغی سویلدیلر که بز شهرده غوغا ایده‌لم و اول حضرتڭ رضاسی دخی شو ایدی و بعضی دیدیلر که آنلر ایله شهرده غوغا ایتمك بزیچون عاردر بلکه بزلر آنلر ایله میدانده مقابله ایده‌لم صکره اشبو مشورت قبول اولندی وقتا که اول حضرت مدینه‌دن طشره چیقدیلر عبد الله بن ابی کافر مدینه‌ده ساکن و غوغاده برابر ایدی اشبو مصلحته راضی اولمیوب کیرو دوندیکه بزم رایمزایله عمل ایتمدیلر دیو آنڭ الداتمه‌سی سببیله انصاردن ایکی قبیله دخی کیرو دوندیلر صکره اول قبیله‌لرڭ بیوکلری عوامله سویلیوب کیرو دوندروب کتوردیلر الله تعالی مسلمانلره تقویت ویردی بیوردیکه الله اوزرینه تاپشورمق لازمدر وحکمه انقیاد ایتمکده اندیشه ایتمك لازمدر کلدر (ولقد نصركم الله ببدر وانتم اذلة فاتقوا الله لعلكم تشكرون) ت والبته یاردم ایتدی سزه الله بدر کوننده وسزلر ذلیل ایدیکز پس صاقنڭ اللهدن (منافقلرڭ کیرو دونمسندن کدر ایتمك) تا اوله که سز شکر ایده‌سکز (اذ تقول للمؤمنين الن يكفيكم ان يمدكم ربكم بثلاثة آلاف من الملائكة منزلين) ت اول وقتده که دیدڭ مسلمانلره آیا کفایت ایتمزمی سزه که مدد ایده سزه ربکز ایندرلمش اوچبیڭ ملکلر ایله (بلى ان تصبروا وتتقوا ويأتوكم من فورهم هذا يمددكم ربكم بخمسة آلاف من الملائكة مسومين) ت اوت اکر صبر ایتسه‌کز وصاقنسه‌کز و کلورلرسه کافرلر سزڭ جانبکزه شویله قاینامقلریله امداد ایدر سزه سزڭ ربکز بشبیڭ کیمسه ایله علامتلنمش ملائکه‌لردن * یعنی کندولرینی وآتلرین کوزلجه بزه‌مش ملائکه‌لردن (وما جعله الله الا بشرى لكم ولتطمئن قلوبكم به) ت و یصه‌مدی الله اشبو مددی مکر بشارت ایچون سزلره و قرار بولمق ایچون سزڭ قلبلرکز اشبو امداد ایله (وما النصر الا من عند الله العزيز الحكيم) ت و نه کلدر فتح مکر اللهڭ یانندن که غالبدر ایشلری محکمدر (ليقطع طرفا من الذين كفروا او يكبتهم فينقلبوا خائبين) ت شویله ایتدی تا که هلاك ایلیه بر کروهی اول کیمسه‌لردنکه کافر اولدیلر یا مغلوب ایده انلری پس کیرو دوندیلر

مرادلرینه ایرشمیه‌رك (ليس لك من الامر شيء او يتوب عليهم او يعذبهم فانهم ظالمون) ت یوقدر سنکیچون شو ایشدن برشی (مالك امور انجق الله تعالی دردیلرسه) یا محبتله قایدر آنلر اوزرینه یا عذاب ایدر انلره زیرا که آنلر ظلم ایدیجیدرلر * ف الله سبحانه کندو پیغمبرینه تنبیه بیوردیکه قول ایچون اختیار یوقدر الله سبحانه دیلدیکی شیء ایدر اکرچه کافرلر سزلره دشمنلردر و ظلم اوزره‌درلر لیکن الله دیلرسه آنلره هدایت ویررو دیلرسه انلره عذاب ایدر کندو طرفکزدن انلره بد دعا ایتمکز (ولله ما في السموات وما في الارض) ت والله ایچوندر کوکلرده اولان شیلر و یرده اولان شیلر (يغفر لمن يشاء ويعذب من يشاء) ت یارلغار اول کیمسنه‌یی که دیلر و عذاب ایدر اول کیمسنه‌یه که دیلر (والله غفور رحيم) ت والله یارلغیجیدر امر کیجیدر (يا ايها الذين آمنوا لا تأكلوا الربوا اضعافا مضاعفة واتقوا الله لعلكم تفلحون) ت ای اول کیمسنه‌لر که ایمان کتوردیکز ییمکز فائض قات بقات وصاقنڭ اللهدن تا اوله که نجات بوله‌سکز * ف اشبو راده ربانی اول سببدن ذکر بیوردیکه یوقارده غزانی بیان ایله نامردلك ذکر اولندی فائض یمکدن نامردلك حاصل اولور ایکی وجهله اول شودر که حرام مالی یمکدن طاعتڭ توفیقی آز اولور وطاعتلرڭ بیوکی جهاددر ثانیسی شودر که فائض آلمق زیاده بخلدر زیرا که کندو مالنی نقدرکه اودنج ویرمشدی ینه آلدی اراسنده اودنج آلان کیمسنه‌نڭ ایشی بتدی بونی دخی بلش براقیوب اوزرینه کارقویوب عوض دیلر پس بر کیمسنه‌یه که مال اوزره اوقدر بخل وارایسه بو کیمسنه جانن بذل ایتمکه نیجه قادر اولور (واتقوا النار التي اعدت للكافرين) ت وصاقنڭ شو اوددنکه مهیا قلنمشدر کافرلر ایچون (واطيعوا الله والرسول لعلكم ترحمون) ت و بیورلدیغنی قبول ایدڭ اللهڭ و آنڭ پیغمبرینڭ تا اوله که سز اسرکنمش اوله‌سکز (وسارعوا الى مغفرة من ربكم وجنة عرضها السموات والارض اعدت للمتقين) ت وچابکلك ایدڭ یارلغمق جانبنه کندو ربکزدن وجنت طرفنه که آنڭ اینی کوکلر و یر کبیدر مهیا قلنمشدر صاقنلر ایچون (الذين ينفقون في السراء والضراء والكاظمين الغيظ والعافين عن الناس والله يحب المحسنين) ت اول کیمسنه‌لر ایچونکه خرج ایدرلر کنکشلکده و قیتلقده و اشاغی ییجیدرلر طارلقلرینی و صالیویریجیدرلر ادملرڭ قصورندن والله سورایو ایش ایدنلری (والذين اذا فعلوا فاحشة او ظلموا انفسهم

ذكروا الله فاستغفروا لذنوبهم ومن يغفر الذنوب الا الله ولم يصرّوا على ما فعلوا وهم
يعلمون) ت اول كسنه لركه وقتا ايشلرلر كوتو ايشلرى ياظلم ايدرلر كندو نفسلرينه
خاطرلرينه كتوررلر الله تعالى يى پس يارلغنمق طلب ايدرلر كندو بزه لريچون وكيمدركه
يارلغيه بزه لرى الله دن غيرى ودائم اولمزلر ايشلدكارى كناه اوزرينه وآنلر (كناهلك
عذابندن كناه اوزره دائم اولمغك عذابى زياده اولديغنى) بيلورلر (اولئك جزاؤهم مغفرة
من ربهم وجنات تجرى من تحتها الانهار خالدين فيها ونعم اجر العاملين) ت اشبو كروه
آنلرك جزالرى يارلغنمقدر كندو ربلرى جانبندن وجنتدركه آقر آنلرك آلتندن ايرمقلر
آنلر ابدى اولورلر انده وكوزلدر (بومذكور عملرى) ايشليلرك مزدى (قد خلت من
قبلكم سنن فسيروا فى الارض فانظروا كيف كان عاقبة المكذبين) ت البته كچدى
ايدى سزدن ايلرو واقعه لر پس سير ايديكز يرده وكوريكز نيجه اولدى يلانجيلرك آخرى
* ف كافرلرك انبيالر ايله عناددن قارشولمسى عادت قديمه لريدر وهر برقرنك وملكك
خبرينى تحقيق ايدر اولسك ظاهر اولور وبيلورسنز كه اولده انبيايه مشقتلر ايرشمشدر
آخرده الله آنلرك دشمانلرينى هلاك ايدوب انلره ياردم ايدر احد غزاسنده تمش كسنه
شهيد اولوب قالان كسنه انهزام بولديلر الله تعالى آنلرى تقويت قلمغيچون بيوردر
(هذا بيان للناس وهدى وموعظة للمتقين) ت اشبو بللوا يتمكدر آدملره ويول
كوسترمكدر واوكوت ويرمكدر صاقننلره (ولا تهنوا ولا تحزنوا وانتم الاعلون ان كنتم
مؤمنين) ت وكوشك اولميكز وغمكين اولميكز وسنز لرسكز غالب اوليجى اكر مسلمان ايسه كز
(ان يمسسكم قرح فقد مس القوم قرح مثله) ت اكر ايرشديسه سزه بر ياره پس البته
ايرشدى ايدى كافرلر كروهنه (بدر غزاسنده) آنك كبى ياره (وتلك الايام نداولها بين
الناس) ت اشبو حادثه لرى (چوق فائده لر ايچون) دوراتديرز آدملرك اره سنده
(وليعلم الله الذين آمنوا ويتخذ منكم شهداء) ت وتاكه بيله الله اول كسنه لريكه ايمان
كتورديلر وشهيد ايده سزلك بعضكزى (والله لا يحب الظالمين) ت والله سومز ظالم
ايديجيلرى (وليمحص الله الذين آمنوا ويمحق الكافرين) ت وتا كامل عبار ايده الله

مسلمانلرى (يعنى انلرك كناهنى محو ايده) ويوق ايده يه كافرلرى * ف يعنى غالب اولمق
ومغلوب اولمق دكشيلك اولان شيدر ومسلمانلره شهادت درجه سى ايرشدرمك منظور
ايدى ومؤمنلر منافقلردن تميز اولمق مؤمنلره تربيت ايلمك منظورايدى اشبو اجلدن مؤمنلره
شوقدر مغلوبيت حاصل اولدى يوخسه كافرلردن الله راضى دكلدر (ام حسبتم ان تدخلوا
الجنة ولما يعلم الله الذين جاهدوا منكم ويعلم الصابرين) ت ايا ظن ايدرميسكز كه كيره سكز
جنته وحالا تميز ايتمامش اوله الله اول كسنه لريكه جهاد ايتديلر سزدن وآندن اول كه
آيرميه صبر ايدنلرى * احد غوغاسندن فرار ايدنلره خطاب ايدوب بيوررركه غوغادن قاچديكز
ودين يولنده پيغمبر ايله مشقته صبر ايتمديكز بو يله ايكن جنته كيرمك استرسكز عمل ايتمدن
مزد طلب ايدرسكز بو ايسه عقلدن ايراقدر (ولقد كنتم تمنون الموت من قبل ان تلقوه
فقد رأيتموه وانتم تنظرون) ت وتحقيق آرزو ايتديكز اولومى (يعنى شهيد اولمغى)
ايرشمزدن اول غوغايه پس البته كورديكز آنى وسزلر نظر ايدرديكزا كا (وما محمد الا
رسول قد خلت من قبله الرسل) ت ودكلدر محمد مكر پيغمبردر البته كچدى اندن ايلرو
پيغمبرلر (افائن مات او قتل انقلبتم على اعقابكم) ت ايا اكر كندو باشنه اوله يا
اولدريله دونرميسكز كندو طبانكز اوزرينه * يعنى مرتد اولورميسكز (ومن ينقلب
على عقبيه فلن يضر الله شيئا) ت وبركسنه دونرسه كندو طبانى اوزرينه پس البته
هيچ زيان ايرشدرمز الله سبحانه يه (وسيجزى الله الشاكرين) ت وثواب ويرر الله
شكر ايدنلره * ف اشبو احد غوغاسنده كامل مسلمانلرك بعضسى دخى كيرودونديلر
اشبو سببدنكه كافرلك بريسى كندو كروهلرينك اره سنده چاغرديكه بن محمدى شهيد
اولديردم كادم واول حضرت يارهلنوب ياره سندن قان چوق كيتمك سببيله بدنته ضعف كاوب
برخندقه دوشوب قالمشلر ايدى وقتا كه اصحابلر دخى كندوبى كورمديلر اول سوزى يقين
ايتديلر چونكه اول حضرت هوشيار اولدى يانته بولنان مسلمانلرى بغشدروب ينه
غوغايه باشلدى اول وقتده كافرلر دونوب كيتديلر پس الله سبحانه بيوردكه پيغمبر وفات
ايتسون ويا ايتسون دين اللهك دينيدر آنك اوزرينه ثابت اولسكز وهم بو آيتده اشارت
واردركه شو حضرتك وفاتندنصكره بعض كسنه مرتد اولورلر واول كسنه لركه دين
اوزرينه ثابت اولورلر انلرايچون بيوك اجر واردر بويله اولديكه حضرتك وفاتندنصكره
چوق كسنه لر مرتد اولديلر حضرت صديق اكبر آنلرك بعضسنى قتل ايدوب وبعضسنى ينه

مسلمان قيلادیلر (وما كان لنفس ان تموت الا باذن الله كتابا مؤجلا) ت ويوقدر هيچ بر كمسنه ايچون كه اوله مكر اللهك اراده سيله يازلمشدر وقت معينله مقيددر (ومن يرد ثواب الدنيا نؤته منها ومن يرد ثواب الآخرة نؤته منها وسنجزي الشاكرين) ت وهر كمسنه ديلرسه دنيانك جزاسنى ويررزا كا دنيا جزاسندن وهر كمسنه ديلرسه آخرتك جزاسنى ويررزا كا آخرت جزاسندن ويقيندركه كوزل جزا ويره لم شكر ايدنلره * ف يعنى اول كمسنه لره كه اشبو دين اوزره ثابت اوله لر انلر دينى بولورلر دنياى دخى بولورلر (وكاين من نبي قاتل معه ربيون كثير فما وهنوا لما اصابهم في سبيل الله وما ضعفوا وما استكانوا والله يحب الصابرين) ت وچوق پيغمبرلر كه غوغا ايتديلر (كفار ايله) انك ايله برابر اللهه طاعت ايدن چوق كمسنه لر پس كوشكلك ايتمديلر انلره ايريشن مصيبت سببيله اللهك يولنده وضعفلك ايتمديلر وبيچاره لك كوسترمديلر والله سور صبر ايديجيلرى (وما كان قولهم الا ان قالوا ربنا اغفر لنا ذنوبنا واسرافنا في امرنا وثبت اقدامنا وانصرنا على القوم الكافرين) ت ودكادى (اللهه طپان) كمسنه لرك سوزى آندن غيرى كه ديديلر اى بزم ربمز يارلغه بزم كناهلريمزى وحددن كچمكمزى كندو ايشلريمزده ومحكم قيل اياقلريمزى (كفار ايله غوغا ايتديككمزوقتلرده) وياردم ايت بزه كافر اولان كروهلر اوزرينه (فاتاهم الله ثواب الدنيا وحسن ثواب الآخرة والله يحب المحسنين) ت پس ويردى آنلره الله كوزل جزا دنياده وكوزل جزاى آخرتده والله سور ايو ايشليلرى (يا ايها الذين آمنوا ان تطيعوا الذين كفروا يردوكم على اعقابكم فتنقلبوا خاسرين) ت اى مؤمنلر اكر اطاعت ايتسه كز كافرلره كيرو دوندررلر سزى كندو طبانكز اوزرينه (يعنى سزى دينلرينه دوندروب مرتد ايدرلر) پس اولورسكز زيان ايشليلر * ف احد غزاسنده مؤمنلرك كوكللرى كه قيرلدى كافرلر ومنافقلر وقتى بولوب بعضسى الزامه قالقشديلر وبعضلر دوستلق صورتنده مؤمنلره نصيحت ايتدكه باشلديلر تا بردخى كافرلر ايله غوغا ايتميه لر الله سبحانه آكاه ايدركه دشمنلرك الداتمسنى ايشتميكز (بل الله مولاكم وهو خير الناصرين) ت بلكه الله سزه كومك ايديجيدر والله ياردم ايدنلرك زياده كوزليدر (سنلقي في قلوب الذين كفروا الرعب بما اشركوا بالله ما لم ينزل به سلطانا ومأواهم النار وبئس مثوى الظالمين) ت آنارز كافرلرك قلبلرينه نامردلكى وقورقوبى اول سببدنكه شريك قوشديلر الله

سبحانه يه برشيئى كه نازل قيلمادى الله اول شى ايچون هيچ بر دليل وآنلرك يرلرى جهنمدر ونه كوتى طوره جق يردر ظالملره * ف يعنى كافرلر الله سبحانه نك خرسزلريدر وخرسزلك كوكلنده قورقو بولنور اشبو سببدن الله سبحانه آنلرك قلبلرينه قورقو آتار (ولقد صدقكم الله وعده اذ تحسونهم باذنه حتى اذا فشلتم وتنازعتم في الامر وعصيتم من بعد ما اراكم ما تحبون) ت وتحقيق طوغر وقلدى سزلك حقكزده الله كندو وعده سنى اولوقتده كه اولدرديكز آنلرى (يعنى كافرلرى) اللهك امريله اولوقته دكين كه قورققلق ايتديكز ونزاع ايتديكز كندو ايشكزده وامره مخالفت ايتديكز آندنصكره كوستردى سزه سوديككز شيئى (منكم من يريد الدنيا ومنكم من يريد الآخرة ثم صرفكم عنهم ليبتليكم ولقد عفا عنكم والله ذو فضل على المؤمنين) ت سزدن بعض كمسنه وار ايديكه ديلردى دنيايى وينه سزدن بعض كمسنه وار ايديكه ديلردى آخرتى صكره كيرو دوندردى سزى انلردن (يعنى قاچديكز) تا كه صنه يه سزى والبته كچدى وعفو ايتدى سزدن والله رحمت صاحبيدر مؤمنلر اوزرينه * ف يعنى اول مسلمانلره غلبه لك وار ايدى كافرلرى قتل ايتديلر وكافرلرى قاچرديلر وفتح علامتى كورينور ايدى واصحابك بعضسى مال غنيمت المغيچون خوشلقده ايديلر وبعضسى اسلامك غلبه سيچون شاد ايديلر وقتا كه مسلمانلردن پيغمبرك حكمسزلكى اولدى قضيه برعكس اولدى واشبو حكمسزلكدن بريسى شو ايديكه اول حضرت اوق آتقده ماهر اولانلردن اللى كيشى يى برطاغك چقوريولنده طوردردى عسكرى بكلمكيچون وقتا كه اول اوق آتان كمسنه لر اسلامك غالب اولسنى كورديلر اول يردن چيقوب كيتمكه وفتحده برابر اولوب غنيمت مالى آلمغى ايستديلر بعضى كمسنه لر آنلرى منع ايتديلر اما آنلر ايشتمديلر اول يرده فقط اون كيشى قالدى وكافرلر آنلرك كيتديكنى كورنجه ارقه لرى صره يوريش ايتديلر وايكنجى سبب شودر كه وقتا كه كافرلر قاچغه باشلديلر مسلمانلر آنلرك ارقه سى صره مسارعت ايتدكلرنده اول حضرت ندا ايتديلر كه كافرلرك وراسنده دوشميكز بنم جانبمه كلكز وقتا كه اول جانبده غنيمتى كورديلر دونمديلر شو حكمسزلكى ايتدكلرى سببيله شكست اولديلر (اذ تصعدون ولا تلوون على احد والرسول يدعوكم في اخراكم فاثابكم غما بغم لكيلا تحزنوا على ما فاتكم ولا ما اصابكم والله خبير بما تعملون) ت اولوقتكه ايراق دوشديكز قاچمقلقده يوز چويروب باقديكز هيچ بر كمسنه طرفنه وپيغمبر چاغردى سزى بر جماعتك ايچنده كه سزلك ارقه كز طرفنده ايديلر پس جزا ويردى سزه غم اوزرينه غمله اشبو نصيحت ويرمك انكيچوندركه تا غمناك اولميه سكز اواشى اوزرينه كه اللركزدن كچدى واواشى اوزرينه كه ايرشدى سزه والله خبردار در عمل ايتديككز ايشلره * ف يعنى

سنزلر رسول اللهنك قلبنى صندرديكز آنك بدلنده سنزه صقنقلق حاصل اولدى تابر دخى عاصى اولوب بر بلايه دخى اوغراميه سكز (ثم انزل عليكم من بعد الغم امنة نعاسا يغشى طائفة منكم وطائفة قد اهمتهم انفسهم يظنون بالله غير الحق ظن الجاهلية) ت صكره ايندردى سنزلك او زريكزه غمدنصكره بر امينلك اولان اويقونى كه اشبو اويقو اوغندردى بر قاچ آدملرى سزدن وبشقه بر كروه وار ايدى كه عملنجى يصه مشدى آنلرى كندولرينك فكرى كمان ايدرلر ايدى الله سبحانه يه جاهليتك حقسز ظننى يعنى منافقلر محمد عليه السلامك ايشى باشه چيقمز وتمام اولماز ديو ظن ايدرلردى (يقولون هل لنا من الامر من شئ) ت ديرلر ايدى ايا وارميدر بزم ايچون اشبو ايشدن برشى * يعنى اشبو ايشده بزم اختيارمز يوقدر بزم تدبيرمز له عمل ايتمزلر (قل ان الامر كله لله) ت ديكل البته ايشلرهپسى الله ايچوندر (يخفون فى انفسهم ما لا يبدون لك) ت كيزلو طوترلر كندو قلبلرنده سكا آشكاره ايتمدكلرى شئ (يقولون لو كان لنا من الامر شئ ما قتلنا ههنا) ت ديرلر اكر اولسيدى بزم ايچون اشبو ايشدن برشى اولديرلمز ايدك بو راده (قل لو كنتم فى بيوتكم لبرز الذين كتب عليهم القتل الى مضاجعهم وليبتلى الله ما فى صدوركم وليمحص ما فى قلوبكم والله عليم بذات الصدور) ديكل اكر اولسيديكز كندو او يكزده البته طشره كاورلر ايدى اول آدملر كه مقدر اولمش آنلر او زرينه اولديرلمك كندولرى اولهجك يرلرينك جانبنه (يعنى اشبو غوغاده صقنقلق وقتل اولنق اللهنك علمنده مقدر ايدى) وتاصنه يه الله اولشيئى كه سنزلك يوركلكزده وار ايدى وكامل عيار ايليه اول برشيئى كه سنزلك قلبلركزده واردر والله بيليجيدر سينه لرده اولان شيئى * ف اشبو شكست اولمقده اول كسنه لر كه شهيد اولملرى مقدر ايدى شهيد اولديلر واول كسنه لر كه غوغادن كيرو دونمه لرى مقدر ايدى قاچديلر واول كسنه لر كه غوغا ميدانتده قالديلر آنلر او زرينه او يقو غالب اولدى اشبو سببدن قورقو وحيرانلق زائل اولدى و برغشيان كه اول حضرته عارض ايدى شوهم زائل اولدقده مسلمانلر اول حضرتك حضورينه جمع اولوب غوغايه شروع ايتديلر وايمانلرى ضعيف اولنلرى ديديلر كه بزم المزده هيچ برشى يوقدر اشبو كلامك ظاهر اولان معناسى احتمال ايدركه يعنى بزم بو مغلوب اولمزدنصكره بزم ايشمز قالمدى جملهسى خراب اولدى ياخود معناسى شودر كه اولشيئى كه الله سبحانه ديلدى بيوردى بزده نه اختيار وار اما نيتلرنده مرادلرى شوايديكه بزم مشورتمزى ديكلميوب مدينه دن طشره چيقديلر آنكيچون بوقدر آدملر هلاك اولدى الله سبحانه اشبو ايكى معنانك ردنده ارشاد ايلديكه اشبو مسلمانلرك مغلوب اولمسنك حكمتى اولدركه صادق وانلرمنافقلردن تميز اولهلر ايمانلرنده صادق اولدقلرندن (ان الذين تولوا

منكم

منكم يوم التقى الجمعان انما استزلهم الشيطان ببعض ما كسبوا ولقد عفا الله عنهم ان الله غفور حليم) ت تحقيق اول كسنه لر كه يوز چويرديلر سزدن اول كونده كه ايكى كروه بر برينه اوغراشديلر (يعنى مسلمانلر ايله كافرلر) همان انلرى سورچدردى شيطان كسب ايتدكلرى بعض شيئلك شومانى سببيله وعفو ايتدى الله آنلردن تحقيق الله يارلغيجيدر يواشلق ايديجيدر * ف اشبو رادن معلوم اولديكه اول كسنه لر كه غوغادن كيرو قالديلر او زرلرينه كناه قالمدى (يا ايها الذين آمنوا لا تكونوا كالذين كفروا وقالوا لاخوانهم اذا ضربوا فى الارض او كانوا غزى لو كانوا عندنا ما ماتوا وما قتلوا ليجعل الله ذلك حسرة فى قلوبهم) ت اى مؤمنلر اولمكز اول كسنه لر كبيكه كافر اولديلر وديديلر كندو قرنداشلرينك حقنده اولوقتده كه سفر ايدرلر يرده ياخود بولنديلر غزالرده اكر اولسه يدى آنلر بزم ياغزده اولمزلر ايدى واولديرلمزلر ايدى تاكه يصه يه الله اشبو سوزلرينى تاسف ايتمك انلرك قلبلرنده (والله يحيى ويميت والله بما تعملون بصير) ت والله ديرلدر واولديرر والله ايشلديكمكز ايشلرى كوريجيدر (ولئن قتلتم فى سبيل الله او متم لمغفرة من الله ورحمة خير مما يجمعون) ت واكر اولديرلمش اوله سكز اللهك يولنده ياخود اولمش اوله سكز البته يارلغنق الله جانبندن و باغشلق زياده كوزلدر اول شيدنكه (يعنى اول حياتنكه آنده دنيا منافعنى جمع ايدرلر (ولئن متم او قتلتم لالى الله تحشرون) ت واكر اوله سكز وياخود اولديرلمش اوله سكز البته اللهك جانبنه قالدرلمش اولورسكز * ف يعنى بر كسنه برخيرلو ايشه اقدام ايدوب آنده اولسه ويا اولديرلسه آنك او زرينه تاسف ايتمه لر زيرا كه الله سبحانه نك تقديرينه انكار ايتمكدر وآخرت فائده سندن كوز يومق ودنيايى سومك ايسه كافرلرك خصلتندندر (فبما رحمة من الله لنت لهم ولو كنت فظا غليظ القلب لانفضوا من حولك فاعف عنهم واستغفر لهم وشاورهم فى الامر فاذا عزمت فتوكل على الله ان الله يحب المتوكلين) ت پس اسركمك سببيله اللهدن يومشقلق ايتدك كندولره (يعنى احد غزاسنده قچانلره) واكر اولسك كوتى خويلى قلبى قتى طاغلورلردى سنك اطرافكدن پس كچ انلرك قصورندن ويارلغنقلق ديله آنلر ايچون (وانلرك خاطرلرينى خوش ايتمك ايچون) مشاوره ايت انلر ايله غوغا امرنده پس قچانكه قصديكى محكم ايتدك تاپشور امريكى الله او زرينه تحقيق الله سور تاپشورانلرى * ف احتمال ايدركه اول حضرت عليه السلامك كوكلى مسلمانلردن

ناخوش اولمش اوله ودیلمش اوله که بردخی آنلر ایله مشاوره ایتمسون اشبو اجلدن الله سبحانه امر لدیکه اول مشاوره ایتمک کوزلدر وقتا که مشاوره ایله بر امر که قرار بولدی بردخی آندن واز کچلز (إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَخْذُلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) ت اکر یاردم ایتسه سزه الله پس هیچ برکسنه غالب دکادر سزلك اوزرکزه واکر نصرت ویرمیوب ذلیل براقسه سزی پس کیمدرکه یاردم ایده سزه آندن صکره والله اوزرینه تا اپشوره مسلمانلر (وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ) ت والبته خیانت ایتمك نبی دن اولمز وهرکسنه که خیانت ایتسه کتورر خیانت ایتدیکی شیئی قیامت کوننده (یعنی باشی اوزرینه کتوروب) صکره تمام ویرلمش اولور هر برآدمه جزا واشیتدك جزاسیکه ایشلدی وآنلر ظلم اولنمش اولمزلر * ف مترجم دیرکه وقتا که اول حضرت علیه السلام که غنیمت مالنده متصرف اولدی اشبو آیت نازل اولدیکه برکسنه اول حضرتك حقنده خیانت کمان ایتمسون * ف اشبو آیتدن مراد یا مسلمانلرك قلبنی آلوب آنلری خوشحال ایتمکدر تا کمان ایتمیه لرکه اول حضرت علیه السلام ظاهرده بزدن عفو ایتدیسه ده باطن جانبنده ایتمش واولورکه بشقه وقتده انك عوضنی بزلردن الیسر درشو یله ایش انبیانك شیوه سی دکادرکه ظاهرده بشقه جه وباطنده بشقه جه اوله لرو بنه مسلمانلره بیلدیررکه حضرت صلی الله علیه وسلم اوزره کمان ایتمسونلر که مال غنیمتی کیزلیه واحتمال ایدرکه بونی شو جهتله بیوردیکه اول اوقآتانلر غاری ترك ایدوب غنیمت ایچون کلدیلر اکر کلمزلر ایسه اول حضرت آنلره حصه ویرمز ویاخود مال غنیمتدن برشی کیزلرلر دیو کلمش اوله لر ودیرلر که بدر غوغاسنده غنیمت مالندن برشی غائب اولدی برآدم سویلدیکه اولورکه اولشیئی شو حضرت کندو نفسیچون آلیقودی اشبو اوزره بو آیت نازل اولدی (أَفَمَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ) ت ایا اول کسنه که کیتدی اللهك رضاسنه تابع اولدی اولورمی اول کسنه کبیکه کیرودوندی اللهك غضبنه وآنك منزلی جهندرونه کوتوردر جهنم (هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ) ت انلرنیجه درجه لر اوزرینه درراللهك یاننده والله کوریجیدر اول شیئی که آنلر ایشلرلر * ف یعنی پیغمبر وجمیع آدملر برابرد کالردنیا مالنه طمع ایتمك انبیادن اولمز (لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ

وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ) ت البته چوق چوق نعمت ویردی الله مؤمنلره چونکه کوندردی انلرك ارهسنده بر پیغمبری کندو قوملرندن اوقور آنلر اوزرینه اللهك نشانه لرینی وآرتدیرر آنلری واوکردر آنلره کتابی وعلمی وتحقیق انلر بوندن اول آشکاره یولشاشورمقده ایدیلر (أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَنَّى هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) ت وقتا که (اشبو احد کوننده) ایرشدی کده سزه بر مصیبت که سز ایرشدرمش ایدیکز آنك ایکی قاتنی بدر کوننده دیدیکز نه یردن کلدی بزه اشبو مصیبت دیکل که سزلك نفسلر کزلك یاننده ندر (که امره مخالفت ایتدیککزلك جزاسیدر) البته الله هر برشی اوزرینه قادردر * ف یعنی سزلر بدر غزاسنده کافرلردن یتمش کسنه یی اولدیردیکز و یتمشنی دخی اسیر ایتدیکز وشو احد غزاسنده سزلردن یتمش آدمی شهید اولدقده نیچون طارغین اولورسکز واشبو مغلوبیت ایسه کندو قصورکزدندر زیرا که پیغمبرك امرن دیکلمیوب مرکزی ترك ایدوب غوغایه حاضر اولدیکز یا اول سببدندرکه بدر اسیرلرینی اولدیرمیوب مال آلوب خلاص ایتدیککز و پیغمبر علیه السلام خبر ویرمش ایدیکه اکر بو اسیرلری اولدرمیوب فدا آلوب براقورسه کز سزدن یتمش کسنه لر شهید اوله جقدر مردملر ایسه بو کلامی قبول ایتمیوب فدا آلوب اسیرلرینی براقدیلر (وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ) ت واول شیکه ایرشدی سزه ایکی کروهك بری برینه هجوم ایتمسی کوننده اللهك اراده سیله ایدیکه تا تمییز ایده مؤمنلری منافقلردن (وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا) ت وتمییز ایده اول برکسنه لر یکه منافق اولدیلر (وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوِ ادْفَعُوا) ت ودینلدی آنلره کلکز غوغا ایدیکز اللهك یولنده یاخود کافرلری باده کزدن دفع ایدیککز (قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَاتَّبَعْنَاكُمْ) ت دیدیلر اکر بیلسه ایدك غوغا ایتمکی (یعنی غوغانی مصلحت کورسیدك) البته تابع اولوردق سزه (هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ) ت بونلر کفره اول کونده زیاده یقین ایدیلر کندولرینه نسبة ایمان جانبنه (یعنی اهل کفره یقین اولملری اهل ایمانه یقین اولملرندن زیاده ایدی) دیرلر کندو آغزلریله اول شیئی که یوغیدی آنلرك قلبلرنده الله بیلیجیدر کیزلد کلری شیئی * ف معلوم اوله که اشبو منافقلرك کلامیدرکه ظاهرده نفاق سبیلی اوزره سویلدیلر اکر غوغایی بیلسیدك سزکله برابر غوغایه حاضر اولوردق

ویاخود دیدیلر که بزلر غوغانك اصلو بندن خبردار دكلز وقلبلرنده مسلمانلره طعن ایتدیلر که بزم مشورتمزی دکلمدیلر واول منافقلره معلوم دکادر که اشبو سوزلری سببندن ایماندن ایراق اولوب کفره قریب اولدیلر (الذین قالوا لاخوانهم وقعدوا لو اطاعونا ما قتلوا) ت اول کمسنه‌لر که کندولری غوغادن تقاعد ایتمشلر ایدی دیدیلر کندو قرنداشلرینك حقنده اگر بزم سوزیمزی قبول ایتسه ایدیلر اولدیرلمزلر ایدی (قل فادرؤا عن انفسکم الموت ان کنتم صادقین) ت دیگل دفع ایدیکز کندو نفسلرکزدن اولومی اگر طوغرو دیر ایسه‌کز (ولا تحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله امواتا بل احیاء عند ربهم یرزقون) ت واولی ظن ایتمیکز اول کمسنه‌لری که اولدیرلدیلر اللهك یولنده بلکه دیریدرلر کندو ربلرینك یاننده رزق ویرلش اولورلر (فرحین بما آتاهم الله من فضله ویستبشرون بالذین لم یلحقوا بهم من خلفهم الا خوف علیهم ولا هم یحزنون) ت شاداندرلر اوا شیدنکه ویردی آنلره الله کندو احسانندن وخوشوقت اولورلر اول کمسنه‌لر ایله که یتشممشلر آنلرك آرقه‌سندن (یعنی غوغاده قتل اولنموب باقی قالان ارقداشلرینك حاللرندن مژده‌لنورلر ومسرور اولورلر که) اصلا قورقو یوقدر آنلر اوزرینه وده کالر آنلر غملنجی (یستبشرون بنعمة من الله وفضل وان الله لا یضیع اجر المؤمنین) ت وقتلری کوزل اولور الله جانبندن اولان نعمتله وآنك احسانیله واولشیله که الله ضایع قلمز مؤمنلرك ثوابنی * ف شهیدلر ایچون اولدقدنصکره برنوع حیات واردر که سائر اولیلر ایچون یوقدر شهیدلره اشبو حالده کوزلجه کوزلجه یمك وایچمك وعیش وعشرتلری کمال وجهی اوزرینه حاصلدر وسائر مؤمنلری جنته داخل اولدقدنصکره بویله اولور (الذین استجابوا لله والرسول من بعد ما اصابهم القرح للذین احسنوا منهم واتقوا اجر عظیم) ت اول کمسنه‌لر که قبول ایتدیلر اللهك امرینی ورسولنك بیوردیغنی یاره‌لندقدنصکره بو ایش ایشلیلر ایچون اشبو کروهدن والله‌دن قورقانلر ایچون بیوك مزد واردر * ف احد غوغاسنده مسلمانلر وکافرلر بری بریله عهد باغلدیلر که کله‌جك ییلده بدر چارسوسنده جنك اوله‌جقدر وقتا که بدر چارسوسنك وقتی کلدی کافرلر بر آدمی کوندردیلر تا که کندولرینك چوقلغن مسلمانلره بیان ایدوب آنلری توقفده براقه‌لر حال بویله ایکن مسلمانلر رسول علیه السلام ایله برابر بدر چارسوسنه چیقوب آلقو وصاتقویه مشغول اولوب زیاده ربح وکاره نائل اولدیلر وکافرلردن هیچ برکمسنه آنلره تعرض ایتمدیلر اشبو غزایه بدر صغری دیرلر الله سبحانه انلرك مدحنده اشبو آیتی نازل قیلدی * ف چونکه احد غوغاسی بتورلدی

ابو سفیان که کافرلرك بلوکی اوزره بیوك ایدی دیدیکه کله‌جك ییلده بدر مقامنده غوغا اوله‌جقدر وحضرت پیغمبر دخی قبول بیوردی وقتا که کله‌جك ییل کلدی اول حضرت مؤمنلره بیوردیکه واریکز غوغایه کیده‌لم شو وقت اول کمسنه‌لر که رفاقت ایتدیلر وغوغایه آماده اولدیلر آنلره شو بشارت واردر که شکست اولندقدنصکره ینه شو جرائت ایتدیلر (الذین قال لهم الناس ان الناس قد جمعوا لکم فاخشوهم فزادهم ایمانا وقالوا حسبنا الله ونعم الوکیل) ت اول کمسنه‌لر که دیدی آنلره آدملر که البته کافرلر عسکر جمع ایتدیلر سزلك ایچون پس قورقك شو عسکردن پس زیاده قلدی اشبو سوز آنلرك ایمانلرینی ودیدیلر بسدر بزه الله وکوزل ایش یاپیجیدر * ف ابو سفیان دیلدیکه حضرت پیغمبر اگر وعده اوزره کلمزسه الزام مسلمانلر جانبنده قالور که غوغادن قورقدیلر بوصکره برکمسنه‌یه که مدینه‌یه کیدر ایدی بر آز پاره ویردیکه مدینه‌ده واروب شویله خبر سویلسون تا مسلمانلر قورقه‌لر وغوغایه کلمیه‌لر اول کمسنه ایسه مدینه‌یه کلوب سویلمکه باشلدیکه مکه اهلی بر بیوك جمعیت وعسکر جمع ایتدیلر سزلره انلر ایله غوغا ایتمك ایو دکلدر والله سبحانه مسلمانلره استقلال بیوردی مسلمانلر ایسه شویله دیدیکه بسدر بزه الله آندنصکره بدر مقامنه واروب آلقو وصاتقو ایدوب کار وفائده آلوب دونوب کلدیلر که جملك آیتلرده شویله بیان واردر (فانقلبوا بنعمة من الله وفضل لم یمسسهم سوء واتبعوا رضوان الله والله ذو فضل عظیم) ت پس کیرو دوندیلر مسلمانلر اللهك جانبندن اولان نعمتله وآنك احسانیله ایرشمدی آنلره بر کوتولك وتابع اولدیلر اللهك رضاسنه والله بیوك احسان صاحبیدر (انما ذلکم الشیطان یخوف اولیاءه فلا تخافوهم وخافون ان کنتم مؤمنین) ت همان اشبو خبری ویرن شیطاندر قورقیدر کندو احبابلرینی (یعنی ایمانی ضعیف اولانلری) پس سزای مسلمانلر قورقمیك کافرلردن وقورقك بندن اگر مؤمن ایسه‌کز * ف یعنی اول کمسنه که خبر کتوردی شو کمسنه‌یه شیطان تعلیم ایتمش ایدی (ولا یحزنك الذین یسارعون فی الکفر انهم لن یضروا الله شیئا) ت وغملندرمسونلر سنی ای محمد اول کمسنه‌لر که چابکلك ایدر کفرده یاردم ایتمکده البته آنلر اصلا ضرر ایرشدرمزلر الله تعالی‌یه (یعنی آنك دیننه) هیچ برشیئی (یرید الله الا یجعل لهم حظا فی الآخرة ولهم عذاب عظیم) ت دیلر الله سبحانه که ویرمیه آنلره هیچ برنصیب آخرتده وآنلر ایچوندر بیوك عذاب * ف یعنی منافقلر وقتا که مسلمانلرك اراسنده کلوب اوتوردیلر کفر سوزلری سویلمکه باشلدیلر (ان الذین اشتروا الکفر

بالایمان لن یضروا الله شیئا ولهم عذاب الیم) ت تحقیق اول کسنه‌لر که آلدیلر یعنی اختیار
ایتدیلر کافرلکی ایمان بدلنده البته ضرر ویرمزلر الله تعالی یه هیچ برشیئی و آنلر ایچوندر
دردویریجی عذاب (ولا یحسبن الذین کفروا انما نملی لهم خیر لانفسهم) ت والبته کمان
ایتمسونلر کافرلر که بزم مهلت ویرمکمز آنلره ایودر آنلرك حقنده (انما نملی لهم لیزدادوا
اثما ولهم عذاب مهین) ت همان مهلت ویررز آنلره تا که زیاده اوله‌لر کناهکارلقده و آنلر
ایچوندر ذلیل قلیجی عذاب (ما کان الله لیذر المؤمنین علی ما انتم علیه حتی یمیز الخبیث من
الطیب) ت هرکز براقمز الله مسلمانلری اول برشی اوزرینه که سزانك اوزرینه سکز
(یعنی ای منافقلر مؤمنلری کیزلوده طعن وظاهرده استهزا ایدراولدیغکز حال ایله سزی براقمز)
تا که آیره‌یلدی پاکیزه‌دن (وما کان الله لیطلعکم علی الغیب ولکن الله یجتبی من رسله من
یشاء فآمنوا بالله ورسله وان تؤمنوا وتتقوا فلکم اجر عظیم) ت وهرکز خبردار قیلمز
الله سزلری غائب اولان شی اوزرینه لیکن الله سچر کندو پیغمبرلرندن اول کسنه یی که دیلر
(یعنی پیغمبرلردن دیلدیکی کسنه‌لره بعض غایبلری بیلدیرر) پس ایمان کتوریکز الله سبحانه یه
و آنك پیغمبرلرینه و اکر ایمان کتوره‌سه کز وصاقنه‌سه کز سزکچون اولور بیوك مزد * ف یعنی
حق تعالی مؤمنلری منافقلردن سچروتمیز ایدر و غیبك خبرینی هیچ برکسنه یه ایرشدرمز
مکر رسوللره (ولا یحسبن الذین یبخلون بما آتاهم الله من فضله هو خیرا لهم بل هو شر لهم
سیطوقون ما بخلوا به یوم القیامة ولله میراث السموات والارض والله بما تعملون
خبیر) ت ولا یقدرکه کمان ایتمه‌لر اول کسنه‌لر که بخیللك ایدرلر اوشیله که ویردی آنلره الله
کندو احساننده شو بخیللکی کندی ایچون ایو بلکه اول بخیللك کوتودر آنلر ایچون
یقیندر که طوق شکلنده چکراش اوله آنلره اول شی که بخل ایتدیلر آنکله قیامت کوننده
الله ایچوندر کوکلرك کیروقودقلری و یرك کیروقودیغی والله اولشیکه ایشلرسکز خبرداردر
اکا * ف هرکسنه که زکات ویرمسه مالی قیامت کوننده یلان واژدرها صورتنده اولوب
بوغازینه طوق کبی چوریلور والله وارثدر جمله سنه یعنی آخر سزلر اولیسرسکز و هب
ماللریکز باقی قاله جقدر اکر بز کندو اللریکزایله ویررسه‌کز ثواب حاصل ایدرسکز (لقد سمع
الله قول الذین قالوا ان الله فقیر ونحن اغنیاء سنکتب ما قالوا وقتلهم الانبیاء بغیر حق

ونقول

ونقول ذوقوا عذاب الحریق) ت تحقیق ایشتدی الله اول کسنه‌لرك سوزینی که دیدیلر الله
فقیردر و بزلر زنکینز (یعنی چونکه یهودلر اقرضوا الله آیتنی ایشتدیلر دیدیلر که بزلر زنکینز
والله فقیردر والله اعلم) یازرز دیدکلری شیئی و ینه یازرز آنلرك اولدیردکلرینی پیغمبرلری
حقسزیره ودیریز طادیکز یاندریجی اولان عذابی (ذلك بما قدمت ایدیکم وان الله لیس
بظلام للعبید) ت اشبو عذاب اول عمل سببیله‌در که ایلرو کوندردی سزلك اللریکز و اول
سببله درکه الله قوللرینه ظلم ایدیجی دکل (الذین قالوا ان الله عهد الینا الا نؤمن لرسول حتی
یأتینا بقربان تأکله النار قل قد جاءکم رسل من قبلی بالبینات وبالذی قلتم فلم قتلتموهم ان کنتم
صادقین) ت اول کسنه‌لر که دیدیلر البته الله حکم کوندردی بزم جانبمزه که ایمان کتورمیه‌لم
هیچ بر پیغمبره حتی کتوره بیزه بر قربان که آنی ییه اود (یعنی غیبدن بر اود ظهور ایدوب
قربان اولان شیئی قاپوب کتوره) دیکل تحقیق کتوردیلر سزه پیغمبرلر بندن اول آیدین
اولان معجزه‌لری و دیدیککز قربانی پس نیچون اولدیردیکز آنلری اکر طوغرو ایسه کز * ف
یعنی چون رسوللردن شو معجزه اولمش که برشیئی اللهه نیاز ایله قویسه ایدیلر کوکدن
اودا ینه دریلوب آنی یاندرسه اول شیئك قبول اولندیغی معلوم اولوردی جهودلر بهانه
ایتدیلر که الله سبحانه دن بزه امر شودر که اکر برکسنه نبوت دعواسی ایدرسه قربان کتوروب
انبو قربانی کوکدن آتش اینوب یزسه اول کسنه نبی دکلدر شمدی یا محمد سندن شویله معجزه
کورمزایسه‌سکا ایمان کتورمیز دیدیلر الله تعالی اشبو بهانه‌لرینی باطل قلوب بیوردرکه هر بر
پیغمبره آیروجه آیروجه معجزه ویرلمشدر لازم دکل که جمله پیغمبرلره بر معجزه اوله و جهودلرك
حیله‌لری یلان ایدی (فان کذبوك فقد کذب رسل من قبلك جاؤا بالبینات والزبر والکتاب
المنیر) ت پس اکر یلانه نسبت ایتسه‌لر سنی (ملول ومحزون اولمه که) یلانه نسبت اولندی پیغمبرلر
که سندن اول کلوب کتورمشلر ایدی آیدین معجزاتلری و صحیفه‌لری و آیدین اولان کتابلری (کل
نفس ذائقة الموت) ت هر بر آدم ولومی طادیجیدر (وانما توفون اجورکم یوم القیامة) ت همان
تمام ویرلمش اولورسکز کندو مزدکزی قیامت کوننده (فمن زحزح عن النار وادخل الجنة فقد
فاز) ت پس هرکسنه ایراقلشدیرلسه جهنمك اودندن داخل قلنمش اولسه جنته تحقیق اوکیمسه
مرادینه ایرشدی (وما الحیوة الدنیا الا متاع الغرور) ت و دکلدر دنیانك دیریلکی مکر آلدادیجی
متاعدر (لتبلون فی اموالکم وانفسکم ولتسمعن من الذین اوتوا الکتاب من قبلکم ومن

الذين اشركوا اذى كثيرا) ت البته صنانمش اولورسكز كندو مالكزده و كندو نفسلريكزده والبته ايشيدرسكز اول كسنه لردنكه كتاب ويرلدى آنلره بزدن اول و مشركلردن چوق باشه چالمغى (وان تصبروا وتتقوا فان ذلك من عزم الامور) ت واكر صبر ايتسه كز و صاقنسه كز پس البته اشبو خصلت مقصود اولان ايشلردندر (واذ اخذ الله ميثاق الذين اوتوا الكتاب لتبيننه للناس ولا تكتمونه فنبذوه وراء ظهورهم واشتروا به ثمنا قليلا فبئس ما يشترون) ت وياد ايله كتوراولوقتيكه طوتدى الله كتاب ويرلنلردن عهدو پيمانيكه البته بيان ايده سز كتابى آدملره و كيزلميه سز آنى (يعنى اول كتابده محمد عليه السلامك خبرين كيزلمه يه سز) پس آتدى و پردیلر شو عهدى كندو آرقلرينك ورا سنه و آلديلر آنك بدلنده ازبچوق پاره يى پس كوتو شيدر كه آلورلر آنى (لا تحسبن الذين يفرحون بما اتوا ويحبون ان يحمدوا بما لم يفعلوا فلا تحسبنهم بمفازة من العذاب ولهم عذاب اليم) ت كمان ايتمه اول كسنه لر يكه شاد اولورلر ايشلدكلرى شى ايله (يعنى محمد السلامك نشانين كيزلمكلر يله و سورلركه اوكلمش اولورلر ايشلمدكلرى شى ايله (اللهك عهدينى يرينه كتورمدكلر يله) پس صانمه آنلريكه عذابدن خلاص اولان يرده درلر و آنلر ايچوندر انجديجى عذاب * ف جهودلر غاط مسئله لرى اوكرتديلر و رشوت آلديلر و پيغمبرمز عليه السلامك صفتلرينى كيزلديلر و كندو كندولر يله شادان اولورلرديكه كسنه بزى مؤاخذه ايتمكه قادردكل و امید ايلديلركه آدملر آنلرى اوكرلر (يعنى مدح ايدرلر) كه چوق عالملردر و دين اهلندندر وحقه طپانلردندر دیو (ولله ملك السموات والارض والله على كل شئ قدير) ت والله ايچوندر كوكلرك پادشاهلغى و يرلك پادشاهلغى والله هر برشى اوزرينه قادردر (ان فى خلق السموات والارض واختلاف الليل والنهار لآيات لاولى الالباب) ت البته كوكلرى ياراتقده و يرى ياراتقده و كيجه نك و كوندزك كيدوب كلمسنده نشانه لر واردر عقل صاحبلرى ايچون * ف يعنى بندن معجزه طلب ايتمكه حاجت يوقدر زيرا كه آنك امرايتمسى توحيددر و توحيدده دلالت ايدن نشانه لر عالمك جمله سنده ظاهر و آشكاره در (الذين يذكرون الله قياما وقعودا وعلى جنوبهم ويتفكرون فى خلق السموات والارض ربنا ما خلقت هذا باطلا سبحانك فقنا عذاب النار) ت اول كسنه لركه ذكر ايدرلر الله سبحانه يى طوردقده واوطوردقده

ویاتدقده (يعنى هر برحاللرنده) وتامل ايدرلر كوكلرك ويرلك خلق اولنمسنده ديرلر اى بزم ربمز خلق ايتمدك بونى عبث (يعنى بليغ اولان تدبيرسز ياراتمدك) پاكك واردر سنكچون پس صاقله بزى اودك عذابندن * ف يعنى اشبو عالمى عبث ياراتمدى يعنى بو عالمك انتهاسى بشقه برعالمه در (ربنا انك من تدخل النار فقد اخزيته وما للظالمين من انصار) ت اى بزم ربمز البته سن هركسنه يى كه كتوره سن جهنمه البته رسوا ايتدك آنى و يوقدر ظالملر ايچون هيچ بريار دم ايديجى (ربنا اننا سمعنا مناديا ينادى للايمان ان آمنوا بربكم فآمنا ربنا فاغفر لنا ذنوبنا وكفر عنا سيئاتنا وتوفنا مع الابرار) ت اى بزم ربمز البته بزلر ايشتدك برندا ايديجى (يوكسك اوازله) چاغروايمان جانبنه كه ايمان كتورك كندو ربكزه پس بزلر ايمان كتوردك اى بزم ربمز پس يارلغه بزم كناهلريمزى و ايراق ايت بزدن بزم كوتولكمزى واولدير بزى ايو ايشليلر ايله (ربنا وآتنا ما وعدتنا على رسلك ولا تخزنا يوم القيامة انك لا تخلف الميعاد) ت اى بزم ربمز وير كل بزه اول برشيى كه وعده ويردك بزه كندو پيغمبرلرك دللرى اوزره و رسوا ايتمه بزى قيامت كوننده البته سن وعده كه خلاف ايتمزسن (فاستجاب لهم ربهم انى لا اضيع عمل عامل منكم من ذكر او انثى بعضكم من بعض فالذين هاجروا واخرجوا من ديارهم واوذوا فى سبيلى وقاتلوا وقتلوا لاكفرن عنهم سيئاتهم ولادخلنهم جنات تجرى من تحتها الانهار ثوابا من عند الله والله عنده حسن الثواب) ت پس قبول ايتدى آنلرك دعاسنى آنلرك ربى شويله كه بن ضايع قيلمام هيچ بر ايشليننك ايشنى سزدن ارككدن يا قاريدن سزلك بعضكز بعضكزك جنسندندر پس اول كسنه لركه هجرت ايتديلر و طشره چيقارلديلر كندو اولرندن واذيت ويرلديلر بنم يولمده و غوغا ايتديلر و اولديرلديلر البته ايراق ايدرم آنلردن آنلرك بره سنى والبته كتوريرم آنلرى جنتلره كه آقر آنلرك التندن ايرمقلر آنلره ثواب ويرمكله اللهك يانندن والله ك يانندە دركوزل اولان عوض (لا يغرنك تقلب الذين كفروا فى البلاد) ت كركدركه الدانمسون سنى كافرلرك كاوب كتمسى (وآنلرك تجارت ايدوب كزكش چكنمسى) شهرلرده (متاع قليل ثم مأواهم جهنم وبئس المهاد) ت اشبو آزفائده در صكره آنلرك منزلى جهنم اولورونه كوتو يردر جهنم (لكن الذين اتقوا

ربهم لهم جنات تجرى من تحتها الانهار خالدين فيها نزلا من عند الله وما عند الله خير للابرار) ت ليكن اول كمسنه لر كه قورقديلر كندوز بلرندن آنلر ايچوندر باغچه لر كه آقر آلتندن ايرمقلر دائم قالورلر آنده تحفه اوله رق اللهك ياتندن واولشيكه اللهك ياتنده در زياده كوزلدر ايو ايشليلره (وان من اهل الكتاب لمن يؤمن بالله وما انزل اليكم وما انزل اليهم خاشعين لله لا يشترون بآيات الله ثمنا قليلا) ت وتحقيق كتاب اهلندن بعض كمسنه لر واردر كه ايمان كتورديلر الله سبحانه يه واولشيئه كه اينديرلدى سزلك جانبكزه واولشيئه كه ايندرلدى آنلرك جانبنه الچقلق ايدرلك الله تعالى يه آلمزلر اللهك نشانه لرينك عوضنده آز بها (اولئك لهم اجرهم عند ربهم ان الله سريع الحساب) ت اشبوكروه آنلر ايچوندر آنلرك مزدى ربلرينك ياننده البته الله چابك حساب ايديجيدر (يا ايها الذين آمنوا اصبروا وصابروا ورابطوا واتقوا الله لعلكم تفلحون) ت اى مؤمنلر صبر ايديكز ومحنت چكيكز وغوغايه مهيا اولكز وقورقكز الله دن تا اوله كه قورتله سكز * ف يعنى ثابت اولكز دين اوزرينه ومقابله ده يعنى غوغا ايتمكده وطوريكز كافرلرك قارشولرنده

(سورة النساء مدنية وهى مائة وخمس أوست أوسبع وسبعون آية)

(نساء سوره سى مدينه ده نازل اولمش واشبو سوره يوز يتمش بش ويا آلتى ويا يدى آيتدر)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم

(يا ايها الناس اتقوا ربكم الذى خلقكم من نفس واحدة وخلق منها زوجها وبث منهما رجالا كثيرا ونساء واتقوا الله الذى تساءلون به والارحام ان الله كان عليكم رقيبا) ت اى آدملر صاقنكز كندو ربكزدن كه اول ياراتدى سزى بر شخصدن وياراتدى اول كمسنه دن كندى قاريسنى وطاغتدى بونلردن چوق اركك لرى وچوق قاريلرى وصاقنك اول الله دن كه سؤال ايدرسكز بريبريكزدن آنك آديله وقورقك رحملرى كسمكدن البته الله سبزلك اوزريكزه حفظ ايديجى اولور * ف يعنى آدمدن حوايى ياراتدى صكره ايكسندن جمله آدملرى ياراتدى وخبردار اولك خصملر كزدن يعنى كونولك ايتمكز اقربالريكزه ورحمى كسميكز

(وآتوا اليتامى اموالهم ولا تتبدلوا الخبيث بالطيب ولا تأكلوا اموالهم الى اموالكم انه كان حوبا كبيرا) ت ويريكز باباليرى اولان چوجقلره ماللرينى وبدل قيلمكز ايوسنى كوتوسيله ويمكز آنلرك مالنى كندو مالكزه قارشديروب البته شويولك كناهدر * ف يعنى يتيملرك ولىلرينه ووصيلرينه الله سبحانه امر ايديوركه آنلرك ماللرينه خيانت ايتميك وتبديل ايتميكز زياده احتياط اوزره اولك وچقانكه عاقل وبالغ اولديلر ماللرينى كندولرينه تسليم ايدلك (وان خفتم الا تقسطوا فى اليتامى فانكحوا ما طاب لكم من النساء مثنى وثلاث ورباع فان خفتم الا تعدلوا فواحدة او ما ملكت ايمانكم ذلك ادنى الا تعولوا) ت واكر بيلسه كز كه عدل ايتمكه قادر اولميه جقسكز باباسى اولمش قزلرك حقنده پس نكاح ايديكز اواشيئى كه خوش كاور سزه بشقه قاريلردن ايكيشر ايكيشر واوچر اوچر ودردر دردر پس اكر قورقار ايسه كز كه اشبو صورتده دخى عدله قادر اولمزسكز پس نكاح ايدلك برقارى يا فراش جاريه سى طوتيكز اول كمسنه يى كه مالك اولديكز اكا اشبو زياده يقيندر ظلم ايتمه مككزه (وآتوا النساء صدقاتهن نحلة فان طبن لكم عن شئ منه نفسا فكلوه هنيئا مريئا) ت وويريكز قاريلره آنلرك مهرلرينى خوشخويلقله پس اكر قاريلر خوشلقله بخشه لرسه سزلك ايچون مهرلك بعضندن پس يمكز آنى حلال اوله رق صفا ايله * ف جاهليت زماننده يتيمه اولان قزلرك وليلرى عمه زاده لرى كبى مثلا اشبو قزلرى عقد نكاحه كتوروب حقلرينى ادا ايتمزلر ايدى الله سبحانه اشبو آيتى نازل بيوردى * ف اكر قورقسه كز كه اى وليلر يتيمه قزلرى كنديكز نكاح ايتديككز تقديرده عدل ايده ميه سكز ومهرينى ويره ميه سكز ايچونكه حق طلب ايدن بر كمسنه يوقدر وماللرينى كنديلرينه ويرميه سكز سزدن شو مالى طلب ايدن بولنمديغندن پس اولوقتده بشقه قاريلر چوقدر برقوجه يه حلال اولاندى ايكيشر ايكيشر واوچر اوچر ودردر دردر آندن زياده جمع ايتمك جائز دكادرزيرا كه اشبو قدرلك حقنى ادا ايتمك بك مشكلدر واكر اشبو قاريلرك حقنده عدل ايتمكه قادر اولسه كز نكاح ايدلك والا برقارى كفايت ايدر واكر برقارى اولمز ايسه برفراش جاريه سن اختيار ايدلك كه كفايت ايدر وهم معلوم اوله كه اكر بر كمسنه نك قاريسى متعدد اولورسه آره لرنده يمكده وايچمكده وكيمكده وكيجه ياتمده بوانلقده برابرجه عدالت ايتمك واجبدر اكر شويله ايتمسه قيامت كوننده بريانى اوزره باصه رق حشر اولنور وينه تقييد بيورديكه قاريلرك مهرلرين كوكل خوشلغيله ادا ايديكز واكر قاريلر طيب نفسله مهرلرندن قوجه لرينه برشى باغشلسه لر جائزدر (ولا تؤتوا السفهاء اموالكم التى جعل الله لكم قياما وارزقوهم

فیها واکسوهم وقولوا لهم قولا معروفا) ت وویرمیکز عقلسزلره کندو مالکزی که یصه دی
الله آنی سزیچون معیشتکزك استقامتنك سببی ویدیریکز آنلره وکیدیریکز آنلره
شو مالدن و دییکز آنلره اییو سوز * ف یعنی لازمدر که سفهالر اوزرینه حجر قوناله و آنلرك مالارینکه
همه مسلمانلر منتفع اولور واسطه سز اولسون یا واسطه ایله اولسون آنلرك النه ویروب
ضائع ایتمسون * ف یعنی اکر یتیم عقلسز اولسه مالی انك الینه ویرمیکز لیکن مصرفی اول
مالدن قیلیکز بچانکه بالغ اولسه وعقل حاصل ایتسه اول وقت مالی اکا ویریکز و تلطیف
خاطرله کوزلجه کوزلجه کلام سویلیکز شویله که اشبو مال سنك مالکدر بزم مالمز دکل
و بزلر سکا خیرخواهلق ایدرز (وابتلوا الیتامی حتی اذا بلغوا النکاح فان آنستم منهم
رشدا فادفعوا الیهم اموالهم ولا تأکلوها اسرافا وبدارا ان یکبروا) ت وصنه یکز یتیملری
(یعنی جوجقلق زماننده) تا اول وقته قدر که ایریشه لر نکاح حدینه (یعنی بالغ اوله لر) پس انلردن
بولسه کز کوزل تدبیری پس ویرك آنلره مالارینی ویمکز شو مالاری (یعنی آنلرك کوچکلکی
زماننده) حقسز یره و چابك یولك اولورلر قورقوسیله (ومن کان غنیا فلیستعفف
ومن کان فقیرا فلیأکل بالمعروف) ت وبرکسنه اولسه زنکین پس کرکدر که صاقنه (یعنی
اکر یتیمك ولیسی ویا وصیسی زنکین اولسه لر یتیمك مالندن هیچ برشی آلمیه لر) وبرکسنه
فقیر اولسه پس ییه کوزل وجهله (فاذا دفعتم الیهم اموالهم فاشهدوا علیهم وکفی بالله
حسیبا) ت پس بچانکه ویرسه کز آنلره مالارینی شاهد دیکك آنلر اوزرینه و بسدر الله
حساب کورمکده * ف یعنی یتیمك مالندن کندو مصرفکزه خرج ایتمك اکر محتاج
اولسه کز عملك اجرتی قدری یتیمك مالندن آلکز و بچانکه بر جوجغك باباسی اولسه یتیمك
مالنی برنیجه مردملرك اوکنده کتوروب حسابنی یازوب بر امانتلو کیشی النه تاپشوره لر
و بچانکه یتیم بالغ اولسه مالنی کندویه ویرسونلر و شاهدلره کوسترسونلر و هرنه قدر یتیمك
مصرفنه صرف اولسه حسابنی بیلدیرسونلر (للرجال نصیب مما ترك الوالدان والاقربون
وللنساء نصیب مما ترك الوالدان والاقربون مما قل منه اوکثر نصیبا مفروضا) ت ارککلر
ایچون حصه واردر اول شیدن که کیرو براقدی باباسی وآناسی واقربالری وقاریلر ایچون
دخی حصه واردر اول شیدن که کیرو براقدیلر آنی باباسی وآناسی واقربالری اول مالدن که
آز اوله یاخود چوق اوله معین اولان حصه * ف یعنی ارککلر ایچون وقاریلر ایچون مال
متروکده حصه واردر اول مال آز اولسون ویا چوق اولسون واشبو آیتده رد واردر جاهلیت
اهلنه زیرا که قاریلره ارث وحصه ویرمزلر ایدی خواه اول قاری چوجق اولسون یاخود

یولك اولسون وینه ارکك چوجغه ارث وحصه ویرمزلر ایدی * ف کفره رسملرندن ایدیکه
قاریلری وارث صایمزلر ایدی ایمدی قاریلره دخی میراث مقرر اولدی (واذا حضر القسمة
اولوا القربی والیتامی والمساکین فارزقوهم منه وقولوا لهم قولا معروفا) ت و بچانکه
حاضر اوله ارث مالنی قسمت ایتدکاری وقتده اقربالر (یعنی وارث اولمین اقربالر) و باباسی
اولمش جوجقلر و کدالر پس ویریکز آنلره برشی یعنی استحباب طریقله و دییکز آنلره کوزل
سوز * یعنی اولینك مالنی ورثه لره تقسیم ایتدیککز وقتده وارث اولمیان اقربالردن
ویتیملردن وفقرالردن شو قسمته حاضر اولسه لر آنلره برازشی اکرام ایدك و خاطرلرینه
مراعات ایدك دیری دیری سوز سویلمیکز و اکر چوقجه طلب ایتسه لر عذر بیان ایدك
(ولیخش الذین لو ترکوا من خلفهم ذریة ضعافا خافوا علیهم فلیتقوا الله ولیقولوا قولا
سدیدا) ت وکرکدر که قورقه لر الله دن اول کسنه لر که (یتیمه وصی وولی اولورلر) اکر که
کیرو براقسه لر کندولرندن صکره ضعیف اولان اولادلرینی قورقه لر اوزرلرینه که ضائع
اولورلر (دیو ایمدی الله دن قورقوب کندو اولادلرینك حالنه قیاس ایله اولادلری مثابه سنده
اولان یتیملره کوزل باقسونلر که صکره کندولر دخی اوله جك اولورسه جوجقلرینه باقه لر)
پس کرکدر که صاقنه لر الله دن وکرکدر که یتیملر حقنده دییه لر محکم سوز * ف یعنی اول
کسنه لرکه آنلرك اولادی واردر کالازم اولان اولدرکه اکر وصیت ایده جك اولسه بر وجه
اوزرینه ایتمیکه ورثه لره ضرر اولمیه و شو شرع شریفده مالك ثلثیله ویا آندن آزیله مقدردر
آندن زیاده جائز دکلدر * ف یعنی میتك ارقه سنده اولادی حقلرنده قصورلق ایتمه لر کندو
نفسلرینه قیاس ایده لر نیجه که کندولر وفات ایدوب اولادلری قالدقده نقدر غم و کدر ایدرلر که
بزم اولادیمزك حالی نصل اوله جقدر بز اولدکدنصکره دیو (ان الذین یأکلون اموال الیتامی
ظلما انما یأکلون فی بطونهم نارا وسیصلون سعیرا) ت تحقیق اول کسنه لرکه ییرلر یتیملرك
مالارینی حقسز یره همان ییرلر کندو قارنلرنده اودی وکیرورلر جهنمه (یوصیکم الله فی اولادکم
للذکر مثل حظ الانثیین فان کن نساء فوق اثنتین فلهن ثلثا ما ترك وان کانت واحدة
فلها النصف ولابویه لکل واحد منهما السدس مما ترك ان کان له ولد فان لم یکن له ولد وورثه
ابواه فلامه الثلث فان کان له اخوة فلامه السدس من بعد وصیة یوصی بها او دین
آباؤکم وابناؤکم لا تدرون ایهم اقرب لکم نفعا فریضة من الله ان الله کان علیما

حكيماً) ت حكم ايدرالله كندو اولادلر كزك حقنده كه اركك ايچون واردر ايكى قارينك
حصه‌سى قدرى پس اكر ميتك اولادلرى هپسى قارى اولوب ايكيدن زياده اولسه‌لر انلر
ايچون واردر ميت كيرو قويديغى مالك اوچدن ايكيسى (اكر قز ايكى اولسه ينه حصه‌سى
اوچدن ايكيدر والله اعلم *ف واكر قز بر اولسه بر قز پس انكيچوندر ترکه‌نك ياريسى
وميتك باباسى و آناسنك هر برينه ايچون واردر آلتيدن برحصه اول مالدنكه كيرو براقدى
آنى اكر اولسه ميتك ولدى پس اكر اولمسه انكيچون ولد اشبو ميتك وارثى باباسى واناسى
اولديلر پس اناسيچون واردر اوچدن برى (وباقى قلان باباسنكدر) پس اكر اولسه ميتك
قرنداشلرى پس ميتك اناسى ايچون واردر آلتيدن برحصه (يعنى اركك قرنداش
وقز قرنداش انانك حصه‌سنى ناقص ايدرلر اكرچه كندولرى هيچ برشى آلمزلر سه‌ده واركك
قرنداش وياقز قرنداش بر اولسه انانك حصه‌سى كه اوچدن بريدر ناقص ايده‌مز والله اعلم)
واشبو تقسيم ايتديكى وصيتى ادا ايتدكدنصكره در ياديني ادا ايتدكدنصكره در (يعنى اكر
وصيت بولنسه اول باول وصيتى ادا ايده‌لر واكر انجق دين بولنسه اول باول دينى ادا ايده‌لر والله
اعلم) سزلك بابالر كز وسزلك اوغلانلر كز بيلمزسكز كه آنلرك قنقيسى زياده يقيندر سزه منفعت
ايرشدرمكده حصه‌معين قلنوبدر الله جانبندن البته الله بيليجيدر ايشلرى محكمدر
*ف اشبو آيتده ايكى ميراثلرى بيان بيوردى بريسى اولادك ميراثى ايكنجيسى باباوانانك
واكر اولاد اركك وهم ديشى اولسه‌لر ارككك حصه‌سى ايكى قات وديشينك حصه‌سى
برقاتدر يعنى ارككك پايى اوچدن ايكيدر وديشينك حصه‌سى اوچدن بردر اكر وارث
برقارى اولسه مال متروكك ياريسى آنكدر اكر قاريلر ايكى وزياده اولسه‌لر اوچدن ايكى‌يى
برابرجه تقسيم ايدوب آله‌لر وانانك حقى آلتيدن بردر اكر ميتك اولادى واريسه وينه
قرنداشدن وقز قرنداشدن بردن زياده بولنسه واكر اولادى بولنمزايسه ويا قرنداش
وياقز قرنداش بولنمزسه انانك حقى ثلثدر وميتك باباسنك حصه‌سى اكر ميتك اولادى
وارايسه آلتيدن بردر اكر ميتك اولادى بولنمزسه باباسى عصبه اولور وميتك مالى اول تجهيز
وتكفينه صرف اولنور اكر برشى باقى قالسه اكر دينى وارايسه اكا صرف اولنور اكر
برشى ارتارايسه وصيتى وارايسه اوچدن برى مثلا وصيته صرف اولنور باقى قلان مالده
وارثلرك حصه‌لرى واردر بو تقسيمده عقلك مدخلى يوقدر شونى الله سبحانه مقرر ايتمش كه
الله جله‌دن اعلادر (ولكم نصف ما ترك ازواجكم ان لم يكن لهن ولد فان كان لهن ولد
فلكم الربع مما تركن من بعد وصية يوصين بها او دين) ت وسزكچون واردر قاريكزلك
كيرو براقديغنك ياريسى اكر اولمسه اشبو قاريلرك ولدى پس اكر اولسه آنلرك ولدى
سزكچون واردر درتدن بر اولشدنكه كيرو براقديلر ايتدكلرى وصيتى ادا ايتدكدن
صكره وياخود دينى ادا ايتدكدنصكره (ولهن الربع مما تركتم ان لم يكن لكم ولد

فان

فان كان لكم ولد فلهن الثمن مما تركتم من بعد وصية توصون بها او دين) ت وقاريلر
ايچون واردر درتدن بر آندنكه سز كيرو براقديكز اكر اولمسه سزكچون ولد پس اكر اولسه
سزكچون ولد پس قاريلر ايچون واردر سكزدن بر اندنكه سز كيرو براقديكز وصيتى ادا ايتدكدن
صكره كه بيورمشسكز شو وصيته وياخود دينى ادا ايتدكدنصكره *ف بو آيه‌ده الله سبحانه
قوجه‌نك وقارينك ارثنى بيان بيوردى قارينك مالنده قوجه‌نك حصه‌سى ياريدر اكر
قارينك اولادى يوق ايسه واكر اولادى اولورسه برابردر بو قوجه‌دن اولسون وياخود
بشقه قوجه‌دن اشبو صورتده قوجه‌نك ارثى درتدن بردر وقارينك قوجه‌نك مالنده
ارثى درتدن بردر اكر قوجه‌نك اولادى يوغيسه برابردر اشبو قاريدن اولسون ويا بشقه
قاريدن اشبو صورتده اولادى وارايسه قارينك حقى سكزدن بردر مال نه جنس اولور ايسه
اولسون نقد ويا سلاح وياحلى ويا يير وياقوناق ويا باغچه وغيرذلك واكر قارينك مهرى ادا
اولنمش اولسه دينه داخلدر ارثى آندن عوض اولماز (وان كان رجل يورث كلالة او امرأة
وله اخ او اخت فلكل واحد منهما السدس فان كانوا اكثر من ذلك فهم شركاء في الثلث
من بعد وصية يوصى بها او دين غير مضار وصية من الله والله عليم حليم) ت واكر اولمش
قوجه‌كه اندن ارث ايسترلر ويا اولمش قارى كلاله اولسه (كلاله اولدركه باباسى واولادى
اولمسه) وانكيچون بر قرنداش واردر وياخود قز قرنداش واردر (يعنى انا سندن يعنى
اخيافى) پس انلردن هر بريسى ايچون واردر آلتيدن بر حصه پس اكر اولسه انلر بردن زياده
پس آنلر برى بريله شريكدرلر اوچدن برنده اولنان وصيتى ادا ايتدكدنصكره وياخود
دينى ادا ايتدكدنصكره بركمسنه‌يه ضرر ايرشدرمز سزه بن حكم اولنمشدر الله جانبندن والله
بيليجيدر و يواشلق ايديجيدر *ف وصيت اكر ثلثدن آرتق اولسه اعتبارى يوق والله اعلم *ف
بوراده قرنداشلك وقز قرنداشلك ميراثلرينى بيان بيوردى اكر ميتك باباسى يا اوغلى وارايسه
قرنداش وياقز قرنداش ايچون هيچ ارث يوقدر اكر بابا ويا اوغل يوغيسه اولوقت قرنداشه
وقز قرنداشه ارث واردر قرنداش وياقز قرنداش اوچ قسم اوزره درلر بريسى اعيانى كه بابا
وانادة بر بريله شريكدرلر ايكنجيسى علاتى يعنى بابالرى بر اوله واناليرى بشقه بشقه اوله
اوچنجيسى اخيافى كه انادة شريكدرلر وبابالرى آيرو آيرو اوله واخيافى قرنداش وقز قرنداش
ايچون اشبو آيتده بيورديكه بريسنك آلتيدن بر حصه‌سى واردر يعنى اكر بردن زياده اولسه‌لر
اوچدن بر حصه‌لرى واردر اشبو وارثده اوغلان وقز برابردر يعنى حصه‌لرى برابر آله‌لر واولكى
ايكى قسمده اولان قرنداش وقز قرنداش ميتك اولادى مثالى اوزره‌درلر يعنى اعيانى

قرنداشلر وقزقرنداشلر ميتڭ اولادي كبيدرلر چقان ميتڭ باباسي ويا اوغلي اولمزايسه واعياني قرنداش وقزقرنداش دخي بولنمزايسه بوصورتده علاتيلره ميراث واردر والله تعالى بويله بيورديكه وصيتڭ اداايتمكي اولدركه اكر ميت بركمسنه يه نقصان ايرشدرمزايسه ونقصان ايكي قسم اوزره در برنجيسي شودركه مالڭ اوچدن برندن زياده كمسنه يه ويرمك ايچون وصيت ايدوب اولمش اوله پس وصيت مالڭ اوچدن برنده جاري اولور زياده سنده جاري اولمز ايكنجيسي شودركه بر وارثه ميراثده كندي حصه سني الهجقدر ميت كندي جانبندن رعايت ايدوب شوكمسنه يه ارثڭ حصه سندن زياده برشي ويرمك ايچون بيورمش اوله شو وصيت دخي معتبر دكادر اكرچه وارثلر شويله وصيتلري اكرايسترلرسه قبول ايتسونلر اكرا ستمزلرسه قبول ايتسونلر وبوراده شوبش قسم ميراثلري كه بيورديلر شومذكور اولان ميراث آلان كمسنه لر ايچوندر اونلردن غيري بشقه قسم وارثلر واردركه آنلره عصبه ديرلر بونلره ميراثده حصه يوقدر پس اكر عصبه وار ايسه وخصملردن حصه الان كمسنه بولنمزسه اولوقت عصبه اولان كمسنه جمله مالي كنديسي الور اكر عصبه ايله ارث الان خصم دخي وار ايسه اولوقتده خصملر كنديلرڭ حصه لري قدري الدقدنصكره مالدن هرنقدر قالمش ايسه عصبه اولان كمسنه آلور اكرمالدن هيچ برشي قالمزايسه عصبه اولان كمسنه آله مز وميتڭ عصبه سي شول اركك اولوركه ميتڭ خصملغنده قارينڭ واسطه سي اولمزايسه وعصبه درت درجه اوزره درلر اولكي درجه ده اوغل واوغلڭ اوغلي درلر ايكنجي درجه ده باباودده درلر اوچنجي درجه ده قرنداش وقرنداشڭ اوغلي درلر ودردنجي درجه ده عمو جه وعموجه نڭ اوغلي يااوغلنڭ اوغلي وينه بردرجه ده اكرنيچه كيشيلر وار ايسه اول كمسنه كه ميته خصملغنده يقين اوله مقدم اولور مثلا اوغل ايله اوغلڭ اوغلي وار ايسه ميتڭ ارثني المقده اوغل مقدمدر وقرداش ايله قرداشڭ اوغلي وار ايسه قرداش مقدمدر واعياني ايله علاتي وار ايسه اعياني مقدمدر وينه اركك اولاديله وقرنداشيله قزوقزقرنداش عصبه اولورلر وبشقه خصملرده بويله اولمزوا كرايكي قسمڭ وارثلري بولنمزايسه اولوقت اوچنجي قسم وارث اولورلر وانلره ذوالرحم ديرلر يعني شو قسملركه آنلره ديشي واسطه سيله اقربا اولورلر وآنلرڭ معين حصه لري يوقدر قزڭ اوغلي كبي واناسنڭ باباسي كبي وقزقرنداشڭ اوغلي كبي ودايي كبي وتيزه كبي وعمه كبي واولادلري كبي واشبو وارثلرڭ حسابي عصبه لرڭ حسابي كبيدر (تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) ت اشبو حدلر اللهڭ مقرر ايتديكيدر وهركمسنه كه اطاعت ايتسه الله تعالى يه وانڭ رسولنه كتورور آني جنتلره كه آقر آنلرڭ آلتندن ايرمقلر ابدي اولورلر آنده واشبودر

بيوك اولان مطلوبه ايرشمك (وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ) ت وهربركمسنه كه عاصي اولسه الله سبحانه يه وآنڭ پيغمبرينه وكچسه آنڭ مقرر ايتديكي حدلرندن كيرديرر آني جهنمه ابدي اولور آنده وانكچوندر ذليل قيلجي عذاب (وَاللَّاتِي يَأْتِينَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ اَرْبَعَةً مِنْكُمْ فَاِنْ شَهِدُوا فَاَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتّٰى يَتَوَفّٰيهُنَّ الْمَوْتُ اَوْ يَجْعَلَ اللّٰهُ لَهُنَّ سَبِيلًا) ت واول كمسنه لركه سزڭ قاريلر كزدن ايدرلر زنايي پس شاهد طلب ايديكز آنلر اوزرينه درت آدم كنديكزدن (يعني مسلمانلردن) پس اكر شهادت ويررلر ايسه حبس ايدڭ آنلري اولرده اولوقته دكين كه تمام ايده آنلرڭ عمريني اولوم ياخود قيله الله آنلر ايچون بر يول * ف اشبو آيتدنصكره الله سبحانه بر يولي مقرر ايتديكه ثيبه رجم وباكره يه جلده در الحال حبس حكمي دكلدر * ف زنا حكمي شويله بيورديكه درت شاهد مسلمانلردن كركدر اشبو راده زنانڭ حديني انزال بيورمدي بوراده وعده ايتدي صكره سورهٔ نورده انزال بيوردي (وَالَّذَانِ يَأْتِيَانِهَا مِنْكُمْ فَآذُوهُمَا فَاِنْ تَابَا وَاَصْلَحَا فَاَعْرِضُوا عَنْهُمَا اِنَّ اللّٰهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا) ت واول ايكي كمسنه كه زنا ايدرلر سزدن اذيت ويرڭ آنلره پس اكر توبه ايتسه لر واو ايشلري اختيار ايتسه لر پس اعراض ايديكز آنلره ايذا ويرمكدن البته الله توبه يي قبول ايديجي اسركيجيدر * ف اشبو آيت مجملدر واحاديث شريفه ده مذكوردركه باكره اولان حره نڭ حدي يوز قامچي اورمقدر وطول اولان حره قاريلر ككي رجمدر وقول وكوله طائفه سنه اللي قامچي اورملر والله سبحانه اعلم * ف اكر ايكي كمسنه بزي بريله كوتو فعلي ايتسه لر مجملا امر ايتديكه آنلره اذيت ويرلڭ واكر توبه ايتسه لر جفا ويرمكز وقتا كه زنانڭ حدي نازل اولدي اشبو راده كي فعل قبيحڭ حدي تعيين اوزرينه بيان اولنمدي واشبو حدڭ بيانده علما اختلاف ايتديلركه يازنانڭ حدي كبيدر وياقلنجله اولدرمكدر ويابشقه طور ايله اذيت ويرمكدر (اِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللّٰهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَاُولٰئِكَ يَتُوبُ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا) ت همان توبه يي قبول ايتمك الله سبحانه يه لازمدر اول كمسنه لر ايچونكه ايشلديلر كوتو اولان ايشي نادانلقله صكره توبه ايدرلر چابجق (يعني اولمزدن اول) پس اشبو كروه قبول ايدر توبه يي الله آنلر اوزرينه (يعني رحمتيله معامله ايدر الله آنلره) الله بيليجيدر حكمتله متصفدر (وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتّٰى اِذَا حَضَرَ اَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ اِنِّي تُبْتُ الْاٰنَ وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ اُولٰئِكَ اَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا اَلِيمًا) ت ويوقدر توبه يي قبول ايتمك وعده سي اول كمسنه لر

ایچون که ایشلرلر کوتو اولان ایشلری اولوقتده دکین که کلور آنلردن برینه اولوم دیدی بن
توبه ایتدم شمدی ونه یوقدر آنلر ایچون که کافر اولدقلری حالده اولورلر اشبو کروه مهیا قلدق
آنلر ایچون انجیدیجی عذابی * ف یقانکه اولوم یقین اولدی واخرت کورندی اولوقتده
توبه قبول اولنمز بوندن ایلرو جمله مسلمانلرک توبه سی قبول اولنور وکافر اکر کناهلردن توبه
ایتسه قبول اولنمز مکر مسلمان اولوب اولسه قبول اولنور (یا ایها الذین آمنوا لا یحل لکم
ان ترثوا النساء کرها ولا تعضلوهن لتذهبوا ببعض ما آتیتموهن الا ان یأتین بفاحشة مبینة
وعاشروهن بالمعروف فان کرهتموهن فعسی ان تکرهوا شیئا ویجعل الله فیه خیرا کثیرا) ت ای
مؤمنلر حلال دکلدر سزک ایچون شو که ارث آله سکز قاریلرک کندوسنی زورایله رضاسز ومنع
ایتمیکز آنلری (یعنی نکاح ایتمکدن اول کمسنه یی که ایسترلر) تا که اله کتوره سکز اول شیئک
بعضنی که ویردیکزدی آنلره (یعنی مهرکه آنلرک خصمی شو قاریلره ویرمش ایدی) لیکن ایشلرلر
ایسه کوتو ایشی آشکاره اشبو وقتده ایذا ویرمک لایقدر ودیرلک ایدک قاریلر ایله کوزل
وجهله زیرا که اکر خوشلنمیوب ایکرنورسه کز آنلردن پس اولورکه کوتو صانورسکز برشیئی
ویره ایدر الله اول شیئده چوق خیری * ف اهل جاهلیت مورثلرینک قاریسنی میراثک جمله سنده
صایار ایدیلر میتک ولیسی اکر دیلسه ایدی آنلری زورایله کندو به نکاح ایدر ایدی واکر دیلسه
ایدی اجنبیه نکاح ایتدن منع ایدردی اولوقته دکین که قاری قوجه سندن آلدیغی مهرینی
شو ولیه رد ایده الله سبحانه اشبو آیتی نازل قلدی * ف اشبو آیتده ایکی حکم واردر بریسی
شودرکه کیشی اولسه آنک قاریسی کندو نکاحنده مختار در میتک قرنداشلری آنی
کندولرینه زورایله نکاح ایتمک جائز دکل وینه غیره وارمدن مانع اوله مزلر تا عاجز اولوب قاری
قوجه سندن آلدیغی شیئی رد ایده دیو مکر شرعک خلافی شیدن منع ایتمک لازمدر وایکنجی
حکم اولدر که قاریلر ایله کوزل وجهله وصبر ایله دیرلک ایده لر اکر قاریلرده برادبسزلک بولنسه
اولورکه برابولکده بولنه بدخو یلق ایتمک براهر (وان اردتم استبدال زوج مکان زوج وآتیتم
احدیهن قنطارا فلا تأخذوا منه شیئا اتأخذونه بهتانا واثما مبینا) ت واکر دیلرسه کز
برقاری یی بدل قیله سکز برآخر قاری ینک یرنده وویرمش اوله سکز آنلردن برینه چوق مال (یعنی
چوق مال ویرمش اولسه کز مهرینه بدل) پس آلمیکز شو مالدن هیچ برشیئی آیا آلورمیسکز
شو مالی ظالمه وآشکاره کناهله (وکیف تأخذونه وقد افضی بعضکم الی بعض واخذن
منکم میثاقا غلیظا) ت ونیجه آلورسکز شو مالی حال بوکه ایرشدی سزک بعضکز بعضکزه
(یعنی جماع ایتدیکز) وآلدیلر قاریلر سزدن محکم اولان عهدی (یعنی ایجاب وقبول
شاهدلرک حضورنده میدانه کلدی) * ف یعنی وقتا که قاری قوجه نک تصرفنه داخل اولدی
تمام مهری ادا ایتمک لازم اولدی شمدی اکر قاری مهرندن کچوب عفو ایتمزسه قوجه نک

ذمتندن هیچ بروجهله ساقط اولمز ومیثاق غلیظدن مراد شودرکه قاری عقد نکاحله قوجه نک
تصرفنه داخل اولدی یوخسه قاری انک ملکی دکلدر (ولا تنکحوا ما نکح آباؤکم من
النساء الا ما قد سلف انه کان فاحشة ومقتا وساء سبیلا) ت ونکاح ایتمیکز اول کمسنه یی که
نکاح ایتدی آنی سزک بابالریکز قاریلردن لیکن اول اشمکه سابقده وقوع بولدی آندن عفو
اولندی البته شو کوتو ایشدر اللهک طارغنلغیدر وکوتو یولدر * ف مکر اول اشمکه وقوع
بولدی یعنی کفردن پرهیز ایتمزلر ایدی شمدی اسلامدن صکره اول کناه قالمدی شمدنصکره اندن
پرهیز ایتمک لازمدر (حرمت علیکم امهاتکم وبناتکم واخواتکم وعماتکم وخالاتکم
وبنات الاخ وبنات الاخت وامهاتکم اللاتی ارضعنکم واخواتکم من الرضاعة وامهات
نسائکم وربائبکم اللاتی فی حجورکم من نسائکم اللاتی دخلتم بهن فان لم تکونوا دخلتم
بهن فلا جناح علیکم وحلائل ابنائکم الذین من اصلابکم وان تجمعوا بین الاختین الا
ما قد سلف ان الله کان غفورا رحیما) ت حرام اولندی سزک اوزریکزه کندو انالریکز
وکندو قزلریکز وقزقرنداشلریکز وبابا کزک قزقرنداشی وانا کزک قزقرنداشی وقرنداشکزک
قزلری وقزقرنداشکزک قزلری وکندوکزک انالریکز که سوت ویردی سزه (یعنی سود اناکز)
وقزقرنداشلریکز سود اممک جهتندن وکندو قاریلریکزک انالری وقاریلریکزک قزلری که
سزک یانکزده بسلنمشدر سزک شول قاریلرکزک قارندن که جماع ایتدیکز آنلره پس
وطی ایتمش اولسه کز آنلره کناه یوقدر سزک اوزریکزه واوغللریکزک قاریلرینی که کندیکزک
صلبکزدندر یعنی اوغلق اولمیه وحرام اولدی شو که جمع ایده سکز ایکی قزقرنداشدن
ارهسنی لیکن سابقده کچن عفو اولدی البته الله یارلغیجی اسیرکیجیدر (والمحصنات
من النساء الا ما ملکت ایمانکم کتاب الله علیکم) ت وحرام اولنمش اولدی قوجه لی قاریلر
مکر اول که مالک اولدی سزک اللریکز لازم قلدی الله آنی سزک اوزریکزه * ف برقاری یی دار
الحربدن اسیر ایدوب کتورسه کز شو قاری یی نکاح ایتسه کز ویا دوشک جاریه سی ایتسه کز صحیح
وجائزدر اکر دار الحربده آنک قوجه سی اولسه ده * ف قرابتدن یدی نوعک نکاحنی حرام
بیوردی (اول) انا وجده صحیحه وجده فاسده حرام اولقده امهاته داخلدر یعنی شول
قاریلرکه اصلدرلر (ایکنجی) قزی اوغلنک قیزی وقزینک قزی کندو قزینه داخلدر حرام
اولقده خلاصه سی اول قاریلرکه شو قوجه نک فرعیدرلر (اوچنجی) قزقرنداشی (دردنجی)
قرنداشنک قزی (بشنجی) قزقرنداشنک قزی یعنی اول که باباسنک فرعیدر (آلتنجی) باباسنک
قزقرنداشی یعنی عمه سی دیمک اولور (یدنجی) اناسنک قزقرنداشی یعنی اول قاریلر که بلاصله
باباسنک واناسنک فوقنده واسطه سز جمع اولمشولر عمه وتیزه سی کبی * واول قاریلرکه واسطه

(جزء ٥)

ايله جمعلشور باباڭ ويا اناڭ قزقرنداشنڭ قزى كبى حلالدر * ف ورضاعدن ايكى قرابتى ذكر ايتدى برى انا ايكنجى رضاعدن قزقرنداش اشبو اينسه اكا اشارتدركه نسبده حرام اولان يعنى نسبده يدى قسم حرام اولديغى كبى رضاعدده دخى حرامدر * ف مصاهرده دخى يدى نوعى حرام بيوردى قاريه قوجه سنڭ اصلنده فرعنده حرامدر وينه قوجه يه قاريسنڭ اصلنده فرعنده حرامدر لكن قارينڭ فرعى قوجه سنه اولوقتده حرام اولوركه شوقاريه نكاحدن صكره جماع ايتمش اوله وقارينڭ اصلى قوجه سنه قاريه نكاح ايله حرام اولور * ف رضاعده دخى درت نوع حرام اولور لكن رضاعله حرمت اولوقتده اولوركه امزرمك چوجقلغى مدتنده اوله ديودكه امزرمك معتبردكلدر يعنى امزرمك ايكى سنه نڭ مدتنده اوله ايكى سنه دن زياده ده حرمت ثابت اولمز * ف اشبومذكوردنصكره ايكى قزقرنداشى جمع ايتمكدن منع بيوردى اشبو اشارت ايله معلوم اولديكه يدى نوع قرابتڭ هر برنوعنده جمع ايتمك حرامدر وجمع مصاهرت سلسله سنده حرام دكلدر * ف وآخرده قوجه سى اولان قاريى نكاح ايتمك حرامدرديو بيوردى اولوقتده دكين كه قوجه سى اوله هركيشى اوزره نكاح ايتمسى حرامدر مكر برصورتده كه كندو ملكنه داخل اولسه حلالدر صورتى شودركه مثلا دارالحربده بركافر قوجه وبركافر قارى اراسنده نكاح اولمش ايدى پس شوقارى اسير اولسه هركيمه كه آنى نكاح ايتسه حلالدر * ف رضاع ويا مصاهرت كندو جاريه سنده بولنمش اولسه انڭ صحبتى ملكى اولسه يله حرامدر * ف واول كه بيوردى كه كندواوغللركزڭ قاريلرينى كه كنديكزڭ صلبندندر يعنى اوغلاق اولوب بسلديككز كيمسه نڭ اوغول صانمڭ هيچ برحكمده اوغول دكلدر (وَأُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَٰلِكُمْ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ) ت وحلال اولدى سزڭ ايچون اشبو ذكر اولنمش حراملڭ ماسواسى (يعنى حلال اولنمش اولديكه نكاحنى طلب ايده سكز كندو مالركزله صاقنمغى طلب ايده رك زنا ايده رك دكل) * ف صحيح اولان نكاح شودركه مهر ايله اوله ظاهرجه ابدى اوله زيرا كه جماعه حاجت دائمدر احصان ايسه ابدى اولان عقدسز حاصل اولمز (فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَاضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا) ت پس هركسنه كه لذتلنديكز آنكله قاريلردن ويريكز آنلره آنلرڭ مهرينى لازم اولەرق (يعنى جماعله مهرڭ تماممى لازم اولور والله اعلم) وبوقدر كناهڭز اوزره اولشمدەكه برى بريكزله راضى اولديكز آنكله مهر ثابت اولدقدنصكره (يعنى مقرر ايتدكدنصكره هر ايكى طرفڭ رضاسيله مهرده زياده ونقصان ايتمكده كناه يوقدر) تحقيق الله بيليجيدر حكمتله متصفدر * ف حرام اولان قاريلرڭ ماسواسى حلالدر ليكن درت شرطله (اول) شودركه طلب ايدلر يعنى دل ايله ايجاب وقبول بولنمقدر (ايكنجى) مهرويرمكى قبول ايديكز يعنى مهر مسمى بولنمقدر (اوچنجى) قاريى كندى قيدده كتورمك يولى اوزره اوله شهوت چيقارمق كبى اولميه يعنى شوقارى دوام اوزره قوجه يه اوله طلاقسز آندن

جيقمه

جيقمه ونكاح وقتنده مدت ذكر اولنميه مثلا براى مدتنه ويا بر يل مدتنه اشبو اجلدن متعه حرام اولدى (دردنجى) شرط سوره مائده ده بيان اولنمش وبوراده دخى جاريه لرڭ نكاحنده بوندنصكره بيان بيورمش كه كيزلوجه آشنالغى طوتميه لر يعنى نكاحده مردملر شاهد اولسونلر آزدن آز ايكى قوجه ويا برقوجه وايكى قارى شاهد اوله لر وينه ارشاد ايتديكه اول قاريه كه ايشه كادى يعنى اكر جماع ياخلوت صحيحه بولنسه مهرڭ تماممى ويرمك واجب اولور هيچ برصورتده مهرى باطل اولمز اكر قارى ايشه كلمز ايسه يعنى اكر جماع وخلوت صحيحه بولنميوب قوجه سى آنى بوشاسه يعنى طلاق ويرسه نصف مهر لازم اولور اكر قاريدن نكاحى بوزن برقول ويا برفعل صادر اولسه مهرڭ كليسى قوجه دن ساقط اولور وينه بيورديكه مهر مقرر اولدقدنصكره قوجه وقارى كندو رضالريله مهرده زياده ويا نقصان ايدرلرسه معتبردر (وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ) ت واول بركسنه كه قادر اولمزسزدن زنكينلك جهتنجه كه نكاح ايده مؤمنه اولان آزاد اولان قاريلرى پس براركه نكاح ايده سكز آندنكه مالك اولدى اكاسزڭ جنسكز مسلمان جاريه لركزدن يعنى بريسنڭ جاريه سنى نكاح ايديكز كه مصادف ازاولور (وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ) ت والله بيليجيدر سزڭ ايمانكزى سزڭ بعضكز بعضكزڭ جنسندندر يعنى جاريه لر دخى آدمڭ اولادلرندندر والله اعلم (فَانْكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ) ت پس نكاح ايدڭ جاريه لرى آنلرڭ مالكلرينڭ اذنيله وويريكز آنلره آنلرڭ مهرلرينى كوزل خويلقله اول حالده كه عفيفه اوله لر زنا ايديجى اولميه لر وينه كيزلودوست طوتيجى اولميه لر * ف نكاحله وكيزلوجه دوست طوتمغڭ اراسنده فرق شودركه نكاحده شاهدلرڭ حاضر اولمسى شرطدر واحصان ايله سفاحڭ اراسنده فرق عقد ظاهرجه ابدى اولمقدر احصانده وسفاحده موقت اولور (فَإِذَا أُحْصِنَّ فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ) ت پس چانكه آنلر قوجه يه وارديلر اكر زنا ايدرلر ايسه پس آنلر اوزرينه در اول شيئڭ ياريسيكه آزاد اولان قاريلر اوزرينه وارد در عقوبتدن * ف يعنى اللى قامچى اورەلر واكر قوجه لرى اولميوب زنا ايدرلر ايسه ينه اللى قامچيدر زيرا كه اشبو نكاح قيدينى ذكر ايتمڭ زياده ونقصان احتمالنى نفى ايتمكيچوندر واشبو معنى حديث شريفده بيان اولنمشدر (ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) ت جاريه لرى نكاح ايتمك سزدن كناهدن قورقانلر ايچوندر وصبر ايتمكز زياده كوزلدر سزڭ ايچون والله يارلغيجيدر اسيركيجيدر * ف بيورديكه اكر بركسنه آزاد قارى آلمغه قادر اولمسه وينه اكر آلميوب صبر ايدر اولسه قورقركه حرامه واقع اوله اشبو كسنه بركسنه نڭ جاريه سن نكاح

ايتسون مولاسنك اذنيله وكيزلوجه دوست طوتمقدن منع بيوردي پس نكاحده شاهدلر قائم
قلمق لازم اولدي وبر كمسنه نك نكاحنده بر حره قاريسي اولسه آنك اوزرينه بر كمسنه نك
جاريه سن نكاح ايتمك جائز دكلدر وجاريه لره وكوله لره قوجه لي ويا قاريلي اولسونلر ويا اولمسونلر
حدلري اللي قامچيدر نكاح اولنمش باكره قزلرك حدينك ياريسيدر واكر آزاد اولان
قوجه وآزاد اولان قاري نكاحدن فائده الدقدنصكره زنا ايتسه لر سنكسار اولنه لر يعني
اوزرلرينه طاش ياغديره رق هلاك ايده لر اكر آزاد اولنلر نكاح ايتمدن اول زنا ايتسه لر آنلره
يوز قامچي اوره لر وجاريه نكاح ايتدكدنصكره زنا ايتسه حدي اللي قامچي اورمقدر زياده
دكل وكوله ايچون دخي بو حكمدر (يريد الله ليبين لكم ويهديكم سنن الذين من قبلكم
ويتوب عليكم والله عليم حكيم) ت ديلر الله كه بيان ايده سزه وكوستره سزه اول كمسنه لرك
يوللرنكه سزدن اولديلر وكچديلر ورحمتله توبه كزي قبول ايدر والله بيليجيدر حكمتله متصفدر
(والله يريد ان يتوب عليكم ويريد الذين يتبعون الشهوات ان تميلوا ميلا عظيما) ت والله
ديلر كه رحمتيله توبه كزي قبول ايده وديلر نفسلرينك استدكنه تابع اولان كيمسه لركه اكري
يوكري كيده سكز بيوك اولان اكري كيتمكله * ف يعني كوتونك صحبتي شودركه كشينك
كوكلني كوتو ايشلر اوزره مائل ايده وشريعت اوزره مقيد اولمغه مانع اوله (يريد الله ان يخفف
عنكم وخلق الانسان ضعيفا) ت ديلر الله كه يوكي قيله سزدن وانسان كوشك خلق اولندي
* ف يعني شريعتده هيچ برشي ايچون طارلق يوقدركه حلالي ترك ايدوب حرامي ارتكاب
ايده (يا ايها الذين آمنوا لا تأكلوا اموالكم بينكم بالباطل الا ان تكون تجارة عن تراض
منكم ولا تقتلوا انفسكم ان الله كان بكم رحيما) ت اي مؤمنلر يميكز كندو ماللريكزي
كندو آره كزده حقسز يره (يعني بري بريكزك مالني بوش بوشنه) يميكز ولكن يكزا ولوقتكه
آلوب ويرمك وآلقو صاتقو اوله بربريكزدن راضي وخشنود اوله رق واولديرميكز كندو
نفسلريكزي البته الله سزي اسركيجيدر (ومن يفعل ذلك عدوانا وظلما فسوف نصليه نارا
وكان ذلك على الله يسيرا) ت وهر بر كمسنه كه شويله ايتسه حددن كچمكله وظلمله پس كتوريرز
آني جهنمه واولدي شو الله اوزرينه قولاي برشي * ف يعني مغرور اولميكز كه بز مسلمانز
جهنمه وارميز ديو وشو ايش الله سبحانه اوزرينه قولايدر (ان تجتنبوا كبائر ما تنهون عنه
نكفر عنكم سيئاتكم وندخلكم مدخلا كريما) ت اكر صاقنسه كز نهي اولنلرك بيوكلرندن
ايراق ايدرز سزدن سزلرك كوچك كناهلريكزي وكتوريرز سزي كرامي اولان منزله * ف كناه كبير
اكادير لركه آني ايشلينه شرعده يا معين حد واردر ويا جهنمه داخل اوله وعيد واقع اولمش

ويا كفر ايله صحي اولور قرآن عظيمده ويا سنت صحيحده وصغير اولدركه آندن منع بيوردي
وآندن ارتق هيچ برشي اولميه پس هر كمسنه كبائردن اجتناب ايتسه انك كوچك كناهلري نماز
قلمقله واوروج طوتمقله وصدقه ويرمكله محو اولور (ولا تتمنوا ما فضل الله به بعضكم على
بعض) ت وتمني ايتميكز بر مرتبه يه كه بيوكلك ويردي الله شو مرتبه ايله سزلرك بعضكزه آخر
بعض اوزرينه (للرجال نصيب مما اكتسبوا وللنساء نصيب مما اكتسبن) ت اركككلر ايچون
واردر اولش ايشلدكلري ايشلردن وقاريلر ايچون واردر اولش ايشلدكلري ايشلردن (واسئلوا
الله من فضله ان الله كان بكل شيء عليما) ت وسؤال ايديكز الله جنابندن آنك احسان
وكرمندن البته الله هر برشيئي بيليجيدر * ف قاريلر پيغمبر صلى الله عليه وسلمدن سؤال
ايتديلر كه سبب ندر الله سبحانه هر يرده قرآن عظيمده ارككلر اوزره حكم ايدر وقاريلرك آديني
آكمز وينه ارثده قوجه لرك حصه سني ايكي مقرر ايتدي وقاريلر كيكني بر اشبو سؤال
اوزره بو آيت نازل اولدي (ولكل جعلنا موالي مما ترك الوالدان والاقربون والذين عقدت
ايمانكم فآتوهم نصيبهم ان الله كان على كل شيء شهيدا) ت وهر برشي ايچون يصمدق
وارثلر واول شيدنكه كيرو براقدي آني بابا وآنا واقربالر واول كمسنه لركه انلري باغلامش
بصمدي برشيئه سزلرك عهديكز پس ويريكز آنلره انلرك پايلريني البته الله هر برشي
اوزرينه حاضر اولدي * ف يعني حليفلره مراعات ايتمك ويا وصيت ايتمك جائزدر وآنلرك
ميراثده دخلي يوقدر ميراث وارثلر ايچون مقرر قلنمشدر حليف اكادير لركه ايكي آدم بربرلريله
يمين وعهد ايدوب قرنداش اولور وبر برلرندن واقع اولان جنايته عاقله اولورلر وهر قنقيسي
اول وفات ايدرسه حياتده قلانا كا وارث اولور اشبو عادت اوائل اسلامده جاري ايدي
صكره واولوا الارحام آيتيله نسخ اولندي * ف چوق آدملر پيغمبر صلى الله عليه وسلم يالكز
كندي نفسيله مسلمان اولمش ايدي وخصملري كافر ايديلر پس پيغمبر ايكي مسلمانلري بربريله
قرنداش ايتدي پس ايكيسي بربرينه وارث اولورلر ايدي تاكه شو مسلمانلرك خصملري دخي
مسلمان اولديلر اول وقتده بو آيت نازل اولدي كه ميراث قرابت اهلي ايچوندر وسوزقرنداشلريله
دنيادير اكنده احسان ايتمكدر يا اولوم وقتنده برشي ويرمك ايچون وصيت ايتمكدر (الرجال
قوامون على النساء بما فضل الله بعضهم على بعض وبما انفقوا من اموالهم) ت قوجه لر ايشك
تدبيرين ايديجيدرلر غالبدرلر قاريلر اوزرينه اول سببدنكه تفضيل قلدي الله آدملرك بعضي
بعضي اوزرينه (شو سببدنكه ارككلر اصل جبلتلرنده قاريلردن ايودرلر) وينه اول
سببدنكه صرف ايتديلر كندو ماللرندن قاريلر اوزرينه (فالصالحات قانتات حافظات للغيب

بِمَا حَفِظَ اللّٰهُ) ت پس ایو ایشلی اولان قاریلر بیورلدی قبول ایدیجیدرلر حفظ ایدیجیدرلر
(یعنی مالنی ویوزینك صوینی) قوجه‌لری غائب اولدقده اللهك حفظ ایتمسیله * ف اشبو
آیتده بیان بیوردیکه قوجه بیورلدی سوریجیدر جبلی اولان فضلی سببندن ومالی صرف
ایتمسندن وصالحه قاری شودرکه بیورلدی قبول ایده ومالنی صاقلیه والله اعلم (وَاللَّاتِي تَخَافُونَ
نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا
إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا) ت واول قاریلرکه معلوم ایدرسکز آنلرك سرکشلکنی پس نصیحت
ویرك آنلره وترك ایدك آنلری یاتدیغکز فراشلرنده (یعنی جماع ایتمك آنلره) واوریکز آنلری پس
اکرسزلك بیورلدیکزی قبول ایتسه‌لر پس آرامیکز آنلره اوزره شبه بر یول (یعنی آنلره ایذا
ویرمك حیله‌سنی ارامیکز) البته الله یوجه مرتبه‌لی و بیوك قدرلیدر * ف یعنی الله سبحانه
قوجه‌نك مرتبه‌سنی یوجه یصه‌دی پس قاریلره کرکدرکه قوجه‌نك بیوردیغنی قبول ایده پس
اکر برقاری کونو خویلواق ایدرسه قوجه‌یه لایقدرکه ابتداده اکا یوسوزایله نصیحت ایده اکر
دیکلمزایسه کندی قارینك اونده یاتدیغکز جه اویویه اکرینه دیکلمزسه اوره‌شو یله که اکا یاره
ویره یتشمیه اکر ظاهرده مطیع اولسه تقصیرلرینی طوتمیه الله تعالی جمله اوزره حاکمدر هر بر
تقصیر ایچون برحد وارد واورمق اخیر درجه‌ده‌در (وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ
أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللّٰهُ بَيْنَهُمَا إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا) ت واکر معلوم
ایتسه‌کز ای حاکملر قاریله قوجه‌نك اراسنده شماته‌یی پس معین ایدیکز برصلاح ایشلو اولان
آدمی قوجه‌نك قبیله‌سندن و برصلاح ایشلو آدمی قارینك قبیله‌سندن اکر اشبو صلح ایدیجیلر
دیلسه‌لر صلحی البته ایش یصه مقلق ایدر الله آنلرك ارەسنده البته الله بیلیجی خبرداردر
(وَاعْبُدُوا اللّٰهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ
وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَى وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللّٰهَ
لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا) ت وعبادت ایدیکز الله سبحانه‌یه ودخی شریك قوشمیکز اکا هیچ
برشیئی وباباکزه وانا کزه ایولك ایدیکز واقربالر یکزه وبابالری اولان چوجقلره ومسکینلره واقربا
اولان قومشویه وینه یانجیدن اولان قومشویه ویانده اوطورن یانداشه ومسافره واوانینه‌که
مالك اولدی اکاسزلك اللرکز (یعنی جاریه‌کزه وکوله‌کزه) البته الله سومز اول کسنه‌یی‌که متکبر
اوله وکندوکندویه اوکونه * ف یعنی اول الله سبحانه‌نك حقنی ادا ایدك صکره باباکزك
واناکزك حقنی ادا ایدك صکره قرآن عظیمده ترتیبله ذکر اولنان کسنه‌لرك ترتیب مذکور
اوزرینه حقنی ادا ایدك یعنی اول قرابت صاحبی اولان قومشولرك حقنی ادا ایدك زیرا که
آنلرك حقی یادواجنبی اولان قومشولردن زیاده‌در صکره اجنبی اولان قومشولرك حقنی

ادا ایدك صکره سزه برامرده شریك اولان ارقداشلرك حقنی ادا ایدك مثلا براستادك
شاکردلری ویابرامیرك خدمتکارلری کبی آنلرك حقلرینی برابرجه ادا ایدك وینه بیوردیکه
آنلرك حقلرینی ادا ایتمین کسنه شودرکه کندیسی هم اجنسده تکبرو کندوسنی بکنمك واردر
برکسه‌یی کندو یه برابر صایمز (الَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللّٰهُ
مِنْ فَضْلِهِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا) ت سومز اول کسنه‌لریکه ناکسلك ایدرلر وامر ایدرلر
آدملره ناکسلکله وکیزلرآنلری الله کندو فضلندن ویردیکی شیئی ومهیا یصه: ق کافرلر ایچون
رسوا ایدیجی اولان عذابی (وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَلَا بِالْيَوْمِ
الْآخِرِ) ت واول کسنه‌لرکه خرج ایدرلر کندومالارینی آدملره کوسترمك ایچون وایناغزلر
الله تعالی‌یه ونه قیامت کوننه (وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا) ت وهرکسنه‌که
شیطان آنك یاری اوله پس نه کوتو اولدی شو یار * ف یعنی نیجه‌که مال صرف ایتمکده
ناکسلك ایتمك الله سبحانه‌نك یانده مذمومدر آنك کبی ریاایله خلقله کوسترمکیچون
نفقه ایتمك الله سبحانه‌نك یانده مذمومدرو قبول اولنان احسان شودرکه الله سبحانه‌نك
رضاسیچون وآخرت ثوابنك تحصیلی ایچون ذکری مرورایدن حقلو اولان کسنه‌لره انعام
اولنه (وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللّٰهُ وَكَانَ اللّٰهُ بِهِمْ
عَلِيمًا) ت ونه زیانی واردر آنلره اوزرینه اکر ایمان کتورسه‌لر ایدی الله سبحانه‌یه وقیامت
کوننه وصرف ایتسه‌لر ایدی اولشیدنکه رزق ویردی آنلره الله والله آنلری بیلیجیدر
(إِنَّ اللّٰهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِنْ تَكُ حَسَنَةً يُضَاعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا) ت البته
الله ظلم ایتمز برذره قدری واکر شو ایش ایو اولسه آنی ایکی قات ایدر وویرر کندو یانندن
بیوك اولان مزدی * ف یعنی الله سبحانه‌نك یانده اخلاصله بولنان احسانده هیچ نقصان
بولنمز وهم آخرتك ثوابی دخی وارکه نهایتی یوقدر واشبو دنیاده دخی عوضنی آلور اشبو معنی
اوزرینه پیغمبر علیه السلام یمین ایتمشدر (فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ
عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا) ت پس نه حال اولور اول وقتده‌که کتوریرز هر کروهدن برشاهدی
وکتوریرزسنی اشبو امت اوزرینه شاهد (يَوْمَئِذٍ يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُا الرَّسُولَ لَوْ تُسَوَّى
بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ اللّٰهَ حَدِيثًا) ت اول کون آرزو ایدرلر اول کسنه‌لرکه کافر اولدیلر
و بیوردیغنی قبول ایتمدیلر پیغمبرك نه اولیدی دوکلیدی آنلر اوزرینه طپراق (یعنی که

آنلردن بر نام ونشان قالميدى ياخود عالمه كلمه لردى) وكيزلمه من لر اللهدن هيچ بر سوزى * ف يعنى هر بر امتك احوالنى اولوقتده اولان پيغمبردن وصالح ومعتبر اولان كسنه لردن تحقيق وبيان ايتديره جكدر منكر اولانلرك انكارلرى وايناننلرك وايمان كتورنلرك اطاعتى ظاهر اولور اولوقتده منكر اولانلر تاسف چكوب ديرلركه نه اوليدى كه بزلر انسان اولميدق چامور ه قاريشوب طپراق اوليدق (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّى تَغْتَسِلُوا) ت اى مؤمنلر يقين اولميكز نمازه وحال شوكه سرخوشسكز اولوقته دكين كه بيله سكز ديديككز سوزى ونمازه يقين اولميكز جنبلك حالنده اولوقته دكين كه غسل ايده سكز مكركه مسافر اوله سكز * ف اشبو حكم خمرك حرام اولمسندن اول ايدى حرام اولدقدنصكره بتون بتونه مسكرات وسرخوشلق حرام قلندى (وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا) ت واكر كيفسز اولسه كز ياخود مسافر اولسه كز وياخود كلسه سزدن بركسنه حاجت انسانى يرندن وياجماع ايتسه كز قاريلره وبولمسه كز صويى پس قصد ايديكز پاك اولان يرك يوزينى پس الكزى سوريكز كندو يوزلريكزه وكندو قوللريكزه البته الله عفو ايديجى باغشليجيدر * ف اشبو آيتده تيممك ذكرينى بيوردى بوقاريده كى آيتده بيوردى كه كافرلر آخرتده تمنى ايدرلر كه نه اوليدى كه هموار اوليدى ودوكلدى آنلر اوزرينه طپراق يعنى طپراق اولسه لر ايدى وطپراق انسانك اصليدر وكندولرينك اصللرى اولان طپراغه رجوع ايتمه كاهدن وقايه اولمزلر ايدى اشبو مناسبتله طپراغى مسح ايتمكده دخى طهارتدر ديو بيوردى بوقارودكى آيتده بيوردى كه مست وسرخوش اولديغكز حالده نمازه يقين اولميكز اشبو حكم اولوقت ايديكه سرخوشلق حرام اولمش ايدى اما نمازه مانع ايدى اكر بركسنه اويقو غلبه سندن ياخود مرضك شدتندن باشى دونسه وسراسيمه واوصسز اولسه وكندى اغزينك لفظنى بيلمز ايسه شو حالده نماز قلمسى صحيح دكل اول حالده ترك اولان نمازلرينى بشقه وقتده قضا ايدر وينه بيوردى كه جنبلك حالنده نمازه يقين اولميكز اولوقته دكين كه غسل ايده سكز مكركه مسافرتده يول يوريديككز حالده شونك حكمنك بيانى كله جكدر وينه بيوردى كه اكر بولمسه كز صويى وسزه وضوا ايتمك لازم ايسه پس پاك اولان يرك يوزى اوزره تيمم ايديكز وصويك عذرلرينى اوچ صورتله بيان بيوردى صويك عذرلرندن برنجى صورت شودركه بركسنه كيفسزلكى وار ايسه ووضوا كاضرر ايدرسه وايكنجى صورت شودركه مسافرلغنده صويى ايچمك ايچون صاقلمشدر ويول اراسنده اوزاق يره دك صو بولنمز ايسه اوچنجى صورت شودركه صو موجود يوق ايسه واشبو اوچنجى

صورتده بشقه ايكى صورتلرى طهارت لازم اولديغندن بيان بيوردى اولكى شودركه بركسنه حاجت انسانى يرندن كلدى اولوقت شوكسنه يه وضوا ايتمك لازم اولور وايكنجى اولدركه جماع ايتسه پس اكا غسل ايتمك لازم اولدى وتيمم طريقى شودركه پاك اولان يرك يوزى اوزره ايكى اللرينى اوره صكره اللرينى يوزينه سوره وينه ايكى اللرينى طپراغه اوره وديرسكلرينه دكين قوللرينه سوره (أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ وَيُرِيدُونَ أَنْ تَضِلُّوا السَّبِيلَ) ت ايا باقمزميسن كتابدن پاى ويريلان كسنه لره كه آلورلر يول آزغينلغى (يعنى جهودلرك علماسى رشوت الوب هدايتى ضلالته ويرديلر وتوراتى تحريف ايتديلر) وديلرلر كه سزلر دخى يتورهسكز يولى (وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَى بِاللَّهِ نَصِيرًا) ت والله بيلور سزك دشمنلريكزى والله بسدر سزى حمايت ايتمكده والله ياردم ايتمكده بسدر * ف الله سبحانه جهودلرك رديچون وآنلرك قباحتلرينى صايمغيچون اشبو آيتلرى ايندردى * ف يعنى جهودلرك حالنى بيان بيوردى كه نوريتدن پايلرى وحصه لرى انجق شوقدر يتشمشدركه دللريله لفظنى اوقورلر وموجبنجه عمل ايتمكه موفق اولمديلر (مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ وَرَاعِنَا لَيًّا بِأَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنًا فِي الدِّينِ) ت جهودلردن بركروه واردر كه تغيير ايدرلر كلمه لرى كندو يرلرندن وديرلر (يعنى حال دليله) ديكلدك وعاصى اولدق وديرلر ديكله غير مسمع وراعنا بوكه رك سوزلرينى كندو دللريله وطعنه اوره رق دينده (وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمَعْ وَانْظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَقْوَمَ وَلَكِنْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا) ت واكر آنلر ديسيدلر ديكلدك وبيورلدى قبول ايتدك واسمع غير مسمع يرنده اسمع ديسيدلر وراعنا يرنده انظرنا ديسيدلر البته اولور ايدى كوزل آنلر ايچون وزياده طوغرو ولكن لعنت قلدى آنلره الله كندولرينك كفرى سببيله پس ايمان كتورمزلر مكر آز كسنه لر * ف كلاملرينى بوكمكدن مراد اولور كه سبى كلاملرينه بر كونه خلط ايتمشلر ايديكه كسنه فهم ايتمزدى واسمع غير مسمع كلامى ايكى معنى اوزرينه دربرى اولدركه ايشت معظم ومكرم اولديغك حالده وهر كس سكا مخالفت ايتمكه قادر اولمز وبرى اولدركه ايشت بر حالده كه مختصرسن بركسنه سنكله دانشمز وراعنا كلمه سى دخى ايكى معنى اوزرينه دربرى اولدركه بزه مراعات ايله وبرى دخى احمق وبون وصالق وچولپه اولمق معناسنه در آنلرك غرضلرى سبدر وايكى معنايى احتمال ايديجى كلمه يى ديرلر ايدى والله اعلم * ف جهودلر راعنا لفظنى ديرلر ايدى آنك بيانى سورهٔ

بقره ده كچمش آنك كبى جهودلر پيغمبريمزسوز بيورديغى وقتده جوابلرنده ديرلر ايدى كه
ديكلادك معناسى شودركه قبول ايتدك اما كيزلوجه ديرلر ايديكه قبول ايتمدك يعنى
قولاقلريمزدن ايشتدك كوكلدن ايشتمدك وچنانكه پيغمبر صلى الله عليه وسلمه جهودلر
خطاب ايدرلر ايدى ديرلر ايديكه ايشت ايشتميه سن ظاهرده شوكلمه ايو دعادر معناسى اولدركه
سن هميشه غالب اوله سن هيچ كمسنه سكا كوتو سوزى ايشتديرميه وكوكللرنده نيتلرى
شو ايديكه سن صاغر اوله سن شويله كوتولكى ايدرلر ايدى ودينده عيب قورلر ايديكه اكر
اشبو كيشى نبى اولسيدى بزم مكريمزى بيلور ايدى پس الله سبحانه فريبلرن ظاهر قلدى
(يا ايها الذين اوتوا الكتاب آمنوا بما نزلنا مصدقا لما معكم من قبل ان نطمس وجوها
فنردها على ادبارها او نلعنهم كما لعنا اصحاب السبت وكان امر الله مفعولا) ت اى كتاب
اهلى ايمان كتوريكز اول شيئه كه ايندردك آنى كرچكليجى اوله رق سزكله بيله اولان شيئى
آندن ايلرو كه محو ايدرز يوزلرى پس دوندرزاول يوزلرى كندولرينك قفاسى شكلنه ياخود
لعنت ايدرز نيجه كه لعنت ايتدك سبت اهلنه اللهك ارادهسى ايشلنمش اولدى * ف يعنى
ايمان كتورك آندن اول كه عذاب كلورسزه وصورتكز مسخ اولور حيوان اولورسكز
سبت كوننك صاحبلرى كبى اشبو اصحاب سبتك بيانى سورهٔ اعرافده كلور (ان الله
لا يغفر ان يشرك به ويغفر ما دون ذلك لمن يشاء ومن يشرك بالله فقد افترى اثما عظيما) ت
البته الله يارلغمزكه شريك قوشولسه اكا ويارلغر آندن غيريسنى اول كمسنه ايچونكه
ديلرو بركمسنه شريك قوشسه الله سبحانه البته يلان پيدا ايتدى بيوك اولان كناهله
(الم تر الى الذين يزكون انفسهم بل الله يزكى من يشاء ولا يظلمون فتيلا) ت ايا باقمزميسن اول
كمسنهلرك جانبنه كه اوكرلر كندو نفسلرينى بلكه الله اوكرديلديكى كيمسهيى وظلم اولنمش
اولمزلر ايپلك مقدارى (انظر كيف يفترون على الله الكذب وكفى به اثما مبينا) ت باق نيجه
پيدا ايدرلر اللهاوزرينه يلانى واشبو آشكاره كناهلرى آنلره بسدر * ف يهودلر ديرلركه
بنى اسرائيل الله سبحانهنك مقبوليدرلر آنلره عذاب يوقدر مكر برنيجه كونلره دك (الم تر الى
الذين اوتوا نصيبا من الكتاب يؤمنون بالجبت والطاغوت ويقولون للذين كفروا هؤلاء
اهدى من الذين آمنوا سبيلا) ت ايا باقمزميسن اول كمسنهلر جانبنه كه ويرلمش اولديلر
كتابدن برپاى ايناورلر خاجه وباطل اولان معبودلره وديرلر كافرلره كه بونلرزياده يول
بوليجيدرلر اول كمسنهلردن كه ايمان كتورديلر * ف اشبو آيتده تعريض واردر اكا كه
جهودلر احزاب غوغاسنده مشركلره ياردم ايتديلر * ف وقتا كه جهودلر افنديمز عليه

السلامه

السلامه مخالفت ايتديلر مكه كافرلرينه اوغرايوب آنلرك كوكلنى بولمغيچون آنلرك بتلرينه
تعظيم ايتديلر وديديلر كه سزلك كيدشكز مسلمانلرك طريقندن ايودر بونلرك جملهسنى
پيغمبرلك وبيوكلك بزم ملتمزدن نيچون انتقال ايتدى ديو عناددن وحسددن ييارلر ايدى الله
سبحانه اشبو آيتلرده آنلرى الزام ايتدى كله جك آيتلر انلرك حقندهدر (اولئك الذين لعنهم
الله ومن يلعن الله فلن تجد له نصيرا) ت اشبولر اول كمسنهلردركه لعنت ايتدى آنلره
الله واول كمسنه كه لعنت ايدر اكا الله پس البته بولمزسين انكيچون برياردم ايديجى
(ام لهم نصيب من الملك فاذا لا يؤتون الناس نقيرا) ت ايا انلر ايچون وارميدر اولش
پادشاهلقدن پس اول وقتده ويرمزلر آدملره بر نقير مقدارى * ف نقير خرما چكردكنك
ظهرنده اولان آق چقورهدينور (ام يحسدون الناس على ما آتاهم الله من فضله فقد آتينا
آل ابراهيم الكتاب والحكمة وآتيناهم ملكا عظيما) ت ايا حسد ايدرلرمى ادملره اوزرينه
اولشى ايچون كه ويردى آنلره الله سبحانه كندو فضلندن پس البته بز ويردك ابراهيمك
اولادينه كتابى وعلمى وويردك آنلره بيوك پادشاهلق (فمنهم من آمن به ومنهم من صد عنه وكفى
بجهنم سعيرا) ت پس كافرلردن بعض كمسنه ايمان كتوردى شوكتابه وآنلردن بعض
كمسنه واردركه كيرو طوردى آندن وبسدر آنلره جهنمك علولنمش اودى * ف يعنى
هميشهدن بيوكلكى الله سبحانه ابراهيمك خانداننه ويرمش شمدى دخى ابراهيمك خاندانده
بيوكلك وار پس هركمسنه كه انى قبول ايتمزايسه شوكيشى انصافسز بركيمسهدر (ان الذين
كفروا بآياتنا سوف نصليهم نارا كلما نضجت جلودهم بدلناهم جلودا غيرها ليذوقوا
العذاب ان الله كان عزيزا حكيما) ت البته اول كمسنهلركه كافر اولديلر بزم نشانهلرمزه
كتوريرز آنلرى اوده هروقتكه پشمش اولور آنلرك دريلرى پيدا ايدرز آنلره اولكى
دريلرينك غيريسنى تا كه طاتسونلر عذابى البته الله غالبدر حكمتله متصفدر (والذين
آمنوا وعملوا الصالحات سندخلهم جنات تجرى من تحتها الانهار خالدين فيها ابدا لهم فيها
ازواج مطهرة وندخلهم ظلا ظليلا) ت واول كمسنهلركه ايمان كتورديلر وايشلديلر
كوزل اولان ايشلرى چابك كتوريرز آنلرى باغچهلره كه آقر آنلرك آلتندن ايرمقلر ابدى
اولورلر آنده دائما آنلر ايچون واردر شو باغچهلرده پاك قاريلر وكتوريرز آنلرى كوزل

اولان كوزلكه يه يعنى تمام اولان راحته (ان الله يأمركم ان تؤدوا الامانات الى اهلها ۙ واذا حكمتم بين الناس ان تحكموا بالعدل ۚ ان الله نعما يعظكم به ۗ ان الله كان سميعا بصيرا) ت تحقيق الله بيورر سزه كه ادا ايديكز اماتلرى اهلنك جانبنه وچونكه حكم ايتسه كز آدملر آره سنده سزه امر ايدركه حكم ايده سكز انصافله تحقيق الله بو اماتى ويرمك و انصافله حكم ايتمك كوزل شيدركه نصيحت ويررسزه انكله البته الله ايشيديجى كوريجيدر * ف اشبو آيتده اشارت واردر طلحه نك اوغلى عثمان حجبى قصه سنه كه كعبه نك مفتاحنى آنك النده آلديلر ادملرك بعضسى رسول اكرمدن اول مفتاحى طلب ايتدكده بو آيت نازل اولوب رسول اكرم عثمانه رد ايتدى * ف يعنى اماتلره خيانت ايتمك و ناسلرك آره سنده حكم ايتمكده رشوتله ويابشقه بر جهتله بركسنه يه يان چيقمك اشبو عادت جهودلرده چوغيدى اشبو سببله ايمانى ضعيف اولان بعض مسلمانلر قضيه لرى فيصل ايتديرمك ايچون رسول اكرمه وارمزلر ايديكه بر آدمه رعايت ايتمز ويان چيقمزديو و جهودلرك علمالرينه واررلر ايديكه آنلر رعايت ايديجيدرلر ديه رك كله جك آيتلرده الله سبحانه مسلمانلره تقييد بيوردى كه تاوقتا كه هر قضيه لرده و هر حكملرده رسول اكرمه رجوع ايتميوب انك حكمنه كوكل ايله رانى اولميه سكز اولوقتده شكسزسزده ايمان بولنمز (يا ايها الذين آمنوا اطيعوا الله واطيعوا الرسول واولى الامر منكم ۖ فان تنازعتم فى شيء فردوه الى الله والرسول ان كنتم تؤمنون بالله واليوم الآخر ۚ ذلك خير واحسن تاويلا) ت اى مؤمنلر بيورلدى قبول ايدلك الله ايچون و بيورلدى قبول ايدلك پيغمبر ايچون و بيورلدى ويرن حاكملريكز ايچون پس اكر چكشسه كز بر امرده پس كيرو دوندريكز آنى الله جانبنه و پيغمبر جانبنه اكر اينانور ايسه كز الله تعالى يه و آخرت كوننه اشبو كوزلدر و زياده ايودر عاقبت اعتبارنجه * ف اسلامى ضعيف اولنلر نفسلرينك هواسنه مخالف اولان شيلرده شرعك حكمنه راضى اولميوب كاهيجه كاهنلره و كافرلرك بيوكلرينه رجوع ايدرلر ايدى وقتا كه رسول اكرم انلرى شو قبيح اولان امردن نهى ايتدكده و قورقندقده يمين ايدرلر ايديكه بزم مقصوديمز سكا مخالفت دكلدر اشبو خصوصده الله سبحانه بو آيتلرى نازل بيوردى * ف يعنى خليفه يه و اختيارلو پادشاهه و قاضيلره و بر امر اوزرينه بيوك قيلنانلره اتباع ايتمك و حكملرى اوزره يوريمك لازمدر اولوقته دك كه الله سبحانه نك و رسولنك حكمى اخلافنده حكم ايتمزلر ايسه اكر حكملرى خلافى اوزره صريح امر ايدرلر ايسه پس شو حكمن قبول ايتميه لر پس اكر ايكى مسلمان برى بريله بر امرده شماته ياپسه لر بريسى ديسه كل حاكم شرعه واره لم اخرى انك جوابنده ديسه كه بن شرعى بيلمم ويا ديسه كه بنم شر يعتله بر ايشم يوقدر پس شو كيمسه شكسز كافر اولور (الم تر الى الذين يزعمون انهم آمنوا بما انزل اليك وما انزل من قبلك

يريدون ان يتحاكموا الى الطاغوت وقد امروا ان يكفروا به ۖ ويريد الشيطان ان يضلهم ضلالا بعيدا) ع ت باقمزميسين اول كسنه لره كه زعم ايدرلر كه البته آنلر ايمان كتورديلر سنك جانبكه ايندير يلن شيئه و سندن ايلرو ايندير يلن شيئه ديلرلر كه قضيه لرينى قالديره لر حقدن باش چكيجى جانبنه و حالبوكه آنلر امر اولنديكه كافر اوله لر طاغوته و ديلر شيطانكه آزغين قيله آنلرى هدايتدن ايراق اولان آزغينلقله (واذا قيل لهم تعالوا الى ما انزل الله والى الرسول رايت المنافقين يصدون عنك صدودا) ت وچونكه دينلسه آنلره كلكز اللهك ايندير ديكى شى جانبنه و پيغمبر جانبنه كورر سين منافقلرى كه كيرو طوررلر سندن كيرو طورمقله (فكيف اذا اصابتهم مصيبة بما قدمت ايديهم ثم جاؤك يحلفون ۖ بالله ان اردنا الا احسانا وتوفيقا) ت ونيجه حال واردر اولوقتده كه ايريشور آنلره بر مصيبت ايشلدكلرى عمللر سببيله صكره كاورلر سنك يانكه يمين ايدرلر الله تعالى يه كه بز ديلدك مكر ايو ايشليلكى و موافقت اولمغى (يعنى خصملر ارا سنده) * ف مدينه منوره ده بر جهودله بر منافقك ارا سنده منازعه اولوب يهودى اكا سويلديكه كل كيده لم محمدك يانسه و منافق ديديكه كل كعب بن اشرفه كيده لم كه اول جهودلرك رئيسيدر اخرده رسول اكرمه وارديلر رسول الله ايسه يهودى يه حكم ايدوب حقنى اثبات ايتدى طشره چقدقده منافق راضى اولميوب عمر رضى الله تعالى عنه يه واره لم ديدى و عمر رضى الله عنه حضرت پيغمبر حكمندن مدينه ده قاضى ايدى منافق ظن ايتديكه حضرت عمر اسلامى حمايت ايده جكدر چونكه منافق و يهودى برابر عمره واردقده يهودى سويلديكه بز حضرت رسول اكرمه كيتمش ايدك و حضرت دخى بكا حكم ايتدى پس عمر رضى الله عنه منافق اولديردى آنك وارثلرى رسول اكرمه حاضر اولوب قان دعواسى ايدوب و يمين ايدوب سويلمشلركه بزلر حضرت عمره شونيتله واردق كه ايكى دعواجيلرك ارا سنده صلح بيوره لر اولوقت اشبو آيتلر نازل اولدى و حضرت عمرك آدى فاروق اولدى يعنى حق و باطل ارا سنده آيرياق ايديجى (اولئك الذين يعلم الله ما فى قلوبهم فاعرض عنهم وعظهم وقل لهم فى انفسهم قولا بليغا) ت اشبو كروه اول كسنه لردركه بيلور الله آنلرك قلبلرنده اولان شيئى پس يوز چوير آنلردن (يعنى آنلرى اولدرمكدن) و نصيحت وير آنلره آنلرك قلبلرنده اثر ايديجى اولان سوزى (وما ارسلنا من رسول الا ليطاع باذن الله) ت كوندرمدك بزلر هيچ بر پيغمبرى مكر اكا اطاعت اولنسون اللهك اذنيله

(ولو انهم اذ ظلموا انفسهم جاؤك فاستغفروا الله واستغفر لهم الرسول لوجدوا الله توابا
رحيما) ت واكر اشبو كروه اولوقتكه ظلم ايتديلر كندو نفسلرينه سنك يانكه كاوب
يارلغنق طلب ايتسه‌لر اللهدن ويارلغنق طلب ايتسه آنلر ايچون پيغمبر البته بولورلر ايدى الله
تعالى يى اوزرلرينه رحمتيله قايديجى اسركيجى (فلا وربك لا يؤمنون حتى يحكموك فيما
شجر بينهم ثم لا يجدوا فى انفسهم حرجا مما قضيت ويسلموا تسليما) ت پس سنك ربكه
قسم اولسونكه آنلر مسلمان اولمزلر تا كه حاكم ايتمدكجه سنى كندو آره‌لرنده واقع اولان
اختلافده صكره بولمزلر كندو قلبلرنده طارلغى اولشيدنكه حكم ايتدك وقبول ايدرلر انقياد
ايتمكله (ولو انا كتبنا عليهم ان اقتلوا انفسكم او اخرجوا من دياركم ما فعلوه الا قليل منهم)ط
ت واكر بز يازسيدق (يعنى واجب قلسيدق) آنلر اوزرينه كه اولدريكز كندو نفسلريكزى
ياخود طشره چيقك كندو اولركزدن ايشلمزلر ايدى آنى مكر آز كسنه‌لر آنلردن (ولو انهم
فعلوا ما يوعظون به لكان خيرا لهم واشد تثبيتا)لا ت واكر آنلر ايشلسيديلر اول شيئى كه آنكله
نصيحت ويرلدى آنلره البته كوزل اولوردى آنلر ايچون وزياده محكم اولوردى آنلرك دينى
استوار ايتمكده * ف يعنى مالك حكمنده جانده دريغ ايتمك لايق دكل اكر الله سبحانه
شويله امر ايتسه ايدى اشبو منافقلر نيجه ايده بيلورلر ايدى واشبو حكملر محض نصيحتدر اكر
بونلرى قبول ايتسيديلر نفاقلرى زائل اولوب مسلمان اولورلر ايدى (واذا لآتيناهم من
لدنا اجرا عظيما)لا ت واول وقتده البته ويرردك آنلره كندو يانمزدن بيوك مزدى
(ولهديناهم صراطا مستقيما) ت ودلالت ايدردك آنلرى طوغرو اولان يوله (ومن يطع
الله والرسول فاولئك مع الذين انعم الله عليهم من النبيين والصديقين والشهداء والصالحين
وحسن اولئك رفيقا)ط ت وبر كسنه كه اطاعت ايده الله تعالى يه وپيغمبرينه پس اشبو
كروه اول كسنه‌لرك ايله بيله‌درلر كه احسان ايتدى الله آنلر اوزرينه پيغمبرلردن
وصديقلردن وشهيدلردن وايو ايشليلردن ونه كوزل ارقداشدر اشبو كروهلر * ف انبيا
اول كسنه‌لردركه آنلر اوزرينه وحى نازل اوله يعنى ظاهرده ملك آنلره الله سبحانه نك حكمنى
ايرشديره وصديق اول كسنه‌يه دينلوركه الله سبحانه نك وحينده هرنه شكه كلورنفسلرى
كندى كنديله كرچكليوب آنك طوغريلغى اوزرينه شهادت ايده وشهيد اول كسنه‌دركه

پيغمبر عليه السلامك حكمنى برغايته تصديق ايتمشكه آنك اوزرينه جانينى بذل ايدر وصالح
شول كسنه‌دركه آنك طبيعتى ايولك اوزرينه خلق اولنمش اوله پس اول كسنه‌لركه اشبو
صفتلر آنلرده بولنميسه‌ده لكن الله سبحانه نك حكمنى قبول ايتمك سببيله آنلرى الله سبحانه
اول صفات سابقه صاحبلرينه ارقداش قيلر (ذلك الفضل من الله وكفى بالله عليما)ع ت
اشبو احسان در الله جانبندن وبسدر الله بيلك جهتندن * ف اسلامى ضعيف اولان كسنه‌لر
مادامكه اسلامك اولنده جهاد فرض اولنمش ايدى اسلامى قبول ايتديلر وقتاكه جهاد فرض
اولدى آندن كيرو طورديلر وانلرك بعضسندن نفاقه دائر سوز ظهور ايتدى وبعضسى
منافقلر ايله همزبان اولديلر رسول اكرمك رضاسنك خلافنجه رأى ايتديلر الله سبحانه بونك
بيانتده اشبو آيتلرى كوندردى *ف معلوم اوله كه بورادن بويله جهادك ذكرينه شروع در
(يا ايها الذين آمنوا خذوا حذركم فانفروا ثبات او انفروا جميعا) ت اى مسلمانلر طوتكز
كندو سلاحكزى پس طشره چيقك (يعنى غوغايه) كروه كروه اولوب ياخود طشره چيقك هپكز
جمع اولوب * ف يعنى غوغاده كندوكزى حفظ ايتمك تو قفله ياقلقانله ياتدبيرايله ياهنرايله
ممنوع دكلدر (وان منكم لمن ليبطئن فان اصابتكم مصيبة قال قد انعم الله على اذ لم اكن
معهم شهيدا) ت والبته سزدن بعض كسنه واردركه اكلنور (يعنى كتمكده غوغايه)
پس اكر ايرشسه سزه بر مصيبت وبلا دير البته احسان ايتدى الله بنم اوزريمه وقتاكه اولمدم
حاضر آنلر ايله (ولئن اصابكم فضل من الله ليقولن كان لم تكن بينكم وبينه مودة ياليتنى
كنت معهم فافوز فوزا عظيما) ت واكر ايرشسه سزه برنعمت اللهدن دير پشيمان اولوب
كويا كه البته اولمدى سزلك ايله آنك آره‌سنده دوستلق كاشكى نه اولايدى اولايدم انلر ايله بيله
پس ايريشيدم بيوك مطلوبه * ف يعنى بونلر منافقلردركه الله سبحانه نك حكمنه
انقياد ايتمزلر بلكه مقصودلرى دنيا منفعتيدر اكر الله سبحانه نك بولنده مسلمانلره
بر بلا ايرشسه كندو آره‌لرنده مسرور اولورلر وديرلر كه چوق كوزل اولديكه بزدخى
آنلر ايله بلايه دوچار اولمدق واكر مؤمنلره بر منفعت ايرشسه اول وقتده حسرت چكرلر كه نه
اوليدى بزلرده آنلر ايله بولينوب خيره ايريشيدك يعنى دشمنلر كبى حسد ايدرلر (فليقاتل
فى سبيل الله الذين يشرون الحيوة الدنيا بالآخرة) ت پس لايقدر كه غوغا ايده‌لر الله يولنده
اول مؤمنلر كه صاتارلر دنيادر لكنى آخرت ديرلكنه (ومن يقاتل فى سبيل الله

فيقتل او يغلب فسوف نؤتيه اجرا عظيما) ت واول كسنه كه غوغا ايدر اولهك بولنده پس اولور ياخود غالب كلور ويرورز آنلره بيوك اولان مزدى ٭ف يعنى مسلمانلره لايقدركه دنيادير لكنه باقيوب آخرت طلبنده بولنه لر و بيله لركه الله سبحانه نك امرينه انقياد ايتمكده نه كوزل منفعت واردر (وما لكم لا تقاتلون فى سبيل الله والمستضعفين من الرجال والنساء والولدان الذين يقولون ربنا اخرجنا من هذه القرية الظالم اهلها واجعل لنا من لدنك وليا واجعل لنا من لدنك نصيرا) ت ونه واردر سزه كه غوغا ايتمورسكز اللهك بولنده و بيچاره لر ايچون ارككلردن وقاريلردن وچوجقلردن (يعنى كافرلرك النده اسير اولنلر ايچون) اول كسنه لركه ديرلر اى بزم ربمز طشره چيقار بزى اشبو كويدن كه ظالمدر انك اهلى و يصه بزم ايچون كندو يانكدن ايش يصه يجى ويصه بزم ايچون كندو يانكدن بر ياردم ايديجى ٭ف يعنى اى مسلمانلر ايكى امر ايچون كافر ايله غزا ايتمك سزه لازمدر برى الله سبحانه نك دينى اعلا قلمغ ايچون ايكنجى مظلوم اولان مؤمنلرى خلاص ايتمك ايچون كه كافرلرك النده اسير اولوب چاره سزدرلر مكه شهرنده شويله كسنه لر چوق ايدى كه حضرت پيغمبر ايله هجرت ايده بيلمديلر و خصملرى آنلر اوزره ظلم ايدركه مسلمانلقدن دوندروب ينه كافر ايده لر (الذين آمنوا يقاتلون فى سبيل الله والذين كفروا يقاتلون فى سبيل الطاغوت فقاتلوا اولياء الشيطان ان كيد الشيطان كان ضعيفا) ت اول كسنه لركه ايمان كتورديلر غوغا ايدرلر اللهك بولنده واول كسنه لركه كافر اولديلر غوغا ايدرلر باطل اولان معبودك بولنده پس غوغا ايديكز شيطانك احبابلريله البته شيطانك حيله سى ضعيفدر (الم تر الى الذين قيل لهم كفوا ايديكم واقيموا الصلوة وآتوا الزكوة فلما كتب عليهم القتال اذا فريق منهم يخشون الناس كخشية الله او اشد خشية وقالوا ربنا لم كتبت علينا القتال لولا اخرتنا الى اجل قريب قل متاع الدنيا قليل والآخرة خير لمن اتقى ولا تظلمون فتيلا) ت آيا باقمزميسين اول كسنه لركه ديلندى آنلره كيرو طوتكز اللريكزى (يعنى غوغا ايتمك) وقائم طوتك نمازيكزى و ويريكز زكاتيكزى (يعنى قبول ايتديلر) پس چقانكه فرض اولدى آنلر اوزرينه غوغا ناكاه بر كروه آنلردن قورقرلر آدملردن اللهدن قورقدقى كبى ياآندن زياده قورقدقى كبى وديديلر اى بزم ربمز نيچون فرض قلدك بزم اوزريمزه غوغايى نيچون ديرى براقمدك بزى يقين اولان مدته

دكين ديكل آنلره دنيانك اولشى آزدر وآخرت كوزلدر اول كسنه ايچونكه صاقندى وظلم اولنمش اولمزسكز بر ايپلك مقدارى ٭ف يعنى اول زمانده كه مسلمانلر مكه ده ايديلر وكافرلر آنلره ايذا ويرديلر الله تعالى آنلرى غوغادن منع ايتمشيدى وصبر ايله حكم بيورمشيدى ايمدى كه جهاد ايله امر اولندى فهم ايده لركه مراد لرن بولمشلر ايكن اسلامى ضعيف اولان بعض كسنه لر غوغادن باش چويرمشلر واولومدن قورقرلر والله سبحانه دن قورقدقى كبى مشركلردن قورقارلر (اينما تكونوا يدرككم الموت ولو كنتم فى بروج مشيدة وان تصبهم حسنة يقولوا هذه من عند الله وان تصبهم سيئة يقولوا هذه من عندك قل كل من عند الله فمال هؤلاء القوم لا يكادون يفقهون حديثا) ت هر يرده كه اولسه كز ايريشور سزه اولوم واكرچه اولسه كز محكم بر حصارده وا كر ايرشسه آنلره بر نعمت ديرلر اشبو اللهك يانندندر واكر ايرشسه انلره قيتلق ديرلر يا محمد اشبو سنك يانكدندر سويله هپسى اللهك يانندندر پس نه حال واردر اشبو كروه ايچون كه يقين اولمزلر فهم ايتمككه بر سوزى ٭ف اشبو سوز طوغريدركه خير الله سبحانه جانبندندر وشر ايسه بنده نك طرفندندر ليكن اشبو قائللرك مقصودى شو كلمه دن طوغرو دكلدر واول شودركه غوغا عرب قبيله لرينك جمله سينه معقول دكلدر پس اكر نصرت وفتح اولور ايسه كوز طوتلميه جق بر نعمتدر واكر هزيمت اولسه اشبو تدبيرك حالنه موافقدر وچونكه جهاد الله سبحانه نك امريله در جمله سى خيردر آنده عقله مدخل و يرمك صحيح دكلدر يعنى مسلمانلر غالب اوله جقلردر بو عقل حكم ايتمك اولماز والله اعلم ٭ف اشبو منافقلرك ذكر يدركه اكر غوغانك تدبيرى ايو اولسه وفتح وغنيمت ايرشسه ديرلركه اشبو الله سبحانه دندر يعنى اتفاقا شويله يصه مش اولدى وحضرتك تدبيرينه قائل اولمزايديلر واكر بر امر خراب اولسه ايدى حضرتك تدبيرى اوزره الزام قورلر ايدى پس الله سبحانه بيورديكه هپسى الله سبحانه نك يانندندر يعنى پيغمبرك تدبيرى ايسه الله سبحانه نك الهامى ايله در آنده خطا بولنمز اكر بر امر بوزلسه آنى خراب اولمش ديمك بونكله الله سزى تربيه ايدرسزلرك قصور كزدن وكله جك آيتده اشكاره قلوب بيوردى (ما اصابك من حسنة فمن الله وما اصابك من سيئة فمن نفسك وارسلناك للناس رسولا وكفى بالله شهيدا) ت اولشيكه ايرشدى سكا نعمتدن پس اللهدندر واولشيكه ايرشدى سكا محنتدن پس سنك نفسكك يانندندر و كوندردك سنى آدملر ايچون پيغمبر و بسدر الله شاهد ٭ف قوله لايقدركه بو ايكى الله سبحانه نك قضاسندن بيله و بلا ومصيبتى كندو قصورلرندن بيلوب پيغمبر عليه السلامه الزام قويميه ودل اوزاتميه والله سبحانه قولك قصورلرندن خبرداردر جزاسنى ويرر (من يطع الرسول فقد اطاع الله ومن تولى

فَمَا اَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا) ت هر كسنه كه بيوردى قبول ايده پيغمبره پس البته بيوردى قبول ايتدى الله تعالى يه وهر كسنه يوز چويره پس كوندرمدك سنى آنلره اوزرينه بكجى (وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَاِذَا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِى تَقُولُ وَاللّٰهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ وَكَفَى بِاللّٰهِ وَكِيلًا) ت وديديلر بزم قلبمزده واردر بيوردى قبول ايتمك پس چقانكه طشره چقه لر سنك يانكدن كيجه فكر ايدر بركروه آنلردن اول شيئك غيرينى كه سن امر ايتدك آنلره والله يازر يعنى عمل دفترنده كيجه ديد كلرى شيئى پس يوز چويرآنلردن وتسليم ايت امريكى الله اوزرينه وبسدر الله ايش يصمجى (اَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْاٰنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللّٰهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا) ت آيا تامل ايتمزلرمى قرانده اكر اولسيدى الله ك غيريسنك يانندن البته بولورلر ايدى شونده چوق اختلافى * ف مخلوق هر حالده اول حاله موافق سويلر طارغنلغنده امركاو اولان كسه لر يانندن خيال ايتمز واسر كلكنده طارغن اولان كسنه لر جانبنه باقز دنيا يانده آخرتى اكمز وآخرت بيانندن دنيايى اكمز وبى پروا الغنده عنايتك ذكرينى ايتمز وعنايت ايتديكى وقتلر پروا سزلغنك ذكرى اولمز پس شويله كه بر حالده كى كلامى بشقه بر حالده كى كلامنه مخالف كورينور وقران شريف كه خالقك كلاميدر شو آنك هر يانده بر بشقه جانبنه نظر اولنور تامل ايتمكدن معلوم اولوركه هر بر شيئك بيانى هر مقامده بر يول اوزره در حاصل معنى اولدر كه قران انسان كلامى اولسيدى آنده چوق اختلاف بولنوردى معناده تناقض كبى ونظمنده تباين كبى وبعضى فصيح وبعضى ركيك وبعضى معارضه يه قابل وبعضنه معارضه ايتمك غايتده مشكل كه چكده اوله جق خبرينك بعضى واقعه مطابق وبعضى مخالف واحكامنك بعضسى عقله موافق وبعضسى مخالف قران عظيم ايسه آنده اشبو صفتلر بولنمز (وَاِذَا جَاءَهُمْ اَمْرٌ مِنَ الْاَمْنِ اَوِ الْخَوْفِ اَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ اِلَى الرَّسُولِ وَاِلَى اُولِى الْاَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ اِلَّا قَلِيلًا) ت وچقانكه كلسه آنلره بر خبر اميناكدن يا خود قورقودن اشكار ايدرلر آنى واكر دوندرسه لر ايدى آنى پيغمبر جانبنه وبيوردى ويرنلر جانبنه اسلام اهلندن البته بيلورلر ايدى شو خبرى اول كيمسه لر كه آنى اله كتورمكه قادر اولورلر ايدى (يعنى تحقيق ايتمسى اوزره قادر اولورلر ايدى واكر اولسيدى الله ك فضلى سزلك اوزركزه وآنك امركسى البته ارقه سى صره كيدرديكز شيطانك مكر آز كسنه تابع اولمزدى * ف يعنى اكر بريردن بر خبر كاسه لازمدركه رئيسه يا آنك قايم مقامنه ايرشدريله اكر او كسنه لر شو خبرى تصديق ايدرلر ايسه وانكله عمل

ايدرلر سه پس اولوقت بشقه كيمسه آنك اوزره عمل ايده پيغمبر عزيز عليه السلام بر كسنه يى زكات آلمغيچون بر قومه كوندرديلر اول قوم اينسه تعظيم ايچون اشبو آدمك استقبالنه وارد قده اول آدم وهم ايتشكه آنلر غوغايه كلورلر كيرو رجوع ايدوب مدينه ده مشهور قيلمشكه فلان قوم مرتد اولمشلر هنوز پيغمبر عليه السلامه اول خبر ايرشمدن مدينه شهرنده مشهور اولدى اشبو مثللو هر خبرو هر شى تحقيق اولنمزسزين ووالى بيلمزسزين مشهور ايتمه لر كه آخرده يلان اولور ودخى الله سبحانه ارشاد بيورديكه اكر الله سبحانه نك فضلى اولمسيدى سزلك اوزركزه سزلر شيطانه تابع اولوردكز مكر كه سزدن آز كسنه تابع اولمزدى يعنى هر برا اولو الامره لازمدر كه هر وقتده لايق اولان حكملرى وتربيه لرى اجرا ايده واكر ايتمز ايسه هدايت اوزرينه آز آدم قائم اولور (فَقَاتِلْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ لَا تُكَلَّفُ اِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ) ت پس غوغا ايت يا محمد الله ك يولنده سنك اوزريكه مؤاخذه يوقدر مكر كندو جانكدن ورغبت وير مسلمانلره غوغا اوزرينه * يعنى واجب اولان سنك اوزريكه رغبت ويرمكدر پس اكر ارقداشلق ايتمزلر سه سنكله پس سنك اوزريكه مؤاخذه يوقدر (عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَكُفَّ بَاْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللّٰهُ اَشَدُّ بَاْسًا وَاَشَدُّ تَنْكِيلًا) ت يقيندر كه الله موقوف ايده سزدن كافرلرك غوغاسنى والله ك قيدر غوغا اعتبار نجه وينه يلك قيدر عقوبت جهتنجه (مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا وَكَانَ اللّٰهُ عَلَى كُلِّ شَىْءٍ مُقِيتًا) ت هر كسنه شفاعت ايتسه كوزل اولان شفاعتله اولور انكيچون اولش شو شفاعتك ثوابندن وبر كسنه شفاعت ايتسه كوتو اولان شفاعتله اولور انكيچون بر پاى آنك عذابندن الله هر برشى اوزرينه قادردر * ف يعنى مثلا بر آدم بر فقيرك حاجتنى كورمكيچون بر زنكينه رجا ايدوب آنك حاجتنى روا ايتسه اولدخى خيراتك ثوابنده شريك اولور واكر بر كافرى ويا بر اهل فسادى رجا ايله خلاص ايتسه ويا بر خرسزى حد شرعيدن قورتارسه تا الى كسميه لر ديو پس اشبو رجاجى اول آدملره فسادده شريكدر (وَاِذَا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِاَحْسَنَ مِنْهَا اَوْ رُدُّوهَا اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَىْءٍ حَسِيبًا) ت وچقانكه تعظيم اولنمش اولسه كز بر سلامله پس تعظيم ايديكز شو تحيه دن زياده كوزل اولان كلمه ايله يا اول كلمه ايله جواب ويرك البته الله هر برشى اوزرينه حساب ايديجيدر * ف مثلا بر كسنه بر كسنه يه السلام عليكم ديسه اكا جواب ويرمك واجبدر اكر برابر ديلر ايسه عليكم السلام ديه واكر ثوابك زياده اغين ديلر ايسه اشبو صورتده ورحمة الله لفظنى جوابده زياده قيله واكر سلام ويرن آدم السلام عليكم ورحمة الله ديسه جواب ويرن عليكم السلام ورحمة الله وبركاته ديه (اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ لَيَجْمَعَنَّكُمْ اِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ

فيه ومن اصدق من الله حديثا) ت الله بو قدر هيچ معبود اندن غيري بر كدير سزلري
قيامت كوننه كه شك يوقدر آنده و كيدر زياده كرچك ديجي الله دن سوزده *ف الله
سبحانه بيان بيورركه كافرلرك يلتاقلنمقلرينه اعتماد قلمكز (فما لكم في المنافقين فئتين والله
اركسهم بما كسبوا اتريدون ان تهدوا من اضل الله ومن يضلل الله فلن تجد له سبيلا)
ت پس نه واردر اي مسلمانلر سزه يلتاقلنمقلق ايدنلرك بابنده ايكي فرقه اولديكز والله باشي
اشاغي يصه دي آنلري اولشيئك شوملغي سببيله كه ايشلديلر آيا ديلرميسكز كه يول كوستره سكز
(يعني يول بولنلردن صايه سكز) اول كسنه يه كه آزغين قلدي آني الله وهر كسنه يه كه
آزغين قيله الله پس البته بولمزسين انكيچون هيچ بر يول *ف يعني مسلمانلرك بعضسي
منافقلرك يلتاقلنمقلرينه الدانديلر و بعضسي الدانمديلر ولايق ايديكه كليسي الدانميديلر
*ف اشبو آيتده اول كسنه لره منافقدرلر ديو بيورديكه باطننده مسلمان اولمديغي كبي
ظاهرده هم مسلمان دكللر ايدي لكن پيغمبريمز عليه السلام ك يانته كلوب اول حضرتله
محبت اظهار ايدوب موافقت كوسترلر ايدي اشبو غرضدن كه مسلمانلرك عسكري كندولرك
قومي اوزره غوغايه كيتمكده مالليريني وجانلريني مسلمانلردن صاقليه لر وقتا كه مسلمانلر
بيلديلركه آنلرك كلوب كيتمه سي اشبو غرض ايچوندر قلبلردن محبت دكلدر بعضسي
ديديلركه انلردن صحبت وملاقاتي ترك ايدوب ايراق اولملي تا اوله كه انلر بر جانبه اوله لر و بعضسي
ديديلركه ملاقاتي كسيمه لم اوله كه صحبت سببيله ايمان كتوره لر الله سبحانه بيورديكه طوغرو
يولي بولمق وازغين اولوب يولي يتورمك الله سبحانه نك الندهدر اني فكر ايتمك سزه لازم
دكلدر و آنلرايله لايق معامله يي كه جنك ايتمكدر بيان بيوردي (ودوا لو تكفرون كما
كفروا فتكونون سواء فلا تتخذوا منهم اولياء حتى يهاجروا في سبيل الله فان تولوا فخذوهم
واقتلوهم حيث وجدتموهم ولا تتخذوا منهم وليا ولا نصيرا) ت اشبو يلتاقلنانلر آرزو ايدرلركه
سزدخي كافر اوله سكز كندولري كافر اولديغي كبي پس برابر اوله سكز پس دوست طوتمكز
هيچ بر كسنه يي آنلردن اولوقته دكين كه هجرت ايده لر الله ك يولنده (يعني مسلمان اولوب
هجرت ايده لر) پس اگر يوز چويرسه لر (يعني اسلامدن و هجرتدن) پس اسير ايدك آنلري
واولدريكز انلري قنقي يرده بولسه كز آنلري وطوتميكز انلردن بر كسنه يي يار و يارديم ايديجي *ف
يعني اولوقته دكين كه آنلر كلوب سزلر ايله قارشيمه لر انلري كندوكزه اولكده وكوتولكده
شريك ايتميكز و غوغاده دخي انلري صاقلميكز (الا الذين يصلون الى قوم بينكم وبينهم ميثاق
او جاؤكم حصرت صدورهم ان يقاتلوكم او يقاتلوا قومهم ولو شاء الله لسلطهم عليكم

فلقاتلوكم فان اعتزلوكم فلم يقاتلوكم والقوا اليكم السلم فما جعل الله لكم عليهم سبيلا) ت
مگر اول كسنه لريكه صغنورلر بر كروهه كه سزك اره كزله انلرك اره سنده عهد واردر ياخود
كلورلر سزك يانكزه حالبوكه طارلدي آنلرك سينه لري اندنكه غوغا ايه لر سزكله ياخود غوغا
ايده لر كندو قوملريله (شاه ولي الله رحمه الله ديركه بر كسنه كه ايمان كتوردي و هجرت ايتمدي
آنك حكمي اولي طريقله بيلندي) واگر دياسه يدي الله البته مسلط قلردي انلري سزك
اوزركزه پس غوغا ايدرلر ايدي سزكله پس اگر اشبو كروه بر طرفه طورسه سزك جانبكزدن
وغوغا ايتمسه لر سزكله وآتي ويرسه لر سزك جانبكزه صلح عهديني پس يصه مدي الله سزكيچون
انلر اوزرينه هيچ بر يولي *ف يعني اگر مسلمان اولسه لر و هجرت ايتسه لر انلري دوست
طوتكز واگر مسلمان اولمه لر اولديرك انلري مگر اول كسنه لركه عهد وميثاق ايتمش اوله
وينه عهدي اوزرينه ثابت اولنلر وسزكله عهد ايدن كسنه لره يمين والتجا ايتمش اوله اشبو
ذكر اولنانلره هيچ بر طريقله ايذا ويرمك جائز دكل *ف يعني قارشمق واوغراشمق سببندن
كافرلره غوغاده امان ويرمك مگر ايكي صورتله بري بودر اولدركه آنلر سزك ايله صلح ايدن
قومه يمين والتجا ايتمش اوله بوصورتده انلر دخي سزك صلحكزده داخلدرلر وايكنجي صورت
اولدركه غوغادن عاجز اولوب سزلر ايله صلح ايتمشلردر شو عهد اوزره كه كندو قوملري جانبنه
اولوب سزلرله غوغا ايتميه لر وينه سزلرك جانبه اولوب كندو قومیله غوغا ايتميه لر پس اگر شو
كسنه لر اشبو عهد اوزره قايم اوله لر سزلر دخي بو ايشي الله سبحانه نك احساني بيلك كه آنلر
سزك ايله غوغا ايتمكدن توقف ايتديلر ديو (ستجدون آخرين يريدون ان يأمنوكم ويأمنوا
قومهم كلما ردوا الى الفتنة اركسوا فيها فان لم يعتزلوكم ويلقوا اليكم السلم ويكفوا ايديهم
فخذوهم واقتلوهم حيث ثقفتموهم واولئكم جعلنا لكم عليهم سلطانا مبينا) ت البته
بولورسكز بر كروهيكه ديلرلركه امين اوله لر سزدن يانكزده وينه امين اوله لر كندو كروهلرندن
هر بر وقتده كيرودوندرلمش اولسه لر فتنه قالدرمق جانبنه باشلري اشاغي آتلمش اولورلر اننده
(يعني صلح ايدرلر وينه عهدلرين بوزرلر) پس اگر كيرو بر جانبه طورمسه لر سزكله غوغا
ايتمكده وآتمسه لر سزك جانبكزه مصالحه عهديني وكيرو طوتمسه لر كندو اللريني پس اسير
ايدك آنلري واولديريكز آنلري نرده كه بولسه كز آنلري واشبو كروه ويردك سزكيچون آنلر
اوزرينه آيدين اولان حجتي *ف يعني بعض كسنه لر واردركه صلح ايچون عهد ايدرلركه
سزلرله غوغا ايتميزو بزم قوممز ايله دخي غوغا ايتميزلمكن كندو عهدلري اوزره قايم اولنزلر
چانكه قوملرينك غلبه لكني كوررلر كندو قوملرينه يارديجي اولورلر پس شو كسنه لر
ايله سزلر دخي قصور ايتميكز كه سزك اللريكزده سندبولنه دي كه كندي عهدلري اوزره
قايم طورمزلر (وما كان لمؤمن ان يقتل مؤمنا الا خطأ ومن قتل مؤمنا خطأ فتحرير

رقبة مؤمنة ودية مسلمة الى اهله الا ان يصدقوا) ت ویرامز بر مسلمان ایچون که اولدیره بر مسلمانی لیکن اولدرمك واقع اولور خطا ایله (یعنی قصدا ایتمزمزین) وهر کسنه اولدیرسه بر مؤمنی خطا ایله پس لازمدر اکا بر مؤمن اولان قولی آزاد ایده وقان بهاسنی مقتولك ولیلرینه تسلیم ایده مکر خیرات ایده لر آنلر یعنی قاتله دیتی هبه وتصدق ایده لر (فان كان من قوم عدو لكم وهو مؤمن فتحرير رقبة مؤمنة) ت پس اکر اولسه اولی سزلك دشمنکز کروهندن وحالبوکه مؤمندر (یعنی دشمن اولان کافرلردن اولوب ایچلرنده ایمانه کلمش ودار اسلامه هجرت ایتمش ایسه) پس لازمدر آزاد ایتمك بر مؤمن قولی (وان كان من قوم بينكم وبينهم ميثاق فدية مسلمة الى اهله وتحرير رقبة مؤمنة فمن لم يجد فصيام شهرين متتابعين توبة من الله وكان الله عليما حكيما) ت واکر اولسه اولی برکروهدنکه سزکله آنلرك آره سنده واردر میثاق (یعنی شو اولی مسلمان اولسون یا کافر اولسون والله اعلم) پس لازمدر قان بهاسی تسلیم اولنه شو اولنك آدملرینه وینه آزاد ایتمك واردر بر مؤمن اولان کوله یی پس برکسنه بولمسه کوله یی پس لازمدر او روج طوتمق بری برینك آرقه سی صره ایکی آی (که کفارتده عشر وعدد اشبو حکم) توبه نك قبول اولمسی ایچوندر الله جانبندن والله بیلیجیدر حکمتله متصفدر * ف الله سبحانه خطا ایله اولدرمکك احکامنی بیان بیوردروانی دخی بیان ایدرکه اکر برکسنه که کلمۀ توحیدی دیرا کاتعرض ایتمك واجبدر ومجاهدلرك فضلنی ودار کفردن دار اسلامه هجرتك واجب اولسنی ونماز خوفك کیفیتنی وسفرده نمازك کیفیتنی بیان بیوررر * ف مقتول مسلمان اولوب دار الحربده ساکن اولسه دیت لازم کلمز * ف مفسرلرك جمهوری وان كان من قوم بينكم وبينهم ميثاق قولنك صورتنی کافر مقتولنده بیان ایتدیلر اشبو ملاحظه ایله که ارث حکمی مؤمنله کافرك آره سنده کسلمشدر که بر برلرندن میراث آلمزلر ودیت سبیلی ایسه ارث سبیلدر بوسببدن مقتول مؤمن اولورسه دیت لازم کلمز وکافر اولورسه لازم کاوردیدیلر وبو ضعیف قول (یعنی فتح الرحمانك مصنفی شاه ولی الله رحمه الله) دیرکه مسئله نك تمهیدی ما كان لمؤمن أن يقتل مؤمنا الا خطأ وتقییدی وهو مؤمن دربر صددنده اولدیغمز شو مسئله ده ظاهر درکه ایمان قیدی معتبردر ودیتك لازم کلمسی عهده وفا ایتمك جهتندندر ارث سبیلی اوزره دکادر وآنك نظیری مهرك واجب اولمسیدر مؤمنه معاهد قومدن اولمق مسئله سنده تحکیم ممتحنه سوره سنده مذکوردر والله اعلم * ف خطانك برقاچ صورتلری واردر بورادہ شو صورتی مذکور اولدیکه بر مسلمانی کافردن تمییز ایتمیوب اولدیرر خطانك هر بر نوعنده ایکی شی لازمدر بریسی بر مؤمن قول آزاد ایتمکدر واکر قدرتی اولمز ایسه ایکی آی پیدرپی اوروج طوتمقدر واشبو کفارتدر الله سبحانه نك جنابنه قصور ایتدیکیچون کندو

امرنده وثانی قان بهاسین ادا ایتمکدر مقتولك وارثلرینه واشبو آنلرك حقیدروا کر وارثلر دیتدن عفو اینسه ویا صدقه ایدوب صالیویرسه اختیارلری واردروا کر وارثلر مسلمان ایسه لر ویا مسلمانلر ایله عهد ایتمش کافرلردن اولسه لر اشبو ایکی صورتده دیت ادا ایتمك واجبدروا کر وارثلر کافر ودشمنلردن ایسه لر وحرب اهلندن اولسه لر دیت لازم کلمز وقان بهاسی امام اعظم قتنده ایکی بیك یدیبوز قرق روپیه در تخمینا مقتولك وارثلرینه اوچ یلده تفریق سبیلی اوزرینه ادا اولنه (ومن يقتل مؤمنا متعمدا فجزاؤه جهنم خالدا فيها وغضب الله عليه ولعنه واعد له عذابا عظيما) ت وهر کسنه اولدیرسه بر مؤمنی قصدا حقسز پس آنك جزاسی جهنمدر ابدی اولورآنده وغضب ایتمشدر الله آنك اوزرینه ولعنت ایتدی اکا وحاضرلادی انکچون بیوك عذابی * ف مرادقاتلدن اول کسنه درکه حقسز اولدرمکی حلال عد ایده والله اعلم * ف عبد الله بن عباس بیوردیکه اکر بر مسلمان بر مسلمانی حقسز قصد ایله اولدیرسه شو کسنه ابدی جهنمده قالیسردر ودخی توبه سی قبول اولنمز اما علمانك جمهوری شویله دیدیلر که سزاسی اولدرکه بوراده مذکور اولندی اما الله سبحانه مختاردرا کر قاتل قصاصله اولدیراسه اجماعا معفودر (يا ايها الذين امنوا اذا ضربتم في سبيل الله فتبينوا ولا تقولوا لمن القى اليكم السلام لست مؤمنا تبتغون عرض الحيوة الدنيا فعند الله مغانم كثيرة كذلك كنتم من قبل فمن الله عليكم فتبينوا ان الله كان بما تعملون خبيرا) ت ای مسلمانلر چقانکه سفر ایتسه کز الله یولنده یعنی جهاد اچیچون پس بك تجسس ایدك ودیمکز اول کسنه یه که آتی ویردی سزلك جانبکزه سلامی دکاسین مسلمان طلب ایدرسکز دنیا دیریلکنك متاعنی پس اللهك یاننده چوق غنیمتلر واردر بویله ایدیکز بوندن اول پس احسان ایتدی الله سزلك اوزرکزه پس آرایکز البته الله ایشلدیککز ایشلره خبرداردر * ف یعنی حاللرك اولنده کلمۀ شهادتدن غیری مسلمان اولملرینه بر دلیل یوغیدی واره واره کوزل اولان عمللر آنلردن وجوده کلوب اسلاملری ظاهر اولدی * ف پیغمبریمز علیه السلامك زماننده مسلمانلرك عسکری برکویه ایرشدکده شو کویده اولان بر مسلمان طوارلرینی برکناره چکوب مسلمانلره سلام علیکم دیدکده آنلر ظن ایتدیلرکه اشبو کسك اسلامی ظاهرا یتمی جانی ومالنی وقایه ایچوندر دیو آنی اولدیروب مواشیلرینی غنیمت ایتدیلر الله سبحانه اشبو آیتی نازل قلدی وشوکه بیورمش سزلر دخی اسلامك اولنده بونلر کبی ایدیکز یعنی دنیا غرضی اوزره حقسز قان دوکمش ایدیکز امامسلمان اولدقدنصکره بویله حقسز اولدیرمك لایق دکادر یاخود معنی بویله اوله که سزلر سابقده انلر کبی ایدیکز یعنی کافرلرك شهرنده سکونت ایدوب سزلچون حکم مستقل یوغیدی (لا يستوي القاعدون من المؤمنين غير اولي

الضرر والمجاهدون فى سبيل الله باموالهم وانفسهم فضل الله المجاهدين باموالهم وانفسهم
على القاعدين درجة وكلا وعد الله الحسنى وفضل الله المجاهدين على القاعدين اجرا
عظيما) ت برابر اولمز مؤمنلردن عذرسز غوغادن كيرو قاشنلر وغوغا ايدنلر اللهك
يولنده كندو مالليله وكندو جانلريله اعلى قلدى الله غوغا ايدنلرى كندو ماللريله وكندو
جانلريله غوغادن كيرو قالشنلر اوزرينه مرتبه ده وهربريسيچون وعده ويردى الله
جنتله واعلى قلدى الله غزا ايدنلرى غزادن كيرو اوطورنلر اوزرينه بيوك ثوابله * ف
غير اولى الضرر قيدينك فائده سى اولدركه اولى الضررده اشبو حكم مطرد دكلدر بلكه اولى
الضرردن بر كروه بوليونوركه نيت صحيحه لرى سببيله كامل اولان عملك ثوابنه نائل اولورلر
والله اعلم (درجات منه ومغفرة ورحمة وكان الله غفورا رحيما) ت زياده ويردى
مرتبه لرى كندو جانبندن ويارلغدى واسركدى والله يارلغيجى اسركيجيدر * ف بدنلرنده
نقصان اولان كسنه لر جهاد ايتمكدن معافدرلر كور كبى طوپال كبى مثلا وغازيلر ايچون
چوق بيوك درجه لر واردر جهاددن اوطورنلره شو درجه لر يوقدر اكرچه جنت اهلى
اولسه لرده پس شوره دن معلوم اولديكه جهاد فرض كفايه در فرض عين دكلدر يعنى بعضى
جهاده وارسه غيريلردن معاف اولور اكر ناسك جمله سى جهادى ترك ايتسه لر هپسى كناه
كار اولور (ان الذين توفاهم الملائكة ظالمى انفسهم قالوا فيم كنتم قالوا كنا مستضعفين
فى الارض قالوا الم تكن ارض الله واسعة فتهاجروا فيها فاولئك ماواهم جهنم وساءت
مصيرا) ت اول كسنه لركه (يعنى اهل مكه دن هجرت واجب اولديغنده سائر مؤمنلر كبى
حبشه ويا مدينه يه هجرت ايتميوب دار شركده قلان كيمسنه لر) انلرك روحلرين قبض ايتدى
ملائكه لر اول حالده كه ظلم ايتديلر ايدى كندو نفسلرينه ملائكه لر ديديلر آنلره نه حالده
ايديكز سزلر (يعنى مؤمنمى ايديكز يا مشركمى ايديكز) ديديلر انلر عاجز ايدك يرده ديدى
ملائكه لر آيا كنكش دكلميدى اللهك يرى تا كه هجرت ايده يديكز شو يرده پس اشبو كروه انلرك
يرى جهنمدر ونه كوتو يردر جهنم * ف يعنى نفسلرينه ظلم ايدنجيلره شو عذابدردار
الحربدن دار اسلامه هجرتى ترك ايتمكله وكافرلرك جماعتين وقراسن چوق قلمقله (الا
المستضعفين من الرجال والنساء والولدان لا يستطيعون حيلة ولا يهتدون سبيلا) ت مكر
حقيقتده چاره سز اولنلر اركك لردن وقاريلردن وچوجقلردن كه اصلا قادر اولمزلر هجرتك
چاره سنه واصلا يول بولمزلر هجرت ايتمكه (فاولئك عسى الله ان يعفو عنهم وكان الله عفوا

غفورا)

غفورا) ت پس اشبو كروه يقيندر كه الله عفو ايده آنلردن الله عفو ايديجى يارلغيجيدر
* ف اشبو آيت اول كسنه لرك حالنى بيان ايدركه كافر ديارنده بولنوب طوغرو وصادق
مسلمان اولمشلر ليكن اسلاملرين اظهار ايده بيليورلر كافرلرك قورقوسندن واكر
خدمتكارلرى اولسه ويا اهل صنعتدن اولسه لرويا سفرك تدبيرينه واقف وخبردار اولسه لر
اشبو صورتلرده انلرك عذرى مقبول دكل بشقه بر مملكته هجرت ايدوب آنده اقامت ايده لركه
الله سبحانه نك يرى كنكشدر واكر چاره سز كافرلرك حكمنده اولسه لر اول صورتده اميد
واردركه معاف اوله لر (ومن يهاجر فى سبيل الله يجد فى الارض مراغما كثيرا وسعة ومن
يخرج من بيته مهاجرا الى الله ورسوله ثم يدركه الموت فقد وقع اجره على الله وكان الله
غفورا رحيما) ت وهر كسنه طشره چيقسه اوندن هجرت ايدرك اللهك يولنده بولور يرده
چوق ساكن اوله جق يرو معيشتك كنكشلكنى واول كسنه كه طشره چيقسه كندو اوندن
هجرت ايدرك الله جانبنه وآنك پيغمبرى جانبنه صكره ايرشسه اكا اولوم (يعنى يولده
مقصوده ايرشمدن اولسه) پس البته ثابت اولدى انك ثوابى الله اوزرينه والله يارلغيجى
اسركيجيدر * ف اشبورادن معلوم اولديكه بر مملكتده كه نفس اسلامن اظهار
ايده بيلمزاندن هجرت ايتمك فرضدر * ف رزق بولميزيو فكرو تلاش ايدوب هجرتدن قالمه لر
رزق هر يرده بولنور وينه شو وسوسه يى ايتمه لر كه يوللرده قالوب هلاك اولورز ديو زيرا كه
اولوم وقتندن ايلرو وكيرو قالمز واكر اولسه لر بيوك ثوابه ايريشورلر (واذا ضربتم
فى الارض فليس عليكم جناح ان تقصروا من الصلوة ان خفتم ان يفتنكم الذين كفروا
ان الكافرين كانوا لكم عدوا مبينا) ت وچانكه سفر ايتسه كز يرده پس يوقدر سزلك
اوزريكزه بر كناه شونده كه قصد ايده سكز نمازدن اكر قورقسه كز آندنكه بلايه براقه لر سزى اول
كسنه لركه كافر اولديلر تحقيق كافرلر سزكچون آشكاره دشمندر * ف شاه ولى الله رحمه
الله فتح الرحمن ده ديركه مشهور اولدركه اشبو آيت مسافرلك نمازى حقنده نازل اولمش
وخوف ايسه قيد اتفاقيدر واول وجه كه بنم ياغمدى رجحان بولمش اولدركه اشبو آيت
خوف نمازينك حقنده نازل اولمش وقيد سفر اتفاقيدر وقصردن مراد ركوعك وسجودك
اداسنده اولان كيفيتدر يعنى ايما ايله ادا اولنمقدر ركعاتك عددنده دكل * ف سفر
شرعى اوچ كونلك يوله وارمغه ديرلر شو كونلرده درت ركعت فرض نمازا ايكى ركعت نمازه
قصر اولنور وشو وقتده كفارلك غالب اولمسى وايذا ويرمسى خوفندن اشبو حكم نازل
اولدى مؤمنلره رحمت ايچون پس بر كسنه سفرده درت ركعتى تمام قيلسه الله سبحانه نك
احساننده مستغنيم ديمك اولور بو ايسه بيك خطادر وسفرده سنتلرى قلمقله تكليف اولنمدى

(وَاِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَاَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلٰوةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَاْخُذُوا اَسْلِحَتَهُمْ فَاِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ وَلْتَاْتِ طَائِفَةٌ اُخْرٰى لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَاْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَاَسْلِحَتَهُمْ وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ اَسْلِحَتِكُمْ وَاَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً) ت وقچانكه سن اولسهك مؤمنلرك آره‌سنده (يعنى قورقو وقتنده اى محمد) پس نمازه قائم اولديغكده طورسونلر بر كروه آنلردن سنكله (وبر كروه دشمن قارشوسنده طورسونلر وجمله‌سى) طوتسونلر كندو سلاحلرينى پس وقتا كه سجده ايده‌لر (يعنى سنكله نمازده اولوب بر ركعت نماز قيلانلر) سزك اردكزه (يعنى دشمنك طرفنه نمازده طوروكبى برايش اشلميه‌رك) كيده‌لر وكله اول بر آخر كروه كه حالا نماز قلميوبدرلر پس نماز قيله‌لر سنكله وطوته‌لر كندو حذرلرينى وكندو سلاحلرينى (حذر سلاحه وتمور كيمنه وقلقانه ديرلر) وآرزو ايتدى كافر اولانلر كه نه اوليدى غافل اوليديكز كندو سلاحلركزدن وكندو متاعكزدن پس هجوم ايده‌لر سزك اوزركزه بر اوغردن (وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اِنْ كَانَ بِكُمْ اَذًى مِنْ مَطَرٍ اَوْ كُنْتُمْ مَرْضٰى اَنْ تَضَعُوا اَسْلِحَتَكُمْ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ اِنَّ اللّٰهَ اَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا) ت واصلا كناه يوقدر سزك اوزركزه اكر اولسه سزه اذيت يغموردن ياخود اولسه‌كز خسته سز اولشيده كه قويه‌سكز سلاحلريكزى وطوتيكز كندو حذريكزى البته الله مهيا ايدوبدر كافرلر ايچون رسوا ايديجى عذابى * ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه خوف نمازينك برقاچ صورتى واردر بريسى اولدركه امام ايكى كره نماز قله بر كره بر طائفه ايله وبر كره آخر طائفه ايله وبريسى اولدركه امام بر جماعتله بر ركعت ادا ايده وقيامده توقف ايده اول قدر كه ركعت اخرى دخى ادا ايدوب دشمنك مقابلنه كيده‌لر وآخر جماعت كاوب اقتدا ايده‌لر امام اشبو ركعت اخيره‌يى اشبو جماعتله اداقيلوب قعودده او اقدر توقف ايدكه اشبو جماعت ركعت اخيره‌دن فارغ اوله‌لر اشبو وقتده امام بونلر ايله برابر سلام ويره اشبو ايكى صورت سائر صورتلر ايله جمله‌سى صحيح اولمشدر واذا كنت فيهم الآية آيتك محتملدر * ف اشبو خوفك نمازى بيورديكه اكر غوغا وقتنده بولسه‌كز عسكرى ايكى بولك اول بولكلرك هر بريسى نمازك ياريسنى امامله ادا ايده آخر نصفنى يالكز قله اولوقتده دلك بر بولك دشمنك او كنده طوره اشبو وقتلرده نمازده كاوب كچمك معافدر وينه سلاحلرى وتمور كيمه‌لرى وقلقانلرى كندو اوزرلرنده اوله اكر اولقدر فرصت اولمز ايسه جماعتى موقوف ايدوب يالكزجه آتله ياخود يايان ايما ايله قله‌لر اكر اولقدر فرصت اولمز ايسه ترك ايده‌لر صكره قضا ايده‌لر (فَاِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلٰوةَ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلٰى جُنُوبِكُمْ

فَاِذَا اطْمَاْنَنْتُمْ فَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ اِنَّ الصَّلٰوةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا) ت پس ادا ايتديككزده نمازى ذكر ايديكز الله تعالى‌يى اياق اوزرنده (دشمنه قلنج اورركن) واوتوروب (وآغنه اوطورد قده (ومجروح اولوب) بوكريكز اوزره ياتوركن (يعنى دائما ذكر الله ايله مشغول اولك پس وقتانكه خوفدن امين اولديكز نمازى تعديل اركان وشرطيله ادا ايدك البته نماز مسلمانلر اوزرينه وقت معين ايله فرض اولدى * ف يعنى قورقو وقتنده نمازى ادا ايتديكدنصكره ذكر ايدك الله سبحانه‌يى زيرا كه نماز ايچون وقت معين واردر ذكر ايسه هر حالده جائزدر (وَلَا تَهِنُوا فِى ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ اِنْ تَكُونُوا تَاْلَمُونَ فَاِنَّهُمْ يَاْلَمُونَ كَمَا تَاْلَمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا يَرْجُونَ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا) ت وكوشكلك ايتمكز كافرلرك حالنى تجسس ايتمكده اكر سنز اولسه‌كز يارة زحمتين چكيجى پس البته آنلر درد چكرلر نيجه‌كه سنز درد چكرسكز وسنز اميد طوترسكز الله‌دن اول شيئه كه انلر ايچون اميد يوقدر والله بيليجيدر حكمتله متصفدر * ف اسلامى ضعيف اولان آدملردن بريسى اكر بر كناهى مرتكب اولسيدى شرعك حدينى آندن قالدرمغيچون حيله‌لر يا بوب رسول اكرمك حضورينه بر وجهله اظهار ايدرلر ايديكه اول كسه‌نك براءتنى اول حضرتك قلب شريفنه القا ايدرلر ايدى وبرى بريله خلوت ايدوب سرلرينى اول حضرتك رضاى شريفنك خلافى اوزرينه تقرير ايدرلر ايدى الله سبحانه اشبو آيتى نازل قلدى (اِنَّا اَنْزَلْنَا اِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا اَرٰيكَ اللّٰهُ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِنِينَ خَصِيمًا) ت تحقيق بز اينديردك سنك جانبكه كتابى طوغريلقله تاكه حكم ايده‌سن آدملرك آره‌سنده اول شى ايله كه بيلدردى سكا الله واولمه خائنلر ايچون جدال ايديجى (وَاسْتَغْفِرِ اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا) ت ويارلغنمق طلب ايله الله‌دن البته الله يارلغيجى امر كيجيدر (وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ اَنْفُسَهُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا اَثِيمًا) ت وجدال ايتمه اول كسه‌نه‌لرك جانبندنكه خيانت ايدرلر كندو جنسلرينه البته الله سومز اول كسه‌نه‌يى كه اولور خيانت ايديجى كناه ايشلى (يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللّٰهِ وَهُوَ مَعَهُمْ اِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضٰى مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا) ت كيزلو ايدرلر آدملردن وكيزلو ايده بيلمزلر الله‌دن وحالبوكه الله انلر ايله بيله درا ولوقتكه كيجه‌ده مشورت ايدرلر اول شيئى كه بكنمز الله آنى تدبيردن الله آنلرك ايتديكى ايشلرى بيليجيدر * ف اشبو آيتلرده بر قصه‌نك ذكرى واردر كه پيغمبر صلى الله عليه وسلمك وقتنده انصاردن نعمان اوغلى قتاده‌نك بر تمور زرهى

براون طغار جغنك ایچنده اولوب خرسزلندی صباحلین ارادیلر کوردیلر که اون بوله دوکلش واون خطی بر کیشنك اوینه دك وارر اول کیشنك آدی ابیرق اوغلی طعمه ایدی طعمه نك اونده آرادیلر آنده بولمدیلر بردخی کوردیلر که شو اون خطی طعمه اوندن ایلرو زید آدلو بر یهودینك اوینه کیدر اشبو اجلدن طعمه یی ترك ایدوب اونك دوکلسی نشانه سنك ایزینه دوشوب زیدك اوینه قدر کیدوب آنك اوین آرایوب درعی بولدقده اول یهودی دیدیکه بونی بکا طعمه ویردی طعمه دیدی که بنم خبرم یوقدر یهودی خرسزدر طعمه نك قومی بنی ظفر قبیله سندن برقاچ کمسنه لر کیجه ده بربرله مشورت ایتدیلر که بز پیغمبر علیه السلام یاننه واروب شهادت ایده لم اولوقت حضرت دخی بزلره حمایت ایده جکدر و یهودی یه خرسزلغی مقرر ایدر صباحلین شو مشورته کوره ایشلدیلر والله سبحانه اشبو آیتلری نازل بیوردی و پیغمبره خبر ویردی و حقیقتده طعمه خرسز ایدی (ها انتم هؤلاء جادلتم عنهم فی الحیوة الدنیا فمن یجادل الله عنهم یوم القیامة ام من یکون علیهم وکیلا) ت خبردار اولکز سزای کروه جدال ایتدیکز خیانت ایدنلرك طرفندن دنیا دیرلکنده پس کیم دیلر خصومت ایتمکی الله تعالی یه آنلرك جانبندن قیامت کوننده یاخود کیمدر که اوله آنلر اوزرینه ایش بصه یجی (ومن یعمل سوءا او یظلم نفسه ثم یستغفر الله یجد الله غفورا رحیما) ت وهرکمسنه ایشلسه کوتو ایشی یاخود ظلم ایلسه کندو نفسنه صکره یارلغمق طلب ایده اللهدن بولور الله تعالی یی یارلغیجی اسرکیجی * ف الله سبحانه بیولك کناهه کوتو ایش دیو بیوردی وکوچك کناهه ظلم ایلیه کندو نفسنه دیو بیوردی اشبو حکم اول کمسنه لر ایچوندر که اکر توبه ایده لر توبه لری قبول اوله (ومن یکسب اثما فانما یکسبه علی نفسه وکان الله علیما حکیما) ت وهرکمسنه ایشلسه کناهی پس همان ایشلر آنی کندو نفسی اوزرینه الله بیلیجیدر ایشلری محکمدر * ف ایدی قوم کندو کوکللرنده اوتانمه لر که بزلر اوزره عیب قالدی دیو بوندن صکره کندولری عیبلو اولمغین قورقوسندن کندو کیشیلرینی حمایت ایتمونلر اولوقتده دکین که مقدمه سی ایو تحقیق اولنمسه نیچونکه الله سبحانه بیلیجیدر و بیوردیغی دخی شودر که برکمسنه نك کناهی برکیمسه اوزره دکلدر (ومن یکسب خطیئة او اثما ثم یرم به بریئا فقد احتمل بهتانا واثما مبینا) ت وهرکمسنه ایشلسه برخطایی یا کناهی صکره تهمت ایدرسه اول کناهله برکناهسزی پس البته کندو اوزرینه آلدی افترایی واشکاره اولان کناهی (ولولا فضل الله علیك ورحمته لهمت طائفة منهم ان یضلوك وما یضلون الا انفسهم وما یضرونك من شیء) ت واکر اولمسیدی اللهك فضلی سنك اوزریکه و ینه آنك اسرکمسی قصد

ایتمشلر ایدی برکروه آنلردن که آزغین قیله لرینی وآزغین قیلمزلر مکر کندو نفسلرینی وهیچ برضرر ایرشدیره مزلر سکا (وانزل الله علیك الکتاب والحکمة وعلمك ما لم تکن تعلم وکان فضل الله علیك عظیما) ت وایندردی الله سنك اوزریکه کتابی وحکمتی واوکردی سکا اول برشیئی که سن بیلمز ایدك آنی واللهك فضلی سنك اوزریکه بیولك اولدی (لا خیر فی کثیر من نجواهم الا من امر بصدقة او معروف او اصلاح بین الناس ومن یفعل ذلك ابتغاء مرضات الله فسوف نؤتیه اجرا عظیما) ت یوقدر ایولك انلرك کیزلو سرلرینك چوغنده ولیکن ایولك برکمسنه مشورتنده در که امر ایدر صدقه ویرمکله یاخود کوزل ایشله یاخود اصلاح ایتمکله آدملرك آره سنده وهرکمسنه ایشلسه اشبو مذکورلری اللهك رضاسین طلب ایتمکیچون ویررزا کا بیولك ثوابی * ف منافقلر پیغمبریمز علیه السلامك قولاغنه فساد ایله سوزسویلرلر ایدی تا که آدملر آره لرنده اعتبارلری چوق اولسون دیو ومجاسنده اکاشوبری بریله قولاقلرینه فاسد شورلر ایدی بعض کمسنه یه عیب ایدرلر ایدی وبعض کمسنه دن شکایت ایدرلر ایدی الله سبحانه بیوردیکه آنلرك شورالری اکثری خیرسزدر او سوزلرده کیزلمکه حاجت یوقدر مکر آنده الداتق قارشمش اوله اکر کیزلرایسه خیراتی کیزلیه تاخیرات آلان آدم شرمنده اولمسون یا برآدمی برمسئله ده غلطنه خبردار قلمقیچون کیزلوجه سویلیه تا بیلینلردن خجالت چکمسون وغوغا ایدن کمسنه لرك ارالرنده صلح ایتمکیچون اولا کندی ارالرنده مشورت ایدوب صکره آنلره ایشتدیره نیچونکه طارغین اولان کمسنه لر صلحه راضی اولمزلر (ومن یشاقق الرسول من بعد ما تبین له الهدی ویتبع غیر سبیل المؤمنین نوله ما تولی ونصله جهنم وساءت مصیرا) ت وهرکمسنه مخالفت ایتسه پیغمبره آندن صکره که معلوم اولدی اکا طوغرو اولان یول وتابع اولسه مسلمانلرك یولندن غیریسنه دوندررز آنی سودیکی یوله (یعنی اول کیتدیکی اکری یوله کوکلنك قوتنی چوق ایدرز) وکتوررز آنی جهنمه وجهنمنه کوتی یردر * ف اشبو راده الله سبحانه شركك زیاده حرام اولاسنی بیان بیوردی * ف پیغمبریمز علیه السلام بیوردیکه مسلمانلرك جماعتی اوزرینه الله سبحانه نك الی واردر پس هرکمسنه که اسلامدن بشقه بریول طوتسه جهنمه دوشر پس برامرکه مسلمانلر آنك اوزرینه جمع اولدیلر شو امر الله سبحانه نك رضاسیدر وهرکمسنه منکر اولسه جهنملك اولور (ان الله لا یغفر ان یشرك به ویغفر ما دون ذلك لمن یشاء ومن یشرك بالله فقد ضل ضلالا بعیدا) ت البته الله یارلغمزشو نسنه یی که شریك مقرر قلنمش اوله اکا ویارلغر شرکدن غیریسنی اول کمسنه ایچونکه دیلر وهرکمسنه شریك قوشسه الله تعالی یه پس البته آزغین اولدی ایراق اولان آزغینلقله * ف بو قارودە

مناوقلرنڭ ذکری ایدیکه آنلر ایسه پیغمبرنڭ حکمنه راضی اولمیوب بشقه یول طوتدیلر
پس بو آیتده بیوردیکه البته الله سبحانه شرکنی یارلغامز اشبو یرده حکمده شریك طوتمقی
دخی شرکنڭ دردیو بیوردی یعنی اسلام دیننڭدن غیری دیننڭ حکمنی بکنمك وشو حکم اوزره
یوریمك شرکدر پس اسلامدن غیری هر دین که وار ایسه هیبسی شرکدر هر چند عبادتده الله
سبحانه‌یه شریك قوشمسه‌ده (ان یدعون من دونه الا اناثا وان یدعون الا شیطانا مریدا) ت
مشرکلر طاپیمزلر اللهدن غیری‌یه مگر بر قاچ بتلره که قز اسمیله ادلمشلر وطاپیمزلر مگر حددن
ایراق اولان شیطانه (لعنه الله وقال لاتخذن من عبادك نصیبا مفروضا) ت رحمتدن ایراق
قلدی آنی الله ودیدی شیطان البته طوتارم سنڭ قوللرکدن بر پایکه (علم ازلیده) معین
اولمش * ف یعنی شیطان دیدیکه یارب سنڭ بنده‌لرنڭ کندو ماللرندن بنم ایچون بر حصه
مقرر قلورلر نیجه‌که عادت جاهلیه‌درکه بتلر ایچون نذر ایدرلر اشبو ایسه بنم نصیبمدر
(ولاضلنهم ولامنینهم ولامرنهم فلیبتکن آذان الانعام ولامرنهم فلیغیرن خلق الله ومن
یتخذ الشیطان ولیا من دون الله فقد خسر خسرانا مبینا) ت والبته آزغین قیلرم انلری
والبته باطل اولان آرزویه صالیویرم انلری والبته بیورلدی ویریرم انلره تا که یاررلر
حیوانلرنڭ قولاقلرینی والبته بیورلدی ویریرم انلره که تغییر ویره‌لر اللهنڭ خلقنه وهر کمسنه
طوتسه شیطانی کندویه دوست اللهدن غیری پس البته زیان ایشلی اولدی آشکاره زیان
ایشلی اولمغله * ف حیوانلرنڭ طشاغین چیقارمق وبدنلرینه ایکنه اورمق کبی قرمزی ایلك
ایچون یا کولڭ ایلکیچون * ف یعنی حیوانلرنڭ قولاغین یارمق وکسمك کافرلرنڭ عادتیدر
وینه بوزاغی وکچی یاوریسنی چقاندکه بتلرینڭ آدینه نذرا تمشلرایدی پس اول بوزاغینڭ
وکچی یاوریسنڭ قولاغین یاروب آنده برنشان صالیویررلرایدی وصورتی تبدیل قلمق
شودرکه چوجقلرنڭ باشنده برمقدار توی بتلرنڭ آدینه قویررلرایدی پس مسلمانلره
بونڭ کبی ایشلردن صاقنمق لازمدر پس بویله اولدیسه مسلمانلره جائزدکادرکه
کندولرینڭ یوکارینه بویله ایتسونلر وکافرلر دخی شو ایشلرکه ایدرلرایدی یولنی بیلدکاری
کیمسه‌لره یپارلردی (یعدهم ویمنیهم وما یعدهم الشیطان الا غرورا) ت شیطان
وعده ویرر انلره وآرزویه آتار انلری ووعده ویرمز انلره شیطان مکر آلداتمقی (اولئك
مأواهم جهنم ولا یجدون عنها محیصا) ت اشبو کروه آنلرنڭ یری جهنمدر وبولمزلر اندن دونه جك
یر (والذین آمنوا وعملوا الصالحات سندخلهم جنات تجری من تحتها الانهار خالدین فیها
ابدا وعد الله حقا ومن اصدق من الله قیلا) ت واول کمسنه‌لرکه ایمان کتوردیلر وایشلدیلر
ایو ایشلری کتوریرز آنلری باغچه‌لره‌که اقر آنلرنڭ آغاچندن ایرمقلر دائم اولورلر انده ابدی
اوله‌رق وعده ایدوبدر الله طوغریلق ایله وکیمدر زیاده کرچك سویلیچی اللهدن سوزده

(لیس بامانیکم ولا امانی اهل الکتاب من یعمل سوءا یجز به ولا یجد له من دون الله ولیا
ولا نصیرا) ت دکلدر ایش سزنڭ آرزوکزه موافق وینه موافق دکل اهل کتابڭ آرزوسنه
هر کمسنه ایشلسه کوتولکنی جزا ویرلمش اولور آنکله وبولمز کندوسیچون اللهدن غیری هیچ
بر دوست ونه یاردم ایدیجی * ف کتاب اهلی خیال ایدرلرکه بزلر خاص قوللرز اول گناه
سببیله که خلق عذابلنور بز عذابلنمیز بزم پیغمبرلریمز بزی حمایت ایدرلر ومسلمانلرنڭ نادانلری
دخی اشبو کبی خیاللری کندولری حقنده ایدرلر الله بیوردیکه هر کمسنه کوتو ایشلرسه
آنکله جزالنور بر کمسنه‌نڭ آنی حمایت ایتمکه قدرتی یوقدر واول کمسنه یکه الله سبحانه
عذابنه طوتسه اکر الله خود صالیویرسه عذابدن خلاص اوله بیلور وکیشی دنیانڭ مصیبتنه
وبلاسنه قیاس ایده که دیلرسه شفا ویرر ودیلرسه هلاك ایدر مختاردر کیمسه‌نڭ دل اوزاتمسنه
جوازی یوقدر (ومن یعمل من الصالحات من ذکر او انثی وهو مؤمن فاولئك یدخلون الجنة
ولا یظلمون نقیرا) ت وهر کمسنه ایشلسه کوزل ایشلردن ار کشیدن ویا قاریدن وکندوسی
مسلماندر پس اول کروه کیرورلر باغچه‌لره وظلم اولنمش اولمزلر بر نقیر قدری * یعنی خرما
چکردکنڭ دالنده اولان آق چقور قدری (ومن احسن دینا ممن اسلم وجهه لله وهو
محسن واتبع ملة ابراهیم حنیفا واتخذ الله ابراهیم خلیلا) ت وکیمدر زیاده کوزل دین
اعتبارنجه اول کمسنه‌دن که بوی صوندی کندو یوزینی الله ایچون وکندوسی کوزل ایشلیدر
وتابع اولدی ابراهیمڭ ملتنه حنیف اوله‌رق (یعنی باطلدن حقه مائل اوله‌رق) والله دوست
طوتدی ابراهیمی (ولله ما فی السموات وما فی الارض وکان الله بکل شیء محیطا) ت والله ایچوندر
کوکلرده اولان شیلر ویرده اولان شیلر والله هر برشیئی احاطه ایدیجیدر (ویستفتونك فی
النساء قل الله یفتیکم فیهن وما یتلی علیکم فی الکتاب فی یتامی النساء اللاتی لا تؤتونهن
ما کتب لهن وترغبون ان تنکحوهن والمستضعفین من الولدان وان تقوموا للیتامی
بالقسط وما تفعلوا من خیر فان الله کان به علیما) ت وفتوی طلب ایدرلر سندن قاریلرنڭ
باینده (یعنی انلر ایله نیجه معامله ایده‌لم دیو والله اعلم) سویله الله فتوی ویرر سزه قاریلرنڭ باینده
وینه اوقنمشده که اوقنور سزنڭ اوزرکزه کتابده که نازل اولدی یتیمه اولان قاریلرنڭ حقنده
که ویرمزسکز آنلره فرض اولان شیئی کندولره ورغبت ایدرسکزکه نکاح ایده‌سکز آنلری وینه
نازل اولدی چاره سزلرنڭ باینده چوجقلردن وحکم اولدی آنکله‌که قایم اوله‌سکز یتیملرنڭ حالنڭ
اصلاحنده انصاف ایله واولشیکه ایشلرسکز کوزل ایشدن پس البته الله اول ایشی بیلیجیدر

* ف یتیمه اولان قاریلری نکاح ایتمکه رغبت ایدرسکز کوزللکی ایچون وکنج اولدیغندن ونفقه ویرمکده ومهرین ادا ایتمکده قصور راق ایدرسکز * ف اشبو فتوانک جوابنک تفصیلی واردر پس الله سبحانه مسئله‌لرک بعضسی سابق اولان آیتلره حواله بیوردی واشبو مسئله اولدرکه یتیمه اولان قاریلره ظلم ایتمک حرامدر وبعض مسئله‌یه بو راده جواب ویردیلر وشونشوز مسئله‌سی یعنی قوجه‌نک سرکشلک ایتمکی وقوجه کندو قاریلرینک برینه میل کلی ایدوب آخرلردن یوز چویرمک حرام اولمسیدر وطلاقک مباح اولمسیدر ضرورت صورتنده * ف اشبو سوره‌نک اولنده یتیملرک حقنده تقید بیورمشدی وینه یتیمه اولان قزلرک حقنده بیوردیکه اکر آنلره بر کیمسه عم وجه زاده‌لرندن غیری ولی اولمزایسه پس اکر اشبو وارث بیلسه که بن اشبو یتیمه‌نک حقنی ادا ایتمکه قادر اولمم شو یتیمه‌یی کندویه نکاح ایتمیوب غیره نکاح ایده وینه شو یتیمه‌یه حمایت ایده پس مسلمانلر اشبو مثللو قاریلری نکاح ایتمکدن کیروطوردیلر صکره کوردیلرکه بعض وارثلر یتیمه‌لرک حقنده خیرلیدر اشبو صورتده شو وارثک نکاح ایتمسی اولودر زیراکه اولقدرکه یتیمه‌نک حالنی کوزدر غیریسی کوزتمز بوله اولدیسه پیغمبرمز علیه السلامدن اذن طلب ایتدیلر کده اشبو آیت نازل اولدی اذن ویروب بیوردیکه یتیمی نکاح ایتمکدن منع اولصورتده ایدیکه آنلرک حقنی تماما ادا ایتمیورلر ایدی وینه یتیملرک حقنه مراعات ایچون ایدی وشمدی بر وارث که یتیمک حالنه مراعات ایدیجیدر اشبو وارثه یتیمه‌یی نکاح ایتمکه رخصت ویرلدی (وَاِنِ امْرَاَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا اَوْ اِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا اَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ وَاُحْضِرَتِ الْاَنْفُسُ الشُّحَّ وَاِنْ تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا) ت واکر بر قاری قورقسه‌ویا بیلسه کندو قوجه‌سندن سرکشلکی یا خود یوز چویرمسنی پس کناه یوقدر آنلرا اوزرینه آنده‌که صلح ایده‌لر کندو آره‌لرنده صلحدن بر نوعله وصلح ایتمک کوزلدر وحاضر لنمشدر نفسلر بخیللکه یقین اولمغه (یعنی بخیللکدن غائب اولمزلر وآنی ترک ایتمزلر) واکر ایولک ایتسه‌کز وصاقنسه‌کز پس الله اولشیکه آنی ایشلرسکز بیلیجیدر * ف اکر قوجه‌نک کوکلی قاریسندن متنفر اولسه وقاری دخی آنک خاطرینی بولوب خوشحال ایتمکیچون کندو حقندن برشی ساقط قیلسه جائزدر ونفسلر دخی ماله حریصدر یعنی مال جمع ایتمک هر بر کمسنه‌یه خوش کلور البته قوجه دخی راضی اولور (وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا اَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ وَاِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا) ت وقادر اولمزسکزکه انصاف ایده‌سکز قاریلر آره‌سنده واکرزیاده رغبت ایدرسه‌کزده پس باری اکریلک ایتمکز تمام اولان اکریلکله اولقدرکه شو قاریلری ترک ایدسه‌کز معلقه قاری کبی (معلقه شول قاریدرکه نه طول اوله ونه قوجه‌سی ایله کاموافقت ایده) واکر صلح

ایتسه‌کز وصاقنسه‌کز پس البته الله یارلغیجی اسیرکیجیدر * ف یعنی انسانک طبیعتنده ماله حرصی واردر وقاری طائفه‌سنده زیاده مائلدر پس لایقدرکه اولدیغی قدر حقنه مراعات ایدوب نفقه‌سنده آنی کوزده وقاری‌یی معلقه کبی طوتمق شودرکه آنی نه راحتلکیله قویوب ونه طلاق ویررکه بشقه قوجه‌یه واره (وَاِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللّٰهُ كُلًّا مِنْ سَعَتِهِ وَكَانَ اللّٰهُ وَاسِعًا حَكِيمًا) ت واکر قوجه وقاری بری برندن آیراسه‌لر کفایت ایدر الله هر برینه کندو قدرت واسعه‌سیله والله جواددر حکمتله متصفدر (وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَاِيَّاكُمْ اَنِ اتَّقُوا اللّٰهَ وَاِنْ تَكْفُرُوا فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَكَانَ اللّٰهُ غَنِيًّا حَمِيدًا) ت والله ایچوندر اول شیکه کوکلرده واردر واول شیکه یرده واردر وتحقیق حکم ایتدک اول کمسنه‌لره‌که ویرلدی آنلره کتاب سزدن ایلرو ودخی سزه‌ده‌که صاقنک اللهدن واکر کافر اولسه‌کز الله ایچوندر کوکلرده اولان شیلر ویرده اولان شیلر (سزلک کفرو شرککزله اکا ضرر کلمز وایمان وطاعتکزله دخی اکا منفعت حاصل اولمز خلقدن وعبادتلرندن) الله عظیم الشان غنیدر وذاتنده محموددر (وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلًا) ت والله ایچوندر اول شیکه کوکلرده واردر واول شیکه یرده واردر وبسدر الله ایش بیتیریجی * ف الله سبحانه اوچ متتابع اولان آیتلرده اوچ دفعه‌که کوکلرده ویرده اولان اشیا الله سبحانه ایچوندر دیو بیوردی اولکی دفعه‌ده رحمتنک کنکشلکنی ونعمتنک چوقلغنی ایکنجی دفعه‌ده استغناسنی وکمال مبالاتسزلغین بیان بیوردی واوچنجی دفعه‌ده ایشی بیتیریجی بیان بیوردی اکر صاقنورسه‌کز یعنی تقوی ایدرسه‌کز بن سزلک مصلحتکزی بیتیررم (اِنْ يَشَاْ يُذْهِبْكُمْ اَيُّهَا النَّاسُ وَيَاْتِ بِاٰخَرِينَ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى ذٰلِكَ قَدِيرًا) ت اکر دیلرسه کیدرر سزی ای انسانلر ووجوده کتورر غیری کمسنه‌لری الله اشبو ایش اوزرینه قادردر (مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللّٰهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيعًا بَصِيرًا) ت هر کمسنه اولسه دیلیجی دنیا جزاسنی (یعنی عملنک جزاسنی دنیاده دیلرسه) پس اللهک یاننده‌در دنیانک وآخرتک جزاسی والله ایشیدیجیدر (آنلرک اقوالنی واعمال ونیتلرینی) کوریجیدر (پس نیچون هر ایکیسنی طلب ایتمزسکز) * ف یعنی جمله‌کز بر شریعت اوزرینه قایم اولسه‌کز الله سبحانه دنیالی وآخرتی سزه احسان ایدر (يَا اَيُّهَا الَّذِينَ

آمنوا كونوا قوامين بالقسط شهداء لله ولو على انفسكم او الوالدين والاقربين ان يكن غنيا او فقيرا فالله اولى بهما فلا تتبعوا الهوى ان تعدلوا وان تلوا او تعرضوا فان الله كان بما تعملون خبيرا) ت اى مسلمانلر اولكز انصافى التزام ايديجى حقى اظهار ايديجى الله ايچون واكر كنديكزك ضررى اوزرينه اولسه ده ياخود آبا كزك وانا كزك ضررى اوزرينه اولسه ده واقربالرك ضررى اوزرينه اولسه ده اكر اول كمسنه كه حق آنك اوزرينه ثابت اولور زنكين اولسون يا فقير اولسون پس هر حالده الله زياده وبجيدر آنلرى پس نفسك ديلديكنه تابع اولميكز انصافدن يوز چويره رك واكر سوزى بوكسه كز ياخود يوز يكزى چويرسه كز پس البته الله اولشكه ايشلر يكز بيليجيدر ٭ف يعنى شهادتده زنكينلرك خاطرين صايمق ايچون ادا ايتمكز ومحتاجلره رحم ايدوب حقنى كيزلمكز واقربالغى واحبابلغى ملاحظه ايتمككز طوغريلقله حق اوزره شهادت ايديكز ليكن اكر طوغرو سويليوب دلكز بوروب بوكوب بر كلامى شبهه اوزرينه ادا ايدوب ايشدنلرى شبهه يه براقوب وياخود حادثه يى تماميله بيان ايتميوب بعض سوزى صاقلسه كز شويله دخى جائز دكلدر كناه ايشلرده داخلدر (يا ايها الذين آمنوا آمنوا بالله ورسوله والكتاب الذى نزل على رسوله والكتاب الذى انزل من قبل ومن يكفر بالله وملائكته وكتبه ورسله واليوم الآخر فقد ضل ضلالا بعيدا) ت اى مسلمانلر ايمان كتوريكز الله سبحانه يه وانك پيغمبرينه وشول كتابه كه ايندردى كندو رسولى اوزرينه واول كتابه كه ايندردى بوندن اول وهر كمسه كافر اولسه الله تعالى يه وملائكه لرينه وكتابلرينه وپيغمبرلرينه وقيامت كوننه پس البته آزغين اولدى ايراق اولان ازغينلقله (مراد اولدركه هر كيمسه كه اسلام ماتنه داخل اولدى ايسه لازمدركه مذكور اولان شيئلر اوزرينه تفصيل ايله تصديق ايده) ٭ف ايمان اهلى اولكمسنه لره دينوركه ظاهرده مسلمان اولديلر پس كوكللرندن اشبو مذكور اولان شيلرى آيرو جه آيرو جه كرچكليه لر اكر كرچكله زلرسه آنلر الله سبحانه نك ياننده مسلمان دكللردر (ان الذين آمنوا ثم كفروا ثم آمنوا ثم كفروا ثم ازدادوا كفرا لم يكن الله ليغفر لهم ولا ليهديهم سبيلا) ت تحقيق اول كمسنه لر كه ايمان كتورديلر صكره كافر اولديلر صكره ايمان كتورديلر صكره كافر اولديلر صكره زياده قيلديلر كافرلكده (يعنى كفر اوزرينه اصرار قيلديلر) هر كز اولمدى الله آنلرى يارلغيجى وهر كز كوسترمز آنلره بر يول ٭ف بوراده الله سبحانه منافقلرك وعيدينى بيان بيورر ٭ف يعنى بر كمسنه ظاهرجه مسلمان اولوب باطنجه تصديق ايتمزسه كافر ايله برابردر آنلره مغفرت يوقدر زيرا كه ظاهرجه اولان مسلمانه

آخرنده نجات يوقدر (بشر المنافقين بان لهم عذابا اليما الذين يتخذون الكافرين اولياء من دون المؤمنين ايبتغون عندهم العزة فان العزة لله جميعا) ت خبر ويرمنافقلره آنكله كه آنلر ايچون اولور انجيديجى عذاب اول منافقلر كه طوترلر كافرلرى احباب مؤمنلردن غيرى آيا طلب ايدرلرمى كافرلر يانده عزيزلكى پس البته جميع عزيزلك الله ايچوندر (وقد نزل عليكم فى الكتاب ان اذا سمعتم آيات الله يكفر بها ويستهزأ بها فلا تقعدوا معهم حتى يخوضوا فى حديث غيره انكم اذا مثلهم ان الله جامع المنافقين والكافرين فى جهنم جميعا) ت وتحقيق اشاغى كونديردى سزلك اوزركزه قرآنده كه چقان ايشتسه كز الله نك نشانه لرينى طا كلش اولورلر اول آيتلره واستهزا اولنور پس اكاشمكز آنلر ايله تا كه استهزا كلامن ترك ايدوب غيرى بر كلامه شروع ايدنجيه دكين البته سز اولوقتده (يعنى آنلر ايله اكاشه كز) انلر كبى كافر اولورسكز البته الله منافقلرى وكافرلرى جمع ايديجيدر جهنمده جمله سنى بردن ٭ف يعنى بر كمسنه كه مجلسده دين اسلامه عيب سويلدكارينى ايشيده واول شو مجلسده اكاوب طورر سه اكرچه كندو عيب ايتمسه ده منافقدر اكر حقيقتله مؤمن اولسه مجلسدن قالقوب كيدر (الذين يتربصون بكم فان كان لكم فتح من الله قالوا الم نكن معكم وان كان للكافرين نصيب قالوا الم نستحوذ عليكم ونمنعكم من المؤمنين فالله يحكم بينكم يوم القيامة ولن يجعل الله للكافرين على المؤمنين سبيلا) ت اول منافقلر كه انتظار چكرلر سز ايچون پس اكر اولسه سز ايچون بر فتح الله جانبندن ديرلر اولمدقمى سز كله (يعنى سزلك زمره كزدن) بزه دخى مال غنيمتدن حصه ويرلك ديرلر اكر اولسه كافرلر ايچون بر پاى ديرلر كافرلره) غالب اولمدقمى سزلك اوزريكزه (يعنى استيوب وياستميوب سزه مصلحت ويردك مسلمانلر ايله غوغا ايدلك وبراقدق سزيكه بشقه مصلحتله عمل ايده سكز والله اعلم) ومنع ايتمدكمى سزى مسلمانلرك ضررندن (يعنى سعى ايتدك كه سزه مسلمانلرك ضررى ايرشميه وانلرى سزه هجومدن منع ايدردك ايمدى مال غنيمته بزلر دخى سز كله شريكز ديرلر) پس الله حكم ايدر سزلك آره كزده قيامت كوننده والبته آچق ايتمز الله كافرلر ايچون مسلمانلر اوزرينه بر يولى (يعنى اولمزكه اسلامى مستاصل ايده لر والله اعلم) ٭ف اشبورادن معلوم اولديكه بر كمسنه طوغرو دين اوزرينه اولوب آزغينلره دخى موافقت ايدرسه منافق اولور (ان المنافقين يخادعون الله وهو خادعهم واذا قاموا الى الصلوة قاموا كسالى يراءون الناس ولا يذكرون الله الا قليلا) ت تحقيق منافقلر الداتمق ايدرلر الله ايله والله دخى الداتمق ايدر آنلر ايله

وچقانکه نمازه طوره جق اولسه‌لر قالقارلر کوشللک ایله ریا ایدرلر آدملره وذکر ایتمزلر الله تعالی‌یی مکر آزیجق (مذبذبین بین ذلك لا الی هؤلاء ولا الی هؤلاء ومن یضلل الله فلن تجد له سبیلا) ت مترددرلر بونکله آنك آره‌سنده‌نه بونلر جانبنه‌درلر ونه انلر جانبنه هرکسنه‌یی آزغین قیلسه الله پس تحقیق بولمزسین انکیچون هیچ بر یولی (یا ایها الذین آمنوا لا تتخذوا الکافرین اولیاء من دون المؤمنین اتریدون ان تجعلوا لله علیکم سلطانا مبینا) ت ای مسلمانلر دوست طوتمیکز کافرلری مؤمنلردن غیری ایا دیلرمیسکز که ثابت قیله‌سکز الله ایچون کندیکز اوزرینه آیدین اولان الزامی یعنی کافرلری دوست طوتدیغکز عذابکزه سبب اولوب الله تعالی‌یه بر ظاهر دلیل اوله وسزی الزام ایده (ان المنافقین فی الدرك الاسفل من النار ولن تجد لهم نصیرا) ت البته منافقلر زیاده اشاغی اولان طبقه‌ده‌درلر اوددن وبولمزسین آنلر ایچون هیچ بر یاردم ایدیجی (الا الذین تابوا واصلحوا واعتصموا بالله واخلصوا دینهم لله فاولئك مع المؤمنین وسوف یؤت الله المؤمنین اجرا عظیما) ت مکر اول کمسنه‌لر که توبه ایتدیلر وایو ایش ایشلدیلر والله سبحانه‌یه اعتماد ایله دین اسلامی طوتدیلر وخالص قیلدیلر دینلرینی الله ایچون پس اشبو کروهلر مؤمنلر ایله بیله‌درلر ویقینده ویرر الله مؤمنلره بیوك ثوابی (ما یفعل الله بعذابکم ان شکرتم وآمنتم وکان الله شاکرا علیما) ت نه ایش ایدر الله سزه عذاب ایتمکله اکر شکر ایتسه‌کز وایمان کتورسه‌کز (یعنی سزه نیچون عذاب ایدر وسزه عذاب ایتمکدن اکا نه فائده حاصل اولور) الله تعالی شاکردر (یعنی شکر ایده‌نك اجرینی ویرر وشکرك قیمتنی ومؤمنلرك ایمانی) بیلیجیدر (لا یحب الله الجهر بالسوء من القول الا من ظلم وکان الله سمیعا علیما) ت سومز الله یوکسك سویلمکی کوتو سوز ایله مکر مظلومك قتی سویلسنی که معفودر والله ایشیدیجی بیلیجیدر * ف یعنی اکر بر کمسنه بر کمسنه‌نك دیننك ودنیاسنك بازنده عیبنه خبردار اولسه لازمدرکه آنی مشهور قیلمیه زیرا که الله سبحانه ایشیدیجیدر وکوریجیدر والله سبحانه هر کمسنه که دیلرسه جزاسین ویرر واکر اشبو کمسنه‌آنك عیبی بیان ایتسه اکا غیبت دیرلر مکر مظلومه جائزدرکه ظالمك ظلمنی بیان ایده وبونك کبی بر قاچ یرلرده غیبت ایتمك جائزدر واشبو حکم بورادا کا ارشاددرکه منافقك آدینی مشهور قیلمیه نیجه که رسول اکرم مشهور

(جزء) ٦

قیلمز

قیلمزایدی زیرا که آنی مشهور قیلمقله آنك قلبی زیاده فاسد وخراب اولور پس لازمدرکه مبهم سویلی اوزرینه نصیحت ایده تا هر کمسنه که منافقدر کندوسنی فهم ایدوب شاید هدایت بوله (ان تبدوا خیرا او تخفوه او تعفوا عن سوء فان الله کان عفوا قدیرا) ت اکر آشکار ایده‌سکز کوزل ایشی یاخود کیزلیه‌سکز آنی یاخود عفو ایده‌سکز بر ظلمدن پس الله عفو ایدیجیدر قدرتلودر * ف یعنی اکر دیلسه‌کز منافقلری طوغرو ایده‌سکز ظاهرده آنلره طعنه ایتموب عموم سویلی اوزره کیزلوجه نصیحت ویرمك وقصورلرینی عفو ایتمك کوزل وایودر زیرا که الله سبحانه دخی بیلیجی آکاهیجی ایکن قوللردن عفو ایدر (ان الذین یکفرون بالله ورسله ویریدون ان یفرقوا بین الله ورسله ویقولون نؤمن ببعض ونکفر ببعض ویریدون ان یتخذوا بین ذلك سبیلا) ت تحقیق اول کمسنه‌لر که کافر اولورلر الله سبحانه‌یه وآنك پیغمبرینه ودیلرلر که آیره‌لر الله ایله پیغمبرلرینك اره‌سنی (یعنی الله سبحانه‌یه ایمان کتوره‌لر پیغمبره ایمان کتورمیه‌لر) دیرلر که ایمان کتوریرز پیغمبرلرك بعضسنه واعتقاد ایتمیز بعضسنه ودیلرلر که بر یول طوته‌لر ایمان ایله کفرك اره‌سنده (اولئك هم الکافرون حقا واعتدنا للکافرین عذابا مهینا) ت اشبو کروه آنلردر کافرلر حقیقتده ومهیا ایتمشوز کافرلر ایچون رسوا ایدیجی عذابی * ف اشبورادن بویله جهودلرك ذکریدر قرآن کریمك اکثر یرنده آنلری منافقلر ایله ذکر ایدر وبیوردرکه الله سبحانه‌یه اینانمق اولدرکه کندو پیغمبرینك امرینه انقیاد ایده نیجه که حکم ایدرسه قبول ایده ایمان کتورمکده تفرقه جائز دکلدر بلکه کفردر بوندن غیری اعتقاد ایله الله سبحانه‌یه اینانمق غلطدر (والذین آمنوا بالله ورسله ولم یفرقوا بین احد منهم اولئك سوف یؤتیهم اجورهم وکان الله غفورا رحیما) ت واول کمسنه‌لر که ایمان کتوردیلر الله تعالی‌یه وآنك پیغمبرلرینه وآیرمدیلر آنلردن هیچ بر کمسنه‌نك آره‌سنی اشبو کروه یقینده ویرر آنلره الله آنلرك ثوابنی والله یارلغیجی اسیرکیجیدر * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه بورادن الله سبحانه یهودك شبهه‌سنی رد ایدیورکه قرآن نیچون بر دفعه‌ده نازل اولمدی الواح موسایه نازل اولدیغی کبی واشبو کلام متعددریا اهل الکتاب لا تغلوا آیتنه دکین (یسئلك اهل الکتاب ان تنزل علیهم کتابا من السماء فقد سألوا موسی اکبر من ذلك فقالوا ارنا الله جهرة فاخذتهم الصاعقة بظلمهم ثم اتخذوا العجل من بعد ما جاءتهم البینات فعفونا عن ذلك وآتینا موسی سلطانا مبینا) ت ایستیورلر سندن کتاب اهلی که ایندیره‌سن آنلره

بر كتابی كوكدن (یعنی بردفعـده) پس سؤال ایتدیلر ایدی موسادن بوندن زیاده یوكنی دیدیلر كه كوستربزه اللهی آشكاره پس طوتدی آنلری یلدرم كنـدو كناهلری سببیله صكره معبود طوتدیلر بوزاغی یی آنلره آیدین معجزه لر كلدكدنصكره پس كچدك اشبو بوزاغی یه طاپمقدن وویردك موسایه آشكاره اولان غلبه ایكی (وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمُ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا) ت وقالدردق آنلرك اوستنه طورطاغنی آنلردن عهد آلمغیچون ودیدك آنلره كیر بكزقپودن سجـده ایدرك ودیدك آنلره حـددن بچمیكز سبت كوننـده وطوتدق آنلردن محكم عهـدی (فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ وَكُفْرِهِمْ بِآيَاتِ اللَّهِ وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا) ت پس آنلر بوزمق سببیله كندوز عهدلرینی وآنلرمنكر اولمق سببیله اللهك نشانه لرینی وآنلر اولدیرمك سببیله پیغـمبرلری حقسزیره وآنلره دیمك سببیله كه بزم قلبمز پرده ده در (یاخود بزم قلبمز علم ایله طولودر پس سنك سوزیكی ایشتمیزو بو سوزلری عذابلرینه سبب اولدی) اویله دكل بلكه مهرقودی الله آنلرك قلبلری اوزرینـه آنلرك كفری سـببیله پس ایمان كتورمزلرمكر آز كمسـنه لر (وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَى مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيمًا) ت وآنلرك كفری ودیمكلری سببیله مریم اوزرینه بیوك بهتانی * یعنی زنایه نسبت ایتمكلری انواع عقوبتلرینه سبب اولدی (وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا) ت وآنلرك سویلمكلری سببیله كه بز اولدیردك اللهك رسولی مسیح بن مریم اولان عیسایی (یعنی بویله دیمكلری عذابلرینه سبب اولدی) واولدیرمدیلر آنی وداره چكمدیلر آنی ولیكن ملتبس اولندی آنلره واول كمسـنه لر كه اختلاف ایتدیلر عیسانك بابنده شكده درلر انك حالنـده بومقـدر آنلر ایچون آنك حالنه هیچ بریقین مكر ظنلرینه تابع اولورلر ویقینله اولدیرمدیلر آنی بلكه قالدیردی آنی الله كندو جانبنه والله غالبـدر حكمتله متصـفدر * ف جهودلر عیسی علیـه السلامك نبوتنـه قائل دكللر ودیرلر كه بزلر آنی اولدیردك الله سبحانه آنلرك خطالرینی ذكر ایدوب بیورركه آنلر آنی اولدیرمدیلر الله سبحانه عیسانك شكلنی جهودلرك بریسی اوزره القا ایتدی آنی كوردكلری كبی حضرت عیسی ظن ایدوب داره چكدیلرو بشـه بیوردیكه نصارالردنخی

ایدادن

ایتـدادن شویله دیرلر كه مسیحی اولدیرمدیلرو حالادیریدر اما آنی تحقیقله اكلمه دیلر اول سببـله مختلف سوزلر سویلرلر بعضی دیر كه عیسانك جسمنی اولدیردیلر روحنی الله یانـنـه قالدیردی و بعضی دیرلر كه اولدیردیلر ایكن او چكوندنصكره دیریلوب جسمـیله كوكه كتورلش بهرتقدیر قتل اولنمسی ثبوته ایرمش مكر شو خبری الله سبحانه بیلور پس الله سبحانه بیلدردیكه عیسانك شكلنـه كیرن یهودی یی اولدردیلر وعیسایی جهودلر احاطه ایدوب طوتدیغی وقتـده نصارالرقاچوب بركناره چكلدیلرنه آنلرونه جهودلر عیسایی كورمدیلر پس شو كیفیتی نه جهودلر بیلورونه نصارالر (وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا) ت واولمز هیچ بركمسنه كتاب اهلندن مكر البته ایمان كتوررعیسایه عیسی اولمزدن اول وقیامت كوننده اولورعیسی آنلر اوزرینه شهادت ایدیجی * ف یعنی جهودلر كه حاضر اولورلر حضرت عیسی كوكدن نازل اولسـنه اولوقت ایمان كتوررلر * ف حضرت عیسی علیه السلام حالا كوكده دیریدر وقتا كه جهودلر آره سنده دجال ظهور ایدر شو وقتده الله سبحانه نك حكمیله كوكدن اینوب جهاد ایدر واول جهادده دجالی اولدیرر اولوقتـده جهودلرونصارالر ایمان كتوررلر كه عیسی علیه السـلام اولمش (فَبِظُلْمٍ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا وَأَخْذِهِمُ الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا) ت پس برظلم سببیله كه ظهوره كلدی جهودلردن حرام قیلدق آنلر اوزرینه كوزل اولان شیلریكه حلال قلنمشـیدی آنلرایچون وآنلرك منع ایتملری سببیه چوق آدملری اللهك یولندن وآنلر الماق سببیله ربایی وحالبوكه نهی اولنمشلر ایدی اندن وآنلریمك سببیله آدملرك مال لرینی حقسزیره ومهیا قلدق كافرلرایچون (یعـنی كفراوزرینه مصر اولنلر ایچون) آنلردن دردویریجی عذابی * ف اكر سؤال اولنسـه كه جهودلر حضرت عیسی علیـه السلامی انكار ایتملری توریت نازل اولدقدنصكره ایدی ودوه نك اتنی حرام قیلماق وطرنقـلی حیوانك اتنی حرام قیلماق توریتده مذكور ایدی پس اشبو تحریم عیسانك نبوتنی انكار ایدنلره نیجه جزا اولور شاه ولی الله رحمـه الله دیر كه جواب ویررز كه اشبو بنده نك یاننده طیباتی حرام قیلمقدن مراد اولدر كه سابقـده آنلره طیبات اعطا اولنوردی پادشاهلق كبی ونبوت ونصرت وآنلرك غیریسی كبی شمدی عیسی علیه السـلام بعث اولندقدنصكره منع اولندی واشبو آیت مشابهدر وضربت علیهم الذلة والمسكنة وحرام علی قریة اهلكناها آیتلرینه و بویله اولدیسه جمیع كلام بری برینـه مربوط اولور * ف بو قاروده جهودلرك قبایحلرن ذكر بیوردی شو قبایحلرك بعضی سابقـدر و بعضی لاحق لیـكن حاصلی شودر كه آنلر كناه ایشلمكه جسارت ایتدكلرنده الله سبحانه آنلره زیاده مشقتلو اولان احكاملر امر ایتدی وانلرایچون چوقلقی شریعت قودی تا اوله كه آنلرك سركشلكی قالمیه (لَكِنِ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ

والمؤمنون يؤمنون بما انزل اليك وما انزل من قبلك والمقيمين الصلوة والمؤتون الزكوة والمؤمنون بالله واليوم الآخر اولئك سنؤتيهم اجرا عظيما) ت ليكن ثابت اولنلر علمده اهل كتابدن ومسلمانلر كه ايمان كتورورلر سنك جانبكه ايندريلن شيئه واول شيئه كه ايندرلدی سندن اول ومدح ايدرم نمازه مداومت ايدنلری وزكات ويرنلری وايمان كتورنلری الله سبحانه يه وقيامت كوننه اشبو كروه يقينده ويررز انلره بيوك مزدی (انا اوحينا اليك كما اوحينا الى نوح والنبيين من بعده واوحينا الى ابراهيم واسمعيل واسحق ويعقوب والاسباط وعيسى وايوب ويونس وهرون وسليمان وآتينا داود زبورا) ت تحقيق بز وحی كوندردك سنك جانبكه نيجه كه وحی كوندردك نوحك جانبنه وپيغمبرلر جانبنه نوحدن صكره ونيجه كه وحی كوندردك ابراهيم جانبنه واسمعيل واسحق ويعقوب ويعقوبك اولادلری وعيسى وايوب ويونس وهرون وسليمان جانبلرينه ونيجه كه ويردك داوده زبوری (ورسلا قد قصصناهم عليك من قبل ورسلا لم نقصصهم عليك وكلم الله موسى تكليما) ت ونيجه كه كوندردك برقاچ پيغمبرلر كه آنلرك قصه سينی سو بالدك سكا بوندن اول وبرقاچ پيغمبرلر كه آنلرك قصه سينی سويلمدك سكا وسويلشدی الله موسى ايله سوز (رسلا مبشرين ومنذرين لئلا يكون للناس على الله حجة بعد الرسل وكان الله عزيزا حكيما) ت كوندردك پيغمبرلری مژده ويريجی وقورقوديجی تا كه اولمیه آدملر ايچون الله اوزرينه الزام پيغمبرلری كوندردكدن صكره والله غالبدر حكمتله متصفدر * ف تا ديمه لر كه بزلره تقصير يوقدر كه بزه هيچ پيغمبر كلمدی *ف يعنی پيغمبرلری كوندردكدن صكره عذر كتورمك يوللری قالمدی تا ديرلر ايديكه بزلر بيلمدككه نه شيئه راضيسن ونه شيئه راضی دكلسن تا كه بيلوب تابع اولمدق واشبو الله سبحانه نك حكمتی وتدبيريدر كه پيغمبرلری كوندرمش واكر جبر وسطوت ايتسه عذر كسمكه حاجت يوقدر مالك الملك نه ياپسه ييار (لكن الله يشهد بما انزل اليك انزله بعلمه والملائكة يشهدون وكفى بالله شهيدا) ت ليكن الله ظاهر قيلور سنك جانبكه انزال ايتديكی شی ايله (يعنی يا محمد انلر سنك نبوتكی انكار ايتديلر الله تعالى سنك جانبكه انزال ايتديكی قرآن ايله انی بيان واثبات ايدوب اظهار ايدر كه بلغا آنك مثلنی كتورمكده عاجزدر وناس معاش ومعادلرنده اكا محتاجدر كه) ايندردی آنی كندو علمه ايله وملائكه لر دخی شهادت ايدرلر سنكچون وبسدر الله شهادت ايديجی * ف يعنی قديمدن الله سبحانه هر پيغمبر اوزرينه وحی كوندرمشدر وحی كوندرمك يكی دكلدر لكن شو قدر وار كه قرآن عظيمی كندو علم خاصيله

كوندرمشدر بو سببدن قرآن سائر كتب سماويه دن افضلدر معناسنده نظمنده معجزه اولق اعتبارنجه وقرآن عظيمده اولان هدايت سائر كتب سماويه ده يوقدر (ان الذين كفروا وصدوا عن سبيل الله قد ضلوا ضلالا بعيدا) ت تحقيق اول كسنه لر كه كافر اولديلر وكيرو دونديلر (آدملری) اللهك يولندن آزغين اولديلر (طريق حقدن) ايراق اولان آزغينلقله (ان الذين كفروا وظلموا لم يكن الله ليغفر لهم ولا ليهديهم طريقا الا طريق جهنم خالدين فيها ابدا وكان ذلك على الله يسيرا) ت اول كسنه لر كه كافر اولديلر وظلم ايتديلر البته يارلغامز الله آنلری وكوسترمز آنلره بر يولی مكر جهنمك يولنی ابدی قالورلر انده همیشه وبو اولدی اللهك اوزرينه قولای (يا ايها الناس قد جاءكم الرسول بالحق من ربكم فآمنوا خيرا لكم وان تكفروا فان لله ما فی السموات والارض وكان الله عليما حكيما) ت ای آدملر البته كلدی سزه پيغمبر طوغرولقله سزك ربكزك جانبندن پس ايمان كتوريكز ايمان كتورمك كوزل اولورسز كچون واكر كافر اولسه كز (سزك كفر كزدن اكا ضرر كلمز ايمانكزدن اكا منفعت اولمديغی كبی چونكه) الله ايچوندر كوكلرده ويرده اولان شيلر والله بيليجيدر حكمتله متصفدر * ف بورادن بويله نصارالرك شبهه لرين رد بيورر (يا اهل الكتاب لا تغلوا فی دينكم ولا تقولوا على الله الا الحق انما المسيح عيسى ابن مريم رسول الله وكلمته القاها الى مريم وروح منه فآمنوا بالله ورسله ولا تقولوا ثلاثة انتهوا خيرا لكم انما الله اله واحد سبحانه ان يكون له ولد له ما فی السموات وما فی الارض وكفى بالله وكيلا) ت ای كتاب اهلی حددن كچميكز كندو دينكزده وسويلميكز الله اوزرينه مكر طوغرو سوزيكه مريمك اوغلی مسيح عيسى اللهك پيغمبريدر وآنك فيضيدر كه آتدی آنی مريمك جانبنه وبر روحدر الله جانبندن پس ايمان كتورك الله سبحانه يه وآنك پيغمبرلرينه وديميكز الله اوچدر كيرو طورك اشبو مثللو سوزلردن كه اشبو كيرو طورمق كوزل اولورسز كچون همان انجق الله بر اولان معبوددر پاكدر اندنكه اوله انكچون اوغول تحقيق انكچوندر كوكلرده اولان شی ويرده اولان شی وبسدر الله ايش بصه يجی * ف اشبو خطاب نصارالره در كه ديرلر الله سبحانه اوچدر بابا واوغل وروح القدس ارشاد اولديكه دين امرنده مبالغه ايتمدر اكر بر كسنه نك بر كسنه يه اعتقادی وار ايسه آنك تعريفنده وآنی وصف ايتمكده حددن كچميوب طوغريسنی وحقنی سويلمه وينه بيورديكه اكر حقيقتده اوغلی اولسه الوهيتنه لايق دكلدر واكر اوغلاق طوتسه اكا دخی حاجت يوقدر كه ايشلرنده ياردمجی اولمغه ضرورت يوقدر الله

سبحانه یالکز اولدیغی حالده جمیع امورده ایش بصه بیجی کافیدر (لن یستنکف المسیح ان یکون عبدا لله ولا الملائكة المقربون ومن یستنکف عن عبادته ویستکبر فسیحشرهم الیه جمیعا) ت البته عارلنمز عیسی آندنکه اوله قول الله ایچون و نه عارلنمز الله سبحانه یه یقین اولان ملکلر اکا قول اولمقدن وهرکسنه عارانسه قوللغندن و باش چکمکلك ایتسه پس یقیننده قادیر رکندوجانبنه آنلرك جمله سنی بردن (فاما الذین آمنوا وعملوا الصالحات فیوفیهم اجورهم ویزیدهم من فضله واما الذین استنکفوا واستکبروا فیعذبهم عذابا الیما ولا یجدون لهم من دون الله ولیا ولا نصیرا) ت پس اما اول کسنه لرکه ایمان کتوردیلر وایشلدیلر کوزل اولان ایشلری پس تمام ویررآنلره انلرك اجرلرینی وزیاده ویرر آنلره کندو فضلندن واما اول کسنه لرکه عارانديلر قول اولمقدن و باش چکمکلك ایتدیلر پس عذاب ایدر آنلره دردویریجی اولان عذابله و بولمزلر کندولر ایچون اللهدن غیری هیچ بر دوست ونه بریاردم ایدیجی (یا ایها الناس قد جاءکم برهان من ربکم وانزلنا الیکم نورا مبینا) ت ای آدملر تحقیق کلدی سزلره بر دلیل کندو ربکزدن ایشدردك سزلك جانبکزه اشکار اولان بر نور یعنی قرآن (فاما الذین آمنوا بالله واعتصموا به فسیدخلهم فی رحمة منه وفضل ویهدیهم الیه صراطا مستقیما) ت پس اما اول کسنه لرکه ایمان کتوردیلر الله تعالی یه و یاپشدیلر اکا پس چابك کتورور آنلری کندو رحمتنه و کندو فضلنه وکوسترر آنلره کندو جانبنه طوغرو اولان یولی (یستفتونك قل الله یفتیکم فی الکلالة ان امرؤ هلك لیس له ولد وله اخت فلها نصف ما ترك وهو یرثها ان لم یکن لها ولد فان کانتا اثنتین فلهما الثلثان مما ترك وان کانوا اخوة رجالا ونساء فللذکر مثل حظ الانثیین یبین الله لکم ان تضلوا والله بکل شیء علیم) ت فتوی ایسترلر سندن سویله که الله فتوی ویررسزه کلاله نك ارثی بابنده (یعنی باباسی وولدی اولمیان کیمسه نك میراثی حقنده) اکر بر ارکیشی اوله انك ولدی (ووالدی) اولمیوب قزقرنداشی اولسه یعنی بابا وانا بر قزقرنداشی یاخود بابا بر قزقرنداشی اولسه پس اشبو قزقرنداشی ایچون مالك یاریسیدر (واکر امر بالعکس اولوب مثلا اوغلان قرنداشی صاغ اولوب) قزقرنداشی اولسه اشبو قرنداشی اکا وارث اولور (یعنی مالك جمله سنی الور) اکر اولمسه شو قزقرنداشك بر ولدی (ولدی اولدیغی صورتده ولد اوغلان اولورسه قرنداش وارث اولمز قز اولورسه عصبه اولور) اکر قزقرنداشلر ایکی اولسه پس آنلر ایچوندر اوچدن ایکیسی میتك کیرو براقدیغی مالدن واکر ورثه قرنداش ایله قزقرنداش اولسه لر پس آنلردن ارکك ایچون واردر

ایکی قارینك حصه سی قدری بیان ایدر الله سزکچون تاکه یولی یتورمیه سکز والله هر بر شیئی بیلیجیدر * ف کلاله لغتده یورغنلغه وضعیفلکه دینور بوراده کلاله یوردی اول کسنه یه که وارثلرنده باباسی واوغلی اولمیه و بونلر اصل وارثدرلر اشبو وقتده بابا وانا بر قرنداش وقزقرنداش حکمده اوغل کبی وقز کبیدرلر اکر بابا بر اولان قرنداش وقزقرنداش اولسه حکم ینه بویله در اکر قزقرنداشی یالکز بر اولسه مالك یاریسی انکدر واکر ایکی اولسه لر اوچدن ایکیسی آنلرکدر واکر قرنداش ایله قزقرنداش قالسه لر اوچدن ایکیسی ارککلره و بریسی دیشیلره در واکر انجق برادرلری قالسه آنلر قزقرنداشلرینك وارثلریدر آنلره معین پای یوقدر آنلر عصبه درلر مالك هپسی آنلرکدر اکر قزی قالسه وقرنداشی قالسه قز ایچون معین پای واردر وقزقرنداشی عصبه اولور یعنی صاحب فرضدن قالانی الور

(سورة المائدة مدنیة وهی مائة وثلاث وعشرون آیة)

(مائده سوره سی مدینه ده نازل اولمش و بو سوره یوز یکری اوچ آیتدر)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهك آدیله اوقورم

(یا ایها الذین آمنوا اوفوا بالعقود) ت ای ایمان کتوران کسنه لر وفا ایدك عهدیکزه (یعنی اول عهده که باغلادیکز الله ایله انك احکامنی قبول ایتمکده) * ف وقتا که بر آدم مسلمان اولدی الله سبحانه نك جمیع احکاملرینی قبول ایتمکنی عهد ایتدی پس شمدی کاه حکمده حکم بیوردیغی شیلری قبول ایده سکز (احلت لکم بهیمة الانعام الا ما یتلی علیکم غیر محلی الصید وانتم حرم ان الله یحکم ما یرید) ت حلال اولنمش اولدی سزکچون انعام قسمندن درت ایاقلو مکر اوقونسه که اوقنور سزلك اوزرکزه آوی طوتمغکزی حلال بیلمکز سزلر محرم اولدیغکز حالده البته الله دیلدیکنی حکم ایدر * ف انعام حیواندن دوه و بقرو قیون قسمنه دیرلر بونلر حلالدر مکر میته وموقوذه واولشی که کاور بوننده ذکر قرینه بونلر حرامدر * ف بهیمه اول حیوانه دیرلر که آدملر آنی یمک ایچون بسلرلر دوه و بقر وقیون کبی صکره جیران وکیك ویبان اوکوزی و بونلردن غیریسی بهیمه ده داخلدر زیرا که بر جنسدر اشبو وحشیلری احرام حالنده وحرم برنده صید ایتمکی واولدیرمکی حرام بیوردی و بونکله بیله حرمتك بشقه ادابنه ارشاد بیوردی (یا ایها الذین آمنوا لا تحلوا شعائر الله ولا الشهر الحرام ولا الهدی ولا القلائد ولا آمین البیت الحرام یبتغون فضلا من ربهم ورضوانا) ت ای مسلمانلر حرمتین یقمیکز اللهك نشانه لرینك ونه حرام اولان آیك (یعنی رجب وذی القعده وذی الحجه ومحرمده غوغا ایتمك جائز دکل والله اعلم) ونه کعبه یه کتوریلان قربانك ونه اول حیوانلرك که بوینلرنده قلاده صالررلر ونه بیت الحرامك زیارتنی قصد ایدنلرك که طلب ایدرلر زیاده احسانی کندو بلرندن وخوشحال اولمغی اندن * ف یعنی مسلمانلرك حاجیلرینه وعمره

كتورنلرينه تعرض ايتميكز وآنلرك لقطه سنى يعنى غائب اولان شيلرينى آلميكز (وَاِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ اَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اَنْ تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ) ت وقتاكه احرامدن چيقديكز پس آو آولايكز وحلال ايتمسون سزى بر كروهك دشمنلغى شو سببدنكه منع ايتديلر سزى مسجد الحرامدن (يعنى مكه فتح اولمزدن اول ومسلمان اولمزدن اول والله اعلم) حددن كچمكه اوزرينه وبرى بريكزه مدد ايدك ايو ايشلملك اوزرينه وصاقنمق اوزرينه وبرى بريكزه مدد ايتميك كناه ايشلمك اوزرينه وظلم ايتمك اوزرينه وصاقنمك اللهدن البته اللهك عذابى شدتليدر ✽ ف حرام اولان آيلرده غوغا حرام اولاق حكمنك تأكيدى وتغليظى مسلمانلره مخصوصدر سورهٔ بقرده نازل اولان آيتك دلالتيله وحاجيلره تعرض ايتمك حرام اولسى دخى مؤمن اولان حاجيلره مخصوصدر سورهٔ برائده نازل اولان آيت دلالتيله واشبو آيتلر سائر نازل اولانلرك اخريدر بونلره منسوخ ديو حكم ايتمك نيجه كه مفسرلرك جمهورى حكم ايتمش صحيحدكادر والله سبحانه اعلم ✽ ف حلال ظن ايتميكز يعنى ال اوزاتميكز وتعدى ايتميكز اولشيئه كه الله سبحانه نك آدينه واسمنه منسوب اولدى يعنى اگر كافر دخى كعبه يه بر قربان كتورسه آنى يغما ايتمك وحرام اولان آيلرده كافرى دخى اولدرمك وقلائد اول قربان حيوانلرينه دينوركه آنلرى بر علامتله نشانلنوب حرمه كوندرهلر وينه بيورديكه كافرلر فتحدن ايلرو سزلرى مسجد الحرامه كلمكدن منع ايتديلر ايسه ده سز آنلرى مكه يه كلمكدن منع ايتمك بلكه اولجه تنبيه ايديكه كافرلر بر دخى مكه يه كلمسونلر اشبو منع جائزدر پس بورادن معلوم اولديكه اگر بر كافر بر ايشده كه الله سبحانه يى تعظيم ايتسه پس شو ايشنى فضيحت ايتمك مگر صنمه تعظيم ايچون ايتسه شو وقتده آنى اهانت ايدهلر (حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا اَكَلَ السَّبُعُ اِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَاَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْاَزْلَامِ ذٰلِكُمْ فِسْقٌ) ت حرام اولندى سزلك اوزركزه هر بر حيوانكه كندو باشنه اولمش اوله وهر بر حيوانك قانى (يعنى دوكلمش قانى) وخنزير اتى واول حيوانكه بوغزلنديغى وقتده ذكر اولندى اللهك غيريسنك آدى واول حيوانكه بوغلقله اولمش اوله واول حيوانكه طاش ايله وياعصا ايله اورمقله اولديرلمش اوله واول حيوانكه يوكسك يردن يوارلنمقله اولمش اوله واول حيوانكه سوسلمكله اولدرلمش اوله واول حيوانكه يدى آنى يرتيجى جانور مگر اشبو آفتلردنصكره ديرى ايكن بوغزلديكز آنى (پس بوصورتده حلالدر) وحرامدر شوكه بوغزلنمش اوله باطل اولان معبودلك نشانه لرى اوزرينه (يعنى صورت اوزرينه وقبر اوزرينه والله اعلم) وحرام اولدى شوكه طلب ايدرسكز كندو حصه كزى بيلمكى فال اوقلريله اشبو ذكر

اولنانلر طاعتدن چيقمقدر (اَلْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ) ت اشبو كون اميدسز اولدى اول كمسنه لركه كافر اولديلر سزلك دينكزدن پس قورقميكز آنلردن وقورقك بندن (اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَاَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْاِسْلَامَ دِينًا) ت اشبو كون كامل قيلدم سز كچون سزلك دينكزى وتمام ايلدم سزلك اوزركزه كندو نعمتمى واختيار ايتدم سز كچون اسلامى دين جهتيجه (فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِاِثْمٍ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) ت پس هر كمسنه كه علاجسز اولمش اولسه آجلقدن حرام اولان شيئى يمكده پس يمه مائل اولميه رق كناهه پس البته الله يارلغيجيدر اسركيجيدر ✽ ف مخمصه حالنده يعنى آجلقدن هلاكه يقين اولديغى حالده مردارى يمكه رخصت ويرلدى لكن حمايه سبب اوله جق قدر طويجه يه قدر دكل زيراكه غير متجانف لاثم امام ابو حنيفه قتنده اولدركه ضرورت قدرندن زياده يميه وامام مالكك وامام شافعينك يانندهده اولدركه مضطر اولان آدم كركدركه قطاع طريق وخرسز وتلذذ ايچون اولميه واشبو آيت نزولده قرآن آيتلرينك آخريدر بوندنصكره اصلا آيت نازل اولمش والله سبحانه اعلم ✽ ف حيوانلردن اشبو مذكورلرى حرام قيلدى يعنى ميته وطمونانى وهر حيوانك دوكلمش قانى وهر بر حيوانكه كندو باشنه اولمش اوله يا اول حيوانكه بوغزلنمقدن غيرى بردرلو طريق ايله اولمش اوله واول حيوانكه الله سبحانه نك اسمنك غيريسى اوزرينه بوغزلندى ياخود كعبه دن غيرى مكانلرك تعظيمى ايچون بوغزلنمش اوله فقط اشبو اشياء مذكوره آجلقده مضطر اولنسلره اكلى حلالدر لكن سدرمق قدرى وازلاملر ايله قسمت ايتمك حرامدر يعنى قرعه آتقله قسمت ايتمك زيراكه اشبو ازلامله قرعه آتمق كافرلرك قارندن بر نوعدركه مثلا بر حيوانى اون كمسنه برابر اشترا ايدوب بوغزلرلرصكره اون قرعه تيار ايدرلر قرعه نك بريسى اوزرينه برو بريسى اوزرينه ايكى و بريسى اوزرينه زياده ويا نقصان نقش ايدرلر ايدى وبعض قرعه يى خالى براقوب هيچ برشى يازمزلر ايدى اشبو اسلوب اوزرينه تقسيم ايدوب هر كمسنه يه بر چيقسه بر و يرزلر ايدى و ايكى چيقانه ايكى زياده يه زياده وناقصه ناقص خالى اولنه هيچ برشى ويرمزلر ايدى وشرط ايدوب برشى آلمق هپسى حرامدر وينه شو تقسيم كه شرطده داخلدر پس حرامدر مثلا شريكك بريسى ديسه كه تقسيم ايدرز اما قنقى حصه كوزل اولورسه بن آلورم والله سبحانه نك غيريسى اسمنه هر حيوانكه بوغزلنمش اوله ويا اللهك غيريسنى تعظيم ايچون بوغزلنمش اوله اشبو آيتدن معلوم اولديكه شو مذبوح مردادر ✽ ف وبيورديكه اليوم اكملت لكم دينكم معلوم اولديكه اشبو آيتك نزولى جمله احكام اسلام نازل اولدقدنصكره در واشبو آيت نازل اولدقدنصكره پيغمبريمز عليه السلام اوچ آى مقدارى عمرلرى اولمش (يَسْـَٔلُونَكَ مَاذَا اُحِلَّ لَهُمْ قُلْ اُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللّٰهُ فَكُلُوا مِمَّا اَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ) ت سؤال

ایدرلرسکا کەنەشی حلال قلندی آنلر ایچون دیکل حلال قلندی سز کچون کوزل اولان
شیلر (یعنی اولشیکه عربلر آنی کوزل عد ایدرلر) واولشیکه اوکرتمش اولدیکز اکا
(آوطوتغی) صید طوتیجی اولان جانورلردن اوکرتدیککز حالده آنلره صیدی واوکردیرسکز
آنلره اولشیدنکه اوکرتدی سزه الله پس ییکز اولشیئی که حیوانلر صاقلدی سزلک ایچون
(یعنی طوتدقلری آوی ویملک ایچون پاره‌لمیوب سز کلوب آلنجه‌دکین طوتوب صاقلرلر ایسه)
وذکر ایدیکز اللهک آدینی اوزرینه (یعنی تعلیم ایتدیککز حیوانی اوزرینه انی صیده
کوندردیکز وقتده) وصاقنک اللهدن البته الله تیز حساب ایدیجیدر * ف حیوانک
حکمنی بیان ایتدکدنصکره آدملر بشقه شیلردن سؤال ایتدیلر ارشاد اولندیکه پاک اولان
شیلر سزه حلال قلندی پس پیغمبریمز علیه السلام اولشیدنکه منع ایتدیلر معلوم
اولدیکه اول پاک دکلمش اشبونلردرت ایاقلو جانور قسمندن اولون یاقوش قسمندن
اولسون مثلا ارسلان و پلنک کبی یا طوغان وچلاق قوشی کبی و بونلره داخلدر جمله مرادر
یین جانورلر قرغه کبی وآنک غیریسی کبی و ینه اشک وقاطر و پرده اولان حشرات صیچان کبی
وغیریسی کبی * ف بو قاریده بیوردیکه براتی ینه جک حیوانی بر یرتجی جانور اولدیرسه آنی
یملک حرامدر آنلرک ارەسندن صید ایچون تعلیم اولنان جانور براتی ینه جک حیوانی
اولدیرسه آنی یملک حلالدر دیو بیوردی زیرا که اشبو صید جانوری وقتا که آدمی خوینی
وخصلتنی اوکرندی پس کأنه اولدیردیکی حیوانی آدم بوغزلدی لیکن معلم اولمق شرطدر
وآنک معلم اولمغی شودرکه صیدی وآوی طوتوب صاحبنه صاقلیه کندوسی یمیه واشبو معلی
صید جانبنه کوندردیکی وقتده بسم الله دییه اکر قصدا دیمزسه مرداردر وا کر سهوا دیمزسه
حلالدر (اليوم احل لكم الطيبات وطعام الذين اوتوا الكتاب حل لكم وطعامكم حل
لهم والمحصنات من المؤمنات والمحصنات من الذين اوتوا الكتاب من قبلكم اذا آتيتموهن
اجورهن محصنين غير مسافحين ولا متخذي اخدان ومن يكفر بالايمان فقد حبط عمله وهو
في الآخرة من الخاسرين) ت بوكون حلال اولندی سزکچون پاک اولان شیلر وکندولره
کتاب ویریلن کیمسه‌لرک طعامی دخی حلالدر سزکچون (یعنی اهل کتابک بوغزلدیغی) وسزلک
طعامکز حلالدر آنلر ایچون وحلال اولندی سزکچون معصیتدن صاقنن آزاد اولان قاریلر
مسلمان قاریلردن ومعصیتدن صاقننلر کندولره سزدن اول کتاب ویریلان کیمسه‌لرک
قاریلرندن (یعنی مؤمنه ویهودیه ونصرانیه‌لرک نکاحی سزه حلال اولدی) چنانکه ویرسه‌کز
آنلره آنلرک مهرلرینی صاقنمق طلب ایتدیککز حالده آشکاره زنایه کیتمدیککز حالده وکیزلوزنا
ایتمکیچون دوست طوتمدیغکز حالده وهر کیمسه انکار ایتسه ایمانی پس البته باطل اولدی
عملی و بو آخرتده زیان کارلردندر * ف محصناتدن مراد بوراده امام ابوحنیفه رضی الله تعالی
عنهک قتنده معصیتدن صاقنجی دیمکدر و امام شافعی رضی الله تعالی عنهک یاننده آزاد وحره
دیمکدر وغیر مسافحین کلمه‌سندن فهم اولدیکه متعه نکاحی حرامدر ولا متخذی اخداندن

مفهوم اولدیکه شاهدسز نکاح صحیح دکلدر * ف الله سبحانه بیوردیکه اشبو کونده پاک
اولان شیلر سزه حلال قلندی یعنی نیجه‌که ابراهیم علیه السلامک زماننده‌دخی حلال ایدی
ووقتا که توریت نازل اولدی جهودلرک سزالری ایچون حقلرنده اکثر شیلر حرام قلندی وانجیل
ایسه آنده حلال وحرام بیان اولنمدی وشمدی قرآن کریمده همان اشبو اشیا مذکوره‌لر
ابراهیمک دیننده حلال اولان همیسی حلال قلندی ودخی بیوردیکه اهل کتابک طعامی سزه
حلال قلندی یعنی مذبوحلری و بو قاروده ذبحک شرطنی بیوردیکه بوغزلمق وقتنده اللهک
آدی ذکر اولنه وشو ذبح وقتنده الله سبحانه‌نک غیریسنک تعظیمی نیت ایتمیه‌لر وشرطک
بریسی بو یله بیوردیکه بوغزلیجی مسلمان اوله یاخود اهل کتاب اوله یهودی کبی ونصرانی کبی
و بشقه هیچ بر دین ومذهب اهلنک یهود ونصارادن غیری مذبوحلری حلال دکل اکرچه
بوغزلدقده الله سبحانه‌نک آدینی ذکر ایتسه‌لرده زیرا که آنلرک تسمیه‌سی معتبر دکل وینه
بیوردیکه مسلمانلر اهل کتابک قاریلرینی نکاح ایتمک حلالدر واهل کتابک غیریسی
اولان کافرلرک قاریلرینی نکاح ایتمک جائز دکل وینه معلوم اوله‌که مسلمان قاریلرک
نکاحنده لازم اولان شرطلر کتاب اهلنک قاریلرینک نکاحنده‌ده شرطدر کتاب اهلی اشبو
مذکور اولان ایکی حکمله سائر کفارلرک ارەسندن دنیاده ممتاز ایتدی آخرت حکمنده
هر کافر برابردر اکر ابو عملرایتسه‌لرده قبول اولنمز (يا ايها الذين آمنوا اذا قمتم الى الصلوة
فاغسلوا وجوهكم وايديكم الى المرافق وامسحوا برؤسكم وارجلكم الى الكعبين) ت ای
مسلمانلر چنانکه نمازه قالقمه‌جق اولسه‌کز پس ییقه‌یکز کندو یوزلریکزی واللریکزی
دیرسکلرکزله برابر واسکزی سوریکز باشلریکزه و ییقه‌یکز ایاقلریکزی طوپوقلرکزله برابر
(وان كنتم جنبا فاطهروا) ت واکر اولسه‌کز جنابت پس غسل ایدیکز وآریتیکز (وان كنتم
مرضى او على سفر او جاء احد منكم من الغائط او لامستم النساء فلم تجدوا ماء فتيمموا صعيدا
طيبا فامسحوا بوجوهكم وايديكم منه) ت واکر اولسه‌کز کیفسز یاخود سفرده
یاخود کاسه برکیمسه سزدن خلا یردن یاخود طوقمش اولسه‌کز قاریلری پس بولمسه‌کز صویی
پس قصد ایدیککز پاک اولان طپراغی پس سوریکز اشبو طپراقدن یوزیکزه واللریکزه
* ف اولامستم النساء یاخود طوقمش اولسه‌کز یعنی اکر جماع ایتمش اولسه‌کز وامام
شافعینک یاننده ذی رحم محرم اولان قاریلرک غیریسنی طوتمق ابدستی بوزر (ما يريد الله
ليجعل عليكم من حرج ولكن يريد ليطهركم وليتم نعمته عليكم لعلكم تشكرون) ت
ایستمز الله که مشروع ایده سزلک اوزرکزه دینده طارلغی ولیکن دیلر کیم پاک قیلسون سزی

وتمام ايده كندو نعمتنى سزلك اوزركزه تا اوله كه شكر ايده سكز آنك نعمتنه (وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ بِهِ اِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) ت وذكر ايديكز اللهك نعمتنى سزلك اوزركزه واللهك عهدينى كه عهد ايتدى سزكه اول عهد ايله اولوقتكه ديديكز ايشتدك ويوردى قبول ايتدك (يعنى اول عهد يكه بيعت وقتنده باغلديكز والله اعلم) وصاقنك اللهدن البته الله بيليجيدر اول سرلريكه سينه لرده واردر * ف الله سبحانه كتاب اهلنك خاطرينه واقع قيلركه بزم عهديمز اوزرينه قايم اوله لروآنلر كبى بزلره دخى امر ايدركه عهدى ياد ايدك وشو عهد اولدركه وقتا كه آدملر مسلمان اولديلر اول حضرتك اليله بيعت ايتديلر يعنى شو حضرتك النى طوتوب قبول ايتديلر چوق شيلر قيلمغيچون بش وقت نمازلرى ادا ايتمك كبى و رمضان آينده اوروج طوتمق كبى و زكات ويرمك كبى وحج ايتمك كبى وهر مسلمانك اولمكين طلب ايتمك كبى وينه عهد ايتديلر چوق شيلرى صالمويرمكيچون زنا وخرسزلق ايتمك كبى وآدم اولديرمك كبى وبهتان ديمك كبى كناهسز كمسنه اوزره واولو الامره مخالفت ايتمك كبى ارشاد بيورديكه اشبو عهدلر اوزرينه قايم اولكز (يَا اَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلّٰهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ عَلَى اَلَّا تَعْدِلُوا اِعْدِلُوا هُوَ اَقْرَبُ لِلتَّقْوٰى وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) ت اى مسلمانلر اللهك حقلرينى التزام ايديجى وقائم قيليجى اولك وشهادت ويريجى اولكز طوغريلقله وحمل ايتمسون سزلرى بركروهك دشمنلغى عدلى ترك ايتمكلككز اوزرينه عدل ايديكز عدل زياده يقيندر تقوايه وصاقنك اللهدن البته الله بيليجيدر ايشلديككز ايشلرى * ف كافرلرك چوغى مسلمان اولمزدن اول مسلمانلره عداوتلرى كمال مرتبه ده ايدى وچوق اذيت ويررلر ايدى وقتا كه مسلمان اولديلر بيورديكه اول كمسنه لركه مسلمان اولديلر آنلردن صادر اولان اذيتلرك بدلنده آنلره جفا ايتميك وهر يرده حكم ويله در حق سوزلرده دوست ودشمن برابردر (وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ عَظِيمٌ) ت وعده ويردى اول كمسنه لره كه ايمان كتورديلر وايشلديلر كوزل ايشلرى اشبو مضمونله كه آنلر ايچون واردر يارلغه مق و بيوك مزد (وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا اُولٰئِكَ اَصْحَابُ الْجَحِيمِ) ت واول كمسنه لركه كافر اولديلر و يلانه نسبت ايتديلر نشانه لريمزى بونلردر جهنم اهلى (يَا اَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ هَمَّ قَوْمٌ اَنْ يَبْسُطُوا

اِلَيْكُمْ اَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) ت اى مسلمانلر ذكر ايديكز وخاطره كتوريكز اللهك نعمتنى سزلك اوزركزه اولوقتده كه قصد ايتديلر بركروهكه اوزاتمق ايده لر سزلك اوزركزه كندو اللرينى (يعنى غوغا ايتمكيچون) پس كيرو طوتدى آنلرك اللرينى سزدن وصاقنكز اللهدن والله اوزرينه لايقدركه تاپشورسونلر امورلرينى مسلمانلر * ف اشبو معجزه برقاچ دفعه وقوع بولمش برى اولدركه پيغمبريمز عليه السلام برمناسبتله جهودلرك محله سنه تشريف بيورديلر آنلردن بركمسنه ديلديكه اول حضرتك باشنه برطاش آتوب اورسون الله سبحانه اول خبيثك النى باغلدى واول جمله دن بريسى اولدركه قريشك كافرلرى حديبيه غوغاسندن كيرو طورديلر آندنصكره كه غوغا ايتمكيچون داعيه لرى وار ايدى وينه بريسى اولدركه مسيلمة كذابك اتباعندن بريسى اراده ايتمشكه اول حضرته ال اوزادوب اذا ايده الله سبحانه آنك النى اويوشق ايتدى (وَلَقَدْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيثَاقَ بَنِي اِسْرَائِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ اللّٰهُ اِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ اَقَمْتُمُ الصَّلٰوةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكٰوةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ وَاَقْرَضْتُمُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا لَاُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَلَاُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ) ت تحقيق طوتدى الله بنى اسرائيلك عهدينى ومعين ايتدك آنلردن اون ايكى قوماندار (يعنى سردار) وديدى الله البته بن سزكله يم (عهدك مضمونى شودركه) اكر مداومت ايتسه كز نمازه وويرسه كز زكاتى وايناسه كز بنم پيغمبرلريمه ومدد ايتسه كز آنلره واودنج ويرسه كز الله سبحانه يه كوزل اولان اودنجى (يعنى جهاده صرف ايتسه كز آخرت ثوابن توقع ايچون) البته محو ايدرم سزدن سزلك كناهلريكزى والبته كتوريرم سزلرى باغچه لره كه آقار آنلرك آلتندن ايرمقلر پس بركمسنه كه كافر اولسه سزدن اشبو عهددنصكره پس البته يوردى طوغرو يولى * ف اشبو آيت كريمه الله سبحانه حضرت موسانك عمرينك آخرنده بنى اسرائيلدن الديغى عهدى بيان ايدركه اشبو اقرارآنلردن آلندى و يوسوزه پيغمبرمز عليه السلامك عمرينك آخرنده نازل اولدى مسلمانلره اعلام ايده ككه نيجه كه كچمش امتلردن اشبو عهدى آلديغى كبى سزدن دخى آلدى وكچنلردن آلديغى عهدك برى شودركه اكر سزلك پيغمبركزدن صكره كان نبينك زمانته ايرسه كز اكا تابع اولوب ياردم ومدد ايده سكز آنلردن آلديغى عهد كبى بزدن دخى آلمش كه پيغمبركزه اطاعت ايتديككز كبى آنك خليفه لرينه دخى اطاعت ايدك واون ايكى نقيبلى بنى اسرائيلدن ذكر ايتمسنه بناء افنديمز عليه السلام اشارت بيورمشلركه بنم امتمده قريشدن اون ايكى خليفه ظهور ايديسردر وينه بيورمشكه كچن امتلر پيغمبرلرينه مخالفت ايتمكدن خراب اولمشلر وسز دخى خليفه لريكز اوزرينه خروج ايتمكدن ويران اولورسكز (فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ

الكلم عن مواضعه ونسوا حظا مما ذكروا به ولا تزال تطلع على خائنة منهم الا قليلا منهم
فاعف عنهم واصفح ان الله يحب المحسنين) ت پس آنلرك صندرمەسی سببیله كندو
عهدلرینی ایراق قالدق آنلری رحمتدن وپك قتی ایتدك آنلرك قلبلرینی تغییر ایدرلر كلمەلری
یرلرندن واونوتدیلر پایلرینی اوله‌شدنكه نصیحت وبرلمش ایدیلر اول شیله ودائما سن خبردار
اولورسك خیانته آنلردن مكر آز آدملر آنلردن (خیانت ایتمزلر كه انلر ایمانه كلنلردر) پس
كچ آنلردن ویوز یكی چویر البته الله سوار ایو ایش ایشلینلری (ومن الذين قالوا انا نصارى
اخذنا ميثاقهم فنسوا حظا مما ذكروا به فاغرينا بينهم العداوة والبغضاء الى يوم القيامة
وسوف ينبئهم الله بما كانوا يصنعون) ت وطوتدق اول كسنەلردنكه دیدیلر بزلر نصار ایز
آنلرك عهدلرینی پس اونوتدیلر پایلرینی اوله‌شدنكه نصیحت وبرلمش ایدی انلره اشبو شیله
پس دوام اوزره واقع قلدق نصاری كروهلرینك ارەسنده دشمنلغی وحقدی و بغضی قیامت
كونه‌دكین یقینده خبر ویررآنلره الله ایشلدكاری شیله فاشبورادن اشكار اولدیكه
الله سبحانه نك كلامندن نصیحت قبول ایتمیوب وشریعتك احكامنه اولدیغی قدر مراعات
ایتمیوب نزاعه قالقشمق دنیاده عداوته واخرتده خسارته سبب اولور بو ایسه عین حماقتدر
(يا اهل الكتاب قد جاءكم رسولنا يبين لكم كثيرا مما كنتم تخفون من الكتاب ويعفوا عن
كثير قد جاءكم من الله نور وكتاب مبين) ت ای كتاب اهلی البته كلدی سزلره بزم پیغمبریمز
بیان ایدر سزه چوغنی اوله‌شدنكه كیزلردیكز كتابدن (یعنی الله سبحانه نك كتابندن)
وكچر كناهكزك چوغندن ای كتاب اهلی كلدی سزه اللهدن برنور (یعنی محمد صلی الله
علیه وسلم) وآیدین اولان كتاب (يهدي به الله من اتبع رضوانه سبل السلام ويخرجهم من
الظلمات الى النور باذنه ويهديهم الى صراط مستقيم) ت آنك سببیله دلالت ایدر الله
اول كسنەیی كه تابع اولور اللهك رضاسنه نجات یوللرینك جانبنه وطشره چیقارر آنلری
قرانقو طرفندن آیدینلق جانبنه كندو ارادەسیله ودلالت ایدر آنلری طوغرو یول جانبنه
(لقد كفر الذين قالوا ان الله هو المسيح ابن مريم قل فمن يملك من الله شيئا ان اراد ان يهلك المسيح
ابن مريم وامه ومن فى الارض جميعا) ت تحقیق كافر اولدیلر اول كسنەلركه دیدیلر البته
الله مریم اوغلو مسیحدر (یعنی الله آنده حلول ایتمش) سویله كه كیم قادر اولور اللهدن برشیئه
انتقامدن اگر دیلسه كه هلاك ایده مریم اوغلی مسیحی وآنك اناسنی (كه مریمدر) واول

كسنەلركه یرده واردر جملەسنی بردن (ولله ملك السموات والارض وما بينهما يخلق ما يشاء
والله على كل شيء قدير) ت والله ایچوندر كوكلرك پادشاهلغی ویرلك وارالرنده اولنلرك
سلطنتی یارادر اول شیئی كه دیلر والله هر برشیئی اوزرینه قادردر * ف الله سبحانه بعض مقامده
انبیالرك حقنده بعض سوزلر ارشاد بیورركه آنلرك امتلری آنلری الله سبحانه نك قولی
وعبدی بیله‌لر الوهیت مرتبەسنه چیقارمیەلر دیو بوخصوصه پیغمبرلر الوهیت دعواسین ایتمك
محالدر نبوته منافیدر (وقالت اليهود والنصارى نحن ابناء الله واحباؤه قل فلم يعذبكم
بذنوبكم بل انتم بشر ممن خلق يغفر لمن يشاء ويعذب من يشاء ولله ملك السموات والارض
وما بينهما واليه المصير) ت دیدیلر یهودلر ونصارلر بزلر اللهك اوغللریز وآنك احباسیوز
(یعنی الله تعالی بزلره مرحمت وشفقتده بابا كبیدر ومحبتلو احباب كبیدر) سویله نیچون
عذاب ایدر سزلره سزلرك كناهلریكز اوزرینه بلكه سزلر آدمسكز یراتدیغی كیمسەلردن
یارلغر اول كسنەیی كه دیلر وعذاب ایدر اول كسنەیه كه دیلر والله ایچوندر كوكلرك پادشاهلغی
ویرلك وآنلرك ایكیسینك ارەسنده اولانك وانك جانبنه در قایده‌جق (يا اهل الكتاب قد جاءكم
رسولنا يبين لكم على فترة من الرسل ان تقولوا ما جاءنا من بشير ولا نذير فقد جاءكم بشير ونذير
والله على كل شيء قدير) ت ای كتاب اهلی تحقیق كلدی سزه بزم پیغمبرمز بیان ایدر سزه كه
پیغمبرلرك كلمكی كسلدیكی وقتده تادیمەسكز كه كلدی بزم یانمزه هیچ برمژده ویریجی وهیچ
برقورقودیجی البته كلدی سزه مژده ویریجی وقورقودیجی والله هر برشی اوزرینه قادردر
* ف یعنی عیسادن صكره بزم پیغمبریمز علیه السلامدن غیری برپیغمبر كوندرلمدی وانلرك
ارەسنك مدتی التیوز یاخود بشیوز التمش طقوز ییل ایدی * ف عیسی علیه السلامدن صكره
برپیغمبر كوندرلمدی پس ارشاد اولدیكه سزلر حسرت چكردیكز كه نه اولیدیكه پیغمبرلرك
زماننده بولنوب آنلرك صحبتنده تربیه بولیدق پس شمدی چوق زماندن صكره پیغمبرك
صحبتی میسر اولدی غنیمت بیلكز والله قادردر اگر سز قبول ایتمزسه كز سزدن بشقه برخلق
سزدن ایورك ایجاد ایدر نیجەكه موسانك قومی آنكله برابر جهاده یتمكی قبول ایتمدیلر الله
سبحانه آنلری محروم ایتدی شام ملكنی غیریلرك الیله فتح ایتدی (واذ قال موسى لقومه
يا قوم اذكروا نعمة الله عليكم اذ جعل فيكم انبياء وجعلكم ملوكا وآتاكم ما لم يؤت احدا من
العالمين) ت ویاد ایكه كتور شول وقتیكه دیدی موسی كندو كروهنه ای بنم قوم خاطر یكزه

كتوريكز اللهك اوزريكزه اولان نعمتلريني اولوقتده كه ايصه دي سزك اره كزده پيغمبرلر
پادشاه قيلدي سزي و ويردي سزه اول شيئي كه ويرمدي هيچ بركمسنه يه عالملردن * ف يعني پولك
معجزه لرد كزي يارمق كبي وطورطاغني قالدرمق كبي (يا قوم ادخلوا الارض المقدسة التي
كتب الله لكم ولا ترتدوا على ادباركم فتنقلبوا خاسرين) ت اي بنم قوم كيريكز پاك
اولان يره كه مقرر ايصه دي آني الله سز ايچون و يوز چويرميكز كندوكزك ارقه سي
جانبنه (يعني قاچميكز) اولوقتده اولورسكز زيان ايشلمر * ف حضرت ابراهيم عليه السلام
الله سبحانه نك بوانده كندو باباسنك وطنن ترك ايدوب شام ملكنه كلوب انده اقامت ايتديلر
واو زون مدت مرور ايلمديكه حضرت ابراهيمك اولادي اولمدي اولوقتده الله سبحانه
آني تبشير بيورديكه سكا چوق اولاد احسان ايدوب شام ملكني آنلره احسان ايدرم وآنلره
حق دين ونبوت وكتاب ويروب پادشاهلغي آنلره ويرم پس الله سبحانه حضرت موسانك
زماننده شو وعده سنه وفا بيوروب بني اسرائيلي فرعونك الندن خلاص ايدوب فرعوني غرق
ايتدي و بني اسرائيله بيورديكه عمالقه ايله جهاد ايدك وشام ملكني آنلرك اللرندن آلك
بوندنصكره شام ملكني سز ايچوندر موسى عليه السلام اون ايكي كمسنه يي بني اسرائيلك
اون ايكي بلوكي اوزرينه رئيس ايتمشلر ايدي شو اون ايكي كمسنه يي شو مملكتك احوالني
تحقيق ايدوب خبر كتورمك ايچون كوندرديلر ايدي آنلردخي كلوب خبري كتوردي وشام
ملكنك كوزللكني چوقدن چوق بيان ايتديلر وشو ملك اوزره عمالقه مسلط ايديلر آنلر
زياده قوتلو وزورلو اولديغني دخي ظاهر ايتديلر موسى عليه السلام آنلره بيورديكه شامك
ايو اولمسني قومه بيان ايدك ليكن دشمنك قوتندن لاقردي آچميك موسى عليه السلامك
امريني اون ايكي رئيسدن ايكيسي قبول ايدوب اون كمسنه اطاعت ايتمدي وقتا كه بني
اسرائيلك قومي عمالقه نك قوتندن دو يدقده نامردلك ايدوب مصره دونمكي طلب ايتدكلرنده
بو قصورلر ايچون شامك فتحي آنلره قرق سنه تاخيره قالدي اشبو مدتده صحرالرده پريشان
وسركردان اولديلر وقتا كه آنلر بتون بتونه هلاك اولوب آنلردن ايكي كمسنه دن غيريكه آنلر
موسانك امرينه منقاد ايديلر بركمسنه قالمدي وموسى عليه السلامدنصكره اشبو ايكي آدم
موسى عليه السلامك خليفه سي اولديلر آنلرك اللرندن شام ملكي فتح اولدي (قالوا يا موسى
ان فيها قوما جبارين وانا لن ندخلها حتى يخرجوا منها فان يخرجوا منها فانا داخلون) ت
ديديلر اي موسى تحقيق اوراده بركروه واردر كوچ كتوريجيلردر والبته بزلر كيرميزاوراية
اولوقته دكين كه آنلر طشره چيقه لر آندن پس اكر چيقسه لر اندن بزلر كيرروز (قال رجلان من
الذين يخافون انعم الله عليهما ادخلوا عليهم الباب فاذا دخلتموه فانكم غالبون) ت ديدي
اللهدن قورقان كيمسه لردن اوزرلرينه اللهك انعام ايتديكي ايكي كمسنه (يعني حضرت

يوشع ايله كالب) كيريكز اي قوم اشبو كروه اوزرينه قاپودن وقتا كه كيرديكز پس
البته سز غالبسكز (وعلى الله فتوكلوا ان كنتم مؤمنين) ت والله سبحانه اوزرينه تاپشوريكز
اكر مسلمان ايسه كز (قالوا يا موسى انا لن ندخلها ابدا ما داموا فيها فاذهب انت وربك فقاتلا
انا ههنا قاعدون) ت ديديلر اي موسى البته بزلر كيرميوز اول يره هيچ بر وقتده مادامكه آنلر
اول يرده در پس كيدك سن وسنك ربك غوغا ايديكز بزلر بوراده اوتورجيلرز (قال رب اني
لا املك الا نفسي واخي فافرق بيننا وبين القوم الفاسقين) ت ديدي موسى يا رب تحقيق بن مالك
اولميام مكر كندو نفسمه وكندو قرنداشمه (يعني هارونه) پس آيير بزم ارهمزله كناه ايشلو
اولان كروهك اره سني (قال فانها محرمة عليهم اربعين سنة يتيهون في الارض فلا تاس على
القوم الفاسقين) ت ديدي الله پس البته شو ير حرام اولنمشدر آنلر اوزرينه قرق يل
يوللرين آزوب يوررلر يرده پس غملنمه كونه ايشلو اولان كروهلر اوزرينه (يعني حكم
ايتدكمكه شو يرده منفعت بولمزلر قرق يل) * ف روايت اولنديكه التيوز بيك كيمسه ايديلر
التي فرسخ يرده حبس اولديلر شويله كه هر صباح قالقوب جدوسعي ايله كيدرلر ايدي اخشام
اولنجق ينه چيقدقلري يرده بولنورلر ايدي قرق سنه بو حال اوزره قالديلر * ف كتاب اهلنه
اشبو قصه يي ايشتدرديكه سزلر پيغمبرلره اتباع ايتمزسكز البته اشبو نعمت غيريلرك نصيبي
اولورسز دربوندنصكره هابيل ايله قابيلك قصه سني بيان بيورركه بركمسنه يه حسد ايتميكز كه
اهل حسد مردوددر (واتل عليهم نبا ابني آدم بالحق اذ قربا قربانا فتقبل من احدهما ولم
يتقبل من الآخر قال لاقتلنك قال انما يتقبل الله من المتقين) ت واوقو آنلر اوزرينه
آدمك ايكي اوغلنك خبريني طوغريلقله وقتا كه تمار ايتديلر قربانلريني پس قبول اولندي
آنلرك بريسندن (يعني هابيلدن) وقبول اولنمدي آخردن (يعني قابيلدن) ديدي قابيل البته
اولدريرم سني هابيل ديديكه انجق قبول ايدر الله صاقنلردن * ف هابيل سمز وتميز
بر كوزل قيوني نيازايتدي غيبدن بر آتش ظهور ايدوب آني يدي وقابيل دخي بغدايدن
بر صبرلك ادناسني حاضر قيلدي آتش انك نيازيني قبول ايتمدي واشبو كيفيت حسده بادي
اولدي * ف وقتا كه حضرت آدمه اولاد اولمغه باشلدي برجلده ايكي چوجق بريسي اوغل
بريسي قز طوغر ايدي اول زمانده قرنداش ايله قز قرنداشك نكاحي جائز ايدي حضرت آدم
احتياط ايدوب برجلده طوغان ايكيز قرنداشي قز قرنداش ايله نكاح ايتميوب بردفعه طوغان
قرنداش ايله ايكنجي دفعه طوغان قز قرنداشي نكاح ايدردي حضرت ادم ديلديكه برقزي

هابیله ویره وبو قزی قابیل طلب ایتدی ادم دخی ایکیسنک خاطرینی المق ایچون دیدیکه الله
سبحانه یه نیاز ایدک چونکه نیاز ایدوب قربانلرن ایتدیلر هابیل ادم علیه السلامک یوردینی
اوزره ایدی اول سببدن غیبدن بر آتش ظهور ایدوب انک نیازینی یدی یعنی نیازی قبول
اولدی وقابیلک نیازینی صالیویردی قابیل حسددن دیلدیکه هابیلی اولدیره آخر آنی
اولدیردی تاشمدیه دکین هر بر یرده حقسز قان ایتسه لر آنک وبالی مثلی قابیل اوزرینه
دخی یازرلر (لئن بسطت الی یدک لتقتلنی ما انا بباسط یدی الیک لاقتلک انی اخاف الله رب
العالمین) ت اکر اوزاده سین بنم جانبمه الکی تا که اولدیره سن بنی بن البته اوزاتم المی
سنک جانبکه تا که اولدیرهم سنی البته بن قورقرم عالملرک ربی اولان اللهدن * ف یعنی بر کسنه
بر کسنه یی حقسز یره اولدیره جک اولدقده اکا رخصتدر که ظاهر ظالمک ظلمنی کندیسندن دفع
ایتمک نیتیله آنی اولدیره واکر صبر ایتسه شهادت درجه سین بولور (انی ارید ان تبوأ باثمی واثمک
فتکون من اصحاب النار وذلک جزاؤا الظالمین) ت البته بن دیلرم وایسترم که کتوره سن
بنم کناهمی وکندو کناهکی پس اوله سن جهنم اهلندن واشبو ظلم ایشلیلرک مزدیدر * ف یعنی
بن دیلرمکه بوندن اول عمرکده ایتدیکک کناه بیونکده ثابت اوله وبنی اولدیرمک کناهی دخی زیاده
اوله وعمرمده ایتدیکیم کناهلر زائل اوله (فطوعت له نفسه قتل اخیه فقتله فاصبح من
الخاسرین) ت پس آنک نفسی قولای یصه‌دی آنک نظرنده قرنداشین اولدیرمکی پس اولدیردی
آنی واولدی زیان ایشلیلردن * ف هابیلی اولدیردکدنصکره قابیل بیلمدیکه نه حیثیت دفن
ایتسون آنک جثه سنی ارقه سنه آلوب طولاندی (فبعث الله غرابا یبحث فی الارض لیریه کیف
یواری سوأة اخیه قال یا ویلتی اعجزت ان اکون مثل هذا الغراب فاواری سوأة اخی
فاصبح من النادمین) ت پس کوندردی الله بر قارغه یی که اشردی یری تا که کوسترسون
قابیله نیجه اورتر برادرینک جسدینی دیدی ای وای اولسون بنم اوزرینه عاجزمی اولدم
آندنکه اولم اشبو قارغه کبی که اورتیدم قرنداشمک جسدینی پس اولدی پشیمان اولنلردن.
* ف هابیل اولدیرلمزدن اول بر انسان اولمشدیکه تا آنک حالی معلوم اولیدیکه انسان
اولدکدنصکره آنک جثه سنی نیدرلر وقتا که قابیل هابیلی اولدیردی خوف ایتدیکه بن بونی
بر یره براقسم آنی کوررلر بنی طوترلر اشبو اجلدن آنک جثه سنی ارقه سنه آلوب نیجه کون
طولاندی آخر الله سبحانه بر قارغه کوندردی اشبو قرغه قابیلک اوکنده بر یر قازدی قابیل
آکادیکه اولویی یره دفن ایتملی وینه منقولدرکه بر قارغه یری اشوب بر اولش قارغه یی آنده

دفن ایتدی پس قابیل مرتابی دفن ایتمکی دخی کوردی واوکرندی وینه قارغه نک برادری
اولان قارغه نک حقنده اولکین کوروب کندو قباحتندن پشیمان اولدی (من اجل ذلک
کتبنا علی بنی اسرائیل انه من قتل نفسا بغیر نفس او فساد فی الارض فکانما قتل الناس
جمیعا ومن احیاها فکانما احیا الناس جمیعا ولقد جاءتهم رسلنا بالبینات ثم ان کثیرا
منهم بعد ذلک فی الارض لمسرفون) ت اشبو حادثه سببندن حکم ایتدک بنی اسرائیل
اوزرینه که بر کسنه اولدیرسه بر کسنه یی بر کسنه یه عوضسز یاخود کوتو ایش ایشلمزین یرده
(یعنی یول کسمک ومرتد اولمق کبی) پس شویله درکه کانه آدملرک جمله سنی اولدیرمش کبی اولور
وهر کسنه بر کسنه نک دیریلکنه سبب اولسه پس شویله درکه کانه دیری یصه‌دی آدملرک
جمله سنی وتحقیق کلدی بنی اسرائیله بزم پیغمبرلرمز آیدین نشانه لر ایله صکره انلردن چوق
کسنه لر پیغمبرلر کلدککدنصکره یر یوزنده حددن چیقدیلر * ف قابیلدن ادم اولدیرمک
عادتی ظاهر اولدی پس بوندنصکره یرده بر کسنه دن عوضسز قتل صادر اولسه قابیلی آنک
سببیله عذابلرلر بونک کبیدر هر بر زمانده که بر کسنه یکی ادم اولدرمک عادتنی قویسه
(من سن سنة سیئة کان له کفل منها) موجبیله هر بر قتلده که آندنصکره واقع اولور اول رسمی
قویان کسنه کناهده اکا شریک اولور پس بوراده من اجل ذلک علی قیاس ذلک برینه واقع
اولمش * ف اول یر یوزنده بیولک کناه شوایدی اشبو کناه صکره کلنلر ایچون جاری رسم اولدی
اشبو سببدن توریتده اول یله ارشاد بیوردیکه اکر بر کسنه بر کسنه یی اولدیرسه کویا جمله
آدملری اولدردی یعنی بر آدم بر امر قبیحی ارتکاب ایتسه غیریلر شو قبیحی ارتکاب ایتمکه
جسارت ایدرلر پس اول ارتکاب ایدن ثانیلرک کناهنه شریک اولور وبر آدم بر آدمی دیری
براقسه دیرسنکه جمله ادملری دیری قیلدی یعنی ظالملرک الندن خلاص ایتدی (انما جزاؤا
الذین یحاربون الله ورسوله ویسعون فی الارض فسادا ان یقتلوا او یصلبوا او تقطع ایدیهم
وارجلهم من خلاف او ینفوا من الارض ذلک لهم خزی فی الدنیا ولهم فی الآخرة عذاب
عظیم) ت همان اول کسنه لرک مزدیکه غوغا ایدرلر الله ایله وپیغمبر یله ویوررلر یرده
فساد قصدیله (یعنی یول کسرلر) شودرکه اولدیریله لر یا داره چکیله لر یاخود کسیلور آنلرک
اللری وایاقلری مخالف جانبندن (یعنی صاغ الی وصول ایاغی والله اعلم) یاخود نفی اولنه لر
وطنلرندن اشبو مذکور اولان آنلر ایچون رسوالقدر دنیاده وآنلر ایچوندر آخرتده بیولک
عذاب * ف اول ارشاد بیوردیکه آدم اولدیرمک کناهدر مکر عوضله یعنی قصاص بدلنده
ویا بر فساد سزاسنده اولدیرسه جائزدر وشمدی اول کسنه نک احوالنی بیان بیوررکه الله سبحانه

ايله و آنك پيغمبريله غوغا و جدال ايده يعنى حاكمه مخالفت ايدوب و آنك اوزرينه خروج ايدوب مملكتى يغما ايده پس اكر بو مثللو كسنه اله كچسه داره آصه لر يا قتل ايده لر يا صاغ الى
وصول آياغنى كسه لر يا حبس ايده لر يعنى جريمه لرى قدرى جزاسين ويره لر (الا الذين تابوا من
قبل ان تقدروا عليهم فاعلموا ان الله غفور رحيم) ت مكر اول كسنه لركه توبه ايتديلر آندن
اول كه قدرت بوله سكز آنلر اوزرينه پس بيلكز كه البته الله يارلغيجيدر اسركيجيدر (يعنى
حد ساقطدر و آدملرك حقوقى ساقط دكلدر) ٭ف يعنى اكر بر كسنه يول كسدكدنصكره
توبه و استغفار ايتسه و اول ايشى ترك ايدوب اسبابلرى و سلاحلرى براقسه اكا حد لازم
كلمز (يا ايها الذين آمنوا اتقوا الله وابتغوا اليه الوسيلة وجاهدوا فى سبيله لعلكم تفلحون) ت
اى مسلمانلر صاقنكز اللهدن و طلب ايديكز يقين اولمغى آنك جانبنه و غزا ايديكز آنك يولنده
اوله كه نجات بوله سكز ٭ف يعنى هر ايو اولان ايش كه پيغمبره اطاعت ايچون ايشلرسه كز مقبولدر
واكر كندو عقلكز ايله آندن امرسز ايدرسه كز قبول اولنمز (ان الذين كفروا لو ان لهم ما فى
الارض جميعا ومثله معه ليفتدوا به من عذاب يوم القيامة ما تقبل منهم ولهم عذاب اليم) ت
تحقيق كافرلر اكر اولسه آنلرك النده يرده اولان شيلرك جمله سى و آنك ايله بيله بر مثلى دخى
اولسه عوض ويرمك ايچون قيامت كونتك عذابندن خلاص اولمغه البته قبول اولنمز
آنلردن و آنلر ايچوندر دردويريجى عذاب (يريدون ان يخرجوا من النار وما هم بخارجين
منها ولهم عذاب مقيم) ت ديلرلر كه طشره چيقه لر جهنمدن و دكللر طشره چيقنلر جهنمدن
و آنلر ايچوندر ابدى اولان عذاب (والسارق والسارقة فاقطعوا ايديهما جزاء بما كسبا نكالا
من الله والله عزيز حكيم) ت و خرسز كيشى و اوغروقارى كسكز آنلرك اللرينى اولشيئك
جزاسيچون كه ايشلديلر آنلره عقوبت ايچون الله جانبندن و الله غالبدر حكمتله متصفدر
(فمن تاب من بعد ظلمه واصلح فان الله يتوب عليه ان الله غفور رحيم) ت پس هر كسنه توبه
ايتسه كندونك كوتو ايشلرندنصكره و ايو ايش ايشلرسه پس البته الله تعالى انك توبه سنى
قبول ايدر تحقيق الله يارلغيجيدر اسركيجيدر (الم تعلم ان الله له ملك السموات والارض
يعذب من يشاء ويغفر لمن يشاء والله على كل شئ قدير) ت ايا بيلمزميسنكه الله تعالى ايچوندر
كوكلرك و يرك پادشاهلغى عذاب ايدر اول كسنه يه كه ديلر و يارلغر اول كسنه يى كه ديلر و الله

هر

هر بر شى اوزرينه قادردر ٭ف بونى اول جهتدن بيوردىكه بر كسنه عجب ايتمسون كه براز
شى خرسزلغك مقابلنده بيوك جزا بيوروب ال كسمكه امر ايتمشدر دير زيرا مالك مطلقدر
مرادايتديكنى حكم ايدر ٭ف توريتده زانيلره رجم ايتمك حكمى نازل اولمشيدى جهودلر
آنى تحريف ايدوب زانيلرك يوزلرينى قرا ايدوب قامچى اورمغه قرار ايتمشلر ايدى و اول
حضرتك زماننده جهودلرك ارهسنده بردفعه زنا واقع اولوب جهودلر دخى زانى يى اول
حضرتك ياننه منافقلر و ذميلر ايله كوندرمشلر ايدى و كندو كنديلرينه قرار ايتمشلر ايديكه اكر
اول حضرت قامچى اورمغى بيورسه قبول ايده لر و اكر رجم ايتمك بيورسه قبول ايتميه لر
و اول حضرت دخى رجمك حقنى بيان بيوردى پس رجم ايتديلر اشبو آيتده اول قصه يه
اشارت واردر (يا ايها الرسول لا يحزنك الذين يسارعون فى الكفر من الذين قالوا آمنا
بافواههم ولم تؤمن قلوبهم ومن الذين هادوا سماعون للكذب سماعون لقوم آخرين لم
يأتوك يحرفون الكلم من بعد مواضعه) ت اى پيغمبر سنى غمناك ايتمسون اول كسنه لركه
يوررلر كفرده اول كسنه لردن كه ديديلر آغزلريله ايمان كتوردك حالبوكه ايمان كتورمدى آنلرك
قلبلرى و جهودلو كندن دخى آنلر ايشيديجيدرلر يالان سوزى (يعنى يالانه اعتقاد ايتمشلردر)
ايشيديجيدرلر (يلانى) آخر بولك ايچونكه حالا سنك ياننكه كلميوبدرلر (يعنى حربيلرك
جاسوسلرى سنك يانكه كاوب كلامكى ديكلرلر و يانكه كلميان يهوديلره شويله سويلرلدى
بويله سويلدى ديو خلاف و يالان سوزلرى سويلرلر) تغيير ايدرلر كلمه لرى ثابت اولدقدنصكره
يرلرنده ٭ف باطنده جهودلر ايله آشنا اولان منافقلرك بعضسى پيغمبريز عليه السلامك
حضورينه كلوردى و هم جهوددن دخى بعض كسنه حضرتك ياننه كلوب كيدردى الله سبحانه
بيورديكه اشبو آدملر سنك ياننكه جاسوسلق ايچون كلوب كيدرلر شو اجلدنكه سزك
دينكزدن عيب طوتوب كندو رئيسلرينه خبر كتوره لر زيرا كه بو كارى سزك مجلسكزه
كلنلر كرچه سزك دينكزده حقيقتده عيب يوقدر لكن انلر هر بر امرى غلط تقرير ايدوب
هنرى عيب كوسترلر (يقولون ان اوتيتم هذا فخذوه وان لم تؤتوه فاحذروا ومن يرد الله
فتنته فلن تملك له من الله شيئا اولئك الذين لم يرد الله ان يطهر قلوبهم لهم فى الدنيا خزى
ولهم فى الآخرة عذاب عظيم) ت ديرلر اكر ويرلش اولسه سزه اشبو بزم حكم ايتديكمز
قبول ايدك آنى و اكر اول حكم ويرلمسه سزه پس احتراز ايدك و هر كسنه كه ديلرسه الله آنك
آزغنلغنى البته قادر اولمزسين آنك ايچون اللهدن هدايتدن هيچ بر شيئه آنلر اول كسنه لردر
كه اراده ايتمدى الله كه پاك قيله آنلرك قلبلرينى آنلر ايچوندر دنياده رسوايلق و آنلر ايچوندر
آخرتده بيوك عذاب ٭ف جهودلر بعض احكاملرينى اول حضرتك ياننده فيصله ايتمك ايچون
كتوررلردى ليكن رئيسلرى كلميوب بعض ادم واسطه سيله كوندررلر ايدى و ديرلر ايديكه

اکر بزم عادتمزه موافق حکم ایدرسه قبول ایدك واکر مخالف حکم ایدرسه قبول ایتمك
بونکله غرضلری شو ایدیکه توریتك حکمنی تغییر ایدوب خلافی اوزره عمل ایدرلر ایدی
اکر بر نبی شو خلافه مطابقتله حکم ایتسه کندولره الله یاننده سند اولور ایدیکه توریتك
حکمندن خبری یوقدر توریتی بیلمز الله سبحانه اول حضرتی خبردار ایتدی حضرت دخی
توریته مطابق حکم ایتدی وتوریتدن حکمی ثابت ایدوب جهودلری قائل وراضی ایتدی
اول قضیه‌لردن بریسی رجم قضیه‌سی ایدیکه جهودلر رجمی انکار ایدرلر ایدی پس اول
حضرت توریتله اثبات ایتدی وبریسی قصاص ایدی جهودلر اشرافله ادناناك ارەسنی فرق
ایدرلر ایدی وتوریتده اصلا قصاص باننده اعلی ایله ادنانك فرقی یوقدر (سماعون للكذب
اكالون للسحت فان جاؤك فاحكم بينهم او اعرض عنهم وان تعرض عنهم فلن يضروك شيأ
وان حكمت فاحكم بينهم بالقسط ان الله يحب المقسطين) آنلر ایشیدیجیدرلر یالان سوزی
ییجیدرلر حرامی (یعنی رشوتی) پس اکر کاسه‌لر سنك یانکه حکم ایت آنلرك ارەسنده یاخود
یوز یکی چویر آنلردن واکر یوزیکی چویرسن آنلردن هیچ بر زیان ایرشدیره بیلمزلر
سکا واکر حکم ایتسەك پس حکم ایت آنلرك ارەسنده انصافله البته الله سور انصاف
ایدنلری ✱ف ذمت اهلی وقتا که خصومتلرینی اهل اسلامك امامنه رفع ایتسه امام
مخیردر دیلرایسه حکم ایتسون ودیلرسه اعراض ایدوب حکمی زعملرینه یعنی قوملك
رئیسلرینه مفوض ایتسون ✱ف پیغمبر علیه السلامك قلب شریفلری متردد ایدیکه
اکر جهودلرك قضیه‌سنده برشی سویلزسم قلبلری قیریلور واکر حق اولان دیسم اوزره حکم
ایدرسم قبول ایتمزلر واکر آنلرك معمولی اوزره حکم ایدرسم الله سبحانه یاننده غلطدر الله
سبحانه بیوردیکه مختارسین دیلرسن لاقردیلرینه قولاق قویه وآنلرك قیریلسی برشی دکه
دکلدر واکر دیلرسن کندودینك اوزره حکم ایت پس اول حضرت یهودلری الزام ایدوب
کندودینی اوزرینه حکم ایتدی (وكيف يحكمونك وعندهم التوراة فيها حكم الله ثم يتولون
من بعد ذلك وما اولئك بالمؤمنين) ت ونیجه حکم ایتدیررلر سکا حالبوکه آنلرك یاننده
توریت واردر که انده اللهك حکمی واردر (سن انلرك کتابنه موافق حکم ایتدکدن) صکره
یوز چویررلر انلر کندو کتابلرینه دخی اینانجی دکلدر ✱ف اکر جهودلرك غرضی الله تعالینك
رضاسی اولیدی توریت اوزره عمل ایدرلر ایدی ایکن غرضلری فاسد اولدیغندن توراتك
حکمنی تغییر ایدرلر ایدی ورسول الله تورات ایله حکم ایتسه قبول ایتمیوب اعراض ایدرلر
ایدی (انا انزلنا التوراة فيها هدى ونور يحكم بها النبيون الذين اسلموا للذين هادوا والربانيون
والاحبار بما استحفظوا من كتاب الله وكانوا عليه شهداء فلا تخشوا الناس واخشون

ولا تشتروا بآياتي ثمنا قليلا ومن لم يحكم بما انزل الله فاولئك هم الكافرون) ت تحقیق
بز ایندردك توریتی که آنده هدایت ونور واردر حکم ایدر آنکله اللهك امرینه منقاد اولان
پیغمبرلر یهودیلره وحکم ایدر الله تعالی یه طاعت ایدنلری وعالملری وصالحلری حکم ایدرلر
کتاب اللهدن اول شی ایله که (یعنی توریتله که انی تحریف وتضییع وتغییردن) حفظ ایتمکه
مأمور اولدیلر واولدیلر اول شی اوزرینه شهادت ایدیجیلر (یعنی یقینله بیلدیلر که شو اللهك
حکمیدر) پس (دیدك) انلره ای رئیسلر قورقمکز آدملردن وبندن قورقکز وصاتمکز بنم
نشانه‌لریمی آز بهایه (یعنی رشوت آلوب بنم حکممی وآیتلریمی تغییر وتبدیل ایتمکز) وهرکسنه
حکم ایتمزسه اللهك ایندردیکی شی ایله پس آنلردر اینانمیانلر (وكتبنا عليهم فيها ان النفس
بالنفس والعين بالعين والانف بالانف والاذن بالاذن والسن بالسن والجروح قصاص فمن
تصدق به فهو كفارة له ومن لم يحكم بما انزل الله فاولئك هم الظالمون) ت ولازم قلدق
جهودلر اوزرینه توریتده که برکسنه برکسنه‌نك بدلیدر (یعنی آنك عوضنده اولدیریلور)
وکوز کوزك بدلیدر وبورون بورنك عوضیدر وقولاق قولاغك عوضیدر ودیش دیشك
بدلیدر ویاره‌لرك حکمی مماثلت اعتباری اوزره‌در پس هرکسنه‌که عفو ایتسه پس اشبو
عفو کفارتدر آنك کناهلرینه وبرکسنه حکم ایتمزسه اللهك ایندردیکی شی ایله پس انلردر
ظلم ایشلیجیلر (وقفينا على آثارهم بعيسى ابن مريم مصدقا لما بين يديه من التوراة وآتيناه
الانجيل فيه هدى ونور ومصدقا لما بين يديه من التوراة وهدى وموعظة للمتقين) ت
وارقه‌دن کوندردك آنلرك دالسنجه مریم اوغلی عیسایی اندن ایلرو کوندردیکمز توریتی
تصدیق ایدیجی اولدیغی حالده وویردك اکا انجیلی که آنده هدایت ونور واردر واشبو انجیل
کندودن اول اولان توریتی تصدیق ایدر وهدایت ونصیحت ایدر صاقنلره (وليحكم اهل
الانجيل بما انزل الله فيه ومن لم يحكم بما انزل الله فاولئك هم الفاسقون) ت وامر ایتدك
که حکم ایتسون انجیل اهلی اول شی ایله که ایندردی الله آنده وهرکسنه‌که حکم ایتمزسه
اللهك ایندردیکی شی ایله پس آنلردر کونوا ایشلیلر (وانزلنا اليك الكتاب بالحق مصدقا لما بين
يديه من الكتاب ومهيمنا عليه فاحكم بينهم بما انزل الله ولا تتبع اهواءهم عما جاءك من الحق)
ت وایندردك سنك جانبکه قرآنی طوغریلقله اندن اول اولان کتابلری تصدیق ایدروانلر
اوزرینه حافظ اولدیغی حالده (یعنی تغییر وتحریف اولنانلری تبدیل اولمیاندن آیرر) پس حکم

ایت آنلرڭ آرەسندە اللهڭ ایندیردیکی شیلە وتابع اولمە انلرڭ دیلدکارینە یوزچویرەرك
اللهڭ سکا کان حکمندن (لکل جعلنا منکم شرعة ومنهاجا) ت قیلدق هر بر کروه
ایچون سزدن بر دینی و بر یولی (ولو شاء الله لجعلکم امة واحدة ولکن لیبلوکم فیما آتاکم
فاستبقوا الخیرات) ت واکر دیلسەیدی الله البتە قیلوردی سزی بر امت ولیکن دیلدی تا کە
صنەیە سزی اولشیدەکە ویردی سزە پس تیزلك ایدڭ انو اولان ایشلر جانبنە (الی الله
مرجعکم جمیعا فینبئکم بما کنتم فیه تختلفون) ت الله جانبنەدر سزڭ قایدە جغکز
جملەکز بردن پس خبر ویرەجکدر سزە اول شیئی کە آندە اختلاف ایدردیکز (وان احکم بینهم بما
انزل الله ولا تتبع اهواءهم واحذرهم ان یفتنوك عن بعض ما انزل الله الیك) ت
و بیوردقکە حکم ایت آنلرڭ آرەسندە اللهڭ ایندیردیکی شی ایلە وتابع اولمە آنلرڭ دیلدیکنە
وآنلردن صاقن کە ازغین قیلرلرسنی اوشیئڭ بعضسندن کە ایندردی الله سنڭ جانبڭە (فان
تولوا فاعلم انما یرید الله ان یصیبهم ببعض ذنوبهم وان کثیرا من الناس لفاسقون) ت پس
اکر یوز چویرەلر پس بیلکل کە البتە دیلر الله کە عذاب ایدە آنلرە آنلرڭ کناهلرینڭ بعضسی
سببیلە وتحقیق آدملردن چوغی کوتو ایشلیدرلر (افحکم الجاهلیة یبغون ومن احسن من الله
حکما لقوم یوقنون) ت ایا جاهلیەنڭ حکمنی می طلب ایدرلر وکیمدر زیادە کوزل اللهدن حکم
اعتبارنجە اول کسنەلر ایچون کە اینانورلر * ف اشبو آیتلرڭ حاصلی کتاب اهلنی الزامدر کە آنلر
کتابی التزام ایتمشلر لیکن موجبنجە عمل ایتمزلر واشبو آیتلردە شونی بیان بیوردیکە هر بر قرنە
بر شریعت احسان ایتمش لکن قرآن نازل اولدقدنصکرە آندن غیریسنە متابعت جائز دکلدر
(یا ایها الذین آمنوا لا تتخذوا الیهود والنصاری اولیاء بعضهم اولیاء بعض ومن یتولهم
منکم فانه منهم ان الله لا یهدی القوم الظالمین) ت ای مسلمانلر دوست طوتمیکز جهودلری
ونصارالری انلرڭ بعضسی بعضسنڭ دوستیدر وهر کسنە سزدن دوست طوتسە آنلری پس
البتە شو کسنە انلرڭ زمرەسندندر البتە الله یول کوسترمز کوتو ایشلی اولان قوملرە (فتری
الذین فی قلوبهم مرض یسارعون فیهم یقولون نخشی ان تصیبنا دائرة فعسی الله ان یأتی بالفتح

او امر من عنده فیصبحوا علی ما اسروا فی انفسهم نادمین) ت پس کورورسین اول کسنەلری کە
آنلرڭ قلبلرندە کیفسزلك واردر (یعنی نفاق واردر) چابکالکە یوررلر جهودلری
ونصارالری دوست طوتمقدە دیرلر قورقرز آندنکە ایریشە بزلرە بر مصیبت (یعنی احتمال
ایدرکە اهل اسلام مغلوب اولە پس حربیلرە موافقت ایتمك بزم ایچون مصلحتدر) پس
یقیندرکە الله کتورە بر فتحی یا بر بشقە شیئی کندو یانندن پس پشیمان اولورلر نفسلرندە
کیزلدکاری شی اوزرینە * ف منافقلر کافرلرە دوستلق ایدرلر ایدی تا کە زمانەنڭ بلالرندن
امین اولەلر یعنی وقتا کە مسلمانلر مغلوب اولورلر کافرلر ایلە دوستلق ایتمك ایشە
یرار پس الله سبحانە بیوردیکە یقین وقتدە کافرلر هلاك اولوب مسلمانلر غالب اولورلر یاخود
بشقە بر امر ظهور ایدرکە کافرلر کندو ملکلرندن چیقارلر وهم جهودلر دخی وطنلرندن اخراج
اولنورلر دیو بیوردی (ویقول الذین آمنوا اهؤلاء الذین اقسموا بالله جهد ایمانهم انهم
لمعکم حبطت اعمالهم فاصبحوا خاسرین) ت ودیرلر مؤمنلر (یعنی قیامت کوننده
منافقلرڭ نفاقی ظاهر اولدیغی وقتدە) بونلرمیدر اول کسنەلرکە یمین ایتدیلر الله تعالی یە
یمینلرینڭ پك قتیسیلە کە البتە سز کلە برابرز دیو اشبو کوندە باطل اولدی آنلرڭ ایشلری پس
اولدیلر زیان ایشلی (یا ایها الذین آمنوا من یرتد منکم عن دینه فسوف یأتی الله بقوم یحبهم
ویحبونه اذلة علی المؤمنین اعزة علی الکافرین یجاهدون فی سبیل الله ولا یخافون لومة لائم
ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء والله واسع علیم) ت ای مؤمنلر هر کسنەکە سزدن کیرودونسە
دیننسدن پس دیلرکە کتورە الله بر کروهکە سورر الله آنلری وآنلر دخی سورلر الله سبحانەیی
متواضع اولورلر مؤمنلر ایچون قتی زورلو اولورلر کافرلر اوزرینە غوغا ایدرلر اللهڭ یولندە
وقورقمزلر ملامت ایدیجیلرڭ ملامتندن اشبو اللهڭ فضلیدر ویرر آنی اول کسنەیە کە
دیلر والله کنکشدر (فضلی واشبو فضلڭ واحسانڭ اربابنی) بیلیجیدر * ف اشبو وعده
حضرت ابو بکر الصدیق رضی الله عنەنڭ زماننده متحقق اولدی مهاجرلر وانصارلر وتابعلر
مرتدلر ایلە جهاد ایتدیلر * ف وقتا کە پیغمبر علیه السلام عقبایە تشریف بیوردیلر عرب
طائفەسی اهل مکەدن واهل مدینەدن وبحریندن ماعداسی مرتد اولدیلر پس ابو بکر
الصدیق رضی الله تعالی عنه مسلمانلری یغندن کتوروب مرتدلر ایلە غوغا ایدوب عشائر عربك
کلیسنی مسلمان قلدیلر اشبو آیت اول غازیلرڭ حقنده بشارتدر (انما ولیکم الله ورسوله
والذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة ویؤتون الزکوة وهم راکعون) ت سزڭ دوستکز همان
اللهدر وآنڭ پیغمبریدر ومؤمنلردر کە قائم قیلرلر نمازی وادا ایدرلر زکاتی وآنلر دائما

نمازقیلرلر (وَمَنْ يَتَوَلَّ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَاِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْغَالِبُونَ) ت وهر كمسنه
دوستلق ایده الله ایله وآنك پیغمبریله ومؤمنلر ایله پس البته اللهك كروهی آنلردر غالب اولنلر
(يَا اَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوًا وَلَعِبًا مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ
قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ اَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) ت ای مسلمانلر دوست طوتمیكز اول
كمسنه لریكه طوتدیلر سزك دینكزی مسخره لق واویونبازلق اول كمسنه لردنكه ویرلدی
آنلره كتاب سزدن اول ودوست طوتمیكز كافرلری وصاقنك اللهدن اكر مسلمانسه كز (وَاِذَا
نَادَيْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ اتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَلَعِبًا ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ) ت وچانكه چاغره سكز
نمازه طوترلر آنی مسخره لق واویونبازلق (یعنی اذانه استهزا ایدرلر) اشبو اول سبیدندركه آنلر
بركروهدرلركه هیچ فهم ایتمزلر * ف یعنی جهودلر ومشركلرك بعضسی اذانه استهزا ایدوب
كولرلر ایدی اشبو آنلرك عقلسزلكندن ناشیدر زیرا الله سبحانه یه تعظیم ایتمك هر دینده
كوزلدر (قُلْ يَا اَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَنْقِمُونَ مِنَّا اِلَّا اَنْ آمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَا اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَمَا اُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ
وَاَنَّ اَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ) ت دیكل ای كتاب اهلی عیب ایتمزسكز بزم اوزریمزه مكر شونی كه
ایمان كتوردك الله سبحانه یه وبزم اوزریمزه نازل اولان شیئه واندن اول نازل اولان شیئه
والبته سزك چوغكز كوتو ایشلیلردر (قُلْ هَلْ اُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذٰلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللّٰهِ مَنْ لَعَنَهُ
اللّٰهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ اُولٰئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَاَضَلُّ عَنْ
سَوَاءِ السَّبِيلِ) ت دیكل آیا خبر ویره یمی سزه آندن چوق كوتو اولانی (یعنی سزه بیان
ایتدیككزدن چوق بد اولان عیبلویی) جزا اعتباریجه اللهك یاننده اول كمسنه كه رحمتدن
ایراق قیلدی آنی الله وطارغین اولدی آنك اوزرینه ویصه‌دی آنلردن میمونلر وطموزلر
واول كمسنه كه عبادت ایدر باطل اولان معبودلره اشبو كروه زیاده كوتودرلر منزل اعتباریجه
وزیاده آزغیندرلر طوغرو یولدن (وَاِذَا جَاؤُكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكُفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا
بِهِ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ) ت وچانكه كاورلر سزك اوكنكزه دیرلر ایمان كتوردك
وحالبوكه البته كیردیلر كفر ایله وبونلر طشره چیقدیلر كفر ایله (یعنی یانكه نصل كفرلرینی
كیزلیه رك كیردیلر ایسه ینه اویله كفرلر یله چیقدیلر ایمانه كلمدیلر) والله زیاده بیلیجیدر
كیزلدكلری شیئی (وَتَرٰى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاَكْلِهِمُ السُّحْتَ لَبِئْسَ

مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) ت وكوررسین آنلردن چوغنی چابكلكله یوررلر كناهده وحددن طشره
چیقمقده وكندولر یمكده حرامی كوتوشی اولدی كه آنلر آنی ایشلرلر (لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ
وَالْاَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْاِثْمَ وَاَكْلِهِمُ السُّحْتَ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ) ت نیچون منع ایتمز
آنلری اللهه طپانلر وعلمالر آنلری یلان سوزی سویلمكدن وحرامی یمكدن اول علمانك آنلری
منع ایتمدكلری نه كوتوشی اولدی (وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللّٰهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ اَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ
يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ) ت ودیدیلر جهودلر اللهك الی بویننه باغلنمشدر (یعنی
بخیلدر) بویونلرینه باغلنسون آنلرك الی ورحمتدن ایراق اولنمش اولدی آنلر اولشی سبیله كه
دیدیلر بلكه اللهك ایكی الی آچقدر خرج ایدر نیجه كه دیلر (وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا اُنْزِلَ اِلَيْكَ
مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا وَاَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ اِلٰى يَوْمِ الْقِيَامَةِ) ت وزیاده قیلر
آنلردن چوق كمسنه لره اولشیكه اشاغی كوندرلدی سنك جانبكه سنك ربكدن یورلدی قبول
ایتمكی وكفری وآتی ویردك جهودلرك ارهسنه دشمنلغی وناخوشلغی قیامت كوننه دكین
(كُلَّمَا اَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ اَطْفَاَهَا اللّٰهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْاَرْضِ فَسَادًا وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ) ت
هر وقتكه علولندیررلر براودی غوغا ایچون سوندیررا اول اودی الله (یعنی دیلرلر كندو
دینلرندن اولمیان دشمنلر یله غوغا ایده لر مغلوب وقهر اولنمش اولورلر) وچابكلكله یوررلر یرده
كوتولك ایتمكیچون والله سومز كوتو ایشلیلری * ف جهودلر آره لرنده آشكاره سویلرلر
ایدیكه الله سبحانه نك الی باغلنمش معناسی اولدر كه بزم اوزریمزه رزق طار وتنك اولدی اشبو
لفظ كفردر الله سبحانه بیوردركه هیچ بر وقتده بزم المز باغلنمز بلكه هر ایكی المز آچقدركه بری قهر
ایلدر وبری لطف ایلدر شمدی ای جهودلر قهر الی سزك اوزره آچقدر ولطف الی مسلمانلر
اوزرینه آچقدر وینه بیوردیكه جهودلرك آره سندن اتفاق قالدرمش وقتاكه اتفاقله غوغا
اودینی علولندیررلركه آدملری یغشدیروب مسلمانلر ایله غوغا ایتسونلر آنلرك علولندردكلری
اودی الله سبحانه سوندیررو آنلرك آره سنده عداوت ونفاق براقور وكندولر طاغلورلر (وَلَوْ اَنَّ
اَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَاَدْخَلْنَاهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ) ت واكر كتاب
اهلی ایمان كتورسه لر ایدی وصاقنسه لر ایدی كناهدن البته عفو ایدردك آنلردن آنلرك
كناهلرینی والبته كتوررردك آنلری نعمت باغچه لرینه (وَلَوْ اَنَّهُمْ اَقَامُوا التَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَ
وَمَا اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَاَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ اَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ اُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ

ساء ما يعملون) ت واكر آنلر قائم طوتسه‌لر ايدى توريتك حكمنى وانجيلك حكمنى واولشيئك
حكمنى كه ايندرلدى آنلرك جانبنه كندو ربلرندن (يعنى كچمش كتابلردن) البته يرلر ايدى
اوستلرندن واياقلرى آلتندن آنلردن بر كروه واردر كه عدل اوزره طوغرو يوريجيدرلر
وآنلردن چوغى كوتو اولدى آنلرك ايشلدكلرى * ف حاصلى اولدركه اكر قائم طوتسه‌لر
ايدى توريتك حكمنى وانجيلك حكمنى قرآن ايندرلمزدن اول وحضرت پيغمبر صلى الله عليه
وسلم مبعوث اولمزدن اول پس چوق بركت آنلرك نصيبى اولور ايدى ليكن مخالفت ايتديلر پس
دورلو دورلو بلايه مبتلى اولديلر * ف اوستلرندن واياقلرى آلتندن يرلر يعنى كوكدن
ويردن آنلرك رزقى بول بول كلور (يا ايها الرسول بلغ ما انزل اليك من ربك وان لم تفعل
فما بلغت رسالته والله يعصمك من الناس ان الله لا يهدى القوم الكافرين) ت اى پيغمبر
ايرشدر اول شيئ كه ايندرلدى سنك جانبكه كندو ربكدن واكر ايشلمسيدك (يعنى اكر بر جه
آيتى ايرشدرمسيدك) ايرشدرمش اولمزدك اللهك پيغامنى والله صاقلبه طوترسنى آدملردن
البته الله يول كوسترمز كافر اولان كروهه * ف يعنى اول شيكه كله جك آينده كلورانى
جهودلره ايرشدرك يعنى اول وقتكه جهودلر الله سبحانه‌نك كلامنى قبول ايتمزلر آنلره آزغين
ديبك اكرچه اشبو سببدن سزه دشمن اولسه‌لرده وسزدخى فكر وخاطره ايتميكز (قل يا اهل
الكتاب لستم على شيئ حتى تقيموا التورية والانجيل وما انزل اليكم من ربكم وليزيدن كثيرا
منهم ما انزل اليك من ربك طغيانا وكفرا فلا تأس على القوم الكافرين) ت ديكل اى كتاب
اهلى دكلسكز هيچ برشى اوزرينه قائم طوتمدقچه توريتك حكمنى وانجيلك حكمنى واول بر
شيئك حكمنى كه ايندرلدى سزلك جانبكزه كندو ربكزدن (يعنى كچمش كتابلردن) والبته زياده
قيلر آنلردن چوق كسنه‌لرك حقنده اول شيكه ايندرلدى سنك جانبكه كندو ربكدن (يعنى
قرآن) آزغينلغى وكفرى پس غملنمه كافر اولان بلوك اوزرينه * ف يعنى حاصلى اولدركه
كندو سوزلرينه كوره الزام اولنمش اولورلر زيرا كه بر شريعتى التزام ايديورلر موجبنجه عمل
ايتميورلر قرآن كريمى منكر اولمرندن قطع نظر (ان الذين آمنوا والذين هادوا والصابئون
والنصارى من آمن بالله واليوم الآخر وعمل صالحا فلا خوف عليهم ولا هم يحزنون) ت تحقيق
مسلمانلر وجهودلر ويلدزه طپانلر ونصارالر بر كسنه ايمان كتورسه بونلردن الله تعالى يه
وقيامت كوننه وايشلرسه كوزل ايشلرى پس اصلا قورقو يوقدر آنلر اوزرينه وآنلر غملنجى
اولمزلر * ف يعنى بر كسنه قنقى فرقه‌دن اولورسه اولسون اكر ايمان كتورسه اوندن نجات
بولور خصوصيت فرقه‌يه اعتبار يوقدر والله سبحانه اعلم (لقد اخذنا ميثاق بنى اسرائيل

وارسلنا

وارسلنا اليهم رسلا كلما جاءهم رسول بما لا تهوى انفسهم فريقا كذبوا وفريقا يقتلون) ت
تحقيق طوتدق بنى اسرائيلك عهدينى وكوندردك آنلرك جانبنه پيغمبرلرى هر وقتكه كلدى
آنلره بر پيغمبر اول شيكه سومز آنى آنلرك نفسلرى پيغمبرلردن بر كروهى يلانه نسبت ايتديلر
وبر كروهى اولديرديلر (وحسبوا الا تكون فتنة فعموا وصموا ثم تاب الله عليهم ثم عموا وصموا
كثير منهم والله بصير بما يعملون) ت وظن ايتديلر كه آنلره هيچ بر عقوبت اولمز پس كور
اولديلر وصاغر اولديلر صكره رحمتيله كيرو دوندى الله آنلر اوزرينه (يعنى محمد عليه السلامى
كوندردى) صكره ينه كور اولديلر وصاغر اولديلر آنلردن چوق كسنه والله كوريجيدر
آنلرك ايشلديكى ايشلرى (لقد كفر الذين قالوا ان الله هو المسيح ابن مريم) ت كافر اولديلر
اول كسنه‌لر كه ديديلر الله مريم اوغلى عيسادر (وقال المسيح يا بنى اسرائيل اعبدوا الله ربى
وربكم) ت وديدى عيسى اى اسرائيل اولادى عبادت ايدك الله تعالى يه كه بنم ربم وسزلك
ربكزدر (انه من يشرك بالله فقد حرم الله عليه الجنة ومأواه النار وما للظالمين من انصار) ت
بر كسنه كه شريك قوشسه الله سبحانه‌يه حرام قيلر الله آنك اوزرينه جنته كيرمكى وآنك منزلى
جهنمدر ويوقدر ظلم ايدنلره هيچ بر ياردم ايديجى (لقد كفر الذين قالوا ان الله ثالث ثلاثة وما
من اله الا اله واحد) ت البته كافر اولديلر اول كسنه‌لر كه ديديلر الله اوچ كسنه‌نك بريدر
(يعنى الوهيت مرتبه‌سنده اوچ كسنه واردر بريسى الله سبحانه وبريسى عيسى واوچنجيسى
روح القدسدر) وهيچ معبود يوقدر مكر الله واردر (وان لم ينتهوا عما يقولون ليمسن الذين
كفروا منهم عذاب اليم) ت واكر كيرو طورمسه‌لر اشبو ديدكلرى سوزدن البته طوتار اول
كسنه‌لرى كه كافر اولديلر آنلردن (يعنى كفر اوزرينه مصر اولانلرى) دردوريجى عذاب
* ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه الله سبحانه‌نك بر آخر جسمه حلول ايتمسنى اعتقاد ايتمك شركدن
بر نوعدر * ف نصارالرك ايكى قولى واردر بر قولى شودر كه الله اولدركه عيسى صورتنده
كلدى وبعضسى ديرلر كه الله اوچ پاى اولوبدر برى الله وبرى روح القدس وبرى مسيحدر
اشبو ايكى قوللرى صريح اولان كفردر پس كافرلرك حقنده لايقدر كه شويله ديه‌لر تكلم
الله سبحانه كله جكده بيوردى انظر انى يؤفكون الخ (افلا يتوبون الى الله ويستغفرونه
والله غفور رحيم) ت آيا توبه ايتمزلرمى الله تعالى يه وآندن يارلغمق طلب ايتمزلرمى والله

يارلغيجيدر اسر كيجيدر (مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ اِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ كَانَا يَأْكُلَانِ الطَّعَامَ اُنْظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ انْظُرْ اَنّٰى يُؤْفَكُونَ) ت مريمك اوغلى عيسى دكلدر مكر پيغمبردر تحقيق كچديلر آندن اول پيغمبرلر (يعنى حضرت عيسى كنديدن اول كچن رسوللر كبى بر رسولدر) وآنك اناسى اللهك آيتلرينى تصديق ايديجيدر آنلرك ايكيسى طعام يرلر ايدى (يعنى سائر حيوانلر كبى طعام يين اله اولمغه لايق دكلدر) باق نيجه بيان ايدرز آنلر ايچون نشانه لرى صكره باق (وحدانيتى والوهيتى بيلمكدن) نيجه امتناع ايدرلر (يعنى حقى بيلمكدن) • ف بوندن ارتق نه نشانه اوله جقدر كه بر كمسنه كه ير پس اكا آدملر ايچون اولان هب عادتلر لازمدر والله سبحانه نك ذات پاكى اشبونك لايقى دكلدر (قُلْ اَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَاللّٰهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) ت ديكل آنلره ايا عبادت ايدرميسكز اللهدن غيرى اول برشيئه كه قادر اولمز سزكچون ضرر ايرشدرمكه ونه منفعت ايرشدرمكه والله ايشديجيدر بيليجيدر (قُلْ يَا اَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا اَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَاَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ) ت ديكل اى كتاب اهلى حددن كچميكز كندو دينكزده حق اولمين شيئه وتابع اولميكز بر قومك نفسلرينك ديلاديكنه كه آزغين اولديلر بوندن اول وازغين قلديلر آدملرك چوغنى وآنلر آزديلر طوغرى يولدن (يعنى جهودلرك ونصارالرك بكلرى كه هر برى كندو قوميچون بر مذهب قرار ايتمشلر ايدى (لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي اِسْرَائِيلَ عَلٰى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ) ت لعنت اولنمش اولدى اسرائيل اولادندن اولان كافرلره داودك داليله ومريم اوغلى عيسانك داليله اشبو لعنت شو سببدندر كه بويرلدى قبول ايتمديلر وحددن كچديلر (كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ) ت بريبرلرينى منع ايتمديلر كوتى ايشدنكه آنى ايشلديلر البته كوتى شيدر ايشلدكلرى شى (تَرٰى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ اَنْفُسُهُمْ اَنْ سَخِطَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ) ت كوررسين چوق كمسنه يى آنلردن آشنالق ايدرلر كافرلر ايله (يعنى مشركلر ايله) البته كوتى شيدر شو كه ايلرو كوندردى آنلر ايچون آنلرك نفسلرى اول شى اللهك طارغين اولمسيدر آنلر اوزرينه وآنلر عذابده دائم اوليجيدرلر (وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوهُمْ اَوْلِيَاءَ وَلٰكِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَاسِقُونَ) ت واكر ايمان كتورسيديلر الله سبحانه يه

وپيغمبره واول شيئه كه ايندرلدى پيغمبر جانبنه البته دوست طوتمزلر ايدى مشركلرى ولكن چوغى آنلردن طوغرى يولدن چيقيجيدرلر (لَتَجِدَنَّ اَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ اَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ اَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا اِنَّا نَصَارٰى ذٰلِكَ بِاَنَّ مِنْهُمْ قِسِّيسِينَ وَرُهْبَانًا وَاَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ) ت تحقيق بولورسين آدملرك زياده صربنى مؤمنلره عداوت ايتمكده جهودلرى ومشركلرى والبته بولورسين آدملرك زياده يقيننى دوستلقده ايمان كتورنلره اول كمسنه لرىكه ديديلر تحقيق بزلر نصارا يز اشبو شو سببدندر كه آنلرك جنسندن واردرلر علمالر ورهبانلر وينه اولسببدندر كه آنلر بيوكلنمزلر (وَاِذَا سَمِعُوا مَا اُنْزِلَ اِلَى الرَّسُولِ تَرٰى اَعْيُنَهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ) ت وچقانكه ايشتسه لر اول شيئ كه ايندرلدى پيغمبرك جانبنه كوررسين آنلرك كوزلرينى طولرطشار ياشدن اول شى سببيله كه بيلديلر حق اولاشيئ ديرلر ايدى اى بزم ربمز ايمان كتوردك پس ياز بزلرى شاهدلر ايله (يعنى اول جماعت زمره سندن كه امتك اكمللريدرلر (وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ اَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ) ت ونه واردر بزلره كه ايمان كتورميه لم الله تعالى يه واول شيئه كه كلدى بزه طوغرى اولان دينندن ونه واردر بزه كه طمع ايتميه لم داخل قيلمسنه بزى ربمز (جنته) كوزل اولان كروهلر ايله (فَاَثَابَهُمُ اللّٰهُ بِمَا قَالُوا جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ) ت پس ثواب ويردى آنلره الله اول سوزاوزرينه كه ديديلر باغچه لريكه آقر آنلرك آلتندن ايرمقلر دائم اولورلر شو باغچه لرده واشبو ايشلملرك جزاسيدر (وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا اُولٰئِكَ اَصْحَابُ الْجَحِيمِ) ت واول كمسنه لركه كافر اولديلر ويلانه نسبت ايتديلر بزم نشانه لريمزى آنلردر جهنم اهللرى * ف اشبو آيات مذكوره ده اشارت واردر حبش نصارالرينك بعضنك فضيلتنه كه جعفر طيار ايله رسول اكرمك خدمتنه كلوب مسلمان اولديلر * ف وقتا كه مكهٔ مكرمه ده كافرلر مسلمانلره ظلم ايتديلر پيغمبريمز عليه السلام آنلره اذن ويرديكه بشقه يرلره هجرت ايديكز مسلمانلردن سكسانه قريب كمسنه لر بعضسى يالكز وبعضسى اهل وعياليله حبش مملكتنه هجرت ايتديلر زيرا كه آنلرك پادشاهى نجاشيدى زياده انصافلو بر پادشاه ايدى مكه مشركلرى آنى الداتديلر كه آنلرى كندو مملكتكدن اخراج ايت زيرا كه آنلر عيسى يه قول ديورلر شو وقتده اول پادشاه آنلرى كتوروب حضرت عيسادن سؤال ايدوب وقرآنى اوقويك ديو امر ايتدى اوقودقلرنده آنلر آنى ديكليوب قومك علمالرينك

(جزء ٧)

جوغنی اغلیوب وزاریلق ایدوب دیدیلر که بزلره دخی حضرت عیسی شویله خبر ویرمشدیکه
بندنصکره قیامتدن اول بر بشقه نبی کلیسردر واشبو شکسز اول پیغمبردر وامدی پادشاه
کبز لوجه مسلمان اولدی اشبو آیتلر آنلرک حقنده نازل اولمش (یا ایها الذین آمنوا لا تحرموا
طیبات ما احل الله لکم ولا تعتدوا ان الله لا یحب المعتدین) ت ای مسلمانلر حرام قیلمکز
الله تعالی نک سزه حلال قیلدیغی شیلرک لذتلیلرینی وحددن کچمیکز البته الله سومز حددن
کچنلری (وکلوا مما رزقکم الله حلالا طیبا واتقوا الله الذی انتم به مؤمنون) ت
ویبکز اولشیدنکه رزق ویردی سزه الله سبحانه پاکیزه اولان حلالی وصاقنک اللهدن
که سزلر آکا ایمان کتوردیکز * ف یعنی نکاحی ترک ایتمک ویاات یمکی ترک ایتمک وآنک
کبی شیلر جائز دکلدر * ف یعنی برشیکه شریعتده حلالدر آندن صاقنمق ایو دکل وآندن
صاقنمغک ایکی صورتی واردر بریسی شودرکه زهد ارادهسیله کندو یی زحمته براقور واشبو
رهبانیتدر بزم مذهبمزده مقبول دکل بلکه تقوی لازمدر یعنی برشیکه شرعا ممنوعدر
آنک اطرافنه طولاشمسون وثانی شودرکه یمین ایدر برایش ایتمک ایچون وحالبوکه اول
ایش شریعته موافقدر پس اشبو ایشی ایتممکیچون یمین ایتمیه اکر یمین ایتمش اولسه
یمینی بوزوب حانث اولوب کفارت ویره نیجه که کلهجک سیده بیورمش (لا یؤاخذکم الله باللغو
فی ایمانکم ولکن یؤاخذکم بما عقدتم الایمان فکفارته اطعام عشرة مساکین من اوسط
ما تطعمون اهلیکم او کسوتهم او تحریر رقبة فمن لم یجد فصیام ثلاثة ایام ذلک کفارة
ایمانکم اذا حلفتم واحفظوا ایمانکم کذلک یبین الله لکم آیاته لعلکم تشکرون)
ت طوتمز سزی الله سزلک بیهوده اولان آندیکز ایله (یعنی مواخذه ایتمز سزی الله قصدسز
دلکزه جاری اولان آند ایله) ولیکن مواخذه ایدر سزی محکم قیلدیغکز سببله یمینلر یکزی
پس قصد ایله اولان یمینک کفارتی اون مسکینلره طعام ویرمکدر اورته اولان جنسدنکه
یدیرورسکز کندو اهلکزه یاخود شو اون مسکینه لباس کیدرمکدر یاخود بر کوله آزاد
ایتمکدر پس هر کشینه بولمزسه لازمدر که اوچ کون اوروج طوتمق اشبو سزلک یمینلر کزلک
کفارتیدر وقتا که آند ایچرسکز (یعنی حانث اولورسه کز) وصاقلیکز کندو یمینلریکزی
(یعنی تقدر که قادر سکز حانث اولمیکز) ذکر اولنمشلری بیان ایتدیکی کبی بیان ایدر الله
سز کچون کندو نشانهلرینی تا اوله که شکر ایدهسکز * ف یمین لغو ایله کفارت لازم کلمز مثلا
بر کشینه ایراقدن برشخصی کوروب ظن ایدوب دیرکه والله شو زیددر حالبوکه زید دکل
کفارت لازم کلمز ویمین منعقدهده اکر حانث اولسه کفارت واجبدر مثلا دیسه که اشبو

طعامی یمم یاخود اشبو اوه کیرمم اکر یسهو کیرسه حانث اولور کفارت لازم کلور * ف اکر
برشی اوزرینه قصد ایله آند ایچرسه پس آنک خلافن ایدوب حانث اولسه کفارتی اوچ
شیدن برینی ایلمه که یا اون مسکینه طعام ویره یعنی هر بر کشینهیه بچق چناق بغدایدن
یا بر چناق آرپهدن مثلا ویاخود اون کشینهیه لباس کیدیره یعنی هر بریسنه بر کوملک ویره
مثلا که آندن جسمی آز آچق قاله ویا بر کوله آزاد ایده اکر اشبو اوچ شیلره قادر اولمزسه
اوچ کون بری برینک ارقهسی صره اوروج طوته ونقدرکه قادردرکندو یمینلرین
صاقلسون یعنی کندی قدرتی هر قدرکه وار ایسه آند ایچمیه ودائی آنده الشدرمیه
(یا ایها الذین آمنوا انما الخمر والمیسر والانصاب والازلام رجس من عمل الشیطان فاجتنبوه
لعلکم تفلحون) ت ای مؤمنلر شراب وقمار و باطل اولان معبودلرک نشانهلری وفال
اوقلری نجسدر شیطانک عمللرندندر پس صاقنک آندن تا اوله که نجات بولهسکز (انما
یرید الشیطان ان یوقع بینکم العداوة والبغضاء فی الخمر والمیسر ویصدکم عن ذکر الله
وعن الصلوة فهل انتم منتهون) ت همان دیلر شیطان که آتی ویره سزلک آره کزه دشمنلغی
وناخوشلغی شراب سببیله وقمار سببیله وکیرو طوته سزی اللهی ذکر ایتمکدن ونماز قلمقدن
پس آیا سز کیرو طورمیسکز * ف اول برشیک شیرهسی وصویی قوقیسی فنا اولوب
سرخوش ایتمک حدینه ایرشسه آکا شراب دیرلر آزی وچوغی حرامدر ونجسدر اکر
سرخوشلق حدینه ایریشوب قوقوسی اولمزایسه حرامدر نجس دکلدر وقمار اوینامزلقده
شرط ایتمکدرکه اکر بن سکا غالب اولورایسم شو قدر پاره ویره مثلا اکر سن غالب اولورسک
بن شو قدر پاره ویریرم دیو شرط ایدرلر اشبو محض حرامدر اکر شرط اولمزایسه ویاخود
برجانبده شرط ایتسهلر حرام دکلدر جمیع اویونبازلقلرکه آنده شرط رایجدر ومعمولدر
حرامدر اکر شرطسز اوینار ایسه قمار اولمزایسهده لیکن شیطان بهانه ایله وسوسه ایدوب
الله سبحانهنک ذکرندن ونمازدن منع ایدر ایسه حرامدر (واطیعوا الله واطیعوا الرسول
واحذروا فان تولیتم فاعلموا انما علی رسولنا البلاغ المبین) ت واطاعت ایدک الله تعالییه
واطاعت ایدک پیغمبره وصاقنک کناهلردن پس اکر یوز چویرسهکز پس بیلکز بزم پیغمبریمز
اوزرینه همان آشکاره پیغام ایرشدرمکدر (لیس علی الذین آمنوا وعملوا الصالحات
جناح فیما طعموا اذا ما اتقوا وآمنوا وعملوا الصالحات ثم اتقوا وآمنوا ثم اتقوا واحسنوا
والله یحب المحسنین) ت بوقدر اول کشینهلر اوزرینهکه ایمان کتوردیلر وایشلدیلر ایو

ایشلری گناه اولشـده کـه‌یدیلر (یعنی حرام اولمزدن اول) وقتا که صاقندیلر وایمان کتوردیلر وایشلدیلر ایو ایشلری صکره صاقندیلر وایمان کتوردیلر صکره صاقنـدیلر وایو ایشلر ایشلدیلر والله‌سورایو ایش ایشلینلری * ف حرام اولمزدن اول اولشـمده که‌یدیلر عفو اولنور وقتا که صاقنمقده ثابت اوله‌لر واشبو کلام اکا بکزرکه بر کمسنه بر آخر کمسنه‌یه دیرکه سکا احسان ایدرم وینه سکا احسان ایدرم اشـبو معنایه درکه سکا دائما احسان ایدرم *ف اکر کفر حالنـده حرامی یمش اولسه صکره مسلمان اولوب اولشینک حرام اولدیغـین بیلوب آنی ترک ایدوب خیرلو اولان ایشلر اوزرینـه ثابت اولسه کفر حالنده ایتـدیکی گناهلری معفو اولور (یا ایها الذین آمنوا لیبلونکم الله بشیء من الصید تناله ایدیکم ورماحکم لیعلم الله من یخافه بالغیب فمن اعتدی بعد ذلک فله عذاب الیم) ت ای مسلمانلر البته صنار سزلری الله برشیـله آودن که ایریشورا کاسزک اللرکز ومزراغکز تا که سجـه الله اول کمسنه‌یکه کندودن قورقر کورمیه‌رک پس بر کمسـنه تعـدی ایتسه شوندنصـکره انکچوندردر ویریجی اولان عذاب *ف بورادہ مزراغی ذکر ایتدی پس سلاح انواعلری مزراغـه داخلدر اشـبو آیتـده آولامغی ایکی قسم اوزره ذکر بیوردی بریسی ال ایله وبریسی سـلاح ایله احرام حالنـده آوی قتل ایتک هر ایکی قسم اوزره برابردر یا ایراقدن سـلاح ایله آوایتسون یاخود واسطه‌سزدیری طوتوب بوغزلسون لیکن حیوانک ذبحنـده ایکیسـنده یعنی ایراقدن سـلاحله اورمق والیله طوتوب بوغزلمقده فرقلری واردر زیرا که ایراقدن بسم الله دیوب آوی اورسـه وآو یاره‌لنوب اولسه حـلالدر اما الیـله بر حیوانی دیری ایکن طوتسه سائر حیوانلر کبی بوغزلمسی لازمدر (یا ایها الذین آمنوا لا تقتلوا الصید وانتم حرم ومن قتـله منکم متعمدا فجزاء مثل ما قتـل من النعم یحکم به ذوا عدل منکم هدیا بالغ الکعبة او کفارة طعام مسـاکین او عدل ذلک صـیاما لیـذوق وبال امره عفا الله عما سلف ومن عاد فینتقم الله منـه والله عزیز ذو انتقام) ت ای مسلمانلر اولدیرمیکز آوی وقتا که احرام باغلاش اوله‌سکز وبر کمسـنه اولدیرسـه آوی سزدن قصد ایله پس واجبدر جزا اوشبو جزا اولدیردیکی شی مثلیدردوه وبقر وقیون جنسـندن حکم ایدر انکله ایکی انصاف صاحبی سزدن اول جزا قربان اولوب کعبه‌یه ایریشور فقرایه تصدق اولنور یاخود اشو جزا کفارتدر فقرالرک طعامیدر یاخود آنک برابری اوروج طوتمقدر تا که طاده کندو ایشـنک جزاسنی عفو ایتمشدر الله اولشـدنکه کچدی و بر کمسـنه بر کره دخی ایتسه انتقام آلور الله آندن والله غالبدر انتقام صاحبیدر *ف آولک جزاسی اوچ امرک بریدر بری صیدک مماثلی حرمده بوغزلمق مماثلت امام شافعینک قتنـده خلقتده وصورتده برابر اولمقدر وامام اعظمک قتنده مماثلت قیمتـله‌در وبری دخی صـیدک قیمتنه طعام اخـذ ایدوب مسکینلره

ویره امام شافعینک قتنده هر مسـکینه بر مد ویریله وامام اعظمک قتنده هر بر مسکینه بغـدایدن بچق چناق ویریله وآرپه‌دن بر صاع وبری مسکینلرک عددنجه علی اختـلاف المذهبین اوروج طوتمه *ف مثلا شویله درکه اکر احرام حالنده بر کمسـنه آوی طوتسه پس آنک اوزره فرضدرکه شو آوی صالیویره واکر صالیویرمیوب اولدیرسه پس آنک قیمتی قدر قیون یا کچی یا اینک یادوه مثلا کعبه‌یه ایرشدیروب وآنده بوغزلیوب فقرالره تقسیم ایده وکندوسی یمه یا اول حیوانک قیمتی قدری بغـدای یا اربه صاتون آلوب فقرالره ویره هر بر محتاجه یارم چناق بغـدای ویریله ویاخود مسکینلرک عددنجه اوروج طوته وآولک قیمتنی مسلمانلردن ایکی انصاف صاحبی مقرر ایده‌لر (احل لکم صـید البحر وطعامه متاعا لکم وللسـیارة وحرم علیکم صـید البر ما دمتم حرما واتقوا الله الذی الیـه تحشرون) ت وحلال اولندی سزیچون دکزک آوی وآنک یمسی تا کـه منفعت اوله سزیچون وقافله اهلیچون وحرام قلندی سزک اوزرکزه بیان آولری احرام ایچنـده اولدقجـه وصاقنـک اللهدن که آنک جانبنـه جمع اولنورسکز *ف احرام حالنده دکزک آوی یعنی بالغی حـلال قلندی ودخی دکزک طعامی (یعنی بربالقکه صودن ایراق دوشوب کندو کندینـه اولسه اولدخی حلالدر) ارشاد بیوردیکه سزک منفعتکز ایچون اشبو آوی آولامغه سزه رخصت ویردی بر کمسـنه بیلسه بو صـیدک حلال اولمسی حاجیه مخصوصدر اویله دکل بلکه جمیع مسافرلر ایچون حـلالدر وینـه بیوردیکه مسافرلرک فائده‌لر ایچون کوللرک بالغی دکزک آوی کبی حلال اولندی اشـبو حکم آولامق ایچون معلوم اولدی مکه‌یی قصد ایدوب احرام باغلسـه پس احرام ایچنـده آولامق حرامدر ومکه شهرنده وچوره لرنده هـمیشه آولامق حرامدر بلکه آولری قورقوتمق وقاچورمق جائز دکلدر (جعـل الله الکعبة البیت الحرام قیاما للناس والشهر الحرام والهـدی والقـلائد ذلک لتعلموا ان الله یعـلم ما فی السموات وما فی الارض وان الله بکل شیء علیم) یعنی دی الله کعبه‌یی که محترم اولان اودر وغوغا حرام اولان ایلری دخی وقربانلـده واول حیوانلریده که آنلرک بوینـده بر عـلامت آصلو وادملرک ایشلرینک منتظم اولمسنک سببی اشـبو بیان آنکچوندرکه بیله‌سکز که الله بیلور کوکلرده اولان شیئی ویرده اولان شیئی و بیله‌سکز که الله هر برشیئی بلیجیدر *ف عرب مملکتی حاکمسز ایدی همیشه آره‌لرنده غوغا اولوب فتنه قالقار ایدی لیکن کعبهٔ معظمه‌نک بو کالکی وقدری عرب اره‌سنده ثابت ایدی وحرام اولان آیلرده امن وامنیته قرار ویرلشـدی واشبو آیلرده هر بر کمسـنه سفر ایدوب مطلوبلرینی حاصل قیلرلر ایدی وقربانلریله قافله امنیتله کیـدرلر ایدی اشـبو کیفیتله دنیادرا کنی کچوررلر ایدی (اعلموا ان الله

شَدِيدُ الْعِقَابِ وَاَنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) ت بیلکز که البته الله عذابی شدتلیدر و بنه
بیلکز که البته الله یارلغیجیدر و اسرکیجیدر (مَا عَلَى الرَّسُولِ اِلَّا الْبَلَاغُ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ
وَمَا تَكْتُمُونَ) ت بو قدر پیغمبر اوزرینه مکر ایرشدرمك والله بیلور اشکاره و کیزلو
ایتدیککز شیئ (قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ اَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللّٰهَ
يَا اُولِي الْاَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ) ت دیکل ای محمد برابر اولمز پلیدو پاکیزه اکر عجبه
کتورسه سنی پلیدك چوقلغی پس صاقنکز اللهدن ای عقل صاحبلری اوله که نجات
بوله سکز * ف یعنی حلال مال ایله حرام مال برابر دکل هر چند حرام اولان مال چوق اولوب
وحلال مال آز اولسه ده * ف یعنی بر مال که شریعت حکمنه موافق اولوب اللرینه
دوشسه اول پاکیزه در آز اولسه ده ایودر و بر مال که شریعتك حکمنه خلاف اوزره
اللرینه دوشسه پلیددر آنك چوقلغی اوزره کوزلرینی صالمیه لر مثلا قیون اتندن بچق
چناق بر قنطار طوموز اتندن ایودر (يَا اَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْئَلُوا عَنْ اَشْيَاءَ اِنْ تُبْدَ لَكُمْ
تَسُؤْكُمْ وَاِنْ تَسْئَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ تُبْدَ لَكُمْ عَفَا اللّٰهُ عَنْهَا وَاللّٰهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ)
ت ای مسلمانلر سؤال ایتمیکز اول برشیلردن که اکر ظاهر اولسه سزه شیلرك حقیقتی غملندیرر
سزلری و اکر سؤال ایتسه کز شو شیلردن قرآن ایندیرلدیکی وقتده سزه ظاهر اولور (ینه
غملنورسکز) عفو ایتدی الله سؤالکزدن و الله یارلغیجیدر حلم ایله متصفدر * ف بعض
آدملر رسول اکرمدن سؤال ایتدیلر که بنم بابام کیمدر و بعضیسی سوال ایتدیکه بنم یرم
جنتمیدر یا جهنممیدر اشبو آیت نازل اولدی (قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ اَصْبَحُوا بِهَا
كَافِرِينَ) ت تحقیق سؤال ایتدیلر ایدی اشبو مثللی شیلردن بر کروه سزدن اول صکره کافر
اولدیلر اشبو شیلرده * ف یعنی کندو باشکزه برشیدن سوال ایتمك که شو حلالمیدر
و یا حراممیدر و فلان ایشی ایشلیه لمی و یاخود ایشلیه لمی بلکه هر شیکه شارع امر
ایتدی آنکله عمل ایدلنز و اول شیکه آنده امر ایتمدی انی معاف بیلك تا که دینده قولایلق
اوله اکر هر بر سؤاله بر جواب کلسه آنده طارلق اولور و اول وقت عمل ایده مزسکز نته کم
بچن امتلر عمل ایده مدیلر نته کم ثمود قومی حضرت صالحدن ناقه طلب ایتدیلر صکره
ینه کفرلرنده اصرار ایله عقوبته دوچار اولدیلر و حضرت عیسانك قومی دخی مائده
طلب ایتدیلر و یرلدکده اللهك امرینی طوتمیوب مسخ اولدیلر و اول شی که الله سبحانه
بیان ایتمدی اصلسز برشیدر و بونك کیمدر فائده سز شیدن سؤال ایتمك مثلا بریسی
سوال ایتسه که بنم بابام کیمدر و یا بنم قارم اوده نه یا پیورا کر پیغمبر جواب ویرسه اولور

که سؤال ایده نك عارینه دوقنور او لوقتده سائل پشیمان اولور نته کم بریسی یا رسول
الله بنم بابام کیمدر دیو سؤال ایتدکده حذیفه دردیو جواب ویوردیلر حالبو که اخر
بر کیمسه نك اوغلو اولدیغی مشهور ایدی (مَا جَعَلَ اللّٰهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ
وَلَا حَامٍ وَلٰكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَاَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ) ت
مشروع قلمدی الله هیچ بر بحیره یی و سائبه یی و وصیله یی و حامی ولیکن اول کمسنه لر
که کافر اولدیلر باغلرلر الله اوزرینه یلانی و آنلرك چوغی بیلمزلر * ف اهل جاهلیتك
اختراع ایلدکلری احکام باطله لرندن از جمله آیتده مذکور شودرت حیوانلر که مثلا
بر دیشی دوه بش ولد طوغروب صکره کی ارکك اولسه اول دوه نك قولاغنی یاروب کویا
آزاد ایتمش کبی بنمزلر و یوك اورمزلر و سودینی صاغمزلر و آنك اسمن (بحیره) قویوب
کندو باشنه صالیویررلر ایدی و اکر خسته لری یاخود غائبلری اولسه خسته م شفا
بولورسه و یا غائبم کاورسه بو دوه م آزاد اولسون دیو نذر ایدوب مرادی حاصل اولدقده بحیره
کبی انی دخی صالیویررلردی و بوکا (سائبه) دیرلردی و بعضی کمسنه لر نذر قیلرلر
ایدیکه اشبو دیشی قیون اکر یاوریسی ارکك اولسه آنی بتلرك نذری ایچون بوغزلرم و اکر
دیشی اولسه بن کندم ایچون الیقورم پس اکر ایکیز اولوب بر ارکك و بر دیشی یاوریلری
اولسه ارککنی و دیشیسنی کندوسی ایچون آلیقورایدی بتلر بوغزلازدی و بوکا (وصیله)
دیرلر ایدی و اکر بر ارکك دوه نك صلبندن اون یاوری وجوده کلسه ایدی شو ارکك دوه یی
بنمکدن و یوکلتمکدن معاف ایدرلر ایدی و اوتدن و صماندن و صودن منع ایتمیوب
کندی باشنه کزر ایدی و بوکا (حام) دیرلر ایدی و اشبو رسم و عادتلری شریعتك
امری ظن ایدرلر ایدی الله سبحانه بونلرك جمله سنی نسخ ایدوب آیت کوندردی (وَاِذَا قِيلَ
لَهُمْ تَعَالَوْا اِلَى مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا اَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ) ت وقچانکه دینلسه آنلره کلکز اللهك ایندیردیکی شی جانبنه
و پیغمبر جانبنه دیرلر که بسدر بزلره اول شیکه بولدق بزلر آنك اوزرینه بابالرمزی و اکرچه
اولسه ده می آنلرك بابالری هیچ برشی بیلمز و هیچ بر یول بولمزلر * ف یعنی بابانك احوالی
معلوم اولسه که عالمدر حق اوزرینه در اکا اتباع ایدوب آنك طریقی اوزره ثابت اولمق
واجبدر و اکر اویله اولمیوب جاهل و آزغین اولسه اویله بابایه اتباع ایتمك محض ضلالتدر
(يَا اَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ اَنْفُسَكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ اِذَا اهْتَدَيْتُمْ اِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) ت ای مسلمانلر صاقلیکز سز کندو نفسلرکزی ضرر ایرشدیرمز
سزه اول کمسنه که آزدی وقتا که هدایت بولدیکز سز الله جانبنه در سزلرك جمله کزك
قائده جغی پس خبر ویرر سزه اول شیله که ایشلدیککز آنی * ف یعنی سزلر اهل صلاح

اولوب کوزل شیلر ایله امر ایدوب وکوتو شیلردن منع ایتسه کز مخالفلرك مخالفتی سزه
ضرر ویرمز (یا ایها الذین آمنوا شهادة بینکم اذا حضر احدکم الموت حین الوصیة
اثنان ذوا عدل منکم او آخران من غیرکم ان انتم ضربتم فی الارض فاصابتکم مصیبة
الموت تحبسونهما من بعد الصلوة فیقسمان بالله ان ارتبتم لا نشتری به ثمنا ولو کان
ذا قربی ولا نکتم شهادة الله انا اذا لمن الآثمین) ت ای مسلمانلر شهادتك نصابی سزك
آره کزده وصیت وقتنده بحافظه که ایر یشه سزك بریکزه اولوم ایکی کمسنه درکه انصاف
صاحبلریدر سزلردن یاخود ایکی آخر کمسنه دن سزك غیریکزدن اکر سز سفر ایتسه کز یرده
وایرشه سزه اولوم مصیبتی اکر شاهدلردن شك ایتسه کز خیانت ایدرلر دیو طوردیریکز
انلری نمازدن صکره یه (یعنی ایکندی نمازندن صکره یه) دکین پس یمین ایده لر الله
تعالی یه که بز آلمیز یمینمزك بدلنده دنیانك بهاسنی واکر اولسه ده نفعنه شهادت ایتدیکمز
کمسنه اقربالریمزدن وکیزلمیز اللهك شهادتنی (یعنی شو حق اولان شهادتیکه الله آنکله
امر ایتمش) تحقیق بزلر خیانت ایتدیکمز وقتده کناهکارلر زمره سندن اولورز * ف یعنی
ملتکز اهلندن اولمیان ایکی شاهدك قولنده شك وشبهه ایدرسه کز آنلر الله سبحانه یه یمین ایده لر
بو وجهله که بزلر اشبو یمینمزده دنیا ایچون کذب ویلان یره یمین ایدوب برشیئه طمع ایدر
دکلز اکر اقربالرمزك مالی دخی اولورسه ده یمینمزی دنیا مالنه بدل ایتمیز * ف یعنی
مسلمانه لایقدرکه اولوم وقتنده مالنك ایشنی ایکی اعتبارلو مسلمانلره حواله ایتسون
واکر بر مسلمان کیسه سفرده اوله جکن بیلوب مسلمانلردن کمسنه بولمزایسه پس اولوقتده
ایکی کافره مالنی حواله ایتمك اوائل اسلامده جائز ایدی چونکه اهل اسلام آز ایدی
خصوصا سفرده هیچ بولنمزایدی مؤخرا بو حکم واشهدوا ذوی عدل منکم آیتیله نسخ اولندی
(فان عثر علی انهما استحقا اثما فآخران یقومان مقامهما من الذین استحق علیهم الاولیان
فیقسمان بالله لشهادتنا احق من شهادتهما وما اعتدینا انا اذا لمن الظالمین) ت پس اکر
معلوم اولسه که شو ایکی شاهد ایشلدیلر کناهی (یعنی یلان شهادت ایتمشلر ویلان یمین
ایچمشلر) پس ایکی آخر کمسنه که میته قریب ووارث اوله لر اول خیانت ایدن ایکی
شاهدك مقامنه قائم اولوب یمین ایده لر که بالله بزم شهادتمز زیاده طوغریدر آنلرك
ایکیسنك شهادتندن ویمینده حقدن کچمدك البته بزلر اولوقتده کوتو ایشلیلردن اولورز
* یعنی اکر اول ایکی کیسه نك کناهی ایجاب ایدر ایشلرینه مطلع اولنسه خیانت وخرسزلق
ویلان یمین ایتمك کبی اشبو ایکی خائنلرك یرینه کندولره خیانت اولنان ورثه دن ایکی کیسه
قیام ایدوب قسم ایده لر که بزم شهادتمز اول خائنلرك شهادتندن زیاده اولادر ولایقدر
زیرا که بزلر میتك یقین اقربالرندن بولندیغمزدن احوالنه زیاده اطلاعمز واردر ویلان یره

دخی شهادت ایدوب کندومزی خائنلر زمره سنه ادخال ایتمیز (ذلك ادنی ان یاتوا بالشهادة
علی وجهها او یخافوا ان ترد ایمان بعد ایمانهم واتقوا الله واسمعوا والله لا یهدی القوم
الفاسقین) ت اشبو اسلوب زیاده یقیندر اکه کتوررلر شهادتلرینی وجهی
اوزرینه (یعنی شهادت ویرمکده کرکی کبی حق اوزره ادا ایدرلر) یاقورقه لر آندنکه
رد اولنه یمینلری انلرك یمینلرندن صکره (یعنی یمین ایدن شاهدلر قورقارلرکه کندولر یمین
ایتدکدن صکره ورثه دخی یمین ایدرلرسه بونلرك یمینلری مقبول اولوب کندولرك یمینلری
مردود اولور ویمینلری کاذب اولدیغی معلوم اولوب رسوا وخجیل اولورلر پس بونك
ایچون یلان یمین ایده مزلر) وصاقنك اللهدن ودیکلیك آنك حکمنی والله یول کوسترمز
حق یولندن صاپانلره بلو کنه * ف آیتك تاویلی امام شافعینك مذهبنده اولدرکه شهادتدن
مراد وصیتدر ومنکم دن مراد اقربالرکزدن دیمکدر وایکی کیسه نی ذکر ایتمك احتیاط
ایچوندر ویمین ویرمك مدعی علیه اولمق اعتباریله در اشبو دعواده که خیانت ایتمشلر
وایکندی نمازینی تعیین ایتمك یمینی تغلیظ ایچوندر که بو وقت ناسك اجتماعی وقتی اولمغله اهل
ایمان یلان یمین ایتمکدن اجتناب ایدرلردی یلان اولدیغی معلوم اولوبده رسوا اولورز دیو
واوالیانی آنلرك یرنده قایم قلمق آنلرك مدعی علیه اولمق اعتباری ایچوندر شول دعواده که
کندو عذرلری ایچون تقریر ایدرلر نیجه که ذکری اوانه جق قدح مسئله سنده دعواسین ایتدیلر
(وان ارتبتم فان عثر) اشارتدر مدعی علیه اولان کمسنه نك دعواسنك توجهنه وامام
اعظمك قتنده مسئله امام شافعینك قتنده کی کبیدر الا بو قدر وارکه ایکندی نمازینی
تعیین ایتمك اول جهتدندرکه قاضیلر اولوقتده محکمه ده بولنورلر پس دیمك اولدیکه حکم
محکمه سنده در والله سبحانه اعلم * ف (بعد ایمانهم) یعنی برکمسنه بیلسه که کندو یمین
ایتدکدنصکره مدعی یه یمین ویردرمیه جکلر اولوقتده یلان یره یمین ایدر واکر بیلسه که یلان
یمینی ظاهر اوله جقدر مدعیلره یمین ویرمکله وحق آنلرك یمینیله ثابت اوله جقدر اولوقتده
یلان یمیندن احتیاط ایدر * ف رسول صلی الله علیه وسلم وقتنده صحابه دن بدیل حضرتلری
تجارتله شامه کیدرکن یولده خسته اولمغله جمیع متاعنی بر کاغده یازوب کیسه یه
بیلدیرمکسزین انی بعض متاعنك اراسنه کیزلدی بعده کیفسزلکی زیاده اشدکده جمیع
امتعه سنی اهل اسلامدن کیسه اولمدیغندن کفاردن تمیم الداری وعدی نام کمسنه لره
تسلیم ایدوب مدینه ده اهالیه ویرملرینی امرلدی بدیل وفات ایتدکده بر کومش قدح ایچنده
اوچیوز مثقال کوشی امتعه سندن الوب ماعداسنی کتوروب مدینه ده بدیلك اهلنه
ویردیلر چونکه امتعه یی الوب اراسنده بدیلك یازدیغی کاغدی بولدقلرنده مذکور قدح
وکموشی بولمینجه تمیم وعدیه کلوب بو سزه ویردیکی متاعدن مرض موتنده برشی صاتدیمی
دیدیلر آنلر صاتمدی دیدیلر ورثه متاع ایچنده بر کاغد بولدق متاعلری یازلمش امدی اول
یازلمش شیلردن برقدح ایله اوچیوز مثقال کموش یوقدر دیدکلرنده تمیم وعدی بزه ویردیکی یودر

غیر یسندن خبرمز یوقدر دیو انکار ایتدیلر پیغمبر علیه السلامك حضورنده مرافعه اولدقلرنده ینه انکار ایدوب یمین ایتدیلر کندولرندن برشی لازم کلدی صکره اول قدح بر قیومجی یاننده بولنوب سؤال ایتدکلرنده تمیم وعدیدن الدیغنی سویلدی بدیلك اهلی انلری طوتوب منازعه ایلدکلرنده بز بونی بدیلدن صاتون آلدق ایکن شاهدیمز اولمدیغندن اقرار ایتمك استمدك دیدیلر ورثه انلری ینه پیغمبر علیه السلامه کتوردکلرنده (فان عثر) الآیه نازل اولوب اول وقت ورثه نك قومندن عمرو بن العاص ومطلب بن ابی وداعه اول کاسه بدیلك اولدیغنه یمین وشهادت ایلدکلرنده ورثه یه حکم اولندی بعده تمیم الداری اسلامه کلدکده دیر ایدیکه صدق الله ورسوله قدحی بن آلمش ایدم الله دن یارلغنمق طلب ایدرم دیو تقصیرینه اعتراف ایدردی (یوم یجمع الله الرسل فیقول ماذا اجبتم قالوا لا علم لنا انك انت علام الغیوب) ت خاطریکه کتور اول کونیکه طوپلر الله پیغمبرلری پس دیر انلره نه جواب ویرلدی سزه دیرلر هیچ بزم علممز یوقدر تحقیق سن سین کیزلو اولان امورلری بیلیجی * ف یعنی اول آن قلق کوستروب عاجزلك ایدوب دیه جکلرکه سکا نسبتله بزم هیچ بیلمزو خبرمز یوقدر آندنصکره کندو امتلری اوزرینه شهادت ایده جکدرلر * ف الله سبحانه کافرلره ایشتدرمکیچون پیغمبرلردن شویله سؤال ایده جکدرکه بن سزی اول کمسنه لره کوندرمشیدم آنلر سزی قبول ایتدیلرمی یاقبول ایتمدیلرمی و پیغمبرلر دخی الله سبحانه نك علمی اوزرینه حواله قیله جقدرکه بزلره کوکلرینك خبری یوقدر حقیقت حاللرینی بیلمیز بو آیتك ظاهرده معناسی شویله درکه اشبو آیت اول کمسنه لره ایشتدردیکه آنلر مغروردرلر پیغمبرلرك شفاعتلری اوزرینه تامعلوم ایده لرکه الله سبحانه نك قارشوسنده هیچ بر کمسنه بر کمسنه نك کوکلی اوزرینه شهادت ویره مز وهیچ بر کمسنه بر کمسنه نك یاردمجیلغنی ایده مز (اذ قال الله یا عیسی ابن مریم اذکر نعمتی علیك وعلی والدتك اذ ایدتك بروح القدس تکلم الناس فی المهد وکهلا واذ علمتك الکتاب والحکمة والتوراة والانجیل واذ تخلق من الطین کهیئة الطیر باذنی فتنفخ فیها فتکون طیرا باذنی وتبرئ الاکمه والابرص باذنی واذ تخرج الموتی باذنی واذ کففت بنی اسرائیل عنك اذ جئتهم بالبینات فقال الذین کفروا منهم ان هذا الا سحر مبین) ت اول وقتده دیر الله ای مریم اوغلی عیسی ذکر ایت بنم نعمتمی سنك اوزریکه وسنك والده لك اوزرینه وقتا که قوت ویردك سکا روح القدس ایله (یعنی جبرائیل واسطه سیله) سویلشدردك آدملر ایله بشکده بولندیغك وقتده واختیارلقده ووقتا که اوکرتدك سکا کتابی وعلمی وتوریتی وانجیلی ووقتا که خلق ایدردك

ایدردك

ایدردك چاموردن قوش شکلی کبی بنم حکممله پس نفس اورردك آکا پس اولوردی شو صورت برقوش بنم حکممله وابو ایدردك آنادن کور طوغانلری وآله مرض طوتنی بنم حکم ایله ووقتا که طشره کتورردك اولولری بنم حکم ایله (یعنی قبرلرندن دیری) ووقتا که کیرو طوتدم اسرائیل اولادینك شرینی سندن اول وقتکه کتوردك آنلره معجزه لری پس دیدیلر کافرلر آنلردن دکلدر شو مکر آشکاره سحردر * ف یعنی بنی اسرائیلی سندن منع ایتدك یعنی براقدق آنلری تاکه سنی اولدیره لر (واذ اوحیت الی الحواریین ان آمنوا بی وبرسولی قالوا آمنا واشهد باننا مسلمون) ت ووقتا که الهام ایتدك حواریونه که ایمان کتورك بکا وبنم پیغمبریمه دیدیلر ایمان کتوردك وشهادت ایت ای عیسی که بز مسلمانز (اذ قال الحواریون یا عیسی ابن مریم هل یستطیع ربك ان ینزل علینا مائدة من السماء قال اتقوا الله ان کنتم مؤمنین) ت وقتا که دیدی حواریون ای مریم اوغلی عیسی آیا ایده بیلورمی سنك ربك که ایندیره بزم اوزریمزه برسفره یی کوکدن دیدی عیسی صاقنك الله دن اکر مؤمن ایسه کز * ف آیتك حاصلی اولدرکه الهام ایتدك حواریون جانبنه اول مدتده که معجزه طلب ایلدیلر ومراداری اوزرینه معجزه یی کوردیلر * ف هل یستطیع نك معناسی شویله اوله که ای عیسی سنك دعاك برکاتیله الله سبحانه بزمچون اشبو قدر معجزه یی احسان ایدرمی ویاخود اتمزمی عیسی بیوردیکه الله سبحانه دن صاقنك زیرا که قوله لایق دکل که الله سبحانه یی صفه یه وامتحان ایده که بنم دیلدیکمی ویررمی ویا ویرمزمی دیو هرچند الله سبحانه عبدینه مراعات ایدوب زیاده محبت ایتسه ده (قالوا نرید ان نأکل منها وتطمئن قلوبنا ونعلم ان قد صدقتنا ونکون علیها من الشاهدین) ت دیدیلر دیلرز که یییه لم شو سفره دن وقرار بوله بزم قلبلریمز وبیله لم که البته کرچك سویلدك بزه واوله لم شو سفره نك ایمسی اوزرینه شهادت ایدیجیلردن * ف یعنی سفره یی برکت اولمق امیدیله وشو معجزه مشهور اولمغیچون طلب ایدرز یوقسه امتحان ایچون طلب ایده جك دکلز (قال عیسی ابن مریم اللهم ربنا انزل علینا مائدة من السماء تکون لنا عیدا لاولنا وآخرنا وآیة منك وارزقنا وانت خیر الرازقین) ت دیدی مریم اوغلی عیسی یا الله ای بزم ربمز ایندر بزم اوزریمزه طعامدن طولی برسفره یی کوکدن جانبندن تاکه اوله بزمچون بربیرام بزم امتمزك اوللرینه وآخرلرینه ومعجزه اوله سنك جانبکدن ورزق ویر بزه وسن رزق ویرنلرك زیاده کوزلیسن * ف دینلدیکه شو سفره بازار کوننده نازل اولدی وشو کون نصارالرك بیرام کونیدر نیجه که جمعه کونی مسلمانلرك بیرامیدر (قال

الله انی منزلها علیکم فمن یکفر بعد منکم فانی اعذبه عذابا لا اعذبه أحدا من العالمین) ت
دیدی الله تحقیق بن ایندیرد رم آنی سزلك اوزرکزه پس بر کسنه کافر اولسه آندنصکرسزدن پس
البته بن عذاب ایدرم اکا بر عذابله که عذاب ایتمم شو عذابله هیچ بر کسنه یه عالملردن * ف
عیسی علیه السلامك دعاسندن صکره کوکدن بر سفره نازل اولدی که آنده اتمك و اتك وار ایدی
پس یدیلر و طویدیلر * ف بعضی کسنه لر دیدیلر که اشبو سفره قرق کونه دك
ایندرلدی صکره بعض کسنه لر کفران نعمت ایتدیلر چونکه شویله حکم اولنمشدیکه
بو سفره دن کیفسزلر و محتاجلر یسونلر صحیحلر و زنکینلر یمسونلر اشبو حکمی دیکلمیوب
یدکلرنده سکسانه قریب کسنه لر خنزیر و میمون صورتنه تبدیل اولدیلر معلوم اوله که اشبو
عذاب اول جهودلرده وقوع بولمش آنلردنصکره کیمسه ده وقوع بولمامش و بعضیلر دیرلر که
سفره ایندرلمدی زیرا که طالبلر اشبو تهدیدی ایشتدکده قورقوب سؤالدن یغلدیلر
و واز کلدیلر لکن پیغمبرلك دعاسی عبث اولمز و اشبو کلامی نقل ایتمك حکمتدن خالی دکل
ممکندرکه حضرت عیسی علیه السلامك دعاسنك اثری شودرکه آنك امتنده مالله راحتلك
و زنکینلك دائما باقی اولدی و بر کسنه آنلردن شکرسزلك ایتسه یعنی اطمینان قلبله عبادته
مشغول اولمسه بلکه کناهه خرج ایدرسه شاید اکا آخرتده جملهسندن زیاده عذاب اولور
اشبو معناده مسلمانلره عبرت واردرکه مقصودلرینی خرق عادت طریقیله طلب ایتمسونلر
زیرا صکره شکرا یتمك نهایتده چتیندر اکر اسباب ظاهریله کسبه قناعت ایدرسه کوزلدر
و اشبو قصه دن شو ثابت اولدیکه الله سبحانه نك عندنده بر کسنه یه حمایت ایتمك قدرتی یوقدر
(واذ قال الله یا عیسی ابن مریم ءانت قلت للناس اتخذونی وامی الهین من دون الله قال
سبحانك ما یکون لی ان اقول ما لیس لی بحق ان کنت قلته فقد علمته تعلم ما فی نفسی ولا اعلم
ما فی نفسك انك انت علام الغیوب) ت و خاطریکه کتور اول وقتیکه دیسر الله ای مریم
اوغلی عیسی سنمی دیدلك ادملره طوتکز ایکی اله بنی و انامی الله دن غیری دیدی عیسی پاککه
ذکر ایدرم سنی لایق دکادر بکا که دیم حق اولمیان سوزی اکر دیمش اولسم اشبو سوزی
پس البته بیلورلدك آنی سن بیلورسن بنم قلبمده اولان شیئی و بن بیلمم سنك ذاتکده اولان شیئی
تحقیق سن کیزلو اولان شیلری بیلیجیسن * ف الله سبحانه قیامت کوننده کندو نعمتلرینی
عیسی علیه السلام اوزرینه صایوب صکره دیرکه کندیکه اله دیدکمی یاد عدکمی نصارالرك
شبهه سنی ابلغ وجهله قطع ایتمکیچون وهم تاکید ایچون یورر (ما قلت لهم الا ما امرتنی
به ان اعبدوا الله ربی و ربکم وکنت علیهم شهیدا ما دمت فیهم فلما توفیتنی کنت انت
الرقیب علیهم وانت علی کل شیء شهید) ت بن دیمدم آنلره مکر بکا بیورلدی و یردیکك

شیئی

شیئی که عبادت ایدیکز بنم ربم و سزلك ربکز اولان الله و اولدم بن آنلر اوزرینه کشکجی
(یعنی بکجی) آنلرك آره سنده بولندیغم مدتجه پس اولوقتکه طوتدك بنی (یعنی کوکه
کتوردك بنی) سن اولدك بکلیجی آنلرك اوزرینه و سن هر برشی اوزرینه حاضرسین
(ان تعذبهم فانهم عبادك وان تغفر لهم فانك انت العزیز الحکیم) ت اکر عذاب ایده سن
آنلره پس البته آنلر سنك قوللرکدر و اکر یارلغیه سك آنلری پس البته سن غالبسن حکمتله
متصفسن (قال الله هذا یوم ینفع الصادقین صدقهم لهم جنات تجری من تحتها الانهار خالدین
فیها ابدا رضی الله عنهم ورضوا عنه ذلك الفوز العظیم) ت دیر الله اشبو کون بر کوندر
که منفعت ویردا نده طوغری سویلینلره آنلرك طوغریلقلری انلر ایچون اولور
باغچه لر که آقر آنلرك آتندن ایرمقلر دائم اولورلر آنده همه وقت
خشنود اولدی الله انلردن و آنلر خوشحال اولدیلر الله دن
اشبو یولك مطلوبه نائل اولمقدر (لله ملك السموات
والارض وما فیهن وهو علی کل شیء قدیر)
ت الله ایچوندر کوکلرك و یرلك و آنلرده
اولان شیلرك پادشاهلغی و الله
هر برشی اوزرینه
قادردر

(تم الجزء الاول ویلیه الجزء الثانی و اوله سورة الانعام)

فهرسة الجزء الثاني من التفسير الجمالي

جزء ثانينك انتهاسى
٢٣٦

الجزء الثاني من كتاب التفسير
الجمالي على التنزيل الجلالي

طبع مقابلا على ترجمة نسخة
المؤلف بمطبعة بولاق بمصر المحروسه

سورة الانعام مكية مائة وخمس
اوست وستون آيه

انعام سورةسی مکه ده نازل اولمش یوز
آلتمش بش ویایوز التمش التی آیتدر

بسم الله الرحمن الرحيم

اسرکیجی بغشلیجی اولان اللهک آدیله اوقورم

(الحمد لله الذي خلق السموات والارض وجعل الظلمات والنور ثم الذين كفروا بربهم يعدلون) ت اوکمک اول اللهایچوندرکه یراتدی کوکاری ویری ویصەدی قرانقولری وایدینلغی صکره کافرلر کندو بلریشه برابر ایدرلر (یعنی باطل اولان معبودلری) ف قرانقودن مراد کیجەدروآیدینلقدن مراد کوندزدر واشارت یوزندن قرانقودن مراد باطلدروا کری بوکری یولدروآیدینلق طوغری یولدن عبارتدروشودخی مراداولورکه الله بردروآنک ماسواسی باطلدر (هو الذي خلقكم من طين ثم قضى اجلا واجل مسمى عنده ثم انتم تمترون) ت اول الله تعالی سزی چامردن یراتدی صکره مقررقلدی اولمک وقتنی ومعین مدت آنک یاننده در (یعنی قیامت قوپمق ایچون) صکره سزشک ایدرسز ف یعنی فناوقتنده شک ایدرسکز وهرکسنەنک اولمسیچون برمدت

(تنبیه)
بعض محلات ترجمەسنده
ایضاح تام بولنمەدیغندن
مترجم حضرتلری ایضاح
وتفهیم ایتمک ایچون بعض
عبارەزیادەایلمش اولمغله
اشبو زیادەاولان عبارەلر
ایکی دائرەارەسنه وضع
قلنمشدر

واردر کندوسی بیلمزملکلر بیلورلرو براجل دخی جمیع مخلوقات ایچون واردرآنی کمسه بیلمز برکسەنک اجلیله جمله مخلوقاتک اجلنی قیاس ایدوب شک وشبهه کتورمک کرکدر یعنی قیامت کوننک وقوعنده شک وشبهه کتورمسونلر (وهو الله في السموات وفي الارض يعلم سركم وجهركم ويعلم ما تكسبون) ت والله کوکلردەویردەمعبود بالحقدر کیزلوکزی واشکارەکزی بیلوروکسب ایتدیککز شیلری دخی بیلور (وما تأتيهم من آية من آيات ربهم الا كانوا عنها معرضين) ت وکلمز کافرلره هیچ برنشانه آنلرک ربلری نشانەلرندن مکرآندن یوزچویردلر (فقد كذبوا بالحق لما جاءهم فسوف يأتيهم انباء ما كانوا به يستهزؤن) ت پس ثابت اولدیکه آنلرطوغری سوزی یلانه نسبت ایتدیلر وقتاکه آنلره کلدی پس البتەکلورآنلره اولشیلک خبرلریکه آنی مسخره اغنه آلیورلردی (یعنی شوخبرلک کرچکلکنی (الم يروا كم اهلكنا من قبلهم من قرن مكناهم في الارض ما لم نمكن لكم وارسلنا السماء عليهم مدرارا * وجعلنا الانهار تجري من تحتهم فاهلكناهم بذنوبهم وانشأنا من بعدهم قرنا آخرين) ت آیا کورمدیلرمی نه قدر هلاک ایتدک آنلردن اول امتلردن که قرارلشدیرمشدق آنلری یردەاولقدرکه اول قراری سزه ویرمدک وکوندردک یغموری آنلراوزینه بری برینک ارقسی صره وپیدا ایتدک ایرمقلری که آقردی آنلرک آلتندن (یعنی آنلرک مسکنلرینک آلتندن) پس هلاک ایتدک آنلری کناهلری سببیله وپیدا ایتدک آنلردنصکره بشقه امتلری * ف یعنی برکسنەیه هدایت اولمزسه آنک شبهەسی هیچ بروقتده زائل اولمز (ولو نزلنا عليك كتابا في قرطاس فلمسوه بايديهم لقال الذين كفروا ان هذا الا سحر مبين) ت واکرسنک اوزریکه بروورقدەیازلمش برشی کوندرسەک پس طوترلرایدی آنی کندواللریله کافرلردیرلردیکه اشبو آشکار اولان سحردر * ف یعنی انلرک تعصبلری برمرتبەیه بالغ اولمشکه اکرکتابک نزولنی باش کوزیله کورسەلربنه انکارایدرلر (وقالوا لولا انزل عليه ملك ولو انزلنا ملكا لقضي الامر ثم لا ينظرون) ت ودیدیلرنیچون پیغمبراوزرینه فرشته ایندرلمدی (یعنی اولوجه اوزرینه که اول ملکی بزباش کوزیله کورلک) واکرملکی ایندرسەیدک ایش بتمش اولوردیکه نابود اولورلردی صکره مهلت ویرلمش اولمزلرایدی (یعنی ملائکەلرک

ظهوری شو وجهله کافرلرك هلاکنی مستلزمدر الله سبحانه نك حكمتنده) * ف دیرلر ایدیكه ملك بزم باش كوزمزله كورنده آشغه اینه دیر یله پس اكر آدملرملكلری كورسه لر غیب عالمی ظاهر اولور پس عملك كوتوالكی غیبدن ظاهر اولمغه باشلر (ولو جعلناه ملكا لجعلناه رجلا وللبسنا علیهم ما یلبسون) ت واكر بزشو كونده جكمزی ملك قلسه ایدك لازمدركه آنی بر كیشی (یعنی ادم شكلنده) قلردق والبته مشتبه اولوردی آنلرك او زرینه اولشینه اشبو حالده اشتباه ایدرلر (ولقد استهزئ برسل من قبلك فحاق بالذین سخروا منهم ما كانوا به یستهزؤن) ع ت ومسخره لغه آلنمش اولدی سندن اول كان پیغمبرلر پس مسخره لق ایدنلره مسخره اقلرینك جزاسی اولان عذاب نازل اولدی (یعنی اول سوزلرك جزاسیكه انكله پیغمبرلره مسخره لق ایدرلر ایدی (قل سیروا فی الارض ثم انظروا كیف كان عاقبة المكذبین) ت سویله آنلره سفر ایدك یرده صكره باقك نیجه اولدی یلانه نسبت ایدنلرك آخری (قل لمن ما فی السموات والارض قل لله كتب علی نفسه الرحمة لیجمعنكم الی یوم القیامة لا ریب فیه) ت دیكل كیم ایچوندر او اشیكه كوكارده واردر ویرده واردر دیكل الله ایچوندر الله تعالی لازم قلدی كندو نفسی او زرینه اسركیكی البته جمع ایدرسزلری قیامت كوننده هیچ شك یوقدر آنده (الذین خسروا انفسهم فهم لا یؤمنون) ت اول كسنه لركه زیان ایتدیلر كندو نفسلرینه پس انلر ایمان كتورمزلر (وله ما سكن فی اللیل والنهار وهو السمیع العلیم) ت الله تعالی نكدر اولشیكه ساكن اولدی كیجه ده وكوندزده والله ایشدیجی وبیلیجی در (قل اغیر الله اتخذ ولیا فاطر السموات والارض وهو یطعم ولا یطعم) ت دیكل آیا بردوست طوترمیم اللهدن غیریكه اول كوكاری یرادیجی ویری یرادیجی واول خلقه رزق ویریمور وخلق اكا رزق ویرمز (قل انی امرت ان اكون اول من اسلم ولا تكونن من المشركین) ت دیكل البته بن امر اولندم كه اولم اولكی مسلمان (یعنی اشبو امتدن) وبویرلدی ویرلدیكه اولمه شریك قوشنلردن (قل انی اخاف ان عصیت ربی عذاب یوم عظیم) ت دیكل البته بن قورقرین اكر ربمك بویرلدیسنی قبول اتیمزسم بیوك كونك عذابندن (من یصرف عنه یومئذ فقد

رحمه وذلك الفوز المبین) ت هر بر كسنه كه عذاب آندن اول كونده صرف اولنه پس البته الله اسركدی آنی واشبو ظاهر اولان مطلب بولقدر (وان یمسسك الله بضر فلا كاشف له الا هو وان یمسسك بخیر فهو علی كل شیء قدیر) ت واكر قتلق ایریشدرسه سكا الله پس هیچ رفع ایدیجی یوقدر آنی مكر اول الله واكر نعمت ایریشدرسه سكا پس الله تعالی هر بر شی او زرینه قادردر * ف معلوم اولدیكه الله سبحانه ایواكی ایریشدرمكی دیلر (وهو القاهر فوق عباده وهو الحكیم الخبیر) ت والله تعالی كندو قوللری اوستنه غالبدر وبیلجی خبرداردر (قل ای شیء اكبر شهادة قل الله شهید بینی وبینكم واوحی الی هذا القرآن لانذركم به ومن بلغ ائنكم لتشهدون ان مع الله آلهة اخری قل لا اشهد قل انما هو اله واحد واننی بریء مما تشركون) ت دیكل نه شی زیاده معتبردر شهادت بابنده (یعنی حقی اظهار ایتمكده) دیكل اللهدر حقی اظهار ایدیجی بنم ارامده وسزلك اره كزده ووحی اولنمش اولدی بنم جانبمه اشبو قرآن تا كه قورقیدم سزی اشبو قرآن ایله وقورقیدم آنیكه قرآن ایرشدی اكا ایاسزلر اثبات ایدرمیسز كه البته الله ایله واردر بشقه معبودلر بر دخی دیكل بن اثبات ایتمم دیكل بوندن غیری دكل كه واحد اولان اللهدر والبته بن بری یم اندنكه سز شریك مقرر قیلرسكز * ف بو راده یمینه شهادت بیوردی یعنی بن الله سبحانه یه قسم ایدرم اشبوندن ایو قسم نرده بولنور (الذین آتیناهم الكتاب یعرفونه كما یعرفون ابناءهم الذین خسروا انفسهم فهم لا یؤمنون) ت اول كسنه لركه ویردك آنلره كتابی بیلورلر شوقولك حقیقتنی نیجه كه بیلورلر كندو اوغلانلرینی اول كسنه لركه زیان ایلدی كندو نفسلری حقنده ایمان كتورمزلر (ومن اظلم ممن افتری علی الله كذبا او كذب بآیاته انه لا یفلح الظالمون) ت وكیمدر زیاده ظالم اول كسنه دنكه الله تعالی یه افترا ایتدی یاخود آنك نشانه لرینی یلانه نسبت ایتدی البته نجات بولمزظالم ایشلینلر * ف یعنی اكر بن الله او زرینه یلان بغلسم بندن كوتو آدم بولنمز واكر بن احكامی ایرشدرمكده طوغری وكرچك سویلسم وسز آنی طانیسكز وانكار ایتسكز سزدن كناهكار وكوتو ایشلی آدم بولنمز اولوقتده كندو فكركزی كورك (ویوم نحشرهم جمیعا ثم نقول للذین اشركوا این شركاؤكم الذین كنتم تزعمون) ت وخاطره كتورا ولكونیكه حشر ایدرز آنلرك جمله سنی بر یرده صكره دیرز مشركاره نیرده درلر سزلك

شریکلرکزکه آنلری ظن ایله اثبات ایدر ایدیکز (ثم لم تکن فتنتهم الا ان قالوا والله ربنا
ما کنا مشرکین) ت صکره بولمز آنلر ایچون عذر مکر شوکه دیرلر الله تعالی یه یمین ایدرز بزم
ربمزدر بزلر مشرك دکلز (انظر کیف کذبوا علی انفسهم وضل عنهم ما کانوا یفترون)
ت باق نیجه یلان دیدیلر کندو نفسلری اوزرینه وغائب اولدی آنلردن اولشیکه افترا ایتدیلر
(ومنهم من یستمع الیك وجعلنا علی قلوبهم اکنة ان یفقهوه وفی آذانهم وقرا وان
یروا کل آیة لا یؤمنوا بها حتی اذا جاؤك یجادلونك یقول الذین کفروا ان هذا الا اساطیر
الاولین) ت وآنلردن برکسنه واردرکه قولاق قورسنك جانبکه ویصه دق آنلرك
قلبلری اوزرینه پرده لری که فهم ایتمزلرانی وآنلرك قولاقلرنده صاغرلق قیلدق واکر
کورسه لر هربر معجزه یی اکا ایمان کتورمزلر اولوقته دکین که کاورلرسنك یانکه
مجادله ایدرك سنکله دیرلر اول کسنه لر که کافر اولدیلر دکلدر اشبو مکر کچن کسنه لرك
قصه لریدر (وهم ینهون عنه وینئون عنه وان یهلکون الا انفسهم وما یشعرون)
ت وآنلری منع ایدرلر آکه تابع اولمقدن وایراق کیدرلر آنك متابعتندن وهلاك ایتمزلر مکر
کندونفسلرینی وبیلمزلر (ولو تری اذ وقفوا علی النار فقالوا یالیتنا نرد ولا نکذب بآیات
ربنا ونکون من المؤمنین) ت وتعجب ایدرسن اکر کورسك آنلری اولوقتده که طوردیرلمشلر
اودك اوکنده پس دیرلرنه اولیدی کیرو دوندرلمش اولیدق دنیایه پس یلانه نسبت
ایتمیدك ربمزك نشانه لرینی واولیدق مسلمانلر زمره سندن (بل بدا لهم ما کانوا یخفون
من قبل ولو ردوا لعادوا لما نهوا عنه وانهم لکاذبون) ت اویله دکل بلکه ظاهر
اولدی آنلره اولشیئك جزاسیکه کزلدیلر بوندن اول (یعنی باطل اولان عقایدلرینك جزاسی)
واکر کیرو دوندرلمش اولسه لر البته رجوع ایدرلر اواشیئك جانبنه که منع اولندیلر آندن
والبته آنلر یلانجیدرلر * ف یعنی کافرلری جهنمك کنارینه ایریشدیروب حکم اولنورکه
شوراده طوردیرك اشبو وقتده کافرلر توقع ایدرلرکه شاید بردخی بزلری کیرو دنیایه
دوندره جکلر اکر دوندرسه لر بردخی کافر اولمیز وایمان کتورورز پس الله سبحانه بیورورکه
بن آنلری دنیایه دوندرمك ایچون اکاندرمدم بلکه اشبو تدبیر ایله آنلرك دلندن اقرار
ایتدردك که بزلر دنیاده کافر اولدق حالبوکه بوندن اول انکار ایتدیلرکه دنیاده شریك
قوشمدق پس آنلری دنیایه کوندرمك عبث برشیدر (وقالوا ان هی الا حیاتنا الدنیا وما نحن

بمبعوثین) ت ودیدیلر بوقدر هیچ بردیرلك مکر بزم بو دنیامزك دیرلکی و بزلر بعث اولنیجی
دکلز (یعنی آنلر حشری منکردرلر) (ولو تری اذ وقفوا علی ربهم قال الیس هذا
بالحق قالوا بلی وربنا قال فذوقوا العذاب بما کنتم تکفرون) ع ت وتعجب
ایدرسن اکر کورسك آنلری اولوقتده که طوردیرلدیلر ربلرینك اوکنده الله دیر درست دکلی
بو آنلر دیرلر اوت درستدر ربمزه یمین ایدرز الله تعالی دیر طاتکز عذابی اولسبدنکه کافر
اولدیکز (قد خسر الذین کذبوا بلقاء الله حتی اذا جاءتهم الساعة بغتة قالوا یاحسرتنا
علی ما فرطنا فیها وهم یحملون اوزارهم علی ظهورهم الا ساء ما یزرون) ت البته
زیان ایشلی اولدیلر اول کسنه لرکه یلانه نسبت ایتدیلر الله تعالی یه اوغرمغی اولوقته
دکین که کلوروآنلره قیامت خبرسز دیرلر ای بزم پشیمانلغمز بزم قصورلغمز اوزرینه
قیامت بابنده وآنلر قالدیرلر کندو یوکلرینی (یعنی کناهلرینی) کندو ارقه لری اوزرینه
خبردار اولکز کوتوشیدر اولشیکه ارقه لری اوزرینه قالدیرلر * ف یعنی آنلرك کوتو اولان
عملری زیاده چرکین وناخوش اولان شی صورتنه منقلب اولوب آنلرك ارقسی اوزرینه
اکلشور (وما الحیاة الدنیا الا لعب ولهو وللدار الآخرة خیر للذین یتقون افلا تعقلون)
ت ودکلدر دنیانك دیرلکی مکر اویون بازلقدر وکوکل برنسنه نك کوزللکندن بك
خوشلنمقدر والبته آخرت اوی زیاده کوزلدر صاقنجیلر ایچون آیا فهم ایتمزمیسکز (قد نعلم
انه لیحزنك الذی یقولون فانهم لا یکذبونك ولکن الظالمین بآیات الله یجحدون) ت تحقیق
بیلیورزکه البته غملنجی قیلرسنی اولشیکه آنلر دیر پس آنلر فقط سنی یلانه نسبت ایتمزلر ولیکن
اشبو ظلم ایدیجیلر الله تعالی نك نشانه لرینی طانورلر وانکار ایدرلر (ولقد کذبت رسل من
قبلك فصبروا علی ما کذبوا واوذوا حتی اتاهم نصرنا ولا مبدل لکلمات الله ولقد
جاءك من نبإ المرسلین) ت وتحقیق یلانه نسبت اولنمش اولدی سندن اول کان پیغمبرلر پس
صبر ایتدیلر یلانه نسبت اولنمقلری اوزرینه وکندولرینه اذیت ویرلمش اولمقلری اوزرینه
اولوقته دکین که آنلره بزم یاردممز کلدی الله تعالی نك وعده لرینه هیچ برتغییر ویرن یوقدر
والبته کلدی سکا پیغمبرلرك خبرلرینك بعضی (وان کان کبر علیك اعراضهم فان استطعت
ان تبتغی نفقا فی الارض او سلما فی السماء فتأتیهم بآیة ولو شاء الله لجمعهم علی الهدی

فلا تكونن من الجاهلين) ت واكر آغر كلدى سنك اوزريكه آنلرك يوز چويرمسى پس اكر قادر اولسك كه ايستيه سن بر دلكى يرده ويا بر نردبانى كوكده پس كتوره سن انلره بر معجزه يى واكر ديلسه يدى الله قيلردى انلرى طوغرى يول اوزرينه پس سن جاهللردن اولمه *ف يعنى اكر معجزه كتورمكه قادرسن كتور حاصل اولدركه الله سبحانه يه طابشور *ف يعنى كافرلر طلب ايتديلركه اشبو حق پيغمبر ايسه لازمدركه انكله دائما بر معجزه اوله تا كه آنى هر بر كمسنه كوروب يقين ايده كه شو پيغمبردر پس شايد اشبو پيغمبرك كوكلى ايستمش اوله اول سببدن الله سبحانه تربيت بيوردى كه الله تعالى يه تابع اولك اكر الله ديلسه يدى نشانه سز هر بر كمسنه نك كوكلنى دوندررايدى ايمان اوزرينه (انما يستجيب الذين يسمعون والموتى يبعثهم الله ثم اليه يرجعون) ت اطاعت ايدنلر كلامى سماع قبول ايله استماع ايدنلردر غيريلردكل (يعنى اسلام دعوتنى) ديكارلر واولولرى (يعنى كافرلرى) الله تعالى بعث ايدر صكره آنك جانبنه رجوع ايدرلر * ف يعنى هر بر كمسنه دن حقى قبول ايتمكى توقع ايتمه زيرا كه اول كمسنه لركه الله سبحانه اكاجان قولاغنى ويرمدى آنلر نصيحتى دكلمزلر پس نيجه اعتقاد ايدرلر او كافرلر كه ميت كبيدرلر قيامتى اشكار كوردكده ايمان كتورررلر لكن فائده ويرمز (وقالوا لولا نزل عليه آية من ربه قل ان الله قادر على ان ينزل آية ولكن اكثرهم لا يعلمون) ت وديديلر نيچون ايندرلمدى پيغمبر اوزرينه بر نشانه كندو ربسى جانبندن (يعنى كافرلر طلب ايتديكى نشانه لردن) ديكل البته الله قادردر اكه كه بر آيت ايندره وليكن آنلرك چوغى بيلمزلر (وما من دابة فى الارض ولا طائر يطير بجناحيه الا امم امثالكم ما فرطنا فى الكتاب من شئ ثم الى ربهم يحشرون) ت هر حيوانكه يرده يورر وقوشكه هواده او چار انلر بر امتدر سزلر كبى صكره كندو ربلرى جانبنه جمع اولنورلر (والذين كذبوا بآياتنا صم وبكم فى الظلمات من يشا الله يضلله ومن يشا يجعله على صراط مستقيم) ت واول كمسنه لركه يلانه نسبت ايتديلر بزم نشانه لريمزى صاغردرلر ولالدرلر ظلمتده درلر الله تعالى بر كمسنه يى ديلرسه آزغين قيلر وبر كمسنه يى ديلرسه طوغرى يوله ارشاد ايدر *ف يعنى الله سبحانه نك قدرتنه دلالت ايدن نشانه لر جمله سى دنياده اشكاردر هر بر قسم حيوانى بر سياق وقانون اوزرينه ياپمش وانسان نوعنى دخى بر بشقه سياق اوزرينه قويمش اكر بر كمسنه فهم ايدرسه اشبو نشان انبيالرك سوزلرين تصديق ايدر بسدر ليكن بر كمسنه صاغر وكر اوله وكور اوله ولال اوله وقرانقولغه دوشمش اوله اول كمسنه نه كوررونه

ايشيدرونه فهم ايدرونه اول ارشاد بيوردى كه بز براقمدق بر شيئى براقمدق يعنى لوح محفوظده جمله يازلمشدر (قل ارأيتكم ان اتاكم عذاب الله او اتتكم الساعة اغير الله تدعون ان كنتم صادقين) ت ديكل بكا خبر ويرك اكر اللهك عذابى سزه كلسه يا خود اوزريكزه قيامت قوپسه آيا اللهك غيريسنه تضرع ايدرميسكز اكر اعتقاديكز صادق ايسه (بل اياه تدعون فيكشف ما تدعون اليه ان شاء وتنسون ما تشركون) ت اويله دكل بلكه انجق اللهك جنابنى چاغررسكز پس دفع ايدر اول شيئى كه آنى دفع ايتمكيچون چاغررسكز آنى اكر ديلرسه واونودى ويررسكز اول شيئى كه شريك ايتديكز (ولقد ارسلنا الى امم من قبلك فاخذناهم بالبأساء والضراء لعلهم يتضرعون) ت وكوندردك پيغمبرلرى سندن اول كچن امتلر جانبنه پس طوتدق آنلرى زياده فقيرلكله وبلا وخسته لقله اوله كه آنلر زارلق ايده لر (فلولا اذ جاءهم بأسنا تضرعوا ولكن قست قلوبهم وزين لهم الشيطان ما كانوا يعملون) ت پس نيچون زارلق ايتديلر اول وقتده كه كلدى آنلره بزم عذابمز وليكن پك قتى اولدى آنلرك قلبلرى آنلرك نظرنده شيطان ايشلدكلرى شيئى بزه دى (فلما نسوا ما ذكروا به فتحنا عليهم ابواب كل شئ حتى اذا فرحوا بما اوتوا اخذناهم بغتة فاذا هم مبلسون) ت پس چانكه اونوتديلر اول شيئى كه انكله نصيحت ويرلمش ايديلر آچدق آنلر اوزرينه هر بر شيئك قاپوسنى (يعنى استدراج ايله چوق نعمتلر ويردك) تا اول وقتكه شاد اولديلر اول بر شيئله كه ويرلدى آنلره آنلرى خبرسز بغتة اخذ ايتدك پس انلر اميدسز اولديلر ف يعنى الله سبحانه كاه ايشلينلرى بر آز يحق بلا ومحنته طوتر اولسه اول كمسه اكر توبه وزارلق ايتسه اول بلادن خلاص اولور اكر مبالات ايتميوب پشيمان اولمسه الله سبحانه آنى اونودلمه صالوب انك اوزرينه نعمت قاپولرينى آچوشو وقتده بتون بتون كناهه غرق اولوب بالكليه غفلته طالر پس الله آنى خبرسز طوتر واشبونده اشارت واردر كه بر آدمه بر كناه اوزره تنبيه ايرشسه پس چابك توبه ايده وانتظار ايتميه كه بوندن زياده بر تنبيه ايرشديكى وقتده توبه ايده يم ديو (فقطع دابر القوم الذين ظلموا والحمد لله رب العالمين) ت پس كسلمش اولدى كوتو ايشلى اولان كروهك كوكلرى واوكك عالملرك ربى اولان الله ايچوندر (قل ارأيتم ان اخذ الله سمعكم وابصاركم وختم على قلوبكم من اله غير الله يأتيكم به انظر كيف نصرف الآيات ثم هم يصدفون) ت ديكل بكا خبر ويرك اكر الله سزك قولاغكزى كوزلريكزى اخذ ايدوب ايشتمز وكورمز ايتسه وسزك قلبلركز اوزره مهر

اورسه كيمدر اللهدن غيرى كه كتوره سزه شونلرى باقى نيجه لون بلون بيان ايدرز نشانه لرى صكره آنلر يوز چويررلر ف يعنى توبه يى تأخيره براقيه لر شو وقتده كه قولاقلر وكوزلر وكوكللر واردر شايدكه بشقه وقتده بولنميه لر (قل أرأيتكم ان اتاكم عذاب الله بغتة او جهرة هل يهلك الا القوم الظالمون) ت ديكل خبرويريكز سزلر اكر كلسه سزه اللهك عذابى خبرسز ياخود اشكاره آيا هلاك اولنورمى (يعنى هلاك اولنمزلر) مكر ظلم ايشلى اولان كروهلر ف يعنى اولوركه توبه يى تأخيره قويقده عذاب نازل اوله پس اكرچابك توبه ايتسه لر اول عذابدن قورتلورلر (وما نرسل المرسلين الا مبشرين ومنذرين فمن آمن واصلح فلا خوف عليهم ولا هم يحزنون) ت وكوندرمز پيغمبرلرى مكر مژده ويريجى وقورقيديجى اولدقلرى حالده پس بركمسنه ايمان كتورسه وايو ايش ايشلسه پس هيچ برقورقو يوقدر آنلراوزرينه وآنلر غملنمزلر (والذين كذبوا بآياتنا يمسهم العذاب بما كانوا يفسقون) ت اول كمسنه لركه يلانه نسبت ايتديلر بزم نشانه لريمزى آنلرى بزم عذابمز طوتر فاسق اولمق سببيله (قل لا اقول لكم عندى خزائن الله ولا اعلم الغيب ولا اقول لكم انى ملك ان اتبع الا ما يوحى الى قل هل يستوى الاعمى والبصير افلا تتفكرون) ت ديكل آنلره بن ديمم سزلره كه بنم يانمده در اللهك خزينه لرى وينه ديمم كه بن بيلورم كزلو اولان شيئى وينه ديمم سزه البته بن فرشته يم اتباع ايتمم مكر اواشيئه كه وحى اولندى بنم جانبمه ديكل آيا برابر اولورمى كورو كوزلو آيا فكر ايتمزميسكز ف يعنى پيغمبرلر آدميدرلر بشقه اوازلر كه آنلردن محال اولان شيلر طلب اولينه انجق كورايله كوزلو ارهسنده اولان فرق كبى فرقلرى واردر (وانذر به الذين يخافون ان يحشروا الى ربهم ليس لهم من دونه ولى ولا شفيع لعلهم يتقون) ت وقورقوت قرآنله (يعنى نصيحت وير قرآنله) اول كمسنه لره كه قورقرلركه جمع اولنه لر كندو ربلرى جانبنه آنلر ايچون اللهدن غيرى بردوست وبرشفاعت ايديجى اولمازتا اوله كه آنلر صاقنه لر ف كافرلرك بيوكارى پيغمبرمز عليه السلامه ديديلركه بزم ايچون عاردركه فقيراولان مسلمانلر ايله برمجلسده بولنه لم آنلرى مجلسكدن چيقرتاسنكله اكلنه لم الله سبحانه اشبو آيتى انزال بيوردى ف يعنى اشبونى ايشيدوب كاهلردن صاقنه لر (ولا تطرد الذين يدعون ربهم بالغداة والعشى يريدون وجهه ما عليك من حسابهم من شيء وما من حسابك عليهم من شيء فتطردهم فتكون من الظالمين) ت وايراق ايتمه مجلسكدن اول كمسنه لريكه مناجات ايدرلر كندو ربلرينه صباح وقتنده واخشام وقتنده اللهك وجهنى ديلرلر يوقدر سنك اوزريكه

انلرك حسابندن هيچ برشى ويوقدر سنك حسابكدن آنلر اوزرينه هيچ برشى ايمدى آنلرى ايراق ايدرسك انصافسز اولانلردن اولورسك ف كافرلرك بيوكلرندن بعضسى پيغمبرمز عليه السلامه ديديلركه سزك سوزيكزى ايشتمككى كوكلمز استيور ليكن سنك ايله ذليل كمسنه لر اوتورورلر وبزلر آنلر ايله اوتوره بيلمز اشبو سوزلرى اوزره بو آيت نازل اولدى (يعنى الله سبحانه نك طالبلرى اكرچه ماللرى يوق ايسه ده آنلرك كوكل خوشلقلندرمغى مقدمدر (وكذلك فتنا بعضهم ببعض ليقولوا أهؤلاء من الله عليهم من بيننا أليس الله باعلم بالشاكرين) ت وبونككبى صنادق آدملرك بعضسنى بعضسيله تاديه لركه آيا اشبو جاعتهمى الله انعام ايتدى بزم آره مزدن (الله بيوردى) الله شكر ايديجيلرى بيلمزمى ف يعنى الله زنكينلرى فقرا ايله صناركه زنكينلر فقرالرى ذليل كوريورلر وتعجب ايديورلركه آنلر الله سبحانه نك فضلينه نصل لايقدرلر والله سبحانه انلرك قلبلرينى بيلوركه آنلر الله سبحانه نك حقنى ادا ايدرلر (واذا جاءك الذين يؤمنون بآياتنا فقل سلام عليكم كتب ربكم على نفسه الرحمة انه من عمل منكم سوءا بجهالة ثم تاب من بعده واصلح فانه غفور رحيم) ت وچانكه كلسه لرسنك يانكه اول كمسنه لركه ايمان كتورديلر بزم نشانه لريمزه پس ديكل آنلره سلام عليكم سزك ربكز كندونفسى اوزرينه اسركمككى لازم قلدى بركمسنه ايشلسه سزدن كوتو اولان ايشى نادانلقله صكره توبه ايتسه اول كوتولكدن صكره كوزل ايشى ايشلسه پس الله اول كمسه يى يارلغار ف يعنى اى پيغمبر فقرا اولان مسلمانلرك كوكللرينى سويندرومژده ويرآنلره (وكذلك نفصل الآيات ولتستبين سبيل المجرمين) ت واشبو تفصيل كبى بيان ايدرز نشانه لرى تا ظاهر اوله كناه ايديجيلرك يولى ف مترجم يانندده ظاهر اولدركه اشبو واو زائددر وفتحت ابوابها نك واوى كبى (قل انى نهيت ان اعبد الذين تدعون من دون الله قل لا اتبع اهواءكم قد ضللت اذا وما انا من المهتدين) ت ديكل البته بن منع اولندم عبادت ايتمكدن اول كمسنه لره كه سز عبادت ايدرسكز آنلره اللهدن غيرى ديكل آنلره تابع اولمم سزك آرزولره اكر هوا كزه اتباع ايدرسم آزغين اولورم وطوغرى يول بولنلردن اولمم (قل انى على بينة من ربى وكذبتم به ما عندى ما تستعجلون به ان الحكم الا لله يقص الحق وهو خير الفاصلين) ت دى آنلره البته بن حجت اوزرينه يم كندو ربمدن ويلانه نسبت ايتديكز اشبو دليلنى يوقدر بنم يانمده اولشى كه سز آنى عجله ايله طلب ايدرسكز (يعنى عذاب بنم اختيارمده دكلدر) حكم مكر الله تعالى نكدر بيان ايدر حقنى (يعنى طوغرى اولان دينى) والله فصل ايدنلرك زياده ايوسيدر (قل لو ان عندى ما تستعجلون

به لقضى الامر بيني وبينكم والله اعلم بالظالمين) ت ديكل آنلره اكر اولسه ايدي بنم يانمده اولشى كه چابك طلب ايدرسكز البته ارامده وارا كزده ايش بتمش اولوردي والله تعالى زياده بيليجيدر ظلم ايشليلرني (وعنده مفاتح الغيب لا يعلمها الا هو ويعلم ما في البر والبحر وما تسقط من ورقة الا يعلمها ولا حبة في ظلمات الارض ولا رطب ولا يابس الا في كتاب مبين) ت وآنك يانده در غائب اولان شيلرك اناخترلرى (يعنى درلو درلو غيبلرك علمى) كسه بيلمز انلرى مكر اول بيلور و يانده ودكزده اولنلرى ويره دوشن ييراقلرك عددينى بيلور و يرك قرانقولقلرينه دوشن دانه لرى بيلور ياش وقورى هرنه وارسه جمله سى برظاهر كتابده در يعنى لوح محفوظده (وهو الذي يتوفاكم بالليل ويعلم ما جرحتم بالنهار ثم يبعثكم فيه ليقضى اجل مسمى ثم اليه مرجعكم ثم ينبئكم بما كنتم تعملون) ت واول اويله كه سزلك كيجه ده روحكزى آلور يعنى اويقوده و بيلور اولشيئ كه كسب ايتديكز كوندزده صكره قالديرر سزى كوندزده تا كه اخره ايريشه معين اولان وعده صكره انك جانبنه رجوعكز صكره خبر ويرر سزه اولشيئ كه دنياده ايشلديكز (وهو القاهر فوق عباده ويرسل عليكم حفظة حتى اذا جاء احدكم الموت توفته رسلنا وهم لا يفرطون) ت واولدر غالب اوليجى كندو قوللرينك اوستنه و كوندررسزلك اوزركزه بكليجى اولان ملائكه لرى اولوقته دكين كه قچن سزلك بريكزه اولوم كله آنك روحنى برنم كوندرديكمز ملكلر الور وآنلر قصور ايتمزلر * ف يعنى بر كسنه نك خاطرينه رعايت ايچون امر اولندقلرى شيلرده زياده ونقصان ايتمزلر (ثم ردوا الى الله مولاهم الحق الا له الحكم وهو اسرع الحاسبين) ت صكره رد اولنورلر اول ايلرى اللهك جانبنه آنلرك طوغرى مولالرى جانبنه خبردار اولك كه حكم ايتمك آكا مخصوصدر وحساب ايدنلرك زياده چابك حساب ايديجيسيدر * ف يعنى برلحظه ده ادملرك بتون عمرنده كى ايولكى وكوتولكى اشكاره قيلر (قل من ينجيكم من ظلمات البر والبحر تدعونه تضرعا وخفية لئن انجانا من هذه لنكونن من الشاكرين) ت ديكل كيمدركه قورتره سزى بيان قرانقولرندن ودكزك قرانقولرندن يعنى بيانك ودكزك مصيبتلرندن مناجات ايدرسكز آنك جانبنه زارلقله وكيزلونيازايله و برزى اشبو محنتدن قورترسه البته شكر ايدنلر زمره سندن اولورز ديرسكز (قل الله ينجيكم منها ومن كل كرب ثم انتم تشركون) ت ديكل الله قورترر سزى شو مصيبتدن وهر برغمدن صكره سز شريك بيارسكز آكا (قل هو القادر على ان يبعث عليكم عذابا من فوقكم او من تحت ارجلكم او يلبسكم شيعا ويذيق بعضكم بأس بعض انظر كيف

نصرف الآيات لعلهم يفقهون) ت ديكل آنلره الله قادردر شونك اوزرينه كه اوزريكزه عذاب كوندره سزلك اوستكزدن يعنى نيجه كه لوط قومى اوزرينه طاش ياغدردى يا آياغكزك آلتندن يعنى نيجه كه قارونى يره باتوردى ياجمع ايده سزى بولك بولك وسزلك بعضكزه بعضكزك غوغاسنى طاتدره يعنى برقاج كروهلر پيدا اولوب برى بريله غوغا ايدرلر باق نيجه دوندروب دوندروب بيان ايدرز نشانه لرى اوله كه فهم ايده لر * ف قرآن شريفك اكثر يرلرنده كافرلره عذاب ايله وعيد ايتمشدر بو راده اچيق بيان ايله بيورمش كه عذاب شودركه بعض امتلرك اوزرلرينه كوكدن ياير دن كلمش وبودخى برعذابدركه آدملرك برقاج كروهى برقاج كروهيله كندو ارالرنده بربريله جنك وغوغا قالقشديروب بعض مردملرى قتل وبعض كسنه لرى حبس وبعض كسنه لرى ذليل ايده شو اشارتدن پيغمبرمز عليه السلام بيلديكه اشبو امت اوزره اشبو عذاب كليسردروا كثر يرده كه عذاب اليم وعذاب مهين وعذاب شديد وعذاب عظيم ديو بيوردى اشبو منكور اولان سوزلرى واردركه بيورمش وكافرلر اوزرينه آخرتك عذابى دخى اوليسردر (وكذب به قومك وهو الحق قل لست عليكم بوكيل) ت ويلانه نسبت ايتديلر قرآنى سنك قومك وحالبوكه قرآن طوغريدر آنلره ديكل كه بن سزلك اوزريكزه بكچى و وكيل دكلم (لكل نبأ مستقر وسوف تعلمون) ت هر برخبر ايچون بروقت معين واردر واقع اولديغنه كورربيلورسكز (واذا رأيت الذين يخوضون في آياتنا فاعرض عنهم حتى يخوضوا في حديث غيره واما ينسينك الشيطان فلا تقعد بعد الذكرى مع القوم الظالمين) ت چاغنكه كورسك اول كسنه لريكه شروع ايدرلر بحث ايله بزم آيتلرمزه پس يوز چويرآنلردن اولوقته دكين كه شروع ايده لر برباشقه سوزه واكر اونوتدرسه سزه شيطان پس خاطريكه كتوردكدن صكره انصافسز كروهلر ايله اكلشمه * ف يعنى چاغنكه جاهللر دينه عيب ايدرسه مسلمانلره لازمدركه اول مجلسدن قالقوب كيده لر اكر سوزه مشغول اولوب قالقوب كتمكى اونوتسه لر خاطره كلدكده همان قالقوب كيده لر لازمدركه جاهللر ايله اكلشمكى ترك ايده سكز مكر نصيحت ووعظ وقتنده انلر ايله اكلشسه جائزدر (وما على الذين يتقون من حسابهم من شيء ولكن ذكرى لعلهم يتقون) ت ويوقدر اول كسنه لر اوزرينه كه صاقنورلر كافرلرك حسابندن هيچ برشى وليكن لازمدر آنلر اوزرينه نصيحت ويرمك تا اوله كه آنلر صاقنه لر * ف يعنى اكر بر كسنه ديسه كه اشبو مثللو جاهللره نصيحت ايتمك ايچون انلر ايله هم مجلس اولوب قونشمق لازمدر ديكل الله تعالى ارشاد بيوردى كه اكر انلر ايله اكلشسه انلرك آزغينلغندن اشبو كسنه يه بر كناه يوقدر لكن شو مجلسده بولنوب آنلره وعظ ونصيحت ويرمك ايو درزيرا اولوركه آنلر قورقوب كناهدن صاقنه لر

ونصیحت ایدن دخی ثوابه نائل اولور (وَذَرِ الَّذِینَ اتَّخَذُوا دِینَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَیٰوةُ الدُّنْیَا وَذَکِّرْ بِهِ اَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا کَسَبَتْ لَیْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِیٌّ وَلَا شَفِیعٌ وَاِنْ تَعْدِلْ کُلَّ عَدْلٍ لَا یُؤْخَذْ مِنْهَا) ت وایراق اول اول کمسنه لردنکه طوتدیلر کندودینلرینی اویونه ازاق وکوکل خوشلنمقاق وآنلری دنیا دیریلکی الداتدی ونصیحت ویر قرآنله احتیاط ایچونکه بر نفس هلاک براقلمش اولسه ایشلدیکی شی سببله اول نفس ایچون اللهدن غیری هیچ بر دوست وشفاعت ایدیجی یوقدر واکر نفس عذابدن قورتلمق ایچون عوض ویرسه هر بر فدا ایسکه قادر اولور راخذ اولنمز (اُولٰئِکَ الَّذِینَ اُبْسِلُوا بِمَا کَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِیمٍ وَعَذَابٌ اَلِیمٌ بِمَا کَانُوا یَکْفُرُونَ) ت اشبو کروه اول کمسنه لردرکه مهالکه یه براقلمش اولدیلر ایشلدکلری کوتوللک سببیله که انلر ایچون ایچیله جک جوق صیجق صو وددرد ویریجی عذاب واردر کافر اولدقلری سببدن * ف یعنی ترک ایت آنلری صحبت ایتمه انلر ایله مکر نصیحت ویر آنلره تا که بر کسنه غفلتده خبرسز طوتلسون (قُلْ اَنَدْعُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا یَنْفَعُنَا وَلَا یَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلٰی اَعْقَابِنَا بَعْدَ اِذْ هَدٰینَا اللّٰهُ کَالَّذِی اسْتَهْوَتْهُ الشَّیَاطِینُ فِی الْاَرْضِ حَیْرَانَ لَهُ اَصْحَابٌ یَدْعُونَهُ اِلَی الْهُدَی ائْتِنَا) ت دیکل انلره ایا مناجات ایده لمی اللهدن غیری اول بر کسنه یه که منفعت ویرمز بزه ودخی ضرر ویرمز بزه وکیرو دوندرلمش اولورز کندو طپانلرمز اوزرینه الله تعالی بزه طوغری یول کوستردکدنصکره اول بر کسنه کبی که آنی جنلر یولدن ازدیروب متحیر اولدیغی حالده صحرایه دوشوررلر طوغری یول بودر دیرلر ارقداشلری ایسه طوغری یولده اولوب بزم جانبمزه کل دیو چاغررلر (قُلْ اِنَّ هُدَی اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰی وَاُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِینَ) ت دیکل البته اللهک هدایتی طوغری اولان هدایتدر وبویرلدی بزلره که منقاد اولهلم عالملرک ربنه (وَاَنْ اَقِیمُوا الصَّلٰوةَ وَاتَّقُوهُ وَهُوَ الَّذِی اِلَیْهِ تُحْشَرُونَ) ت وبویرلدیکه قائم اولکز نمازه وصاقنک اللهدن واول الله تعالینک جانبنه جمع اولنورسکز (وَهُوَ الَّذِی خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ وَیَوْمَ یَقُولُ کُنْ فَیَکُونُ) ت اول الله تعالی یراتدی کوکلری ویری محکم اولان تدبیر ایله واولکونکه بر شیئه اول دیو بیوررپس اولور (یعنی حشر کونی موتایه دیریلک دیسه جمله دیریلورلر (قَوْلُهُ الْحَقُّ وَلَهُ الْمُلْکُ یَوْمَ یُنْفَخُ فِی الصُّورِ عَالِمُ الْغَیْبِ وَالشَّهَادَةِ وَهُوَ الْحَکِیمُ الْخَبِیرُ) ت آنک سوزی طوغریدر وانکیچوندر پادشاهلق اول کونده که صورا وفوریله کیزلویی بیلیجیدر وآشکاره یی بیلیجیدر حکمتله متصف خبرداردر

* ف بو قاروده بیوردیکه مسلمانلره لایقدرکه کافرلره دیسه لرکه بزلر دیوانه لر کبی آزغین اولمیز اشبونک اوزرینه کله جکده حضرت ابراهیمک قصه سنی بیان بیوررکه وقتا که کندوجانبنده حقیقی اولان معبودینی بولدی قومنک الداتمسیله ازغین اولمدی (وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِیمُ لِاَبِیهِ آزَرَ اَتَتَّخِذُ اَصْنَامًا آلِهَةً اِنِّی اَرَاکَ وَقَوْمَکَ فِی ضَلَالٍ مُبِینٍ) ت وخاطره کتورو وقتا که دیدی ابراهیم کندو باباسی آزره آیا الله طوترمیسن بتلری تحقیق بن کوریورم سنی وسنک قومکی اشکاره ازغینلقده (وَکَذٰلِکَ نُرِی اِبْرٰهِیمَ مَلَکُوتَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَلِیَکُونَ مِنَ الْمُوقِنِینَ) ت ابراهیمه باباسنک ضلالتنده اولدیغنی کوستردیکمز کبی کوکلرک سلطنتنی ویرک سلطنتنی کوستردک تا که یقین ایدنلردن اوله * ف یعنی نیجه که انک اوزرینه ظاهر قیلدق بتلر عبادت اولنمغه لایق دکلدر بردخی ظاهر قلدق که یلدزلر واول برشیلرکه کوکلرده ویرده واردر عبادت اولنمغه لایق دکلدر وواو ولیکونده زائددر * ف الله سبحانه نک کلامنده بعض یرده لام ایله واو جمع اولور یعنی بعض ایشلر الله سبحانه نک مقصودی اولورو بعض مقامده غیرلک ایچون دخی مقصودی اولور لکن شومعناجه دکلکه واسطه سز اول فعلی خلق ایتمز زیرا که قادر مطلقدر کمسنه یه حاجتی یوقدر مثلا قول تخم اکر آغاج بتمک ایچون تخم اکمزسه آغاج اولمز پس هم اول آغاج مقصوددر واغاجک بتمسی دخی مطلوبدر اشبو معنا اوزرینه درکه الله سبحانه نک فعلنده غرض بولنمز (فَلَمَّا جَنَّ عَلَیْهِ اللَّیْلُ رَاٰی کَوْکَبًا قَالَ هٰذَا رَبِّی فَلَمَّا اَفَلَ قَالَ لَا اُحِبُّ الْاٰفِلِینَ) ت پس چقانکه قرانقو اولدی انک اوزرینه کیجه کوردی یلدزی دیدی شودربنم ربم پس وقتا که یلدز باتدی دیدی سومم باتنلری (فَلَمَّا رَاَی الْقَمَرَ بَازِغًا قَالَ هٰذَا رَبِّی فَلَمَّا اَفَلَ قَالَ لَئِنْ لَمْ یَهْدِنِی رَبِّی لَاَکُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّینَ) ت پس وقتا که آیی طوغمش کوردی دیدی بودر بنم ربم پس وقتا که آی باتدی دیدی اکر هدایت ویرمسه بکا بنم ربم بن اولورم آزغین کروهلردن (فَلَمَّا رَاَی الشَّمْسَ بَازِغَةً قَالَ هٰذَا رَبِّی هٰذَا اَکْبَرُ فَلَمَّا اَفَلَتْ قَالَ یَا قَوْمِ اِنِّی بَرِیءٌ مِمَّا تُشْرِکُونَ) ت پس اولوقتکه کونشی طوغمش کوردی دیدی بنم ربم بودرکه بوزیاده بیوکدر پس اولوقتکه کونش باتدی دیدی ای بنم کروهم البته بن بیزارم اولشیدنکه شریک قوشرسکز (اِنِّی وَجَّهْتُ وَجْهِیَ لِلَّذِی فَطَرَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ حَنِیفًا وَمَا اَنَا مِنَ الْمُشْرِکِینَ) ت تحقیق بن یوزیمی یونلتدم اول بر کسنه نک جانبنه که کوکلری ویری یراتدی میل ایدرلک حق اولان دینه وبن شریک قوشنلر زمره سندن دکلم * ف ابراهیم علیه السلام کوچکلک وقتنده کوردیکه قومی دیرلرکه کوکی ویری یرادن وخلق ایدن الله سبحانه در

لکن مرادومقصودوحاجتلرینك حصولیچون بعض کسنه لر بتلره عبادت ایدرلر و بعض کسنه یلدزه وآیه وکونه عبادت ایدرلرایدی وابراهیم علیه السلام دخی دیدیکه بر ینی کندی ایچون رب مقرر ایده وابراهیم بتلردن اول حالدن ناخوش اولدیغندن بر یلدزی تعیین ایتدی وقتا که اول یلدز باتدی بیلدیکه اول برحال اوزرینه دکادر بلکه انك اوزرینه مستقل برحاکم واردر اکر کندوسی مستقل اولسیدی اعلی اولان حالدن ادنی اولان حاله انتقال ایتمزدی صکره آیه وکونده اشبوعیبی بولدی پس جملهسنی ترك ایدوب اول برینی آلمش که همه کس آنی اعتقاد ایدیجیدرلر که اول جملهسندن بیوکدر وعقل صحیح کرکدرکه وقتا که اول برینی اینادی پس آنده هیچ برشی یوقدرکه بولنمیه تا که بشقهسنه اعتقاد ایتمکه حاجت قاله (وحاجه قومه قال اتحاجونی فی الله وقد هدان ولا اخاف ما تشرکون به الا ان یشاء ربی شیأ وسع ربی کل شیء علما افلا تتذکرون) ت وجدال ایتدیلر انکله آنك قومی دیدی ایا جدال ایدرمیسکز بنمله اللهك بابنده والبته هدایت ویردی بکا وقورقم بن اولشیدنکه شریك قوشرسکز الله تعالی یه ولکن قورقرم آندنکه دیلیه بنم ربم برشی یعنی بلانوعلرندن وقوشاتمشدر بنم ربم هر برشیئ علم جهتندن ایا نصیحت قبول ایتمزمیسکز (وکیف اخاف ما اشرکتم ولا تخافون انکم اشرکتم بالله ما لم ینزل به علیکم سلطانا فای الفریقین احق بالامن ان کنتم تعلمون) ت ونیجه قورقرم اول برشیدنکه الله تعالی یه شریك قوشدیکز آنی وسز قورقمزمیسکز اندنکه شریك قوشدیکز الله تعالی یه اواشیئ که سزلك اوزکزه بردلیل وبرکتاب ایندیرمدی پس بوایکی کروهدن قنقیسی زیاده لایقدر امین اولمغه سویلیکز اکر بیلورسکز (الذین آمنوا ولم یلبسوا ایمانهم بظلم اولئك لهم الامن وهم مهتدون) ت الله دیدی اول کسنهلرکه ایمان کتوردیلر وقارشدرمدیلر کندو ایمانلرینی شرکه اشبوکروه ایچوندر امینلك وآنلردر یول بولنلر (وتلك حجتنا آتیناها ابراهیم علی قومه نرفع درجات من نشاء ان ربك حکیم علیم) ت وشودر بزم دلیلمز ویردك آنی ابراهیمه کندوقومی اوزرینه دیلدیکمز کسنهنی درجه ومرتبهلرده رفع ایدرز تحقیق سنك ربك حکمتله متصفدر بیلیجیدر (ووهبنا له اسحق ویعقوب کلا هدینا ونوحا هدینا من قبل ومن ذریته داود وسلیمن وایوب ویوسف وموسی وهرون وکذلك نجزی المحسنین) ت وویردك ابراهیمه اسحقی ویعقوبی هر برینه هدایت ویردك ونوحه هدایت ویردك ابراهیمدن اول وابراهیمك اولادندن یول کوستردك داوده وسلیمانه وایوبه ویوسفه وموسایه وهرونه وبونك کبی

جزاویرزا بوایشلمینلره (وزکریا ویحیی وعیسی والیاس کل من الصالحین) ت وهدایت ویردك زکریایه ویحیایه وعیسایه والیاسه بونلرك هر بریسی ایوایشلیلردندر (واسمعیل والیسع ویونس ولوطا وکلا فضلنا علی العالمین) ت وهدایت ویردك اسمعیله والیسعه ویونسه ولوطه وبونلرك هر بریسنه بیوکلك ویردك کندوزماننده بولنان عالملر اوزرینه (ومن آبائهم وذریاتهم واخوانهم واجتبیناهم وهدیناهم الی صراط مستقیم) ت وهدایت ویردك آنلرك بابالرینك بعضنه وآنلرك اولادلرینه وآنلرك قرنداشلرینه واختیار ایتدك آنلری ودلالت ایتدك آنلری طوغری اولان یول جانبنه (ذلك هدی الله یهدی به من یشاء من عباده ولو اشرکوا لحبط عنهم ما کانوا یعملون) ت اشبو اللهك هدایتیدر قوللرندن دیلدیکنی اکا دلالت ایدر واکر بونلر شریك قوشسهلرایدی باطل اولوردی آنلرك ایشلدکلری عمللر (اولئك الذین آتیناهم الکتاب والحکم والنبوة فان یکفر بها هؤلاء فقد وکلنا بها قوما لیسوا بها بکافرین) ت اشبوجماعت اول کسنهلردر که آنلره کتاب وحکمت وپیغمبرلك ویردك اکر قریش قرانك آیتلرینه کافر اولورلرسه پس اشبو آیتلره ایمان کتوره جك بر کروهی توکیل ایدرزکه آنلر کافر اولمزلر یعنی مهاجرلری وانصارلری وسائراخیارلری (اولئك الذین هدی الله فبهداهم اقتده قل لا اسالکم علیه اجرا ان هو الا ذکری للعالمین) ت اشبوپیغمبرلر کروهی اول کسنهلردر که هدایت ویردی آنلره الله پس آنلرك یولنه اوی دیکل بن ایستمم سزدن هیچ برمزد قرانی ایرشدرملك اوزرینه اشبوتبلیغ انجق نصیحتدر عالملره * ف یعنی نیجه که پیغمبرلر صبر ایتدیلر کافرلرك ایذاسنه سن دخی صبر ایت (وما قدروا الله حق قدره اذ قالوا ما انزل الله علی بشر من شیء قل من انزل الکتاب الذی جاء به موسی نورا وهدی للناس تجعلونه قراطیس تبدونها وتخفون کثیرا وعلمتم ما لم تعلموا انتم ولا آباؤکم قل الله ثم ذرهم فی خوضهم یلعبون) ت ووصف ایتمدیلر جهودلر الله تعالی یی لایق اولان وصفیله انکه دیدیلر ایندرمدی الله هیچ بر انسان اوزرینه برشی آنلره سویله که کیم کوندردی اول کتابیکه کتوردی آنی موسی نور وهدایت اولهرق ادملر ایچون سز آنی قطعه قطعه اولان دفترلرده قیلوب آنلردن آشکار ایدرسکز (یعنی بعضنی) وکیزلرسکز چوغنی وسزه

بيلمدراردى (يعنى قرانده) اولشيكه بيلمزديكز آنى نه سز ونه سزك بابالركز سن انلره اول كتابى الله ايندردى ديو سويله صكره ترك ايت آنلرى كندى وجدانلرنده اول حالده كه اويونبازلق ايدرلر * ف بيلمزديكز يعنى توراتده كيزلديككز آيتلرى قران ظاهر قيلدى والا آنلرك كيزلرى آنى حقيقتده يقين ايله بيلمزلر ايدى * ف حاصلى اولدركه اكرجهودلر ديسه لركه الله سبحانه هيچ بر انسانه وحى ايتمش توراتى حضرت موسى اوزرينه انزال ايتمش كلاملرى مردود اولور واكر ديسه لركه انزال ايتمش پس اويله اولديسه قران عظيمك انزالى طاكمق مجرد تعصبدندر پس اذ قالوا معناسى يرنده در (وهذا كتاب انزلناه مبارك مصدق الذى بين يديه ولتنذر ام القرى ومن حولها والذين يؤمنون بالآخرة يؤمنون به وهم على صلاتهم يحافظون) ت واشبو قران بر كتابدركه آنى مبارك وبركتى موجب ايندردك مقدم انزال اولنان كتابى تصديق ايدر وتا قورقودهسن مكه اهالى واول كمسنه لريكه انك جانبلرنده واردر واول كمسنه لركه ايمان كتوررلر آخرتك حق اولديغنه البته ايمان كتوررلر قرانه وآنلر كندو نمازلرى اوزرينه محافظه ايدرلر * ف اولا عربه انذار اولندى زيراكه عرب دلى آنلره هم ايدرلر صكره ارض اهلنك جملهسى انذار اولنمش ترجمه واسطهسيله پس اشبو وادده انذاردن اول مراداولور اشبو آيت كبيكه هو الذى بعث فى الاميين رسولا منهم يتلوا آياته الآيه وما ارسلناك الا رحمة للعالمين آيتنده عموم مراد اولنور كه هم اوله وهم ثانيه شامل اولور * ف ام القرى مكه مكرمه نك كنيه سيدر يعنى جمله قريه لرك اصليدر زيراكه عرب طايفه سنك مرجعيدر وياخوددير لر طوپراق اره سندن اول ظهور ايدن اشبو يردر انذار ايله حكم آنلره در وياخود عالمك تماميسى مراددر آنده انذار ايله حكم عموم سبيلى اوزرينه در (ومن اظلم ممن افترى على الله كذبا او قال اوحى الى ولم يوح اليه شىء ومن قال سانزل مثل ما انزل الله ولو ترى اذ الظالمون فى غمرات الموت والملائكة باسطوا ايديهم اخرجوا انفسكم اليوم تجزون عذاب الهون بما كنتم تقولون على الله غير الحق وكنتم عن آياته تستكبرون) ت وكيمدر زياده ظلم ايديجى اول كمسنه دنكه باغلدى الله اوزرينه يلانى (يعنى اعتقاد ايتديكه مثلا بحائر وسوائب اللهك امرندندر وسلفك اتفاقى انك اوزره دايلدر والله اعلم) وياخود ديدى وحى اولنمشدى بنم جانبمه وحقيقتده كوندرلمدى انك جانبنه هيچ برشى (يعنى وحى اولنمدى انك جانبنه هيچ برشى) وبنه اول كمسنه دنكه ديدى الله تعالينك انزال ايتديكى كبى بنده انزال ايدرم (يعنى ديديكه قران كبى بركتابى انشا ايدرم وانشا به مشاكات سبيلى اوزرينه انزالى اطلاق ايتدى) وتعجب ايدرسن اكر باقسهك اول وقتكه ظلم ايديجيلر اولانك

شدتلرنده بولنورلر وملائكه لر اللرين اوزادرلر (يعنى اوردلر) كافرلره ديرلركه طشره چيقارك كندوزكزى وحلركزى اشبو كون جزا انورسكز رسوا ايديجى اولان عذاب ايله اول سببله كه ديديكز الله اوزرينه حقسز اولان سوزى وبنه اول سببله كه نشانه لرينى اينانمقدن باش چويرديكز (ولقد جئتمونا فرادى كما خلقناكم اول مرة وتركتم ما خولناكم وراء ظهوركم وما نرى معكم شفعاءكم الذين زعمتم انهم فيكم شركاء لقد تقطع بينكم وضل عنكم ما كنتم تزعمون) ت (وديرز) تحقيق كلديكز بزم اوكمزه يالكزنيجه كه خلق ايتدك سزى اول دفعهده وبزه ويرديكمز شيئى ارقه كزه براقوب ترك ايتديكز وكورميزسز كاه بيله زعمكز جهتمزه شفاعت ايدنلرى آنلرى سزه تربيه ويرمكده اللهك شريكلرى زعم ايدرسكز البته كسلدى سزك اره كزو غائب اولدى سزدن اولشيكه كمان ايتديكز (ان الله فالق الحب والنوى يخرج الحى من الميت ومخرج الميت من الحى ذلكم الله فانى تؤفكون) ت تحقيق الله تعالى دانه لرى يارديجيدر وچكردكلرى يارديجيدر طشره كتوررديرى اوليدن واولويى طشره كتوريجيدر ديريدن امدى بونلرى ايدن الله در پس اندن نيجه صرف اولنورسكز (فالق الاصباح وجعل الليل سكنا والشمس والقمر حسبانا ذلك تقدير العزيز العليم) ت صباحى يارديجيدر ويصهدى كيجه يى قرار بوله جق ويصهدى كونشى وآيى حسابك معيادى بو حكملر غالب اولان وبيليجى اولان اللهك تقديريدر (وهو الذى جعل لكم النجوم لتهتدوا بها فى ظلمات البر والبحر قد فصلنا الآيات لقوم يعلمون) ت اول الله تعالى يصهدى سزك ايچون يلديزلرى تاكه يول بوله سكز آنلرك سببيله بيان ظلمتلرنده ودكزك ظلمتلرنده تحقيق تفصيل ايله بيان ايتدك نشانه لرى بركروه ايچونكه بيلورلر (وهو الذى انشأكم من نفس واحدة فمستقر ومستودع قد فصلنا الآيات لقوم يفقهون) ت اول الله تعالى براتدى سزى بر شخصدن پس سزك ايچون قرارگاه واردر وودیعت يرى واردر تحقيق تفصيل ايله بيان ايتدك نشانه لرى بركروه ايچونكه فهم ايدرلر * ف يعنى اول انانك قارنده دپشلنورلر صكره يواش يواش دنيايه كلمكك اثرين بولورلر صكره اولوب قبره قويويرلورلر تاكه يواش يواش آخرت كيفيتن قبول ايدرلر صكره قرار بولورلر جنتده وياخود جهنمده (وهو الذى انزل من السماء ماء فاخرجنا به نبات كل شىء فاخرجنا منه خضرا نخرج منه حبا متراكبا

وَمِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ انْظُرُوا إِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ إِنَّ فِي ذَلِكُمْ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) ت اول الله تعالى ایندردی کوکدن صوینی پس طشره کتوردك اول صوسبیله هر بر نوعدن بتنشلری پس طشره کتوردیرز اول صودن سبزواقی چیقاریرز سبزواتدن بری برینه یاپشق ومتصل دانه لری وخرما اغاجندن خرما چیقاردق که طمورجقلری یره یقیندر (یعنی میوه سنك چوقلغندن دالیله قیچوقلری اصلورلر ویره یقیندرلر) چیقاردق باغچه لری اوزم اغجندن وچیقاردق زیتونی وناری بونلرك بعضسی بری برینه یپراق جهتیله بکزرلر ولذت جهتیله بری برینه بکزه مزلر باقکز اغاجك میوه سی جانبنه نیجه میوه کتوردواول میوه نك بشمسی جانبنه تحقیق اشبو مذکورده واردر نشانه لر بر کروه ایچون که ایمان کتوررلر *ف یعنی صورتده آغج ومیوه بری برینه بکزر وطعمده مختلف اولورلر زیرا که برپاره سی طاتلودر و برپاره سی اکشی ویا آجیدر (وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يَصِفُونَ) ت ومقرر قیلدیلر کافرلر الله ایچون شریکلر جن نوعندن وحالبوکه الله یراتدی آنلری ویلان یره ثابت قیلدیلر انك ایچون اوغللر وقزلر الله تعالی وصف ایتدکاری وصفدن پاك وعالیدر (بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنَّى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) ت کوکاری ویری یرادیجیدر نیجه اولور آنکچون ولد حال بوکه انکچون برقاری یوقدر ویراتدی هر برشیئ وهر برشیئ بیلیجیدر (ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ) ت بوصفتلرله موصوف اولان الله سزلك ربکزدر اندن غیری هیچ معبود یوقدر هر برشیئ یرادیجیدر پس عبادت ایدلك آکا وهر برشی اوزرینه وکیل وحافظدر (لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ) ت کورمز آنی کوزلر (یعنی دنیاده) واول کوزلری کورر واسرکیچی خبرداردر *ف یعنی کوزلرده شوقوت یوقدر که دنیاده الله سبحانه یی کوره مکر که کندوسی کوستره نیچونکه لطیفدر (قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ) ت کادی سزه دلیللر کندو ربکزدن پس هرکسنه که کوردی (یعنی حقی کوروب اکا ایمان کتوردی) پس منفعت انکیچوندر وبرکسنه که کور قالدی پس

زیان انکیچوندر ودیکل (ای محمد) دکام بن سزلك اوزرکزه بکچی (وَكَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ) ت آنلرکبی درلودرلو بیان ایدرز نشانه لری اندن احترازایچون که اوقومش سك وغیریدن تعلیم ایتمش سك دیرلر وتا که بیان ایده لم اشبودینی اول کروه ایچونکه بیلورلر *ف احتمال ایدرکه کفارلر دیمه لرکه سابق اولان کتابلری اوقومش سك اولشیکه سویلرسن کچمش کتابلردن ماخوذدر وحی الهی دکلدر پس الله سبحانه قرآنی وجهله نازل قیلدی درلودرلو وجهله بیان ایتدی که شبهه قالمدی زیرا که اشبو اسلوب ایله بیان کچمش کتابلری اوقومقدن حاصل اولمز الله سبحانه وحی ایتمکسزین (اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ) ت (ای محمد) تابع اول اواشیئه که وحی اولندی سنك جانبکه سنك ربك جانبندن اندن غیری هیچ معبود یوقدر ویوزچویر مشرکاردن (وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ) ت واکر دیاسه الله شریك قوشمزلر ایدی ویصمدق سنی آنلر اوزرینه بکچی وانلر اوزرینه وکیل دکاسك (وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ) ت ای مسلمانلر سوکمکز اول کسنه لره که مشرکار طاپارلر اللهدن غیری نیچونکه آنلر الله تعالی یه ظلم یوزندن بیلمکسز ین سوکر (كَذَلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلَى رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) ت بونك کبی (یعنی مشرکاره اصنام عبادتنی بزه دیکمز کبی) هر بر کروهك نظرنده عملنی بزه دك صکره کندو ربلری جانبنه رجوعلری وادر پس خبرویررآنلره اواشیئك عاقبتیله که ایشلدیلر (وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَتْهُمْ آيَةٌ لَيُؤْمِنُنَّ بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ) ت آندایچرلر کافرلر الله تعالی یه کندو یمینلرنك قوتلسیله که اکر کاسه آنلره بر معجزه البته ایمان کتوررلر اول معجزه یه دیکل انلره ایاتلر ومعجزه لر انجق اللهك یاتنده درونه نی بیلدردی سزه ای مسلمانلر (یعنی ایا بیلورمیسکز) که شو معجزه لر اکر انلره کاورسه دخی ایمان کتورمزلر (وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ) ت دوندریرز آنلرك کوکالرینی وکوزلرینی نیجه که ایمان کتورمدیلر قرآنه اول امرده وبراقورز آنلری کندولرنك آزغینلقلرنده *ف متحیر اوله رق یعنی اول کسنه لر که الله آنلره هدایت ویرمش آنلر ابتداده حقی ایشتمکله انصاف ایله توقفسزانی قبول

(جزو) ٨

ایدرلر و بر کمسنه که ابتداده سرکشلك و عنادا ایدرا کردیلدیکی معجزه‌یی کورديسه‌ده
اولوقتده بله‌لر یایوب قبول ایتمزنیچه که فرعون اوقدر معجزه‌او زرینه ایمان کتورمدی
(ولو اننا نزلنا الیهم الملائکة وکلمهم الموتی وحشرنا علیهم کل شیء قبلا ما کانوا لیؤمنوا الا ان
یشاء الله ولکن اکثرهم یجهلون) ت وا کر بز لر کوندرسك آنلرك جانبنه ملائکه‌لری
وشهادت ایتسه انلره اولیلر و جمع ایلسك انلر اوزرینه هر برشیء کروه کروه البته ایمان
کتورمزلر مکر اولوقتکه دیلیه الله ولیکن آنلرك جوغی جاهللك ایدرلر (وکذلك جعلنا
لکل نبی عدوا شیاطین الانس والجن یوحی بعضهم الی بعض زخرف القول غرورا) ت
(یا محمد سکا اولدیغی کبی) قیلدق هر بر پیغمبره دشمن انسانك شیطانلرینی وجنك شیطانلرینی
وسوسه طریقیله اتارلر انلرك بعضیسی بعضینك جانبنه ظاهری بزنمش سوزی الدانمق
ایچون (ولو شاء ربك ما فعلوه فذرهم وما یفترون) ت اکر دیلسیدی سنك ربك ایشلمزلردی
شو ایشی پس ترك ایت آنلری و کندولرنك افترالرینی (ولتصغی الیه افئدة الذین
لا یؤمنون بالآخرة ولیرضوه ولیقترفوا ما هم مقترفون) ت (وآقی ویررلر ظاهری بزنمش
سوزی) تا که میل ایده انك جانبنه اول کمسنه‌لرك قلبلریکه ایمان کتورمزلر آخرت
کونته و تا که بکنمکلك ایده‌لر آنی و بنه ایشلیه‌لر اول شیء که آنلر انی ایشلرلر (یعنی اولشیء که
آنلره لایقدر کناه نوعلرندن) *ف اشبو آیتلرشونك اوزره نازل اولمش که کافرلر دیدیلر که
مسلمانلر کندو اولدیردکلرینی ییورلر والله تعالینك اولدیردیکنی ییمورلر ارشاد
بیوردیکه اشبو الداتمغه دائر کلامی آنلره شیطان تعلیم ایدیورکه انسانلرك قلبنه شبهه
القا ایدوب انلری شاشرده بوراده عقلك حکمی بوقدر الله سبحانه نك حکمیدر و کاه جکده
آچق بیان ایله بیلدیرکه هر بر حیوانی اولدیرن الله سبحانه‌در لکن الله تعالینك اسمنده
برکت اولق موجبنجه اول بر حیوانکه الله سبحانه نك اسمیله بوغازلنور حلالدر و اولکه انك
اسمی ذکر اولنمقسزین اولورمردار اردر (افغیر الله ابتغی حکما وهو الذی انزل الیکم الکتاب
مفصلا والذین آتیناهم الکتاب یعلمون انه منزل من ربك بالحق فلا تکونن من الممترین)
ت دینکل آیا طلب ایده یمی فیصل ایدیجی اللهدن غیری اول سزلك جانبکزه قرآنی واضح
ومفصل ایندیردی و اول کمسنه‌لرکه ویردك آنلره کتابی (یعنی توریتی) بیلورلرکه بو قرآن
ایندیرلمشدر سنك ربك جانبندن طوغریلقله پس اولمه شك ایدنلر زمره سندن *ف شاه
ولی الله رحمه الله دیرکه مکه‌ده نازل اولان سوره‌لرده ذکر بیورمشدرکه جهودلر قرآنی
تصدیق ایدرلر و مدینه‌ده نازل اولان سوره‌لرده بیان بیورمشکه یهودلر قرآنی تکذیب

ایدرلر ایکیسنك بیانی مطابق ایتمك اول وجهدن اولورکه چقانکه پیغمبرمز صلی الله علیه
وسلم مکه‌ده ایدی اولوقته دکین یهودلری دین اسلامه دعوت ایتمامش ایدی پس هپ یهودلر
قرآنك کرچك اولدیغنه معترف ایدیلرودرلر ایدیکه قرآنك حکمی عرب اوزره لازمدر
وهیچ کمسنه جهودلردن قرآنی انکار ایتمامش ایدی وچقانکه اول حضرت مکه‌دن هجرت
ایتدی وجهودلری اسلامه دعوت ایتدی پس جهودلر دخی عنادا ایتمکه باشلدیلر (وتمت کلمة
ربك صدقا وعدلا لا مبدل لکلماته وهو السمیع العلیم) ت وتمامدر سنك ربكك
سوزلری طوغریلقده و انصافده هیچ کمسنه تغییر ایده‌مز انك سوزلرینی والله تعالی
ایشیدیجی و بیلیجیدر *ف یعنی جهودلر بیلیورلرکه وحی نازل اولوروا الله سبحانه آدم
نوعندن پیغمبر کوندررو پیغمبر علیه السلامك وقرآن کریمك حق اولقلرینه دلالت ایدن
دلیللر دخی واردر (وان تطع اکثر من فی الارض یضلوك عن سبیل الله ان یتبعون الا
الظن وان هم الا یخرصون) ت اکر ییوردی قبول ایتسك یر اهلنك چوغندن آزغین
قیلرلر سنی اللهك یولندن و انلر انجق کمانلرینه او یارلر آنلر انجق یلان ایچیدرلر یعنی کافرلر
اشیالرك حلال و حرام اولمغنده شبهه‌لری بادالدر (ان ربك هو اعلم من یضل عن سبیله
وهو اعلم بالمهتدین) ت تحقیق سنك ربك زیاده بیلیجیدر اول کمسنه یکه ازار اللهك
یولندن و زیاده بیلیجیدر یول بولنلری (فکلوا مما ذکر اسم الله علیه ان کنتم بآیاته
مؤمنین) ت پس ییکز او لشیدنکه ذکر اولندی اللهك ادی انك اوزرینه (یعنی
بوغزلندیغی وقتده) اکر الله تعالینك نشانه‌لرینه ایمان کتوریجیلر ایسه کز (وما لکم
الا تاکلوا مما ذکر اسم الله علیه وقد فصل لکم ما حرم علیکم الا ما اضطررتم الیه وان
کثیرا لیضلون باهوائهم بغیر علم ان ربك هو اعلم بالمعتدین) ت سزه نولدیکه یمزسکز
او لشیدنکه ذکر اولندی اللهك آدی آنك اوزرینه وحالبوکه تفصیل ایله بیان ایتمشدر
سزه چکرن اولشیء که حرام قیلدی سزلك اوزریکزه مکر اولشیکه اکا چاره‌سز اولدیکز
(یعنی میته حرامدر لیکن ضرورت وقتنده آنی یمکه رخصت واردر) وجوق کمسنه‌لری
آزغین قیلرلر نفسلری ایستدیکی شیلر ایله دلیلسز تحقیق سنك ربك زیاده بیلیجیدر ظلم ایشلیلری
(وذروا ظاهر الاثم وباطنه ان الذین یکسبون الاثم سیجزون بما کانوا یقترفون) ت
وترك ایدك آشکاره اولان کناهی و آنك کزلوسنی البته اول کمسنه‌لرکه کناه ایشلرلر
جزا بولورلر اولشی ایله که ایشلدیلر *ف یعنی کافرلرك ظاهرده الداغسیله عمل ایتمك

وقلبکزه دخی شبهه براقیکز (ولا تاکلوا مما لم یذکر اسم الله علیه وانه لفسق وان الشیاطین لیوحون الی اولیائهم لیجادلوکم وان اطعتموهم انکم لمشرکون) ت ویمکز اول شیدنکه ذکر اولنمدی اللهك آدی آنك اوزرینه آنی یمك گناهدر والبته شیطانلر وسوسه آتارلر کندو احبابلری جانبنه تا که جدال ایده لرسز کله واگر اطاعت ایتسکز آنلره البته سز مشرکسز * ف اشبو وسوسه دن مراد اولدر که اهل جاهلیت دیرلر ایدیکه نیچون کندو اولدیردیکمزی یرز الله سبحانه نك اولدردیکنی یمزز * ف یعنی شرك انجق اولدر که الله سبحانه دن غیری یه عبادت ایده بلکه شرك حکمده بولنورکه حکمده غیریلره تابع اوله (اومن کان میتا فاحییناه وجعلنا له نورا یمشی به فی الناس کمن مثله فی الظلمات لیس بخارج منها کذلك زین للکافرین ما کانوا یعملون) ت آیا او برکسنه که اولمش ایدی پس دیرلتدك آنی (یعنی کافر ایدی هدایت ویردك آکا) وبیدا ایتدك انکیچون بر نورکه یورر اول نور ایله آدملرك ارهسنده اول کسنه کبی اولورمیکه آنك صفتی قرانقلر ایچنده در طشره چیقه مز اشبو قرانقولردن ایشته بونك کبی (یعنی مؤمنه ایمانی نورو زینت اولدیغی کبی) زینتلندی کافرلرك نظرنده اولشیکه ایشلدیلر * ف آیتك اولنده اولوبی دیرلتمکی بیان بیوردی واشبوره ده کافرلر اوزره شو مثالی بیان ایلدی یعنی کافرلر اول جهل ظلمتنده جمله سی اولمشلر ایدی صکره هرکسنه یه که ایمان ویردی اول کیمسه دیرلدی نور بولدی انك یوزنده هر برکسنه ایمان نورینی کوردیلر وبرکسنه که ایمان بولمدی قرانقولرده قالدی (وکذلك جعلنا فی کل قریة اکابر مجرمیها لیمکروا فیها وما یمکرون الا بانفسهم وما یشعرون) ت (مکه ده اولان مجرملر) کبی یعنی هر کویده رئیسلر اول کویك فاسقلرینی تا افساد ایده لر وانلر ضررا یتمزلر حقیقتده مکر کندونفسلرینه ایدرلر و بیلمزلر کندیلرینه ایتدکارینی * ف یعنی کافرلرك بوکاری هر وقتده حیله لر چیقاررلر ایدی تا مردملرك عواملری پیغمبره تابع اولمیه لر نیجه که فرعون معجزه یی کوردکده حیله چیقاروب آدملره دیردیکه موسی سحرك قوتندن سلطنت آلمق دیلر (واذا جاءتهم آیة قالوا لن نؤمن حتی نؤتی مثل ما اوتی رسل الله الله اعلم حیث یجعل رسالته سیصیب الذین اجرموا صغار عند الله وعذاب شدید بما کانوا یمکرون) ت وچاننکه کلسه آنلره بر نشانه دیرلر که ایمان کتورمیز اولوقته دکین که ویریله بزه اول شی مثلنکه ویرلدی اللهك پیغمبرلرینه (یعنی بزلردن هر بریمزه جبرائیل نازل اوله ووحی کله) الله بیلور کندو رسالتنی کونده ره جك یری البته که ایرشور اول کسنه لره که گناهکاردرلر رسوالق اللهك یاننده دن قتی اولان عذاب

اول سبیله که خلق الدادرلر (فمن یرد الله ان یهدیه یشرح صدره للاسلام ومن یرد ان یضله یجعل صدره ضیقا حرجا کانما یصعد فی السماء کذلك یجعل الله الرجس علی الذین لا یؤمنون) ت پس اول کسنه که دیلسه الله آکه هدایت ویره اچار آنك سینه سنی اسلام ایچون (یعنی قلبنی نورلندیرر واسلامك حقیقتنی وآنك کوزللکلرینی آکا فهم ایتدیرر) واول کسنه یی که آزغین قلق دیلیه طارقیلر انك سینه سنی غایت طاراق ایله (اکه ایمان تکلیف اولنسه اوقدر کوج کاورکه سمایه چیقمق تکلیفی کبی اولور) بونك کبی الله عذاب ایدر اول کسنه لر اوزرینه که ایمان کتورمزلر (یعنی هرچند دیرلرکه اسلامك حقیقتنی وانك کوزللکلرینی بیلسونلر بیلمکه قادر اولمزلر) * ف بو قاروده بیوردیکه کافرلر قسم ایتدیلرکه اکر بر معجزه کورسك ایمان کتوریرز والله سبحانه کندوسی بیوردیکه اکر بز ایمان ویرمز ایسك نیجه ایمان کتوره بیلورلر واشبو مقاله نك ارهسنده کندو کندینه اولمش میته نك حلال اولمسی حیله سنی نقل بیوردی شمدی شو کسنه نك جوابنه ارشاد بیوردیکه اکر بر کسنه نك عقلی شونك اوزره دونسه که کندو سوزنی ترك ایتمیه بردلیل کورد کده اکا کوره بر حیله قالدیره پس اشبو ازغینلق علامتیدر و برکسنه نك عقلی انصاف بولنه وامری قبول ایتمك طریقنه واره اشبو هدایت علامتیدر اشبو کافرلرده ازغینلق علامتی واردر آنلره هدایت اثر ایتمز (وهذا صراط ربك مستقیما قد فصلنا الآیات لقوم یذکرون) ت واشبو دین اسلام سنك ربكك یولیدر طوغری اولدیغی حالده البته آچق ایتدك نشانه لری بر کروه ایچونکه نصیحت قبول ایدیجیدرلر * ف یعنی حکم قبول ایدوب وحکمده عقله مدخل ویرمك طوغری اولان یولدر (لهم دار السلام عند ربهم وهو ولیهم بما کانوا یعملون) ت انلر ایچوندر سلامتك اوی (یعنی جنت) کندو ربلرنك یاننده والله تعالی آنلرك ایشی یصه یجیدر اوشی سببیله که ایشلدیلر (ویوم یحشرهم جمیعا یا معشر الجن قد استکثرتم من الانس وقال اولیاؤهم من الانس ربنا استمتع بعضنا ببعض وبلغنا اجلنا الذی اجلت لنا قال النار مثواکم خالدین فیها الا ما شاء الله ان ربك حکیم علیم) ت واولکونکه جمع ایدر انلرك جمله سنی ای جن کروهی (یعنی شیطانلر) البته چوق تابعلر پیدا ایتدیکز کندیکزه آدملردن ودیدیلر شیطانلرك دوستلری آدملردن (یعنی شیطانلره اطاعت ایدنلر کفارلردن) ای بزم ربمز منفعتلندی بزم بعضمز بعضمز ایله (یعنی متبوعلر تابعلرندن خوشحال اولدیلر وتابعلر دخی متبوعلرندن

محفوظ اولديلر) وايرشدك بزلر كندو موعود مزه كه معين ايتمشدك بزيچون (يعنى بزم حسابمز ايچون اولان وعده يى) بزم حقمزده نه حكم وارد ديرالله او دسزك يركزدر آنده دائمى اولديغكز خالده لكن اولشيكه ايسترالله اوله سيدر (يعنى اهل نجاتك حقنده) تحقيق سنك ربك حكمتله متصف در بيليجيدر * ف يعنى دنياده انسان بتلره عبادت ايدر حقيقتده اول بتلر جن درلر انسانلرك آنلره عبادت ايتمسى اول كمان او زره ايديسكه آنلر بزم حاجتمزى روا ايدرلر اشبو اجلدن آنلر ايچون نذرلر ايدرلر ايدى وقتا كه آخرت كونه جنلر وانسانلر كرفتار اولورلر انسانلر عذر كتورديلركه بز آنلره عبادت ايتمدك لكن ما بينمزده برى بريمزه اعانه ايدردك وچونكه بيوردى اوده دائما طورسونلر مكر اولشيكه ايسترالله انى اولمايدن بيورديكه اكر جهنمك عذابى ابدى اولورسه ده انك اراده سيله درا كرديلرسه شو عذابى قالديررلر لكن الله ايدى اولمغنى ديلدى (وكذلك نولى بعض الظالمين بعضا بما كانوا يكسبون) ت شوكبى مسلط ايدرز كوتو ايشليلرك بعضسنى بعضنه اولشيك اوغورسزلغيله كه ايشلديلر (يا معشر الجن والانس الم يأتكم رسل منكم يقصون عليكم آياتى وينذرونكم لقاء يومكم هذا قالوا شهدنا على انفسنا وغرتهم الحياة الدنيا وشهدوا على انفسهم انهم كانوا كافرين) اى جنلر كروهى وآدميلر كروهى آيا كلمديلرمى سزه پيغمبرلر سزك جنسكزدن اوقوديلر سزلك او زركزه بنم نشانه لريمى وقورقتديلر سزى بو كونه اوغرايه جغكز ايله ديرلر اقرار ايتدك كندو نفسمز او زرينه حال بوكه الداتدى انلرى دنيا ديريلكى وشهادت ويرديلر كندو نفسلرى او زرينه كه آنلر كافر ايديلر * ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه مراد اولدركه كلديلرمى انسانك وجنك مجموعندن پيغمبرلر واشبو مراد طوغريدركه پيغمبرلر انساندن بعث اولنغله انسانلره ده وجنلره ده كوندرلمش اولور * ف اشبو سوره نك اوللرنده ذكر اولنديكه كافرلر اول كفرلرينى انكار ايدرلر صكره بو راده اشبو تدبير ايله آنلردن كفرلرى او زرينه اقرار آلدى (ذلك ان لم يكن ربك مهلك القرى بظلم واهلها غافلون) ت اشبو پيغمبرلرى كوندرمك اول سببدندركه اولمزسنك ربك كويلرى هلاك ايديجى ظلم مقابلنده شو قريه نك اهلى غافل اولدقلرى حالده * يعنى پيغمبر كوندرمكسزين عذاب كلمز (ولكل درجات مما عملوا وما ربك بغافل عما يعملون) ت وهر بركسنه ايچون مرتبه لر واردر اول شيلك نوايندنكه ايشلديلر ودكل سنك ربك خبرسز اولشيدنكه ايشلرلر (وربك الغنى ذو الرحمة ان يشأ يذهبكم ويستخلف من بعدكم ما يشاء كما انشأكم من ذرية قوم آخرين) ت وسنك ربك غنيدر اسركمك صاحبيدر

اكر

اكر ديلسه كيدررسزى ويريكزه كتوررسزدن صكره اول كسنه يى كه ديلرنيجه كه ياراتدى سزى بر آخر كروهك نسلندن (ان ما توعدون لآت وما انتم بمعجزين) ت تحقيق اولشيكه وعده اولندى سزه البته كله سيدر ودكلسكز سز عاجز قيليجيلر (قل يا قوم اعملوا على مكانتكم انى عامل فسوف تعلمون من تكون له عاقبة الدار انه لا يفلح الظالمون) ت ديكل (قومكه يا محمد) اى بنم كروهم ايشلمكز كندو حالكز او زرينه البته بن ايشلمه جكم يقينده بيلورسكز آخرتده عاقبتى خيرلو اوله جق كيمدر البته نجات بولمز كافرلر * ف اهل جاهليت برقاچ احكاملرى اختراع ايتمشلر ايدى اول جمله دن برى شودركه اكينلرندن وحيوانلرندن بر پايى الله سبحانه ايچون تعيين ايدرلر ايدى وبر پاره سنى دخى بتلره تعيين ايدرلر ايدى والله سبحانه نك پايينى فقرالره ويررلر ايدى وبتلرك حصه سنى بتلرك بيوكنه صرف ايدرلر ايدى پس اكر برشى الله سبحانه نك پايندن بتلرك حصه سنه قارشسه ايدى آنى جدا ايدرلر ايدى بتلر محتاجدرلر ديو واول جمله دن برى دخى اولدركه قزلرينى اولدرمكى جائز كورورلر ايدى وانلرك سلفلرى اشبو حكمه فتوى ويرمشلر ايدى وينه اول جمله دندركه زراعتك ومواشينك بعضسندن آدملرى منع ايدرلر ايدى بتلرك خدمتكارلرندن غيرى كسنه آندن يمه ديو واول برحيوانكه بتلر ايچون بوغزلرلر ايدى انك او زرينه الله سبحانه نك اسمنى ذكر ايتمزلر ايدى وينه اول جمله دندركه اكر حيوانلر وسوائبلر بورى كتورسه لر ايدى اكر ديرى اولسه ايدى آنى اركك اره حلال ايدرلر ايدى قاريلره ويرمزلر ايدى واكر اولى اولمش اولسه اركك اره وقاريلره حلال ايدرلر ايدى الله سبحانه اشبو مذاهب باطله لرى رد بيوردى وحق اولان حكمنى بيان ايتدى واهل ملل اتفاق ايتديكى حرام اولان شيلرى ذكر ايدوب بيوردى (وجعلوا لله مما ذرأ من الحرث والانعام نصيبا فقالوا هذا لله بزعمهم وهذا لشركائنا فما كان لشركائهم فلا يصل الى الله وما كان لله فهو يصل الى شركائهم ساء ما يحكمون) ت يصه ديلر الله ايچون اولشيدنكه الله ياراتدى اكين جنسندن ودورت اياقليلردن بر پاى پس ديديلر اشبو پاى الله ايچوندر كندو كمانلريله واشبو پاى پايدغمز شريكلر ايچوندر پس اولشيكه اولدى انلرك شريكلرى ايچون ايرشمز الله تعالى يه واولشيكه اولدى الله ايچون پس بو ايرشور انلرك شريكلرينه كوتو شيدر شوكه حكم ايدرلر * ف كافرلر كندوا كينلرندن وحيوانلرك دوللرندن الله ايچون بر پاى تعيين ايدرلر ايدى وبر پاى دخى بتلره تعيين ايدرلر ايدى پس اكر بعض حيوان كه الله ك آديله تعيين ايدرلر ايدى اكر بو اولورسه انى بتلر ايچون تبديل ايدرلر ايدى وبتلرك پايندن الله سبحانه نك حصه سى ايچون دوندرمزلر ايدى بتلردن زياده سيله قورقرلر ايدى * ايمدى معلوم اوله كه الله سبحانه نه نذر ايتمك طريقى شويله دركه الله تعالى نك بولنده الله سبحانه نك بيورديغى كبى اول كسنه محتاجلره

ویرمکدرکه الله سبحانه آنلره ویرمك ایچون بیورمشدر و بوندرك فائده‌سی الله سبحانه یه
ایرشمز مکر الله سبحانه نك اطاعتی ادا اولنور ونذردن فقیرلره فائده اولور ونذر
ویرمکدن نذر ویرن کسنه یه ثواب اولور پس اکر بر کسنه بر کسنه دن یکاندر ویرسه اکر
الله سبحانه یه نذر ویردیکی کبی ویرسه پس شرك اولور بو طریق اوزره نذر ویرمکی الله
تعالی منع بیوردی پس بر کسنه یه ثواب ایرشدرمکیچون برشی ویرمك ایسترایسه پس
لازمدرکه اول کسنه‌یی کندونك نفسنه قائم مقام تعیین ایدوب و کندوسی انك نائبی اولوب
اول کسنه جانبندن اللهك یولنه محتاجلره ویرسونکه آنلره ویرمك ایچون الله سبحانه
ارشاد بیوردی اشبو صورتده الله سبحانه نك اطاعتی واردر واشبوشیکه صدقه ایدر فقیرلره
ثوابی اول کسنه یه ایریشورکه صدقه ویرن کسنه کندی عوضنده بر کسنه یه ایرشمکه
نیت ایدر و بریسی شو صورتدرکه بر کسنه ایچونکه ثواب ایریشدرمك ایسترشو کسنه‌یی
فقیرینده خیال ایدوب صدقه ویره جك شیء اول کسنه نك ملکی تعیین ایده پس صکره
اوشیء محتاجلره ویرمکده اوشیئك ثوابی اول کسنه یه ایریشه که صدقه ویرن کسنه انك
ثوابنی ایریشدرمکه نیت ایدر اولکی صورتده هیچ شبهه یوقدر واشبو آخرده کی صورت
مشکوکدر (وَكَذَٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاؤُهُمْ لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا
عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ ۖ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ) ت واشبو کبی بزاتدی مشرکلردن
چوغنك نظرنده آنلرك اولادینی اولدیرمکی آنلرك شرکالری (یعنی شیطانلرکه وسوسه
ویردیلر انلرك سلفلرینه که مذهب قرار ویرمشلردر قزاولادلرینی دیری ایکن اولدرمکده
وسوسه ایتمشلردر) تاکه هلاك ایده‌لر انلری وتاکه خلط ایده‌لر انلرك اوزرینه انلرك دینلرینی
واکر الله تعالی دیلسیدی ایشلمزلرایدی شوایشی پس قویویر آنلری کندولرنك افتراسیله
(وَقَالُوا هَٰذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ لَّا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَن نَّشَاءُ بِزَعْمِهِمْ وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا وَأَنْعَامٌ
لَّا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِ ۚ سَيَجْزِيهِم بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ) ت ودیدیلر اشبو درت
ایاقلیلر واکین حرامدر یمز انلری مکرشو کسنه که دیلرز کندو کمانلرنده واشبو درت
ایاقلیلرك ارقه‌سی حرام قلندی (یعنی بنلمز و یوکلنمز) ونیه بشقه درت ایاقلیلردرکه ذکر
ایتمدیلر اللهك ادینی انلری بوغزلدقلری وقتنده وبونلر حرام اولدیغی الله تعالی امر ایتمشدر
دیو افترا ایدرلر یقیننده افترالری سببیله جزالری ویریلور (وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَٰذِهِ الْأَنْعَامِ
خَالِصَةٌ لِّذُكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰ أَزْوَاجِنَا ۖ وَإِن يَكُن مَّيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ ۚ سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ ۚ
إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ) ت ودیدیلر اولشیکه اشبو درت ایاقلیلرك قرننده واردر (یعنی سچانرك
وسواتبلك قارننده) حلالدر بزم ارککلرمز ایچون وحرامدر قاریلرمز اوزرینه

واکر

واکر اولو ایسه ارککلر وقاریلر آنده شریکدرلر جزالر انلری انلرك اشبو بیانی مقابلنده
البته اول حکمت ایه‌سیدر بیلیجیدر *ف کافرلر شو مسئله‌یی دخی یاپش ایدیلرکه وقتا که
بر حیوانی بوغزلدقلری وقتده انك قارننده اکر یوری دیری چیقار ایسه ارککلری
اوزرینه حلال ایدرلر ایدی وقاریلری اوزرینه حرام ایدرلر ایدی واکر اول حیوانك
قارننده کی یوری اولو ایسه قوجه‌لری وقاریلری اوزرینه حلال وآنلری آنده شریك
ایدرلر ایدی سندسزمسئله‌لر کوسترمك وپیدا ایدرمك چوق بیوك کناهدر شو ایشلری اوزره
کافرلره الزام بیورمشدر بزم مسلمانلرمزکه دینمزده ارککه قاریننك هیچ فرقی یوقدر واکر
بوغزلدقلرمز حیوانلرك قارنلرنده کی یوریلر دیری چیقسه‌لر آنی دخی بوغزلیه‌لریمسی حلال
اولور واکر بوغزلنمزسه حرام اولور واکر حیوانك قارندن اولو چیقسه وبللو اولسه‌که
اول یوری جانلنمش صکره اولمش پس امام اعظم قتنده یمسی حرامدر (قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا
أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ ۚ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ) ت
البته زیان ایشلی اولدی اول کسنه‌لرکه اولدیردیلر کندو اولادلرینی جهل یوزندن بیلمزسزین
وحرام قیلدیلر اوشیئی که رزق ویردی آنلره الله یلان یاغلق سببیله الله اوزرینه البته
ازغین اولدیلر واولمدیلر طوغری یول بولیجیلر *ف یعنی قزلری دیری ایکن اولدرمکی جائز
کوررلر ایدی واشبو ایسه بیوك کناهدر (وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ جَنَّاتٍ مَّعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ
وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أُكُلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ ۚ كُلُوا مِن ثَمَرِهِ إِذَا
أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ ۖ وَلَا تُسْرِفُوا ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ) ت والله تعالی اولدرکه
پیدا ایتدی یر یوزینه چارطاق اوزرینه یایلش باغچه‌لری (یعنی اوزم اغاجی وقاون
وقارپوز کبی مثلا) ونیه یره یایلش باغچه‌لری (یعنی بر پاره اغجلری که ایاقلری اوزرینه
طورمش) وپیدا ایتدی خرما اغجلرینی واکینی لون بلون اوله رق هر برینك میوه‌سی
وپیدا ایتدی زیتونی ونناری بری برینه بکزه‌یجی وبری برینه بکزمیجی (یعنی هر بر
نوعك افرادی صورت اعتباریله بری برینه بکزر وطعمده بکزمز) ییکز آنلرك یمشلرندن
اول وقتکه میوه‌سی ایریشور وویرکز آنك زکاتنی بچلدیکی کونده واسراف ایتمکز البته
الله سومز اسراف ایدنلری *ف یعنی انك حقنی ویرکز اولکونکه بچوب طوپلرسکز
یعنی اکینك زکاتنی ویرك ومالك زکاتنك مدتی بر یلدر ومیوه‌نك واکینك زکاتنك مدتی
حاصل قالدیغی کوندر وهر یرکه کند وملکی اولوب خراجیه اولمسه آنده زکات واردر
واکر کوك صو یله حاصل اولسه اونده بری زکاتدر واکر صو ویرمکله اولسه یکرمیده
بردر (وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًا ۚ كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۚ
إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ) ت وپیدا ایتدی درت ایاقلیلردن یوك قالدریجیلری وشو حیوانیکه یره

دوشنو ربو غزلق ایچون بیکزاولشیدنکه رزق ویردی سزه الله وتابع اولمیکز شیطانک ادیملرینه البته شیطان سزه ظاهر دشمندر * ف یولنی قالدر راو کوز کبیلردر ودوشنان حیوان کوچلک ویره بقین اولان حیوانلردر قیون وکچی ودوه بوریسی کبی (ثمانیة

ازواج من الضان اثنین ومن المعز اثنین قل آالذکرین حرم ام الانثیین اما اشتملت علیه

ارحام الانثیین نبؤنی بعلم ان کنتم صادقین) ت یراتدی سکز قسمی قیوندن ایکی قسم (یعنی ارکاک ودیشی) وکچیدن ایکی قسم (یعنی ارکاک ودیشی) دیکل آیا ایکی ارککیمی حرام قیلدی (الله سبحانه) یا ایکی دیشیمی یاخود اولشیئ که شامل اولدی دیشیلرک رحملری خبر ویرک بکا علم ایله اکر صادقلر ایسه کز * ف یعنی صحیح نقل کتورک ابراهیم علیه السلامدن واسمعیل علیه السلامدن والله سبحانه نک کتابلرندن والله اعلم

(ومن الابل اثنین ومن البقر اثنین قل آالذکرین حرم ام الانثیین اما اشتملت علیه ارحام

الانثیین ام کنتم شهداء اذ وصاکم الله بهذا فمن اظلم ممن افتری علی الله کذبا لیضل الناس

بغیر علم ان الله لا یهدی القوم الظالمین) ت ویراتدی دوه دن ایکی قسم وصغردن ایکی قسم دیکل ایا اشبو ایکی ارککیمی حرام قیلدی (الله) یا ایکی دیشیمی یاخود اول شیئ که شامل اولدی آنک اوزرینه اشبو ایکی دیشینک رحملری ایا حاضرمی ایدیکز اولوقتده که حکم ایتدی سزه الله بو نکله پس کیمدر زیاده ظلم ایشلی اول کسنه دنکه یاغلدی الله اوزرینه یلانی تا که آزغین قیله آدملری بیلمکسزین البته الله یول کوسترمز ظلم ایشلی اولان کروهلره (قل لا اجد فیما اوحی الی محرما علی طاعم یطعمه الا ان یکون میتة او دما

مسفوحا او لحم خنزیر فانه رجس او فسقا اهل لغیر الله به فمن اضطر غیر باغ ولا عاد فان

ربک غفور رحیم) ت دیکل بن بولمم اولشیده که وحی اولندی بنم جانبمه هیچ بر حرام اولان شئ یجی اوزرینه یدیکی شئ مکر که اوله مردار یا دوکلمش قان یاخود طکوز اتی پس البته شو حرامدر یا اولشیکه فسق اوله که اللهدن غیرینک آدی اشبو شئ بوغزلندیغی وقتده ذکر اولنمش اوله پس هر کسنه که محتاج اولسه باغی وعاصی اولمیه رق بو حرام اولنانلردن اجلغنی دفع ایده جک قدر یرسه بو یله کیسه لری تحقیق سنک ربک یارلغیجیدر واسر کیجیدر * ف شاه ولی الله رحمه الله دیردرت ایا قلمره نسبة حصردن مراد حصر اضافیدر و آنلر سکز قسمدر ایت وارسلان وطوغان وغیری صید ایدن قوشلر اکر حرام اولسه ده بهیمة الانعامدن دکلدر و آنلرده بحث یوقدر * ف یعنی شو حیوانلر که یکلری عادتدر آنلردن اشبو

مذکور اولانلر حرامدر (وعلی الذین هادوا حرمنا کل ذی ظفر ومن البقر والغنم

حرمنا علیهم شحومهما الا ما حملت ظهورهما او الحوایا او ما اختلط بعظم ذلک جزیناهم

ببغیهم وانا لصادقون) ت وجهودلر اوزرینه حرام قیلدق طرنقلی حیوانلری وحرام قیلدق آنلر اوزرینه صغرلن وقیونک ایچ یاغنی مکر اول یاغکه ارقه لرینه یاخود باغرسقلرینه یاخود اول یاغکه یاپشور آنلرک کمکلرینه اشبو یاغلر حرام اولدی اشبو جزایی انلرک ظلمی مقابلنده ایتدک والبته بزلر طوغری دیجیز * ف یعنی الله سبحانه نک حکمنده جهودلرک خلاف ایتمسی سبیندن الله سبحانه آنلری قیناقده طوتقشیدی پس انلر اوزرینه درت آیاقلی حیوانلردن طرنقلی اولان حیوانلری حرام قیلدی دوه کبی حقیقتده اشبو شیلر حرام

دکلدر (فان کذبوک فقل ربکم ذو رحمة واسعة ولا یرد بأسه عن القوم المجرمین) ت

پس اکر یلانه نسبت ایتسلر سنی دیکل آنلره سزلرک ربکز چوق وکنکش اولان رحمت صاحبیدر ورد اولنمز آنک عذابی ظلم ایشلی اولان کروهلردن * ف یعنی رحمتک کنکشلکندن سزلرشمدی دنیاده عذاب کورمیورسکز لیکن بیلمکز که سزدن عذاب رد اولنمش (سیقول

الذین اشرکوا لو شاء الله ما اشرکنا ولا آباؤنا ولا حرمنا من شیئ کذلک کذب الذین من قبلهم

حتی ذاقوا بأسنا) ت چابک اولورکه دیرلر اول کسنه لرکه شریک قوشدیلر اکر دیلسه یدی الله (یعنی انک رضاسی اولسه یدی) بزلر شریک قاتمزدق وبزم بابالرمز دخی قاتمزدی وحرام قیلمزدق هیچ برشیئ (سنی تکذیب ایتدیکاری) کبی یلانه نسبت ایتدیلر اول کسنه لری که کندولردن اول کادیلر اولوقته قدر که طاتدیلر بزم عذابمزی (قل هل عندکم من علم

فتخرجوه لنا ان تتبعون الا الظن وان انتم الا تخرصون) ت دیکل آیا وارمیدر سزلرک یانکزده بر علم (یعنی اللهلک کتابلرندن یانکزده هیچ بر دلیل وار ایسه) انی بزه چیقارک سز انجق کندو نفسکزه تابع اولوب یلان سویلرسکز * ف کافرلرک شبهه منی شودرکه اکر بزم ایشلرمز اللهک یاننده مقبول اولسه یدی بزه ایشلمک ایچون مهلت ویرمز ایدی آنلرک جوابنده بیوردیکه نچون امتلره کناهلری اوزره نیچون عذاب ویردی اشبو ره دن معلوم اولدیکه قاچ مدتلرکه آنلر کوتو ایش ایشلدیلر الله سبحانه آنلری مواخذه ایتدی آخرده مواخذه ایتدی (قل فلله الحجة البالغة فلو شاء لهداکم اجمعین) ت دیکل الله ایچوندر محکم اولان دلیل پس اکر ایستسه یدی الله هدایت ویردی سزلرک جمله کزه بردن * ف یعنی ای کافرلر سزلرک یلانکز ثابت اولدی که سزه دلیل یوقدر شو حالده اکر ایناغمز سکز شو

علامتدر كه سزلك قسمتكزده هدايت يوقدر (قل هلم شهداءكم الذين يشهدون ان الله
حرم هذا فان شهدوا فلا تشهد معهم ولا تتبع اهواء الذين كذبوا بآياتنا والذين
لا يؤمنون بالآخرة وهم بربهم يعدلون) ت ديكل كتوركز شول عالملركزى كه شهادت
ايدرلر انعام وحرث وسائرى كه الله حرام قيلدى ديو پس اى محمد اكر آنلر فرضا شهادت
ويرسه لرسن اقرار ايتمه آنلر ايله تابع اولمه اول كسنه لرنك آرزوسى اوزره كه يلانه نسبت
ايتديلر بزم نشانه لرمزى واول كسنه لركه قيامته اينانمزلر وآنلر كندو ربلرينه برابر قيلرلر
يعنى باطل اولان معبودلرينى (قل تعالوا اتل ما حرم ربكم عليكم الا تشركوا به شيأ
وبالوالدين احسانا ولا تقتلوا اولادكم من املاق نحن نرزقكم واياهم ولا تقربوا
الفواحش ما ظهر منها وما بطن ولا تقتلوا النفس التى حرم الله الا بالحق ذلكم وصاكم به
لعلكم تعقلون) ت ديكل انلره كلكز تا اوقويم اول شيئ كه حرام قيلدى سزلك ربكز سزلك
اوزركزه بيورمشكه شريك قوشميكز الله سبحانه يه هيچ برشى وبابا وانا كزه ايولك ايدك
واولدرميكز كندو اولادلركزى فقيرلك قورقوسندن بز رزق ويرزسزه وآنلره ويقين
اولميكز حماسزلغه (يعنى زنايه ولواطه يه) انك اشكاره سنه وكيزلوسنه واولديرميكز هيچ
برنفسيكه حرام قيلدى الله آنى اولديرمكى مكر طوغريلقله (يعنى قصاصده وقصاص
كبيده) اشبوذكر اولنانى حكم ايتدى سزه تا اوله كه سزلر فهم ايده سكز (ولا تقربوا مال
اليتيم الا بالتى هى احسن حتى يبلغ اشده واوفوا الكيل والميزان بالقسط لا نكلف
نفسا الا وسعها واذا قلتم فاعدلوا ولو كان ذا قربى وبعهد الله اوفوا ذلكم وصاكم به
لعلكم تذكرون) ت ويقين اولميكز يتيمك مالنه مكر كوزل خصلتله كه (مالنى حفظ ايتمك
طريقله) اول وقتدكين كه ايريشه كندو بلوغنه وتمام ايديكز اولچوبى وانصافله ترازوبى
تكليف ويرميز هيچ بر كسنه يه مكر آنك طاقتى قدرى واكر سوز سويلسكز (يعنى شهادت
ايتسكز يا حكم ايتسكز) پس انصافه مراعات ايدك واكر اوزرينه حكم اولنانلر اقربا كزدخى
اولسه والله عهدينه يعنى انك نذرينه وفا ايدك اشبو حكمى بيوردى سزه تا اوله كه
سز نصيحت قبول ايديجى اوله سكز (وان هذا صراطى مستقيما فاتبعوه ولا تتبعوا
السبل فتفرق بكم عن سبيله ذلكم وصاكم به لعلكم تتقون) ت واشبو ذكر اولنان شيلر
بنم يولمدر صاغ وطوغريدر پس تابع اولكز آكا وكيتميكز بشقه يوللره اشبو يوللر

آيررسزى اللهك يولندن بو احكام كه بيوردى سزه آنى تا كه سزلر صاقنه سكز (ثم آتينا
موسى الكتاب تماما على الذى احسن وتفصيلا لكل شئ وهدى ورحمة لعلهم بلقاء ربهم
يؤمنون) ت صكره ويردك موسايه كتاب تا نعمتى تمام ايدهيم اول كسنه اوزرينه كه
ايو ايش ايشلدى وبيان ايدهيم هر برشيئى وبول كوسترمك جهتنجه وامر كلك جهتنجه
تا كه آنلر كندو ربلرينه اوغرمغه ايمان كتوره لر * ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه بوندن
ياتنده ظاهر اولدركه انبياءمذكوره لرى حرام قيلدق ازلده ونوحك قومى اوزرينه وهلم جرا
صكره ويردك موسايه كتابى * ف بوندن معلوم اولديكه سابق اولان حكملر سلفدن جاريدرلر
وقتا كه تورات نازل اولدى پس شرع چوق مفصل اولدى (وهذا كتاب انزلناه مبارك
فاتبعوه واتقوا لعلكم ترحمون) ت واشبو قران بر كتابدركه ايندردك آنى بركتله پس
تابع اولكز آكا وصاقنك تا اوله كه سز رحم اولنمش اوله سكز (ان تقولوا انما انزل الكتاب
على طائفتين من قبلنا وان كنا عن دراستهم لغافلين) ت كوندردك آنى تا ديمه سكز كه بوندن
اول ايكى كروه اوزرينه كتاب ايندرلدى (يعنى تورات وانجيل وبو كتابلر بزم اساميزجه
اولمديغندن) بز انلرى اوقومقدن غافللرز * ف يعنى اشبو كتابى يعنى قرانى نازل قيلدق
تا كه سزلره عذر قيلمق يرى باقى قالمسون (او تقولوا لو انا انزل علينا الكتاب لكنا اهدى
منهم فقد جاءكم بينة من ربكم وهدى ورحمة فمن اظلم ممن كذب بآيات الله وصدف
عنها سنجزى الذين يصدفون عن آياتنا سوء العذاب بما كانوا يصدفون) ت ياخود
ديرسكز اكر ايندرلسيدى بزم اوزرمزه كتاب البته هدايتده انلردن (يعنى يهود ونصارادن)
زياده اولوردق پس كلدى سزلره دليل كندو ربكزدن وهدايت وامر كلك پس كيمدر
زياده كوتوايشلى اول كسنه دنكه يلانه نسبت ايتدى اللهك نشانه لرينى ويوز چويردى
اول نشانه لردن جزا ويرز اول كسنه لره كه يوز چويررلر بزم نشانه لرمزدن كوتو اولان
عذابله يوزچويرد كلرى سببدن * ف يعنى كچمش اولان امتلرك حالنى ايشيدوب اوله كه
سزه دخى هوس حاصل اوله اشبو اجلدن سزلره دخى انلركبى كتاب ويرلدى (هل ينظرون
الا ان تأتيهم الملائكة او يأتى ربك او يأتى بعض آيات ربك يوم يأتى بعض آيات ربك لا ينفع
نفسا ايمانها لم تكن آمنت من قبل او كسبت فى ايمانها خيرا قل انتظروا انا منتظرون)
ت منتظر اولمزلر مكر آكا كه كلور آنلره فرشته لر يعنى جانلرن الماق ايچون ياخود كله سنك
ربكك حكمى (يعنى قومى هلاك ايتمكه) ياخود كله سنك ربكك نشانه لرنك بعضى

(یعنی کونش مغرب طرفندن کلمك کبی یاخود دابة الارض چیقمق کبی) اولکونکه کاورسنك ربکك نشانه لرنك بعضسی منفعت ویرمز هیچ بر نفسه که شو نفس ایمان کتورمز ایدی بوندن اول انك ایمانی یاخود منفعت ویرمز بر نفسه که کسب ایتمدی کندو ایمانتده بر ایو ایش آنك توبه سی (یعنی اولکونده کناهکارلك توبه سی و کافرلك ایمانی قبول اولمز) دیکل منتظر اولکز البته بزلر دخی منتظرلرز * ف یعنی الله سبحانه جانبندن هدایتك حدی که وار ایدی ارشدی اول حدنیدر و شرعیدر و کتابیدر پس بونلرکه آنی قبول ایتمیورلر پس منتظر اولیورلر که الله سبحانه کندوسی کله یاخود قیامت نشانه لرین کوره لر اولوقت ایمان کتوره لر پس وقتا که قیامت نشانه سی ظهور ایدر یعنی کونش باتدیغی طرفدن طوغر کافرلك ایمانی و عاصینك توبه سی قبول اولنمز (ان الذین فرقوا دینهم وکانوا شیعا لست منهم فی شیء انما امرهم الی الله ثم ینبئهم بما کانوا یفعلون) ت البته اول کمسنه لر که داغنق ایتدیلر کندو دینلرینی و اولدیلر کروه کروه دکلسن آنلردن هیچ برحسابده (یعنی سندن مؤاخذه ایتمزلر) انلرك ایشی انجق الله تعالی یه تاپشورلمشدر صکره خبر ویرر آنلره اولشیلك عاقبتیله که ایشلدیلر * ف یعنی جهودلر برقاچ یکی یوللره یاپشدیلر پس سن ای پیغمبر اشبو یوللرندن هیچ بریسنك تحقیقنه ایلشمه که قنقسی صحیحدر و قنقسی باطلدر و سن کندو صحیح اولان یولك اوزره قائم اول و دینده برقاچ حکملر که اعتقاد کتورملك بابندندر آنده تفریق جائزدکلدر و اول بر احکاملر که عملیاتدندر اکر انك طریقلری چوق اولسه ده مضایقه یوقدر (من جاء بالحسنة فله عشر امثالها ومن جاء بالسیئة فلا یجزی الا مثلها وهم لا یظلمون) ت هر بر کمسنه کتورسه ایو اولان ایشی پس انکیچون آنك اون مقداری واردر و هر بر کمسنه کتورسه کوتو اولان ایشی پس جزا ویرلمز مکر کوتو اولان عملی قدری و آنلر ظلم اولنمزلر (قل اننی هدانی ربی الی صراط مستقیم) ت دیکل تحقیق دلالت ایتدی بکا بنم ربم طوغر و اولان یول جانبنه (دینا قیما ملة ابراهیم حنیفا وما کان من المشرکین) ت (مراد ایدرم) طوغری اولان دینی که ابراهیمك ملتیدر اول حالده که باطلدن دین حقه مائل ایدی شریك قوشنلردن دکل ایدی (قل ان صلاتی ونسکی ومحیای ومماتی لله رب العالمین لا شریك له وبذلك امرت وانا اول المسلمین) ت دیکل تحقیق بنم نمازم و حجم و قربانم و بنم دیریلکم و بنم اولمکم جمله سی عالملرك ربسی اولان الله ایچوندر هیچ شریك یوقدر انکیچون و اشبو توحید ایله امر اولدی بکا و بن اولکی مسلمانم (قل اغیر الله ابغی ربا وهو رب کل

شیء ولا تکسب کل نفس الا علیها ولا تزر وازرة وزر اخری ثم الی ربکم مرجعکم فینبئکم بما کنتم فیه تختلفون) ت دیکل ایا طلب ایدرمیم بر اله الله دن غیری اولدر هر بر شیئك ربی و ایشلمز هیچ بر کمسنه مکر کندو ذاتی اوزرینه و قالدرمز هیچ بر قالدریجی آخر نفسك یوکنی صکره کندو ربکزك جانبنه سزلك رجوعکز واردر پس خبر ویرر سزه اولشیئ که آنده اختلاف ایتدیکز (وهو الذی جعلکم خلائف الارض ورفع بعضکم فوق بعض درجات لیبلوکم فیما آتاکم ان ربك سریع العقاب وانه لغفور رحیم) ت الله عظیم الشان یصه دی سزی یرلك پادشاهلری و عالی قیلدی سزلك بعضکزی بعضکزلك اوزرینه درجه جهتیله تا صنایه سزی اولشیده که ویردی سزه تحقیق سنك ربك عذاب ایتمکده چاپکلك ایدیجیدر و تحقیق یارلغیجیدر راسر کیجیدر

(سورة الاعراف مکیة وهی مائتان وخمس اوست آیات)

(اعراف سوره سی مکه ده نازل اولمش مکر واسئلهم عن القریة دن سکز آیته قدر و یابش آیته قدر و بو سوره ایکی یوز بش ویا آلتی آیتدر)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهك ادیله اوقورم)

(المص) الله سبحانه اعلم (کتاب انزل الیك فلا یکن فی صدرك حرج منه لتنذر به وذکری للمؤمنین) ت اشبو بر کتابدر که ایندرلدی سنك جانبکه پس کرکدر که اولمیه سنك سینه کده هیچ بر طارلق آنی ارشد ایتمکدن (نازل قلندی) تا که قورقوده سن انکله و نصیحت اجلیچون مسلمانلره (اتبعوا ما انزل الیکم من ربکم ولا تتبعوا من دونه اولیاء قلیلا ما تذکرون) ت تابع اولکز اول شیئه که ایندرلدی سزلك جانبکزه کندو ربکزدن و اویمیکز الله دن غیری احبابلره (یعنی باطل اولان معبودلره که دوست طوتر ایدیلر) آز قبول ایدرسکز نصیحتی (وکم من قریة اهلکناها فجاءها بأسنا بیاتا او هم قائلون) ت و چوق کویلر که هلاك ایتدك آنلری پس کلدی شو کویلره بزم عذابمز آنلر کیجه قرار بولمش ایکن یاخود آنلر اویلن وقتنده اویومشلر ایدی (فما کان دعواهم اذ جاءهم بأسنا الا ان قالوا انا کنا ظالمین) ت پس اولمدی آنلرك سوزلری اول وقتکه کلدی آنلره

بزم عقو بتز مكر شو كه ديديلر البته بزلر ظالملر ايدك (فلنسئلن الذين ارسل اليهم ولنسئلن المرسلين) ت پس البته بزلر سؤال ايدرز اول امتلردنكه پيغمبر كوندرلدى آنلرك جانبنه والبته سؤال ايدرز پيغمبرلردن (فلنقصن عليهم بعلم وما كنا غائبين) ت پس البته بيان ايدرز آنلرك حضورنده (يعنى ايشلرنك جملهسنى) بيلهرك واولمدق بزلر خبرسز (والوزن يومئذ الحق فمن ثقلت موازينه فاولئك هم المفلحون) ت وعمللرى طارتمق انصافله اول كونده اولهجقشيدر پس هر كسنه كه آغر اوله آنك كوزل اولان عملنك ترازوسى پس آنلردر نجات بولنلر (ومن خفت موازينه فاولئك الذين خسروا انفسهم بما كانوا بآياتنا يظلمون) ت وهر كسنه كه يينى اولدى آنك ايو اولان اعمالنك ترازوسى پس اشبو كروه اول كسنهلردركه زيان ايتديلر كندو نفسلرنك حقنده اول سببله كه بزم نشانهلرمزى انكار ايدرلرايدى * ف هر شخصك عمللرى يازيلور و زنه موافق شو عملدركه كوكلك طوغريلغيله ومحبتله والله سبحانهنك امرينه موافقتله وعملى وقتنده ادا ايده اكر بويله ايتسه شو عملك وزنى زياده اولور وا كر رياايله عمل ايتسه ويا الله سبحانهنك حكمنه موافق ايتسه ياوقتنده ادا ايتمزسه پس آنك وزنى آز اولور وآخرتده عمل كاغدلرى وزن اولنور وهر كسنهنك كوزل اولان عملنك كاغدى آغر اولسه آنك كناهلرى عفو اولنور وا كر يينى اولسه عذابده طوتلور (ولقد مكناكم فى الارض وجعلنا لكم فيها معايش قليلا ما تشكرون) ت قرار ويردك سزه يرده وپيدا ايتدك ديرلككزك سببلرينى وسز آز شكر ايدرسكز (ولقد خلقناكم ثم صورناكم ثم قلنا للملائكة اسجدوا لآدم فسجدوا الا ابليس لم يكن من الساجدين) ت يراتدق سزى (يعنى سزك باباكزى) صكره صورتلندك سزى (يعنى باباكزى) صكره ديدك فرشتهلره كه سجده ايدك آدمه پس سجده ايتديلر مكر شيطان اولمدى سجده ايدنلردن (قال ما منعك الا تسجد اذ امرتك قال انا خير منه خلقتنى من نار وخلقته من طين) ت ديدى الله نه شى منع ايتدى سنى آندنكه سجده ايدهسن اول وقتكه بيوردم سكا ديدى بن ايويم آندن يراتدك بنى اوددن ويراتدك آنى چاموردن (قال فاهبط منها فما يكون لك ان تتكبر فيها فاخرج انك من الصاغرين) ت ديدى الله اشاغى اين كوكدن نيچونكه لايق دكادر سكا كه بيوكلنهسن آنده پس طشره چيق

البتهسن ذليللردنسن (قال انظرنى الى يوم يبعثون) ت ديدى اى الله مهلت وير بكا اولكونه دكين كه آدملر قالقرلر قبرلرندن (قال انك من المنظرين) ت ديدى الله البته سن مهلت ويرلمشلردنسن (قال فبما اغويتنى لاقعدن لهم صراطك المستقيم) ت ديدى پس اول سببله كه ازغين قيلدك بنى البته اكلشورم آدمله ايچون سنك طوغرى اولان يولكده (يعنى تاكه شو يولدن آنلرى منع ايدهيم) * ف يعنى بنكه آزغين اولدم شمدى آنلرى آزدررم (ثم لآتينهم من بين ايديهم ومن خلفهم وعن ايمانهم وعن شمائلهم ولا تجد اكثرهم شاكرين) ت صكره كلورم آنلرك جانبنه آنلرك اوكندن وارقهسندن وصاغ جانبندن وصول جانبندن وبولمزسن آنلرك چوغنى شكر ايديجى (قال اخرج منها مذؤما مدحورا لمن تبعك منهم لاملان جهنم منكم اجمعين) ت ديدى طشره چيق كوكدن كوتواولمش سورلمش اولديغك حالده يمين ايدرمكه هر كسنه تابع اولسه سكا آدملردن البته طولدريرم جهنمى سزك جملهكزدن (ويا آدم اسكن انت وزوجك الجنة فكلا من حيث شئتما ولا تقربا هذه الشجرة فتكونا من الظالمين) ت وديدك اى آدم ساكن اول سن وسنك قارك جنتده پس ييكز هر بريردنكه ديلرسكز ويقين اولميكز اشبو آغجه كه اولورسكز ظلم ايدنلردن (فوسوس لهما الشيطان ليبدى لهما ما ورى عنهما من سوآتهما وقال ما نهاكما ربكما عن هذه الشجرة الا ان تكونا ملكين او تكونا من الخالدين) ت پس وسوسه ويردى آنلره شيطان تا اشكاره ايده آنلر ايچون اول شيئى كه كيزلو ايدى آنلرك نظرندن ناموسلنهجق اعضالرن وديدى آنلره منع ايتمدى سزى سزك ربكز اشبو آغجدن مكر آندن احتياط ايچونكه فرشته اولورسكز ياخود اولهسكز ابدى اولنلردن *ف عيب كيزلو ايدى يعنى استنجا حاجتى وشهوت حاجتى جنتده يوق ايدى وآدم وحوا ايدنلرى اوزرنده لباسلر وارايدى كه آنلر اصلا چيقارلمزايدى زيرا كه اول لباسلرى چيقارمغه حاجت يوقدى وآنلر كندى اعضالرندن واقف دكللرايدى وقتا كه آنلردن اشبو كناه صادر اولدى شو وقتده آدمله لازم اولان شيلر پيدا اولدى وآدم وحوا كندو حاجتلرندن خبردار اولديلر وكندو اعضالرينى كورديلر (وقاسمهما انى لكما لمن الناصحين) ت ويمين ايتدى آنلره كه البته بن سزه نصيحت ايدنلردنم (فدلاهما بغرور فلما ذاقا الشجرة بدت لهما سوآتهما وطفقا يخصفان عليهما من ورق الجنة وناداهما ربهما الم انهكما

عَنْ تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ وَاَقُلْ لَكُمَا اِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ) ت آغچ جانبنه آنلری ایندردی
الداتمغله پس وقتا که طاتدیلر اول آغچدن آنلره ناموسلنه‌جق یرلری ظاهر اولدی شروع
ایتدیلرکه جنت اغاجنك یپراقلریدن بر برینه یاپشدیروب اوزرلرینه قویه‌رق ستر عورت
ایتدیلر وربلری انلری چاغردیکه منع ایتمدیمی سزی اشبو آغچدن ودیمدیمی سزه
ابلیس سز کیچون اشکاره دشمندر (قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا وَاِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ
مِنَ الْخَاسِرِينَ) دیدیلر ای بزم ربمز بز ظلم ایتدك کندو نفسمزه واکر یارلغمزسك بزی
واسرکمزسك بزی البته البته بز اولورز زیان ایدنلردن (قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ
عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْاَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ اِلَى حِينٍ) ت دیدی الله آشاغی اینك بعضکز
بعضکزه دشمن اولورسکز وسز کیچون یرده قرارکاه وفائده لنمك واردر معین وقته دکین
یعنی اولنه دکین (قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ) ت دیدی الله یرده
دیریلك ایدرسکز و یرده اولورسکز و یردن طشره کتوریلورسکز (يَا بَنِي آدَمَ قَدْ اَنْزَلْنَا
عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُوَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَى ذَلِكَ خَيْرٌ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللهِ لَعَلَّهُمْ
يَذَّكَّرُونَ) ت ای آدم اولادی سزلك اوزرکزه ناموس یریکزی اورتر لباس ایندردك وزینت
لباسینی دخی یراتدق وتقوی لباسی بونلردن خیرلو وکوزلدر اشبو لباسلری کوندرمك اللهك
نشانه‌لرندندرتا که آنلر نصیحت قبول ایده‌لر * ف یعنی سزلك دشمن سزدن جنتك لباسنی
چیقاردی صکره بز سزه دنیاده لباس یاتغمك تدبیرینی اوکرتدك شمدی شو لباسی کیمك که
انده تقوی اولور قوجه‌لرایپك لباسی کیمه‌لر وهم اتکلری دخی چوق اوزون قویمه‌لر
واولشیکه آندن منع اولنمش ایتمه‌لر وقاریلر شویله لباسی کیمه‌لر که اینجه اولوب آندن
آنك اعضاسی کورینه وینه زینت محللرینی وزینتلرینی اجنبیلره کوسترمیه‌لر
(يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا اَخْرَجَ اَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا
سَوْآتِهِمَا اِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ اِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ اَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ) ت ای آدم اولادی آزغین قیلمه سزلری شیطان نیجه که چیقاردی سزلك بابا
وانا کزی جنتدن آنلرك عورت یرلرینی بر برینه کوسترمك ایچون لباسلرینی چیقاردی
والبته شو شیطان وانك قشونی سزی کورر اول یردنکه سز آنلری کورمزسکز تحقیق
بز شیطانلری ایمان کتورمین کیمه‌لر ایچون أحباب ودوست یصه‌دق (وَاِذَا فَعَلُوا

فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللهُ اَمَرَنَا بِهَا قُلْ اِنَّ اللهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ اَتَقُولُونَ عَلَى
اللهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ) ت اکر انلر بر کوتو ایشی ایشلسه‌لر دیرلر که بولدق بزلر اشبو ایش
اوزرینه بابالرمزی والله امر ایتدی بزه اشبو ایشله دیکل آنلره تحقیق الله کوتو ایش
ایشلمکه امر ایتمز حقیقتنی بیلمدیککزشیئ الله تعالی یه نسبت ایدوب دیرمیسکز * ف یعنی سز
ایشتدیکزکه سزلك اول بابا کزشیطانك الداتمسیله آلداندی پس نیچون بابا کز ایشلمدیکن
سنده کتوریورسکز (قُلْ اَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَاَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ
مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَاَكُمْ تَعُودُونَ) ت دیکل بیوردی بنم ربم انصاف ایله وطوغرلدك
یوزکزی (یعنی کعبه جانبنه) هر نمازك وقتنده وعبادت ایدلك آ کا خالص قیلدیغکز
حالده عبادتکزی آنکیچون نیچه که یراتدی سزی انك کبی بردخی اول حالته عودت ایدرسکز
یعنی یاشی اچق وایاغی یالین قابقلو حشر اولنورسکز (فَرِيقًا هَدَى وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ
الضَّلَالَةُ اِنَّهُمُ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ اَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللهِ وَيَحْسَبُونَ اَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ) ت
بر کروهه طوغری یول کوستردی و بر کروهی آزغین براقدی ثابت اولدی آنلر اوزرینه
ازغینلق تحقیق آنلر دوست طوتدیلر شیطانلری اللهدن غیری وظن ایتدیلرکه آنلر طوغری یول
بولمشلردر (يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا اِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُسْرِفِينَ) ت ای آدمك اولادلری طوتکز کندو زینتکزی (یعنی کندو لباسکزی)
هر بر نمازك وقتنده و یمکز وایچکز وحددن کچمکز البته الله سومز حددن کچنلری
* ف یعنی کندو ورنتکزی یعنی لباس کیمك نمازده فرضدر ارککلر کوبکنك آلتندن
دیزنه قدر اورتمك وقاریلر ایسه تمام بدنی مکر جاریه دیزندن آیاقلرینه قدر اچق اولمق
وقولتغندن باشنه قدر آچق اولمق معافدر ونازلك واینجه لباسلر که اعضاو بدنك توبی
کورینورانی کیمك اوددکادرو بیوردیکه اسراف ایتمکز یعنی شرعا ممنوع اولان شیئ
ایشلمکز (قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللهِ الَّتِي اَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ
آمَنُوا فِي الْحَيَوةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ) ت دیکل کیم
حرام قیلدی اللهك کندو قوللر یچون یراتدیغی زینتنی وکیم حرام قیلدی رزقدن
کوزل اولان شیلری دیکل اشبو لباسلردن و یمه‌جکلردن پاك اولان شیلر ایمان کتورنلر
ایچوندر دنیادیریلکنده (یعنی آنلره لایقدرا کرغیریلر دخی استعمال ایتسه‌لرد.
ومؤمنلر ایچون) خاص اولوبدر قیامت کوننده بونك کبی بیان ایدرز نشانه‌لری اول کروه
ایچونکه بیلورلر * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه اشبو آیتده اشارت واردر جهودلرك

ونصارالرك رهبانلرنك مذهبلرى ردينه وهم عربدن الله سبحانه نك عبادتنه دورشنلرك
ردينه كه عكده وايچمكده توسعى وكيكشلكى مكروه عدا ايدرلر * ف يعنى شرعا منع اولنان
ايشلرده صرف ايتمه بشقه كونه عك وايچمك جمله سى جائزدر دنيا نعمتلك هپسى مؤمنلر
ايچون خلق اولنمش ايكن دنياده كافرلرده شريك اولديلر آخرت نعمتلرى جمله سى مسلمانلره
مخصوصدر كافرلرك آنده پايى يوقدر (قل انما حرم ربى الفواحش ما ظهر منها وما بطن والاثم
والبغى بغير الحق وان تشركوا بالله ما لم ينزل به سلطانا وان تقولوا على الله ما لا تعلمون) ت
ديكل كه بنم ربم انجق حياسز اولان ايشلرك آشكاره وكيزلو اولانلرينى حرام ايتدى دخى كناه
ايشلمكى وحقسزلقله حددن كچمكى وهيچ بر دليل يوغيكن الله تعالى يه شريك قوشمكزى
و بيلديككزشيئى الله تعالى يه افترا ايدوب سويلمكزى حرام ايلدى (ولكل امة اجل فاذا جاء
اجلهم لا يستأخرون ساعة ولا يستقدمون) ت وهر بر كروه ايچون معين اولان وقت واردر
(يعنى بر وقت معين واردر آنلرك هلاكى ايچون) پس چانكه كاسه (يعنى يقين اولسه)
آنلرك وقت معينلرى تاخير ايتمزلر بر ساعت ونه ايلرو كچرلر (يا بنى آدم اما يأتينكم رسل منكم
يقصون عليكم آياتى فمن اتقى واصلح فلا خوف عليهم ولا هم يحزنون) ت (ديدك يعنى آدمك
دلله نيچه كه سورهٔ بقره ده اكا اشارت اولدى) اى آدمك اولادى اكر سزلره سزك جنسكزدن
پيغمبرلر كاوب سزك اوزركزه بنم نشانه لريمى اوقودقده هر كسنه كه صاقنسه وايو ايش
ايشلسه اول كسنه لره هيچ بر قورقو يوقدر وآنلر هيچ غملنمزلر (والذين كذبوا بآياتنا
واستكبروا عنها اولئك اصحاب النار هم فيها خالدون) ت واول كسنه لركه يلانه نسبت ايتديلر
بنم نشانه لريمزى ويبوكلك كوستر ديلر اول نشانه لرى قبول ايتمكدن آنلر جهنم اهليدرلر
جهنمده ابديدرلر (فمن اظلم ممن افترى على الله كذبا او كذب بآياته اولئك ينالهم
نصيبهم من الكتاب حتى اذا جاءتهم رسلنا يتوفونهم قالوا اين ما كنتم تدعون من دون الله
قالوا ضلوا عنا وشهدوا على انفسهم انهم كانوا كافرين) ت پس كيمدر زياده ظلم ايديجى
اول كسنه دنكه باغلدى الله اوزرينه يلانى ياخود يلانه نسبت ايتدى انك نشانه لرينى
اشبو كروه ايريشور آنلره آنلرك پايى اولشمدنكه يازلدى لوح محفوظده (يعنى نعمت
وعذابكه مقدردر دنياده آنلره ايريشور) چانكه كلورلر آنلره يقين بزم رسوللرمز تا كه
جانلرينى آلهلر آنلره ديرلركه نره ده در اولشيكه سزلر آكا عبادت ايتديكز الله دن غيرى ديرلر
غائب اولديلر آنلر بزلردن واقرار ايتديلر كندو نفسلرى اوزرينه آنكله كه كندولرى كافر

ايديلر (قال ادخلوا فى امم قد خلت من قبلكم من الجن والانس فى النار كلما دخلت امة
لعنت اختها حتى اذا اداركوا فيها جميعا قالت اخراهم لاولاهم ربنا هؤلاء اضلونا
فآتهم عذابا ضعفا من النار قال لكل ضعف ولكن لا تعلمون) ت حكم ايدر الله كه جندن
وآدملردن سزدن اول كچن امتلرله آتشه كيريكز هر وقتكه كه بر كروه جهنمه لعنت ايدر
بر بشقه كروهه كه كندو مثليدر تا چانكه جمله سى برى برلرينه قاوشورلر جهنمده دير
آنلرك اخركى كروهى اولكى كروهلرى حقنده اى بزم ربمز (اشبو متبوعلر) آزغين قيلديلر
بزى پس وير آنلره ايكى قات عذابى جهنمده بيورر الله هر بريكزك عذابى ايكى قاتدر وليكن
بيلمزسكز * ف يعنى تابع اولانلره كفرسببندن وكفرده تقليدايتمك سببندن عذاب اولور
ومتبوعلره آزغين اولق وآزدرمق سببندن عذاب اولور * ف يعنى بر سببدن كچنلرك
كناهى چوقدركه لاحقلر ايچون كوتو عادت قوديلر وبر حسابدن لاحق اولان امتك كناهى
چوقدر زيرا كه سابقلرك حالنى ايشتديلر عبرت ايتمديلر (وقالت اولاهم لاخراهم
فما كان لكم علينا من فضل فذوقوا العذاب بما كنتم تكسبون) ت دير انلرك اولكيلرى
آخركيلرينه سزك ايچون بزم اوزرمزه هيچ بر بيوكلك يوقدر پس طاديكز عذابى
ايشلديككزشى سببيله (ان الذين كذبوا بآياتنا واستكبروا عنها لا تفتح لهم ابواب السماء
ولا يدخلون الجنة حتى يلج الجمل فى سم الخياط وكذلك نجزى المجرمين) ت تحقيق اول
كسنه لركه يلانه نسبت ايتديلر بزم نشانه لرمزى وبيوكلك كوستر ديلر اول نشانه لرى
قبول ايتمكدن آچلمز آنلر ايچون كوكلرك قپولرى وكيرمزلر جنته اولوقته دكين كه دوه
ايكنه نك دلكندن داخل اوله (يعنى جنته كيرملرى محالدر) بونك كبى جزا ويررز كونو
ايشليلرى (لهم من جهنم مهاد ومن فوقهم غواش وكذلك نجزى الظالمين) ت البته
آنلر ايچون جهنمدن آنلرينه دوشمه واوستلرينه اورتولر واردر واشبو جزا كبى جزا ويررز ظلم
ايديجيلرى (والذين آمنوا وعملوا الصالحات لا نكلف نفسا الا وسعها اولئك اصحاب
الجنة هم فيها خالدون) ت واول كسنه لركه ايمان كتورديلر وايشلديلر كوزل اولان
ايشلرى تكليف ويرمزهيچ بر كسنه يه مكر آنك طاقتى قدرى اول كروهلر جنت اهليدرلر
وانلر انده ابدى اولورلر (ونزعنا ما فى صدورهم من غل تجرى من تحتهم الانهار وقالوا
الحمد لله الذى هدانا لهذا وما كنا لنهتدى لولا ان هدانا الله لقد جاءت رسل ربنا بالحق

ونودوا ان تلكم الجنة اورثتموها بما كنتم تعملون) ت وچیقاررز آنلرڭ سینه لرنده
اولان کین وحسدی (یعنی اول کین که جنت اهلنڭ سینه لرنده وارایدی طشره چیقاریرز
آنی نیچه که عثمان وعلی وطلحه وزبیر وعائشه رضی الله تعالی عنهم لرڭ ارهسنده وارایدی)
انلرڭ آلتندن ایرمقلر آقار و (جنتڭ مسکنلرینی کوردکده) دیرلر که اول اللهه حمد
اولسونکه دلالت ایتدی بزی شو جنتڭ جانبنه تحقیق قابل ایتمز بوقدی جنته یول بولمغه
اگر اول کوسترمسیدی بزه الله البته کلدی بزم ربمزڭ پیغمبرلری طوغریلقله (اول وقت
انلره) ندا اولنور که اشبو جنت سزه ایشلدیککز عمللر سببیله میراث ویرلدی * ف معلوم
اولدیکه ایو اولان آدملرڭ قلبنده بربرلرندن بر کدر اولور ایسه جنته یقین کلدکلرنده
قلبلری بربرلرینه صاف اولور صکره جنته داخل اولورلر حضرت علی رضی الله عنه
بیوردی که الله سبحانه اول کسنه لره بیوردیکه بونلر جنتڭ وارثلریدرلر پس آنلر
آدمڭ میراثنی بولدیلر وبن وعثمان وطلحه وزبیر رضی الله عنهم شو کسنه لردنز (ونادى
اصحاب الجنة اصحاب النار ان قد وجدنا ما وعدنا ربنا حقا فهل وجدتم ما وعد ربكم حقا
قالوا نعم فاذن مؤذن بينهم ان لعنة الله على الظالمين) ت وچاغرر جنت اهلی جهنم اهلنه
تحقیق طوغری بولدق بزلر اول شیئی که وعده ویردی بزه بزم ربمز پس آیا سزدخی طوغری بولدیکزمی
اول شیئی که وعده ویردی سزه سزلڭ ربکز دیدیلر اوت پس آنلرڭ ارهسنده بر کسنه ندا ایده که
اللهڭ لعنتی ظلم ایشلیلر اوزرینه در (الذين يصدون عن سبيل الله ويبغونها عوجا وهم
بالآخرة كافرون) ت شول کسنه لر که کیرو طوتدیلر آدملری اللهڭ یولندن
ودیلدیلر آنڭ ایچون اگریلکی (یعنی دیلدیلر که شبهه لر ایله اشبو یولی باطل قیله لر)
آنلر آخرته اینانمزلر * ف الله سبحانه قران شریفده اکثر گناهکارلر اوزره انصافسزدیو
بیوردی ایکن لعنت ایتمدی مگر بو کسنه لره (وبينهما حجاب وعلى الاعراف رجال
يعرفون كلا بسيماهم ونادوا اصحاب الجنة ان سلام عليكم لم يدخلوها وهم يطمعون)
ت وجنتله جهنمڭ ارهسنده بر پرده واردر (کما کا اعراف دیرلر) واعراف اوزرینه برقاچ
آدملر اولورکه بیلورلر جنت وجهنم اهلنڭ جمله سنی قیافتلریله وچاغرر جنت
اهلنه که سلامتلك سزلڭ اوزریکزه اولسون حالا اعراف اهلی دخی جنته کلمدیلر
وآنلر طمع طوترلر (جنته کلمکی) * ف اعراف جنتله جهنمڭ ارهسنده بر دیواردر
اشبو دیوار اوزرنده برقاچ نجات اهلی واردر که حشردن وحسابدن فارغ اولدرلر جنت
وجهنم اهلنی علامتلریله بیلورلر وجنت اهلنه سلامتلکله مژده ویررلر واول کسنه لر
بو وقتده دلڭ امیدوار ایکن اشبو مژده یی ایشتدکده خوشحال اولورلر (واذا صرفت

ابصارهم تلقاء اصحاب النار قالوا ربنا لا تجعلنا مع القوم الظالمين) ت وچاندکه
دوندریلور اعراف اهلنڭ کوزلری جهنم اهللرنڭ جانبنه دیرلر ای بزم ربمز قیلمه
بزلری ظلم ایشلی اولان کروهلر ایله (ونادى اصحاب الاعراف رجالا يعرفونهم بسيماهم
قالوا ما اغنى عنكم جمعكم وما كنتم تستكبرون) ت وچاغرر اعرافڭ اهللری اول
کسنه لره که انلری قیافتلریله بیلورلر دیرلر مالکز وانصارکز وکلام حقدن تکبرکز سزی
عذابدن منع ایتمدیمی (اهؤلاء الذين اقسمتم لا ينالهم الله برحمة ادخلوا الجنة لا خوف
عليكم ولا انتم تحزنون) ت (اهل اعراف کفاره فقرای مؤمنینی کوستروب دیه لرکه)
بوکروه اول کسنه لردر کیمدرکه یمین ایتدیکز که انلره الله هیچ بر رحمت ایرشدرمز (اول وقت
فقرایه ندا اولنور که) کیریکز جنته قورقو یوقدر سزلڭ اوزرکزه سز غملنمزسکز (ونادى
اصحاب النار اصحاب الجنة ان افيضوا علينا من الماء او مما رزقكم الله قالوا ان الله حرمهما
على الكافرين) ت چاغررلر جهنم اهلاری اهل جنته که بزم اوزرمزه صو دوکڭ ایچه لم
یاخود اللهڭ سزه رزق ویردیکی شیلردن ویرڭ که ییه لم اهل جنت دیرلر که الله حرام قیلدی
انلرڭ هر ایکسنی کافرلر اوزرینه (الذين اتخذوا دينهم لهوا ولعبا وغرتهم الحيوة
الدنيا فاليوم ننساهم كما نسوا لقاء يومهم هذا وما كانوا بآياتنا يجحدون) ت اول
کسنه لرکه طوتدیلر کندودینلرینی اویون چق برشی واویونجاق والداتدی آنلری دنیا دیریلکی
پس بو کون اونودی ویرز آنلری نیچه که اونوتدیلر انلر اشبو کونلرینه اوغرایه جقلرینی
ونیچه که انکار ایتدیلر بزم نشانه لرمزی * یعنی الله سبحانه کافرلری اونوتقدن مراد
آنلری جهنمده ترك ایتمکدر (ولقد جئناهم بكتاب فصلناه على علم هدى ورحمة لقوم
يؤمنون) ت انلر ایچون بز بر کتاب کتوردك که انده احکامی تفصیل وعلم اوزره انلره صالح
مواعظی بیان ایتدك که اول مؤمنلره هدایت ورحمتدر (هل ينظرون الا تأويله يوم يأتي
تأويله يقول الذين نسوه من قبل قد جاءت رسل ربنا بالحق فهل لنا من شفعاء فيشفعوا لنا
او نرد فنعمل غير الذي كنا نعمل قد خسروا انفسهم وضل عنهم ما كانوا يفترون) ت
منتظر اولمزلر کافرلر مگر اشبو وعده یی طوغری قیله جق شیئه واول کونکه اول وعده نڭ

آثاری ظهور ایدر کاوره متقدم دنیاده اکا ایمان ایتموب ترک ایدنلر دیرلر که تحقیق بزم
ربمزک پیغمبرلری طوغریلقله کلمشیدی (بزلر تکذیب ایدوب اینانمدق ایدی) پس وارمیدر
بزم ایچون بوکون شفاعت ایدیجیلر تا شفاعت ایده بزم ایچون یاخود دنیایه دوندریلوب
ایشلدیکمز شیلرک غیریسنی ایشلیه‌یدک (یعنی مسلمان اوله‌لم و بته عبادت ایتمه‌لم) البته
زیان ایشلدیلر کندو نفسلرینک حقنده و غائب اولدی انلردن یلان باغلدقلری شی (یعنی یلان
ایله شفاعتچی اتخاذ ایتدکاری بتلر انلردن غائب اولدی) * ف یعنی کافرلر منتظر اولورلر که
قرآنده عذابک آنلره کلمسی خبر ویرلمش اکر طوغرو اولورسه یعنی وقوعه کاسه حکمی قبول
ایدرز لیکن بیلمزلر که عذاب وقوعه کادیکی وقتده عذابدن خلاص اولمزلر و عذابک
کلمسیله خبر ویرمک اول سببدندر که اولدن عذابدن صاقنه‌لر (ان ربکم الله الذی خلق
السموات والارض فی ستة ایام ثم استوی علی العرش یغشی اللیل النهار یطلبه حثیثا
والشمس والقمر والنجوم مسخرات بامره الا له الخلق والامر تبارک الله رب العالمین)
ت تحقیق سزک ربکز اول الله‌در که یاراتدی کوکاری و یری التی کونده صکره عرش
اوزره امری قرار بولدی اورتر کیجه ایله کوندزی (یعنی کاهیجه کیجه‌نک جزءلرینی کوندز
اباسیله اورتوب شو اجزالری کوندزک حسابنه داخل قیلر) طلب ایدر کیجه کوندزی
چابکلکله و یاراتدی کونشی و آیی و یلدزلری بویرلدیسنه تابع اولدقلری حالده خبردار اول
انکیچوندر یراتقلق و بویرلدی ویرمک زیاده بیولک اولدی الله عالملرک ربیدر * ف یعنی
کوندزدنصکره کیجه‌نک کلمسی اکا بکزر که برکسنه‌نک ارقه‌سنه دوشوب
سکرده‌رک و تیزلک ایدرک آنی طلب ایدر کبی کیدر (ادعوا ربکم تضرعا وخفیة انه
لا یحب المعتدین) ت عبادت ایدک کندو ربکزه یلوارمقله و آدملردن کیزلیجه البته الله
سومز حددن کچنلری * ف دعاده ایو زیاده کوزل شودر که دعایی کیزلیجه ایده تا که
ریا ایچون اولمیه و دعاده کوکالک ایچندن تضرعلاجقه لیکن کندو حددن کچمیه
یعنی کندو مقامندن اعلی اولان مقامی طلب ایتمیه (ولا تفسدوا فی الارض بعد اصلاحها
وادعوه خوفا وطمعا ان رحمت الله قریب من المحسنین) ت و کوتو ایش ایشلمک یرده
اصلاح اولندقدنصکره (یعنی رسول الله صلی الله علیه وسلمک بعثی سببندن) و عبادت ایدیکز
آکا قورققله و امید طوتقله تحقیق اللهک اسرکسی یقیندر کوزل ایش ایشلنلره * ف
یعنی فساد ایتمیکز یرده شویر اصلاح اولندقدنصکره یعنی کفر رسملرینی اسلامه قارشدرمیکز
و چاغرکز الله تعالی یه قورقیله و توقع ایله یعنی الله سبحانه اوزره قورقوسزلق ایتمیکز (وهو
الذی یرسل الریاح بشرا بین یدی رحمته حتی اذا اقلت سحابا ثقالا سقناه لبلد میت

فانزلنا

فانزلنا به الماء فاخرجنا به من کل الثمرات کذلک نخرج الموتی لعلکم تذکرون) ت اول
الله تعالی روزکارلری کندو رحمتنک اوکنده مژده‌جی کوندرر (یعنی یغموردن اول)
تا اول وقتده کین که چکان روزکار آغر بولوتلری قالدیرر سوررز اول بولوتی اولمش شهر
جانبنه ایندیرز اول بولوت واسطه‌سیله صویی پس چیقاریرز اول صو ایله هر بر یمشک
جنسندن بونک کبی طشره چیقاریرز اولیلری دخی (یعنی قبرلرندن بونی بیان ایتدک)
تا که سزلر نصیحت قبول ایده‌سکز (والبلد الطیب یخرج نباته باذن ربه والذی خبث
لا یخرج الا نکدا کذلک نصرف الآیات لقوم یشکرون) ت و ایو اولان شهر چیقارانک
بته‌جک شیلری کندو ربسنک بویرلدیسیله و کوتو اولان یرآنک بته‌جک شیئی چیقمز مکر
آزو کیج و نفعسز چیقار بویله بیان ایدرز نشانه‌لری اول کروه ایچون که شکر ایدرلر * ف
شاه ولی الله رحمه الله تعالی دیر که اشبو آیت مثالدر قلب سلیمده نصیحت تاثیر ایتمک و سلیم
اولمین قلبده نصیحت اثر ایتممک اوزره * ف الله سبحانه کندو قدرت کامله‌سینی بیان ایتدی
روزکار اسمک و یغمور یاغمق و بته‌جک شیلر بتمکده اشبو مثل کبی بیلدیردی اولیلرک
قبرندن چیقملرینی و اشبو اولیلری دیرلمک و چیقمق ایکی نوع اوزرینه‌در بریسی قیامت
کوننده قبرلرندن قالقمق کبی و بریسی دنیاده یعنی آدملرک جاهللرن پیغمبرلر کوندروب
انلره تعلیم ایتدی پس اول کسنه‌لر که ایو استعداد صاحبی ایدیلر سرحد کماله ایرشدیلر
و اول کسنه‌لر که استعدادلری کوتو ایدی آنلره دخی بر آز ناقص اولان فائده ایرشدی
(لقد ارسلنا نوحا الی قومه فقال یا قوم اعبدوا الله ما لکم من اله غیره انی اخاف علیکم
عذاب یوم عظیم) ت کوندردک نوح پیغمبری کندو قومی جانبنه پس دیدی ای بنم قوم
عبادت ایدک الله تعالی یه یوقدر سزک ایچون هیچ بر معبود آندن غیری تحقیق بن قورقرم
سزک اوزریکزه بیولک اولان کونک عذابندن یعنی قیامت کوننک عذابندن (قال الملا
من قومه انا لنراک فی ضلال مبین) ت دیدیلر بیولک کاری آنک قومندن بزلر کوریورز سنی
آشکاره ازغینلقده (قال یا قوم لیس بی ضلالة ولکنی رسول من رب العالمین) ت دیدی
ای بنم قوم بنده هیچ آزغینلق یوقدر ولیکن بن پیغمبرم عالملرک ربسی جانبندن (ابلغکم
رسالات ربی وانصح لکم واعلم من الله ما لا تعلمون) ت ایرشدیرم سزه بنم ربمک پیغاملرینی
و سزه نصیحت ایدرم و بیلورم اللهک حکمندن اول شیئی که سز بیلمزسکز آنی (او عجبتم ان
جاءکم ذکر من ربکم علی رجل منکم لینذرکم ولتتقوا ولعلکم ترحمون) ت ایا تعجب

ایدرمیسکز آندنکه سزه بر نصیحت کله کندو ربکزك جانبندن سزك جنسکزدن بر آدم
اوزرینه تاقورقیده سزلری وسزلر صاقنه سکز اوله که سزلر رحمت اولنه سکز (فکذبوه
فانجیناه والذین معه فی الفلك واغرقنا الذین کذبوا بآیاتنا انهم کانوا قوما عمین) ت
یلانه نسبت ایتدیلر آنی بز نجات ویردك آنکا اول کسنه لره که انکله قایقده ایدیلر
وغرق ایتدك اول کسنه لری که یلانه نسبت ایتدیلر بزم نشانه لرمزی البته آنلر آیاتلرمزی
کورمز کروه ایدیلر (والی عاد اخاهم هودا قال یا قوم اعبدوا الله ما لکم من اله
غیره افلا تتقون) ت وکوندردك عاد قومی جانبنه کندو قرنداشلری هودی
دیدی ای بنم قوم عبادت ایدك الله تعالی یه یوقدر سزکچون هیچ بر معبود آندن غیری
ایا قورقزمیسکز (قال الملا الذین کفروا من قومه انا لنراك فی سفاهة وانا لنظنك من
الکاذبین) ت دیدی قومنك کافرلرنك بیوکلری بزلر کورریورز سنی عقلسزلکده
وبزلر ظن ایدیورز سنی یلانجیلردن (قال یا قوم لیس بی سفاهة ولکنی رسول من رب
العالمین) ت دیدی ای بنم قوم یوقدر بنده هیچ بر عقلسزلك ولیکن بن پیغمبرم عالملرك ربی
جانبندن (ابلغکم رسالات ربی وانا لکم ناصح امین) ت ایرشدریرم سزه ربمك پیغاملرینی
وبن سز کیچون امین اولان ایولککزی دیلیجیم (اوعجبتم ان جاءکم ذکر من ربکم علی رجل
منکم لینذرکم واذکروا اذ جعلکم خلفاء من بعد قوم نوح وزادکم فی الخلق بسطة
فاذکروا آلاء الله لعلکم تفلحون) ت ایا عجب ایدرمیسکز آندنکه سزه نصیحت کله ربکزك
جانبندن سزك جنسکزدن بر مرد اوزرینه تاقورقیده سزی وخاطریکزه کتورك اللهك
نعمتنی اول وقتکه سزلری خلیفه یصه دی نوحك قومندن صکره وزیاده قلدی سزی خلقتده
وقوتده پس ذکر ایدك اللهك نعمتلرینی تاکه سز نجات بوله سکز (قالوا اجئتنا لنعبد الله
وحده ونذر ما کان یعبد آباؤنا فأتنا بما تعدنا ان کنت من الصادقین) ت دیدیلر آیا کلدککز
اللهه عبادت ایدوب بابالرمزك عبادت ایتدکلری بتلری ترك ایتمزه امر ایتمکه می
کلدك پس کتور بزه اول شیئ که وعده ویررسن بزه آنکله یعنی کتور وعد ایتدیکك
عذابی اکر سوزکده کرچك ایسك (قال قد وقع علیکم من ربکم رجس وغضب

اتجادلوننی فی اسماء سمیتموها انتم وآباؤکم ما نزل الله بها من سلطان فانتظروا انی
معکم من المنتظرین) ت دیدی البته ثابت اولدی سزك اوزرکزه ربکزك جانبندن
عذاب وطارغنلق آیا جدال ایدرمیسکز بنمله بر قاچ آدلر باینده که انلری سزك وباباکزك آلهه
دیو تسمیه ایتدیککز بتلردر ایندرمه دی الله آنلر ایچون هیچ بر دلیل پس منتظر اولکز
بن دخی سزکله بیله منتظر اولانلردنم (فانجیناه والذین معه برحمة منا وقطعنا دابر الذین
کذبوا بآیاتنا وما کانوا مؤمنین) ت پس نجات ویردك هوده واول کسنه لره که آنکله برابر
ایدیلر بزم جانبمزدن اسرکمکله وکسدك اول کسنه لرك کوکنی که یلانه نسبت ایتدیلر بزم
نشانه لرمزی ومسلمان اولمدیلر (والی ثمود اخاهم صالحا قال یا قوم اعبدوا الله ما لکم
من اله غیره قد جاءتکم بینة من ربکم هذه ناقة الله لکم آیة فذروها تأکل فی ارض
الله ولا تمسوها بسوء فیأخذکم عذاب الیم) ت وکوندردك ثمود قومنه آنلرك قرنداشلری
صالحی انلره دیدی ای بنم قوم عبادت ایدك الله تعالی یه یوقدر سز کیچون هیچ بر معبود آندن
غیری سزه کلدی ربکز جانبندن معجزهٔ ظاهره کادی اللهك قدرتیله یارادلمش اشبو دیشی
دوه سز کیچون بر نشانه در پس قویویرکز آنی که اللهك یرنده اوت ییه وطوقنمیکز آنی هیچ
بر قبیلق ایله که سزی الم ویریجی عذاب طوتر (واذکروا اذ جعلکم خلفاء من بعد عاد
وبوأکم فی الارض تتخذون من سهولها قصورا وتنحتون الجبال بیوتا فاذکروا آلاء الله
ولا تعثوا فی الارض مفسدین) ت ویاد ایدك اللهك نعمتنی اول وقتکه یصه دی سزی
پادشاهلر عاد قومندن صکره وقرار ویردی سزه یرده یرلك یومشق محللرنده کوشکلر یپارسکز
وطاغلری اویوب اولر یپارسکز پس یاد ایدك اللهك نعمتلرینی ویر یوزنده فساد سعی ایتمك
(قال الملا الذین استکبروا من قومه للذین استضعفوا لمن آمن منهم اتعلمون ان صالحا
مرسل من ربه قالوا انا بما ارسل به مؤمنون) ت صالحك قومندن اول بیوکلر که بیوکلك
ایتدیلر اول قومدن ضعیف صایدقلری ایمانه کلنلره استهزا یوزندن دیدیلر که صالح
ربی طرفندن کوندرلمش پیغمبر اولدیغنی بیلورمیسکز دیدیلر ایمان اهلی اوت بزلر
اول بر شریعتله که کوندرلمشدر اول شریعته ایمان کتورمشلرز (قال الذین استکبروا
انا بالذی آمنتم به کافرون) ت دیدیلر ایماندن تکبرلك ایدنلر اول بر شیکه ایمان

کتوردیکزبزلر اکامنکر وکافرلرز (فعقروا الناقة وعتوا عن امر ربهم

وقالوا یا صالح ائتنا بما تعدنا ان کنت من المرسلین) ت پس اول دوه‌یی کسدیلر وکچدیلر

کندور بلرنك بیورلدینندن ودیدیلر ای صالح کتور بزه اوشی‌ٔ که قورقودرسن بزی

آنکه اکرسن پیغمبرلردن ایسك (فاخذتهم الرجفة فاصبحوا فی دارهم جاثمین) ت پس

انلری زلزله طوتوب خانه‌لرنده کندودیزلری اوزره چوکوب هلاك اولدیلر (فتولی

عنهم وقال یا قوم لقد ابلغتکم رسالة ربی ونصحت لکم ولکن لا تحبون الناصحین) ت

پس یوز چویردی صالح آنلردن ودیدی ای بنم قومم ایرشدردم سزه کندو ربك

پیغاملرینی وایولك ایتدم سزه ولیکن سومزسکز بنم ایولك ایدنلری (ولوطا اذ قال لقومه

اتاتون الفاحشة ما سبقکم بها من احد من العالمین) ت ولوطی (سذوم قومنه کوندردك)

اولوقت قومنه دیدی ایا ایدرمیسکز اول حیاسزلغی سزدن اول آنی عالملردن هیچ

برکسه ایتمدی (انکم لتاتون الرجال شهوة من دون النساء بل انتم قوم مسرفون) ت

سزلر کاورسکزشهوتله اوغلانلرك ارقه سنه قاریلردن غیری بلکه سزلر حددن کچیلرسکز

(وما کان جواب قومه الا ان قالوا اخرجوهم من قریتکم انهم اناس یتطهرون) ت

واولمدی انك قومنك جوابی مکرشوکه دیدیلر چیقارك آنلری (یعنی لوطی وا کا تابع

اولنلری) کندوکویکزدن که آنلر پاکلك طلب ایدن آدملردر (فانجیناه واهله الا امرأته

کانت من الغابرین) ت پس نجات ویردك آ کا وآنك اهلنه مکر آنك قاریسنه که دیارلرنده

قالنلردن اولوب هلاك اولدی (وامطرنا علیهم مطرا فانظر کیف کان عاقبة المجرمین) ت

ویاغدردق بزلر آنلر اوزرینه یغموری (یعنی طاشدن) پس باق نیچه اولدی کوتی ایشلیلرك

آخری (والی مدین اخاهم شعیبا قال یا قوم اعبدوا الله ما لکم من اله غیره قد جاءتکم بینة

من ربکم فاوفوا الکیل والمیزان ولا تبخسوا الناس اشیاءهم ولا تفسدوا فی الارض بعد

اصلاحها ذلکم خیر لکم ان کنتم مؤمنین) ت وکوندردك مدین قومنك جانبنه کندو

قرنداشلری شعیبی دیدی ای بنم قومم عبادت ایدك الله تعالی یه یوقدرسزکچون هیچ بر

معبود اللهدن غیری کلدی سزه بردلیل ربکزلك جانبندن پس تمام ایدك اولچیکزی

وترازو

وترازوکزی وناقص ویرمیکز آدملره آنلرك اشیالرن وکوتولك ایتمیکز یرده ایو اولدقدنصکره

اشبو دیدیکم سوزلرزیاده ایودر سزکچون اکرسز ایمان کتوریجیلر ایسه‌کز (ولا تقعدوا

بکل صراط توعدون وتصدون عن سبیل الله من آمن به وتبغونها عوجا واذکروا اذ کنتم

قلیلا فکثرکم وانظروا کیف کان عاقبة المفسدین) ت واوطورمیکز هر یولده که

قورقودرسکز ومنع ایدرسکز اللهك یولندن اول کمسنه‌یی که ایمان کتوردی الله سبحانه یه

ودیلرسکز اول یول ایچون اکرلکی وذکر ایدك اولوقتیکه سز آز ایدیکز پس چوق

قلدی سزی الله وباقك نیچه اولدی کوتو ایشلیلرك آخری (وان کان طائفة منکم آمنوا

بالذی ارسلت به وطائفة لم یؤمنوا فاصبروا حتی یحکم الله بیننا وهو خیر الحاکمین)ت واکر

سزدن برکروه بنم ارسال اولندیغم شیئه ایمان کتورسه وبرکروه ایمان کتورمسه پس

منتظر اولکز اولوقته دکینکه حکم ایده الله بزم ارهمزده والله تعالی حکم ایدنلرك زیاده

کوزلیدر * ف یعنی واجب اولدیکه جمله‌سی ایمان کتورمك اوزرینه متفق واولرچانکه

متفق اولمدیلر فیصل اولنمق ایچون امره منتظر اوله‌لر (قال الملأ الذین استکبروا من

قومه لنخرجنك یا شعیب والذین آمنوا معك من قریتنا او لتعودن فی ملتنا قال اولو کنا

کارهین) ت دیدیلر اول اشرافکه متکبرلك ایتدیلر آنك قومندن البته طشره چیقاریرز

ی شعیب سنی وسنکله برابر اول کمسنه‌لریکه ایمان کتوردیلر سکا کندوکویمزدن

یاخود که کیرودونرسز بزم دینمزه شعیب علیه السلام آیا کریه کوردیکمز دینه نیچه

دونرز دیدی (قد افترینا علی الله کذبا ان عدنا فی ملتکم بعد اذ نجانا الله منها وما یکون

لنا ان نعود فیها الا ان یشاء الله ربنا وسع ربنا کل شیء علما علی الله توکلنا ربنا افتح بیننا

وبین قومنا بالحق وانت خیر الفاتحین) ت البته باغلش اولورز اللهه اوزرینه یلانی اکر کیرو

دونسك سزلك دینکزه اندنصکره که نجات ویردی بزه الله سزلك ملتکزدن والبته لایق

دکلدر بزچون که کیرودونه‌لم اول دینه مکرکه دیلیه بزم ربمز ولانك الله بزم ربمز تعالی هر بر

شیئی بیلك یوزندن احاطه ایتمشدر الله تعالی یه تاپشوردق (ایمان اوزره ثبات عزی) ای بزم ربمز

حکم ایت بزم آره‌مزله قوممزك ارهسنده طوغریلقله وسن حکم ایدنلرك خیرلوسی سك

(وقال الملأ الذین کفروا من قومه لئن اتبعتم شعیبا انکم اذا لخاسرون) ت ودیدیلر اول

باشلرکه کافر ایدیلر شعیبك قومندن کندو ارقداشلرینه اکر تابع اولورسکز شعیبه البته

جزء ٩

سزاولوقتده زيان ايشلواولورسكز (فاخذتهم الرجفة فاصبحوا في دارهم جاثمين) ت
پس آنلرى شدتلو زلزله طوتدى كندو اولرنده ديزلرى اوزره دوشوب هلاك اولديلر (الذين
كذبوا شعيبا كان لم يغنوا فيها الذين كذبوا شعيبا كانوا هم الخاسرين) ت اول كسنه لركه
يلانه نسبت ايتديلر شعيبى ديرسن كه كويا يوق ايديلر كندو اولرنده اول كسنه لركه يلانه
نسبت ايتديلر شعيبى اولديلر آنلر زيان ايشليلر (فتولى عنهم وقال يا قوم لقد ابلغتكم
رسالات ربى ونصحت لكم فكيف آسى على قوم كافرين) ت پس يوز چويردى آنلردن
وديدى اى بنم قوم ايرشدردم سزه ربمك پيغاملرينى واوگوت ايتدم سزه پس نيجه غملنورم
كافر اولان قوم اوزرينه (وما ارسلنا في قرية من نبي الا اخذنا اهلها بالبأساء والضراء
لعلهم يضرعون) ت وكوندرمدك بزلر هيچ بر كويه هيچ بر پيغمبرى مگر طوتدق بزلر آنك
اهالى قيتلقله وكيفسزلكله تا وله كه آنلر زارلق ايدهلر (ثم بدلنا مكان السيئة الحسنة
حتى عفوا وقالوا قد مس آباءنا الضراء والسراء فاخذناهم بغتة وهم لا يشعرون) ت صكره
ويردك آنلره كوتولك يرينه ايولكى تا او وقته قدر كه چوق اولديلر وديديلر بابالرمزه دخى
قيتلق وراحت ايرشدى ايدى (يعنى زمانه نك عادتيدر كاهيجه قيتلق وكاهيجه راحت
اولور اعمال اوزرينه مواخذه بابندن دكل) پس انلرى ناكهان طوتدق وآنلر خبر طوتمزلر
ايدى * ف آدملرك كناهلرينك جزاسى دنياده ايرشور ايسه اميد اولنور كه توبه ايدهلر واكر كناه
ايتك اوزره جزاسى ويرلميوب تاخيره قالور ايسه اشبو مهلتدر الله سبحانه جانبندن پس
هلاك قورقوسى واردر مثلا اكر بر كسنه زهرى ايچوب چابجق قئ ايدرسه ديرلكه اميد
طوتلور واكر قارننده قالور ايسه ايشى تمام اولور (ولو ان اهل القرى آمنوا واتقوا
لفتحنا عليهم بركات من السماء والارض ولكن كذبوا فاخذناهم بما كانوا يكسبون) ت
واكر كويلر اهالى ايمان كتورسهيدلر وصاقنسهيدلر البته آچاردق آنلر اوزرينه
بركتلرى كوك جانبندن ويردن وليكن يلانه نسبت ايتديلر پس طوتدق آنلرى اوليشلك
وباليله كه ايشلديلر (افامن اهل القرى ان يأتيهم بأسنا بياتا وهم نائمون) ت ايا امين
اولديلرمى كويلر اهالى آندن كه آنلره بزم عذابمز كيجه وقتنده انلر كيجه اويورايكن
(اوامن اهل القرى ان يأتيهم بأسنا ضحى وهم يلعبون) ت آيا امين اولديلرمى كويلر اهالى
اندن كه آنلره بزم عذابمز قوشلق وقتنده آنلر اويونبازلق ايدرلر ايكن (افامنوا مكر

الله فلا يأمن مكر الله الا القوم الخاسرون) ت آيا امين اولديلرمى اللهك مكرندن يعنى هلاك
ايتمك تدبيرلرندن پس امين اولمز اللهك مكرندن مكر زيان ايشلو اولان كروهلر (اولم يهد
للذين يرثون الارض من بعد اهلها ان لو نشاء اصبناهم بذنوبهم ونطبع على قلوبهم فهم
لا يسمعون) ت آيا آشكار اولمديمى اول كسنه لره كه وارث اولورلر يره انده ساكن
اولنلرى هلاك ايتدكدنصكره كه اكر ديلسهيدم عذاب ايدردم آنلره آنلرك كناهلرى
عوضنده ومهر قوردز آنلرك قلبلرى اوزرينه پس آنلر ايشتمزلر (تلك القرى نقص عليك
من انبائها ولقد جاءتهم رسلهم بالبينات فما كانوا ليؤمنوا بما كذبوا من قبل كذلك
يطبع الله على قلوب الكافرين) ت اشبو كويلر كه ذكر ايدرز سكا آنلرك خبرلرينك
بعضنى آنلره آنلرك پيغمبرلرى كلدى معجزهلر ايله پس اصلا ايمان كتورمديلر اول شيئه كه
يلانه نسبت ايتديلر ايدى بوندن اول (يعنى رسوللرينك كلمسندن اول تكذيب ايتدكلرى
شيئى رسوللرى كلديكنده تصديق ايدر اولديلر) بونك كبى مهر قورر الله كافرلرك قلبلرى
اوزرينه (وما وجدنا لاكثرهم من عهد وان وجدنا اكثرهم لفاسقين) ت وبولمدق
بزلر آنلرك چوغنى عهدينه وفا ايديجى بلكه بولدق بزلر آنلرك چوغنى كوتو ايشليلر (ثم
بعثنا من بعدهم موسى بآياتنا الى فرعون وملائه فظلموا بها فانظر كيف كان عاقبة
المفسدين) ت صكره كوندردك آنلردنصكره موسايى كندو نشانهلرمز ايله فرعونك جانبنه
وآنك بلوكنك جانبنه پس كافر اولديلر شو نشانهلره باق نيجه اولدى كوتو ايشليلرك آخرى
(وقال موسى يا فرعون انى رسول من رب العالمين) ت وديدى موسى اى فرعون بن پيغمبرم
عالملرك مالكى جانبندن (حقيق على ان لا اقول على الله الا الحق قد جئتكم ببينة من
ربكم فارسل معى بنى اسرائيل) ت لايقمدر كه ديمم الله اوزرينه مكر طوغرو سوزى
تحقيق كتورمشم سزه بر نشانهلى ربكز جانبندن پس كوندر بنمله بيله بنى اسرائيلى (قال
ان كنت جئت بآية فأت بها ان كنت من الصادقين) ت فرعون ديدى اكر كتورمش سك
ايتى پس كتورانى اكر طوغرو ديجيلردن ايسك (فالقى عصاه فاذا هى ثعبان مبين) ت
پس موسى كندو عصاسنى يره براقدى همان اول عصا ظاهر الامر بر اژدها اولدى (ونزع

يده فاذا هى بيضاء للناظرين) ت والنى جيبندن چيقاردقده اق ونورلى اولدى باقنلره (قال الملا من قوم فرعون ان هذا لساحر عليم) ت ديدى بيوكلر فرعونك قومندن بر بريته البته اشبو آدم عالم سحركاردر (يريد ان يخرجكم من ارضكم فماذا تأمرون) ت ديلركه طشره چيقاره سزى يربكزدن پس نه شى بيوررسكز (قالوا ارجه واخاه وارسل فى المدائن حاشرين) ت ديديلر يا فرعون تأخير ايله آنى وقرنداشنى وكوندر شهرلره نقيبلر يعنى يساوللرى (يأتوك بكل ساحر عليم) ت تاكه كتورهلر سكا عالم ساحرلرى (وجاء السحرة فرعون قالوا ان لنا لاجرا ان كنا نحن الغالبين) ت كلديلر ساحرلر فرعونك اوكنه ديديلر كه بزيچون مزد واجرت اولميدر اكر بزلر غالب اولورسق (قال نعم وانكم لمن المقربين) ت ديدى اوت والبته سزلر بكا يقين اولنلردن اولورسكز (قالوا يا موسى اما ان تلقى واما ان نكون نحن الملقين) ت ديديلر اى موسى سنى اول آتارسن ويا خود بزمى اول آتهلم (قال القوا فلما القوا سحروا اعين الناس واسترهبوهم وجاؤا بسحر عظيم) ت ديدى سز اول آتى ويريكز پس اولوقتكه آتى ويرديلر سحر ايله باغلديلر آدملرك كوزلرينى وقورقتديلر آنلرى و بيوك سحرى كتورديلر (واوحينا الى موسى ان الق عصاك فاذا هى تلقف ما يأفكون) ت ووحى كوندردك موسى جانبنه كه آت كندو عصاكى پس چابك شو عصا يوتى ويرراولشيئ كه يلان يره اظهار ايتديلر (فوقع الحق وبطل ما كانوا يعملون) ت پس ثابت اولدى حق وباطل اولدى اولشيكه آنلر ايشلرايديلر (فغلبوا هنالك وانقلبوا صاغرين) ت پس (فرعونك بلوكى) مغلوب اولديلر وذليل ومقهور اولدقلرى حالده كيرودونديلر (والقى السحرة ساجدين) ت وساحرلر سجده ايدرك يره قپانديلر (قالوا آمنا برب العالمين) ت ديديلر ايمان كتوردك عالملرك ربسنه (رب موسى وهرون) ت موسانك وهارونك ربسنه (قال فرعون آمنتم به قبل ان آذن لكم ان هذا لمكر مكرتموه فى المدينة لتخرجوا منها اهلها فسوف تعلمون) ت ديدى فرعون ايمان

كتورديكز موسايه بن سزه اذن ويرمزدن اول بو حيلهدركه فكر ايتمشديكز آنى اشبو شهردن تا چيقارهسكز آنك اهلنى پس البته بيلورسكز (يعنى سزه ايده جكم عذابلرى كوررسز بيلورسكز) * ف يعنى سزلر اتفاق ايدوب مصرك پادشاهلغين آلمق ديلرسكز فرعون اشبو سوزايله آدملرى ساحرلره دشمن قيلدى (لاقطعن ايديكم وارجلكم من خلاف ثم لاصلبنكم اجمعين) ت البته كسرم سزلك اللركزى وسزلك اياقلركزى برى برينك خلافنجه (يعنى صاغ الى وصول اياغى والله اعلم) صكره داره اصارم سزلك هپكزى (قالوا انا الى ربنا منقلبون) ت ديديلر بزلر ربمزك جانبنه رجوع ايديجيلرز (وما تنقم منا الا ان آمنا بآيات ربنا لما جاءتنا ربنا افرغ علينا صبرا وتوفنا مسلمين) ت انكار ايدهمزسن بزم او زرمزه مكر آنيكه ايمان كتوردك ربمزك نشانه لرينه وقتا كه كلدى بزه اى بزم ربمز دولك بزم او زرمزه صبرى وآل بزم جانمزى مسلمان اولديغمز حالده (وقال الملا من قوم فرعون اتذر موسى وقومه ليفسدوا فى الارض ويذرك وآلهتك قال سنقتل ابناءهم ونستحيى نساءهم وانا فوقهم قاهرون) ت وديدى بيوكلر فرعونك قومندن آيا كيرو براقورميسن موسايى وآنك قومنى تا كوتو ايش ايشليهلر يرده وتا كيرو براقوب سكا عبادت ايتمكى وسنك معبودلريكه عبادت ايتمكى فرعون ديدى آنلرك ركلرينى اولدرورز وديرى براقورز آنلرك قاريلرينى والبته بزلر آنلر او زرينه غالبلرز * ف فرعونك معبودلرى شوايديكه كندو صورتن چكديروب قومنه ويررايدى تا اشبو صورتلره عبادت ايدهلر وار ككلرى اولديروب ديشيلرى قويويرمكى بوندن اول ايدرايدى ليكن اندنصكره ترك ايتمشيدى ينه اشبو ايشه اقدام ايتدى (قال موسى لقومه استعينوا بالله واصبروا ان الارض لله يورثها من يشاء من عباده والعاقبة للمتقين) ت ديدى موسى كندو قومنه مدد طلب ايدك اللهدن وصبر ايدك تحقيق ير الله ايچوندر كا وارث قيلر اول كمسنه ييكه ديلر كندو قوللرندن وكوزل عاقبت صاقنلر ايچوندر * ف يعنى الله سبحانه قوللرندن ديلديكى كمسنهيى يره وارث قيلر يعنى مملكتك حاكمى قيلر نيجه كه حضرت آدمك حقيدر (قالوا اوذينا من قبل ان تأتينا ومن بعد ما جئتنا قال عسى ربكم ان يهلك عدوكم ويستخلفكم فى الارض فينظر كيف تعملون) ت ديديلر اذيت ويرلمش اولدق سن بزم ياغزه كلمزدن اول وكلدكدنصكره ديدى موسى اميدواردركه سزلك ربكز هلاك ايده سزلك دشمنكزى وخليفه قيله سزى يرده پس بقار نيجه عمل ايدرسكز * ف اشبو كلامى

مسلمانلره بيلدرمكيچون نقل بيورردى واشبو سوره مكه ده نازل اولمش اول وقتده مسلمانلر
بنى اسرائيل كبى مظلوم ايديلر اشبو بشارت كيزلو اشارتله ايرشمشدر (ولقد اخذنا آل
فرعون بالسنين ونقص من الثمرات لعلهم يذكرون) ت طوتدق فرعونك بلوكاريني
قطلرله وميوه لرك نقصانلغيله تا اوله كه آنلر نصيحت قبول ايدهلر (فاذا جاءتهم الحسنة
قالوا لنا هذه وان تصبهم سيئة يطيروا بموسى ومن معه الا انما طائرهم عند الله ولكن
اكثرهم لا يعلمون) ت پس وقتا كه كلسهدى آنلره ككشلك ديرلرايدى اشبو بزه لايقدر
واكر ايرشسه آنلره قيتلق كوتو فال طوترلر ايدى موسانك شومغيله وآنك ارقداشلرينك
شومغيله خبردار اولكه آنلرك كوتو فاللرى اللهك يانندهدر وليكن آنلرك چوغى بيلمزلر
(يعنى مواخذه آنلرك عمللرى اوزرينهدر) * ف يعنى شوملق كوتو وچركين
برشيدر ليكن الله سبحانه نك تقديرى واراده سيلهدر ايولك وكوتولك اثرى آخرتده
ظهور ايدرلر ليكن شويله جواب ويرمديكه شومزلك كفركزدن ناشيدر زيرا كه كافرلر
دخى دنياده عيش وذوق وصفاده بولنورلر پس اصل حقيقتنى بيان بيورديكه دنيانك
احوالى تقديره موقوفدر (وقالوا مهما تأتنا به من آية لتسحرنا بها فما نحن لك بمؤمنين)
ت وديديلر فرعونك بلوكى اى موسى نه شى كتوررسك بزه نشانه لردن تا سحر ايده سن بزه
آنكله بز لرسكا اينانمز (فارسلنا عليهم الطوفان والجراد والقمل والضفادع والدم آيات
مفصلات فاستكبروا وكانوا قوما مجرمين) ت پس كوندردك آنلر اوزرينه طوفانى
وچكركه يى وكنه يى ياسوسى وقورباغه لرى وقانى اشكاره اولان نشانه لرى پس بيونى
يوغنلق وتكبر ايتديلر وكوتو ايشلى كروهدن اولديلر * ف موسى عليه السلامك فرعون ايله
غوغاسى قرق سنه مرور ايلدى انك اوزرينه موسى عليه السلام فرعونه ديديكه بنى
اسرائيلى براق كندو وطنلرينه يعنى شامه قالديرهيم فرعون اصلا راضى اولمدى پس حضرت
موسى عليه السلامك دعاسيله اشبو بلالره مبتلى اولديلر يعنى نيل دكزى طاشوب اكينلرين
وباغچه لرين واولرين تلف ايلدى وچكركه ظهور ايدوب سبزه لرين يدى وآدملرك
لباسلرنده كهله وسوس وبتلر پيدا اولدى وهر براشيا واونلرى ايچنه قورباغه لر كيروب
طولردى وصولرى قانه دوندى اشبو معجزه لر ايله فرعون هركز اينانمدى (ولما وقع عليهم
الرجز قالوا يا موسى ادع لنا ربك بما عهد عندك لئن كشفت عنا الرجز لنؤمنن لك ولنرسلن
معك بنى اسرائيل) ت چقانكه اوزرلرينه عذاب كلدى ديديلر اى موسى دعا ايت بزم

ايچون

ايچون ربكك جنابندن شو اسملر ايله ودعالر ايله كه وحى ايتدى سنك جانبكه اكر زائل قيلسك
بزدن عذابى البته ايمان كتوررز سكا وكوندررز سنكله برابر بنى اسرائيلى (فلما كشفنا
عنهم الرجز الى اجل هم بالغوه اذا هم ينكثون) ت پس چقانكه زائل قلدق آنلردن عذابى
اير يشه جكلرى بر مدته دكين (كه موت وغرق اولدقلرى مدتدر) ناكهان صندرديلر
عهدلرينى (فانتقمنا منهم فاغرقناهم فى اليم بانهم كذبوا بآياتنا وكانوا عنها غافلين) ت پس
انلردن انتقام الوب غرق ايتدك آنلرى دكزده اول سببله كه آنلر يلانه نسبت ايتديلر بزم
نشانه لرمزى وانلر شو آيتلردن خبرسزلر ايدى * ف اشبو بلالر انلر اوزرينه بر رهفته قدر قله
اير يشور ايدى اول موسى عليه السلام فرعونى خبردار قيلر ايديكه الله سبحانه سزه
بلا ايرشديررصكره اول بلا كلور ايدى پس آنلر عاجز اولوب حضرت موسايه واروب نياز
ايدرلر ايديكه اشبو بلايى بزدن دفع ايت حضرت موسانك دعاسى ايله اول بلا آنلردن دفع
اولور ايدى صكره ينه منكر اولورلر ايدى آخر وبا نازل اولوب كيجه يارسنده شهرده
هر بر كسنه نك بيوك اوغلى هلاك اولدى آنلر اشبو بلايه مشغول ايكن حضرت موسى
عليه السلام بنى اسرائيلى تماما شهردن طشره چيقاردى بر قاچ كوندنصكره فرعون ارقه لرندن
واروب قلزم دكزى يانده يتشدى وموسى عليه السلام قوميله دكزدن سلامتله كچدى
فرعون دخى عسكرلريله اول دكزه كيروب غرق اولدى (واورثنا القوم الذين كانوا
يستضعفون مشارق الارض ومغاربها التى باركنا فيها وتمت كلمت ربك الحسنى على بنى
اسرائيل بما صبروا ودمرنا ما كان يصنع فرعون وقومه وما كانوا يعرشون) ت
وميراث ويردك بر كروهه كه ضعيف قلنمشلر ايدى ارضك بركتلو قلديغمز مشرق ومغرب يرينى
(يعنى شام ايله مصرى) تمام اولدى سنك ربكك كوزل وعدهسى بنى اسرائيل اوزرينه
اول سببله كه صبر ايتديلر وخراب ايتدك فرعون وآنك قومى يصه دقلرى شيئكه
(يعنى قوناقلرى واولريكه) يوقارو قالديروب يوكسلتنا ايشلر ايدى * ف يعنى آنلره
ميراث ويردك اول يرى كه آنده بركت قودق يعنى شام ملكى كه آنده بركت ظاهر وباطن
چوقدر (وجاوزنا ببنى اسرائيل البحر فاتوا على قوم يعكفون على اصنام لهم قالوا
يا موسى اجعل لنا الها كما لهم آلهة قال انكم قوم تجهلون) ت وكچوردك بنى اسرائيلى
دكزدن پس كلديلر بر كروهك يانته كه كندو بتلرى عبادتنده قائم درلر ديدى بنى
اسرائيل اى موسى يصه بزم ايچون بر معبود نيجه كه آنلرك معبودلرى واردر موسى عليه
السلام ديدى تحقيق سز نادان بر كروهسكز * ف جاهل كيشى صورتسز اولان خالص
برمعبوده عبادت ايتمكدن تسكين بولمزلر كه اوكنده برصورتى اولميجه بنى اسرائيل

کوردیلر که بر کروه او کوزه عبادت ایدیورلر اشبو نلره دخی هوس کادی که صورنه طاپه‌لر آخوده آلتوندن بر بوزاغی یاپوب اکا عبادت ایتدیلر (انّ هؤلاء متبّرٌ ما هم فیه وباطلٌ ما کانوا یعملون) ت تحقیق اشبو جماعتک اولدقلری مذهبلری کندولرینی هلاک ایدیجی وایشلدکاری عمل باطلدر (قال أغیر الله ابغیکم الهاً وهو فضّلکم علی العالمین) ت دیدی موسی علیه السلام سز یچون اللهدن غیری بر معبودمی طلب ایده‌یم حالبوکه الله سزی زمانه کز خلقی اوزره تفضیل ایتدی (واذ انجیناکم من آل فرعون یسومونکم سوء العذاب یقتّلون ابناءکم ویستحیون نساءکم وفی ذلکم بلاءٌ من ربکم عظیم) ت وذکر ایدک بزم نعمتمزی وقتاکه قورتاردق سزی فرعونک تابعلرندن که ایرشدردیلر ایدی قتی اولان عذابی اولادیدیلر سزک اوغلانلر کزی ودیری براقدیلر قاریلر کزی اشبو ایشده سزه ربکزدن بیوک صنمق واردر (وواعدنا موسی ثلاثین لیلةً واتممناها بعشرٍ فتمّ میقات ربه اربعین لیلةً وقال موسی لاخیه هرون اخلفنی فی قومی واصلح ولا تتّبع سبیل المفسدین) ت ووعده ایلدک موسایه اوتوز کیجه وتمام ایتدک اول وعده‌یی اون کیجه ایله پس ربسنک تقدیر ایتدیکی میعادی تمام قرق کیجه اولدی ودیدی موسی کندو قرنداشی هارونه بکا قائم مقام اول قومک ارهسنده واو کار (یعنی ایو قبل ایشلری وتابع اولمه چرکین ایشلی اولانلرک یوانه) * ف الله سبحانه وعده ویردی که طور طاغی اوزرنده اوتوز کیجه خلوته مشغول اول تاکه سنک قومکه توریتی ویره‌یم اشبو مدتده بر کون مسواک ایتدیلر فرشته‌لر که آنک اغزیندن قوقوسندن خوشاشورلر ایدی مسواک ایله اول زائل اولنجه آنک عوضنده اون کون دخی زیاده ایدوب میعادی تمام ایلدی (ولما جاء موسی لمیقاتنا وکلّمه ربه قال ربّ ارنی انظر الیک قال لن ترانی ولکن انظر الی الجبل فان استقرّ مکانه فسوف ترانی فلمّا تجلّی ربه للجبل جعله دکّاً وخرّ موسی صعقاً فلمّا افاق قال سبحانک تبت الیک وانا اوّل المؤمنین) ت وچانکه کادی موسی بزم وعده‌یرمزه وسوز سویلدی اکا آنک ربسی دیدی ای بنم ربم کوستر بکا کندیکی سکا نظر ایده‌یم دیدی الله تعالی کوره‌مزسین بنی ولیکن باق طاغ جانبنه پس اکر قرار طوتسه کندو یرنده بنی کورسین دیدی پس اولوقت که ایتدی تجلی آنک ربسی طاغه یصه‌دی اول طاغی یر ایله برابر موسی بایلوب دوشدی پس چانکه آیلدی دیدی پاکدر ذاتک ذکر ایدرم سنی وتوبه ایلدم وبن مسلمانلرک اولیم * ف الله سبحانه موسی علیه السلام یه بو کلامی ویردیکه انکله واسطه‌سز

سویلشدی اول حضرته شوق وذوق اولدیکه الله سبحانه‌یی دخی کوره موسی کورمکه تاب وطاقت کتوره‌مدی پس معلوم اولدیکه الله سبحانه‌یی کورمک ممکندر زیرا که طاغ جانبنه ظهور بیوردی لیکن دنیا وجودی آکا تحمل ایده‌میوب طاغ پاره پاره اولدی وموسی علیه السلام دوشدی بایلدی اما وجود آخرت آکا تحمله قادردر آخرتده الله سبحانه‌یی کورمک ثابتدر (قال یا موسی انی اصطفیتک علی الناس برسالاتی وبکلامی فخذ ما آتیتک وکن من الشاکرین) ت دیدی ای موسی البته بن اختیار ایتدم سنی آدملر اوزرینه بنم پیغاملرمله وسوزم دانشدرمغله پس طوت اول شیئ که ویردم سکا واول شکر ایدنلردن (وکتبنا له فی الالواح من کل شیءٍ موعظةً وتفصیلاً لکل شیءٍ فخذها بقوةٍ وأمر قومک یأخذوا باحسنها ساوریکم دار الفاسقین) ت ویازدق موسی ایچون لوحلرده هر بر جنسدن نصیحت ایچون وبیان ایتمکیچون هر بر شیئ پس (دیدک) طوت آنی تمام جهد ایله وبیور کندو قومکه طوتسونلر (یعنی عمل ایتسونلر) انده اولانک کوزلیله (یعنی عزیمتله رخصتله دکل) ودیلرز که کوستره‌لم سزه کوتو ایشلیلرک یرلرینی (یعنی فرعونک سرایلرن خراب اولمش کورسکز) * ف یعنی الواحک حکملرینک ایوسی وکوزلی اولشیلرکه آنی ایتمکه حکم واردر کوتولری اولشیدرکه آنی ایتمکیچون منع واردر پس آشکاره کوسترم سزه حقسز حکم ایدنلرک یرلرینی یعنی اکر سزلر دخی حقسز حکم ایتسه کز سزی دخی آنلر کبی رذیل ایدرم نیجه که آنلری رذیل ایدوب شام ملکنی آنلردن آلوب سزه ویردک (ساصرف عن آیاتی الذین یتکبرون فی الارض بغیر الحق وان یروا کل آیةٍ لا یؤمنوا بها وان یروا سبیل الرشد لا یتخذوه سبیلاً وان یروا سبیل الغیّ یتخذوه سبیلاً ذلک بانهم کذّبوا بآیاتنا وکانوا عنها غافلین) ت کیرو طوترز (ومنع ایدرز) کندو آیتلرمزی تدبر ایتمکیچون اول کسنه‌لریکه بیوکلک کوستریورلر یرده حقسز یره واکر کورسه‌لر هر بر نشانه‌یی که واردر ایمان کتورمزلر اول نشانه‌لره واکر کورسه‌لر طوغرو اولان یولی یول طوتمزلر آنی واکر کورسه‌لر ازغینلق یولنی آنی طوترلر کندولرینه یول اشبو اول سببدندرکه بلا نسبت ایتدیلر بزم نشانه‌لرمزی وآندن خبرسز قالدیلر * ف یعنی بوقار وده کی آیتده الواحی ویروب تاکیداً ایله بیوردیکه انده اولان حکملر ایله عمل ایدک واشبو آیتده بیوردیکه اول کسنه‌لر که انصافسزدرلر وحق سبحانه‌یه عبادت ایتمزلر آنلرک قلبلرینی صرف ایدرز ودوندیررز که الواح ایله عمل ایتمز یعنی هدایت وضلالتدن هر بریسی الله سبحانه‌نک اراده‌سیله‌در وانک کبی جنت وجهنم هپ آنک دیلسیله‌در (والذین کذّبوا بآیاتنا ولقاء

الآخرة حبطت اعمالهم هل يجزون الا ما كانوا يعملون) ت واول كسنه لركه يالانه
نسبت ايتديلر بزم نشانه لرمزى وآخرته اوغرامغى باطل اولدى انلرنك ايشلرى جزاو يرلمزلر
مكر ايشلدكلرى شى ايله * ف يعنى آنلره اول حق اولان حكملر ايله عمل ايتمك توفيقى
يوقدر واول عمل كه كندو عقللرى يله ايدرلر اصلا قبول اولنمز (واتخذ قوم موسى من بعده
من حليهم عجلا جسدا له خوار الم يروا انه لا يكلمهم ولا يهديهم سبيلا اتخذوه وكانوا
ظالمين) ت يصه ديلر موسانك قومى موسى طوره كيتدكدنصكره قبطيلرنك بزكارندن
بر بوزاغى بدنى كه انكچون اوكوز آوازى وارايدى ايا كورمزلرميكه شو بوزاغى آنلره هيچ
بر سوز سويلدى وهيچ يول كوسترمدى آنلره معبود طوتديلر اول بوزاغى يى واولديلر آنلر
ظلم ايديجيلر (ولما سقط فى ايديهم وراوا انهم قد ضلوا قالوا لئن لم يرحمنا ربنا ويغفر لنا
لنكونن من الخاسرين) ت وچانكه پشيمان اولديلر وكورديلر كه آنلر البته ازغين
اولمشلر ديديلر اكر اسركمزسه بزى بزم ربمز ويارلغمزسه بزى البته اولورز بزلر زيان ايشليلردن
(ولما رجع موسى الى قومه غضبان اسفا قال بئسما خلفتمونى من بعدى اعجلتم امر ربكم
والقى الالواح واخذ براس اخيه يجره اليه قال ابن ام ان القوم استضعفونى وكادوا يقتلوننى
فلا تشمت بى الاعداء ولا تجعلنى مع القوم الظالمين) ت وچانكه دوندى موسى كندو
قومنك جانبنه طارغين غمكين اوله رق ديدى كوتى قائمقاملق يابديكز بنم مقامده بندن
صكره آيا چابكلكمى ايتديكز ربكزنك حكمندن وآتى ويردى لوحه لرى وطوتدى قرنداشنك
باشنك توينى چكدى آنى كندو جانبنه هارون ديدى يا بنم انام اوغلى البته اشبو قوم بنى
ضعيف صايديلر ويقين اولديلر كه اولديرسونلر بنى پس شاد ايتمه بكا اهانت ايتمك سببيله
دشمنلرى وصايمه بنى ظلم ايشليلر كروهيله * ف هارون عليه السلام وآنك اولادى موسى
عليه السلامك امتنك امامىلرى ايديلر ليكن وقتا كه هارون عليه السلام موسى عليه السلامك
يرنده خليفه اولدى پس امت آنك حكمندن چيقديلر وخلافت غيرك قسمتى ايش آنك
قسمتى دكلمش خليفه اكادرلر كه امتى دينك ودنيانك عهد وميثاقنده طوتوب محافظه ايده
نيجه كه پيغمبر امتنى آراسته ييوردلر تا الله سبحانه نك ياردمى ونصرتى آنلر ايله برابر اوله وامام
اكادرلر كه پيغمبرك يادكارى اوله امتيچون پيغمبره ايتدكارى خدمتى وتعظيمى امامىلرينه
دخى ايده لر تا كه بركت وقبول درجه سى بوله لر توريتده امامك لوازمنى اكر كورمسك
معلوم اولور (قال رب اغفر لى ولاخى وادخلنا فى رحمتك وانت ارحم الراحمين) ت
ديدى موسى اى بنم ربم يارلغه بنى وبنم قرنداشمى وداخل قيل بزى كندو رحمتكه وسن

باغشلجيلرك زياده باغشلجيسى سن (ان الذين اتخذوا العجل سينالهم غضب من ربهم وذلة
فى الحيوة الدنيا وكذلك نجزى المفترين) ت اول كسنه لركه معبود طوتديلر بوزاغى يى
ايريشه جكدر اشبو جماعتلره طارغنلق كندو ربلرندن ورسوالق دنيا ديريلكنده وبونك
كبى جزالرز يلان باغليلرى (والذين عملوا السيئات ثم تابوا من بعدها وآمنوا ان ربك من
بعدها لغفور رحيم) ت وتحقيق اول كسنه لركه ايشلديلر كوتو ايشلرى صكره توبه ايتديلر
اول كناهلردنصكره وايمان كتورديلر البته سنك ربك توبه دنصكره يارلغيجيدر واسركيجيدر
(ولما سكت عن موسى الغضب اخذ الالواح وفى نسختها هدى ورحمة للذين هم لربهم
يرهبون) ت وچانكه ساكت اولدى موسى دن طارغنلق آلدى آتديغى لوحه لرى وآنك
يازلمشلرنده وارايدى هدايت واسركك اول كسنه لر ايچونكه آنلر كندو ربلرندن
قورقرلر ايدى (واختار موسى قومه سبعين رجلا لميقاتنا فلما اخذتهم الرجفة قال رب
لو شئت اهلكتهم من قبل واياى اتهلكنا بما فعل السفهاء منا ان هى الا فتنتك تضل بها
من تشاء وتهدى من تشاء انت ولينا فاغفر لنا وارحمنا وانت خير الغافرين) ت واختيار
ايتدى موسى كندو قومندن يتمش كيشى بزم ميعاديمز ايچون پس چانكه طوتدى آنلرى
زلزله ديدى موسى اى بنم ربم اكر ديلسيدك هلاك ايدردك آنلرى وبنى بوندن اول هلاك
ايدرميسن بزلرى اول شيئك جزاسيله كه ايشلدى آنى عقلسزلر بزم قومزدن دكلدر اشبو فتنه
مكر سنك صنامقلغكدر آزغين ايدرسن اشبو فتنه ايله اول كسنه يى كه ديلرسن ويول
كوسترسن اول كسنه يه كه ديلرسن سن بزم ايشمزى يصه يجيسن پس يارلغه بزلرى وسن
يارلغيجيلرك زياده كوزليسن * ف يعنى تاكه عذر ديليه لر بوزاغى يه عبادت ايتمكدن
اشبو كروه اكرچه بوزاغى يه عبادت ايتمديلرسه ده ليكن عبادت ايدنلرى منع ايتمد كارندن
الله سبحانه آنلرى هلاك ايتدى * ف اكر اشبو كيشيلر بنى اسرائيلك ارهسنده هلاك
اولسه ايديلر موسى عليه السلام اوزرينه اولدرمك تهمتنى قومزلردى * ف موسى عليه
السلام قومنك بو كارندن يتمش كسنه يى كندو وسيله برابر ميقاته كتوردى وقتا كه
الله سبحانه كلام بيوردى انك سوزينى ايشيدوب ديديلر كه بزلر الله سبحانه يى كورمينجه
اينانميز اشبو اجلدن آنلرا اوزرينه يلدرم دوشدى آنلر دتريوب هلاك اولديلر موسى عليه
السلام كندويى دخى آنلرك زمره سنه داخل قيلوب دعا ايلدى الله سبحانه دعاسين قبول
ايدوب آنلرى باغشلدى واحيا ايتدى شايد اشبو حادثه بوزاغى يه عبادت ايتمدن مقصددر
(واكتب لنا فى هذه الدنيا حسنة وفى الآخرة انا هدنا اليك قال عذابى اصيب به من اشاء

وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَوةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا
يُؤْمِنُونَ) ت وياز (يعنی مقدرايله يزيجون) اشبو دنياده ايولكی و كوزللكی وآخرتده دخی
ايولكی البته بز لردوندك سنك جانبكه ديدی الله بنم عذابم ايرشدير ور زانی اول بر كسنه يه كه
ديلرز و بنم اسركم قوشادوبدر هر برشيئ پس ديلرز كه يازه لم كامل اولان رحمتمزی
(يعنی آخرتده) اول كسنه لرايچونكه صاقنورلر و ويرلرز كاتلرينی واول كسنه لر
ايچونكه آنلر بزم نشانه لريمزه اينانورر *ف مترجم ديركه سأكتبها نك معناسی اولدركه آخر
زمانده امی اولان نبينك تابعلرينه خاص اولان رحمت اوليسردر *ف موسی عليه السلام
وقتا كه دنيا ايولكين وآخرت ايولكين كندو قوميچون نيازا يتدی احتمال ايدرمرادی شو
اوله كه جميع امتلراوزرينه دنيا ايولكنده وآخرت ايولكنده مقدم اوله لر الله سبحانه جواب
بيوردی كه بنم عذابم ورحمتم برقومه مخصوص اولمزديلديكم كسنه يه عذاب ايدرم اما رحمتك
شمولی واردر ليكن خاص اولان رحمت برقاچ كسنه نك حقنده يازلشكه الله سبحانه نك جميع
حكملرينه ايمان كتوروب قبول ايدرلر يعنی آخر زمان پيغمبرينك امتنه نصيبدر كه
جمله حق اولان كتابلره ايمان كتوررلر پس حضرت موسی عليه السلامك امتندن هر كسنه
كه كندولرندن صكره كلن كتابلره ايمان كتورسه لراشبو نعمته نائل اولديلر وهم معلوم
اولوركه حضرت موسی عليه السلامك دعاسی اكا اثرا يتمشدر (الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ
الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ
عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ) ت اول كسنه لرايچون كه تابع اولورلر اول پيغمبره كه اوقومش نبيدر اول
كسنه دركه بولورلر آنك صفتنی يازلمش كندو يانلرنده توراتده وانجيلده بيورر آنلره بكنلمش
ايش ايله ومنع ايدر آنلری كوتو ايشلردن وحلال يصار آنلرايچون كوزل اولان شيلری
وحرام قيلر آنلراوزرينه پاك اولمين شيلری وقالديرر آنلردن آنلرك اغر اولان يوكنی واول
مشقتلريكه وارايدی آنلراوزرنده پس اول كسنه لركه ايمان كتورديلر اشبو نبی يه وتعظيم
ايتديلر اكا ويارد ايتديلر اكا وتابع اولديلر اول نوره كه نازل قلندی انلردر نجات بولنلر *ف
شاه ولی الله رحمه الله ديركه الله سبحانه نك موسی عليه السلامه تبشيرا يتمسی دليل اولدر شول
حضرت محمد عليه السلامك پيغمبرلكنه اشبو اجلدن بيوررو الله اعلم *ف الله سبحانه
كچمش كتابلرده محمد عليه السلامی نبی امی ديو خبر ويرمش ايكی معنا ايله بری اولدركه
برشی اوقومش ايدی وبری شودركه ام القرادن يعنی مكه مكرمه دن ظهور ايده جكدر

وجهودلر اوزره احكام چوقرقی ايدی وزياده كوج وزورايدی وبيه جك شيلرنده طاراق
وارايدی اشبو دينده قولای اولدی ونوردن مراد قرآن وشريعتدر (قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي
رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَآمِنُوا
بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ) ت ديكل ای آدملر
تحقيق بن اللهك پيغمبريم سزلك جانبكزه جمله اول الله كه انكدر كوكلرك ويرلك پادشاهلغی
برمعبود يوقدر مكر اول واردر ديرلدروا ولدير ر پس ايمان كتورك الله تعالی يه وانك پيغمبرينه
كه اوقومش نبيدر بو اول كسنه دركه كر حكلرالهی وآنك سوزلرينی وتابع اولك اشبو
پيغمبره تا اوله كه سز طوغرو يول بولجی اوله سكز (وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ
يَعْدِلُونَ) ت موسانك قومندن بر كروه واردركه دلالت ايدرلر آدملری طوغرو يوله واشبو
طوغرو يول ايله انصاف ايدرلر حكمده *ف وشونلر اول كسنه لردركه پيغمبرمز عليه
السلام بعث اولديغی وقتده اكا ايمان كتورديلر عبدالله بن سلام كبی (وَقَطَّعْنَاهُمُ اثْنَتَيْ
عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْبَجَسَتْ
مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ
وَالسَّلْوَى كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) ت ومتفرق
قلدق بنی اسرائيلی اون ايكی قسم اوزرينه قبيله قبيله كروه كروه ووحی كوندردك موسی
جانبنه اول وقتده كه صو طلب ايتديلر آندن آنك قومی اور كندو عصا كی طاشه ديو پس
آقدی اول طاشدن اون ايكی پيكارو بيلدی هر بر كروه كندو لری صو ايچه جك يرينی
وكولكه لاديق بيه دق آنلراوزرينه بولودی ونازل قلدق آنلراوزرينه ترنجبين بالنی يعنی
قدرت حلواسنی وبلده قوشنی ديدك بيكز سزه ويرديكمز رزقك كوزللنی وآنلر ظلم ايتمديلر
بزه وليكن اولديلر كندو نفسلرينه ظلم ايديجيلر (وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا
مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَاتِكُمْ سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ)
ت وذكرايت اول وقتيكه ديلدی آنلره ساكن اولكز اشبو كويده وييكز اشبو كويدن
نرده ديلسكز وديكز حطه (يعنی بزم سوالمز يارلغمقدر) وداخل اولكز قاپويه
سجده ايدرك تا كه يارلغيه لم سزك كناهلريكزی زياده ويررز كوزل ايش ايشلينلره
*ف يعنی اشبو وقتده برشهر فتح اولدی بوندن صكره زياده وار تقرق فتح اولنه جقدر
(فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا

يظلمون) ت پس بدل قیلدیلر ظلم ایشلیلر بنی اسرائیلدن کلامی اول کلامك غیریسنه که امر اولنمشدی آنلره پس کوندردك آنلراوزرینه برعذاب کوکدن ظلم ایشلدیلر کنلرك عوضنده (واسئلهم عن القریة التی کانت حاضرة البحر اذ یعدون فی السبت اذ تأتیهم حیتانهم یوم سبتهم شرعا ویوم لا یسبتون لا تأتیهم کذلك نبلوهم بما کانوا یفسقون) ت سؤال ایت یامحمد جهودلره اول کویك حالندن که ساکن ایدیلر دکزك کنارنده وقتا که کچدیلر حددن سبت کونینك حقنده او لوقتکه کاوردی آنلره آنلرك بالقلری ظاهر اوله رق اول کونده که آنلر سبت کونینی تعظیمه مشغول ایدیلر و اول کونکه سبتك تعظیمنه مشغول اولمزلر ایدی بالق کلمزدی آنلره اشبو کبی صنادق آنلری اول سببله که کونوایش ایشلدیلر *ف شاه ولی الله رحمه الله دیر که اهل قریه اوچ قسم ایدیلر برقسمی بالق اولار ایدی برقسمی بالق اولامقدن نهی ایدرلر ایدی وبرقسمی نه اولارلر ایدی ونه اولامقدن نهی ایدرلر ایدی والله اعلم *ف اشبو قصه حضرت داود علیه السلامك زماننده وقوع بولمش جهودلر اوزرینه سبت کوننده آولامق ممنوع ایدی الله سبحانه ایسه اول کونك اهانی کوردیکه امره امتثال ایتمیورلر پس آنلری صنامغه باشلدی پس سبت کوننده بالقلر صوینك اوزرینه چیقوب طولاشورلر ایدی وبشقه کونلرده چیقمزلر ایدی جهودلر صبرایتمیوب سبت کوننده آو آولامغه باشلدیلر اشبو حیله ایله که دکزك کنارنده برچقور قازوب وصوینی آکا جاری قیلدیلر تا بالقلر اشبو چقوره صوایله دوشوب آنده قاله لر اشبو حیله ایله دخی بالقلر الارینه دوشمز ایدی ینه سبت کوننده اخشام وقتی دکزه کیرودونرلر ایدی آخر جهودلر سبت کوننده اول چقورك یوللرینی سد ایدوب یارنداسی بازار کوننده اولادیلر وجهودلر کندو فهملرنده بیلدیلر که اشبو حیله ایله بالقلری اولادق (یعنی اشبو حیله حکمه خلاف اولمز) پس اشبو عصیان سببیله آنلر میمون اولدیلر و بورادن معلوم اولدیکه اکر بر کمسنه یه حلال اولان رزقك تحصیلی قولای اولمزسه حرامی طلب ایدوب قولای یلقله تحصیل اولنسه الله سبحانه نك جانبندن صنامقدر آخر شو رزق وبال اولیسر در وینه معلوم اولدیکه حیله الله سبحانه نك یاننده ایشه کلمز (واذ قالت امة منهم لم تعظون قوما الله مهلکهم او معذبهم عذابا شدیدا قالوا معذرة الی ربکم ولعلهم یتقون) ت وذکر ایت اولوقتیکه دیدیلر برکروه اول کویك اهلندن (یعنی اوچنجی قسم نهی ایدنلره دیرلر که) نیچون نصیحت ایدرسکز برکروهه که الله آنلری هلاك ایده جکدر یا آنلره عذاب ایده جکدر شدتلو اولان عذابله دیدیلر تا که بزنیچون برعذر اولسون سزلره بکزیانده وتا اوله که آنلر صاقنه لر *ف آنلر اوچ فرقه اولدیلر بریسی بالق اولارلر ایدی و بریسی آنلری بالق آولامقدن منع ایدرلر ایدی واوچنجیسی نهی ایتمکدن اوصانوب نهی ایتمکی ترك ایتمشلر ایدی مکر منع ایدنلر ایو

ایدیلر (فلما نسوا ما ذکروا به انجینا الذین ینهون عن السوء واخذنا الذین ظلموا بعذاب بئیس بما کانوا یفسقون) ت پس اول وقتکه اونوتدیلر اول شیئ که آنکله نصیحت ویرلمش اولدی آنلره نجات ویردك اول کمسنه لره که منع ایتدیلر کوتو اولان ایشدن وطوتدق اول کمسنه لری که ظلم ایتدیلر شدتلو اولان عذابله شو سببله که اولدیلر کوتو ایش ایشلیجیلر (فلما عتوا عن ما نهوا عنه قلنا لهم کونوا قردة خاسئین) ت پس اول زمانکه سرکشلك ایتدیلر اول شیئ ترك ایتمکدنکه منع اولنمشدیلر دیدك آنلره اولکز ذلیل اولان میمونلر پس میمون اولدیلر *ف نهی ایدنلر بالق اولاینلرایله قارشمغی ترك ایتدیلر پس آنلر ایله کندولرینك ارەلرنده بر دیوار یاپدیلر بر کون صباحلین قالقوبده آنلرك سسلرینی وآوازلرینی ایشتمدیلر دیوار اوزرینه چیقدیلر کورسه لر که براوده میمونلر واردر آنلر بونلری بیلوب قرابتلو اولانك آیاغی التنه باشلرین قودیلر و کوزلرندن یاش دوکرلردی واوچ کوندنصکره جرکین حال ایله اولدیلر (واذ تأذن ربك لیبعثن علیهم الی یوم القیامة من یسومهم سوء العذاب ان ربك لسریع العقاب وانه لغفور رحیم) ت ویادیکه کتور اولوقتیکه آکاه قلدی سنك ربك (یعنی بنی اسرائیلی) که کوندررآنلراوزرینه قیامت کوننه دکین اول کمسنه یی که ایرشدیررآنلره قتی اولان عذابی البته سنك ربك چابك عذاب ایدیجیدر والبته اول یارلغیجیدر اسرکیجیدر *ف شاه ولی الله رحمه الله دیر که بوندنصکره بنی اسرائیلده هیچ برپادشاه ظهوره کلمدی ودائما اسلام ونصاری ومجوسی پادشاهلرینك چکنمشی ورذیلی اولدیلر *ف توراتده بیورمشدیکه وقتا که توراتك حکمنی ترك ایدرسکز او لوقتده سزلك اوزریکزه غیریلر مسلط اولورلر اندنصکره قیامته دکین ذلیل و رذیل اولورسکز شمدی جهودلر ایچون حکومت محلی قالمدی هرنرده اولورلرسه غیریلرك رعیتی اولورلر (وقطعناهم فی الارض امما منهم الصالحون ومنهم دون ذلك وبلوناهم بالحسنات والسیئات لعلهم یرجعون) ت وپریشان ایتدك بنی اسرائیلی یرده کروه کروه آنلرك بعضی ایو ایش ایشلیجیدرلر وآنلرك بعضی بونلره مغایردرلر وصنادق آنلری کوزل اولان نعمتلرایله و بلالر ایله اوله که آنلر کیرودونه لر *ف وقتا که جهودلرك دولتی باشی اشاغی دوندی بری برینك ارەلرنده مخالفت واقع اولدیغندن هر برکروه برجانبه کتدی ودورلودورلو مذهبلر پیدا ایتدیلر اشبو احوالی امت محمده ایشتدردی که سزه دخی اشبو بلالرك هپسی کلیسردر حدیث شریفده وارد اولمش که اشبو امتده بعضی میمون و بعضی طموز اولیسردر الله سبحانه ازغینلقدن حفظ ایلیه (فخلف من بعدهم خلف ورثوا الکتاب یأخذون عرض هذا الادنی ویقولون سیغفر لنا وان یأتهم

عرض مثله يأخذوه الم يؤخذ عليهم ميثاق الكتاب ان لا يقولوا على الله الا الحق ودرسوا

ما فيه والدار الآخرة خير للذين يتقون افلا تعقلون) ت پس ارقه لری صره کادی آنلردن

صکره قائممقاملرکه وارث اولدیلر توراته (یعنی بنی اسرائیلك عالملری) اختیار ایتدیلر

اشبو ادنی اولان عالمك متاعنی ودیرلر یارلغنور بزنچون واکر کاسه آنلره برمتاع اولمکی

کبی آلورلر آنی (یعنی آنی آلمغه مصردرلر ونادمد کادرلر آنی آلمقدن ومصر اولان

ونادم اولمین کسنه نك توبه سی صحیح د کادر) ایا اخذ اولنمدیمی آنلرا وزرینه اول عهد که

توراتده واردرکه دیمکز الله اوزرینه مکر طوغرو اولان سوزی واوقودیلر شوشیئ که

توراتده واردر وآخرت اوی زیاده کوزلدر اول کسنه لرایچونکه صاقنورلر آیا فهم ایتمزمیسکز

* ف بنی اسرائیلك سلفلرندن صکره خلفلری که قائممقام اولدیلر غلط مسئله لری رشوت

آلوب اوکرتکه باشلادیلر وامید طوندیلر که بزلر یارلغنه جغز حال بوکه کوتو ایشلری اوزرینه

ثابت ومصردرلر ومغفرته امید اولوقت اولورکه کوتو ایشلرندن کیرودونوب توبه ایده وپشمان

اوله وبیوردی که اشبو ادنی اولان عالمك متاعی معناسی دنیانك مالیدر (والذین یمسکون

بالکتاب واقاموا الصلوة انا لا نضیع اجر المصلحین) ت واول کسنه لرکه یاپشورلرکه

کتابه وقائم قیلورلر نمازی البته بز ضایع قیلمازبز ایشلیلرك مزدنی (واذ نتقنا الجبل فوقهم

کانه ظلة وظنوا انه واقع بهم خذوا ما آتیناکم بقوة واذکروا ما فیه لعلکم تتقون) ت

ویادیکه کتوردا اولوقتیکه قالدردق طاغی آنلرك اوستنه دیرسن که کویا کولکه ایکدر وکمان

ایتدیلرکه طاغ ایستر که دوشه جکدر اوزرلرینه دیدك طوتکز اول شیئی ویردك سزه تمام

اولان جدایله ویادیکزه کتورك اول شیئی که آنده واردر اوله که سزلر صاقنه سکز (واذ اخذ

ربك من بنی آدم من ظهورهم ذریتهم واشهدهم علی انفسهم الست بربکم قالوا بلی

شهدنا ان تقولوا یوم القیامة انا کنا عن هذا غافلین) ت ویادیکه کتور اولوقتیکه آلدی

سنك ربك آدم اولادندن آنلرك ارقه سندن آنلرك اولادینی وشاهد قلدی آنلری کندو

نفسلری اوزرینه دیدی بن سزلك ربکزد کلمیم دیدیلر اوت ربمزسن شاهد اولدق (اشبو

شاهد طوتمق آندن احترازدرکه دیمیه سکز قیامت کوننده که بزلر خبرسز ایدك اشبو

توحیددن * ف یعنی میثاق کوننده آدم علیه السلامدن ابتدا حواپی پیدا ایتدی صکره

آنلردن آنلرك اولادینی اول ترتیب ایله که طشرده واقع اولدی پیدا ایتدی والله اعلم (او تقولوا

انما اشرك آباؤنا من قبل وکنا ذریة من بعدهم افتهلکنا بما فعل المبطلون) ت یاخود دیمیه سکزکه

شریك قوشدی بزم بابالرمز بزدن اول وبزلر براولادزکه کالدك آنلردن صکره (یعنی آنلره

تقلید ایتدك) آیا پس هلاك ایدرمیسن بزی اول شیئك عقوبتیله که ایشلادیلر کوتو ایشلیلر

* ف الله سبحانه آدم علیه السلامك بیلندن آنك اولادینی طشره چیقاردی آنلرك جمله سندن

کندوسی رب اولمق اوزرینه عهد واقرار آلدی صکره هرکسنه یی کندو باباسنك بیلنه

داخل قلدی بوندن مراد اولدرکه الله سبحانه یی ایناغمه هر برکسنه کندوکندینه

کفایت ایدر اشبو ایناغمقده بابایه تقلید ایتمك جائز دکل اکر بابالری مشرك ایسه کرکدرکه

اوغلی ایمان کتوره اکر برکسنه یه شبهه عارض اولسه که اشبو عهددن هیچ برکسنه نك

خاطرنده برشی یوقدر پس بو عهددن نه فائده حاصل اولور جواب اولدرکه آنك نشانه سی

هر برکسنه نك قلبنده قالمش وهردلده وهرزمانده مشهور ومذکوردرکه جمله مخلوقاتك

خالقی برالله سبحانه در وجمله مخلوقات آنی اقرار ایدیجیدر منکرلك انکاری وآنك شریك

قوشمسی عقلنك نقصانلغندن وناقص عقلنك دخلندن نشئدر پس کندوسی محض یلانچی

اولور (وکذلك نفصل الآیات ولعلهم یرجعون) ت اشبو کبی بیان ایدرز نشانه لری

تا اوله که آنلر کیرودونه لر * ف اشبو قصه یی جهودلره خبرویردی زیرا که آنلر دخی

عهددن اعراض ایتمشلر ایدی نیجه که مشرکلراندن یوزدوندردیلر (واتل علیهم نبأ الذی

آتیناه آیاتنا فانسلخ منها فاتبعه الشیطان فکان من الغاوین) ت واوقو ای محمد آنلرا وزرینه

برکسنه نك خبرینی که ویردك اکا بزم نشانه لریمزی پس طشره کیتدی اول آیاتی بیلمکدن

آنی کندویه اویدردی شیطان پس اولدی ازغینلردن * ف یعنی نفسنك استدکلرینه تابع

اولدی ونفسنك شهواتنه تابع اولانه عالم دیمك ممکن دکل * ف بلعم بن باعوراکه کتب

الهیه یی اوقومشدی آندن قاربینك اغواسیله حضرت موسی علیه السلامه ایذا ویرمکی

قصد ایتدی ملعون اولدی (ولو شئنا لرفعناه بها ولکنه اخلد الی الارض واتبع هواه

فمثله کمثل الکلب ان تحمل علیه یلهث او تترکه یلهث ذلك مثل القوم الذین کذبوا

بآیاتنا فاقصص القصص لعلهم یتفکرون) ت واکر دیلسیدك قالدیردق آنی

(یعنی علما لر مرتبه سنه) اشبو آیتلر سببیله ولیکن کندوسی میل ایتدی اشاغیلق جانبنه

وارقه سی صره کیتدی کندو آرزوسنك پس آنك صفتی ایتك صفتی مثالیدرکه اکر مشقت

ایتسك آنك اوزرینه یعنی اورمقله وسکرتدرمکله دلن اغزندن طشره چیقارر یاخود حالی

اوزرینه قویوپرسن ینه دلن طشره چیقارر اشبو مثل اول قومك مثلیدرکه یلانه

نسبت ایتدیلر بزم نشانه لریمزی پس بیان ایت شوقصه لری تا اوله که انلری تأمل ایده لر

* ف موسی علیه السلامك قشونی وعسکری برپادشاه اوزرینه کیدیجی اولدیلر اشبو

پادشاهك مملکتنده برصاحب تصرف درویش وار ایدی پادشاه آندن شو عسکرك دفعنه مدد

طلب ایتدی اشبو درویشه باطندن منع اولدی درویش دخی راضی اولمیوب پادشاهك دیلدیکنی ردایلدی صکری پادشاه درویشك قاریسنه مال ایله طمع ویردی قاری حیله ایله درویشی راضی ایلدی و پادشاهك یاننه کوندردی درویش کیدوب دعا ایتدکده کوردیکه کندوسنك عمل ودعاسی اثرایتمیور پس پادشاهه برحیله اوکرتدیکه شو عسکره برقاچ زسبی وقحبه قاریلری کوندره انلرزنا ایتدکده الله سبحانه آنلره غضب ایدوب آنلری پریشان ایلر وذلتسه اتار الله سبحانه حضرت موسی علیه السلامك برکاتیله حیله سنی قارشو کتوره مدی واول بلعم بن باعورانك حیله سی اثرایتدی بلکه کندوسی مردود اولدی شاید دنیاده ویا آخرتده آنی شو عذاب طوتدیکه دیلی ایت دیلی کبی آغزندن طشره چیقدی الله سبحانه اشبو قصه یی جهودلره خبرویردیکه اکر برکسنه عالم کامل اولسه علما کا اولوقت نفع ویرر که اشبو علم اوزره عامل اوله واکر عامل ولمیوب حرص وطمعه تابع اولوب ایسترسه که علم کندوسنه نفع ویرسون هرکز فائده اولمز اشبو مثال ان یحمل علیه یلهث او تترکه یلهث انجاین درکه اولوقتده کین که بلعم حرص وطمعدن خالی ایدی باطندن صحیح اولان علم اکا معلوم اولدی وقتا که کوکلنه حرص وطمع دوشدی باطندن آکا هیچ برشی معلوم اولمدی یاخود مجملا برشی معلوم اولدیسه ده کندو ایستدیکنه کوره تاویل ایتدی *روایت اولندیکه وقتا که بو درویش پادشاهك مدینه وراردی دیلدیکه باطندن برشی معلوم اوله اکا همان شویله معلوم اولدیکه یولك اثناسنده برفرشته یه ایرشدی کوردیکه قلنجی چکمش طوریوردر ویش ملکه التجا ایتدی اکر اذن یوغیسه وارمیم دیدی ملك اذن ویروب واراما کوتو دعا ایتمه دیدی وقتا که پادشاهك یاننه واردی بددعایه شروع ایتدکده اختیار سز اغزندن برخیرلو دعا ظهور ایتدی موسی علیه السلامك قشونی حقنده پس عاجز قالدقده یوقروده مرورایدن حیله یی پادشاهه تعلیم ایتدی (ساء مثلا القوم الذين كذبوا بآياتنا وانفسهم كانوا يظلمون) ت چرکین اولدی اول کروهك مثلی که یلانه نسبت ایتدیلر بزم نشانه مزی و کندو نفسلری اوزرینه ظلم ایدرلر ایدی (من يهد الله فهو المهتدي ومن يضلل فاولئك هم الخاسرون) ت هر برکسنه یه که یول کوستره الله اول کیمسه یول بولیجیدر واول برکسنه که آزغین قیلسه آنی الله پس اشبو جماعت آنلردر زیان ایشلیلر (ولقد ذرانا لجهنم كثيرا من الجن والانس لهم قلوب لا يفقهون بها ولهم اعين لا يبصرون بها ولهم آذان لا يسمعون بها اولئك كالانعام بل هم اضل اولئك هم الغافلون) ت ویراتدق جهنم ایچون چوق کسنه لری جندن وآدمدن آنلر ایچون قلبلر واردرکه فهم ایتمزلر اول قلبلر ایله وآنلر ایچون کوزلر واردرکه کورمزلر اول کوزلر ایله وآنلر ایچون قولاقلر واردرکه ایشتمزلر اشبو قولاقلر ایله اشبو جماعتلردرت ایاقلو حیوان کبیدرلر بلکه آنلر زیاده ازغیندرلر

اشبو

اشبو کروه آنلردر خبرسزلر *ف یعنی الله سبحانه یی وآنك پیغمبرینی بیلمك و بیوردیغی احکاملری اوکرنمك هر بر مکلف اوزرینه فرضدر واکر بونلری بیلمزایسه جهنمه کیمه جکدر (ولله الاسماء الحسنى فادعوه بها وذروا الذين يلحدون في اسمائه سيجزون ما كانوا يعملون) ت الله ایچوندر کوزل اولان آدلر پس دعا ایدیکز اکا اشبو آدلر ایله و ترك ایدیك اول کسنه لر یکه اکری یوکری یوله کیدرلر الله ك ادلرنده (یعنی أبو المسیح وابو الملائکه دیدیلر) و یرلمش اولورآنلره اول شیئك جزاسیکه ایشلدیلر انی *ف یعنی الله سبحانه کندو صفتلرینی بیلدرمشکه آنلر ایله مناجات ودعاده آنی چاغرسونلرتا که الله سبحانه قبول بیوره اکری بوکری یوله کتمیه لر واکری یول اولدرکه اول اسملر وصفتلر که آنی ذکرایتمکه اذن ویرمیوبدر آنلر ایله الله سبحانه یی چاغرمسونلر نیجه که الله سبحانه کندو کندویه بیولك دیمش و برزك دیمش اوزون وطویل دیمش قدیم دیمش اسکی و کهنه دیمش وینه اکری یولدر الله سبحانه نك ادلرینی وصفتلرینی سحرده وجادو اقده ذکرایتمك پس برکسنه اکری یوله کیدرسه جزاسین بولور حاصلی ایولك ایدن الله سبحانه نك یاننده ایودر وکوتولك ایدن کوتودر هرکسنه عملنك جزاسنی بوله جقدر ایو جزاسی یا کوتو جزاسی (وممن خلقنا امة يهدون بالحق وبه يعدلون) ت واول جماعتدنکه یراتدق برکروه واردرکه دلالت ایدرلر طوغرو اولان دینه واشبو حق اولان دین ایله عدل وانصاف ایدرلر یعنی شریعت اوزره (والذين كذبوا بآياتنا سنستدرجهم من حيث لا يعلمون) ت واول کسنه لرکه یلانه نسبت ایتدیلر بزم نشانه لریمزی مرتبه مرتبه چکرز آنلری هلاك محلنه اول بریولدنکه بیلمزلر (واملي لهم ان كيدي متين) ت ومهلت ویررز آنلره البته بنم تدبیرم شدتلیدر (اولم يتفكروا ما بصاحبهم من جنة ان هو الا نذير مبين) ت آیا تامل ایتمزلرمیکه یوقدر آنلرك اشبو ارقداشلرنده (یعنی محمد علیه السلامده) هیچ بردیوانه لك دکلدر اول مکر آشکاره قورقودیجیدر *ف پیغمبری آنلرك ارقداشی دیو بیوردی نیچونکه پیغمبر انلر ایله همیشه برابردر وآنلردخی پیغمبرك حالنی ایو ولایقیله بیلورلر (اولم ينظروا في ملكوت السموات والارض وما خلق الله من شيء وان عسى ان يكون قد اقترب اجلهم فباي حديث بعده يؤمنون) ت ایا باقمزلرمی الله ك کوکلرده ویرده واشیادن یراتدیغی شیلرده پادشاهلغنه وشایدکه یقین اولمش اوله آنلرك عمرینك مدتی پس قنقی سوزه قرانده صکره ایمان کتورورلر (من يضلل الله فلا هادي له ويذرهم في طغيانهم يعمهون) ت برکسنه که ازغین قیله آنی الله پس هیچ یول کوستریجی بولنمز اکا وکیرو براقور آنلری کندو ازغینلقلرنده متحیر ومتردد اولدقلری حالده (يسئلونك عن الساعة ايان مرساها قل انما علمها عند ربي لا يجليها لوقتها

الا هو ثقلت في السموات والارض لا تاتيكم الا بغتة يسئلونك كانك حفي عنها قل انما
علمها عند الله ولكن اكثر الناس لا يعلمون) ت سؤال ايدرلر سكا قيامت كونيدن كه نه
وقت اولور آنك طشره ده قرار بولمغي ديكل آنلره كه آني بيلمك انجق بنم ربمك ياننده در آني ظاهر
قيلمز كندو وقتنده مكر الله آغر اولدي (يعني مشكل اولدي) قيامتي بيلمك كوكلرده و يرده
كلمز سزلره مكر خبرسز سؤال ايدرلر سكا كويا كه سن آندن مبالغه ايله ارايوب بيلمك ايسترسن
يعني انك احوالنه عالمسن ديكل آني بيلمك انجق اللهك ياننده در ولكن آدملرك چوغي بيلمزلر
(قل لا املك لنفسي نفعا ولا ضرا الا ما شاء الله ولو كنت اعلم الغيب لاستكثرت من الخير
وما مسني السوء ان انا الا نذير وبشير لقوم يؤمنون) ت ديكل قادر اولهم بن كندم ايچون
منفعت ايرشدرمكه ونه ضرر ايرشدرمكه مكر اولشيكه ديلدي الله واكر بن بيلسيدم
غائب اولان شيئي البته چوق چوق جمع ايدردم منفعت جنسندن وايرشمزدي بكا هيچ قيناق
دكلسم بن مكر قورقوديجي ومژده ويريجي اول كروه ايچون كه ايمان كتوررلر (هو الذي
خلقكم من نفس واحدة وجعل منها زوجها ليسكن اليها فلما تغشاها حملت حملا خفيفا فمرت
به فلما اثقلت دعوا الله ربهما لئن آتيتنا صالحا لنكونن من الشاكرين) ت الله اول ذاتدر كه
ياراتدي سزي بر شخص واحددن وياراتدي اول شخصدن قاريسني تا كه قرار بوله آنك ايله پس
قچانكه جماع ايتدي قاريسنه كتوردي اول قاري يوكل اولان يوكي پس كزدوب كلمك ايتدي اول
يوكل يوك ايله اندنصكره قاري اغر يوكلي اولدي قوجه وقاري دعا ايتديلر ربلري اولان اللهك
جنابنه كه اكر قيلغي بتون ولد ويرسن بزه البته بز اولورز شكر ايدنلردن * ف شاه ولي الله
رحمه الله ديركه اشبو صورت حوانك حالنه منطبقدر نيچه كه حديث صحيحده وارد اولمشكه
وقتا كه حوا حامله اولدي شيطان اكا وسوسه ويردي وچون ولد وجوده كلدي آنك آديني
عبد الحارث قودي وچون جميع قيودلك وجودي اشبو موضع امثالنده ضروري دكلدر
آدم عليه السلام شرك ومحندن مبرادركه فلما تغشاها علي حده كلامدر يعني حق تعالي
آدمي وحوايي ياراتدي وآنلردن چوق نسل ياراتدي اندنصكره نسلك انتشارينك بياني بيوردي
(فلما آتاهما صالحا جعلا له شركاء فيما آتاهما فتعالى الله عما يشركون) ت پس اول زمانكه
ويردي الله آنلره بدني تام اولان ولدي قيلديلر آنلر اكا شريكلر اول اشيده كه ويردي آنلره
پس اعلي قدرليدر الله اندنكه شريك قوشرلر * ف شاه ولي الله رحمه الله ديركه اشبو
بيان تصوير در آدملك حالنه كه ثقل حملكه يقين اولدي نيتي خالص ودرست ايتدي وقتا كه
ولد وجوده كلدي خالص اولان نيتي اونوتدي وتسميه ده وآدقويده اشراك ايتدي وبوره دن
معلوم اولديكه تسميه ده شرك شركدن بر نوعدر نيچه كه اهل زمانه غلام فلان وعبد فلان

آد قويرلر * ف بعضيلر ديمشلر كه اشبو قضيه حضرت آدم عليه السلامك وحضرت حوا رضي
الله تعالى عنهانك باشنه كلمش وقتا كه حضرت حوا حامله اولدي شيطان بر كوزل آدم
صورتنده كلوب آنلري قورقوتديكه سننك قارنكده كي دردو بلادر چوجق دكلدر آنلر
دعا وزارلغه شروع ايتديلر ابليس آنلره سويلديكه اشبو بلا بنم دعا ونيازم ايله براركك چوجغه
تبديل اولور لكن آديني عبد الحارث قويك وحارث ايسه شيطانك آديدر پس آنلر شويله ايتديلر
اشبو قصه ايسه پيغمبرلردن شريك قوشمق اقتضا ايدر يا اشبو قصه غلطدر ويا خود بوراده
ذكر اولنان قوجه دن وقاريدن آدم عليه السلام وحضرت حوا مراد دكلدر زيرا كه آنلرك
ذكري ايلروده كچمش ياخود شويله دينور كه ايولكدن وكوتولكدن هر نه كه آدمك اولادينك
مقدريدر وجوده كلسه انك اثري حضرت آدم عليه السلامده ظهور ايدر اشبو خصوصده
آنلر تقديرك چاشني سيدر اولادينك كناهي كندوسنده ظهوره كلور اول آيينه كبي كه صورت
آنده معلوم اولور مثلا نفس امارهنك ايستديكي والله سبحانه امرينه خلاف ايتمكي ووعده يي
اونوتمق والوب منكر اولمق بونلرك طوبي اولادينك صفتيدر حضرت آدم عليه السلامده
كوز بكور (ايشركون ما لا يخلق شيئا وهم يخلقون) ت ايا اشبو مشركلر شريك قوشرلرمي
اولشيئي كه ياراده بيلمز هيچ برشي واشبو شريكلر ياراد لمشلردر (ولا يستطيعون لهم نصرا
ولا انفسهم ينصرون) ت وقادر اولمزلر كندولرينه عبادت ايدنلره ياردم ايتمكه ونه كندو
نفسلرينه ياردم ايده بيلورلر (وان تدعوهم الى الهدى لا يتبعوكم سواء عليكم ادعوتموهم
ام انتم صامتون) ت واكر چاغرسكز بتلري هدايت يولنك جانبنه تابع اولمزلر سزه (يعني
اكر ديسكز بيكز ويا ايچيكز هيچ برشي يايمزلر) برابر درسزلك اوزركزه كرك سه چاغريكز آنلري
ياخود كريمش اولسكز آنلري چاغرمقدن (ان الذين تدعون من دون الله عباد امثالكم
فادعوهم فليستجيبوا لكم ان كنتم صادقين) ت اي مشركلر اول كسنه لر كه چاغررسكز
آنلري اللهدن غيري قوللردرسزلك كبي پس چاغرلك آنلري كه قبول ايدرلرسزلك دعا كزي اكر
طوغرو ديجي ايسه كز (الهم ارجل يمشون بها ام لهم ايد يبطشون بها ام لهم اعين يبصرون
بها ام لهم آذان يسمعون بها قل ادعوا شركاءكم ثم كيدون فلا تنظرون) ت ايا بتلر ايچون
وارميدر آياقلر كه يوريرلر يولده اول آياقلر ايله آيا آنلر ايچون اللر وارميدركه طوتهلر اشبو اللر ايله
آيا آنلر ايچون كوزلر وارميدركه كوره لر اشبو كوزلر ايله آيا آنلر ايچون قولاقلر وارميدركه
ايشيده لر اشبو قولاقلر ايله ديكل سن آنلره اي مشركلر چاغريكز كندو شريكلريكزي صكره
بدفكرلك وكوتولك ايدك بنم حقمده ومهلت ويرميكز بكا (ان ولي الله الذي نزل الكتاب

وهو يتولى الصالحين) ت البته بنم ايشمی يصه‌يچی الله‌در كه اينديردی قرآنی والله ايش يصه‌مق ايدرا يو ايشلیلره (والذين تدعون من دونه لا يستطيعون نصركم ولا انفسهم ينصرون) ت واول كسنه‌لر كه چاقرر سكز انلری الله‌دن غيری قادر اولمزلر سزه يباردم ايتمكه ونه كندو نفسلرينه يباردم ايدرلر (وان تدعوهم الى الهدى لا يسمعوا وتراهم ينظرون اليك وهم لا يبصرون) ت اكر چاغررسك بتلری هدايت يولنك جانبنه ايشتمزلر سزلك سوزلری وكوررسك بتلری كه باقورلر سنك جانبكه وحال شوكه آنلر هيچ كورمزلر (خذ العفو وأمر بالعرف واعرض عن الجاهلين) ت لازم طوت قصوردن كچمكلكی و بيورگوزل اولان ايشله و يوز چويربرشی بيلمينلردن (واما ينزغنك من الشيطان نزغ فاستعذ بالله انه سميع عليم) ت واكر دورتشدورسه سنی شيطان جانبندن بردرونی دورتشدريجی پس صغنقاق طلب ايت الله دن تحقيق الله ايشديجيدر بيليجيدر * ف يعنی شرعك امريله حكم ايت وجاهللردن ايراق اول وغوغا وشماتنه بايمه اكر بونلری بيارسك نادانلرزمره‌سندن اولورسن ورحمانك ايشنه شيطان ايش قارشدررا كر بروقتده شيطان درونی دورتشدرسه يعنی وسوسه ايدرسه اول وقت يادده كتوروب الله سبحانه دن صغنمق طلب ايله وكندی نفسكی صاقن ونادانلغه يول ويرمه (ان الذين اتقوا اذا مسهم طائف من الشيطان تذكروا فاذا هم مبصرون) ت البته اول كسنه‌لر كه صاقنديلر كناهدن چقانكه ايرشسه انلره وسوسه شيطان جانبندن ذكر ايدرلر الله تعالی‌يی پس چابك انلر كوريجی اولورلر (واخوانهم يمدونهم فی الغی ثم لا يقصرون) ت وكافرلرك قرنداشلری (يعنی انلرك يقينلری اولان شيطانلر) چكرلر انلری ازغينلغه صكره كيرو طورمزلر (واذا لم تأتهم بآية قالوا لولا اجتبيتها قل انما اتبع ما يوحى الی من ربی هذا بصائر من ربكم وهدى ورحمة لقوم يؤمنون) ت يا محمد چقانكه كتورميه‌سن انلره برآيت ديرلر كه ايچون كندوطرفكدن ايجاد ايتمزسن برآيت ديكل بن انجق تابع اولورم اوشينه كه وحی اولندی بنم جانبمه ربم جانبندن اشبو قرآن نشانه‌لردر كاو بدرسزلك ربكزدن وهدايتدر وراسر كمكدر بر كروهی كه ايمان كتورورلر (واذا قرئ القرآن فاستمعوا له وانصتوا لعلكم ترحمون) ت وچقانكه اوقونسه قرآن پس قولاق قويك آنك جانبنه وصوصك تا اوله كه سزلرا سركنمش اوله‌سكز * ف يعنی بركسنه قرآن اوقوراولسه مجلسده بولنان آدملره واجبدر كه آنی ديكلمه وداشمغی ترك ايليه تا كه آنك قلبنه هدايت اثر ايده ليكن بركسنه صحبت وحكايات مجلسنده قرآنی يوكسك آوازايله اوقوسه خطاوكناه كندوسنه‌در (واذكر ربك فی نفسك تضرعا وخيفة ودون الجهر

من

من القول بالغدو والآصال ولا تكن من الغافلين) ت وذكر ايت كندو ربكی كندو قلبكده زارلقله وقورقله وذكر ايت كندو ربكی يوكسك آوازايله يواش اوازاره‌سنده صباح وقتی واخشام وقتی واولمه خبرسزاولنلردن (ان الذين عند ربك لا يستكبرون عن عبادته ويسبحونه وله يسجدون) ت البته اول كسنه‌لر كه سنك ربك ياننده‌در (يعنی ملاء اعلاده) بيون چكمكلك ايتمزلر اللهه عبادت ايتمكدن وآنی پاككله ذكر ايدرلر وآنجق اكا سجده ايدرلر * ف يعنی الله سبحانه‌نك قرينه حاضر اولان ملائكلر الله سبحانه‌دن غافل وخبرسز اولمزلر پس آدميلر ايچون زياده لازمدر كه غافل وخبرسز اولميه‌لر والبته الله سبحانه‌نك غيريسنه سجده ايتميه‌لر اشبو يرده سجده ايتمك لازمدر جمله قرآن عظيمده اون بش يرده سجده واردر كه‌يسی واجبدر امام اعظمك قاتنده وشافعی عندنده امر اولنان واجبدر ماسواسی سنتدر

(سورة الانفال مدنية وآيها خمس أوست أو سبع وسبعون آية)

ت انفال سوره‌سی مدينه‌ده نازل اولمش وآيتلری يتمش بش ياخود يتمش التی ياخود يتمش يدی‌در

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(اسركيجی باغشليجی اولان اللهك آديله باشلرم)

---

* ف شاه ولی الله رحمه الله ديركه انفال سوره‌سی بدر قصه‌سنده نازل اولمش اشبو سوره‌نك آيتلرنده بوغزانك حادثه‌لرينه اشارت واردر جمله‌دن بری اولدركه مسلمانلر غنيمت مالنده مباحثه ايتديلر اول كسنه‌لر كه غارت ايتديلر ديلر كه يالكز مال غنيمتده متصرف اوله‌لر غيريلر ايستديلر كه برابر قسمت ايده‌لر الله سبحانه نازل قلديكه مال غنيمتده متصرف الله سبحانه وآنك رسوليدر غيريلر ايچون آنده مدخل يوقدر واول شيكه جاهليه‌لر غارت اهلنه خاص قلمشلر باطلدر وبوندنصكره بيورديكه مال غنيمت بش حصه‌يه تقسيم اولنه درت حصه‌يی غازيلر اراسنده تقسيم ايده‌لر وبر حصه‌يی بيت الماله قويه‌لر وآنك مصرفنه صرف ايده‌لر واشبو تصرف طوغريدر والله سبحانه‌نك احسانيدر آنده غازيلرك مدخلی يوقدر پس قل الانفال لله والرسول محكمدر منسوخ دكلدر (يسئلونك عن الانفال قل الانفال لله والرسول فاتقوا الله واصلحوا ذات بينكم واطيعوا الله ورسوله ان كنتم مؤمنين) ت سؤال ايدرلرسكا غنيمت ماللرندن ديكل غنيمت ماللری الله ورسول ايچوندر (يعنی غنيمت مالنده تصرف ايديجی آنلردر بشقه آدم ايچون آنده اختيار يوقدر والله أعلم) پس صاقنك الله‌دن وكوزل ايش ايشلمك اول صحبت ايچونكه سزلك آره‌كزده واردر و بيورلديسنی قبول ايدلك اللهك و پيغمبرينك اكر مسلمان ايسه‌كز * ف معلوم اوله كه هجرتدنصكره جهاد فرض اولوب بدر غزاسنده وآنك خصوصنده انفال سوره‌سی نازل اولمش اول جهاد قريشله اولمشكه مسلمانلره ظلم ايدوب وطنلرندن اخراج ايتديلر ليكن مكه مكرمه‌يه تعظيم ايچون فتحدن اول قشون چكوب مكه اوزرينه وارمشلر مكر يول اره‌لرنده وغيری يرده مسلمانلر قريش اوزرينه وارمشلر ايكی

یاد ایتکه قریشك قافله‌سی تجارت ایچون شامه متوجه اولوب عودتده الله سبحانه نك امریله
حضرت پیغمبر علیه السلام کندوسی برقاچ اصحابیله انلرك اوزرینه هجوم ایتدیلر اشبو خبری
قریش ایشتدکده قافله نك امدادینه کلوب هر ایکی طرفدن عسکر جمع اولوب غوغا ایدوب
الله سبحانه نك عنایتیله کافرلر مغلوب اولوب اشرارلرندن یتمش کسنه مقتول و یتمشی دخی
مسلمانلرك اسیری اولدیلر * ف غوغاده اصحابك بعضی دشمنك اوزرینه قارشو کیتدیلر
و بعضی ارقه‌لرنده طوردیلر چقانکه غنیمتماللری جمع اولندی قارشو کیدن کسنه‌لر
دیدیلر که شو مال بزم حقمزدر زیرا که بزلر فتح ایتدك و ارقه‌لرنده قالنلر آنلره دیدیلرکه سزلر بزم
قوتمزله قارشویه کیتدیکز پس بو مالده بزم دخی حقمز واردر الله تعالی هر ایکی طائفه‌یه جواب
بیوروب خاموش ایلدی که فتح الالهك مددندندر کسنه نك قوتی ایشه یارامز پس مالك صاحبی
الله سبحانه دروآنك نائبی انك رسولیدر پس بو سوزده برقاچ آیتده کله جکدرکه یاردم بنم
عنایتمله و بنم مددمله درکند و قوتکزدن اولدی بیلمیکز (انما المؤمنون الذین اذا ذکر الله وجلت
قلوبهم واذا تلیت علیهم آیاته زادتهم ایمانا وعلی ربهم یتوکلون) ت مسلمانلر اول کسنه‌لردرکه
چقان الله ذکر اولنسه قورقرآنلرك قلبلری وچقان اوقونسه انلر اوزرینه الالهك آیاتی زیاده قیلر
شو آیتلر انلرك ایمانی و کندو ربلری اوزرینه ایشلرین طاپشوریجیدرلر (الذین یقیمون
الصلوة ومما رزقناهم ینفقون) ت اول کسنه‌لرکه قائم طوترلر نمازلرینی و اولشیدنکه رزق
ویردك انلره خرج ایدرلر (اولئك هم المؤمنون حقا لهم درجات عند ربهم ومغفرة ورزق کریم)
ت اشبو کروه انلردر حقیقتده مؤمنلر شکسز انلر ایچوندر مرتبه‌لر کندو ربلری نك
یاننده و یارلغنق وایو رزق (کما اخرجك ربك من بیتك بالحق وان فریقا من المؤمنین لکارهون)
ت نیجه که طشره کتوردی سنی سنك ربك کندو اوکدن طوغرو تدبیرایله والبته برکروه
مسلمانلردن خوشلنمدیلر * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرغنیمتك مالنی تقسیم ایتمك الله سبحانه نك
حکمنه موافقدر و انسانلرك ارزوسنه موافق دکل نیجه که سنی اوکدن تدبیر درست ایله
طشره کتورمك الله سبحانه نك حکمنه موافقدر قومك ارادەسنه خلاف ایدی والله أعلم * ف
یعنی غنیمت مالنده اولان تنازعلری شوکبی ایدی نیجه که طشره چیقمق وقتنده عقللریله
تدبیر ایدرایدیلر پس آخرده واشمکه رسول اکرم بیورمشدی اول بیوردیغی مصلحت اولدی
پس مسلمانلره لازم شودرکه هر ایشده شویله اختیار ایتملك کرك که بیوردیغیله عمل ایدوب
عقله مدخل ویرمیه‌لر (یجادلونك فی الحق بعدما تبین کانما یساقون الی الموت وهم ینظرون) ت
غوغا ایتدیلر سنکله طوغرو اولان سوزده آندنصکره که ظاهر اولدی دیرسن که سوریلورلر
اولوم جانبنه و انلر کانه اولومه باقیورلر (واذ یعدکم الله احدی الطائفتین انها لکم وتودون
ان غیر ذات الشوکة تکون لکم ویرید الله ان یحق الحق بکلماته ویقطع دابر الکافرین) ت

و یاد یکه کتورالالهك نعمتلرینی اولوقتکه وعده ویردی سزه الله ایکی کروهك برینی که اندن
بر طائفه سزکچوك اولوروسودیکز سزلر غوغا و سلاح صاحبنك غیریسنی (یعنی جنك
وقشونك غیریسنی) سزکچون اوله ودیلدی الله که ثابت قیله طوغرو اولان دینی کندو
بیورلدیسیله و کسه کافرلرك بناسنی * ف اول حضرت علیه السلام بیورمشلر ایدیکه قافله
یاخود قریشك عسکری اشبو ایکیسندن بری بزه مسدر آدملر دیلدیلرکه قافله‌یی یغما ایده‌لر
اما ایوشو اولدیکه کافرلرك شوکتنی صندیردیلر (لیحق الحق ویبطل الباطل ولو کره المجرمون)
ت دیلدیکه ثابت قیله طوغرو اولان دینی و باطل ومحو قیله باطل اولان دینی واکرچه ناخوش
اولورلرسه ده کناه ایشلیلر * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه اشبو آیت کریمه ده تعریض واردر
شو قصه‌یه که پیغمبرمز علیه السلام بدر غزاسنده قریشك کاروانن غارت ایتمکه متوجه اولدیلر
اشبو خبر کاروانه ایرشدکده دکز کنارینك یولنی اختیار ایتدیلر وخلاص بولدیلر و ابوجهل
مکه مکرمه‌دن چوق قشون ایله آنلرك امدادینه کلوب اول حضرته مقابل اولدی اصحابك
بعضی کاروانی غارت ایتمکه مائل اولدیلر و برقاچ کروه غوغایه قصد ایتدیلر و حضرتك مرادی
محاربه ایدی (اذ تستغیثون ربکم فاستجاب لکم انی ممدکم بالف من الملائکة مردفین) ت
اولوقتکه یاردم طلب ایتدیکز کندو ربکزدن پس قبول ایتدی سزلك دعاکزی که البته بن
مدد ایدیجیم سزه بیك کمسنه ایله فرشته‌لردن کندو آرقه‌لری صره بربشقه کروهی کتوردیلر
* یعنی اول مرتبه بیك شخص ایدیلر آندنصکره او جبیك اولدی آندنصکره بش بیك اولدی
والله سبحانه اعلم (وما جعله الله الا بشری ولتطمئن به قلوبکم وما النصر الا من عند الله ان
الله عزیز حکیم) ت وقیلمدی اشبو مددی الله مکر مژده اجلیچون سزه وتا قرار بوله اشبو
مدد ایله سزلك قلبلرکز و دخی کالدر یاردم ایتمك مکر الالهك یاننده‌ن البته الله غالبدر حکمتله
متصفدر (اذ یغشیکم النعاس امنة منه وینزل علیکم من السماء ماء لیطهرکم به ویذهب
عنکم رجز الشیطان ولیربط علی قلوبکم ویثبت به الاقدام) ت اولوقتکه اورتدی
سزلك اوزرکزه او یوقوغی امین اولمغیچون کندو یاننده‌ن و ایندردی سزلك اوزرکزه کوکدن
یغموری تا که پاك ایده سزی اول صوایله و کیده‌ره سزدن شیطانك نجاستنی و تا باغلیه سزلك
قلبلرکز اوزرینه (یعنی ثابت ایده سزلك قلبلریکزی) ومحکم قیله سزلك ایاقلریکزی * ف
اشبو آیتده اشارت واردر اول قصه‌یه که بدر کوننده مسلمانلر صوسز و آبدستسز ایدیلر
وهم صو بولمغیدی و اشبو جهتدن شیطانك وسوسه‌سی قلبلرینه یول بولدی الله سبحانه
یغمور یاغدردی و کوزلرینه او یوقوغی ویردی تا که قلبلرینك اضطرابی زائل اولدی * ف
چقانکه ایکی قشونلر بربریله قارشو قارشویه کالدیلر کیجه وقتنده مسلمانلره غسل حاجتی
اولدی ایچمك ایچون بیله صو بولمغیدی و برقوملی ایدی آیاقلری قوم اوزره یوطورمز ایدی

صباحلین غوغا ایتمک قارشوده ایدی اشبو حالتلره باقوب مسلمانلر قورقدیلر که اشبو آثارلر صنمق وشکست اولمق آثارلریدر اولوقت چوق یغمور یاغدیکه غملرینه وایچمکلرینه کافی اولدی ویرقتی اولدی وکوزلرینه اویقو کلدی چقانکه کوزلرینی آچدیلر قلبلرینک قورقوسی زائل اولدی (اذ یوحی ربک الی الملائکة انی معکم فثبتوا الذین آمنوا سألقی فی قلوب الذین کفروا الرعب فاضربوا فوق الاعناق واضربوا منهم کل بنان) ت اولوقتکه وحی کوندردی سنک ربک فرشتهلر جانبنه که بن سز که بیلهیم پس محکم قیلک مسلمانلری که دیلرمکه انهیم اول کسنهلرک قلبلرینه که کافر اولدیلر قورقونی پس اوریکز ای مسلمانلر بوینلرینک یوقاریسنی واورک آنلردن اللرینک وآیاقلرینک بارمقلرینی ✱ ف کافرلرک قلبی فرشتهلرک الهامنه لایق اولمدیغندن طولایی قورقونی آتمق الله سبحانه کندو جانبنه نسبت ایتدی وفرشتهلره مؤمنلرک قلبنی ثابت ایتمکیچون بیوردی واشبو غوغاده فرشتهلر کندولری اللریله دخی غوغا ایتدیلر (ذلک بانهم شاقوا الله ورسوله ومن یشاقق الله ورسوله فان الله شدید العقاب) ت اشبو اول سببلهدرکه آنلر مخالفت ایتدیلر الله تعالی یه وآنک پیغمبرینه هرکسنه که مخالفت ایتسه الله سبحانه یه وآنک پیغمبرینه پس البته الله عذابی زیاده قیلیدر (ذلکم فذوقوه وان للکافرین عذاب النار) ت اشبو عذابی طادک وبیلکز که کافرلر ایچوندر آخرتده اودک عذابی (یا ایها الذین آمنوا اذا لقیتم الذین کفروا زحفا فلا تولوهم الادبار) ت ای مسلمانلر نه وقتکه غوغا ایچون اوغرهسکز کافرلره طوپلانوب پس چویرمیک آنلر طرفه ارقه کزی ✱ ف یعنی چقانکه میدانده کافرلر ایله قارشو قارشو یه اولورسکز اولوقتده آنلردن قاچمق چوق قتی حرامدر اگر کافرلر اوزاقده اولسه یاغارت اولورسه قاچمق ایودر (ومن یولهم یومئذ دبره الا متحرفا لقتال او متحیزا الی فئة فقد باء بغضب من الله ومأواه جهنم وبئس المصیر) ت واول برکسنه که چویره آنلر طرفه آنلره اوغرادیغی کونده کندو ارقهسنی مکر قائده رق غوغا ایتمک ایچون یاخود صغنمق ایچون برکروه جانبنه پس البته کیرودوندی الالهک غضبنه وآنک یری جهنمدر ونه کوتو یردر جهنم (فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم وما رمیت اذ رمیت ولکن الله رمی ولیبلی المؤمنین منه بلاء حسنا ان الله سمیع علیم) ت پس سز اولدیرمدیکز اشبو کروهی ولیکن الله اولدیردی آنلری وآتمدک سن (ای محمد یعنی برآوج طپراغی) اولوقتکه آتدک ولیکن آتدی

آنی

آنی الله وتا احسان ایده مؤمنلره کندو جانبندن کوزل اولان احسانله البته الله ایشیدیجیدر بیلیجیدر ✱ ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه تعریضدر اول قصهیه که حضرت علیه السلام بدر کونده برآوج اوفق طاشلری آلوب کافرلر جانبنه آتیوبردی هیچ برکسنه قالمدیکه شو طاشلردن بری آنک کوزنده بولنمیه ومسلمانلرک قلبنه مجدد اقرار بولمق ظهور ایتدی اشبو تأییدغیبدن بولدی ✱ ف چقانکه غوغانک قیسلاغی کلمش حضرت برآوج اوفق طاشلری کافرلرک قشونی جانبنه که آتیوبردی الله سبحانهنک قدرتندن آنلردن هرکسنهنک کوزلرینه شو طپراق یتشدی آندنصکره کافرلر شکست بولدیلر اشبو قضیهیی شوسببدن بیوردیکه مسلمانلر یقین ایدهلر که فتح ویاردم کندیلرینک قدرتندن خارجدر انجق الله سبحانهنک امدادیلهدر وینه آنلره لازمدرکه هیچ برامرده کندو قدرتلرینه مدخل ویرمیهلر (ذلکم وان الله موهن کید الکافرین) ت حالبودر وبیلکز که الله کافرلرک حیلهسنی ضعیف قیلیجیدر (ان تستفتحوا فقد جاءکم الفتح وان تنتهوا فهو خیر لکم وان تعودوا نعد ولن تغنی عنکم فئتکم شیئا ولو کثرت وان الله مع المؤمنین) ت ای کافرلر اگر فیصل طلب ایدرسکز پس کلدی سزه فیصل اگر کیرو طورر ایسه کز بو زیاده ایودر سز کیچون اگر کیرودونرسکز (یعنی حکمسزلکه) بزدخی قائدرزاکا (یعنی جزا ویرمکه) والبته دفع ایتمز سزدن سزک جماعتکز هیچ برشی اگرچه چوق اولسهده وبیلکز که الله مؤمنلر ایلهدر ✱ ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه تعریض واردر شو قصهیه که ابوجهل بدرغوغاسی کوننده دعا ایتدی که یاربی بو ایکی قشونک برینه که رحمک کسیجیدر وباطل دینی آلیجیدر آنی هلاک ایده حقیقتده اشبو صفاتله ابوجهل وکندونک قومی ایدیلر ✱ ف مکی سورهلرده هریرده که کافرلرک سوزینی نقل بیوردی که آنلر دیرلرکه متی هذا الفتح یعنی قنقی وقتده ظهور ایدر اشبو فتح (یعنی فیصل) پس ایمدی جواب ویردیکه اشته شمدی ایرشدی شو فیصله اگر کیرودونسه کز (یعنی کفردن) واگر بردخی ایدرسکز (یعنی غوغایی) پس بزده ایدرز یعنی یاردم (یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله ورسوله ولا تولوا عنه وانتم تسمعون) ت ای مسلمانلر اطاعت ایدیکز الله تعالی یه وآنک پیغمبرینه ویوز چویرمیکز آندن وحالبوکه سزلر ایشیدرسکز (ولا تکونوا کالذین قالوا سمعنا وهم لا یسمعون) ت واولمیکز اول کسنهلر کبیکه دیدیلر ایشتدک حالبوکه آنلر ایشتمزلر (یعنی کتاب اهلی کبیکه توریتی اوقودیلر ودل ایله اقرار ایتدیلر وآنکله عمل ایتمدیلر بونلر کبی منافقلر دل ایله امره اطاعت ایدر قلب له اطاعت ایتمزلر (ان شر الدواب عند الله الصم

البكم الذين لا يعقلون) ت البته حيوانلرك زياده كوتوسى اللهك يانده صاغر ولال اولوب
فهم ايتمز كيمسه لردر * ف يعني آدملردن اول كمسنه لر كه حقي طوغر واولان ديني قبول
ايتمزلر آنلر جانورلردن زياده كوتو وچركيندر (ولو علم الله فيهم خيرا لاسمعهم ولو اسمعهم
لتولوا وهم معرضون) ت اكر بيلسيدي الله آنلرده ايولكي البته ايشتديرردي آنلري اكر
ايشتدرسه يدي آنلري ينه يوز چويررلردي اعراض ايدر اولدقلري حالده * ف يعني الله آنلرك
قلبنده لياقت قومدي اول كمسنه لرده كه لياقت قودي آنلره هدايت ويرر ولياقتسزلر
ايشتمزلر وانكار ايدرلر (يا ايها الذين آمنوا استجيبوا لله وللرسول اذا دعاكم لما يحييكم
واعلموا ان الله يحول بين المرء وقلبه وانه اليه تحشرون) ت اي مسلمانلر قبول ايديكز
اللهك وآنك پيغمبرينك دعوتني اول رسول دعوت ايتدكده سزي دير اتمك ايچون وبيلكز
كه الله حائل اولور شخصلك اره سيله قلبنك آره سنده (يعني انك قصديني فسخ ايدر) وبيلكز
كه آنك جانبنه طوپلانورسكز * ف يعني حكمي اوزره عمل ايتمكي كيچ ايتمك وكاهلك
قيلمك شايد بشقه وقت كوكل بر بشقه حال اوزره اولور كه اولكي وقتي بوله مزسك چونكه
الله سبحانه اول بر كمسنه نك قلبني منع ايتمز ومهر قويمز وقتا كه بنده كاهلك ايدر آنك
جزاسنده قلبني سد ايدر اكر قول بيون چكمكلك ايتسه حق اينانمقدن پس اول وقت قلبلري
اوزره مهر اورر (واتقوا فتنة لا تصيبن الذين ظلموا منكم خاصة واعلموا ان الله شديد
العقاب) ت وصاقنك بر فتنه دنكه البته ايرشمز اول كمسنه لره كه ظلم ايتديلر سزدن
خصوصيتله (يعني بلكه اول فتنه نك شآمتي عام اولور) وبيلكز كه اللهك عذابي قتيدر * ف
اشبو شدتلو اولان عذاب فتنه سيدر يا بدعتك ظهوريدر ويا منكردن نهي ايتمكي
ترك ايتمكدر * ف يعني الله سبحانه نك حكمني قبول ايتمكده كاهلك ايتمكدن كوكل
اول نفرت ايدر وكيده كيده شو حكمي قبول ايتمك زياده مشكل كوزيكور ثاني شودر كه
وقتا كه ايو ايشلي اولان كيمسه لر حكمده مداهنه ايدرلرسه پس كوتو ايشلي كيمسه لرك جمله سي
براوغوردن اول حكمي ترك ايدرلر وكوتو عادت رواج بولور پس آنك وبالي ايولره دخي سرايت
ايدر نيجه كه اكر غوغاده يكيتلر مداهنه ايتسه لر نامردلر قاچمنك يولنه باقرلر صكره اكر عسكر
صنمش اولسه جنكيلرمقابله يه طاقت كتورمزلر (واذكروا اذ انتم قليل مستضعفون
في الارض تخافون ان يتخطفكم الناس فآواكم وايدكم بنصره ورزقكم من الطيبات
لعلكم تشكرون) ت وذكر ايدك (اي مهاجرلر) اللهك نعمتني اول وقتكه سز آز ايديكز
ضعيف صايلورديكز يرده (يعني قورقرديكز كه مكه ده) طوته سزي چاپكلكله آدملر پس

يرويردي سزه (يعني مدينه ده) وقوت ويردي سزه كندو ياردميله رزق ويردي سزه پاك
اولان شيلردن * يعني غنيمت مالندن تا اوله كه شكر ايده سكز (يا ايها الذين آمنوا لا تخونوا
الله والرسول وتخونوا اماناتكم وانتم تعلمون) ت اي مسلمانلر خيانت ايتميك الله تعالى يه
وآنك پيغمبرينه وينه خيانت ايتميكز بري بريكزك امانتلرينه وسز بيلورسكز (واعلموا انما
اموالكم واولادكم فتنة وان الله عنده اجر عظيم) ت وبيلكز كه سزك مالريكز
واولاديكز صنمه مقدرو بيلكز كه اللهك يانده در بيوك مزد * ف يعني الله سبحانه دن
وآنك پيغمبرندن خرسزلق ايتمك دخي شودركه كافرلر ايله كيزليجه يارانلك ايده لر
كندو ماللريني واولادلريني آنلرك ضررندن محافظه ايتمك ايچون نيجه كه مهاجرينك
اكثرينك اولري مكه ده ايدي وينه اشبو دخي خرسزلقدر كه غنيمت مالني كيزليوب
امرلرينه ظاهر قيلمازلر (يا ايها الذين آمنوا ان تتقوا الله يجعل لكم فرقانا ويكفر عنكم
سيئاتكم ويغفر لكم والله ذو الفضل العظيم) ت اي مسلمانلر چونكه صاقنه سكز
اللهدن يصار سز كچون برياردمي وكچر سزدن سزك كناهكزي ويارلغر سزي والله بيوك
وزياده اولان احسان صاحبيدر * ف اولوركه مؤمنلرك قلبلرينه كله كه اشبو بدر غزاسي
وآنده غالب اولمق امور اتفاقيه دندر پس اول حضرتدن كيزليجه مكه كافرلرينه احسان ايده لم
تا كه اهل وعيالمزه ايذا ايتميه لر پس كچن آيتده خرسزلقدن منع بيوردي واشبو آيتلرده
سويلندرديكه كلجكده دخي فتح مؤمنلره در وينه اهل وعيالكز كافرلر النده قالمز (واذ
يمكر بك الذين كفروا ليثبتوك او يقتلوك او يخرجوك ويمكرون ويمكر الله والله خير
الماكرين) ت ويادايكه كتور اللهك نعمتني (يا محمد) اول وقتده كه بدفكرلك ايلديلر سنك
حقكده اول كمسنه لر كه كافر اولديلر تا حبس ايده لر سني ياخود اولديره لر سني ياخود وطنكدن
چيقاره لر سني وآنلر كوتو فكر ايتديلر سكا وكوتي فكر ايتدي آنلره الله والله كوتو فكر
ايدنلرك زياده ايوسيدر * ف اشبوني ذكر ايتمسي مهاجرلرك بعضي تسليه ايچوندر يعني نيجه كه
پيغمبريني آنلرك شرندن صاقلدي سزك اهل وعيالكزي دخي وقايه ايدر غم چكميك * ف
اشبو تعريض ايدر اول قصه يه كه كافرلر مكه ده مكرمه ده جمع اولديلر كه حيله ايله پيغمبري الداديلر
(واذا تتلى عليهم آياتنا قالوا قد سمعنا لو نشاء لقلنا مثل هذا ان هذا الا اساطير الاولين) ت
وچونكه اوقونسه آنلره اوزرينه بزم آيتلرمز ديرلر ايشتدك اكر ديلسك ديرز بونك مثلني
دكلدر اشبو مكر كچنلرك حكايه لريدر * ف يعني سزلرداغما شويله سوزلري ديمش ايديكز

ایکن شمدی کوردیکز که اشبو کلام کچنلرڭ حکایه‌لری دکلدر عذابك وعده‌سی سزه
ایرشدی نیجه‌که کچمش امتلره ایرشدی (وَاِذْ قَالُوا اللّٰهُمَّ اِنْ كَانَ هٰذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ
عِنْدِكَ فَاَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ السَّمَاۤءِ اَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ اَلِيمٍ) ت واولوقتکه دیدیلر ای بزم
اللهمز اکر اولسه اشبو قرآن طوغروسنڭ جانبکدن یاغدر بزم اوزرمزه طاشی کوکدن
یا کتور بزلره دردویریجی اولان عذابی * ف یعنی هر وقتکه ابو جهل مکه‌دن
طشره چیقاردی اشبو دعایی کعبهٔ شریفڭ حضورنده ایدردی شو دعا کندو حقنده
قبول اولدی (وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَاَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللّٰهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ) ت
ودکلدر الله عذاب ایده آنلره سن آنلرڭ آره‌سنده اولدیغڭ حالده ودخی اولمدی الله آنلره
عذاب ایدیجی آنلر استغفار ایدرلر ایکن * ف یعنی الله سبحانه‌نڭ عادتی اویله جاریدرکه
اکر برقومڭ اراسنده پیغمبری بولنسه عموم اوزره عذاب نازل قیلمز وبونڭ کبی نه‌قدرکه
قوم استغفاره مشغول اوله‌لر عذاب کلمز * ف اولوقته‌دککین که پیغمبرمز مکه‌ده
ایدی آنلر اوزره عذاب کلمدی اندنصکره آنلره عذاب کلدی وبونڭ کبی نه‌قدرکه کناه ایشلی
پشیمان اولوب توبه ایدر عذابه طوتلمز اکرچه هرنقدر بیوك کناه‌ده اولسه شو حضرت
پیورمشکه کناه ایشلیلری ایکی شی عذابدن صاقلر بریسی بنم آنلرڭ آره‌سنده بولنغم
وبریسی دخی استغفاره مشغول اولمقلری (وَمَا لَهُمْ اَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللّٰهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا اَوْلِيَاۤءَهُ اِنْ اَوْلِيَاۤؤُهُ اِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) ت ونه شی
واردر آنلره که عذاب ایتمیه آنلره الله وحالبوکه آنلر منع ایدرلر (یعنی آدملری) محترم اولان
مسجددن ودکلر آنلر مسجد الحرامه لایق دکلدر مسجد الحرامه لایق مکر عذابدن صاقننلر
ولیکن آنلرڭ چوغی بیلمزلر * ف یعنی حقیقتده عذابه مستحق ایدیلر لیکن پیغمبرڭ آنلرڭ
آره‌سنده بولنمغی مانع ایدی وشمدیکی حالده مانع کیتدی * ف قریش کندولرینی حضرت
ابراهیمڭ اولادی فهم ایدوب کعبه‌نڭ مختاری بیلدیلر ومسلمانلری کعبه‌یه کلمدن منع ایتدیلر
پس الله سبحانه بیوردیکه ابراهیمڭ اولادندن هر کمسنه که صاقنجی اولور مختارلق حقی آنکدر
یوخسه انصافسزلرڭ حقی دکلدر زیرا که اول بر کمسنه‌دن که خوشلشمزلر آنی کعبه‌یه
قویمزلر (وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ اِلَّا مُكَاۤءً وَتَصْدِيَةً فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ
تَكْفُرُونَ) ت ودکلدر آنلرڭ نمازی کعبه‌نڭ یاننده آواز ایتمکدن غیری وال اورمقدن
غیری پس طادیکز ای کافرلر عذابی کندیکزڭ کافر اولمغی سببله (اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ
اَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ) ت اول

کمسنه‌لر که کافر اولدیلر خرج ایدرلر کندوماللرینی تا که منع ایده‌لر آدملری اللهڭ یولندن
پس تیز اولورکه خرج ایدرلر آنلر اول اموالی صکره اولور اول خرج ایتمك پشیمانلق آنلر اوزرینه
صکره مغلوب اولورلر (وَالَّذِينَ كَفَرُوا اِلٰى جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ) ت واول کمسنه‌لر که
کافر اولدیلر جهنم جانبنه سوریلورلر * مغلوب اولورلر کافرلر ومال خرج ایتمك پشیمانلق
اولور آنلر اوزرینه (لِيَمِيزَ اللّٰهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلٰى بَعْضٍ
فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ اُولٰۤئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ) ت تا که فرق ایده الله کوتوییی ایکدن
وضع ایدوب کوتونڭ بعضسنی بعضسی اوزرینه پس طوپلر آنلرڭ جمله‌سنی پس کتورر جهنمڭ
ایچنه اشبو کروه آنلردر زیان ایشلیلر * ف واشبو نصو یردر اول کمسنه‌نڭ حالی که
برشی ایسترایسه جزئی اولسون ویا کلی اولسون آنی باطل ایده ورفع ایده یعنی بالکلیه
آنی فنایه ویره * ف یعنی الله سبحانه یواش یواش اسلام دینی غالب قیلر وکافرلر جانلرن
وماللرن اشبو واثناده صرف ایدرلر واول کمسنه‌لر که کفر اوزرینه اولورلر آنلرڭ جمله‌سی
طوپلانوب جهنمده جمع اولورلر (قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا اِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَاِنْ
يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْاَوَّلِينَ) ت دیکل کافرلره اکر کیرو طورسه‌لر (یعنی شرکدن
ورسوله عداوت ایتمکدن واز کاورلرسه) یارلغنور آنلرڭ کچمش کناهلری واکر قایدسه‌لر
(یعنی عداوته وکفره تکرار رجوع ایتسه‌لر) البته کچوبدر اول کچنلرڭ یولی * یعنی کچن
پیغمبرلر وآنلرڭ اعداسنه اولان سنت ومعامله بونلرڭ حقنده دخی اولور (وَقَاتِلُوهُمْ حَتّٰى
لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلّٰهِ فَاِنِ انْتَهَوْا فَاِنَّ اللّٰهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) ت وغوغا
ایدیکز ای مسلمانلر آنلر ایله اولوقته‌دککین که بولنمیه هیچ بر فتنه (یعنی کفرڭ غالب اولمسی)
واوله دینڭ کاسی الله ایچون پس اکر کیرو دونسه‌لر شرکدن (یعنی مسلمان اولسه‌لر)
البته الله اولشیکه ایشلرلر کوریجیدر (وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ مَوْلٰيكُمْ نِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ
النَّصِيرُ) ت اکر یوز چویره‌لر یعنی اسلامدن پس بیلکز که الله سزه مدد ایدیجیدرنه
کوزل مدد ایدیجیدر ونه کوزل یاردم ایدیجیدر * ف یعنی کافرلر ایله جهاد ایدڭ
اولوقته‌دڭ که فساد قالمیه یعنی کافرلرڭ شوکتی کیده که خلقی ایمان کتورمه‌دن منعه قادر
اولمیه‌لر (وَاعْلَمُوا اَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَاَنَّ لِلّٰهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكِينِ
وَابْنِ السَّبِيلِ اِنْ كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ وَمَا اَنْزَلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ وَاللّٰهُ
عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) ت وبیلکز که اول غنیمت مالی که آلدیکز کافرلردن هر بر مال جنسندن

(جزء ۱۰)

پس الله ایچوندر آنك بشـدن بری وآنك پیغمبر یچون وپیغمبر اقرباسیچون (یعنی پیغمبرك
اقرباسی كه بنی هاشم وبنی مطلبدرلر) وباباسی اولوب یتیم قالان چوجقلر ایچون ودرویشلر
ایچون ومسافر اهلیچون اگر ایمان كتوردیگز ایسه الله سبحانه یه وقولمز محمد علیه السلام
اوزرینه ایندردیگمز قرآنه اول كونكه آیرلدی حق باطلدن اول بر كونكه بری برینه
اوغراشدی ایكی گروه (یعنی ایمان كتوردیگز اگا كه بدر كونی نصرت نازل قیلدی) والله
هر برشی اوزرینه قادردر * ف شاه ولی الله رحمه الله دیركه غنیمت مالنی بش پای ایدوب
دردینی غنیمت ایدن كسنه لره ویرملیدر وبری بیت الماله قویوب بش پای اوزره یا درت
پای اوزره تقسیم ایتمك كرك مذهبلرك اختلافنه موافق اولدیغی كبی * ف الله سبحانه
پیغمبریمز علیه السلامه یاردم ایدوب مسلمانلری كافر اوزرینه غالب قلدی والله سبحانه قادر
دركه كاه جنگده چوق فتحلر سزه ویره معلوم اوله كه غوغا ایله كافرلردن آلنان مال غنیمت
مالیدر وآنك بشـدن بری الله ایچوندر ورسولنك صرفی ایچون زیرا كه رسول الله كندی
ذات شریفنك خرجلری واردر واقربالرینك ومحتاج اولان مسلمانلرك حقیدر واول
حضرتدن صكره خلیفه لر وحاكملر اشبو كبی صرف ایده لر یعنی كندو حاجتلرینه وآیتده
مذكور اولان صنفلرك حاجتلرینه صرف ایده لر واول مال كه مسلمانلر آنی كافرلردن صلح ایله
آلدیلر شو مالك جمله سی مسلمانلرك حقیدر پس غنیمت مالندن درت حصه كه قالدی غازیلرك
وعسكرك حقیدر آنلره قسمت اولنه آتلویه ایكی پای ویایانه بر پای ویره لر (اذ انتم بالعدوة
الدنیا وهم بالعدوة القصوی والركب اسفل منكم ولو تواعدتم لاختلفتم فی المیعاد ولكن
لیقضی الله امرا كان مفعولا لیهلك من هلك عن بینة ویحیی من حی عن بینة وان الله
لسمیع علیم) ت اولوقتكه سزلر یقین اولان وادینك كنارنده ایدیگز وكفار ایراق
وادینك كنارنده ایدیلر وقافله سزدن زیاده اشاغیده ایدی (یعنی دگزك جانبنده) واگر بری
بریگزله غوغایه وعده ایتسه یدیگز (صكره قریشك كثرتنی وشوكتنی كوردیگمزده آنلرك
هیبتندن) البته مخالفت ایدردیگز وعده گزده ولیكن وعده سز همان سزلری دشمنله جمع ایتدی
تا كه اول امری قضا ایده الله كم انك وجوده گلمسی واجبدر (یعنی مؤمنلرك نصرت بولمسی)
تا كه هلاك اوله اول كسنه كه هلاك اولمشدر دلیل قائم اولدقدنصكره ودیری قاله اول كسنه كه
دیری اولدی دلیل قائم اولدقدنصكره والبته الله ایشیدیجیدر بیلیجیدر * ف هلاكدن
مراد كفر اوزره اصرار ایتمك ودیری قالمقدن مراد مسلمان اولمقدر * ف یعنی كفار
قریش كندو قافله لرینك یاردمنه كادیلر وسزای مسلمانلر قافله یی یغما ایچون كلمشدیگز
پس قافله سزلرك الكزه كچمدی محفوظ قالدی وایكی عسكرك هر بریسی برصحرانك كنارنده
جمع اولدیلر قافله كچدیكی خبری اول یاردمه كانلره ایرشمدی اشبو تدبیر اللهدن وقوع بولدی
وغوغا ایدوب مسلمانلر غالب وكفار مغلوب اولدیلر واگر سزلر قصد ایدوب اوزرینه
وارسه یدیگز اشبو فتحه نائل اولمیه جقدیگز واشبو فتحدن صكره پیغمبر علیه السلامك

طوغرولغی كافرلره آشكارا ولدی اول كسنه كه اولدی یقین ایدوب اولدی واول كسنه
كه دیری قالدی آنلر بیلدیلر كه اشبو طوغرو اولان پیغمبردر تا كه الله سبحانه نك الزامی كافرلر
اوزرینه كامل اولدی (اذ یریكهم الله فی منامك قلیلا ولو اراكهم كثیرا لفشلتم ولتنازعتم
فی الامر ولكن الله سلم انه علیم بذات الصدور) ت اولوقتكه كوستردی آنلری الله
سكا سنك اویقوكده آز یجق واگر كوسترسه یدی سكا آنلری چوق البته قورقاردیگز وبری
بریگزله شماته یپاردیگز غوغا امرنده ولیكن الله سلامت ایتدی سزه (یعنی قورقمقدن)
البته الله بیلیجیدر اول شیئی كه سینه لرده واردر (واذ یریكموهم اذ التقیتم فی اعینكم قلیلا
ویقللكم فی اعینهم لیقضی الله امرا كان مفعولا والی الله ترجع الامور) ت اولوقتكه
كوستردی سزه آنلری وقتا كه یوز یوزه اولدیگز سزلرك كوزلرگزده آز یجق وآز كوستردی
سزی آنلرك كوزنده تا كه مقدر اولان امری قضا ایده (یعنی اسلامی عزیز وغالب
وكفار اهلنی حقیر وذلیل ایده) والله جانبنه كیرو دوندرلمش اولور ایشلر * ف اول
حضرت علیه السلام اویقوده كافرلری آز وقلیل كوردی ویننه مسلمانلر غوغایه
حاضر اولدقده كافرلری آز كوردیلر تا كه غوغایه جسارت ایده لر ومعلوم اوله كه
شو حضرت علیه السلامك رؤیاسی طوغرو ایدی زیرا كه آنلردن اول كسنه لر كه كفر
اوزرینه اوله جكدرلر آز وقلیل ایدی وچوغی صكره شرف اسلام ایله مشرف اولنلر ایدی
(یا ایها الذین آمنوا اذا لقیتم فئة فاثبتوا واذكروا الله كثیرا لعلكم تفلحون) ت ای
مسلمانلر چاقانكه اوغره سگز بر گروهه پس ثابت اولگز وذكر ایدیگز الله سبحانه یه چوق چوق
تا اوله كه نجات بوله سگز * ف یعنی اگر الله سبحانه دن یاردم استرسگز پس ظاهری
اسبابدن دخی كادر بلكه دینده استقامت ایتمك والله سبحانه یه چوق چوق ذكر ایتمك
وآمرلرینك امرینه اطاعت ایتمك ومسلمانلرك خیرلو اولان مشاورهلرینه برسوزلو اولوب
اتباع ایتمك لازمدر (واطیعوا الله ورسوله ولا تنازعوا فتفشلوا وتذهب ریحكم واصبروا
ان الله مع الصابرین) ت وبیورلدیسین قبول ایدلك اللهك وآنك پیغمبرینك وبر بریگزله
شماته یاپمیك كه اشبو صورتده قورقاق اولورسگز وكیدر دوز كارگز (یعنی اقبال ادباره
منقلب اولوب دواتگز كچر) وصبر ایدیگز البته الله صبر ایدیجیلر ایله یله در (ولا تكونوا
كالذین خرجوا من دیارهم بطرا ورئاء الناس ویصدون عن سبیل الله والله بما یعملون
محیط) ت واولمیگز اول كسنه لر كبی كه طشره چیقدیلر كندو اولرندن تكبر وغرور

ایله و کنـدو یی آدملره کوسترمك یوزندن و کیرودوندررلر آدملری اللهك یولندن والله
اول شیکه ایشلرلر بیلیجیدر * ف اشبو حال ابوجهلك و آنك اتباعلرینك حالیدر * ف
یعنی جهاد عبادتدر اکر بر کمسنه افتخار ایله یا ریا ایله ایتسه قبول اولمز (وَاِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ
اَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَاِنِّي جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَاءَتِ الْفِئَتَانِ نَكَصَ عَلَى
عَقِبَيْهِ وَقَالَ اِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ اِنِّي اَرَى مَا لَا تَرَوْنَ اِنِّي اَخَافُ اللّٰهَ وَاللّٰهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ) ت
اول وقتکه کوزل کوستردی کافرلره شیطان آنلرك ایشلرینی و دیدی اصلا غالب اولان
یوقسزلك اوزرکزه بو کون انساندن هیچ بر کمسنه والبته بن مدد ایدیجیم سزه پس چقانکه
یوز یوزه اولدیلر ایکی کروه کیرودوندی شیطان آرقه طرفنه و دیدی البته بن ایراغم سزدن
البته بن کوریورم سزك کورمدیککزی البته بن قورقرم اللهدن واللهك عذابی شدتلیدر
* ف وقتاکه مکه کافرلری جمع اولوب مؤمنلر ایله غوغا ایتمکه مکه دن طشره چیقدیلر
یولك اثناسنده بر اختیار کمسنه آنلره اوغرایوب سویلدیکه بن دخی مسلمانلرك دشمنیم سزه
ارقداش اولوب آنلر ایله غوغایه کلمشم و غوغاده زیاده مهارت و کمالم واردر صکره وقتاکه
شروع اولندی ابوجهلك النی ترك ایدوب قاچدی انی غوغادن اول کیمسه کورمشدی
و غوغادن صکره دخی آنی کیمسه کورمدی مکر شیطان ایمش که وقتاکه اسلام قشوننك اوکنده
حضرت جبرائیلی و حضرت میکائیلی علیهما السلام کوردی قاچدی (اِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ
وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ هٰؤُلَاءِ دِينُهُمْ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) ت
اول وقتکه دیدیلر منافقلر و اول کمسنه لرکه آنلرك قلبلرنده کفرسزلك واردر الدانتدی اشبو
مسلمانلری آنلرك دینی و اول کمسنه که ایشلرینی تاپشوره الله اوزرینه البته الله غالبدر
ایشلری محکمدر * ف منافقلر مؤمنلرك غوغاده جسارتلرن و یکتلکلرن کوروب دل
اوزادوب سویلدیلر که مسلمانلر دینلرینه مغروردرلر الله سبحانه آنلرك ردنده بیوردیکه
اشبو غرور دکل بلکه توکلدر (وَلَوْ تَرَى اِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ
وَاَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ) ت و تعجب ایدرسن ای کورنجی چقانکه فرشته لر
آلور کافرلرك جاننی اوررلر آنلرك یوزینه و آرقه لرینه و دیرلر طادیکز یاقیجی و یاندریجی
اولان عذابی (ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ) ت اشبو اول عمل سببیله
درکه تقدیم ایتدی سزك اللریکز تحقیق الله ظلم ایدیجی دکلدر قوللرینه (كَدَاْبِ آلِ فِرْعَوْنَ
وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللّٰهِ فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوبِهِمْ اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ)

ت

ت فرعونك کروهنك عادتی و آنلردن اول کچنلرك عادتی کبیدرکه کافر اولدیلر اللهك
نشانه لرینه پس طوتدی آنلری الله عقابله آنلرك کناهلری سببیله البته الله قوتلیدر عذابی
قتیدر (ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً اَنْعَمَهَا عَلَى قَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِاَنْفُسِهِمْ وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ) ت و شو اول سببله درکه الله البته اولمدی تغییر ایدیجی هیچ بر ویردیکی نعمتی بر قوم
اوزرینه اول وقته دکین که آنلر تغییر ایتدیلر اول حالیکه آنلرك ذاتلرنده وار ایدی (یعنی شکری
کفران نعمتله و طاعتی معصیتله تبدیل ایتدیلر) و ینه اول سببله درکه الله ایشیدیجیدر
بیلیجیدر * ف یعنی کوکده اولان حالی تبدیل ایتمك یعنی نه قدر که اعتقادنده و نیتنده
اولان سوزده تبدیل بولنسه الله سبحانه آنلردن نعمتنی سلب ایتمز اکر اعتقادلرینی و نیتلرینی
تغییر ایدرلرسه الله سبحانه دخی نعمتنی تغییر ایدر (كَدَاْبِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ فَاَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَاَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَكُلٌّ كَانُوا ظَالِمِينَ) ت فرعونك
کروهنك عادتی کبیدر و آنلردن اول کچنلرك عادتی کبیدرکه یلانه نسبت ایتدیلر کندو
ربلرینك آیتلرینی پس هلاك ایتدك آنلری کندو کناهلری سببیله و غرق ایتدك فرعونك کروهلرینی
و آنلرك هر بریسی ظلم ایشلی ایدیلر (اِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللّٰهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ)
ت البته یر یوزنده کی حیوانلرك زیاده کوتوسی اللهك یاننده اول کمسنه لردرکه کافر اولدیلر
پس آنلر ایمان کتورمزلر (الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ
لَا يَتَّقُونَ) ت اول کمسنه لردرکه عهد ایتدك انلر ایله صکره بوزرلر کندو عهدلرینی
هر برمرتبه ده و انلر صاقنمزلر * ف جهودلرك قبائللرینه تعریضدرکه اول حضرت علیه
السلام انلر ایله عهد ایتمشلر ایدی انلر ایسه هر وقتده عهدلرن بوزوب عذر کتوررلر ایدی
(فَاِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ مَنْ خَلْفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ) ت پس اکر بولسك اول نقض
عهد ایدنلری غوغاده پراکنده ایت انلری اولدرمك سببیله که اول کمسنه لرکه آنلرك
آرقه سنك دالنده در اهل مکه و سائری اوله که نصیحت قبول ایده لر (وَاِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً
فَانْبِذْ اِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ) ت و اکر قورقسك بر کروهك خیانتلرندن
پس کیرو دوندر آنلر جانبنه آنلرك عهدینی بر نوع اوزرینه که هر ایکی طرف برابر اوله سکز
(یعنی عهدی بوزمقده ملامتی سزه کلیه والله سبحانه اعلم) البته الله سومز خیانت ایدنلری
* ف اکر مسلمانلر کافرلر ایله صلح ایتمش اولسه لر صکره کافرلر عهدی بوزوب دغا ایدرلر
ایسه سزلر دخی انلری خبردار ایتمزسزین انلر ایله غوغا ایدلك و اولدیرلك ویاخود کافرلر دغا

ایتمدیلر ایکن آنلردن اندیشه وار ایسه اول آنلری خبردار ایدوب صکره آنلره غوغا ایله جواب ویرك تا که ملامت کلمه سزه اشبو صورتده هیچ بدعهدلك یوقدر (وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا اِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ) ت وظن ایتمسونلر اول کمسنه لر که کافر اولدیلر سبقت ایتدیلر (یعنی قورتلدیلر بزم عذابمزدن بزی عذاب ایتمکدن) البته انلر عاجز قیله بیلمزلر (وَاَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللّٰهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمْ اللّٰهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ يُوَفَّ اِلَيْكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ) ت ومهیا ایتمه یکز ای مسلمانلر انلر ایچون اول شیئی که قادر اولورسکز قوتلی ایلکدن (یعنی غوغا آلتلرندن اوق آتمق وقورشون اتمق کبی وانلری مهیا قلمقدن الهك بولنده قورقودلك بونلر ایله اللهك دشمنی وکندو دشمنکزی وبشقه کروهلری انلردن غیری که بیلمزسکز آنلری الله بیلور انلری (یعنی اشبونلر منافقلردر) واو اشیکه خرج ایدرسکزنه شیدن اولورسه اولسون اللهك بولنده تمام ویریلور سزه (یعنی آنك ثوابی) وسز لر ظلم اولنمش اولمزسکز *ف الله سبحانه غوغا به دائر اسبابلره مهیا قیلمسنه اولقدر که ممکن امر ایتدی وسلاحلرك کاسی قوتك تحتنده داخلدر وآنلر بسلمسنه جهاد بولنده هر نقدر که مال صرف اولنور بلکه آنلرك پسی هب اعمال صالحه سنك ترازوسنه قیامت کوننده وضع اولنور الله سبحانه بیوردیکه شو غوغا اسبابلری کافرلری قورقتمق ایچوندر یوخسه شویله بیلمسونلر که فتح اسباب ایله اولور فتح ویاردم الله سبحانه نك نصرتیله در وآخر قومدن که سزلر بیلمزسکز مراد منافقلردر که ظاهرده اسلام اهلی صورتنده درلر (وَاِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) ت واکر میل ایتسه لر صلحه سن دخی میل ایت آنك جانبنه (اشبو امر اباحه ایچوندر والله اعلم) وایشلریکی تاپشور اللهه اوزرینه البته الله ایشیدیجیدر بیلیجیدر *ف یعنی اکر قابلرنده غوغا ومحاربه ایتمك اولوب حیله ایله صلح اولورلرسه الله سبحانه آنی بیلور وجزاسین ویرر (وَاِنْ يُرِيدُوا اَنْ يَخْدَعُوكَ فَاِنَّ حَسْبَكَ اللّٰهُ هُوَ الَّذِي اَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ) ت واکر دیاسه لر که الدادهلرسنی پس البته کفایت ایدیجیدر الله سکا الله قوت ویردی سکا کندو یاردمیله ومسلمانلر ایله (وَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ اَنْفَقْتَ مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا مَا اَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ اَلَّفَ بَيْنَهُمْ اِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) ت واول الله که الفت ویردی آنلرك قلبلرینك ارهسنه اکر خرج ایتسیدك یرده اولان شیلرك

جمله

جمله سنی التیام ایدوب برلشدیره مزدك آنلرك قلبلرینك ارهسنی ولیکن الله الفت ویردی آنلرك ارهسنه البته الله غالبدر حکمت صاحبیدر *ف عرب قومی ارهلرنده همیشه دن عداوت وکینه وار ایدی وبری برینك قاننی ایچمك ایسترلر ایدی صکره رسول اکرمك سببندن بری بریله دوست ومتفق اولدیلر (يَا اَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللّٰهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) ت ای پیغمبر کفایت ایدر سکا الله واول کمسنه لره که سکا تابع اولدیلر مسلمانلردن *ف وقتا که اول حضرت علیه السلام مدینهٔ منوره یه تشریف بیوردیلر غوغایه صلاحیتی اولان آدملری صایدیلر التی یوز کسنه اولدی جمله سی شادوخرم اولدیلر که بوندن صکره کافرلردن اصلا قورقه جغمز قالمدی آندنصکره اشبو آیت نازل اولدی (يَا اَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ اِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا اَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ) ت ای پیغمبر رغبت ویر مسلمانلره غوغا اوزرینه کافرلر ایله اکر اولسه سزدن یکرمی کسنه صبر ایدیجی غالب اولورلر ایکی یوز کسنه یه واکر اولسه سزدن یوز کسنه غالب اولورلر بیك آدمه کافرلردن اول سببدنکه آنلر بر کروهدر که فهم ایتمزلر *ف یعنی یقین ایتمزلر الله سبحانه نك قدرتنی وثوابله وعده ویرمسنه اینانمزلر واول کمسنه لر که اشبونلری یقین ایدرلر الله سبحانه نك یولنده اولمکی سورلر واولومه اوزره جرأت ایدر *ف شاه ولی الله رحمه الله دیر که چقانکه اشبو آیت نازل اولدی اون مثلی قدر کافرلرك مقابله سنده ثابت اولمق واجب اولدی اندنصکره اشبو آیت منسوخ اولدی ایکی قدر مثلی کافرلرك مقابلنده ثابت اولمق وجوبنده نازل اولان ایله والله اعلم (اَلْاٰنَ خَفَّفَ اللّٰهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ اَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ اَلْفٌ يَغْلِبُوا اَلْفَيْنِ بِاِذْنِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ مَعَ الصَّابِرِينَ) ت شمدی یوکل یصه دی الله سزدن وبیلدیکه سزلك آره کزده ضعفلك واردر پس اکر اولسه سزدن صبر ایدیجی اولان یوز کسنه غالب اولورلر ایکی یوز کافره واکر اولسه سزدن بیك آدم غالب اولورلر ایکی بیك آدمه اللهك بیورمسیله والله صبر ایدیجیلر ایله بیله در *ف یعنی اسلامك اولنده بولنان مؤمنلر الله سبحانه یی وآنك رسولنی یقین ایتمکده کامل اولدقلرندن آنلره امر اولندیکه بر مسلمانك مقابلنده اون کافر اولسه ده آنلر ایله غوغا ایدلك وقرن ثانیده بولنان مسلمانلر آنلردن بر مرتبه دون اولدیغندن حکم ایتدیکه اکر ایکی کافر اولوب بر مسلمان اولسه غزا ایدلك اشبو حکم شمدی باقیدر لیکن اکر کافرلر مؤمنلرك ایکی قدرندن زیاده اولسه مسلمانلر آنلر ایله غوغا ایتمکده بیوك ثواب واردر وبونده معلوم اوله که حضرت پیغمبر علیه السلام وقتنده اوچ بیك مسلمان سکسان بیك کافر ایله جهاد ایتدیلر (مَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَكُونَ لَهُ

أسرى حتى يثخن في الأرض تريدون عرض الدنيا والله يريد الآخرة والله عزيز حكيم) ت
لایق دکلدر پیغمبر ایچون که اوله آنك النده اسیرلر اولوقته دکین که چوق اولدرمکی وجوده
کتوره یره دیلرسکز دنیا امتاعنی والله دیلر آخرت مصلحتنی وخدا غالبدر درست اولان تدبیر ایله
* ف معلوم اوله که بدر غوغاسنده کافرلردن یتمش کمسنه‌یی مسلمانلر اسیر ایتمشلر ایدی اول
حضرت علیه السلام آنلرك حقنده شوری ایتدکده اصحابك چوغی مال آلوب براقه‌لم دیدیلر
و بعضلری دیدیلر که قتل ایده‌لم حضرت عمر و سعد بن معاذ رضی الله عنهما اشبو قتل ایله حکم
ایدنلردن ایدیلر امکن اکثرلرك رأیله مال آلوب براقدقده اشبو آیت عتابده نازل اولدی یعنی
انبیالرك جهاددن مقصودی مال جمع ایتمك دکل بلکه کافرلرك عرقین کسمکدر اشبو ایسه
قتل ایله اولورتا اوله که اولدرمکك قورقوسندن کفر اوزرینه اصرار ایتمیه‌لر * ف شاه
ولی الله رحمه الله دیر که صحابه‌لر بدرك اسیرلرندن فدا آلدیلر کندو اجتهادلریله والله سبحانه‌نك
یاننده آنلری اولدرمك ایدی مادامکه نص صریح‌له منع اولنمدقلرندن آنلردن عفو ایدوب
اشبو آیتی نازل قیلدی معلوم اوله که اشبو آیت منسوخدر سورهٔ محمدده اما منا بعد واما فدا
آیتیله (لولا كتاب من الله سبق لمسكم فيما أخذتم عذاب عظيم) ت اکر اولسه‌یدی اللهك
حکمی ایلروکچمش (یعنی غیر منصوص اولان شیلرنده عفو ایتمك والله اعلم) ایریشور
ایدی سزه اولشیده که آلدیکز بیوك عذاب * ف اشبو کتاب که الله سبحانه‌دن ایلرو
کچمش شو ایدیکه الله سبحانه علم ازلیسنده شویله یازمشکه اشبو اسیرلرك چوغنك قسمتنده
مسلمان اولمق واردر (فكلوا مما غنمتم حلالا طيبا واتقوا الله إن الله غفور رحيم) ت پس
ییکز اول شیدنکه غنیمت آلدیکز پاك اولان حلالی وصاقنك اللهدن البته الله یارلغیجیدر
اسیرکیجیدر (یعنی تعریضدر عبد المطلب اوغلی عباسه) * ف یعنی الله سبحانه‌دن قورقدیغکز
صورتده اکرچه سزدن بر خطا صادر اولسه الله سبحانه آنی عفو ایدر و مسلمانلر اسیرلرك
حقنده نازل اولان عتابی ایشتمدن قورقوب مال غنیمتدن احتراز ایتمك خاطرلرینه کلدکده
الله سبحانه امر ایتدیکه غنیمت مالی سزکچون حلالدر کوزلجه ییك لکن غنیمت مالی
آلمق ارادهسیله جهاد ایتمك ویته معلوم اوله که امام اعظمك قتنده اکر کافرلر اسیر اولسه
آنلردن پاره آلوب یاخود بلاش براقمق جائز دکلدر که کافرلره رجوع ایدرلر مکر آنلری قوللقه
آلمق یا صالیویرمك جائزدر تاکه اسلام مملکتنده رعیت اولوب طوره‌لر امام شافعینك یاننده
اشبودخی جائزدر سورهٔ محمدده بیورمشکه اما منا بعد واما فداء (يا أيها النبي قل لمن في
أيديكم من الأسرى إن يعلم الله في قلوبكم خيرا يؤتكم خيرا مما أخذ منكم ويغفر لكم والله
غفور رحيم) ت ای پیغمبر سویله اول کمسنه‌لره که سزك الکزده در اسیرلردن اکر بیلسه الله
سزك قلبلرکزده ایولکی البته ویرر سزه زیاده کوزلنی اول شیدنکه آلندی سزدن و یارلغر

سزك کناهکزی والله یارلغیجیدر اسرکیجیدر (وإن يريدوا خيانتك فقد خانوا الله من قبل
فأمكن منهم والله عليم حكيم) ت واکر دیلسه‌لر سکا خیانت ایتمکی پس البته خیانت
ایتمشلر ایدی الله تعالی‌یه بوندن اول پس قدرت ویردی سکا آنلر اوزرینه والله بیلیجیدر حکمت
صاحبیدر * ف یعنی بدر غزاسندن اول اشبو اسیرلر الله سبحانه‌یه خیانت ایتدیلر ایدی
کافر اولمقله والله سبحانه‌نك حکمی طاعت ایله یاخود بعضی هاشمیلره بیوردیکه ابو طالبك
حیاتی وقتنده عهد ایدوب متفق اولمشدیلر که اول حضرت علیه السلامه مدد ویرمك اوزره
شمدی کافرلره ارقداش اولوب غوغایه کلدیلر اشبو وعده که الله سبحانه ایچون آینده اسیرلرك
مسلمان اولنلرینك حقنده بیورمشدیکه اکر اسلامکز اوزرینه ثابت اولسکز سزه زیاده مالی
ومنال احسان ایده جکم متحقق اولدی انلری زنکین قیلدی و اول کمسنه‌لر که کفر اوزرینه
مصر اولدیلر آنلرك عرقین کسوب برباد ایتدی (إن الذين آمنوا وهاجروا وجاهدوا
بأموالهم وأنفسهم في سبيل الله والذين آووا ونصروا أولئك بعضهم أولياء بعض والذين
آمنوا ولم يهاجروا ما لكم من ولايتهم من شيء حتى يهاجروا وإن استنصروكم في الدين
فعليكم النصر إلا على قوم بينكم وبينهم ميثاق والله بما تعملون بصير) ت اول کمسنه‌لر
که ایمان کتوردیلر و وطنلرن ترك ایتدیلر و غوغا ایتدیلر کندو ماللریله و کندو جانلریله
اللهك یولنده و اول کمسنه‌لر که یر ویردیلر و یاردم ایتدیلر اشبولر و هلر انلرك بعضی
بعضسنك ایشلرین یصه‌بیجیدر (یعنی مهاجرلر و انصارلر بری برینه یاردم ایتدیلر
وارقداشلق ایلدیلر) و اول کمسنه‌لر که ایمان کتوردیلر و هجرت ایتمدیلر یوقدر سزه کچون
آنلرك ایشنی یصه‌بیجی اولمقدن هیچ برشی اولوقته دکین که هجرت ایده‌لر اکر یاردم طلب ایتسه‌لر
سزدن دین ایشنده پس لازمدر سزك اوزرکزه آنلره یاردم ایتمك مکر اول قوم اوزرینه که
سزك اره‌کزله آنلرك اره‌سنده عهد اوله والله اول شیکه ایشلرسکز آنی کوریجیدر * ف
پیغمبر علیه السلامك اصحابلری ایکی فرقه ایدی بری مهاجر و بری انصار مهاجر اول کمسنه‌یه
دیرلر که وطنی ترك ایده انصار اکا دیرلر که مهاجرلره یر ویره‌لر یعنی نقدر مسلمان که شو حضرتك
خدمتنده حاضردرلر صلحده و غوغاده بردرلر بریسنه موافقت ایتمك جمله‌سنه موافقت
ایتمك کبیدر و بریسنه مخالف اولمق جمله‌سنه مخالف اولمقدر و اول مسلمانلر که کندو
مملکتلرنده درلر و شو مملکت دخی کافرلرك حکمی والی التنده اولسه بوراده یعنی
اسلام مملکتنده اولان مسلمانلر انلرك صلحنده و غوغاسنده مدخللری یوقدر اکر انلر ایله
صلح ایدن کمسنه‌لر انلر ایله غوغایه قالقشسه‌لر یعنی بوراده اولان مسلمانلر ایله عهد
و مصالحه‌لری اولان که اول ایله هجرت ایتمین مسلمانلر غوغا ایتسه‌لر امدی بوراده اولان
مسلمانلر انلره یاردم ایتمسه‌لر واکرچه یعنی اراده عهد اولمیه کافرلر هجرت ایتمین

مسلمانلراوزرینه ظلم ایتسه‌لر واسلام مملکتنده اولان مسلمانلردن هجرت ایتمین مسلمانلر
یاردم طلب ایتسه‌لر اول وقتده آنلره یاردم ایدیکز یعنی هجرت ایتمین مسلمانلره
هجرت ایدن مسلمانلر وانصارلر یاردم ایتسونلر (وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ
إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ) ت واول کسنه‌لر که کافر اولدیلر آنلرنک
بعضی بعضسنک ایشنی تمه یجیدر اکر ای مسلمانلر اشبو ایشنی ایشلمسکز (یعنی بری بریکزه
ایش بتورمکلکنی ایتمه‌سکز) بولنور فتنه یرده و بیوک فساد اولور * ف یعنی کافرلر
بری بریله متفقدرلر سزنک عداوتلرکزدن هر نرده بر ضعیف مسلمانی بولسه‌لر انکا اذیت ایدرلر
پس سزلرده مسلمانلری خبردار قلسکز که اول بر مسلمانکه بزم ذمتمزده‌در و معیتمزده بولنور
انکا یاردم ایدیجیز واول کسنه که کند و وطننده کافرلرنک ایچنده‌در کندوکذارشنک
بولنه باقسون بزدن انکا یاردم ایدن اولمز (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ
آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ) ت واول کسنه‌لر که
ایمان کتوردیلر و هجرت ایتدیلر و غوغا ایتدیلر الله‌نک یولنده واول که کسنه‌لر که یر و یردیلر
و یاردم ایتدیلر اشبو کروه انلردر مؤمنلر حقیقتده آنلر ایچون واردر یارلغنق و کوزل رزق
* ف یعنی دنیاده و آخرتده یعنی اول مسلمانلر که امیرلریله برابر غوغاده بولنورلر اولرنده
اکا شنلردن رتبه جهتنجه اعلادرلر آخرتده انلره زیاده سبله یارلغنق واردر دنیاده دخی عزت
وغنیمت مالی آنلرنک حقیدر (وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ فَأُولَئِكَ مِنْكُمْ
وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) ت واول کسنه‌لر که
ایمان کتوردیلر هجرت اولی دنصکره و هجرت ایتدیلر و غوغا ایتدیلر سزه ارقداش اولوب
اشبو کروهلر دخی سزدندر و قرابت صاحبلری انلرنک بعضسی زیاده یقیندر بعضسنه الله‌نک
حکمنده تحقیق الله هر برشیئی بیلیجیدر * ف یعنی صلهٔ رحم و توارث قرابت اهلی ارهسنده که
فرض صاحبلری و عصبه‌درلر لازمدر * ف یعنی مهاجرلر ایله هرنقدر بشقه مهاجرلر زیاده
اولسه‌لر انلر بری بریله شریکدرلر ایکن قرابتلو کسنه اکرچه صکره مسلمان اولسه یاصکره
هجرت ایدوب مسلمان اولدیغی حالده کاسه‌ده اول مسلمان اولان مهاجرنک وارثی کندی
اقرباسیدر آنک میراثنی اول الور اکرچه اشبو مهاجرنک قدیم ارقداشی اولان غیری
ارکسنه‌لر بولنسه‌ده

(سورة التوبة مدنية وهي مائة وتسع وعشرون آية)
(توبه سوره‌سی مدینه‌ده نازل اولمش و بو سوره یوز یکرمی طقوز آیتدر)

* ف شاه ولی الله رحمه الله دیر که هجرتنک طقوزنجی سنه‌سنده پیغمبرمز علیه السلام حضرت

علی‌یی کرم الله تعالی وجهه حج موسمنده مکهٔ مکرمه‌یه کوندردیلر که کافرلرنک عهدلرینی
اوزرلرینه رد ایده لیکن درت آی انلره مهلت ویره که امرلرنده تامل ایده‌لر مکر ایکی طائفه که
بری بنو ضمره‌در و بری بنو کنانه انلرنک عهدلری حالی اوزرینه مستمر اوله زیرا که انلر عهدلرینه
خیانت ایتمشلر ایدی پس الله سبحانه انلرنک عهدینی میعاد کونته قدر مقرر بیوردی و یوکسک
آواز ایله حجاج قافله‌سنده ندا ایده که بوندن صکره هیچ بر مشرکنک حج ایچون کلمه و هیچ کسنه
عریان طواف ایتمیه و سورهٔ براءتنک اولینی آنلر اوزرینه اوقویه والله اعلم * ف اشبو
سوره براءتدر اول حضرت بیان بیورمدیکه اشبو سوره علیحده بر سوره میدر یا بشقه
سوره‌نک آیتلرندنمیدر اول سببدنکه بسم الله هر بر سوره‌نک نشانه‌سیدر لیکن اشبو سورهٔ
براءتنک اولنده بسم الله یوقدر و بشقه سوره‌یه دخی داخل دکلدر (بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى
الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ) ت معامله‌یی کسمکدر الله و آنک پیغمبری جانبندن اول
کسنه‌لره که عهد ایتدیکز انلر ایله مشرکلردن (فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا
أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ) ت پس سیر ایدیکز ای مشرکلر یرده درت
آی و بیلکز که سزلر الله سبحانه‌یی عاجز قیلیجی دکلسکز و بیلکز که الله کافرلری رسوا
ایدیجیدر (وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ
وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ
كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ) ت وخبر ایرشدرمکدر الله و انک پیغمبری جانبندن آدملر جانبنه بیوک
حج کوننده که الله ایراقدر مشرکلردن و آنک پیغمبری دخی ایراقدر آنلردن پس اکر توبه
ایتسکز زیاده ایودر سزلر ایچون واکر یوز چویرسکز پس بیلکز که سزلر الله تعالی‌یی عاجز
قیلیجی دکلسکز وخبر ویر اول کسنه‌لره که کافر اولدیلر دردویریجی عذابله * ف هجرتنک
طقوزنجی سنه‌سنده پیغمبرمز علیه السلام مکه اهلندن صلح اولمشدی و عربنک بشقه چوق
قوم و فرقه‌لرندن دخی صلح اولمشدی آنک بیانی انا فتحنا سوره‌سنده واردر وقتا که مکه
فتح اولدی اندن برسنه دنصکره حکم نازل اولدیکه هیچ بر مشرکدن صلحی باقی قویمیکز واشبو
بیوردیغی حج کوننده یعنی قربان بیرامنده جمله قافله‌لر اوکنده که حج ایچون کلمش ایدیلر یوکسک
آواز ایله ندا ایدیکز تا جمله‌سنه خبر ایریشه و صلحلری بوزدیره و آنلره درت آیه‌دلنک مهلت ویره
که اشبو مدتده یا غوغایه حاضر اوله‌لر یا وطنلرینی ترک ایده‌لر و یا مسلمان اوله‌لر (إِلَّا الَّذِينَ
عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُّوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلَى

مُدَّتِهِمْ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ) ت مكر اول كسنه لركه عهد ايتديكز انلر ايله مشركاردن
صكره اكسك ايتمديلر سزكه هيچ برشيئي وه مدد وير مديلر سزلك اوزركزه هيچ بركسنه يه پس
تمام ايدك انلره انلرك عهدلريني انلر قرار وير مدتنه دكين البته الله سور صاقننلري (فَاِذَا
انْسَلَخَ الْاَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا
لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَاِنْ تَابُوا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَآتَوُا الزَّكٰوةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ)

ت پس چقانكه آخره ايرشدي حرام اولان ايلر (يعنى شو درت ايلركه انلره مهلت
وير مشديكز) اولدير بكز شريك قوشانلري نه يرده كه بولسكز انلري وطوتكز انلري وحبس
ايديكز انلري واوطوريكز انلر ايچون طوتمق ايچون كه جلك وكيدجك يوللرنده پس اكر توبه
ايتسه لر وقايم قيلسه لر نمازي وويرسه لر زكاتي قويويركز انلرك يوللريني البته الله يارلغيجيدر اسير
كيجيدر * ف اول كسنه لردنكه صلح وعهد اولمشيدي وانلردن الداتمق كورنمش ايدي پس
انلر ايله صلح باقي قالمش واول كسنه لر ايله كه عهد باغلنمش ايدي انلره درت آيه دك فرصت
ومهلت ويرلدي واول حضرت عليه السلام بيوردي لركه قابل حالني الله سبحانه بيلور هر كسنه
كه ظاهرده مسلماندر انلر سائر مسلمانلر كبي امين در وصاقلنمشدر وظاهرده اولان مسلمانلغك
حدي مقرر بيورديكه كفردن توبه ايدوب ايمان كتورمكدر ونمازي قيلمقدر وزكاتي
ويرمكدر واشبو كابناء بركسنه نمازي ترك ايتسه وزكات ويرمسه پس اندن امنيت كيتدي
اشبو جهتدندركه حضرت صديق رضى الله تعالى زكاتي انكار ايدنلري كافرلر ايله برابر
اولدير مكه بيورمش (وَاِنْ اَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَاَجِرْهُ حَتّٰى يَسْمَعَ كَلَامَ اللّٰهِ ثُمَّ اَبْلِغْهُ
مَاْمَنَهُ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ) ت واكر بركسنه مشركاردن امان طلب ايتسه سندن
امان وير اكا تا كه ايشيده اللهك سوزيني (يعنى قرآني) صكره ايرشدر آني كندونك امين
اوله جق يرينه اشبو امان ويرمك انلره اول سببدندركه انلر بركروهدركه بيلمازلر * ف شاه ولي الله
رحمه الله ديركه پيغمبرمز عليه السلام قريشك كافرلريله صلح ايتمشيدي آنلر ايسه عهدي
بوزوب پيغمبر عليه السلامك خلفالرين قتل ايتمكه اعانت ايتديلر واشبونلرك عهدي نقض
ايتمسي مكه يي فتح ايتمكه سبب اولدي الله سبحانه فتح غزوه سنه ترغيب ايچون برقاچ آيت
انزال بيوردي * ف يعنى اشبو قدر امان ويرمكده مضايقه يوقدر اكرحقي بولنق ديلرسه يا الله
سبحانه نك كلامني ايشتمك ايسترسه بولورو ايشيدر صكره اكرحقه تابع اولمزسه كندو يرينه
كوندروقتا كه كندو يرينه ايرشدي اندنصكره سائر كافرلره برابردر (كَيْفَ يَكُونُ
لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ اِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا اسْتَقَامُوا

لكم

لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ) ت نيجه اولور شريك قوشانلر ايچون عهد
اللهك يانندهده وانك پيغمبري يانندهده مكر اول كسنه لركه عهد ايتديكز انلر ايله محترم اولان
مسجدك يانندهده (يعنى حديبيه كوتنده انلر ايله صلح واقع اولمشيدي انلر قريشدرلر) پس
نقدركه انلر عهدلري اوزرينه ثابت اولسه لر سزلك ايچون سزدخي طوغرو اولكز انلر ايچون
البته الله سور صاقننلري * ف صلح اولنان كافرلر اوچ قسم اوزره بيوردي بريسي اولدركه
انلر ايله صلحك مدتي تعيين اولنمش ايدي انلره جواب ويردي يعنى مؤمنلره امر ايتديكه كافرلر
عهدلرني بوزديلر سزدخي بوزك وليكن انلره درت آي مهلت ويرك بريسي دخي مكهٔ مكرمه ده
بولنان عهده شامل ايدي هرنقدر كه انلر عهدلريني بوزمزلر سزدخي بوزميكز مكه يه تعظيم
ايچون وبريسي دخي انلردركه انلر ايله صلحك مدتي تعيين اولنمشيدي شو صلح اشبو مدتده قايم
اولدي ليكن اخرده عربك مشركلري كليسي ايمان كتورديلر (كَيْفَ وَاِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ
لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ اِلًّا وَلَا ذِمَّةً يُرْضُونَكُمْ بِاَفْوَاهِهِمْ وَتَاْبٰى قُلُوبُهُمْ وَاَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ) ت نيجه
اولور مشركلر ايچون (عهد) واكر غالب اولسه لر سزلك اوزركزه رعايت ايتمزلر سزلك حقكزده
قرابت حقنه ونه عهده راضي ايدرلر سزلري اغزلرينك سوزلريله وقبول ايتمز انلرك قلبلري
وانلرك چوغي كوتي ايشلبلردر (اِشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهِ اِنَّهُمْ سَاءَ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) ت الديلر اللهك آيتلريني از بهايه (يعنى نفسلرينك شهوتنه تابع اولديلر
وايماني ترك ايتديلر) پس كيرو چويرديلر آدملري اللهك دينندن البته انلر كوتو اولدي
اول شيكه ايشلديلر (لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ اِلًّا وَلَا ذِمَّةً وَاُولٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ) ت رعايت
ايتمز هيچ بر مسلمانك بابنده قرابت حقنه ونه عهدلرينه اشبو كروه انلردر حددن كچنلر (فَاِنْ
تَابُوا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَآتَوُا الزَّكٰوةَ فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ) ت
پس اكر توبه ايده لر وقائم قيله لر نمازي وويره لر زكاتي پس آنلر سزلك قرنداشكزدر دينده
واشكاره بيان ايدرز نشانه لري اول كروه ايچونكه بيلورلر * ف وشويله كه بيوردي آنلر
سزلك قرنداشكزدرلر شريعت حكمنده پس اشبو كلامدن فهم ايده لركه اول كسنه كه قرينه لر
ايله بيلندي كه ظاهرجه مسلماندر ليكن قلبيله يقيني يوقدر پس لازمدركه آني ظاهرده مسلمان
عد ايديكز مكر اعتماد ايتميكز ودوست طوتميكز (وَاِنْ نَكَثُوا اَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ
وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا اَئِمَّةَ الْكُفْرِ اِنَّهُمْ لَا اَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ) ت اكر بوزسه لر
كندو يمينلريني عهد باغلدقدنصكره وطعن ايده لر سزلك دينكزه پس غوغا ايدك اهل

كفرلك بيوكارليله كه آنلرك ايمانلرى يوقدر (يعنى انلر يمينلرنده وعهدلرنده ثابت اولمازلر
همان انلرى قتل ايدك لكن قتلكز شونيتله اوله كه شركدن وطعندن) اوله كه انلر كيرودونه لر
* ف اكر ثابت اولسه كه بر كافر دين اسلامه عيب ايدر پس ذمى دكلدر قتل اولنور (الا تقاتلون
قوما نكثوا ايمانهم وهموا باخراج الرسول وهم بدؤكم اول مرة اتخشونهم فالله احق
ان تخشوه ان كنتم مؤمنين) ت آيا غوغا ايتزميسكز بر كروهله كه بوزديلر كندو عهدلرينى
وقصد ايتديلر پيغمبرى چيقارمغه وانلر ابتدا ايتديلرسز كه اولان عهدى بوزمغى اياقورقار
ميسكز انلردن پس الله زياده لايقدر اكا كه قورقه سكز اندن اكر مسلمان ايسه كز (قاتلوهم
يعذبهم الله بايديكم ويخزهم وينصركم عليهم ويشف صدور قوم مؤمنين) ت غوغا ايدك
آنلر ايله تا عذاب ايده آنلره الله سزك اللكزله ورسوا ايده آنلرى ويارديم ايده سزه آنلر اوزرينه
وشفا باغشلايه مؤمن اولان كروهلرك سينه لرينه (ويذهب غيظ قلوبهم ويتوب الله على من
يشاء والله عليم حكيم) ت وكيدره آنلرك قلبلرينك غمنى وتوبه واسلام روزى قيله ديلديكى
كسنه لره والله بيليجيدر حكمت صاحبيدر (ام حسبتم ان تتركوا ولما يعلم الله الذين جاهدوا
منكم ولم يتخذوا من دون الله ولا رسوله ولا المؤمنين وليجة والله خبير بما تعملون) ت آيا
كمان ايتديكزميكه كيرو براقله سكز (يعنى غوغايه تكليف اولنميه سكز) وحالا تميز ايتمويدر
الله اول كسنه لريكه غوغا ايتديسزدن وطوتمديلر اللهدن غيرى وآنك پيغمبرندن غيرى
ومؤمنلردن غيرى هيچ بر كيزليجه دوست (تميز ايتمويدر الله يعنى الله تعالى حضرتلرى هرنقدر
غيبى بيلوب انلرك قتال ايده جكلرينى ودوست طوتوب طوتميه جقلرينى بيلور ايسه ده بو بيلمك
علم غيبى اولوب ظاهرده كندولره برحجت اولمق وقتال ايدوب ايتميه جكلرينى اشكاره
چيقاروب ثوابه ياخود عذابه لايق اولدقلرينى بيلديروب عقاب وقتنده كندولرى الزام
واسكات ايتمك ايچون علم ظاهرى اعتباريله تميز ايتمويدر بيوردى) والله خبرداردر اواشيئه كه
ايشلرسكز آنى (ما كان للمشركين ان يعمروا مساجد الله شاهدين على انفسهم بالكفر
اولئك حبطت اعمالهم وفى النار هم خالدون) ت لايق دكلدر مشركلر ايچون كه اباد ايده لر
اللهك مسجدلرينى اقرار ايتدكلرى حالده كندو نفسلرى اوزرينه كفرله اشبو كروه
باطل اولدى انلرك عملرى واودده انلر دائم اولورلر * ف تعريض واردر كافرلرك مسجد

حرامى

حرامى تعميرا يتمكله مفاخرتلرينك ردينه (انما يعمر مساجد الله من آمن بالله واليوم الآخر
واقام الصلوة وآتى الزكاة ولم يخش الا الله فعسى اولئك ان يكونوا من المهتدين) ت آباد
ايدر اللهك مسجدلرينى همان اول كسنه كه ايمان كتوردى الله تعالى يه وآخرت كوننه وقايم
قيلدى نمازى وويردى زكاتى وقورقمدى بر كسنه دن مكر اللهدن پس اميددركه اشبو كروه
اوله لر يول بولانلردن (اجعلتم سقاية الحاج وعمارة المسجد الحرام كمن آمن بالله واليوم
الآخر وجاهد فى سبيل الله لا يستوون عند الله والله لا يهدى القوم الظالمين) ت آيا
قيلديكزمى حاجيلره صو ايچورمكى ومسجد الحرامى آباد ايتمكى اول بر كسنه نك عملى كبيكه
ايمان كتوردى الله سبحانه يه وقيامت كوننه وغوغا ايتديلر اللهك يولنده برابر دكلدر اللهك
يانندە والله يول كوسترمز كونا ايشلى اولان كروهه (الذين آمنوا وهاجروا وجاهدوا
فى سبيل الله باموالهم وانفسهم اعظم درجة عند الله واولئك هم الفائزون) ت اول كسنه لر
كه ايمان كتورديلر وهجرت ايتديلر وغوغا ايتديلر اللهك يولنده كندو ماللريله وكندو
جانلريله زياده بيوكدرلر مرتبه ده اللهك يانندە واشبو كروه انلردر مرادلرين بولنلر (يبشرهم
ربهم برحمة منه ورضوان وجنات لهم فيها نعيم مقيم) ت سوينديرر آنلرى آنلرك ربلرى
رحمتيله كندو يانندن وخشنودلقله وجنتلر ايله كه آنلره شو جنتلرده دايم اولان نعمت واردر
(خالدين فيها ابدا ان الله عنده اجر عظيم) ت دايم اوليجيلردر شو جنتلرده ابديلك اوزرينه
تحقيق اللهك يانندە در بيوك اولان ثواب * ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه مكه نك فتحندن
صكره مشركلر اولسون ويا كتاب اهلى اولسون انلرك جمله سيله غزا ايتمك ترغيبنده نازل اولدى
* ف ما كان للمشركين بو رايه قدر بش آيتلر سيدنا حضرت على ايله سيدنا حضرت عباسك
ارالرنده اولان ماجرانك بيانى اوزرينه نازل اولدى زيرا كه حضرت عباس رضى الله عنه
هجرت ايتمكده تاخير ايتديكندن حضرت على رضى الله عنه افنديمز انلره سويلديكه سز اكر
هجرت ايتمكده تاخير ايتمسيديكز غوغاده شريك اولوب مراتب عاليه يه نائل اولوردكز نيچه
كه بزلر نائل اولدق حضرت عباس ايسه جواب ويرديكه بزلر دخى الله سبحانه نك ايشلرنده
بولنوب حاجيلره صو ويردم ومسجد الحرامى اباد ايتدم الله سبحانه جوابنده بيورديكه
اشبو ايشلر جهاده برابر دكل ومشركلرك عملى قبول اولنمز لكن مسلمانلرك عملرى وخدمت
ايتديكى مقبولدر پيغمبرمز عليه السلام اشبو آيتلردن مرادى فهم ايدوب كافرلرى مكه
مكرمه دن طشره چيقارديلر ودوام اوزره حكم اولنديكه كافرلر مكه مكرمه يه داخل اولميه لر
علمالر يازمشلركه اكر بر كافر مسجدى اباد ايتمك ديلرسه قويويرميه لر اشبو وادن معلوم

اولدیکه پیغمبرك قرابتی درجه سندن عمل درجه سی اعلادر زیرا که حضرت عباس رضی الله
عنه اقرب قرابت درجه سنده بولندیسه ده ایکن سیدنا علی رضی الله عنه حضرتلری عمل
درجه سنده زیاده در (یا ایها الذین آمنوا لا تتخذوا آباءکم واخوانکم اولیاء ان استحبوا
الکفر علی الایمان ومن یتولهم منکم فاولئك هم الظالمون) ت ای مسلمانلر دوست
طوتمیکز بابالریکزی وقرنداشلریکزی اکر اختیار ایتسه لر کفری ایمان اوزرینه وهر کیمسنه
دوست طوتسه کافرلری سزدن اشبو جماعت آنلردر ظلم ایدیجیلر * ف بعض کیمسنه لر قلبلرنده
و باطننده مسلمانلردر ایکن کافرلردن قرابت علاقه سنی کسمدیلر آنلرك حالی اشبو آیتدن
فهم اولندی (قل ان کان آباؤکم وابناؤکم واخوانکم وازواجکم وعشیرتکم واموال
اقترفتموها وتجارة تخشون کسادها ومساکن ترضونها احب الیکم من الله ورسوله وجهاد
فی سبیله فتربصوا حتی یاتی الله بامره والله لا یهدی القوم الفاسقین) ت دیکل اکر اولسه لر
بابالریکز واوغلانلریکز وقرنداشلریکز وقاریلریکز واقربالریکز وماللریکز که کسب ایتدیکز
آنی وتجارتکز که قورقرسکز آنك رواجسزلغندن ومنزللریکز که بکنورسکز انلری زیاده
سوکیمدرسزلك یانکزده الله دن و آنك پیغمبرندن وغوغا ایتمکدن الله ك یولنده پس منتظر
اولکز اولوقته قدر که کتوره الله عذابنی والله یول کوسترمز کونو ایشلی اولان کروهه
* ف شاه ولی الله رحمه الله دیر که حنین غوغاسنده مسلمانلره برنوع بوزغنلق وصنقلق یوز
ویردی آندنصکره الله سبحانه بنه انلره یاردم ایدوب کافرلر اوزرینه غالب اولدیلر اشبو نعمتی
یاده کتورمکیچون بو آیتی کوندردی * ف یعنی آخرده حکم کوندردیکه کافرلری اشبو
دیاردن طشره چیقارلك شو سببدن کافرلرك چوغی مسلمان اولدیلر (لقد نصرکم الله فی
مواطن کثیرة ویوم حنین اذ اعجبتکم کثرتکم فلم تغن عنکم شیئا وضاقت علیکم
الارض بما رحبت ثم ولیتم مدبرین) ت تحقیق یاردم ایتدی سزه الله چوق یرلرده ودخی
حنین کوننده چنانکه عجبه واقع قلدی سزی سزلك چوقلغکز پس دفع ایتمدی سزدن شو
چوقلغکز هیچ برشیئی وطار اولدی سزلك اوزریکزه یرشوقدر ککش اولقله بیله صکره
دونديکز ارقه چویرمکله (ثم انزل الله سکینته علی رسوله وعلی المؤمنین وانزل جنودا لم
تروها وعذب الذین کفروا وذلك جزاء الکافرین) ت صکره اشاغی کوندردی الله طمانینت
وسکونت اولان رحمتنی کندو پیغمبری اوزرینه ودخی مسلمانلر اوزرینه واشاغی
کوندردی عسکرلری که سز کورمدیکز انلری وعذاب ویردی اول کیمسنه لره که کافر اولدیلر

واشبو عذاب کافرلرك جزاسیدر (ثم یتوب الله من بعد ذلك علی من یشاء والله غفور رحیم)
ت صکره قایدرکیرو رحمتیله الله اشبو عذابدنصکره دیلدیکی کیمسنه اوزرینه آنلردن
(یعنی اسلامه توفیق ویرر کافرلردن هرکیمسنه یی که دیلر) والله یارلغیجیدر امرکیجیدر
* ف پیغمبرمز علیه السلام مکه نك فتحندنصکره ایشتدیکه کافرلر مکه ایله طائف اراسنده
غوغا ایچون جمع اولمشلر اول حضرت اون بیك مسلمانلر ایله انلرك اوزرینه کیتدی وایکی بیك
کیمسنه دخی کلوب اول حضرته ملحق اولدیلر مکه طاغلرینك اراسنده یول طاره چق اولدیغندن
عسکر آز آز کچمکه شروع ایتدیلر حالبوکه هوازن قومی طاغلرك اطرافن بتون بتونه
کسمشلر ایدی مکه اهلی یکد کاری وقتده هوازن عسکری آنلر اوزرینه هجوم ایدوب مکه
عسکری کیرو دونمشلر واول حضرت ایله اولان مهاجر وانصار عسکری هب طاغلمشلر ایدی
اول حضرت بیان اولوب کافرلر ایله غوغایه مستعد اولدیلر حضرت عباس یوکسك آواز ایله
انصارلره چاغردیلر اول آوازاوزره مهاجر وانصارلر حاضر اولدیلر وغوغایه شروع ایتدیلر
والله سبحانه فتح ویردی معلوم اوله که غوغادن اول مسلمانلردن برکیمسه سویلدیکه برقاچ
دفعه بزلر آزقشون ایدك کافرلره غالب اولدق شمدی بزلر اون بیك کیمسه لرز البتـه
بزه ظفر اولور پس الله آنلری تربیه ایچون آنلری اشبو مصیبته کرفتار ایتدی که بر دخی اسباب
ظاهریه یه اعتماد ایتمیه لر اشبو غوغادنصکره کافرلرك چوغی مسلمان اولدیلر (یا ایها الذین
آمنوا انما المشرکون نجس فلا یقربوا المسجد الحرام بعد عامهم هذا وان خفتم عیلة
فسوف یغنیکم الله من فضله ان شاء ان الله علیم حکیم) ت ای مسلمانلر شریك قوشنلر مردار در
و پسدر پس لازمدر که یقین اولمسونلر مسجد الحرامه اشبو یلدنصکره واکر قورقارسکز
فقیرلکدن (یعنی تاجرلر منقطع اولدیغی سببله) پس زنکین ایدرسزی الله کندو احساننـدن
اکر دیلرسه البته الله بیلیجیدر طوغرو ایشلیدر * ف مشرکلر مسجد الحرامه بلکه حرمك
جمیعنه کیرمکدن ممنوعدرلر بوقسه مجرد مسجده کرمکدن منع بوقدرمه افدرو کافرلرك
نجس اولمسی قلبلرنده اعتقادلری جهتندندر جسملری نجس دکلدر واکر قورقارسکز
فقیرلکدن بونکله مرادی یعنی مشرکلك تاجرلرك کلمکی وکیتمکی تجارت ایچون آلمق وصاتمق
ایتمکاری اکرموقوف اولسه تجارت معامله لری باغلنمق سببیله فقیرلکدن قورقر ایسه کز
پس الله ملکك تمامنی مسلمان قیلدی پس جمله ایش و کوج قوللای اولدی (قاتلوا الذین
لا یؤمنون بالله ولا بالیوم الآخر ولا یحرمون ما حرم الله ورسوله ولا یدینون دین الحق من
الذین اوتوا الکتاب حتی یعطوا الجزیة عن ید وهم صاغرون) ت غوغا ایدك اول کیمسنه لر ایله که
ایمان کتورمزلر الله سبحانه یه وقیامت کوننه وحرام صایمزلر اول برشیئی که حرام قلدی الله

وآنك پیغمبری واختیار ایتمزلر طوغرو اولان دینی اول کمسنه لردنکه ویرلدی آنلره کتاب جزیه یی ویرنجیه دکین کندو اللریله ذلیل اوله رق *ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه الله سبحانه کتاب اهلیله غوغا ایتمك بابنده وآنلردن جزیه آلمق حقنده بیورر *ف اشبوندن اول حکم ایتدیکه مشرکلر ایله غوغا ایدلك وآنلری اسلام یرندن چیقارلك وشمدی کتاب اهلیله غوغا ایتمکه امر ایتدی زیراکه آنلر دخی حق اولان دینی انکار ایدرلر والله سبحانه یی وآنك پیغمبرینی وقیامت کوننی لایقنجه اعتقاد ایتمزلر لیکن کتاب اهلندن جزیه آلمغی قبول بیوردی شو شرطله که اعلالری وادنالری هپ ذلیل اولوب جزیه ویره لر وعربك مشرکلرندن جزیه اصلا قبول اولنمز وسائر بلادلرك مشرکلرندن جزیه آلمق امام اعظمك قتنده جائزدر وجزیه هر آیده بش غروش ویا اون غروش ویا یکرمی غروش مثلا آلمق هر کمسنه نك حالنه مطابق وینه اهل کتاب کیمکده وبنمکده وییان حالنده وسلاح طاقمقده مسلمانلر ایله برابر اولمیه وبونلردن غیری هم نیچه بست واردر کتب فقهیه دن طلب اولنه (وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهِئُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ) ت ودیدی جهودلر عزیر اللهك اوغلیدر ودیدی نصارالر عیسی اللهك اوغلیدر اشبو سوز آنلرك کندو اغزلریله در (یعنی اصلسز سوزدر) بکزدرلر اشبو سوزلرینی اول کمسنه لرك سوزینه که کافر اولدیلر بوندن اول (یعنی مشرکلرکه ملائکه لره الله سبحانه نك قزلریدر دیدیلر) آنلره لعنت ایتدی الله نیجه یوز چویررلر (یعنی طوغرو اولان یولدن) *ف کندولری کتاب اهلی اولمغله مشرکلرك یولنی اختیار ایتدیلر (اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ) ت اله اتخاذ ایتدیلر کندو عالملرینی وعابدلرینی الله دن غیری وینه اله اتخاذ ایتدیلر حضرت مریمك اوغلی عیسایی ویبورلمش ایدی آنلره مکر شوکه عبادت ایده لر بر اولان الله تعالی یه که یوقدر معبود آندن غیری ایراقدر الله اولشیدنکه شریك قوشرلر اکا *ف آنلرك عالملری وزاهدلری خلقك خاطری ایچون یا طمع سببندن هر شیکه کندو عقللرندن مقرر ایدرایدیلر جاهللری دخی اعتقاد ایدرلر ایدی که بزلره الله سبحانه نك یاننده باغشلمق اولنمش پس عالملرك سوزی جاهللرك سندیدر اکر شریعتك یولنه موافق دیسه وچقانکه معلوم اولسه که شو عالم اشبو سوزینی طمع ایله دیدی پس اول سوزی سند اولمز (يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ) ت ایسترلر که سوندیره لر اللهك نورینی کندو اغزلریله (یعنی شبهه لریله که تقریر ایدرلر آنی دینی باطل قیلمغه) وقبول ایتمز الله مکر شونی که تمام ایده کندو نورینی واکرچه خوشلنمه لرده کافرلر آندن *ف یعنی نیجه که بر کمسه پف دیه رك

نفسیله چراغی سوندیررکافرلر دخی دیلرلر که کندو یلان سوزلریله دین اسلامی یایلقدن وظاهر اولقدن منع ایده لر (هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ) ت اول الله درکه کوندردی کندو پیغمبرینی یول کوسترمکله وطوغرو اولان دینله تاکه غالب قیله شو دینی سائرلرك کاسی اوزرینه واکر خوشلنمزسه ده شریك قوشنلر *ف اشبو دینك سائر دینلردن اعلا درجه لك بابنده ده دخی اللهك یاننده یعنی اشبو دینله اللهك قربیلکی حاصل اولور سائر دینلر ایله حاصل اولمز (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ) ت ای مسلمانلر چوغی اهل کتابك عالملرندن وزاهدلرندن یرلر آدملركماللرینی حقسیزیره ومنع ایدرلر اللهك یولندن واول کمسنه لرکه دفن ایدرلر یرده آلتونی وکومشی وخرج ایتمزلر آنی اللهك یولنده (یعنی زکاتنی ویرمزلر) سویندر اشبو جماعتی درد ویریجی اولان عذابله *ف الله سبحانه نك یولنده نفقه ویرمك شودرکه زکات وصدقه واودنج ویره وحق صاحبنك حقنی ادا ایده (يَوْمَ يُحْمَى عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ) ت اول کونکه قزدریلور اول مال جهنمك اودنده پس داغلنور شو مالله آنلرك آلنلری وآنلرك آرقه لری ودینلور شودر اول شیکه دفن ایتدیکز کندو نفسکز ایچون پس طادیکز ذخیره قوییدیغکزشیئی (إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ) ت تحقیق آیلرك صایسی اللهك یاننده اون ایکی ایدر اللهك کتابنده اول کونکه یراتدی کوکلری ویری اول آیلردن دردی اشهر حرمدر (کهانده قتال حرام قلنمشدر) اشبو طوغرو اولان دیندر پس ظلم ایتمیکز آنلرده کندو نفسکزه (یعنی حقسز اولان قتال ایله) وغوغا ایدیکز شریك قوشنلرك جمله سیله نیجه که غوغا ایدرلر آنلر سزلرك جمله کزله وبیلیکزکه الله صاقننلر ایله در *ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه ابراهیم علیه السلامك دیننده درت آی حرام ایدی ذی القعده وذی الحجه ومحرم ورجب وبونلرده غوغا ایتمك حرام ایدی عربلرك جاهلیت اهللری اشبو حکمی تحریف ایدوب بر وقت صفر آینه محرم دیرلر ایدی ومحرمه صفر دیرلر ایدی وعلی هذا القیاس وبوکا نسی دیرلر ایدی

والله سبحانه اشبو حکمك اصلنی باقی قویدی اشبو وجهله که حقسز غوغا ایتمك هیچ بر وقتده
جائز دکل واشبو آیلرده حقسز غوغا ایتمك حرمتنك حکمی مغلظ اولورو کافر ایله غوغا ایتمك
هر وقتده جائزدر و کافرلرك تحریف ایتدکلرینی نفی بیوردی * ف شریعت حکمنده ایلرك
عددی اون ایکیدر نه زیاده اولور و نه نقصان و ابراهیم علیه السلامك دیننده درت آی حرام
ایدی ذی القعده و ذی الحجه و محرم و رجب که بو نلرده غوغا حرام ایدی و اشبو آیلرده عرب
ملکنده امینلك اولور ایدی که آدملر ایراقدن و یقیندن کاوب حج و عمره ایتمکه قادر اوله لر اکثر
علمانك یاننده اشبو حکم منسوخدر زیرا که کله جکده ذکر اولنور که کافرلر ایله غوغا دائما جائز
و رواد رو بونه کندولر اراسنده بر بری اوزرینه ظلم ایتمك دائما کناهدر و اشبو آیلرده زیاده سیله
کناهدر ایکن اولی شودر که اکر کافرلر اشبو آیلره رعایت ایدوب غوغا ایتمزلر سه بزلر دخی
آنلر ایله غوغایه بدأ ایتمیز (انما النسیء زیادة فی الکفر یضل به الذین کفروا یحلونه عاما
و یحرمونه عاما لیواطئوا عدة ما حرم الله فیحلوا ما حرم الله زین لهم سوء اعمالهم والله
لا یهدی القوم الکافرین) ت نسیء (یعنی تاخیره قویمق حرام اولان آیلری حرام اولمین
آیلردن) زیاده در کفرده آزغین قلنمش اولور شو تاخیر ایله اول کسنه لر که کافر اولدیلر حلال
صیارلر بر آیی بر سنه ده و حرام قیلرلر انی بر آخر یلده تا که موافق ایده لر اوشیئك عددینه که
حرام قیلدی الله پس حلال صیارلر اول شیئی که حرام قیلدی الله کوزل کوستردی آنلره
کوتو ایشلری والله یول کوسترمز کافر اولان کروهه * ف کافرلر بر آزغینلق ایصه دیلر که
قچانکه بر بریله غوغا ایدرلر ایدی اکر غوغالری حرام اولان آیه اوغرسه یدی اول آیی کیرو
کچوررلر ایدی دیرلر ایدیکه بو یل صفر آیی محرمدن ایلرو کچمش و محرم صفردن صکره
کله جکدر اشبو حیله ایله حرام اولان آیده غوغا ایدرلر ایدی الله سبحانه آنلرك اشبو ایتدکاری
اوزرینه بیوردی * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه پیغمبر علیه السلام مشقت اولان
وقتده وهوانك اصیجق وقتنده تبوك غوغاسنه تشریف بیوردیلر صحابه نك چوغی اول
حضرته موافقت ایتدیلر و مسلمانلردن اوچ کسنه عذرسز مخالفت ایتدیلر آنلرك توبه سی
اللی کوندن صکره قبول اولندی و منافقلردن بر قاچ کلمه نفاق یوزندن صادر اولدی الله سبحانه
مسلمانلرك مدحنده و منافقلرك ذمنده و شو اوچ کسنه دن عفو ایتمك خصوصنده
بر قاچ آیت انزال بیوردی (یا ایها الذین آمنوا ما لکم اذا قیل لکم انفروا فی سبیل الله اثاقلتم
الی الارض ارضیتم بالحیوة الدنیا من الآخرة فما متاع الحیوة الدنیا فی الآخرة الا قلیل)
ت ای مسلمانلر سزه نه اولدیکه قچان دینلسه سزه طشره چیقکز الله یولنده آغر اولوب میل
ایدرسکز یر جانبنه آیا خوشلندیکز می دنیا دیرلکینه آخرت عوضنده پس دکل دنیا دیرلکنك
فائده سی آخرتك منفعتی یاننده مکر آز برشی * ف معلوم اوله که اشبو رادن تبوك

غوغاسنك ذکرینه شروع ادر و قتا که اسلام غالب اولدی و عرب کروهی اراسنده شیوع بولدی
غسان طائفه سی شام والیسی که روم پادشاهنه تابع ایدی اندن رجا ایتدیلر که روم پادشاهی
اسلام اوزرینه کتوروب آنلر ایله غوغا ایده پیغمبر علیه السلام اشبو خبری ایشتدکده
کندوسی غسان اوزرینه متوجه اولوب روم پادشاهنی اسلامه دعوت طریقی اوزرینه
بر مکتوب کوندردی آنك اوزرینه پیغمبر علیه السلامك نبوتی روم پادشاهلك یاننده
ثابت اولدی لیکن قومی موافقت ایتمدیکندن اسلامدن محروم قالدی وقتا که شام اهلی اول
حضرتك قدومندن خبردار اولوب روم پادشاهنه ظاهر قیلدقلرنده روم پادشاهی یاردملرینه
مساعده ایتمدیکندن غسان قومی اطاعت ایتدیلر لیکن مسلمان اولمدیلر صکره حضرت پیغمبر
عنقریب وفات ایتدیلر آندن صکره حضرت عمر رضی الله تعالی عنهك خلافتی زماننده شام
بتون بتونه فتح اولدی اشبو غسان غوغاده قورقو دشمن بولنمدیغندن و سفرهم ایراق
اولمسندن و غوغا آتلری و اسبابی از اولدیغندن منافقلر حیله یاپغه باشلدیلر اول حضرت
جمله سنه رخصت ویردی قچانکه الله فضلیله منصور و مظفر اولوب کیرو کلدکلرنده منافقلر
رسوا اولدیلر اشبو سوره نك اکثرنده منافقلرك ایشلری بیان اولنمشدر (الا تنفروا
یعذبکم عذابا الیما و یستبدل قوما غیرکم و لا تضروه شیئا والله علی کل شیء قدیر) ت
اکر چیقمزسکز عذاب ایدر سزه دردویریجی اولان عذاب ایله و سزك بدلکزده کتورر بر کروهی که
سزه غیردر و هیچ بر ضرر ایرشدیره بیلمزسکز الله تعالی یه والله هر برشی اوزرینه قادردر
(الا تنصروه فقد نصره الله اذ اخرجه الذین کفروا ثانی اثنین اذ هما فی الغار اذ یقول
لصاحبه لا تحزن ان الله معنا فانزل الله سکینته علیه و ایده بجنود لم تروها و جعل کلمة الذین
کفروا السفلی و کلمة الله هی العلیا والله عزیز حکیم) ت اکر یاردم ایتمزسکز
پیغمبره نه غم واردر تحقیق یاردم ایتدی اکا الله اول وقتکه طشره چیقاردیلر آنی اول کسنه لر
که کافر اولدیلر ایکی کسنه نك ایکنجیسی اولوقتکه شو ایکی کسنه غارده ایدیلر اولوقتکه
دیدی کندو ارقداشنه یعنی ابو بکر صدیقه غم یمه البته الله بزمله بیله در پس کوندردی الله
کندو امنیتنی پیغمبر اوزرینه و قوت ویردی اکا بر عسکر ایله که سز کورمدیکز آنی و ایصه دی
اول کسنه لرك سوزینی که کافر اولدیلر اشاغیرق والله سوزی یوکسکدر و عالیدر
والله غالبدر و طوغرو ایشلیدر * ف پیغمبر علیه السلامك غارده رفیقی انجق ابو
بکر الصدیق ایدی و هجرتده رفیقی دخی همان اول ایدی و قالان اصحابلرك بعضیسی اول
حضرتدن اول هجرت ایتدیلر ایدی و بعضیسی صکره هجرت ایتدیلر (انفروا خفافا و ثقالا
و جاهدوا باموالکم و انفسکم فی سبیل الله ذلکم خیر لکم ان کنتم تعلمون) ت طشره
کلکز یوکلی یوکلی و آغر یوکلی و غوغا ایدك کندو مالکرکزله و جانلرکزله الله یولنده اشبو

جهادز زیاده کوزلدر سز کیجون اکر بیلسه‌کز * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه یعنی اول
حالده که اسبابکز و عسکریکز چوق واردر و یاخود ضرورت قدرندن زیاده الکزده برشی یوقدر
واشبو توجیهه کوره آیت محکمه‌در منسوخ دکل والله اعلم (لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا
قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَلَكِنْ بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ
يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ) ت اکر اولسیدی (اول شیکه دعوت ایدرسن
اکا آدملری) حصولی یقین اولان منفعت و قولای اولان سفر البته تبعیت ایدرلر ایدی
سکا ولیکن ایراق کوریندی آنلره یول منزلی و یقینده یمین ایده‌جکلر الله سبحانه یه کا کر قادر
اولسق (غوغایه چیقمغه) طشره چیقاردق سزکله هلاک ایدرلر کندو نفسلرینی (یعنی
یلان یمینله) والله بیلور که آنلر یلانجیدرلر (عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنْتَ لَهُمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكَ
الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ) ت عفو ایده الله سنی نیجون اذن ویردک آنلره تا که ظاهر
اولایدی سکا اول کمسنه‌لر که طوغرو دیرلر و بیلایدک یلانجیلری (لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ) ت اذن طلب
ایتمزلر سندن اول کمسنه‌لر که ایمان کتوردیلر الله سبحانه یه و قیامت کوننه تخلف ایتمکده
آندنکه غوغا ایده‌لر کندو مallarی و کندو جانلریله والله بیلیجیدر صاقننلری (إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ
الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ) ت همان
اذن دیلرسندن اول کمسنه‌لر که ایمان کتورمزلر الله سبحانه یه و قیامت کوننه و شک کتوردیبدر
آنلرک قلبلری پس آنلر کندو شکلرنده متحیر اولورلر (وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ
عُدَّةً وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ) ت اکر دیلسه‌یدیلر
چیقمغی البته لازم اوله‌جق شیلری حاضر ایدرلر ایدی ولیکن سومدی الله آنلرک غوغایه
چیقمه‌سنی پس کیرو آلیقودی و کیجکدردی و دینلدی آنلره اوطورک اوطورانلرایله اشبو
تصویردر تخلفه عزم ایتدیکی آنلرک قلبنه آتمغیچون (لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا
وَلَأَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ) ت اکر
چیقسه‌یدیلر سزک اره کزده زیاده قیلمزلردی سزه مکر فسادی ایتدیکی و البته سکردیرلر ایدی سزک
اره کزده طلب ایده‌رک سزک حقکزده فتنه‌یی (یعنی فتنه‌یه سعی ایدرلر ایدی) وسزک
اره کزده واردر سوز ایشیدیجی آنلردن (یعنی اره کزده جاسوسلق ایدوب سزک سوزیکزی

آنلره کتورورلر) والله بیلیجیدر ظالم ایدیجیلری (لَقَدِ ابْتَغَوُا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ
الْأُمُورَ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَارِهُونَ) ت طلب ایتدیلر ایدی فتنه‌یی بوندن
اول و دوندردیلر سنک حقکده مصلحتلری حتی کلدی طوغرو یاردم و غالب اولدی الله‌ک ایشی
و آنلر ایستمیجی ایدیلر (وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ائْذَنْ لِي وَلَا تَفْتِنِّي أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ
لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ) ت و آنلردن بعض کمسنه واردر که دیر اذن ویر بکا و فتنه‌یه صالمه بنی
(یعنی بنی روم مملکتنه کتورمه زیرا که آنلرک کوزل جاریه‌لری کوروب فتنه‌یه واقع اولورم
والله اعلم) خبردار اول که آنلر فتنه‌یه واقع اولمشلردر (نفاقلری و فسادلری سببیله) والبته
جهنم احاطه ایدیجیدر کافرلری * ف منافقلردن قیس اوغلی جد شویله بهانه ایلدیکه
روم قاریلری کوزل یوزلودرلر اکر بن اول یره کیتسم کونولکه کرفتار اولورم بکا اذن ویرکه
بوراده قالوب کیتمیم مالله سکا اعانت ایده‌یم (إِنْ تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ
يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ) ت اکر ایرشسه سکا بر نعمت غملنديرر
آنلری و اکر ایرشسه سکا بر بلا دیرلر الله کتوردک مصلحتمزی بوندن اول (یعنی اشبو
مصیبتدن اول کیزلوجه آنلرک دشمنلرینه موافقت ایتدک یا سفردن تخلف ایتدک بزه هیچ
قورقو یوقدر) وکیرو دونرلر و آنلر شاد اولیجیدرلر (قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ
مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) ت دیکل البته ایرشمز بزه مکر شول که یازمشدر الله
بزم ایچون الله‌در بزم ایشمزی بصه‌یجی والله اوزرینه لایقدرکه امرلرینی اییشوره آنلر
مسلمانلر (قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِ وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمُ اللَّهُ
بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا فَتَرَبَّصُوا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ) ت دیکل انتظار چکمزسکز بزم
حقمزده مکر ایکی کوزل اولان امرلک برینه یعنی فتح یا شهید اولمق و بزلر انتظار چکرز سزک
حقکزده که ایرشدیره سزه الله بر عذابی کندو یانندن یاخود بزم الزایله پس انتظار ایدیکز
البته بزلر دخی سزلرایله انتظار ایدرز (قُلْ أَنْفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَّلَ مِنْكُمْ إِنَّكُمْ كُنْتُمْ
قَوْمًا فَاسِقِينَ) ت دیکل ای منافقلر خرج ایدیکز کوکل خوشلغیله یاخوشنزلقله البته
قبول اولنمزسزدن البته سز کونول ایشلی اولان قومسکز * ف قیس اوغلی جد دیدیکه
غزاده کندو مالیله یاردم ایده‌یم جواب اولندیکه اعتقادسز کیمسه‌نک مالی قبول اولنمز

(وما منعهم ان تقبل منهم نفقاتهم الا انهم كفروا بالله وبرسوله ولا يأتون الصلوة الا وهم كسالى
ولا ينفقون الا وهم كارهون) ت ومنع ايتمدى آنلرى آندنكه قبول اولنه آنلرك نفقه‌سى
انجق كافر اولدقلرى الله سبحانه يه وآنك پيغمبرينه وكلزلر غزايه مكر اوشنمكله ونفقه ويرمزلر
مكر آنلر خوشلنميه‌رق (فلا تعجبك اموالهم ولا اولادهم انما يريد الله ليعذبهم بها فى الحيوة
الدنيا وتزهق انفسهم وهم كافرون) ت پس عجبه كتورمسون سنى آنلرك مالارى واولادلرى
ديلرهمان الله كه عذاب ايده آنلره شونلرله دنيادير اكنده وچيقارا آنلرك جانى آنلر كافر
اولدقلرى حالده * ف يعنى مال جمع ايتمك مشقتيله واولادى حفظ ايتمك اذيتيله وفوت
اولان شيئه تأسف چكمكله عذاب ايده * ف يعنى عجبلنمه كه دينسز كسنه‌يه نيچون الله
نعمت ويردى دينسز كسنه حقنده اولاد ومال وبالدركه آنلرك قلبى آنلرك حصولنده زياده
پريشان ومشقت چكمكده بولنه وآنك فكرندن اولنه‌دكين قورتلمقلرى اولميه تا كه يا توبه
ايده‌لر ويا اولك ايده‌لر (ويحلفون بالله انهم لمنكم وما هم منكم ولكنهم قوم يفرقون) ت
وآند ايچرلر الله سبحانه يه كه البته آنلر سزلك زمره كزدندرلر ودكل آنلر سزلك زمره كزدن ليكن
آنلر بر كروهدركه قورقرلر (لو يجدون ملجأ او مغارات او مدخلا لولوا اليه وهم يجمحون)
ت اكر بوله‌سه‌لر بر صغنه‌جق مغاره‌لر ياخود بر كيره‌جك يير يونلورلرا كا وحال بوكه آنلر چاپكلك
ايدرلر (ومنهم من يلمزك فى الصدقات فان اعطوا منها رضوا وان لم يعطوا منها اذا هم
يسخطون) ت وآنلردن بعض كسنه واركه عيب ايدرسكا صدقه‌لرى قسمت ايتمكده پس
اكر ويرلش اولسه آنلره صدقه‌دن راضى اولورلر واكر ويرلمسه ناكهان آنلر طارغين اولورلر
يعنى ايستدكلرى قدر ويرسك راضى اولورلر واكر حدلرنجه ويرمزسك طاريلورلر
(ولو انهم رضوا ما آتاهم الله ورسوله وقالوا حسبنا الله سيؤتينا الله من فضله ورسوله انا الى
الله راغبون) واكر آنلر راضى اولسه‌يدلر اوشيئه كه ويردى آنلره الله وآنك پيغمبرى
وديسه‌لر بسدر بزه الله ويرر بزه الله كندو احساندن وآنك پيغمبرى البته بزلر الله جانبنه
اميد ايدرز زياده ايو اولوردى (انما الصدقات للفقراء والمساكين والعاملين عليها والمؤلفة
قلوبهم وفى الرقاب والغارمين وفى سبيل الله وابن السبيل فريضة من الله والله عليم
حكيم) ع ت صدقه‌لر انجق فقرالره وچاره‌سزلره وصدقه‌لرى جمع ايتمكه او زرينه عمل ايدنلره

واول

واول كسنه‌يه كه الفت ويرلمش اولدى آنلرك قلبلرينه (يعنى اسلامى ضعيف اولان كسنه‌لره)
ومكاتب طريقيله ازاد اوله‌جق كوله‌لر وبورجلى اولان كسنه‌لر ايچوندر والله‌ك يولنده
صرف ايتمك ايچوندر (يعنى جهادده) ويوللرده فقير قالمش يولجيلر وغريب مسافرلر
ايچوندر حكم ثابت اولدى الله‌ك جانبندن والله بيليجيدر ايشلرى طوغرودر * ف
مفلس اولدركه آنك النده اكرچه مال يوغيسه ده لكن كندو كچينه‌جكن تحصيل ايچون
اجرتله ايشلين ومن دوولت ايدن كسنه‌لر كبى ومحتاج اولدركه كندو اداره‌سى ايچون بر ايش
ايشليه‌ميوب كسبى باغلنمش اولان كيمسه‌در وزكات جمع ايتمك ايچون عمل ايدنلره آيلقلرى
زكات مالندن ويريله ومؤلفة قلوب شول كسنه‌لردركه آنلرك كوكللرينى خوشلشدرمق
ضروريه‌در وآنلر مال طمعى اوزره مسلمان اولمشلر ايكن قومك بيوكلرى اولديغندن چوق
كسنه‌لر آنلر سببيله طوغروجه مسلمان اولور بو زمانده علمالر آنلرى زكات آلمغه ايچون مستحق
صايمزلر وكوله‌لرى آزاد ايتمك ايچون يا محبوسلرى قورتارمغه ايچون واول كسنه‌لركه دينه
واودنجه مبتلى اولمشدر اكرچه زنكين اولسه‌ده اكر مالى دينى اوده‌مكه كفايت ايتمسه
والله‌ك يولنده يعنى جهادده زكات مالى خرج اولنه ومسافرلره اكرچه وطننده مالى وار
ايسه لكن مسافر اولديغى يرده مالى يوق ايسه زكات ويريله (ومنهم الذين يؤذون النبى
ويقولون هو اذن قل اذن خير لكم يؤمن بالله ويؤمن للمؤمنين ورحمة للذين آمنوا منكم
والذين يؤذون رسول الله لهم عذاب اليم) ت وآنلردن بعض كسنه‌لر واركه اذيت ويررلر پيغمبره
وديرلر اشبو پيغمبر بوكل قولاقليدر (يعنى بر كيمسه نه ديرسه آنى قبول ايدر) ديكل شو
كوزل اولان بوكل قولاقليدر سزلر ايچون اينانور الله‌ك سوزينه وقبول ايدر مؤمنلرك
مصلحتلرينى ورحمتدر ايمان اهلى ايچون سزدن واول كسنه‌لركه اذيت ويررلر الله‌ك پيغمبرينه
آنلر ايچوندر دردويريجى اولان عذاب * ف يعنى منافقلر پيغمبرمز عليه السلامه
دل اوزادوب طعنه ايدرلر ايديكه اشبو آدمك آنجق قولاغى واردر واول حضرت
ايسه هر يلانجينك يلاننى بيلوردى ايكن كندو وقاريله آنى مؤاخذه ايتمزلر ايدى
وواز كچورلر ديو وتغافل ايدرلر ايدى ليكن نادان اولانلر فهم ايدرلر ايديكه بزم يلانمزه خبردار
اولمدى الله سبحانه بيوردى‌كه شو اخلاق اشبو پيغمبردن سزلك حقكزده رحمتدر يوقسه سز
براوغردن بتون بتون كرفتار اولوردايديكز (يحلفون بالله لكم ليرضوكم والله ورسوله احق
ان يرضوه ان كانوا مؤمنين) ط ت يمين ايدرلر الله سبحانه يه سزلك ايچون تا كه راضى قيله‌لر سزى

والله وآنك پیغمبری زیاده لایقدر آنکا کەرانی قیلەلر آنی اکر مؤمن اولسەلر * ف اکر بو وقتده اول حضرت آنلرنك آلداغنی طونسەلر ایدی پس آنلر مسلمانلرنك قارشولرنده آند ایچرلر ایدیکه بز نم قیلمزده کو تو نیت یوقدر تا اشبو یمین ایله مسلمانلری راضی ایدوب کندو جانبلرینه مائل ایدەلر اما بیلمیورلر که الداغلری الله سبحانه ایله و آنك پیغمبر ایله ایشه یرامز (اَلَمْ يَعْلَمُوا اَنَّهُ مَنْ يُحَادِدِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَاَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ذٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ) ت ایا بیلمزلر میکه هر کسنەکه مخالفت ایتسه الله سبحانه یه و آنك پیغمبرینه پس البته انکچوندر جهنمك اودی ابدی اولورا آنده اشبو بیولك اولان رسوالقدر (يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ اَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قُلِ اسْتَهْزِؤُا اِنَّ اللّٰهَ مُخْرِجٌ مَا تَحْذَرُونَ) ت قورقرلر منافقلرکه ایندرلمش اوله مسلمانلر اوزرینه برسوره که خبر ویره آنلره اول برشیئی که آنلرنك قلبلرنده وار دردیکل مسخره ایدلك البته الله طشره کتوریجیدر قورقدیغکز شیئی (وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ اِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ اَبِاللّٰهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِؤُنَ) ت و اکر سؤال ایتسەك آنلره دیرلرکه همان بزلر هزل ایدردك و و بونبازلق ایدردك دیکل آیا الله سبحانه یی و آنك آیتلرینی و آنك پیغمبرینی مسخره می ایدردیکز (لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيمَانِكُمْ اِنْ نَعْفُ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ نُعَذِّبْ طَائِفَةً بِاَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ) ت عذر کتورمیکز البته سز کافر اولدیکز کندو ایمانکزدنصکره (یعنی دل ایله ایمانکزدنصکره) اکر کچەلك برکروهك کناهندن سزدن البته عذاب ایدرز برشقه کروهه سزدن اولسببله که اولدیلر کونوا ایشلیلر * ف هر کسنه که دین امرنده مسخره لق ایده اکرچه قلبندن دینه منکر اولمزسه ده اول کسنه کافر اولورا کر قلبنده هم اینانمزسه بو کسنه البته منافقدر پس دین امرنده ظاهرده و باطنده ادبلی اولمق لازمدر (اَلْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَاْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ اَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللّٰهَ فَنَسِيَهُمْ اِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ) ت منافق اولان ارککلر ومنافقه اولان قاریلر آنلرنك بعضیسی بعضیسنك جنسندندر امر ایدرلر کوتو ایش ایشلمکله ومنع ایدرلر کوزل ایش ایشلمکدن و باغلرلر کندو اللرینی اونوتدیلر الله سبحانه یی پس اونوتدی الله آنلری البته منافقلر آنلردر طوغرو یولدن صاپانلر * ف یعنی اعتقاددن خالی اولان ظاهرلك صلاحیتی معتبر دکلدر لایق اولدرکه آکا فاسق دیسونلر (وَعَدَ اللّٰهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعَنَهُمُ اللّٰهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ) ت

وعده ویرو بدر الله منافق اولان ارککلره ومنافقه اولان قاریلره وکافرلره جهنم اودینی دائمدرلر آنده جهنم بسدر آنلره ورحمتدن ایراق قیلدی آنلری الله و آنلرا یچوندر دائم اولان عذاب (كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا اَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَاَكْثَرَ اَمْوَالًا وَاَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلَاقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلَاقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلَاقِهِمْ وَخُضْتُمْ كَالَّذِي خَاضُوا اُولٰئِكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاُولٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ) ت اول کسنەلر کبیکه سزدن اول وار ایدیلر آنلر چوق زیاده ایدیلر سزدن قوتده و ینه چوق زیاده ایدیلر ماللرده و اولادلرده پس زیاده منفعت بولدیلر کندو پایلریله (یعنی دنیادن) پس سزده منفعت بولدیکز کندو پایکزله نیجه که منفعتلندی اول کسنەلرکه سزدن اول کچدیلر کندو پایلریله وهزله شروع ایتدیکز اول کیمسەلر کبیکه شروع ایتدیلر هزله اشبو جماعت باطل اولدی آنلرنك ایشلری دنیاده وآخرتده واشبو کروه آنلردر زیان ایشلیلر (اَلَمْ يَاْتِهِمْ نَبَاُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ اِبْرَاهِيمَ وَاَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ اَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) ت ایا کلمدیمی آنلره اول کسنەلرنك خبریکه آنلردن اول کچدیلر نوحك قومی وعاد قومی وثمود قومی و ابراهیمك قومی ومدین اهلی وموتفکات اهلی که کلدی آنلره آنلرنك پیغمبرلری واضح اولان نشانەلر ایله پس اصلا اولمدیکه الله ظلم ایده آنلره ولیکن اولدیلر آنلر کندونفسلرینه ظلم ایدیجیلر (وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَاْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيعُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ اُولٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) ت ومسلمان اولان ارککلر ومسلمان اولان قاریلر آنلرنك بعضیسی بعضیسنك ایشین بیتیریجیدر امر ایدرلر کوزل ایش ایشلمکله ومنع ایدرلر کوتو ایشلردن وقائم قیلرلر نمازی وادا ایدرلر زکاتی و بیورلدی قبول ایدرلر الله ایچون وانك پیغمبری ایچون اشبو جماعت اسرکر آنلری الله البته الله غالبدر طوغرو ایشلیدر (وَعَدَ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللّٰهِ اَكْبَرُ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) ت وعده ویرو بدر الله مؤمن اولان ارککلره ومؤمنه اولان قاریلره جنتلریکه اقر آنلرنك آلتندن ایرمقلر دائم اولورلر آنده و پاك اولان منزللر جنات عدنده والله ك خشنوداولمسی زیاده بیوکدر هر برشیدن اشبو وعده بیولك اولان مطلوبه نائل اولمقدر (يَا اَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ

واغلظ عليهم ومأواهم جهنم وبئس المصير) ت اى پيغمبر غوغايت كافرلر ايله ومنافقلر ايله
ودرشتلك ايت آنلرا وزرينه وآنلرڭ يرى جهنمدر وشو كوتو يردر (يحلفون بالله ما قالوا
ولقد قالوا كلمة الكفر وكفروا بعد اسلامهم وهموا بما لم ينالوا وما نقموا الا ان اغناهم الله
ورسوله من فضله فان يتوبوا يك خيرا لهم وان يتولوا يعذبهم الله عذابا اليما فى الدنيا والآخرة
وما لهم فى الارض من ولى ولا نصير) ت يمين ايدرلر الله سبحانه يه كه ديمدوك بدرلر سكا والبته
ديوبدرلر كفر سوزينى وكافر اولديلر اسلاملرندنصكره وقصد ايتديلر بولهمه جقلرى
شيئى (يعنى پيغمبره اذيت ويرمكى) ومنافقلر اسلامى انكار ايتديلر مكر آنك اوزره كه زنكين
قلدى آنلرى الله وآنك پيغمبرى كندو احسانندن (واشبو صورت تحكمدن بر نوعدر والله
اعلم) پس اكر توبه ايتسه لر اولور چوق كوزل آنلرايچون واكر يوز چويرسه لر توبه دن عذاب
ايدر آنلره الله دردويريجى اولان عذاب ايله دنياده وآخرتده ويوقدر آنلرايچون يرده هيچ بر ايش
يصه يجى وبر يار دم ايديجى * ف منافقلرڭ چوغى پيغمبرڭ غيبتنده حضرته ودين
اسلامه دل اوزادوب اهانت ايدرلر ايدى وقتا كه كرفتار اولديلر يمين ايتديلر كه بزلر هيچ بر شى
سويلدك سورۀ منافقينده بونڭ ذكرى كلسردر والله سبحانه بيورمشكه بولهمه جقلرى
شيئى قصد ايتديلر آندن مرادى شودركه اسلام عسكرى اراسنده برى بريله شماتة واقع
اولمشدى اولوقتده كه منافقلر مسلمانلره اغوا ويرمكه باشلديلر تا كه مهاجرلر ايله انصار اراسنده
دشمنلغى براقه لر واول حضرت مسلمانلرڭ اراسنده صلح ايدوب كدرى قالدردى وبونڭ
ذكرى دخى منافقين سوره سنده كه جكدر يا مراد شو اوله كه منافقلردن اون ايكى كسنه
اتفاق ايتمشلر كه سفرده كيجه نڭ يارسنده اول حضرت اوزرينه هجوم ايدوب ال اوزاده لر
اولوقتده حذيفه صحابى حضرت عليه السلامڭ ياننده ايديلر كا امر ايتديكه بونلرى
قتل ايدلر منافقلر بونى ايشديجك قاچديلر حذيفه آنلرى بيلدى ليكن اظهار ايله امر
اولنمديغندن كيزلو قالدى (ومنهم من عاهد الله لئن آتانا من فضله لنصدقن ولنكونن من
الصالحين) ت وآنلردن بعض كسنه واردركه عهد باغلشدر الله ايله كه اكر ويرسه بزه كندو
احساندن البته صدقه ويررز واولورز ايو ايشليلردن (فلما آتاهم من فضله بخلوا به وتولوا
وهم معرضون) ت پس بر وقتكه الله ويردى آنلره كندو احساندن بخللك ايتديلر
آنده دونديلر يوز چويره رك (فاعقبهم نفاقا فى قلوبهم الى يوم يلقونه بما اخلفوا الله ما وعدوه
وبما كانوا يكذبون) ت پس الله قيلدى آنلرڭ حالنڭ عاقبتنى منافقلق آنلرڭ قلبلرنده اول
كونه قدركه اوغرارلر الله سبحانه يه اولشيئڭ شومليغيله كه مخالفت ايتديلر الله سبحانه

اولشده

اولشديده كه وعده ايتمشلر ايدى الله ايله و يلان ديدكلرينڭ شومليغيله (الم يعلموا ان الله يعلم
سرهم ونجواهم وان الله علام الغيوب) ت آيا بيلمديلرميكه البته الله بيلور آنلرڭ كيزلو
سوزلرينى وآنلرڭ كيزلو سوز سويلشكلرينى كندو اراه لرنده والله كيزلو اولانلرى بيليجيدر
* ف ثعلبه آدلو بر منافق وار ايدى اول حضرت عليه السلامدن دعا طلب ايتديكه بكا مالده
كنكشلك اوله اول حضرت بيورديكه آز يحق مال كه شكرى ادا اولنور كوزلدر اول چوق
مالدنكه غفلت كتورر ثعلبه بردخى كلوب عهد ايتديكه اكر بنم مالم چوق اولسه زياده سيله
صدقه ويروب غافل اولم اول حضرت عليه السلام دعا ايتديلر پس ثعلبه نڭ قيونلرنده بركت
اولدى شو قدركه سوريلره مدينه نڭ صحراسى كفايت ايتميوب بشقه كويلره كيدوب
جمعه وجماعتدن محروم قالدى اول حضرت سؤال بيورديكه ثعلبه نصل اولدى آدملر حالنى
بيان ايتدكده اول حضرت عليه السلام بيورديكه ثعلبه هلاك اولدى صكره زكات وقتى
كلدكده هر بر كسنه زكاتن ادا ايلدى ثعلبه ايسه ديديكه اشبو مالى ويرمك كويا جزيه
ويرمكدر شو بهانه يى ايدوب زكاتن ويرمدى بر قاچ مدتدنصكره مالنڭ زكاتنى اول حضرتڭ
ياننه كتوردكده حضرت قبول ايتميوب رد ايتديلر رسول اللهدن صكره صديقڭ وفاروقڭ
خلافتلرى زماننده زكاتن كتوردى آنلر دخى رد ايتديلر آخر حضرت عثمانڭ زماننده
اولدى (الذين يلمزون المطوعين من المؤمنين فى الصدقات والذين لا يجدون الا جهدهم
فيسخرون منهم سخر الله منهم ولهم عذاب اليم) ت اول كسنه لر كه عيب ايدرلر اللهڭ
يولنده صدقه ويرنلردن صدقه لرده وعيب ايدرلر اول كسنه لره كه بولمزلر مكر كندو مشقتلرينى
(يعنى غيريلره خدمتله برشى حاصل ايدوب صدقه ايدرلر) پس مسخره ايدرلر آنلرى مسخره
ايتدى الله شو مسخره ايدنلرى وآنلر ايچوندر دردويريجى اولان عذاب * ف پيغمبريز عليه
السلام بر وقتده صدقه ويرمكى آدملره ترغيب بيوردى اويله اولسه عبد الرحمن بن عوف
رضى الله تعالى عنه درت بيك درهم كتوروب ديديكه سكز بيك درهم وار ايدى يارسنى ايشته
كتوردوم ربم جل شانه يه اودنج ويردم وآخر نصفنى كندو عيالمه آليقويدم وعاصم عدى
اوغلى درت صاع بغداى كتوردى وديديكه مشقتله سكز صاع بغداى حاصل ايتدم نصفنى
صدقه ويردم ونصفنى عيالم قوتيچون آليقويدم اويله اولسه منافقلر بربريله ارالرنده ديمكه
باشلديلركه عوف اوغلى عبد الرحمن ويرمسى ريا ايله در وعاصم كندونى زورلقله خيرات
ويرن كسنه لرده صايديره جق (استغفر لهم او لا تستغفر لهم ان تستغفر لهم سبعين مرة فلن
يغفر الله لهم ذلك بانهم كفروا بالله ورسوله والله لا يهدى القوم الفاسقين) ت يارلغه ملق
ديله آنلره ياخود ديله (يعنى اشبو ايكى صورت برابردر) اكر يارلغمقلق ديلرسڭ آنلره يتمش
كره البته يارلغمز الله آنلرى اشبو اولسببدندركه آنلر كافر اولديلر الله سبحانه يه وآنڭ
پيغمبرينه والله يول كوسترمز طوغرو يولدن چيقان كروهلره * ف اشبو اودن كناه ايشليلر

ایله اعتقادی اولمیانلرك فرقلری ظاهر اولدی كناهكارلرك فسقی كناهی واردركه پیغمبرك
دعاسیله الله آنی عفو ایتمیه واما اعتقادی اولمیان كمسنه ایچون پیغمبرك ایتمش كره استغفار
ایتمسی فائده ویرمیور واعتقادی اولمیانلرك پیغمبرك شفاعتنه امید طوتمه‌لری نه دلیل ایله
اولور بوایكا كا اصلا دلیل یوقدر مثلا برآدم بركونلك ایتسه ویا نمازی ویا اوروجی ترك
ایتسه وآندن اوتانسه وپشیمان اولسه اكا كناهكاردیرلر وهركسنه‌كه كونتو اولان ایشی
عیب بیلمیه وفرض اولان حكمی ایشلامسیله ایشلمامسنی برابر بیلسه ویافرضی ایشلینلره
طعنه ایدرسه اكا اعتقادسز دیرلر (فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ
يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا
لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ) ت شاد اولدیلر كیروقالانلر كندولرینك اكلشمسنه اللهك پیغمبرینك
خلافی اوزرینه وخوشلنمدیلر آندنكه غوغا ایده‌لر كندومال‌لریله وكندو جانلریله اللهك
یولنده ودیدیلر بری برلرینه چیقمیك اصجق وقتده دیكل جهنمك اودی زیاده شدتلیدر
اصجقده اكر بیلسه‌لر ایدی بویله‌یاعزلر ایدی (فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ) ت پس لایقدر كوله‌لر آزیجق وییغلیه‌لر چوق اولشیئك جزاسیچونكه
اولدیلر آنی ایشلیجیلر یعنی مراد اول جزادركه دنیاده كوله‌جكدلر وآخرتده ییغلیه جقلردر
(فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَىٰ طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا
مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ) ت پس اكر دوندرسه‌سنی كیرو
الله بركروه جانبنه آنلردن پس اذن دیلسه‌لر سندن چیقمغه (یعنی اشبو تبوك غزاسندن بشقه
برغزایه كیتمدیككزده برابر كیتمكه) دیكل البته طشره چیقمزسكز بنمله برابر هیچ بروقتده
والبته غوغا ایتمزسكز بنمله برابر هیچ بردشمنله البته سزراضی اولدیكز اوطورمغه اول كره‌ده
پس اكاشك كیرو اكاشنلر ایله * ف اكرسنی كیرو دوندرسه الله بركروه جانبنه دیوانك ایچون
بیوردیكه اول آیت نازل اولدی سفرده ومنافقلر مدینه‌ده ایدیلر وبرطائفه دیوب منافقلر جانبنه
دیو بیورمدیغی اول سببدنكه واكاشنلرك جمله‌سی منافق دكلدی بعض مسلمانلردخی كیرو
قالمشلر ایدی انلرك تقصیری عفو اولندی (وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰ أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِ إِنَّهُمْ
كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ) ت ونماز قیلمه یا محمد بركسنه اوزرینه منافقلردنكه
اولدی هیچ بروقتده وطورمه آنك قبری اوزرینه البته آنلر كافر اولدیلر الله سبحانه‌یه وآنك
پیغمبرینه واولدیلر آنلر طوغرو یولدن ازغین اولدقلری حالده (وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ
إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ) ت وعجبه كتورمسون

سنى

سنی آنلرك مال‌لری وآنلرك اولادلری كه همان دیلر الله عذاب ایده آنلره انلر ایله دنیاده وطشره
چیقه آنلرك جانلری كافر اولدقلری حالده (وَإِذَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ آمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ
اسْتَأْذَنَكَ أُولُو الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِينَ) ت وچانكه ایندیرلسه
برسوره اشبو مضمونله كه ایمان كتوریكز الله سبحانه‌یه وغوغا ایدلك آنك پیغمبریله برابر اذن
ایسترلر سندن زنكینلر آنلردن ودیرلر كیرو براق بزی تا اوله‌لم غوغادن اوطورانلر ایله (رَضُوا
بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ) ت راضی اولدیلر آكا كه اوله‌لر
قاریلر ایله ومهر قوندی آنلرك قلبلری اوزرینه پس آنلر فهم ایتمزلر (لَٰكِنِ الرَّسُولُ
وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ)
ت لیكن پیغمبر واول كمسنه‌لر كه ایمان كتوردیلر پیغمبر ایله برابر غوغا ایتدیلر كندومال‌لریله
وكندوجانلریله واشبو كروه آنلر ایچوندر كوزللك وینه اشبو جماعت آنلردر مطلوبه نائل
اولیجیلر (أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) ت
حاضرلدی الله انلر ایچون باغچه‌لری كه جاری اولور آنلرك آلتندن ایرمقلر دائم اولورلر آنده
اشبو بیوك مطلوبی بولمقدر (وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا
اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) ت وكلدیلر عذر كتوریجیلر بیاانده
اكاشنلردن تاكه اذن ویریله آنلره واكاشدیلر اول كمسنه‌لر كه یلان دیدیلر الله سبحانه‌یه
وآنك پیغمبرینه (یعنی اسلامی ظاهر قیلمقده) البته ایریشور اول كمسنه‌لره كه كافر اولدیلر
آنلردن درد ویریجی عذاب (لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَىٰ وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ
مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) ت یوقدر
ضعیفلر اوزرینه وكیفسزلر اوزرینه واول كمسنه‌لر اوزرینه كه بولمزلر خرج ایده‌جك
برشی بركناه وقتا كه ایولك ایده‌لر الله ایله ورسولنه یوقدر ایو ایشلیلر اوزرینه هیچ برعتاب
یولی والله یارلغیجیدر راسر كیجیدر (وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ
عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ) ت وینه اول كمسنه‌لر
اوزرینه كه وقتا كه كلدیلر سنك یانكه تا كه بنه جك ویره سن آنلره دیدك بولمسزی اوزرینه
بنه‌یره جك شیئی وكیرو دوندیلر كوزلری یاش دوكه‌رك غم ایله خرج ایده جك برشی بولمیورلر
دیو (إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ ۚ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ

الله على قلوبهم فهم لا يعلمون) ت بو عتاب يولي همان اول كسنه لرا اوزرينه دركه اذن
طلب ايدرلرسندن وآنلر زنكيندرلر راضي اولديلرا كاكه اوله لركيرو قالان قاريلر ايله
ومهر قودي الله آنلرڭ قلبلري اوزرينه پس آنلر فهم ايتمزلر (يعتذرون اليكم اذا رجعتم
اليهم قل لا تعتذروا لن نؤمن لكم قد نبأنا الله من اخباركم وسيرى الله عملكم ورسوله ثم
تردون الى عالم الغيب والشهادة فينبئكم بما كنتم تعملون) ت عذر ديلرلر سزڭ اوكڭزده
وقتاكه كيرو دونرسكز آنلرڭ جانبنه ديكل عذر كتورميكز اصلا اينانمزسزه البته خبرويردي
بزه الله سزڭ خبرلركزڭ بعضيني وكوررالله وآنڭ پيغمبري سزڭ ايشڭكزي (يعني دنياده)
صكره كيرو دوندراش اولورسكز كيزلوني وآشكاره يي بيلجي جانبنه پس خبرويرر سزه
ايشلديككزشيلري (سيحلفون بالله لكم اذا انقلبتم اليهم لتعرضوا عنهم فاعرضوا عنهم انهم
رجس ومأواهم جهنم جزاء بما كانوا يكسبون) ت آند ايچرلر الله سبحانه يه سزڭ
اوكڭزده وقتاكه دونرسكز آنلرڭ جانبنه تاكه يوز چويره سكز آنلردن پس سز يوز چويريكز
آنلردن تحقيق آنلر نجسدرلر وآنلرڭ يري جهنمدر ايشلدككلري شي جزاسيله (يحلفون
لكم لترضوا عنهم فان ترضوا عنهم فان الله لا يرضى عن القوم الفاسقين) ت آند ايچرلر سزه
تاراضي اوله سكز آنلردن پس اكر راضي اولسكز آنلردن البته الله راضي اولمز طوغرو يولدن
چيقان كروهلردن * ف يعني بركسنه نڭ منافق اولديغي بيلنسه آنڭ حالي كشف ايتمكدن
تغافل جائزدر ليكن آنكله دوستلق ايتمك وقارشمق جائز دكل (الاعراب اشد كفرا ونفاقا
واجدر الا يعلموا حدود ما انزل الله على رسوله والله عليم حكيم) ت يبانده اكاشنلر زياده
شدتلودرلر كفرده ومنافقلقده (يعني شهر اهلنه نسبتله) وزياده لايقدرلرا كاكه بيلميه لر اول
شريعتڭ حكملريني كه ايندردي الله كندو پيغمبري اوزرينه والله بيليجيدر وطوغرو
ايشليجيدر * ف يعني آنلرڭ طبيعتنده يورلدي قبول ايتمك وكندولري غرضني ارتمق وجهالت
رسوخ بولمش پس الله سبحانه حكيمدر آنلردن تكليفات ايستمز وآنلره اعلى اولان درجه
دخي ويرمز (ومن الاعراب من يتخذ ما ينفق مغرما ويتربص بكم الدوائر عليهم دائرة السوء
والله سميع عليم) ت ويبانده اولانلردن بركسنه واركه زيان صيار خرج ايتديكي شيئي
وانتظار چكر سزڭ حقكزده مصيبتلره آنلر اوزرينه اولسون كتو اولان مصيبت والله
ايشديجي بيليجيدر (ومن الاعراب من يؤمن بالله واليوم الآخر ويتخذ ما ينفق قربات
عند الله وصلوات الرسول الا انها قربة لهم سيدخلهم الله في رحمته ان الله غفور رحيم) ت

ويبانده

ويبانده اكاشنلردن بعض كسنه واردركه ايمان كتورر الله تعالى يه وقيامت كونته وصيار
خرج ايتديكي شيئي يقين اولمغه سبب اللهڭ ياننده وپيغمبرڭ خيرلو اولان دعاسنه وسيله خبردار
اول البته شو نفقه يقين قليجيدر آنلري الله تعالى يه داخل قيلر آنلري الله كندو رحمتنه البته
الله يارلغيجيدر اسركيجيدر (والسابقون الاولون من المهاجرين والانصار والذين اتبعوهم
باحسان رضي الله عنهم ورضوا عنه واعد لهم جنات تجري تحتها الانهار خالدين فيها ابدا ذلك
الفوز العظيم) ت ايلرو كچنلر (يعني جنته هر كسدن اول كچنلر) كه اولكيدرلر مهاجرلردن
وانصارلردن ويننه اول كسنه لركه تابع اولديلر آنلره ايو ايش ايتمكله راضي اولدي الله
آنلردن وراضي اولديلر آنلر اللهدن وحاضر ايله دي آنلر ايچون باغچه لركه آقر آنلرڭ آلتندن
ايرمقلر ابدي اولورلر آنده دائما اشبو يولڭ اولان مطلوبه ايرشمكدر * ق بدر غزاسنده
اول كسنه لركه مسلمان اولديلر آنلر اولكيدرلر وباقي قالان كسنه لر آنلره تابعدرلر (وممن
حولكم من الاعراب منافقون ومن اهل المدينة مردوا على النفاق لا تعلمهم نحن نعلمهم
سنعذبهم مرتين ثم يردون الى عذاب عظيم) ت واول كسنه لردنكه سزڭ اطرافڭكزده
واردر يبانده اكاشنلردن منافقدرلر واهل مدينه نڭ بعضي نفاقلق اوزرينه عادت ايتديلر
وسن بيلمزسن آنلري بز بيلورز آنلري عذاب ايدرز آنلره ايكي كره صكره دوندرلمش اولورلر
بيوك اولان عذابه * ف شاه ولي الله رحمه الله ديركه عذاب ايدرز آنلره ايكي كره يعني مسلمانلرڭ
اراسنده ذليل اولورلر ومالارنده واولادلرنده آفتلر كوررلر * ف يعني دنياده آنلره بلالر اوزره
بلالر ايريشور صكره آخرتده عذابه كرفتار اولورلر واشبو منافقلردن بعضي كور اولدي
وبعضي آله مرضه كرفتار اولدي وبعضيسنڭ بدننده يارهلر پيدا اولوب قان وايرينڭ
آقر ايدي (وآخرون اعترفوا بذنوبهم خلطوا عملا صالحا وآخر سيئا عسى الله ان يتوب عليهم
ان الله غفور رحيم) ت وبشقه كسنه لر دخي واردركه اقرار ايتديلر كندو كناهلرينه
قارشدرديلر كوزل اولان عمللريني آخر كوتو اولان عمله يقيندركه الله رحمتيله قائده آنلر
اوزرينه البته الله يارلغيجيدر اسركيجيدر (خذ من اموالهم صدقة تطهرهم وتزكيهم بها
وصل عليهم ان صلاتك سكن لهم والله سميع عليم) ت آل آنلرڭ ماللرندن زكاتي تاكه
پاك ايده سين آنلري وبركتلو ايده سين آنلري اشبو صدقه ايله وخير دعا قيل آنلر اوزرينه
البته سنڭ دعاڭ آرام بولمغڭ سببيدر آنلر اوزرينه والله ايشديجيدر بيليجيدر * ف يعني
نيچه كه بعض زكات ويرمين كسنه يه عتاب اولدي وبعض كسنه لركه هيچ زكات ويرمدي

آنلره عتاب اولدی پیغمبرك دعاسی بركاتیله در (اَلَمْ یَعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ هُوَ یَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ
وَیَاْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِیمُ) ت ایا بیلمدیلرمی كه الله قبول ایدر توبه یی
كندو قوللرندن و آلور صدقه لری والله توبه قبول ایدیجی اسیركیجیدر * ف یعنی پیغمبرده
بر اختیار یوقدر الله سبحانه بركمسنه نك حقنده نه بیورر سه پیغمبر آنی ایرشدیرر (وَقُلِ اعْمَلُوا
فَسَیَرَی اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ اِلٰی عَالِمِ الْغَیْبِ وَالشَّهَادَةِ فَیُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ) ت و دیكل عمل ایدك پس كورر الله و آنك پیغمبری و مؤمنلر سزك عملكزی
و كیرو دوندریلورسكز كیزلویی و آشكاره یی بیلیجی جانبنه پس خبر ویرر سزه ایشلدیككز شیئی
* ف یعنی تبوك غوغاسنده اكر قصور راولدیسه بوندنصكره غزالرده كه اولیسرد پیغمبر ایله
برابر و یا خلیفه لر ایله برابر غوغاده بولنك (وَآخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِاَمْرِ اللّٰهِ اِمَّا یُعَذِّبُهُمْ وَاِمَّا یَتُوبُ
عَلَیْهِمْ وَاللّٰهُ عَلِیمٌ حَكِیمٌ) ت و بشقه كسنه لر واردر كیرو قالوبدرلر اللهك امری اوزرینه
یا شودركه عذاب ایدر آنلره و یا رحمیله قایدر آنلرا وزرینه والله بیلیجی و طوغرو ایشلیدر
* ف سابقده برقاج فرقه لرذكر اولندی برفرقه اول منافقلر ایدیكه یلان عذر ایله اعتذار
ایدرلر ایدی ایكنجی شول اعراب فرقه سی ایدیكه غرضلری ایچون فرصت بكلرلر ایدی اوچنجی
اول بدویلر ایدیكه طوغرولقله مسلمانلرك ارقداشلری ایدیلر دردنجی اول كسنه لر ایدیكه
كندو قصورلرینه اقرار ایتدیلر آنلرك قصورن عفو بیوردی مكر اوچ كسنه كه قدیمی اولان
یارانلردن ایدیلر آنلر كندو قصورلرن اقرار ایتمش ایدیلر آنلری تأدیب ایچون اللی كون
عفولری موقوف اولندی اشبو مدت اراسنده آنلر ایله نه رسول اكرم ونه اصحابلری دانشوردی
و قاریلری دخی كندولرندن آیرلدی وقتا كه آنلرك كوكللری غایتده نادم و پشیمان اولدی
شو وقتده حقلرنده عفو نازل اولدی اول آیت بوندنصكره كه جكدر اشبو راده آنلرك ذكری
ارشاد اولندی * ف شاه ولی الله رحمه الله دیركه منافقلردن برقاج جماعت برمسجد بنا قلدیلر
فاسد نیت اوزرینه تاكه مسلمانلری متفرق ایده لر و كافرلر ایچون بوسقو یری اوله الله سبحانه
آنی یقمغه امر بیوردی (وَالَّذِینَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِیقًا بَیْنَ الْمُؤْمِنِینَ
وَاِرْصَادًا لِمَنْ حَارَبَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ وَلَیَحْلِفُنَّ اِنْ اَرَدْنَا اِلَّا الْحُسْنٰی وَاللّٰهُ یَشْهَدُ اِنَّهُمْ
لَكَاذِبُونَ) ت و ینه آنلردن اول كسنه لر واردر كه یاپدیلر برمسجدی زیان ایرشدرمك ایچون
و كفر جهتیله و تفرقه براقمغیچون مسلمانلر اراسنه و كوزجیلر اولورجق یر اولسون دیو
اول كسنه ایچیچونكه غوغا ایتدی الله ایله و آنك پیغمبریله بوندن اول و یمین ایدرلر كه دیلادك

(شو مسجدی بنا ایتمكدن) مكر كوزل اولان خصلتی الله شهادت ایدر كه البته آنلر یلانجیدرلر
(لَا تَقُمْ فِیهِ اَبَدًا لَمَسْجِدٌ اُسِّسَ عَلَی التَّقْوٰی مِنْ اَوَّلِ یَوْمٍ اَحَقُّ اَنْ تَقُومَ فِیهِ فِیهِ رِجَالٌ یُحِبُّونَ
اَنْ یَتَطَهَّرُوا وَاللّٰهُ یُحِبُّ الْمُطَّهِّرِینَ) ت طورمغل اول یره اصلا البته برمسجد كه
بنا اولندی تقوی نیتی اوزرینه اول كوندن زیاده ایودر كه طوره سن آنده اوره ده كیشیلر
واركه سورلر كه پاك اوله لر والله سور پاك اولنلری * ف وقتا كه اول حضرت علیه السلام مكهٔ
مكرمه دن مدینهٔ منوره یه تشریف بیوردیلر شهرك طشره سنده عوف اوغلی بنی عمرو
محله سنه ایندیلر و برقاج كوندنصكره مدینهٔ منوره ده یرطوتدیلر و مسجد نبینك تعمیرینه
امر بیوردیلر و اول بنی عمرو بن عوف محله سنده كه اول حضرت نماز قلمشیدی اول یرده اول
محله نك آدملری برمسجد بنا قلوب آنده جماعتله نماز قیلرلر ایدیلر و شو مسجد مسجد قبا ایله
مشهوردر اول حضرت علیه السلام سبت كوننده اكثر مدینه دن تشریف بیوروب
اول مسجدده نماز قیلرلر ایدی اول محله ده منافقلرك بعضسی دیلدیكه بو بشقه مسجد عناد
طریقیله آنلرك مقابلنده بنا ایده لر و كندولری جماعتی علی حده قیله لر و ابوعامر آدلو راهبیكه
اسلامك عنادیله وطننی ترك ایدوب قاچمشیدی نفاق طریقله ایستدیلر كه آنی كتوروب
شو یاپه جقلری مسجدلرینه بیوك و امام ایده لر و آنلر حضرت پیغمبر علیه السلامدن رجا
ایتدیلر كه بركره آنلرك مسجدینه تشریف بیوروب آنده نماز قیله تاكه اندنصكره كندو جماعتلریله
نماز قیله لر اول حضرته آنلرك الداغی معلوم اولمدیغندن وعده ویردیلر كه تبوك غزاسندن
دوندكده اول مسجده كلوب آنده نماز قلوب صكره مدینه یه كلدیم الله سبحانه اولا آنلرك
نفاقنی بیلدیروب مسجد قبانك آدملرینی مدح بیوردی آدملر خبردارا و اسونلر كه بعض
عبادتلر كه آنده نفسك غرضی اوله پس آنك حالی شویله در (اَفَمَنْ اَسَّسَ بُنْیَانَهُ عَلٰی تَقْوٰی
مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٍ خَیْرٌ اَمْ مَنْ اَسَّسَ بُنْیَانَهُ عَلٰی شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِی نَارِ جَهَنَّمَ وَاللّٰهُ
لَا یَهْدِی الْقَوْمَ الظَّالِمِینَ) ت ایا بركسنه كه بنا قودی كندو عمارتنی صاقنمق اوزرینه اللهدن
و اللهك راضی اولمسی اوزرینه زیاده خیرلیمیدر یا اول كسنه كه بنا قویو بدر كندو عمارتنی
دوشمكلكه یقین اولان سیل یارمش یرك كناری اوزرینه پس دوشدی آنی بنا قیلان
كسنه ایله جهنمك اودینه والله یول كوسترمز كوتو ایشلی اولان كروهلره * ف شاه ولی الله
رحمه الله دیركه عمارتی بنا قیلماق صاقنمغك اوزرینه كنایه در عمللرده اخلاص ایتمكدن
و بنا قویمق عمارتی سیل یارمش یرك كنارنده كنایه در عمللرده ریا و عجب ایتمكدن * ف یعنی
ایستسه لركه برایو عمل ایده لر لیكن انصافسزلقلرینك اوغورسزلغی و نحوستی قویویرمز
كه یاپه لر (لَا یَزَالُ بُنْیَانُهُمُ الَّذِی بَنَوْا رِیبَةً فِی قُلُوبِهِمْ اِلَّا اَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللّٰهُ عَلِیمٌ حَكِیمٌ) ت
دائما اولور انلرك عمارتی كه بنا قویدیلر شك سببی (یعنی مسجد ضرار) آنلرك قابلرنده مكر

شو اوله كه پاره پاره اوله آنلرك قلبلری والله بیلیجیدر طوغری ایشلیجیدر * ف یعنی آنلرك
اشبو كوپری اولان ایشلرینك اثری شو اولدیكه دائما آنلرك قلبلرنده نفاق اولور الله سبحانه
شبهه دیو نفاقه بیوردی (ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم واموالهم بان لهم الجنة
یقاتلون فی سبیل الله فیقتلون ویقتلون وعدا علیه حقا فی التوراة والانجیل والقرآن ومن
اوفی بعهده من الله فاستبشروا ببیعكم الذی بایعتم به وذلك هو الفوز العظیم) ت البته
الله آلدی مسلمانلردن آنلرك جاننی وآنلرك ماللرینی آنك بدلنده كه آنلر ایچون جنت اولور
غوغا ایدرلر اللهك یولنده پس اولدیررلر واولدیرلمش اولورلر بر وعده دركه الله او زرینه
تحقیق اولدی توریتده وانجیلده وقرآنده وكیمدر وفا ایدیجی كندو عهدینه اللهدن پس
سوینكز اشبو كندو صاتقكزله كه معامله ایتدیكز اشبو صاتقله وشو صاتمق بیوك اولان
مطلوبی بولمقدر (التائبون العابدون الحامدون السائحون الراكعون الساجدون
الآمرون بالمعروف والناهون عن المنكر والحافظون لحدود الله وبشر المؤمنین) ت
آنلر توبه ایدنلردر عبادت ایدنلردر ثنا ایدنلردر اللهك یولنده سفر ایدنلردر ركوع ایدنلردر
سجده ایدنلردر بیورلدی ویرنلردر كوزل اولان ایشلر ایله ومنع ایدیجیلردر كوتو اولان
ایشلردن وصاقلیجیدرلر اللهك حكملرینی وسوینمدر مسلمانلری * ف السائحون دن
مرادی یا اوروج طوتانلردر ویا هجرت ایدنلردر ویا قلبلرینی دنیا لذتلرینه وحظلرینه متعلق
قلمینلردر والحافظون لحدود الله دن مرادی شرعدن اذنسز برشیئی ایتمكدر (ما كان للنبی
والذین آمنوا ان یستغفروا للمشركین ولو كانوا اولی قربی من بعد ما تبین لهم انهم اصحاب
الجحیم) ت لایق دكلدر پیغمبره ونه مسلمانلره كه یارلغامق طلب ایده لر مشركلره واكر مشركلر
اوله لرده آنلرك اقربالری ظاهر اولدقدنصكره آنلره كه آنلر جهنملكدرلر (وما كان استغفار
ابراهیم لابیه الا عن موعدة وعدها ایاه فلما تبین له انه عدو لله تبرأ منه ان ابراهیم لاواه
حلیم) ت ودكلدی ابراهیمك یارلغامق طلب ایتمسی باباسیچون مكر وعده ایتمك جهتندنكه
ایتمشدی شو وعده یی باباسنه پس چونكه ظاهر اولدی ابراهیمه كه باباسی دشمندر اللهك ایراق
اولدی آندن تحقیق ابراهیم یوفقه كوكلی حلم ایدیجی ایدی * ف قرآن عظیمده ذكر
اولندیكه ابراهیم علیه السلام باباسنه یارلغامق طلب ایتدی شاید سببی شو اوله كه پیغمبرمز
علیه السلامك وسائر مؤمنلرك قلبلرینه خطور ایتشدیكه برلرده كافر اولان اقربالرمزه

استغفار ایده لم اشبو استغفاردن منع اولندیلر ومعلوم اولدیكه مشركلری یارلغامزلر (وما كان
الله لیضل قوما بعد اذ هداهم حتی یبین لهم ما یتقون ان الله بكل شیء علیم) ت وهر كز
اولمدی كه الله ازغین قیله بر كروهی (یعنی ازغینلر زمره سندن صایمز بر قومی) اندنصكره كه یول
كوسترمش اوله آنلره اولوقته دكین كه اشكاره ایده آنلره او زرینه اوشنی كه اندن صاقنورلر
البته الله هر برشیئی بیلور (یعنی اولوقته دكین كه پیغمبر كوندرلیوب وتبلیغ اولنمه
معذوردرلر * ف اشبو اجلدن سزی منع بیوردی (ان الله له ملك السموات والارض یحیی
ویمیت وما لكم من دون الله من ولی ولا نصیر) ت تحقیق الله ایچوندر كوكلرك پادشاهلغی
ویرك پادشاهلغی ودیرلدر واولدیرر ویوقدر سزیچون آندن غیری هیچ برایش یصه یجی
ویاردم ایدیجی (لقد تاب الله علی النبی والمهاجرین والانصار الذین اتبعوه فی ساعة العسرة
من بعد ما كاد یزیغ قلوب فریق منهم ثم تاب علیهم انه بهم رؤف رحیم) ت البته رحمتیله
یونلدی الله پیغمبر او زرینه ومهاجرلر او زرینه وانصارلر او زرینه كه پیغمبره تابع
اولدیلر الی طار اولدیغی وقتده آندنصكره كه اولدی ایدیكه یرندن كیده بر قاچ كروهك قلبلری
آنلردن صكره الله رحمتیله یونلدی آنلر او زرینه البته الله آنلره باغشلیجیدر اسركیجیدر
* ف مهاجرلری وانصارلری قلبلرینك خاطره لرندن معاف بیوردی وایكی كره حقلرنده
بیوردی كه امر كدی (وعلی الثلاثة الذین خلفوا حتی اذا ضاقت علیهم الارض بما رحبت
وضاقت علیهم انفسهم وظنوا ان لا ملجأ من الله الا الیه ثم تاب علیهم لیتوبوا ان الله هو
التواب الرحیم) ت وینه اول اوچ كسنه لر او زرینه كه موقوف اولنمش ایدیلر اولوقته
قدر كه طار اولدی آنلر او زرینه یر كنكلكی ایله وطار اولدی آنلر او زرینه آنلرك جانلری
وبیلدیلر كه صغنه جق یوقدر اللهدن صكره آنك جانبنه صكره الله رحمتله یونلدی آنلر او زرینه
تا كه آنلر توبه ایده لر البته الله اسركیجی توبه قبول ایدیجیدر * ف مهاجر وانصارلره اوچ
كسنه داخل اولدیلر كه اللی كون اولومدن زحمتلو حالت آنلر او زره كچی ویردی (یا ایها الذین
آمنوا اتقوا الله وكونوا مع الصادقین) ت ای مؤمنلر صاقنك اللهدن واولكز طوغرو
دیجیلر ایله * ف اشبو اوچ كسنه لر سوزلرنده صادق اولدقلرندن یارلغنمش اولدیلر بوقسه
بونلردخی منافقلره شریك اولورلر ایدی (ما كان لاهل المدینة ومن حولهم من الاعراب ان

يتخلفوا عن رسول الله ولا يرغبوا بانفسهم عن نفسه ذلك بانهم لا يصيبهم ظمأ ولا نصب
ولا مخمصة في سبيل الله ولا يطؤن موطئا يغيظ الكفار ولا ينالون من عدو نيلا الا كتب
لهم به عمل صالح ان الله لا يضيع اجر المحسنين) ت لايق اولمدی مدینه اهلیچون
واول کسنه‌لر ایچون نکه آنلرڭ اطرافنده‌درلر بدو یلردن که کیرو قاله‌لر اللهڭ پیغمبرینڭ
ارقداشلغندن ولایق دکادرکه رغبت ایده‌لر کندو نفسلرینی صاقلغه اللهڭ پیغمبرینڭ
ذاتندن یوزچوروب اشبو اول سببدندرکه ایرشمیه آنلره صوسزلق ومشقت وآجلق
اللهڭ یولنده وباصمزلر آیاقلرین بر یره که طارغین قیلور کافرلری ایرشمزلر دشمنلردن بر مشقته
مکر یازیلور آنلر ایچون آنڭ سببیله کوزل اولان عمل البته الله یوش براقمز کوزل ایشلیلرڭ
ثوابنی (ولا ینفقون نفقة صغیرة ولا کبیرة ولا یقطعون وادیا الا کتب لهم لیجزیهم الله
احسن ما کانوا یعملون) ت وخرج ایتمزلر هیچ برآز اولان خرجی وچوق اولان خرجی
وبوکمزلر هیچ بر میدانی مکر یازلمش اولور آنلر ایچون کوزل اولان ایش تا که جزا ویره آنلره
الله اولشیئڭ کوزلڭ مقابلنده‌که ایشلدیلر (وما کان المؤمنون لینفروا کافة فلولا نفر
من کل فرقة منهم طائفة لیتفقهوا فی الدین ولینذروا قومهم اذا رجعوا الیهم لعلهم
یحذرون) ت ممکن دکل مؤمنلره که چیقه‌لر جمله‌سی بردن (یعنی علم طلبیچون) پس نیچون
طشره چیقمزهر بر مؤمن جماعتدن برقاچ کسنه تا که عالم اوله‌لر دین امرنده وقورقوده‌لر
کندو قوملرینی وقتا که کیرو کله‌لر آنلر جانبنه اوله که آنلر قورقه‌لر (یعنی دین علمی اوکرنمك
فرض کفایه‌در * ف یعنی هر قومدن بعض کسنه‌لر پیغمبرمز علیه السلامڭ صحبتنده بولنوب
دین علمی اوکرنوب صکره کلنلره تعلیم ایده‌لر بو زمانده که حضرت عقبایه تشریف بیوردی
اماشریعتلرینڭ علمی موجوددر دین علمی اوکرنمك فرض کفایه‌در وجهاد هم فرض
کفایه‌در (یا ایها الذین آمنوا قاتلوا الذین یلونکم من الکفار ولیجدوا فیکم غلظة واعلموا
ان الله مع المتقین) ت ای مؤمنلر غوغا ایدڭ آنلر ایله که سزه یقیندرلر کافرلردن ولایقدرکه
بوله کافرلر سزده یوغنلق و بیلسکز که الله صاقننلر ایله‌در * ف سزده یوغناق بوله‌لر کافرلر یعنی
غوغاده سزدن درشتلکی و زورلغی بوله‌لر یعنی معامله‌ده کافرلر ایله یومشقلق اولماسون پس
کافرلر ایله دوستلق و یومشقلق ایتمیکز مکر بیله سکز که دینه رغبتلری واردر اول وقتده
ملاطفت جائزدر (واذا ما انزلت سورة فمنهم من یقول ایکم زادته هذه ایمانا فاما الذین

آمنوا

آمنوا فزادتهم ایمانا وهم یستبشرون) ت وقچانکه ایندیرلسه بر سوره پس منافقلردن بعض
کسنه واردرکه دیرسزڭ قنقی بریکزڭ حقنده زیاده قلدی اشبو سوره ایمانی اما ایمان اهلی
پس حقیقتده زیاده قلدی آنلرڭ حقنده ایمانی و بونلر سوینورلر (واما الذین فی قلوبهم
مرض فزادتهم رجسا الی رجسهم وماتوا وهم کافرون) ت واما اول کسنه‌لرکه آنلرڭ
قلبلرنده کیفسزلك واردر پس زیاده قلدی بر نجسی آنلرڭ نجسنه واولدیلر آنلر کافر اولدقلری
حالده * ف یعنی الله سبحانه نڭ کلامی هر بر مسلمانڭ قلبنده اولان خاطره یه موافق نازل
اولسه‌ی دیردیکه اشبو کلامی بنم ایمانمی زیاده قلدی وشو لفظی منافقلردخی هب دیرلر ایدی
عیبلری اللهڭ کلامی ظاهر قادیغی وقتده لیکن مسلمانلرڭ دیمسی سویندکلرندن ایدی
ومنافقلرڭ دیمسی شرمنده‌لکله ایدی شو حالده اعتقاد خلوص قلب ایله کتورمزلر ایدی
ودیرلر ایدیکه کندولرده اولان عیبلرینی اولدن زیاده سیله کیزلیه‌لر اشبودر نجس اوزرینه
نجس پس عیبلو اولان کسنه ایچون لازمدرکه نصیحت قبول ایدوب عیبنی ترك ایده یوقسه
نصیحت ایدیجیدن عیبنی کیزلیه بوایسه چوق چرکین شیدر (اولا یرون انهم یفتنون فی کل
عام مرة او مرتین ثم لا یتوبون ولا هم یذکرون) ت آیا کورمزلرمیکه آنلر عقوبتلنورلر
هر بر یلده بر کره یا ایکی کره (یعنی بلالر ایله ومصیبتلر ایله) صکره توبه ایتمزلر ونصیحت قبول
ایتمزلر * ف اکثر غوغا وجهاد وقتلرنده منافقلر بیلنورلر ایدی (واذا ما انزلت سورة نظر
بعضهم الی بعض هل یراکم من احد ثم انصرفوا صرف الله قلوبهم بانهم قوم لا یفقهون) ت
وقچانکه ایندیرلمش اوله بر سوره (یعنی بر سوره که انده آنلرڭ نفاقی بیان اولنسه) بقارآنلرڭ
بعضیسی بعضیسنڭ جانبنه خجالت یوزندن ودیر آیا کوررمی سزی بر کسنه صکره دونرلر کیرو
(یعنی کندو اولرینه) دوندردی کیرو الله آنلرڭ قلبلرینی اولسببله که آنلر بر کروه‌درلرکه
بیلمزلر * ف یعنی قچان بر سوره نازل اولسه که انده منافقلرڭ عیبلری ذکر اولنه بری برلرینه
باقوب دیرلر ایدیکه بر کسنه بزلری کوررمی وتیز قالقوب کیدرلر ایدی (لقد جاءکم رسول من
انفسکم عزیز علیه ما عنتم حریص علیکم بالمؤمنین رؤف رحیم) ت ای مسلمانلر البته
کلدی سزه بر پیغمبر کندو قبیله کزدن قیندر آنڭ اوزرینه سزڭ مشقته اوغرامغکز
حریصدر سزڭ اوزرکزه که هدایت بوله سکز مسلمانلره باغشلیجیدر اسرکییجیدر * ف
حریصدر یعنی ارایور سزڭ حالکزی یعنی ایسترکه امتی چوق اوله (فان تولوا فقل حسبی الله
لا اله الا هو علیه توکلت وهو رب العرش العظیم) ت پس اکر کیردونه‌لر دیکل بسدربکا

الله هيچ بر معبود يوقدر اندن غيري و آنك اوزرينه تاپشوردم و الله بيوك اولان عرشك مالكيدر (يعنی قادردر نيجه كه عرشی حفظ ايدر بنی دخی كافرلرك و منافقلرك كوتولكندن حفظ ايدر

(سورة يونس مكية وهی مائة وتسع أو عشر آيات)

يونس سورهسی مكهده نازل اولمش يوزطقوز و يا يوز اون آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليجی اسركيجی اولان اللهك آديله اوقورم

(الر) الله بيلور بوندن مراديني (تلك آيات الكتاب الحكيم) ت اشبو آيتلر حكمتلی اولان كتابك آيتلريدر (أكان للناس عجبا أن أوحينا الى رجل منهم أن أنذر الناس وبشر الذين آمنوا أن لهم قدم صدق عند ربهم قال الكافرون ان هذا لساحر مبين) ت آيا عجب می اولدی آدملر ايچون كه وحی كوندردك بر كمسنه جانبنه انلردن كه قورقوت آدملری و سويندر مسلمانلری آنكله كه آنلر ايچون واردر طوغرو مرتبه كندو بلرينك يانندهديدیلر كافرلر البته اشبو شخص آشكاره سحركاردر (ان ربكم الله الذی خلق السموات والارض فی ستة ايام ثم استوی علی العرش يدبر الامر ما من شفيع الا من بعد اذنه ذلكم الله ربكم فاعبدوه أفلا تذكرون) ت البته سزلك ربكز اول اللهدر كه يراتدی كوكلری و يری آلتی كون مدتنده صكره عرش اوزرينه استيلا ايلدی تدبير ايدر ايشی يوقدر هيچ بر شفاعت ايديجی مگر اول اذن ويردكدنصكره اشبو الله سزلك ربكزدر پس عبادت ايدك آيا نصيحت قبول ايتزميسكز * ف التی كون مقدارنده اشبو مدتده كوكلری و يری يراتدی و شو ملكك دربارينی عرش اوزره مقرر ايتدی پس تا كه هر ايشك تدبيری عرش جانبندن اوله (اليه مرجعكم جميعا وعد الله حقا انه يبدؤ الخلق ثم يعيده ليجزی الذين آمنوا وعملوا الصالحات بالقسط والذين كفروا لهم شراب من حميم وعذاب اليم بما كانوا يكفرون) ت انك جانبنهدر سزلك قايتمهجقكز جمله كزبردن وعده ايتدی الله طوغرو اولان وعده ايله البته اول وجوده كتورور خلقی صكره اعاده ايدر آنلری تا كه جزا ويره اول كمسنهلره كه ايمان كتورديلر و ايشلديلر كوزل اولان ايشلری انصافله و اول كمسنهلر كه كافر اولديلر آنلر ايچون واردر ايچمهلك اصی اولان صودن و دردوريجی عذاب اولسبيله كه كافر اولديلر (هو الذی جعل الشمس ضياء والقمر

نورا وقدره منازل لتعلموا عدد السنين والحساب ما خلق الله ذلك الا بالحق يفصل الآيات لقوم يعلمون) ت اول الله كه ايصهدی كونشی ايشقلنجی و آیی ايصهدی نورلنيجی و معين قلدی آی ايچون منزللری تا كه بيلهسكز يللرك صايسنی و بيلهسكز حسابنی يراتمدی الله اشبونی مگر طوغرو تدبير ايله بيان ايدر نشانهلری بر كروه ايچون كه بيلورلر (ان فی اختلاف الليل والنهار وما خلق الله فی السموات والارض لآيات لقوم يتقون) ت البته كيجه و كوندزك كاوب كيتمهسندهواردر و اول شيده كه يراتدی الله كوكارده و يرده نشانهلر اول كروه ايچون كه صاقنورلر (ان الذين لا يرجون لقاءنا ورضوا بالحياة الدنيا واطمأنوا بها والذين هم عن آياتنا غافلون) ت البته اول كمسنهلر كه اميد طوتمزلر بزم جانبمزه اوغرامغه و خوشحال اولديلر دنيا ديرلكيله و آرام طوتديلر دنيا ديرلكيله و ينه اول كمسنهلر كه انلر بزم نشانهلريمزدن خبرسزدرلر (أولئك مأواهم النار بما كانوا يكسبون) ت اشبو كروهلر آنلرك يرلری اوددر ايشلدكلری شی سببيله (ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات يهديهم ربهم بايمانهم تجری من تحتهم الانهار فی جنات النعيم) ت البته اول كمسنهلر كه ايمان كتورديلر و ايشلديلر كوزل اولان ايشلری يول كوسترر آنلره آنلرك ربلری آنلرك ايمانی سببيله (يعنی نجات مقاملرينه آنلره هدايت ويرر) آقر آنلرك آلتندن ايرمقلر نعمت جنتلرنده (دعواهم فيها سبحانك اللهم وتحيتهم فيها سلام وآخر دعواهم أن الحمد لله رب العالمين) ت آنلرك دعاسی اول جنتلرده سبحانك اللهم اولور (يعنی يا الله پاكك سنك ايچوندر) و آنلرك بری برينه خير دعالری كندولر ارالرنده جنتلرده سلام اولور و آنلرك دعالرينك آخری شودر كه اوكمك الله ايچوندر عالملرك مالكيدر * ف جنتده الله سبحانهنك عجب اولان نعمتلرن كوردكده سبحان الله ديرلر يعنی الله تعالی نك ذاتی عيبلردن پاكدر صكره شو نعمتلرك لذتن بولدقده الحمد لله ديرلر يعنی اوكمك الله سبحانه ايچوندر و بری برينه اوغرامق طريقی شودر كه السلام عليكم ديرلر يعنی سلامتلك سزلك اوزركزه اولسون نيجه كه دنياده مسلمانلر بر برينك ارالرنده ايدرلر (ولو يعجل الله للناس الشر استعجالهم بالخير لقضی اليهم اجلهم فنذر الذين لا يرجون لقاءنا فی طغيانهم يعمهون) ت واگر چابك ايرشديرسهيدی الله آدملره قيلغی انك كبيكه چابك طلب ايدرلر انلر ايولكی * يعنی خيرلو دعالرينی قبول ايتديكی كبی بد دعالرينی دخی قبول ايتمش اولسهيدی انلرك اجلی كندولره قضا اولنوب (هلاك اولورلرايدی) پس كيرو براقورز اول كمسنهلريكه اميد طوتمزلر بزه اوغرامغی كندو ازغينلقلرنده متحير اولهرق

* ف آدمیلر دیلرلر که ایو اولان عملك جزاسنی چابك بوله‌لر وکوزل اولان دعالری چابك
قبول‌لنجه پس اکر حق تعالی عجله ایتسه آدمیلر کندوکوتو اولان عمللری وبالندن فرصت
بوله‌مزلر لیکن ایو دعا اولسون ویا ایو اولان عملك جزاسی اولسون هر ایکسنیده کیجیدور تاکه
ایولر تربیه بوله‌لر وکوتولر غفلتده قاله‌لر (واذا مس الانسان الضر دعانا لجنبه او قاعدا او قائما
فلما کشفنا عنه ضره مر کأن لم یدعنا الی ضر مسه کذلك زین للمسرفین ما کانوا یعملون)
ت وچان ایریشه آدمه قیناق دعا ایدرلر بزم جانبمزه یاتورکن یا اوطوررکن یا ایاغ اوزرنده
طورورکن پس اول وقتکه قالدردق آندن آنك جفاسنی کیدردیر سنکه بزه دعا ایتمشدی
اکا ایریشن ضررك دفعیچون شویله زینتلندی حقدن کچنلر ایچون ایشلدکلری عمللری
(ولقد اهلکنا القرون من قبلکم لما ظلموا وجاءتهم رسلهم بالبینات وما کانوا لیؤمنوا کذلك
نجزی القوم المجرمین) ت وتحقیق هلاك ایتدك کچمش اولان امتلری سزدن اول وقتاکه
ظلم ایتدیلر وکلدیلر انلره پیغمبرلری ایدین اولان نشانه‌لر ایله هرکز اولمدیلر ایمان کتوره‌لر انلری
هلاك ایتدیکمز کبی جزا ویررز کونواشلی اولان کروهلره (ثم جعلناکم خلائف فی الارض
من بعدهم لننظر کیف تعملون) ت صکره ایتدك سزلری جانشینلر یرده انلردن صکره تاکه
کوره‌لم نیجه ایشلرسکز (واذا تتلی علیهم آیاتنا بینات قال الذین لا یرجون لقاءنا ائت بقرآن
غیر هذا او بدله قل ما یکون لی ان ابدله من تلقاء نفسی ان اتبع الا ما یوحی الی انی
اخاف ان عصیت ربی عذاب یوم عظیم) ت وچانکه اوقونه آنلر اوزرینه بزم واضح اولان
آیتلرمز دیرلر اول کمسنه‌لر که امید طوتمزلر بزه ایرشمکه کتور بر قرآنی بوندن غیری یاخود
تبدیل ایت آنی (یعنی تاکه انلرك باطل اولان عقایدینه موافق اوله) دیکل لایق اولمز بنم
ایچون نکه آنی تبدیل ایدم کندو نفسمك یاتندن تابع اولم مکر اولشیئه که کوندرلدی بنم جانبمه
البته بن قورقرم اکر عصیان ایتسم کندو ربمه بیوك کونك عذابندن * ف اشبو قرآنك
نصیحتنی بکنمدیلر مکر بتلری باطل قیلدیغنی ایستمدیلر ودیدیلر کها کر بتلرك بطلانی ایله حکمنی
تبدیل ایتسك بزلر هپمز قرآنی قبول ایدرز (قل لو شاء الله ما تلوته علیکم ولا ادراکم به فقد
لبثت فیکم عمرا من قبله افلا تعقلون) ت دیکل اکر دیلسیدی الله اوقومزدم قرآنی سزلك
اوزرکزه وخبردار قیلمزدی الله سزی قرآنه تحقیق اکلندم سزلك اره‌کزده برقاج زمان آندن
اول ایا بیلمزمیسکز * ف یعنی اکر بن کندی جانبمدن قرآنی سزه بیلدرمش اولسیدم البته
فرق یلدنبرو بیلدیررایدم ویاشو قسم خیالی ایتمشیدم (فمن اظلم ممن افتری علی الله کذبا

او کذب بآیاته انه لا یفلح المجرمون) ت پس کیمدر زیاده ظالم اول کمسنه‌دنکه باغلدی الله
اوزرینه یلانی ویاخود یلانه نسبت ایتدی انك آیتلرینی البته سوزشودرکه نجات بولمزلر
کوتو ایشلیلر * ف اشبو قرآنی بن کندویاغمدن یصممش اولسیدم بندن زیاده ظالم
بولنمزدی وا کر طوغرو اولسم پس یلان دینلردن زیاده ظالم بولنمز (ویعبدون من دون الله
ما لا یضرهم ولا ینفعهم ویقولون هؤلاء شفعاؤنا عند الله قل اتنبؤن الله بما لا یعلم
فی السموات ولا فی الارض سبحانه وتعالی عما یشرکون) ت وعبادت ایدرلر اللهدن غیری
اولشیئه که ضرر ویرمز انلره وفائده ایرشدرمز انلره ودیرلر بونلر بزه شفاعت ایدیجیدرلر
اللهك یاننده دیکل آیا خبردار ایدرمیسکز الله تعالی یی اولشیئه که بیلمز کوکارده ویرده
پاکدر انکچوندر و یوجه اولدی اندنکه شریك قوشرلر * ف هر مشرك دیرکه الله بردر
واشبو شریکلری الله سبحانه کندو جانبندن بزه مختار ایتدی پس الله سبحانه بیوردیکه
اکر الله انلری مختار ایتمش اولسه پس نیچون انلردن منع ایدردی و اکر دیسه‌لرکه بزم
دینمزده منع ایتمش سزلری منع ایتمش پس کاه جلك آیت انلرك جوابیدرکه اللهك دینی بردر
اول کمسنه‌لرکه طوغرو یولدن شاشمشلر انلره بیلدردیکه اعتقادده هیچ تفاوت یوقدر وا کر
مشرکلر دیسه‌لرکه اکر سزلر طوغرو دیور ایسه‌کز بزه دنیاده نیچون عذاب کلمیور جوابلری
دخی کاه جکده کاورکه قیامت کونی کلیسردرکه فیصله کونی اولدر (وما کان الناس الا امة
واحدة فاختلفوا ولولا کلمة سبقت من ربك لقضی بینهم فیما فیه یختلفون) ت ودکللرایدی
آدملر مکر برامت (یعنی توحید وابراهیمك ملتی اوزرینه ایدیلر) پس اختلاف ایتدیلر (یعنی
لحی اوغلی عمرو سببیله که حضرت ابراهیمك دینی تغییر ایدوب عرب قومی ارهسنده بته
طاپمغی و بحیره وسائبه کبی سائر شیلری ایجاد ایتمشدی) واکر اولمسیدی شو کلمه که اولده صادر
اولمش سنك ربکدن (یعنی هرکسك حساب وعقابی قیامتده اجرا اولنه‌جق) فیصل اولنمش
اولوردی انلرك ارهسنده اولشیده که انده اختلاف ایتدیلر (ویقولون لولا انزل علیه آیة من
ربه فقل انما الغیب لله فانتظروا انی معکم من المنتظرین) ع ت ودیرلر نیچون ایندیرلمدی
پیغمبر اوزرینه برنشانه کندو ربسندن دیکل غیبی بیلمك انجق الله ایچوندر پس منتظر
اولکز البته بن سزکله منتظر اولنلردنم * ف اکر کافرلر دیسه‌لرکه نصل بیله‌لم سزلك
سوزکزك طوغرو اولسنی بیوردیکه کاه جکده کورورسکز که الله سبحانه اشبو اسلام دینی
عزیز وغالب قیلر ومخالفلر ذلیل وبرباد اولورلر پس شویله اولدی اشبو خبرك طوغرو
اولسنده برنشانه کفایت ایدر وهر وقتده مخالفلر اکر ذلیل اولورلرسه فیصله اولور لکن
فیصله کونی دنیاده دکل (واذا اذقنا الناس رحمة من بعد ضراء مستهم اذا لهم مکر فی آیاتنا

قل الله اسرع مكرا ان رسلنا يكتبون ما تمكرون) ت وچقان طاتدرسق آدملره بر رحمت انلره ایریشسن قیتلقدن صکره نا کهان آنلر ایچون کوتو فکر ایتمك اولور بزم نشانه لریمزه (یعنی کفران نعمت ایتمکله) دیکل الله زیاده چابکلك ایدیجیدر حیله ایله الداتمقده البته بزم ملکلرمز یازرلر حیله ایتدکلری شیئی * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه الله سبحانه بوندنصکره انلرك مکرلرینك کیفیتنی ودخی کفران نعمت ایتدکلرینی بیان یورر * ف یعنی آدملر مصیبته دوچار اولدقلرنده ظاهر اولان سببلردن بالکلیه کسلوب الله سبحانه یه رجوع ایدرلر وقتا که مقصودلری حاصل اولدی یه نه شونی اسباب ظاهریه حمل ایدرلر پس قورتلرمیکه الله سبحانه آنلری بر سببله بر بشقه بلایه دخی مبتلی قیله نیجه که کله جکده اشبو مضمونی بر صورتله بیان یورمش (هو الذی یسیرکم فی البر والبحر حتی اذا کنتم فی الفلك وجرین بهم بریح طیبة وفرحوا بها جاءتها ریح عاصف وجاءهم الموج من کل مکان وظنوا انهم احیط بهم دعوا الله مخلصین له الدین لئن انجیتنا من هذه لنکونن من الشاکرین) ت الله یوریدرسزی یابانده ودکزده تا اولوقتکه اولورسکز قایقده ویوروقایقلر آنده اولانلر ایله کوزل روز کار ایله وشاد اولدیلر آنلر موافق اولان روز کار ایله نا کهان ایریشور شو قایقلره شدتلو روز کار وکادی انلره طالغه هر برجانبدن وبیلورلر آنلر که هر جهتدن کرفتار اولدیلر دعا ایدرلر الله سبحانه یه خالص ایدوب الله ایچون عبادتی که اکر قورتاررسك بزی اشبو بلادن البته بزلر اولورز شکر ایدنلردن (فلما انجاهم اذا هم یبغون فی الارض بغیر الحق یا ایها الناس انما بغیکم علی انفسکم متاع الحیوة الدنیا ثم الینا مرجعکم فننبئکم بما کنتم تعملون) ت پس چنانکه خلاص ایتدی آنلری نا کهان انلر یولسزلق ایدرلر یرده حقسز یره ای آدملر همان سزلك یولسزلغکز نفسکز اوزرینه در (یعنی زیانی) بولدیکز دنیا دیرلکنك منفعتنی صکره بزم جانبمزه قائدیجی سکز پس خبردار ایدرز سزی ایشلدیککز شیئه (انما مثل الحیوة الدنیا کماء انزلناه من السماء فاختلط به نبات الارض مما یأکل الناس والانعام حتی اذا اخذت الارض زخرفها وازینت وظن اهلها انهم قادرون علیها اتاها امرنا لیلا او نهارا فجعلناها حصیدا کأن لم تغن بالامس کذلك نفصل الآیات لقوم یتفکرون) ت همان دنیا دیرلکنك صفتی بر صو مثللودر که اشاغی ایندردك آنی کوکدن پس بری برینه قارشدی شو سببله یرده بتن شی اولشیدنکه یرآدملر آنی ودرت ایاقلو حیوانلر اولوقته قدرکه الدی یر کندوزینتنی وبزنمش اولدی وکمان ایتدیلر یرده ساکن اولنلر که آنلر قادردرلر یرده بتنك منفعتی اوزرینه خبرسز کالدی بزم حکممز کیجه ده یاخود کوندزده پس یصه دقشو بتنی

کوکندن کساش اکین کبی کویا دونکی کون بوغیدی اشبو کبی بیان ایدرز نشانه لری بر کروه ایچونکه فکر ایدرلر * ف یعنی روح کوکدن کاوب بدنه کیروب قوت اولدی پس ایشلندی انسانلرك ایشی ویا حیوانلرك ایشی چنانکه هرشیده کامل اولدی ومتعلقلرندن هر بریسنك آنك اوزرینه اعتمادی اولدی نا کهان اولوم ایرشدی اتاها امرنا یعنی خبرسز کالدی بزم حکممز آندن مرادی شودرکه شو بتنلر اولوب صرارر صکره کسیلور ویاخود بر کروه کاوب انی ایریشوب اولمدن کسر یعنی اولوم خبرسز کلور (والله یدعوا الی دار السلام ویهدی من یشاء الی صراط مستقیم للذین احسنوا الحسنی وزیادة ولا یرهق وجوههم قتر ولا ذلة اولئك اصحاب الجنة هم فیها خالدون) ت والله دعوت ایدر سلامتلك سراینك جانبینه ودلالت ایدر ایستدیکی کمسنه یی طوغرو یول جانبینه اول کمسنه لر ایچونکه کوزل ایش ایشلدیلر کوزل حالت اولور ودخی آنك اوزرینه زیاده وار (یعنی الله یی تعالی باش کوزیله کورمك) واورتمز انلرك یوزینی هیچ بر قره لق ونه ذلیللك اشبو کروه جنت اهلیدرلر انلر آنده ابدی اولیجیدرلر (والذین کسبوا السیئات جزاء سیئة بمثلها وترهقهم ذلة ما لهم من الله من عاصم کأنما اغشیت وجوههم قطعا من اللیل مظلما اولئك اصحاب النار هم فیها خالدون) ت واول کمسنه لر ایچونکه ایشلدیلر کوتو ایشلری کوتو عملرینك جزاسی قباحتلری قدری واردر واورتر آنلری ذلیللك اولمز انلر ایچون اللهدن هیچ بر صاقلیجی دیرسن اورتولمش آنلرك یوزینه قرانقو کیجه دن بر قاچ قطعه اشبو کروه اوداهلیدرلر انلر شو اودده ابدی اولیجیدرلر (ویوم نحشرهم جمیعا ثم نقول للذین اشرکوا مکانکم انتم وشرکاؤکم فزیلنا بینهم وقال شرکاؤهم ما کنتم ایانا تعبدون) ت وقورققز اول کوندنکه قالدیررز آنلرك جمله سنی صکره دیرز اول کمسنه لره که شریك قوشدیلر یریکزده طوریکز سزلر والله سبحانه یه شریك یصه دیغکز کیمسه لر پس آیررز آنلرك آره سنی ودیرلر آنلرك شریکلری که سز بزلره عبادت ایتمزدیکز (فکفی بالله شهیدا بیننا وبینکم ان کنا عن عبادتکم لغافلین) ت پس بسدر الله شاهد بزم ارامزایله سزلك اراکزده البته بزاولدق سزلك عبادت ایتدککزدن خبرسزلر * ف جمله شرکا رکندو خیاللرینه یاخود شیطانته طپارلر ودیرلر که بزلر بزلك کمسنه لره عبادت ایدرز وانلر اشبو ایشلرندن بیزاردرلر آخرت کوننده اشبو حال معلوم اوله جقدر (هنالك تبلوا کل نفس ما اسلفت وردوا الی الله مولاهم الحق وضل عنهم ما کانوا یفترون) ت اشبو قیامت کوننده بولور هر بر شخص ایلرو

کوندردیکی شیئی وکیرودوندرلمش اولورلر طوغرو مالکلری جانبنه وغائب اولدی انلردن
افترا ایتدکاری شی (قل من یرزقکم من السماء والارض امن یملک السمع والابصار ومن
یخرج الحی من المیت ویخرج المیت من الحی ومن یدبر الامر فسیقولون الله فقل افلا
تتقون) ت دیکل کیم رزق ویره سزه کوکدن ویردن آیا کیمدرکه مالک اوله قولاغه
وکوزلره (یعنی قولاغک وکوزلرک خالقی اوله) وکیمدرکه طشره چیقاره دیری بی اولیدن
وطشره چیقاره اولوبی دیریدن یعنی حیوانی نطفه دن ونطفه بی حیواندن چیقاره وکیمدرکه
تدبیر ایده ایشلری دیرلر که اللهدر پس دیکل ایا قورقزمیسکز (فذلکم الله ربکم الحق فماذا بعد
الحق الا الضلال فانی تصرفون) ت ایشته بو ایله اولان ربکزدر پس نه واردر طوغرولقدن صکره
آزغینلقدن غیری پس (طریق حقدن وتوحیددن) نصل دوندرلیورسکز (کذلک حقت
کلمت ربک علی الذین فسقوا انهم لا یؤمنون) ت اشبوکبی ثابت اولدی سنک ربکک حکمی
اول کسنه لر اوزرینه که اللهک امرندن چیقدیلر که انلر ایمان کتورمزلر * ف یعنی الله
سبحانه ازلدن ایمانی انلرک نصیبلرنده یازمش سببی شودرکه الله سبحانه نک حکمنه اقتضا ایتمزلر
(قل هل من شرکائکم من یبدؤا الخلق ثم یعیده قل الله یبدؤا الخلق ثم یعیده فانی تؤفکون)
ت دیکل آنلره آیا وارمیدر سزلک شرکالرکزدن برکسنه که یکیدن خلق ایدوب صکره
اولدکده ینه اعاده ایده آنی (انلر جواب ویرمزلر ایسه) دیکل الله یکیدن خلق ایدر صکره
شو خلق ایتدیکی ینه اعاده ایدر پس (طوغرویولدن) نیجه دوندرلمش اولورسکز (قل هل من
شرکائکم من یهدی الی الحق قل الله یهدی للحق افمن یهدی الی الحق احق ان یتبع امن
لا یهدی الا ان یهدی فما لکم کیف تحکمون) ت دیکل ایا وارمیدر شریکلرکزدن اول
کسنه که یول کوستره طوغرو اولان دین جانبنه (جواب ویرمدکلرنده) دیکل اللهدرکه یول
کوسترر حق اولان دین جانبنه پس آیا الله که یول کوسترر طوغرو اولان دین جانبنه تابع اولنمغه
اول اللهمی لایق یا اول برکسنه که کندوسی یول بولمز مکر اولوقتده که یول کوسترلمش اوله
اکا بو کیمسه می لایق پس سزه نولدی نیجه حکم ایدرسکز (وما یتبع اکثرهم الا ظنا ان الظن
لا یغنی من الحق شیئا ان الله علیم بما یفعلون) ت وتابع اولمز انلرک چوغی مکر وهملرینه البته
وهم کفایت ایتمز حقی بیلمکدن هیچ برشیده پس البته الله بیلیجیدر ایشلدکاری شیئی (وما کان
هذا القرآن ان یفتری من دون الله ولکن تصدیق الذی بین یدیه وتفصیل الکتاب لا ریب
فیه من رب العالمین) ت ودکلدر اشبو قرآن افترا اولنه اللهدن غیریدن ولیکن کندودن

اول نازل اولان کتابلری تصدیق ایدیجیدر وبرشریعتی بیاندرکه یازلمش اولدی آدملر اوزرینه
هیچ شک یوقدر شوقرآنده عالملرک ربی جانبندندر (ام یقولون افتراه قل فأتوا بسورة مثله
وادعوا من استطعتم من دون الله ان کنتم صادقین) ت آیا دیرلرمی یالان باغلدی آنی
دیکل پس کتوریکز برسوره یمکه آنک مثلی اوله وچاغریکز هر برکسنه یمکه قادر اولورسکز
اللهدن غیری اکر صادقلر ایسه کز (بل کذبوا بما لم یحیطوا بعلمه ولما یأتهم تأویله کذلک
کذب الذین من قبلهم فانظر کیف کان عاقبة الظالمین) ت بلکه یالانه نسبت ایتدیلر
بیلمدکاری شیئی وحالا اوشیئک تأویلی کندولره کلمدی (یعنی قرآنک معناسنی بیلمدن ودقایق
وحقایقنی تفکر ایتمدن وتأویلنی فهم ایتمدن یالان صاندیلر) اشبوکبی یالانه نسبت ایتدیلر
اول کسنه لرکه بوندن اول ایدیلر پس باق نیجه اولدی کوتو ایشلیلرک آخری * ف ولما
یأتهم تأویله یعنی شووعده بی کرچکلیکی آندن مرادی شودرکه اواشیکه اشبوقرآنده
آنک وعده سی واردر حالا ظاهر اولمدی (ومنهم من یؤمن به ومنهم من لا یؤمن به وربک اعلم
بالمفسدین) ع ت وآنلردن بعض کسنه واردرکه ایمان کتورر اشبوقرآنه وبعض کسنه
واردرکه ایمان کتورمز اکا وسنک ربک زیاده بیلیجیدر کوتو ایشلیلری (وان کذبوک فقل لی
عملی ولکم عملکم انتم بریئون مما اعمل وانا بریء مما تعملون) ت واکر یالانه نسبت ایتسه لر
سنی پس دیکل بنم ایچوندر بنم عملم وسزکچوندر سزلک عملکز سز بریسکز بنم ایتدیکمدن
وبن بری یم سزلک ایتدیککزدن * ف یعنی اللهک حکمنی ایرشدرمده یالانجی اولسم کناه
ایشلی بن اولورم سزدکل واکر طوغرو اولسم وسز قبول ایتمسکز پس کناه سزلک اوزریکزه در
پس اینانمقده سزه هیچ برنقصان یوقدر (ومنهم من یستمعون الیک افانت تسمع الصم ولو
کانوا لا یعقلون) ت وآنلردن بعض کسنه وارکه قولاق قورلر سنک جانبکه آیا سن
ایشتدیرمیسن صاغرلره واکرهیچ برشی ادراک ایتمز عقلسز اولسه لرده * ف یعنی آنلر قولاق
قویارلر ویاباقرلر پیغمبر علیه السلام جانبنه اشبو توقعله که آنلرک قابلرینی دوندری ویره
نیجه که بعض کیمسه نک کوکلی دوندردیلر پس اشبو امر اللهک النده در (ومنهم من ینظر
الیک افانت تهدی العمی ولو کانوا لا یبصرون) ت وآنلردن بعض کسنه وارکه باقر سنک
جانبکه آیا سن یول کوستره میسن کورلره واکر اولسه لرده هیچ برشیئی کورمیلر (یعنی آنلر
کورکبی وصاغرکبی اولوب قلب کوزلری دخی اولمزسه ده (ان الله لا یظلم الناس شیئا ولکن
الناس انفسهم یظلمون) ت البته الله هیچ ظلم ایتمز آدملره ولیکن آدملر کندو نفسلرینه ظلم

ایدرلر * ف یعنی آنلرك بعضسنك قلبنه اثر ایتمیوراشبو آنلرك کندوقصوریدر زیرا که کوکل اخلاصله ایشتمیور (ویوم یحشرهم کأن لم یلبثوا الا ساعة من النهار یتعارفون بینهم قد خسر الذین کذبوا بلقاء الله وما کانوا مهتدین) ت واول کونکه قالدیرر الله آنلری دیرسن اکانمشلر ایدی مکر برساعت قدری کوندزدن بری برینی بیلورلر کندو ارالرنده البته زیان ایتدیلر اول کمسنه لرکه یلانه نسبت ایتدیلر اللهه اوغرامغی واولمدیلر طوغرو یول بولیجیلر * ف یعنی قیامت کوننده قبرده قالدقلری برساعت قدری معلوم اوله جقدر (واما نرینك بعض الذی نعدهم او نتوفینك فالینا مرجعهم ثم الله شهید علی ما یفعلون) ت واکر کوسترسك سکا اولشیلك بعضسنی که وعده ویردك آنلره یاخود اولدیرسك سنی هرحالده بزم جانبمزه در آنلرك قایتمسی صکره الله خبردار در اولشی اوزرینه که آنلر ایشلرلر آنی * ف یعنی اسلامك غلبه سنك بعضسی اول حضرت زماننده اولدی وتمام غلبه سی اول حضرتك خلیفه لری زماننده حاصل اولدی (ولکل امة رسول فاذا جاء رسولهم قضی بینهم بالقسط وهم لا یظلمون) ت وهر بر کروه ایچون واردر بر پیغمبر پس وقتا که کلدی آنلرك پیغمبری حکم اولنور آنلرك ارالرنده انصافله وآنلر اوزرینه ظلم اولنمز * ف یعنی پیغمبرلر وآنلره تابع اولنلر نجات بولورلر وکافرلر ایسه هلاك اولورلر * ف یعنی پیغمبر کوندرلمزدن اول کوتو ایشلیلر عفو اولنورلر لیکن رسول کلدکدنصکره جزا اولنورلر (ویقولون متی هذا الوعد ان کنتم صادقین) ت ودیرلر قچان اولور اشبو وعده اکر کرچك سویلیجیلر ایسه کز (قل لا املك لنفسی ضرا ولا نفعا الا ما شاء الله لکل امة اجل اذا جاء اجلهم فلا یستأخرون ساعة ولا یستقدمون) ت دیکل آنلره قادر اولمم بن کندم ایچون نه بر ضرره ونه بر منفعته مکر الله تعالی دیلیه هر بر کروه ایچون واردر بر وعده قچانکه کلسه آنلرك وعده لری پس تأخیر اولنمزلر بر ساعت ونه ایلرو کچرلر (قل ارأیتم ان اتاکم عذابه بیاتا او نهارا ماذا یستعجل منه المجرمون) ت دیکل آنلره خبر ویرك بکا اکر کلسه سزه اللهك عذابی کیجه وقتی یاخود کوندزده هرحالده نه شیئی چابك طلب ایدرلر شو عذابدن کوتو ایشلیلر * ف یعنی عذاب کلدیکی وقتده صاقنمغه قادر اولمزلر پس آندن سؤال ایتمکلك فائده سی ندر (اثم اذا ما وقع آمنتم به آلآن وقد کنتم به تستعجلون) ت اولوقتکه عذاب متحقق اولور ایا ایمان کتوررمیسکز اکا (اولوقتده دینلور آنلره که) شمدیمی ایمان کتوردیکز والبته بوندن اول چابکلکله شو عذابی طلب

ایدردیکز (یعنی استهزا وتکذیب طریقیله) * ف یعنی وقتا که عذاب ایریشه اولوقتده ایمان کتورمك نیجه قبول اولنور پس شو سببدن اکر عذابدن سؤال ایدرسکز عبثدر (ثم قیل للذین ظلموا ذوقوا عذاب الخلد هل تجزون الا بما کنتم تکسبون) ت صکره دینلور اول کمسنه لره که کوتو ایش ایشلدیلر طادیکز ابدی اولان عذابی جزا ویرلمزسکز مکر اولشیلك بدلنده که ایشلدیکز (ویستنبؤنك احق هو قل ای وربی انه لحق وما انتم بمعجزین) ت وسؤال ایدرلر سکا که آیا طوغرومیدر شو وعده دیکل اوت بنم ربمه قسم اولسونکه البته طوغریدر وسزده کاسکز عاجز قلیجی * ف یعنی قاچوب عاجز ایده بیلمزسکز (ولو ان لکل نفس ظلمت ما فی الارض لافتدت به واسروا الندامة لما رأوا العذاب وقضی بینهم بالقسط وهم لا یظلمون) ت واکر اولسه هر بر ظلم ایدیجی نفس ایچون یرده اولان شیلر البته فدیه ویردی آنی کندو ایچون (یعنی دنیانك مالی کندونك اولسه عذابدن خلاص اولمق ایچون اول دنیا مالنك جمله سنی نفسنه فدا ویردی) وکندو قلبلرنده طوتارلر پشیمانلغی وقتا که کوررلر عذابی وفیصله اولنور آنلر ارالرنده انصافله وآنلر ظلم اولنمز (الا ان لله ما فی السموات والارض الا ان وعد الله حق ولکن اکثرهم لا یعلمون) ت خبردار اول البته الله ایچوندر اولشیکه کوکلرده ویرده واردر خبردار اول البته اللهك وعده سی طوغریدر ولیکن آنلرك چوغی بیلمزلر (هو یحیی ویمیت والیه ترجعون) ت الله دیرلدیرر واولدیرر وآنك جانبنه دوندرلمش اولورسکز (یا ایها الناس قد جاءتکم موعظة من ربکم وشفاء لما فی الصدور وهدی ورحمة للمؤمنین) ت ای آدملر البته کلدی سزه نصیحت کندو ربکزدن وشفا اول کیفسزلك ایچونکه سزلك سینه لرکزده واردر ویول کوسترمك وباغشلق مسلمانلر ایچون (قل بفضل الله وبرحمته فبذلك فلیفرحوا هو خیر مما یجمعون) ت دیکل اللهك فضلیله وآنك رحمتیله اشبو شیلر ایله شاد اولسونلر اول زیاده کوزلدر اولشیدنکه جمع ایدرلر (قل ارأیتم ما انزل الله لکم من رزق فجعلتم منه حراما وحلالا قل آلله اذن لکم ام علی الله تفترون) ت دیکل آنلره آیا کوردیکزمی اولشیئی که ایندردی الله سزه ایچون رزق جنسندن پس ایصه دیکز آنك بعضسنی حرام وبعضسنی حلال دیکل آیا الله اذن ویردیمی سزه یاخود الله اوزرینه یلانمی باغلرسکز * ف سورهٔ مائده ده وانعامده حلال وحرام قلدقلرینك

ذكری کچدی (وما ظن الذین یفترون علی الله الکذب یوم القیامة ان الله لذو فضل علی الناس ولکن اکثرهم لا یشکرون) ت وندر اول کسنه لرنك کمانیکه باغلرلر الله اوزرینه یلانی قیامت کوننده (یعنی الله آنلره نه ایدجکدر قیامت کوننده) البته الله فضل صاحبیدر آدملر اوزرینه وایکن آنلرنك چوغی شکر ایتمزلر (وما تکون فی شأن وما تتلوا منه من قرآن ولا تعملون من عمل الا کنا علیکم شهودا اذ تفیضون فیه وما یعزب عن ربك من مثقال ذرة فی الارض ولا فی السماء ولا اصغر من ذلك ولا اکبر الا فی کتاب مبین) ت واولمزسن هیچ برشغلده واوقومزسن هیچ برآیتی اللهنك جانبندن کلمش اولان قراندن وایشلمزسکز هیچ برشیئی مکر بزسزنك اوزرکزه شاهدز بیلورز اول وقتکه شروع ایدرسکز اول ایشه وکیزلو اولمزسنك ربکدن برذره مقداری یرده وکوکده ونه کوچك ذره دن ونه بیوك مکر یازلمشدر واضح اولان کتابده (الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون) ت خبردار اول البته اللهنك دوستلری هیچ قورقو یوقدر آنلر اوزرینه ودکلدر آنلر غملنجیلر (الذین آمنوا وکانوا یتقون) ت بونلر اول کسنه لردر که ایمان کتوردیلر وقورقرلر آنلر اللهدن (لهم البشری فی الحیوة الدنیا وفی الآخرة لا تبدیل لکلمات الله ذلك هو الفوز العظیم) ت آنلر ایچوندر سوینمك دنیادیرلکنده (یعنی صالح اولان رؤیالر ایله ایوکرچك اولان اویقوده سوینمکلری کوررلر وهیسی کرچك اولور) وسوینمك واردر آنلره آخرتده یوقدر هیچ برتبدیل اللهنك سوزلری ایچون اشبو بشارت بیوك اولان مطلوبی بولمقدر (ولا یحزنك قولهم ان العزة لله جمیعا هو السمیع العلیم) ت وغملندرمسون سنی آنلرنك سوزلری البته غلبه الله ایچوندر الله ایشدیجی بیلیجیدر (الا ان لله من فی السموات ومن فی الارض وما یتبع الذین یدعون من دون الله شرکاء ان یتبعون الا الظن وان هم الا یخرصون) ت خبردار اول البته الله ایچوندر اول کسنه که کوکارده واردر وینه اول کسنه که یرده واردر وتابع اولمازلر اول کسنه لرکه عبادت ایدرلر اللهدن غیریه حقیقت اوزرینه شریکاره (یعنی اللهك شریکی دیو عبادت ایتدکاری یتلر حقیقتده شریك دکلدرلر) ارقه سی صره کیتمزلر مکر وهملرینك ودکلدر آنلر مکر یلان سویلیجیلر (هو الذی جعل لکم اللیل لتسکنوا فیه والنهار مبصرا ان فی ذلك لآیات لقوم یسمعون) ت اول الله یصه دی سزکچون کیجه یی تا که

قرار بوله سکز آنده یصه دی کوندزی آیدین البته اشبولرده نشانه لر واردر اول کروه ایچونکه دیکلرلر (قالوا اتخذ الله ولدا سبحانه هو الغنی له ما فی السموات وما فی الارض ان عندکم من سلطان بهذا اتقولون علی الله ما لا تعلمون) ت دیدیلر (کافرلر) طوتدی الله اوغل پاکلك انکچوندر الله احتیاجسزدر انکچوندر کوکارده ویرده اولان شیلر یوقدر سزنك یانکزده هیچ بردلیل بوکا آیادیرمیسکز الله اوزرینه برشی که بیلمزسکز (قل ان الذین یفترون علی الله الکذب لا یفلحون) ت دیکل البته اول کسنه لرکه باغلرلر الله اوزرینه یلانی نجات بولمزلر (متاع فی الدنیا ثم الینا مرجعهم ثم نذیقهم العذاب الشدید بما کانوا یکفرون) ت آنلر ایچون واردر فای دنیاده صکره بزم جانبمزه در آنلرنك دونمکلکی پس طاتدیرزآنلره شدتلو اولان عذابی اوسببله که کافر اولدیلر (واتل علیهم نبأ نوح اذ قال لقومه یا قوم ان کان کبر علیکم مقامی وتذکیری بآیات الله فعلی الله توکلت فاجمعوا امرکم وشرکاءکم ثم لا یکن امرکم علیکم غمة ثم اقضوا الی ولا تنظرون) ت واوقو آنلر اوزرینه نوحك خبرینی وقتا که دیدی کندو قومنه ای بنم قوم اکر اولسه چتین سزنك اوزرکزه بنم اکاشدیکم سزنك اره کزده وبنم نصیحت ویرمکم اللهنك آیتلریله پس الله اوزرینه تاپشوردم ایشلریمی پس طوغرو قصد ایدیکز کندو ایشکزی وشریکلریکزی پس اولمسه سزنك ایشکز سزنك اوزرکزه کیزلو صکره ایرشدیرنك بنم جانبمه ومهلت ویرمیکز بکا * ف یعنی بنم نصیحتمدن خوشلنمزسکز هرنه ایشکه بنم حقمده ایده بیلورسکز ایدیکز (فان تولیتم فما سألتکم من اجر ان اجری الا علی الله وامرت ان اکون من المسلمین) ت پس اکر یوز چویره کز (یعنی بنم وعظمدن زیان یوقدر) دیلمدم سزدن هیچ برمزد یوقدر بنم مزدم مکر الله اوزرینه ویبورلدی ویرلدی بکا که بن اوله م مسلمانلردن (فکذبوه فنجیناه ومن معه فی الفلك وجعلناهم خلائف واغرقنا الذین کذبوا بآیاتنا فانظر کیف کان عاقبة المنذرین) ت پس یلانه نسبت ایتدیلر نوحی پس نجات ویردك اکاو کندو یه تابع اولنلره که آنکله قایقده ایدیلر ویصه دق آنلری خلیفه لر وغرق ایتدك اول کسنه لری که یلانه نسبت ایتدیلر بزم آیتلرمزی پس باق نیجه اولدی قورقودلمشلرنك آخری (ثم بعثنا من بعده رسلا الی قومهم فجاؤهم بالبینات فما کانوا لیؤمنوا بما کذبوا به من قبل کذلك نطبع علی قلوب المعتدین) ت صکره کوندردك نوحدن صکره برقاچ پیغمبرلری کندو قوملری جانبنه پس کتوردیلر آنلره آیدین نشانه لری

پس قابل اولمدیلرکه ایمان کتوره لر اول شیئه که انلره نسبت ایتدیلر آنی بوندن اول اشبو
کبی مهر قوروزحقدن کچنلرک قلبلری اوزرینه (ثم بعثنا من بعدهم موسی وهرون الی فرعون
وملائه بآیاتنا فاستکبروا وکانوا قوما مجرمین) ت صکره کوندردک آنلردن صکره موسایی
وهرونی فرعون وآنک قومی جانبنه بزم نشانه لریمز ایله پس بیوکلک ایتدیلر وکوتو ایشلو
کروه اولدیلر (فلما جاءهم الحق من عندنا قالوا ان هذا لسحر مبین) ت پس وقتا که کلدی
آنلره طوغرو اولان سوز بزم جانبمزدن دیدیلر البته شو آشکاره سحردر (قال موسی اتقولون
للحق لما جاءکم اسحر هذا ولا یفلح الساحرون) ت دیدی موسی آیا بویله می دیرسکز طوغرو
اولان سوزه وقتا که کلدی سزه آیا سحرمیدر شو ونجات بولمزلر سحر ایدنلر (قالوا اجئتنا
لتلفتنا عما وجدنا علیه آباءنا وتکون لکما الکبریاء فی الارض وما نحن لکما بمؤمنین) ت
دیدیلر آیا کلدکمی بزم یانمزه تا کیرو دوندره سن بزی اول دیندنکه بولدق آنک اوزرینه
کندو بابالریمزی وتا اوله سز کچون بیوکلک یرده ودکلز بزلر سزلری اینانیجی (وقال فرعون
ائتونی بکل ساحر علیم) ت ودیدی فرعون کتوریکز بکا هر ماهر اولان ساحرلری (فلما
جاء السحرة قال لهم موسی القوا ما انتم ملقون) ع ت وقتا که کلدی ساحرلر دیدی آنلره
موسی آتی ویریکز آنه جغکزشیلری (فلما القوا قال موسی ما جئتم به السحر ان الله
سیبطله ان الله لا یصلح عمل المفسدین) ت پس وقتا که ساحرلر آتدیلر دیدی موسی
کتوردیککزشی سحردر البته الله باطل ایدر آنی البته الله طوغرو قیلمز کوتو ایشلیلرک
ایشنی (ویحق الله الحق بکلماته ولو کره المجرمون) ت وثابت قیلر الله طوغرو اولان سوزی
بیورلدیسیله واکرچه خوشلنمسه لرده کوتو ایشلیلر آندن (فما آمن لموسی الا ذریة من قومه
علی خوف من فرعون وملائهم ان یفتنهم وان فرعون لعال فی الارض وانه لمن المسرفین)
ت پس ایمان کتورمدی موسایه مکر بر کروه آنک قومندن آنلر ایسه قورقوده ایدیلر
فرعوندن وقبطیلرک بیوکلرندن که عذاب ایرشدیره آنلره وتحقیق فرعون متکبر ایدی یرده
وحددن چیقنلردن ایدی (وقال موسی یا قوم ان کنتم آمنتم بالله فعلیه توکلوا ان کنتم
مسلمین) ت ودیدی موسی ای بنم قومم اکر ایمان کتوردیکزسه الله سبحانه یه پس آنک

اوزرینه ایشلریکزی تاپشورکز اکر مسلمان ایسه کز (فقالوا علی الله توکلنا ربنا لا تجعلنا
فتنة للقوم الظالمین) ت پس دیدیلر الله اوزرینه ایشمزی تاپشوردق ای بزم ربمز ایتمه بزلری
ایاق آلتنده چکنمش تپه لنمش کوتو ایشلی اولان قوملره (ونجنا برحمتک من القوم الکافرین)
ت ونجات ویر بزلره کندو رحمتکله کافر اولان قوملردن (واوحینا الی موسی واخیه
ان تبوا لقومکما بمصر بیوتا واجعلوا بیوتکم قبلة واقیموا الصلوة وبشر المؤمنین) ت ووحی
کوندردک موسی وآنک قرنداشی جانبلرینه که اوطوره جق یر یصه یکز کندو قومکز ایچون
مصرده اولری ویصه یکز اولریکزی قبله یه قارشو (یعنی او مسجدلری یاپکز) ونمازی
ارکانیله قلکزی وسوینندر مسلمانلری * ف وقتا که فرعونک هلاکی یقین اولدی موسی علیه
السلام امر اولندیکه بنی اسرائیلی آنلردن آیروقلغل کندو محله کی بشقه یرده یاپکه آنلره
آفتلر کله جکدر تا که بنی اسرائیل شو آفتلره شریک اولمیه لر (وقال موسی ربنا انک آتیت
فرعون وملأه زینة واموالا فی الحیوة الدنیا ربنا لیضلوا عن سبیلک ربنا اطمس علی اموالهم
واشدد علی قلوبهم فلا یؤمنوا حتی یروا العذاب الالیم) ت ودیدی موسی ای بزم ربمز البته
سن ویردک فرعونه وآنک قبیله سنه بزه نه جک شیلری ومالاری دنیاده برلکنده ای بزم ربمز تا که
آزغین قیله لر سنک یولکدن ای بزم ربمز مسخ ایت آنلرک مالاریني ومهر اور آنلرک قلبلری
اوزرینه که ایمان کتوره مسونلر تا که کوره لر دردو یریجی اولان عذابی * ف یعنی آنلردن
طوغریلقله ایمان کتورمکه امید یوغیدی لیکن هر وقتکه آنلره بر بلا ایرشسه ایدی
بلانی کیدرلمکله دیرلر ایدیکه بزلر شمدی اینانورز اشبو سببدن عذاب تاخیره قالوب ایشلری تمام
واز ایدی موسی علیه السلام اشبو سببدن دعا ایتدیکه آنلر اشبوکبی یالان ایمانی کتورمیه لر
وآنلرک قلبلری قتی اوله تا که عذاب نازل اولوب آنلرک ایشی فیصل اولنه (قال قد اجیبت
دعوتکما فاستقیما ولا تتبعان سبیل الذین لا یعلمون) ت دیدی الله البته قبول اولندی سزلک
دعاکز پس ثابت اولک وتابع اولمیکز یولنه بیلمز کیمسه لرک یعنی شتاب ایتمیکز وحکم ایچون
بکلمیکز (وجاوزنا ببنی اسرائیل البحر فاتبعهم فرعون وجنوده بغیا وعدوا حتی اذا ادرکه
الغرق قال آمنت انه لا اله الا الذی آمنت به بنوا اسرائیل وانا من المسلمین) ع ت وکچوردک
یعقوبک اولادینی دکزدن آنلرک ارقه سی صره واردیلر فرعون وآنک قشونی ظلم یولیله دن
وحقدن کچملک یوزندن اول وقته دکینکه ایرشدی اکا صویه طالملک مشقتی دیدی اینانمکه
یوقدر هیچ بر معبود مکر اول الله که اینانندی اکا یعقوبک اولادی وبن مسلمانلردنم

(آلآن وقد عصيت قبل وكنت من المفسدين) ت دينلدی اکاشمديمی ايمان كتوررسن و يوورلدی قبول ايتمدك بوندن اول كوتو ايشلمليردن اولدك ❊ف الله سبحانه بيورركه تمام عمركده امره مخالفت ايتدك شمدی عذابی كوروب ايمان كتوررسن اشبو وقتده اولان ايمانه اعتبار يوقدر (فاليوم ننجيك ببدنك لتكون لمن خلفك آية وان كثيرا من الناس عن آياتنا لغافلون) ت پس (سنك بدنكی صاقليوب) بوكون بر يوكسك مكانه آتارزسنی (يعنی صويك يوزينه كتوررزسنی جسدك تغيير اولمزسزين) تاكه اوله سن نشانه اول كمسنه لر ايچونكه سندن صكره كاورلر وتحقيق آدملردن چوغی بزم نشانه مزدن خبرسزدرلر ❊ف نيجه كه فرعون وقتسز ايمان كتوردی فائده بولمدی شوكبی الله سبحانه آنی اولدكدن صكره آنك بدننی دكزدن طشره چيقاروب بر تپه اوزرينه قودی كه اسرائيل اولادی انی كوروب شكر ايدلر و عبرت آلەلر يوخسه بدن صاقلمقدن فرعونه نه فائده در (ولقد بوأنا بنی اسرائيل مبوأ صدق ورزقناهم من الطيبات فما اختلفوا حتی جاءهم العلم ان ربك يقضی بينهم يوم القيامة فيما كانوا فيه يختلفون) ت وصغندردق يعقوبك اولادلرينی كوزل اولان يرده ورزق ويردك آنلره پاك اولان شيلردن پس اختلاف ايتديلر اولوقته دكين كه كالدی آنلره علم (يعنی قرآن) البته سنك ربك حكم ايدر آنلرك اراسنده قيامت كوننده اولشيده كه اختلاف ايتديلر ❊ف يعنی شام ملكنی ويردی آنلره وآنلرك دشمنلرندن دخی بر كمسنه قالمدی (فان كنت فی شك مما انزلنا اليك فسئل الذين يقرؤن الكتاب من قبلك لقد جاءك الحق من ربك فلا تكونن من الممترين) ت پس اكر شكده اولسك اولشيدنكه اشاغی كوندردك سنك جانبكه پس سؤال ايت اول كمسنه لره كه اوقورلر كتابی سندن اول (يعنی تا ظاهر اولەكه كچن پيغمبرلرك هر برينه اوزرينه وحی نازل اولمش والله اعلم) البته كاوبدر سكا طوغرو اولان وحی سنك ربكدن پس اولمه شك كتورنلردن (ولا تكونن من الذين كذبوا بآيات الله فتكون من الخاسرين) ت واولمه اول كمسنه لردنكه يلانه نسبت ايتديلر اللهك آيتلرينی پس اولوقتده اولورسن زيان ايشليلردن (ان الذين حقت عليهم كلمت ربك لا يؤمنون) ت البته اول كمسنه لركه ثابت اولدی آنلر اوزرينه سنك ربكك حكمی (يعنی كفرا اوزرينه فوت اولوب جهنمده ابدی قالەجقلر ينه حقك امری صادر اولمش كمسنه لر) ايمان كتورمزلر (ولو جاءتهم كل آية حتی يروا العذاب الاليم) ت واكرچه كاسەده آنلره هر بر

نشانه كه حتی كورسه لر دردو يريجی اولان عذابی ❊ف حقت عليهم يعنی اللهك سوزی چوق طوغرو كالدی يعنی اول سوزكه الله سبحانه ابليسه بيورمشديكه سنی وسنك تابعلرينكی جهنمه طولديره جغم (فلولا كانت قرية آمنت فنفعها ايمانها الا قوم يونس لما آمنوا كشفنا عنهم عذاب الخزی فی الحيوة الدنيا ومتعناهم الی حين) ت پس نيچون اولمدی بر كوی كه ايمان كتوره (يعنی عذابك نزولنه يقين) پس فائده ويره اكا آنك ايمانی مكر يونسك قومی وقتا كه ايمان كتورديلر قالدردق آنلردن رسوالق عذابنی دنيادرلكنده وباي بولايچی يصه دق آنلری برمدته دكين ❊ف يعنی دنياده عذاب كوروب ايمان كتورمك هيچ بر كمسنه يه فائده ويرمدی مكر يونس عليه السلامك قومنه اشبو وجه اوزره كه آنلر اوزرينه عذابك حكمی ايرشديده ليكن حضرت يونسك عجله ايله شهردن چيقمسندن عذاب صورتی كورنمش اولديغندن قومی ايمان كتوروب عذابدن محفوظ اولديلر آنك كبی اهل مكه فتح كوننده آنلر اوزرينه اسلامك عسكری ايرشديكه آنلری قتل ويغما ايدەلر آنلر دخی ايمان كتوروب ايمانلری قبول اولوب امان بولديلر (ولو شاء ربك لآمن من فی الارض كلهم جميعا افانت تكره الناس حتی يكونوا مؤمنين) ت واكر دياسيدی سنك ربك البته ايمان كتوررلر ايدی يرده اولانلرك جمله سی آياسن زور ايدرميسن آدملره تا كه مسلمان اوله لر (وما كان لنفس ان تؤمن الا باذن الله ويجعل الرجس علی الذين لا يعقلون) ت واولمز هيچ بر شخص ايچون كه ايمان كتوره مكر اللهك دلمسيله واتار نجسی اول كمسنه لر اوزرينه كه ادراك ايتمزلر (قل انظروا ماذا فی السموات والارض وما تغنی الآيات والنذر عن قوم لا يؤمنون) ت ديكل باقك نه شی واردر كوكارده ويرده وفائده ويرمز نشانه لر وقورقوديجيلر بركروهه كه ايمان كتورمزلر (فهل ينتظرون الا مثل ايام الذين خلوا من قبلهم قل فانتظروا انی معكم من المنتظرين) ت پس انتظار چكمزلر مكر اول كمسنه لرك مصيبتلری مثللو شيئه كه كچديلر انلردن اول ديكل پس انتظار چككز (بنزه كالەجك عذابه وسزلك هلاككزه) البته بن سزكله منتظر اولانلردنم (ثم ننجی رسلنا والذين آمنوا كذلك حقا علينا ننج المؤمنين) ت صكره خلاص ايتدك پيغمبرلريمزی واول كمسنه لريكه ايمان كتورديلر بونك كبی خلاص ايدرز مسلمانلری وعده ويردك طوغرو اولان وعده ايله بزه لازمدركه مؤمنلری خلاص ايدرز (قل يا ايها الناس ان كنتم فی شك من دينی فلا

اعبد الذين تعبدون من دون الله ولكن اعبد الله الذي يتوفاكم وامرت ان اكون من
المؤمنين) ت دیكل ای آدملر اكر اواسه كزشكده بنم دینمدن پس ایشیدیكز كه عبادت
ایتمم اول كسنه لره كه عبادت ایتدیكز الله دن غیری ولیكن عبادت ایدرم اول الله تعالی یه
كه روحلریكزی الور وبیورلدی ویرلدی بكا كه اولم مسلمانلردن * ف روحلریكزی آلور
یعنی اولوم ویرر شو صفت الله سبحانه نك اولدیغینی هر كیشی بیلور اشبو جهتدن شو صفتی
بیلدیردی كه آخر آنك جانبنه دوندریله جكسكز یرامشمو ردركه جمله كس الله سبحانه نك
طرفنه قائده جقدرلر پس الله سبحانه بردر بر كسنه آنك غیریسنه قایتمق محاقتدن شرك
ایتمكدر (وان اقم وجهك للدين حنيفا ولا تكونن من المشركين) ت وامر اولندی
بكا كه طوغرو یونلت یوزیكی طوغری اولان دینه واولمه شریك قوشنلردن * ف حنیف
ابراهیم علیه السلامك دینه تابع اولنلرك آدیدر وعربلر مشركلرنی اوقلریله كندولرینه
حنیف دیرلر ایدی بو ایسه یلاندر (ولا تدع من دون الله ما لا ينفعك ولا يضرك فان فعلت
فانك اذا من الظالمين) ت ودعا ایتمه الله دن غیری اول برشیئه كه فائده ویرمز
سكا وزیان دخی ایرشدیرمز سكا پس اكر انی ایتسك اولورسن سن اولوقتده كوتو
ایشلیلردن (وان يمسسك الله بضر فلا كاشف له الا هو وان يردك بخير فلا راد لفضله
يصيب به من يشاء من عباده وهو الغفور الرحيم) ت واكر ایرشدرسه سكا الله
برضرر پس قالدریجی یوقدر آنی الله دن غیری واكر دیلر ایسه سنك حقكده بر نعمتی پس
یوقدر هیچ دفع ایدیجی آنك احسانینی ایرشدیر رفضلنی اول كسنه یه كه دیلر كندو
قوللرندن والله یارلغیجی اسركیجیدر (قل يا ايها الناس قد جاءكم الحق من ربكم فمن
اهتدى فانما يهتدي لنفسه ومن ضل فانما يضل عليها وما انا عليكم بوكيل) ت دیكل
ای آدملر البته كلدی سزلره طوغرو اولان وحی كندو ربكزدن پس بر كسنه كه یول بولدی
همان یول بولدی كندو نفسیچون وبر كسنه كه آزغین اولدی همان آزغین اولور كندو زیاننه
ودكلم بن سزلك وكیلكز (واتبع ما يوحى اليك واصبر حتى يحكم الله وهو خير الحاكمين)
ت وای محمد تابع اول اول شیئه كه وحی اولندی سنك جانبكه وصبر ایت اولوقته دكین كه
فیصله ایده الله والله فیصله ایدیجیلرك زیاده كوزلیدر

(سورة هود مكية وهي مائة وثلاث وعشرون آية)

(هود سوره سی مكه ده نازل اولمش وشو سوره یوز یكرمی اوچ آیتدر)

(بسم الله الرحمن الرحيم)
باغشلیجی اسركیجی اولان اللهك آدیله اوقورم

(الر) الله اعلمدر (كتاب احكمت آياته ثم فصلت من لدن حكيم خبير) ت اشبو بر
كتابدر كه محكم قلنمش اولدی آنك آیتلری صكره آچق بیان قلندی كاوبدر طوغرو ایشلی
خبردار اولان اللهك یانندن (الا تعبدوا الا الله انني لكم منه نذير وبشير) ت (اشبو
مضمونله كه پیغمبردیر) عبادت ایتمكز مكر الله سبحانه یه البته بن سز كچون آنك جانبندن
نورقودیجی وسوبندریجیم (وان استغفروا ربكم ثم توبوا اليه يمتعكم متاعا حسنا الى
اجل مسمى ويؤت كل ذي فضل فضله وان تولوا فاني اخاف عليكم عذاب يوم كبير) ت
وینه شو كه یارلغمق طلب ایدك ربكزدن صكره توبه ایدك اكا تا فائده لندیره سزی كوزل
اولان منفعتله مقدر اولان مدته دكین وینه ویره هر فضل واحسان صاحبنه كندو
حسانتك جزاسنی اكر یوز چویرسكز پس البته بن قورقرم سزلك اوزركزه بیوك اولان
كونك عذابندن * ف عمل ایدیكز لله هر برفضل صاحبنه زیاده یی ویریجیدر یعنی
اكر ایمان كتورسكز دنیاده ایو ایكلك كتورسكز و بر كسنه كه عملی زیاده ایدرسه درجه ده
زیاده اولور (الى الله مرجعكم وهو على كل شيء قدير) ت الله جانبنه در دونمكز والله
هر برشی اوزرینه قادردر (الا انهم يثنون صدورهم ليستخفوا منه الا حين يستغشون
ثيابهم يعلم ما يسرون وما يعلنون انه عليم بذات الصدور) ت خبردار اول البته كافرلر
بوكرلر كندو سینه لرینی (یعنی دونرلر واعراض ایدرلر) دیلرلر كه تا كیزلنه لر الله دن خبردار
اول وقتا كه باشلرینه اورترلر كندو جامه لرینی بیلور الله كیزلو طوتدقلری شیئی واشكار
ایتدكاری شیئی البته الله بیلیجیدر بر سر یكه سینه صاحبیدر * ف شاه ولی الله رحمه الله
دیر كه ممكندر دینله كه سینه لرك بوكلسندن مراد شودر كه باطل فكرلر ایدرو اعتبارسز
شبهه لر ایله كندو قلبینی مطمئن قیلر وحق اولان عقایدلری اونودی ویرر نیچونكه بو راده
صدوردن مراد صدرده اولان علومدر * ف كافرلر هر بر مخالف اولان سوزلریكه كندو
اولرنده سویلشورلر ایدی جوابی قرآنده نازل اولوردی كافرلر شویله فهم ایتدیلر كه بر آدم
آنلرك یوصوسنده طوروب انلری دكلیورو پیغمبر علیه السلامه كاوب خبر ویریور پس
هر وقتكه بر كیزلو سوز سویلك دیلسه لر ایدی باشلرینه جامه لرن اورتوب اكلوب وباشلرن
اشاغی صالیویروب ایكی قات كبی سویلشورلر ایدی پس الله اشبو آیتی نازل قلدی (وما

مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللّٰهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ) ت
ويوقدر هيچ بر حيوان يرده مكر الله اوزرينه در آنك رزقى و بيلور آنك قرار بوله جق
يريني و آنك حفظ اولنه جق يريني هر بريسى آيدين اولان كتابده در (يعنى لوح محفوظده
يازيلوبدر) ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه مستودع بر مكاندركه آنده اختيارسز
قرار طوترلر صلب كبى ورحم كبى ومستقر شو مكاندركه انده كندو اختياريله قاله اوكبى
ف طورمق يرى جنتدر يا جهنمدر وحفظ اولنه جق يرى آنك قبريدر ورزقى دنياده در
(وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ
عَمَلًا وَلَئِنْ قُلْتَ إِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ
مُبِينٌ) ت والله اول كمسنه دركه ياراتدى كوكلرى ويرى آلتى كونده وآنك عرشى صو
اوزرنده ايدى تا كه صنيه سزى كه سزلك قنقكز زياده كوزلدر ايشده (يعنى سزى ياراتمدن
اراده شو ايديكه صنيه سزى) واكر ديه سن كه البته سز قالدريلورسكز اولدكدنصكره
ديرلر كافرلر كاذر اشبو و زمكر آشكاره سحردر (وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِلَىٰ أُمَّةٍ
مَعْدُودَةٍ لَيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُ أَلَا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ)
واكر كيرو براقور ايسك انلردن عذابى بر قاچ صايلى زمانه دك ديرلر نه شى منع ايدر
شو عذابى خبردار اول اولكون كه عذاب كلور آنلره كيرو دونمز انلردن وقوشادر آنلرى
اول شى كه مسخره لق ايدرلر ايدى انكله (وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ إِنَّهُ
لَيَئُوسٌ كَفُورٌ) ت واكر طاتدرسق آدمه كندو جانبمزدن بر نعمتى صكره كيرو آلسق
انى آندن اول كيمسه اميدسز شكرسز اولور ايدى (وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ نَعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ
لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ) ت واكر طاتدرسق اكا كنكشلكى
طارلقدنصكره كه اكا ايرشمش ايدى ديركمتدى مشقتلر بندن البته شو آدم فرح وغرور
ايله فخرلنيجيدر (إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ)
ت مكر اول كمسنه لركه صبر ايتديلر وايشلديلر كوزل اولان ايشلرى اشبو كروهلر ايچوندر
يارلغنق و بيوك اولان ثواب (فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِهِ صَدْرُكَ أَنْ يَقُولُوا
لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ جَاءَ مَعَهُ مَلَكٌ إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ وَاللّٰهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ) ت پس

شايدسن ترك ايديجى اولورسن اوايتلك بعضنكه وحى كوندرلدى سنك جانبكه
وطار اولور آنكله سنك سينه لك (يعنى كوكلك طار اولسون وترك ايتمه) اول جهتدنكه
ديرلر نيچون ايندرلمدى آنك اوزرينه بر خزينه يا نيچون كلمدى آنكله برابر بر فرشته
همان سن قورقديجيسن والله هر برشى اوزرينه وكيلدر صقلجيدر (أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ
قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِثْلِهِ مُفْتَرَيَاتٍ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ)
ت آيا ديرلرمى يالاندن ياپشدردى قرآنى ديكل آنلره پس كتوريكز اون سوره بونك كبى
ياپاش اولرق وچاغرك هر بر كمسنه بيكه قادر اولورسكز الله دن غيرى اكر كرچك سويليجى
ايسه كز ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه اول اون سوره ايله معارضه واقع اولدى وقتاكه
آندن عاجز اولديلر بر سوره ايله معارضه بيوردى (فَإِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنْزِلَ بِعِلْمِ اللّٰهِ
وَأَنْ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ) ت پس اكر قبول ايتمسه لر اول كافرلر سزلك سوزيكزى
بيلكز كه قرآن ايندرلمشدر الله ك علميله و ينه بيلكز هيچ معبود يوقدر الله دن غيرى پس سز
مسلمان ايسه كز (يعنى اسلام اوزرينه ثابت اولكز) (مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ) ت هر بر كمسنه اولسه ديليجى
دنيا ديرلكنى وآنك بزه كنى تمام ويرهلم آنلره آنلرك عمللرينى شو دنياده وآنلر دنياده
نقصان ويرلمش اولمازلر ف شاه ولى الله رحمه الله ديريعنى كافرلر كه صدقه وصله رحم ايدرلر
جزاسنى دنياده ويريلورلر رزقلرينى كنكش قلمغله وبدنلرينى صاغ وسلامت ايتمكله (أُولَٰئِكَ
الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) ت اشبو
كروه اول كمسنه لردركه يوقدر آنلر ايچون آخرتده مكر اود و بيهوده وتباه اولدى آخرتده
ايشلدكلرى صنعتلرى وعمللرى و باطلدر اول شيكه ايشلديلر دنياده (أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ
مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ
بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يُؤْمِنُونَ) ت ايا بر كمسنه كه اوله واضح دليل اوزرينه كندو ربسى جانبندن (يعنى دليل
عقلى اوزرينه) اكا متصل كلسه بر شاهد آنك ربسى جانبندن (يعنى قرآن) و قرآندن اول

موسانك كتابی انك شاهدیدر امام و رحمت اوله رق غیریلر كبی اولورلرمی اشبو جماعت
ایمان كتوررلر قرآنه و بر كسنه كه كافر اوله اشبو قرآنه پس اود آنك وعده و یرلمش
یریدر پس اولمه شبهه ده قرآنك نازل اولمسندن البته قرآن طوغریدر سنك ربك جانبندن
كلمشدر ولیكن آدملرك چوغی ایمان كتورمزلر * ف برشاهد اولور یعنی مرادی
شودركه قلبنده اشبو دینك نورینی ولذتنی بولور وقرآنك حلاوتنی بولور (ومن اظلم ممن
افترى على الله كذبا اولئك يعرضون على ربهم ويقول الاشهاد هؤلاء الذين كذبوا على
ربهم الا لعنة الله على الظالمين) ت وكیمدر زیاده ظالم اول كسنه دنكه باغلدی الله
اوزرینه یالانی اشبو كروه كتورلمش اولورلر ربلرینك حضورینه و دیرلر شاهدلر (یعنی
كراما كاتبين) آنلر اول كسنه لردركه یالان دیدیلر ربلری اوزرینه خبردار اول اللهك لعنتی
واردر كونو ایشلیلر اوزرینه (الذين يصدون عن سبيل الله ويبغونها عوجا وهم بالآخرة
هم كافرون) ت اول كسنه لر اوزرینه كه منع ایدرلر آدملری اللهك یولندن و دیلرلر اول
یول ایچون اكریلكی و بونلر آخرتی طانیمیدرلر * ف آخرتده شهادت ایدن كسنه لر
یا ملكلر اولورركه بونلرك عملارینی یازرلر و آدملردن كوزل بختلو اولان كسنه لردخی
شهادت ایدرلركه آنلر خبردار ایدی * ف الله سبحانه نك اوزرینه یالان دیمك برقاچ صورت
اوزرینه در بریسی علمده غلط نقل ایتمكدر و بریسی یالان رؤیا سویلمكدر ویا دین امرنده
مجرد عقلیله حكم ایتمكدر ویا ادعا ایتمكدركه بكا كشف اولنور و بریسی الله سبحانه نك
دركاهنده مقربیندن اولمغی ادعا ایتمكدر (اولئك لم يكونوا معجزين في الارض وما كان
لهم من دون الله من اولياء يضاعف لهم العذاب ما كانوا يستطيعون السمع وما كانوا
يبصرون) ت اشبو كروه اولمزلر عاجز قیلیجی یرده و اولماز آنلر ایچون اللهدن غیری دوستلر
ایكی قات اولمش اولور آنلر ایچون عذاب قادر اولمدیلر ایشتمككه (یعنی شدتله
خوشلنمدقلرندن) وكورمدیلر * ف شاه ولی الله رحمه الله دیركه ممكندر دینله كه انكاری افاده
ایدن استفهام همزه سی بوره ده محذوفدر تقدیری شودركه آیا قادر اولمزلرمی ایشتمككه و آیا
كورمزلرمی * ف یعنی الله سبحانه اوزرینه یالان دینلر یلانی نه یردن كتوردیلر غیب
عالمندن ایشتدیلر و غیبی كوردیلر (اولئك الذين خسروا انفسهم وضل عنهم ما كانوا
يفترون) ت اشبو جماعت اول كسنه لردركه زیان ایتدیلر كندو نفسلریله و غائب اولدی
آنلردن اولشمكه یالان باغلادیلر * ف یعنی شو یالان دعوالر آخرتده یترو باتر و نابود اولور

لاجرم

(لا جرم انهم في الآخرة هم الاخسرون) ت شكسز آنلر قیامت كونده آنلردر زیان
ایشلیلر (ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات واخبتوا الى ربهم اولئك اصحاب الجنة هم
فيها خالدون) ت البته اول كسنه لركه ایمان كتوردیلر و ایشلدیلر كوزل اولان ایشلری
وقرار بولدیلر یوزلوب ربلری جانبنه اشبو كروهلر جنت اهلیدرلر آنلر انده دایم اولیجیدرلر (مثل
الفريقين كالاعمى والاصم والبصير والسميع هل يستويان مثلا افلا تذكرون) ت
اشبو ایكی فریقك صفتی كور و صاغر و كوریجی و ایشیدیجی مثلیدر آیا هر ایكیسی برابر
اولورلرمی صفتده آیا نصیحت قبول ایتمزمیسكز (ولقد ارسلنا نوحا الى قومه انى لكم نذير
مبين) ت و كوندردك نوحی قومی جانبنه دیدی البته بن سزكچون آشكاره قورقودیجیم
(ان لا تعبدوا الا الله انى اخاف عليكم عذاب يوم اليم) ت اشبو مضمونله كه عبادت ایتمكز
الله تعالی دن غیری یه قورقورم سزك اوزركزه دردویریجی اولان كونك عذابندن (فقال
الملأ الذين كفروا من قومه ما نراك الا بشرا مثلنا وما نراك اتبعك الا الذين هم اراذلنا بادى
الرأى وما نرى لكم علينا من فضل بل نظنكم كاذبين) ت پس دیدیلر كافر اولان رئیسلر
نوحك قومندن كورمیزسنی مكر بزلر كبی بر انسان و نه سنی كورمیز كه سكا تابع اولدی
سرسری فكر ایله مكر اول كسنه لركه آنلر بزم ادنالریمزدر و كورمزسز كچون بزم اوزریمزه
هیچ بر یوكالك بلكه بز ظن ایدرز سزی یالانجیلر * ف بادی الرای یعنی فكرك ظاهرنده
یعنی اول نظرده نفس الامره و حقیقت حاله واقف اولمقسزین یعنی كمال ایله سنك حالكی تفتیش
ایتمكسزین سكا تابع اولدیلر (قال يا قوم ارأيتم ان كنت على بينة من ربي وآتاني رحمة
من عنده فعميت عليكم انلزمكموها وانتم لها كارهون) ت دیدی ای بنم قومم خبرویریكز
بكا كه اكر بن اولسم بر دلیل اوزرینه كندو ربك جانبندن (پیغمبرلكمك صحیح اولدیغنه)
و ویرمش اوله بكا رحمت و پیغمبرلك كندو یانندن و آنلرك حقیقتی سزه مستور اولسه
بز سزی الزام ایده بیلورمیوز آنك قبولنه حالبوكه سزلر آنی خوشلنمزسكز (ویا قوم
لا اسئلكم عليه مالا ان اجرى الا على الله وما انا بطارد الذين آمنوا انهم ملاقوا ربهم
ولكني اراكم قوما تجهلون) ت وای بنم قومم طلب ایتمزم سزدن اشبو پیغامی ایرشدرمك
اوزرینه بر مال دكلدر بنم مزدم و اجرم مكر الله اوزرینه و بن دكلم كندو قتندن ایراق

ایدیجی اول کمسنه‌لریکه ایمان کتوردیلر البته آنلر ربلرینه اوغره‌یجیدرلر ولیکن بن
کوریرم سزی بر قومکه جاهللك ایدیورسکز (ویا قوم من ینصرنی من الله ان طردتهم افلا
تذکرون) ت وای بنم قومم کیم یاردم ایدر بکا اللهك عذابندن اکر ایراق قلسم آنلری
ایا نصیحت قبول ایتمزمیسکز * ف کافرلر مؤمنلری رذیل صایوب حضرت نوحه دیدیلر که
اکر مؤمنلری یانکدن طرد ایتسك بز سنکله اکلشورز و سنك سوزیکی دکلرز نوح علیه
السلام آنلره دیدی که قلبده اولان سوزلری الله تحقیق ایده‌جکدر و قتا که ربلرینه اوغرارلر
پس اکر مسلمانلری یانمدن ایراق ایتسم اللهدن بنی کیم خلاص ایدر و کافرلر مسلمانلری
رذیل صایمه‌لری اول سببدن ایدیکه مسلمانلر کسب اهلی ایدیلر و حالبوکه کسبدن زیاده
کوزل رزق سببلرنده برشی یوقدر اشبو جهتدن بیوردیکه سزلر جاهلسکز (ولا اقول لکم
عندی خزائن الله ولا اعلم الغیب ولا اقول انی ملك ولا اقول للذین تزدری اعینکم لن یؤتیهم
الله خیرا الله اعلم بما فی انفسهم انی اذا لمن الظالمین) ت و دیمم بن سزه که بنم یانمده اللهك
خزینه‌لری واردر ونه که بیلورم غیبی و دیمم که البته بن فرشته‌یم و دیمم اول کمسنه‌لرکه حقارتله
باقر آنلره سزك کوزلرکز که البته ویرمز آنلره الله هیچ بر نعمتی الله بیلور آنلرك نفسلرنده
اولان شیئی اکر بن بونلری دیه‌جك اولسم) البته بن اول وقتده کوتو ایشلیلردن اولورم * ف
کافرلر دیمشلر ایدیکه بزلر کورمیزسزلرده بزم اوزریمزه هیچ بر بیوکلکی نوح جوابلرنده
بیوردیکه بن فرشته‌ده کلیم و غیبی بیلم و اللهك خزینه‌لری بنم المده دکل و اول اسرککه الله
کا احسان ایتمش سزك کوزلریکزدن کیزلودر (قالوا یا نوح قد جادلتنا فاکثرت جدالنا
فاتنا بما تعدنا ان کنت من الصادقین) ت دیدیلر ای نوح تحقیق مکابره ایتدك بزمله پس
چوق ایتدك بزمله مکابره‌یی پس کتور بزه اول شیئی که وعده ویررسن بزه اکر کرچك
سویلیجیلردن ایسه‌ك (قال انما یأتیکم به الله ان شاء وما انتم بمعجزین) ت دیدی نوح علیه
السلام کتورر سزه عذابی الله اکر دیلرایسه و سز دکلسکز الله سبحانه‌یی عاجز قیلیجیلر (ولا
ینفعکم نصحی ان اردت ان انصح لکم ان کان الله یرید ان یغویکم هو ربکم والیه
ترجعون) ت و منفعت ویرمز سزه بنم نصیحتم اکر دیلرسم که نصیحت ویره‌یم اکر الله ایستمش
ایسه که آزغین قیله سزی اول سزك ربکزدر و آنك جانبنه کیرو دوندرلمش اولورسکز * ف
اشبو یره قدر نوح علیه السلامك قومی هر قدر سؤاللر که نوح علیه السلامدن ایتدیلر
همان اول سؤاللری پیغمبرمز علیه السلامك قومنك سؤاللری ایدی بونلرك جوابی نوح علیه
السلامك قومنه ویریلان جوابدر بر سؤالدن غیریکه آنی نوح علیه السلامك قومی ایتمش

انجق مکه کافرلری ایتمش ایدی یعنی دیدیلر که قرآن اللهك کلامی دکلدر اشبو دعوالرینك
جوابی کاه جکدر شو نظمله که (ام یقولون افتراه قل ان افتریته فعلی اجرامی وانا بریء
مما تجرمون) ت ای محمد دیرلرمی محمد یلان باغلادی قرآنی دیکل اکر بن یلان
باغلامش اولسم پس بنم اوزریمه‌در بنم کناهم و بن بری‌یم سزك کناه ایشلمککزدن * ف
شاه ولی الله رحمه الله دیرکه اشبو جمله زیاده قیلندی نوحك قصه‌سنك اراسنده تاکه تنبیه
اوله که مکه مشرکلرینك حالی نوحك قومنك حالنه مطابقدر * ف نوح علیه السلام
کتاب کتورمشدیکه آنك قومی مکه کافرلری کبی افترا جیسن دیمه‌لر (واوحی الی نوح
انه لن یؤمن من قومك الا من قد آمن فلا تبتئس بما کانوا یفعلون) ت و وحی اولندی
نوحك جانبنه که البته ایمان کتوره‌جك دکل سنك قومکدن مکر اول کمسنه که ایمان
کتوردی پس غم یمه اول شی سببیله که ایشلدیلر (واصنع الفلك باعیننا ووحینا ولا
تخاطبنی فی الذین ظلموا انهم مغرقون) ت و یاپسه قاییغی بزم حضورمزده و بزم امریمزله
و سوز سویله بکا اول کمسنه‌لرك بابنده که کوتو ایش ایشلدیلر البته آنلر غرق اولنه‌جقدرلر
(ویصنع الفلك وکلما مر علیه ملأ من قومه سخروا منه قال ان تسخروا منا
فانا نسخر منکم کما تسخرون) ت و یاپه‌ردی نوح قاییغی و هر قچانکه اوغراسه شو قاییق
اوزرینه بر کروه نوحك قومندن مسخره ایدرلر ایدی نوحی دیدی نوح علیه السلام
اکر مسخره ایدرسکز بزی پس بزدخی مسخره ایدرز سزی نیجه که سز مسخره ایدرسکز * ف
کافرلر کولرلر ایدیکه قاییغی سنی قراده غرق اولمدن حفظ ایدر و نوح علیه السلام انلره کولرلر
ایدیکه اولوم باشلری اوزره طورمشدر و کافرلر بو سوزی ایشیدنجه زیاده کولرلر ایدی
(فسوف تعلمون من یأتیه عذاب یخزیه ویحل علیه عذاب مقیم) ت پس البته بیلورسکز
اول کمسنه‌لریکه کلور آکا بر عذابکه رسوا ایدر آنی و واقع اولور آنك اوزرینه ابدی اولان
عذاب (حتی اذا جاء امرنا وفار التنور قلنا احمل فیها من کل زوجین اثنین واهلك الا من سبق
علیه القول ومن آمن وما آمن معه الا قلیل) ت اشبو معامله‌ده اولدی اول وقته قدرکه
کلدی بزم امریمز و قایندی تنور (یعنی اللهك طارغنلغی تنوری) دیدك قالدر قاییغه
هر برجنسدن ایکی کمسنه بری ارکك و بری دیشی و قالدر کندو آدملریکی مکر اول کمسنه‌یی
که کچدی آنك اوزرینه قضا (یعنی نوحك قاریسی و اوغلی کنعان) و قالدر مسلمانلری
قاییغه و ایمان کتورمدی آنکله مکر آز کمسنه‌لر * ف هر بر جانورکه الله سبحانه آنك
نسلنك بقاسنی مقدر قیلمشدی آنلردن بر ارکك و بر دیشی قاییغه آلندی و نوح علیه السلام
عیالندن اوغلی کنعان و آنك اناسی غرق اولدیلر و اوچ اوغلی کندو ایله برابر نجات بولدیلر

وجمله آدمیلرآنلرك نسلندندر و تنوردن حضرت نوحك اونده ایدی طوفانك نشانی بو ایلمش ایدیکه وقتاکه اشبو تنوردن صو قاینایه اولوقتده قایغه بنه‌سکز (وقال ارکبوا فیها بسم الله مجریها ومرساها ان ربی لغفور رحیم) ت ودیدی نوح بنه‌سکز قایغه الله‌ك ادیله درا شبو قایغك کیتمسی وآنك طورمسی البته بنم ربم یارلغیجیدر واسرکیجیدر (وهی تجری بهم فی موج کالجبال ونادی نوح ابنه وکان فی معزل یا بنی ارکب معنا ولاتکن مع الکافرین) ت واشبو قایق کتوردی آنلری طاغلر کبی اولان طالغه‌لرده وچاغردی نوح کندو اوغلنی واوغلی ایسه نوحدن آیرو ایدی ای بنم اوغلم بن قایغه بنمله و اولمه کافرلر ایله (قال سآوی الی جبل یعصمنی من الماء قال لاعاصم الیوم من امر الله الا من رحم وحال بینهما الموج فکان من المغرقین) ت دیدی صغنورم بر طاغ جانبنه که صاقلرنی شو طاغ صودن دیدی نوح صاقلیجی یوقدر بو کونده الله‌ك عذابندن مکر اول کمسنه‌که رحم ایتدی اکا الله کلدی آنلرك اراسنه طالغه پس اولدی غرق اولانلردن ٭ف طوفان کونده صو اول قدر طغیان ایتدیکه یوکسك اولان طاغلرك باشنده اوزون اولان آغاجلردخی صوده باتمش اولدی شویله‌که اوچان قوشلره دخی قونه‌جق یر قالمدی وقایقده‌کی قوشلر و حیوانلردن بشقه‌لری هلاك اولدی (وقیل یا ارض ابلعی ماءك ویا سماء اقلعی وغیض الماء وقضی الامر واستوت علی الجودی وقیل بعدا للقوم الظالمین) ت ودینلدی ای یر یوتی ویر کندو صویکی وای کوك صاقله کندیکی یغموردن وکسلدی صو طوفانك وغرقك ایشی قضا اولندی وقرار طوتدی قایق جودی طاغی اوزرینه ودینلدی هلاك اولسون کوتو ایشلی اولان کروهلره ٭ف قرق کون کوکدن بری برینك ارقه‌سی صره یغمور یاغدی ویردن صو قاینادی التی آیدنصکره طاغلرك باشی کوزکدی وقایق شام مملکتنده بولنان جودی آدلو طاغ اوزرنده قرار بولدی (ونادی نوح ربه فقال رب ان ابنی من اهلی وان وعدك الحق وانت احکم الحاکمین) ت وچاغردی نوح کندو ربنی پس دیدی ای بنم ربم تحقیق بنم اوغلم بنم عیالمدندر والبته سنك وعده‌ك طوغریدر و سن حکم ایدیجیلرك زیاده عدل ایدیجیسی سن ٭ف یعنی بر قارم هلاك اولدی ایمدی اوغلمی دخی دیلرسن هلاك ایت ودیلرسن نجات ویر امر سنکدر (قال یا نوح انه لیس من اهلك انه عمل غیر صالح فلا تسئلن ما لیس لك به علم انی اعظك ان تکون من الجاهلین) ت دیدی ای نوح البته اول دکلدر سنك اهلکدن که آنك ایشلری یرامزدر پس سؤال ایتمه بندن بر شیدن نسکه یوقدر سنکچون آنی بیلمك البته بن نصیحت ایدرم سکاکه احتراز ایده‌سن جاهللردن

اولمقدن ٭ف آدمی اشبو شیدن سؤال ایدرکه آنی بیلمزلیکن اکر سؤال ایتدیکی کمسنه سؤاله راضی ایسه‌ده یادکلی وا کر سؤال ایتدیکی کمسنه سؤال اولنان شیئه راضی دکل ایدیکین بیلوب سؤال ایدرسه شو سائل جاهللردندر (قال رب انی اعوذ بك ان اسئلك ما لیس لی به علم والا تغفرلی وترحمنی اکن من الخاسرین) ت دیدی ای بنم ربم البته بن صغنورم سکا آندن که سؤال ایدم سندن اول برشیئی که یوقدر بنم ایچون آنی بیلمك وا کر یارلغمزسك بنی واسرکمزسك بنی اولورم زیان ایشلیلردن ٭ف حضرت نوح توبه ایتدی ولکن دیمدیکه بوندن بویله خطا ایتم زیرا که اشبو کبی دیمکده ادعا اولور قوللك بو مثللو ادعایه نه قدرتی واردر بلکه الله سبحانه آنك اسرکمسین طلب ایده وصاقلمسین ایسته‌یه‌که بندن شویله خطا بردخی صدور ایتمسون (قیل یا نوح اهبط بسلام منا وبرکات علیك وعلی امم ممن معك وامم سنمتعهم ثم یمسهم منا عذاب الیم) ت دینلدی ای نوح اشاغی این سلامتله بزم جانبمزدن وسنك اوزریکه ولان برکاتله و ینه اول امتلر اوزرینه که سنکله سفینه ده برابر اولانلردن و بر قاچ امتلر واردرکه (یعنی آنلرك نسلندن برازامتلر پیدا اولورکه) منفعت ویررز آنلره دنیاده صکره طوتر آنلری بزم جانبمزدن دردو یریجی اولان عذاب ٭ف الله سبحانه تسلی بیوردیکه بردخی انسانك جمله‌سی اوزرینه عمومی هلاك کلمیه‌جکدر مکر قیامت کوننده اول بعض فرقه‌لره هلاك اوله‌جقدر (تلك من انباء الغیب نوحیها الیك ما کنت تعلمها انت ولا قومك من قبل هذا فاصبر ان العاقبة للمتقین) ت اشبو قصه غیب خبرلرندندرکه وحی کوندررز آنی سنك جانبکه سن دکلدك آنی بیلیجی ونه سنك قومك بوندن اول پس صبر ایت البته عاقبت صاقننلر ایچوندر (والی عاد اخاهم هودا قال یا قوم اعبدوا الله ما لکم من اله غیره ان انتم الا مفترون) ت وکوندردك عاد قومنه آنلرك قرنداشی هودی دیدی ای بنم قومم عبادت ایدك الله سبحانه‌یه یوقدر سزکچون هیچ بر معبود اللهدن غیری سز دکلسکز مکر یلانجیلر (یا قوم لا اسئلکم علیه اجرا ان اجری الا علی الذی فطرنی افلا تعقلون) ت ای بنم قومم ایستمم سزدن اشبو احکامی ایرشدرمك اوزرینه بر مزد بنم مزدم دکلدر مکر اول کمسنه اوزرینه‌که یراتدی بنی آیا فکر ایتمزمیسکز (ویا قوم استغفروا ربکم ثم توبوا الیه یرسل السماء علیکم مدرارا ویزدکم قوة الی قوتکم ولا تتولوا مجرمین) ت وای بنم قومم یارلغمق طلب ایدك کندو ربکزدن صکره کیرودونکز آنك جانبنه تا کوندره بولودی سزك اوزریکزه دوکیجی اوله‌رق وزیاده قیله سزکچون قوتکزه قوتی ویوز چویرمیکز کناه ایشلیلر اولوب

قالوا يا هود ما جئتنا ببينة وما نحن بتاركي آلهتنا عن قولك وما نحن لك بمؤمنين) ت ديديلر
اى هود كتورمدك بزه بر دليل و بز دكلز معبودلريمزى ترك ايديجى سنك سوزكله و بز دكلز
سكا اينانجى (ان نقول الا اعتراك بعض آلهتنا بسوء قال انى اشهد الله واشهدوا انى برئ
مما تشركون) ت بز ديمزز مكر اول شيئى كه ايرشدردى سكا بزم معبودلريمزك بعضى
بر ضررى ديدى البته بن شاهد ايدرم الله سبحانه يى و سز دخى شاهد اولك كه البته بن برى يم
اول شيدن نكه شريك قيلرسكز (من دونه فكيدونى جميعا ثم لا تنظرون) ت اللهدن غيرى
پس جركين فكر ايدك بنم حقمده حيله كزى صكره مهلت ويرميكز بكا (انى توكلت على الله
ربى وربكم ما من دابة الا هو آخذ بناصيتها ان ربى على صراط مستقيم) ت البته
بن تاپشوردم ايشمى الله اوزرينه بنم ربم و سزك ربكزدر يوقدر هيچ بر حيوان مكر
الله طوتيجيدر آنك آلننك توليرينى (يعنى آنك مالكيدر) البته بنم ربم طوغرو اولان
يول اوزرينه در * ف يعنى هر كسنه طوغرو يوله كيدوب اللهك امرينه امتثال
ايدرسه انى رحمتنه نائل قيلر (فان تولوا فقد ابلغتكم ما ارسلت به اليكم ويستخلف ربى قوما
غيركم ولا تضرونه شيئا ان ربى على كل شئ حفيظ) پس اكر يوز چويرسه كز البته ايرشدردم
سزه اول احكاملريكه كوندرلدم آنكله سزك جانبكزه و جانشين قيلر بنم ربم بر قومى كه سزه
غيردر (يعنى سزى هلاك ايدوب يريكزه سزدن غيرى بر قومى كتورر) و قادر اولمزسكز
هيچ بر ضرر ايرشدرمكه الله تعالى يه البته بنم ربم هر بر شيئى حفظ ايديجيدر * ف
يعنى اى كافرلر سز الله سبحانه نك پيغمبرينه هيچ بر ضرر ايرشدرمكه قادر اولمزسكز
زيرا كه الله سبحانه آنى حفظ ايدر (ولما جاء امرنا نجينا هودا والذين آمنوا معه برحمة منا
ونجيناهم من عذاب غليظ) ت وقتا كه كلدى بزم عذابمز نجات ويردك هوده و بيله اول
كسنه لره كه ايمان كتورديلر آنكله رحمتله بزم جانبمزدن و نجات ويردك آنلره قتى اولان
عذابدن * ف قتى اولان عذاب شودركه دنياده كلش ياخود آخرتك عذابندن
(وتلك عاد جحدوا بآيات ربهم وعصوا رسله واتبعوا امر كل جبار عنيد) ت واشبو
مذكوردر عاد قومنك باشنه كلن طاكديلر كندو ربلرينك آيتلرينى و عاصى اولديلر
آنك پيغمبرلرينه و تابع اولديلر هر بر متمرد اولان اونكو يعنى عناد اولان كسنه نك
امرينه (واتبعوا فى هذه الدنيا لعنة ويوم القيامة الا ان عادا كفروا ربهم الا بعدا لعاد قوم
هود) ت و بوندن صكره كتورلدى انلره اشبو دنياده لعنت و قيامت كوننده دخى (يعنى دنياده

ريح عقيم ايله معذب اولديلر و آخرتده دخى عذاب اليم كوره جكلردر) خبردار اولكه
البته عاد قومى كافر اولديلر كندو ربلرينه خبردار اول (رحمت الهيدن) ايراقلق اولسون
عاد قومنه چونكه هودك قوميدر * ف يعنى قيامت كوننده بو كسك اولان آوازايله دينوركه الا
بعدا الآية (والى ثمود اخاهم صالحا قال يا قوم اعبدوا الله ما لكم من اله غيره هو انشأكم من
الارض واستعمركم فيها فاستغفروه ثم توبوا اليه ان ربى قريب مجيب) ت وكوندردك
ثمود جانبنه قرنداشلرى صالحى ديدى اى بنم قوم عبادت ايدك الله سبحانه يه يوقدر سزكچون
هيچ بر معبود اللهدن غيرى الله پيدا ايتدى سزى يردن و آبادان ايتديردى سزه يرده پس يارلغمق
طلب ايديكز اللهدن صكره رجوع ايدك آنك جانبنه البته بنم ربم يقيندر دعا قبول
ايديجيدر (قالوا يا صالح قد كنت فينا مرجوا قبل هذا أتنهانا ان نعبد ما يعبد آباؤنا واننا
لفى شك مما تدعونا اليه مريب) ت ديديلر اى صالح البته اولدك بزم آرامزده بيوك اوله جغك
اميد اولنوردى بوندن اول (يعنى بز سنى عاقل اولورود بمزله متدين اولوب بيوكز اولورسن
ظن ايدرايدك) ايا منع ايدرميسن بزى بابالرمزك عبادت ايتدكلرى معبودلره عبادت
ايتمكدن و البته بزلر قورتلوا اولان شبهه ده يز اول شيدن نكه دعوت ايدرسن بزى آنك جانبنه
* ف يعنى سندن اميد طوتمشدق كه سن بزم بابالرمزك دينينى آشكار ايدوب رواج
ويره جكسن شمدى آنى سن محو و باطل قلمق ديلرسن (قال يا قوم ارأيتم ان كنت على بينة من
ربى وآتانى منه رحمة فمن ينصرنى من الله ان عصيته فما تزيدوننى غير تخسير) ت ديدى اى بنم
قومم بكا خبر ويرك كه اكر اولورسم بر دليل اوزرينه كندو ربمدن و ويرمش اوله بكا كندو
جانبندن رحمت پس كيم ياردم ايدر بكا اللهك عذابندن اكر عاصى اولهم اكا پس زياده قيلمزبنم
حقمده زيانكارلقدن غيرى (ويا قوم هذه ناقة الله لكم آية فذروها تأكل فى ارض الله
ولا تمسوها بسوء فيأخذكم عذاب قريب) ت واى بنم قومم شو ديشى دوه يى كوندردى الله
سزكچون بر نشانه پس قويو يرك آنى اوتلسون اللهك يرنده و ايرشدرميكز اكا هيچ بر ضرركه
اولوقتنده طوتار سزى يقين عذاب * ف صالح عليه السلامك قومى آندن معجزه طلب ايتديلر
الله سبحانه آنك دعاسيله طاشدن بر ديشى دوه طشره چيقاروب اول وقتده بر ياورى دخى
كتوروب طوغديغى ساعتده بويوب اناسنه برابر اولدى حضرت صالح عليه السلام
بيورديكه اكر اشبو دوه يه تعظيم ايدرسه كز دنياده سزه عذاب اولمز وقتاكه شو دوه صو ايچمكه
ويا اوتلمغه وارسه هر بر جانور آندن قچارايدى اول دوه كندو باشنه كيدردى اوتلغه بر كسنه
سورمز سزين و آنى هيچ بر كسنه صودن و اوتلاقدن سورمزدى (فعقروها فقال تمتعوا

فى داركم ثلاثة ايام ذلك وعد غير مكذوب) ت پس آنك بچاغنك طمرينى كسوب اولديرديلر
پس ديدى صالح يشاوسكز كندو اولريكزده اوچ كون اشبو وعده يلان اولميان وعده در (فلما
جاء امرنا نجينا صالحا والذين آمنوا معه برحمة منا ومن خزى يومئذ ان ربك هو القوى
العزيز) ت پس اول وقتده كالدى بزم بيورلديمز نجات ويردك صالحه وآنكله برابر مؤمن اولان
كيمسه لره رحمتله بزم جانبمزدن وينه نجات ويردك اول كونك رسوالغندن البته سنك ربك
قوتليدر غالبدر (واخذ الذين ظلموا الصيحة فاصبحوا فى ديارهم جاثمين) ت وطوتدى اول
كمسنه لريكه ظلم ايشلديلر قتى اولان آواز پس صبح ايتديلر كندو اولرنده اولو اوله رق كندو يوزلرى
اوزرينه ترس دوشديلر (كأن لم يغنوا فيها الا ان ثمود كفروا ربهم الا بعدا لثمود) ت
دير سن كه هيچ يوق ايديلر كندو اولرنده خبردار اول كه ثمود قومى كافر ايديلر كندو ربلرينه خبردار
اول كه (رحمت الهيدن) ايراقلق اولسون ثمود قومنه * ف دوه يى اولديردكلرى سببدن آنلر
اوزرينه عذاب اشبو طريقله اولديكه كيجه لين هيبتلى او يورايكن فرشته كاوب بويوكسك
آواز ايتدكده جكرلرى پاره پاره اولوب هلاك اولديلر (ولقد جاءت رسلنا ابراهيم بالبشرى
قالوا سلاما قال سلام فما لبث ان جاء بعجل حنيذ) ت وتحقيق كالديلر بزم رسوللرمز (يعنى
ملكلرمز) ابراهيمه سوينديرمكله ديديلر سلام ديدى ابراهيم آنلره سلام (يعنى ملائكه
حضرت ابراهيمه سلام عليك ديه رك سلام ويردكلرنده ابراهيم عليه السلام دخى عليكم
السلام ديدى) پس توقف ايتميوب آنلره كتوردى بريان بشمش بوزاغى * ف اشبو رسوللر بنجه
فرشته لر ايدى لوطك قومنك هلاكنه مأمور اولوب كيدرلر ايدى اوّل حضرت ابراهيم عليه
السلام يانته كالديلر وسوينديلر كه اشبو سنك قارك سارادن سكا براوغل الله سبحانه ويرسه
كركدر وساراننك اوغلى يوغيدى ابراهيم عليه السلام آنلرك ملك اولديغن اول بيلميوب آنلره
طعام كتوردى وآنلر يميوب بيورديلركه بز فرشته يز لوطك قومنى هلاك ايتمكه مأمورز (فلما راى
ايديهم لا تصل اليه نكرهم واوجس منهم خيفة قالوا لا تخف انا ارسلنا الى قوم لوط وامرأته
قائمة فضحكت فبشرناها باسحق ومن وراء اسحق يعقوب) ت پس چونكه كوردى آنلرك
اللرى ايرشمزاكا (يعنى بوزاغيه) چركين صاندى آنلردن وخاطرينه كتوردى آنلردن
بر قورقويى ديديلر (اى ابراهيم) قورقمه كه بزلر كوندرلدك لوطك قومى جانبنه * ف آنلر عذابه
مأمور اولسندن ابراهيم عليه السلامك قلبنه قورقو واقع اولدى وابراهيمك قاريسى
اياقده طورمشيدى پس كولدى (يعنى خوشلغى ولوطك قومى هلاك اولمق سببندن) پس

بشارت ويردك اكا اسحق طغوره جغيله واسحاقدن صكره يعقوب وجوده كله جكيله * ف
اشبو قورقو كيتمسندن حضرت سارا سوينوب كولدى پس الله سبحانه آنلره اشبو سوينكلرى
اوزرينه آنلرى اولاد احسان ايتمك بشيريله بردخى سويندردى (قالت يا ويلتى ءالد وانا عجوز
وهذا بعلى شيخا ان هذا لشىء عجيب) ت ديدى قارى اى بنم اوزريمه واى اولسون آيا بن
طغورر ميم وبن اختيارم واشبو بنم قوجه مدر زياده اختيار اولمش البته اشبو عجيب اولان
شيدر (قالوا اتعجبين من امر الله رحمت الله وبركاته عليكم اهل البيت انه حميد مجيد)
ت ديديلركه فرشته لر ايا تعجب ايدرميسن اللهك قدرتندن اللهك امر كسى وآنك بركتلرى سزلك
اوزركزه در اى ابراهيمك اهل بيتى البته الله محمود در بيوكدر (فلما ذهب عن ابراهيم الروع
وجاءته البشرى يجادلنا فى قوم لوط ان ابراهيم لحليم اواه منيب) ت پس وقتاكه كيتدى
ابراهيمدن قورقو وكالدى اكا سوينمك بزمله مجادله يه باشلدى لوطك قومنك حقنده تحقيق
ابراهيم حليم ايدى قورقوجى ايدى دونيجى ايدى الله سبحانه يه * ف حضرت ابراهيم حضرت
لوطى اشبو قومه كوندردى وقتاكه حضرت ابراهيم شو قوم اوزرينه عذابك وقوعنى
ايشتدى رحم ايدوب اصرار لغه باشلدى (يا ابراهيم اعرض عن هذا انه قد جاء امر ربك
وانهم آتيهم عذاب غير مردود) ديدك اى ابراهيم كچ ويرا اشبو (مجادله دن) البته حال
شودركه كالدى سنك ربكك عقوبتى والبته اشبو كروه كالهجكدر آنلره برعذابكه كيرو
دونيجى دكلدر (ولما جاءت رسلنا لوطا سىء بهم وضاق بهم ذرعا وقال هذا يوم عصيب)
ت ووقتاكه كالدى بزم ملكلرمز لوطك يانته غمكين اولدى آنلر سببيله وطارلدى قلبى آنلر
سببيله وديدى اشبو كون برقتى كوندر * ف ملائكه لر كوزل يوزلو توپسز صورتنده ايديلر
وشو قومك عادتى معلوم ايدى پس فتنه قورقوسى پيدا اولدى (وجاءه قومه يهرعون اليه
ومن قبل كانوا يعملون السيئات قال يا قوم هؤلاء بناتى هن اطهر لكم فاتقوا الله ولا تخزون
فى ضيفى أليس منكم رجل رشيد) ت وكالدى اكا آنك قومى چاپكلك ايدرك وبوندن اوّل
كوتو اولان ايشلرى ايشلر ايديلر لوط عليه السلام ديدى اى بنم قوم اشته بنم قزلرمدر (يعنى
نكاح ايدك بونلرى) بونلر زياده پاكدرلر سزكچون پس صاقنك اللهدن ورسوا ايتمك بنى
مسافرلرم حقنده آيا يوقميدر سزدن هيچ بركيشى كه رشد صاحبى اوله * ف فرشته لر لوط عليه
السلامك اوينه مهمان اولوب ايندكلر لوطك قومى آنلرى كوروب سرعتله كالديلر لوط عليه
السلام مهمانلرى صاقلمق وقومنه تسليم ايتمك ايچون آنلره كندى قزلرينى ويرمكى

قبول ایتدی لکن قومی قبول ایتمدی اول زمانده مسلمان قزی کافره نکاح ایتمك جائز ایدی
(قالوا لقد علمت ما لنا فی بناتك من حق وانك لتعلم ما نريد) ت دیدیلر البته بیلمشسن که
بو قدر بزم ایچون سنك قزلرك بابنده هیچ بر حاجتمز و البته سن بیلورسن بزم دیلدیکمز شیئی
(قال لو ان لی بكم قوة او آوی الی ركن شديد) ت دیدی لوط اگر بنم ایچون اولسیدی
سزکله مقابله کزده بر قوت یاخود صغنیدم زورلو اولان قومه ایدردم ایده جکمی (قالوا یا لوط
انا رسل ربك لن يصلوا اليك فاسر باهلك بقطع من الليل ولا يلتفت منكم احد الا امراتك
انه مصيبها ما اصابهم ان موعدهم الصبح اليس الصبح بقريب) ت دیدیلر ملکلر که بز سنك
ربکك رسوللری یوز البته ایریشه بیلمزلر سنك جانبکه پس کتور آلکندو آدملریکی گیجه‌دن بر پاره
گیجه‌و باقسون کیمسه سزدن هیچ بر کمسنه مکر سنك قارك (که اول آرقه‌یه باقوب) البته
ایریشور اکا اول شیکه ایرشدی شو گروهه آنلرك وعده ویرلمش وقتی صبحدر ایاد کلمی صباح
وقتی یقین * ف مکه معظمه صباح وقتنده فتح اولندی اولورکه اشبو اکا اشارت اوله
پیغمبر علیه السلامی سویندرمك ایچون (فلما جاء امرنا جعلنا عاليها سافلها وامطرنا
عليها حجارة من سجيل منضود) ت پس وقتا که کلدی بزم بیورلدیغز یصه‌دق شو کویلرك
یوقاریسن اشاغی و یاغدردق شو کوی اوزرینه بالچق وچامور دن یاپلمش طاشلری
بعضسی بعض اوزرینه قونلمشدی یعنی بری برینك آرقه‌سی صره کلوردی (مسومة
عند ربك وما هي من الظالمين ببعيد) ت نشانلنمشدی سنك ربکك یاننده ودکل شو طاشلر
کوتو ایشلیلردن ایراق (والی مدين اخاهم شعيبا قال يا قوم اعبدوا الله ما لكم من اله غيره
ولا تنقصوا المكيال والميزان انی اراكم بخير وانی اخاف عليكم عذاب يوم محيط) وگوندردك
مدین قومی جانبنه کندو قرنداشلری شعیبی دیدی ای بنم قومم عبادت ایدك الله
سبحانه‌یه بو قدر سزکچون بر معبود آندن غیری و نقصان قیلمیکز اولچوکزی وترازوکزی
البته بن کوریورم سزی راحتلکده و البته بن قورقرم اوزرکزه قوشادیجی (یعنی هلاك
ایدیجی) اولان کونك عذابندن (ويا قوم اوفوا المكيال والميزان بالقسط ولا تبخسوا
الناس اشياءهم ولا تعثوا فی الارض مفسدين) ت وای بنم قومم تمام ایدك اولچوکزی
وترازوکزی انصافله و نقصان ایرشدرمیکز آدملره آنلرك شیلرینی و کوتولك ایتمیکز یرده
فساد ایدرك * ف دیلدیکه یانلرنده امانت قونلمش آقچه‌لرك اطرافنی یونوب خیانت ایدرلر

ایدی

ایدی (بقيت الله خير لكم ان كنتم مؤمنين) ت اللهك حلال ایتدیکی نفعی زیاده ایودر
سزکچون اگر مؤمن ایسه‌کز (وما انا عليكم بحفيظ) ت ودکلم بن سزك اوزرکزه صاقلیجی
(قالوا يا شعيب اصلوتك تامرك ان نترك ما يعبد آباؤنا او ان نفعل فی اموالنا ما نشاء انك
لانت الحليم الرشيد) ت دیدیلر ای شعیب آیا سنك نمازکمی بیوررسکا که ترك ایده‌لم بابالرمزك
عبادت ایتدکاری شیئی یاخود ترك ایده‌لم شونی که تصرف ایدرز کندو ماللرمزده دیلدیکمز
شیئی (یعنی اولچولرده ومیزانلرده ایتدیکمز اکسکلری) تحقیق سن حلیمسین وطوغری
معامله‌لیسن (مقصودلری استهزا ایدی) * ف جاهللرك عادتیدر که اگر ایو کمسنه‌لرك گوزل
ایشلرینی ایده‌مزلر ایسه‌لر آنلرك ایولکنی استهزا ایدرلر بو ایسه کفرك خصلتیدر (قال
يا قوم ارايتم ان كنت على بينة من ربی ورزقنی منه رزقا حسنا وما اريد ان اخالفكم الى
ما انهاكم عنه ان اريد الا الاصلاح ما استطعت وما توفيقی الا بالله عليه توكلت واليه انيب)
ت دیدی ای بنم قومم بکا خبر ویرك اگر بن اولسم بر دلیل اوزرینه کندو ربمدن و ویرمش اولسه
بکا کندو جانبندن گوزل اولان رزقی (یعنی حلالی پس نیجه سزك سوزلریکزی ایشیده بیلورم)
و دیلم بن که مخالفت ایده‌یم سزه مائل اولوب اول شی جانبنه که منع ایدرم سزی اندن (یعنی دیلم که
بن سزی ایو اولانك ایشنه امر ایده‌یم کندم ایشلیه‌یم والله اعلم) دیلم بن مگر گوزل اولان ایشی
قادر اولدیغم قدر ودکلدر بنم توفیقم مگر اللهك فضلیله آنك اوزرینه تاپشوردم امریمی و آنك
جانبنه قائدرم * ف یعنی اهل اللهك خصلتی اولدر که کافرلر آنلرك حقنده استهزا ایتمکندن
ناخوش اولمیوب آنلره کندو مقدورلری قدر نصیحت ایدرلر و حق دینه دعوت ایدرلر (ويا قوم
لا يجرمنكم شقاقی ان يصيبكم مثل ما اصاب قوم نوح او قوم هود او قوم صالح وما قوم لوط
منكم ببعيد) ت وای بنم قومم پیدا ایتمسون سزك حقکزده بکا دشمن اولمکز اشبو خصلتی که
ایریشه سزه اولشی مثلو که ایرشدی نوحك قومنه یاخود هودك قومنه یاخود صالحك
قومنه ودکلدر لوطك قومی سزدن ایراق (واستغفروا ربكم ثم توبوا اليه ان ربی رحيم ودود)
و یارلغمق دیلیك کندو ربکزدن صکره کیرو دونك آنك جانبنه البته بنم ربم امرکیجیدر دوست
طوتیجیدر (قالوا يا شعيب ما نفقه كثيرا مما تقول وانا لنراك فينا ضعيفا ولولا رهطك لرجمناك
وما انت علينا بعزيز) ت دیدیلر ای شعیب بز انلهم ایتمز چوغنی اول شینك که دیرسن و البته
بزلر کوریورزسنی بزم آرامزده قدرتسز و اگر اولمیدی سنك گروهك طاش قاتی ایدردك سنی

ودکاسن سن بزم یانمزده قدری اعلی (قال یا قوم ارهطی اعز علیکم من الله واتخذتموه
وراءکم ظهریا ان ربی بما تعملون محیط) ت دیدی ای بنم قومم ایا بنم قبیله می
زیاده عزیزدر سزلک یانکزده اللهدن وطوتدیکز الله تعالی نک امرینی ارقه کز طرفنه تحقیق
بنم ربم ایشلدیککز شیئی محیطدر (ویا قوم اعملوا علی مکانتکم انی عامل سوف تعلمون من
یأتیه عذاب یخزیه ومن هو کاذب وارتقبوا انی معکم رقیب) ت وای بنم قومم ایشلیکز
کندو طوریکز اوزرینه البته بن دخی عمل ایدیجیم چابک اولورکه بیلورسکز اول کمسنه یی که
کلورا کا بر عذابکه رسوا ایدر آنی و نه اول کمسنه یی که یلان دیجیدر پس منتظر اولک
البته بن سزکله منتظر اولیجیم (ولما جاء امرنا نجینا شعیبا والذین آمنوا معه برحمة منا
واخذت الذین ظلموا الصیحة فاصبحوا فی دیارهم جاثمین کأن لم یغنوا فیها الا بعدا لمدین
کما بعدت ثمود) ت واول وقتکه کلدی بزم عذابمز نجات ویردک شعیبه واول کمسنه لره که
ایمان کتوردیلر آنکله بیله رحمتله بزم جانبمزدن وطوتدی اول کمسنه لری که ظلم ایتدیلر قتی
اولان آواز پس اولدیلر کندو اولرنده جانسز دوشمش یره کوکس ویره رک چوکوب دیرسنکه
اصلا یوق ایدیلر اولرنده خبردار اول که (رحمت الهیدن) ایراقلق اولسون مدین ایچون
نیجه که ایراق اولدی ثمود (ولقد ارسلنا موسی بآیاتنا وسلطان مبین الی فرعون وملائه
فاتبعوا امر فرعون وما امر فرعون برشید) ت وکوندردک بز موسایی کندو نشانه لریمز ایله
وآیدین دلیل ایله فرعون وآنک قومی جانبنه پس تابع اولدیلر فرعونک امرینه وکلدی
فرعونک بیورلدیسی طوغری ویول اوزرینه (یقدم قومه یوم القیامة فاوردهم النار وبئس
الورد المورود) ت یدیجیلک ایدر قومنه فرعون قیامت کوننده پس کتورر آنلری جهنمه
ونه چرکین در اول یرکه آنلرا کا داخل اولورلر (واتبعوا فی هذه لعنة ویوم القیامة بئس الرفد
المرفود) ت وآنلرک ارقه سی صره کتوریلمش اولدی اشبو دنیاده لعنت وقیامت کوننده دخی
نه کوتو ویرلمش اولدی شو لعنت (ذلک من انباء القری نقصه علیک منها قائم وحصید) ت
اشبو مذکور اولان خبر کویلرک خبرلرندندر که حکایت ایدرز شو خبری سنک اوزرینه
شو کویلرک بعضسی قالوبدر وبعضسی کوکدن قوپمش اولوبدر * ف یعنی بعضسی اشبو
کویلردن قالمشدر وبعضسی بوش وخراب اولمش (وما ظلمناهم ولکن ظلموا انفسهم

فما اغنت عنهم آلهتهم التی یدعون من دون الله من شیء لما جاء امر ربک وما زادوهم غیر تتبیب)
ت وظلم ایتمدک آنلره ولیکن آنلر ظلم ایتدیلر کندو نفسلرینه پس دفع ایتمدیلر آنلردن آنلرک
معبودلری که چاغررلر ایدی آنلری اللهدن غیری هیچ برشی اول وقتده که کلدی سنک ربکک
بیورلدیسی وزیاده قیلمدیلر آنلره هلاک اولمدن غیری (وکذلک اخذ ربک اذا اخذ القری
وهی ظالمة ان اخذه الیم شدید) ت واشبو کبیدر سنک ربکک طوتمسی چونکه طوته
کویلری وآنلر ظلم ایشلی اوله لر البته اللهک طوتمسی شدتلودرد ردویریجیدر (ان فی ذلک
لآیة لمن خاف عذاب الآخرة ذلک یوم مجموع له الناس وذلک یوم مشهود) ت البته اشبو
سوزده نشانه واردر اول کمسنه ایچونکه قورقدی آخرتک عذابندن شو بر کوندرکه جمع
اولنورلر انده آدملر واشبو کون بر کوندرکه جمله حاضر اولورلر آنده (وما نؤخره الا لاجل معدود)
ت وکیرو قویمزز شو کونی مکر وقت معیننه دکین (یوم یأت لا تکلم نفس الا باذنه فمنهم شقی
وسعید) ت اول بر کونکه کاورد انشمز آنده بر کیمسه مکر اللهک اذنیله پس آنلرک بعضسی
بدبختلودر وبعضسی ایو بختلودر (فاما الذین شقوا ففی النار لهم فیها زفیر وشهیق) ت پس
اما اول کمسنه لرکه بدبختلو اولدیلر پس اوددهدرلر آنلرا یچون آنده اکسک اولان ویوکسک
اولان آوازلری واردر اشکک آوازی کبی (خالدین فیها ما دامت السموات والارض الا ما شاء
ربک ان ربک فعال لما یرید) ت ابدی اولورلر شو اودده کوکلرک بقاسی مدتنده ویرک
بقاسی مدتنده مکر اول وقتدن غیری که دیلیوبدر سنک ربک البته سنک ربک ایشلردیلدیکی شیئی
* ف اشبو آیتده احتمال ایدرکه ایکی معنی اوزرینه اوله بری شودرکه کافرلر اودده اولورلر اول
قدرکه کوکلر ویر دنیاده قایم ایدیلر مکر هرقدر زیاده دیلرسه سنک ربک وشو مقداری کندوسی
بیلور وبریسی اولدرکه آنلر اودده مکث ایدرلر نه قدرکه اول جهانک کوکی ویری قایم اولور مکر
الله سبحانه اکر دیلسه عذابی موقوف ایدر لیکن دیلدیکه عذاب موقوف اولیه اشبو معناده
الله سبحانه نک باقی اولمسنک اراسیله عبدک باقی اولمسنک اراسنده فرق معلوم اولدیکه اکرچه
بنده همیشه باقی اولورسه ده لیکن هر وقتنکه الله سبحانه دیلرسه عبدینی فنایه ویرر (واما الذین
سعدوا ففی الجنة خالدین فیها ما دامت السموات والارض الا ما شاء ربک عطاء غیر مجذوذ) ت
واما اول کمسنه لرکه ایو بختلو اولدیلر پس جنتده اولورلر ابدی اوله رق اول جنتده کوکلرک
ویرک بقاسی مدتنه دکین مکر اول وقتدن غیری که دیلدی سنک ربک بر عطادرکه آنلردن کسلمز

*ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه جنتده و جهنمده قالمق مدتی کوکلرڭ و یرڭ مدتلرینڭ دوامی کبیدر دنیاده و اکر برز یاده ونقصان اولورایسه اللهڭ دیلسنده در هیچ برکسڭ فهمنه صغمز حاصلی دائم اولمغی یاندر چوق بلیغ اولان وجهله (فلا تك فی مریة مما یعبد هؤلاء ما یعبدون الا کما یعبد آباؤهم من قبل وانا لموفوهم نصیبهم غیر منقوص) ت پس اولمه سن شکده آندنکه عبادت ایدرلر اشبو کروهلر عبادت ایتمزلر مکر نیجه که عبادت ایتدیلر آنلرڭ بابالری بوندن اول والبته بزلر تمام ایرشدیرورز آنلره آنلرڭ پایلرینی نقصانسز یعنی عذابدن حصه لرینی (ولقد آتینا موسی الکتاب فاختلف فیه ولولا کلمة سبقت من ربك لقضی بینهم وانهم لفی شك منه مریب) ت و ویردك موسایه توراتی پس اختلاف واقع اولدی انده واکر اولمسیدی سابقده کچن برسوز (یعنی آنلرڭ عذابی قیامته تأخیرا ولنمسی سبقت ایتمیدی) سنڭ ربکدن البته فصل اولنوردی آنلرڭ اراسنده والبته آنلر قوتلوا اولان شبهه ده درلر *ف یعنی آنلره کتاب ویردك یول کوسترمکچون لیکن آنلر آنی فهم ایتمکده اختلاف ایتدیلر و بو قاروده مقدر اولدیکه دنیاده طوغرو و یلان بربرندن ایریلوب واشکاره اولوب فیصل اولمیه (وان کلا لما لیوفینهم ربك اعمالهم انه بما یعملون خبیر) ت والبته هر بر کسنه شول وقتکه بعث اولنور و یرتمامیله آنلره سنڭ ربك آنلرڭ عمللرینڭ جزاسین البته الله اول برشیکه ایشلرلر بیلیجیدر (فاستقم کما امرت ومن تاب معك ولا تطغوا انه بما تعملون بصیر) ت پس محکم اول نیجه که امر اولندڭ سن و بنه اول کسنه لرکه توبه ایتدیلر سنکله برابر و کچمیکز حددیکزدن البته الله اول شیکه ایشلرسکز کوریجیدر آنی (ولا ترکنوا الی الذین ظلموا فتمسکم النار وما لکم من دون الله من اولیاء ثم لا تنصرون) ت و میل ایتمیکز اول کسنه لرڭ جانبنه که ظلم ایتدیلر اول وقتده ایریشور سزه اود و یوقدر سزکچون اللهدن غیری هیچ دوستلریکز صکره یاردم اولنمزسکز (واقم الصلوة طرفی النهار وزلفا من اللیل ان الحسنات یذهبن السیئات ذلك ذکری للذاکرین) ت و قیام ایله نمازه کوندزڭ هر ایکی جانبنده و بر قاچ ساعتنده کیجه نڭ البته ایو ایشلر (یعنی کوزل طاعتلر) کیدررکناهلری اشبو نصیحتدر نصیحت قبول ایدیجیلر ایچون (واصبر فان الله لا یضیع اجر المحسنین) ت و صبر ایت البته الله ضائع ایتمز ایو ایشلیلرڭ ثوابنی *ف ایو ایشلر کناهلری اوچ طریقله کیدررلر بری اولدرکه هر کسنه که ایو ایشلر ایتسه آنڭ کناهلری عفو اولنور و بری شودرکه هر کسنه که ایولك خصلتی طوتسه شو ایولك سببیله چرکین اخلاقڭ عادتی آندن کیدرور بری شودرکه

هر بر مملکتده که ایو ایشلرڭ رواجی اولور شو مملکتده هدایت آرتار و ازغینلق محو اولور لیکن اول اوج برده ایولك غالب اولمق لازمدر هر قدر چولڭ زیاده اولسه اول قدر صابون لازمدر (فلولا کان من القرون من قبلکم اولوا بقیة ینهون عن الفساد فی الارض الا قلیلا ممن انجینا منهم واتبع الذین ظلموا ما اترفوا فیه وکانوا مجرمین) ت پس نیچون اولمدی شول امتلردن که سزدن اول وار ایدیلر عقل صاحبلری که نهی ایدهلر کوتو ایشلردن یر یوزنده مکر آز کیمسه اول کروهدنکه (فساددن نهی ایتملریله خلاص ایتدك آنلرڭ اراسندن و تابع اولدیلر نفسنه ظلم ایدن کیمسنه لر اول شیئه که راحتلك و یرلدی آنده (یعنی دنیا لذتنه مشغول اولانلر) کناه ایشلی اولدیلر *ف یعنی اکر ایو ایشلیلر بر دیارده چوق اولسه لر ایدی اول دیارڭ قومی هلاك اولمز ایدی مکر ایو ایشلیلر از ایدیلر پس کندولری نجات و یرلدیلر (وما کان ربك لیهلك القری بظلم واهلها مصلحون) ت و هر کز دکلدر سنڭ ربك هلاك ایده کویلری ظلم اله اول کویلرڭ اهلی ایو ایش ایشلرایکن (ولو شاء ربك لجعل الناس امة واحدة ولا یزالون مختلفین) ت واکر دیلسیدی سنڭ ربك قیلوردی آدملری بر ملت و انلر ایسه اختلاف اوزره اولقدن زائل اولمازلر (الا من رحم ربك ولذلك خلقهم وتمت کلمة ربك لاملئن جهنم من الجنة والناس اجمعین) ت مکر اول کسنه لر (اختلاف ایتمیوب دین حقنده اتفاق اوزره قالدیلر) که اسرکدی انلری سنڭ ربك و اشبو اختلاف ایچون یراتدی انلری و تمام اولدی سنڭ ربکڭ سوزی که البته طولدیرم جهنمی جمله جندن و انساندن (وکلا نقص علیك من انباء الرسل ما نثبت به فؤادك وجاءك فی هذه الحق وموعظة وذکری للمؤمنین) ت و هر برشیئی بیان ایدرزسکا کچمش پیغمبرلرڭ خبرلرندن اول شیکه ثابت قیلرز شو خبر ایله سنڭ قلبکی و کلدی سکا اشبو سورهده طوغرو اولان سوز و نصیحت و یادده طوتیله جق شی مسلمانلر ایچون (وقل للذین لا یؤمنون اعملوا علی مکانتکم انا عاملون وانتظروا انا منتظرون) ت و دیکل اول کسنه لره که ایمان کتورمزلر ایشلیڭ کندو طورکز اوزرینه البته بزلر ایشلرز و منتظر اولکز والبته بزلر منتظرلرز (ولله غیب السموات والارض والیه یرجع الامر کله فاعبده وتوکل علیه وما ربك بغافل عما تعملون) ت والله ایچوندر کوکلرده و یرده اولان غیبی بیلمك و انڭ جانبنه کیرو دوندریلور ایشلرڭ کلیسی پس عبادت ایت و ایشکی

تاپشورانك اوزرينه ودكادرسنك دبلك خبرسزاواشيدنكه ايشلرسكز

(سورة يوسف مكية مائة واحدى عشرة آية) ت يوسف سورهسى مكهده نازل اولمش يوز اون بر آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(باغشلايجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم)

(الر) ت الله أعلم (تلك آيات الكتاب المبين) ت اشبو آيتلر آيدين اولان كتابك آيتلريدر (انا انزلناه قرآنا عربيا لعلكم تعقلون) ت تحقيق بز اشاغى كوندردك انى عربى قران اولهرق اوله كه سزلر بيلهسكز وتفكر ايدهسكز (نحن نقص عليك احسن القصص بما اوحينا اليك هذا القرآن وان كنت من قبله لمن الغافلين) ت بزلر حكايه ايدرز سكا قصهلرك زياده كوزلنى كه وحى ايتديكمز سببيله سنك جانبكه اشبو قرآنى وحالبوكه سن اشبو سورهنك نزولندن اول (بوقصهدن) خبرسزلردن ايدك (اذ قال يوسف لابيه يا ابت انى رايت احد عشر كوكبا والشمس والقمر رايتهم لى ساجدين) ت ذكر ايت اولوقتيكه ديدى يوسف كندو باباسنه اى بنم بابام بن دوشمده كوردم اون بر يلدزى وكونشى وآيى بكا سجده ايدرلر (قال يا بنى لا تقصص رؤياك على اخوتك فيكيدوا لك كيدا ان الشيطان للانسان عدو مبين) ت ديدى اى بنم اوغلجغم بيان ايتمه اويقوكى كندو قرنداشلريكه فكر ايدرلر سنك حقكده برحيله البته شيطان آدمه اشكاره دشمندر *ف يعنى تعبيرى ظاهردر مجرد ايشتمكله معلوم ايدينورلر آنلر اون بر قرنداشى ايديلر و برى باباسى ايدى وبرى اناسى ايدى پس انلر يوسفه محتاج اولیسر پس شيطان قرنداشلرك قلبلرينه حسد القا ايدهجكدر (وكذلك يجتبيك ربك ويعلمك من تاويل الاحاديث ويتم نعمته عليك وعلى آل يعقوب كما اتمها على ابويك من قبل ابراهيم واسحق ان ربك عليم حكيم) ت ونيجهكه بو اويقوبى سكا كوستردى اشبوكبى اختيار ايدرسنى سنك ربك واوكردرسكا حديثلرك تعبيرينى (يعنى اويقولرك تعبيرينى) وتمام ايدركندو نعمتنى سنك اوزريكه ويعقوبك اولادى اوزرينه نيجهكه تمام قلدى نعمتى سنك جدلرك اوزرينه بوندن اول جدلرك ابراهيم واسحق در البته سنك ربك بيلجيدر ايشى محكمدر *ف الله سبحانه حضرت يوسف عليه السلامى اختيار ايتمسنى حضرت يعقوب عليه السلام سجدهدن فهم ايتدى واحاديثى دخى تاويل ايتمك سجدهيه داخلدر وبالرى تعبير ايتمكى يوسفك ذهننك تازهلكندن وقوتندن وا كالياقتندن فهم ايتدى زيراكه

جوجقلقده اويوروياىى كوردى ونعمتك اتمامنده نفسنى كسرايچون كندو آدينى ذكر ايتميوب بابالرى حضرت ابراهيمى وحضرت اسحاقى عليهما السلام ذكر ايتدى (لقد كان فى يوسف واخوته آيات للسائلين) ت البته واردر يوسفك وآنك قرنداشلرينك قصهسنده نشانهلر سؤال ايدنلر ايچون *ف روايت اولندىكه قريش يهوددن سؤال ايتديلركه بزه برشى اوكردككه بز آنى صنعهمق ايچون محمددن سؤال ايدهلم يهودلر ديديلركه آندن سوال ايدككه ابراهيم عليه السلامك وطنى شام ايدى آنك اولادى بنى اسرائيله نه اولديكه آنلر شامده اولميوب مصره كلشديلركه موسايه فرعون ايله غوغايه امر اولندى جوابلرنده اشبو سوره نازل اولمش الله سبحانه بيوردى كه قريشه نشانلر واردر شويله كه يوسفك قرنداشلرى يوسفه حسد ايتديلر واطاعت قبول ايتمديلر آخرده الله سبحانه آنلرى يوسفه محتاج قلدى وبونلر كبى يهودلر حسد ايتمك سببندن خراب اولديلر وقريش ايسه كندو برادرلرينى وطنلرى اولان مكهدن اخراج ايتديلر اشبو حسد ايچون انلرى انك اننده هلاك ايتدى (اذ قالوا ليوسف واخوه احب الى ابينا منا ونحن عصبة ان ابانا لفى ضلال مبين) ت اولوقتكه ديديلر يوسف وآنك حقيقى اولان برادرى زياده سوكيلودر بزم بابامزه بزدن وحالبوكه بزبر جماعتز البته بزم بابامز آشكاره خطادهدر *ف يعنى بزلر چتين ايشلرك وقتنده ايشه يرارز وآنلر جوجقدرلر برايشه يرامزلر برقرنداشلرى بنيامين يوسفك حقيقى قرنداشى ايدى وقلانلرى اوكى قرنداش ايديلر (اقتلوا يوسف او اطرحوه ارضا يخل لكم وجه ابيكم وتكونوا من بعده قوما صالحين) ت اولدريكز يوسفى ياخود آتى ويرك انى معلوم اولمين بريره كه خالى اوله سزكچون باباكز يوزلمسى واولهسكز بوندنصكره ايو ايشلو اولان كروه يعنى توبه ايدك (قال قائل منهم لا تقتلوا يوسف والقوه فى غيابت الجب يلتقطه بعض السيارة ان كنتم فاعلين) ت ديدى برى آنلردن اولديرميكز يوسفى وآتى ويركز آنى قرانقو برقيويه تا كه اله انى مسافرلرك بعضسى اكرسز اولسهكز برايش ايديجى (قالوا يا ابانا ما لك لا تامنا على يوسف وانا له لناصحون) ت ديديلر اى بزم بابامز نه درسنك حالككه امين ظن ايتمزسن بزلرى يوسف اوزرينه حالبوكه بزلر اكا شفقتلو خيرخواهز (ارسله معنا غدا يرتع ويلعب وانا له لحافظون) ت كوندر انى بزسله برابر يارين تا كه بوييه واوينسهيه والبته بزلر انى حفظ ايدرزچونكه كندولر قيونلرى اوتلاتمق ايچون هركون بيانه كيدرلر ايدى بو وسيله ايله يوسفى دخى برابر الهجق اولديلر (قال انى ليحزننى ان تذهبوا به واخاف ان ياكله الذئب وانتم عنه غافلون) ت ديدى بنى غملنديرركتورورسكز

انی وقورقرم اندنكه بیه انی قورت وسزاندن خبرسز اوله‌سكز * ف یوسفك قرنداشلری یوسفی
قورت یدی بهانه‌سنی قلبلرنده ترتیب ایتمشلرایدی یعقوب علیه السلامك دخی قلبنه اشبو
قورت یمكدن قورقو كلمشیدی (قالوا لئن اكله الذئب ونحن عصبة انا اذا لخاسرون) ت

دیدیلر اكر بیسه انی قورت وبزلر برجماعتز البته بز اولوقتده زیان ایشلو اولورز (فلما ذهبوا به

واجمعوا ان یجعلوه فی غیابت الجب واوحینا الیه لتنبئنهم بامرهم هذا وهم لا یشعرون) ت

پس وقتا كه ایلتدیلر انی وقصد ایتدیلر كه صالیویره‌لر آنی برقرانقو قیویه و وحی كوندردك
آنك جانبنه كه البته سن خبردار قیلرسن آنلری آنلرك اشبو ایشلرینه وآنلر بیلمزلر (سنی)
* ف وقتا كه یوسفی قرنداشلری آلوب كتدیلر پس یولده نه اولدی الله سبحانه بیان ایتمدی
اول سببدنكه شو ماجرا بیانه لایق دكل كه آنلر یولده یوسفه نه ایتدیلر اوردیلر وفنا سوزلری
سویلدیلر انه اغلدیغنه رحم ایتدیلر ونه افغانته قولاق قویدیلر صكره قیویه آتدیلر یوسف دخی
قیونك كناریني طوتوب طوردی پس آنی برایپله باغلیوب قیویه صارقیدوب یاری یولده ابی
صالیویردیلر یوسف صویه دوشدكده برطاش اوزرینه اكاشدی وقرنداشلری كوملكنی
بدنندن چیقاروب قیویه چیلاق صالیویردیلر ایدی اولوقتده الله سبحانه‌دن بشارت ایرشدیكه

البته سن بروقت اولوركه انلری خبردار قیلرسن آنلرك اشبو ایشلرینه وآنلر بیلمزلرسنی (وجاؤا

اباهم عشاء یبكون) ت وكلدیلر كندو بابالرینك اوكنه كیجه وقتنده آغلیه‌رق (قالوا یا ابانا

انا ذهبنا نستبق وتركنا یوسف عند متاعنا فاكله الذئب وما انت بمؤمن لنا ولو كنا صادقین) ت

دیدیلر ای بزم بابامز بز شروع ایتدك بربریزله قوشمغه وسكرتمكه وبراقدق یوسفی كندو
اثوابمزك یاننده پس یدی آنی قورت وداكاسن سن اینانیجی بزه واكرچه اولسقده طوغرو

دییجیلر (وجاؤا علی قمیصه بدم كذب قال بل سولت لكم انفسكم امرا فصبر جمیل والله

المستعان علی ما تصفون) ت وكتوردیلر آنك كوملكی اوزرینه یلان قانی یعقوب دیدی

اویله دكل بلكه بزه‌دی سزه سزلك نفسكز برتدبیری پس بنم ایشم ایو اولان صبردر والله‌دن مدد
طلب ایدرم اولشی اوزرینه كه سز بیان ایدرسكز * ف یعنی كوملكی اوزره قان اولمغی آنلرك
یلان دیمكلری اوزرینه دلیل ایدی كه اكر قورت یوسفی یسه ایدی البته آنك كوملكنی دخی

برتارایدی (وجاءت سیارة فارسلوا واردهم فادلی دلوه قال یا بشری هذا غلام واسروه

بضاعة والله علیم بما یعملون) ت وكلدی برقافله پس كوندردیلر صقالرینی پس آتدی ویردی
دلوینی دیدی ای بشارت اولسون اشبو كنج برجواندر وقافله اهلی كیزلدیلر آنی برسرمایه‌در
دیو والله ایشلدكلری شیئی بیلیجیدر * ف یعنی وقتا كه یوسف قیودن چیقدقده صوبی

چكن كیمسنه آنك جمالنی كوردكده زیاده شاد اولوب چاغردیكه اشبو چوق یوكسك بهالیه
صاتله‌جق غلامدر والله سبحانه ایو بیلور ایشلدكلری شیئی شاید مراد شو اوله‌كه یهودلر
اشبو قصه‌یی توراده تبدیل ایتدیلر نیجه كه توریتده تبدیل ایتدیلر تا كه آنلرك بابالرینه عیب

كلمسون (وشروه بثمن بخس دراهم معدودة وكانوا فیه من الزاهدین) ت وصاتدی برادرلری

آنی ناقص بهایه برقاچ صایلش درهمه واولدیلر یوسفك بابنده زاهدلردن * ف ایكنجی
كون قرنداشلری قیویه واروب یوسفی بولدیلر قافله اهلی اوزرینه دعوی ایدوب وثابت
قیلوب اون سكز یكرمی درهمه صاتدیلر هربرینه ایكیشر درهم ایرشدی وبربرادرلری
كندو پاینی آلمدی صكره قافله اهلی مصره كیدوب یوسفی صاتدیلر حق سبحانه بودفعه
صاتلمسنی صریح بیوردی وكاه جكده صاتلمسنی ستر ایتدی لیكن اشارت ایله معلوم اولدیكه

بنه اوجوز بهایه صاتمشلر (وقال الذی اشتراه من مصر لامراته اكرمی مثواه عسی ان ینفعنا

او نتخذه ولدا وكذلك مكنا لیوسف فی الارض ولنعلمه من تاویل الاحادیث والله غالب علی

امره ولكن اكثر الناس لا یعلمون) ودیدی اول شخص كه آلدی یوسفی مصر اهلندن كندو

قاریسنه عزیز طوت آنك منزلنی اولوركه منفعت ویره بزه یاخود آلورز آنی اوغوللغه اشبو
كبی قرار ویردك یوسفه یرنده وتا كه اوكره‌تلم اكا اویقولرك تعبیرینی الله غالبدر كندو مرادی
اوزرینه ولیكن آدملرك چوغی بیلمزلر آنی * ف عزیز مصر یوسفی آلدی عزیز مصر پادشاهنك
وزیر مختاری ایدی ایدیلرامدی بوكیمسه یوسفی عقللو كوروب سائر قوللر كبی صاتیوب بلكه
اوغللر منزلنده بیلدی اشبو امیدا اوزره كه امورك اجراسنده بنم قائم مقامم اوله جقدر دیو
حقنده رعایت ایتمكه زیاده اهتمام بیوردی وحق سبحانه وتعالی یوسف علیه السلامی مكرم
ومعظم بیوروب مصرده اكا ثبات وقرار ویوكلك احسان بیوردی صكره یوسف سببیله
جمله بنی اسرائیلی مصرده معمور قلدی وهم الله سبحانه‌یه منظور ایدیكه یوسف سرداراولریله
و بیوكلریله صحبت ومجالست ایدوب رمز واشارت بیلمكنده مهارت وكمال حاصل قیله والله
سبحانه‌یه منسوب اولان علمك كمالنی بتون بتون بوله والله غالبدر یعنی یوسفك قرنداشلری

آنك ذلیل اولمسنی دیلدیلر لیكن شوایشی ایشلرنده یوسف اعلی اولدی (ولما بلغ اشده

آتیناه حكما وعلما وكذلك نجزی المحسنین) ت چقانكه ایرشدی یوسف كندو قوتنك

نهایتنه ویردك اكا حكمی وعلمی واشبو كبی جزا ویرز ایو ایش ایشلینلری * ف آتیناه حكما
یعنی ویردك اكا حكمی یعنی چتین ومشكل اولان امرلرك آچمه‌سنی وحل ایتمسنی كامل
عقلله وعلم ویردك یعنی شریعت علمنك ادراكنه ورؤیا تعبیرلرینه علم ومعرفت ویردك

(وراودته التی هو فی بیتها عن نفسه وغلقت الابواب وقالت هیت لك قال معاذ الله انه ربی

احسن مثوای انه لا یفلح الظالمون) ت وطلب ایتدی آنکه شو قاریکه یوسف آنك اونده ایدی
تا که کچوره یوسفی کندو نفسنی صاقلقدن وقپادی قاپولری ودیدی یوسفه کل اوکه سن دیدی
یوسف الله تعالی یه صغنورمکه شو شخص بنم صاحبمدر زیاده کوزل ایصمه‌دی بنم یریمی (یعنی
اکا خیانت ایده بیلم) البته نجات بولمز کوتو ایشلیلر * ف یعنی آنك ناموسنه نیجه کیره بیله‌یم
(ولقد همت به وهم بها لولا ان رای برهان ربه کذلك لنصرف عنه السوء والفحشاء انه من
عبادنا المخلصین) ت وقصد ایتدی شو قاری یوسفك جانبنه وقصد ایتدی یوسف آنك جانبنه
اکر کورمسه‌یدی یوسف ربسنك دلیلنی اوله‌جق شی اولوردی (دلیل شودرکه یوسف علیه
السلامه باباسی یعقوب علیه السلامك صورتی ظاهر اولدی پارمغنی اغزینه آلوب چینیه‌رك
شویله ایتدك تا که دونده‌لم یوسفدن کوتولکی وبی حیالغی البته بزم خالص قوللرمزدندر * ف
دینلدیکه یوسف علیه السلامه یعقوب علیه السلامك صورتی پارمغنی دیشلیه‌رك ظاهر اولدی
معلوم اوله که کناه خیالی کناه دکلدر واکر اولمش اولسه صغائردن اولور واصل کناهدن الله سبحانه
کندو پیغمبرینی صاقلامشدر (واستبقا الباب وقدت قمیصه من دبر والفیا سیدها لدا الباب قالت
ما جزاء من اراد باهلك سوءا الا ان یسجن او عذاب الیم) ت یوسف اندن قاچوب واول
ارقه‌سنجه قوشه‌رق قاپویه قدر کلدیلر ویوسفك کوملکن ارقه طرفندن چکوب یرتدی وبولدیلر
قارینك قوجه‌سنی قاپونك یاننده دیدی قاری دکلدر اول کسك جزاسیکه دیلدی سنك اهلکه
کوتولکی مکر اولدرکه حبسه آتیله یاخود دردویریجی عذاب (ایله عذاب اولنه) * ف یوسف
علیه السلام طشره چیقمق ایچون قاچدی وزلیخا آنی طوتمغیچون قوشدقده قاپو اوکونده
عزیزه راست کلدیلر (قال هی راودتنی عن نفسی وشهد شاهد من اهلها ان کان قمیصه قد
من قبل فصدقت وهو من الکاذبین) ت دیدی یوسف زلیخا بندن فاحشه طلب ایتدی
تا که بنی غافل قیله نفسمی حفظ ایتمکلکدن وشهادت ایتدی بر شاهد زلیخانك قبیله سندن
اکر اولسه یوسفك کوملکی یرتلمش اوك جانبندن پس اشبو قاری طوغرودر بدر ویوسف
یلانجیلردندر (وان کان قمیصه قد من دبر فکذبت وهو من الصادقین) ت واکر اولسه یوسفك
کوملکی یرتلمش آرقه جانبندن پس شو قاری یلانجیدر ویوسف کرچکلردندر * ف زلیخانك
اقربالرندن بر سودا امچوجق اشبو مضمونله شهادت ایتدی (فلما رای قمیصه قد من دبر قال
انه من کیدکن ان کیدکن عظیم) ت پس شو قارینك قوجه‌سی کوردی یوسفك کوملکی
یرتلمش دال طرفندن دیدی البته اشبو قضیه سزلك حیله کزدندر تحقیق سزلك حیله کز بیوکدر
(یوسف اعرض عن هذا واستغفری لذنبك انك کنت من الخاطئین) ت ای یوسف یوز چویر
اشبو ماجرادن (یعنی کیمسه یه اشکاره ایدوب سویله) وای قاری یارلغنمق طلب ایله کندو کناهك

ایچون البته سن اولدك کناه ایشلیلردن (وقال نسوة فی المدینة امرات العزیز تراود فتاها
عن نفسه قد شغفها حبا انا لنراها فی ضلال مبین) ت ودیدیلر بر قاچ قاریلر شهرده که عزیزك
قاریسی دوب ایشتمك ایدیور کندو جوانیله تا غافل ایده آنی کندو نفسنی حفظ ایتمکدن البته
یرایتمش آنك کوکلنده سومك یوزندن البته بزلر کورپورز آنی اشکاره ازغینلقده * ف یعنی
قول نه اوله که اشبو محبته قابل اولور (فلما سمعت بمکرهن ارسلت الیهن واعتدت لهن متکا
وآتت کل واحدة منهن سکینا وقالت اخرج علیهن فلما راینه اکبرنه وقطعن ایدیهن وقلن
حاش لله ما هذا بشرا ان هذا الا ملك کریم) ت پس وقتا که ایشتدی عزیزك قاریسی آنلرك
غیبت ایتمسنی آدم کوندردی آنلرك جانبنه وحاضرلدی آنلر ایچون بر مجلس وویردی آنلرك
هر بریسنه بر بچاق ودیدی ای یوسف طشره چیق شو قاریلر اوزرینه پس وقتا که کوردیلر
آنی بیولك بولدیلر آنی وکسدیلر کندو اللرینی ودیدیلر پاکدر الله دکلدر شو جوان انسان اشبو
شخص دکل مکر کرامی اولان ملکدر * ف زلیخا بچاغی آنلره میوه کسمکیچون ویرمشیدی
وآنلر دخی یوسفك حسننی کورد کده حواسلرین چالدروب چاقیلر ایله اللرینی کسدیلر
(قالت فذلکن الذی لمتننی فیه ولقد راودته عن نفسه فاستعصم ولئن لم یفعل ما آمره
لیسجنن ولیکونا من الصاغرین) ت دیدی (عزیزك قاریسی) اشبو شودرکه ملامت ایتدیکز
بکا آنك عشقنده والبته دوب ایشتمکلك ایتدم آنکله تا غافل ایدم آنی کندو نفسنی
حفظ ایتمکدن پس حفظ ایتدی کندوسنی واکر ایشلمز ایسه اول شیئی که امر ایتدم اکا البته
حبس اولنمش اولور والبته اولور رذیل اولانلردن * ف زلیخا شو قاریلرك حضورنده شویله
سوزی دیمش تا آنلر دخی یوسفه بیلدیره‌لر که حتی حضرت یوسف تورقوب قبول ایده
(قال رب السجن احب الی مما یدعوننی الیه والا تصرف عنی کیدهن اصب الیهن واکن من
الجاهلین) ت دیدی یوسف ای بنم ربم زندان زیاده سوکلیدر بکا اول شیدنکه چاغررلر بنی آنك
جانبنه واکر منع ایتمه‌سن بندن اشبو قاریلرك الداتمسنی میل ایدرم آنلرك جانبنه واولورم
جاهللردن (فاستجاب له ربه فصرف عنه کیدهن انه هو السمیع العلیم) ت پس قبول ایتدی
دعاسنی انك ربسی منع ایتدی اندن آنلرك الداتمسنی البته الله ایشیدیجیدر بیلیجیدر
* ف ظاهرجه معلوم اولورکه یوسف علیه السلام کندو دعاسیله حبسه دوشدی لیکن الله
سبحانه انك دعاسی اشبو مقدار قبول ایتدیکه انی قاریلرك الداتمسندن صاقلدی وحبسه
دوشمك انك حقنده مقدر ایدی ایکن ادمیچون لازمدرکه اضطراری وقتنده قورقوب کندویه
ضرر ویرن شیئی دعا ایتمیه کامل اولان ایواکی طلب ایده هر چند مقدر اولان وقوع بولسه ده
(ثم بدا لهم من بعد ما راوا الآیات لیسجننه حتی حین) ت صکره ظاهر اولدی اول جماعته آنلر

کوردکدنصکره نشانه لری که البته آنی حبس ایده لر بر مدته دکین * ف شاه ولی الله رحمه الله دیر
یعنی مشورت ایتدیلر که یوسفی حبسه قویه لرتا که خلقك اراسنده زلیخا تهمتدن بری اوله * ف
هرچند یوسف علیه السلامك طوغریلغی علامتلرین کوروب یقین ایتدیلرسه ده که قصور
زلیخاده در ینه یوسفی حبس ایتدیلر که زلیخادن بدناملغی زائل ایده لر یاخود یوسفی آنك نظرندن
ایراق ایده لر (وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانِ قَالَ اَحَدُهُمَا اِنِّي اَرَانِي اَعْصِرُ خَمْرًا وَقَالَ الْآخَرُ اِنِّي
اَرَانِي اَحْمِلُ فَوْقَ رَاْسِي خُبْزًا تَاْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبِّئْنَا بِتَاْوِيلِهِ اِنَّا نَرَيكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ) ت وداخل اولدیلر
یوسفله برابر حبسه ایکی یکیت دیدی آنلرك بریسی بن کندیمی کوریرم او یقوده که صقادم
شرابی (اوزوم صوینی) ودیدی آخری بن کوریرم قالدرمشم باشم اوزرینه اتمکی که ییور
قوشلر اول اتمکدن خبرویر بزلره آنك تعبیرندن که بز کوریورز سنی ایو ایشلیلردن * ف اول
کمسنه که شراب صقدیغنی کوردی پادشاهك شرابجیسی ایدی ایکنجیسی اتمکجیدی ایکن
عادتك خلافی کوردیکه آدمك باشندن قوشلر اتمك یرلر آنلرك هر ایکیسی پادشاهه زهر ویرمك
تهمتیله متهم اولوب حبس اولنمش ایدیلر آخرده اتمکجی اوزرینه ثابت اولوب اولدیرلدی
(قَالَ لَا يَاْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ اِلَّا نَبَّاْتُكُمَا بِتَاْوِيلِهِ قَبْلَ اَنْ يَاْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي اِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ
قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ) ت دیدی سزه هیچ برطعام کلمز که انکله سز
رزقلنورسکز مکر خبرویریرم سزه آنك تعبیرینی آندن اول که کاوره سزه اشبو تعبیر بکا بنم ربم
اوکرتدیکی شیلردندر تحقیق بن ترك ایتدم بر قومك مذهبین که ایمان کتورمزلر الله تعالی یه وانلر
آخرته کافردرلر * ف الله تعالی یوسفه حبس اولنمسنده شو حکمت قویمش ایدیکه آنك قلبی
کافرلرك محبتندن بتون بتون کسیله وانلردن ایراق اوله والله سبحانه نك علمی آکه ظاهر اولدی
ویوسف علیه السلام دیلدیکه اول رؤیا صاحبلرینه دین امرینی ایشتدیره صکره رؤیالرن تعبیر
ایده اشبو اجلدن انلره تلطیف خاطر بیوردی تا خاطرلری پریشان اولمیه وتوحید معجزه لرین
بیان ایتدی نیجه که انبیالرك طریقیدر که سؤال ایدن کیمسه نك جوابنی ویرمزدن اول دینی
بیان ایدرلر ومعجزه کوسترلر که طوغری اولدقلرینه دلالت ایتسون دیو اشبو اجلدن دیدیکه
طعام یدیککز وقتی تعبیر ایدرم یعنی طعام سزه کلمزدن اول که جکی وقتنی ونه لون طعام
اولدیغنی ایستر رؤیاده کورك ایستر ظاهرده اولسون بیان وعیان ایدرم (وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي
اِبْرَاهِيمَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا اَنْ نُشْرِكَ بِاللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ
وَلَكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ) ت وتابع اولدم بابالرم ابراهیم واسحق ویعقوبك مذهبلرینه
یراشمز بزلره که شریك قوشه لم الله سبحانه هیچ برشیئی اشبو توحید اللهك احسانندندر بزم اوزریمزه
وانسانلر اوزرینه ولکن ادملرك چوغی شکر ایتمزلر * ف یعنی بزلر اشبو دین اوزرینه اولدیغمز
جمیع عالم حقنده فضلدر تا که طوغری اولان یولی بزدن اوکرنه لر (يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ ءَاَرْبَابٌ

متفرقون

مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ اَمِ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ) ت ای بنم زندانده اولان ارقداشلرم ایا طاغنق معبودلرمی
ایودر یاخود غالب وواحد اولان اللهمی (مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ اِلَّا اَسْمَاءً سَمَّيْتُمُوهَا اَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ
مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِ اَمَرَ اَلَّا تَعْبُدُوا اِلَّا اِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ
اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) ت عبادت ایتمزسکز اللهدن غیری مکر برقاچ آدلره که آدلدیکز انلری
سز وسزلك بابالرکز نازل قیلمادی الله انك اوزره هیچ بردلیل ویوقدر بیورلدی ویرمك مکر اللهه
ایچون بیوردیکه عبادت ایتمیکز مکر کندویه (یعنی اللهه) اشبو طوغری اولان دیندر ولکن
ادملرك چوغی بیلمزلر (يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ اَمَّا اَحَدُكُمَا فَيَسْقِي رَبَّهُ خَمْرًا وَاَمَّا الْآخَرُ فَيُصْلَبُ فَتَاْكُلُ
الطَّيْرُ مِنْ رَاْسِهِ قُضِيَ الْاَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ) ت ای بنم حبسده اولان ایکی ارقداشم اما
سزلك بریکز پس صوارر کندو مولاسنه شرابی واما اوته کی پس دارده اصلوب یرلر قوشلر آنك
باشندن فیصل اولندی اول ایشکه آنك حقنده سؤال ایدرسکز (وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ اَنَّهُ نَاجٍ
مِنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَاَنْسَاهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ) ت ودیدی یوسف
اکا که ظن ایتدیکه نجات بولیجیدر شو ایکی ادمدن خاطریکه کتور بنی کندو مولاك یاننده
پس اونوتدردی اکا شیطان مولاسنك یاننده یوسفی ذکر ایتمکی پس قالدی یوسف حبسده
برقاچ ییللر * ف یوسف علیه السلام بیوردیکه سزلك بریکز اولدریله جك شو قنقیسی اولدیغین
بیان ایتمدی اشبو خلقلری کوزل اولمسندن ایدی الله سبحانه بیوردیکه برینك نجات
بولمسنی ظن ایتدی یعنی یقین ایتمدی پس معلوم اولدیکه تعبیر علم یقینیاتدن دکلدر ظنیاتدندر
مکر که پیغمبر برشیئی ظن ایده شو شکسز اولور یوسف علیه السلامه معلوم اولدیغندن اکا
سویلدیکه بنی ربکك یاننده ذکر ایت آنی شیطان اونوتدیردی زیرا که پیغمبرلرك کوکلی اسبابه
اعتماد ایتمك اوزره طورمسون اخر نیچه ییل حبسده قالدی اکثر کیمسه لر دیدیلر که یدی ییل
قالدی (وَقَالَ الْمَلِكُ اِنِّي اَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَاْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعَ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ وَاُخَرَ
يَابِسَاتٍ يَا اَيُّهَا الْمَلَاُ اَفْتُونِي فِي رُؤْيَايَ اِنْ كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ) ت ودیدی پادشاه بن او یقوده
کوردم یدی سمز اوکوز که یدی (ویوتدی انلری) یدی اریق اوکوزلر وینه کوردم یدی یشل
سنبل ویدی اخر قوری سنبلی ای جماعت جواب ویریکز بکا بنم او یقومك باننده اکر او یقولری
تعبیر ایدیجی ایسه کز (قَالُوا اَضْغَاثُ اَحْلَامٍ وَمَا نَحْنُ بِتَاْوِيلِ الْاَحْلَامِ بِعَالِمِينَ) ت دیدیلر
اشبو او یقو قارش مورش او یقودر دکلز بزلر قاریشق او یقولرك تعبیرینی بیلیجیلر (وَقَالَ
الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ اُمَّةٍ اَنَا اُنَبِّئُكُمْ بِتَاْوِيلِهِ فَاَرْسِلُونِ) ت ودیدی اول کمسنه که نجات بولدی
شول ایکی یکتدن وخاطرینه کتوردی برقاچ مدتدنصکره بن خبرویریرم سزه شو او یقونك

تعبیرینی پس کوندرلّنی * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه آنی یوسفك یاننه کوندردیلر کاوب
یوسفه دیدیکه (یوسف ایها الصدیق افتنا فی سبع بقرات سمان یأکلهن سبع عجاف وسبع
سنبلات خضر واخر یابسات لعلی ارجع الی الناس لعلهم یعلمون) ت ای یوسف ای طوغرو
دیمجی جواب ویر بزه شو اویقوده که یدی سمز اولان اوکوزی یدی انلری یدی اریق اوکوز
ویدی یشل سنبللری ویدی قوری سنبللری اوله که بن کیرودونم ادملرك جانبنه تا که انلر بیله لر
یعنی اوله که سنك قدر یکی بیله لر (قال تزرعون سبع سنین دأبا فما حصدتم فذروه فی سنبله الا
قلیلا مما تأکلون) ت دیدی یوسف اکین اکینیدی یل عادتکز اوزرینه پس اوراشیکه
بچرسکز قویویرلّنی کندو سنبلنده مکر ازیجغنی اولاشیدنکه یرسکز (ثم یأتی من بعد ذلك سبع
شداد یأکلن ما قدمتم لهن الا قلیلا مما تحصنون) ت صکره کلور اشبو یدی یلدن صکره یدی قتی
اولان یللر یرلر اول آلی قویدیغکز ذخیره یی اشبو یللر ایچون مکر از برشیئ که (احتیاط ایچون
(وتخم ایتمك ایچون) صاقلرسکز (ثم یأتی من بعد ذلك عام فیه یغاث الناس وفیه یعصرون) ت
صکره کلور شو یللردن صکره بریل که اشبو یلده یغمور کوندریلور ادملر اوزرینه وشو یلده
اوزم وغیریسنی صقارلر * ف اوزم صقمغی شراب یصمه یجیه بناء بیوردی ویدی یلك ذخیره سنی
سنبلنده آلیقویمقله امر ایتدی تا که یرده چوریمیه زیرا که یدی یل قحط اوله جقدر وشو ذخیره یی
اولوقتده دلك انلره یوره (وقال الملك ائتونی به فلما جاءه الرسول قال ارجع الی ربك فاسئله
ما بال النسوة اللاتی قطعن ایدیهن ان ربی بکیدهن علیم) ت دیدی پادشاه کتورلّکا یوسفی
پس وقتا که کلدی یوسفك یاننه پادشاهك قواصی دیدی یوسف کیرودون کندو اغاکن جانبنه
پس سؤال ایت اندن ندر شو قاریلرك حالی که کسدیلر اللرینی البته بنم ربم انلرك حیله بازلغنی
بیلیجیدر (یعنی زلیخا یوسفك پاکدامن اولمغنی اقرار ایتدیکی اوزره قاریلر شهادتلرین کیزلدیلر
والله اعلم) * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه وقتا که پادشاه رؤیانك اشبو تعبیرینی ایشتدی
مشتاق اولدی یوسفی کورمکه و یوسف علیه السلام ایسه برمدت توقف بیوردیلر تا تهمتدن
بری اولاسی ظاهر اوله * ف شو قصه یی ذکر ایدردیکه اول قاریلر حالا شاهدرلر اکر پادشاه
انلردن سؤال ایدرسه شو قاریلر دخی ظاهر ایدرلر که قصور کیمدندر (قال ما خطبکن اذ راودتن
یوسف عن نفسه قلن حاش لله ما علمنا علیه من سوء قالت امرأت العزیز الآن حصحص الحق
انا راودته عن نفسه وانه لمن الصادقین) ت دیدی پادشاه نه اولدی سزه که اولوقتده دیوب
دانشمق ایتدیکز یوسفله تا که انی کچوره سکز نفسنی حفظ ایتمکدن دیدیلر پاکلك الله ایچوندر
بز بیلمدك یوسفه اوزرینه هیچ برکناه دیدی عزیزك قاریسی شمدی طوغرو اولان سوز ظاهر

اولدیکه

اولدیکه بن دیوب ایشتمك ایتدم اندن تا که کچورم انی نفسنی حفظ ایتمکدن والبته یوسف
طوغرو اولانلردندر * ف یوسف علیه السلام قاریلرك جمله سنه الداتمغی اسناد ایتدی
زیرا که هرنقدر که حیله ایدن زلیخا ایسه ده انلر اکا یاردمجی ایدیلر والدادنك یعنی زلیخانك
آدینی ذکر ایتمدی بسبب حق اولمق سبیله وپادشاه سؤال ایتدیکه سزلر هیچکز یوسفك حقنده
مکر ایتدیکز تا بیلسونلر که پادشاه اسراره خبرداردر تا که صکره یلان دیمسونلر (ذلك لیعلم انی
لم اخنه بالغیب وان الله لا یهدی کید الخائنین) ت دیدی یوسف اشبو آنکچوندرکه تا که بیله
عزیز که بن اکا خیانت ایتمدم انك غائب اولدیغی وقتنده و بنه بیله که الله یول ویرمز خائنلرك
حیله سنه (وما ابرئ نفسی ان النفس لامارة بالسوء الا ما رحم ربی ان ربی غفور رحیم) ت
و پاك کلمه اوکم نفسمی البته نفس چوق امر ایدیجیدر کوتولکله مکر اولوقتکه امر کلك
ایده بنم ربم البته بنم ربم یارلغیجیدر امر کیجیدر (وقال الملك ائتونی به استخلصه لنفسی فلما
کلمه قال انك الیوم لدینا مکین امین) ت ودیدی پادشاه کتوریکز بنم یانمه خالص قیله یم
آنی کندو نفسمك خدمتنه پس وقتا که دانشدردی یوسفی (یعنی قابلیتنی بیلدی) دیدی ای
یوسف البته سن بو کون بزم یانمزده امین اولان قدر صاحبی سن * ف ایشته بو وقتدن یوسفی
عزیزك خدمتندن الوب پادشاه کندو صحبتنده الیقویدی (قال اجعلنی علی خزائن الارض
انی حفیظ علیم) ت دیدی یوسف مقرر قیل بنی اشبو یرك خزینه لرینه البته بن حفظنه قادر
وتصرفنه عالمم * ف یوسف علیه السلام یرك خزینه لری اوزرینه مأمور اولمغی کندو کندیله
طلب ایتدی دنیا اهلنك صحبتندن ایراق اولمغیچون وهم پادشاهك اویقوسنك تعبیرینی آندن
غیری برکسنه بیلمدی (وکذلك مکنا لیوسف فی الارض یتبوأ منها حیث یشاء نصیب برحمتنا
من نشاء ولا نضیع اجر المحسنین) ت و بونك کبی (یعنی اشبو ایش قارشو کتوردیکی کبی)
قرارلشدردق یوسفی مصر طپراغنده اکاشوردی انده دیلدیکی مکانده ایرشدیرز
کندو رحمتمزی هر برکسنه یه که دیلرز وضایع قیلمزیز ایو ایشلیلرك مزدینی (ولاجر الآخرة خیر
للذین آمنوا وکانوا یتقون) ت والبته اخرتك مزدی زیاده ایودر اول کسنه لر ایچونکه
ایمان کتوردیلر (وشرکدن) صاقندیلر * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه بوندن صکره قحط واقع
اولدی مصرك جمیع اطرافنه و یعقوبك اولادلرینه زیاده مشقت ایرشدی بوندن طولایی
یوسفك جانبنه متوجه اولدیلر * ف اشبو قریشك سؤالنك جوابیدرکه ابراهیم علیه السلامك
اولادی اشبو سببله شامدن مصره کلدیلر و بیان ایتدیکه یوسف علیه السلامی قرنداشلری
وطنندن ایراق ایتدیلر تا که ذلیل اوله الله سبحانه اکا عزت ویردی وسلطنت اوزره اختیار
ویردی بونك کبی پیغمبرمز علیه السلامی کافرلر مکه دن چیقاردیلر الله تعالی آنی عزیز بیوروب

(جزء ١٣)

کافرلری کامحتاج قیلدی (وجاء اخوة یوسف فدخلوا علیه فعرفهم وهم له منکرون) ت
وکلدی یوسفك قرنداشلری پس داخل اولدیلر آنك اوزرینه پس طانیدی یوسف آنلری و آنلر
یوسفی طانیمدیلر * ف وقتا که حضرت یوسف ملك مصره وزیر مختار اولدیلر پادشاهك
اویقوسنی تعبیره موافق یدی یل اکدیروب وبجدیروب مصر ملکنی زیاده آبادان ایتدیلر
وملکك غله سین جمع ایدوب قحط یللرنده معین اولان بها ایله صاتلمسنه بیورلدی و یردیلر سائر
ممالك اهالیسیله مملکت اهالیسنك اراسنی آلمه ده وصاتمه ده برابر قیلدیلر لیکن طشره دن کلنلره
بردوه یوکندن زیاده ویرمزلر ایدی تا که خلق قحطدن صقلنه دیو و پادشاهك خزینه لری طولو
اولدی و اطرافلره خبر ایرشدیکه مصر ملکنده ذخیره اوجوزدر یوسفدن قرنداشلری ذخیره
آلمغیچون مصره کلدیلر (ولما جهزهم بجهازهم قال ائتونی باخ لکم من ابیکم الا ترون انی اوفی
الکیل وانا خیر المنزلین) ت وچاغ نکه مهیا ایتدی آنلر ایچون آنلرك طاغارلرینی دیدی کتورك
بکا قرنداشکزی که بابا کزدندر کورمزمیسکز که بن تمام ویریرم اولچوبی و بن مسافر آلانلرك زیاده
ایوسیم * ف یوسف علیه السلام کندو آتا و انادن بر قرنداشیکه جمله برادرلرندن کوچك ایدی
آنی طلب ایتدی (فان لم تأتونی به فلا کیل لکم عندی ولا تقربون) ت پس اکر کتورمزسکز
بکا انی پس البته ذخیره یوقدر سزکچون بنم یانمده وهرکز یقین اولمکز بکا (قالوا سنراود عنه
اباه وانا لفاعلون) ت دیدیلر دیعك وایشتمك ایدرز آنك باباسیله (آنی قویویرمکده) والبته بزلر
اشبو ایشی ایشلیجیز (وقال لفتیانه اجعلوا بضاعتهم فی رحالهم لعلهم یعرفونها اذا انقلبوا
الی اهلهم لعلهم یرجعون) ت دیدی یوسف کندو قوللرینه قویکز آنلرك سرمایه لرینی کندو
خرجلرینه اوله که آنلر بیله لر انی وقتا که کیرودونرلر کندو اهللری جانبنه اوله که آنلر یودخی
بوره یه دونرلر (یعنی بر بولك باش طعام ویرمك سببیله و سرمایه لرین کیرو ویرمك جهتیله یردخی
کلمکی طمع ایده لر والله اعلم) * ف برادرلری کتوردیکی قیمتی احسان بیوروب امر ایتدیکه
آنی آنلر خبردار اولمزسزین کندو یوکلرینك ایچنده کیزلوجه قویکز (فلما رجعوا الی ابیهم قالوا
یا ابانا منع منا الکیل فارسل معنا اخانا نکتل وانا له لحافظون) ت پس چاغ نکه کیرودوندیلر
بابالری جانبنه دیدیلر ای بزم بابامز منع اولندی بزدن ذخیره پس کوندر بزمله برابر بزم قرنداشمز
بنیامینی ذخیره آلهلم والبته بزلر انی حفظ ایدیجیز (قال هل آمنکم علیه الا کما امنتکم علی اخیه
من قبل فالله خیر حافظا وهو ارحم الراحمین) ت دیدی یعقوب علیه السلام بن سزی آنك
اوزرینه امینمی ایدرم آنجاین که امین طوتدم سزی آنك قرنداشی اوزرینه بوندن اول
پس الله زیاده ایودر صاقلمقده والله اسر کیجیلرك زده اسر کیجیسیدر (ولما فتحوا متاعهم

وجدوا بضاعتهم ردت الیهم قالوا یا ابانا ما نبغی هذه بضاعتنا ردت الینا ونمیر اهلنا ونحفظ
اخانا ونزداد کیل بعیر ذلك کیل یسیر) ت وقتا که آچدیلر متاعلرینی بولدیلر سرمایه لرینی رد
اولنمش کندولرینه دیدیلر ای بزم بابامز نه ایستیه لم بوندن زیاده ایشته بزم سرمایه مز رد
اولنمش بزم جانبمزه پس بردخی کیده لم و ذخیره کتوره لم کندو عیالمزه و صاقلرز قرنداشمزی و زیاده
کتوریرز بردوه یوکی اشبو کتوردیکمز ذخیره آزدر (قال لن ارسله معکم حتی تؤتون موثقا
من الله لتأتننی به الا ان یحاط بکم فلما آتوه موثقهم قال الله علی ما نقول وکیل) ت
دیدی یعقوب البته کوندرمم انی سزکله برابر تا که ویره سکز بکا بر عهد الله جانبندن که البته
سز کتوره سکز انی مکر اولوقتکه طوتلمش اوله سکز سزلر پس وقتا که ویردیلر آنلر یعقوب
علیه السلامه کندو عهدلرینی دیدی یعقوب الله بزم دیدیکمز اوزرینه شاهددر * ف
یعقوب علیه السلام ظاهری اسبابه دخی مضبوط ایتدی و الله سبحانه اوزرینه تاپشورمقلق
ایتدی هر کسنه ایچون بونك کبی ایتمك لازمدر (وقال یا بنی لا تدخلوا من باب واحد
وادخلوا من ابواب متفرقة وما اغنی عنکم من الله من شیء ان الحکم الا لله علیه توکلت
وعلیه فلیتوکل المتوکلون) ت و دیدی ای بنم اوغوللرم کیرمیکز بر قاپودن و کیریکز
متعدد قاپولردن (تا بد نظر طوقانمسون سزه) و دفع ایده بیلمم سزدن بر شیئی اللهك قضاسندن
یوقدر بیورلدی و یرمکلك مکر الله ایچون انك اوزرینه تاپشوردم و انك اوزرینه لایقدر که
تاپشوره تاپشورنلر * ف حاسدلرك کوزی طوقنمقدن صاقنمق تدبیرینی اوکرتدی و تاپشورمغی
الله سبحانه اوزرینه ایتدی کو یا کوزلك دکسی و طوقنمسی غلط دکل واندن حفظ اولنمق
تدبیرینی ایتمك جائزدر یعنی یعقوبك خاطرنده بر خاطره کلدیکه اون بر اوغللری اکر مصر
شهرنده بر قاپودن کیرسه لر آنلره کوبو کوزلك دکسی وطوقنمسی ایریشه جکدر پس اشبو
خاطره ایچون اوغللرینه بیوردی که شهره بر قاپودن کیرمیکز لیکن اللهك تقدیرینی دفع
ایدیجی اولمدی انلردن (ولما دخلوا من حیث امرهم ابوهم ما کان یغنی عنهم من الله من شیء الا
حاجة فی نفس یعقوب قضاها وانه لذو علم لما علمناه ولکن اکثر الناس لا یعلمون) ت و وقتا که
داخل اولدیلر اول یولدنکه امر ایتدی آنلره بابالری (یعنی هر بری بر قاپودن کیردیلر بو رأی
و تدبیر) دفع ایدیجی اولمازدی انلرك باشندن بر شیئی اللهك قضاسندن (یعنی الله تعالینك
قضاسندن قورتلدیلر که سرقتله متهم اولوب غملنمرینه سبب اولدی) یعقوب کندو نفسنده
اولان حاجتی (یعنی شفقت ومحبتله بد نظردن محفوظ اولملرینی وصیتی) سر انجام ایتدی
تحقیق یعقوب بزم اکا وحیله بیلدیردیکمز علمك صاحبیدر (که سزدن بر شیئی دفعه قادردکلم
دیمشیدی) ولیکن آدملرك چوغی بیلمزلر * ف یعنی بابالرینك بیوردیغی کبی مصره داخل
اولدیلر هر چند کوزدن کمکدن امین اولدیلر ایسه ده لیکن قضا یشقه یردن ایردی آنلره اول

کسنه لر بیلورلر که تقدیر دفع اولمز پس آنلر تقدیری دخی یقین ایدوب واسباب ظاهره یه دخی مراعات ایدرلر آنلرڭ حقنده اشبو یقین واسبابه مراعات ایتمك ممکندر وا کرجاهللردن بری اول بریني بولسه ده آخر بریني بولمز یعنی اکر تقدیره یقین ایدرسه اسبابه مراعات ایتمز وا کر اسبابه مراعات ایدرسه تقدیره مراعات ایتمز (وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ آوَى إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) ت ووقتا که داخل اولدیلر یوسف اوزرینه یر ویردی کندو جانبنده قرنداشنه دیدی تحقیق بن سنڭ قرنداشکم پس غملنجی اولمه ایشلدکاری شی سببیله * ف اشبو قرنداشیکه یوسف علیه السلام آنلردن اشتباقله طلب ایتدی شو سببدن بشقه برادرلری حسد ایدوب بولده اکابر ازحمت ایرشدیردیلر وطعن ایتدیلر ایسه ده ایمدی یوسف علیه السلام اکا تلطیف خاطر ایتدی (فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَيَّتُهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ) ت پس وقتا که مهیا قلدی انلر ایچون آنلرڭ طاقلرینی قودی کندونڭ صو ایچه جك چناغنی کندو قرنداشنڭ خرجنه صکره آواز ایتدی بر آوازایدن که ای قافله آدملری البته سزلر خرسزسکز (قَالُوا وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقِدُونَ) ت دیدیلر یوزلرن چویره رك آنلر اوزرینه نه یتوردیکز (قَالُوا نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ وَلِمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ) ت دیدیلر یتوردك پادشاهڭ چناغنی و بر کسنه ایچونکه کتوره انی بردوه یوکی ذخیره واردر و بن اشبو وعده یه ضامنم * ف شو چناق پادشاهڭ صوسزلغنی تسکین ایده جك قدری صو صغار بر کاسه ایدی کومشدن یاپشدی ویا اولچو کاسه سیدی وکاهیجه آنلر آنده صو ایچردی یوسف آنلره که خرسزدیو چاغرتدی یلاندکادی زیرا که یوسف علیه السلامی بابالرندن خرسزلیوب صاتدیلر (قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ) ت دیدیلر الله تعالی یه یمین ایدرز البته بیلدیکزکه کلمدك بزلرتا که کوتولك ایده لم یرده ودکلز بزلر اوغریلر (قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ) ت دیدیلر پس ندر اشبو ایشڭ جزاسی اکر اولسه کز یلانجیلر (قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ) ت دیدیلر اشبو ایشڭ جزاسی اول کسنه درکه بولندی اول متاع خرجنده پس شو شخص اولور ایشڭ جزاسی (یعنی آنی قولله طوتەلر) اشبو جزا کبی جزالرز خرسزلق ایدن ظالملری * ف یعقوب علیه السلامڭ دیننده شویله ایدیکه خرسز قول اوله (فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِعَاءِ أَخِيهِ كَذَلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ

أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ) ت پس شروع ایتدی یوسف آنلرڭ خرجلرین ارامغه کندو قرنداشنڭ خرجین ارامزدن اول صکره چیقاردی اول چناغی قرنداشنڭ خرجندن بونڭ کبی اوکرتدك حیله یی یوسفه قرنداشنی القده مستعد کادیکه قول آلسون قرنداشنی پادشاهڭ دیننده امکن قول الدی اللهڭ مرادیله قالدیرز مرتبه لرینی اول کمسه نڭ که دیلرز وهر بر بیلك صاحبنڭ فوقنده بر بیلن واردر * ف یعنی قرنداشلرینڭ دلندن کندو کندیله چقمش که خرسزی کندیکزه قول ایدلك اشبو دیملری اوزره طوتلشلرو اکر بویله اولمسیدی پادشاهڭ حکمی بویله دکل ایدی (قَالُوا إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلُ فَأَسَرَّهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ قَالَ أَنْتُمْ شَرٌّ مَكَانًا وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ) ت دیدیلر اکر خرسزلق ایتدیسه ایراق دکلدر زیرا که خرسزلق ایتدی آنڭ قرنداشی بوندن اول پس کیزلدی شو سوزی یوسف کندو قلبنده وآشکار قلدی آنلرڭ او کنده دیدی کندو قلبنده سزلر بدسکز کندو مرتبه کزده والله بیان ایتدیککز شیئی بیلور * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه یوسف علیه السلام اناسی باباسنڭ آلتوندن اولان بر بتنی خرسزلدی تا آنڭ عبادتندن قورتله دیو ویا خود اشبو قصه یه مشابه بر شیئی وقوع بولدی که آنڭ سببندن خرسزلقله متهم اولدی والله اعلم * ف یعنی یوسف علیه السلام کندو قلبنده دیدیکه سزلر انجاین خرسزلغی ایتدیکز که برادرکزی بابا کزدن اوغورلیوب صاتدیکز و بنم دخی خرسزلغمی الله سبحانه بیلور حضرت یوسفه خرسزدیملرینڭ قصه سی اولدرکه آنلرڭ عمه لری یوسف چوجق اولدیغندن برادری یعقوب علیه السلامدن آلوب آنی بسلرایدی وقتا که بیوك اولدی یعقوب علیه السلام دیلدیکه آنی کندو یاننه آله عمه سی ایسه یوسفه کمال محبتندن ناشی کمرین کیزلیجه باباسنڭ آلتندن یوسف علیه السلامڭ بیلنه قوشاندی صکره کمرینو بدردیو ارادی خلقده مشهور اولدی اخرده اول کمری یوسف علیه السلامڭ بیلندن آچدی کندو شریعتلرینه موافق یوسفی بر یل دخی عمه سی یاننده آلیقودی (قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ) ت دیدیلر ای عزیز تحقیق آنڭ باباسی واردرکه یاشی چوق اختیاردر پس طوت بزم بریمزی آنڭ یرینه تحقیق بز کوریرزسنی ایو ایشلو اولان کسنه لردن * ف یعنی اشبو کسنه چوق اختیار یاشلو کسنه نڭ اوغلیدر باباسنڭ آنی طوتوب کزدیرر (قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ إِنَّا إِذًا لَظَالِمُونَ) ت دیدی صغنورم الله تعالی یه آندنکه آلهلم (آنڭ غیریسنی) مکر اول کسنه یی الورزکه بولدق بزلر کندو متاعمزی آنڭ یاننده البته بزلر اولوقتده (یعنی غیریسنی الدیغمز وقتده) ظالم اولورز (فَلَمَّا اسْتَيْأَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا قَالَ

كبيرهم الم تعلموا ان اباكم قد اخذ عليكم موثقا من الله ومن قبل ما فرطتم فى يوسف فلن ابرح
الارض حتى يأذن لى ابى او يحكم الله لى وهو خير الحاكمين) ت پس وقتا كه اميدسز اولديلر
آندن يالكز بر يره وارديلر مشورت ايدرك ديدى آنلرك بيوكى آيا بيلمزميسكز كه سزك باباكز
آلدى سزك اوزركزه بر عهدى الله جانبندن و بوندن اول قصور ايتديكز يوسفك حقنده پس
البته كيتمم شو يردن اولوقته دكين كه اذن ويره بكا بنم بابام ياخود حكم ايده الله بكا والله حكم
ايديجيلرك زياده خيرليسيدر * ف يعنى جمله قرنداشلره رخصت ايدوب بيوك قرنداشى اوراده
طوردى اشبو توقع ايله كه شايد مهربان اولوب خلاص ايدهلر (ارجعوا الى ابيكم فقولوا يا ابانا
ان ابنك سرق وما شهدنا الا بما علمنا وما كنا للغيب حافظين) ت اى بنم برادرلرم كيرودونك
باباكزك يانته پس ديكز اى بزم بابامز سنك اوغلك اوغرولق ايتدى وشهادت ايتميز بزلر مكر
بيلديككمزشى اوزرينه بزدن غائب اولان شيلرى عالم حفظ ايديجى دكلز * ف يعنى اشبو
سوزكه جزاؤه من وجد فى رحله فهو جزاؤه سويلدك زيرا مذهبمزده بويله در * ف يعنى سكا عهد
ويردك كندو بيلديكمز اوزرينه واما خرسزلقدن خبريمز يوقدى ويا تعليم ايتمدك شونيكه
خرسزى طوتق بزم دينمزده ثابتدر و بزه معلوم دكلديكه خرسز بزم برادرمزدر (واسئل
القرية التى كنا فيها والعير التى اقبلنا فيها وانا لصادقون) ت وسوال ايت اول كويدن
كه ساكن اولدق آنده وقافلهدن سؤال ايت كه بز كلدك آنلرك اراسنده والبته بزلر طوغرو
ديجيلرز (قال بل سولت لكم انفسكم امرا فصبر جميل عسى الله ان يأتينى بهم جميعا انه
هو العليم الحكيم) ت ديدى يعقوب بلكه بزه دى سز كچون سزك نفسلركز بر ايشى پس
بنم حالم ايو اولان صبردر اميدم اولدركه الله كتوره بكا آنلرك جملهسنى بردن البته الله بيليجيدر
حكمت صاحبيدر * ف اول دفعهده اولان اعتبارسزلقلرى سببندن بو وقتده دخى يعقوب
عليه السلام اوغوللرينك سوزينه اعتبار ايتمدى ايكن پيغمبرك سوزى يلان اولمزكه
اشبو سوز اوغوللرينك ياپديغى وتزيين ايتديكى سوزدر و يوسف دخى حياتدهدر (وتولى
عنهم وقال يا اسفى على يوسف وابيضت عيناه من الحزن فهو كظيم) ت ويوزينى چويردى
آنلردن و ديدى اى بنم غمم يوسف اوزرينه و آغاردى آنك ايكى كوزلرى يوسفك غمى سببندن
پس يعقوب غمنى كندو نفسنده كيزلو طوترايدى * ف يعنى يعقوب عليه السلام اغزدن غمى
اظهار ايتمزدى مكر بو وقتده اشبو قدر اغزدن چيقدى كه يا اسفى على يوسف شو قدر مدتده

بونجلين غمى كيزلو طوتق پيغمبرك ايشيدر پيغمبردن غيرينك ايشى دكل (قالوا تالله تفتؤا
تذكر يوسف حتى تكون حرضا او تكون من الهالكين) ت ديديلر الله تعالى يه قسم
اولسون دائما ذكر ايدرسن يوسفى اولوقته دكين كه اولورسن كيفسز ياخود اولورسن
هلاك اولانلردن * ف بنيامينك كيتمسندن يوسف عليه السلامك يعقوب عليه السلام
اوزرينه اولان غمى وحزنى يكى باشدن تازهلندى (قال انما اشكوا بثى وحزنى الى الله
واعلم من الله ما لا تعلمون) ت ديدى انجق بيان ايدرم قتى اولان غممى وكدريمى اللهك جانبنه
و بيلورم الله جانبندن اول شيئى كه سز بيلمزسكز * ف يعنى يعقوب عليه السلام اوغوللرينه
ديديكه بكا صبر ايتمككى تعليم ايتمكزدن نه اولور زيرا كه صبرسز اول كمسنهدركه خلقك يانتده
خالقدن شكايت ايده بن دخى اول كمسنهيه ديورم كه بكا دردو يرو بدر وينه ثونى دخى
بيلورم كه بو بلا بنى صنهمق ايچوندر كورهلم قنقى حده ايريشوب تمام اولهجقدر (يا بنى
اذهبوا فتحسسوا من يوسف واخيه ولا تيأسوا من روح الله انه لا ييأس من روح الله
الا القوم الكافرون) ت اى بنم اوغلانلرم كيديكز خبر صوريكز يوسفدن وآنك قرنداشندن
واميدسز اولميكز اللهك رحمتندن البته اميدسز اولمز اللهك رحمتندن مكر كافرلر كروهى
(فلما دخلوا عليه قالوا يا ايها العزيز مسنا واهلنا الضر وجئنا ببضاعة مزجاة فاوف لنا الكيل
وتصدق علينا ان الله يجزى المتصدقين) ت پس وقتا كه داخل اولديلر يوسف اوزرينه
ديديلر اى عزيز ايرشدى بزه وعيالمزه زياده مشقت وبز كتوردك قبول اولميهجق سرمايه
ياخود آز سرمايه تمام ويربزلره اولچوبى وصدقه ويربزلره البته الله مزد ويرر صدقه
ويرنلره * ف قحط زماننده ده ثواب واواثلرينك تمامنى صاتمشلرايدى اشبو دفعه يوك
ويوتدن ياپاش بيترکبى و بونلره بكزر شيلرى ذخيره آلمغه كتورمشلرايدى يوسف عليه
السلام اشبو كيفيتى بيلدكده زياده مرحمتندن ناشى كندوسنى آنلره بيلديروب جميع اهل
عياللرين مصره طلب ايتدى (قال هل علمتم ما فعلتم بيوسف واخيه اذ انتم جاهلون) ت
ديدى ايا بيلديكزمى اواشينك كونوا لكنى كه ايشلديكز يوسفه وآنك قرنداشنه اولوقتكه
سز نادان ايديكز (قالوا ءانك لانت يوسف قال انا يوسف وهذا اخى قد من الله علينا انه
من يتق ويصبر فان الله لا يضيع اجر المحسنين) ت ديديلر آيا تحقيق سن يوسف ميسن ديدى
بن يوسفم و بو قرنداشمدر انعام ايتدى الله بزم اوزريمزه البته هر كمسنه كه صاقنسه

وصبر ایتسه پس البته الله ضایع قیلماز او ایشلیلرك مزدینی * ف اکر بر کسنه او زرینه برزحمت دوشسه وشوکسنه شرعك حدلرندن طشره چیقمه وصبر سزلق ایتمسه آخرده اول بلادن زیاده احسان بولور (قالوا تالله لقد آثرك الله علینا وان کنا لخاطئین) ت دیدیلر الله تعالی یه یمین ایدرز که البته فضل ویردی سکا الله (یعنی زیاده لق) بزم اوزریمزه والبته بز اولدق خطا ایدیجیلر * ف یعنی سنك او یقولك کرچك وکوزل ایدی بزم حسدیمز باطل ایدی (قال لا تثریب علیکم الیوم یغفر الله لکم وهو ارحم الراحمین) ت دیدی هیچ باشه چالمه یوقدر سزك اوزریکزه بو کونده یارلغرا الله سزی والله اسر کیجیلرك زیاده اسر کیجیسیدر (اذهبوا بقمیصی هذا فالقوه علی وجه ابی یأت بصیرا واتونی باهلکم اجمعین) ت کتوریکز بنم شو کوملکمی پس آتی ویریکز آنی بنم بابامك یوزی اوزرینه تا که (کوزی اچیلوب) کورراوله وکتوریکز بکا کندو عیالکزك جملهسنی * ف الله سبحانهنك یاننده هر دردك ایچون دوا واردر یعقوب علیه السلام که یوسف علیه السلامك فراقندن کوزی کورمز اولمشیدی حضرت یوسفك جسمنك کوملکنی کوزینه سورمکله کوزی کوریجی اولدی واشبو یوسف علیه السلامك کرامتی ایدی (ولما فصلت العیر قال ابوهم انی لاجد ریح یوسف لولا ان تفندون) ت وقتا که آیرلدی کاروان (یعنی مصر شهرندن) دیدی آنلرك بابالری بن بولیورم یوسفك قوقوسنی اکر عقلك نقصانلغنه نسبت ایتمزسکز بنی (قالوا تالله انك لفی ضلالك القدیم) ت دیدیلر الله تعالی یه قسم اولسون که البتهسن قدیمی خطا کده سن (فلما ان جاء البشیر القاه علی وجهه فارتد بصیرا قال الم اقل لکم انی اعلم من الله ما لا تعلمون) ت پس وقتا که کلدی آنك یاننه مژدهجی آتدی کوملکی یعقوبك یوزی اوزرینه پس اولدی کوریجی دیدی آیا دیمدیمی سزه البته بن بیلورم اللهدن اول شیئی که سز بیلمزسکز * ف یوسف علیه السلام کوملکی وبنهجکارینی ویول خرجلرینی کندو قوللیله کوندرمش ایدی وبو قول واروب یوسفك کوملکنی یعقوب علیه السلامك یوزی اوزرینه آتدی وسوندرمك خبری ویردی اول وقتده یعقوبك کوزلری آچلدی (قالوا یا ابانا استغفر لنا ذنوبنا انا کنا خاطئین) ت دیدیلر ای بزم بابامز یارلغمق طلب ایت بزم کناهمزلك حقنده البته بزلر اولدق خطا ایدیجیلر (قال سوف استغفر لکم ربی انه هو الغفور الرحیم) ت دیدی یارلغمق طلب ایدرم سزکچون کندو ربمدن البته الله یارلغیجیدر اسرکیجیدر (فلما دخلوا علی

یوسف آوی الیه ابویه وقال ادخلوا مصر ان شاء الله آمنین) ت پس وقتا که داخل اولدیلر یوسف اوزرینه (یعنی آنك چادرینه که استقبالارینه کادیکی یرده قورلمشیدی) یرویردی کندو جانبنده باباسنه واناسنه ودیدی کیریکز مصره امین اولهرق اکر دیلرسه الله * ف یعنی یوسف علیه السلام باباسنك استقبالی ایچون مصردن طشره چیقوب ملاقات وقتنده دیدی آنلره که کیریکز مصره ان شاء الله آمنین (ورفع ابویه علی العرش وخروا له سجدا وقال یا ابت هذا تاویل رؤیای من قبل قد جعلها ربی حقا وقد احسن بی اذ اخرجنی من السجن وجاء بکم من البدو من بعد ان نزغ الشیطان بینی وبین اخوتی ان ربی لطیف لما یشاء انه هو العلیم الحکیم) ت وقالدردی باباوا ناسنی کندو سریری اوزرینه ودوشدیلر آنلر یوسف جانبنه سجده ایدرك ودیدی یوسف ای بنم بابام شودر بنم او یقومك تعبیری بوندن اول که کورمشیدم آنی تحقیق قیلدی شو او یقویی بنم ربم طوغری وزیاده احسان ایتدی بکا اول وقتکه طشره کتوردی بنی زنداندن وکتوردی سزلری یابانن آندنصکره که خلاف براقدی شیطان بنم ارامله قرنداشلرمك اراسنده البته بنم ربم او تدبیر ایدیجیدر اول شی ایچونکه دیلر البته الله بیلیجیدر حکمت صاحبیدر * ف یوسف علیه السلام کندو حقنده اولان الله سبحانهنك احسانلرینی ذکر ایتدی واول زحمتلرکه شیطانك وسوسهسیله اکا ایرشدی آنلری ذکر ایتمدی مکر اجمال طریقیله وکچن زمانلرده سجده ایتمك تعظیم ایچون جائز ایدی بر بری ارالرنده نیجه که ملائکهلر آدم علیه السلامه سجده ایتدیلر اشبو وقتده الله سبحانه شو عادتی منسوخ ایتدی بو آیت شریفده که ان المساجد لله الآیه بو زمانده کچن زمانك عادتلری اوزره یوریمك اولمازانك کبیدرکه بر کسنه کندو قز قرنداشنی نکاح ایده مز که آدم علیه السلامك وقتنده شویله اولمشدردیو (رب قد آتیتنی من الملك وعلمتنی من تاویل الاحادیث فاطر السموات والارض انت ولیی فی الدنیا والآخرة توفنی مسلما والحقنی بالصالحین) ت ای بنم ربم تحقیق ویردك بکا پادشاهلغی واوکرتدك بکا سوزلرك تعبیرینی ای کوکلری ویری یرادن سنسن بنم ایشمی یاپیجی دنیاده وآخرتده اولدیر بنی مسلمان اولهرق وداخل قیل بنی ایو ایشلیلر زمرهسینه * ف وقتا که یوسف علیه السلام کامل اولان علی ودولتی بولدی ایدی مشتاق اولدی شونه که کندی باباوجدلرینك مراتبلرینی حاصل قیله ویوسف علیه السلام حضرت یعقوب حیاتده اولدیغی وقتده دکین دنیا ایشلریله مشغول ایدی آندنصکره کندو اختیاریله آنی ترك ایتدی (ذلك من انباء الغیب نوحیه الیك وما کنت لدیهم اذ اجمعوا امرهم وهم یمکرون) ت ای محمد اشبو قصه غیب خبرلرندندر وحی ایدرز آنی سنك جانبکه

ویوقدر ایدک سن آنلرک یاننده وقتا که قصد ایتدیلر کندو مشورتلرینه و حال بوکه آنلر حرکتین فکر ایتمکه باشلادیلر (وما اکثر الناس ولو حرصت بمؤمنین) ت ودکل آدملرک چوغی مسلمانلر واکرچه زیاده حرص ایدرسکده (وما تسئلهم علیه من اجر ان هو الا ذکر للعالمین) ت وایستمزسن آنلردن قرانی ایرشدرمکک اوزرینه هیچ بر مزد دکل اشبو قران مکر نصیحتدر عالمه (وکاین من آیة فی السموات والارض یمرون علیها وهم عنها معرضون) ت وچوق نشانه لر واردر کوکلرده و یرده که کچرلر آنلر اوزرینه و آنلر شو نشانه لردن یوز چویریجیدرلر آنلرده تامل ایتمکدن (وما یؤمن اکثرهم بالله الا وهم مشرکون) ت وایمان کتورمزلر آدملرک چوغی الله تعالی یه مکر آنلر الله سبحانه یه شریک قوشیجیدرلر ٭ف یعنی دللریله اقرار ایدوب دیرلر که جمله نک مالکی الله در صکره آنک غیریلرینی معبود طوتارلر (افامنوا ان تأتیهم غاشیة من عذاب الله او تأتیهم الساعة بغتة وهم لا یشعرون) ت آیا امین اولدیلرمی اندنکه کله آنلرک جمله سنه ایریشجی اولان عذاب اللهدن عذابلرندن یاخود کله آنلره قیامت کونی خبرسز و آنلر بیلمزلر (قل هذه سبیلی ادعوا الی الله علی بصیرة انا ومن اتبعنی وسبحان الله وما انا من المشرکین) ت دیکل اشبو بنم یولمدر دعوت ایدرم الله جانبنه ظاهر اولان دلیل اوزرینه بن و بکا تابع اولانلر دخی دعوت ایدرلر و پاکدر الله ایچوندر و دکلم بن شریک قوشنلردن (وما ارسلنا من قبلک الا رجالا نوحی الیهم من اهل القری افلم یسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم ولدار الآخرة خیر للذین اتقوا افلا تعقلون) ت وکوندرمدک سندن اول مکر بر قاچ کیشیلر یکه وحی ایتدک آنلر جانبنه کوی آدملرندن آیا سیر ایتمدیلرمی یرده تا که کوره لر نیجه اولدی اول کمسنه لرک آخریکه آنلردن اول ایدیلر و البته آخرت اوی زیاده کوزلدر اول کمسنه لر ایچون که صاقندیلر آیا فهم ایتمزمیسکز (حتی اذا استیئس الرسل وظنوا انهم قد کذبوا جاءهم نصرنا فنجی من نشاء ولا یرد بأسنا عن القوم المجرمین) ت مهلت ویردک اول وقته قدر که امیدسز اولدیلر پیغمبرلر و کمان ایتدیلر آنلرک قومی که یلان وعده ویرلمش آنلره کلدی پیغمبرلره بزم یاردممز پس نجات ویرلمش اولدی اول کمسنه یه که دیلدک و کیرو دوندرلمز بزم عذابمز کوناهلو کروهدن ٭ف یعنی عذاب وعده سی تأخیره قالدیغندن پیغمبرلر امیدسز اولدیلر که بزم حیاتمزده کلیوب

وفاتمزدن صکره کله جکدیو و اصحابلری کمان ایتدیلر که شاید اشبو وعده خلاف اوله اشبو قدر کمال ایله آدم کافر اولمزاکر بیلورسه که شوکمانی بددر (لقد کان فی قصصهم عبرة لاولی الالباب ما کان حدیثا یفتری ولکن تصدیق الذی بین یدیه وتفصیل کل شیء وهدی ورحمة لقوم یؤمنون) ت البته واردر آنلرک قصه لرنده (یعنی پیغمبرلرک قصه لرنده) نصیحت عقل صاحبلری ایچون دکلدر (قران) بر سوز که یلان ایله بسته نمش اوله ولیکن کرچکلیجیدر اول کتابلریکه کندودن اوردر و هر برشیئی بیان ایدیجیدر و یول کوستریجیدر و اسیرکیجیدر مسلمان اولان کروهلری

*(سورة الرعد مکیة وهی ثلاث واربعون آیة)٭

رعد سوره سی مکه ده نازل اولمش و بو سوره قرق اوچ آیتدر

بسم الله الرحمن الرحیم

باغشلیجی اسیرکیجی اولان اللهک آدیله اوقورم

(المر) الله بیلور اندن مرادین (تلک آیات الکتاب والذی انزل الیک من ربک الحق ولکن اکثر الناس لا یؤمنون) ت اشبو آیاتلر قرانک آیاتلریدر و اول برشیکه ایندرلدی سنک جانبکه سنک ربکدن طوغریدر ولیکن آدملرک چوغی ایمان کتورمزلر (الله الذی رفع السموات بغیر عمد ترونها ثم استوی علی العرش وسخر الشمس والقمر کل یجری لاجل مسمی یدبر الامر یفصل الآیات لعلکم بلقاء ربکم توقنون) ت الله قادردر که قالدردی کوکلری بر کسسز کوررسکز آنلری صکره حکمی قرار بولدی عرش اوزرینه و رام قلدی کونشی و آیی بونلرک هر بریسی سیر ایدر وقت معینه دکین تدبیر ایدر الله ایشلری بیان ایدر نشانه لری اوله که سزلر ربکزه اوغرامغی یقین ایده سکز ٭ف مدت معلومه دکین سیر ایدرلر یعنی قیامت کوننه دکین یاهر بریسی کندو دورینه دکین یعنی کونش بر ییلده دور ایدر و آی ایسه بر آیده دور ایدر صکره یکی دورلرینه باشلرلر (وهو الذی مد الارض وجعل فیها رواسی وانهارا ومن کل الثمرات جعل فیها زوجین اثنین یغشی اللیل النهار ان فی ذلک لآیات لقوم یتفکرون) ت و اول الله درکه یایدی یری و یراتدی آنده طاغلری و ایرمقلری و یراتدی میوه لرک هر بر نوعندن شویرده ایکی قسم (یعنی طاتلو و اکشی و ایو و کوتو)

اورتر کیجه یی کوندزاوزرینه البته بونده نشانه لروار در برکروه ایچون که تأمل ایدرلر * ف یعنی میوه لر نوعندن ایکیشر قسم قیلدی برقسمی کامل و برقسمی ناقص و کیجه ایله کوندزك بربیسنی قرانقو و بربیسنی آیدین قیلدی واشیایی لوبلون یراتدی پس معلوم اولدیکه بونلرده نشانه لروار درکه الله سبحانه کندو اراده سیله آنلری یراتمش واکرشی کندو خاصیتی اوزرینه اولسیدی جمله سی برصورت اوزرینه اولورایدی (وَفِی الْأَرْضِ قِطَعٌ مُتَجَاوِرَاتٌ وَجَنَّاتٌ مِنْ أَعْنَابٍ وَزَرْعٌ وَنَخِيلٌ صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ يُسْقَىٰ بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الْأُكُلِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ) ت ویرده مختلف اولان قطعه لروار درکه بری برینه یقیندرلر و باغچه لر وار در اوزم آغجندن واکین وار در وخرما آغجلری وار درکه داللری وفدانلری چوق و ینه خرما آغجلری واردرکه داللری وآغجلری آزدر وصوار یلور برصو ایله واعلی قیلرز آنك بعضسنی بعضی اوزرینه طادنده البته بونده واردر نشانه لر برکروه ایچونکه فهم ایدرلر (وَإِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ) ت واکرسن تعجب ایتسك پس عجب آنلرك سوزیدرکه آیا بر وقتکه بز اولور طپراق ایا بزلر ینه یکی ایجاد اولمده اولورمیوز (أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) ت انلردر اول کمسنه لرکه منکر اولدیلر کندو ربلرینه وآنلردر (اشبو صفت اوزرینه) که زنجیرلر آنلرك بیونلرنده اولور وآنلردر اود اهلی وآنلر شو اودده ابدیدرلر (وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثُلَاتُ ۗ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ ۖ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ) ت وتیزلکله طلب ایدرلر سندن عذابی راحتلکدن اول والبته کچدی آنلردن اول (عقوبتلر) امثالی والبته سنك ربك یارلغمق صاحبیدر آدملر ایچون انلر کونوا ایشلو اولقلریله والبته سنك ربك عذابی شدتلیدر * ف کونوالکی طلب ایدرلر ایولکدن اول یعنی ایمانی قبول ایتمزلر تا که جمله ایولکه نائل اوله لر انکار ایدرلر (وانکاره قالقشورلر) ودیرلرکه عذاب کتوریکز وحالبوکه آنلردن اول عذابلرك امثالی کچمشدر یعنی شول عذابلرکه آنلرك ذکری کچمشدر (وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ ۗ إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ ۖ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ) ت ودیرلر اول کمسنه لرکه کافر اولدیلر نیچون ایندیرلمدی (شو پیغمبر اوزرینه) بر نشانه کندو ربسی جانبندن همان سن قورقودیجیسن وهر برقوم ایچون یول کوستریجی اولور (اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ ۖ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ) ت الله بیلور

اول شیئی که قارننده طوتر هر بر قاری واول شیئی که نقصان ایدر رحملر واول شیئی که زیاده قیلر وهر برشی آنك یاننده معلوم اولان مقدار اوزرینه در (عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ) ت غیبی بیلجیدر وآشکاره یی دخی بیلك و بزرکوار در اعلی مرتبه لیدر (سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسَرَّ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ) ت برابردر سزدن اول کمسنه که کیزلر سوزینی واول کمسنه که آشکاره اوازایله سویلر واول کمسنه که کیزلیدر کیجه ده واول کمسنه که یولجیدر کوندزده * ف یعنی اول کمسنه که ایشلری کیجه ده کیزلو ایده ویا کوندزده آنی آشکاره ایده اللهك یاننده بیلمسی برابردر (لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ ۗ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ ۚ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ) ت آدمی ایچون واردر بری برینك ارقه سنجه کلن فرشته لر آنك او کنده وآرقه سنك دالنده حفظ ایدرلر آنی اللهك حکمیله البته الله تغییر قیلمز شو حالیکه برقومده واردر اولوقته دکین که تغییر قیلرلر آنلر اول شیئی که آنلرك نفسلرنده واردر وچقان دیلسه الله برقومه عقوبتی پس کیرودوندریجی یوقدر آنی و یوقدر آنلر ایچون اللهدن غیری برایش یصه یجی * ف یعنی الله سبحانه هیچ برقومی کندو حفظ ایتمسندن واسرکمسندن محروم ایتمز ویردیکی صحت وعافیت ونعمتی انلرك ضدینه دوندرمز شول وقته دکین که انلرنفسلرنده اولان احوال جمله یی احوال قبیحه یه تبدیل ایتمینجه وطریقلرن شاشورمینجه (هُوَ الَّذِي يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ) ت اول الله که کوستررسزه یلدرمی قورقواجلیچون وامیدطوتغیچون و بوفاریده طونار آغر اولان بلوطلری (وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ) ت ویا کا کا ذکر ایدر رعد الله تعالی یی آنی او کمکله وملکلر دخی پا کلکله ذکر ایدرلر الله تعالی یی) اللهك قورقوسندن وکوندرر یلدرملری پس ایرشدیرر بو یلدرملری اول کمسنه یه که دیلر واشبو کافرلر غوغا ایدرلر اللهك باننده والله عقوبتنده شدتلیدر (لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ ۖ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطِ كَفَّيْهِ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ ۚ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ) ت انکچوندر طوغرو اولان دعوت واول کمسنه لرکه کافرلر دعا ایدر آنلره اللهدن غیری قبول

ایتمزلر آنلرڭ دعاسنی هیچ بر وجهله مکر اول کمسنه کبی که اچار کندونڭ ایکی النی صو جانبنه
تا که ایریشه صو آنڭ آغزینه و دکلدر اول صو آنڭ اغزینه ایریشیجی و دکلدر کافرلرڭ
دعاسی مکر آزغینلقده در * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه یعنی الله سبحانه نڭ جنابنه
نیاز ایده‌لر و ایستدکلرینی طلب ایدلر و الله سبحانه آنی قبول بیوره و الله سبحانه اعلم * ف
کافرلر اول کمسنه‌لرکه دعا ایدرلر آنلرڭ بعضسی محض خیاللریدر حقیقی دکل و بعضسی
جنلردر و بعضسی شول شیلردرکه آنلرده بعض خواصلر واردر مکر اشبو شیلر کندو
خواصلرینه مالك دکللر پس آنلره دعا ایتمکدن نه حاصل اوله جقدر نیجه که اودو یاخود
صو و یاخود غیری شی کبی یالڭز دخی اشبو قسمده داخلدرلر (وَلِلّٰهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ (سجده)
وَالْاَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلَالُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ) ت والله سبحانه یه سجده ایدر اول
کمسنه که کوکلرده واردر و یرده واردر دیلیه‌رڭ و دیلیه‌رڭ و دخی سجده ایدر آنلرڭ
کولکه‌لری صباح وقتنده و کیجه وقتنده * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه کافرلر سجده ایدرلر
شدت بلا وقتنده و یاخود قلج قورقوسندن و فرشته‌لر و مؤمنلر دیلیه‌رڭ (اخلاصله) سجده
ایدرلر * ف هر کمسنه که الله سبحانه اوزرینه ایمان کتوردی محبتله سوینکله باشی یره قور یعنی
سجده ایدر الله سبحانه نڭ حکمی اوزره و اول کمسنه که ایمان کتورمدی انڭ اوزرنده دخی
الله سبحانه نڭ حکمی جاریدر و کولکه‌لری که صباح وقتنده و اخشام وقتنده یر اوزرینه
دوشوب یاتورلر پس آنلرڭ سجده ایتملری اشبو حالدر (قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ قُلِ
اللّٰهُ قُلْ اَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ اَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِاَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى
وَالْبَصِيرُ اَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ اَمْ جَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ
عَلَيْهِمْ قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ) ت دیکل کیمدر کوکلرڭ و یرڭ ربسی دیکل
(آنلرڭ جانبندن) الله‌در دیکل ایا طوتدیکزمی آندن غیری بر قاچ دوستلرکه قادر اوله‌میازلر
کندو نفسلریچون بر منفعت و یرمکه و نه بر ضرر دیکل آیا برابر اولورمی کور و کوریجی
(اولمز اولمز) ایا برابر اولورمی قرانقولر و آیدینلق ایا قیلدیلرمی الله ایچون اول شریکلر یکه
یراتدیلر الله یراتدیغی کبی پس مشتبه اولدی یراتمق آنلر اوزرینه (یعنی خدایه شریك قلدقلری
شیلر برشی یراتدیلرمیکه حتی بونلر دخی خالقدر عبادته لایقدر دیو انلره عبادت ایده‌لر) دیکل الله
هر برشیئی یرادیجیدر و اولدر بریکانه غالب اولان (اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ اَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا
فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ اَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِثْلُهُ كَذٰلِكَ
يَضْرِبُ اللّٰهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ فَاَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً وَاَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْاَرْضِ كَذٰلِكَ

يَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ) ت اشاغی کوندردی کوکدن صویی پس آقدی هر برایرمقلر کندو
مقدارلریله پس کتوردی اقان صو اوزرلرنده شیشوب قبارمش اولان کپوکی (یعنی صویڭ
اوزرنده حاصل اولان کپوك و خار و خاشاك و تلاش کبی شیلر آقوب صافی صو باقی قالدی)
و اول برشیدنکه یقارسکز آنڭ اوزرینه اودی بزه‌ڭ طلب ایتمکیچون یاخود اوانی طلب
ایتمکیچون کپوك واردر صو یوزنده اولان کپوك کبی (یعنی اوانی و متاع یاپمق ایچون اودایله
ارتدیککز التون و کومش و سائر معدنلرڭ دخی سیل صویی کبی کپوکی طرح ایله صافی
و خالصی التنده قالور) اشبو کبی بیان ایدر الله طوغرونڭ و باطلڭ مثلنی اما کپوك پس کیدر
هیچ برشیئه یرامیه‌رق و اما اولشیکه منفعت ویرر آدملره قالور یرده اشبو بیان کبی بیان ایدر
الله مثللری * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه یعنی اشیالرڭ هر برجنسنده هم خیر و هم شر بولنور
یعنی ایو سیده وار کوتو سیده شونڭ کبی لابددر آدملرده دخی هم ایو بولنه هم کوتو بولنه لیکن
ایو اولنلره قرار و یرر و ایشلری قوللای اولور و کوتولری هلاك ایدر والله اعلم * ف یعنی حق
و طوغرو اولان دین کوکدن نازل اولور پس هر کمسنه کندو استعدادینه کوره فیض آلور
صکره حقله باطل ظاهر اولور و کوبك و چرك شیشوب طشره کلور نیجه که یغمور صویی سیل ایله
قاریشوب کپوك صویڭ یوزی اوزرینه شیشوب طشره کلور و ینه التون و کومش و یا باقر
آتش اوزرنده اریدلدکلری وقتده کپوکلری شیشوب اوزرینه کلور آخرده اشبو کپوکلر
برایشه یرامز ایشه یارهین اصلیدر اشبو حق و باطلدن مراد دنیاده غوغا ایتمکدر آخرده حق
غالبدر یاخود مرادی شو اولورکه هر کمسنه نڭ قلبنده حق و باطل دوران ایدر آخرده حق باطلی
زائل ایدوب خالص کندوسی قالور (لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنٰى وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ اَنَّ
لَهُمْ مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ اُولٰئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ وَمَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ
الْمِهَادُ) ت اول کمسنه‌لر ایچونکه قبول ایتدیلر کندو ربلرینڭ سوزینی کوزل حالت واردر
و اول کمسنه‌لرکه قبول ایتمدیلر ربلرینڭ سوزینی اکر آنلرڭ اولسه یرده اولان شیلرڭ جمله‌سی
و انڭ بر مثلی دخی آنکله بربر اولسه البته کندو عوضلرینه و یررلر آنی (یعنی فرضا دنیانڭ
ملکی و انڭ بر مثلنه دخی مالك اولسه‌لر یوم قیامتده عذابدن خلاص اولمق ایچون و یررلر
ایدی) اشبو کروه آنلر ایچون واردر چتین اولان حساب و آنلرڭ یری جهندر و نه کوتو یردر
(اَفَمَنْ يَعْلَمُ اَنَّمَا اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ اَعْمٰى اِنَّمَا يَتَذَكَّرُ اُولُوا الْاَلْبَابِ) ت ایا بر کمسنه که
بیلور اولشیکه کوندرلدی سنڭ جانبکه ربکڭ جانبندن طوغریدر بر کمسنه کبی اولورمیدر
کوردر (یعنی الله‌دن کلان شیلری حق اولدیغنی بیلوب اطاعت ایدن کمسنه قلبی کور منکر
کمسنه کبیمیدر) نصیحت قبول ایدنلر انجق عقل صاحبلریدر (اَلَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللّٰهِ وَلَا

ينقضون الميثاق) ت اول كمسنه لركه وفا ايدرلر اللهك عهدينه و بوزمزلر عهدلريني (والذين
يصلون ما امر الله به ان يوصل ويخشون ربهم ويخافون سوء الحساب) ت واول كمسنه لركه
اولاشديررلر اول شيئي كه بيورمشدر الله آنك اولاشدرمسني (يعني جميع پيغمبرلري وكتابلري
تصديق ايدوب صلهٔ رحم واقربالره رعايت ايدرلر) وقورقررلر كندو ربلرندن وقورقرلر حسابك
شدتندن (والذين صبروا ابتغاء وجه ربهم واقاموا الصلوة وانفقوا مما رزقناهم سرا وعلانية
ويدرؤن بالحسنة السيئة اولئك لهم عقبى الدار) ت واول كمسنه لركه صبر ايتديلر كندو
ربلرينك يوزيني طلب ايتمكيچون (يعني رضاسني طلب ايتمكيچون) وقايم قلديلر نمازي
وخرج ايتديلر اول شيدنكه رزق ويردك آنلره كيزلوده وآشكاره ده ودفع ايدرلر ايولك ايله
كوتولكي اشبو كروه آنلر ايچون واردر آخرتك اوي يعني آخرت اوينك جزاسي * (جنات
عدن يدخلونها ومن صلح من آبائهم وازواجهم وذرياتهم والملائكة يدخلون عليهم من كل باب)
ت اول جزا دائم اولان جنتلردركه كيررلر آنلره واول كمسنه كه ايو ايشلر اولدي آنلرك بابالرندن
وقاريلرندن واولادلرندن (آنلر دخي كيررلر) وفرشته لر داخل اولوب آنلر اوزرينه هر بر
قاپوسندن ديرلر (سلام عليكم بما صبرتم فنعم عقبى الدار) ت سلامت سزلك اوزركزه اولسون
اشبو صبر ايتديككز ايچوندر پس كوزلدر آخرت اوينك جزاسي (والذين ينقضون
عهد الله من بعد ميثاقه ويقطعون ما امر الله به ان يوصل ويفسدون في الارض اولئك لهم
اللعنة ولهم سوء الدار) ت واول كمسنه لركه بوزرلر اللهك عهديني شو عهدي محكم قيلدقدن
صكره وكسرلر اول شيئي كه امر ايتدي الله انك اولاشديرمسيله (يعني صلهٔ رحمي و پيغمبرلره
وكتابلره ايماني كسرلر) وكوتو ايش ايشلرلر يرده اشبو جماعت آنلر ايچوندر لعنت (يعني
رحمتدن ايراق اولمق) وينه آنلر ايچوندر آخرت اوينك مشقتي (الله يبسط الرزق لمن يشاء
ويقدر وفرحوا بالحيوة الدنيا وما الحيوة الدنيا في الآخرة الا متاع) ت الله كنكش
قيلر رزقي اول كمسنه ايچونكه ديلر وطارقيلر و كافرلر شاد اولديلر دنيا ديرلكنه ودكلدر دنيا
ديرلكي آخرت ديرلكنك يانندهٔ مكر جزئي بر متاعدر (ويقول الذين كفروا لولا انزل عليه
آية من ربه قل ان الله يضل من يشاء ويهدي اليه من اناب) ت وديرلر اول كمسنه لركه
كافر اولديلر نيچون ايندرلمدي پيغمبر اوزرينه بر نشانه كندو ربسندن (يعني كافرلرك
ديلدكاري نشانه لر قسمندن) ديكل الله آزغين قيلر اول كمسنه يي كه ديلر و يول كوسترر كندو

جانبنه اول كمسنه يه كه كندو جانبنه رجوع ايتدي * ف يعني الله سبحانه ايچون لازم دكلدركه
هر بر كمسنه يي طوغرو يوله كتوره و يا نشانه لري كوندروب آنلره هدايت ويره بلكه الله
سبحانه نك منظوري شودركه بعضيلر يولين شاشوره و بعضيلر يولي بوله هر كمسنه كه آنك قلبنده
الله سبحانه نك جانبنه كيرودونمك ارادهسي كلدي پس شو نشاندركه الله سبحانه آنك هدايت
بولمسني و طوغري يوله كلمسني اراده قيلمشدر (الذين آمنوا وتطمئن قلوبهم بذكر الله
الا بذكر الله تطمئن القلوب) ت (يول كوسترر كندو جانبنه) اول كمسنه لره كه ايمان
كتورديلر واول كمسنه لره كه قرار بولور آنلرك قلبلري الله سبحانه يي ذكر ايتمكله خبردار اول كه
اللهك ذكريله قرار بولور قلبلر (الذين آمنوا وعملوا الصالحات طوبى لهم وحسن مآب) ت
واول كمسنه لركه ايمان كتورديلر وايشلديلر ايو اولان ايشلري كوزل اولان حالت اولور آنلر
ايچون وكوزل طوره جق ير اولور آنلره (كذلك ارسلناك في امة قد خلت من قبلها امم لتتلوا
عليهم الذي اوحينا اليك وهم يكفرون بالرحمن قل هو ربي لا اله الا هو عليه توكلت واليه
متاب) ت بونك كبي كوندردك سني بر امته كه كچديلر آنلردن اول چوق امتلر تاكه اوقويه سن
آنلر اوزرينه اول شيئي كه وحي ايتدك سنك جانبكه و آنلر كافر درلر رحمانه ديكل اول بنم
ربمدر يوقدر هيچ حق معبود اندن غيري انك اوزرينه تاپشوردم ايشمي و آنك جانبنه در بنم
دونمكم * ف يعني كناهلردن بشقه آنلر رحمانه دخي انكار ايدرلر عرب الله سبحانه يه رحمان ديمزلر
ايدي وقتا كه قرآنده الله سبحانه نك اديني رحمان ايشتديلر ديمكه باشلديلر كه سن اي محمد اول
معبود كدن بر بشقه كمسنه يي معبود مي طوتدك الله سبحانه بيورديكه ديكل اي محمد بنم ربم
بردر هر آدايله كه اني چاغره ايسه م اول بر معبوددر (ولو ان قرآنا سيرت به الجبال او قطعت به
الارض او كلم به الموتى بل لله الامر جميعا افلم ييأس الذين آمنوا ان لو يشاء الله لهدى الناس
جميعا ولا يزال الذين كفروا تصيبهم بما صنعوا قارعة او تحل قريبا من دارهم حتى يأتي وعد
الله ان الله لا يخلف الميعاد) ت واكر اولسيدي بر قرآن كه كزديرلسيدي آنك سببيله طاغلر
ياخود انك سببيله يارلسيدي ير وياخود انك سببيله دانشدرلسيدي اولولر بويله ايكن ينه ايمان
اكتورمزلر ايدي كافرلر بلكه الله ايچوندر ايشلرك جملهسي ايا بيلمديلرمي مسلمانلركه كر ديلسيدي
الله يول كوستردي ادملرك جملهسنه وهميشه كافرلر اشبو وصفت اوزره اوله لركه ايريشور
آنلره ايشلدكلري كوتو ايشلر سببيله قتي عقوبت ياخود اينديرلور عقوبت آنلرك اولرينه
يقين اولان يره اولوقته دكين كه كلور اللهك وعدهسي الله البته خلاف ايتمز وعده سنه * ف شاه
ولي الله رحمه الله ديركه اشبو كيفيت كنايه در عقوبتك شدتندن كه بوندن هلاك اولمق قورقوسي

انلره مستولی اولورصکره اندن قورتلورلر * ف اوله که مسلمانلر دیلرلر ایدیکه بر یوللك علامت یعنی معجزه کلیدیکه کافرلر بتون بتونه مسلمان اولیدیلر پس الله سبحانه بیوردیکه اکر نازل اوله جق قرآندن اشبوذکر اولنان ایشلر اوله جق اولسیدی البته اول نازل اولان اشبو قرآندن اولور ایدی لیکن اختیار الله سبحانه ایچوندر فقط وقلبلك اطمئنانی بویله اولمق لازمدرکه بیلهلرکه اکر الله سبحانه دیلسهیدی اولور ایدی لیکن دیلمادی واکر الله دیلسهیدی انك برحکمی کافی ایدی لیکن کافرلر اولوقت مسلمان اولورلرکه آنلرا وزرینه دائما آفت کله یا آنلرك قومشولری اوزرینه آفت دوشسه اولوقت جمله عرب اسلامه داخل اولوب ایمان کتوررلر واشبو آفت شو جهاد ایدیکه مکهنك فتحی کونده مسلمانلرك اللرندن آنلر اوزرینه واقع اولدی (ولقد استهزئ برسل من قبلك فامليت للذين كفروا ثم اخذتهم فكيف كان عقاب) ت ومسخره اولنمش اولدی پیغمبرلرسندن اول پس مهلت ویردم کافرلره صکره طوتدی آنلری پس نیجه ایدی عقوبتم (افمن هو قائم على كل نفس بما كسبت وجعلوا لله شركاء قل سموهم ام تنبئونه بما لا يعلم في الارض ام بظاهر من القول بل زين للذين كفروا مكرهم وصدوا عن السبيل ومن يضلل الله فما له من هاد) ت ایا اول الله که خبرداردر هر برکسنه اوزرینه ایشلدکلری شیئه جزا ویرمکه (بتلر کبیمی اولور) وثابت قیلدیلر کافرلر الله ایچون شریکلر دیکل بیان ایدلك آنلرك آدلرینی (یعنی آنلرك اوصافنی ذکر ایدلك تا که مقابل اوله اللهك اوصافنه تاممائلتك نفیی ظاهر اوله والله اعلم) ایا خبرو یررمیسکز الله تعالی یه بیلمدیکی شیئی یر یوزنده یاخود اصلی اولمین سوزه می الدانیورسکز (یعنی اصلسز سوزه تقلید ایدرمیسکز) بلکه بزه نمش اولدی کافرلره آنلرك کوتو فکری ومنع اولندیلر طوغرو یولدن وهر کسنهکه آزغین قیله آنی الله بوقدر انکچون بر یول کوستریجی (لهم عذاب في الحيوة الدنيا ولعذاب الآخرة اشق وما لهم من الله من واق) ت آنلر ایچون واردر عذاب دنیا دیرلکنده والبته آخرتك عذابی زیاده چتیندرو یوقدر آنلر ایچون اللهدن هیچ بر صاقلیجی (مثل الجنة التي وعد المتقون تجري من تحتها الانهار اكلها دائم وظلها تلك عقبى الذين اتقوا وعقبى الكافرين النار) ت جنتك صفتی که وعده ویرلشدر صاقننلره آقر آنلرك آلتندن ایرمقلر میوهلری ابدیدر کولکهلری دخی ابدیدر اشبو صاقننلرك جزاسیدر و کافرلرك جزاسی اوددر (والذين آتيناهم الكتاب يفرحون بما انزل اليك ومن الاحزاب من ينكر بعضه قل انما امرت ان اعبد الله ولا اشرك به اليه ادعوا واليه مآب) ت واول کسنهلرکه ویردك آنلره کتاب

سوینورلر

سوینورلر اول شی ایله که ایندیرلدی سنك جانبکه واشبو جماعتلردن بعض کسنه واردرکه طاکروحیك بعضسنی دیکل بن انجق امر اولندمکه عبادت ایدهم الله سبحانه یه وشریك قوشمیم اکا آنك جانبنه دعوت ایدرم وآنك جانبنهدر بنم قائده جغم (وكذلك انزلناه حكما عربيا ولئن اتبعت اهواءهم بعد ما جاءك من العلم ما لك من الله من ولي ولا واق) ت وبونك کبی ایندردك قرآنی عرب دلیله حکم ایدیجی واکر اتباع ایتسك آنلرك نفسلرینك دیلدیکنه (آنلرك باطل ودینلری منسوخ اولدیغنه) سکا علم وخبر کلدکدنصکره یوقدر سکا اللهك عذابندن هیچ بر ایش بصهیجی وصاقلیجی (ولقد ارسلنا رسلا من قبلك وجعلنا لهم ازواجا وذرية وما كان لرسول ان يأتي بآية الا باذن الله لكل اجل كتاب) ت وتحقیق کوندردك بز پیغمبرلری سندن اول وویردك بزلر آنلره قاریلر واولادلر و یوقدر هیچ بر پیغمبر ایچون که کتوره بر نشانهیی مکر اللهك حکمیله هر بر وقت ایچون بر یازلمش وعده واردر یعنی الله سبحانهنك قضاسی وقتا که وحی ایله محقق اولورانی عالم ملکوتده ثبت ایدرلر (يمحوا الله ما يشاء ويثبت وعنده ام الكتاب) ت یوق ایدر الله اول شیئی که دیلر واثبات ایدر اول شیئی که دیلر وآنك یاننده در کتابلرك اصلی (یعنی لوح محفوظ) * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه حادثهنك صورتن ملکوت عالمنده خلق ایدراندنصکره اکر دیلرسه محو ایدر واکر دیلرسه ثابت قیلر و ممکندرکه معنا بویله اولهکه هر بر زمانده بر شریعت واردر الله سبحانه اندن دیلدیکنی نسخ ایدر و دیلدیکنی حالی اوزره براقور وآنك یاننده در لوح محفوظ والله اعلم * ف دنیاده هر شی سببلر ینه باغلنمشدر و سببلرك بعضسی ظاهردر و بعضسی کیزلو واسبابك تاثیری ایچون مقدار معین واردر والله سبحانه بر وقتکه دیلرسه اول سببلرك تاثیرینی مقدار معیننده زیاده و نقصان قیلر و هر مقدار که دیلرسه اول مقدار اوزرینه ثابت قیلر آدمی بر وقتده اولورکه اوفق طاشلر ایله اولور و کاهیجه اولورکه کاوله زخمندن اولمز هر شیئك مقداری واندازهسیکه الله سبحانهنك علم ازلیسنده ثابتدر اصلا تبدیل اولمز واندازهیه تقدیر دیرلر اشبو تقدیر ایکی قسمدر بری مبرمدرکه تبدیل قبول ایتمز و بری معلقدرکه تبدیل قبول ایدر (وان ما نرينك بعض الذي نعدهم او نتوفينك فانما عليك البلاغ وعلينا الحساب) ت واکر کوسترسك سکا اول شیئك بعضسنی که وعده ویررز آنلره یاخود قبض ایتسك سنك روحکی هر حالده سنك اوزرینکه انجق پیغامی ایرشدرمك واردر و بزم اوزریمزهدر حساب (اولم يروا انا نأتي الارض ننقصها من اطرافها والله يحكم لا معقب لحكمه وهو سريع الحساب) ت ایا کورمزلرمیکه بزلر قصد ایدرز اشبو یرهکه ناقص قیلهلم آنك بر جانبندن والله حکم ایدر یوقدر هیچ بر رد ایدیجی آنك حکمنی والله تیزلکله

حساب ایدیجیدر * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه یعنی کون بکون اسلامك شوكتی عرب بلادنده منتشر اولوب دار الحرب ناقص اولمده در ومفسرلرك چوغی اشبو آیتی مدنی بیلورلر بنم یاغمده لازم دکادرکه مدنی اولسون ودار الحربك نقصان اولمسندن مراد اسلم قبیله سنك وغفارك وجهینه نك ومزینه نك و یمن قبیله لرینك هجرتدن اول مسلمان اولمریدر والله اعلم * ف اناناتی الارض ننقصها یعنی بزلر کاورزیرا وزره یرك اطرافلرن اکسك ایدرك اندن مرادی شودرکه یعنی اسلام عرب ملکلرنده یایلغه باشلیور وکفرا کسلیور (وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفَّارُ لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ) ت وتحقیق مکر ایتدیلر اول کمسنه لرکه آنلردن اول وار ایدیلر پس الله ایچوندر حیله نك کلیسی بیلور اول شیئی که ایشلرهر برشخص و یقیننده بیلور کافرلرکه کیم ایچون اولور آخرت او ینك جزاسی (وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ) ت ودیرلر کافرلرکه سن پیغمبردکل آنلره بسدر الله شهادت ایدیجی بنم اراملہ سزك اراکزده و بسدر اول کمسنه که آنك یاننده در کتابك علمی (یعنی جهودلرك علماسی بیلورلرکه محمد علیه السلامك رسالتی صحیحدر والله اعلم) * ف یعنی الله سبحانه نك شهادتی شودرکه طوغریلره مرتبه لرینی عالی قیلرو یلانجیلری رذیل ایدر واولکی کتابی بیلنلر شاهددرلر اشبو مضمونله که اول زمانده دخی انجلین کتاب ایندراشدر

* (سورة ابراهیم مکیة اثنتان وخمسون آیة) *

ابراهیم سوره سی مکه ده نازل اولمش بو سوره اللی ایکی آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحیم)

باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهك آدیله اوقورم

(الر) الله بیلور مرادین (كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ) ت اشبو بر کتابدرکه ایندردك آنی سنك جانبکه که طشره کتوره سن آدملری قرانقولردن ایدینلق جانبنه ربلرینك حکمیله غالب وحمده مستحق اولان اللهك یولنه شو یله الله که انکچوندر کوکلرده اولان شیلر و یرده اولان شیلر ووای کافرلر ایچون اولسون قتی اولان عذابدن اول کمسنه لرکه اختیار ایدرلر دنیا دیرلکنی آخرت اوزرینه ومنع ایدرلر آدملری اللهك یولندن وطلب ایدرلر شو یول ایچون اکریلکی (یعنی

شبهه‌لر ایله ثابت ایدرلرکه اللهك یولی اکری بوکری یولدر) اشبو کروهلر ایراق اولان آزغینلقده در (وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) ت وکوندرمدك هیچ بر پیغمبری مکرکندو قومنك دلیله تا که بیان ایده آنلره پس آزغین قیلر الله اول کمسنه یی که دیلر و یول کوسترر اول کمسنه یه که دیلر والله غالبدر حکمت صاحبیدر * ف یعنی کافرلر دیدیلرکه اکر قران بشقه بر دل ایله اولوب عرب دلی اوزره اولمیدی اکا ایمان کتورردك واشبو قران محمدك دلی اوزره در اولورکه کندو دیمش اوله آنلرك جوابنی بیوردی (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِأَيَّامِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ) ت وکوندردك موسایی کندو نشانه لریمزایله که طشره کتورکندو کروهکی قرنقولردن آیدینلغه ونصیحت ویرآنلره اللهك کونلریله دیو (یعنی شو وقایعلرکه الله سبحانه نك جانبندن کچمشدر فرعونك النده اسیر اولدقلری کونلرکبی یاخود بشقه امتلر اوزرینه واقع اولان وقایع کبی البته بونده نشانه لر واردر هر بر شکر ایدیجی وصبر ایدیجی کمسنه لر ایچون * ف آنلرك خاطرینه کتور اللهك کونلرینی یعنی الله تعالی نك ایتدیکی ایشلرینی که کچن قوملر اوزرینه کچمشدر (وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَنْجَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ) ت ویادیکه کتور اول وقتی که دیدی موسی کندو قومنه یادیکزه صالکز اللهك اوزرکزه اولان نعمتنی وقتا که نجات ویردی سزه فرعونك آدملرندن که ایرشدیریرلر سزه قتی عذابی و بوغزلدیلر سزك اوغلنلریکزی وقویوریلر قاربکزی واشبو حالده وار ایدی بیوك صنه مق کندو ربکزدن (وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ) ت وینه ذکر ایدك اول وقتیکه بیلدردی سزك ربکز که اکر شکر ایدرسه کز البته زیاده ویریرم سزلره واکر شکرسزلك ایتسه کز البته بنم عذابم قتیدر (وَقَالَ مُوسَى إِنْ تَكْفُرُوا أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ) ت ودیدی موسی اکر کافر اولسه کز سز و یریوزنده اولانلرك جمله سی پس الله غنیدر ومحموددر (أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ) ت ایا کلمدیمی سزه اول کمسنه لرك خبری که سزدن اول وار ایدیلر نوحك وعادك وثمودك قومی (وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ) ت وینه اول کمسنه لرکه شونلردن

صکره کلمشلرآنلری بیلماز (یعنی عددین وصفتلرین) مکر الله بیلور کلدی آنلره آنلرنڭ
پیغمبرلری آیدین اولان نشانه لر ایله پس قیادیلر اللرینی اغزلرینه (یعنی زیاده عجبلرندن وزیاده
انکارلرندن بارمقلرینی دیشلدیلر) دیدیلر البته بزلر طاکیچیزاو اشیئی که کوندرلدیکز سز آنڭ
ایله وتحقیق بزلر قوتلو شبهه ده یز او اشیدنکه دعوت ایدرسکز بزی آنڭ جانبنه (قالت
رسلهم أفي الله شك فاطر السموات والارض يدعوكم ليغفر لكم من ذنوبكم ويؤخركم الى
اجل مسمى قالوا ان انتم الا بشر مثلنا تريدون ان تصدونا عما كان يعبد آباؤنا فأتونا بسلطان
مبين) ت دیدیلر آنلرنڭ پیغمبرلری آیا الله ده شبهه می واردر کوکاری یرادیجیدر ویری
یرادیجیدر دعوت ایدر سزی تا یارلغیه سزلرنڭ کناهلر کزی و کیرو براقه سزی بر مدت معینه یه
دکین دیدیلر (اول قوم پیغمبرلرینه) دکلسکز سز مکر انسان بزلر مثللو دیلرسکز که منع
ایده سکز بزلری اولشیدنکه عبادت ایدر ایدی بزم بابالرمز پس کتوریکز بزه بر ظاهر دلیل
(قالت لهم رسلهم ان نحن الا بشر مثلكم ولكن الله يمن على من يشاء من عباده وما كان لنا
ان نأتيكم بسلطان الا باذن الله وعلى الله فليتوكل المؤمنون) ت دیدیلر آنلره آنلرنڭ
پیغمبرلری دکلز بزلر مکر انسان سزلر کبی ولیکن الله احسان ایدر اول کمسنه یه که دیلر کندو
قوللرندن ممکن اولماز بزلرچون نکه کتورهلم سزه بر دلیل مکر اللهڭ حکمیله ولایقدرکه الله
اوزرینه ایشلرین تاپشوره لر مسلمانلر همان ایشمکیله وکورمکله ایمان حاصل اولماز بلکه
الله سبحانه نڭ ویرمکیله اولور (وما لنا الا نتوكل على الله وقد هدانا سبلنا ولنصبرن على
ما آذيتمونا وعلى الله فليتوكل المتوكلون) ت ونه واردر بزلرچون نکه تاپشورمیه لم ایشلریمزی
الله اوزرینه وحالبوکه کوستردی بزه بزم یوللرمزی والبته صبر ایدرز سزلرڭ اذیتلرکزه والله
اوزرینه لازمدرکه تاپشوره ایشلرینی ایشلرین تاپشوریجیلر (وقال الذين كفروا
لرسلهم لنخرجنكم من ارضنا او لتعودن في ملتنا فأوحى اليهم ربهم لنهلكن الظالمين) ت
ودیدیلر کافرلر کندو پیغمبرلرینه که البته طشره چیقاریرز سزلری کندو یریمزدن یاخود
کیرودونرسکز بزم دینمزه پس وحی ایتدی آنلرڭ جانبنه آنلرڭ ربلری که البته هلاك ایدرز
کوتو ایشلیلری (ولنسكننكم الارض من بعدهم ذلك لمن خاف مقامي وخاف وعيد) ت
وساکن قیلورز سزلری اول یرده آنلردن صکره اشبو (وعده) اول کمسنه ایچوندرکه قورقدی
بنم حضورمده طورمقدن وقورقدی بنم قورقتمغدن (واستفتحوا وخاب كل جبار عنيد) ت

وفتحى طلب ایتدیلر پیغمبرلر وزیان ایشلدی هر بر طاکیچی و یوینچکیجی (من
ورائه جهنم ويسقى من ماء صديد يتجرعه ولا يكاد يسيغه ويأتيه الموت من كل مكان وما
هو بميت ومن ورائه عذاب غليظ) ت آنڭ اوکنده جهنم واردر و ایچوریلور صاری
صوجنسندن (یعنی اهل جهنمڭ یارهلرندن آقان صاری صولردن) یودم یودم اشاغی چکر اول
صویی و (آچیلغندن وفنا قوقوسندن) قولایلقله یوده مز انی وکاور اکا اولوم (یعنی اولمڭ
سببلری) هر بر جانبندن حالبوکه اولمز وآنڭ اوکنده واردر قتی عذاب (مثل الذين كفروا
بربهم اعمالهم كرماد اشتدت به الريح في يوم عاصف لا يقدرون مما كسبوا على شيء ذلك
هو الضلال البعيد) ت اول کمسنهلرڭ صفتی که طاکدیلر کندو ربلرینی آنلرڭ عملری اول
بر کولڭ صفتی کبیدرکه اسدی آنڭ اوزرینه شدتلو روزکار فورتنه لی کونده قادر اولمزلر
هیچ ایشلدکلری عملدن بر شیئه آنلرڭ عملری حقدن ایراق اولان آزغینلقدر (یعنی آنلرڭ
عملاری جملهسی حبط اولور وشو عملرندن نفع بولمزلر) (الم تر ان الله خلق السموات والارض
بالحق ان يشأ يذهبكم ويأت بخلق جديد) ت آیا کورمدکمی الله یراتدی کوکاری ویری
(طوغریلقله) محکم اولان تدبیر ایله اکر دیلر ایسه کیدرر (ویوق ایدر) سزی وکتورر
بریکی خلقی (وما ذلك على الله بعزيز) ت ودکلدر اشبو الله اوزرینه چتین (وبرزوا لله جميعا
فقال الضعفؤا للذين استكبروا انا كنا لكم تبعا فهل انتم مغنون عنا من عذاب الله من شيء قالوا
لو هدانا الله لهديناكم سواء علينا اجزعنا ام صبرنا ما لنا من محيص) ت وحاضر اولورلر اللهڭ
اوکنده جملهسی بردن پس دیرلر ضعیف اولانلر بیوکلك ایدن کمسنهلره که بزلر سزلره تابعلر ایدك
پس آیا سزلر دفع ایده بیلورمیسکز بزلردن اللهڭ عذابندن بر شیئی دیرلرا کر یول کوسترسه
ایدی بزه الله بزدخی یول کوستوردك سزلره برابردر بزم اوزریمزه جزع ایدهلم یاخود صبر ایدهلم
یوقدر بزلرچون هیچ قورتلمق (وقال الشيطان لما قضي الامر ان الله وعدكم وعد الحق
ووعدتكم فأخلفتكم وما كان لي عليكم من سلطان الا ان دعوتكم فاستجبتم لي فلا
تلوموني ولوموا انفسكم ما انا بمصرخكم وما انتم بمصرخي اني كفرت بما اشركتمون من قبل
ان الظالمين لهم عذاب اليم) ت ودیدی شیطان اول وقتکه فیصل اولندی ایشلر (یعنی
اول وقتکه جنت اهلی جنته وجهنم اهلی جهنمه کیردیلر) البته الله وعده ویردی سزه طوغرو
اولان وعده ایله ودخی بن وعده ویردم سزه پس خلاف ایتدم سزه ویردیکم وعدهده ویوقدی

بنم ايچون سزنك اوزريكزه هيچ برغلبه لك ايكن شوقدركه وسوسه يله سزى دعوت ايلدم پس سزقبول ايتديكز بنم سوزيمى پس ملامت ايتميكز بكا لكه ملامت ايديكز كندونفسكزه دكلم بن سزنك داد يكزه ايرشيجى ودكلسكز سزبنم داديمه ايريشيجيلر البته بن ايراق اولدم آندنكه شريك قيلديكز بنى الله سبحانه يه بوندن اول البته كوتو ايشليلر آنلرايچوندر دردويريجى اولان عذاب ٭ف شيطانك انسان اوزرينه زورايتمكه قدرتى يوقدر مكركوتو عمله دلالت ايدر كوتو سوزينى قبول ايتمكده انسانك كناهيدر (وَاُدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ) ت وادخال اولنورلر ايمان ايدوب كوزل ايش ايشلين كسنه لر جنتلره كه اقرآنلرنك آلتندن ايرمقلر دايم اولورلر اول جنتلرده ربلرينك حكميله آنلرنك كوزل دعاسى آنده برى برينه سلام ويرمكدر ٭ف سلام دنياده دعادر سلامتلك طلب ايتمكيچون وجنتده مباركلكدر وسلامتلك اوزرينه (اَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ اَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِى السَّمَاءِ تُؤْتِى اُكُلَهَا كُلَّ حِينٍ بِاِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) ت آيا كورمدكمى نيجه بيان ايتدى الله برمثلى كه بسمه دى كوزل سوزى بركوزل اغاج كبى كه كوكى قوتلو اولوروشو اغاجك دالّلرى وفيدانلرى كوكده در ويرر ميوه لرينى هربرفصلده كندوربسنك حكميله وبيان ايدر مثللرى انسان ايچون تا اوله كه آنلر نصيحت قبول ايده لر (وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْاَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ) ت نا پاك اولان سوزنك حالى بد اولان اغاج مثليدركه قوپارلمش اولدى يرنك اوستندن يوقدر آنك ايچون هيچ برقرار بولمق ٭ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه حق وطوغرو اولان شريعت عالم ملكوتده ثابتدر ودنياده كون بكون يكيدن رواج بولمده اولوروآدملر انكله منفعتلنورلر وجاهليت ملتى ملكوتده ثباتى يوقدر وبرقاچ مدت آدملرك اراسنده شايع اولوروبنه باطل اولورو الله اعلم ٭ف مسلمانلرنك دعوالرى طوغرودر انك دليلى طوغريدر كوكاده آنك اثرى اولوروكونبكون يوكسلك اولمقده اولورو كافرلرنك دعوالرى كوكلى دكلدر برآز فكر ايتمكدن يلانى معلوم اولوروكوكاده آندن هيچ برآيدنلق بولنمز (يُثَبِّتُ اللّٰهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِى الْاٰخِرَةِ وَيُضِلُّ اللّٰهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللّٰهُ مَا يَشَاءُ) ت محكم ايدرالله اول كسنه لريكه ايمان كتورديلر طوغروسوزايله دنياده ديرلكنده وآخرت ديرلكنده وازغين قيلرالله كوتو ايشليلرى والله ديلديكنى ايشلر ٭ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه يعنى اولديكى وقتده كلمهٔ شهادت ويرمكه

توفيق ويرر ومنكرونكيرنك سؤالى وقتنده طوغرو اولان جوابه توفيق ويرر ٭ف قبرده هركسنه كه كوزل جواب ويررايو وكوزل طوره جق يربولورواول كسنه كه جوابلرى ايو وطوغرو ويره من خراب اولور (اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ كُفْرًا وَاَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَبِئْسَ الْقَرَارُ) ت آيا باقمزميسن اول كسنه لرنك جانبنه كه بدل ايتديلر اللهنك نعمتنى شكرسزلكه وايندرديلر كندوقوملرينى هلاك اولق اوينه كه جهنمدر داخل اولورلر اكا اول كوتو طوره جق يردر ٭ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه شكرسزلك ايتديلرو شوايشلك شومامغندن نعمت زائل اولدى پس ديرسنكه نعمتى ويرديلر كفرى آلديلر ٭ف اشبو نلردن مرادى مكه نلك بيوكلريدركه غيريلرى آزدرديلر (وَجَعَلُوا لِلّٰهِ اَنْدَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعُوا فَاِنَّ مَصِيرَكُمْ اِلَى النَّارِ) ت ومقرر قيلديلر الله ايچون امثاللركه آزغين قيله لرعالملرى اللهنك يولندن ديكل انلره فائده لنك البته سزنك قائده جغكز اودجانبنه در (قُلْ لِعِبَادِىَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ اَنْ يَاْتِىَ يَوْمٌ لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ) ت ديكل بنم ايمان كتوران قوللريمه كه قايم قيله لر نمازى وويره لر اوشمدنكه رزق ويردك آنلره كيزليده وآشكارده كلزدن اول اول بركونكه آلمق وصاتمق يوقدر آنده وبرى برينه دوستلقده يوقدر ٭ف يعنى انو اولان عمل صاتلمزو بركسنه دوستلغه رعايت ايده بيلمز (اَللّٰهُ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِىَ فِى الْبَحْرِ بِاَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْاَنْهَارَ) ت الله اولدركه يراتدى كوكلرى ويرى واشاغى كوندردى كوكدن صويى پس طشره كتوردى شوصوايله رزقى سزكچون ميوه نوعلرندن ورام قيلدى سزكچون قايقلرى تاكه كيدلر دكزده اللهنك حكميله ورام قيلدى سزكچون ايرمقلرى (وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) ت ورام قلدى سزكچون كونشى وآيى بربرينى تعقيب ايدرلك ورام قيلدى سزكچون كيجه يى وكوندزى (وَآتَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَاَلْتُمُوهُ وَاِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوهَا اِنَّ الْاِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ) ت وويردى سزه هربرشيدنكه طلب ايتديكز آنى واكرصايسه كز اللهنك نعمتنى احاطه ايده بيلمزسكز آنى البته انسان شكرسز اولان ظالمدر (وَاِذْ قَالَ اِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِى وَبَنِىَّ اَنْ نَعْبُدَ الْاَصْنَامَ) ت وياديكه كتوراولوقتيكه ديدى ابراهيم اى بنم ربم قيلغل اشبو بلده يى امين اولمق يرى

وایراق ایت بنی و بنم اوغلانلریمی (یعنی واسطه سز اولان اوغوللرینی) آندنکه عبادت ایده‌وز بتلر (رَبِّ اِنَّهُنَّ اَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَاِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَاِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) ت ای بنم ربم شو بتلر ازغین قیلدیلر چوق کمسنه‌یی آدملردن پس اول کمسنه که تابع اولودیکا پس اول آدم بنم ملتمدندر واول کمسنه بنم بیورادیمی قبول ایتمدی پس البته سن یارلغیجیسن اسرکیجیسن (رَبَّنَا اِنِّي اَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلٰوةَ فَاجْعَلْ اَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي اِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ) ت ای بزم ربمز بن ساکن قیلدم اولادیمك بعضسنی اکینسز اولان دره‌ده سنك محرم اولان بیتك یاننده ای بزم ربمز تا که قایم قیله‌لر نمازی پس قلغیل قلبلری آدملردن محبت ایدیجی آنلرك جانبنه ورزق ویر آنلره میوه‌لردن تا اوله که آنلر شکر ایده‌لر * ف حضرت ابراهیم علیه السلام شامده ساکن ایدی هاجر آدلو جاریه‌دن اوغلی اسمعیل علیه السلام وجوده کلشدی حضرت ابراهیم کندو اوغلی اسمعیلی و اناسنی آلوب بریبانه ایلتدی که اشبو یرده مکه شهری آبادان اولدی الله سبحانه اشبو یرده زمزم صوینی چیقاردی اشبو سببدن شو یرده مردملر آبادان اولدیلر و اشبو یرا کینه قابل اولمدیغندن و میوه اغجلری بتورمکه لایق اولمدیغندن اشبو یرك یقیننده طائف یرینی برتدی تا کوزل میوه‌لر طائفده بیدا اولوب مکه‌یه ایریشه (رَبَّنَا اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفَى عَلَى اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ) ت ای بزم ربمز البته سن بیلورسن اول شیئی که کیزلرز و اول شیئی که آشکاره ایدرز و کیزلو قالمز اللهه اوزرینه هیچ برشی یرده و کوکده (اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ اِسْمٰعِيلَ وَاِسْحٰقَ اِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ) ت حمد ایتمك اللهه ایچوندر که باغشلدی بکا یاشم کماله ایرشدیکی وقتنده اسمعیلی و اسحاقی البته بنم ربم دعالری قبول ایدیجیدر * ف یعنی بز دعامزی کیزلو ایده‌لم ویا آشکاره جمله‌سنی ایشدیجیسی ظاهرده اولادلرینك جمله‌سنه دعا ایتدی وقلبنده آخر زمان پیغمبرینه دعا ایتمك منظوری ایدی (رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلٰوةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ) ت ای بنم ربم قیلغل بنی نمازی قایم قیلیجی و بنم اولادمدنخی ای بزم ربمز وقبول ایله بنم دعامی (رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ) ت ای بزم ربمز یارلغه بنی و بنم بابامی و انامی و مسلمانلری حساب قایم اولدیغی کونده (وَلَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ) ت وظن ایتمه الله سبحانه‌یی خبرسز اولشیدنکه ایشلرلر کونو

ایشلیلر (اِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْاَبْصَارُ) ت انجق کیرو براقور آنلری اولکون ایچونکه یوقاروده دیکلور شو کونده کوزلر (مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُؤُسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ اِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَاَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ) ت چاپکلك ایدرك کندو باشلرینی قالدیره‌رق کیرودونه‌مز کندولر جانبنه آنلرك کوزلری و آنلرك قلبلری قورقوب فهمدن خالیدر * ف یعنی قیامت کوننده کولك قاپولری بتون بتونه آچلور وملكلری نازل اولمغه باشلیوب آدملری طوتوب عذاب ایده‌جکلر اشبو هولدن جمله مردملرك کوزلری یوقارو دیکلوب اشاغی باقمغه فرصت قالمز (وَاَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَاْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا اَخِّرْنَا اِلَى اَجَلٍ قَرِيبٍ نُجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ اَوَلَمْ تَكُونُوا اَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ) ت وقورقت آدملری شو کوندنکه کلور آنلره اللهك عذابی پس دیر اول کمسنه‌لر که ظلم ایتدیلر ای بزم ربمز براق بزی یقین اولان مدته دکین قبول ایده‌لم سنك دعوتکی و تابع اوله‌لم پیغمبرلره دینلور آنلره که یمین ایتدیکمزمی ایدی بوندن اول که اولمزسز کچون هیچ بر زوال دیو (وَسَكَنْتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْاَمْثَالَ) ت وساکن اولدیکز اول کمسنه‌لرك منزللرنده که ظلم ایتدیلر کندو نفسلرینه و آشکار اولدی سزه که نیجه ایتدك انلره و بیان ایتدك سزلره مثللری (وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللّٰهِ مَكْرُهُمْ وَاِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ) ت والبته حیله ایتدیلر کندو حیله‌لریله و اللهك یاننده‌در آنلرك حیله‌لری (جزاسی) هرنقدر آنلرك حیله‌لری اولسه‌ده او مثابه‌ده که یرندن کیده آنك سببله طاغلر (یعنی حیله‌لری هرنقدر) شدتده طاغلری ازاله‌یه مساوی ایسه‌ده * ف مکه کافرلری پیغمبر علیه السلامك حقنده برقاچ کونو تدبیرلر ایتشلر ایدیکه جمله‌سی متفق اولوب آنی قتل ایده‌لر یاخود حبس ایده‌لر ویا چیقاروب کندولرندن طشره ایده‌لر بونك اوزرینه الله بیوردی (فَلَا تَحْسَبَنَّ اللّٰهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ) ت پس ظن ایتمه الله سبحانه‌یی کندو پیغمبرلرینه ایتدیکی وعده‌سنه خلاف ایده البته الله انتقام صاحبی اولان غالبدر (يَوْمَ تُبَدَّلُ الْاَرْضُ غَيْرَ الْاَرْضِ وَالسَّمٰوَاتُ وَبَرَزُوا لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ) ت اولکونکه تبدیل اولنور اشبو یر برغیری یره و کوکلردخی غیری برکوکاره تبدیل اولنور وظاهر اولورلر (خلقلر) غالب واحد اولان اللهك حضورنده (وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُقَرَّنِينَ فِي الْاَصْفَادِ) ت وکورورسن کونو ایشلیلری اشبو کونده الی و ایاغی باغلنمشلردر زنجیرلرده

(سرابیلهم من قطران وتغشی وجوههم النار) ت آنلرنك لباسلری قطراندندر واورتر آنلرنك یوزلرینی اود * قطران کویوقوقولو برشیدرکه اوده آنده چابك علوانور واشقلانور (لیجزی الله کل نفس ما کسبت ان الله سریع الحساب) ت تاکه جزاویره الله هر برشخصه اول اول شیله که ایشلدیلر البته الله چابك حساب کوریجیدر (هذا بلاغ للناس ولینذروا به ولیعلموا انما هو اله واحد ولیذکر اولوا الالباب) ت اشبو قران خبرایرشدریجیدر آدملره (یعنی اشبو قران نازل اولمشدر اللهنك حکملرینی آدملره ایرشدرمکه) وتاکه قورقودیله لر اشبو قرانله وتابیله لرکه انجق الله واحدا ولان معبوددر وتاکه نصیحت قبول ایده عقل صاحبلری

---

*(سورة الحجر مکیة وهی تسع وتسعون آیة

(حجر سورهسی مکهده نازل اولمش وبو سوره طقسان طقوز آیتدر)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(باغشلایجی اسرکیجی اولان اللهنك آدیله اوقورم)

(جزء) ١٤

(الر) الله بیلور مرادینی (تلك آیات الکتاب وقرآن مبین) ت اشبو آیتلر کتابك آیتلریدر وآیدین اولان قرانك آیتلریدر (ربما یود الذین کفروا لو کانوا مسلمین) ت چوق اولورکه سورلر کافرلر نه اولیدیکه مسلمان اولیدیلر (ذرهم یأکلوا ویتمتعوا ویلههم الامل فسوف یعلمون) ت ترك ایت آنلری تاکه یسونلر وفائدهلنسونلر ومشغول قیلا آنلری امیدلرینك اوزونلغی پس یقینده (جزالرینی کوروب عمل قبیحلرین) بیلورلر (وما اهلکنا من قریة الا ولها کتاب معلوم) ت وهلاك ایتمدك هیچ برقریهیی مکر آنك وارایدی معلوم اولان یازاسی (ما تسبق من امة اجلها وما یستأخرون) ت ایلرو کچمز هیچ برکروه کندو وقتندن اجلی وکیرو دخی قالمز وقتندن (وقالوا یا ایها الذی نزل علیه الذکر انك لمجنون) ت ودیدیلر کافرلر ای اوزرینه قران ایندریلان کیمسه البتهسن دلیسن (لو ما تأتینا بالملائکة ان کنت من الصادقین) ت نیچون کتورمیورسن بزه ملائکهلری اکرسن کرچکسویلینلردن ایسك (ما ننزل الملائکة الا بالحق وما کانوا اذا منظرین) ت

ایندرمز بزلر ملائکهلری مکر محکم اولان تدبیرایله واول وقتده مهلت ویرلمزلر * یعنی آنلره ملائکه ایندرسیدك عذاب ایله ایندیردك کندولردن اول اولان قومه ایندیردیکمز کبی اول وقت عذابك تأخیرنده مهلت ویرلمزلردی (انا نحن نزلنا الذکر وانا له لحافظون) ت تحقیق بزلر ایندردك قرانی والبته بزلر آنی (تحریف وتبدیلدن) صاقلیجیز (ولقد ارسلنا من قبلك فی شیع الاولین) ت وتحقیق کوندردك پیغمبرلری سندن اول کچن کروهلره (وما یأتیهم من رسول الا کانوا به یستهزؤن) ت وکلمدی آنلره بر پیغمبر مکر آنی مسخره ایدرلرایدی (کذلك نسلکه فی قلوب المجرمین) ت بونك کبی (یعنی آنلرنك قلبنده استهزا اولوب وکندولره استهزا ایتمك کوزل کورندیکی کبی) داخل قیلرز شو استهزایی (وکوزل کوستررزمکه اهلندن) کناه ایشلیلرك قلبنه (لا یؤمنون به وقد خلت سنة الاولین) ت ایمان کتورمزلر شو قرانه وکچدی کچن امتلرك سنتی (یعنی کچن امتلرده اللهنك عادتی کچمشدرکه هرکیم آنلردن کنرا وزره اصرار ایدرسه آنی هلاك ایدر) * ف یعنی الله سبحانه اشبو قرانی بعضی کمسنهلرك قلبنه برنوع ادخال ایدرکه آنلر ایشیدوب انکار ایده طوغرو اولان یول وآزغینلق الله سبحانه نك اختیارندهدر (ولو فتحنا علیهم بابا من السماء فظلوا فیه یعرجون) ت واکربز آچسق آنلر اوزرینه برقاپو کوکدن پس آنلر اول قاپودن یوقاری چیقهجق اولسهلر وانده کی عجایبی کورسهلر (لقالوا انما سکرت ابصارنا بل نحن قوم مسحورون) ت دیرلرکه باغلنمش وخیرهلنمش اولدی بزم کوزلرمز بلکه بزلر سحر اولنمشوز یعنی بزم بوکوردیکمزك اصلی یوقدر خیالدر محمد بزه سحر ایتمشدر (ولقد جعلنا فی السماء بروجا وزیناها للناظرین) ت وتحقیق یراتدق بز کوکده برجلری وبزهدك کوکی بقانلر ایچون * ف الله سبحانه کندو قوللرینه شویله خطاب ایدرکه تا آنلر بیلسونلرکه انسانلرك عرفنده کولك مشرقدن مغرب جانبنه دولاشور ومشرقدن مغربه دك کولك اون ایکی قاشلو قاون کبیدر وبونلر اون ایکی برجلریدر وکونش بریلده شو اون ایکی برجلرده بردفعه دونر یاز موسمی وقیش موسمی شو سببدن تبدیل اولور یغمور یاغرو یغمور دن دنیا آبادان اولور وکوکك برنعسی یلدزلردندر (وحفظناها من کل شیطان رجیم الا من استرق السمع فاتبعه شهاب مبین) ت وصاقلادق کوکی رحمتدن سورلمش اولان هر برشیطاندن مکر برشیطان که خرسزلقله ایشیده پس آنك آرقهسنه دوشر اشکاره اودپارهسی * ف شیطانلر ملائکهلرك مصلحتلرین ایشتمك ایچون کوکه یقین قالقارلر یوقاردن آنلره اودپارهلری آتیلور وانلری

سوورلر شیطانلردن بری برسوزی همان اوداير شمدن ايشيدرسه دنيايه كلوب ظاهر
ايدر برطوغرويه يوزيلان قارشدروب كاهنلره خبر ويرر پس آدملر اول برسوزيكه طوغرو
كورديلر اكا ايناندیلر واكريلان كورديلر آندن تغافل ايتديلر (والارض مددناها
والقينا فيها رواسي وانبتنا فيها من كل شيء موزون) ت ويری فرش ايتدك وآتدق
اكا طاغلری وبتوردك يرده هرشيئك جنسندن مقرر اولان اندازه ايله (يعنی هر بر نوعك
كندوسنه مخصوص برصورتی وصفتی واردر كه آندن چقمز (وجعلنا لكم فيها معايش
ومن لستم له برازقين) ت ويصه دق بزلر سزكچون يرده كچينه جك سببلری ويصه دق سزكچون
رزقنی ويرمديككز شيلری (يعنی اهل وعيال وكوله لر وجاريه لر وحيوانلر) *ف يعنی
بونلرك رزقنی ويريجی دكلسكز (وان من شيء الا عندنا خزائنه وما ننزله الا بقدر معلوم)
ت ويوقدر هيچ برشی مكر بزم يانمزده در اول شيئك خزينه لری وايندرمیز آنی مكر معلوم
اولان برمقدار اوزرينه (وارسلنا الرياح لواقح فانزلنا من السماء ماء فاسقيناكموه
وما انتم له بخازنين) ت وكوندردك بزلر بولودی يغموراله طولدیرن روزكارلری
پس اشاغی كتوردك كوكدن صويی پس ايچوردك سزه اول صويی ودكلدیكز سز آنی
جمع ايديجی *ف يعنی كله جك يل ايچون اول صويی حفظ ايده مزسكز معلوم اوله كه
بوغلر يعنی اصی صودن وساير اصی نسنه دن چيقان دخان وبخار كه تركيده
بوغ ديرلر يريوزندن يوقارو جانبه قالقوب هواده جمع اولور وقتا كه ملايم روزكار
اسرشو بخارلر صودن طولو بولوت اولوب دوكلو يغمور اولور (وانا لنحن نحيي ونميت
ونحن الوارثون) ت والبته بزلر ديرلديرز واولدیرز وبزلر وارثلرز *ف يعنی هر بر
كسنه وفات ايدر مالی ومتروكه سی الله سبحانه نك حكمنده قالور (ولقد علمنا المستقدمين
منكم ولقد علمنا المستأخرين) ت والبته بز بيلدك ايلرو كچنلری سزدن والبته
بيلدك كيرو قالنلری (وان ربك هو يحشرهم انه حكيم عليم) ت والبته سنك ربك
قالدیرر آنلری البته الله ايشلری محكمدر بيليجيدر (ولقد خلقنا الانسان من صلصال من
حمأ مسنون) ت وتحقيق ياراتدق انسانی قوری واسكيديكندن قوقش قاره چاموردن
*ف طپراغی صو ايله قارشدروب چامور ايدوب خيرياپدی چاغكه قورو چامور اولدی
شويله كه اگر برشی ايله اكا اورسه آندن صوت ايشديلوردی واشبو چامور انسانك بدنی

اولدی

اولدی آنك خاصيتی انسانك بدننده قالدی كه شو خاصيتلر قتيلق وخفيفلكدر اشبو كبی
اصجق روزكارك خاصيتی جنك خلقتنده قالدی (والجان خلقناه من قبل من نار السموم) ت
وجانی ياراتدق آندن اول ياندیریجی اوددن *ف يعنی روزكار قارشمش لطيف اولان اوددن
خلق اولندی ابليس دخی اشبو قسمدندر (واذ قال ربك للملائكة انی خالق بشرا من
صلصال من حمأ مسنون) ت وياديكه كتور اول وقتيكه ديدی سنك ربك فرشته لره البته بن
ياراديجيم برآدمی قوريوب اسكيديكندن قوقش قاره چاموردن كه (اگر اكا برشی دكسه
وطوقانسه صدا ويرر) *ف انسانا كاديرلر كه آنك بدنی اوله وكوزه كورينه وطوتقله
طوتله وادراك صاحبی روحی اوله انساندن اول اولان مخلوقات يا حيوانات ايديلر كه آنلرك
عقلی يوغيدی وياخود فرشته وجن ايديلر كه ادراكلری وعقللری وار ايدی آنلرك
جسملری لطيف اولمق سببندن كورنمز وطوتلمز ايديلر (فاذا سويته ونفخت فيه من روحی
فقعوا له ساجدين) ت پس وقتا كه تمام ايتدم آنی واوفوردم اكا كندو روحمدن پس
دوشكز يره اكا سجده ايدرك *ف كندو روحمدن يعنی اول شيدن كه آنده الله سبحانه يه
مخصوص اولان صفاتك نمونه سی واردر وعلم وتدبير والله سبحانه يی ذكر ايتمك والله تعالی يه
تعلق واردر (فسجد الملائكة كلهم اجمعون) ت پس سجده ايتدی فرشته لر آنك اركنده
آنلرك طوپی بردن (الا ابليس ابی ان يكون مع الساجدين) ت مكر شيطان باش چكدی
آندنكه اوله سجده ايدنلردن (قال يا ابليس ما لك الا تكون مع الساجدين) ت ديدی الله
ای شيطان نه اولدی سكا كه اولمدك سجده ايدنلر ايله برابر (قال لم اكن لاسجد لبشر خلقته
من صلصال من حمأ مسنون) ت ديدی شيطان بن سجده ايدر اولمدم برآدمه كه ياراتدك
آنی قوريوب اسكيديكندن قوقش اولان قاره چامور قسمندن (قال فاخرج منها فانك
رجيم) ت ديدی الله طشره چيق جنتدن البته سن قوغلمشسن *ف احتمال ايدركه
اخراجدن شومرادا اولور كه آنلری اوديار سيله سوروب يردن چيقارديلر كه آدميلر يرده
ساكن اوله لر (وان عليك اللعنة الی يوم الدين) ت والبته سنك اوزريكه در لعنت
قيامت كوننه دكين (قال رب فانظرنی الی يوم يبعثون) ت ديدی شيطان ای بنم ربم مهلت
ويربكا آدملر (قبرلرندن) قالديريلن كونه دكين (قال فانك من المنظرين) ت ديدی الله

البته سن مهلت ویرلنلردنسن (الى يوم الوقت المعلوم) ت مقرر اولان وقتك كوتنه دكين (قال رب بما اغويتنى لأزينن لهم فى الارض ولاغوينهم اجمعين) ت ديدى شيطان اى بنم ربم اول سببله كه آزغين قيلدك بنى البته بزه رم انلر ايچون معصيتى يرده والبته آزغين ايدرم آنلرك جملهسنى (الا عبادك منهم المخلصين) ت مكر سنك خالص قيلديغك قوللر يكى آنلردن (قال هذا صراط على مستقيم) ت ديدى الله اشبو اخلاص برطوغرو يولدركه بكا ايريشور * ف يعنى الله سبحانه يه اطاعت ايتمك طوغرو يولدر شو يول اوزرينه شيطان برقيو بولمز (ان عبادى ليس لك عليهم سلطان الا من اتبعك من الغاوين) ت تحقيق بنم قوللرم يوقدر سكا آنلر اوزرينه غلبه لك ليكن سنك غلبه لك آزغينلردن سكا تابع اولان كيمسه اوزرينه اولور (وان جهنم لموعدهم اجمعين) ت والبته جهنم آنلرك طوپنك وعده كاهيدر (لها سبعة ابواب لكل باب منهم جزء مقسوم) ت جهنمك يدى قپوسى واردر هر برقپو ايچون اول آزغينلردن برمعين حصه واردر * ف نيجه كه جنتك سكز قاپوسى كوزل ايشلر اوزرينه تقسيم اولنمشدر آنك كبى جهنمك يدى قاپوسى كناه ايشلر اوزرينه تقسيم اولنمشدر جنتك برقاپوسى كه زياده در احتمال ايدركه اول كسنه لر ايچون اوله كه الله سبحانه آنلرى عمل ايتمزسزين محض فضل وكرميله اشبو قپودن ايچرو آلور قلان قپولر كوزل عمل ايدنلر اراسنده برابر اولور (ان المتقين فى جنات وعيون) ت تحقيق صاقننلر باغچه لرده وپيكارلرده اولورلر (ادخلوها بسلام آمنين) ت آنلره دينور كه كرزشو باغچه لره سلامتله * ف يعنى جنتده هيچ بروجهدن انجنمك وآرامسزلق يوقدر احتمال ايدركه سلامدن مراد ملائكه آنلره سلام عليكم ديمكدر (ونزعنا ما فى صدورهم من غل اخوانا على سرر متقابلين) ت وطشره كتوردز بزلر آنلرك سينه لرنده كينه دن اولان شيئى برى برينه برادر اوله رق وتخت يرلر اوزرينه برى برينه يوز يوزه اوله رق * ف يعنى اول كسنه لر كه دنياده آنلرك اراسنده كين وكدورت وار ايدى جنتده انلرك قلبلرندن شو كدورت چيقاريلور واشبو رادن معلوم اولديكه كاهيچه ايكى كسنه نك اراسنده كدورت بولنمش اولسه هر ايكيسى اهل جنتدن اولورلر نيجه كه اصحابلرك بعضلرى اراسنده بولنمشيدى (لا يمسهم فيها نصب وما هم منها بمخرجين) ت ايرشمز آنلره جنتده بر محنت وانلر جنتلردن چيقارلمزلر (نبئ عبادى انى انا الغفور الرحيم) ت خبر وير بنم قوللريمه كه بن يارلغيجيم امر كيجيم

(وان عذابى هو العذاب الاليم) ت وينه خبر ويركه بنم عذابم دردويريجى اولان عذابدر * ف اشبو وعده ووعيد ايله كه جكده كى قصه نك زبده سنه اشارت بيوردى كه بز فرشته لرى كوندردك بريره سويندرمكى خبر ويرمكيچون وبركروه اوزرينه طاش ياغدرمغيچون تا معلوم اوله كه الله سبحانه نك صفتلرى كاملدرلر قوللره لازمدركه نه جسارت ايده لر ونه اميدلرينى آندن كسه لر (ونبئهم عن ضيف ابراهيم) ت وخبر وير آنلره ابراهيمك مسافرلرندن (اذ دخلوا عليه فقالوا سلاما قال انا منكم وجلون) ت وقتا كه داخل اولديلر ابراهيم اوزرينه پس ديديلر سلامتلك اولسون سكا (يعنى سلام ويرديلر) ديدى ابراهيم بزلر سزلردن قورقوجيز * ف ظاهرده قورقوسى ايچون هيچ برسببى يوغيدى مكر اشبو ملكلر برقومك عذابنه امر اولنمش اولديغى سببندن ابراهيم عليه السلامك قلبى اوزرينه اثرى دوشدى قلب صاف اولديغندن بويله اولور (قالوا لا توجل انا نبشرك بغلام عليم) ت ديديلر قورقمه كه بزلر سويندريرز سنى برعالم اوغل ايله (قال ابشرتمونى على ان مسنى الكبر فبم تبشرون) ت ديدى ابراهيم آيا سويندرميسكز بنى آنكله كه ايرشدى بكا اختيارلق پس نصل سويندررسكز بنى * ف اشبو رادن معلوم اولديكه كامللر دخى اسباب ظاهر اوزرينه خيال قورورلر (قالوا بشرناك بالحق فلا تكن من القانطين) ت ديديلر سويندريرز بزلر سنى طوغريلقله پس اولمه اميدسز اولنلردن (قال ومن يقنط من رحمة ربه الا الضالون) ت ديدى كيمدر اميدسز اوله اللهك رحمتندن مكر ازغينلر * ف الله سبحانه نك عذابندن امين اولمق ورحمتندن اميدسز اولمق هر ايكيسى كفردر يعنى كه جكى بيلمك الله سبحانه نك صفتيدر هر بر كيزلو اولان امرى يقين ايدوب دعوى ايتمك كفردر ليكن مجرد قلبك خيالى اوزره مواخذه اولنمز ليكن دل ايله دعوى ايتمك كناهدر (قال فما خطبكم ايها المرسلون) ت ديدى ابراهيم پس ندر خبريكز اى رسوللر (قالوا انا ارسلنا الى قوم مجرمين الا آل لوط انا لمنجوهم اجمعين الا امرأته قدرنا انها لمن الغابرين) ت ديديلر بزلر كوندرلدك كوتو ايشلو اولان كروه جانبنه لوط عليه السلامه تابع اولنلره دكل البته بزنجات ويريز آنلرك جملهسنه بردن مكر آنك قاريسى كه مقرر قلدق انى عذاب ايچون قلانلردن * ف شو قارى قلبندن منافق ايدى ليكن الله سبحانه هيچ بركسنه يه ظاهر اولان تقصيرسزين عذاب ايتمز پس الله سبحانه برنوع ايله حكم ايتديكه لوط عليه السلامك قاريسندن شو حكم

اوزره اطاعت ایتمك اولمدی واشبو حکم شوایدیکه لوطك اهلندن هیچ برکسنه ارقه‌لری جانبنه باقمسونلر پس اشبو قاری الله سبحانه نك امرینی دیکلامیوب ارقه‌سی طرفنه باقدقده عذابه طوتلدی (فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ) ت پس وقتا که کلدیلر لوطك اهلنه رسوللر (قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ) ت دیدی لوط البته سزلر بلورسز کروهلرسکز یعنی بیلدیکمز کسنه‌لردکلسکز (قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ) ت دیدیلر بلکه کلدك سنك یانکه شبهه ایتدکاری شی ایله (یعنی عقوبت ایله) بزلر اجنبی اولان آدملردکلز بزلر فرشته‌یز اشبو قومه عذاب کتورمشوزکه سن انلره اول عذاب ایله وعده ایتدکچه انلر شبهه ایدوب اینانمزلردی (وَأَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ) ت وکتوردك سکا طوغرو اولان وعده‌نی والبته بزلر طوغرودیجیلرز (فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَاتَّبِعْ أَدْبَارَهُمْ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ وَامْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ) ت پس ایلت کندو اهلکی کیجه‌دن برپاره‌ده وکیتسن انلرك ارقه‌سنده ولازمدرکه کیرو باقمسون سزدن هیچ برکسنه (تا که طاقت کتورلمز عذابی کورمیه‌لر) کیدیکز اول یره‌که (یعنی شام یاخود مصره) امر اولندیکز (وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَٰلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَ هَٰؤُلَاءِ مَقْطُوعٌ مُصْبِحِينَ) ت ووحی کوندردك لوطك جانبنه اشبو سوزیکه آنلرك کوکی کسلمش اولور صباح وقتنه داخل اولدقلرنده (وَجَاءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ) ت وکلدیلر شهرك آدملری (حضرت لوطك مسافرلرینی کورنجه) سوینه‌رك وبربرینه مژده ویره‌رك (قَالَ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُونِ) ت دیدی لوط که اشبو کروهلر بنم مسافرلرمدر پس رسوا ایتمکزبنی (وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ) وصاقنك اللهدن وذلیل ایتمکزبنی (قَالُوا أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ) ت دیدیلر منع ایتمدکمی بزلرسنی غربالری مسافر ایتمکدن (قَالَ هَٰؤُلَاءِ بَنَاتِي إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ) ت دیدی لوط بونلر بنم قزلرمدر اکر برایش ایشلیه‌جك ایسه‌کز یعنی اکر قضا شهوت دیلرسکز ایشته سزه قزلرم بونلری نکاح ایتك انسبدر (لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ) ت (الله یوردی یا محمد) سنك حیاتکه یمین اولسونکه تحقیق بونلر (یعنی کافرلر) کندو آزغینلقلرنده باشلری دونجیدر ● ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه اشبو کلمه حضرت لوطك قصه‌سنك اراسنده زیاده اولندی تا خبردار اولنه‌که مکه مشرکلرینك حالی لوط قومنك

حالنه مطابقدر والله اعلم ● ف اشبو خطابی الله تعالی پیغمبریمز علیه السلامه یورر که سنك جانکه قسم ایدرم که لوطك قومی سکران اولدقلرندن لوطك سوزلرینی ایشتمزلر (فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ) ت پس طوتدی آنلری مهابتلو آواز کونش طوغدیغی وقته داخل اولدقلرنده (فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ) ت پس قیلدق قریه‌نك اوستنی آلتنه و یاغدردق آنلر اوزرینه چاموردن دوزلمش طاشلری (یعنی اود ایله پشمش طاش کبی چاموری والله اعلم (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِلْمُتَوَسِّمِينَ) ت البته اشبو قصه‌ده نشانلر واردر عبرت طوتنلر ایچون (وَإِنَّهَا لَبِسَبِيلٍ مُقِيمٍ) ت وتحقیق شو کویلر دایم کاوب وکیده‌جك یولده‌در (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ) ت تحقیق اشبو قصه‌ده نشانه واردر مؤمنلر ایچون ● ف مکه‌دن شامه کیده‌جك یولده اشبو کوی کورینور (وَإِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ) ت وتحقیق (شعیب علیه السلامك قومی) ایکه اهلی کوتو ایش ایشلیجیلر ایدی (فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ وَإِنَّهُمَا لَبِإِمَامٍ مُبِينٍ) ت پس انتقام چکدك آنلردن ولوط وایکه قومنك شهرلری اشکاره اولان یولده‌لردر ● ف یبانده ساکن اولورلردی چونکه شعیب مدین شهرنده ساکن ایدی واول شهرك یاننده اغچلق واورمانلق بر یبان وار ایدی اول یبانده دخی ساکن اولور ایدی (وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ) ت ویلانه نسبت ایتدیلر حجرده ساکن اولنلر پیغمبرلری ● ف اصحاب حجر بو ثمود قومنه یوردی که انلرك شهرینك آدی حجر ایدی (وَآتَيْنَاهُمْ آيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ) ت وایرشدردك نشانه‌لرمزی پس اولدیلر اول نشانه‌لردن یوز چویریجی (وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا آمِنِينَ) ت ویونرلر ایدی طاغلردن اولر امین اوله‌رق یعنی عذابدن امین اولورلر ظن ایدرلردی (فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ) ت پس طوتدی آنلری قتی اولان آواز صباح وقتنه ایرشدکلرنده (فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) ت پس دفع ایتمدی آنلردن کسب ایتدکلری شی (یعنی عذابیماللری ویاپدقلری خانه‌لری دفع ایتمدی (وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ) ت ویراتمدق بزلر کوکلری ویری وآنلرك اراسنده اولان شیلری مکر طوغرو تدبیر ایله والبته قیامت کونی کله‌سیدر پس کچی ویر آنلرك ادبسزلکندن کوزل کچمکله ● ف کچمش اولان

امتلرك احوالنی ایشتدروب بیوردیكه اشبو دنیامدبردن خالی دكلدر آنك باشی اوزرینه برمدبر واركه هر برشیئی تدارك ایدر وشو مدبرامورلرینی كامل تدارك ایدیجیدر آخرده قیامت كونی اولور وپیغمبر علیه السلامه حكم بیوردیكه كافرلردن ایراق اول پس وقتاكه پیغمبر كافرلره الله سبحانه نك حكمنی ایرشدردی وكافرلر عناد اوزره ثابت اولدیلر شو وقتده حكم اولندیكه نزاعده فائده یوقدر وعده یه منتظر اولك (ان ربك هو الخلاق العليم) ت البته سنك ربك یرادیجیدر (خلقلری ومنافقلری) بیلجیدر (ولقد آتيناك سبعا من المثاني والقرآن العظيم) ت وتحقیق ویردك سكا یدی آیتی اولشدنكه نمازده تكرار اوقنور (یعنی فاتحه سوره سی) وویردك سكا قرآن عظیمی * ف یعنی اشبو بیوك نعمتی ملاحظه ایدوب كافرلرك عنادایتسندن طارلمه یدی آیتدن فاتحه سوره سنی مراد ایدندی وسورهٔ فاتحه یه بردخی قرآن عظیم دیدی اكرچه هر برسوره قراندر ولیكن سورهٔ فاتحه ایسه درجه ده ومرتبه ده هر برسوره دن اعلادر ورسول علیه السلام بیوردیلر كه بركمسنه یه كه قرآن عظیم ویریله شو كمسنه اكر غیریلرك نعمتنه نظر ایدوب هوس ایتسه پس اول كمسنه قرانك قدرینی بیلمزایمش (لا تمدن عينيك الى ما متعنا به ازواجا منهم ولا تحزن عليهم واخفض جناحك للمؤمنين) ت واچمه كوزلریكی اواشی جانبنه كه فائده لاندردك انكله جماعتلری كافرلردن وغملنمه آنلر اوزرینه ویومشق ایت كندوقوللریكی (یعنی تواضع ایت وسایهٔ احسانكی بسط ایله) مسلمانلره (وقل انى انا النذير المبين) ت ودیكل البته بن آشكاره قورقودیجیم عذابله * ف یعنی قلبلره هدایت ویروب آنلری حقه دوندرمك سنك ایشك دكل بو الله سبحانه نك صفتیدر پس اول كمسنه كه ایمان كتورمزسن غم یمه (كما انزلنا على المقتسمين) ت نیجه كه (عذابی) ایندردك تقسیم ایدنلر اوزرینه (الذين جعلوا القرآن عضين) ت اول كمسنه لركه قیلدیلر اللهك كتابنی برقاچ قسم (یعنی نیجه كه كتاب اهلی اوزرینه ایندردك كه انلر آیتلرك بعضسیله عمل ایتدیلر وبعضیله عمل ایتمیوب قرآنی استدكاری كبی تقسیم ایتدیلر والله اعلم (فوربك لنسئلنهم اجمعين عما كانوا يعملون) ت پس سنك ربكه قسم اولسونكه البته سؤال ایدرز آنلرك جمله سنه اولشیدنكه ایشلدیلر * ف یعنی نیجانكه كافرلر سوره لرك آدلرینی ایشیدرلردی بری بریله استهزا ایله سوره لری كندواره لرنده تقسیم ایدرلر ایدی بریسی دیردیكه بن بقره ومائده سوره سنی آلورم وسكا عنكبوتی ویریرم (فاصدع بما تؤمر واعرض عن المشركين) ت پس آچوب ایشتدر اواشیئی كه آنكله امر اولندك ویوز چویر مشركاردن

(انا كفيناك المستهزئين الذين يجعلون مع الله الها آخر فسوف يعلمون) ت تحقیق بز كافی بز سكا مسخره ایدنلرك شرندن شونلر اول كمسنه لردركه قیلرلر الله ایله بشقه برمعبودی پس یقین وقتده (انلر ایشلرینك عاقبتنی) بیلورلر (ولقد نعلم انك يضيق صدرك بما يقولون فسبح بحمد ربك وكن من الساجدين واعبد ربك حتى يأتيك اليقين) ت وتحقیق بز بیلورز سنك حالكدن كه طاره لور سنك سینه ك سكا دیدكاری شی سببیله پس پاككله ذكر ایت كندوربكی حمد ایله برابر واولغل سجده ایدنلردن وعبادت ایت كندوربكه اولوقته دكین كه كلورسكا اولوم (كه كلمسی شكسزدر)

(سورة النحل مكية وهى مائة وثمان وعشرون آية)

(نحل سوره سی مكه ده نازل اولمش وبو سوره یوز یكرمی سكز آیتدر)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشلیجی اسركیجی اولان اللهك آدیله اوقورم

(اتى امر الله فلا تستعجلوه سبحانه وتعالى عما يشركون) ت كلدی اللهك حكمی پس چابكلكله طلب ایتمیكز (یعنی اسلام دیننك غلبه سی وكافرلری عذابلق یقینده اولمودردیو نیچون تیزلك ایدیورسكز والله اعلم) پاكدر الله وبوجه قدرلیدر اندنكه شریك قوشرلرا كا (ينزل الملائكة بالروح من امره على من يشاء من عباده ان انذروا انه لا اله الا انا فاتقون) ت ایندیرر فرشته لری وحی ایله وكندو اراده سیله قوللرندن دیلدیكی كمسنه اوزرینه اشبو مضمونله كه قورقودك (وخبرویرك ناسه) كه الله بیورر یوقدر هیچ معبود بندن غیری پس قورقك بندن (خلق السموات والارض بالحق تعالى عما يشركون) ت یراتدی كوكلری ویری طوغرو تدبیر ایله بوجه قدرلیدر آندنكه شریك قوشرلرا كا (خلق الانسان من نطفة فاذا هو خصيم مبين) ت یراتدی آدمی منیدن پس انسان اولدقده آشكاره خصومت ایدیجیدر (والانعام خلقها لكم فيها دفء ومنافع ومنها تأكلون) ت ودرت اياقلیلری یراتدی آنلری سز كیچون آنلرده اورتنه جك شی واردر ودخی بشقه منفعتلر واردر وآنلرك بعضسینی یرسكز (ولكم فيها جمال حين تريحون وحين تسرحون) ت وسز كیچون آنلرده زینت وفرح واردر چون اخشام وقتنده كیرو كتوررسكز (طشره دن یعنی یایلادن ویایلم یرندن) وصباحلین طشره براقدیغكز وقتده (وتحمل اثقالكم الى بلد لم تكونوا بالغيه الا بشق الانفس ان ربكم

لرؤف رحيم) ت وقالديرلر سزلرنى كاريكزى برشهرجانبنه كه سز اولمديكز اول شهره ايرشيجى مكر جانلرنك مشقتيله تحقيق سزلرنى بكز باغشلجيدر اسركيجيدر (والخيل والبغال والحمير لتركبوها وزينة ويخلق مالا تعلمون) ت ويراتدى آتلرى وقاطرلرى واشكلرى تا كه بنه سكز آنلره وزينت ايچون ويرادر بيلمديككز شيئى (وعلى الله قصد السبيل ومنها جائر ولو شاء لهداكم اجمعين) ت والله تعالى يه ايريشور طوغرى اولان يول ويولك بعضسى اكرى بوكريدر واكر ديلسه يدى الله يول كوسترردى سزلرنى جمله كزه *ف يعنى الله سبحانه نك قدرتلرينى كورمسندن الله سبحانه نك ايوالكى آيدين اولان دليللردن معلوم اولور وهر كسنه كه عقلى طوغرودر كادر آزغينلقده سركردان اولور (هو الذى انزل من السماء ماء لكم منه شراب ومنه شجر فيه تسيمون) ت اول الله كه اينديردى كوكدن صوينى سز كچون آنك بعضسى ايچله سيدر واندن بعضسى آغاج واورمان (بتورركه حيوانلرى) اوتلادرسكز (ينبت لكم به الزرع والزيتون والنخيل والاعناب ومن كل الثمرات ان فى ذلك لآية لقوم يتفكرون) ت بتورر الله سز كچون صوسيبيله اكينى وزيتون وخرما آغجلرينى واوزم آغجلرينى وهر برميوه جنسندن البته اشبومذ كورده نشانه واردر بركروه ايچون كه فكر ايدرلر (وسخر لكم الليل والنهار والشمس والقمر والنجوم مسخرات بامره ان فى ذلك لآيات لقوم يعقلون) ت ورام قيلدى سز كچون كيجه يى وكوندزى وكونشى وآيى ويلدزلر رام قلنمشدرلر اللهك بيورلديسنه البته بونده نشانه لر واردر بركروه ايچونكه تفكر ايدرلر *ف انسانك ايشلرى وكچمسى ظاهرده درت شيئه تعلق ايدرو بونلر كيجه وكوندزو كونش وآى در وسائر يلدزلره ايشلرى ظاهرده تعلق ايتمدكندن يلدزلرى آيروب بيان بيوردى (وماذرا لكم فى الارض مختلفا الوانه ان فى ذلك لآية لقوم يذكرون) ت و (رام قيلدى) اول شيئى كه يراتدى سز كچون يرده رنكلرى لون بلون اولنلرى يعنى حيوان نوعندن ونبات نوعندن البته بونده نشانه واردر اول برقوم ايچونكه نصيحت قبول ايدرلر (وهو الذى سخر البحر لتاكلوا منه لحما طريا وتستخرجوا منه حلية تلبسونها وترى الفلك مواخر فيه ولتبتغوا من فضله ولعلكم تشكرون) ت اول الله دركه رام قيلدى دكزى تا كه ييه سكز شودكزدن تازه اتى يعنى

بالغى وطشره چقاره سكز آندن برزينتى كه كيره سكز آنى وكورورسن قايغى كيديجى دكزده ورام قيلدى دكزى تا كه طلب ايده سكز (قايقلره بنوب تجارتله كيدرلك) معيشتكزى اللهك فضلندن واوله كه سزلر شكر ايده سكز (والقى فى الارض رواسى ان تميد بكم وانهارا وسبلا لعلكم تهتدون) ت وصالدى يره محكم اولان طاغلرى احترازاً ايتمكيچون آندنكه تپرده سزلرى ويراتدى ايرمقلرى ويوللرى اوله كه سزلر يول بوله سكز يعنى برديار دن برآخر دياره كيتمكه قادر اوله سكز (وعلامات وبالنجم هم يهتدون) ت ويراتدى نشانه لرى ويلدزلر ايله يول بولورلر يعنى يولده علامتلر براتديكه يوللرى شاشرميه لر (افمن يخلق كمن لا يخلق افلا تذكرون) ت آيا بركسنه كه يرادر انك كبيميدر كه يراده بيلماز آيا نصيحت قبول ايتمزميسكز (وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها ان الله لغفور رحيم) ت اكر صايسه كز اللهك نعمتنى صايه بيلمازسكز آنى البته الله يارلغيجيدر اسركيجيدر (والله يعلم ما تسرون وما تعلنون) ت والله بيلور كيزلديككز شيئى واشكاره ايلديككز شيئى اولوركه بوراده بوآيتى اشبو معنى اوزرينه بيورمش اوله كه بعض كسنه سوزينه جواب ويرلز الله تعالى نك كلامى قلبنده يرلشمدكچه زيراكه سوز قبول ايتميه جكى معلومدركه آنلرنك قلبى مهرلنمشدر (والذين يدعون من دون الله لا يخلقون شيأ وهم يخلقون) ت واول كسنه لركه عبادت ايدرلر (آنلره كافرلر) الله دن غيرى يراده بيلمازلر هيچ برشيئى وشومعبودلر كندولرى يرادلمشدرلر (اموات غير احياء وما يشعرون ايان يبعثون) ت اولمدرلر ديرى دكلدرلر وبيلمزلر نه وقتده بعث اولنه جقدرلر *ف اولوركه اشبوآيتى اول كسنه ايچون ارشاد بيورديكه بيوكاردن برقاچ اولمش كسنه يه عبادت ايدرلر (الهكم اله واحد فالذين لا يؤمنون بالآخرة قلوبهم منكرة وهم مستكبرون) ت سزلرنك معبوديكز براولان الله در پس اول كسنه لركه اينانمزلر آخرت كوننه آنلرنك قلبلرى طا كيجيدر وآنلر بيوكلك ايديجيدرلر (لا جرم ان الله يعلم ما يسرون وما يعلنون انه لا يحب المستكبرين) ت شبهه يوقدركه الله بيلور كيزلدكلرى شيئى وآشكاره ايلدكلرى شيئى البته الله سومز بيوكلك ايدنلرى (واذا قيل لهم ماذا انزل ربكم قالوا اساطير الاولين) ت وچقانكه دينله آنلره ندر اواشيكه اشاغى كوندردى سزلرنى ربكز ديرلر كه اول كچنلرنك حكايه لريدر (ليحملوا اوزارهم كاملة يوم القيامة ومن اوزار الذين يضلونهم بغير علم الا ساء ما يزرون) ت اشبو

دیدکلرینك عاقبتی وماٰلی اولدرکه قالدرسونلر کندوکناهلری یوکنی تمامیله قیامت کونده وینه قالدیرهلر اول کمسنهلرك کناهلری یوکنك بعضسنی که آزغین قیلدیلر ایدی آنلری بیلمزسزین خبردار اولکه نه چرکیندر اول شیکه قالدیررلر (قد مکر الذین من قبلهم فاتی الله بنیانهم من القواعد فخر علیهم السقف من فوقهم واتاهم العذاب من حیث لا یشعرون) ت تحقیق کوتو فکر ایتدیلر اول کمسنهلر که انلردن اول وار ایدیلر پس کلدی الله (یعنی بیوردیسی) آنلرك عمارتلرینه تملی جانبندن پس دوشدی آنلره اوزرینه بنانك یوقاریسی اوستلرندن کلدی آنلره عذاب بیلمدکاری جانبدن واشبو تمثیلدر کافرلرك حیلهلرینی فاسد قیلمغه (ثم یوم القیامة یخزیهم ویقول این شرکاءی الذین کنتم تشاقون فیهم قال الذین اوتوا العلم ان الخزی الیوم والسوء علی الکافرین) ت صکره قیامت کونده رذیل ایدر آنلری الله ودیر نرده در بنم شریکلرم که مخالفت ایدردیکز (مؤمنلر ایله) آنلرك حقنده دیرلر کندولره علم ویریلان کیمسنهلر البته رسوالق وقیلیلق اشبو کونده کافرلر اوزرینهدر (الذین تتوفاهم الملائکة ظالمی انفسهم فالقوا السلم ما کنا نعمل من سوء بلی ان الله علیم بما کنتم تعملون) ت اول کمسنهلردرکه الور آنلرك جاننی فرشتهلر حالبوکه کندو نفسلرینه ظلم ایدیجی ایدیلر پس آتدیلر اول کافرلر انقیادا یتمکی سوزینی که بزلر عمل ایتمزدك کوتولکدن هیچ برشئی (یعنی ملك الموت کلوب روحلرینی قبض ایتدیکی وقتلرده کفرلرینی انکار ایدوب معصیت ایتمشدك دیرلر ملکلر طرفندن انلره دینلورکه) اوت البته الله بیلور ایشلدیککز شیلری (فادخلوا ابواب جهنم خالدین فیها فلبئس مثوی المتکبرین) ت پس کلکز جهنمك قپولرینه ابدی اولهرق انده پس نه چرکین اولدی کبر ایدنلرك یری (وقیل للذین اتقوا ماذا انزل ربکم قالوا خیرا للذین احسنوا فی هذه الدنیا حسنة ولدار الاخرة خیر ولنعم دار المتقین) ت ودینلدی اول کمسنهلره که صاقندیلر ندر اول شیکه اشاغی کوندردی ربکز دیدیلر کوندردی کوزل اولان سوزی اول کمسنهلر ایچونکه ایشلدیلر ایو اولان ایشلری اشبو دنیاده کوزل اولان دیرلك واردر والبته آخرتك اوی زیاده کوزلدر ونه کوزلدر اللهدن قورقنلرك اوی (جنات عدن یدخلونها تجری من تحتها الانهار لهم فیها ما یشاؤن کذلك یجزی الله المتقین) ت اول عدن جناتیدرکه انلره داخل اولورلر آقر اول جنتلرك آلتندن ایرمقلر آنلر ایچون انده دیلدکلری شی واردر بونك کبی جزا ایلر الله صاقننلری (الذین تتوفاهم الملائکة طیبین یقولون سلام علیکم ادخلوا الجنة بما کنتم تعملون) ت اول کمسنهلرکه آلور

انلرك

آنلرك جانلرینی فرشتهلر حالبوکه انلر شاد اولورلر (ملائکه آنلره) دیرلر سلام سزلرکه او زدکزه اولسون کلکز جنته ایشلدیککز شیلرك جزاسی ایچون * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه اشبو ایکی صورتی اهل سعادتك واهل شقاوتك حاللرینی وقاللرینی وماٰللرینی بیان ایچون نازل بیوردی (هل ینظرون الا ان تاتیهم الملائکة او یاتی امر ربك کذلك فعل الذین من قبلهم وما ظلمهم الله ولکن کانوا انفسهم یظلمون) ت انتظار چکمزلر کافرلر مکر اکه کلور آنلره فرشتهلر (یعنی جانلرین آلمغیچون) یاخود کلور سنك ربکك بیوردیسی (یعنی عذابی) بونك کبی ایتدیلر اول کمسنهلر که انلردن اول کچدیلر وظلم ایتمدی آنلره الله ولیکن اولدیلر کندو نفسلرینه ظلم ایدیجیلر (فاصابهم سیئات ما عملوا وحاق بهم ما کانوا به یستهزؤن) ت پس ایرشدی آنلره ایشلدکاری کوتو ایشلرك جزاسی وقوشاتدی آنلری اول برشیکه آنکله مسخره ایدرلر ایدی (وقال الذین اشرکوا لو شاء الله ما عبدنا من دونه من شیء نحن ولا اباؤنا ولا حرمنا من دونه من شیء کذلك فعل الذین من قبلهم فهل علی الرسل الا البلاغ المبین) ت ودیدیلر اول کمسنهلرکه شریك قوشدیلر اکر دیلسیدی الله بز عبادت ایتمزایدك آندن غیری هیچ برشیئه نه بزلر ونه بزم بابالرمز وحرام قیلمزدق آنك بیورلدیسی اولمقسزین هیچ برشیئی اشبو کبی ایشلدیلر اول کمسنهلر که آنلردن اول کچدیلر پس یوقدر پیغمبرلر اوزرینه مکر آشکاره اولان ایرشدرمك واردر * ف شاه ولی رحمه الله دیرکه یعنی دیرلر که بزم سلفلرمزك شونك اوزره اجماع ایتدیلروشو اجماع الله سبحانهنك رضاسی اولمقسزین منعقد اولمزه ف جاهللرك کلامی شودرکه اکر الله سبحانه اشبو ایشلرمزدن راضی اولمسهیدی پس نیچون آنی ایشلمکه بزلری صالیویردی وبعضیلر که هر برفرقهنك یاننده کوتودر پس شو ایشلر نیچون وجوده کلور اشبو رادهاجمال طریقیله جواب بیوردیکه پیغمبرلر دائما کوتو ایشلردن منع ایتدهبولندیلر لیکن اندن اول کمسنهکه ازلده هدایت قسمتنده وار ایدی اکا ایرشدی واول کمسنهکه قسمتنده آزغین اولمق وار ایدی آزغین اولدی (ولقد بعثنا فی کل امة رسولا ان اعبدوا الله واجتنبوا الطاغوت فمنهم من هدی الله ومنهم من حقت علیه الضلالة فسیروا فی الارض فانظروا کیف کان عاقبة المکذبین) ت والبته کوندردك بزلر هر بر کروهه بر پیغمبرکه عبادت ایدیکز الله تعالییه وصاقنکز بتلردن پس انلردن بعض کمسنه وارکه یول کوستردی اکا الله وینه انلردن بعض کمسنه واردرکه ثابت اولدی آنك اوزرینه آزغینلق پس سیر ایدیکز یرده پس باقکزکه نیجه اولدی یلانه نسبت ایدنلرك آخری * ف طاغوت اکا دیرلرکه حقسز ودلیلسز بیوکلك وربیسلك دعواسین ایده شیطان وبتلر وبیوك اولان ظالمر جملهسی اشبو قبیلهندرلر (ان تحرص علی هداهم فان الله لا یهدی من یضل وما لهم من ناصرین) ت

اکرچالشه‌سن آنلرنك هدایتی اوزرینه (نه فائده ویرر) البته الله یول کوسترمز اول کسنه‌یه‌که آزغین قیله آنی و بو قدر آنلر ایچون هیچ بر یاردم ایدیجی (واقسموا بالله جهد ایمانهم لا یبعث الله من یموت بلی وعدا علیه حقا ولکن اکثر الناس لا یعلمون) ت و یمین ایتدیلر الله سبحانه یه کندولرینك زیاده محکم اولان یمینلریله که قالدرمز الله اولمش کسنه‌یی اوت قالدیرر اشبو وعده‌یی لازم قیلدی کندو اوزرینه ولیکن ادملرنك چوغی بیلمزلر (لیبین لهم الذی یختلفون فیه ولیعلم الذین کفروا انهم کانوا کاذبین) ت اوت قالدیرر تاکه بیان ایده آنلره اختلاف ایلدکاری شیئی و تاکه بیله‌لر کافر اولان کسنه‌لرکه (الله موتالری دیرلتمز دیدکارنده) کندولری یلانجیلردر ❋ ف یعنی اشبو دنیاده چوق امرلرده شبهه قالدی بعض آدملر الله سبحانه‌یه ایناندی و بعضی آدم منکر اولدیلر پس آخرت کونی اولمق لازمدر تاکه غوغالرنك طوغرو اولمسی و یلان اولمسی تحقیق اوله وطوغرو یلاندن آیریلوب تمیز اوله ومطیع وعاصی عمللرینك جزاسنی بوله‌لر (انما قولنا لشیء اذا اردناه ان نقول له کن فیکون) ت همان بزم بیورلدیمز برشی ایچون وقتا که دیلیه‌لم آنی یراتمغی دیرزکه موجود اول پس موجود اولور ❋ ف یعنی اولیلری دیرلتمك بزم یانمزده قولای برشیدر مشکل دکلدر (والذین هاجروا فی الله من بعد ما ظلموا لنبوئنهم فی الدنیا حسنة ولاجر الاخرة اکبر لو کانوا یعلمون) ت واول کسنه‌لرکه دیارلرن ترك ایتدیلر الله ایچون ظلم اولندقلرندنصکره البته یرویرورز آنلره دنیاده کوزل منزللرده والبته آخرتك مزدی زیاده بیوکدر اکر بیلسه‌لر (الذین صبروا وعلی ربهم یتوکلون) ت اول کسنه‌لرکه صبر ایتدیلر وکندو ربلری اوزرینه تاپشوررلر اشبو وعده متحقق اولدی ومهاجرلره مدینه‌ده یرویردی (وما ارسلنا من قبلك الا رجالا نوحی الیهم فسئلوا اهل الذکر ان کنتم لا تعلمون) ت وکوندرمدك سندن اول مکر برقاچ آدملریکه وحی کوندرردك انلرنك جانبنه پس سؤال ایدیکز ذکر اهلندن اکر سز بیلمزسه‌کز (یعنی کچن پیغمبرلر آدم جنسندندرملك دکلدر والله اعلم) ❋ ف ذکر اهلندن یعنی کتاب اهللرندنکه کچمش احوالی آنلر بیلورلرایدی (بالبینات والزبر وانزلنا الیك الذکر لتبین للناس ما نزل الیهم ولعلهم یتفکرون) ت کوندردك آنلری آیدین دلیللرایله وکتابلرایله واینددرك سنك جانبکه کتابی تاکه بیان ایده‌سن انسانلره برشریعتیکه کوندرلمش اولدی آنلر جانبنه واوله‌که آنلر فکر ایده‌لر (افامن الذین مکروا السیئات ان یخسف الله بهم الارض او یاتیهم العذاب

من حیث لا یشعرون) ت آیا امین اولدیلرمی اول کسنه‌لرکه فکر ایتدیلر کوتو تدبیرلری (پیغمبرلرنك حقنده ومؤمنلرنك حقنده) آندنکه کچوره الله انلری یره یاخود که آنلره عذاب بیلمدکلری جانبدن (او یاخذهم فی تقلبهم فما هم بمعجزین) ت یاخود طوترآنلری کزوب کیتمه‌لرنده پس دکل آنلر (الله تعالی‌یی عذاب ایتمکدن) عاجز قیلجیلر (او یاخذهم علی تخوف فان ربکم لرؤف رحیم) ت ویاخود طوتر آنلری قورقدقلرندنصکره (یعنی هلاك اولمقلری قرینه‌سی ظاهر اولدقدنصکره) پس البته سزلرنك ربکز احسان ایدیجیدر اسرکیجیدر (اولم یروا الی ما خلق الله من شیء یتفیؤا ظلاله عن الیمین والشمائل سجدا لله وهم داخرون) ت آیا باقوب کورمدیلرمی اول شی جانبنه‌که الله یراتدیغی هر برشیدنکه دونر ایدر آنك کولکه‌سی صاغ جانبندن وصول جانبندن سجده ایدرلر الله ایچون کندولر ذلیل اوله‌رق ❋ ف یعنی هر شی‌که زوال وقتنده طوغرو دیکلمش و یاخود طورمش اولسه کولکه‌سی دخی طورر وقتا که کونش زائل اولور کولکه‌سی دونروواره‌واره اخشام وقتنده یره دوشر نیچه‌که نمازده قیامدن رکوعه‌وار یلور رکوعدن سجده‌یه‌وار یلور آنك کبی هر برشی طورمش اولورو کولکه‌سندن نمازنك وقتنی بیلوب قیلرو کولکه برمملکتده برموسمده صاغ طرفه مائل اولورو برآخردیارده برفصلده صول طرفه مائل اولور (ولله یسجد ما فی السموات وما فی الارض من دابة والملائکة وهم لا یستکبرون) ت الله سبحانه‌یه سجده ایدر اول شیکه کوکارده واردر واول شیکه یرده واردر حیوان قسمندن وملائکه‌لر دخی سجده ایدرلر و آنلر بیوکلك ایتمزلر ❋ ف اول طوران شیلرنك سجده‌سنی بیان ایتدی اشبوراده حیوانلرنك وفرشته‌لرنك سجده‌سنی بیان ایتسدی واول کسنه‌لرکه مغروردرانلر سجده ایچون باشلرینی یره قویمق مشکل وچتین اولور معلوم اوله‌که قوللرنك بیوکلکی سجده ایتمکده‌در (یخافون ربهم من فوقهم ویفعلون ما یؤمرون) ت قورقر (اول ملائکلر) غالب اولان ربلرندن وامر اولندقلری ایشی ایشلرلر ❋ ف هر برقولنك قلبنده ثابتدرکه الله سبحانه بنم فوقمده در و بن آلتنده‌یم یعنی الله غالب و بن مغلوبم دیمکدر اشبو سجده درملائکه‌لرنك وهرشینك عموم سبیلی اوزرینه سجده ایتمکلرینك معناسی (وقال الله لا تتخذوا الهین اثنین انما هو اله واحد فایای فارهبون) ت ودیدی طوتمکز ایکی معبودی همان انجق معبود براولان معبوددر پس بندن قورقك (وله ما فی السموات والارض وله الدین واصبا افغیر الله تتقون) ت وانکیچوندر کوکارده اولان ویرده اولان شیلر وانکیچوندر عبادت لازم وواجب اوله‌رق آیا اللهك غیریسندنمی صاقنورمسکز

(سجده)

(وما بكم من نعمة فمن الله ثم اذا مسكم الضر فاليه تجأرون) ت واولشيكه سز كله واردر
نعمتدن پس اللهك جانبندندر صكره شجانكه طوتسه سزى قيتلق پس آنك جانبنه ناله
ايدرسكز (ثم اذا كشف الضر عنكم اذا فريق منكم بربهم يشركون) ت صكره وقتا كه
آچسه قيتلغى سزدن ناكه سزدن بر بولك كندو ربلرينه شريك قوشرلر (ليكفروا بما آتيناهم
فتمتعوا فسوف تعلمون) ت تاكه شكر سزلك ايده لر اول شيدنكه ويردك آنلره پس فائده لنك
(دنياده اى كافرلر يقينده عاقبتكز اولان عذابى) البته بيلورسكز (ويجعلون لما
لا يعلمون نصيبا مما رزقناهم تالله لتسئلن عما كنتم تفترون) ت ويصه ديلر اول شى
ايچونكه بيلمزلر آنك تحقيقنى (يعنى بتلر ايچون) برحصه بى اولشيدنكه رزق ويردك آنلره الله
قسم اولسونكه البته سؤال اولنورسكز افترا ايتديككز شيلردن * ف اشبو مضمونى اول
كسنه لرك حقنده يورديكه اكينلرنده ومواشيلرنده وتجارت ماللرنده الله سبحانه نك غيرى
كسنه يه نذر مقرر ايدرلر حالبوكه جمله مالرى الله سبحانه نك ملكيدر هيچ بركسنه نك حقى دكل
اكر بركسنه الله سبحانه نك يولنده صدقه ويره آخرت ثوابى طلب ايدرلر كندو نفسيچون پس
آندن صكره اول ثوابى بشقه بركسنه يه باغشلسه جائزدر (ويجعلون لله البنات سبحانه ولهم
ما يشتهون) ت ويصه ديلر الله ايچون قزلرى پاكدر الله ولددن مقرر ايدرلر كندولر ايچون
رغبت ايتدكلرى شيئى يعنى كندولر ايچون مقرر قيلدلر اوغلنلرى (واذا بشر احدهم بالانثى
ظل وجهه مسودا وهو كظيم) ت وچاغانكه مژده ويرلسه آنلرك برينسى قزطوغمه ايله اولور
آنك يوزى قره وغمله طولو اولور (يتوارى من القوم من سوء ما بشر به ايمسكه على هون ام
يدسه فى التراب الا ساء ما يحكمون) ت كيزلنور كندو قومندن مژده ويرلديكى شيئك
كوتولكندن دوشنوركه ايا براقه يمى انى حقارتله ياخود دفن ايده يمى آنى طپراغه خبردار
اول كه نه چركين حكمدر آنلرك حكم ايتدكلرى (للذين لا يؤمنون بالآخرة مثل السوء ولله
المثل الاعلى وهو العزيز الحكيم) ت اول كسنه لر ايچونكه اينانمزلر قيامت كونته
كوتو صفت واردر والله ايچوندر اعلى صفت والله غالبدر حكمت صاحبيدر (ولو يؤاخذ
الله الناس بظلمهم ما ترك عليها من دابة ولكن يؤخرهم الى اجل مسمى فاذا جاء اجلهم

لا يستأخرون ساعة ولا يستقدمون) ت واكر طوتسه الله آدملرى ظلملرى سببيله كيرو
قومزدى يوزنده هيچ برحيوانى وليكن كيرو براقور انلرى معين اولان وقتلرينه دككين پس
وقتا كه ايريشه آنلرك اول معين وقتى كيرو قالمزلر برساعت وايلرو دخى كچمزلر * ف يعنى الله
سبحانه عاصيلره سزاويرسه پس كوكدن برقطره يغمور ياغدرمزاول وقتده حيوانلر بتون
بتونه هلاك اولورلر (ويجعلون لله ما يكرهون وتصف السنتهم الكذب ان لهم الحسنى لا جرم
ان لهم النار وانهم مفرطون) ت ويصارلر الله ايچون سومدكلرى شيئى (يعنى قزلرى)
وبيان ايدر آنلرك دللرى يلانى كه آنلر ايچون اولور كوزل اولان حالت (يعنى آخرتده نجات)
شبهه يوقدر آندهكه آنلر ايچون اولور اودو (شبهه يوقدر) انده كه آنلر جهنمه ايلرو كوندرلمشلردر
* ف اشبو مضمونى شول كسنه لرك حقنده يورديكه لايقسز وآدنى شيلرى الله سبحانه نك
آدى اوزرينه ويروب يقين ايدرلر كه جنت كندولره اوله جقدر بلكه انلر كون بكون
جهنمه ياتنه ايلرو كيديورلر (تالله لقد ارسلنا الى امم من قبلك فزين لهم الشيطان اعمالهم فهو
وليهم اليوم ولهم عذاب اليم) ت الله تعالى يه قسم اولسونكه البته كوندردك پيغمبرلرى
اول كروه جانبنه كه سندن اول كچديلر پس بزه دى انلره ايچون شيطان انلرك عمللرينى پس
شيطان كافرلرك ياريدر بوكون انلر ايچوندر دردويريجى عذاب (وما انزلنا عليك الكتاب
الا لتبين لهم الذى اختلفوا فيه وهدى ورحمة لقوم يؤمنون) ت واشاغى كوندرمدك
سنك اوزريكه كتابى مكر اول سببدنكه بيان ايدهسن انلره اختلاف ايتدكلرى شيئى يول
كوسترمكيچون واسركمكيچون اول كروهه كه ايمان كتوررلر (والله انزل من السماء ماء
فاحيا به الارض بعد موتها ان فى ذلك لآية لقوم يسمعون) ت والله اشاغى كوندردى
كوكدن صويى پس ديرلتدى اول صو ايله يرى اولدكدنصكره البته بونده واردر نشانه بر كروه
ايچونكه ايشيدرلر * ف يعنى بوقرآن جاهللرى عالم ايدر اكر كوكل قولاغيله ديكلسه لر (وان
لكم فى الانعام لعبرة نسقيكم مما فى بطونه من بين فرث ودم لبنا خالصا سائغا للشاربين) ت
والبته سزكچون واردر درت اياقلولرده عبرتكه ايچوردرسز لره شو حيوانك قارننده اولان
فاتيله نجاستى اراسنده خالص سودى كه قولايلقله كچر بوغازندن ايچنلرك (ومن ثمرات النخيل
والاعناب تتخذون منه سكرا ورزقا حسنا ان فى ذلك لآية لقوم يعقلون) ت وخرما
اغاجلرينك ميوه سندن واوزم اغاجلرينك اوزمندن برقسم واردركه الورسكز اندن سكر

ویریجی شرابی و بنه اولورسکز اندن کوزل اولان رزقی البته آنده واردر نشانه بر کروه ایچون که
تأمل ایدرلر (واوحی ربك الی النحل ان اتخذی من الجبال بیوتا ومن الشجر ومما یعرشون)
ت والهام ایتدی سنك ربك بال اریسی جانبنه که یصه طاغلردن اولر وآغاجلردن واول ایشیدنلرکه
چارتاق یاپارلر یعنی اصمه چارتاغی وکوارکه لك کبی شیلر یاخود مخصوص آریلر ایچون
یاپدقلری محللر (ثم کلی من کل الثمرات فاسلکی سبل ربك ذللا یخرج من بطونها شراب
مختلف الوانه فیه شفاء للناس ان فی ذلك لآیة لقوم یتفکرون) ت صکره ییکل یمشلرك
هر برجنسندن پس کیت کندو ربك یوللرنده اشبو یوللر قوللای اوله رق سزه چیقار آریلرك
قارنلرده ایچیله جك شراب لونلری درلودرلودر شو شرابده واردر شفا آدملر ایچون البته بونده
واردر نشانه اول کروه ایچون که تأمل ایدرلر *ف کوتوشیلردن اوشی چیقمسی اوزره
اوچ نشانه بیوردی بریسی حیوانك قارنندن سود ایکنجیسی خرما واوزمدن شراب وکوزل
رزق وبال آریسی قارنندن بال چیقدیغی کبی یعنی اشبو قراندن جاهللرك اولادلری عالم
چقه جقدر پیغمبر صلی الله علیه وسلم وقتنده شویله اولدی که کافرلرك اولادلری کامل اولدیلر
(والله خلقکم ثم یتوفاکم ومنکم من یرد الی ارذل العمر لکی لا یعلم بعد علم شیئا ان الله علیم
قدیر) ت والله یراتدی سزی صکره اولدیررسزی وسزدن بعض کسنه واردرکه ردا اولنور
عمرك آدنی مرتبه سنه تا کی شو درکه بیلمیه بیلدکدن صکره هیچ برشیئی البته الله بیلیجیدر
قادردر *ف یعنی اشبو امتده اول زمانده کامللر وجوده کلمش آخرنده ناقصلر وجوده
کلمکه باشلادیلر (والله فضل بعضکم علی بعض فی الرزق فما الذین فضلوا برادی رزقهم علی
ما ملکت ایمانهم فهم فیه سواء افبنعمة الله یجحدون) ت الله آرتقلق ویردی سزلك
بعضکزه آخر بعض اوزرینه رزقده پس دکادر اول کسنه لرکه زیاده ویرلمش اولدی
آنلره کندو رزقلرینی دوندریجی مالك اولدقلری قوللری اوزرینه تا شو رزقده مالکلر
وکوله لر برابر اوله لر ایا اللهك نعمتنی طا کرلرمی (یعنی هیچ برکسنه ایستمزکه کندونك مملوکنی
کندویه برابر قیله) *ف رسول الله صلی الله وعلیه وسلم بیوردیکه برکسنه نك کوله سی
زحمت چکوب اودلاصی سنی وتتونی کندو آلوب اغاسنه اوطعام پشوروب کتورمش
اواسه اول آغایه لازمدرکه اشبو کوله یی کندوسیله برابر سفره یه اکشدیروب طعام یدیره
واکرممکن اولمزایسه برقاچ لقمه شو طعامدن آنك النه قویویره (والله جعل لکم من
انفسکم ازواجا وجعل لکم من ازواجکم بنین وحفدة ورزقکم من الطیبات افبالباطل
یؤمنون وبنعمت الله هم یکفرون) ت والله یراتدی کندجنسندن سزکچون قاریلرنی

ویراتدی سزکچون کندو قاریلر کزدن اوغللر وطورونلر ورزق ویردی سزه کوزل
شیلردن آیا باطله ایمان کتورورلرمی واللهك نعمتنه آنلر شکورسزلك ایدرلرمی *ف یعنی خاجلره
وبتلره منت چکرلر وشکر ایدرلر که بزه کمه سزلکدن شفا ویردیلر ویابزلره اوغول ویردیلر
ویا رزق ویردیلر واشبو نلرك هبسی یلاندر وحقیقتده بونلری احسان ایدن منعم حقیقی
اولان الله سبحانه در بونکله بیله اکا شکر ایتمزلر (ویعبدون من دون الله ما لا یملك لهم رزقا
من السموات والارض شیئا ولا یستطیعون) ت وعبادت ایدرلر اللهدن غیری اول برشیئه که
قادر اولمز آنلره رزق ویرمکه کوکلردن ویردن هیچ برشیئی وقادر اولمزلر *ف یعنی نه
کوکدن یغمور یاغدرمغه قادر اولورلر ونه یردن اوت بتورمکه قادر اولورلر (فلا تضربوا لله
الامثال ان الله یعلم وانتم لا تعلمون) ت پس بیان ایتمیکز الله ایچون مثللری البته الله بیلور
وسزلر بیلمزسکز *ف مشرکلر دیورلر که امورك مالکی الله سبحانه در لیکن اشبو کسنه لر
الله سبحانه نك سلطنتنده مختاردرلر بو سببدن لازمدرکه آنلره عبادت اولنه پس اشبو مثل
غلط وباطلدر زیرا که الله سبحانه هر برشیئی بنصه یجی کندوسیدر هیچ برکسنه یه تسلیم
ایتمامشدر اکر صحیح اولان مثالی ایسترسه کز الله سبحانه کاه جلك آیتلرده سزه صحیح اولان
ایکی مثالی بیوردی (ضرب الله مثلا عبدا مملوکا لا یقدر علی شیء ومن رزقناه منا رزقا
حسنا فهو ینفق منه سرا وجهرا هل یستوون الحمد لله بل اکثرهم لا یعلمون) ت بیان
ایتدی الله بر مثلی که بر مملوك اولان کوله که قادر اولمز هیچ برشی اوزرینه واول کسنه که
رزق ویردك اکا کندو جانبمزدن کوزل رزقی پس صرف ایدر شو رزقدن کزلیده
وآشکارده ایا برابر اولورلرمی هپ حمد ایتملك الله ایچوندر بلکه آنلرك چوغی بیلمزلر *ف
یعنی الله سبحانه هر شیئك مالکیدر هرشیکه دیلر برکسنه یه ویرر وخاجلر وبتلر برشیئه مالك
دکللر بلکه کندولری غیرك مالکیدر (وضرب الله مثلا رجلین احدهما ابکم لا یقدر علی
شیء وهو کل علی مولاه اینما یوجهه لا یأت بخیر هل یستوی هو ومن یأمر بالعدل وهو علی
صراط مستقیم) ت وبیان ایتدی الله بر بشقه مثلی ایکی کیشی که آنك بریسی دلسزدر
قادر اولمز هیچ برشی اوزرینه وبو کیمسه آغردر کندو آغاسی اولان کیمسه اوزرینه که
هر یره کوندرسه انی کتورمز برایولك آیا برابر اولورمی بونکله اول کسنه که بیورر
آدملره انصاف ایله حالبوکه اشبو کسنه طوغرو یول اوزرینه در *ف شاه ولی الله رحمه الله
دیر اشبو مثلك حاصلی اولدرکه اول کسنه که عالمده تصرفه قادر اولمز الله سبحانه ایله برابر
دکادر نیجه که قدرتی اولمین کوله قدرت وقوت صاحبی اولان آغاسنه برابر دکل وبنسه

نیجه که داسزوادرا کسزاولان کمسنه هدایت واهتدا صاحبی اولان آدمه برابر اولماز * ف
یعنی الله سبحانه نك ایکی قوللری واردر بریسی بتدر که هیچ ایشه یرامزنه تبرغمکه قادر ونه
یوریمکه قادردر دلسزکوله کبی الله سبحانه نك ایکنجی قولی رسولدر شو اولدر که الله
سبحانه نك یولی اوزره بیکارجه خلقه یول کوسترر وکندو الله سبحانه نك عبادتی اوزره قائمدر
پس اکا تابع اولمقمی زیاده کوزلدر یابتلره وخاجلره تابع اولمقمی ایودر (وَلِلّٰهِ غَيْبُ
السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا اَمْرُ السَّاعَةِ اِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ اَوْ هُوَ اَقْرَبُ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ)
ت والله ایچوندر کوکارده ویرده اولان کیزلو شیلری بیلمك وکل قیامتك امری (اللهك
قدرتنك یاننده) مکر کوزی یومق مثللودر بلکه دها زیاده یقیندر البته الله هر برشی
اوزرینه قادردر (وَاللّٰهُ اَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ اُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ
السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) ت والله طشره کتوردی سزلری کندو
انالر کزك قارنندن سزلر بیلمزدیکز هیچ برشیئی ویراندی سز یچون ایشتمکی وکوزلری
یعنی کورمکی وقلبلری اوله که سز شکر ایده سکز (اَلَمْ يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ
مَا يُمْسِكُهُنَّ اِلَّا اللّٰهُ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) ت ایا باقزلرمی قوشلر جانبنه مسخر
قیلنمشلردر کوك هواسنده صاقلمزدوشمکدن آنلری مکر الله البته بونده نشانه لر واردر
برکروه ایچونکه ایمان کتوررلر * ف یعنی بعض کمسنه لر ایمان کتورمکده معاش
فکرینك سببلرنده تامل ایدرلر پس یوردیکه برکمسنه اناسنك قارنندن طوغدیغی وقتده
هیچ برشی کندوسیله برابر کتورمدی معاش حاصل قیلمق سببلری کوزدر یاخود قولاقدر
یاخود قلبدر وشونلری الله سبحانه کندو ویردو ینه اوچان قوشلر جو سماده کیمه
اعتماد ایدرلر (وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْاَنْعَامِ بُيُوتًا
تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ اِقَامَتِكُمْ وَمِنْ اَصْوَافِهَا وَاَوْبَارِهَا وَاَشْعَارِهَا اَثَاثًا وَمَتَاعًا
اِلٰى حِينٍ) ت والله یصه دی سز یچون سزلك اولر کزدن ساکن اوله جق یری وینه
یصه دی سز یچون درت ایاقلولرك دریسندن اولرکه یوکل صیارسکز آنلری سفر یکز
کوننده واقامتکز کوننده (یعنی دریدن خیمه وقبه لر یاپوب خفیف اولدیغندن نره
کیدلسه برابرجه کتوردیلور) وینه یصه دی آنلرك یوکندن وتویلرندن وقیللرندن
اوا سبابلری ومنفعتلمك معین اولان وقته دکین * ف یولك قیونك تویلری وبردوه نك
تویلری واشعار کچینك تویلریدر (وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ

اَكْنَانًا وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمْ بَاْسَكُمْ كَذٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ
لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ) ت والله یصه دی سز یچون یراتدیغی شیلردن کولکه لر ویصه دی
سز یچون طاغلردن مغاره لر ویصه دی سز یچون لباسلر که صاقلرسزی اصیقدن (ودخی
صوغوقدن) وینه لباسلر که صاقلرسزی غوغا کزك ضررندن بونك کبی تمام ایدر کندو
نعمتنی سزلك اوزرکزه اوله که سز انقیاد ایده سکز * ف کوملکلرله اصیقدن صاقلنمق
اولدیغی کبی صوغوقدن دخی واردر لیکن عرب مملکتنده اصیق چوق اولدیغندن اصیغی
ذکر ایتدی وینه غوغا لباس ایله غوغاده حفظ واردر (فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) ت
پس اکر یوز چویرسه لر همان سنك اوزریکه دراشکاره ایرشدرمك (يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ
اللّٰهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَاَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ) ت بیلورلر اللهك نعمتنی صکره طاکرلر وآنلرك
چوغی کافردرلر (وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ
يُسْتَعْتَبُونَ) ت واول کونکه قالدیرزهر برکروهدن برشاهد (واشبو شاهد قومك
پیغمبریدر والله اعلم) صکره اذن ویرلمز کافر اولانلره (تا که عذرلرین بیان ایده لر) وانلر
اللهك رضاسنی طلب ایتمکه تکلیف اولنمزلر * ف یعنی آنلره مجال ویرلمز که عذرلرن دیلیه لر
(وَاِذَا رَاَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ) ت وقچانکه کورسه ظلم
ایدن کیمسنه لر عذابی (اضطراب ایدرلر) پس یوکل اولمز آنلردن عذاب وآنلره مهلت ویرلمزلر
(وَاِذَا رَاَى الَّذِينَ اَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هٰؤُلَاءِ شُرَكَاؤُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ فَاَلْقَوْا
اِلَيْهِمُ الْقَوْلَ اِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ) ت وقچانکه کورسه لر شریك قوشان کیمسنه لر
کندو شریکلرینی (یعنی باطل اولان معبودلرینی) دیرلر ای بزم ربمز اشبو جماعت بزم
شریکلرمزدر که عبادت ایدردك انلره سندن غیری پس آتارلر شریکلر مشرکلر جانبنه سوز یکه
تحقیق سزلر یلانجیلرسکز * ف اول کمسنه لر که بیولك وبزر کوار کمسنه لره عبادت ایدرلر
پس شو بیوکلرك صوچی وکناهی یوقدر شیطانلردن بری اول بیوکلرك اسمنی کندویه
آدقویوب کندوسنه عبادت ایتدیر راشبو اجلدن اول بیوکلر عبادت ایدنلره یلانجیسکز
دیرلر (وَاَلْقَوْا اِلَى اللّٰهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَمَ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ) ت وبونلرك جمله سی آتارلر
الله جانبنه شو کونده انقیاد ایتمکی سوزینی (یعنی دیرلر اللهك حکمنه) انقیاد ایتدك وغائب
اولور آنلردن اول شی که (یعنی بتلر که بزه شفاعت ایدردیو) افترا ایدرلر ایدی (اَلَّذِينَ

كفروا وصدوا عن سبيل الله زدناهم عذابا فوق العذاب بما كانوا يفسدون) ت واول
كسنه‌لر كه كافر اولدیلر ومنع ایتدیلر (یعنی آدملری) الاهك یولندن زیاده ایدرزانلر ایچون
عذابی عذاب اوزره اولسببله كه كوتولك ایدرلر ایدی (یعنی بریسی كندولری ضلالتلری
اوزرینه اولان عذاب وبریسی باشقه‌لری یعنی آزغین قیلق سببندن اولان عذاب (ویوم
نبعث فی كل امة شهیدا علیهم من انفسهم وجئنا بك شهیدا علی هؤلاء ونزلنا علیك الكتاب
تبیانا لكل شیء وهدی ورحمة وبشری للمسلمین) ت واشبو كونده كه قالدیرزهر بركروهده
برشاهدی آنلر اوزرینه كندو جنسلرندن وبوشاهد اول قومك نبیسی اوله جقدر وكتوریرز
سنی شاهد شو كافرلر اوزرینه واینندردك سنك اوزریكه بركتاب بیان ایتمك ایچون هربر
شیئی ویول كوسترمكیچون وامر كمك ایچون وسوینندرمكیچون مسلمانلری (ان الله یأمر
بالعدل والاحسان وایتاء ذی القربی وینهی عن الفحشاء والمنكر والبغی یعظكم لعلكم
تذكرون) ت الله بیورلدی ویر وانصافله واحسان ایتمكله واقربالره اعطا ایتمكله ومنع ایدر
بی حیالقدن وبكنلمین ایشلردن وظلم ایتمكدن ونصیحت ایدرسزه اوله كه سزلر نصیحت قبول
ایده‌سكز *ف یعنی غیری كسنه‌لر حقنده انصاف ایتمك لازمدر وكندو یاقندن ایوا یتمك
لازمدر (واوفوا بعهد الله اذا عاهدتم ولا تنقضوا الایمان بعد توكیدها وقد جعلتم الله
علیكم كفیلا ان الله یعلم ما تفعلون) ت ووفا ایدك الاهك عهدینه وقتا كه عهد ایده‌سكز
وبوزمیكز یمینلركزی محكم قیلدقدنصكره وحالبوكه قیلدیكز الله تعالی یی اوزریكزه
شاهد (یعنی الاهك آدینی قسمده ذكر ایتدیكز) البته الله ایشلدیككز شیلری بیلور (ولا
تكونوا كالتی نقضت غزلها من بعد قوة انكاثا تتخذون ایمانكم دخلا بینكم ان تكون
امة هی اربی من امة انما یبلوكم الله به ولیبینن لكم یوم القیامة ما كنتم فیه تختلفون) ت
واولمیكز شوقاری كیسكه چوزوب یوردا كردیكی ایپلكن پاره پاره ایدرلك كوز بلسه بوكوب
محكم قیلدقدنصكره اتخاذ ایدرلك یمینلریكزی مكر وحیله ایله كندوارا كزده برقوم چوق
وزنكین اولدیغی سببدن براخر قومدن (یعنی دنیا منفعتیچون تا كه مالی الهكوره‌لم) دیو
كفارلری مال وعدد جهتیله مسلمانلردن چوق كوردیككزده عهدیكزی ویمینكزی
بوزوب كفاره میل ایتمیكز) همان تجربه ایدرسزلری الله شوزیاده لكله (یعنی كفارلك
مالنك وعددلرینك زیاده لكیله كه حضرت پیغمبر ایله بیعت وعهد یكزه وفا ایدرمیسكز

بوقسه

بوقسه كفارلك مالنك چوقلغنه الدانورمیسكز) وبیان ایدرسزه قیامت كونده اولشیئی كه
آنده اختلاف ایدرسكز *ف شاه ولی الله رحمه الله دیر كه مرادینی عنوسی حرام قیلقدر ومثلك
حاصلی اولدركه كندو عملكزی حبط ایتمكزنیجه‌كه شوقاری كندو عملنی خراب ایتدی
والله اعلم *ف بركیمسه بركمسنه ایله عهد ایدوب صكره حیله ودغا ایدوب عهدی بوزسه اشبو
نیتله كه قوتلو اولان كسنه‌یی ضعیف قیله وضعیف اولانی قوتلو قیله تا كه قادر اوله‌مز زیرا كه
ضعفی وقوتی الله سبحانه صنعه‌سی ایچون بصه دیغندن تبدیلی ممكن دكل اكر الله سبحانه
دیلرسه اقبال كتوررو دیلرسه ادبار كتورر وعهد بوزمق ایچون اراده‌نه وقت كلور كه
بركمسنه ایچون ادبار كلك مقدر اولور واول كمسنه كه بركمسنه‌یی ایاقدن دوشورمكیچون
اراده ایدرشو كسنه دوشسون یاخود دوشمسون كندوسی ایاقدن دوشر وكندوسنك
بصه‌لنش ابشنی بوزر تكم كه جقابرقاری كه زنكین ایدی بتون یل ایپلكن بوكوب
وا كیروب مهیا قیلرایدی كه قیش كونلرنده كندو خصملرینه لباس ویررم دیو وقتا كه قیش
كاورایپلكلری یعنی چوزوب وبوزوب پارچه پارچه ایدرایدی (ولو شاء الله لجعلكم امة
واحدة ولكن یضل من یشاء ویهدی من یشاء ولتسئلن عما كنتم تعملون) ت واكر
دیلسه‌یدی الله قیلردی سزی بركروه ولیكن آزغین قیلر اول كسنه‌یی كه دیلر ویول كوستور
اول كسنه‌یه كه دیلر والبته سؤال اولنورسكز ایشلدكلریكز شیلردن *ف اشبوندن
معلوم اولدیكه كافری عهدی بوزمقله ویلان قولیله اولدیرمك جائزدكادر زیرا كه اشبو
ایشلردن كفر یغلمز بلكه كندولری اوزرینه كناهك وبالی كلور (ولا تتخذوا ایمانكم
دخلا بینكم فتزل قدم بعد ثبوتها وتذوقوا السوء بما صددتم عن سبیل الله ولكم عذاب
عظیم) ت ویصمه‌میكز كندو قسملركزی حیله كاراق كندوارا كزده اولوقتده
سورچوایاق ثابت اولدقدنصكره وطادرسكز عذابی اولسببدنكه منع ایدرسكز الاهك
یولندن وسزكیچون اولور بیوك عذاب *ف شاه ولی الله رحمه الله دیر كه غزاده عهد
ایدوب ویمین ایدوب صكره حیله ایله آنی فسخ ایله ویرمك اكا سبب اولور كه كافرلر
بوندنصكره مسلمانلرك قولنه اعتبار ایتمزلر وآنلر ایله صحبت طوتمزلر بلكه اشقه مسلمانلر
شبهه‌یه دوشرلر والله اعلم *ف یعنی مسلمانلره كوتو آد ایله شهرت ویرمیكز كه یقین ایدنلری
وایمان كتورنلری شبهه‌یه دوشوررد وكندو كزده كناهكار اولورسكز (ولا تشتروا
بعهد الله ثمنا قلیلا انما عند الله هو خیر لكم ان كنتم تعلمون) ت وآلمیكز الاهك عهدی
بدلنده آز بهایی البته الاهك یاننده اولان شی زیاده كوزلدر سزكیچون اكر بیلورایسه كز
*ف آدملر بریبریله ایتدكلری عهدی بوزمغك حكمی بوندن اول ذكر اولندی شمدی

الله سبحانه ایله اولان عهدی بوزمغی ذکر بیوردی یعنی مال طمعیله شرعه مخالف اولان
حکمی ایتمیکز اول بر مال که شرعه موافق اله کچرسزك حقکزده کوزلدر (ما عندکم
ینفد وما عند الله باق ولنجزین الذین صبروا اجرهم باحسن ما کانوا یعملون) ت
واول شیکه سزك یانکزده در فانی اولور و اول شیکه اللهك یاننده در باقیدر والبته ویررز
صبر ایدن کیمسه لرك مزدینی کوزل ایشلدکاری شیئك بدلنده (من عمل صالحا من ذکر
او انثی وهو مؤمن فلنحیینه حیوة طیبة ولنجزینهم اجرهم باحسن ما کانوا یعملون) ت
واول کمسنه که ایشلدی کوزل اولان عملی ارکك اولسون یاخود قاری اولسون
وحالبوکه مسلماندر البته دیرلدیررز آنی کوزل اولان دیرلکله یعنی دنیاده نعمت ویررز آنلره
والبته ویررز شو جماعته آنلرك مزدلرینی ایشلدکاری کوزل عملك مقابلنده *ف
اشبو حیات جنت حیاتیدر یاخود دنیاده الله سبحانه نك محبتیله ولذتیله حیات بولورلر (فاذا
قرأت القرآن فاستعذ بالله من الشیطان الرجیم) ت پس قچانکه دیلرسك قرآن اوقومغی
صغنمق طلب ایت اللهه رحمتدن سورلمش اولان شیطاندن (انه لیس له سلطان علی الذین
آمنوا وعلی ربهم یتوکلون) ت تحقیق شیطان یوقدر انکچون غالب اولمق اول کمسنه لر
اوزرینه که ایمان کتوردیلر و کندو ربلری اوزرینه ایشلرین تاپشوررلر (انما سلطانه
علی الذین یتولونه والذین هم به مشرکون) ت همان شیطانك غلبه سی اول کمسنه لر
اوزرینه درکه شیطانه دوستلق ایدرلر وینه اول کمسنه لر اوزرینه درکه آنلر الله سبحانه یه
شریك قوشرلر *ف انساندن بر کمسنه یه شیطان وسوسه وایذا ویرسه پس واجبدرکه بر
دخی شو شیطانه اویمیه واتباع ایتمیه زیرا که بوندن شیطانك جسارتی زیاده اولور بلکه الله
سبحانه یه صغنوب وآنك ذکرینه وآنك اسمنه وآنك کلامنه صغنه (واذا بدلنا آیة مکان آیة
والله اعلم بما ینزل قالوا انما انت مفتر بل اکثرهم لایعلمون) ت وقچان بدل قیلسق بر آیتی
بر آیتك مکاننده (یعنی بر آیتی بر بشقه آیتله نسخ ایتسك) والله زیاده بیلیجیدر نازل قیلدیغی
شیئی دیرلر همان سن افترا ایدیجیسن بلکه آنلرك چوغی بیلمزلر *ف اشبو قرآنده الله
سبحانه اکثر یرده نسخ بیورمشدر پس اشبو سببله کافرلر شبهه ایدرلر ایدی الله سبحانه آنلرك
جوابنی بیلدردی یعنی هر بر وقتده اشبو وقتك مصلحتنه موافق حکم اولنسه یقین ایدنلرك
قلبلری قوتلو اولور که بزم ربمز هر بر حالدن خبرداردر دیو (قل نزله روح القدس من ربك بالحق

لیثبت

لیثبت الذین آمنوا وهدی وبشری للمسلمین) ت دیکل نازل قیلدی آنی جبرائیل
کندو ربکك جانبندن طوغریلقله تا که طوغرو یصابه مسلمانلری و یول کوسترمکیچون
سویندرمکیچون مسلمانلری *ف یعنی هر حالده اول حاله موافق آنلره یول کوستور
وهر بر ایشه موافق تبشیر ایدوب سویندیرر (ولقد نعلم انهم یقولون انما یعلمه بشر
لسان الذی یلحدون الیه اعجمی وهذا لسان عربی مبین) ت وتحقیق بیلورز که کافرلر دیرلر
همان اوکردر پیغمبره بر آدم اول نسبت وظن ایتدکاری کمسنه نك لسانی عجمیدر واشبو
قرآن ایسه واضح عربی دلیدر *ف مکهٔ مکرمه ده بر کمسنه نك بر نصرانی کوله سی
وار ایدی شو کوله پیغمبریمز علیه السلامك حضورینه کلوب صدق ایله الله سبحانه نك
کلامنی دیکلیوب وانبیالرك احوالنی ایشیدر ایدی کافرلر دیرلر ایدی که اشبو قول محمده
کلامی تعلیم ایدیور (ان الذین لایؤمنون بآیات الله لایهدیهم الله ولهم عذاب الیم) ت
البته اول کمسنه لر که ایمان کتورمزلر اللهك آیتلرینه یول کوسترمز آنلره الله
وآنلر ایچون واردر دوریجی عذاب *ف یعنی هر چند اوکرتسه ده کافرلر فهم ایتمزلر
اول کمسنه لر که یقینلری اولمیه آنلر خیردن محرومدرلر (انما یفتری الکذب الذین
لایؤمنون بآیات الله واولئك هم الکاذبون) ت همان که افترا ایدرلر یالانی اول کمسنه لر که
ایمان کتورمزلر اللهك نشانه لرینه واشبو کروه آنلردر یالان دیجیلر (من کفر بالله
من بعد ایمانه الا من اکره وقلبه مطمئن بالایمان ولکن من شرح بالکفر صدرا فعلیهم
غضب من الله ولهم عذاب عظیم) ت واول بر کمسنه که کافر اولدی الله تعالی یه ایمان
کتوردکدنصکره مکر اول کمسنه که جبر اولندی وحالبوکه آنك قلبی مطمئندر ایمان اوزره
ولیکن اول کمسنه که سینه سنی آچه کفره (یعنی کفره راضی اوله) آنلر اوزرینه در اللهك
غضبی وآنلر ایچون واردر بیوك عذاب *ف بوندن اول کافرلرك شبهه لری ذکر اولندی
شمدی بیورر دیکه بر کمسنه کافرلرك شبهه لرینی ایشیدوب مرتد اولسه انکچون شدتلو
و بیوك عذاب واردر لیکن اکر بر کافر ظالم زور ایله بر مسلمانه کلمهٔ کفری سویلتسه
وحالبوکه شو مسلمانك قلبی ایمانله مطمئندر اکا کناه یوقدر لیکن اکر اولمکی اختیار ایدوب
شو کلمهٔ کفری سویلمسه بیوك شهید اولور (ذلك بانهم استحبوا الحیوة الدنیا علی الآخرة
وان الله لایهدی القوم الکافرین) ت اشبو غضب شو سببدندرکه آنلر دوست
طوتدیلر دنیا دیرلکنی آخرت دیرلکی اوزرینه و ینه اوسببدندرکه الله یول کوسترمز

كافر اولان كروهـه * ف بر كمسنه كه ايماندن مرتد اولور يادنيا مالیچون مرتد
اولور وياخود جانی قورقوسندن وياخود قرنداشلرينك بارانلكی ايچون مرتد اولور
وبر كمسنه كه دنيايی عزيز طوتسه انكيچون آخرت اولمزليكن اكرجان قورقوسندن
كلمهٔ كفری فقط دلی اوزره جاری قيلسه پس لازمدركه خوف زائل اولدقده توبه واستغفار
ايده (أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ) ت
آنلردر اول جماعت كه مهراوردی الله آنلرك قلبلری اوزرينه وقولاقلری اوزرينه وكوزلری
اوزرينه وبونلردرخبرسيز عاقبتلرندن (لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخَاسِرُونَ) ت شك
يوقدر آنده كه آنلر آخرت كوننده زيان اهليدرلر (ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِن بَعْدِ مَا فُتِنُوا
ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ) ت صكره سنك ربك اول كمسنه لره
هجرت ايتديلر آنده صكره كه اذيت اولندی آنلره كفر كلمه سنی ديه لر دبو صكره جهاد
ايتديلر وصبرايتديلر البته سنك ربك يارلغيجيدر اسركيجيدر * ف مكهٔ مكرمه ده بعض
كمسنه لر كافرلرك ظلمی سببيله آزغين اولمشلر ايدی ياخود دللری اوزرينه كفر كلمه سنی جاری
قيلمشلر ايدی صكره قچانكه شوقدر ايمان ايشلری ايتديلر الله سبحانه بوندن اول اولان
كناهلرينی عفو ايتدی ياسر اوغلی عمار برصحابی ايدی ووالده سنك آدی سميه ايدی عمار كافرلك
ظلمندن قتل اولندی آنك اوغلی اضطرار حالنده جان قورقوسندن كفر كلمه سنی دلی اوزره
جاری قيلديغندن اغليه رق وياله رق پيغمبر عليه السلامك حضورينه كلديلر اولوقتده اشبو
آيت نازل اولدی (يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَن نَّفْسِهَا وَتُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ)
ت اول كونكه كلور هر برشخص جدال ايده رك كندو ذاتندن وتمام ويرلمش اولور هر بر
شخصه اولشيئك جزاسی كه ايشلدی وآنلر ظلم اولنمش اولمزلر * ف يعنی هيچ بركمسنه هيچ بر
طرفدن سوز سويليه جكدر اشبو كونده ظلم اولنميه جقدر (وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ
آمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّن كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ
وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ) ت وبيان ايتدی الله بر كويك (يعنی مكه نك) مثلن كه
اول قريه امين ومطمئن ايدی كلور ايدی آنك رزقی كنكشلكله هر بر يردن پس شكرسزلك
ايتدی اللهك نعمتلرينه پس طاتدردی اكا الله آجلق لباسنی وقورقو لباسنی اولنی سببيله
كه ايشلديلر * ف آجلق وقطلق وقورقو چوق بلده لرده بولنوردی ليكن اشبو احواللر
مكه ده بولنمز ايديكه اهاليسی دائما قتل وغارتدن وظالملرك ظلمندن فراغتده ايديلر صكره
اللهك نعمتنه كفرايتدكلرنده آنلر چبلاق وآج وقورقولو اولقدن برلحظه وبرآن خالی
اولمديلر (وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ) ت وكلدی

انلره

آنلره بر پيغمبر كندو جنسلرندن پس يلانه نسبت ايتديلر آنی پس طوتدی آنلری عذاب
وآنلر ظالملردر * ف شاه ولی الله رحمه الله ديركه اشبو مجمل اولان قصه چوق قصه لردن
اخذ اولنمشدر ومطابقدر چوق حادثه لره اشبو اجلادن مثل اولندی اذاقها الله لباس الجوع
والخوف نظمنده ايكی تشبيه واردر بوسياق اوزره (فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا
وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ) ت پس يييكز اولشيدنكه رزق ويردی سزه
الله كوزل اولان حلالی وشكرايديكز اللهك نعمتنه اكر اكا عبادت ايدرسه كز * ف
يعنی ايمان كتورديكز وكندو عقللركزله حلال اولان شيئی حرام قيلميكز (إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ
وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ۖ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ) ت
الله تعالی انجق حرام قيلدی سزك اوزريكزه ميته يی وقانی وطموز اتنی وآنی كه ذكر اولندی
اللهك غيرينك آدی آنی بوغزلركن بركمسنه محتاج اولسه ظلم ايتميه رك وحددن كچميه رك
(يعنی بركمسنه محتاج اولوب محتاجلغی دخی ظلم ايتمك وعصيان ايتمك وشر ايتمك خلافنده شيلر
ايچون اولميوب همان فقيرلكدن وقتلقدن اولورسه بو حرام قيلنان شيلردن نفسنی هلاك
اولقدن حفظ ايده جك قدر ييسه آنك كناهی) الله يارلغيجيدر (ويسنه رخصت ويروب)
اسركيجيدر (وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَٰذَا حَلَالٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ لِّتَفْتَرُوا عَلَى
اللَّهِ الْكَذِبَ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ) ت وديميكز برشيئه كه بيان
ايدرسزك دلكز يلان ايله شو حلالدر وبو حرامدر افترا ايتمك ايچون الله اوزرينه يلانی
(يعنی الله تعالی يه كذب وافترا ايدرك بزه بويله سويلدی ديو اسانلركزلك وصف وكذبيله
شو حلالدر بو حرامدر ديمك بونك كندوسی الله تعالی يه افترا ايتمكدر) البته اول كمسنه لر
كه افترا ايدرلر الله اوزرينه يلانی نجات بولمزلر (مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) ت آنلر
ايچون اولور آز اولان فائده لنمك وآنلر ايچون اولور دردويريجی عذاب (وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا
حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِن قَبْلُ ۖ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) ت وجهودلر
اوزرينه حرام قيلدق اول شيئی كه بيان ايتدك سنك اوزريكه بوندن اول انعام
سوره سنده) وظلم ايتمدك آنلره وليكن اوليلر كندو نفسلرينه ظلم ايديجی (ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ
عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ) ت
صكره البته سنك ربك اول كمسنه لره كه ايشلديلر كوتو ايشی نادانلقله صكره
توبه ايتديلر اندن صكره وايو ايش ايشلديلر البته سنك ربك اشبو توبه دن صكره يارلغيجيدر
اسركيجيدر * ف يعنی حلالك وحرامك حقلرنده يلان يصه مش ايديلر وقتا كه مسلمان

اولدیلر یاراغندیلر (ان ابراهیم کان امة قانتا لله حنیفا ولم یک من المشرکین) تحقیق
ابراهیم علیه السلام بر امت ایدی الله تعالی یه عبادت ایدر ایدی (یعنی جمیع ناس کفار ایکن
کندو مؤمن اولوب یالکز عبادت ایدر ایدی) حنیف مذهب ایدی ودکلدی شریک
قوشنلردن * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه حنیف اول کمسنه یه دینور که حج وختنه ایدر
وجنابتدن اغتسال ایدر * ف یعنی حلالده وحرامده واموردینده اصل حضرت ابراهیم
علیه السلامک دینیدر عربلر کندولرینی حنیف دیرلر والله سبحانه یه شریک قوشرلر وبو
ایسه ابراهیمک دینی دکلدر (شاکرا لانعمه اجتباه وهداه الی صراط مستقیم) ت شکر
ایدیجی ایدی اللهک نعمتلرینه اختیار ایتدی الله آنی ودلالت ایتدی آنی طوغرو یوله
(وآتیناه فی الدنیا حسنة وانه فی الآخرة لمن الصالحین) ت وویردک ابراهیمه دنیاده کوزل
نعمت والبته اول آخرت کوننده کوزل ایشلیلردندر * ف دنیاده کوزللک یعنی راحتلکله
کچنوب وجمله جهانده مقبول اولمق (ثم اوحینا الیک ان اتبع ملة ابراهیم حنیفا وما
کان من المشرکین) ت آندن صکره وحی کوندردک سنک جانبکه که تابع اول ابراهیمک مذهبنه
حق اولان دیننه ثابت اولهرق واولمدی ابراهیم شریک قوشنلردن * ف یعنی جمله پیغمبرلر
ابراهیمک حنیف اولان مذهبی اوزره کلمشلر مکر اراسنده یهودیلره ونصارالره آنلرک حاللرینه
مطابق بشقه بشقه حکملری وآیر وآیرو بیورلدیلر ایندرلمش صکره آخر زمانک پیغمبری اشبو
حنیف اولان ابراهیمک ملتی اوزره کلمش (انما جعل السبت علی الذین اختلفوا فیه وان
ربک لیحکم بینهم یوم القیامة فیما کانوا فیه یختلفون) ت انجق لازم قلندی سبت
کوننک تعظیمی اول کمسنه لر اوزرینه که اختلاف ایتدیلر آنده والبته سنک ربک حکم ایدر
آنلرک اراسنده قیامت کوننده اولشیده که اولدیلر آنده اختلاف ایدیجی * ف شاه ولی
الله رحمه الله دیرکه یعنی یهودلر بحث ایتدیلر سبت کوننک حقنده بر طائفه سی دیدیلر که الله
سبحانه سبت کوننده یراتقدن فارغ اولدی پس سبت کوننده عبادت ایتمک لازمدر وبر
طائفه سی سکوت ایتدیلر الله سبحانه سبت کوننه تعظیم ایتمکی آنلر اوزرینه فرض قیلدی
* ف یعنی ابراهیم علیه السلامک اصل ملتنده سبت کوننک تعظیمی ایچون حکم یوغیدی
واشبو امت اوزرینه دخی یوقدر (ادع الی سبیل ربک بالحکمة والموعظة الحسنة وجادلهم
بالتی هی احسن ان ربک هو اعلم بمن ضل عن سبیله وهو اعلم بالمهتدین) ت دعوت ایت
ربکک یولی جانبنه حکمتله وکوزل نصیحتله ومجادله ایله آنلر ایله بر کوزل اسلوب ایله البته سنک
ربک زیاده بیلیجیدر اول کمسنه یی که آزدی اللهک یولندن والله بیلیجیدر یول بولنلری * ف

یعنی آنلر ایله کوزلجه جدال ایت که نزاع اولمیه (وان عاقبتم فعاقبوا بمثل ما عوقبتم به
ولئن صبرتم لهو خیر للصابرین) ت واکر سز مکافات ایتسه کز پس انتقام آلک اولشی
مثلیله که عقابلندیکز آنکله اکر صبر ایتسه کز صبر زیاده کوزلدر صبر ایدنلر ایچون * ف
بو قارده بیوردیکه آنلره کوزل وابو طریقله بیلدیرک وجدال ایدک وشوراده رخصت
ویردیکه کوتو ایشلرلرک مقابلنده کوتو ایش ایشلمک جرکین دکلدر لیکن صبر ایتمک زیاده
کوزلدر (واصبر وما صبرک الا بالله ولا تحزن علیهم ولا تک فی ضیق مما یمکرون) ت وصبر
ایت ودکل سنک صبر ایتمک مکر اللهک توفیقیله وغم یه آنلر اوزرینه واولمه قلب طارلغنده
آنلرنکه حیله ایدرلر سنکله (ان الله مع الذین اتقوا والذین هم محسنون) ت البته الله
اول کمسنه لر ایله بیله درکه صاقندیلر وینه اول کمسنه لر ایله درکه آنلر ایو ایشلر ایدیجیدرلر

(سورة بنی اسرائیل مکیة وهی مائة واحدی عشرة آیة)
بنی اسرائیل سوره سی مکه ده نازل اولمش وبو سوره یوز اون بر آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحیم)
باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهک آدیله اوقورم

(سبحان الذی اسری بعبده لیلا من المسجد الحرام الی المسجد الاقصا الذی بارکنا حوله
لنریه من آیاتنا انه هو السمیع البصیر) ت پاکدر اول الله که ایلتدی کندو قولنی
بر کیجه ده محترم اولان مسجددن بیت المقدس مسجدینک جانبنه که برکت قودق آنک
جانبلرنده تاکه کوستره لم اکا نشانه لرمزک بعضسنی البته الله ایشیدیجی کوریجیدر * ف
شاه ولی الله رحمه الله دیرکه یعنی الله سبحانه معراج کیجه سنده کوکاره چیقمزدن اول حضرتی
صلی الله علیه وسلم بیت المقدس مسجدینه ایرشدردی * ف الله سبحانه کندو پیغمبرینی
معراج کیجه سنده مکه مکرمه دن براقه بندیروب بیت المقدسه ایلتدی واوراردن کوکلر
اوزرینه ایلتدی واشبو راده بو قدر ذکر اولنمش باقیسی والنجم سوره سنده مذکوردر
(وآتینا موسی الکتاب وجعلناه هدی لبنی اسرائیل الا تتخذوا من دونی وکیلا) ت
وویردک موسایه توریتی وقیلدق شو کتابی یول کوستریجی بنی اسرائیل ایچون دیدککه
طوتمیکز بندن غیری ایش یصه یجی (ذریة من حملنا مع نوح انه کان عبدا شکورا) ت
ای اول قومک اولادلری که کتوردک آنلری نوح ایله برابر (یعنی قایقده بکا اعتماد ایدک
وسزلک جدیکز نوح طوفاندن نجات بولدیغنه شکر ایدک) تحقیق نوح زیاده شکر ایدیجی قول

(جزء ۱۵)

ایدی (وقضینا الی بنی اسرائیل فی الکتاب لتفسدن فی الارض مرتین ولتعلن علوا کبیرا)
ت وحی کوندردک بنی اسرائیل جانبنه توریتده که البته کوتولک ایدرسکز یریوزنده ایکی
دفعه وتکبرلک وباش چویرمک ایدرسکز بیوک سرکشلکله (فاذا جاء وعد اولاهما بعثنا
علیکم عبادا لنا اولی بأس شدید فجاسوا خلال الدیار وکان وعدا مفعولا) ت پس چانکه
کاورشو ایکیسندن اولکنک وعده سی کوندریرز سزلک اوزرکزه کندو قوللریمزی که قتی
وشدتلو اولان غوغا صاحبلری ایدی پس کاورلر شهرلرک اراسنه (اولدیرمک و یغما
ایتمکیچون) و بو اللهک وعده اولنمش حکمیدر واشبو وعده متحقق اولدی عمالقه نک
پادشاهی اولان جالوتی تسلیط ایتمکله (ثم رددنا لکم الکرة علیهم وامددناکم باموال
وبنین وجعلناکم اکثر نفیرا) ت صکره ویریرز سزه غلبه لکی آنلر اوزرینه وبری بریلک
ارقه سی صره ویریرز ماللری واوغلانلری ویصه رز سزلری زیاده عسکر جهتیله واشبو معنی
حضرت داودک خلافتی زماننده ظهور ایتدی (ان احسنتم احسنتم لانفسکم وان
اسأتم فلها فاذا جاء وعد الآخرة لیسوؤا وجوهکم ولیدخلوا المسجد کما دخلوه اول مرة
ولیتبروا ما علوا تتبیرا) اکر احسان ایتسه کز ایو ایدرسکز کندو نفسکز ایچون واکر
کوتولک ایتسه کز پس شو کوتولک کندو جانکز ایچوندر پس قچانکه کاورشو ایکی
وعده نک آخرکی ینه کوندریرز قوللرمزی تاکه کوتو یصه یه سزلک یوزیکزی (یعنی محزون
وغملو اولمق اثاری یوزیکزده ظاهر اوله) وتا ینه داخل اوله لر مسجده نیجه که کیلشلر ایدی اکا
اول کره ده وتا ینه هلاک ایده لر وایاقدن دوشوره لر اول شیئی که غالب اولورلر آنک اوزرینه
هلاک ایتمکله (اشبو وعده متحقق اولدی اول وقتده که حضرت یحیایی اولدردیلر پس
بختنصری آنلر اوزرینه مسلط ایتدی (عسی ربکم ان یرحمکم وان عدتم عدنا
وجعلنا جهنم للکافرین حصیرا) ت شایدکه (بو ایکنجی عقوبتدن صکره توبه ایدرسه کز)
ربکز رحم ایلیه سزه واکر کیرو دونرسه کز معصیته رجوع ایدرز (عقوبتله) ویصه دق
جهنمی کافرلر ایچون زندان * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه آنلر عودت ایتدیلر فساده بزم
پیغمبرمزی یلانه نسبت ایتمکله وآنکله غوغا ایتمکله پس الله سبحانه عودت ایتدی آنلری
عذابلغه قتلله واسرایله وجزیه ایله * ف الله سبحانه توریتده بیوردیکه بنی اسرائیل
ایکی دفعه فساد ایده جکلر وآنک جزاسیچون دشمنلر آنلرک ملکنه تسلط ایده جکدر اشبو

وعید

وعید وقوعه کلدی برکره جالوت غالب اولدی صکره الله سبحانه آنی داود علیه السلامک
الندە هلاک ایتدی صکره بنی اسرائیله زیاده قوت ویردی حضرت سلیمان علیه السلامک
سلطنتنده وایکنجی کره ینه فساد ایتدکلرنده بختنصری غالب قیلدی آندن صکره آنلرک
سلطنتی قوت بولدی وشمدی بیوردیکه الله سبحانه اسرکدی اوزره بولندی ورجعت ایدیجیدر
اکر اشبو آخر زمان پیغمبرینه تابع اولسه کز اول غلبه لکی وسلطنتی ینه سزه احسان ایدر
واکر یردخی فساد ایتسه کز بن دخی سابقلر کبی جزا ایدرم یعنی مسلمانلری آنلر اوزرینه
غالب ایتدی وآخرتده آنلر ایچون جهنمی حاضرلمش (ان هذا القرآن یهدی للتی هی اقوم
ویبشر المؤمنین الذین یعملون الصالحات ان لهم اجرا کبیرا) ت تحقیق قرآن یول کوسترر
اول خصلته که زیاده طوغریدر وسویندیرر کوزل ایشلین مؤمنلری انکله که اولور آنلر
ایچون بیوک اجرت ومزد (وان الذین لا یؤمنون بالآخرة اعتدنا لهم عذابا الیما) ت
وخبرویرر که آخرت کوننه ایمان کتورمین کسنه لره مهیا قلدق دردویریجی عذابی (ویدع
الانسان بالشر دعاءه بالخیر وکان الانسان عجولا) ت ودعا ایدر انسان کوتولکله (یعنی
طارغنلقی وقتنده کندویه واولادینه بددعا ایدر) کندویه خیر ایله دعا ایتدیکی کبی وانسان
عجله ایدیجی اولدی (یعنی برشیئک عاقبتنی تفکر ایتمز وضرری وفائده سی اوله جغنی دوشنمز
مثلا یاز کاسه قیش استر وقیش کاسه یاز استر) * ف اضطراب ایدرکه بنم دعام نیچون چابک
قبول اولنمیور آنکله که آنک بعض دعاسی کندویه ضرردر اکر قبول اولورسه انسان
خراب اولور والله سبحانه هر برمصلحتی کوزل بیلیجیدر لازمدرکه آنک رضاسنه راضی اوله لر
(وجعلنا اللیل والنهار آیتین فمحونا آیة اللیل وجعلنا آیة النهار مبصرة لتبتغوا فضلا من
ربکم ولتعلموا عدد السنین والحساب وکل شیء فصلناه تفصیلا) ت وقیلدق کیجه یی
وکوندزی ایکی نشانه پس ایشقسز قیلدق کیجه نشانه سنی ویصه دق کوندز نشانه سنی
اشیالری کوستره جک سبی تاکه طلب ایده سکز کندو ربکزک فضلنی وبیله سکز ییللرک عددلرینی
وحسابی وهر برشیئی بیان ایتدک تفصیل ایله * ف یعنی اضطرابدن فائده کلمز هر برشی
ایچون معین اولان وقت وقدر مقرردر اضطراب ایتمکدن ودعا ایتمکدن ایلرو وکیرو اولمز
نته کم کیجه ایله کوندز مقرر اولوب کندو وقتنده کندو کندیله صباح اولور وبونلرک هر ایکیسی
الله سبحانه نک قدرتنک نمونه سیدر (وکل انسان الزمناه طائره فی عنقه ونخرج له یوم
القیامة کتابا یلقاه منشورا) ت وهر برآدمک یاپشدردق عملنک شأمتنی بیوننه وچیقاریرز
قیامت کوننده عملی دفترینی که کوررآنی آچلمش * ف یعنی کوتو اولان عمل کوتو
کیمسه نک بولداشیدر بری برندن آیرلمزلر شو عمل قیامت کوننده هر کسنه نک اوکنه کلیسردر

(اقرأ كتابك كفى بنفسك اليوم عليك حسيبا) ت ديرزا كا اوقو كندو كتابكى
بسدر سنك نفسك بو كون سنك حسابكى كورمكه (من اهتدى فانما يهتدي لنفسه ومن
ضل فانما يضل عليها ولا تزر وازرة وزر اخرى وما كنا معذبين حتى نبعث رسولا) ت
هر بر كسنه كه يول بولدى انجق كندو نفسيچون يول بولور وهر بر كسنه كه يولى آزدى انجق
نفسنك ضررينه آزغين اولور وقالدرمز هيچ بر قالديريجى آخر نفسك يوكنى ودكلز بزلر
عذاب ايديجى بر پيغمبر كوندرمدكچه * ف يعنى كوتو ايشلر صاحبنه آفت بر شديدر
ليكن الله سبحانه بيلدرمدكجه بزين هيچ بر كسنه يه عذاب ايتمز اشبو اجلدن پيغمبرلرى
كوندردى (واذا اردنا ان نهلك قرية امرنا مترفيها ففسقوا فيها فحق عليها القول فدمرناها
تدميرا) ت وقچانكه دياسك كه هلاك ايده لم بر كويى امر ايدرز اول كويك زنكينلرينه
(ديلديكمز شيئى) پس آنلر چيقارلر امرمزدن اول كويده امدى ثابت اولور آنك اوزرينه
عذاب وعده سى پس بريبرينه اوريرز آنلرى بريبرينه اورمقله (وكم اهلكنا من القرون
من بعد نوح وكفى بربك بذنوب عباده خبيرا بصيرا) ت وچوق كمسنه لرى هلاك ايتدك
آدملر طبقه لرندن حضرت نوحدن صكره وبسدر سنك ربك كندو قوللرينك كناهلرينى بيليجى
كوريجى اولمقده (من كان يريد العاجلة عجلنا له فيها ما نشاء لمن نريد ثم جعلنا له جهنم
يصلاها مذموما مدحورا) ت بر كسنه استر اولسه دنيادا احتلكنى تيزلكله ويريرز اكا
دنياده هر بر شيكه ديلرز ديلديكمز كسنه يه صكره قيلرز آنكچون جهنمى داخل اولور اكا
مذموم ورحمتدن مطرود اوله رق (ومن اراد الآخرة وسعى لها سعيها وهو مؤمن فاولئك
كان سعيهم مشكورا) ت وبر كسنه كه ديلرسه آخرت ثوابنى وسعى ايتسه اكا لايق اولان
سعيله وحال بو كه كندو مسلماندر پس اشبو جماعتك سعيى مقبول اولور (كلا نمد هؤلاء
وهؤلاء من عطاء ربك وما كان عطاء ربك محظورا) ت هر بر فرقه يه بريبرينك آرقه سنجه
ويريرز اشبو فرقه يه ده واول بر فرقه يه ده (يعنى دنيا واخرت استيان فرقه لره مقسوم
رزقلرينى ويررز) سنك ربكك احسانتدن ودكلدر سنك ربكك احسانى بر كمسه دن كيرو
طوتلمش (انظر كيف فضلنا بعضهم على بعض وللآخرة اكبر درجات واكبر تفضيلا) ت
باق نيجه تفضيل ايتدك آنلرك بعضسنى آخر بعض اوزرينه (دنياده رزق اعتبارنجه ومرتبه
اعتبارنجه) والبته آخرت زياده بيوكدر درجه يوزندن وتفضيل يوزندن (لا تجعل مع الله

الها

الها آخر فتقعد مذموما مخذولا) ت يعنى مع الله ايله بر آخر معبودى اولوقتده اوطورورسن
ملامت اولنمش يالكز قالمش (وقضى ربك الا تعبدوا الا اياه وبالوالدين احسانا اما يبلغن
عندك الكبر احدهما او كلاهما فلا تقل لهما اف ولا تنهرهما وقل لهما قولا كريما) ت
وحكم ايتدى سنك ربك كه عبادت ايتميكز مكر الله تعالى يه وايدلك بابا كزه وانا كزه كوزل
اولان ايشى اكر ايرشسه سنك يانكده اختيارلغه آنلردن بريسى ياخود هر بورلرى پس
ديمه آنلره اف (يعنى ادبسز سوزى) و زجر ايتمه آنلرى وديكل آنلره كوزل اولان سوزى
يومشاقلقله (واخفض لهما جناح الذل من الرحمة وقل رب ارحمهما كما ربيانى صغيرا) ت
وآلچاق قيل آنلر ايچون تواضع قنادينى مرحمت يوزندن وديكل اى بنم ربم باغشله آنلر
اوزرينه نيجه كه بسلديلر بنى كوچكلكده (ربكم اعلم بما في نفوسكم ان تكونوا صالحين
فانه كان للاوابين غفورا) ت سيزك ربكز زياده بيليجيدر سيزك قلبلركزده اولان شيئى اكر
اولسه كز ايو ايشلولر البته الله توبه ايدنلرى يارلغيجيدر * ف يعنى اكر بر كسنه نك قلبنه
كلسه كه اختيار اولان بابانك وانانك حقلرينه شويله مراعات ايتمك مشكلدر ديورديكه
هر بر كسنه نك نيتى خير ايشلمك اولسه اكر آندن بر مناسبتسز ايش وجوده كلوب بابا وانالرى
آندن خشنود اولمسه لر كندوسى اشبو ايشدن رجوع ايدوب توبه ايتسه پس الله سبحانه
آنى يارلغيجيدر (وآت ذا القربى حقه والمسكين وابن السبيل ولا تبذر تبذيرا) ت وویر
قرابت صاحبنه كندو حقنى وفقيره ويولجى مسافرلره وچوق اسراف ايتمه * ف يعنى
مالكى حقسز يره صرف ايدوب تلف ايتمه (ان المبذرين كانوا اخوان الشياطين وكان
الشيطان لربه كفورا) ت البته مالارين حقسز يره صرف ايدنلر شيطانلرك قرنداشلريدرلر
شيطان كندو ربسنه شكرسزدر * ف يعنى الله سبحانه نك رحمتندن بريسى مالدر ومالدن
جمعيت خاطر وحضور قلب حاصل اولور عبادتده وجنتده درجه لرك زياده لكنه سبب اولور
پس اشبو مالى حقسز يره صرف ايتمك شكرسزلكدر (واما تعرضن عنهم ابتغاء رحمة من
ربك ترجوها فقل لهم قولا ميسورا) ت اكر يوز چويرسك اشبو جماعتلردن رزقه انتظار
ايله كندو ربكك جانبندن كه اول رزقه اميد ايدرسن پس ديكل آنلره يومشق وقولاى سوزى
* ف يعنى بر كسنه كه دائما سخاوت ايدر اكر بر وقت آنك ياننده ويرمكيچون برشيئى يوق ايسه
اشبو سببدن سؤال ايديجيلره برشى ويرمكه قادر اولمسه پس آنلره يوسوز ايله وطاتلو دل
ايله يومشق وقولاى جواب ويروب كوندره كه اميدوارلرك محروم كيرو دونوب كيتملرى الله

سبحانه یه خوش کلمز محتاجلرك قسمتندن الله سبحانه سخیلره مال کوندردیکندیکه صحابه دن بلال وصهیب وسالم وخباب رضی الله عنهم بعض وقتلرده پیغمبر علیه السلام دن محتاج اولدقلری شیئی استرلردی اول حضرتده دخی بولنمزسه یوقدردیکه محجوب اولوب سکوت قالور جواب ویرمزدی اول سببدن بو آیت نازل اولدیکه احسانه معتاد اولمش وآلشمش کسنه یه ویره جك برشی بولنمدیغنده یومشق سوزو طاتلی دل ایله جواب ویرتا که سابقده ایتدیکك احسان ضایع اولمیه (وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً اِلٰى عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا) ت وقیله الکی باغلمش کندو بیونکه وآچمه الکی بتون بتونه آچقله که اولوقتده اوطورورسن ملامت اولنمش (یعنی بخیللك صورتنده) محتاج وعاجز اولمش (یعنی اسراف صورتنده) *ف یعنی هر کسنه ملامت ایدوب دیرکه شوقدر نیچون ویردیکه شمدی کندوسی محتاج قالمش (اِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ اِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا) ت البته سنك ربك ککیش قیلور رزقی اول کسنه ایچونکه دیلر وطار قیلور رزقی اول کسنه ایچونکه دیلر البته الله کندو قوللرینی بیلیجی کوریجیدر *ف یعنی محتاجلری کوردکده قرارسز اولمه زیرا که آنلرك حاجتی سنك ذمتکده دکل الله سبحانه نك ذمتنده در لیکن اشبو حکمی پیغمبرمز علیه السلامه بیوردی زیرا که زیاده سخی ایدی واول بر کسنه که سخاوت ایتمز و مالك محبتی آنك کوکلندن چیقمز اکا تقیید ایله امر ایتمش که سخاوت ایت اول حکیم کبیکه طبعی حار اولانه بارد وصوغوق دوا ویرز وبارد اولانه اصی دوا ویرز (وَلَا تَقْتُلُوا اَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ اِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَاِيَّاكُمْ اِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْأً كَبِيرًا) ت واولدیرمیکز کندو اولادلریکزی فقیرلك قورقوسندن بزلر رزق ویریرز آنلره ده سزلره ده تحقیق آنلری اولدیرمك بیوك کناه اولدی *ف کافرلر قزلرینی اولدیررلر ایدیکه آنلرك مصارفلرین نیچه تحصیل ایدرزدیو (وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَا اِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا) ت ویقین اولمیکز زنایه تحقیق زنا حیاسزلق وچرکین یولدر *ف یعنی اکر زنا جائز اولمش اولسیدی بر کسنه آخر کسنه نك قاریسنه وآخر دخی آنك قاریسنه نظر ایدردی (وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِ سُلْطَانًا فَلَا يُسْرِفْ فِي الْقَتْلِ اِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا) ت واولدیرمیکز بر نفسی که محترم ایتدی الله (اهل ایمان وذمی کبی) مکر طوغریلقله که (قصاص لازم کلسه یاخود مرتد اولورسه) وبر کسنه که اولدیرلدی ظلم ایله پس البته ویردك شو مقتولك وارثنه قوتی (یعنی قصاص حقی) پس لازمدر که زیاده ایتمیه اولدیرمکده تحقیق مقتول منصور اولدی *ف یعنی هر کسه لازمدر که قاتلدن عوض وقصاص آلمقده مقتولك ولیسنه یاردم ایده لر بو خصوصده قاتله معاونت ایتمیه لر بوایسه ظاهردر وارثه و والیلره لازمدر که

بر آدمك عوضنده ایکی آدمی اولدرمیه و اکر قاتل ایله کچمزسه قرنداشنی واوغلنی اولدرمیه لر (وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ اِلَّا بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ حَتّٰى يَبْلُغَ اَشُدَّهُ وَاَوْفُوا بِالْعَهْدِ اِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْؤُلًا) ت ویقین اولمیکز یتیمك مالنه مکر کوزل طریقله یتیم ایریشنجیه دکین کندو قوتنك نهایتنه ووفا ایدیکز عهدیکزه البته عهد سؤال اولنور *ف یتیمك مالنه یقین اولمیکز مکر کوزل طریقله یعنی مالنی اکر تجارتله وبشقه جهتله زیاده قیلمرسه ایودر واقراراوزرینه سؤال اولنور یعنی بر کسنه ایله عهد واقرار وصلح ایدوب صکره بوزوب کوتولك ایتسه آنك وبالی البته ایریشور (وَاَوْفُوا الْكَيْلَ اِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ذٰلِكَ خَيْرٌ وَاَحْسَنُ تَاْوِيلًا) ت وتمام ایدك اولچو کزی وقتا که اولچسه کز وطارتك طوغرو ترازو ایله اشبو زیاده خیر ایدر وکوزلدر عاقبت اعتبارنجه *ف وطارتك طوغرو ترازو ایله یعنی طارتدیغکز وقتنده طوغرو والقله طارتك مال جانبنی اشاغی بوکدرمیکز اشبو خیر ایدر چونکه کیلده و وزنده حیله ایتمك والداتمق ابتدا بردفعه رواج بولور یوردر ایسه ده صکره آدملر آندن خبردار اولورلر بردخی کندوسندن برشی آلمزلر واول کسنه که حقی کمالیله ادا ایدر آندن هر کسنه راضی اولور والله سبحانه آنك تجارتنده زیاده برکت ویرر (وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ اِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ اُولٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْؤُلًا) ت وکیتمه اولشیئك ارقه سنه که یوقدر سنکچون اول شیئی بیلمك البته قولاق وکوز وقلب اشبولردن هر بریسی سؤال اولنور *ف یعنی هر امر که تحقیقیله معلوم اولمیه انی دعوی ایدوب البته شوایش شویله دردیمك واشبونك کبیدر بیلمزسزین شهادت ایتمك (وَلَا تَمْشِ فِي الْاَرْضِ مَرَحًا اِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْاَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا) ت وکیتمه ویوریمکل یرده صالنقله البته سن یری یرته مزسن وایریشه مزسن طاغلره اوزونلقده (كُلُّ ذٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا) ت اشبو خصلتلرك جمله سنك (یعنی لا تجعل مع الله الها آخردن بوره قدرنهی اولنان اون برشیئك) کوتولکی سنك ربك یاننده مکروه اولدی *ف بر قاچ شیلر که آندن نهی ایتدی بونلر الله سبحانه نك طارغنلغنی وراضی اولمامسنی موجبدر وبر قاچ امرلر که آنکله امر ایتدی آنلری ترك ایتمك ینه غضبی موجبدر (ذٰلِكَ مِمَّا اَوْحٰى اِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَتُلْقٰى فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَدْحُورًا) ت اشبو احکاملر اول جمله دندر که وحی ایتدی سنك جانبکه سنك ربك حکمتدن وقیلمغل الله ایله بیله بر آخر معبودی اولوقتده آتلورسن جهنمه ملامت اولندیغك حالده (اَفَاَصْفٰيكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَنِينَ

واتخذ من الملائكة اناثا انكم لتقولون قولا عظيما) ت اختيارمی ایتدی سزیچون
سزك ربكز اوغانلری وكندوایچون اتخاذمی ایتدی ملائكه‌لردن قزلری البته سز (بونده الله
حقنده) بیوك سوز سویلرسكز (ولقد صرفنا فی هذا القرآن ليذكروا وما يزيدهم
الا نفورا) ت وتحقیق هر برنوعی بیان ایتدك اشبو قرآنده تاكه نصیحت قبول ایده‌لر
وزیاده قیلمز انلرك حقنده مكرر اوركمكلكی وایراق اولمغی یعنی الله تعالی ولد اتخاذندن محبوب
وولددن منزه و پاك اولدیغنی قرآنده درلو درلو دلیللر ایله ذكر ایتمكدن مراد انلرك نصیحت
آلملری ایدی انلر ایسه نصیحت المیوب حقدن ایراق اولملری زیاده اولدی (قل لو كان معه
آلهة كما يقولون اذا لابتغوا الى ذی العرش سبيلا) ت دیكل اكر اواسه‌یدی الله ایله بشقه
معبودلر نیجه كه دیورلر اولوقتده طلب ایدرلر ایدی عرش صاحبی جانبنه غوغا یولنی ٭ ف یعنی
آنلرك معبودلری الله سبحانه‌نك حكمنك تحتنده محكوم اولمغی نیچون قبول ایدرلر ایدی
بلكه تخت مالكنه شكست و یررلر ایدی (سبحانه وتعالى عما يقولون علوا كبيرا) ت پاكدر
الله واعلادر اولشیدنكه دیورلر بیوك اعلی اولمقله (تسبح له السموات السبع والارض
ومن فيهن وان من شیء الا يسبح بحمده ولكن لا تفقهون تسبيحهم انه كان حليما غفورا)
ت پاكلكله ذكر ایدرانی یدی كوكلر و یر واول كسنه‌لركه آنلرك اراسنده واردر و یوقدر
هیچ برشی مكر الله تعالی یه حمد ایله تسبیح ایدرلر ولیكن سزلر فهم ایتمزسكز آنلرك ذكر ایتمسنی
البته الله حلم ایدیجی یارلغیجیدر ٭ ف یعنی سزلك كوتو ایشلریكز سببندن سزلری چاپكلكله
عذابده طوتمزو اكر توبه ایتسه‌كز سزی یارلغر (واذا قرأت القرآن جعلنا بينك وبين الذين
لا يؤمنون بالآخرة حجابا مستورا) ت وچاغانكه اوقورسك قرآنی یصه‌دق سنك اراكه
اول كسنه‌لرك اراسنده كه اینانمیورلر قیامت كوننه برمستور پرده ٭ ف یعنی اشبو
قرآنده شوبله چوق تاثیرلر واردر لیكن كافرلره اثر ایتمز زیرا كه آنلر پرده ده كیزلودرلر اهل دنیا
كونشدن آیدینلقده در وایشقلنمقده‌در اما اول كسنه كه كونشه دالن چورمش آنك
یاننده دیرسن كه كونش یوقدر (وجعلنا على قلوبهم اكنة ان يفقهوه وفی آذانهم وقرا واذا
ذكرت ربك فی القرآن وحده ولوا على ادبارهم نفورا) ت وقورز آنلرك قلبلری اوزرینه
پرده‌لری تاكه فهم ایتمیه‌لر قرآنی وقولاقلرینه صاغرلغی وچاغانكه ذكر ایدرسن كندو ربكی
قرآنده آنك برلكیله یوزلرین چویررلر كندو ارقه‌لرینك دالنه اوركه‌رك ٭ ق شاه ولی الله رحمه
الله دیر كه اشبو ایكی آیتده كنایه واردر كافرلرقرآن ایله و مواعظله منفعت بولمیه‌جقلرینه

(نحن اعلم بما يستمعون به اذ يستمعون اليك واذهم نجوى اذ يقول الظالمون ان تتبعون
الا رجلا مسحورا) ت بزلر زیاده بیلورز اول شیئی كه ایشدیورلر آنك سببیله (قرآنی یعنی
استهزا و عیب ارامغیچون دیكلرلر) اولوقتكه قولاق قورلرسنك جانبكه واولوقتكه كیزلو
سویلشورلر (كیمی مجنوندر كیمی ساحردر كیمی كاهندر دیرو صحابه یه) دیرلر ظالملر كه سز تابع
اولمزسكز مكر سحر اولنمش كیشیه (انظر كيف ضربوا لك الامثال فضلوا فلا يستطيعون
سبيلا) ت باق نیجه اوردیلر سنكیچون مثللری پس آزغین اولدیلر پس قادر اولمزلر یول بولمغه
(وقالوا ءاذا كنا عظاما ورفاتا ءانا لمبعوثون خلقا جديدا) ت دیدیلر ایا بزلر چاغانكه اوله‌وز
كمو كلر و چوریمش اعضالری برندن انمش آیا قالدریلورمیوز یكی یرادلمقله (قل كونوا
حجارة او حديدا او خلقا مما يكبر فی صدوركم فسيقولون من يعيدنا قل الذی فطركم اول
مرة فسينغضون اليك رؤسهم ويقولون متى هو قل عسى ان يكون قريبا) ت دیكل
سزا اولسكز طاش یاخود تمور یاخود بر بشقه نوع اولك اولشیدنكه بیوك كورینور سزلك
سینه‌لریكزده پس دیرلر كه كیرو كیم دوندرور بزی دیكل اول كسنه كه یراتدی سزی اول
دفعه‌ده پس تیبردرلر سنك جانبكه باشلرینی (یعنی ملزم اولورلر والله اعلم) ودیرلر نه وقتده اولور
بودیكل یاركه یقین اوله ٭ ف یعنی اشبو حالده قیامتك توجسنی عجله ایله طلب ایدیورسكز
وقیامت كوننده ظن ایدرسكز كه دنیاده برساعت اكلنمدیكز زیرا كه اللی یل و یوز یل
قیامت كوننك اللی بیك یلی یاننده نه معلوم اوله‌جق (يوم يدعوكم فتستجيبون بحمده وتظنون
ان لبثتم الا قليلا) ت اول كونده كه چاغرر سزی الله پس قبول ایدرسكز آنك چاغرمسنی
اكا حمد ایله و ظن ایدرسكز اكلنمدیكز دنیاده مكر برآزمدت (وقل لعبادی يقولوا التی هی
احسن ان الشيطان ينزغ بينهم ان الشيطان كان للانسان عدوا مبينا) ت ودیكل بنم
قوللریمه كه كوزل اولان كلمه‌یی سویلسونلر (یعنی كافرلره) البته شیطان غوغا براقور آنلرك
اراسنه البته شیطان آدملر ایچون اشكاره دشمن اولدی ٭ ف یعنی لاقردی ایتمكده قتی واری
ایری سویلمیكز كه شیطان ارا كزه عداوت براقوروقتا كه شماته وغوغا یولنه اكر دیكلینلر
بیلمش اولسه‌لردخی برشی فهم ایتمزلر (ربكم اعلم بكم ان يشأ يرحمكم او ان يشأ يعذبكم وما
ارسلناك عليهم وكيلا) ت كفاره بویله سویلمكدن مراد شودر كه سزلك ربكز زیاده بیلیجیدر
سزلك حالكزی اكر دیلرسه رحم ایدر سزه یاخود دیلرسه عذاب ایدر سزه و كوندرمدك سنی
یا محمد آنلر اوزرینه موكل (اشبو امر جهاد ایله امر اولنمزدن اول ایدی) ٭ ف مذا كره‌ده

وعظ ایدن کمسنه طارغین اولورکه اول برکسنه که ایشدیور نیچون حق سوزه اینانمیور پس
الله سبحانه بیوردیکه آنلره هدایت ویرمك سزلك ذمتکزده دکادر الله سبحانه اوبیلور
قوللرینك احوالنی دیلدیکنه هدایت ویرر (وربك اعلم بمن فی السموات والارض ولقد
فضلنا بعض النبیین علی بعض وآتینا داود زبورا) ت وسنك ربك اوبیلور اول کمسنه یی که
کوکلرده واردر ویرده واردر وتحقیق اعلی قیلدق پیغمبرلرك بعضسنی آخر بعض اوزرینه
وویردك داوده زبوری * ف یعنی پیغمبرلرك بعضسی طارغناق ایتدیلرو سنك حوصله ك
آنلردن آرتقدر وبوراده داودی ذکر ایتدیکه آنك ایله ایکیسی وارایدی یعنی هم جهاد
وارایدی هم زبور وارایدی که آنده حلال حرام اولمیوب جمله سی دعا وتسبیح وتمجید ایدی
(قل ادعوا الذین زعمتم من دونه فلا یملکون کشف الضر عنکم ولا تحویلا) ت دیکل
دعا ایدك اول کمسنه لره که کمان ایتدیکز آنلرك حقنده الوهیتی اللهدن غیری پس قادر اولمز
(شونه بولدلر) قالدرمغه ضرری وقیتمغی سزدن وقادر اولمزلر دوندرمکه آنی * ف یعنی سزدن
دوندروب بشقه کمسنه اوزرینه صالدرمزلر (اولئك الذین یدعون یبتغون الی ربهم
الوسیلة ایهم اقرب ویرجون رحمته ویخافون عذابه ان عذاب ربك كان محذورا) ت اول
کمسنه لرکه عبادت ایدر آنلره کافرلر (یعنی عیسی وعزیره وملائکه لره) طلب ایدرلر کندو
ربلری جانبنه یقین اولمغی آنلرك الك زیاده یقین اولانی ربسنه وامید ایدرلر آنك رحمتنی
وقورقرلر آنك عذابندن البته سنك ربکك عذابی کندوسندن قورقلور اولدی * ف یعنی
اول کمسنه لرکه کافرلر آنلره عبادت ایدرلر اول کمسنه لرك الله سبحانه جنابنه الك زیاده یقین
اولانی نه بروسیله ارارکه اللهه زیاده جه یقین ورحمتنه نائل اولسون یقین اولان کمسنه نك
حالی بویله اولنجه سائرلرینك حالی نه سل اولورو کفارلك انلری معبود طوتمه لرنده نه فائده
حاصل اولور وجمله نك وسیله سی انجق پیغمبر بز علیه السلامدر که آخرتده جمله یه شفاعت
ایدیسردر (وان من قریة الا نحن مهلکوها قبل یوم القیامة او معذبوها عذابا شدیدا كان
ذلك فی الكتاب مسطورا) ت ویوقدر هیچ برکوی مکر بزلر آنی هلاك ایده جکز قیامت
کونندن اول یاخود اکا عذاب ایده جکز قتی اولان عذاب ایله شو وعده لوح محفوظده یازلمشدر
* ف یعنی تقدیر ازلیده یازلمشدرکه هر بر بلده نك اهالیسی بربنی بیولك قرار ایدوب عبادت
ایدرلرو دیرلرکه برفلان کمسنه نك رعایاسیوز وآنك حمایتنده یز پس اجل ایرشدیکی وقتده
برکسنه یی صاقلمغه قدرتی یوقدر (وما منعنا ان نرسل بالآیات الا ان كذب بها الاولون
وآتینا ثمود الناقة مبصرة فظلموا بها وما نرسل بالآیات الا تخویفا) ت ومنع ایتمدی بزی
نشانه لری کوندرمکدن مکر اول کچن قومك کوندردیکمز نشانه لری یلانه نسبت ایتملری
وویردك ثمود قومنه دیشی دوه یی تا آشکاره نشانه اوله پس کافر اولدیلر اکا وکوندرمیز بزلر

نشانه لری مکر قورقتمق ایچون * ف یعنی هدایت معجزه یه موقوف دکادر (واذ قلنا لك ان
ربك احاط بالناس وما جعلنا الرؤیا التی اریناك الا فتنة للناس والشجرة الملعونة فی القرآن
ونخوفهم فما یزیدهم الا طغیانا كبیرا) ت وذکر ایت اول وقتی که دیدك سکا که البته سنك
ربك قوشاتدی آدملری (یعنی قدرتنده) وقیلمدق بزلر سکا کوستردیکمز رؤیایی مکر صنه مق
ایچون آدملری ویصه مدق قرآنده لعنت اولنمش اغاجی مکر برصنه مق وقورقودرز آنلری
پس زیاده قیلمز قورقتمق آنلرك حقنده مکر بیولك قورلمغی وسرکشلکی * ف شاه ولی الله
رحمه الله دیرکه یعنی چنانکه کافرلر معراجك قصه سنی ایشتدیلرو ان شجرة الزقوم طعام الاثیم
آیتی آنلره ایرشدی بونلری عقل وعادتدن چوق ایراق اولمغله طعنك محللی طوتدیلر والله أعلم
* ف یعنی وقتا که بیوردیکه الله سبحانه آدملری احاطه ایتدی اویله ایسه آخرده جمله آدملر
مسلمان اولور پس معجزه یی نیچون طلب ایدرلر واشبو رؤیا معراج رؤیاسیدرکه اشبو رؤیا
سببندن آدملر صنانمش اولدیلر طوغرو ایمانلو کمسنه لر صدق ایله اینانديلرو اول کمسنه لرکه
ایمانلری صادق دکلدی اینانمدیلرو یلانه نسبت ایتدیلرو شجرۀ ملعونه یعنی زقوم اغاجی که
قرآنده بیوردیکه آنی جهنم اهلی یرلر مؤمنلر اینانديلر وتصدیق ایتدیلرو کافرلر دیدیلرکه
جهنمك اودنده یاش ویاشل آغاج نیجه اولور اشبودخی آدملری صنه مق ایچون ایدی (واذ قلنا
للملائكة اسجدوا لآدم فسجدوا الا ابلیس قال ءاسجد لمن خلقت طینا) ت وذکر ایت
اول وقتی که دیدك فرشته لره سجده ایدك آدمه پس سجده ایتدیلر مکر شیطان ایتمدی دیدی
ایا سجده ایده یمی اول کمسنه یه که یراتدك آنی چاموردن * ف یعنی الله سبحانه نك حکملرنده
کافرلرك شبهه ایتدیکلری همان ابلیسك طریقیدر (قال ارایتك هذا الذی كرمت علی لئن
اخرتن الی یوم القیامة لاحتنكن ذریته الا قلیلا) ت دیدی (ابلیس) ایا کوردکمی
شو کمسنه یی که کرامی قیلدك آنی بنم اوزریمه اکر براقه سك بنی قیامت کوننه دك کین البته
کوکندن قوپاریرم آنك اولادینی مکر آز بعضنی * ف یعنی بونلری کندیمه مسخر ایدرم
نیجه که یولار آتی یواش ومسخر قیلر (قال اذهب فمن تبعك منهم فان جهنم جزاؤكم جزاء
موفورا) ت بیوردی الله کیت هر کمسنه که تابع اولسه سکا آنلردن پس البته جهنم سزلك
جزاکزدر کامل جزا اولدقده (واستفزز من استطعت منهم بصوتك واجلب علیهم بخیلك
ورجلك وشاركهم فی الاموال والاولاد وعدهم وما یعدهم الشیطان الا غرورا) ت ویرندن
قوپاروب دپرت وقلدات هر برکسنه یی که قادر اولسك آنلردن کندو آوازك ایله وچاغر
انلرك هلاکی اوزرینه کندو آتلولریکی ویایانلریکی وشریك اول آنلره مالارنده واولادلرنده
ووعده ایت آنلره ووعده ویرمز آنلره شیطان مکر الداتمقله * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه

اشبومذ كور تصوير درشيطانك يعني آنلرى آزغين قيلماقده كه اخذ اولنمشدر خرسزلرك رئيسلرينك فعلندن وقتا كه بر كويى غارت ايدهلر نعره اوررلر وآتلولريني ويبانلريني چاغررلر شوجانبدن طوتك واوته طرفدن طوتك ديو * ف ماللرده شريك اولمق اولدركه كندو ماللريني بتلره وخاچلره نذر ايتمكى فرض بيلورلر واولادده شريك اولمغى اولدركه ديرلركه اشبو اوغلى بكافلان باغشلادى وفلانا وغلى فلان اعطا ايتدى (انّ عبادى ليس لك عليهم سلطان وكفى بربك وكيلا) ت البتّه بنم قوللرم يوقدر سنكچون آنلر اوزرينه هيچ برقدرت وغالب اولمق وبسدر سنك ربك (قوللريني) حفظ يوزندن (ربكم الذى يزجى لكم الفلك فى البحر لتبتغوا من فضله انه كان بكم رحيما) ت سزك ربكز اول اللهدركه يوريدر سزكچون قايغى دكزده تا معيشتكزى طلب ايدهسكز اللهك فضلندن البتّه الله سزى اسركيجيدر * ف لتبتغوا من فضله يعنى تا معيشتكزى طلب ايدهسكز اللهك فضلندن اندن مرادى شودرز يرا قرآنده اكثريرده معيشته فضل ديو يوردى فضلك معناسى ارتقلقدر مسلمانلرك عبادت ايتمكلرى آخرت ايچوندر ودنيادهدخى كار وفائده حاصل اولور قايغى دكزده يوريدر سزكچون يعنى دكزده هيچ كمسهنك قوتى وزورلغى يوريدهمز مكر روز كاردن يورر وروز كار ايسه الله سبحانهنك اختيارندهدر (واذا مسكم الضر فى البحر ضل من تدعون الا اياه فلما نجاكم الى البر اعرضتم وكان الانسان كفورا) ت وچاغنكه طوته سزى قيلق دكزده غائب اولور اول كمسهكه چاغرر ديكزانى مكر الله پس وقتا كه نجات ويردى سزه قره جانبنه يوز چويريجى اولديكز وآدملر شكرسز اولديلر (افامنتم ان يخسف بكم جانب البر او يرسل عليكم حاصبا ثم لا تجدوا لكم وكيلا) ت ايا امين اولديكزمى آندنكه يره چوره سزى قرهده ياخود كوندرهسزك اوزركزه اوفق طاش ياغدريجى اولان روز كارى صكره بولمزسكز كنديكزا يچون هيچ برصاقليجى (ام امنتم ان يعيدكم فيه تارة اخرى فيرسل عليكم قاصفا من الريح فيغرقكم بما كفرتم ثم لا تجدوا لكم علينا به تبيعا) ت ايا امين اولديكزمى آندنكه بردخى كتورهسزى دكزه براخركره پس كوندرهسزك اوزركزه روز كار جنسندن برشدتلو روز كارى پس غرق ايدهسزلرى اول سببدنكه كافر اولديكز صكره بولمزسكز كنديكزا يچون هيچ برمواخذه ايديجى شو غرق سببيله بزم اوزرمزه (ولقد كرمنا بنى آدم وحملناهم فى البر والبحر ورزقناهم من الطيبات وفضلناهم على كثير ممن خلقنا تفضيلا) ت وتحقيق بيوك قيلدق آدم اولادينى وكتوردك آنلرى قرهده ودكزده (يعنى حيوان اوزرنده وقايق اوزرنده) ورزق ويردك آنلره كوزل شيلردن وتفضيل ايتدك آنلرى

يراتديغمزشيئلرك چوغى اوزرينه * ف جانورلرا يچون برشيئه بنك وسوار اولمق يوقدرنه قرهده ونه دكزده وسوار اولمق آدملره ويردى وپاك اولان رزق قاپوغى وقشرى صويله چق اولان ميوهنك قابوغى صويلمسنى وچجو باتك صماندن وكپكدن آرغسنى انسانه اوكرتدى وبونلردن بشمكه لايق اوله نك پشمسنى ودوكمكه لايق اولهنك دوكلمسنى وعلك طريقنى اوكرتدى (يوم ندعوا كل اناس بامامهم فمن اوتى كتابه بيمينه فاولئك يقرؤن كتابهم ولا يظلمون فتيلا) ت اولكونكه چاغررز هر بربولكى انساندن كندو پيوكلريله پس اول كمسهكه ويرلمش اولدى آنك عملى دفترى آنك صاغ النه پس اشبو جماعت اوقورلر كندو كتابلريني وظلم اولنمزلر برايپلك قدرى * ف قيامت كوننده عمل دفترلريني اوچوررلر ايولرك كاغدى صاغ النه كاور وكناهكارلرك كاغدى صول النه ارقه جانبلرندن دوشر اشبو علامتى كوردكده ايولر تمام خوشاقله كاغدلريني اوقورلر (ومن كان فى هذه اعمى فهو فى الآخرة اعمى واضل سبيلا) ت وهر بركمسهكه اولدى اشبو دنياده كور پس شو آخرتده دخى كوردر وزياده آزغيندر يولدن * ف يعنى نيجه كه بركمسه دنياده هدايتدن كور اولدى آخرتده دخى كور اولوب جنتك يولندن ايراق قالمشدر (وان كادوا ليفتنونك عن الذى اوحينا اليك لتفترى علينا غيره واذا لاتخذوك خليلا) ت وازقالديكه الداتقله دوندرهلرسنى اولشيدنكه وحى كوندردك سنك جانبكه كه افترا ايدهسن بزم اوزرمزه وحيك غيريسنى اولوقتده دوست طوترلرسنى * ف كافرلر ديديلر اشبو قرآنده اولو نصيحتلر واردر امكن هر بريرده شركك اوزرينه عيب ايديور اكر بونى تبديل ايتسهكز جملهمز آنى ايشيديرز (ولولا ان ثبتناك لقد كدت تركن اليهم شيئا قليلا) ت واكر ثابت قيلمسيدق سنى يقين اولوردكه ميل ايدهسن آنلرك جانبنه برآزيجق ميلله (اذا لاذقناك ضعف الحيوة وضعف الممات ثم لا تجد لك علينا نصيرا) ت اولوقتده طاتديررديق سكا ديريلكك ايكى قات عذابنى واولمكك ايكى قات عذابنى صكره بولمزسن كنديكه بريار دم ايديجى بزم اوزريمزه (وان كادوا ليستفزونك من الارض ليخرجوك منها واذا لا يلبثون خلافك الا قليلا) ت يقين اولديلركه يركدن قوپاروب تپردهلر سنى تاكه چيقارهلرسنى يركدن (يعنى سنى دشمنلق وتحريك ايله مكهدن چيقارمق استديلر) واولوقتده قالمزلر كافرلر سندنصكره مكر آزوقت (سنة من قد ارسلنا قبلك من رسلنا ولا تجد لسنتنا تحويلا) ت اول كمسهلرك طريقى كبيكه كوندردك سندن اول بزم پيغمبرلريمزدن وبولمزسن بزم عادتمزا يچون تغييرا ولمقلغى * ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه اشبو معنى بدر كوننده وقوع بولدى وبرقاچ آدملركه شو حضرت عليه السلامه ايذا ويرمك اراده

ایدرلر ایدی جمله‌سی اولدیرلدی وان کادواشو جهتدن بیوردیکه آیتك نزولی وقتنده سورچدرمك قصدلری وار ایدی وحالا هجرته قصدا ایتمشلر ایدی (أَقِمِ الصَّلَوٰةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَىٰ غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ ۖ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا) ت قایم قیل نمازی کونشك زائل اولمسی وقتندن کیجه‌نك ظلمتنك ظهورینه دکین ولازم طوت قرآن اوقومغی طالك وقتنده البته طالك وقتنده قرآن اوقومغه حاضر اولورفرشته‌لر (وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا) ت وکیجه‌نك بعضی سنده اویانق اول قرآن ایله کیجه قالقمق زیاده اولدی سنکیچون یقیندرکه قایم قیله‌سی ربك مقام محموده (یعنی شفاعت مقامنده) * ف یعنی اویقودن اویان وقالق وقرآن اوقو اشبو حکم زائد قیلندی سنك اوزریکه امتك اوزرینه دکل زیرا که سکا بر اعلی اولان مرتبه احسان ایده جکم که مقام محموددر یعنی شفاعت کبری مقامیدر وقتا که جمیع پیغمبرلر دانشمغه ونفس اورمغه قدرتلری اولمز اولوقتده پیغمبریمز علیه السلام الله سبحانه جانبنه عرض ایدوب خلقی مشقتدن خلاص ایدرلر (وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا) ت دیکل ای بنم ربم ادخال ایت بنی کوزل ادخال ایتمکله وطشره کتور بنی کوزل کتورمکله وبصه بنم ایچون کندو یانکدن یاردم ایدیجی قوتی (یعنی هرحالده کومك ویاردم ایت بکا بر یره داخل اولدیغم وقتده وبر یردن طشره چیقدیغم وقتده) * ف یعنی اشبو شهردن یوزی صولی اولمغله واعتبار ایله طشره چیقار وعزت وتعظیم ایله بر باشقه یرده ساکن قیل پس الله سبحانه شو حضرت علیه السلامه مدینهٔ منوره‌یی مسکن قیلوب آدملرینی کامطیع وبیورلدی قبول ایدیجی قیلدی آنلردن دین اسلامه یاردم وکومك اولدی (وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ ۚ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا) ت دیکل کلدی طوغرو اولان دین ویوق اولدی باطل اولان دین البته باطل اولان یوق اولیجیدر * ف یعنی اسلام دینینك غلبه‌سی کلمش مکهٔ مکرمه‌دن وتمام عربدن کفر قاچوب یوق اولدی (وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ۙ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا) ت وانیدریرز قرآندن شفا ورحمت اولان شیئی مؤمنلره وزیاده قیلمز کافرلره مکر زیانی * ف قلبك کیفسزلکنه شفاویرر قلبك شکوك وشبهه‌لری زائل اولور قرآنك برکاتندن بدنك کیفسزلکی دخی دفع اولور (وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ ۖ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَئُوسًا) ت وچقانکه احسان ایتسك انسان اوزرینه یوز چویررویان چویروب ایراق اولور (یعنی تکبر وغرور ایدرك طریق حقدن برطرف اولور) وچقان طوتسه آنی قتیلق اولور امیدسز * ف یعنی طاعت ایتمکدن یوز دوندرمکه باشلر وقیتلق وقتنده اللهك نعمتندن امیدینی کسر

اما مؤمن اولانلر نعمته شکر ایدوب قیتلق وقتنده صبر ایدرلر (قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَىٰ شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ أَهْدَىٰ سَبِيلًا) ت دیکل هر بر کسنه ایشلر کندو طریقی اوزره پس سزلك ربکز زیاده بیلیجیدر طوغرو یولی بولمش کیمسه‌یی (وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ ۖ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا) ت وسؤال ایدرلر سکا روحدن دیکل روح بنم ربمك بیورلدیسندندر وویرلمدیکز سزه علمدن مکر براز شی * ف جهودلر پیغمبریمز علیه السلامدن صنمق وامتحان ایچون روحدن سؤال ایتدیلر پس الله سبحانه آنی بیلدیرمدی زیرا که آنلرك آنی بیلمکه لیاقتی یوغیدی وفهملری آنی صغدرمز ایدی بوندن اول سابق زمانلرده دخی پیغمبرلر دقیق اولان شیلری امتلرینه بیان ایتمدیلر واشبو راده بو قدر بیلمك کفایت ایدرکه روح الله سبحانه نك حکمنده برشیدرکه آنی بدنه القا ایدوب آنك سببیله بدنی دیری قیلدی وبدندن چقدیغی وقتده بدن اولوب فانی اولور (وَلَئِنْ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا) ت واکر دیلرسك سکا وحی ایتدیکمز شیئی کیدریرز صکره بولمزسك سکا انی رد ایتمکه بزم اوزرمزه برایش بصه‌یجی (إِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ ۚ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا) ت لیکن باقی ایتدك رحمت سببیله آنی سنك ربکك جانبندن البته آنك فضلی سنك اوزریکه بیوك اولدی (قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَٰذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا) ت دیکل اکر جمع اولسه‌لر آدملر وجنلر اشبو قرآنك مثلنی کتورمکه البته کتوره‌مزلر آنك مثلنی واکرچه اولسه‌ده آنلرك بعضی بعضنه کومك ویریجی (وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا) ت وتحقیق بیان ایتدك آدملر ایچون اشبو قرآنده هر بر مثللردن (یعنی وعظ ونصیحت وقورقتمق وجنت وجهنم کبی شیلری حتی قورقه‌لر وایمانه رغبت ایده‌لر) پس قبول ایتمدیلر آدملرك چوغی مکر شکرسزلکی (وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنْبُوعًا) ت ودیدیلر ایمان کتورمیز سکا اولوقته دکین که جاری قیله‌سین بزمچون یردن پیکارلری (أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا) ت یاخود اوله سنکیچون بر باغچه خرمادن واوزمدن پس آقیده‌سن ایرمقلری اول باغچه‌نك اراسنده (أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا أَوْ تَأْتِيَ بِاللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ قَبِيلًا) ت یاخود دوشوره‌سن کوکی نیجه که کمان ایدرسن بزم اوزرمزه پارچه پارچه یاخود کتوره‌سن اللهی

وفرشته‌لری قارشو منزه آشکاره (او یکون لك بیت من زخرف او ترقى فى السماء ولن نؤمن لرقيك حتى تنزل علينا كتابا نقرؤه قل سبحان ربى هل كنت الا بشرا رسولا) ت یاخود اوله سنکچون بر اولتوندن یاخود یوقارو چیقه سن کوکه و یه اینانمیز سنك کوکه چیقدیغکه ایندیرمدکچه بزم اوزرمزه بر کتابکه اوقو یه لم آنی دیکل پاکدر بنم ربم دکلم بن مکر بر ادم رسولم (وما منع الناس ان یؤمنوا اذ جاءهم الهدى الا ان قالوا ابعث الله بشرا رسولا) ومنع ایتمدی آدملری ایمان کتورمکدن اولوقتده که کلدی آنلره هدایت مکر شوکه دیدیلر ایا کوندردیمی الله آدمیدن پیغمبری (قل لو كان فى الارض ملائكة يمشون مطمئنين لنزلنا عليهم من السماء ملكا رسولا) ت دیکل اکر اولسه‌لر یرده فرشته‌لرکه یوررلر سکون وآرام ایله یرده البته کوندریرز آنلر اوزرینه کوکدن ملکدن پیغمبری * یعنی پیغمبر امتنك جنسندن اولور انسانه انسان پیغمبر وملکه ملك پیغمبر کاورکه حتی تعلیم وتعاده قولایلق اوله امدی سزلر ملك دکلسکزکه سزه ملکدن رسول کوندره‌لم (قل كفى بالله شهيدا بينى وبينكم انه كان بعباده خبيرا بصيرا) ت دیکل بس در الله شاهد بنم ایله سزلك اراکزده تحقیق الله کندو قوللرینی بیلیجی کوریجیدر (ومن يهد الله فهو المهتد ومن يضلل فلن تجد لهم اولياء من دونه ونحشرهم يوم القيامة على وجوههم عميا وبكما وصما مأواهم جهنم كلما خبت زدناهم سعيرا) ت واول کمسنه‌که یول کوستردی الله اولدر یول بولمش واول کمسنه‌که آزغین قیله آنی البته بولمزسن آنلر ایچون دوستلر اللهدن غیری وقالدیرز آنلری قیامت کوننده کندو یوزلری اوزرینه سورینه‌رك کور ولال وصاغر اوله‌رق آنلرك یری جهنمدر هروقتکه علوی سونسه زیاده قیلرز آنلر اوزرینه اودی (ذلك جزاؤهم بانهم كفروا بآياتنا وقالوا ءاذا كنا عظاما ورفاتا ءانا لمبعوثون خلقا جديدا) ت اشبو آنلرك جزاسیدر اول سببدنکه کافر اولدیلر بزم نشانه‌لریمزه ودیدیلر آیا وقتا که اوله‌وز کمو کلر وچوریش بری برندن آیرلمش اعضالر آیا بز قالدیرلمش اولورمیوز یکیدن یراداقله (اولم يروا ان الله الذى خلق السموات والارض قادر على ان يخلق مثلهم وجعل لهم اجلا لا ريب فيه فابى الظالمون الا كفورا) ت ایا بیلمزلرمی که کوکلری ویری یرادن الله قادردر اکاکه یراده آنلرك مثلنی وقیله آنلر ایچون معین بر وقت که اصلا شبهه اولمیه انده (یعنی قیامت کوننده دیریلوب حشر اولنه‌لر) پس قبول ایتمدیلر ظالملر مکر طانمقلغی (قل لو انتم تملكون خزائن

رحمة ربى اذا لامسكتم خشية الانفاق وكان الانسان قتورا) ت دیکل آنلره اکر سزلر مالك اولسه‌کز بنم ربمك رزقی خزینه‌لرینه اولوقتده بخیللك ایدردیکز جمله‌سنی صرف ایتمك قورقوسندن انسان بخیل اولدی (ولقد آتينا موسى تسع آيات بينات فاسأل بنى اسرائيل اذ جاءهم فقال له فرعون انى لاظنك يا موسى مسحورا) ت وتحقیق ویردك موسایه طقوز آیدین وواضح اولان نشانه‌لری پس سؤال ایت بنی اسرائیلدن وقتا که کلدی آنلره موسی پس دیدی آکا فرعون البته بن ظن ایدرم سنی ای موسی سحر اولنمش * ف احتمال ایدرکه طقوز نشانه طقوز معجزه اوله که الله سبحانه فرعونی الزام ایچون کوندرمش واحتمال ایدرکه طقوز حکم اوله که توریتك اوللرنده یازلمش ایدی وشو احکاملرکه کبائردن منع ایتمکیچون وارد اولمشدر (قال لقد علمت ما انزل هؤلاء الا رب السموات والارض بصائر وانى لاظنك يا فرعون مثبورا) ت دیدی موسی البته بیلدك که کوندرمدی اشبو آیتلری مکر کوکلرك ویرلرك ربی دلالت ایدن آیدین نشانه‌لر اوله‌رق والبته بن ظن ایدرم سنی ای فرعون هلاك اولنمش (فاراد ان يستفزهم من الارض فاغرقناه ومن معه جميعا) ت پس دیلدی فرعون که قوپاروب چیقاره آنلری یردن (یعنی مصردن) پس غرق ایتدك آنی وآنکله برابر اولان کمسنه‌لرك جمله‌سنی (وقلنا من بعده لبنى اسرائيل اسكنوا الارض فاذا جاء وعد الآخرة جئنا بكم لفيفا) ت ودیدك فرعونك هلاکندنصکره یعقوبك اولادینه ساکن اولك اشبو یرده پس وقتا که کلور آخرتك وعده‌سی کتوریرز سزلری بری برکزه قارشمش یعنی ایو ایشلولر کوتو ایشلولره قارشمش اوله‌رق کلورسکز صکره ایویی کوتودن تمییز ایدرآیریرز (وبالحق انزلناه وبالحق نزل وما ارسلناك الا مبشرا ونذيرا) ت وطوغریلق ایله اشاغی کوندردك قرآنی وطوغریلقله نازل اولدی وکوندرمدك سنی مکر سوینديریجی وقورقودیجی * ف طوغریلقله اشاغی کوندرلش یعنی یولك اثناسنده متبدل ومتغیر اولمامش (وقرآنا فرقناه لتقرأه على الناس على مكث ونزلناه تنزيلا) ت وقرآنی پاره پاره کوندردك تاکه اوقویه سن آنی آدملر اوزرینه اکلنمك ایله ودفعات ایله وبز آنی ایندرمکله ایندردك (یعنی یکرمی اوچ یلده آز آز اقتضا ایتدکچه کوندردك) * ف یعنی بعض کتابی اوقومقدن مراد معناسنی بیلمك اولور مکر قرآن اوقومقدن مراد انك معناسنی بیلمك ایسه ده الفاظلرینی دخی اوقومقده نور وبرکت نازل اولور اوقویان کمسنه اوزرینه (قل آمنوا به او لا تؤمنوا ان الذين اوتوا العلم من قبله اذا يتلى عليهم يخرون للاذقان سجدا ويقولون سبحان ربنا ان كان وعد ربنا

لمفعولاً) ت دیكل ایمان كتوریكز انك اوزرینه (یعنی شو قرآنه) یاخود ایمان كتورمیكز البته اول كسنه لركه ویرلمش اولدی انلره علم بوندن اول چقانكه اوقونسه انلره اوزرینه دوشرلر كندو یوزلری اوزرینه سجده ایدرك و دیرلر پاك در ربمز ربمزك وعده سی ثابتدر * ف یعنی اول كسنه لركه قرآندن اول نازل اولان كتابلری بیلورلر قرآنه دخی اینانورلر و ینه سابق اولان كتابلرده وعده ویرمشكه كه جك زمانده بر كلام نازل اوله جقدر پس كتاب اهلی شو حكمی و وعده یی طوغرو بیلورلر (ویخرون للأذقان یبكون ویزیدهم خشوعاً) ودوشرلر یوزلری اوزرینه یغلیه رق وزیاده قیلر قرآن آنلرده تواضعی * ف نمازده سجده ایكی كره اولور اشبو اجلدن سجده ایدولردیو ایكی كره بیوردی اولكی سجده اول سببدندركه اشبو كلامك تاثیری بیولك نعمت اولوب شكر ایتمك ایچوندر وایكنجی كره عبدك عاجز اولمسنی اشعار ایچوندر (قل ادعوا الله او ادعوا الرحمن ایاما تدعوا فله الأسماء الحسنى ولا تجهر بصلاتك ولا تخافت بها وابتغ بين ذلك سبيلاً) ت دیكل دعا ایدك الله یه یاخود دعا ایدك رحمانه هر قنقیسنه ایدرسه كز كوزل آدلر الله ایچوندر و یوكسك اوقومه نمازكده و كیزلو دخی اوقومه و طلب ایله ایكیسنك اراسنده بریول * ف عرب اهلی رحمن اسمنی الله سبحانه نك آدی اولدیغنی بیلمزلر ایدی اشبو اوزره ارشاد بیوردیكه الله سبحانه ایچون چوق اسملر واردر لیكن ذاتی واحدو منفرددر و نمازده چوق یوكسك اواز ایله اوقومق ایودكلدر و ینه چوق كیزلو اوقومق دخی كوزل دكلدر بلكه ایكیسنك اراسنده بریول بكنمشدر (وقل الحمد لله الذی لم یتخذ ولداً ولم یكن له شریك فی الملك ولم یكن له ولی من الذل وكبره تكبیراً) ت ودیكل حمد و ثنا الله ایچوندركه اصلا اتخاذ ایتمشدر ولد و یوقدر انكچون هیچ براورتاق پادشاهلغنده و یوقدر انكچون هیچ برایش یصه یجی قدر تنزلك سببندن و بیوك كلكله ذكر ایت انی تعظیم ایتمكله * ف هیچ بركسنه انكچون یاردم ایدیجی دكلدر ذاتی وقتنده یعنی الله سبحانه اوزره هیچ بروقتده ذلت كلمیوركه تا اكا یاردم ایدیجی لازم اوله دنیانك پادشاهلری اوزره و بكلرو پاشده كیلر غالب اولورلر پس پادشاهلره كوتو وقتلرنده و چتین احوالنده یاردم و كومك ایتمك لازم اولور اما الله سبحانه اشبو امورلره محتاج دكلدر والله تعالى أعلم

(سجده)

(تم الجزء الثانی ویلیه الجزء الثالث أوله سورة الكهف)

فهرسة الجزء الثالث من التفسير الجمالي

جزء ثالث انتهاسی
٢٢٨

الجزء الثالث من كتاب التفسير الجمالي على التنزيل الجلالي

طبع مقابلا على نسخة المؤلف
بمطبعة بولاق بمصر المحروسه

سورة الكهف مكية وهى مائه وعشر آيات

كهف سورەسى مكه‌ده نازل اولمش واشبو سوره يوز اون آيتدر

بسم الله الرحمن الرحيم

اسركيجى بغشليجى اولان اللهك آديله اوقورم

(الحمد لله الذي أنزل على عبده الكتاب ولم يجعل له عوجا) ت اوكمك هپسى اول الله ايچوندركه ايندردى كندى قولى اوزرينه قرآنى وقيلمدى قرآنده هيچ برا كريلك (قيما لينذر بأسا شديدا من لدنه ويبشر المؤمنين الذين يعملون الصالحات أن لهم أجرا حسنا (لا) ماكثين فيه أبدا) ت ودخى طوغرى قيلدى آنى تاقورقيده كافرلرى كندى ياننده‌ن صادر اولان شدتلو عقوبتله وتاسونده اول مسلمانلرى كه كوزل ايشلرى ايشلرلر وآنلر ايچوندر كوزل هزدو مكافات آنلر آنده دائم اولدقلرى حالده (وينذر الذين قالوا اتخذ الله ولدا (ق) ما لهم به من علم ولا لآبائهم كبرت كلمة تخرج من أفواههم ط إن يقولون إلا كذبا) ت وتاينه قورقيده اول كسنه‌لريكه ديديلر الله ولد اخذ ايلدى آنلر ايچون وباباللر ايچون شو سوزده بر علم يوق اشبو سوزكه چيقر آنلرك اغزلرندن انجق كفر عظيم وقتى يلان سويلرلر (فلعلك باخع نفسك

(تنبيه)
بعض محللك ترجمه‌سنده ايضاح تام بولنه‌مديغندن مترجم حضرتلرى ايضاح وتفهيم ايتمك ايچون بعض عباره زياده ايلش اولمغله اشبو زياده اولان عباره‌لر ايكى دائره‌ارەسنه وضع قلنمشدر

على آثارهم إن لم يؤمنوا بهذا الحديث أسفا) ت پس مكر سن كافرلرك يوز چورمسندن نفسكى هلاك ايديجيسك آنلرا كرايمان كتورمسه‌لر اشبو سوزه عنادلك يوزندن (إنا جعلنا ما على الأرض زينة لها لنبلوهم أيهم أحسن عملا) ت تحقيق بزلر يراوزرنده اولان شيلرى يرك زينتى قلدق تا امتحان ايده‌لم آنلريكه آنلرك قنقيسى كوزلدر عملده ف يعنى ير يوزنده اولان شيلرلرك زينتنه وبهجتنه الدانوب آكا مائل اولورلرمى وياخود آنى براقوب آخرتى طوترلرمى (وإنا لجاعلون ما عليها صعيدا جرزا) ت تحقيق يرك يوزنده اولان هر برشيلرى يره برابر تراب قيلرز دوز اولان اوتسز ميدانه دوندررز ف يعنى اوتى وآغجى قوپاراش دوز وهموار ير اولورلر (أم حسبت أن أصحاب الكهف والرقيم كانوا من آياتنا عجبا) ت آياظن ايدرميسنكه مغاره صاحبلرى ومكتوب صاحبلرى (يعنى برمكتوبكه آنلرك آدلرى آنده يازيلوب غارك قاپوسنده قونلش ايدى بزم نشانلرمز جمله‌سندن برعجيب نشانه اوله (إذ أوى الفتية إلى الكهف فقالوا ربنا آتنا من لدنك رحمة وهيئ لنا من أمرنا رشدا) ت وقتاكه برنيچه يكتلر غار جانبنه كيروب انى محل طوتديلر پس ديديلر اى بزم ربمز بزه كندو يانكدن اسركملك وير بز ايچون كندو ايشمزده يول بولمغى حاضرله (فضربنا على آذانهم في الكهف سنين عددا) ع ت پس برده براقدق آنلرك قولاقلرى اوزرينه مغاره‌ده (يعنى اويوتدردق آنلرى) قاچ ييللر (ثم بعثناهم لنعلم أي الحزبين أحصى لما لبثوا أمدا) ت صكره قالدردق واوياندردق آنلرى تابيله‌لم كه ايكى كروهدن قنقيسى آنلرك كهفده اكلندكلرى مدتى حفظ ايدوبدر ف اى الحزبين يعنى اشبو ايكى فرقه ياتواريخ يازيجيلردندركه (اصحاب كهفك مغارده اكلندكلرى مدتى) بعضلرى برقاچ ييل يازرلر وبعضلرى زياده يانقصان يازرلر وياخود مغاره صاحبلرى اويقودن طوردقده بعضى سويلديكه بركون اويومشز اشبو غارده وبعضى اكسك ديديلر (نحن نقص عليك نبأهم بالحق ط إنهم فتية آمنوا بربهم وزدناهم هدى) ق ت بزلر بيان وحكايت ايدرز سنك اوزريكه آنلرك خبرلرينى طوغرو واقعله تحقيق آنلر برقاچ يكتلر ايدى كه ايمان كتورديلر كندو ربلرينه هدايت وبصيرت زياده قلدق آنلره ف يعنى ايمان سببيله آنلرى اولماودرجه‌لرن زياده قيلدق (وربطنا على

قُلُوبِهِمْ اِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ لَنْ نَدْعُوَا مِنْ دُونِهِ اِلٰهًا لَقَدْ قُلْنَا اِذًا

شَطَطًا) ت و بغلادق آنلرڭ قلبلری اوزرینه (یعنی آنلرڭ قلبنی محکم قیلادق)

اولوقتده که طوردیلر (یعنی دقیانوسڭ اوکنده) پس دیدیلر بزم ربمز کوکلرڭ و یرڭ

ربیدر البته عبادت ایتمزالله دن غیری بر بشقه معبوده اکر ایدر ایسه‌ڭ اول وقتده

یلان دیمش اولورز ف برشهرده برظالم پادشاه واریدی هرکسنه که آنڭ بتلرینه عبادت ایتمز

ایدی آنی عذاب ایله اولدیررایدی ویاخود بتلره زور ایله عبادت ایتدیررایدی اشبو مغاره

صاحبلری برنیچه یکتلر انڭ خدمتکارلرینڭ اوغوللری ایدی انلرڭ بریسی اتمکچی اوغلی ایدی

وبری آشپز یعنی آشچی اوغلو ایدی پس برکسه غماجیلقله کیدوب انلری پادشاهه خبرویردی

پادشاه آنلری کتوردوب آنلردن سؤال ایتدی اشبو وقتده الله سبحانه آنلرڭ قلبلرینی بغلدی

یعنی انلره ثبات ویردی آنلر ایسه طوغریلقله کندو سوزلرینی بیان ایتدیلر پادشاه ایسه

برجانبه عزیمت ایتمکه بناء اشبو مقدمه‌یی تاخیره قودی که سفردن مراجعتده آنلری یا بتلره

عبادت ایتدیررم یاخود عذاب ایله اولدیررم پادشاه کیتدی وآنلر اول شهردن کزلوجه قاچدیلر

(هٰؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً ط لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ ط فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى

عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا) ط ت اشبو بزم قومز الله دن غیری معبودلر اتخاذ ایتدیلر (اشبو معبودلرڭ) ثبوتی اوزرینه بردلیل ظاهر نیچون کتورمزلر پس کیمدر زیاده ظالم اول کسنه دنکه

الله تعالی‌یه یلان بغلدی وشرڭ ایله افترا ایتدی (وَاِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ اِلَّا اللّٰهَ فَأْوُوا اِلَى

الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيُهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ اَمْرِكُمْ مِرْفَقًا) ه ت وقچانکه

ایرلدیکزایرقداشلر (شو کافرلردن) واول شیلردنکه آنلر الله دن غیری عبادت ایدرلر پس

التجا ایدڭ مغاره جانبنه تا ککش قیله سزڭ ایچون ربکز کندو اسرکمه‌دن وحاضر ایده سزڭ

ایشکزده منفعت بوله‌جق شیئ ف انلرافسوس شهرندن طشره چیقوب قربنده ینجلوس

دیدکاری طاغده برغارواریدی اشبو یکتلر بربریله مشورت ایدوب اول مغاره‌یه کیروب آنده

اوطوردیلر انلره اویقو غالب اولدی اویودیلر برکسنه آنلردن خبردار اولمیوب اولوقتدن

اشبو زمانه دکین اویودیلر فقط شو زمانڭ اراسنده بردفعه الله سبحانه آنلری اویاردی اشبو

سیبدن خبرلری وحاللری بیلنوب برقاچ کسنه‌لر ایله صحبت ایدوب ینه اویومشلر (وَتَرَى

الشَّمْسَ اِذَا طَلَعَتْ تَزَاوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَاِذَا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ

مِنْهُ ط ذٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللّٰهِ ط مَنْ يَهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ (ج) وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا

مُرْشِدًا) ت وکورورسن ای کورییجی کونش طوغدیغی وقتده انلرڭ مغاره‌لرینڭ صاغ

جانبنه میل ایدر وباتدیغی وقتده صول جانبنه میل ایدر وانلر اول غاردن ککش وآچق

یرده‌لردر اشبو ذکر اولنان حاللری الله تعالی‌نڭ قدرتنه دلالات ایدر شیلردندر برکسنه‌که

آکا الله یول کوستره اول کسه فلاحه یول بولور واول کسنه‌که آزغین قیله انکچون هیچ بر یول

کوستریجی ایش یصه یجی مرشد بوله‌مزسڭ ٭ف شاه ولی الله رحمه الله دیر ضعیف

اولان خاطره شویله کلورکه غارڭ قبله جانبنده اولان دیواری شو قدر یوکسکدرکه آنڭ اصلی

اولان کولکه‌سی یلڭ تمامنده آنلرڭ اویودیغی مکانی بتون بتونه اورتر وکونش طوغان

جانبنده اولان دیواری ایله کونش باتان جانبنده اولان دیواری قبله جانبنده اولان دیواره

یاپشق ویرلری یلڭ یوکسکدر ومرتبه مرتبه شمال جانبنه متصل اولان یرلری آچقدر

واشبو جماعتڭ باشلری شمال جانبنه وایاقلری جنوب جانبنه اوله‌رق اویومشلردر پس

اولوقتکه کونش طوغرا ایشغی غرب دیوارینه وغارڭ صحننڭ بعضسنه دوشر هرنقدر

کونشڭ ارتفاعی زیاده اواسه‌ده دیوارشرقنڭ ارتفاعی ضوءڭ آنلره وصولندن مانع اولور

وضوء یمین جانبندن آنلرڭ باشلری جانبنه که شمال طرفیدر منتقل اولور واسته‌او وقتده دیوار

جنوبڭ اصلی اولان سایه‌سندن غیری برشی قالمزوتماکه کونش باتغه میل ایدر ضوئی دیوار

شرقیه دوشر وآز آز دیوارڭ باشی اوزرینه مرتفع اولور وبو آنلرڭ صول جانبیدر ٭ف حق

تعالی‌نڭ قدرتندن اول مغاره‌یه کونش دوشمز ویغمور یاغمز وقار یاغمز ککش بریردر طاره‌جق

دکلدر (وَتَحْسَبُهُمْ اَيْقَاظًا وَهُمْ رُقُودٌ (ق) وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ (ق)

وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا) ت

وانلری کورسڭ اویانق ظن ایدرسن وآنلر ایسه اویومشلردر ودوندررز آنلری صاغ

جانبلرینه وصول جانبلرینه وانلرڭ ایتلری آچو بدرایکی بیلکلرینی قاپونڭ طیانی اوزرینه

اکر خبردار اولسیدڭ انلر اوزرینه البته یوز چویرردڭ انلردن قاچق یوزندن وطولردڭ

انلردن قورقمله ٭ف دیرلر آنلر اویومشدرلر وانلرڭ کوزلری آچقدر اشبو سببدن برکسنه

بیلورکه آنلر اویانقدرلر الله تعالی اول مغاره‌ده قورقولق قویمش تا آدملرڭ اشاری

طوقنسونلر تا کهف صاحبلری اراممسز اولمیه‌لر وانلره برایت یولداش اولدی واشبو ایت

دخی دیری قالمش اکرچه ایت بسلمك کوتو ایشدر امابو زمینڭ ایتلرندن اویسی دخی بوانور

(وَكَذٰلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ ط قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ ط قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ط قَالُوا

رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ فَابْعَثُوا اَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هٰذِهِ اِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ اَيُّهَا اَزْكٰى طَعَامًا

فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ اَحَدًا) ت ونیجه‌که اویومقلرینی نشانه یصه‌دق

ایسه او یاندقلرینی دخی نشانه قیلدق بو یلجه او یاردق آنلری اوله که بری بریله سؤال
ایده لر کندو ارالرنده آنلردن بری دیدیکه نه قدر اکلندیکز شوره ده دیدیلر بر کون یاخود
بر کونک بعضسی اکلنمشوز دیدیلر سزلک ربکز بیلیجیدر سزلک اکلندیککزک مقدارینی پس
کوندرک بریکزی کندو آقجه کزدن اشبو پاره کزله شهر جانبنه پس لازمدرکه باقسین اشبو
شهرک طعامندن قنقیسی کوزل ایسه آندن سزه بر رزق کتورسون لازمدرکه چابک کیده
چابک کله و بیلدیرمیه سزلک حالکزی بر کمسنه یه *ف بوزییل مدتنده طورمقلری
بر کون کبی آنلره معلوم اولدی اولی واویومش کمسنه ایکیسی برابردر (انهم ان یظهروا
علیکم یرجموکم او یعیدوکم فی ملتهم ولن تفلحوا اذا ابدا) ت البته شو کافرلر اکر سزلک
اوزریکزه قدرت بوله لر سزی طاش ایله اولدیررلر یاخود کندو دینلرینه کیرودوندررلر
واول وقت اصلا نجات بولمزسکز (وکذلک اعثرنا علیهم لیعلموا ان وعد الله حق وان الساعة
لا ریب فیها (ج) اذ یتنازعون بینهم امرهم فقالوا ابنوا علیهم بنیانا ربهم اعلم بهم (ط) قال
الذین غلبوا علی امرهم لنتخذن علیهم مسجدا) ع تا نته کم خبردار قیلدق آدملری آنلر
اوزرینه اوله که بیله لر که اللهک وعدهسی طوغریدر حق بیله لر که قیامت کوننده اصلا شک
یوقدر اول وقتکه نزاع ایتدیلر برقاچ کمسنه لر کندو ارالرنده آنلرک مقدمه سنده پس دیدیلر
بر بنا یاپک آنلرک غاری اوزرینه آنلرک ربلری آنلرک حاللرینی بیلور پس اول کمسنه
لرکه انلرک شاننه مطلع اولدیدیلرکه اوزرلرینه بر مسجد یاپه لم *ف اصحاب کهفک
دینی ومذهبی الله سبحانه بیلورکه توحید اوزره قایم ایدیلر وهیچ بر پیغمبرک شریعتنه
تابع دکل ایدیلر مکر اول آدملر که آنلرک خبرینی بیلوب انلره معتقد اولدیلر وشول کمسنه
لرکه زیارت ایچون بر محل یاپدیلر اشبو کمسنه لر نصاری ایدیلر واصحاب کهف هر دملره
رخصت ایدوب کندولری بردخی اویودیلر *ف انلردن بری برآقچه یعنی پاره
آلوب شهره واردی کوردیکه شهر کندو شهرلرینه بکزمز وهر برشیء یاد کوردی زیرا که
اشبو مدتده قاچ قارنلر کچمش شهرک آدملری آنک پاره سنک سکه سن کوروب متحیر اولدیلرکه
اشبو سکه قنقی زمانک وقنقی پادشاهک آدی سکه سیدر پس ظن ایتدیلرکه بو آدم اسکی زمانک
خزینه سندن بولمش آخر شو خبری پادشاهه ایرشدردیلر پادشاه اول آدمدن آنک قصه سن
صوروب دکلیوب معلوم ایتدی واول زمانده اول شهرده ایکی مذهب اوزره آدملر وار ایدی
بعضسی یعنی خلق آخرنده دیری اولوب قالقمغه قائل ایدیلر وبعضی دخی منکر ایدیلر
وارالرنده نزاع وار ایدی وپادشاه ایسه اهل انصاف ایدی دیلردیکه برطرفک دلائلی اله
طوتسه تا آخر طرفک مردملرینه بیلدیره الله سبحانه اشبو اصحاب کهفک خبرینی آکا برسند
کوندردی پادشاه کندوسی مغاره یه کیدوب جمله سن کوروب زیارت ایدوب وهر بریسندن

احوالی ایشدوب کلدی اول وقت اشبو شهرک آدملری آخرته ایمان کتوردیلر که اشبو ایکی کره
دیرلمکدن اقل دکلدر (سیقولون ثلاثة رابعهم کلبهم (ج) ویقولون خمسة سادسهم کلبهم رجما
بالغیب (ج) ویقولون سبعة وثامنهم کلبهم (ج) قل ربی اعلم بعدتهم ما یعلمهم الا قلیل (قف)
فلا تمار فیهم الا مراء ظاهرا (ص) ولا تستفت فیهم منهم احدا) ق ت بعض کمسنه دیدیلر
که مغاره صاحبلری اوچدر آنلرک دردنجیسی آنلرک کلبیدر بعض آدملر دیدیلرکه بش کمسنه
درلر آنلرک آلتنجیسی آنلرک ایتیدر غائبانه طاش آتقلریدر (یعنی اشبو سوزی ظن ایله
سویلدیلر حقیقتنی بیلمزلر ایدی چونکه آنلر غائب ایدیلر) ودخی دیدیلرکه یدی کمسنه درلر آنلرک
سکزنجیسی آنلرک ایتیدر دیکل بنم ربم زیاده بیلیجیدر آنلرک عددینی وناسدن آنلری آز کمسنه
بیلور پس آنلرک مقدمه سنده جدال ونزاع ایتمه مکر ظاهری وسرسری اولان لاقردی ایله
وسؤال ایتمه آنلرک حقنده کافرلردن هیچ برکمسنه یه *ف یعنی اشبو امورلرده نزاع ایتمکده
فائده یوقدر ابن عباس رضی الله تعالی عنهما بیوردیلرکه آنلر یدی کمسنه درلر والله سبحانه ایکی
اولکی قوللرک رجما بالغیب دیمکله ضعفنه اشارت قیلدی واشبو اوچنجی قوله اشارتدن
سکوت بیورمغی برنوع ترجیحه دلالت ایدر (ولا تقولن لشیء انی فاعل ذلک غدا (لا) الا ان یشاء
الله (ز) واذکر ربک اذا نسیت وقل عسی ان یهدین ربی لاقرب من هذا رشدا) ت ودیمکل هیچ
برشیء ایچون البته بن ایشلرین آنی یارین مکر که اللهک مشیتن ذکر ایده سک (یعنی دیکل که دیلرم
اشبو ایشی ایشلمکی انشاء الله دیلرسه) وذکر ایت ربکی بروقتده که اونوده سن (یعنی صکره متنبه
اوله سن) ودیکل اولورکه هدایت ایلیه بنی بنم ربم بر یوله که انکا زیاده یقین اوله طوغریلق
اعتباریله اوشبودنکه کافرلر دیدیلر اصحاب کهفک خبرندن) *ف اصحاب کهفک قصه سنی
تواریخ کتابلرنده نوادرلرده مندرج قیلمشلر هر برکمسنه آکا خبردار اولمق ممکن دکل کافرلر
یهودلرک تعلیمیله امتحان وتعنت سبیلی اوزره پیغمبرمز علیه السلامه شو قصه دن سؤال
ایتدیلر اول حضرت جواب ویردیکه یارین بیان ایدرم اشبو اعتماد اوزره که جبرائیل علیه
السلام نازل اولور آندن سؤال ایدوب جوابلرینی ویره یم اون سکز کون جبرائیل علیه السلام
کلمدیلر اول حضرت زیاده سیله غملندیلر آخر اشبو قصه یی آلوب نازل اولدی وآندنصکره اشبو
نصیحتی بیان بیوردیکه کلهجک امرلره ان شاء الله تعالی دیمزسزین وعده ویرمه اکر بروقتده
سهو ایتسنک صکره متنبه اولدقده دیکل ویته بیوردیکه امید واراولکه الله سبحانه سنک درجه کی
ومرتبه کی زیاده قیله جق یعنی بوندنصکره هیچ بروقتده الله سبحانه یی اونوتمزسین (ولبثوا فی
کهفهم ثلاث مائة سنین وازدادوا تسعا) ت واکلشدیلر آنلر کندو غارلرنده اوچیوز سنه

و زیاده قیلادیلر طقوز ییل دخی (قل الله اعلم بما لبثوا (ج) له غیب السموات والارض ابصر به واسمع ما لهم من دونه من ولی (ج) ولا یشرك فی حکمه احدا) ه ت دیکل الله بیلور اول مقدار یکه اکلشدیلر الله ایچوندر کوکلرده غائب اولنلری بیلمك و یرده غائب اولنلری بیلمك الله تعالی نه قدر کوریجیدر (و یا خود نه عجب کوریجیدر) ونه قدر ایشدیجیدر (و یا خود نه عجب ایشدیجیدر) بو قدر انلر ایچون اللهدن غیری هیچ بر ایش یصه یجی و هیچ کمسنه یی کندو حکمنده شریك آلمز * ف یعنی چوق مدت اویویوب اویاندیلر و تاریخ اهلی دورلو دورلو احواللری بیان ایدرلر طوغروسی دورکه الله سبحانه کوستردی * اشبو رایه دك اصحاب کهفك قصه لری تمام اولدی (واتل ما اوحی الیك من کتاب ربك لا مبدل لکلماته (ج) ولن تجد من دونه ملتحدا) ت و اوقو اول شیئی که وحی اولندی سنك جانبکه کندو ربکك کتابندن هیچ بر تبدیل ایدیجی یوقدر آنك حکملرینی و البته بولمزسن آندن غیری هیچ بر صغنجق (واصبر نفسك مع الذین یدعون ربهم بالغداة والعشی یریدون وجهه ولا تعد عیناك عنهم (ج) ترید زینة الحیوة الدنیا (ج) ولا تطع من اغفلنا قلبه عن ذکرنا واتبع هواه وکان امره فرطا) ت و باغله و تثبیت ایت نفسکی اول کمسنه لر ایله که کندو ربلرینی صباح وقتنده و اخشام وقتنده ذکر ایدوب الله تعالی نك ذاتنی دیلرلر ایقدرکه نظرك انلردن صرف اولنمیه دنیا دیرلکینك زینتنی دیلیه رك و اطاعت ایتمه اول کمسنه یه که آنك قلبنی بزی ذکر ایتمکدن غافل ایتدك کندو نفسنك دیلدیکنه تابع اولدی آنك ایشی حددن کچدی * ف بر کافر حضرت علیه السلام دیدیکه فقرالری و غربالری مجلسکدن ایراق قیل تا که بیو کلر و زنکینلر کلوب سنکله اوطورلر مسلمانلرك غربالری ذلیللردر دیدی بیو کلر و زنکینلر کافرلر دیدی جوابنده بو آیت نازل اولدی (وقل الحق من ربکم (قف) فمن شاء فلیؤمن (قف) ومن شاء فلیکفر (ج) انا اعتدنا للظالمین نارا احاط بهم سرادقها وان یستغیثوا یغاثوا بماء کالمهل یشوی الوجوه بئس الشراب وساءت مرتفقا) ت و دیکل اشبو قرآن سزك ربکز طرفندن کلام حق و خبر صادقدر پس هر کمسنه دیلر ایسه ایمان کتورمکی ایمان کتورر و هر کمسنه دیلر کافر اولمغی کافر اولور ظالملر ایچون اود حاضرلادقکه آنلری آنك قالن دیواری احاطه ایتمشدر و اکر فریاد ایتسه لر آنلرك دادینه بر صو ایله ایرشیلور که اریمش باقر کبی یوزلری پشوررنه کوتو صودر اول صو و جهنم نه کوتو آرامکاهدر (ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات

انا لا نضیع اجر من احسن عملا) ت اول کمسنه لر که ایمان کتوردیلر و ایشلدیلر کوزل اولان ایشلری البته بزلر اول کمسنه نك اجرین ضایع ایتمیز (اولئك لهم جنات عدن تجری من تحتهم الانهار یحلون فیها من اساور من ذهب ویلبسون ثیابا خضرا من سندس واستبرق متکئین فیها علی الارائك نعم الثواب وحسنت مرتفقا) ت اشبو کروه ایچوندر ابدی اقامت اولنه جق باغچه لر که آنلرك التندن ایرمقلر آقار و آنده التون بلازکلر طاقنوب زینتلنورلر و یشل دیبادن اینجه و قالن اثواب کیرلر و اول باغچه لرده سریرلر و تختلر اوزرینه اوتورورلر اشبو سریرلر و جنت کوزل آرام اولنه جق یردر * ف حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم بیوردیکه التوندن بلازکلر و اینك اثوابلر جنتده ارککلره و یریله جکدر اکر ارککلردن بر کمسه دنیاده آلتون و اپك قماشلردن کیرسه و طاقنورسه جنتده بولمز (واضرب لهم مثلا رجلین جعلنا لاحدهما جنتین من اعناب وحففناهما بنخل وجعلنا بینهما زرعا) ت و بیان ایت آنلره ضرب مثل طریقیله اول ایکی کمسنه نك قصه سنی که آنلرك برینه اوزم اغاجلرندن ایکی باغچه و یردك و آنلرك چوره سنی خرما اغاجلریله احاطه ایتدك شو ایکی باغچه لرك اراسنده اکینلر یاراتدق * ف کچمش زمانده بر زنکین کمسنه وفات ایتدکده ایکی اوغلی قالوب بابالرندن قالان مال متروکه یی ارالرنده برابر تقسیم ایتمشلر انك بریسی بر یر آلوب ایکی طرفنده میوه اغاجلری اکوب و اورته سنده اکین اکوب و بر ایرمق دخی قازوب اول باغچه یه آقتمش اکر یغمور یاغمز ایسه اول بستانه هیچ بر نقصان کلمیه و بر بیولك خاندانك کریمه سن حبالهٔ نکاحه عقد ایدوب آندن اولادلر وجوده کلمش و خدمتکارلر و ملازملر پیدا ایتمش دنیا امورنك تدبیرنی دوزب و صاغ ایدوب راحتیله دنیاده یاشامغه باشلادی (ت) اول برقرنداشی باباسندن ایرشن مالی الله سبحانه نك یولنده صرف ایدوب کندو قناعتیله کچنوردی (کلتا الجنتین آتت اکلها ولم تظلم منه شیأ وفجرنا خلالهما نهرا وکان له ثمر فقال لصاحبه وهو یحاوره انا اکثر منك مالا واعز نفرا) ت اشبو ایکی باغچه لر یمشلرینی و محصوللرینی ویروب هیچ بر میوه بر اکسکلك اولمدی و آنلرك اراسنده اقار صو ایرمغی یصدق و اول کمسه ایچون اوزم و خرمادن غیری چوق میوه لر وار ایدی کندو قرنداشنه مجادله و محاوره ایدرك بنم سندن مال و اولاد و خدمم چوقدر دیدی * ف یعنی مال الله سبحانه نك نعمتی ایدی مکر او کوندیکندن و کفر سوزلری سویلدیکندن بلا ایرشدی (ودخل جنته وهو ظالم لنفسه قال ما اظن ان تبید

هذه ابدا وما اظن الساعة قائمة ولئن رددت الى ربى لاجدن خيرا منها منقلبا) ت وباغچه‌سنه
عجب وفخر ايله كند و نفسنه ظلم ايدرك كيردى ديديكه ظن ايتمم بن كه تلف اوله اشبو
باغچه هيچ بر وقتده ويينه ظن ايتمم كه قيامت كونى وقوع بوله وبالفرض اكر كندو ربمك
جانبنه رد اولنورسم البته اشبو باغچه‌دن كوزل وخيرلوسن بولورم *ف آخرتى منكر
اولنلر ظن ايديورلركه اشبو كناهى ارتكاب ايتمكده نيجه كه دنياده ذوق وصفاده
بولنديلر آنك كبى آخرتده دخى عيش وعشرتده اوله‌جقلر اولديد كه ادر آنلره آنده راحتلك
يوقدر (قال له صاحبه وهو يحاوره أكفرت بالذى خلقك من تراب ثم من نطفة ثم سويك
رجلا) ت ارقداشى اكا ديديكه آيا سنى طپراقدان صكره منيدن خلق ايله تام انسان ايدن
الله تعالى يه كافرمى اولدك (لكنا هو الله ربى ولا اشرك بربى احدا) ت لكن بن اعتقاد
ايدرم كه اول الله بنم ربمدر وشريك قوشمم كندو ربمه هيچ بر كمسنه‌يى (ولولا اذ دخلت
جنتك قلت ما شاء الله لا قوة الا بالله ان ترن انا اقل منك مالا وولدا) ت ونيچون كندو
باغچه‌كه داخل اولديغك وقتده ماشاء الله لا قوة الا بالله ديمدك (يعنى الله تعالى
ديليوب بكا ويرمش وقوت وقدرت انجق الله تعالى نكدر ديميوب بو مالك رفنا بولمازديدك)
اكر بنى مالده واولادده سندن آز كورسك (فعسى ربى ان يؤتين خيرا من جنتك ويرسل
عليها حسبانا من السماء فتصبح صعيدا زلقا) ت پس اولور كه بنم ربم ويره بكا سنك
باغچه‌كدن زياده كوزلنى واولوركه سنك بوستانك اوزرينه كوكدن بر عذاب كوندروب
(يعنى يلدرم) اياق سورچه‌جك اوتسز دوز طپراق اوله (او يصبح ماؤها غورا فلن تستطيع
له طلبا) ت ياخود اوله آنك صويى يره باتوره كه انى طلب ايتمكه قدرتك اولميه *ف پيغمبرمز
عليه السلام بيورديكه اكر بر كمسنه اونده راحتلك بولدقده ماشاء الله لا قوة الا بالله ديسه
بد نظردن امين اوله (واحيط بثمره فاصبح يقلب كفيه على ما انفق فيها وهى خاوية على
عروشها ويقول يا ليتنى لم اشرك بربى احدا) ت اول كافرك بوستاننك ميوه
واشجارى كوكدن آتش نزول واحاطه سيله هلاك اولمش وسقف وبنالرى دوشوب خراب
اولمش ايدى صباح وقتنده اول حالى كورد كده انلره صرف ايديكى مالك حسرتيله ايكى
النى بر برينه اوروب ديوايدى ربم تعالى يه كمسه‌يى شريك ايتميدم ديدى آخرده انك

باغچه‌سى اول مؤمن قرنداشنك دلندن چيقديغى كبى اولدى شولوجهله كيم كيجه‌ده
كوكدن براود اينوب انى ياقدى هيسى يغلوب بر تپه اولدى (ولم تكن له فئة ينصرونه
من دون الله وما كان منتصرا) ت واولمدى آنك ايچون هيچ بر كروه كه ياردم ايده‌لر
آكا الله‌دن غيرى وكنديسى انتقام الامدى (هنالك الولاية لله الحق هو خير ثوابا وخير
عقبا) ت اشبو يرده ثابت اولديكه ايش يصمعقلق دائم الله ايچوندر اول حقدر والله
تعالى اهل طاعته جزا ايتمكه خيرلو وافضلدر واكا طاعتك عاقبتى خيرلودر (واضرب لهم
مثل الحيوة الدنيا كماء انزلناه من السماء فاختلط به نبات الارض فاصبح هشيما تذروه الرياح
وكان الله على كل شئ مقتدرا) ت بيان ايت آنلر ايچون دنيا ديرلكينك مثلنى كه اول بر
صو كبيدركه آنى كوكدن ايندردك پس اول صو يرده بتن اوتلره قارشدى صكره اول نباتى
روزكار كوكندن چيقاروب هر طرفه صاورر الله تعالى هر شيئه قادردر *ف يعنى
هر وقتكه ديلرالله بردخى ديرى ايدر (المال والبنون زينة الحيوة الدنيا والباقيات الصالحات
خير عند ربك ثوابا وخير املا) ت مال واولادلر دنيا ديرلكينك زينتيدر و كوزل باقى
اولان ايشلر زياده خيرايدرسنك ربك يانده ثواب يوزندن وزياده كوزلدر اميد يوزندن
*ف باقيات الصالحات اولدركه علم اوكرده يا كوزل عادت جارى قيله ياقويى قازه يا مسجد
يابه يا كاروانسرا بنا ايده و يا باغچه و يا زراعت وقف ايده واولادلرينى تربيه ايده كه صالح
اوله‌لر (ويوم نسير الجبال وترى الارض بارزة وحشرناهم فلم نغادر منهم احدا) ت
واول كونكه يوريدرز طاغلرى ويرى خالى وظاهر كوررسك وجمع ايدرز انسانلرى پس
براقمزز آنلردن هيچ بر كمسنه‌يى (وعرضوا على ربك صفا لقد جئتمونا كما خلقناكم اول مرة
بل زعمتم ان لن نجعل لكم موعدا) ت ويوزه كتورلمش اولورلرسنك ربكك
اوكنه صف چكمش اولدقلرى حالده وانلره دينوركه كالديكز بزم اوكمزه نيجه كه سزلرى
اول دفعه عريان وبى مال يراتدق بالكه ظن ايتديكزكه سزه وعد ايتديكمز كبى بعث
وحشرى اجرا ايتميز *ف الله سبحانه اشبو مضمونى آدملره تنبيه ايچون اشارت
بيوره‌جقدر نيجه كه سزى اول دفعه ده يراتدى اعاده ايتدكده اول هيئت اوزرينه حشر
اولورلر جراحتسز وبدنده نقصانسز وقبوقلو (ووضع الكتاب فترى المجرمين مشفقين مما

فيه ويقولون يا ويلتنا مال هذا الكتاب لا يغادر صغيرة ولا كبيرة الا أحصاها ووجدوا
ما عملوا حاضرا ولا يظلم ربك أحدا) ت واورتايه قويلور عمل دفتري پس كناهكارلري
كورورسنكه دفترِ اعمالِلرنده كناهلرين كوردكده قورقارلر وديرلر اى واى اولسون
بزم اوزريمزه نه حال واراشبو كتاب ايچون كه ترك ايتمز وبراقمز هيچ بر كوچك كناهي
ويوك كناهي جملهسني ضبط ايدوب تعداد ايتمشدر وايشلدكلري شيئ اوكارنده حاضر
بولورلر ربك تعالى كيمسهيه ظلم ايتمز * ف الله سبحانه نه ايشلرسه ظلم اولماز جملهسي آنك
ملكيدر پس اول شيكه ظاهرده ظلم كورينور آني دخي ايتمز كناهسز جهنمه داخل قيلماز
وكوزل ايشلري دخي ضايع ايتمز * اكر بر كمسنه ديرسه كه كناه ايتمكده بزم نه اختيارمز
واردر پس اشبو سوزلا يقلو سوزدكلدر زيرا كه كندو قلبندن سؤال ايده اولوقتده كه
كناه ايتمك ايچون يورر * اكر بركيمسه ديرسه كه قصد واراده هم الله سبحانه نك خلق ايتمسيله در
پس جواب شودركه قصدي ايكي طرفه ايده بيلور يعني نيچه كه كوتو ايشلمك ايچون قصد
ايدر پس ايو ايش ايشلمك ايچون نيچون قصد ايتمز * اكر بر كمسنه ديرسه كه قصد
وارادهيي الله سبحانه فعلنك بر جانبنه متعلق قيلش پس شو سوز قوللك بيلمسندن خارجدر
اكر بر كمسنهيه بر كمسنهدن ايو معامله اولسه واول بري انك حقنده كوتو ايش ايشلسه
پس اول كمسنه بو كمسنهيي نيچون كوتو ايش ايشلدك ديو طوته جقدر وشويله ديمه جكدركه
بونك قصوري يوقدر الله سبحانه نك اراده سيله بنم حقمده شو كوتولكي ايتمشدر (واذ قلنا
للملائكة اسجدوا لآدم فسجدوا الا ابليس كان من الجن ففسق عن أمر ربه
أفتتخذونه وذريته أولياء من دوني وهم لكم عدو بئس للظالمين بدلا) ت وذكر ايت
اولوقتيكه ديدك فرشتهلره سجده ايدك آدمه پس سجده ايتديلر مكر شيطان ايتمدي زيرا
شيطان جن جنسندن ايدي پس كندو ربنك حكمندن چيقدي اى آدملر شيطاني وآنك
اولادني بندن غيري دوست طوترميسكز وآنلر سزكچون دشمندرلر نه كوتيدر ظالملره
شيطاني وآنك اولادني الله تعالى يه بدل طوتمق * ف يعني الله سبحانه نك عوضنده شيطانلري
دوست طوترلر وجملهيلره كه طپارلر شو بتلر شيطانك اولاديدرلر (ما أشهدتهم خلق السموات
والارض ولا خلق أنفسهم وما كنت متخذ المضلين عضدا) ت كوسترمدم آنلره كوكلري
ياراتديغمي ويري ايجاد ايتديكمي ونه كندولريني ياراتديغمي وبن آزغينلري كنديمه
ياردم ايديجي وكومكچي اتخاذ ايتمدم (ويوم يقول نادوا شركائي الذين زعمتم فدعوهم فلم

يستجيبوا لهم وجعلنا بينهم موبقا) ت وقيامت كوننده دير الله تعالى اى مشركلر چاغرك
بكا شريك كمان ايتديككز شريكلركزي پس چاغررلر شريكلر ايسه انلره نه اجابته ونه شفاعته
قادر اولهلر وقيلدق آنلرك اراسنده بر مهلكه كه (يعني جهنم واديلرندن بر وادي تابري برينه
ايريشهبيلهلر) * ف يعني اودن طولو اولان بر خندق (ورأى المجرمون النار فظنوا
أنهم مواقعوها ولم يجدوا عنها مصرفا) ت وكوردلر كناه ايشليلر اودي وآنلرا كه
دوشهجكلريني بيلورلر وآندن كيرودونهجك ير بولمازلر (ولقد صرفنا في هذا القرآن
للناس من كل مثل وكان الانسان أكثر شيئ جدلا) ت اشبو قرآنده آدملر ايچون
هر بر حكايهدن واردر انسان هر بر شيدن زياده چوق شماته ايدر اولدي (وما منع
الناس أن يؤمنوا اذ جاءهم الهدى ويستغفروا ربهم الا أن تأتيهم سنة الاولين أو يأتيهم
العذاب قبلا) ت ومنع ايتمدي آدملري آندنكه ايمان كتورهلر وقتاكه كلدي آنلره
هدايت وآندن كه يارلغمق طلب ايدهلر كندو ربلرندن مكر آكا منتظر اولاق كه كله آنلره
اولكيلرك عادتي ياخود كله آنلره عذاب لون بلون اولوب اوكارنده * ف يعني هيچ بر انتظار
ايتمكي قالمدي مكر شو قالديكه كچن امتلر كبي هلاك اولهلر ويا قيامتك عذابني كوزلريله
اشكاره كورهلر (وما نرسل المرسلين الا مبشرين ومنذرين ويجادل الذين كفروا
بالباطل ليدحضوا به الحق واتخذوا آياتي وما أنذروا هزوا) ت وكوندرمز پيغمبرلري مكر
سوينديريجي وقورقيديجي وخصومت ايدرلر اول كمسنهلر كه كافر اولديلر باطل اولان شبهه
ايله تاسوزجديره لر بونك سببيله طوغرو اولان سوزي ومسخره طوتديلر بنم نشانهلريمي
وانذار اولندقلري شيئ (ومن أظلم ممن ذكر بآيات ربه فأعرض عنها ونسي ما قدمت يداه انا
جعلنا على قلوبهم أكنة أن يفقهوه وفي آذانهم وقرا وان تدعهم الى الهدى فلن يهتدوا
اذا أبدا) ت وكيمدر زياده ظالم اول كمسنهدنكه نصيحت ويرلدي ربنك نشانهلريله پس
يوز چويردي شو نشانهلردن واونوتدي اول شيئ كه ايلرو كوندردي آنك اللري تحقيق
بز قيلدق آنلرك قلبلري اوزرينه پردهلركه فهم ايتميهلر شو قرآني وينه قيلدق آنلرك
قولاقلري اوزرينه آغرلغي (يعني صاغرلغي) اكر چاغرسك آنلري طوغرو يول جانبنه البته
يول بولمزلر اولوقتده اصلا (وربك الغفور ذو الرحمة لو يؤاخذهم بما كسبوا لعجل لهم

العذاب بل لهم موعد لن يجدوا من دونه موئلا) ت وسنك ربك يارلغيجيدر اسركك
صاحبيدر اكر مؤاخذه ايتسه يدى آنلرى اولشى سببله كه ايشلديلر تيز البته كوندرردى
آنلره عذابنى دنياده بلكه آنلر ايچون واردر برمعين وعده كه آنلر اندن اللهدن غيرى صغنه جق
ير بولمازلر (وتلك القرى اهلكناهم لما ظلموا وجعلنا لمهلكهم موعدا) ت
واشبو كويلركه هلاك ايتدك آنلرى وقتا كه ظلم ايتديلر ومعين ايتدك آنلرك هلاكى ايچون
بر وقت معين * ف بو قارود ه كچديكه كافرلر كندو ماللرينه ودنيا زينتلرينه
مغرور اولوب فقيراولان مسلمانلرى ذليل كوروب اول حضرت عليه السلامه سويلديلركه
اكر آنلرى سنك مجلسكدن ايراق ايدرسك سنك مجلسكه بزلر كلورز اشبونك اوزرينه
ايكى قرنداشك مثلنى ارشاد بيوردى و بنه شيطانك غرورى سببله خراب اولمسنى ذكر
ايتديشمدى موسى وخضرك سركذشته لرين ارشاد بيورديكه الله سبحانه نك اوليالرى
نفس امرده يوجه شانلو واولو كيشيلر اولسه لرده كندولرينى بركسنه دن اولو
وكوزلرك ديمزلر وكورمزلر پيغمبرمز عليه السلام بيورديكه موسى عليه السلام كندو
قومنك اراسنده وعظ ايدر كن بركسنه اندن سؤال ايتديكه اى موسى سندن زياده بيليجى
وارميدر موسى بن بيلمم ديدى هرچند بو كلام طوغرى ايسه ده الله سبحانه نك مرضى سى
شو ايديكه موسى جواب ويرمليديكه الله سبحانه نك بن كبى چوق قوللرى واردر الله سبحانه
هر برشيئه خبردار در اول وقتده وحى كونددريكه ايكى دكزقاوشه جق يرده بزم برقولمز واردر زياده
بيلور موسى عليه السلام دعا ايتديكه بكا آنك خدمتنه ملاقات حاصل اوله امر اولنديكه
بر بالغى ياغده قاوروب كندكله برابر كتور اول بالق نه يرده دير يلورسه اول قولى آنده
بولورسن (واذ قال موسى لفتاه لا ابرح حتى ابلغ مجمع البحرين او امضى حقبا) ت وذكرايت
اول وقتيكه ديدى موسى كندو جوانسه (همشه يوريه لم) ترك ايتم يوريمكى اول وقته
دكين كه ايريشم ايكى دكزك اوغراشه جق يرينه يا خود او زون مدت يوررم * ف
اشبو يكيت يوشع بن نون ايدى حضرت موسى عليه السلامك خاص خادملرندن ايدى صكره
پيغمبر اولدى وموسى وفات ايتدكدنصكره موسانك خليفه سى اولدى (فلما بلغا مجمع بينهما
نسيا حوتهما فاتخذ سبيله فى البحر سربا) ت پس چقانكه ايرشديلر ايكى دكزك اوغراشه جق
يرينه اونوتديلر كندو بالقلرينى پس طوتدى اول بالق كندو يولنى دكزده اغم وطاق كبى * ف
ايكى دكزك جمع اوله جق محلنه موسى عليه السلام ايرشوب آنده اويودى وحضرت
يوشع دريانك كنارنده آبدست ايتمكه مشغول اولدى اول پشمش بالق ديريلوب دريايه كيتدى
وصويك ايچنه كيردى وصو طاق كبى آچق قالدى حضرت يوشع اشبو كيفيتى كوردكده
متعجب اولدى وديديكه وقتاكه موسى اويانور اشبو كيفيتى آكا بيان ايدهيم وقتاكه حضرت

موسى عليه السلام اوياندى يوشع قصه يى بيان ايتمكه اونوتدى وايكيسى بو قاروده
شوره دن يول آلوب كيتديلر (فلما جاوزا قال لفتاه آتنا غداءنا لقد لقينا من سفرنا هذا
نصبا) ت پس چقانكه كچديلر ديدى موسى كندو يكيدينه كتور بزم قوشلق يمكمزى تحقيق
بز اوغرادق اشبو سفرمزدن يورلغه * ف موسى عليه السلام مطلوبه ايرشمدن اول
يورلمدى وقتاكه مطلوبى ارقه ده براقوب كچدى بو سفر يوريكدن يورلدى (قال ارأيت
اذ اوينا الى الصخرة فانى نسيت الحوت وما انسانيه الا الشيطان ان اذكره واتخذ سبيله
فى البحر عجبا) ت ديدى (يكيت) ايا كوردكمى وقتاكه قرار طوتدق سوكنوب طاشه
پس بن اونوتدم بالغى (يعنى اول يرده) واونوتدرمدى بكا (شونيكه يادايده كتورزم آنك
قصه سنى) مكر شيطان اونوتديردى وبالق دكزده عجب يوللر آچه رق كيتدى (قال ذلك
ما كنا نبغ فارتدا على آثارهما قصصا) ت ديدى موسى بو ايدى اوشيكه بز اولدق آنى طالب
ايديكى پس كيرودونديلر كندى اياقلرينك ايزى اوزرينه آرايه رق (فوجدا عبدا
من عبادنا آتيناه رحمة من عندنا وعلمناه من لدنا علما) ت پس بولديلر برقولى بزم
قوللرمزدن كه ويرمشدك آكا وحى وپيغمبرلكى كندو يانمزدن وعلم اوكرتدك آكا كندو
يانمزدن (يعنى خضر عليه السلامى بولديلر) * ف اشبو قول حضرت خضر ايدى
موسى عليه السلامدن سوال ايتديكه بزه كلمكدن مرادكز ندر موسى عليه السلام
مرادنى بيان ايتدى خضر عليه السلام ديديكه الله سبحانه سزى تربيه ايتمش بكا نه حاجت
واردر ليكن حقيقت حال شودركه بن بعض علم واردركه بيلورم سز بيلمزسكز و بعض واردركه
سز بيلورسكز بن بيلمم واشبو حالده سرچه ديد كارى برقوش دكزدن صو ايچردى حضرت
خضر حضرت موسايه اشارت قيلوب ديديكه جميع مخلوقاتك علمى الله سبحانه نك علمى
قتنده اشبو قوشك منقارنده اولان صو مقدار يدر دكزه نسبتله (قال له موسى هل اتبعك على
ان تعلمن مما علمت رشدا) ت ديدى خضره موسى ايا تابع اولسه م سكا شو شرط ايله كه
اوكرده سن بكا اوله شيدنكه اوكردلدك سن خير ورشد يوزندن (قال انك لن تستطيع معى
صبرا) ت ديدى خضر البته سن قادر اولمزسن بنمله بيله صبر ايتمكه (وكيف تصبر على ما لم

تحط به خبرا) ت ونيجه صبر ايدرسن اول برشى اوزرينه كه طوتمدك آنى بيلمك يوزندن (قال ستجدني ان شاء الله صابرا ولا أعصي لك أمرا) ت ديدى موسى بولورسن بنى اكر ديلرسه الله صبر ايديجى وعاصى اولمم سكا هيچ بر بويرقده (قال فان اتبعتني فلا تسألني عن شيء حتى أحدث لك منه ذكرا) ت ديدى خضر اكر تابع اولسك بكا پس سؤال ايتمه بندن هيچ برشيدن اول وقته دكين كه كندو طرفمدن بيان ايدرم آنك حالندن واضح اولان بيانى (فانطلقا حتى اذا ركبا في السفينة خرقها قال أخرقتها لتغرق أهلها لقد جئت شيئا امرا) ت پس يوله وارديلر اول وقته دكين كه بنديلر قايغه خضر اول قايغى ياردى موسى ديدى آيا ياردك قايغى تا كه غرق ايده سن آنك اهلنى البته كتوردك منكر وعظيم اولان برشى * ف وقتا كه كزك كنارنده قايغه بنمكه ايستدى وكيتديلر قايق صاحبى حضرت خضرى بيلديكندن آنى مفت وبلش قايغه آلدى حضرت خضر ايسه قايغى قيردى اشبو احسانك بدلنده اشبو نقصان وقايغى يارمق تعجبه بادى اولدى ليكن اشبو قايغى يارمق كاره ياقين اولان وقتده وقوع بولدى تا كه آدملر غرق اولمسون ديو وقايغى قيرمسى شو ايديكه اول قايقدن بر تختة قوپاردى (قال ألم أقل انك لن تستطيع معي صبرا) ت ديدى خضر ديمدمى كه البته سن قادر اولمزسن بنمله صبر ايتمكه (قال لا تؤاخذني بما نسيت ولا ترهقني من أمري عسرا) ت ديدى موسى مواخذه ايتمه بنى اول شى ايله كه اونوتدم وبنم باشمه آغر بنم مقدممدن مشقتى * ف موسى عليه السلامك اولكى سوالى اونوتمقدن ناشى اولدى ثانيكى سوالى اقرار ايچون ايدى كه اكر بن سنك صحبتكى ديلمسمده سن راضى اولمه اوچنجى سوالى ارقداشلقدن رخصت طلب ايتمك ايچون اولدى (فانطلقا حتى اذا لقيا غلاما فقتله قال أقتلت نفسا زكية بغير نفس لقد جئت شيئا نكرا) ت پس كيتديلر يوله اول وقته دكين كه اوغراديلر بلوغه ايرشمامش بر جوانه خضر آنى اولديردى موسى ديدى اولديردكمى پاك اولان نفسى قصاصسز تحقيق كتوردك بكنمز برشى * ف پاك اولان نفسى يعنى كناهسز اولان نفسى هر قدر كه چوجوق بالغ اولميوب آنك اوزرينه كناه يوقدر بر كويك قربنده بر قاچ چوجقلر اويناق ايدرلر ايدى اشبو چوجقلردن برينى خضر اولديروب اورادن كيتديلر (قال ألم أقل لك انك لن تستطيع معي صبرا) ت ديدى خضر ايا ديمدمى سكا كه البته سن قادر اولمزسن بنمله صبر

(الجزء) ١٦

ايتمككه (قال ان سألتك عن شيء بعدها فلا تصاحبني قد بلغت من لدني عذرا) ت ديدى موسى اكر سوال ايتسم سكا اشبو دفعه دنصكره پس ارقداش ايتمه بنى زيرا ايرشدك بنم جانبمدن معذور اولمق حدينه (فانطلقا حتى اذا أتيا أهل قرية استطعما أهلها فأبوا أن يضيفوهما فوجدا فيها جدارا يريد أن ينقض فأقامه قال لو شئت لتخذت عليه أجرا) ت پس يوله وارديلر اول وقته دكين كه كلديلر بر كوى اهلنه طعام طلب ايتديلر اول كويك اهلندن پس قبول ايتمديلر كه مسافر ايده لر آنلرى پس بولديلر اول كويده بر ديواريكه ميل ايتمش ايدى دوشمكه پس خضر دوزلتدى اول ديوارى موسى ديدى بو قريه اهاليسى بزه طعام ويرمديلر پس بو ديوارك تعميرى ايچون مراد ايتسك انلردن اجرت الوردك * ف يعنى كوى اهلى مسافرلرك حقن بيلمديلر وآنلرى مسافر ايتمديلر آنلرك ديوارينى بوش ونافله تعمير ايتمكه نه موجب وار (قال هذا فراق بيني وبينك سأنبئك بتأويل ما لم تستطع عليه صبرا) ت ديدى خضر ايشته ايرلق بنمله سنك اراكده خبر ويره يم سكا اول برشيلرك سرينى كه قادر اولمدك آنك اوزرينه صبر ايتمككه * ف اشبو دفعه حضرت موسى عليه السلام آكاه اوله رق اونوتمقسزين سوال ايتدى وكنديسنك آيرلمسن بيلدى كه اشبو علم بنم طريقمه موافق دكل زيرا كه حضرت موسانك على شو ايديكه اكر بر كمسنه آكا اتباع ايتسه نجات بولوب سعادت واولك حاصل قيلر حضرت خضرك على بر علدركه كمسه آكا اتباع ايده بيلمز (أما السفينة فكانت لمساكين يعملون في البحر فأردت أن أعيبها وكان وراءهم ملك يأخذ كل سفينة غصبا) ت اما قايق ايمدى اول قايق بر قاچ فقيرلرك ايديكه ايشلرلر ايدى دكزده پس ديلدمكه عيبلو ايده م آنى ووار ايدى آنلرك اوكنده بر پادشاه كه آلور ايدى هر بر قايغى كه ايو درز زورايله (وأما الغلام فكان أبواه مؤمنين فخشينا أن يرهقهما طغيانا وكفرا) ت واما جوان آنك باباسى وآناسى مسلمانلر ايدى پس قورقدق آندنكه غالب اوله آنلرك اوزرينه سركشلكده وكفرده * ف يعنى اكر شو جوان يولك اوسيدى آنك باباسى وآناسى خراب اولورايدى زيرا كه بعض آدملرك بنيادى كوش وچركين اولور وبعض آدملرك بنيادى ايو وكوزل اولور خيار تخمى كبى اصلنده طاتلو اولسه ده بعض خيار طاتلو اولور وبعضى آجى اولور اشبو كبى آدملرك بنيادى اصلنده ايو درصكره بوش وكوتو اولوب بعض كمسه آجى خيار كبى چيقار بونلرك على الله سبحانه ايچوندر پيغمبر ص بيورمشلر كه آدملرك بنيادى اصلنده اسلام اوزرينه خلق اولنمش بو راده دخى اول معنايى بيلمك لازمدر (فأردنا

أن يبدلهما ربهما خيرا منه زكاة وأقرب رحما) ت پس دیلادك كه عوض ویره آنلره آنلرك ربسی زیاده كوزلی شو غلامدن پاك یوزندن و زیاده یقین اوله اسر كملك یوزندن * ف آندن صكره شو غلامك بدلنه آنك باباسنه و آناسنه بر كریمه طوغدی و شو كریمه بر پیغمبرك حباله نكاحی تحتنه داخل اولوب آندن بر پیغمبر وجوده كلوب آنك سببیله بر قاچ امتلر شرف اسلام ایله مشرف اولوب سعادت بولدیلر (وأما الجدار فكان لغلامين يتيمين في المدينة وكان تحته كنز لهما وكان أبوهما صالحا فأراد ربك أن يبلغا أشدهما ويستخرجا كنزهما رحمة من ربك وما فعلته عن أمري ذلك تأويل ما لم تسطع عليه صبرا) ت واما دیوار اول دیوار شهرده ایكی یتیم نوجوانك ایدی دیوارك آلتنده بر خزینه آنلر ایچون وار ایدی ایكیسنك باباسی كوزل آدم ایدیلر پس دیلادی سنك ربك اشبو ایكی جوان ایریشه لر قوتلرینك نهایتنه چیقاروب آلالر كندو خزینه لرینی سنك ربكك لطفندن و بن بو ایشلری كندو رأیمدن ایشلادم ایشته بودر اول شیئك سری كه قادر اولمدك آنك اوزرینه صبر ایتمكلكه * ف یعنی شو ایشلر كه الله سبحانه نك امرندن آنی ایتمك لازم اولور اول ایشلر اوزرینه عزم دا آلمق جائزدكل اشبوندن صكره الله سبحانه ذوالقرنینك قصه سنی ارشاد بیوردی بودخی مكه كافرلری اشبو قصه یی اصحاب كهفك قصه سی كبی جهودلرك تعلیمیله پیغمبر علیه السلامدن صنامق سببلی اوزره سوال ایتدیلر (ويسئلونك عن ذي القرنين قل سأتلوا عليكم منه ذكرا) ت وسوال ایدرلر سكا ذوالقرنینك قصه سندن دیكل اوقورم سزلك اوزركزه آنك حالندن خبری * ف اشبو پادشاهه ذوالقرنین دیمكلك وجهی شودر كه دنیانك هر ایكی طرفنی سیر ایتمش مشرق اوزره و مغرب اوزره و بعضیلر دیدیلر كه اشبو لقب سكندرك لقبیدر و بعضیلر دیدیلر كه زمان سابقده كچن بر بشقه پادشاهدر (إنا مكنا له في الأرض وآتيناه من كل شيء سببا فأتبع سببا) ت بزلر قدرت ویردك آكا یرده و هر بر شیء تسخیره علی سبب ویردك پس تابع اولدی سببی ترتیب ایتمكه * ف یعنی سفره كیتمك اسبابنی حاضر قیلمغه باشلادی (حتى إذا بلغ مغرب الشمس وجدها تغرب في عين حمئة ووجد عندها قوما) ت اولوقته دكین كه ایرشدی كونشك باته جق یرینه و بولدی كونشیكه باتر قره چامورلو اولان بیكارده (ظاهرده كوزقارشوسنده بوخسه كونش دنیادن زیاده سیله بیوكدر) و بولدی شو بیكارلك یاننده بر كروهی * ف ذوالقرنین دنیانك ابتداسن و انتهاسن و شهرلری كورمكی هوس ایتدی كه بیلهلم دنیانك معموره سی نیره دك آباددر پس مغرب جانبنده بر یره ایردیكه اول یرلر كونوقوقولوقره چامور ایدی آنده نه حیوان و نه انسان یوریه بیلمز ایدی

وقایق دخی ایشلمز ایدی (قلنا يا ذا القرنين إما أن تعذب وإما أن تتخذ فيهم حسنا) ت دیدك ای ذا القرنین یا شودر كه عذاب ایده سك شو كروهه و یاخود طوته سك آنلرك اراسنده بر كوزل معامله یی (و اشبو كنایه در ذوالقرنینك بو ایكی ایشه مقتدر اولهسندن) * ف یعنی ذوالقرنینه بویله دیدی یعنی هر ایكی امره قدرت ویردی و بونك كبی هر برحاكمه و هر بر پادشاهه قدرت اعطا اولنور پس پادشاه دیلرسه خلقه ایذا ویر روا كردیلرسه حسن معامله ایدوب كندی ایچون حسن ثنا و كوزل ذكری جاری ایدر (قال أما من ظلم فسوف نعذبه ثم يرد إلى ربه فيعذبه عذابا نكرا) ت دیدی اما اول كمسنه كه ظلم ایتدی پس عذاب ایدرز آكا صكره دوندریلور ربسی جانبنه پس عذاب ایدر آكا قتی اولان عذابله (وأما من آمن وعمل صالحا فله جزاء الحسنى وسنقول له من أمرنا يسرا) ت واما اول كمسنه كه ایمان كتوردی و ایشلدی كوزل ایشلری پس آنك ایچون واردر كوزل اولان حالت جزا یوزندن و دیرز آنك حقنده كندو امرمزدن قولای اولان سوزی * ف یعنی هر بر حاكم كه عادل اوله آنك اسلوبی شودر كه كوتو ایشلیلره سزالرن ایدر و ایولر ایله ایو معامله ایدر ذوالقرنین شو سوزی دیدی یعنی اشبو اسلوبی اختیار ایتدی (ثم أتبع سببا) ت صكره بر آخر سببك ارقه سنه اولدی * ف یعنی بر آخر سفرك یراقلرن ترتیب ایتمكه باشلادی (حتى إذا بلغ مطلع الشمس وجدها تطلع على قوم لم نجعل لهم من دونها سترا) ت اولوقته دكین كه ایرشدی كونش طوغدیغی محله بولدی كونشی كه طوغر بر كروه اوزرینه كه یصه مدق آنلر ایچون كونشدن طرفه هیچ بر پرده * ف شاید اول قوم یبانی بر قوم اولهلركه اولر یاپیق وسقفلر دوزمك عادتلری دكل ایدی (كذلك وقد أحطنا بما لديه خبرا) ت شویله ایدی شو قصه و البته قوشاتدق اولشیءكه آنك یاننده وار ایدی بیلمك یوزندن * ف تواریخ صاحبلرینك شاید بو یرده بر بشقه سوزیلرا اولور سه ده اما حقیقتنده شو قدردر كه اشبوره ده ذكر بیوردی (ثم أتبع سببا) ت صكره بر آخر سببك ارقه سنه اولدی (حتى إذا بلغ بين السدين وجد من دونهما قوما لا يكادون يفقهون قولا) ت اولوقته دكین كه ایرشدی ایكی سدك اراسنه بولدی ایكی سدك بو طرفنده بر كروهی كه یقین دكلار فهم ایتمكه بر سوزی * ف یعنی آنلرك دلی بر قومك دلیله موافق كلمز ایدی و ایكی طاغ ایكی پرده ایدی آنلرك ما بینی ایله یأجوج و مأجوجك ما بینی كنده

كه اشبو طاغلر بر ملكدن بر آخر ملكه چقمغه مانع ایدی و بو طاغلر اوزرینه چقمغه یول یوغیدی مكر اراالرنده بر آچق شعبه وار ایدی كه اندن یأجوج و مأجوج كاوب آنلرك آدملرینی هلاك ایدوب مالارینی آلوب یغما ایدوب كیدرلر ایدی (قالوا یا ذا القرنین ان یأجوج و مأجوج مفسدون فی الارض فهل نجعل لك خرجا علی أن تجعل بیننا و بینهم سدا) ت دیدیلر ای ذا القرنین یأجوج و مأجوج فساد ایدیجیدر یرده پس یصه یه لم سنكیچون بر خراجی اشبو شرط اوزرینه كه قیله سن بزم ارامز ایله آنلرك اراسنده بر سدی * ف یعنی وقتا كه اشبو قوم ذو القرنینی صاحب شكوه و قدرت كورد كده بیلدیلر كه اكر همت ایتسه یأجوج و مأجوجك كله جك یولنی سد ایتمكه قادر اولور آ كابناء تدبیر ایتدیلر كه بر مقدار مال جمع ایدوب اكا ویره لم كه اشبو امره صرف ایده و یأجوج و مأجوج عرب لسانتده بر قومك آدیدر و آنلر ایكی جدك اولادلریدر بریسنك آدی یأجوج ایدی و بریسنك مأجوج و بللو دكادركه آنلرك آدی كند و مملكتنده نه ایدی و مملكتلری تركلرك مملكتنك حدودینه یاپشقدر اول قومده تركلرك قرنداشلریدرلر (قال ما مكنی فیه ربی خیر فاعینونی بقوة أجعل بینكم و بینهم ردما) ت دیدی اول شی كه قدرت ویردی بكا انده بنم ربم زیاده كوزلدر پس یاردم ایدك بكا قول قوتیله بن قیله یم سزك اراكزله آنلرك اراسنده بر محكم سدی * ف یعنی مال بنم یانمده چوقدر لیكن سز بكا الكزله و آیاغكزله یاردم ایدك مال لازم دكل (آتونی زبر الحدید حتی اذا ساوی بین الصدفین قال انفخوا حتی اذا جعله نارا قال آتونی أفرغ علیه قطرا) ت كتوركز بكا تمور پارچه لرینی اوقدر كه برابر یصه دی ایكی طاغك اراسنی دیدی اوفورككز اودی حتی اول تموری اوت قلدقده دیدی كتوركز بكا اریمش باقرتادوكم شو قیزمش تمورك اوزرینه * ف اولا تموردن اولان یولك تخته لری یایدیلر و برینی آخرك اوزرینه قویوب ایكی طاغ برابری بر متین دیوار یاپدیلر پس اریمش باقری اول دیوار اوزرینه دوكدیلر و اریمش باقر دیوارك دلیكاری ارالرین طولدردی طوكوب تمور تخته لر و اریمش باقر قاریشوب بر طاف دیوار كبی اولدی پیغمبرمز علیه السلامك حضورنده برشخص سویلدیكه بن اوسدی واردم و كوردم رسول الله بیوردیلر كه اول دیوارك شكلنی بیان ایت اول كیمسه دیدیكه درت كوشه لی فوطه كبیدر بیوردیلر كه طوغرو سویلدك شو تمور تخته لر قره درلر انك ارالرنده اولان دلیكارده باقردن اولان خطلر صاریدر (فما

اسطاعوا ان یظهروه و ما استطاعوا له نقبا) ت پس قادر اولمدیلر یأجوج و مأجوج كه چیقه لر اشبو سدك اوزرینه و قادر اولمدیلر بو سدی دلمكه * ف شو قومده ذو القرنین كبی صاحب عزم و حكومت پادشاه اشبو ایش اوزره قایم اولدی و سد یاپق آز آدمدن ممكن دكل ایدی (قال هذا رحمة من ربی فاذا جاء وعد ربی جعله دكاء و كان وعد ربی حقا) ت دیدی اشبو صنعت بر رحمتدر بنم ربم جانبندن پس چقانكه كاور بنم ربمك وعده سی (یعنی یقین اولور قیامت كونی) قیلر اول سدی یر ایله برابر و بنم ربمك وعده سی طوغریدر * ف پیغمبرمز علیه السلامك زمانتده شو سده رو بیه قدری یعنی الك آیه سی مقداری دلیك دوشمش و عیسی علیه السلامك زمانتده آنلرك خروجی موعوددر دنیانك تمامنی غوغا ایله عاجز قیلرلر و كولك جانبنه اوق آتوب اوقلری قانه بولشمش كیرودونه جك آخرده عیسی علیه السلامك دعاسیله هپسی هلاك اوله جقدر * معلوم اوله كه بو سد اول قدر محكم ایكن ذو القرنین منتظر ایدیكه آخرده فنایه كیده جك بوستان صاحبی بوستانته مغرور اولوب برباد اولدی (و تركنا بعضهم یومئذ یموج فی بعض و نفخ فی الصور فجمعناهم جمعا) ت و ترك ایدرز انلرك بعضنی اول كونده قارشوزلر بربرینه و اوفوریلور صوره پس جمع ایدرز آنلری * ف الله سبحانه نك اشبو وعده سی قیامت كونتده وقوع بوله جق (و عرضنا جهنم یومئذ للكافرین عرضا الذین كانت اعینهم فی غطاء عن ذكری و كانوا لا یستطیعون سمعا) ت و یوز یوزه كتورز جهنمی اول كونده كافرلر اوكنه شویله كافرلر كه آنلرك كوزلری پرده ده ایدی بنی ذكر ایتمكدن و قادر دكلر ایدی سوزی ایشتمكه (یعنی عنادلرینك شدتندن) * ف یعنی آنلرده عقل و بصیرت كوزلری یوغیدیكی الله سبحانه نك قدرتنی كوروب ایمان كتوره لر و كندو عنادلرندن نصیحت ایدنلرك نصیحتنی دكلمدیلر كه علمی بیلسونلر (أفحسب الذین كفروا أن یتخذوا عبادی من دونی أولیاء انا اعتدنا جهنم للكافرین نزلا) ت ایا ظن ایدرلرمی كافر اولان كیمسه لر كه بنم قوللرم بندن غیری معبود اتخاذ ایده لر و بن انلره عذاب ایلم تحقیق بز حاضرلدق جهنمی كافرلر ایچون مهمان نزوانه حاضرلنان یركبی (قل هل ننبئكم بالاخسرین اعمالا) ت دیكل خبرویره یممی سزه اول كیمسه لر یكه آدملرك زیاده زیانكارلریدر (الذین ضل سعیهم فی الحیاة الدنیا و هم یحسبون انهم یحسنون صنعا) ت اشبو جماعت اول

كمسنه‌لردركه ضايع اولدى آنلرڭ عمللرى دنياديرلكنده آنڭ محبتنده وآنلر كمان ايدرلركه آنلر كوزل ايدرلر عمللرينى * ف يعنى هرنه قدرسعى ايتديلر وايشلديلر دنيا جمع ايتمك ايچون آخرتلرينى خراب قيلديلر (أولئك الذين كفروا بآيات ربهم ولقائه فحبطت أعمالهم فلا نقيم لهم يوم القيامة وزنا) ت اشبو جماعت اول كمسنه‌لردركه كافر اولديلر كندو ربلرينڭ نشانه‌لرينه وآڭا اوغرامغه پس باطل اولدى آنلرڭ ايشلرى پس قايم قيلمزز آنلر ايچون قيامت كوننده ترازو (يعنى اشبو كنايه درخورلقدن وقدرسزلكدن) * ف وقتا كه آخرتى انكار ايتديلر اشبو اجلدن آخرت ايچون هيچ برعمل ايتديلر پس انجق معصيتلرى قالدى ايمدى ميزانڭ برپله‌سى وكوزى وزن اولنمز (ذلك جزاؤهم جهنم بما كفروا واتخذوا آياتى ورسلى هزوا) ت حال شودركه آنلرڭ جزالرى جهنمدر اول سببله كه كافر اولديلر وطوتديلر بنم نشانه‌لريمى وپيغمبرلريمى مسخره‌لغه (ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات كانت لهم جنات الفردوس نزلا) ت البته اول كمسنه‌لركه ايمان كتورديلر وايشلديلر كوزل اولان ايشلرى آنلر ايچون فردوس باغچه‌لرى پيشكش اولور (خالدين فيها لا يبغون عنها حولا) ت ابدى اولورلر آنده طلب ايتمزلر فردوس باغچه‌سندن كيرودونمكى (قل لو كان البحر مدادا لكلمات ربى لنفد البحر قبل ان تنفد كلمات ربى ولو جئنا بمثله مددا) ت ديكل اكر اولسه دكزلر مركب بنم ربمڭ سوزلرينى يازمغيچون توكنوردكزلرڭ صويى بنم ربمڭ سوزلرى توكنمزدن اول واكر دكزلر كبى بردخى كتورسيدك مددطريقيله (قل انما انا بشر مثلكم يوحى الى انما الهكم اله واحد فمن كان يرجو لقاء ربه فليعمل عملا صالحا ولا يشرك بعبادة ربه احدا) ت ديكل انجق بن دخى آدمم سزلڭ كبى كوندريلور بنم جانبمه سزلڭ معبوديكز بر اولان معبوددر پس هركمسنه اميد ايتسه ربسنه اوغرامغه لازمدركه ايشليه كوزل اولان ايشى وشريك قوشميه كندو ربسنه عبادت ايتمكده هيچ بركمسنه‌يى

سورة مريم مكية وهى ثمان وتسعون آية

مريم سوره‌سى مكه‌ده نازل اولمش واشبو سوره طقسان سكز آيتدر

بسم الله الرحمن الرحيم

باغشليجى اسركيجى اولان اللهڭ آديله اوقودم

(كهيعص) ت الله بيلور بوندن مرادينى (ذكر رحمت ربك عبده زكريا) ت شودر سنڭ ربڭ اسركمسنڭ بيانى كندو قولى زكريا اوزرينه (اذ نادى ربه نداء خفيا) ت اولوقتكه چاغردى كندوربسنى كيزلو اولان چاغرمغله * ف يعنى قلبنده دعا ايتدى يا خود انساندن خالى اولان مكانده دعا ايتدى زيراكه اختيارلق حالنده اوغول طلب ايلدى اكر قبول اولنمز ايسه آدملر آكا كولرلرايدى (قال رب انى وهن العظم منى واشتعل الرأس شيبا ولم اكن بدعائك رب شقيا) ت ديدى اى بنم ربم تحقيق ضعيف اولدى بنم كمكلرم بنم بدنمدن اودكبى شعله اوردى بنم باشم توبى اغارمقيله زندن وبن محروم اولمدم سكا دعا ايتمكده اى بنم ربم * ف يعنى قوجه‌لق كلوب باشمڭ توبى اغارمشيدى (وانى خفت الموالى من ورائى وكانت امرأتى عاقرا فهب لى من لدنك وليا) ت والبته بن قورقرم كندو اقربالرمدن بندنصكره حالبوكه بنم قارم طوغورمز قصر اولدى پس باغشله بكا كندو جانبكدن بروارث * ف يعنى عمزاده‌لرى واقربالرى دينى خراب ايتملڭ قورقوسندن اشبو دعايى ايتمش (يرثنى ويرث من آل يعقوب واجعله رب رضيا) ت كه ارث آله بندن وميراث طوته يعقوب اولادندن وبصه آنى اى بنم ربم پسنديده اولان كمسنه * ف الله سبحانه يحيايى زكريانڭ قائمقامى وسائر پيغمبرلره خليفه ايتدى ليكن زكريايه حياتنده قائمقام اولدى كه يحيى كندولرندنصكره يه قالمبوب آخرته كيتدى (يا زكريا انا نبشرك بغلام اسمه يحيى لم نجعل له من قبل سميا) ت (ديدك) اى زكريا البته بزلر سويندير زسنى برغلامله كه آنڭ آدى يحيادر ايتمدق آندن اول بو اسمله آدلنمش هيچ بركمسنه (قال رب انى يكون لى غلام وكانت امرأتى عاقرا وقد بلغت من الكبر عتيا) ت ديدى اى بنم ربم نجه پيدا اولور بنم ايچون چوجق كه بنم خاتونم طوغورمز وبن دخى ايرشدم اختيارلقدن زياده ضعيفلكه * ف نادر اولان امرى طلب ايتديكى وقتده يعنى ولدى طلب ايتديكى وقتده عجبلنمدى وقتا كه ايشتديكه ولد اوله جقدر اولوقتده تعجب ايتدى (قال كذلك قال ربك هو على هين وقد خلقتك من قبل ولم تك شيئا) ت ديدى وعده بويله‌جه‌در ديدى سنڭ ربڭ اشبو ايش بنم الده قولايدركه يراتدمى سنى بوندن اول وحالبوكه

سن اولوقده هيچ برشى * ف اشبو كلامى فرشته ديدى (قال رب اجعل لى آية قال آيتك

الا تكلم الناس ثلاث ليال سويا) ت ديدى اى بنم ربم معين قيل بكا بر نشانه ديدى سنك

نشانهك اولدركه سويلشمكه قادر اولمزسن آدملر ايله اوچ كون اوچ كيجه مزاجك طوغرو

ايكن (فخرج على قومه من المحراب فاوحى اليهم ان سبحوا بكرة وعشيا) ت پس طشره

چيقدى كندو قومى اوزرينه عبادت محرابندن پس اشارت ايتدى آنلرك جانبنه كه تسبيح ايدك

صباح وقتنده و اخشام وقتنده * ف دلى ايله ناسله سويلشمكه قادر اولمدى شو نشان اولديكه

ولدى اعطا ايتدكك وقتى ايرشمش (يا يحيى خذ الكتاب بقوة وآتيناه الحكم صبيا) ت

(حاصلى وقتا كه يحيى طوغدى وايكى ياشنه ايريشدى ديدك) اى يحيى طوت كتابك حكملرينى

جد وجهد ايله وويردك آكا حكمتى وفهمى چوجقلق حالنده * ف يعنى بابالرينك بدلنده

توريتك حكمنى خلقه تعليم ايتمكه تمام اولان قوتيله اقدام ايتديلر زيرا كه بابالرى ضعيف

اولشدى يحيى كنديسى جوان ايدى (وحنانا من لدنا وزكاة وكان تقيا) ت وويردك

آكا شفقتى كندو يانمزدن ونفسك پاكلكنى والله دن صاقنجى ايدى * ف بر چوجق يحيى

عليه السلامه سويلديكه كل اوينه لم بيورديكه بزلر اويونبازلق ايچون خلق اولنمدق (وبرا

بوالديه ولم يكن جبارا عصيا) ت احسان ايديجيدى باباسنه وآناسنه ودكل ايدى يون

چكيجى كناه ايشلى * ف يعنى آرزو وطلب ايله چوجقلر يون چكيجى وكناه ايشلى اولورلر

اما يحيى اويله دكل ايدى (وسلام عليه يوم ولد ويوم يموت ويوم يبعث حيا) ت وسلام اولسون

آنك اوزرينه طوغديغى كونده واولديكى كونده وقبردن قالقديغى كونده ديرى اولەرق

* ف اكر الله سبحانه برقولى اوزرينه سلام ايتسه معناسى شودركه اول قول اوزرينه اصلا

مؤاخذه يوقدر (واذكر فى الكتاب مريم اذ انتبذت من اهلها مكانا شرقيا) وذكر ايت

(يا محمد) قرآنده مريمك قصه سنى چونكه آيرلدى كندو اهلندن كونش طوغان جانبدن

بر محله * ف يعنى كندو اهلندن ايرلدى حيضدن ييقانمغك ايچون اشبو حيض آنك اول

حيضى ايدى اولوقتده اون اوچ ياشنده ويا اون بش ياشنده ايدى بر ايراق اولان مكانه

چيقديلر اوتانمق سببيله وشو مكان كونش طوغان جانبده ايدى اشبو جهتدن نصارى مشرق

طرفنى قبله ايدنديلر (فاتخذت من دونهم حجابا فارسلنا اليها روحنا فتمثل لها بشرا سويا) ت

پس طوتدى آنلردن طرفه بر پرده پس كوندردك بزلر آنك جانبنه كندو روحمزى

(يعنى جبرائيل) پس جبرائيل عليه السلام حضرت مريمه اعضاسى تمام آدم صورتنه تمثل

ايتدى * ف يعنى كوزل صورت جوان يده (قالت انى اعوذ بالرحمن منك ان كنت

تقيا) ت ديدى مريم البته بن صغنورم الله سبحانه يه سندن اكرسن متقى ايسەك (قال

انما انا رسول ربك لاهب لك غلاما زكيا) ت ديدى جبرائيل بن سنك ربكك رسوليم تا باغشليم

سكا بر پاك چوجق (قالت انى يكون لى غلام ولم يمسسنى بشر ولم اك بغيا) ت ديدى مريم

نيجه اولور بنم ايچون چوجق ال ايرشدرمدى بكا هيچ بر آدمى وهركز اولمدم زنا ايديجى

(قال كذلك قال ربك هو على هين ولنجعله آية للناس ورحمة منا وكان امرا مقضيا) ت

ديدى وعد بويلجه در ديدى سنك ربك اشبو ايش بنم اوزريمه قولايدر شويلەدر وديلرم كه

قيلم اول چوجغى بر نشانه آدملر ايچون واسركەكلك بزم جانبمزدن واشبو قضيه ثابت

ومقرر قلنمش بر ايش اولدى * ف مردملر ايچون بر نشانه يعنى بابا سز چوجق وجوده

كلمسى محض الله سبحانه نك قدرتندندر (فحملته فانتبذت به مكانا قصيا) ت پس قارننده

طوتدى شو چوجغى پس اهلندن بر جانبه كيتدى شو چوجق سببيله آدمدن ايراق اولان

بر محله يعنى طوغديغى وقتده (فاجاءها المخاض الى جذع النخلة قالت يا ليتنى مت قبل هذا

وكنت نسيا منسيا) ت پس كتوردى آنى طوغورمق آغريسى خرما آغاجنك بدنى جانبنه

مريم ديدى اى نه اوليدى كه بن اوليدم بوندن اول وجه واولايدم خاطردن كيتمش واونودلمش

(فناداها من تحتها الا تحزنى قد جعل ربك تحتك سريا) ت پس چاغردى مريمى

(چوجق ويا جبرائيل) اشغى جانبندن كه غم يمه كه قيلدى سنك ربك سنك آلتكده بر كوچك

ايرمق * ف يعنى اشبو آوازى فرشته ايتدى وچاغردى واوحالده يردن بو ييه كار طورور

ايتدى (وهزى اليك بجذع النخلة تساقط عليك رطبا جنيا) ت وتپرت كندو جانبكه خرما

اغجنى تا كه دوشه سنك اوزرينه تازه خرما (فكلى واشربى وقرى عينا فاما ترين من

البشر احدا فقولى انى نذرت للرحمن صوما فلن اكلم اليوم انسيا) ت پس يى اشبو

خرمادن وايچ اول صودن وكوزلك ايدين اولسون پس اكر كورسك انساندن بر كمسنەيى

ديكل بن الله ايچون اوروج نذر ايتدم پس سويلشمم بو كون هيچ بر آدمى ايله * ف

آنلرك مذهبنده سويلكدن اوروج طوتمغه نذر ايتمك جائز ايدى بزم مذهبمزده جائز دكل

(فأتت به قومها تحمله قالوا يا مريم لقد جئت شيئاً فريّا) ت پس حضرت مريم عيسايي بو كتوروب كتوردی كندو قومنك او كنه ديديلر ای مريم كتوردك چركين اولان شيئ (يا أخت هرون ما كان أبوك امرأ سوء وما كانت أمك بغيّا) ت ای هرونك همشيره‌سی سنك بابالك كوتو آدم دكل ايدی و انالك زانيه ايديجی دكل ايدی * ف ای هارونك قزقرنداشی يعنی آنك جدينك آدی هرون ايدی پس آنك قومنك آدی دخی هرون اولدی نيجه كه عاد و ثمود جدلرينك اسميله تسميه اولندقلری كبی و مريم هرونك اولادندن ايدی (فأشارت اليه قالوا كيف نكلم من كان فی المهد صبيّا) ت پس اشارت ايتدی مريم كندو چوجغی جانبنه ديديلر نيجه سويلشه‌لم اول بر كمسنه ايله كه بشكده چوجقدر (قال انی عبد الله آتانی الكتاب وجعلنی نبيّا) ت ديدی عيسی تحقيق بن اللهك قوليم ويردی بكا كتابی وقيلدی بنی پيغمبر (وجعلنی مباركاً أين ما كنت وأوصانی بالصلاة والزكاة ما دمت حيّا) ت وقيلدی بنی بركت صاحبی هر يرده اولسم و بيوردی بكا نماز قيلمغه و زكات ويرمكله ديری اولديغم مدتجه (وبراً بوالدتی ولم يجعلنی جباراً شقيّا) ت و ايصه‌دی بنی احسان ايديجی انامه وقيلمدی بنی بيون چكيجی بدبخت‌لو (والسلام علی يوم ولدت ويوم أموت ويوم أبعث حيّا) ت وسلامتلك بنم اوزريمه در طوغديغم كونده و اولديكم كونده و اول كونده كه بعث اولنورم (ذلك عيسی ابن مريم قول الحق الذی فيه يمترون) ت اشبو در مريم اوغلی عيسانك قصه‌سی اراده ايدرم طوغرو سوزی كه انده اختلاف ايدرلر (ما كان لله أن يتخذ من ولد سبحانه اذا قضی أمراً فانما يقول له كن فيكون) ت لايق دكلدر اللهه ايچونكه طوته هيچ بر ولدی پاكدر الله ايچوندر نقصاندن اراده ايتسه بر شيئی انجق اكا اول دير عقبنده اولنی اولور (وان الله ربی وربكم فاعبدوه هذا صراط مستقيم) ت (وديدی عيسی) تحقيق الله بنم ربمدر وسزلرك ربكزدر پس عبادت ايدك آكا بودر طوغرو اولان يول (فاختلف الأحزاب من بينهم فويل للذين كفروا من مشهد يوم عظيم) ت پس اختلاف ايتديلر كروهلر كندولر آرالرنده پس واي اولسون اول كمسنه‌لره ايچونكه

كافر اولديلر قيامت كوننه حاضر اولمقدن (أسمع بهم وأبصر يوم يأتوننا لكن الظالمون اليوم فی ضلال مبين) ت نه قدر ايشيديجی اولورلر و نه قدر كوريجی اولورلر (يعنی عجب ايشيدرلر و عجب كورورلر بزم وعيدلرمزی مشاهده ايدوب يقين ايدرلر لكن نفع ويرمز) او كونكه كاورلر بزم اوكمزه ليكن اشبو ظالملر بو كون ظاهر اولان آزغينلقده درلر (وأنذرهم يوم الحسرة اذ قضی الأمر وهم فی غفلة وهم لا يؤمنون) ت وقورقت آنلری پشيمانلق كوننده وقتا كه ايشلر تمام اولور و آنلر غفلتده درلر و آنلر ايمان كتورمزلر * ف اول زمان كه حشر كونی مسلمانلر دوزخدن چقوب جنته داخل اولورلر و كافرلر ايسه منتظر اولوب قالورلر صكره اولومی بر قيون شكلنده كتوروب جنتله جهنمك آراسنده بوغزلرلر و ينادا ايدرلر كه جنتلك جنتده و جهنملك جهنمده دوام و ابديلك اوزره اولورسز دراشبو كوندر كه كافرلر جهنمدن چيقمقدن نوميدسز اولورلر (انا نحن نرث الأرض ومن عليها والينا يرجعون) ت البته بزلر وارث اولورز يره و اول كمسنه‌لره كه يرك يوزنده واردر و بزم جانبمزه كيرو دوندريلورلر (واذكر فی الكتاب ابراهيم انه كان صديقاً نبيّا) ت و ذكر ايت قرآنده ابراهيم عليه السلامك خبرن تحقيق اول طوغرو ايشلو پيغمبر ايدی (اذ قال لأبيه يا أبت لم تعبد ما لا يسمع ولا يبصر ولا يغنی عنك شيئاً) ت ذكر ايت اول وقتی كه ديدی كندو باباسنه ای بنم بابام نيچون عبادت ايدرسن اول شيئه كه ايشتمز و كورمز و دفع ايده‌مز سندن هيچ بر شيئ (يا أبت انی قد جاءنی من العلم ما لم يأتك فاتبعنی أهدك صراطاً سويّا) ت ای بنم بابام تحقيق علمدن بكا اول شی كلدی كه سكا كلمدی پس تابع اول بكا تا دلالت ايده‌يم سنی طوغرو اولان يوله (يا أبت لا تعبد الشيطان ان الشيطان كان للرحمن عصيّا) ت ای بنم بابام عبادت ايتمه شيطانه تحقيق شيطان الله ايچون بيوررلدی قبول ايتمز (يا أبت انی أخاف أن يمسك عذاب من الرحمن فتكون للشيطان وليّا) ت ای بنم بابام بن قورقرم كه طوته سنی بر عذاب الله جانبندن پس اولورسك شيطانه ارقداش * ف يعنی كفرلك و بالندن بر آفت كه وسن دخی شيطاندن مدد طلب ايتمكه باشلايه‌سن يعنی بتلردن مدد طلب ايده‌سن و آدملرك چوغی اشبو وقتده شرك ايدرلر (قال أراغب أنت

عن آلهتی یا ابراهیم لئن لم تنته لأرجمنك واهجرنی ملیا) ت دیدی ایا یوزمی چویررسن بنم
معبودلرمدن ای ابراهیم اکر کیرو دونمزسك البته طاش ایله اوریرم سنی و ترك ایت بنم
صحبتمی بر چوق زمان (قال سلام علیك سأستغفر لك ربی انه کان بی حفیا) ت دیدی
سلامت اولسون سنك اوزریکه اولسون یارلغه‌مق طلب ایدرم سنك ایچون ربمدن تحقیق ربم بنم
اوزریمه محبت ایدیجیدر * ف ابراهیم علیه السلام باباسنه ویلدیکه سلام علیك یعنی
سلامت اولسون سنك اوزریکه اولسون اشبو سلام رخصت سلامیدر معلوم اولدیکه اکر بابا
و انا دین امرنده اوغلیله خوشلشمزسه آنی کندو اولرندن چیقاررلر ایسه اول اوغل طاتلو دل
ایله یومشق سوز دیوب آنلردن ایراق اولسه اول اوغل عاق دکلدر و هرچند حضرت ابراهیم
علیه السلام باباسنه مغفرت طلب ایتمکه وعده ویردیسه ده الله سبحانه نك رضاسی بولنمدیغندن
آنلردن واز کلوب ترك ایتدی (واعتزلکم وما تدعون من دون الله وادعوا ربی عسی
الا اکون بدعاء ربی شقیا) ت و آیریلوب براقورم سزی و اول شیئی که عبادت ایدرسکز آکا
اللهدن غیری و عبادت ایدرم کندو ربمه اوله که اولمیم کندو ربمه عبادت ایتمکده یاپسز
(فلما اعتزلهم وما یعبدون من دون الله وهبنا له اسحق ویعقوب وکلا جعلنا نبیا) ت پس
چانکه آیرلدی آنلردن و اول شیدنکه عبادت ایدرلر ایدی آکا اللهدن غیری باغشلادق آکا
اسحق و یعقوبی هر برسنی قیلدق پیغمبر * ف یعنی الله سبحانه نك یولنده هجرت ایدوب
باباو انا و اقرباسندن ایراق اولدی الله سبحانه آکا آنلردن کوزل و اولو اقربالر عنایت ایتدی
انسیت ایچون اشبو راده اسمعیل علیه السلامی ذکر ایتمدی زیراکه بوراده ابراهیم ایله
یوغیدی (ووهبنا لهم من رحمتنا وجعلنا لهم لسان صدق علیا) ت و باغشلادق آنلرك
هر برسنه برقاج شیلر کندو اسرکه‌مزدن و قیلدق آنلر ایچون کوزل اولان ذکر ایتمکلك
زیاده یوکلك ایله * ف یعنی آدملر همیشه آنلره کوزل ثنا ایدرلر و آنلر اوزره رحمت
دیرلر (واذکر فی الکتاب موسی انه کان مخلصا وکان رسولا نبیا) ت وذکر ایت کتابده
موسی علیه السلامی که تحقیق خالص قلنمش پیغمبر و نبی ایدی * ف اول کمسنه‌لرکه
الله سبحانه‌دن وحی اولنسه آنلره نبی دیرلر و آنلردن اول کمسنه که آنك ایچون مخصوص
برامت اوله و یا انك ایچون برکتاب اوله آکا رسول دیرلر (وناداه من جانب الطور
الایمن وقربناه نجیا) ت وچاغردق آنی طور طاغنك صاغ جانبندن و تعیین قیلدق آنی
کندیمزه سرلشمك یوزندن * ف یعنی آنکله الله سبحانه ملك واسطه اولمقسزین

سویلشدی (ووهبنا له من رحمتنا اخاه هرون نبیا) ت و باغشلادق آکا کندو
اسرکه‌مزدن کندو قرنداشی هرونی پیغمبر اولدیغی حالده * یعنی موسی علیه السلامه
قرنداشی هرون یاردم ایدیجی و مددکار اولدی (واذکر فی الکتاب اسمعیل انه کان صادق
الوعد وکان رسولا نبیا) ت وذکر ایت کتابده اسمعیل علیه السلامی تحقیق طوغری وعده‌لی
و کوندرلمش پیغمبر ایدی * ف اسمعیل علیه السلام بر کمسنه‌یه وعده ایتمشدیکه بن
کلنجه‌یه دکین بوراده اکلنورم و بوراده طورورم اتفاقا اشبو کمسنه بر سنه‌یه قدر کلمدی
حضرت اسمعیل علیه السلام اوراده بکلیوب طوردیلر (وکان یأمر اهله بالصلوة
والزکوة وکان عند ربه مرضیا) ت وامر ایدیجی ایدی کندو اهلنه نماز ایله و کندو
ربسنك یاننده بکنلمش ایدی (واذکر فی الکتاب ادریس انه کان صدیقا نبیا ورفعناه
مکانا علیا) ت وذکر ایت کتابده ادریس علیه السلامی تحقیق طوغری و ایشلو اولان
بر پیغمبر ایدی قالدردق آنی بر یوکسك محله (یعنی کوکه) * ف یازمشلرکه حضرت
ادریس علیه السلام حضرت نوح علیه السلامدن اول کلمش نجوم حسابی و یازی یازمق
و لباس دیکمك آدملر اراسنده آندن شیوع بولمش ملك الموت ایله آشنالق ایتمشلر برکره امتحان
و صنامق ایچون کندو روحنی ملك الموت الریله قبض ایتدردی و ینه کیرو جسمنه
اعاده اولندی و جهنمه کیرمك طلب ایتدی حکم اولندیکه جنته کیره پس ادریس جنتده
الله سبحانه حکمیله قوندی اوتوردی پیغمبرمز علیه السلام ایله معراج کیجه‌سنده کوکده
ملاقات ایتدیلر و بعضلر دیدیلرکه ادریس حضرت الیاسك لقبیدر ادریس بنی اسرائیلده
پیغمبر اولدیلر ایدی حضرت خضر علیه السلام کبی دیریدرلر (اولئك الذین انعم الله علیهم
من النبیین من ذریة آدم وممن حملنا مع نوح ومن ذریة ابراهیم واسرائیل وممن هدینا
واجتبینا اذا تتلی علیهم آیات الرحمن خروا سجدا وبکیا) ت اشبو جماعت اول کمسنه‌لر
درکه انعام ایتدی الله آنلر اوزرینه پیغمبرلر زمره‌سندن آدمك اولادندن و ینه اول
کمسنه‌لرك نسلندنکه کتوردك نوح علیه السلام ایله برابر قایغه و ابراهیمك و یعقوبك
اولادندن و ینه اول کمسنه‌لرك جمله‌سندنکه طوغری یول کوستردك آنلره
و اختیار ایتدك آنلری وقتا که اوقنور آنلر اوزرینه اللهك آیتلری دوشرلر ایدی سجده
ایدرك و اغلایه‌رق (فخلف من بعدهم خلف اضاعوا الصلوة واتبعوا الشهوات فسوف

(سجده)

يلقون غيا) ت پس بونلردن صكره يرلرينه برقاچ اويغونسز قائمه مقاملر كلوب ضائع
ايتديلر نمازي وتابع اولديلر نفسلك آرزوسنه پس بولورلر ازغينلغك جزاسني (الا من تاب
وآمن وعمل صالحا فاولئك يدخلون الجنة ولا يظلمون شيئا) ت ليكن اول كسنه كه توبه ايتدي
وايمان كتوردي وايشلدي كوزل اولان ايشي اشبو كروهلر جنته كيررلر واصلا ظلم
اولنمزلر هيچ برشيده (جنات عدن التي وعد الرحمن عباده بالغيب انه كان وعده مأتيا) ت
داخل اولورلر دائم اولاق جنتلر ينه كه وعده ويرويدر الله كندو قوللرينه آندن غائب
اولدقلري حالده البته الله وعده سي كلجيدر (لا يسمعون فيها لغوا الا سلاما ولهم
رزقهم فيها بكرة وعشيا) ت ايشتمزلر اول جنتلرده هيچ عبث اولان سوزلكن سلام ايشيدرلر
وآنلرك رزقلري جنتلرده صباح وقتنده واخشام وقتنده اولور * ف يعني عبث وفائده سز
سوزي يعني اوزون اوزادي وچوق سويلكي ايشتمزلر سلام عليك آوازيني اوزون
ويوكسك آوازايله ديكارلر (تلك الجنة التي نورث من عبادنا من كان تقيا) ت بو اول
جنتدر كه اني احسان ايدرز كندو قوللرمزدن متقي اولنلره * ف اول جنت كه اني
حضرت آدم عليه السلامه ارث بيورمشيدي (وما نتنزل الا بأمر ربك له ما بين أيدينا
وما خلفنا وما بين ذلك وما كان ربك نسيا) ت (وملائكه لر ديديلر) آشغي اينمزز بزلر
مكر سنك ربكك حكميله انكچوندر اول شيئ بيانك كه بزم اوكمزده در (يعني قيامت كوني)
واول شيئ بيانك كه بزم آرقه مزده در (يعني يري وكوكي خلق ايتمك ابتداسندن)
واول شيك عليكه بونلرك آراسنده در ودكل سنك ربك اونوديجي * ف بر وقتده جبرائيل
كلوب كيتدي وبرقاچ كون كلمدي وقتا كه كلدي پيغمبر عليه السلام بيوردي كه
هر كون نيچون كلمورسن الله سبحانه جبرائيل عليه السلامه تعليم بيوردي كه جوابنده
اشبو اسلوب اوزره جواب ويره كه الله سبحانه نك كلامي در جبرائيلك دليله ته كيم بزلره
اياك نعبد واياك نستعين آيتلريني تعليم ايتدي له ما بين ايدينا وما خلفنا يعني بزم اوكمزده در
وآرقه مزده در يعني شو كوكاره ويره بيورمش يعني ملائكه لر كوكدن نازل اولدقلرنده
براوكارنده اولور كوكل ارقه لرنده وكيتدكاري وقتده كوكك اوكارنده وير ارقه لرنده اولور
(رب السموات والارض وما بينهما فاعبده واصطبر لعبادته هل تعلم له سميا) ت كوكك
وبرك ربيدر واول شيئك ربي كه ايكيسنك آراسنده در پس عبادت ايت اكا وصبر
ايديجي اول آنك عبادتي اوزرينه ايا بيلورميسن آكا برآدلو (يعني مثل) * ف الله

سبحانه نك اسمالري آنك صفتلريدر يعني اول صفتده بركسنه بولنورمي البته بولنمز
(ويقول الانسان أئذا ما مت لسوف أخرج حيا) ت وديرآدمي (يعني كافر اولان آدمي)
آيا وقتا كه بن اولم بردخي طشره كتوريلورميم ديري (أولا يذكر الانسان انا خلقناه من قبل
ولم يك شيئا) ت ايا خاطرينه كتورمزمي آدمي كه بز ياراتدق آني بوندن اول ودكلدي اول
هيچ برشي (فوربك لنحشرنهم والشياطين ثم لنحضرنهم حول جهنم جثيا) ت پس سنك
ربكه قسم اولسونكه فالدير زآنلري (يعني حشري منكر اولانلري) شيطانلرايله صكره
حاضر ايدرز آنلري جهنمك اطرافنده دیزلري اوزره دوشمش اوله رق * ف قورقوشدتندن
آياق اوزره طورمغه قدرتلري اولمديغندن ايا قدن دوشرلر واوطورمغه قادر اولمزلر اشبودر
دیزلري اوزرينه دوشمنك معناسي (ثم لننزعن من كل شيعة أيهم أشد على الرحمن
عتيا) ت صكره چكرز هر برامتدن اول كسنه يي كه زياده جسارت ايديجيدر الله
اوزرينه بيوردي قبول ايتمكي يوزندن (ثم لنحن أعلم بالذين هم أولى بها صليا) ت صكره
بزلر بيلورزاول كسنه لري كه آنلر زياده لايقدر جهنمه داخل اولمغه (وان منكم
الا واردها كان على ربك حتما مقضيا) ت ويوقدرسزدن هيچ بر كسنه مكر كچرلر جهنم
اوزره اشبو وعده سنك ربكك جزمي وقطعي حكمي اولدي (ثم ننجي الذين اتقوا ونذر
الظالمين فيها جثيا) ت صكره نجات ويررزاول كسنه لره كه صاقنديلر وبراقورز
ظالملري جهنمده دیزلري اوزره دوشمش اولدقلري حالده * ف جنتك يولي جهنمك اغزنك
اوزرنده وجهنم ايسه تنور شكلنده در وآغزنك كنكشلكي دنيانك تمامندن بيوكدر
بوكنارندن اوته كنارينه دك بر كپري واردر قيلدن انجه قلجدن كسكين مسلمانلر اندن
سلامتله كچرلر وكافرلر ايشلر جهنمه دوشرلر واعماللرينه كاكوب نيجه كوندن صكره
چيقارلر وبعه عاصيلردن برقاچ كسنه لر جهنمه مستحق اوله رق الله سبحانه نك رحمتيله
وپيغمبرمز عليه السلامك شفاعتيله جهنمه كيرمكسزين جنته داخل اولورلر ويا جهنمدن
چيقاريلورلر واول كسنه كه كوكل طوغريلغيله كلمه شهادت ديمشيدي وايناندي
اشبو كسنه لردخي جمله سي آخرده چيقاريلورلر وكافرلر ايسه ابدي جهنمده قاليسردرلر
صكره جهنمك آغزي آنلرا وزرينه قپانور (واذا تتلى عليهم آياتنا بينات قال الذين

كفروا للذين آمنوا أى الفريقين خير مقاما وأحسن نديا) ت وچقان اوقونسه آنلر اوزرینه بزم واضح اولان آیتلرمز دیرلر اول كمسنه‌لر كه كافر اولدیلر اول كمسنه‌لره كه ایمان كتوردیلر اشبو ایكی بولكدن قنغیسی زیاده كوزل مرتبه‌ده و زیاده ایو در مجلس یوزندن (یعنی دنیا عزتنه مغرور اولدیلر) * ف یعنی دنیانك بزنمكیله مقابله ایدرلر (وكم أهلكنا قبلهم من قرن هم أحسن أثاثا ورئيا) ت وچوق كروهلری هلاك ایتدك آنلردن اول آدملر طبقه‌سندن كه آنلر زیاده ایو ایدیلر اوجملاتی اعتبارنجه و كوزل یوز وایو قیافت اعتبارنجه (قل من كان فى الضلالة فليمدد له الرحمن مدا) ت دیكل هر كمسنه اولسه آزغینلقده زیاده ویرر آكا الله زیاده ویرمكله * ف یعنی آزغینلقده و یول یتورمكده براقور زیرا كه دنیا اصنامق یریدر ایولكك وكوتولكك جزاسین آخرتده بولورلر اشبو دنیاده ایو ایشلیلر وكوتو ایشلیلر ایولكنه وكوتولكنه شامادر یعنی مالده واولادده (حتى اذا رأوا ما يوعدون اما العذاب واما الساعة فسيعلمون من هو شر مكانا وأضعف جندا) ت اولوقتده كین كه كوررلر اول شیئی كه قورقودلدیلر یا عقوبتده ویا قیامتده پس بیلورلر قنغیسی زیاده كوتیدر مرتبه‌ده و زیاده ضعیفدر قشون اعتبارنجه * ف یعنی عسكر اعتبارنجه یعنی یاردم اعتبارنجه كه كافرلر بتلری و خاچلری كندولره یاردمجی بیلورلر ومؤمنلر ایسه الله سبحانه یی كندولره یاردمجی بیلورلر (ويزيد الله الذين اهتدوا هدى والباقيات الصالحات خير عند ربك ثوابا وخير مردا) ت زیاده ویرر الله اول كمسنه‌لره كه یول بولدیلر هدایته وابدی و كوزل اولان حسنات زیاده ایودر سنك ربكك یاننده مزدیو زندن و زیاده كوزلدر خدایه رجوع یوزندن * ف یعنی دنیانك در ونقی الله سبحانه نك یاننده ایشه یرامز ایولك ایتمكك آثاری زائل اولمز و دنیا باقی قالمز (أفرأيت الذى كفر بآياتنا وقال لأوتين مالا وولدا) ت ایا كورمدكمی اول كمسنه‌یی كه كافر اولدی بزم آیتلرمزه و دیدی البته ویریلور بكا (یعنی قیامت كرننده) مال واولاد * ف بر زنكین كافر بر توبجی مسلمانه دیدی اكرسن اسلامه منكر اولورسك سنك مزدیكی ویررم توبجی دیدی كه اكرسن اولوب تكرار دیرلسن ینه منكر اولم كافر ایسه دیدی كه اكربن موتمدنصكره بعث اولور ایسم بكا آنده مالم و اولادم اولیسر در آنده بكا اجرتكی ویررم اول سببدن اشبو آیت نازل اولدی یعنی آخرتده دولت ایماندن حاصل اوله بیقدرا كر كافرلر

دیرلرسه كه دنیاده اولان دولتلری آخرتده الاریندن طونه طوتمز (أطلع الغيب أم اتخذ عند الرحمن عهدا) ایا خبردار اولدیمی غیب اوزرینه یا خود آلدیمی اللهك یاننده‌دن بر عهدی (كلا سنكتب ما يقول ونمد له من العذاب مدا) ت اویله دكل بز یازرز اول شیئی كه دیر و زیاده ویرز آكا عذابدن زیاده ویرمكله (ونرثه ما يقول ويأتينا فردا) ت وكیرو آلورز آندنصكره اول شیئی كه دیر و كاور بزم اوكمزه یالكز اولدیغی حالده * ف ما یقول یعنی اول شیئكه دیر مالدن واولاددن و بو كافرلك ایكی اوغلی مسلمان اولدیلر (واتخذوا من دون الله آلهة ليكونوا لهم عزا) ت وطوتدیلر اللهدن غیری بر قاچ معبودلر تا اوله شومعبودلر آنلر ایچون عزته سبب (كلا سيكفرون بعبادتهم ويكونون عليهم ضدا) ت اویله دكل انكار ایدرلر كندو معبودلرینه عبادت ایتمكی و اولور معبودلر آنلر اوزرینه ضد (ألم تر أنا أرسلنا الشياطين على الكافرين تؤزهم أزا) ت ایا كورمدكمی كه بزلر كوندردك شیطانلری كافرلر اوزرینه كه سورەلر كافرلری سورمكله (فلا تعجل عليهم انما نعد لهم عدا) ت پس تیزلك ایتمه آنلرك اوزرینه بز آنلرك كونلرینی و نفسلرینی صیارز وقتی كاد كده اجرا ایدرز (يوم نحشر المتقين الى الرحمن وفدا) ت اول كونكه قالدیررز متقیلری الله جانبنه بنمش اولەرق (ونسوق المجرمين الى جهنم وردا) ت و سوررز كناه ایشلیلری جهنم جانبنه صوسمز اولدقلری حالده (لا يملكون الشفاعة الا من اتخذ عند الرحمن عهدا) ت قادر اولمزلر شفاعت ایتمكه مكر اول كمسنه كه آلدی اللهك یاننده بر عهدی (یعنی مسلمان اولوب و ثواب وعده‌سنه مستحق اولدی) * ف یعنی الله سبحانه بر كمسنه‌یه شفاعتله وعده ویرسه شو كمسنه شفاعت ایدر (وقالوا اتخذ الرحمن ولدا) ت و دیدیلر اتخاذ ایلدی الله ولدی (لقد جئتم شيئا ادا) ت (الله بیوردی آنلره) البته كتوردیكز بجركین اولان شیئی * ف یعنی اغر اولان كناهی (تكاد السموات يتفطرن منه وتنشق الأرض وتخر الجبال هدا) ت یقین اولدی كوكلر پاره پاره اولغه آنلرك قبیح سوزندن و یاریلور یر و دوشرلر طاغلر پاره پاره اولوب (ان دعوا للرحمن ولدا) ت شول

سبيدنكه اثبات ايتديلر الله ايچون ولدى (وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ اَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا) ت ولايق اولماز الله ايچون كه طوتنه ولدى (اِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ اِلَّا آتِي الرَّحْمَنِ عَبْدًا) ت يوقدر يرده وكوكلرده اولنلرك هيچ بريسى ايچون مكر كلجيدر اللهك اوكنه قول اوله رق (لَقَدْ اَحْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا) ت البته قوشاتدى آنلرى علمله وصايدى آنلرى صايمقله (وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا) ت وآنلردن هر بريسى كلجيدر اللهك اوكنه قيامت كوننده يالكز اولدقلرى حالده (اِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا) ت البته اول كمسنه لركه ايمان كتوردیلر وايشلديلر كوزل اولان ايشلرى قيلر آنلر ايچون الله اسركيجى (يعنى برى بريله دوست اولورلر) * ف يعنى الله سبحانه آنلرى اسركر ياخود الله سبحانه كندونك محبتنى آنلرك قلبلرينه اتار وياخود آنلرك محبتنى خلقك قلبلرينه قوروا تار (فَاِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَتُنْذِرَ بِهِ قَوْمًا لُدًّا) ت قولاى ايمه دق قرآنى سنك ديلكه تا سوينديره سن صاقنانلرى وقورقوده سن قرآن ايله جدالرى شدتلو اولان قومى (وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هَلْ تُحِسُّ مِنْهُمْ مِنْ اَحَدٍ اَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا) ت وچوق هلاك ايتدك آنلردن اول آدم طبقه لرينى ايا كورر ميسن هيچ بركمسنه يى آنلردن ياخود ايشيدر ميسن آنلردن بر كيزلو آوازى

(سورة طه مكية وهي مائة وخمس وثلاثون آية)

طه سوره سى مكه ده نازل اولمش واشبو سوره يوز اوتوز بش آيتدر

بسم الله الرحمن الرحيم

باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقودم

(طه) ت الله بوندن مراديني بيلور (مَا اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى) ت ايندرمدك سنك اوزريكه قرآنى تا زحمت چكه سن (اِلَّا تَذْكِرَةً لِمَنْ يَخْشَى) ت لكن ايندردك نصيحت ويرمك ايچون اول كمسنه يه كه قورقر (تَنْزِيلًا مِمَّنْ خَلَقَ الْاَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ الْعُلَى) ت اول قرآن ارضى وسمواتى خلق ايدن الله تعالى دن تنزيل اولديغى حالده (اَلرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى) ت

اول

اول رحمن جل شانه عرش اوزرينه استيلا ايلدى (لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى) ت آنكيچوندر او اشيا كه كوكلرده واردر واو اشيا كه يرده واردر واو اشيا كه اشبو ايكيسنك ارا سنده واردر واو اشيا كه يرك آلتنده واردر (وَاِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَاِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَاَخْفَى) ت واكر اشكار ايده سن سوزى پس الله بيلور كيزلو اولان سوزى وزياده كيزلو اولانى (يعنى اشكار اولانى اولى طريقله بيلور) * ف كيزلو اول كه كزلوجه سويلرلر وآندن زياده كيزلو اول كه كوكلده اوله (اَللهُ لَا اِلَهَ اِلَّا هُوَ لَهُ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنَى) ت الله تعالى دن غيرى هيچ اله يوقدر معبود بالحق انجق اودر اسماء الحسنى انكيچوندر * ف وقتا كه كافرلر رحمان اسمنى ايشتديلر ديديلر كه بريسنى معين قيلك كاهى بركمسنه يى چاغررسكز وكاهى بركمسنه يى (وَهَلْ اَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى) ت كلديمى سكا موسانك خبرى (اِذْ رَاَى نَارًا فَقَالَ لِاَهْلِهِ امْكُثُوا اِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ اَوْ اَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى) ت اول وقتده كوردى اودى پس ديدى كندو اهلنه اكلنك بورا ده كه بن اود كوردم اميد طوترم كه كتورردم سزه اول اوددن ياخود اوله كه اول آتش ياننده بر يول كوستريجى بولم * ف اشبو قصه سورهٔ اعرافده وسورهٔ طه ده وسورهٔ قصصده تمام ايله ذكر اولنمش معلوم اوله كه حضرت موسى عليه السلام اهل وعياليله وطواريله برابر مدينه دن مصر جانبنه متوجه اولوب كيجه اين صوغوقده يانده يولى يتورديلر وعيالنى دخى طوغورمق كيفسزلكى طوتدى ايراقدن آتش كبى براى ديلنق حضرت موسايه ظهور ايتدى اول ايسه آتش دكلدى الله سبحانه نك نورى ايدى وقتا كه آتش اميديله آكا يقين اولدى الله سبحانه آكا خطاب ايدوب بنم ديدى وآكا پيغمبرلك ويروب فرعون جانبنه كوندردى آنلرك عقبنجه اهل خانه لرى كندو بابالرنك او بنه عودت ايتديلر (فَلَمَّا اَتَاهَا نُودِيَ يَا مُوسَى) ت پس چقانكه كلدى اودك ياننه چاغرلدى اى موسى (اِنِّي اَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ اِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى) ت تحقيق بن سنك ربكم پس اياغكدن چيقار پاپوشلركى البته سن طوى آدلو برپاك ميداندهسن * ف اشبو ميدان موسانك كلسندن اول مبارك ويولك ايدى ياخود بو وقتده يولك ومبارك اولدى پاپوشلرنده نجس وار ايدى شو جهتدن چيقارمسيله امر اولندى بوديلر اشبو تحقيقه وارمدقلرندن پاپوشلرو جزمه لر طاهر اولسه ده آنكله نماز قيلازلر واياقلرندن چيقاررلر پيغمبرمز عليه السلام بيوردى كه سز پاپوشلرو جزمه لر ايله نماز قيلمكز

اكر پاك اولسه (وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَى) ت و بن اختيار ايتدم سنی پس قولاق قوی
اولشی جانبنه كه وحی كوندرلمش اولور (إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي)
ت تحقيق بن بر اللهم كه بو قدر هيچ معبود بندن غيری پس عبادت ايت بكا و قائم قيل نمازی بنم
ذكرم ايچون (إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَى) ت البته قيامت
كونی كلهسيدر ديلرمكه كيزلو طوته‌يم آنك وقتنی تا جزا النه هر بر كسنه اوليشينك مقابلنده كه
ايشلر * ف موسی عليه السلامه وحيك اوانده نماز ايله حكم بيوردی و بزم پيغمبرمز عليه
السلامه دخی وحيك اوانده وربك فكبر آيتيله نماز ايله حكم ايتدی و قيامت كونی كيزلو
ايتدی هيچ كسنه يه وقتنی بيلدرمدی (فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَرْدَى)
ت پس لازمدركه كيرو طوتميه سنی اندن اول كمسنه كه ايمان كتورمز قيامته و تابع
اولدی كندو نفسنك آرزوسنه اولوقتده هلاك اولورسن * ف كيرو طوتمسون سنی آندن
يعنی قيامته ايمان كتورمكدن يا نمازدن وقتا كه الله سبحانه موسی عليه السلامی كوندی اولان
كمسنه لرك صحبتندن منع ايتدی غيريلر اولی طريقيله منع اولنورلر (وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ
يَا مُوسَى) ت ونه در شو سنك صاغ الكده كی ای موسی (قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا
وَأَهُشُّ بِهَا عَلَى غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَى) ت ديدی بنم عصامدر صوكنورم آنك
اوزرينه و يپراق دوكرم آنكله كندو طوارلرمه و بنم ايچون بو عصاده دخی بشقه مطلوبلر
واردر (قَالَ أَلْقِهَا يَا مُوسَى) ت ديدی آتی ويرانی ای موسی (فَأَلْقَاهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَى)
ت پس براقدی آنی ناكهان اول عصا اسكر ديجی بر يلان اولدی (قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ
سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَى) ت ديدی آل شونی الكده قورقمه كيرو دوندررز نی اولكی شكلنه
* ف يعنی ينه عصا اولور (وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ آيَةً أُخْرَى) ت
وصوقغل الكی قولتوغكه تا كه عيبسز و علتسز روشن و براق چيقوب نيتكه بر آخر نشانه
اوله (يعنی بر آخر معجزه اوله) * ف يعنی آنك نورانی اولسی كيفسزلكدن دكل (لِنُرِيَكَ مِنْ
آيَاتِنَا الْكُبْرَى) ت ديلرمكه كوسترهلم سكا بيوك اولان نشانه لرمزك بعضنی (اذْهَبْ
إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى) ت كيت فرعون جانبنه كه اول حددن كچمشدر (قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي

صَدْرِي وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي يَفْقَهُوا قَوْلِي وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ
أَهْلِي هَارُونَ أَخِي اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي كَيْ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا وَنَذْكُرَكَ
كَثِيرًا إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا) ت ديدی ای بنم ربم آچق ايت بنم سينه می و قولای ايت
بكا بنم ايشمی و آچ عقده يی بنم دلمدن تا فهم ايده لر بنم سوزمی و كندی اهلمدن
قرنداشم هارونی بكا وزير ايله محكم قيل آنك سببيله بنم قوتمی و شريك قيل آنی بنم ايشمده
تا تسبيح ايده لم سنی چوق چوق و ذكر ايده لم سنی چوق چوق تحقيق سن بزم احوالمزی
كوريجيسن * ف اشرح لی صدری يعنی آچق ايت بنم سينه می يعنی سينه می كنكش قيل
تاكه طارغين و خويسز اولميم متحمل اولايم و چوجقلقده دلی يانوب آندن طوتغنلق
قالديغندن صاف سويلشه مز ايدی انكيچون دعا ايتدی * ف بونك كبی بيوك
پيغمبرلره خلقك چوق توجهی اولديغی سببدن بر كومكجی يه حاجت واردر تا خلقه
قولايلقله بيلديره و تعليم ايده بزم پيغمبرمزه كومكجی ابو بكر الصديق رضی الله تعالی عنه
ايدی پيغمبرلك زماننده چوق كمسنه لر آنلرك تعليميله ايمانله مشرف اولديلر (قَالَ قَدْ أُوتِيتَ
سُؤْلَكَ يَا مُوسَى) ت ديدی البته سن ويرلدك مطلوبكی ای موسی (وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً
أُخْرَى) ت بوندن مقدم سنك اوزريكه احسان ايتمش ايدك (إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَى أُمِّكَ مَا يُوحَى)
ت شو وقتده كه الهام ايتدك سنك انانك جانبنه * ف موسی عليه السلامك آناسنه الهامی
ويقوده ايتدی اشبو الهام سببندن اناسی پيغمبر اولمز (أَنِ اقْذِفِيهِ فِي التَّابُوتِ فَاقْذِفِيهِ فِي الْيَمِّ
فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِي وَعَدُوٌّ لَهُ وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي وَلِتُصْنَعَ عَلَى عَيْنِي) ت
آتی ويرانی شبو چوجغی صندوغك ايچنه پس براقغل اول صندوغی دكزه پس آتی ويرسون
انی دكز قره يه طوته آنی بنم دشمنم و آنك دشمنی و بن آندم سنك اوزريكه كندو جانبمدن
محبتی و تا دمكه بسلانه سن بنم حضورمده * ف فرعون موسی عليه السلام طوغدی
يلده بنی اسرائيلك اركك چوجقلرينی اولدررايدی وقتا كه موسی عليه السلام وجوده
كلدی انالری قورقديكه اكر فرعونك اتباعی خبردار اولسه لر آنی دخی اولدیررلر و باباسنه
و اناسنه اذيت ايدرلركه نيچون اشبو چوجغی ظاهر قيلمديكز دیو پس اويقوده اشبو حكمی
آكا تعليم ايتديلر و صندوغی دكزه آتديلر صو آنی فرعونك باغنه ايرشدردی خاتونيكه
حضرت آسيه ايدی و بنی اسرائيل قومندن ايدی اول صندوغی كوروب صودن الديردی
و موسی عليه السلامی چيقارديلر فرعون كوروب آكا مرحمتی كلدی كندو يه اوغل

ایندی وکوزلجه کوزلجه بسالدی (اذ تمشی اختک فتقول هل ادلکم علی من یکفله

فرجعناک الی امک کی تقر عینها ولا تحزن وقتلت نفسا فنجیناک من الغم وفتناک فتونا)

ت چقارکه کیتدی سنک قزقرنداشک پس دیدی دلالت ایده یمی سزی اول کسنه اوزرینه که

سلرتوچوجغی پس کتوردلک سنی کندو اناک جانبنه تاروشن اوله اناک کوزی وغم

یمیه واولدیردلک برشخصی پس نجات ویردلک سکا غمدن ومحنته برا قدق سنی صناماق ایچون

* ف اشبو قصه کمالیله قصص سوره سنده مذکوردر (فلبثت سنین فی اهل مدین ثم جئت

علی قدر یاموسی) ت پس اکلندک برقاچ یللر مدین اهلی اراسنده صکره کیلدک وکالدک

الالهک تقدیرینه موافق ای موسی (واصطنعتک لنفسی اذهب انت واخوک بآیاتی ولا

تنیا فی ذکری اذهبا الی فرعون انه طغی) ت وبصه دم سنی کندو نفسم ایچون کیت سن

وسنک قرنداشک بنم نشانه لرم ایله واوشنمکز بنی ذکر ایتمکده کیدیکز فرعونک جانبنه که اول

حددن کچمشدر (فقولا له قولا لینا لعله یتذکر او یخشی) ت پس دیکز آکا یومشق

اولان سوزی اوله که نصیحت قبول ایده یاخود قورقه (قالا ربنا اننا نخاف ان یفرط

علینا او ان یطغی) ت دیدیلر ای بزم ربمز بزلر قورقرز اندنکه تعدی ایده بزم اوزرمزه یاخود

حددن کچه (قال لا تخافا اننی معکما اسمع واری) ت دیدی قورقمیکز البته بن سزکله بیله یم

ایشیدرم وکوررم (فأتیاه فقولا انا رسولا ربک فارسل معنا بنی اسرائیل ولا تعذبهم قد

جئناک بآیة من ربک والسلام علی من اتبع الهدی) ت پس کیدلک انک اوکنه دیکز که

بزلر سنک ربکک رسوللریز کوندربنله برابر یعقوب اولادینی وعذاب ایتمه آنلره

بز کتوردک سکا برنشانه نی سنک ربکک جانبندن وسلامتلک اول کسنه اوزرینه اولسونکه

تابع اولدی هدایت یولنه (انا قد اوحی الینا ان العذاب علی من کذب وتولی) ت وحی

کوندرلدی بزم جانبمزه که عذاب اول کسنه اوزرینه درکه تکذیب ایتدی ویوز چویردی

(قال فمن ربکما یاموسی) ت (القصه اشبو پیغامی ایرشدردیلر) دیدی فرعون کیمدر

سزلک ربکز ای موسی (قال ربنا الذی اعطی کل شیء خلقه ثم هدی) ت دیدی که بزم ربمز

اول کسنه درکه ویردی هر برشیئه اکا خاص اولان صورتی صکره یول کوستردی کندو

معاشننک طلبنه * ف یعنی یکی وایچمکی ایچون عقل ویردی وچوجغه سوت امجکی

بیلدیردی اندن غیری هیچ برکسنه آنی بیلدرمکه قادر دکادر (قال فما بال القرون الاولی)

ت دیدی پس ندر اول کچن امتلرک حالی (قال علمها عند ربی فی کتاب لا یضل ربی ولا

ینسی) ت دیدی انلرک حاللرینک علمی بنم ربمک یاننده دور برکتابده که غلط ایتمز بنم ربم

واونوتمز * ف احتمال ایدرکه فرعون دهریه مذهب اوله انسانک خلق اولنمسی یازکونلرنده

اوتلرک یردن وربوب چقمسی کبیدر آنی اول برکسنه ایجاد ایتمش دکل بلکه کندو کندینه

پیدا اولمش وآخرده اولوب وچوریوب طپراق اولوردیو بیلوردی وقتا که ایشتدیکه تمام

مخلوقاتک ودوکلی موجوداتک اوزرنده بر پروردکار واردر اشبو سؤالی ایتدیکه کچن

کروهلرنیره یه کیتدیلر موسی علیه السلام جواب ویردیکه آنلرک حسابی یازلمشدر هر برکسنه

حاضر اولیسردر (الذی جعل لکم الارض مهدا وسلک لکم فیها سبلا وانزل من السماء ماء

فاخرجنا به ازواجا من نبات شتی) ت بنم ربم اول قدرت صاحبیدرکه یصه دی سزلک ایچون

یری برفرش وقیلدی سزلکچون یرده یوللری وآشغی کوندردی کوکدن صوبی پس طشره

کتوردک اول صو ایله اوتلردن مختلف اولان نوعلری (کلوا وارعوا انعامکم ان فی ذلک

لآیات لاولی النهی) ت امر ایتدک ییلک واوتلیک کندو حیوانلرکزی تحقیق اشبو

مقدمه ده نشانه لر واردر عقل صاحبلری ایچون الله سبحانه اشبو کلامی دهریه لرک کوزلرن

آچمغیچون بیوردی تا که الله سبحانه نک قدرت کامله سی وتدبیری دایملرینه باقوب اکرعقللری

وار ایسه بیلورلر (منها خلقناکم وفیها نعیدکم ومنها نخرجکم تارة اخری) ت اشبو یردن

یراتدق سزی واکا کیرودوندیرزسزی واندن طشره کتوریرز سزی بردفعه دخی (ولقد

اریناه آیاتنا کلها فکذب وابی) ت وکوستردک فرعونه نشانه لرمزک تمامنی پس بلانه

نسبت ایتدی وقبول ایتمدی (قال اجئتنا لتخرجنا من ارضنا بسحرک یاموسی) ت دیدی

ایا کلدکمی که طشره چیقاره سن بزی کندو سحرکله ای موسی (فلنأتینک بسحر مثله فاجعل

بیننا وبینک موعدا لا نخلفه نحن ولا انت مکانا سوی) ت البته کتوریرز سکا برسحری سنک

سحرلك كبی پس معين ايت بزم ارامزایله كندوارا كده بروعده كونی كه خلاف ايتميه وز شو وعده يه نه بزلرونه سن شهرك اورنه يرنده (قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزِّينَةِ وَأَنْ يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى) ت ديدی سزك وعده كونكز بزمك كونيدر وجمع اوله آدملر اول كونك قوشلغی وقتنده * ف كرك موسى عليه السلام اولسون وكرك فرعون اولسون مقصودلری قنغسی الزام ايدرسه آدملرك مجمعنده ورؤس اشهادده اسكات ايده تاكه ناسك جمله سی قنغسی طوغری اولديغنی بيله لروشو زينت كونی مصر شهرنده مقرراندی كه فرعونك طوغديغی كونك دوكنی جشننك كونی ايديكه هر يلده بركون مقرر ايدی (فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَى) ت پس فرعون اويننه دونوب جمع ايتدی كندو حيله لرينی صكره كالدی (قَالَ لَهُمْ مُوسَى وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَيُسْحِتَكُمْ بِعَذَابٍ وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرَى) ت ديدی ساحرلره موسى وای سزك اوزدكزه اولسون باغلميكز الله اوزرينه يلانی هلاك ايدر سزلری عذاب ايله وابته مطابنه ايرشمدی اول كسنه كه يلان باغلادی الله اوزرينه *ف وقتا كه فرعون ساحرلری وجميع امرلرن جمع ايتدی وهر بركسه يی موسانك خلافنه اوغراتدی پس موسى عليه السلام آنلرك هر بريسنه بر بر نصيحت ايتديكه الله سبحانه اوزرينه افترا ايتميكز كه يوك عذابه مبتلی اولورسكز (فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَأَسَرُّوا النَّجْوَى) ت پس ديوب دانشمق ايتديلر ساحرلر كندو مشورتلريله كندوارالرنده وكيزلو سويلشديلر كه موسانك سوزی ساحر سوزينه بكزمز اكر بزه غالب اولورسه تابع اولمق لازمدر (قَالُوا إِنْ هَذَانِ لَسَاحِرَانِ يُرِيدَانِ أَنْ يُخْرِجَاكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثْلَى) ت ديديلر البته اشبو ايكی آدم جادودرلر ايسترلر كه چيقاره لر سزلری كندو يريكزدن كندو جادولكلريله وكيده لر سزك كوزل مذهبكزی (فَأَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَى) ت پس بريره كتوركز كندو هركزك اسبابلرينی صكره كالكز صف صف والبته نجات بولوربوكون اول كسنه كه غالب كالدی (قَالُوا يَا مُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَى) ت ديديلر ای موسى يا اولدركه سن آتهسن (يعنی عصايی) ويا خود بز اولهلم اول اتان (قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا

تَسْعَى) ت ديدی بلكه سزا آنك پس نا كهان انلرك ايپلری وانلرك عصالری ظاهرده كورندی موسانك اوكونده آنلرك سحری سببيله يورروسكردر (فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَى) ت پس بولدی موسى كندو قلبنده بركيزلو قورقو (قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى) ت بز ديدك قورقمه البته سن غالبسن (وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى) ت وآت ويرا اولشيئی كه سنك صاغ الكده در تا يوتسن اولشيئی كه ساحرلر ياپشلر اول ياپدقلری شی ساحرلرك حيله سيدر ونجات بولمز ساحر قنده كيدرسه (فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَى) ت (القصه بويله اولدقده) اتلدی ساحرلر يره سجده ايدرك ديديلر ايمان كتوردك هارونك وموسانك ربنه (قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِ وَلَتَعْلَمُنَّ أَيُّنَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَى) ت ديدی فرعون ايناندكزمی موسايه آندن اول كه اذن ويره يم سزه البته موسى سزك بيوككزدركه اوكرتدی سزه سحری وجادولغی البته كسرم سزك اللركزی وآياقلركزی برينی صاغ جانبدن وبرينی صول جانبدن والبته اصارم سزلری خرما آغاجنك دالری اوزرينه وبيله سكز بزم قنغمز قتيدر عذاب يوزندن وقنغمزك عذابی زياده جاويددر *ف احتمال ايدركه آنلره سحری تعليم ايدن بيوكدن مرادی الله سبحانه اوله (قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ عَلَى مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي فَطَرَنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْضِي هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا) ت ديديلر اختيار ايتميزسنی اولشی اوزرينه كه كالدی بزم اوكزه آشكاره دليللردن واختيار ايتميزسنی اول الله اوزرينه كه يراندی بزی پس حكم ايت هرنه حكم ايدرسك انجق سن بو دنياده حكم ايدرسن (إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى) ت البته بزلر ايمان كتوردك كندو ربمزه تا يارلغيه بزم كناهلرمزی واولشيئی كه جبر ايتدك بزه آنك اوزرينه كه سحر ايده لم والله سندن خيرلو وابديدر * ف فرعون جبر ايله آنلره جادو كارلق اوزره امر ايتدی وسحر ايتدردی ديدنلديكه ساحرلر حضرت موسانك معجزه سن كوردكده بيلديلر كه جادود كالدراءدی آنكله مقابله لايق دكلدر صكره فرعونه رعايت ايدوب سحر ايله مقابله ايتديلر وفرعون موسى وهارون

اوزره زحمت وایذا ایتمه‌دی شاید آنی قورقه‌دی موسی معجزه ایله (انه من یأت ربه مجرما فان له جهنم لا یموت فیها ولا یحیی) ت هر کیمسنه که کاورربسنك اوکنه جرکین ایشلو اوله‌رق آنکیچون جهنم واردر که انده نه اوله‌ورونه دیریلور (ومن یأته مؤمنا قد عمل الصالحات فاولئك لهم الدرجات العلی) ت واول کیمسنه که کاورربسنك اوکنه مسلمان اولوب تحقیقا کوزل ایشلری ایشلاش اولوراش بوکروه ایچون واردر اعلی اولان مرتبه‌لر (جنات عدن تجری من تحتها الانهار خالدین فیها وذلك جزاء من تزکی) ت ابدی قاله‌جق جنتلر اقار آنلرك آلتندن ایرمقلر انلر اول جنتلرده ابدی اوله‌قلری حالده وبودر اول کیمسنه‌نك جزاسی که پاك اولدی (ولقد اوحینا الی موسی ان اسر بعبادی فاضرب لهم طریقا فی البحر یبسا لا تخاف درکا ولا تخشی) ت وحی کوندردك موسی جانبنه که کیجه کتور بنم قوللریمی پس بحره ضرب ایله انلر ایچون قوری یول اچ قورقه دوشمنك سکا ایرشمسندن و وسوسه ایتمه غرق اولمقدن (فاتبعهم فرعون بجنوده فغشیهم من الیم ما غشیهم) ت پس ارقه‌لری صره تابع اولدی فرعون کندو قشونیله پس قابلادی انلری دکزدن قابلیانشی (واضل فرعون قومه وما هدی) ت وآزغین قیلدی فرعون کندو قومنی یول کوسترمه‌دی (یا بنی اسرائیل قد انجیناکم من عدوکم وواعدناکم جانب الطور الایمن ونزلنا علیکم المن والسلوی) ت (دیدك) ای بنی اسرائیل نجات ویردك سزه کندو دشمنکزدن و وعده ویردك سزه (یعنی توریتی ویرمکه) طورك صاغ جانبنده وکوندردك سزلك اوزرکزه ترنجبین بالنی وسمانی قوشنی یعنی بلوه قوشنی (کلوا من طیبات ما رزقناکم ولا تطغوا فیه فیحل علیکم غضبی ومن یحلل علیه غضبی فقد هوی) ت (دیدك) ییکز واشیتك لذتلوسندنکه رزق ویردك سزه وحددن کچمیکز اشبو رزق بابنده اول وقتده واجب اولور سزلك اوزرکزه بنم طارغنلغم وهر کیمسنه که ثابت اولور آنك اوزرینه بنم طارغنلغم تحقیق او کیمسه هلاك اولدی * ف حددن زیاده کچمیکز یعنی من وسلوادن صباحك واخشامك یه‌جکی قدری رزق آلکز آندن زیاده آلوب قویویرمیکز (وانی لغفار لمن تاب وآمن وعمل صالحا ثم اهتدی) ت

وتحقیق بن یارلغیجیم اول کیمسنه‌یی که توبه ایتدی وایمان کتوردی وایشلادی کوزل ایشی صکره طوغرو یول بولدی * ف شاه ولی الله رحمه الله دیر که موسی علیه السلام کندو قومندن یتمش کیمسنه ایله طور جانبنه متوجه اولدی موسی علیه السلام ایسه انلرك جمله‌سندن مقدم وارمش ایدی پس خطاب ایرشدیکه (وما اعجلك عن قومك یا موسی) ت ونه‌نی چابکلك ایتدیردی سکا کندو قومکدن ای موسی (قال هم اولاء علی اثری وعجلت الیك رب لترضی) ت دیدی انلر بنم ارقه‌م صره‌در چابکلك ایتدم سنك جانبکه ای بنم ربم تا که راضی اوله‌سن (قال فانا قد فتنا قومك من بعدك واضلهم السامری) ت دیدی الله بلا ایله براقدق سنك قومکی سن طوره یوللدکدنصکره وآزغین قیلدی آنلری سامری (فرجع موسی الی قومه غضبان اسفا) ت پس کیرو دوندی موسی کندو قومنك جانبنه طارغین غملو اوله‌رق (قال یا قوم الم یعدکم ربکم وعدا حسنا) ت دیدی ای بنم قومم ایا وعده ویرمدیمی سزه سزلك ربکز کوزل اولان وعده ایله * ف وعدا حسنادن مراد توریتی ویرمك وعده‌سیدر موسی علیه السلام قومنه اوتوز کون وعده ایله طوره کیتمه‌دی طورده قرق کون اکلندکلرنده قومی بر بوزاغی یاپوب آکا طاپنمغه باشلدیلر (افطال علیکم العهد ام اردتم ان یحل علیکم غضب من ربکم فاخلفتم موعدی) ت آیا اوزون اولدیمی سزلك اوزرکزه مدت (یعنی موسانك آیرلغی مدتی) یاخود دیلدیکزمیکه واجب اوله سزلك اوزرکزه طارغینلق کندو ربکزدن پس خلاف ایتدیکز بنم وعده‌مه (قالوا ما اخلفنا موعدك بملکنا ولکنا حملنا اوزارا من زینة القوم فقذفناها فکذلك القی السامری) ت دیدیلر خلاف ایتمدك سنك وعده‌که کندو اختیارمز ایله ولیکن بزلر قومك بزکندن قالدردیغمز شیلری اوده آتدق بزلر کبی سامری دخی اتدی * ف فرعون بلوکارندن بزکلری عاریت طلب ایدوب آلمشلر ایدی تا آنلر یقینا بیله‌لرکه بنی اسرائیل دوکونه کیده‌جکلری مقرردر چونکه فرعون یعقوبك اولادلرینی مصر شهرندن طشره کیتمکه قویویرمز ایدی مکر دوکونه براقور ایدی پس فرعون قومندن بزکلری الوب دوکونه کیدیورز دیو حیله ایله چیقدیلر (فاخرج لهم عجلا جسدا له خوار فقالوا هذا الهکم واله موسی فنسی) ت پس طشره کتوردی آنلر ایچون بر بوزاغی بدنیکه آنکچون

وار ایدی او کوز آوازی صکره دیدیلر سامری نك اتباعی سزلك معبودكز وموسانك معبودی بودر پس موسی آنی اونوتدی * ف یعنی موسی اونودوب طورطاغنه ایستیو كیتدی (أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا) ت آیا كورمدیلرمی اشبو آزغینلرکه اول بوزاغی كیرودوندره بیلمز آنلر جانبنه بر سوزی وقادر اولمز آنلره بر ضرر ایرشدرمكه ونه بر منفعت ایرشدرمكه (وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ يَا قَوْمِ إِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَٰنُ فَاتَّبِعُونِي وَأَطِيعُوا أَمْرِي) ت ودیمشدی آنلره هارون بوندن اول كه ای بنم قوم سز همان مبتلی اولدیكز شو بوزاغی یه عبادت ایتمكه والبته سزلك ربكز الله در تابع اولكز بكا واتقیاد ایدك بنم حكممه (قَالُوا لَن نَّبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ) ت دیدیلر البته زایل اولمیز اشبو بوزاغی یه عبادت ایتمكدن اولوقته دك كینكه كیروكله بزم جانبمزه موسی (قَالَ يَا هَارُونُ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا أَلَّا تَتَّبِعَنِ أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي) ت (موسی كاوب) دیدی ای هارون نه شی منع ایتدی سنی وقتا كه كوردك آنلریكه آزغین اولدیلر اندنكه تابع اولهسن بكا (یعنی آزغینلری اولدیرمك ایله) آیا خلافنی ایتدك بنم حكممه (قَالَ يَا ابْنَ أُمَّ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي إِنِّي خَشِيتُ أَن تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي) ت دیدی ای بنم انامك اوغلی طوتمه بنم صقالمی وباشمك صاچلرینی بن قورقدم آندنكه دیه سن آیردك صالدك بنی اسرائیلك اراسنه وصاقلمادك بنم سوزیمی * ف موسی علیه السلام طوره واردیغی وقتده هارون علیه السلامه نصیحت ایتدیكه جمله قومك متفق اولمقلرینه سعی ایده اشبو جهتدن هارون بوزاغی یه طاپانلر ایله مقابله ایتمدی لیكن دل ایله نصیحت ایتدی آنلر اینه قبول ایتمدیلر (قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ) ت دیدی موسی پس نه در سنك بو ایشك ای سامری (قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِّنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَٰلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي) ت دیدی سامری كوردم اول شیئی كه سائر آدملر كورمدیلر آنی پس بر آوج طپراق الدم رسولك ایزندن (یعنی جبرائیلك آتنك آیاغی آلتندن) صكره براقدم انی (یعنی اول طپراغی آتوب یردم آلتوندن یصه دیغم اشبو بوزاغی شكلنه) بونك كبی كاری تقسیم بكا بزه دی * ف وقتا كه بنی اسرائیل دكزه ایرشدیلر فرعون

عسكريله

عسكر یله برابر آنلرك عقبنجه چیقه كلدی ودكزه ایرشدیلر جبرائیل علیه السلام آرالرنده حائل اولدی تا آنلره ملاقی اولمیه قو یو یرمدی سامری بیلدیكه شو جبرائیلدر آنك آیاغی آلتندن بر آوج طپراق آلدی اشبو طپراغی صكره بوزاغینك ایچنه آتدی واشبو آلتون كافرلرك مالی ایدی یعنی قبطیلرك بزكاری كه بنی اسرائیل بر حیله ایله آنلردن آلمشلر ایدی پس اول بركتلو طپراق اكادوشمسندن حق وباطل بری برینه قارشوب بر كرشمه ظاهر اولدی كه جماده روح كلوب بر آواز پیدا اولدی اشبو مثللو تزویراتدن صاقنمك واجبدركه بو یله شیلردن بشلره عبادت ایتمك پیدا اولور (قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَن تَقُولَ لَا مِسَاسَ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَّن تُخْلَفَهُ وَانظُرْ إِلَىٰ إِلَٰهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَّنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ لَنَنسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا) ت موسی دیدی پس كیت البته سكا دیرلكده سزا شودركه دیه سن كه بكا یقین اولمغل و بنی طوتمه (یعنی چونكه سامری اكر بركمسه ایله اوطورسه هر ایكسنی ایستمه طوتار ایدی پس بو اجلدن كیمی كورسه بكا یقین اولمه دیو چاغرردی) والبته سنكچون واردر بر بشقه وعده كه اشبو وعده خلاف اولنمز سنك حقكده وباق شومدام مثله عبادت ایتدیكك معبودك جانبنه كه انی اتشه یاقدقدن صكره كولنی دكزه صاوررز * ف یعنی سامری یه دنیاده یا لكنده شو سزا اولدیكه بنی اسرائیلك عسكرندن طشره واروب یالكز بریرده اكلنمشیدی اكر بر كمسنه ایله اوطورسه هر ایكیسی ایستمه طوتر ایدی اشبو جهتدن هر بر كمسنه یی كورسیدی دیر ایدیكه بكا یقین كلمه هر كسی كندودن ایراق قیلر ایدی وموسی علیه السلام نه سامری یه بیوردیكه سنكچون بر وعده دخی واردركه شو وعده خلاف اولنمه جق دكادر شاید شو وعده آخرتك عذابی اوله ویاخود دجالك خروج جمدر ودجال دخی یهودلردن اولوب آنلرده سامری نك فسادینی تمام ایده جكدر نیچه كه بر كون پیغمبرمز علیه السلام غنیمت مالنی تقسیم ایدیورلر ایدی بر شخص سویلدیكه انصاف ایله تقسیم ایت بیوردیلر كه اشبو كمسنه نك جنسندن اولان آدملر چیقه جقدر پس خارجی مذهبنده آدملر چیقدیلر كه آنلر امامری اوز رینه اعتراض ایتمكه باشلدیلر پس بر كیمسنه كندو دیننك امامرینه طعنه ایتسه بو یله اولور (إِنَّمَا إِلَٰهُكُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا) ت سزلك معبودكز انجق الله دركه اندن غیری هیچ بر معبود یوقدر علمی هر بر شیئه واسعدر (كَذَٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِن لَّدُنَّا ذِكْرًا) ت یا محمد بونك كبی بیان ایدرز سنكا كچن شیلرك خبرلرندن تحقیق ویردك سكا كندو یانمزدن نصیحتی (مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ

القيامة وزرا) ت هر كسنه يوز چويرسه اندن پس اول كسنه يوك قالدير كندو اوزرينه قيامت كوننده * يعنى كناه يوكانور (خالدين فيه وساء لهم يوم القيامة حملا) ت ابدى اولورلر شو يوكى قالدرمده وكوتو يوك اولور آنلر ايچون قيامت كوننده (يوم ينفخ فى الصور ونحشر المجرمين يومئذ زرقا) شول كوندنكه اوفور يلورصوره وقالديرزجقكين ايشليلرى اول كونده كوزلرى كوك اوله رق * ف يعنى كوتو ايشليلر اول كونده كور اولورلر وياخود كوزلرى كوك اولمق رسوالقلرى ايچوندر (يتخافتون بينهم ان لبثتم الا عشرا) ت كيزلوجه شو يلشورلر كندو ارالرنده كه اكلندكز (يعنى دنياده) مكر اون كون * ف يعنى دنياده اكلندكلرى كندولره اول قدر كورينور و ياقبرلرنده اكلندكلرى بو قدر معلوم اولور (نحن اعلم بما يقولون اذ يقول امثلهم طريقة ان لبثتم الا يوما) ت بزلر ايو بيلورز اواشيئك حقيقتنى كه ديرلر وقتا كه دير آنلرك ايولرى اكلندكز (دنياده) مكر بر كون * ف بزلر ايو بيلورز كه آنلر كيزلوجه شو يلاسه لرده بزه كيزلو قالمز (ويسئلونك عن الجبال فقل ينسفها ربى نسفا) ت سؤال ايدرلر سكا طاغلردن ديكل طاغيدر آنلرى بنم ربم طاغتقله (فيذرها قاعا صفصفا) ت پس قويوير طاغلرك يرينى دوبدوز صيرنجق ميدان (لا ترى فيها عوجا ولا امتا) ت كورمزسن انده هيچ براكرى بوكريلك ونه بريوكسكلك (يومئذ يتبعون الداعى لا عوج له وخشعت الاصوات للرحمن فلا تسمع الا همسا) ت شو كونده ارقه سى صره كيدرلر دعوت ايدەنك (يعنى اسرافيلك) اصلا اكريلك اولمز شواتباعده وآلچق اولور آوازلر الله ايچون (يعنى الله دن قورقولرندن سسلرى چيقمز اولور) پس ايشتمزسن مكر كيزلو آواز (يومئذ لا تنفع الشفاعة الا من اذن له الرحمن ورضى له قولا) ت اول كونده منفعت ويرمز شفاعت ايتمك بر كسنه بر كسنه ايچون مكر اول كسنه ايچونكه اذن ويردى آكا الله وبكندى آنى سوزيوزندن (يعنى مسلمان اوله) * ف يعنى آنك شفاعتى قبول اولنور (يعلم ما بين ايديهم وما خلفهم ولا يحيطون به علما) ت بيلور اول شيئى كه آدملرك اوكنده واردر واول شيئى كه آنلرك ارقه لرنده واردر و احاطه ايده مزلر الله

تعالى يى بيلمك يوزندن * يعنى الله تعالى اولمش واوله جق شيلرينى بيلور وانلر اللهك معلوماتنى احاطه ايده مزلر (وعنت الوجوه للحى القيوم وقد خاب من حمل ظلما) ت مجرملر وكناهكارلر قيامت كوننده حى وقيوم اولان الله تعالى يه خشوع وخضوع ايدوب ذليل اولورلر ومقصوده ايرشمدى اول كسنه كه كتوردى ظلمى (ومن يعمل من الصالحات وهو مؤمن فلا يخاف ظلما ولا هضما) ت واول كسنه كه ايشلر كوزل اولان ايشلرى ومسلماندر پس اول كيمسه قورقمز نه ظلمدن ونه نقصاندن * ف يعنى آنك اوزرينه اشبو كونده ظلم وجبر اولمز زيرا كه الله سبحانه عادلدر (وكذلك انزلناه قرآنا عربيا وصرفنا فيه من الوعيد لعلهم يتقون او يحدث لهم ذكرا) ت واشبو كبى آشاغى كوندردك عرب لغتيله قرآنى ولون بلون بيان ايتدك آنده قورقتقلغى اوله كه آنلر صاقنه لر ياخود ايجاد ايده آنلر حقنده نصيحتى (فتعالى الله الملك الحق ولا تعجل بالقرآن من قبل ان يقضى اليك وحيه وقل رب زدنى علما) ت پس يوجه قدرليدر الله پادشاهدر ثابتدر و عجله ايتمه قرانى اوقومقده آندن اول كه وحى سكا تمام اولميه وديكل اى بنم ربم زياده قل بنم ايچون علمى * ف جبرائيل عليه السلام قچانكه نزول ايدوب قرانى اوقورايدى پيغمبر عليه السلام دخى برابر اوقورلر ايدى تا كه آندن برشيئى اونوتميه اوبله اولسه ابتداسوره قيامتده اشبو قرآنه عجله ايتمدن نهى ايدوب خاطر شريفلرينى تسلى بيوردى كه قرانى سكا حفظ ايتديرمك وآنى خلقلره ايرشدرمك بزم ذمتمز اوزره در ليكن انسانك مقتضاسى نسيان اولمق موجبنجه ثانيا اشبو راده ينه عجله ايتمكدن نهى بيوردى و انسانده نسيان بولنمسنه حضرت آدم عليه السلامك مثالن ارشاد بيوردى (ولقد عهدنا الى آدم من قبل فنسى ولم نجد له عزما) ت حكم كوندردك آدم جانبنه بوندن اول پس اونوتدى وانك اول كناه ايتمكه عزيمتنى قصدى بولمدق * ف شول حكم ايدى اوكه آغاجدن يمه پس آدم اونوتدى وآندن يدى (واذ قلنا للملائكة اسجدوا لآدم فسجدوا الا ابليس ابى) ت وذكر ايت (شول وقتى) كه ديدك فرشته لره سجده ايديكز آدمه پس سجده ايتديلر مكر شيطان قبول ايتمدى (فقلنا يا آدم ان هذا عدو لك ولزوجك فلا يخرجنكما من الجنة فتشقى) ت پس ديدك اى آدم هر آينه بو دشمندر سكا و سنك خاتونكه پس طشره چيقارمسون

سزی جنتده نکه اولوقتده جفا چکرسن (إن لك ألا تجوع فيها ولا تعرى) ت سکا جنتده آج
وچپلاق اولمق یوقدر (وأنك لا تظمأ فيها ولا تضحى) ت وسن انده صوصامزسک
وکونش ایسیسن کورمزسک (فوسوس إليه الشيطان قال يا آدم هل أدلك على شجرة الخلد
وملك لا يبلى) ت پس وسوسه ایتدی آدم جانبنه شیطان دیدی ای آدم دلالت ایده‌یمی
سنی دائم اولمقلق آغجی اوزرینه و بر پادشاهلغه که اصلا اسکیمز (فأكلا منها فبدت لهما
سوآتهما وطفقا يخصفان عليهما من ورق الجنة وعصى آدم ربه فغوى) ت پس یدیلر اول
آغجدن پس ظاهر اولدی آنلره آنلرک اوتنه‌جق یری وطوتدیلر که اورته‌لر کندو اوزرلرینه
جنتک آغجلری یپراقلرندن وعاصی اولدی آدم ربسنه خلوده ایرمه‌یوب یول یتوردی (ثم اجتباه
ربه فتاب عليه وهدى) ت صکره اختیار ایتدی انی ربسی پس رحمتیله توبه‌سنی قبول ایتدی
وا کا طوغری یول کوستردی (قال اهبطا منها جميعا بعضكم لبعض عدو فإما يأتينكم مني
هدى فمن اتبع هداي فلا يضل ولا يشقى) ت بیوردی آشاغی اینک ایکیکز بردن جنتدن
سزلک اولادیکز بعضسی بعضسنه دشمن اولورچانکه کله سزلره بنم جانبمدن هدایت پس
هرکسنه که اتباع ایتسه بنم هدایتمه آزغین اولماز و جفا چکمز * ف آنلرک اولادینک بعضسی
بعضسنه دشمن اولورتکم ایکیسی رفاقتله کناه ایشلدیلر اشبو رفاقتک جزاسی شو اولدیکه
اولادلری بر بریله دشمن اولدیلر (ومن أعرض عن ذكري فإن له معيشة ضنكا ونحشره يوم
القيامة أعمى) ت وهرکسنه یوز چویرسه بنی ذکر ایتمکدن پس انکیچون طار دیرلک واردر
وقالدیرزانی قیامت کوننده کوزسز (قال رب لم حشرتني أعمى وقد كنت بصيرا) ت
یدی ای بنم ربم نیچون قالدردک بنی کور وتحقیق بوندن اول بن کوریجی ایدم (قال
كذلك أتتك آياتنا فنسيتها وكذلك اليوم تنسى) ت دیدی بویله‌در کلدی سکا بزم
نشانه‌لرمز اونوتدک آنی بونک کبی بوکونده اونودلمش اولورسن * ف نشانه‌لرمزی

اونوتدک یعنی آیتلره ایمان کتورمدک وآنکله عمل ایتمدک پیغمبرمز علیه السلام
بیوردیلرکه امتمک هپ کناهلرینی بکا کوستردیلر آندن زیاده بیوک اولان کناه کورمدم که
برکسنه بر آیتی قرآن مجیددن بلمیه صکره اونوده (وكذلك نجزي من أسرف ولم يؤمن بآيات
ربه ولعذاب الآخرة أشد وأبقى) ت وبونک کبی جزا ویررز اول کمسنه‌یه که حددن کچدی
وایمان کتورمدی ربسنک آیتلرینه وآخرتک عذابی زیاده قتیدر وابدیدر * ف یعنی اول
عذاب حشرده کوزو کوزسز اولمقدر لکن جهنمده کی عذاب آندن زیاده قتی وابدیدر (أفلم
يهد لهم كم أهلكنا قبلهم من القرون يمشون في مساكنهم إن في ذلك لآيات لأولي النهى)
ت آیا یول کوسترمدیمی آنلره شوکه چوق هلاک ایتدک آنلردن اول آدم طبقه‌لرینی
یوررلر ایدی اول هلاک اولنانلرک منزللرنده البته اشبو مقدمه‌ده واردر نشانه‌لر عقل
صاحبلرینه (ولولا كلمة سبقت من ربك لكان لزاما وأجل مسمى) ت واکر سنک ربکدن
ازلده صادر اولمش بر سوز اولمسیدی ومعین اولان وقت اولمسیدی البته عذاب لازم اولوردی
* ف اخروعده اوزره مسلمانلره وکافرلره جزا ویرمک قالدی (فاصبر على ما يقولون وسبح
بحمد ربك قبل طلوع الشمس وقبل غروبها ومن آناء الليل فسبح وأطراف النهار لعلك
ترضى) ت پس صبر ایت اولشی اوزرینه که دیرلر وتسبیح ایت کندو ربکی اوکلک وحمد ایتمک ایله
کونش طوغمدن اول وکونش باتدقدن صکره وکیجه‌نک ساعتلرینک بعضسنده وکوندزلک
طرفلرنده تسبیح ایت اوله که سن راضی اوله‌سن * ف کوندزلک طرفلرنده یعنی کوندزلک
آخرینک پایلرنده نماز وقتلرنده وسن راضی اوله‌سن یعنی سنک امتکه اسرکمک ویاردم اوله
دنیاده وآخرتده سنک شفاعتکله کناهلرینی عفو ایتمکله (ولا تمدن عينيك إلى ما متعنا به
أزواجا منهم زهرة الحياة الدنيا لنفتنهم فيه ورزق ربك خير وأبقى) ت وآچمه ایکی کوزلرکی
اولشی جانبنه که فائده‌لندردک آنکله انلردن برقاچ کمسنه‌لری دنیا دیرلکنک زینتی
نوعلرندن تا مبتلی ایده‌لم آنلری انده وسنک ربکک رزقی زیاده کوزلدر وابدیدر (وأمر أهلك
بالصلاة واصطبر عليها لا نسألك رزقا نحن نرزقك والعاقبة للتقوى) ت وبیورلدی ویر کندو
اتباعکه نماز ایله وصبر ایت نمازک اداسی اوزرینه وطلب ایتمزسندن رزق ویرمکی بزلر رزق
ویررز سکا و خیرلو وکوزل عاقبت تقوی اهلی ایچوندر * ف آغالری کندو کوله‌لرندن کسب
ایتمکی طلب ایدرلر ومولای حقیقی بنده‌لرندن عبادت طلب ایدر آنلره رزقی کندوسی ویرر

(وقالوا لولا يأتينا بآية من ربه اولم تأتهم بينة ما في الصحف الاولى) ت وديديلر نيچون كتورمز بزلره برنشانه كندوربسنك يانندن آيا كلديمى آنلره واضح اولان نشانه اواشبونك جنسندنكه اولكى كتابلرده ثابتدر (يعنى كچن پيغمبرلرك كتابلرنده اولانه موافق اشبو قرآن قصه‌لر وغير يلراوزره مشتملدر) *ف يعنى كچن پيغمبرلرك كتابلرنده آخر زمان پيغمبرنك خبرى واردر ياخود معناسى شو اوله كه كچن پيغمبرلرك معجزه‌لرى كافيدر وبسدر اشبو پيغمبرمزدخى كچن پيغمبرلرك امر ايتدكارى شيلرى امر ايدر بشقه بر جديد اولان أمر سويلمز ياخود شو نشانه كه اول پيغمبر اوقول كان كتابلره موافق قصه‌لرى بيان ايدر (ولو انا اهلكناهم بعذاب من قبله لقالوا ربنا لولا ارسلت الينا رسولا فنتبع آياتك من قبل ان نذل ونخزى) ت واكر بزلر هلاك ايتسيدك آنلرى برعذاب ايله پيغمبر كوندرمزدن اول ديرلر ايدى كه اى بزم ربمز نيچون كوندرمدك بزم جانبمزه بر پيغمبر تابع اولايدق سنك نشانه‌لريكه اندن اول كه ذليل اولورز ورسوا اولورز (قل كل متربص فتربصوا فستعلمون من اصحاب الصراط السوى ومن اهتدى) ت ديكل هر كيمسه انتظار ايدر پس سزدخى منتظر اولكز البته بيلورسكز كيملردر طوغرو اولان يولك صاحبلرى وكيم يول بولدى

*(سورة الانبياء مكية وهى مائة واثناعشرة آية) * انبيا سوره‌سى مكه‌ده نازل اولمش وشو سوره يوز اون ايكى آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)
باغشلمچى اسركيچى اولان اللهك آديله اوقورم

(اقترب للناس حسابهم وهم في غفلة معرضون) ت يقين اولدى انسانلره آنلرك حسابلرى وانلر ايسه غفلتده يوز چويريجيدرلر (ما يأتيهم من ذكر من ربهم محدث الا استمعوه وهم يلعبون) ت كلمدى آنلره هيچ برنصيحت كندو ربلرندن يكى نازل اولمش مكرايشيدرلر آنى آنلر اويونبازلق ايدرك (لاهية قلوبهم واسروا النجوى الذين ظلموا هل هذا الا بشر مثلكم افتأتون السحر وانتم تبصرون) ت خبرسز وغافلدر آنلرك قلبلرى وكيزلو ديديلرسرلرينى آنلركه ظلم ايتديلرديديلركه: كلدر اشبو شخص مكرآدمدر سزلك كبى آيا بونلورميسكز جادويه حالبوكه سزلرجادو اولديغنى كوريورسكز (قال ربى يعلم القول في السماء والارض وهو السميع العليم) ت ديدى پيغمبر بنم ربم بيلورهر برسوزيكه كوكده ويرده واردروالله

جزء ۱۷

ايشديجيدر بيلجيدر (بل قالوا اضغاث احلام بل افتراه بل هو شاعر فليأتنا بآية كما ارسل الاولون) ت بلكه ديديلر اشبو قرآن طاغنق اولان او يقولردر بلكه ديرلركه افترا ايتدى شو قرآنى بلكه ديرلر شاعردر پس لازمدر كه كتوره بزم اوكزه برنشانه نيجه كه كوندرلدى شو نشانه ايله اولده كچنلر *ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه نشانه‌دن مرادلرى عام اولان عقوبتدر نوحك طوفانى كبى وهود قومنك شدتلو اولان روزكارى كبى والله أعلم (ما آمنت قبلهم من قرية اهلكناها افهم يؤمنون) ت ايمان كتورمدى آنلردن اول هيچ بركوى (استدكارى معجزه‌يى كتورديكمزده) هلاك ايتدك آنلرى آيا بونلرايمان كتوررلرمى (وما ارسلنا قبلك الا رجالا نوحى اليهم فاسألوا اهل الذكر ان كنتم لا تعلمون) ت وكوندرمدك بزلرسندن اول مكر برقاچ كشيلر يكه وحى كوندردك آنلرجانبنه پس سؤال ايدك كتاب اهلندن اكرسزلر بيلمزسكز (وما جعلناهم جسدا لا يأكلون الطعام وما كانوا خالدين) ت وقيلمدق بزلر پيغمبرلرى كه يمزلرطعامى واولمدى آنلرابدى اولبجيلر *ف يعنى آنلره دخى اولوم ايرشدى (ثم صدقناهم الوعد فانجيناهم ومن نشاء واهلكنا المسرفين) ت صكره طوغرو قيلدق آنلرك حقنده وعده‌يى پس نجات ويردك آنلره واول كمسنه‌يه كه ديلدك وهلاك ايتدك حددن كچنلرى (لقد انزلنا اليكم كتابا فيه ذكركم افلا تعقلون) ت اشانچى كوندردك سزلك جانبكزه بركتابيكه آنده واردرسزلك نصيحتكز آيا فهم ايتمزميسكز (وكم قصمنا من قرية كانت ظالمة وانشأنا بعدها قوما آخرين) ت وچوغنى قيردق كوى قسمندن كه ظالم ايديلر ويراتدق آنلردن صكره برآخر كروهى (فلما احسوا بأسنا اذا هم منها يركضون) ت پس وقتا كه كورديلر بزم عذابمزى ناكهان آنلراويردن قاچرلر (لا تركضوا وارجعوا الى ما اترفتم فيه ومساكنكم لعلكم تسألون) ت ديدك قاچمكز كيرودونكز شول مكان جانبنه كه راحتلك ويرلدى سزه شو مكانده وكندواوكزجانبنه اوله كه سزلر سؤال اولنه‌سكز (يعنى غمكزى دفع ايتمكيچون قومكزاحوالكزى سؤال ايده‌لر) *ف بو كلامى انلره ملائكه استهزا طريقيله ديرلر (قالوا ياويلنا انا كنا ظالمين) ت ديديلراى واى اولسون بزم اوزرمزه البته بزلراولدق ظالملر (فما زالت تلك دعواهم حتى جعلناهم حصيدا خامدين) ت پس همنشه شو ايدى آنلرك ديوب دانشمقلرى اولوقته دكين كه قيلدق آنلرى بچلمش اكين كبى

سوغش اود كبي (وما خلقنا السماء والارض وما بينهما لاعبين) ت ويراتمدق كوككي ويري وشونلرلك ارا سنده اولاني اويونبازلقله (لو اردنا ان نتخذ لهوا لاتخذناه من لدنا ان كنا فاعلين) ت اكر ديلسه يدك كه يصه يه‌لم اويونجق (يعني قاري واوغل) البته يصاردق اني كندو يانمزدن اكر آني ايدر اولسه‌وز * ف شاه ولي الله رحمه الله ديركه لاتخذناه من لدنا يعني كندو يانمزدن يعني قاري واوغل مجرد واجب الوجودا ولور ايديلر وشو مناقضه‌ٔ لطيفه در حاصل شودركه رسوللرده شو استبعاد جاري دكادركه نيچون آدمي رسول اوله بلكه شو معناني قاري واوغلدن تنزيه ايتكده تقرير ايتمك لازمدركه اكر الله سبحانه يه قاري واوغل اولسه‌يدي مجرد واجب الوجود وكمالك اوصافني جامع اولورلر ايدي والله اعلم * ف اويونجق يعني اوغل (بل نقذف بالحق على الباطل فيدمغه فاذا هو زاهق ولكم الويل مما تصفون) ت بلكه بزلر آتارز حقي باطل اوزرينه پس يارار باشيني پس ناكهان باطل يوق اولور وسزكه كوندروا اول شي ايله كه وصف ايدرسكز * ف يعني الله سبحانه غيبدن كندو قدرتنك نمونه سني كوندرر باطللري محو ايتمك ايچون يعني باباسز اوغل يراتمق عيسى كبي پس شو كامللر سنزلرالله سبحانه نك اوغليدر ديرسكز (وله من في السموات والارض ومن عنده لا يستكبرون عن عبادته ولا يستحسرون) ت والله ايچوندر اول كمسنه‌لركه كوكارده ويرده واردر واول كمسنه‌لركه آنك ياننده واردر (يعني ملاء اعلاده) بيون چكمكلك ايتمزلر آكا عبادت ايتكدن وبورلمزلر (يسبحون الليل والنهار لا يفترون) ت الله سبحانه يه تسبيح ايدرلر كيچه‌ده وكوندزده واوشنمزلر عبادتدن (ام اتخذوا آلهة من الارض هم ينشرون) ت ايا آلديلرمي بونجلين معبودلري يرلك متاعلرندن (يعني آلتوندن وكومشدن) كه آنلري اولدكدنصكره قالديررلر اشبو سوزدن مراد دربتلره عبادت ايتكدن (لو كان فيهما آلهة الا الله لفسدتا فسبحان الله رب العرش عما يصفون) ت اكر اولسه‌يدي يرايله كوكده معبودلر اللهدن غيري هر ايكيسي خراب اولورلر ايدي پا كلك عرشك ربسي اولان الله ايچوندر اولشيدن كه وصف ايدرلر (لا يسئل عما يفعل وهم يسئلون) ت سؤال اولنمز الله اولشيدن كه ايشلر وآنلر سؤال اولنورلر (ام اتخذوا من دونه آلهة قل هاتوا برهانكم هذا ذكر من معي وذكر من قبلي بل اكثرهم لا يعلمون الحق فهم معرضون) ت ايا معبودلر طوتديلرمي اللهدن غيري ديكل كتورك دليلكزي ايشته اول كمسنه‌لرك كتابي كه بنم ايله واردر واول كمسنه‌لرك كتابيكه بندن اول وار ايديلر بلكه آنلرك چوغي بيلمزلر طوغروني پس آنلر يوز چويريجيدرلر * ف الله سبحانه اول مشركلرك معبودلرينه ارشاد بيوردي كه اكر بر كيمسه آنلر الله سبحانه يه برابر درديرسه

اكر بر مملكتده ايكي حاكم بولنسه اول مملكت ويران اولور وصكره بردخي اول معبودلري ذكر ايتديكه مشركلر آنلري الله سبحانه نك نائبيدر ديرلر پس نائب ايچون مالك طرفندن نيابتنه سندلازمدر سندسز نائبلك نيچه بولنور (وما ارسلنا من قبلك من رسول الا نوحي اليه انه لا اله الا انا فاعبدون) ت وكوندرمدك سندن اول هيچ بر پيغمبري مكروحي كوندردك آنك جانبنه كه يوقدر هيچ برحق اولان معبود بندن غيري پس بكا عبادت ايدك (وقالوا اتخذ الرحمن ولدا سبحانه بل عباد مكرمون لا يسبقونه بالقول وهم بامره يعملون) ت وديديلر طوتدي الله كندي ايچون ولدي پا كلك آنكچوندر بلكه (اول كمسنه‌لركه آنلرك حقلرنده بونلر اشبو زعمي ايدرلر) آنلر كرامي اولان قوللريدر سبقت ايتمزلر الله‌ك اوزرينه هيچ بر سوز ايله وبلكه آنلر الله‌ك امري ايله ايش ايشلرلر (يعلم ما بين ايديهم وما خلفهم ولا يشفعون الا لمن ارتضى وهم من خشيته مشفقون) ت بيلور الله اول شيئي كه آنلرك اوكنده وارقه‌لري جانبنده واردر وشفاعت ايده بيلمزلر مكر اول كمسنه ايچونكه راضي اولدي (الله آكا شفاعت ايتمكه) وآنلر الله‌ك قورقوسندن اضطرابده درلر (ومن يقل منهم اني اله من دونه فذلك نجزيه جهنم كذلك نجزي الظالمين) ت وبركمسنه ديسه آنلردن بن معبودم اللهدن غيري پس جزاويررز آكا جهنم ايله بوتلك كبي جزاويررز ظالملره (اولم ير الذين كفروا ان السموات والارض كانتا رتقا ففتقناهما وجعلنا من الماء كل شيء حي افلا يؤمنون) ت ايا كورمديلرمي اول كمسنه‌لركه كافر اولديلر كوكلر ويرلري برينه ياپشمش ايديلر پس يارذق آنلري بربرندن وبنداايتدك صودن هربر ديري اولان شيئي آيا ايمان كتورمزلرمي * ف شاه ولي الله رحمه الله ديركه كوكي يارمه‌دن مراد يغموري نازل قيلمقدر ويري شق ايتمه‌دن مراد نباتي بتورمكدر * ف يعني بربري برينه ياپشمش اولان برشي ايدي يردن ايرمقلر جاري قيلدي ومعدنلري چيقاردي ودرلودرلو اوتي وسبزه‌لري بتوردي وكوكلرده كي يلدزلرك هر بريسنك مطلعلريني وطوغه‌جق يرلريني وبرجلريني ايرو ايرو ايلدي وجاني اولان شيلري ديري قيلدي صو ايله يعني منيدن ونطفه‌دن خلق ايتدي (وجعلنا في الارض رواسي ان تميد بهم وجعلنا فيها فجاجا سبلا لعلهم يهتدون) ت ويراتدق يرده ثابت اولان طاغلري يرتپرنسون ديو ويراتدق يرده آچق اولان يوللري اوله‌كه آنلر يول بوله‌لر * ف يعني اكر طاغلردن يول اچيوب اويله مسدود براقسه‌يدي پس نيچه سفر ايدرلر ايدي پس يوللر يراتدي تا بر مملكتك آدملري آخر مملكتك مردملري ايله اوغراشه بيله‌لر (وجعلنا السماء سقفا محفوظا وهم عن آياتها معرضون) ت وقيلدق كوكي محفوظ بر سقف وآنلر كوكلرك

نشانه لردن یوزچویریجیدرلر * ف محفوظ برسقف یعنی بر کمسنه آنی قیرمغه وصندرمغه
قادر اولمزو آنک نشانه لردن مراد یلدزلردر و آنلرک مخصوص اولان سیر وطوانمه لریدر
وکیجه وکوندزدرلر (وهو الذی خلق اللیل والنهار والشمس والقمر کل فی فلک یسبحون)
ت اول الله یراتدی کیجه یی وکوندزی وکونشی وآیی یلدزلردن هر بریسی بر کوکده
یوزرلر * ف یعنی هر بری بر یول اوزره اولوب یولندن چقمز (وما جعلنا لبشر من
قبلک الخلد أفإن مت فهم الخالدون) ت وویرمدک هیچ بر آدمه سندن اول ابدی قالمغی
ایا اگر سن اولورسک آنلر ابدی قالورلرمی * ف کافرلر دیرلر که اشبو شماته وقرقشه محمدک حیاتنده
اولور اولدیککی کبی هیبسی یوق اولور (کل نفس ذائقة الموت ونبلوکم بالشر والخیر فتنة
والینا ترجعون) ت هر بر کمسنه اولومی طادیجیدر وهم مبتلی ایدرز سزی قیسلقله وراحتلکه
صنامق طریقیله وبزم جانبمزه دوندرلش اولورسکز (واذا رآک الذین کفروا ان یتخذونک
الا هزوا أهذا الذی یذکر آلهتکم وهم بذکر الرحمن هم کافرون) ت وقتا که کوردسه اول کمسنه لرکه
کافر اولدیلر سنی انجق مسخره لغه الوب دیرلرکه آیا اشبو کمسنه می ذکر ایدر یعنی اهانتله سزلک
معبودلرکزی و آنلر ایسه الله تعالی نی ذکر ایتمککه طانیجیدرلر * ف ذکر ایدر بتلری یعنی سزلک
معبودلره اهانت ایدر (خلق الانسان من عجل سأریکم آیاتی فلا تستعجلون) ت یرادلدی
آدمی عجله دن (وبو کنایه در آدمی اوزرینه استعجالک غلبه سندن والله أعلم) وکوسترورم سزه
نشانه لرمی پس عجله ایله طلب ایتمکز بندن (ویقولون متی هذا الوعد ان کنتم صادقین)
ت ودیرلر نه وقتده در اشبو وعده اگر سز طوغرو ایسه کز (لو یعلم الذین کفروا حین لا یکفون
عن وجوههم النار ولا عن ظهورهم ولا هم ینصرون) ت اگر بیلسه یدی اول کمسنه لرکه
کافر اولدیلر (حالک صورتنی) اول وقتکه کیر وطوته بیلمزلر اودی یوزلرندن ونه ارقه لرندن
کلسه نی ونه آنلر یاردم اولنورلر یعنی آنلر بو کیفیتی بیلسه لر ایدی متی هذا الوعد دیمزلر
ایدی (بل تأتیهم بغتة فتبهتهم فلا یستطیعون ردها ولا هم ینظرون) ت بلکه کلور آنلره
قیامت خبرسز پس حیران قیلور آنلری پس قادر اولمزلر شو قیامتی دفع ایتمکه و آنلر مهلت
ویرلمزلر (ولقد استهزئ برسل من قبلک فحاق بالذین سخروا منهم ما کانوا به یستهزؤن)
ت ومسخره اولندی پیغمبرلر سندن اول پس طوتدی اول کمسنه لری که مسخره ایتدیلر
آنلردن اولشیکه آنکله استهزا ایتدیلر * ف یعنی اولشیکه استهزا ایدرلر ایدی آنک جزاسی
آنلری قوشاتدی (قل من یکلؤکم باللیل والنهار من الرحمن بل هم عن ذکر ربهم معرضون)

ت دیکل

ت دیکل کیم حفظ ایدر سزی کیجه ده وکوندزده الهک عذابندن بلکه آنلر ربلرینی ذکر
ایتمکدن یوزچویریجیدرلر (أم لهم آلهة تمنعهم من دوننا لا یستطیعون نصر أنفسهم ولا هم
منا یصحبون) ت ایا آنلر ایچون معبودلر وارمیدر بزدن غیری که صاقلرلر آنلری بلالردن قادر
اولمزلر کندو نفسلرینه یاردم ایتمکه ودکللر آنلر بزم عقوبتمزدن صاقلنمش کندو
جمعیتلریله وقوتلریله (بل متعنا هؤلاء وآباءهم حتی طال علیهم العمر أفلا یرون أنا نأتی
الارض ننقصها من أطرافها أفهم الغالبون) ت بلکه فائده لندردک آنلری و آنلرک
بابالرینی حتی اوزون اولدی آنلر اوزرینه عمرلری آیا کورمزلرمی که بزلر طوتارز یری نقصان
قیلرز آنی آنک جانبلرندن ایا آنلرمی غالبلردر (یعنی أسلم وغفار قبیله سنک مسلمان اولمریله)
* ف طوترز یری نقصان قیلرز آنی یعنی اسلام عرب مملکتنده یایلوب زیاده اولمقده اولدی
کفر ایسه کون بکون نقصانلغه یوز ویردی (قل انما انذرکم بالوحی ولا یسمع الصم الدعاء
اذا ما ینذرون) ت دیکل انجق بن قورقودیرم سزلری وحیک مضمونیله و ایشتمز صاغرلر
دعوتی وقتا که قورقودلمش اولسه لر (ولئن مستهم نفحة من عذاب ربک لیقولن یا ویلنا انا کنا
ظالمین) ت اگر ایرشسه آنلره بر آزشی سنک ربکک عذابندن البته دیرلر ای وای اولسون
بزلره البته اولدق ظالم ایدیجیلر (ونضع الموازین القسط لیوم القیامة فلا تظلم نفس شیئا وان
کان مثقال حبة من خردل أتینا بها وکفی بنا حاسبین) ت وقورارز انصاف ترازولرینی قیامت
کوننده پس ظلم اولنمز هیچ بر نفس اوزره هیچ برشی و اگر اولسه عملی قیچیدن اولان بر دانه
مقداری حاضر ایدرز آنی وحسابه بزلر کافی یز یعنی اگر بر کمسنه نک عملی اوالقدر آز اولسه ده
بزلر آنی طارترز (ولقد آتینا موسی وهرون الفرقان وضیاء وذکرا للمتقین) ت وبز ویردک
موسی وهارونه فیصل ایدیجی وضیا ویریجی وصاقنلر ایچون نصیحت ویرر بر کتابی
(الذین یخشون ربهم بالغیب وهم من الساعة مشفقون) ت اول کمسنه لرکه قورقرلر کندو
ربلرندن غائب اوله رق و آنلر قیامت کوننده ن قورقوجیدرلر (وهذا ذکر مبارک أنزلناه
أفأنتم له منکرون) ت اشبو قرآن بر کتلو اولان نصیحتدر اشغی کوندردک انی آیا سزلر
آکا طانیجیلرمیسکز (ولقد آتینا ابراهیم رشده من قبل وکنا به عالمین) ت وویردک
ابراهیمه آنک یول بولمغنی بوندن اول و آنک احوالنی بیلور ایدک (اذ قال لأبیه وقومه ما هذه

التماثيل التي انتم لها عاكفون) ت وقتا كه ديدي باباسينه وكند وقومينه ندر بو صورتلركه
سزلر آنلرا اوزدرينه قاپانيورسكز (قالوا وجدنا آباءنا لها عابدين) ت ديديلر بولدق بابالرمزي
آنلره عبادت ايديجيلر (قال لقد كنتم انتم وآباؤكم في ضلال مبين) ت ديدي البته اولديكز
سزلر وسزلرنك بابالركز آشكاره اولان آزغينلقده (قالوا أجئتنا بالحق أم انت من اللاعبين)
ت ديديلر آيا كتوردكمي بزه طوغرو اولان سوزني ياخود اويونبازلردنمي اولدك (قال بل
ربكم رب السموات والارض الذي فطرهن وانا على ذلكم من الشاهدين) ت ديدي بلكه
سزلرنك ربكز كوكلرنك ويرلرنك ربيدر كه يراتدي آنلري وبن اشبو سوزا اوزرينه شهادت
ايديجيلردنم (وتالله لاكيدن اصنامكم بعد ان تولوا مدبرين) ت والله سبحانه يه قسم
اولسونكه البته صندريرم سزلرنك بتلركزي آندنصكره كه سزلر آنلري ارقه كزده براقوب
كيتديككزده (فجعلهم جذاذا الا كبيرا لهم لعلهم اليه يرجعون) ت پس يصادي آنلري
پاره پاره اوفق اوفق مكر آنلرنك بيوكني اوله كه آنلر بو بيوكنه مراجعت ايدوب سؤال ايدهلر
* ف ابراهيم عليه السلام كيزلوجه سويلديكه الله سبحانه يه قسم اولسون كه البته صندريرم
سزلرنك بتلركزي پس آنلر بر بيرام كوني ايچون شهردن طشره كيتديلر اولوقت ابراهيم
عليه السلام بتلرنك اوي ايچنه كيروب جملهسني پاره پاره اوفق اوفق ايتدي و بيوك بتلريني
قويويروب بالتهيي آنك اموزينه قودي (قالوا من فعل هذا بآلهتنا انه لمن الظالمين)
ت ديديلر كيم ايشلدي بوني بزم معبودلرمزه البته بو ظالملردندر (قالوا سمعنا فتى
يذكرهم يقال له ابراهيم) ت (برقاچ آدملر) ديديلر ايشتدك برجواني كه ذكر ايدر آنلري
(يعني عيب ايدر بتلره) ديرلر آكا ابراهيم (قالوا فأتوا به على اعين الناس لعلهم يشهدون)
ت ديديلر كتوركز آني آدملرنك كوزنك اوكنه اوله كه آنلر شهادت ايدهلر (قالوا أأنت فعلت
هذا بآلهتنا يا ابراهيم) ت ديديلر آيا سنمي ايتدك اشبو ايشي بزم معبودلرمزه اي ابراهيم
(قال بل فعله كبيرهم هذا فاسئلوهم ان كانوا ينطقون) ت ديدي بلكه ايتدي اني آنلرنك
بيوكاري اولان شو بت پس سؤال ايدك بتلردن اكر اولسهلر سوزدا نشجي (فرجعوا الى
انفسهم فقالوا انكم انتم الظالمون) ت پس كيردونديلر كندولري جانبنه پس ديديلر
بربرينه البته سزسكز ظالملر * ف بيلديلركه طاشلره عبادت ايتك فائدهويرمز (ثم نكسوا على

رؤسهم لقد علمت ما هؤلاء ينطقون) ت صكره باشلري آشاغي اولديلر (اشبو كنايه در آنلرملزم
اولمقلريندن) البته سن بيلورسن بو نلر سوز سويلمزلر (قال أفتعبدون من دون الله ما لا ينفعكم
شيئا ولا يضركم أف لكم ولما تعبدون من دون الله أفلا تعقلون) ت ديدي آيا عبادت
ايدرميسكز اللهدن غيري اولشيئه كه منفعت ويرمز سزه هيچ برشي وزيان ايدهبيلمز سزه
ناخوشلق اولسون سزه اولشيده كه عبادت ايدرسكز آكا اللهدن غيري آيا فهم ايتمزميسكز
(قالوا حرقوه وانصروا آلهتكم ان كنتم فاعلين) ت بري برينه ديديلر ياقك شوني اوده
وياردم ايدك كندو معبودلركزه اكر بر ايش ياپسكز (قلنا يا نار كوني بردا وسلاما على
ابراهيم) ت القصه اوده براقديلر آني ديدك اي اود سن صوغق وسلامت اول ابراهيم
اوزرينه (وارادوا به كيدا فجعلناهم الاخسرين) ت وديلديلر ابراهيمك بابنده حيلهيي
پس يصهدق آنلري زياده زيان ايشلولر (ونجيناه ولوطا الى الارض التي باركنا فيها للعالمين)
ت ونجات ويردك ابراهيمه ولوطه بر ير جانبنه كه بركت قودق آنده عالمره * يعني شام يري كه
زياده راحتلك مكانيدر (ووهبنا له اسحق ويعقوب نافلة وكلا جعلنا صالحين) ت
وعطا ايتدك آكا اسحاقي و يعقوبي كه ابراهيمك نوادهسي ايدي وهر بريسني قيلدق كوزل
ايشلولر * ف هرچند حضرت ابراهيم عليه السلام فقط اوغل طلب ايلديسه ده الله
سبحانه زياده احسان ايدوب نوادهدخي احسان ايتدي آكا (وجعلناهم ائمة يهدون بأمرنا
وأوحينا اليهم فعل الخيرات واقام الصلوة وايتاء الزكوة وكانوا لنا عابدين) ت وقيلدق
آنلري امام لر يول كوسترولر بزم حكممز ايله ووحي كوندردك آنلرنك جانبنه كوزل اولان
ايشلري ايشلمككه ونمازي قايم قيلمقلهوز كاتي ويرمكله و بزم ايچون عبادت ايديجي ايديلر
(ولوطا آتيناه حكما وعلما ونجيناه من القرية التي كانت تعمل الخبائث انهم كانوا قوم سوء
فاسقين) ت ولوطه ويردك حكمتي وعلمي ونجات ويردك آكا اول كويدنكه كوتو اولان
ايشلري ايشلرايدي البته آنلر كناه ايشلو كوتو كروه ايديلر (وادخلناه في رحمتنا انه من
الصالحين) ت وداخل قيلدق لوطي كندو رحمتمزه البته لوط ايو ايشليلردن ايدي (ونوحا اذ
نادى من قبل فاستجبنا له فنجيناه واهله من الكرب العظيم) ت وذكر ايت نوحي وقتا كه

دعا ایتدی بوندن اول پس قبول ایتدك آنك دعاسنی پس نجات ویردك ا كا وآنك اهلنه
یبولك اولان غمدن (وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَغْرَقْنَاهُمْ
أَجْمَعِينَ) ت ویاردم ایتدك آ كا اول كروه اوزرینه كه یلانه نسبت ایتدیلر بزم نشانه لریمزی
تحقیق آنلر كوتو كروه ایدیلر پس صو یه طالدردق آنلرك جملهسنی (وَدَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ
يَحْكُمَانِ فِي الْحَرْثِ إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ) ت وذكر ایت داودی
وسلیمانی اولوقتكه حكم ایتدیلر اكین حقنده وقتا كه كیجه وقتی اوتلادی آنده بر كروهك
طوارلری وبز آنلرك حكمنه عالم ایدك * ف شاه ولی الله رحمه الله دیركه بر كروهك
طوارلری بر آخر كروهك اكینه اوغرایوب كیجه وقتنده اكینی اوتلادیلر داود علیه السلام
حكم ایتدیكه طوارلری اكینك نقصانی عوضنده اكین صاحبنه ویرك وسلیمان علیه
السلام حكم ایتدیكه طوارلری اكین صاحبنه تسلیم ایدك تاشو طوارلرك سودندن
منفعتلنسون واكنی طوار صاحبنه ویرك تا اصلاح ایتسون وقتا كه زراعت اوالكی حالنه
ایریشورسه آنی صاحبنه تسلیم ایدوب طوارلری كیرو آلسون وسلیمانك حكمی زیاده
صواب ایدی والله اعلم * ف داود حضرتلری طوارلری اكین صاحبنه تنویض ایدردی
اكینك نقصانی عوضنده زیرا كه داود علیه السلامك مذهبنده مال صاحبی خرسزی كوله
طوتر ایدی آكا بناء داود علیه السلام شویله حكم ایتدی وسلیمان علیه السلام اولوقتده كنج
ایدی اشبو مقدمهیی كندو اوكنده طلب ایدوب دیدیكه طوارلری اكین صاحبی آلوب
آنلرك سودندن منفعتلنسون اولوقتهدك كینكه طوار صاحبی اكنی صواروب اوالكی
حالنه كتوررسه اولوقت اكین صاحبی اكینی آلسون وطوار صاحبی طوارلری آلسون
اشبو ایشده ایكیسنه ده نقصان اولمزدیو (فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا
وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُودَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ وَكُنَّا فَاعِلِينَ) ت پس فهم ایتدردك (خصومتلری
فیصل ایتمكی) سلیمانه وهر بریسنه ویردك نبوتی وبیلمكی ورام ایتدك داوده طاغلری كه
داود ایله تسبیح ایدرلر ایدی ورام قلدق قوشلری دخی (بونلرك جملهسنی) بزلر ایتدك (وَعَلَّمْنَاهُ
صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ لِتُحْصِنَكُمْ مِنْ بَأْسِكُمْ فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ) ت وبیلدردك داوده لباس
یاپمغی سز كچون تا صاقلایه سزی كندو غوغا كزك ضررندن (یعنی تموردن زره یاپمغی) پس
آیا شكر ایدیجی میسكز * ف وقتا كه داود علیه السلام زبوری اوقورلردی طاغلر وقوشلر
داودك آوازی كبی آواز ایله برابر اوقورلر ایدی وتموری البلهموم كبی ایدوب آلتسز

واتش سز زره یپاردی زرهی سائر تمورجیلر آلتله وآتشله یپارلر ایدی (وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً
تَجْرِي بِأَمْرِهِ إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَالِمِينَ) ت ورام ایتدك سلیمانه قتی
وتند اولان روزكاری كه اسر وكیدر اللهك حكمیله اول یر جانبنه كه بركت قودق آنده (یعنی
شامده) وهر برشیئی بیلیجی اولدق * ف سلیمان علیه السلام بریبولك تخت یصه دیكه جمله
كارخانهسین وعسكرین وجمیع مردملرن صغدروب آلور ایدی اشبو تخت اوزرینه جملهسی
بنوب واوتوروب آندنصكره بر تند وتیز روزكار آنی یردن هوایه قالدردقدنصكره بر یومشق
وملایم روزكار ایله یوقاروده سیر ایدر ایدی آلتی ساعتده یمندن شامه كه ایكیسنك اراسی
برایلق یولدر ایركوروب وینه یمندن شامه آلتی ساعتده ایریشدیرر ایدی (وَمِنَ الشَّيَاطِينِ
مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ) ت ورام قلدق شیطانلردن برقاچ
كروهیكه دكزه باتارلر ایدی آنكیچون وبوندن بشقه برقاچ ایشلر دخی ایشلرلردی وبز آنلری
حفظ ایدردك * ف شیطانلرك بعضسی سلیمان علیه السلام حكمیله دكزه طالوب آنكیچون
جواهرلر چیقاررلر ایدی كه اویردن آدملرك جواهر چیقارمسی ممكن دكل ایدی وبعضی
شیطانلره آغر اولان ایشلری وقوجه عمارتلر بنا ایتمكی امر ایتمشیدی وسفرده بركه وحوض
قدری اكنلری وتنجرهلری آنلر كتوروب كیدرلر ایدی كه آنلرده طعام پشورررلر ایدی
وچوق قتی ایشلری آنلرك اللریله ایدر ایدی (وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ
أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ) ت وذكر ایت ایوبی وقتا كه دعا ایتدی كندو ربسی جنابنه شویله كه
طوندی بنی ضرر وسن امر كیجیلرك زیاده امر كیجیسی سن (فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ
وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذِكْرَى لِلْعَابِدِينَ) ت پس قبول ایتدك آنك
دعاسنی پس كیدردك اولشیكه آنده وار ایدی ضرردن وویردك ا كا آنك اولادنی وآنلر
مثللولری آنلر ایله بیله اسر كمك سببیله كندو یانمزدن وتا نصیحت اوله عبادت ایدنلره * ف
الله تعالی حضرت ایوب علیه السلامه دنیاده جمیع جهتدن راحتلك ویرمشیدی یعنی اكین
وباغچهلر ومال ومنال وخیوانلر وكسب ایدیجی جاریهلر وكولهلر وصالح وامرینه منقاد
اولان اولادلر وچوق شكر ایدیجی اولان خاتون عنایت ایتمشیدی صكره الله سبحانه حضرت
ایوبی صنامق ایچون شیطانی اوزرینه ال اوزاتمغه براقدی اكینلرینی یاقدی ومواشیلری
اولدیلر واولادلری اوزرینه بردیواری یقوب جملهسی هلاك اولدیلر ودوستلری ایوبدن
آیرلدیلر وایوبك جسمنده چبان ویارهلر پیدا اولدی وآنده قورتلر وبوجكلر دوشدی

ايوب ايله خاتونى رفيق قالدى ونيجه كه نعمتده شاكر ايدى بلاده صابر قالدى بر قارنده اصكره ايوب اشبو دعا ايله الله سبحانه جانبينه دعا ايتدى كه طوقندى بكا ضر روسن انسر كيجيلرك زياده اسر كيجيسى سك پس الله سبحانه آنك اولكى اولادلرينى ديرى ايتدى ويكى اولادلر دخى ويردى ويردن صو پيكارى قينادى ايوب آندن ايچدى وغسل ايتدى وصاغ اولدى واوزرينه آلتوندن چكركه ياغدردى وجمله جهتدن آنى صاغ وطوغر وايتدى (وَاِسْمٰعِيلَ وَاِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِنَ الصَّابِرِينَ) وذكر ايت اسمعيلى وادريسى وذا الكفلى هر بريسى صبر ايديجيلردندر * ف ديناديكه ذا الكفل حضرت ايوبك اوغليدى بر كمسنه يه ضامن اولوب بر قاچ يل حبسده محبوس قالدى واشبو محنتى الله سبحانه رضاسيچون قبول ايتدى (وَاَدْخَلْنَاهُمْ فِى رَحْمَتِنَا اِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ) ت وكتوردك آنلرى كندو رحمتزه البته آنلر ايو ايشليلردندر (وَذَا النُّونِ اِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ اَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادٰى فِى الظُّلُمَاتِ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ سُبْحَانَكَ اِنِّى كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ) ت وذكر ايت ذا النونى وقتا كه كيتدى طارغين اوله رق (يعنى قومى اوزرينه الله دن اذنسز) پس كمان ايتديكه طارلق طوتميز آنك اوزرينه (قصه شودر كه بالق آنى يوتدى بزم امرمز ايله) پس ندا ايتدى قرانقولرده شونكله كه هيچ حق اولان معبود يوقدر سندن غيرى پاكلك سنكيچوندر البته بن اولدم ظالملردن (فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذٰلِكَ نُنْجِى الْمُؤْمِنِينَ) ت پس قبول ايتدك آنك دعاسنى ونجات ويردك اكا غمدن واشبوكبى نجات ويررز مسلمانلره * ف حضرت يونس حزقيل عليهما السلامك اصحابندن ايدى زياده شوقله الله سبحانه يه عبادت ايدر ايدى ودنيادن بر بوجاقده منزوى ايكن حكم اولديكه آنى نينوى شهرينه كوندرك كه مشركلرى بتلره طاپمقدن منع ايده يونس ايسه ناخوش اوله رق كيتديلر يولك اثناسنده بر ايرمق وار ايدى اوغلانك بريسنى آنك كنارنده براقوب وبريسنى اوموزا اوزرينه بندروب وخاتونينك قولندن طوتوب ايرمغه كيرديلر وقتا كه صو كوچ كتوردى قارينك الى اوزيلوب آندن ايرلدقده ديلديكه قارى يى غرق اولمدن حفظ ايده شو حالده اوغلى اوموزينك اوزرندن ايرمغه قاپوب دوشوب اناسيله برابر غرق اولديلر وكندوسى كنارده كى اوغلنه وار ركورسه كه آنيده قورت المش تنها عبور ايدوب شهره كلوب آنلرك پوكارينه الله سبحانه نك پيغامين ايرشدردكده آنلرا كا استهزا طريقيله كاورلر بر مدت آنده اكلنوب آخر آنلردن ناخوش اولوب آنلرك حقنده عذابك نزولنه دعا ايتدى وآنلره ديديكه اوچ كوندنصكره سزه عذاب كليسر در ديو شهردن چيقوب كيتدى اوچنجى كون عذاب كلدكده

شهرك اهاليسى بيولك وكوچك صحرايه چيقوب اغليوب وبزليوب الله سبحانه نك حضورنده توبه ايدوب بتلرى پاره پاره ايتدكده عذاب كيرو دونلدى اولوقتده شيطان يونسه ديدى كه سنك قومك اوزرينه عذاب نازل اولمسى يوقدر سنك قومك صاغ سليمدرلر اشبو خبردن يونسك قلبلرى قريلوركه الله سبحانه بنى قومك يانده يالانجى ايتدى الله سبحانه نك حكمنه منتظر اولميوب شورادن بر طرفه روانه اولديلر كزه كلوب بر قايغه بنديلر قايق ايسه كردابه دوشدكده اهاليسى سويلديكه بوقايقده آغاسندن قاچقن قول اولملى قرعه آتديلر حضرت يونسك آدينه چيقدقده آنى دكزه آتدقلرنده بر بالق آنى يوتدى اشبو قرانقوده الله سبحانه يه مناجات ايدوب توبه ايتدى توبه سى قبول اولوب بالق آنى صودن طشره آتدى وآنك اوزرينه قباق اغجى كولكه صالوب طاغ كيجيسى آكا سوت ويردى قوت بولدقده حكم اولندى نينه نينوى شهرينه اول قومه رجوع ايت كه قوم سنك انتظار كده درلر وآنك خاتونى واوغلينه بولنديلر كه مردملر طالغه دن آنلرى طوتوب طشره كتورمشلر ايدى وايكنجى اوغلنى دخى قورتدن آدملر قورتارمشلر ايدى حالا قبرلرى شهر نينواده در واول شيئه دخى ارشاد اولنديكه فظن ان لن نقدر عليه يعنى كمان ايلديكه بز آنى طوتمغه قادر اولمزيز يعنى اول قدر ناخوش اولمشكه بعزده اولان محبت معامله سنده آنى راضى ايدهميه جكز اويله دكل زيرا كه الله سبحانه نك حكومتى معامله سنده هر برشى قولايدر يعنى يونس الله دن اذنسز چيقمسى اول قدر كناه عظيم اعتبار ايتمشكه كويا كه يارغنه جق احتمالى يوقدر (وَزَكَرِيَّا اِذْ نَادٰى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِى فَرْدًا وَاَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ) ت وذكر ايت زكريايى وقتا كه چاغردى اى بنم ربم براقمه بنى يالكز وسن وارثلرك زياده كوزليسن * ف يعنى بكا اولاد وير (فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيٰى وَاَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ اِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِى الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ) ت قبول ايتدك آنك دعاسنى وباغشلدق آكا يحيايى واو يقلدق آنيكيچون آنك خاتوننى البته اشبو پيغمبرلر اولديلر چابكلك ايديجى كوزل اولان ايشلرده ودعا ايدرلر بزلره توقعله وقورقو ايله واولديلر بزم ايچون قورقوجيلر * ف اول كمسنه لر كه ديديلر بر كمسنه الله سبحانه يه طمع ايچون دعا ايده ياقورقوسندن دعا ايتسه اول كمسنه طوغر ومحب دكلدر اشبو آيتدن آنلرك غلطى ظاهر اولور سوزلرى مردوددر (وَالَّتِى اَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ) ت وذكر ايت شول خاتونى كه پاكلكله صاقلدى كندونك اوتانه جق يرينى پس اوفوردك آكا كندو روحمزى وپصه دق آنى وآنك اوغلنى بر نشانه عالملر ايچون (اِنَّ هٰذِهِ اُمَّتُكُمْ

أُمَّةً واحدةً وأنا ربكم فاعبدون) ت تحقيق شو دينڭز سزڭ ملتكز واحد اولان ملت و بن
سزڭ ربكزم پس عبادت ايدڭ بكا يعنى دينڭ اصلى بر در اختلاف فروعده اولور (وتقطّعوا
أمرهم بينهم كلٌّ الينا راجعون) ت و فرقه فرقه اولديلر امتلر كندو ايشلرنده (يعنى دينڭ
اصلنده) كندو ارالرنده هر برسى بزم جانبمزه قايديجيدرلر (فمن يعمل من الصالحات وهو
مؤمن فلا كفران لسعيه وانّا له كاتبون) ت پس هر كمسنه ايشلسه كوزل اولان ايشلردن
حالبوكه اول مؤمندر پس قبولسزلق اولمز آنڭ يورلمغى ايچون والبته بزلر آنكيچون يازرز
(وحرام على قرية أهلكناها أنّهم لا يرجعون) ت و محالدر هر بر كوى اوزرينه كه هلاك
ايتدڭ آنلرى شوكه كيرو دونه لر (يعنى دنيايه) * ف يعنى كفردن رجوع ايتمزلر اشبو
اجلدن ديرلر كه بل كنا ظالمين يعنى حق اولان خبرا آنلره ايرشدى كورديلر و بيلديلر ليكن
عناد و حيله ايله عذر كتوروب قبول ايتديلر (حتى اذا فتحت يأجوج ومأجوج وهم من
كل حدب ينسلون) ت اول وقته دكين كه آچلمش اولور يأجوج و مأجوجڭ سدى و آنلر
هر بر يوكسك يردن چاپكلكله يوررلر (واقترب الوعد الحق فاذا هي شاخصة أبصار الذين
كفروا يا ويلنا قد كنا في غفلة من هذا بل كنا ظالمين) ت و يقين ايرشور طوغرو اولان وعده
پس ناكهان يوقارو ديكلمش اولور اول كمسنه لرڭ كوزلريكه كافر اولديلر ديرلر واى بزم
اوزريمزه البته اولدق خبرسزلكده اشبو حالدن بلكه اولدق ظالملر * ف يعنى آنلره خبر
ايرشمشيدى بيلوب طاكديلر (انكم وما تعبدون من دون الله حصب جهنم أنتم لها
واردون) ت البته سز و اول شيكه طاپديكزا كالله دن غيرى جهنمڭ اوطونى سكز سزلر
آنڭ اوزرينه حاضر اولورسكز (لو كان هؤلاء آلهة ما وردوها وكل فيها خالدون) ت
اكر اولسيدى شو انلر معبودلر حاضر اولمزلر ايدى جهنم اوزرينه و هر برسى آنلرڭ جهنمده
دايم اوليجيدرلر (لهم فيها زفير وهم فيها لا يسمعون) ت آنلر ايچون آنده ناله اولور و آنلر
جهنمده هيچ ايشتمزلر * ف يعنى كندو نالهلرين شدت او صداسيندن ايشتمزلر (ان الذين
سبقت لهم منا الحسنى أولئك عنها مبعدون) ت تحقيق اول كمسنه لركه سابقده مقرر

اولدى آنلر ايچون بزم جانبمزدن كوزللك اشبو جماعت جهنمدن ايراق اولنمش اولورلر * ف
يعنى بركره جهنمڭ اوزرندن كچوب دايما آندن ايراق اولورلر (لا يسمعون حسيسها وهم
فيما اشتهت أنفسهم خالدون) ت ايشتمزلر جهنمڭ آوازينى و آنلر اول شيده كه ايستر آنلرڭ
نفسلرى ابديدرلر (لا يحزنهم الفزع الأكبر وتتلقاهم الملائكة هذا يومكم الذي كنتم
توعدون) ت آنلرى غمانده ايمز بيوك اولان قورقو و قاورر آنلرڭ اوكنه فرشته لر ديرلر
شودر سزڭ كونكز كه سز اولديكز آنكله وعده ويرلمش (يوم نطوي السماء كطي السجل
للكتب كما بدأنا أول خلق نعيده وعدا علينا انا كنا فاعلين) ت اول كونكه بوكرز
كوكلرى طومارلرى بوكمك كبى كاغدلرى يازان و قلمرده نيجه كه ابتدا ايتدڭ اولكى ايجادى
بردخى اعاده ايدرز اول ايجادى وعده سنى واجب قيلدق كندو اوزرمزه البته اولورز آنى
ايشليجى (ولقد كتبنا في الزبور من بعد الذكر أن الأرض يرثها عبادي الصالحون) ت
و بز يازدق زبورده توراتدن صكره كه يره وارث اولور بزم ايو ايشلى اولان قوللرمز * يعنى آخر
زمانده پيغمبر كوندرلمش اولور آنڭ امتى هر يراوزره غالب اولورلر (ان في هذا لبلاغا لقوم
عابدين) ت البته او اشيده كه دينلمشدر كفايت واردر عبادت ايديجى اولان كروهلره (وما
أرسلناك الا رحمة للعالمين) ت و كوندرمدڭ سنى مكر اسيركمك يوزندن عالملر اوزرينه (قل
انما يوحى الي أنما الهكم اله واحد فهل أنتم مسلمون) ت ديكل انجق وحى كوندرلمش
اولور بنم جانبمه كه سزڭ معبوديكز بر اولان معبوددر پس آيا سزلر انقياد ايديجى
اولورميسكز (فان تولوا فقل آذنتكم على سواء وان أدري أقريب أم بعيد ما توعدون)
ت پس اكر يوز چويرسه لر ديكل بيلدردم سزه جمله كزه برابر اولمق اوزرينه و بيلمم كه يقيندر
ياخود ايراقيدر او اشيكه وعده ويرلديكز (انه يعلم الجهر من القول ويعلم ما تكتمون) ت البته
الله بيلور اشكاره يى سوزدن و بيلور او اشيئى كه كيزلو ايدرسكز آنى (وان أدري لعله فتنة
لكم ومتاع الى حين) ت و بن بيلمم اولور كه موعودڭ آخره قالمسى صنهمق اوله سزى
و منفعتلنمك اوله بر مدته دكين (قال رب احكم بالحق وربنا الرحمن المستعان على

ما تصفون) ت دیدی پیغمبر ای بنم ربم حکم ایت طوغری یلقله و بزم ربمز اسرکیجیدر کندودن کومک طلب اولنمشدر اولشی اوزرینه که بیان ایدرسکز

(سورة الحج مکیة وهی أربع أو خمس أو ست أو سبع أو ثمان وسبعون آیة)

حج سوره‌سی مکه‌ده نازل اولمش مکر التی ایت مدینه‌ده نازل اولشلرکه هذان خصمان دن صراط الحمید آیتنه قدردر و بوسوره یتمش درت یاخود یتمش بش یاخود یتمش التی یاخود یتمش یدی یاخود یتمش سکز آیتدر

بسم الله الرحمن الرحیم

باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهک آدیله اوقورم

(یا ایها الناس اتقوا ربکم ان زلزلة الساعة شیء عظیم) ت ای آدملر قورقکز ربکزک عذابندن البته یرلک تپرنمکی که قیامت کوننده یقین اولور بیوک شیدر (یوم ترونها تذهل کل مرضعة عما أرضعت وتضع کل ذات حمل حملها وتری الناس سکاری وما هم بسکاری ولکن عذاب الله شدید) ت اول کونکه کوررسکز آنی اونودرهر برسوت ویریجی قاری امزردیکی چوجغی وقویویر رهر برکبه اولان قاری کندو قارننک یوکنی وکوررسن آدملری سکران اولمش ودکل آنلر سکران ولیکن اللهک عذابی قتیدر (ومن الناس من یجادل فی الله بغیر علم ویتبع کل شیطان مرید) ت وانسانلردن بعض کسنه واردرکه دیوب دانشمق ایدر اللهک شاننده بیلمزسزین وارقه‌سنی صره کیدر هر برشیطانک که بیون چکیجی دریعنی طغیان وعناد وعصیانک غایتنه ایرشمشدر (کتب علیه أنه من تولاه فانه یضله ویهدیه الی عذاب السعیر) ت (اللهک قضاسنده) یازلمش آنک اوزرینه که شیطانی برکسنه سورسه پس شیطان آزغین قیلر آنی ویول کوستررآ کا اودک عذابی جانبنه

(یا ایها الناس ان کنتم فی ریب من البعث فانا خلقناکم من تراب ثم من نطفة ثم من علقة ثم من مضغة مخلقة وغیر مخلقة لنبین لکم ونقر فی الارحام ما نشاء الی أجل مسمی ثم نخرجکم طفلا ثم لتبلغوا أشدکم ومنکم من یتوفی ومنکم من یرد الی أرذل العمر لکیلا یعلم من بعد علم شیأ وتری الارض هامدة فاذا انزلنا علیها الماء اهتزت وربت وانبتت من کل زوج بهیج) ت ای ادملر اکر اولسکزشککده اولدکدنصکره دیری اولمقدن پس تحقیق بزلر یراتدق سزی طپراقدن صکره منیدن صکره طوکش قاندن صکره صورتلنمش اولان ات پارچه‌سندن وصورتلنمه‌مشدن تا اشکار ایده‌لم سزه قدرتمزی وقرار ویررز رحملرده اولشیئه که دیلرز بر معین وقته دکین صکره چقاررز طشره سزی چوجق اوله رق صکره تربیه ایدرزکه ایریشه‌سکز کندیکزک جوانلغی نهایتنه وسزدن بعض کسنه واردرکه روحی قبض اولنور و بعض کسنه واردرکه دوندریلور عمرک ادنی وکوتوسنه تاکه بیلمیه هیچ برشیئی بیلدکدنصکره وکوررسن یری قوبقوری واوتسز پس اولوقتکه کوندردک انک اوزرینه صوبی تپرنمکلک ایتدی وشیشدی وبتوردی درلو درلو جنسدن زینتلو وکوزل اولان شیلردن (ذلک بأن الله هو الحق وانه یحیی الموتی وانه علی کل شیء قدیر) ت اشبو اول سببدندرکه الله ثابتدر دیرلدرر اولولری وهر برشی اوزرینه قادردر (وأن الساعة آتیة لا ریب فیها وأن الله یبعث من فی القبور) ت وقیامت کونی کلیسردر شک یوقدر انک وقوعنده والله قالدیرر اول کسنه‌لریکه قبرده درلر (ومن الناس من یجادل فی الله بغیر علم ولا هدی ولا کتاب منیر) ت ادملردن بعض کسنه واردرکه دیوب دانشمق ایدر اللهک شاننده بیلمکسزین وهدایت بولمقسزین وواضح اولان کتابسزین (ثانی عطفه لیضل عن سبیل الله له فی الدنیا خزی ونذیقه یوم القیامة عذاب الحریق) ت کندو یبوتنک تختەسنی بوکەرک (یعنی تکبرلک ایدرک) تا آزغین قیله آدملری اللهک یولندن انکیچون واردر دنیاده رسوالق وطاتدیرورز اکا قیامت کوننده یانمق ویاقلق عذابنی (ذلک بما قدمت یداک وأن الله لیس بظلام للعبید) ت دیرز اشبو عذاب عملک سببندندرکه ایلر وکچوردی سنک ایکی اللرک واول سببدندرکه الله دکلدر ظلم ایدیجی قوللرنه (ومن الناس من یعبد الله علی حرف فان أصابه خیر اطمأن به وان اصابته فتنة انقلب علی وجهه خسر الدنیا والآخرة ذلک هو الخسران المبین) ت وانسانلردن بعض کسنه واردرکه عبادت ایدر الله تعالی یه برجانب اوزره پس اکر ایرشسه اکا بر نعمت قرار بولور انکله (یعنی شو عبادتله) واکر ایرشسه اکا بر بلا دونر کندو یوزی اوزرینه زیان کار اولدی دنیاده وآخرتده بودر آشکار اولان زیانکارلق * ف یعنی اکر دنیانک راحتی بولورسه طاعت

اوزره قائم اولوروا كر زحمته اوغراسه عبادتى ترك ايدر اشو صورتده دنياده كندى آخرتده كندى برجانب اوزره طوروبدر يعنى كوكلى بو طرفده دكل اونه طرفده دكل شول كسنه كبى كه بر يكانك كنارى اوزره طورر نيجه كه ايسترسه اول يردن اويله چكروچيقار كيدر (يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَضُرُّهُ وَمَا لَا يَنْفَعُهُ ذٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ) ت دعا ايدر اللّٰه دن غيرى برشيئه كه ضرر ايرشدربيلمزا كا منفعت ويره بيلمزا كا اشبو ايراق اولان ازغينلقدر (يَدْعُوا لَمَنْ ضَرُّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ لَبِئْسَ الْمَوْلٰى وَلَبِئْسَ الْعَشِيرُ) ت دعا ايدر بر كسنه يه كه انك ضررى زياده يقيندر اكا منفعتندن نه چركين آغادر ونه چركين ارقداشدر (اِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ اِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ) ت تحقيق اللّٰه كتوررا اول كسنه لريكه ايمان كتورديلر وايشلديلر كوزل ايشلرى باغچه لره كه اقار انلرك التندن ايرمقلر اللّٰه ايشلر اول شيئى كه ديلر (مَنْ كَانَ يَظُنُّ اَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللّٰهُ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ اِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ) ت بر كسنه اولسه ظن ايديجى ياردم ايتمز پيغمبره اللّٰه دنياده وآخرتده پس يارركه چكسون براپى يوقاروسقفى طرفنه صكره بوغسون بوغزينى پس باقسون آيا ايراق ايدرمى آنك اشبو تدبيرى اولشيئى كه آنى غيظه كتورر (يعنى شوكسنه اشبوغمدن اولسه هيچ بركيمسه ضرر ايتمز) * ف دنيانك تكليفنده بركسنه كه اللّٰه سبحانه دن اميدسز اولوب انك عبادتن ترك ايدوب يلان معبودلره طاپنغه باشلر وحالبوكه انلرك اللرندن نه ايواولورونه كوتو پس اول كسنه كند وكوكانه بيلدرمكه اشبو صورتى قياس ايتسونكه بركسنه اول معبودلك اصلاش ايپندن اصلوراكر يوقارويه وبنمكه قادراولمز ايسه اكر شوايپى يوقارودن چكرلر ايسه اشبو اصلاش كسنه دخى يوقارويه كيده بيلورمكر اولوقتكه شوايپى كسه لرپس اولوقتده يوقار وبنمكه نه توقع قالور سبب يعنى ايپ دخى اللّٰه سبحانه دن توقع طوتمغه ديدى وسما يعنى كولك كوكه ايپ اوزاتمقدن مراد يوكسك واوزون يردر (وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنَاهُ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَاَنَّ اللّٰهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ) ت وبونك كبى اشاغى كوندردك قرآنى واضح آيتلر اولهرق اللّٰه يول كوستررا اول كسنه يه كه ديلر (اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئِينَ وَالنَّصَارٰى وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ اَشْرَكُوا اِنَّ اللّٰهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) ت البته اول كسنه لركه ايمان كتورديلر واول كسنه لركه يهود اولديلر وصابئى اولديلر (يعنى يلدزه طپانلر) ونصارى ومجوس (يعنى اوده طپانلر) واول كسنه لركه مشرك اولديلر البته اللّٰه فيصل ايدر انلرك اراسنده قيامت كوننده البته اللّٰه هر برشى اوزرينه خبرداردر * ف يعنى مجوس اوده طپانلر ورينينك جانبنه كند يلرين نسبت ايدرلر معلوم دكلدركه

انلر صكره دن ازغين اولديلر يا اولدن يتورديلر (اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ اِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ) ت ايا كورمدكمى كه اللّٰهه سجده ايدرلر اول كسنه لركه كوكلرده ويرده واردر وكونش وآى ويلدزلر وطاغلر وآغجلر ودرت اياقلو حيوانلر وانساندن چوغى وچوق كسنه لروار دركه ثابت اولدى انك اوزرينه عذاب وهر كسنه كه ذليل ايده انى اللّٰه پس يوقدر انكيچون هيچ براكرام ايديجى البته اللّٰه ايشلر اول شيئى كه ديلر * ف معلوم اوله كه سجده بر قاچ قسمدر بريسى كوكار ايله يرلك اراسنده اولان كسنه لر سجده سنه شاملدر يعنى بوانلرك سجده سيدر واول شودر كه آنلر اللّٰه سبحانه نك قدرتنك النده جله سى مقهور واختيارسز وعاجزدرلر وبريسى هر كسنه يه ايروايرو مخصوص سجده در بواولدر كه هر بريسى برامر مخصوص ايچون ياراتمش اول اكا مشغول اولور اشبو سجده يى انسانلرك بعضى ادا ايدرو بعضسى ادا ايتمزو بريسى اولدر كه مخلوقات اقسامنك كايسى انى ادا ايدر الوهيتى اقرار كبى (هٰذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِنْ نَارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُؤُسِهِمُ الْحَمِيمُ) ت اشبو ايكى كروهلر برى برينه دشمندرلر شماته ايلديلر كندو ربلرنك حقنده پس كافرلر كسلدى انلر ايچون اوتلرا وددن دوكلور باشلرنك يوقاروسندن اصيجق صو (يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ) ت اريراول صو سببيله اولشيكه آنلرك قارنلرنده واردر ودريلرى دخى (وَلَهُمْ مَقَامِعُ مِنْ حَدِيدٍ) ت وانلرى دوكمك ايچون تموردن كرزلر وار (كُلَّمَا اَرَادُوا اَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ اُعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ) ت هر وقتكه ديلسه لر طشره چيقه لر جهنمدن خلاص اوله لر غمدن كيرودوندرلمش اولورلر جهنمه وديلورآنلره طاديكز ياقماق عذابنى (اِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ) ت البته اللّٰه كتورر اول كسنه لريكه ايمان كتورديلر وايشلديلر كوزل اولان ايشلرى باغچه لره كه اقار انلرك التندن ايرمقلر بزنمش اولورلر شو باغچه لرده التوندن اولان بلازكلردن وانجولر ايله وانلرك اثوابلرى اول باغچه لرده ايپك اولور * ف چونكه بيورلديكه جنتده بز كار التون وحريردن اولان لباس اولور بوندن معلوم اولديكه دنياده بونلر اركلره حرام ايدى وزيورنك جله سندن برى بلازكدر وقتا كه قوللر آغالرينه طوغريلقله خدمت ايدوب آنى راضى قيلسه آغاسى خدمتى بكنوب آنك قولنه بلازك طاقر (وَهُدُوا اِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ وَهُدُوا اِلٰى صِرَاطِ الْحَمِيدِ) ت ودلالت اولنديلر دنياده سوزلردن پاكيزه سنك جانبنه ودلالت اولنديلرا وكولمش اولان اللهك يولنه * ف

(سجده)

پاکیزه و ایو اولان کلام یعنی جنتده شماتت وعبث سوز یوقدر شادانق والله سبحانه یه شکر ایتمك بولنور ویاخود دنیاده توحید ودین اسلامه دلالت اولنور (ان الذين كفروا ويصدون عن سبيل الله والمسجد الحرام الذي جعلناه للناس سواء العاكف فيه والباد ومن يرد فيه بالحاد بظلم نذقه من عذاب اليم) ت اول کسنه لر که کافر اولدیلر و کیرودوندیرورلر آدملری اللهك یولندن و محترم اولان مسجددن که یاصدق اول مسجدی آدملر ایچون برابردر آنده مقیم اولان وصحرا نشین اولان هر کسنه دیلرسه که آنده اکری یولکری کیتمکی ظلم ایله طاتدیرزا کا دردوریجی اولان عذابدن * ف یعنی اول کسنه لر که آدملری مسجد الحرامه کیتمه دن منع ایدر آنلری عذاب الیمه مبتلی قیلرز (واذ بوأنا لابراهيم مكان البيت ان لا تشرك بي شيأ وطهر بيتي للطائفين والقائمين والركع السجود) ت وذکر ایت اول وقتیکه ظاهر ایلدق ابراهیمه کعبه نك یرینی اشبو سوزی دخی سویلدك که شریك قیلمه بکا هیچ برشیئی وآری ایت بنم اویمی طواف ایدنلره وانده اقامت ایدنلره ورکوع ایدنلره وسجده ایدنلره (یعنی نماز قیلانلره) * ف دینلدیکه کعبه معظمه نك یری زمان قدیمدن مبارك یردر صکره مرور زمان ایله نشانی قالمدیغندن حضرت ابراهیم علیه السلامه حکم اولنمشدیکه بیتی بنا قیله لیکن نه یرده بنا اولنه جغی ونه یوکا کده اولمسی معلوم اولمدیغندن بیانی رجا ایتدیکنده الله سبحانه برقطعه بولوت پارچه سنه امر ایتدیکه کعبه مکرمه بنا اولنه جق یرك اوزرنده طوره اشبو وقتده انك کولکه سی مقدارینه برخط چکوب کعبه نك بناسنی قویدی انك اوزرینه بنا یاپوب کعبه مکرمه یی یاپدی معلوم اوله که کچمش امتلرك نمازنده رکوع یوغیدی اشبو امتك خاصه سیدر پس خبرویردیکه اندن صکره کان کسنه کعبه یی آباد ایده جکلر (واذن في الناس بالحج يأتوك رجالا وعلى كل ضامر يأتين من كل فج عميق) ت وچاغر آدملری حج ایتمکه تا کالرسکا یایانلر وهر براریق اولان دوه لره بنوب کلوراشبو اریق دوه لر هر براراق یولدن * ف حضرت ابراهیم علیه السلام کعبه یی بنا قیلدقدن صکره امر اولندیکه خلقی بیتك زیارتنه چاغره او بله اولسه بر یوکسك طاغ اوزرینه چیقوب یوکسك اواز ایله ندا ایتدیکه ای ادملر الله سبحانه سزلك اوزرکزه حجی فرض ایتدی حجه کلکز اول کسنه لر که الله سبحانه انلره حجی بردفعه ویا ایکی دفعه ویاخود زیاده نصیب ایتمشدی بابالرنك صلبنده ایبك دیوب جواب ویردیلر اکرچه کندو ذوق وشوقندن نیجه بیك آدم یایان حجه کلورلر لیکن فرض اولمسی یول آزوقه سنه ویننه جك بر حیوانه منبطدر لیکن امام مالك رضی الله تعالی عنه یورمشکه اکرمکه یقین اولسه ویاخود برادم یورمك عادتی اولسه اکا دخی فرضدر (ليشهدوا منافع لهم ويذكروا اسم الله في ايام معلومات على ما رزقهم من بهيمة الانعام فكلوا منها واطعموا البائس الفقير) ت تا حاضر اوله لر کندولر ایچون اولان منفعتلرك حصولنه وذکر ایده لر اللهك آدینی برقاج معلوم اولان

کونلرده (یعنی نحر کونی واندن صکره تشریق کونلرینه دکین) اول شیئی بوغزلاق اوزرینه که رزق ویردك آنلره درت ایاقلیلرك مواشی قسمندن پس ییکز آنلردن ویدیرکز عاجز اولان فقرالره * ف معلوم اوله که اکر ذبح اولنان حیوان دم شکر اولسه ویاخود نافله اولسه اندن ذبح ایدن کسنه یه جائزدر وفقیر وزنکین دخی اندن ییه لر واکر کفارت اولسه یاخود نذر اولسه نه کندوسی ونه اوزرینه نفقه سی واجب اولان اقرباسی ونه زنکین ییه بیلمزلر فقرا حقیدر برقاج معلوم اولان کونلر که بیوردی اشبو کونلردر که ذی الحجه نك اوننجی واون برنجی واون ایکنجی کونیدر واشبو کونلرده بیولك قبول اوله عمل الله سبحانه نك آدینه قربان کسمکدر (ثم ليقضوا تفثهم وليوفوا نذورهم وليطوفوا بالبيت العتيق) ت صکره لازمدر که آرتسونلر کندو سخلرینی واد ایتسونلر کندو نذرلرینی وطواف ایتسونلر شو قدیمی اولان اوه (یعنی کعبه یه زیرا که اول کعبه بنا قلنمش صکره بیت المقدس بنا اولنمش * ف معلوم اوله که نسکه وجه نیت ایتدکدن صکره حجاجلر که ابیك دیمکه باشلرلر باش تراش ایتمك وطرناق کسمك وسائر بدنك تویلرین ازاله قیلمق ویاغله قیللری یاغلق ودیکلمش لباس کیمك وقوقولو اولان شیلری استعمال ایتمك ذی الحجه نك اوننجی کوننده شیطانی طاشلیوب ذبح واجب اولان کسنه ذبح ایدنه دکین ممنوعدر وقتا که شیطانی طاشلدی وذبح ایتدی باشن تراش ایدوب وغسل ایدوب چماشرین کیوب طواف زیارته کیده واکر کندو مراد ینك وصول ایچون نذر ایتمش اولسه آنی ادا ایده معلوم اوله که اصل نذر الله سبحانه ایچوندر غیر ایچون دکل اکر ایتسه کافر اولور (ذلك ومن يعظم حرمات الله فهو خير له عند ربه واحلت لكم الانعام الا ما يتلى عليكم فاجتنبوا الرجس من الاوثان واجتنبوا قول الزور) ت اشبو درجلك امری وهر کسنه که تعظیم ایتسه اللهك احکاملرینه پس شو تعظیم ایتمك زیاده ایودر انکیچون کندو ربسنك یاننده وحلال اولنمش اولدی سزکیچون مواشی یعنی دوه وصغر وقیون مکر اول شیکه اوقنور سزلك اوزرکزه (یعنی میته وآقمش قان) پس احتراز ایدك بتلرك نجاستندن وصاقنك یلان سوزدن یعنی یلان یره شهادت ایتمکدن (حنفاء لله غير مشركين به ومن يشرك بالله فكانما خر من السماء فتخطفه الطير او تهوي به الريح في مكان سحيق) ت خالص اسلام اوزره اولوب اللهه شریك قوشمیه رق برکسنه که شریك قوشه الله تعالی یه پس دیرسنکه کویا دوشدی کوکدن پس قپار آنی مردار یجی اولان قوشلر یاخود کوتورر انی روزکار ایراق اولان مکانه (حاصل اولدر که هلاك اولدی بروجهله که نجات بولمق امیدی قالمدی) * ف الله سبحانه نك آدینی تعظیم ایتسه یعنی کعبه مکرمه یه قربان ایچون کوندر یلان حیوانلری یغما ایتمه لروهدایالرك ایوسن واغر بهالی حیوانلری کتوره لر اوزرینه کوزل چوللر اورته لر ذبح اولندیغندن صکره چوللرین دخی الله سبحانه نك یولنده صدقه ایلیه لر وینه حلال قیلندی درت ایاقلو حیوانلر یعنی شو حیوانلر که یمکی رواجدر شرعده ودرت ایاقلولرك چوغی حرامدر ودخی بتلرك نجاستندن اجتناب ایدك یعنی الله سبحانه نك غیر یسنك ادینه یاقبرینه ویاطاشنه چوق مکانته

بوغزلنسه انی یمك حرامدر وصاقینڭ یلان سوزدن (یعنی برکسنه برحیوانی الله سبحانه نڭ
غیری بسننڭ آدی اوزره صالیوبروب وبراقوب یعنی آنی بسلیوب نیڭ تعظیمیچون آنی ذبح ایتسه
بودخی حرامدر واول کسنه که شریك قوشدی انڭ مثالنی بیان بیوردیکه یعنی برکسنه که نیتی
الله سبحانه اوزرینه خالصدر اول کسنه طوغرو اولان یول اوزرینه در وبرکسنه که انڭ نیتی
الله سبحانه نڭ غیری یلرینه اولدی انلری یوللر اراسنده قوشلر ییوب فنایه ویردلر ویا یالکلبه
منکر اولوب دهریه مذهب اولور (ذٰلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ شَعَائِرَ اللّٰهِ فَاِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ) ت اشبودر
حکم هرکسنه که تعظیم ایده اللهڭ حکملرینه شوتعظیم ایتمك قلبلرڭ صاقنغندندر (لَكُمْ فِيهَا
مَنَافِعُ اِلٰى اَجَلٍ مُسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَا اِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ) ت سز کیچون شوانعامده یعنی درت ایاقلی
حیوانلرده فائده لر واردر معین اولان وقتده دکین صکره انڭ اینه جك محلی قدیمی اولان اولڭ
یاننده در * ف هرنندر حیوان وار ایسه انڭ حقی شودرکه انلردن کندو حاجتلرینی
وخدمتلرینی الدقدنصکره کعبهٔ معظمه یه کتوروب الله سبحانه نڭ ادیله قربان ایده مکر
اشبو جتین اولدیغندن پس هریرده که الله سبحانه نڭ ادیله بوغزلنسه کعبه یه الله سبحانه نڭ
نذری اولمق مقامنده اولور خواه ایراق اولسون یا یقین اولسون (وَلِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا
لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلٰى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْاَنْعَامِ فَاِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ فَلَهُ اَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ) ت
وهر برامت ایچون معین یصه دق قربان طریقنی تاذکر ایده لر اللهڭ ادینی اولشی اوزرینه که
ویردی انلره حیوانلرڭ درت ایاقلوسندن پس سزڭ معبودکز واحد اولان معبوددر پس اکا
انقیاد ایدڭ ویا محمد یالوارنلری سوینیدر (الَّذِينَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ عَلٰى
مَا اَصَابَهُمْ وَالْمُقِيمِي الصَّلٰوةِ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) ت اول کسنه لریکه وقتاکه ذکر اولنسه
الله قورقار انلرڭ قلبلری وصبر ایدنلری اولشی اوزرینه که ایرشدی انلره بلالردن ونمازی قائم
قیلانلری واول کسنه لریکه اولشیدنکه رزق ویردك انلره خرج ایدرلر * ف یعنی حیوانلری الله
سبحانه ایچون نذر ایدوب بوغزلمق هر برده عبادتدر واکر الله سبحانه نڭ غیری سنه نذر ایدوب
ذبح اولنسه شوغیره عبادت اولور واول کسنه مشرك اولور (وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ شَعَائِرِ
اللّٰهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ فَاذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهَا صَوَافَّ فَاِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُوا مِنْهَا وَاَطْعِمُوا
الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ كَذٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) ت وقربان دوه لرینی یصه دق انلری
سزکچون اللهڭ دیننڭ نشانه لرندن سزکچون انده ایولك واردر پس ذکر ایدڭ اللهڭ ادینی
انلری بوغزلاین وقتده اوچ ایاغی اوزره طوردقده پس وقتاکه یره دوشدی انڭ قبورغه لری پس
ییکز اندن ویدیرکز سؤال ایتمین فقیره ده وسؤال ایدن فقیره ده اشبوکبی مطیع قیلدق درت
ایاقلو حیوانلری سزکچون اولکه سز شکر ایده سکز * ف دوه نی ذبحڭ بدانده نحر ایدرلر قبله یه

طوردروب بسم الله الله اکبر دیوب سینه سندن کسرلر وقتاکه قانی اقوب دوه یراوزرینه
دوشدکده اعضالرن کسمکه باشلیه لر پس کندوسی ییه وفقیرلره بدیره وفقیرا ایکی قسم اولمسنه
اشارت قیلدی بری اولدرکه سؤال ایتمز یعنی دیلنمز واخری اولدرکه سؤال ایدر (لَنْ يَنَالَ اللّٰهَ
لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا وَلٰكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوٰى مِنْكُمْ كَذٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا هَدٰيكُمْ
وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ) ت ایرشمز الله تعالی یه قربانلرڭ اتی ونه انلرڭ قانی ولیکن ایریشور الله سبحانه یه
صاقنمقلق سزدن ذکر اولندیغی کبی یواش قیلدی انلری (یعنی قربانلری رام ومطیع
قیلدی) سزکچون تا بیوکلکله ذکر ایده سکز الله تعالی نی اکا شکر ایتمکیچون که یول کوستردی
سزه وسوینیدر ایو ایش ایشلینلری (اِنَّ اللّٰهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ
كَفُورٍ) ت تحقیق الله دفع ایدر اول کسنه لردنکه ایمان کتوردیلر (یعنی دشمنلرڭ
ضررینی واذیتنی انلردن دفع ایدر) البته الله سومز هر برشکر ایتمز اولان خیانت ایدنلری * ف
پیغمبرمز علیه السلام مکهٔ مکرمه ده اولدقلری وقتده مؤمنلره امر ایتدیکه کافرلرڭ
اذاسنه صبر ایدڭ پس انلردخی صبر ایدرلر ایدی وقتاکه مدینهٔ منوره یه تشریف بیوردیلر
حکم اولدیکه هرکسنه که سزه اذیت ایدر ایسه سزلردخی انلره اذا ایدڭ اول وقتده جهاده شروع
اولندی که جملهٔ آیتده جهادڭ حکمی مذکوردر (اُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِاَنَّهُمْ ظُلِمُوا وَاِنَّ اللّٰهَ
عَلٰى نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ) ت غوغایه اذن ویرلدی اول کسنه لره که کافرلر انلر ایله غوغا ایدرلر
شو سببدنکه انلر ظلم اولنمش اولدیلر والبته الله انلره یاردم ایتمك اوزرینه قادردر (الَّذِينَ
اُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ اِلَّا اَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللّٰهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ
لَهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللّٰهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ اللّٰهُ مَنْ يَنْصُرُهُ
اِنَّ اللّٰهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ) ت اول کسنه لرکه چیقارلدیلر کندو اولرندن حقسز یره چیقارمدیلر
انلری مکر اولسببدنکه دیدیلر بزم ربمز الله تعالیدر واکر اولمسیدی اللهڭ دفع ایتمسی
ادملری بعضنی بعضنڭ ایله یقلوب ویران اولمش اولوردی پاپازلرڭ صومعه لری
ونصارالرڭ مناسترلری ویهودلرڭ کنائسلری ومسلمانلرڭ مسجدلریکه ذکر اولنور انلرده
اللهڭ ادی چوقلقله البته یاردم ایدر الله اول کسنه یه که یاردم ایدر ایدی اللهڭ دیننه البته
الله قوتلیدر غالبدر * ف هرکسنه که الله سبحانه یه یاردم ایتسه یعنی انڭ دیننه ورسولنه
کومك ایتسه الله قادردرکه دیلدیکی شیئی برانده ایجاد ایدر لیکن انسانده شویله معامله ایدرتا
ایو ایشلیلر وکوتو ایشلیلر بری برندن سزایه ایریشه لر (الَّذِينَ اِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْاَرْضِ اَقَامُوا
الصَّلٰوةَ وَآتَوُا الزَّكٰوةَ وَاَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَلِلّٰهِ عَاقِبَةُ الْاُمُورِ) ت یاردم ایدر

اول کسنه‌لره که اکر قدرت ویرسک انلره یرده قائم قیلرلر نمازلرینی و ادا ایدرلر زکاتلرینی و بیورلدی ویررلر کوزل اولان ایشلر ایله و منع ایدرلر چرکین اولان ایشلردن و الله ایچوندر هر ایشلرک اخری * ف یعنی اشبو امت دینی قائم ایدرلر برمدته دلک که اخرینی الله سبحانه بیلور (وَاِنْ یُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ وَقَوْمُ اِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ وَاَصْحَابُ مَدْيَنَ وَكُذِّبَ مُوسَى فَاَمْلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ ثُمَّ اَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ) ت و اکر یلانه نسبت ایده‌لرسنی پس تحقیق یلانه نسبت ایتدیلر بونلردن اول نوحک قومی و عاد قومی و ثمود قومی و ابراهیمک قومی و لوطک قومی و مدین اهلی و یلانه نسبت اولندی موسی پس مهلت ویردک شو کافرلره صکره طوتدق انلری پس نیجه اولدی بنم عقوبتم (فَكَاَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَبِئْرٍ مُعَطَّلَةٍ وَقَصْرٍ مَشِيدٍ) ت پس چوق کویلر که هلاک ایتدک انلری و انلر ظالم ایدیلر پس شو کویلر دوشوبدر دیوارلری تاوانلری اوزرینه و چوق قویولر ایشسز قالمشلر و چوق یوکسک کوشکلر خراب اولمشدرلر (اَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْاَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا اَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا فَاِنَّهَا لَا تَعْمَى الْاَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ) ت ایا سیر ایتمدیلرمی یرده تا اوله انلر ایچون قلبلر که فهم ایده‌لر انکله یاخود قولاقلر که ایشیده‌لر انکله البته حال شودر که کور اولماز کوزلر و لیکن کور اولورشول قلبلر که سینه‌لرده در (وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللّٰهُ وَعْدَهُ وَاِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَاَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ) ت و چابک کلمه‌سنی طلب ایدرلر سندن عذابک کلمسنی و البته خلاف ایتمز الله کندو وعده‌سنه و البته بر کون سنک ربک یاننده بیک یل کبیدر شو یللردن که صایارسکز * ف شاه ولی الله رحمه الله دیر که یعنی اکر دیلرسه بیک یلده تمام اوله جق ایشی بر کونده تمام ایدر پس مهلت ویرمک عجز جهتندن دکل بلکه مصلحتلر سببیدندر که انی اندن غیری کسنه بیلمز (وَكَاَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ اَمْلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ اَخَذْتُهَا وَاِلَيَّ الْمَصِيرُ) ت و چوق کویلر که مهلت ویردک آنلره حالبوکه انلر ظالم ایدیلر صکره طوتدق آنلری و بنم جانبمه در قائده جقلری (قُلْ يَا اَيُّهَا النَّاسُ اِنَّمَا اَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ) ت دیکل ای آدملر بن سزک ایچون آشکاره قورقودیجیم (فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ) ت پس اول کسنه‌لر که ایمان کتوردیلر و ایشلدیلر کوزل اولان ایشلری آنلر ایچوندر یارلغنمق و کوزل اولان رزق (وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ اُولَئِكَ اَصْحَابُ الْجَحِيمِ) ت و اول کسنه‌لر که سعی ایتدیلر بزم آیتلرمزی ابطال

ایتمکه عاجز قیله رق بزی کندو زعملرنده اشبو کروهلر جهنم صاحبیدرلر (وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ اِلَّا اِذَا تَمَنَّى اَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي اُمْنِيَّتِهِ فَيَنْسَخُ اللّٰهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُحْكِمُ اللّٰهُ آيَاتِهِ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) ت و کوندرمدک بزلر سندن اول هیچ بر پیغمبری و هیچ بر وحی صاحبنی مکر و قتا که بر شی سوسه آتار شیطان بر شیئی آنک آرزوسنه پس ایراق ایدر الله او اشیئی که آتشمیدی شیطان صکره محکم قیلر الله کندو آیتلرینی و الله بیلیجیدر حکمتله ایشلیجیدر * ف شاه ولی الله رحمه الله دیر که پیغمبرمز علیه السلام اویقوده کوردیلر که بر خرماسی چوق اولان یره هجرت ایتدیلر پس وهم ایتدیلر که شویر یمامه و یا هجر اوله اما نفس الامرده اول یر مدینه ایدی و اشبو اویقویی مکه‌ده کورمش ایدی و ینه اویقوده کوردیلر که کعبه‌یه کاوب عمره ایتدیلر و حلق و قصر ایتدیلر پس وهم ایتدیلر که اشبو یلده شو وقوع بوله جق و نفس الامرده بر قاچ یلدن صکره وقوع بولدی و اشبو اویقویی مدینه‌ده کورمش ایدی اشبو مثللو صورتلرده مخاصملر ایله منافقلرک صنامغی مقصود اولور * ف پیغمبره الله سبحانه جانبندن بر حکم نازل اولور که شو حکمده اصلا تفاوت اولمز ناس اراسنده لیکن مجمل اولدیغندن هرکسنه وقوعنده بر شیئی توهم ایدر اشبو وهم ایتمده پیغمبر جمله ناس ایله برابردر که اولور که وهم ایتدیکی شی طوغرو اولور و کاهیجه وقوعده خلاف بولورتکم پیغمبرمز علیه السلام هجرت بابنده اویقو کورمش و بردخی عمره بابنده اویقوده کوردیلر که بیانی کچدی و ینه وعده اولدیکه مسلمانلر کافرلر اوزرینه غالب اوله جقلر و همه کاندیکه اشبو سنه‌ده کی غوغاده وقوع بوله جق پس شو غوغاده فتح اولمدی صکره فتح وقوع بولدی پس الله سبحانه خبردار قیلدیکه اولقدر که حکم اولندی آنده تفاوت یوقدر (لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ وَاِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ) ت تا قیله الله او اشیئی که آتدی شیطان بر بلا اول کسنه‌لرک حقنده که آنلرک قلبلرنده وار در کیفسزلک و اول کسنه‌لرک حقنده که قتیدر آنلرک قلبلری و البته ظالملر ایراق و اوزاق اولان مخالفتده درلر (وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) ت و تا ینه بیله‌لر اول کسنه‌لر که ویریلوبدر آنلره بیلمک که شو وحی طوغریدر سنک ربک جانبندن پس ایمان کتوررلر اوله وحیه پس یالوارر الله سبحانه‌یه آنلرک قلبلری البته الله یول کوستریجیدر اول کسنه‌لره که ایمان کتوردیلر طوغرو اولان یول جانبنه * ف یعنی آزغینلر تصدیق ایتمیوب یولی زیاده شاشوررلر پس آنلرک ایشلری یول بولمز مکدر و مؤمنلر ایسه آکا اینانمقده زیاده محکم

اولورلر كه اشبو وحيده قولك مدخلى يوقدر اكر قولك مدخلى اولسيدى قولك خيالى كبى كاه صحيح وكاه هيچ غلط اولور ايدى وهركسنه كه آنك نيتى صحيح اولان اعتقاد اوزره اوله الله سبحانه اكا اشبو وحيك حقلغنى بيلدرر (ولا يزال الذين كفروا فى مرية منه حتى تأتيهم الساعة بغتة او يأتيهم عذاب يوم عقيم) ت وهميشه قالورلر اول كسنه لر كه كافر اولديلر شبهه ده وحى دن اولوقته دكين كه كلورآنلره قيامت كونى خبرسز ياخود كلورآنلره آنلرنك ايتديه نحس اولان كونك عذابى (الملك يومئذ لله يحكم بينهم فالذين آمنوا وعملوا الصالحات فى جنات النعيم) ت پادشاهلق اول كونده الله ايچوندر حكم ايدر آنلرك ارهسنده پس اول كسنه لر كه ايمان كتوردي لر وايشلديلر يواولان ايشلرى نعمت جنتلرنده اولورلر (والذين كفروا وكذبوا بآياتنا فاولئك لهم عذاب مهين) ت واول كسنه لر كه كافر اولديلر و يلانه نسبت ايتديلر بزم آيتلرمزى پس شو جماعت آنلر ايچون اولور ذليل قيلايچى اولان عذاب (والذين هاجروا فى سبيل الله ثم قتلوا او ماتوا ليرزقنهم الله رزقا حسنا وان الله لهو خير الرازقين) ت واول كسنه لر كه هجرت ايتديلر يعنى ديارلرين ترك ايدوب مكه دن مدينه يه هجرت ايدوب پيغمبرمز صلى الله عليه وسلم خدمتنه كالديلر اللهك يولنده صكره اولديرلديلر ياخود كندى باشلرينه اولديلر البته رزق ويرر آنلره الله كوزل اولان رزق ايله (يعنى جنت رزقندن) والبته الله رزق ويرنلرك زياده كوزليدر (ليدخلنهم مدخلا يرضونه وان الله لعليم حليم) ت البته كتورر آنلرى بر موضعه كه راضى اولورلر شو موضعدن والبته الله بيليجيدر حليمدر (ذلك ومن عاقب بمثل ما عوقب به ثم بغى عليه لينصرنه الله ان الله لعفو غفور) ت حكم شودر كه بركسنه بركسنه يه اذيت ويرسه اول مثللو كه كندويه اذيت ويراشيدى آندن كه صكره ينه ظلم اولندى آنك اوزرينه البته ياردم ايدرا كا الله تحقيق الله باغشليجيدر يارلغيجيدر * ف يعنى بركسنه بركسنه دن واجبى ايله حقنى آلورسه اكا عذاب اولمزا كرچه عوض آلمق زياده كوزل اولورسه ده مسلمانلر بدر غوغاسنده مكه كافرلرندن ظلملرينك انتقامن آلديلر صكره بردخى كافرلر احد غوغاسنده واحزاب غوغاسنده مسلمانلره زياده ايذا ومضرت ايتديكه كالديلر صكره الله سبحانه مسلمانلره كامل ياردم ايتدى (ذلك بان الله يولج الليل فى النهار ويولج النهار فى الليل وان الله سميع بصير) ت اشبو ياردم شول سببدندركه

الله كتورر كيجه يى كوندزه وكتورر كوندزى كيجه يه وشول سببلدركه الله ايشديجيدر كوريجيدر * ف يعنى بوتنك كبى اسلامى كفر اوزره غالب قيلر (ذلك بان الله هو الحق وان ما يدعون من دونه هو الباطل وان الله هو العلى الكبير) ت اشبو ياردم شو سببلدركه الله ثابت وواجب الوجوددر واواشيكه چاغرر كافرلر اللهدن غيرى باطلدر واول سببلدركه الله يوجه مرتبه لو بيولك قدرليدر (الم تر ان الله انزل من السماء ماء فتصبح الارض مخضرة ان الله لطيف خبير) ت ايا كورمدكمى كه الله آشاغى كتوردى كوكدن يغمورى پس اولور ير يشللك البته الله لطف ايديجيدر بيليجيدر (له ما فى السموات وما فى الارض وان الله لهو الغنى الحميد) ت انكيچوندر اواشيكه كوكلرده واواشيكه يرده واردر والبته الله احتياجسز اوكولمشدر (الم تر ان الله سخر لكم ما فى الارض والفلك تجرى فى البحر بامره ويمسك السماء ان تقع على الارض الا باذنه ان الله بالناس لرؤف رحيم) ت آيا كورمدكمى كه الله رام قيلدى سزكيچون اواشيئى كه يرده واردر ورام قيلدى قايقلرى يوررلر دكزده اللهك حكميله وصاقلر كوكى دوشمكدن يراوزرينه مكر آنك اذنيله البته الله آدملرك حقنده باغشليجيدر اسركيجيدر (وهو الذى احياكم ثم يميتكم ثم يحييكم ان الانسان لكفور) ت واول الله ديرى قيلدى سزى صكره اولديرر سزى صكره ديرلدرسزى تحقيق آدملر شكرسزدر * ف يعنى الله سبحانه نك حقنى ادا ايتمز (لكل امة جعلنا منسكا هم ناسكوه فلا ينازعنك فى الامر وادع الى ربك انك لعلى هدى مستقيم) ت هربركروه ايچون معين ايتدك برشريعتى كه شونلر عمل ايديجيدرلر آنكله پس لازمدركه نزاع ايتمسونلر سنكله اشبو امرده ودعا ايله كندو ربكك جانبنه البته سن طوغرو اولان يول اوزرينه سن * ف يعنى هميشه دن دينك اصلى بردر ايكن احكاملر هر دينده بشقه بشقه كلشلر هر حكمك سببنى سندن نيچون سؤال ايدورلر (وان جادلوك فقل الله اعلم بما تعملون) ت واكر جدال ايتسه لرسنكله ديكل الله بيليجيدر اواشيئى كه ايشلرسكز (الله يحكم بينكم يوم القيامة فيما كنتم فيه تختلفون) ت الله حكم ايدر سزلك اراكزده قيامت كونده اواشيده كه سز اولديكز آنده اختلاف ايديجى * ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه اشبو آيتده اشارت واردر

شوکا که شرائعده اختلاف ایتمك عصرلرك اختلافندن ناشیدر وشرائع ایسه کلیسی حقدر کندوزمانده عمل اولنمشدر پس آنلرك حقیقتنده نزاع ایتمك جائز دکلدر والله سبحانه اعلم (أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۗ إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَابٍ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ) ت ایا بیلمدکمی که الله بیلور اول شیئی که کوکده و یرده واردر البته شو اشیالرك جملهسی بر کتابده ثابتدر البته شونك جملهسی الله تعالی یه قولایدر * ف یعنی جمله قوللرك عمللری بر کتابده یازلمشدر (وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَمَا لَيْسَ لَهُم بِهِ عِلْمٌ ۗ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ) ت وعبادت ایدرلر اللهدن غیری برشیئه که آشاغی ایندرمدی الله آنك اوزرینه بر دلیل و بر شیئکه یوقدر آنلر ایچون آنك ثبوتنه بیلمکلری و یوقدر ظالملر ایچون هیچ بر یاردم ایدیجی (وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنكَرَ ۖ يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا ۗ قُلْ أَفَأُنَبِّئُكُم بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكُمُ ۗ النَّارُ وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ) ت وچان اوقونسه آنلر اوزرینه بزم واضح اولان آیتلرمز بیلورسن اول کافرلرك یوزنده طانکق علامتنی یقیناً اولورلر که هجوم ایدهلر اول کمسنهلر اوزرینه که اوقورلر انلره بزم آیتلرمزی دیکل آیا خبر ویرهیمی سزه زیاده کوتو اولان شیله اشبو جهنمدر وعده ویردی اول جهنمی الله اول کمسنهلره که کافر اولدیلر ونه چرکین قائده جق یردر (يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوا لَهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَن يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوِ اجْتَمَعُوا لَهُ ۖ وَإِن يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَّا يَسْتَنقِذُوهُ مِنْهُ ۚ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ) ت ای آدملر بیان اولندی بر مثل پس دیکلیك انی البته اول کمسنهلر که عبادت ایدرلر آنلره اللهدن غیری البته یراده بیلمزلر بر سنکی هر نقدر جمع اولسهلر ده شو سنکی یراتمغه واکر قاپسه آنلردن سنك برشی خلاص ایده بیلمزلر اول شیئی سنکدن قدرتسز اولدی هم طلب ایدیجی وهم طلب اولنمش (یعنی عابد ومعبود) * ف طالب یعنی سویجی وطلب ایدیجی یعنی کافر وطلب اولنمش یعنی آنلرك معبودلری وسنك بتلر اوزره قونسه وبتلری یلارلرسه پس شو سنکی نه اول بت اوچورر ونه آنك شیطانی (مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ) ت تعظیم ایتمدیلر الله تعالی یه آنکا لایق اولان تعظیمله البته الله قوتلیدر غالبدر (اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ) ت الله اختیار ایدر فرشتهلردن رسوللری وآدملردنده البته الله ایشدیجیدر کوریجیدر * ف یعنی جمله خلقك سوزلی الله

سبحانك رسوللری یدر وملائکه اراسندهدخی ملائکهدن اولان رسوللر یوجه درجهلیدرلر کافرلر اشبونلری ترك ایدوب هیچ ایشه یرامز اولان بتلره طپارلر (يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۗ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ) ت بیلور اول شیئی که آنلرك اوکندهدر واول شیئی که آنلرك ارقهسی جهتندهدر واللهك جانبنه دوندرلمش اولور ایشلر * ف یعنی پیغمبرلرك وملائکهلرك برشیده اختیارلری یوقدر هر برشیئك اختیاری الله سبحانهنك قدرتندهدر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ) ت ای مسلمانلر رکوع ایدك وسجده ایدك عبادت ایدك کندو ربکزه وایشلیکز ایو ایشلری البته امیددر که سزلر نجات بولهسکز (وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ ۚ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ ۚ مِّلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ ۚ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِن قَبْلُ وَفِي هَٰذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ ۚ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ ۖ فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ) ت وغوغا ایدیکز الله یولنده جهادك حقیله الله ایچون اولان طوغرو جهاد ایله الله اختیار ایتدی سزی و یصهمدی سزك اوزرکزه دینده هیچ بر طارلق مشروع ایتدی سزك باباکز ابراهیمك دینی الله آدلدی سزی مسلمین اسمیله بوندن اول (کچن کتابلرده) واشبو قرآنده تا اوله پیغمبر شهادت ایدیجی سزك اوزرکزه واولهسکز شهادت ایدیجیلر آدملر اوزرینه پس قایم قیلکز نمازی و ویریکز زکاتی وطوتکز الله تعالی نك امرینی که اول سزك ایشکزی یصهیجی مولاکزدر پس نه کوزل مولادر ونه کوزل یاردم ایدیجیدر * ف الله سبحانه سزی مسلمان اسمیله آدلدی یاخود حضرت ابراهیم دلدیکه سابقده کچن دعاسنده نیاز ایتدیکه یارب مسلمان امت پیدا ایت واشبو قرآنده احتمال ایدرکه حضرت ابراهیمك دعاسی برکاتیله اشبو امت شو اسمله آدلندی تا که رسول سزك اوزرکزه شاهد اوله یعنی سزی بکندی و پسندایتدی تا سزلر بشقه امتلره بیلدرهسکز ورسول سزه بیلدرسون واشبو امت جمله امتلردن صکره کلدکلرندن کچن امتلرك غلطلری بونلره معلوم اولوب وهر برلرینه طوغرو یولی تعلیم ایدهلر

(سورة المؤمنون مكية وهي مائة وثماني عشر آية)

مؤمنون سورهسی مکهده نازل اولمش وشو سوره یوز اون سکز آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشلیجی اسیرکیجی اولان اللهك ادیله اوقورم

(قد أفلح المؤمنون الذين هم في صلاتهم خاشعون والذين هم عن اللغو معرضون والذين
هم للزكاة فاعلون والذين هم لفروجهم حافظون الا على ازواجهم او ما ملكت ايمانهم
فانهم غير ملومين) ت البته نجات بولديلر مسلمانلر انلر كه كندو نمازلرنده يالواريجيلردر
عبث اولان شيلردن يوز چوريجيلردر زكاتي ادا ايديجيلردر واوتنه جق يرلريني صاقليجيلردر
مكر كندو قاريلرينه ياخود مالك اولدقلري جاريه لرينه پس انلره (حفظ ايتمكده)
ملامت اولمزلر (فمن ابتغى وراء ذلك فاولئك هم العادون) ت پس بر كسنه طلب ايتسه
غيريسني شو جماعت انلر كچيجيلردر حددن (والذين هم لاماناتهم وعهدهم راعون) ت
واول كسنه لر كه انلر كندو امانتلرينه وكندو عهدلرينه رعايت ايديجيلردر (والذين هم
على صلاتهم يحافظون) ت واول كسنه لر كه انلر كندو نمازلري اوزرينه محافظت
ومداومت ايدرلر (اولئك هم الوارثون الذين يرثون الفردوس هم فيها خالدون) ت
اشبو كروهلر انلردر اول وارثلر كه عاقبتده اله كتوررلر فردوسي انلر انده دائم اوليجيدرلر
(ولقد خلقنا الانسان من سلالة من طين) ت ويراتدق ادمي چامورك كزيده وصافي سندن
(ثم جعلناه نطفة في قرار مكين) ت صكره ايتدق ادمي مني محكم قرار يرنده (ثم خلقنا
النطفة علقة فخلقنا العلقة مضغة فخلقنا المضغة عظاما فكسونا العظام لحما ثم انشأناه خلقا
آخر فتبارك الله احسن الخالقين) ت صكره ايتدق مني بي طوكش قان پس ايتدك
اول قاني ات پارچه سي پس ايتدك شو ات پارچه سني برقاچ كوكلر پس اورتدك كوكلر
اوزرينه اتي صكره يراتدق اني بر بشقه خلق (يعني روح اوفوردكه طرفلرينه ورمكله انك
پارمقلرينه) پس بيوكدر الله نقش ايدنلرك زياده كوزلي در (ثم انكم بعد ذلك لميتون) ت
صكره البته سزلر اولمش اولورسكز (ثم انكم يوم القيامة تبعثون) ت صكره البته سزلر
قيامت كونده قالدرلمش اولورسكز (ولقد خلقنا فوقكم سبع طرائق وما كنا عن الخلق
غافلين) ت ويراتدق سزك اوستكزده يدي يوللري (يعني كوكلر يكه ملكلره ويلدزلره
يوللردر) واولدق بزلر ايجاد ايتمكدن خبرسز (وانزلنا من السماء ماء بقدر فاسكناه في

الارض وانا على ذهاب به لقادرون) ت واشاغي كوندردك كوكدن يغموزي معين
اولان مقدار اوزرينه پس يرويردك اول صويه يرده (كه كول وصه ريچ ويرالتنده اسكان
ايتدك تا كه يغمور كسلدكده انكله نفعلنه لر) والبته بزلر شو صويي كيدرمكه
قادرلرز (فانشأنا لكم به جنات من نخيل واعناب لكم فيها فواكه كثيرة ومنها تاكلون)
ت پس يراتدق سزكچون شو صو ايله باغچه لري خرما اغجندن واوزوم اغجندن سزكچون
شو باغچه لرده چوق يمشلر پيدا اولور و بو ميوه لرك (قوت طريقيله) بعضسني يرسكز
(وشجرة تخرج من طور سيناء تنبت بالدهن وصبغ للآكلين) ت ويراتدق بر آغج كه
طشره چقر سينا طاغندن (يعني زيتون اغجني) بتراولوجه اوزره كه چيقاراندن ياغ واتمك
قاتقي يينلر ايچون (وان لكم في الانعام لعبرة نسقيكم مما في بطونها ولكم فيها منافع كثيرة
ومنها تاكلون) ت وسزكچون درت اياقلولرده عبرت ودليل واردر ايچوريرز سزه اولشيدنكه
انلرك قارتنده واردر وسزكچون شو درت اياقلولرده چوق منفعتلر واردر و انلرك بعضسني
يرسكز (وعليها وعلى الفلك تحملون) ت اوزرلرينه وقايقلر اوزرينه دخي يوكلنورسكز
(ولقد ارسلنا نوحا الى قومه فقال يا قوم اعبدوا الله ما لكم من اله غيره افلا تتقون) ت
وكوندردك نوحي كندو كروهي جانبنه پس ديدي اي بنم كروهم عبادت ايدك الله تعالى يه
يوقدر سزكچون هيچ بر معبود اندن غيري آيا قورقمزميسكز (فقال الملأ الذين كفروا من
قومه ما هذا الا بشر مثلكم يريد ان يتفضل عليكم ولو شاء الله لانزل ملائكة ما سمعنا
بهذا في آبائنا الاولين) ت پس ديديلر برقاچ كسنه لر كه كافر ايديلر انك قومندن دكلدر
بو شخص مكر سزك كبي ادمدر ديلر كه بيوكلك ايده سزك اوزركزه واكر ديلسيدي الله البته
اشاغي كوندرردي فرشته لري ايشتمدك شوني اول كچن بابالرمزده (ان هو الا رجل به جنة
فتربصوا به حتى حين) ت دكلدر شو كسنه مكر بر كيشيدر كه انده ديوانه لك واردر پس
منتظر اولكز اكا برمدته دككين (قال رب انصرني بما كذبون) ديدي نوح اي بنم ربم
يارديم ايت بكا اولني سبيندنكه يلانه نسبت ايتديلر بني (فاوحينا اليه ان اصنع الفلك
باعيننا ووحينا فاذا جاء امرنا وفار التنور فاسلك فيها من كل زوجين اثنين واهلك الا من

سبق علیه القول منهم ولا تخاطبنی فی الذین ظلموا انهم مغرقون) ت پس وحی کوندردك
انك جانبنه که یصه برقایق بزم حفظمزله و بزم امریمزله پس وقتا که کلوربزم بیورلدیمزو قاینار
غضب تنوری پس کتورشو قایغه هر برجنسدن ایکی صنف ارکك و دیشی و کتورکندو
اهلکی مکر اول کسنه انلردن نکه کچدی انك اوزرینه وعده و سوزدیمه بکا اول کسنه لرك
حقنده که ظلم ایتدیلر البته انلر غرق اولنمه جقلردر (فاذا استویت انت ومن معك علی الفلك
فقل الحمد لله الذی نجانا من القوم الظالمین) ت پس وقتا که طوغروا کاشه سن سن واول
کسنه که سنکله بیله در قایق اوزرینه پس دیکل حمد اولسون الله تعالی یه که نجات ویردی بزه
کافر اولان قومدن (وقل رب انزلنی منزلا مبارکا وانت خیر المنزلین) ت ودیکل ای بنم
ربم ایندر بنی مبارك اولان منزله و سن ایندرنلرك زیاده کوزلیسن (ان فی ذلك لآیات
وان کنا لمبتلین) ت اشبو ماجراده نشانه لر واردر و البته اولدق بز صنایجی (ثم
أنشأنا من بعدهم قرنا آخرین) ت صکره یراتدق انلردن صکره براخر کروهی
(فارسلنا فیهم رسولا منهم ان اعبدوا الله ما لکم من اله غیره افلا تتقون) ت پس
کوندردك انلرك اراسنه بر پیغمبری کندو قبیله لرندن که عبادت ایدك الله تعالی یه یوقدر
سزکچون هیچ بر معبود اللهدن غیری ایا قورقمیسکز (وقال الملأ من قومه الذین
کفروا وکذبوا بلقاء الآخرة واترفناهم فی الحیاة الدنیا ما هذا الا بشر مثلکم یاکل مما
تاکلون منه ویشرب مما تشربون) ت ودیدی بیوکاری انك قومندن اول کسنه لرکه
کافر اولدیلر و اولانه نسبت ایتدیلر آخرته او غرامغی و راحتلك و یرمشدك آنلره دنیا دیرلکنده
دکلدر شو شخص مکر آدمیدر سزلك کبی یراولشیدنکه سز یرسکز آندن و ایچر اولشیدنکه
ایچرسکز آندن (ولئن اطعتم بشرا مثلکم انکم اذا لخاسرون) ت واکر اطاعت ایدرسکز
کندوکز کبی برآدمه البته سزلر او لوقتده زیان ایشلو اولورسکز (ایعدکم انکم اذا متم
وکنتم ترابا وعظاما انکم مخرجون) ت ایا وعده می ویررسزه که سزلر وقتا که اولورسکز

واولورسکز طپراق و کمولك سزلر طشره کلمش اولورسکز دیو (هیهات هیهات لما توعدون)
ت ایراقدر ایراقدر اولشی که وعده و یرلمش اولورسزه (ان هی الا حیاتنا الدنیا نموت ونحیا
وما نحن بمبعوثین) ت دکلدر شو دیرلك مکر دنیا دیرلکی درکه اولورزو دیریلورزو قالدرلمیز
یعنی بعضلر اولورلر و بعضلر طوغرلر (ان هو الا رجل افتری علی الله کذبا وما نحن له بمؤمنین)
ت دکلدر شو شخص مکر بر آدمدر که یاغلدی الله اوزرینه یلانی و دکلز بز لر آکا اینانیجی
(قال رب انصرنی بما کذبون) ت دیدی ای بنم ربم یاردم ایت بکا آنك مقابلنده که یلانه
نسبت ایتدیلر بنی (قال عما قلیل لیصبحن نادمین) ت دیدی بر آز زماندنصکره البته
صباحلین اولورلر پشیمان (فاخذتهم الصیحة بالحق فجعلناهم غثاء فبعدا للقوم الظالمین)
ت پس طوتدی آنلری قتی اولان آواز طوغرو اولان وعده ایله پس قیلدق آنلری چوریمش
اوفق تفك چور چوب کبی پس ایراقلق اولسون (یعنی اللهك رحمتندن) ظالم اولان قوملر
ایچون ف اشبوندن معلوم اولورکه اشبو قصه ثمود قومنك قصه سیدر زیرا که آواز ایله
هلاك اولان آنلردر (ثم انشأنا من بعدهم قرونا آخرین) ت صکره یراتدق آنلردنصکره
براخر طبقه لری (ما تسبق من امة اجلها وما یستأخرون) ت ایلرو کچمز هیچ بر کروه
کندو معین اولان وقتندن و کیرو دخی قالمزلر (ثم ارسلنا رسلنا تترا کلما جاء امة رسولها
کذبوه فاتبعنا بعضهم بعضا وجعلناهم احادیث فبعدا للقوم لا یؤمنون) ت صکره
کوندردك پیغمبرلرمزی بربرینك ارقه سی صره چه انکه کلدی بر کروهه آنلرك پیغمبری
یلانه نسبت ایتدیلر پس کتوردك آنلرك بعضسنی بعضسنك ارقه سی صره (یعنی هلاك
اولمقده) و یصه دق شوامتلری حکایه لر و قصه لر پس ایراقلق اولسون (اللهك رحمتندن)
اول قومه که ایمان کتورمزلر (ثم ارسلنا موسی واخاه هرون بآیاتنا وسلطان مبین
الی فرعون وملئه فاستکبروا وکانوا قوما عالین) ت صکره کوندردك موسایی و آنك
قرنداشی هارونی نشانه لرمز ایله و واضح اولان حجت ایله فرعون جانبنه و آنك جماعتنه
پس زورلق ایتدیلر و آنلر کبر ایدیجی کروه ایدیلر (فقالوا انؤمن لبشرین مثلنا وقومهما
لنا عابدون) ت پس دیدیلر آیا ایمان کتوره لمی بزم کبی ایکی آدمه و آنلرك قومی بزه
خدمت ایدیجیدرلر (فکذبوهما فکانوا من المهلکین) ت پس یلانه نسبت ایتدیلر آنلری

پس اولدیلر هلاك اولنلردن (ولقد آتینا موسى الكتاب لعلهم یهتدون) ت وبز ویردك موسایه توریتی اوله كه آنلر یول بوله‌لر (وجعلنا ابن مریم وامه آیة وآویناهما الى ربوة ذات قرار ومعین) ت ویصه‌دق مریمك اوغلنی وانك آناسنی بر نشانه و یرویردك آنلره یوكسك قراراولنه جق وصولی محاله * ف وقتاكه عیسى علیه السلام اناسندن طوغدی اولوقتك پادشاهی نجوم اهلرندن ایشتدیكه بنی اسرائیلك پادشاهی اناسندن طوغدی اول پادشاه دشمن اولوب حضرت عیسایی ارامغه باشلادی الله تعالى حضرت عیسایه یریكزدن جیقك دیو اشارت ایتدی آكا بناء بولندقلری یادندن جیقوب مصر ملكنه كیتدیلر مصرك قریه‌لرندن بر كویك بیوكی حضرت مریمی كندوسنه قز ایدینوب كندو یانده‌ساكن قیلدی وقتاكه حضرت عیسى جوان اولدیلر ایشتدیلركه كندو وطنلرینك پادشاهی اولمش بنه كندو وطنلرینه دونوب كادیلر كه قریه‌لری بر تپه اوزرنده ایدی وصویی چوق طاتلو وایو ایدی (یا ایها الرسل كلوا من الطیبات واعملوا صالحا انی بما تعملون علیم) ت (دیدك) ای پیغمبرلریمكز كوزل اولان طعاملردن و ایشلیكز كوزل اولان ایشی البته بن اول برشی كه ایشلرسكز بیلورم * ف یعنی جمله رسوللرك دینلرنده كسب حلال ایلمك وایولك ایتمك امر ایدی وهر كیمسه‌نك ایو ایشلرینی الله سبحانه بیلور (وان هذه امتكم امة واحدة وانا ربكم فاتقون) ت والبته شو درسزك دینكز بردین وبن سزك ربكزم پس صاقنك بندن (فتقطعوا امرهم بینهم زبرا كل حزب بما لدیهم فرحون) ت پس متفرق ایتدیلر امتلر كندو ایشلرینی كندو ارالرنده پاره پاره هر بر كروه كندو یانلرنده اولان شی ایله شاد اولیجیدرلر *ف الله سبحانه هر بر امتك فسادینك اصلاحی كندو پیغمبرلرینك یدندن بیوردی صكره هر بر امتك آدملری وهم ایتدیلركه هر بر پیغمبرك حكمی بشقه بشقه‌در وآیروآیرودر آنكچون بزم پیغمبرمز آنلردن جمله دینلرك فسادینی اصلاح ایتدی ایدی جمله دینلر براولوب اشبو دین اسلام یالكز براولمش (فذرهم فی غمرتهم حتى حین) ت پس قویویر آنلری كندوغفلتلرنده اوله‌جكلری وقته‌دكین (ایحسبون انما نمدهم به من مال وبنین) ت آیا ظن ایدرلرمی اول شیئی كه امداد ایدرز آنلره انكله مالدن واولاددن (نسارع لهم فی الخیرات بل لا یشعرون) ت سعی ایدرز آنلر ایچون كوزل اولان ایشلره (اویله دكل) بلكه بیلمزلر * یعنی نعمت دكلدر بلكه استدراجدر (ان الذین هم من خشیة ربهم مشفقون) ت البته اول كسنه‌لر كه آنلر كندوربلرینك قورقوسندن مضطربدرلر

(والذین

(والذین هم بآیات ربهم یؤمنون) ت واول كسنه‌لر كه آنلر كندو ربلرینك آیتلرینه اینانورلر (والذین هم بربهم لا یشركون) ت واول كسنه‌لر كه آنلر كندو ربلرینه شریك قوشمزلر (والذین یؤتون ما آتوا وقلوبهم وجلة انهم الى ربهم راجعون) ت واول كسنه‌لر كه ویررلر اولشیئی كه ویررلر وآنلرك قلبلری قورقوجیدر شوسببدنكه كندو ربلری جانبنه قایدیجیدرلر * ف یعنی بیلمزلر كه صدقه‌لری واحسانلری قبول اولورمی یاخود اولمزمی وآخرتده ایشلرینه یاررمی و یاخود یرامزمی و یررلر یعنی الله سبحانه نك یولنده خرج ایدرلر (اولئك یسارعون فی الخیرات وهم لها سابقون) ت اشبو كروهلر سعی ایدرلر كوزل اولان ایشلره وآنلر ایو ایشلر جانبنه سبقت ایدیجیدرلر (ولا نكلف نفسا الا وسعها ولدینا كتاب ینطق بالحق وهم لا یظلمون) ت وطاقت یتمزهیچ بر كسنه‌دن مكر قدرتی ایریشن شیئی و بزم یانمزده واردر بر كتاب كه دانشور طوغریلقله (یعنی عمل دفتری) وآنلر ظلم اولنمزلر (بل قلوبهم فی غمرة من هذا ولهم اعمال من دون ذلك هم لها عاملون) ت بلكه آنلرك قلبلری غفلتده‌در اشبو سوزدن وآنلر ایچون واردر برقاچ عمللر اشبودن غیری (یعنی قرآنی طانمقدن وانكار ایتمكدن غیری) كه آنلر شو عمللری ایشلرلر (حتى اذا اخذنا مترفیهم بالعذاب اذا هم یجأرون) ت (كندو غفلتلرنده قالورلر) اولوقته‌دكین كه طوتدق آنلرك راحتده اولانلرینی عذابله خبرسز آنلر فریاد ایدیجیدرلر (لا تجأروا الیوم انكم منا لا تنصرون) ت (دیدك) فریاد ایتمكز اشبو كونده البته سز بزم جانبمزدن یاردم اولنمزسكز (قد كانت آیاتی تتلى علیكم فكنتم على اعقابكم تنكصون) ت البته اولدی بنم آیتلرم اوقونمش سزك اوزركزه پس سز اولدیكز كیرو كیزه‌وزنیجیلر (مستكبرین به سامرا تهجرون) ت زور بالق ایدرك شو قران اوزرینه حكایتلره مشغول اوله‌رق ترك ایدرسكز (افلم یدبروا القول ام جاءهم ما لم یأت آباءهم الاولین) ت آیا تأمل ایتمزلرمی اشبو سوزده یاخود (كتاب ورسول) كالدیكی كبی انلره كلمدیمی آنلردن اول كچن بابالرینه * ف یعنی نصیحت ایدنلر هر زمانده بولنور پیغمبر اولسون یا آنك تابعلری اولسون (ام لم یعرفوا رسولهم فهم له منكرون) ت آیا بیلمدیلرمی كندو پیغمبرلرینی پس شو پیغمبری انكار ایدرلر

* ف يعنى همیشه آنلر پیغمبرك كوزل اولان عادتلرينى وخصلتلرينى بيلورلر وطوغرولغنى وكرچكلكنى واولكى بيلورلر (أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ) ت ياخود ديرلرمى آنكله ديوانه لك واردر بلكه كتوروبدر آنلره طوغرو اولان سوزى وآنلرك چوغى طوغرو واولان سوزدن خوشلنميوب ايكرنورلر وطوغرو سوزى ايستمزلر (وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ) ت اكر تابع اولسيدى الله آنلرك آرزوسنه البته انتظامدن چيقارايدى كوكلر ويرلر واول كسنه لركه آنلرك اراسنده در بلكه كتوردك آنلره آنلرك نصيحتنى پس آنلر كندو نصيحتلرندن يوز چويريجيدرلر (أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ) ت اياطلب ايدرميسن آنلردن برمزد پس سنك ربكك مزدى زياده ايودر والله رزق ويرنلرك زياده خيرليسيدر (وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) ت والبته سن دعوت ايدرسنك آنلرى طوغرو اولان يول جانبنه (وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنَاكِبُونَ) ت والبته اول كسنه لركه ايمان كتورمزلر آخرته كوتة طوغرو اولان يولدن صاپيجيدرلر (وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَلَجُّوا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ) ت واكر رحم ايتسك آنلره وقالدرسق اول برشيئى كه آنلرده واردر قتلقدن البته دائم اولورلرايدى كندو يولسزلقلرنده باشلرى دونمش اولهرق * ف يعنى پيغمبرمز عليه السلامك دعاسيله بركره مكهٔ مكرمه ده قحط واقع اولدى صكره بنه آنك دعاسيله مندفع اولدى احتمال ايدركه اشبو ضررا كا اشارت اوله (وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ) ت وطوتدق انلرى عذاب ايله پس الواردلر كندو ربلرينه و زارلق ايتمديلرآكا * كندو غفلتلرنده قالديلر (حَتَّى إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ) ت اولوقته دكين كه آچدق آنلرا وزرينه قتى عذاب صاحبى اولان قاپويى خبرسزاين آنلر شو عذابده اميدلرين كسيجيدرلر * ف احتمال ايدركه آنلر اوزرينه برغوغا قپوسى آچلديكه آندن عاجز اولديلر (وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ) ت اول الله دركه يراتدى سزه كيچون قولاقلرى وكوزلرى وقلبلرى ازشكر ايدرسكز (وَهُوَ الَّذِي

ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ) ت واول الله دركه يراتدى سزى يرده وآنك جانبنه قالدرلمش اولورسكز (وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ) ت واول الله دركه ديرلدر واولدرر وآنك قدرتنه لدر كيجه وكوندزك كاوب كيتمسى آيا فهم ايتمزميسكز (بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ) ت بلكه ديديلر اولشى مثللو كه ديديلر آنلردن اول كچنلر (قَالُوا أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ) ت ديديلر آيا وقتاكه بز اولدك واولدق طپراق و برقاچ انسز كوكارايا بزلر قالدرلمش اولورميز (لَقَدْ وُعِدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ) ت وعده ويرلمش اولدق بزلر و بزم بابالرمز اشبو وعده ايله كلدر بومكر اول كچنلرك حكايه لريدر (قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) ت ديكل كيمكدر يرواولشى كه آنده واردر بيلكز اكر بيلورسكز (سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ) ت ديرلركه الله ايچوندر ديكل آنلره آيا نصيحت قبول ايتمزميسكز (قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ) ت ديكل كيمدريدى كوكلرك ربسى ويولك اولان عرشك ربسى (سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ) ت ديرلركه جمله سى الله ايچوندر ديكل ايا صاقنمزميسكز (قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) ت ديكل كيمدر اولكه آنك النده در هر برشيئك پادشاهلغى امان ويرر وامان ويرلمش اولمازآنك خلافى اوزرينه ديكز اكر بيلورسكز (سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ) ت ديرلركه بونلرك جمله سى الله ايچوندر ديكل پس نصل الدانمش سكز (بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ) ت بلكه كتوردك آنلره طوغرو اولان سوزى والبته آنلر يلانچيدرلر (مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذًا لَذَهَبَ كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ) ت طوتمدى الله هيچ برولدى واولمدى آنكله هيچ برمعبود آخر (اكر اله اولسه خالق اولوب مخلوقى اولوردى) واولوقتده كتورردى هر براله يراتدقلرينى (يعنى برطرف چكوب مخلوقيله مستقل براله اولوردى) وبوتقديرجه غالب اولوردى انلرك بعضى آخر بعضى اوزرينه پاكدر الله تعالى اولشيدنكه وصف ايدرلر (عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ) ت حاضر وغائب اولان شيلرى بيليجيدر الله

یوجه اولدی اولشندنکه شریک ایدرلر آنی (قل رب اما تریني ما یوعدون) ت دیکل
ای بنم ربم اکر کوسترسن بکا اول عذابی که وعده اولندیلر آنکله (رب فلا تجعلني في
القوم الظالمین) ت ای بنم ربم داخل ایتمه بنی ظلم ایدیجی اولان کروهلر زمره سنه
* ف یعنی دنیانک آفتلرنده دخی بنی شامل ایتمه (وانا علی ان نریک ما نعدهم لقادرون)
ت والبته بزلر کوسترمکه سکا اول عذابی که وعده ویررز آنلره قادرز (ادفع بالتي هي احسن
السیئة نحن اعلم بما یصفون) ت دفع ایله کوزل خصلتلرله کوتولکی (یعنی یا محمد
کفاردن حقکده کوتو سوزلر ایشتدیکک وقتده عفو ایله وصبر ایله وحسن معامله ایله
بز آنلرک جزالرن ویرمکه قادرز) بزلر زیاده بیلورز اول شیئی که بیان ایدرلر (وقل رب
اعوذ بک من همزات الشیاطین واعوذ بک رب ان یحضرون) ت ودیکل (ای محمد)
ای بنم ربم صغنورم سکا شیطانک دغدغه لرندن وصغنورم سکا ای بنم ربم آندنکه حاضر
اوله لر بنم یانمه * ف همزات شیطان شودرکه دین حقنده سؤال وجواب اولدیغی وقتده
طارغنلق اولوب شماته وغوغا وجداله سبب اولور اشبو اوزره ارشاد بیوردیکه کوتولک
مقابلنده ایولک وکوزل اولان جوابی ویرسون (حتی اذا جاء احدهم الموت قال رب
ارجعون لعلي اعمل صالحا فیما ترکت کلا انها کلمة هو قائلها ومن ورائهم برزخ الی
یوم یبعثون) ت (کندو غفلتلرنده اولورلر) اولوقتده دکین که کله آنلرک برینه اولوم دیرکه
ای بنم ربم کیرو دوندربنی اوله که بن ایشلیم ایو اولان ایشلری اول سرایده براقدیغم مالله بویله
دکل (یعنی رجوع یوقدر) بو بر سوزدرکه آنی دیور (یعنی کمال حسرتندن سویلیور
وآنلرک اوکنده واردر بر پرده قالدریله جقلری کونه دکین (یعنی قبر عالمندن) * ف پس
اندن صکره دنیایه رجوع یوقدر پس معلوم اولدیکه اول کمسنه لرکه دیرلر اولدکدن صکره
بردخی دنیایه رجوع اولنه جق شو بتون بتونه غلطدر بلکه قیامت کونده بعث
اولنورلر آندن اول هرکز دنیایه رجوع یوقدر (فاذا نفخ في الصور فلا انساب بینهم یومئذ
ولا یتساءلون) ت پس چقانکه اوفوریلور صوره پس اقربالق اولماز آنلرک اراسنده
شو کونده ونه بری بریله سؤال وجواب اولور * ف یعنی بابا واوغل بری برینه سوال وجوابده
شریک اوله مزلر هر برکسنه نک عملنک حسابی کندیسندن آلنور (فمن ثقلت موازینه
فاولئک هم المفلحون) ت پس اول کمسنه که آغر اولدی انک ترازوسنک کوزلری پس

اشبو کروه انلردر نجات بولیجیلر (ومن خفت موازینه فاولئک الذین خسروا انفسهم في
جهنم خالدون) ت واول کمسنه که یوکل اولسه آنک میزاننک کوزلری پس اشبو جماعت
اول کمسنه لردرکه زیان ایتدیلر کندو نفسلرینک حقنده جهنمده ابدی اولیجیدرلر (تلفح
وجوههم النار وهم فیها کالحون) ت یقار آنلرک یوزلرینی جهنمک اودی وآنلر جهنمده یوز
یورتوب ترشی یوزلو اولیجیدرلر * ف یانوب یاقلقدن آنلرک بدنلری شیشوب یوقارو دوداقلری
باشلرینه ایریشور واشاغی دوداقلری کوبکلری اوزرینه اینوب دودلری اغزلرندن چیقوب
یره ایریشوب ایاق التنده سوریلور وخلق آنی ایاقلریله باصه جقدر (الم تکن آیاتي تتلی
علیکم فکنتم بها تکذبون) ت (دیرز) بنم آیتلرم اوقونمدیمی ایدی سزلک اوزرکزه پس
سز اولدیکز آنلری یالانه نسبت ایدیجیلر (قالوا ربنا غلبت علینا شقوتنا وکنا قوما
ضالین) ت دیدیلر ای بزم ربمز غالب اولدی بزم اوزرمزه بزم بدبختلغمز وبز اولدق
آزغین اولان کروه (ربنا اخرجنا منها فان عدنا فانا ظالمون) ت ای بزم ربمز طشره چیقار
بزی شو جهنمدن پس بردخی اکر کفره قایتسق پس بزلر ظالم اولورز (قال اخسئوا فیها ولا
تکلمون) ت دیدی الله رسوالقله قالک شو جهنمده وسوز دیمکز بکا (انه کان
فریق من عبادي یقولون ربنا آمنا فاغفر لنا وارحمنا وانت خیر الراحمین) ت تحقیق
بر کروه بنم قوللرمدن دیرلر ایدی ای بزم ربمز بز ایمان کتوردک پس یارلغه بزلری واسرکه
بزلری وسن اسرکینلرک زیاده اسرکیجیسی سک (فاتخذتموهم سخریا حتی انسوکم ذکري
وکنتم منهم تضحکون) ت پس طوتدیکز آنلری مسخره اولنمش شوحده قدرکه اونوتدردی
سزه بنی ذکر ایتمکی وسز آنلر اوزرینه کولردیکز (اني جزیتهم الیوم بما صبروا انهم هم
الفائزون) ت البته بن جزا ویریرم آنلره اشبو کونده صبر ایتدکلرینک عوضنده شونکله که
آنلردر مطلوبلرینه ایریشنلر (قال کم لبثتم في الارض عدد سنین قالوا لبثنا یوما او بعض یوم
فاسئل العادین) ت دیر الله نه قدر زمان اکلندیکز یرده یللرک صایلمی حسابیله
دیرلر اکلندک برکون یاخود بر کونک بعضی قدری پس سؤال ایت حساب بیلنلردن

*ف یعنی دنیاده و یا قبرده اکانمکمدنی یادنیانک عمری آخرنده آزیجق کوربنور پس
حساب بیانلردن سؤال ایت دیورلر و یا اوله که فرشته‌لردن صورکه آنلر آدملرک ایو عملرن
و کوتو عملرن صایدیلر شاید اشبوا کانمکمزی دخی صایمش اوله‌لر معلوم اوله که کناهکارلردن
اکانمه‌لری مدتن سؤال ایتمکدن مرادشودرکه آنلر دنیاده کندولرینه وعده ویرلمش
اولان عذابی عجله ایله کلسین طلب ایدرلرایدی ایشته شمدی عجله ایله کلسین کوردیلر
و بیلدیلر (قَالَ اِنْ لَبِثْتُمْ اِلَّا قَلِیلًا لَوْ اَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) ت دیدی الله اکانمه‌دیکز مکر
بر آز زمان نه اوله‌یدیکه سزلر بیله‌یدیکز (اَفَحَسِبْتُمْ اَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَاَنَّكُمْ اِلَیْنَا لَا تُرْجَعُونَ)
ت آیا ظن ایتدیکزمیکه یراتدق سزی عبث یره و بنه (سز ظن ایتدیکزمی) بزم جانبمزه
دوندرلمزسکز *ف یعنی ایو عمل اولسون و یا کوتو آنک جزاسی دنیاده و یریلمجک دکل
او یله اولسه اکر آخرت اولمسه‌دی آنلری خلق ایتمک عبث و اویونبازلق اولورایدی (فَتَعَالَی
اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِیمِ) ت پس یوجه‌در الله ثابت اولان
پادشاهدر یوقدر هیچ بر معبود آندن غیری قدری کرامی اولان عرشک ربیدر (وَمَنْ یَدْعُ مَعَ
اللّٰهِ اِلٰهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَاِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ اِنَّهُ لَا یُفْلِحُ الْكَافِرُونَ) ت هر کسنه
چاغرسه الله ایله بر آخر معبودی که اصلا دلیل یوقدر شوطپانلرایچون اول معبود اخولک
ثبوتنه پس انک حسابی کندو ربسنک یاننده‌در البته نجات بولمز کافرلر (وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ
وَارْحَمْ وَاَنْتَ خَیْرُ الرَّاحِمِینَ) ت و دیکل ای بنم ربم یارلغه بنی اسرکه بنی و سن اسر کینلرک
زیاده کوزلیسن

(سورة النور مدنیة وهی اربع وستون آیة) نور سوره‌سی مدینه‌ده نازل اولمش و اشبو
سوره التمش درت آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحیم)
باغشلیجی اسر کیجی اولان اللهک آدیله اوقورم

(سُورَةٌ اَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَاَنْزَلْنَا فِیهَا آیَاتٍ بَیِّنَاتٍ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ) ت شو بر سوره‌در که
اشاغی کوندردک و آنده اولان احکامی فرض ایتدک ایندردک آنده واضح و اشکاره اولان
آیتلری اوله که سزلر نصیحت قبول ایده‌سکز (اَلزَّانِیَةُ وَالزَّانِی فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةَ
جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَاْفَةٌ فِی دِینِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْیَوْمِ الْآخِرِ وَلْیَشْهَدْ

عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ) ت زنا ایدن قاری و زنا ایدن ارککا اوریکز هر برینه آنلردن
یوز قامچی و طوتمیه شفقت ایتمک سزی آنلرا و زرینه اللهک دیننده شرعک احکامنی اجرا
ایتمکده اکر اولسکز ایمان کتوریجی الله تعالی یه و آخرت کونته و لازمدر که حاضر اوله
عذابلرینه بر جماعت مؤمنلردن (اَلزَّانِی لَا یَنْكِحُ اِلَّا زَانِیَةً اَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِیَةُ لَا یَنْكِحُهَا اِلَّا
زَانٍ اَوْ مُشْرِكٌ وَحُرِّمَ ذٰلِكَ عَلَی الْمُؤْمِنِینَ) ت زنا ایدن کیشی نکاح ایتمیه مکر زنا ایدن
قاری بی یاخود مشرکه قاری بی و زنا ایدن قاری آنی نکاح ایتمیه مکر زنا ایدن ادم یاخود
مشرک اولان کیمسه و حرام قلنمش اولدی زانیه قاری بی نکاح ایتمک مؤمنلرا و زرینه *ف
شاه ولی الله رحمه الله دیرکه اشبو آیتدن معلوم اولدیکه زنا او زرینه اصرار ایدن قاری بی نکاح
ایتمک جائز دکلدر و بو ایسه امام احمدک مذهبیدر روایتلک تأویلی امام ابی حنیفه‌نک و امام
شافعینک مذهبلرنده شودرکه حرام اولدی شریکتو شمق و زنا ایتمک مسلمانلرا و زرینه یاخود
دیرلرکه خاصدر بر قوم او زرینه یاخود دیرلرکه بو آیت منسوخدر و فیه مافیه *ف فیه
مافیه یعنی اشبو ایکی قول او زره اعتراض واردر اولکی آیتی بر قوم او زرینه مخصوص قیلماق
آیتک شان نزولندن ثابت اولمز و هیچ بر آیت دخی صراحةً شو آیتک ناسخی نازل اولمدیکه تا
اولکی آیت زانیه‌نک نکاحی او زرینه محمول اوله و ظاهراً اولکی آیتک معناسی شودرکه
مشرکه‌نک نکاحی کتابیه‌دن غیری ممنوع اولدی مطلقا و زانیه‌نک نکاحنده استبرادن اول
ائمه‌نک اختلافی واردر امام ابی حنیفه و ابی یوسف و امام شافعی جائزدر دیدیلر و امام احمدک
مذهبنده استبرا اولمدن حرامدر تا غیری کمسه‌نک نطفه‌سیله اختلاط واقع اولمیه و استبرا
مدتنک حدی حره و کنیز ایچون بر حیض مدتیدر و محمدک قولنده زانیه‌نک نکاحی استبرادن
اول کراهت تنزیهیه ایله مکروهدر و شاه ولی اللهک اختیار ایتدیکی قولنده بو مسئله‌ده
حرمتدر و زنا ایدن ارکک استبرادن بریدر نکاحنده تأخیر قیلماغه حاجت یوقدر و مذهب
ائمه‌لرندن هیچ برکسه مذهبنده زانیه‌نک نکاحی تأبیدا او زره حرام دکلدر و آیت کریمه‌ده لفظ
ذلک زانیه‌نک نکاحنه اشارتدر بو صورتده زانی‌نک نکاحی او زره هیچ اعتراض اولمیاز
*ف قوجه اکر کوتو و یرامز ایشلو اولسه آکا صالحه قاری بی نکاح ایتمه‌لروا کر ایو و صالح
اولسه فاسقه قاری بی نکاح ایتمک ایکی سبب ایچون ممنوعدر بری شودرکه آنک کفوی
دکلدر اشبو جهتدن آنی نکاح ایتمک آکا عاردر ایکنجی شودرکه برینک کوتولکی آخره
سرایت ایدوب تاثیر ایتمزسه بو صورتده نکاح جائزدر کوتو ایشلو ارکک ایچون دخی ایو قاری
جائزدکلدر اکر توبه ایدرسه جائز اولور (وَالَّذِینَ یَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ یَأْتُوا بِاَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ
فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِینَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً اَبَدًا وَاُولٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ) ت واول

كسنه لركه وكرلر (يعنى زنايه نسبت ايدرلر) صاقين قاريلره صكره كتوره مزلر درت شاهد اوريكز آنلره سكسان قامچى وقبول ايتميكز آنلرڭ شهادتنى دائما واشبو كروهلر فاسقلردر * ف المحصنات يعنى حركينى ايشلردن صاقين قاريلر بر كسنه آنلرى زناده كورمشكن زنايه نسبت ايتسه انڭ حدى سكسان قامچى اوره قدر وزانى اولمين ارككلرى بر كسنه زنا ايله تهمت ايتسه بونڭ حكمى دخى بويله در (الا الذين تابوا من بعد ذلك واصلحوا فان الله غفور رحيم) ت مكر اول كسنه لركه توبه ايتديلر حددنصكره واصلاح ايتديلر عملرينى پس البته الله يارلغيچيدر واسركيچيدر (والذين يرمون ازواجهم ولم يكن لهم شهداء الا انفسهم فشهادة احدهم اربع شهادات بالله انه لمن الصادقين) ت واول كسنه لركه زنايه نسبت ايدرلر كندو قاريلرينى واولمدى آنلرڭ شاهدلرى مكر كندو نفسلرى آنلردن برى درت كره اللهه شهادت ايتمكدر كه تحقيق كندوسى (اشبو عزو واسنادايتديكى زناده) صادقلردندر (والخامسة ان لعنت الله عليه ان كان من الكاذبين) ت وبشنجى شهادتى اشبو صفت اوزره دركه اللهڭ لعنتى كندو اوزرينه اولسون اكر يلانچيلردن ايسه (ويدرؤا عنها العذاب ان تشهد اربع شهادات بالله انه لمن الكاذبين) ت ودفع ايدر قاريدن حدى الله تعالى يه شهادت ايتمسى درت كره (شويله كه قوجهم بكا زنا اسناد ايتمسنده) يلانچيلردندر (والخامسة ان غضب الله عليها ان كان من الصادقين) ت وبشنجى كره شهادت ايده كه اللهڭ طارغنلغى اوزرينه اولسون اكر قوجهم طوغرى ديجيلردن ايسه (ولولا فضل الله عليكم ورحمته وان الله تواب حكيم) ت واكر اللهڭ فضلى اولمسيدى سزڭ اوزركزه وآنڭ اسركسى اولمسيدى (عقوبتلرى تعجيل ايدوب سزى رسوا ايدردى) اول الله توبه يى قبول ايديجيدر حكمت صاحبيدر * ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه بنى مصطلق غوغاسنده حضرت عائشه نڭ حقنده تهمت ايتديلر ومنافقلر ايسه آنى اظهار ايتمه سعى ايتديلر وبر جماعت تهمتدن برى اولمسنى تقرير ايتديلر وبر كروه هر ايكيسندن سكوت ايتديلر الله سبحانه صديقه نڭ براءتن نازل بيوردى ومنافقلرى ذم وبرى قيلانلرى مدح وتوقف ايدنلرى تهديد بيوردى پس بوره دنصكره حضرت عائشه اوزرينه پيغمبرمز عليه السلام وقتنده كه افترا ايتديلر آنڭ بياني درقصه سى اولدركه پيغمبرمز عليه السلام غزالرڭ بعضسنده عائشه رضى الله عنها ايله كتورمش ايدى بركيجه قافله ده كوچ اولدى اشبو قافله ده بودى ونقاره بوغيدى ام المؤمنين عائشه ايسه قضاى حاجته كيدوب بعده رحلنه عودت ايلديكنده البلسينه سنى لمس ايدوب كورديكه عقدى قرلمش فى الحال آنى ارامه ايچون قضاى

حاجتدن كالديكى يوله كيرودوندى وآنڭ دوه سنه خدمت ايدن ظن ايتديكى عائشه رضى الله عنها دوجنده دررحلى آلوب كيتدى عائشه رضى الله عنها ايسه كيروا ول منزله كالدكده جميع ناس اورادن كيتديكندن آنده كسه يى بولمدى كندوينى يستيو وارايو كالورلر رجاسيله اوراده اوتوروب قالدى مكر كه صفوان بن معطل السلمى عسكرڭ ارقه سى صره پيغمبرمز عليه السلامڭ امريله كالورايدى تادوشمش وقالمش نسنه يى آلوب كتوره صباحلين اول منزله كلوب عائشه رضى الله تعالى عنهايى آنده بولدى وبيلدى پس دوه سن آكا چوكوردوب عائشه رضى الله تعالى عنها آكا بندى وصفوان يياق دوه يى ييدرڭ عسكره ايرشدردى منافقلر تهمت اشاعت ايتكارندن كندو يوزلرينى قره ايتديلر برآيه دڭ اشبو تهمتڭ مذاكره سى مردملرڭ ارا سنده ايدى وپيغمبر ايشتدى ليكن تحقيق ايتمزسزن هيچ برشى ديمديلر مكر كندو كوكالرنده ناخوش ايدى برآيدنصكره ام المؤمنين عائشه رضى الله عنها شو تهمتڭ قصه سين ايشتدى چوقدن چوق آنى غم آلوب اوچ كونه دڭ اغلدى واغلمدى نفس آلمدى اولوقت الله سبحانه اشبو ايتلرى نازل قيلدى (ان الذين جاؤا بالافك عصبة منكم لا تحسبوه شرا لكم بل هو خير لكم لكل امرئ منهم ما اكتسب من الاثم والذى تولى كبره منهم له عذاب عظيم) ت اول كسنه لركه كتورديلر تهمتى بر قاچ كروهدر سزلردن ظن ايتميكز شو تهمتى كوتولك كندو حقكزده بلكه اودر سز كيچون هر بر كسنه ايچون آنلردن برجزا واردر ايشلديكى قدرى واول كسنه كه شو تهمتى ايدوب كالمڭ بيوكنى واشنعنى سويلدى آنكيچوندر بيوك عذاب (يعنى منافقلردن عبد الله بن ابى ايچون) * ف بل هو خير لكم يعنى بلكه شوايو درسز كيچون اول سببدن كه الله سبحانه نڭ حكمنده سزه زياده يوجه بيوكلك اولدى وآخر كسنه لر كناه حاصل ايتديلر يعنى بعضى كسنه لر چوق سويوب عائشه رضى الله عنها اوزره تهمتى آشكاره ايتديلر وبعض كسنه لر افسوس ايدرلرايدى وبعضلر مجلسلرده واروب تهمتڭ قصه سنى ديوب مردملرى سوزصاومغه صالوب كنديلر آنلرڭ سوزلرينى ايشيدرلرايدى وبعضيلر تهمت قصه سنده تأمل ايدوب سكوت ايدرلرايدى وبعضيلر قبول ايتمزلرايدى الله سبحانه اول كروهلركه تهمتڭ قصه سنى قبول ايتميوب كرچك اولمسنى اينانمزلرايدى آنلرى بكندى بشقه جمله سنه آزيا چوق الزام ويردى وكناهڭ بيوكڭ يوكنى عبد الله بن ابى منافق قالدردى (لولا اذ سمعتموه ظن المؤمنون والمؤمنات بانفسهم خيرا وقالوا هذا افك مبين) ت نيچون ايشتديككز وقتده بو افترايى مؤمن ادملر ومؤمنه قاريلر كندو نفسلرينه خير ظن ايدوب بو تهمت آشكاره افترادر ديمديلر (لولا جاؤا عليه باربعة شهداء فاذ لم ياتوا بالشهداء فاولئك عند الله هم الكاذبون) ت نيچون كتورمديلر آنڭ

اوزرینه درت شاهد پس وقتا که کتورمدیلر درت شاهدی پس اشبو جماعت اللهك یاننده یلانجیلردر ٭ف چقان برمسلمان ایشتسه که برقاچ آدملر برابو وصالح اولان کسنه یه کوتو تهمتلر ایدرلر لایقدر که آنلری تکذیب ایده لر زیرا که پیغمبر علیه السلام بیوردیکه بر کسنه برمسلمانه غائبانه مدد ایتسه الله سبحانه اشبو مدد ایدن کسنه یه غائبانه مدد ایدر و بر کسنه نك بر کسنه یه تحقیقسز عیب ایتمکی ایماندن ایراقدر (ولولا فضل الله علیكم ورحمته في الدنيا والآخرة لمسكم في ما افضتم فيه عذاب عظيم) ت واکر اولمسه یدی اللهك فضلی سزلك اوزرکزه وآنك اسرکسی دنیاده وآخرتده ایریشوردی سزه اشبو مقدمه ده که دوب داشمق ایتدیکز آنده بر بیوك عذاب ٭ف یعنی الله سبحانه اشبو امتی پیغمبرلك خاطری ایچون دنیا عذابندن حفظ ایتدی اکر اویله اولمسه یدی اشبو تهمت عذاب ایرشدرمکه قابل ایدی (اذ تلقونه بالسنتكم وتقولون بافواهكم ما ليس لكم به علم وتحسبونه هينا وهو عند الله عظيم) ت اول وقتده که اخذ ایدر ایدیکز کندو دللرکز له بری بریکزدن (شو خبری) ودیر ایدیکز کندو اغزلرکز له اول سوزی که یوقدر سزه اشبو خبرك حق اولمسنه علم کزظن ایتدیکز آنی قولای برشی حالبوکه اللهك یاننده بیوك کدر ٭ف یعنی آدملردن برقاچی دیدیلر که فلان وفلان بویله دیورلر لکن بزلر کورمدك وتحقیقنی دخی بیلمدك (ولولا اذ سمعتموه قلتم ما يكون لنا ان نتكلم بهذا سبحانك هذا بهتان عظيم) ت ونیچون وقتا که ایشتدیکز شو خبری دیمدیکز که یاقشمز بزه که سویلیه لم بو سوزی پاکلکله ذکر ایدرز سنی ای ربمز بو سوز بیوك افترادر (يعظكم الله ان تعودوا لمثله ابدا ان كنتم مؤمنين) ت نصیحت ویرر سزه الله بر دخی عمل ایتمکزه اشبو مثللو اصلا اکر مسلمان ایسه کز (ويبين الله لكم الآيات والله عليم حكيم) ت وبیان ایدر الله سزه کیچون نشانه لری والله بیلیجیدر حکمت صاحبیدر ٭ف یعنی تهمتی فاش ایتمکه اقدام ایدن کیمدر آنی بیلورکه فاش ایدنلر منافقلردر که دائما کیزلو دشمندرلر که جملك آیتده اشاعت ایدنلرك عذابن بیان بیورمشدر (ان الذين يحبون ان تشيع الفاحشة في الذين آمنوا لهم عذاب اليم في الدنيا والآخرة والله يعلم وانتم لا تعلمون) ت اول کسنه لر که سورلر آشکارا اوله حیاسزلق تهمتی ایمان ایدنلرك حقنده آنلر ایچون انجیدیجی عذاب واردر دنیاده وآخرتده والله بیلور (قلبلرده اولانی) وسزلر بیلمزسکز (ولولا

فضل الله عليكم ورحمته وان الله رؤف رحيم) ت واکر اولمسه یدی اللهك فضلی اوزرکزه وآنك اسرکسی (دنیاده عذابکزی عجله ایدردی) الله باغشلیجیدر اسرکیجیدر (يا ايها الذين آمنوا لا تتبعوا خطوات الشيطان ومن يتبع خطوات الشيطان فانه يأمر بالفحشاء والمنكر ولولا فضل الله عليكم ورحمته ما زكى منكم من احد ابدا ولكن الله يزكي من يشاء والله سميع عليم) ت ای اول کسنه لر که ایمان کتوردیکز تابع اولمکز شیطانك ایزلرینه وهر کسنه که تابع اولسه شیطانك ایزینه شیطان امر ایدر حیاسزلقله وکوتو اولان ایشلر ایله واکر اللهك فضلی واسرکسی اولمسه یدی سزلك اوزرکزه پاك اولمازدی سزدن هیچ برکسنه هرکز ولیکن الله پاك ایدر اول کسنه یی که دیلر والله ایشیدیجیدر (هر کسك سوزینی ونیتلرینی) بیلیجیدر (ولا يأتل اولوا الفضل منكم والسعة ان يؤتوا اولي القربى والمساكين والمهاجرين في سبيل الله وليعفوا وليصفحوا الا تحبون ان يغفر الله لكم والله غفور رحيم) ت ولایقدر که یمین ایتمیه کمال صاحبلری سزلردن ومالده کنکشلك صاحبلری شونك اوزره که برشی ویرمیه لر قرابت صاحبلرینه وفقراره وهجرت ایدنلره اللهك یولنده ولایقدر که عفو ایده لر وقصوردن کچه لر آیا سومزمیسکز که یارلغیه الله سزی والله یارلغیجیدر اسرکیجیدر ٭ف شاه ولی الله رحمه الله دیر که اشبو آیتده اشارت واردر که ابو بکر الصدیق رضی الله عنه یمین ایتمشدیکه مسطحه هیچ برشی ویرمسون چونکه مسطح افترا ایدنلردن ایدی ٭ف وقتا که بهتان ایدنلرك یلانی ظاهر اولدی سکسان قامچی هر برسنه قذف حدی ایچون اوردیلر شو جماعتده برقاچ مسلمان وار ایدیکه بریسی حضرت ابو بکر رضی الله عنهك تیزه سی اوغلی مسطح ایدی زیاده فقیر ایدی اکا حضرت ابو بکر نفقه ویروردی حضرت ابو بکر ایسه یمین ایتدیکه بوندن بویله اکا نفقه ویرمم الله سبحانه اکا ینه نفقه ویرمکه اشارت بیوردی وشو مسطح مهاجرین جمله سندن وبدر اهلندن ایدی والله سبحانه حضرت ابو بکری رضی الله عنه اولوا الفضل بیوردی پس هر کسنه که آنك فضلنی اعتقاد ایتمسه الله سبحانه یه منازعه ایتمش اولور پس حضرت ابو بکر رضی الله عنه یمین ایتدیکه مسطحك نفقه سنی کسمم (ان الذين يرمون المحصنات الغافلات المؤمنات لعنوا في الدنيا والآخرة ولهم عذاب عظيم) ت تحقیق اول کسنه لر که عیب آتارلر بی حیالقدن پاك وکوتو ایشلردن خبرسز اولان مؤمنه قاریلره رحمتدن ایراق اولدیلر دنیاده وآخرتده وانلر ایچوندر بیوك عذاب (يوم تشهد عليهم السنتهم وايديهم وارجلهم بما كانوا

يعملون) ت اول كونده كه شهادت ايدر آنلراوزرينه كندولرينك دللرى والارى واياقلرى ايشلدكارى شيئه (يومئذ يوفيهم الله دينهم الحق ويعلمون ان الله هو الحق المبين) ت شول كونده تمام ويره آنلره الله جزالرينى وبيلورلر كه الله ثابتدر (الوهيتده ظاهردر) (الخبيثات للخبيثين والخبيثون للخبيثات والطيبات للطيبين والطيبون للطيبات اولئك مبرؤن مما يقولون لهم مغفرة ورزق كريم) ت پليد اولان قاريلر لايقدر پليد اولان قوجه لره وپليد اولان قوجه لر لايقدر پليد اولان قاريلره وكوزل اولان قاريلر لايقدر كوزل اولان قوجه لره وكوزل اولان قوجه لر لايقدر كوزل اولان قاريلره اشبو كروه (يعنى اهل بيت) ايراقدرلر اول شيدنكه آدملر افترا ايدرلر انلر ايچون يارلغنق وكوزل اولان رزق واردر * ف ابن عباس رضى الله تعالى عنهما بيورديلر كه هيچ بر پيغمبرك قاريسى زانيه اولميوبدر يعنى الله سبحانه آنلرك ناموسلرين حفظ ايديجيدر (يا ايها الذين آمنوا لا تدخلوا بيوتا غير بيوتكم حتى تستأنسوا وتسلموا على اهلها ذلكم خير لكم لعلكم تذكرون) ت اى اول كمسنه لر كه ايمان كتورديكز داخل اولميكز اوله سزلك اولر كزدن غيرى حتى اذن طلب ايده سكز وسلام ويريكز اولرك اهلنه اشبو سزكيچون ايودر اوله كه سزلر نصيحت قبول ايده سكز * ف يعنى خبرسز هيچ بر كمسنه نك اوينه كيرميكز بيلمزسكز كه اوصاحبى نه حالده اوله اول آواز ويريكز جمله سندن كوزل سلام ديمك آوازيدر (فان لم تجدوا فيها احدا فلا تدخلوها حتى يؤذن لكم وان قيل لكم ارجعوا فارجعوا هو ازكى لكم والله بما تعملون عليم) ت پس اگر بولمزسكز اولرده هيچ بر كمسنه يى اكا كيرميكز سزه اذن اولنجه دك واگر ديلسه سزه كه كيرودونك پس لايقدر كه كيرودونه سكز شودونمكز زياده پاكدرسز كيچون الله ايشلديكگزى بيليجيدر * ف اگر اوصاحبى اذن ويروب هر وقت كه كالسكز واوده كيمسه اولمديغنى كورسكزده داخل اولمكز ديسه پس سز اول وقت شواوه داخل اولمكز واگر اذن ويرمسه كيرميكز واگر اوصاحبى سزه ديسه كه كيرودونك پس سز آندن كيرودونكز وناخوش اولميكز بو يله ايتمكزده اراده اولان محبت ويارانلك استحكام بولور بريكزدن آخره كدر كلز بريكزلك بو كى آخر اوزرينه دوشمز (ليس عليكم جناح ان تدخلوا بيوتا غير مسكونة فيها متاع لكم والله يعلم ما تبدون وما تكتمون) ت يوقدر سزلك اوزركزه بر گناه شونده كه كيره سكز شول اولره كه بر كمسنه ايچون مسكن اولميوب انده بر منفعت اوله سز كيچون (يعنى وقف اولان رباط كبى) والله

بيلور اول شيئى كه آشكارا ايدرسكز واول شيئى كه كيزلرسكز * ف اگر بر كمسنه نك خاطرينه كلسه كه اوده بر كمسنه بولنميوب مكان خالى اولسه كيمدن اذن طلب اولنور جواب شودر كه اشبو استيذان اول كمسنه لرك حقنده دركه اولرى بشقه بشقه اولوب اجنبيدن اوله لر واما اول كمسنه لر كه اول مكانده ساكن اولانلردندر اولاد وكوله وخ لايق كبى آنلره هر وقتده اذن طلب ايتمك لازم دكل مگر خلوت وقتنده كه اشبو سوره نك آخرنده بيانى كاور (قل للمؤمنين يغضوا من ابصارهم ويحفظوا فروجهم ذلك ازكى لهم ان الله خبير بما يصنعون) ت ديگل مسلمانلره اورته لر كندو كوزلرينى وصاقليه لر كندولرينك اوتنه جق يرلرينى كه بو زياده ايودر آنلر ايچون البته الله بيليجيدر اول شيئ كه ايشلرلر * ف اوتنه جق يرلر كزى صاقلميكز يعنى بر كمسنه بر آخر كمسنه نك عورتنه باقميه وكندو عورتن غيره كوسترميه الله سبحانه بيليجيدر اول شيئى كه ايشلرلر يعنى كشف عورت كافرلرده عادت كل وكافرلر اوتنه جق يرلرى اورتمكه مقيد كالمز ايدى (وقل للمؤمنات يغضضن من ابصارهن ويحفظن فروجهن ولا يبدين زينتهن الا ما ظهر منها وليضربن بخمرهن على جيوبهن ولا يبدين زينتهن الا لبعولتهن او آبائهن او آباء بعولتهن او ابنائهن او ابناء بعولتهن او اخوانهن او بنى اخوانهن او بنى اخواتهن او نسائهن او ما ملكت ايمانهن او التابعين غير اولى الاربة من الرجال او الطفل الذين لم يظهروا على عورات النساء ولا يضربن بارجلهن ليعلم ما يخفين من زينتهن وتوبوا الى الله جميعا ايه المؤمنون لعلكم تفلحون) ت وديگل مسلمان اولان قاريلره قپايه لر كوزلرينى وصاقليه لر اوتنه جق يرلرينى وظاهر قيلميه لر بزكارينى (يعنى زينت يرلرينى) مگر ظاهر اولان موضعلردن (يعنى يوزلرينى والارينى) ولا يقدر كه اشاغى ايندير لر كندو باشلرينك اورتوسنى كندو يقه لرى اوزرينه وكوسترميه لر كندو بزكارينى مگر كندو قوجه لرينه يا كندو باالرينه ياقوجه لرينك باالرينه يا كندو اوغلانلرينه ياقوجه لرينك اوغلانلرينه يا كندو قرنداشلرينه ياقرنداشلرينك اوغلانلرينه ياقز قرنداشلرينك اوغلانلرينه يا كندو قاريلرينه ياجاريه لرينه يا اركك خدمتكارلرينه كه صاحب شهوت د كللر ياخود چوجقلره كه خبردار د كللر قاريلرك اوتنه جق يرلرينه واورميه لر يره كندو اياقلرينى كه معلوم اوله دينوكيزلد كارى شيلرزينتلرندن رجوع ايديكز الله جانبنه جمله كز اى مسلمانلر اوله كه سزلر نجات بوله سكز * ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه اشبو آيتك حاصلى اولدركه زينت محللرى ايكى قسمدر بريسى اولدركه آنى ستر ايتمكده حرج واردر بوزوايكى اللر كبى وبرقسمى اولدركه آنى اورتمكده حرج

بو قدر باشی و بوینی و قوللری و بیلکاری و بجاقلری کبی پس بو زی و اللری اجنبیدن اورتمك فرض د كلدر بلكه سنتدر و بونلردن غیریسنی اجنبیدن اورتمك فرضدر محرم اولنلردن د كلدر والله سبحانه اعلم * ف معلوم اوله كه نسادن مراد مسلمه قاریلردر بو یله ایسه كافره قاریلره یهودیه و نصرانیه و مجوسیه و وثنیه كبی و یا فاحشه قاریلره اشبو نلره كوسترمكده علما اختلاف ایتمشلر راجح اولان كوسترمكدر والله سبحانه اعلم * ف الله سبحانه دیدیكه ظاهر قلمیه لر بزكلرینی مكر او اشیه كه ظاهر در شو موضعلردن بوندن مرادی شو اوله كه كوزل لباس كبی و یا ایكی ایاق قابلری كبی یا خود شو اوله كه قاریلره برآز یوزلری و اللرینك بارمقلری و آیاقلرینك بارمقلری آچماق ضرورت ایچون جائزدر پس اكر قننه ایله بویا النمش اللرینك ایاسی و یا بارمقده كی یوزك یا كوزده اولان سرمه سی آچلسه جائزدر لیكن جمله بدنی اورتمك لازمدر اجنبیدن مكر كندویه محرم اولنلردن كوكسدن دیزه دك اورتمك لازمدر و كندی قاریلرندن دخی اولقدر بدن اورتمك لازمدر و كوتوایشلو قاریلردن ایراق اولمق ضروریدر وشو قوجه لر كه رغبتلری همان یمك و ایچمك واویومقه اولوب قاریلره شهوتلری یوق ایسه و چوجقلر كه اون یاشنده اوله لر بونلردن اولقدر بدن اورتمك لازمدر كه محرملر ایچون اورترلر و كندو ملكنده اولان كوله لر چوق علمالرك قتنده محرمدر واورمه لره كندو ایاقلرینی یعنی ایاقلرده اولان بزكلرك صداسنی ایاقلری یره اورمقله چیقارمیه لر واوفق كیمه لری كه آندن بدنی كورینور كیمك قاریلره لازمدر كل نیچونكه شو یله اثواب كیین و چبلاق اولان ایكیسی برد رلر اولقدر بدن دخی آچلش اولمق كوزلدر (وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ ۚ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ) ت وقوجه یه و یریكز طول قاریلری كندوقومكزدن وصالح اولان كمسنه لری كندو قوللركزدن و كندخلایقلركزدن اكر فقرا اولسه لر زنكین ایدر آنلری الله كندو فضلندن والله و یریجیدر بیلیجیدر * ف پیغمبر علیه السلام بیوردیكه ای علی رضی الله عنه اوچ شیده تاخیر ایتمه فرض اولان نمازی وقتی ایرشدكده قلمقده جنازه یی دفن ایتمكده قوجه سز قاری یی نكاح ایتدیرمكده آنك كفوی اولان كیمسه بولندقده و بر قاری قوجه سی وفات ایتدكده و یا خود مطلقه اولدقده كره قوجه یه واردیغنی عیب ایدنلرك ایمانی سلامت د كل و صالح و صالحه اولان كوله لری و جاریه لری تزویج ایتمك خدمتدن قالورلر دیو منع ایتمیكز تا كه ثوابه نائل اوله سكز (وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا ۖ وَآتُوهُمْ مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ ۚ وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَمَنْ يُكْرِهْهُنَّ فَإِنَّ اللَّهَ

مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ) ت ولایقدركه زنادن صاقنمقده جهد ایتسون اول كمسنه لر كه بولمزلر نكاحك سببلرینی تا كه زنكین ایده آنلری الله كندو فضلندن اول كمسنه لر كه طلب ایدرلر مكاتبه قیلمغی كوله و خلایقلركزدن پس مكاتب ایدك آنلری اكر بیلسه كز آنلرده لیاقت واداء ماله قدرت اولدیغنی و و یریكز مكاتبلره اللهك سزه و یردیكی مالندن و زور ایتمیكز كندو جاریه لركزه زنا او زرینه آنلر زنادن صاقنور كن اله كتورمك ایچون دنیادیر لكنك متاعنی وهركیم زور ایتسه جاریه لره زنا او زرینه پس البته الله اول جاریه لره زور اولندقدنصكره آنلری یارلغیجیدر راسر كیجیدر * ف اكر بر كمسنه نك كوله سی و یا جاریه سی دیسه لر كه سكا شو قدر آقچه و یریرز بزی كتابه كس و آزاد ایت مولی اشبو اقرار او زره بر اقرار نامه یازدروب آنلردن اخذ ایده بو كتابت دیرلر هر كمسنه بو نلرده ایولك كورسه لر اولك لرین یازه لر شو وجه او زره كه بونلر آزاد اولدقدنصكره خرسزلق و كوتولك ایدن كمسنه د كلر والله سبحانه زنكینلره بیورمشكه اشبو مثللو كتابته كیرمش كوله و جاریه لره مالدن مدد ایتسونلر زكاتدن اولسون و یا خود صدقه دن اولسون یا بر بشقه خیراتدن اولسون امداد ایدیكز تا كه آزاد اوله لر و جاریه لركزی مال تحصیل ایتمك ایچون زنایه جبر و زور ایتمیكز جاریه نك رضاسی اولسون و یا خود اولمسون كه بیوك كناهدر آندن حاصل اولان مال حرامدر نا پاكدر و جاریه نك رضاسی اولمدیغی صورتده جاریه یه كناه یوقدر (وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ وَمَثَلًا مِنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ) ت انزال ایتدك سزلك جانبكزه واضح ایتلری و ایندردك بر حكایه یی اول كمسنه لرك احوالندن كه سزدن اول كچدیلر و نصیحت كوندردك كناهدن صاقننلره * ف یعنی اول زمانده كچن امتلرك او زرینه دخی اشبو كبی حكملر وار ایدی (اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ ۖ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ ۖ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ ۚ نُورٌ عَلَىٰ نُورٍ ۗ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ ۗ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) ت الله كوكلرك و یرك نوریدر آنك نورنك مثلی مؤمنلرك قلبنده شودركه مثلا بر طاقده چراغ اولوب اشبو چراغ شیشه ده (یعنی قندیلده در) اشبو قندیل پارلاق و ضیالو یلدز كبی ایكن یاقلور مبارك زیتون آغاجنك یاغندن كه اشبو آغجنه كونش طوغان جانبده بتمش و نه كونش بتان جانبده بتمش یقیندر كه آنك زیتی

ايشق ويره ايرشمزسه‌ده آ كا آتش (يعني كمال صفوتندن آتش طوقنمدن چراغ كبي ضيا
ويره جكدر بونك ضياسي وچراغك نوري وقنديلك اطافتي) آيدينلق آيدينلق اوزرينه‌در
يول كوستررالله كندو نوريله اول كمسنه‌يه كه ديلرو بيان ايدرالله مثللري آدملر ايچون
والله هر برشيئي بيليجيدر * ف شاه ولي الله رحمه الله ديركه اشبو مثلك حاصلي اولدركه
مسلمانلرك طهارته وعبادته مواظبت ايتمك سببيله قلبلرنده حاصل اولان نوري بر چراغك
نورينه بكزندي كه غايت ايشق ويرمه‌ده‌در وشو مواظبته اشعار ايتمك ايچون بيوردي * ف يعني
كوكلرك ويرك آيدينلغي وآباد اولغي ورونقي الله سبحانه دندرا كرالله سبحانه نك مددي
اولماسه كليسي ويران اولوردي ابن عباس رضي الله تعالى عنهما بيورمشلركه الله سبحانه نك
نورينك مثلندن مراد مؤمنك قلبنك نوريدركه شوقدر جسم پرده سنك ايچنده ايكن برندن بري
آيدين اوليجي نوردر جمله اعضانك ارالرنده يلدز كبي لمعان ايديجيدر وزيتونكه نه
شرقيدرونه غربيدر يعني باغك اورته يرنده واقعدر آنك اوزرينه نه صباح وقتي كونشك
حرارتي واقع اولورونه اخشام وقتي دوبدوزيشل وياغلو اولور وياخود نورك مثلندن مراد
پيغمبرمز عليه السلامدركه مؤمنلرك قلبنك نوري آندندر واول حضرت عرب ملكنده
پيدا اولمش نه شرقيدرنه غربيدر آنك ياغي آتشسز ايشقلنور يعني مؤمنلرك قلبلرنده پيغمبرك
صحبتي بركاتيله رياضتسز ايشقلق پيدا اولور كه جلك آيتده بيورديكه شو ايدينلق كاملرك
مسجدلرده عبادت ايتمسيله حاصل اولور اشبو جهتله كوندز وكيجه مسجدلره ملازمت
ايديورلر (في بيوت أذن الله أن ترفع ويذكر فيها اسمه يسبح له فيها بالغدو والآصال) ت
اولرده كه اذن ويردي الله كه يوكسلك قلنه شو اولر بناسيله (ياخود تعظيمله) وذكر اولنه
شو اولرده اللهك آدي وتسبيح ايدرلر شو اولرده صباح وقتنده واخشام وقتنده (رجال
لا تلهيهم تجارة ولا بيع عن ذكر الله وإقام الصلوة وإيتاء الزكوة يخافون يوما تتقلب فيه
القلوب والأبصار) برقاچ كيشيلر واركه كيروطوتمز آنلري آلمق وصاتمق اللهك ذكرندن
ونمازي قيلمقدن وزكاتي ويرمكدن قورقارلر اول كوندنكه مضطرب اولورلر آنده قلبلر
وكوزلر (ليجزيهم الله أحسن ما عملوا ويزيدهم من فضله والله يرزق من يشاء بغير
حساب) ت تاكه جزا ويره آنلره الله اوايشلك كوزلنك عوضنده كه ايشلديلرو زياده
ويره آنلره كندو كرمندن والله رزق ويرر اول كمسنه‌يه كه ديلر حسابسز (يعني چوق)
* ف مؤمنلره ايمانلري بركاتيله كوزل اولان ايشلرينك جزاسني ويرديلرو كوكو
عملريني عفو ايدرلرو كافرلره كفرك شآمتيله كوزل اولان عملرينك جزاسني ويردلرو ايو

عملريني ابطال ايدرلر اشبو جهتدن احسن ما عملوا بيوردي (والذين كفروا أعمالهم
كسراب بقيعة يحسبه الظمآن ماء حتى إذا جاءه لم يجده شيئا ووجد الله عنده فوفاه
حسابه والله سريع الحساب) ت اول كمسنه‌لركه كافر اولديلر آنلرك عملري انم سالغم
كبيدر دوزيالرده ظن ايدراني صوصامش كمسنه صو وقتا كه كلور آنك ياننه بولمز برشي
وبولدي الله تعالى يي كندي يانده پس تمام ايرشدردي الله آنك حسابني والله چابك حساب
ايديجيدر (يعني كافرلر عملري كندولره نفع ايدر ظن ايدرلر موت كالدكده اول عملك يرينه
اللهك عذابني بولورلر اللهي بولدي عقابني بولدي ديمكدر اشبو مثلك حاصلي اولدركه كافرلرك
عملري حبط اولور آخرتده آ كا هيچ ثواب بولمز) * ف كافرلر ايكي قسمدر بري شودركه
اول مؤمن ايدي صكره مرتد اولوب يولن شاشيروب الله سبحانه نك دينني ترك ايدوب ضلالت
طريقني اختيار ايتديلر اشبو مثل آنلرك مثليدركه انم سالغمي صو ظن ايدوب آنك
طرفنه عجله ايله كيدوب كوره كه قومدن غيري اوراده برشي يوقدر وهم آخرتده كونو
اولان اعماللرينك جزاسنه ايرشورلر ايكنجي نوعي اولدركه دنياده كفر وفسق يوللرينه
مستغرقدر وياخود خاجه وشبه‌طبارلر بونلرك مثلي كه جلك آيتده بيوردكه آنلرك يانده
قوم بيله يوقدر قرانلقده محبوسدرلر (أو كظلمات في بحر لجي يغشاه موج من فوقه موج
من فوقه سحاب ظلمات بعضها فوق بعض إذا أخرج يده لم يكد يراها ومن لم يجعل الله له
نورا فما له من نور) ت ياخود قرانقولر كبيدر بردرين دكزده كه اورتر اول كافري طالغه
وبو طالغه نك اوستنده بر بشقه طالغه دخي وبو طالغه نك اوستنده دخي بر بولوت اولوب شونلر
برقاچ ظلمتلردركه بعضسي بعضسنك اوستنده‌در وقتا كه طشره چيقارسه كندو اليني يقين
اولمازاني كورمكه واول كمسنه كه ويرمدي الله اكا ايدينلغي پس يوقدر آنكچون هيچ
برآيدينلق (اشبو مثلك حاصلي اولدركه حيوانيت وجاهليت قرانقولري كافر اوزرينه
تپه تپه يغلمشدر وملكه منسوب اولان نور بالكليه آندن معدوم اولمشدر (ألم تر أن الله
يسبح له من في السموات والأرض والطير صافات كل قد علم صلاته وتسبيحه والله عليم بما
يفعلون) ت ايا كورمدكمي كه الله تعالى يي پاكلكله ذكر ايدر اول كمسنه لركه كوكلرده
ويرده واردر وقوشلر صف صف اولوب ذكر ايدرلر آني هربريسي بيلدي آنك دعاسني وآنك
تسبيحني والله بيليجيدر ايشلدكلري شيلري (ولله ملك السموات والأرض وإلى الله
المصير) ت والله ايچوندر كوكلرك ويرك پادشاهلغي والله جانبنه‌در قايده جق (ألم تر أن الله

يزجي سحاباً ثم يؤلف بينه ثم يجعله ركاماً فترى الودق يخرج من خلاله وينزل من السماء من
جبال فيها من برد فيصيب به من يشاء ويصرفه عن من يشاء يكاد سنا برقه يذهب
بالابصار) ت ايا كورمدكمي كه الله سورر بولودي صكره جمع ايدر آنك اراسني صكره
قيلور آني قات قات پس كورورسن قطره يي چيقار شو بولوتك اراسندن آشاغي كتورور
كوكده اولان طولو طاغلرندن طولويي پس ايرشدير آني اول كمسنه يه كه ديلر (يعني اكين
وباغ وبستانلرينه ايرشديروب هلاك ايدر) وكيرو طوترشو طولويي اول بر كمسنه دنكه
ديلر (يعني اكين وباغلردن حفظ ايدوب طولويي اول طرفنه كوندرمز) يقين اولور
شو بولوتده اولان يلدرمك ايشغي كيدره كوزلري (يقلب الله الليل والنهار ان في ذلك
لعبرة لاولي الابصار) ت طولاندير الله كيجه يي وكوندزي البته اشبو مقدمه ده واردر
نصيحت بصيرت صاحبلري ايچون (والله خلق كل دابة من ماء فمنهم من يمشي على بطنه
ومنهم من يمشي على رجلين ومنهم من يمشي على اربع يخلق الله ما يشاء ان الله على كل
شيء قدير) ت والله يراتدي هر بر تپره نن حيواني صودن پس آنلردن بعضسي قارني اوزرينه
يورر وبعضسي ايكي اياقلري اوزرينه يورر وبعضسي درت اياقلري اوزرينه يورر يرادر
الله ديلديكي شيئي تحقيق الله هر برشي اوزرينه قادردر (لقد انزلنا آيات مبينات والله
يهدي من يشاء الى صراط مستقيم) ت اينديردك آيدين وواضح اولان آيتلري والله يول
كوستررا اول كمسنه يه كه ديلر طوغرو اولان يول جانبنه (ويقولون آمنا بالله وبالرسول
واطعنا ثم يتولى فريق منهم من بعد ذلك وما اولئك بالمؤمنين) ت وديرلر منافقلر كه ايمان
كتوردك الله تعالى يه وآنك پيغمبرينه واطاعت ايتدك صكره يوز چويرر بر قاچ كروه
آنلردن ايماننه اقرار ايتدكلرندن صكره واشبو فريق دكلر ايمان كتوريجيلر (واذا دعوا
الى الله ورسوله ليحكم بينهم اذا فريق منهم معرضون) ت وچقان دعوت اولنه لر الله وآنك
پيغمبري جانبنه تا حكم ايده آنلرك اراسنده ناكهان آنلردن بر كروه يوز چويريجيدرلر
(وان يكن لهم الحق يأتوا اليه مذعنين) ت واكر اولسه آنلر ايچون برحق كلورلر آنك
يانينه بيون صونه رق وبوكه رك يعني اكر آنلر برشي طلب ايدرلرسه يا اكر برغيري كمسنه

اوزرنده حقلري وار ايسه شو حقي آلمغه پيغمبرك حكمنه منقاد اولوب پيغمبر جانبنه
سرعتله كلورلر (أفي قلوبهم مرض أم ارتابوا أم يخافون أن يحيف الله عليهم
ورسوله بل أولئك هم الظالمون) ت ايا قلبلرنده كفرزلكمي واردر ياخود شكمي
ايتديلر ياخود قورقارلرمي كه ظلم ايده آنلره الله وآنك پيغمبري بلكه اشبو كروه آنلردر ظالملر
* ف قلبك كفرزلكي شودر كه الله سبحانه يي وآنك پيغمبريني تصديق ايدرلر ليكن
دنيايه حريص اولمق آنلري براقمز كه الله سبحانه نك حكمنه اطاعت ايده لر تكيم كفرز اولان
كمسنه ديلر كه طشره چيقوب سير ايده ليكن بدنك ضعفندن اياقلريني قالدرمغه قادر دكلدر
(انما كان قول المؤمنين اذا دعوا الى الله ورسوله ليحكم بينهم أن يقولوا سمعنا وأطعنا
واولئك هم المفلحون) ت همان بو اولور مؤمنلرك سوزلري كه چقان دعوت اولنسه لر الله
وآنك پيغمبري جانبنه تا كه حكم ايده آنلرك اراسنده ديرلر بز ايشتدك واطاعت ايتدك واشبو
كروهلر آنلردر مطلوبه نائل اولنلر (ومن يطع الله ورسوله ويخش الله ويتقه فأولئك هم
الفائزون) ت وبر كمسنه اطاعت ايتسه الله تعالى يه وآنك پيغمبرينه وقورقسه الله دن
وصاقنسه آنك عذابندن پس اشبو كروه آنلردر مطلوبه نائل اولنلر (وأقسموا بالله جهد
أيمانهم لئن أمرتهم ليخرجن قل لا تقسموا طاعة معروفة ان الله خبير بما تعملون) ت يمين
ايتديلر الله تعالى يه زياده محكم اولان قسملر ايله كه اكر امر ايدرسن آنلره طشره چيقارلر
اولرندن ديكل يمين ايتمكز كوزل اولان انقياد كوزل اولان مطلوبدر البته الله خبرداردر
ايشلديككز شيئه (قل أطيعوا الله وأطيعوا الرسول فان تولوا فانما عليه ما حمل وعليكم
ما حملتم وان تطيعوه تهتدوا وما على الرسول الا البلاغ المبين) ت ديكل اطاعت ايديكز
الله تعالى يه واطاعت ايديكز پيغمبره پس اكر يوز چويرسكز همان پيغمبر اوزرينه در
اولشيكه آنك اوزرينه لازم قلنمش اولدي وسزلك اوزركزه در اولشيكه سزلك اوزركزه
لازم قيلنمش اولدي واكر اطاعت ايتسكز طوغرو يولي بولورسكز پيغمبر اوزرينه لازم
اولان انجق آشكاره احكامي ايرشدرمكدر (وعد الله الذين آمنوا منكم وعملوا الصالحات
ليستخلفنهم في الارض كما استخلف الذين من قبلهم وليمكنن لهم دينهم الذي ارتضى لهم
وليبدلنهم من بعد خوفهم أمنا يعبدونني لا يشركون بي شيئا ومن كفر بعد ذلك فأولئك هم

الْفَاسِقُونَ) ت وعده ويردى الله اول كشنه لره كه ايمان كتورديلر سزلردن وايشلديلر
كوزل اولان ايشلرى خليفه يصارآنلرى يرده نيچه كه خليفه قيلدى اول كشنه لريكه
آنلردن اول ايديلر (يعنى نيچه كه بنى اسرائيلى عمالقه دنصكره پادشاه قلدى) محكم قيلر
آنلر ايچون آنلرنك دينني كه بكنمشدر آنلر ايچون عوض قيلر آنلره قورقدقلرندنصكره
امينلكى عبادت ايدرلر بكا شريك قوشمزلر بكا برشئ وبر كشنه كفران نعمت ايتسه
بو وعده دنصكره پس شوكروه آنلردر فاسقلر * ف يعنى تكيم كه حضرت عثمان رضى الله عنهنك
قاتللرى اشبو نعمته شكر سزلك ايتديلر پس شاه ولى الله رحمه الله دير كه اشبو آيتنك تفسيرى
حديث شريفده وارد اولمش الخلافة بعدى ثلاثون سنه والله سبحانه اعلم * ف الله
سبحانه پيغمبرمز عليه السلامك وقتنده بولنان اصحابلرنك صالحلرينه وعده بيوردكه
شو حضرتدنصكره انلرى خليفه ايده يرده ومقبول اولان دينى آنلرنك اليله قائم قيله وينه
بيورديكه آنلر بكا شريك قوشمقسزين عبادت ايدرلر اشبو صفتلر خلفاء اربعه ده وقوع
بولدى ايكى اولكى خليفه لردن زياده سيله وقوع بولدى وبوندنصكره بر كشنه اشبو نعمته
شكرسزلك ايتسه شو فاسقلر زمره سندن اولور پس اول كشنه كه خلفاء اربعه نك
خلافتنه منكر اولدى شو آنك حالى اولديغى اشبو رادن معلوم اولدى (وَأَقِيمُوا الصَّلٰوةَ
وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ) ت وقائم قيلنك نمازى وويرنكز كاتى
واطاعت ايدنك پيغمبره اوله كه سزلره اسركنمش اوله سكز (لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ
فِي الْأَرْضِ وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ) ت ظن ايتمه اول كشنه لريكه كافر اولديلر (انلر
الله سبحانه نى عذاب ايتمكدن) عاجز قيلجيلر يرده وآنلرنك يرلرى جهنمدر وجهنم كوتو قائده جق
يردر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنْكُمُ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ
مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ
الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ
عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) ت اى اول كشنه لركه ايمان
كتورديكز لايقدر كه اذن طلب ايتسونلر سزدن مالك اولديغكز كوله لر وجاريه لركز
وينه اول كشنه لركه ايرشمديلر بلوغ حدينه سزدن اوچ وقتده طاك نمازندن اول
وشو وقتده كه قويسكز چاشريكزى اويله وقتنده ويتسو نمازندنصكره بو اوچ وقتلر اوچ
عورتدر (اوچ خلوت ساعتيدر) سز كيچون بو قدر سزلك اوزر كزه ونه آنلر اوزرينه هيچ

بركاه بو اوچ وقتلردن صكره آنلر يانكزه كيروب بعضكز بعضكزه خدمت ايتمكده اشبو كبى
بيان ايدر الله سزكچون آيتلرى والله بيلجيدر حكمت صاحبيدر * ف شاه ولى الله رحمه الله
دير كه حاصل شودر كه محرملر وچو جقلردخى اشبو ساعتلرده كيرمكه اذن طلب ايده لر زيرا كه
شو وقتلرده آدملر چاشرلرين چيقاررلر وچيلاق اولورلر اشبو سوزنك حاصلى اولدر كه
محرملر وچوجقلر بركشنه نى چيلاق اولان حالنده كورمك جائز دكل والله اعلم * ف
اشبو اوچ وقتلرده اولادلرى وكوله وجاريه لرى اذن طلب ايتمك لازمدر اذنسز كيرميه لر
وبو وقتلرنك ماعداسنده بونلر ايچون اذنه حاجت يوقدر اذنسز كيره لر (وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ
مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ) ت وچقان ايرشسه چوجقلر بلوغ حدينه لازمدر كه اذن طلب ايده لر نيچه كه اذن
طلب ايتديلر اول كشنه لر كه شو اطفاللردن اول بالغ ايديلر اشبو كبى بيان ايدر الله سزكيچون
كندو آيتلرينى والله بيلجيدر حكمت صاحبيدر * ف يعنى بالغ اولان چوجقلريكز هر
وقتده اوه دخولى مراد ايدرسه اذن طلب ايليه لر تكيم بشقه بشقه اولرده اولان اجنبيلرنك
اذن طلب ايتملرى كبى دخول مراد ايدندكده (وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا
فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَهُنَّ وَاللَّهُ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ) ت قاريلردن اختياره اولانلر كه اميدايتمزلر قوجه يه وارمغى پس يوقدر آنلر
اوزرينه كناه آنده كه يره قويه لر چاشرلرينى (يعنى نمازاورتوسندن بشقه باشمق وچادر كبى
شيلرينى براقتقده وبال يوقدر) ظاهر قليه رق زينتلرينى (يعنى كندو كندولرينه زينت
ويروب اندامنى رجاله كوسترميه لر) وا كرصاقنورلرسه كوزلدر آنلر ايچون والله
ايشيديجيدر بيلجيدر * ف يعنى اختياره اولان قاريلر اولرنده آز لباسله اوتورملرى
جائزدر وكامل ستر ايتملرى زياده كوزلدر (لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا
عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ
أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ
أَوْ بُيُوتِ أَخْوَالِكُمْ أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ أَوْ مَا مَلَكْتُمْ مَفَاتِحَهُ أَوْ صَدِيقِكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ
أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبَارَكَةً

طيبة كذلك يبين الله لكم الآيات لعلكم تعقلون) ت بوقدر كوردلر اوزرينه كناه
وطوپاللر اوزرينه كناه و كيفسزلر اوزرينه كناه و كندو نفسلريكز اوزرينه كناه شونده كه
ييه سكز كندو اولر كزدن يا بابالر كزك اوندن يا انالر كزك اوندن يا قرنداشلر كزك آوندن
يا قزقرنداشلر كزك اوندن يا عمجه لر كزك اوندن يا عمه لر كزك اوندن يا دايلر كزك اوندن
يا تيزه لر كزك اوندن ياشو اولردنده كه مالك اولديكز آنك انحترلرينه (يعنى آنك بكجيسى
و يا آنك صقلامق و كيلى وخزينه دارى اولديغكز كسه نك اولرندن ييه سكز) يا احبابلر كزك
اوندن بوقدر سزلك اوزر كزه هيچ بر كناه شونده كه ييه سكز جمله كز بر يرده ياخود متفرق (يعنى
عرف وعادت ناسدن فهم اولنانه اذن كفايت ايدر صريح اولان اذنه حاجت يوقدر والله
اعلم) پس چونكه كله سكز اولره پس سلام ويريكز كندو قومكز اوزرينه كوزل مبارك
سلامى اللهك يانندن خيرلو اولان دعايى اشبو كبى بيان ايدر الله سز كيچون آيتلرى
اوله كه سزلر فهم ايده سكز * ف يعنى مشقتلو اولان امورلر عفو اولنمش جهاد وج و جمعه
و جماعته وارمق كبى * ف يعنى قرنداشلق واقربالق علاقه لرنده ييه جك شيلرك خصوصنده
هر وقتده اذن طلب ايتمك لازمدكادر يعنى طلب ايدن كسنه يكه جواب ايتميه واهلى
دخى مانع اوليه مكرقارينك اوندن اكرآنك قوجه سى اولسه اذن لازمدر ديلرسه
يالكز ييسونلر يا جمله ابرابر ييسونلر ليكن خاطرينه كتورمسونكه فلان آدم آز ييور
وفلان آدم چوق زيرا كه كيمسى برابر بشورملر وبرابر ييه لر واكر بونلردن بر كسنه اوندن
برشى يكه راضى اولسه آنك اوندن يمك هر كز جائز دكلدر وسلام ايچون تقيد ييوردى
زيرا كه ملاقات وقتنده سلامدن كوزل دعا يوقدر واذنى سلام لفظيله اولمغه خاص قلديلرا كر
بر كسنه كه سلام لفظنى ترك ايدوب بشقه لفظلر ايله اذن طلب ايدرسه آنك تجويزى الله
سبحانه نك تجويزندن دكلدر الله تعالى نك تجويزينى براقملى (انما المؤمنون الذين آمنوا
بالله ورسوله واذا كانوا معه على أمر جامع لم يذهبوا حتى يستأذنوه ان الذين يستأذنونك
أولئك الذين يؤمنون بالله ورسوله فاذا استأذنوك لبعض شأنهم فأذن لمن شئت منهم
واستغفر لهم الله ان الله غفور رحيم) ت مسلمانلر همان اول كسنه لردركه ايمان كتورديلر
الله سبحانه يه وآنك پيغمبرينه و چونكه اولسه لر پيغمبر ايله برايش اوزره كه انلرى اول ايش
جمع ايدر (جمعه وبيرام وسائر امورد ينيه ده مشورت ايچون جمع اولدقلرى وقت) كيتمزلر
اولوقته دكين كه اذن طلب ايدرلر پيغمبردن تحقيق اول كسنه لركه اذن ديلرلرسندن
اشبو كروه اول كسنه لردركه ايمان كتورررلر الله سبحانه يه وآنك پيغمبرينه پس چونكه
اذن ديلسه لرسندن كندولرنك بعض ايشلرى ايچون اذن وير اول كسنه يه كه ديلرسن

آنلردن ويارلغمق ديله آنلر ايچون اللهدن البته الله يارلغيجيدر اسركيجيدر (لا تجعلوا دعاء
الرسول بينكم كدعاء بعضكم بعضا قد يعلم الله الذين يتسللون منكم لواذا فليحذر الذين
يخالفون عن أمره أن تصيبهم فتنة أو يصيبهم عذاب أليم) ت قيلمكز پيغمبرك دعا ايتمسنى
كندو ارا كزده سزلك بعضكزك طلب ايتمسى كبى بعضكزى (يعنى سزلك دعا كز كبى ظن
ايتميك آنك دعاسى مقبولدر ومستجابدر ياخود انك دعوتنى سزلك بينكزده كى دعوت كبى
بيلميك سزلك بر بريكزى دعوتنده اعراض ومسامحه اولور انك دعوتى واجبدر ياخود انى
بر بريكزى چاغرديغكز كبى يا فلان ديو چاغرميك بلكه يا رسول الله يا نبى الله ديو چاغرك)
بيلور الله اول كسنه لريكه كيزلو چيقارلر سزدن برى بريكز ايله كيزلنه رك پس قورقسون
اول كسنه لر كه مخالفت ايدرلر پيغمبرك حكمنه آندنكه ايريشه آنلره بربلا ياخود ايريشه
آنلره دردو يريجى اولان عذاب * ف پيغمبر عليه السلام برامر ايچون آدملرى حضورينه
طلب بيورسه آنلره آنك حضورينه حاضر اولمق فرضدر صكره آنلر آنك حضوريندن آندن
اذنسز كيتميه لر وشمديكى زمانده حكام امر الرايله تابعلرار اسنده بويله در (ألا ان لله ما فى
السموات والأرض قد يعلم ما أنتم عليه ويوم يرجعون اليه فينبئهم بما عملوا والله بكل
شئ عليم) ت خبردار اول البته الله ايچوندر اولشيكه كوكلرده و يرده واردر بيلور اول
حالكه سزلر شوحال اوزرينه سكز ودخى شول كونيكه دوندرلمش اولورسكز اول كونك
جانبنه پس خبر ويرر آنلره ايشلدكلرى شيئى والله هر برشيئى بيليجيدر

(سورة الفرقان مكية وهى سبع وسبعون آية)

فرقان سورهسى مكه ده نازل اولمش وبو سوره يتمش يدى آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم

(تبارك الذى نزل الفرقان على عبده ليكون للعالمين نذيرا) ت خيرى و بركتى چوق وذاتنده
ثابت وعالى اولان الله تعالى حق وباطلى فرق ايدن قرآنى ايندردى كندو قولى محمد اوزرينه
تا كه اوله عالملرى قورقوديجى (الذى له ملك السموات والارض ولم يتخذ ولدا ولم يكن له شريك
فى الملك وخلق كل شئ فقدره تقديرا) ت اول الله كه انكچوندر كوكلرك ويرك پادشاهلغى
واصلا طوتمدى ولد واصلا اولمدى انكچون برشريك پادشاهلغنده ويراتدى هر برشيئى

پس اندازه ایتدی آنی هر برشیئ لایقیله تقدیرا یتمکله (واتخذوا من دونه آلهة لا یخلقون
شیئا وهم یخلقون ولا یملکون لانفسهم ضرا ولا نفعا ولا یملکون موتا ولا حیاة ولا نشورا)
ت اتخاذ ایتدی کافرلر اللهدن غیری معبودلر که یراده بیلمازلر هیچ برشیئی وشو معبودلر خلق
اولنمشلردر وقادر اولمازلر کندو نفسلری ایچون برضرری دفع ایتمکه وبرنفع ایتمکه وقادر
اولمازلر اولدیرمکه ودیری ایتمکه وقالدرمغه قبردن (وقال الذین کفروا ان هذا الا افک
افتراه واعانه علیه قوم آخرون فقد جاؤا ظلما وزورا) ت ودیدی کافرلر دکل اشبو قران
مکر بریلانکه پیدا ایتدی آنی ویاردم ایتدی آکا شو یلان اوزرینه برآخر کروه پس عمله
کتوردیلر ظلمی و یلانی (وقالوا اساطیر الاولین اکتتبها فهی تملی علیه بکرة واصیلا) ت
ودیدیلر قرآن اولکیلرک حکایهلریدر کندیچون یازدی شو حکایهلری پس شو حکایهلر
اوقنور آنک اوزرینه صباح وقتی واخشام وقتی یعنی تا اول آنی حفظ ایده * ف یعنی
سابقده غاز وقتلری صباح واخشام مقرر ایدی اشبو وقتلرده مسلمانلر حضرتک حضورینه
جمع اولوب قراندن نازل اولان یکی آیتلری حفظ ایتمکیچون یازرلر ایدی اول اوزرینه کافرلر
بویلجه دیدیلر که آیتده ذکر اولندی (قل انزله الذی یعلم السر فی السموات والارض انه کان
غفورا رحیما) ت دیکل ایندردی قرآنی اول الله که بیلور کیزلو اولان شیلری که کوکلرده
ویرده واردر البته الله یارلغیجی اسرکیجیدر * ف یعنی الله سبحانه کندو اسرکسندن
و باغشلاسندن قرآنی نازل قلدی (وقالوا مال هذا الرسول یاکل الطعام ویمشی فی الاسواق
لولا انزل الیه ملک فیکون معه نذیرا) ت ودیدیلر نه واردر شو پیغمبر ایچون که یر خورکی
ویوررو بازارلرده نیچون کوندرلمدی آنک جانبنه برملک تا اوله آنکله برابر قورقودیجی (او
یلقی الیه کنز او تکون له جنة یاکل منها وقال الظالمون ان تتبعون الا رجلا مسحورا) ت
یاخود نیچون آتلادی کوکدن آنک جانبنه خزینه یاخود نیچون بوقدر آنکیچون برباغچه که
ییه آندن ودیدی ظالملر تابع اولمازسکز مکر بر جادولنمش آدمه (انظر کیف ضربوا لک الامثال
فضلوا فلا یستطیعون سبیلا) ت باقغل نیجه بیان ایتدیلر سنک حقکده مثللری پس
آزغین اولدیلر پس قادر اولمزلر که بوله لر بریولی (تبارک الذی ان شاء جعل لک خیرا من ذلک
جنات تجری من تحتها الانهار ویجعل لک قصورا) ت اول الله عالی وقادردر که اکر دیلرسه

ویرر

ویررسکا زیاده کوزلنی شو باغچهلردن که آقر آنلرک آستندن ایرمقلر یعنی دنیاده ویررسکا
یوکسک کوشکلر (بل کذبوا بالساعة واعتدنا لمن کذب بالساعة سعیرا) ت بلکه یلان
صایدیلر قیامت کوننی وحاضرلادق اول کسنه ایچونکه یلان صایدی قیامت کوننی جهنمی
(اذا رأتهم من مکان بعید سمعوا لها تغیظا وزفیرا) ت چقانکه کوره جهنم آنلری ایراق
اولان مکاندن ایشیدرلر شو جهنمدن طارغنلق صوقی وکورلدهمک آوازی (واذا القوا منها
مکانا ضیقا مقرنین دعوا هنالک ثبورا) ت وچقانکه آتلش اولورلر شو جهنمدن طار اولان
یره اللری وایاقلری باغلنمش اولهرق دعا ایدرلر کندولرینه شو جهنمده هلاک اولمقلرینی
(لا تدعوا الیوم ثبورا واحدا وادعوا ثبورا کثیرا) ت (دیرز آنلره) که کون دعا ایتمکز
بوکون بر هلاککه ودعا ایدیکز چوق هلاککه * ف یعنی اکر دنیاده برکره اولهلر مصیبتدن
قورتلورلردی وشو کونده بیک کره اولسهلر قورتلمزلر (قل اذلک خیر ام جنة الخلد
التی وعد المتقون کانت لهم جزاء ومصیرا) ت دیکل ایا جهنمی کوزلدر یاخود ابدی اولان
جنتمی کوزل که وعده ویرلدی صاقنلره اولور شو جنت آنلر ایچون مزد وقایده جق یر (لهم
فیها ما یشاؤن خالدین کان علی ربک وعدا مسؤلا) ت آنلر ایچون واردر شو جنتده
اولشیکه دیلرلر ابدی اولهرق که اول شیلر اولدی سنک ربک اوزرینه مطلوب اولان وعده
یعنی دنیاده طلب ایدوب ربنا وآتنا ما وعدتنا دیو استرلردی (ویوم یحشرهم وما یعبدون من
دون الله فیقول ءانتم اضللتم عبادی هؤلاء ام هم ضلوا السبیل) ت واول کونده جمع ایدر
الله آنلری واول شیلریکه عبادت ایدرلرا کا اللهدن غیری پس دیر آیا سزلرمی آزغین
قیلدیکز بنم بو قوللریمی یاخود آنلر کندولریمی شاشدیلر یوللردن (قالوا سبحانک ما کان ینبغی
لنا ان نتخذ من دونک من اولیاء ولکن متعتهم وآباءهم حتی نسوا الذکر وکانوا قوما بورا) ت
معبودلر دیرلر که پاککله ذکر ایدرز سنی لایق اولمدی بزکچون که طوته لم سندن غیری هیچ بر
شیئی دوست ولیکن نعمتله چوق منفعت ویردک آنلره وآنلرک باباریته اولقدر که حتی
اونوتدیلر نصیحتی واولدیلر هلاک اولمش کروهلر (فقد کذبوکم بما تقولون فما تستطیعون
صرفا ولا نصرا ومن یظلم منکم نذقه عذابا کبیرا) ت (دیرزای کافرلر کروهی) البته یلانه

(جزء ١٩)

نسبت ایتدیلرمعبودلر کزسزلری اوالشیده که دیدیکز پس قادر اولمزسکزسزدفع ایتمکه و یاردم ایتمکه و هر کسنه که ظلم ایتسه سزدن طاتدیرز آکا بیوك اولان عذابی ٭ ف یعنی نه عذابی کندیکزدن قالدرمغـه ونه سوزیکزی دوندرمکه یعـنی طوغرلتمغـه قادر اوله مزسکز (وما ارسلنا قبلك من المرسلين الا انهم لياكلون الطعام ويمشون في الاسواق وجعلنا بعضكم لبعض فتنة اتصبرون وكان ربك بصيرا) ت و کوندرمدك سندن اول پیغمبرلری مگر شو صفتله که آنلر یرلر خورکی و یورلر بازارلرده و یصه دق سزك بعضکزی آخر بعض ایچون بربلا آیا اشبو حالته صبر ایدرمیسکز و اولدی سنك ربك کوریجی ٭ ف یعنی پیغمبرلری کافرلرك ایمانی صنه مق ایچون و کافرلری پیغمبرلرك صبرایتمکنی امتحان ایتمکیچون قیلدق (وقال الذين لا يرجون لقاءنا لولا انزل علينا الملائكة او نرى ربنا لقد استكبروا في انفسهم وعتوا عتوا كبيرا) ت و دیدیلر اول کسنه لرکه توقع طوتمزلر بزه اوغرمغی نیچون کوندرلمدی بزم اوزرمزه ملکلر یانیچون کورمیز کندو ربمزی البته بیوك صایدیلر کندولرینی کندو نفسلرنده وحددن متجاوز بیوك بوغلغیله تکبرایتدیلر بیوك اولان سرکشلکله (يوم يرون الملائكة لا بشرى يومئذ للمجرمين ويقولون حجرا محجورا) ت اول کونکه کوررلر فرشته لری هر کز سوینمك یوقدر اول کونده جرکین ایشلیلر ایچون و ملکلر انلره دیرلر که کیرو طوتلدیکز محکم اولان کیرو طوتلقله یوزیکزی کورمیدك (وقدمنا الى ما عملوا من عمل فجعلناه هباء منثورا) ت و متوجه اولدق اولشی جانبنه که ایشلدیلر ایشلردن پس قیلدق شو عملی طاغلش ذره لر ٭ یعنی عملرینی باطل قلدق (اصحاب الجنة يومئذ خير مستقرا واحسن مقيلا) ت جنت اهلی اول کونده زیاده ایودر قرار بوله جق یر جهتندن و زیاده کوزلدر راحت اولندق اعتباریله (ويوم تشقق السماء بالغمام ونزل الملائكة تنزيلا) ت واول کونکه یاریلور کوکلر بولوت سببیله و ایندریلور ملکلر ٭ یعنی کوکلر کندو معتاد اولان شکلری اوزره اولورلر امابولوتلر خبر سزیاریلور والله اعلم (الملك يومئذ الحق للرحمن وكان يوما على الكافرين عسيرا) ت پادشاهلق اول کونده حقیقتده الله ایچوندر واول کون اولور چتین اولان کون کافرلر اوزرینه (ويوم يعض الظالم على يديه يقول يا ليتني اتخذت مع الرسول سبيلا) ت واول کونکه دیشلر و ایصرر ظالم کندونك ایکی النی دیرنه اولیدیکه بن آله

ایدم

ایدم پیغمبرایله برابر یولی (يا ويلتى ليتني لم اتخذ فلانا خليلا) ت ای وای اولسون بنم اوزریمه نه اولیدیکه آلمیدم فلان کسنه یی دوست (لقد اضلني عن الذكر بعد اذ جاءني وكان الشيطان للانسان خذولا) ت البته اول کسنه آزغین قیلدی بنی نصیحتدن بکا نصیحت کالدکدنصکره و شیطان آدملری محنتده یالکز براقیجیدر (وقال الرسول يا رب ان قومي اتخذوا هذا القرآن مهجورا) ت و دیدی پیغمبر ای بنم ربم بنم قومم یصه دیلر اشبو قرآنی ترك اولنمش (وكذلك جعلنا لكل نبي عدوا من المجرمين وكفى بربك هاديا ونصيرا) ت بونك کبی قیلدق هر بر پیغمبر ایچون بردشمن کناهکارلردن و یسدر سنك ربك یول کوستریجی و یاردم ایدیجی سکا ٭ ف یعنی کافرلر دیلرلر که آدملری آزغین قلسونلر لیکن الله سبحانه هر کسنه یه که دیلر یول کوسترر (وقال الذين كفروا لولا نزل عليه القرآن جملة واحدة كذلك لنثبت به فؤادك ورتلناه ترتيلا) ت دیدی اول کسنه لرکه کافر اولدیلر نیچون کوندرلمدی آنك اوزرینه قرانك جمله سی براوغوردن بو یلجه یولك بولك ایندردك قرانی تا ثابت قیله لم شو طریقله سنك قلبکی واوقودق قرآنی سنك اوزریکه یواش اوقومقله ٭ ف یعنی هر سوره وقتنك مصلحتی اوزره جوابن نازل بیوردی تا شو صورتده پیغمبر علیه السلامك قلبی زیاده قرار بولور (ولا ياتونك بمثل الا جئناك بالحق واحسن تفسيرا) ت و کتورمزلر کافرلر سکا برمثل مکر کتورزسکا طوغرو اولان جوابی و زیاده کوزلی بیانده (الذين يحشرون على وجوههم الى جهنم اولئك شر مكانا واضل سبيلا) ت اول کسنه لرکه قالدریلورلر کندو یوزلری اوزرینه سوریـنه رك جهنم جانبنه اشبو کروه زیاده کوتیدر مکان اعتبارنجه و زیاده آزغیندرلر یولدن (ولقد آتينا موسى الكتاب وجعلنا معه اخاه هارون وزيرا) ت و یردك موسایه کتابی و قیلدق آنکله برله قرنداشی هارونی کومکجی (فقلنا اذهبا الى القوم الذين كذبوا بآياتنا فدمرناهم تدميرا) ت پس دیدك کیدیکز اول قوم جانبنـه که یلان صایدیلر بزم آیتلرمزی پس آخرده هلاك ایتدك آنلری هلاك ایتمکله (وقوم نوح لما كذبوا الرسل اغرقناهم وجعلناهم للناس آية واعتدنا للظالمين عذابا اليما) ت نوحك قومنی وقتا که یلانه نسبت ایتدیلر پیغمبرلری غرق ایتدك آنلری وقلدق آنلری آدملر ایچون بر نشانه

وحاضرلدق ظالمرایچون دردوریجی عذابی (وعادا وثمود واصحاب الرس وقرونا بين ذلك
كثيرا) ت وهلاك ايتدك عادی وثمودی وقویی صاحبلرینی وهلاك ايتدك چوق اولان
طبقه‌لری آنلرك ارالرنده * ف اصحاب الرس يعنی قویی صاحبلری آنلر برامت ايديلركه كندو
پيغمبرلرينی برقويده حبس ايتديلرايدی پس وقتا كه آنلره عذاب كلدی اول پيغمبر حبسدن
خلاص بولدی (وكلا ضربنا له الامثال وكلا تبرنا تتبيرا) ت وآنلرك هربريچون بيان
ايتدك مثللری وهربريسنی هلاك ايتدك برنوع هلاك ايتمكله (ولقد اتوا على القرية
التی امطرت مطر السوء افلم يكونوا يرونها بل كانوا لا يرجون نشورا) ت كلدی كافرلر
اول كوی اوزرينه كه ياغدرلمش اولدی آنلر اوزرينه كوتو اولان يغمور (يعنی طاش
يغموری) آيا كورمديلرمی شوقريه‌يی بلكه اميد طوتمديلردیريلوب قالدرلمقلرينه (واذا
رأوك ان يتخذونك الا هزوا اهذا الذی بعث الله رسولا) ت وقتا كه كوردلرسنی طوتمزلر
سنی مكرمسخره يوزندن ايا اشبوشخصميدر اول كسنه كه كوندردی الله آنی پيغمبر (ان كاد
ليضلنا عن آلهتنا لولا ان صبرنا عليها وسوف يعلمون حين يرون العذاب من اضل سبيلا)
ت البته يقين اولديكه شاشقين قيله جقدی بزی معبودلرمزه عبادت ايتمكدن اكرصبرايتميدك
آنلرك اوزرينه يقينده بيلورلرعذابی كوردكلری وقتده كه كيمدر زياده غلط ايديجی يولی
(ارأيت من اتخذ الهه هواه افانت تكون عليه وكيلا) ت آيا كوردكمی اول كسنه‌يی كه
طوتدی كندوسنه معبود كندونفسنك ديلديكنی آيا سن اولورميسن آنك اوزرينه بكچی
وانی منع ايده بيلورميسن (ام تحسب ان اكثرهم يسمعون او يعقلون ان هم الا كالانعام
بل هم اضل سبيلا) ت ايا ظن ايدرميسن كه آنلرك چوغی ايشيدرلريا خود فهم ايدرلرد كلدر
شونلرمكردرت اياقلو حيوان كبيدرلر بلكه آنلر زياده غلط ايديجيدرلر يولی حيوانلردن
(الم ترالی ربك كيف مد الظل ولو شاء لجعله ساكنا ثم جعلنا الشمس عليه دليلا) ت
ايا باقمزميسن ربك جانبنه نيجه اوزون ايتدی كولكه‌يی (يعنی فجرك طلوعی
ارasinde كونشك طلوعی ارasinde ياخود كوندزك اولنده) اكرديلسه الله ايدردی
شوكولكه‌يی حالی اوزره قرار بولمش صكره قلدق كونشی آنك اوزرينه يول كوستريجی
(يعنی هرصفتی اوزره كه كونش كيدر آنك اوزرينه كولكه دخی كيدر (ثم قبضناه

الينا قبضا يسيرا) ت صكره آلورز شوكولكه‌يی كندوجانبمزه قولايلقله * ف اول
هربرشينك كولكه‌سی يرك يوزنده اوزون دوشر صكره كونش قنقی طرفه كيده جك اولسه
كولكه اول طرفك مقابلنه وضدی جانبنه چكيلور آزآزا كسيلورك كولكه اول شيئك دبينه
ايريشور ثم قبضناه يعنی صكره الدق شوكولكه‌يی كندوجانبمزه يعنی شوكولكه كندواصلنه
چكيلوب ايرشدی وياپشدی جمله‌نك اصلی الله سبحانه در (وهو الذی جعل لكم الليل لباسا
والنوم سباتا وجعل النهار نشورا) ت اول الله قيلدی سزلريچون كيجه‌يی اورتو واويقويی
راحتلك وقيلدی كوندزی قالقمه‌جق وقتی (وهو الذی ارسل الرياح بشرا بين يدی رحمته
وانزلنا من السماء ماء طهورا) ت واول الله كه كوندردی روزكاری سوينديريجی
كندورحمتی ايلروسنده واينديردك كوكدن پاك اولان صويی (لنحيی به بلدة ميتا ونسقيه
مما خلقنا انعاما واناسی كثيرا) ت تا ديرلدهلم شوصوايله اولواولان شهرلری وتا ايچوره‌لم
شوصويی براتديغمز شيلردن درت اياقليلره وچوق آدملره (ولقد صرفناه بينهم ليذكروا
فابى اكثر الناس الا كفورا) ت والبته پايلدق آنی آنلرك ارasinde تاذكرايده‌لرپس
قبول ايتمديلرآدملرك چوغی مكرشكرسزلكی قبول ايتديلر (ولو شئنا لبعثنا فی كل قرية
نذيرا فلا تطع الكافرين وجاهدهم به جهادا كبيرا) ت واكرديلسيدك كوندررك
هربركويه برقورقوديجی پس اطاعت ايتمه كافرلره وقرآنك حكميله انلره بيوك جهادايله * ف
يعنی نبی كوندرمكده تعجب يوقدر اكرالله سبحانه ديلسيدی هربركويده برنبی كوندرردی
وسن شبهه ايتمه كافرلرك انكارندن (وهو الذی مرج البحرين هذا عذب فرات وهذا ملح
اجاج وجعل بينهما برزخا وحجرا محجورا) ت واول الله كه قارشدردی ايكی دكزی
بريسی طاتلولغی زياده اولان صودر (يعنی صوسزلغی قاندريجی طاتلو صودر) وبريسی
طوزلولغی زياده آجی صودر وقيلدی شوايكی صوينك ارasinde برپرده وبرمضبوط سدی
(وهو الذی خلق من الماء بشرا فجعله نسبا وصهرا وكان ربك قديرا) ت واول الله كه ياراتدی
صودن آدمی پس ايتدی آدمی قرابت صاحبی ودامادلق صاحبی سنك ربك قادردر ديلديكی
اوزرينه * ف انسان كندواولادينك ددمسيدر وبركسنه ايله كه آنك خاتوندن قرابتی

واردر بو كسنه انك صهرى اولور والله قادردر ديلديكى اوزرينه يعنى اولديرور ويرينه ديرلدر (ويعبدون من دون الله ما لا ينفعهم ولا يضرهم وكان الكافر على ربه ظهيرا) ت وعبادت ايدرلر اللهدن غيرى اول برشيئه كه منفعت ويرمز آنلره وضرر ايرشديرمز آنلره كافر كندو ربسى اوزرينه مخالفته كومك وياردم ايديجيدر (وما ارسلناك الا مبشرا ونذيرا) ت وكوندرمدك سنى مكر سوينديريجى وقورقوديجى (قل ما اسألكم عليه من اجر الا من شاء ان يتخذ الى ربه سبيلا) ت ديكل استمم سزدن قرآنى ايرشدرمك اوزرينه هيچ برمزد ليكن اول كسنه ديلرسه كه طوته ربسى جانبنه يول ديكل طوتسون (وتوكل على الحى الذى لا يموت وسبح بحمده وكفى به بذنوب عباده خبيرا) ت وتوكل ايت حى اولان الله اوزرينه كه اولمز اصلا وپاك كله ذكر ايت انى حمد ايله وبسدر الله كندو قوللرينك صوچلرينه خبردار اولمق جهتندن (الذى خلق السموات والارض وما بينهما فى ستة ايام ثم استوى على العرش الرحمن فاسئل به خبيرا) ت اول الله در كه ياراتدى كوكلرى ويرى وايكيسنك اراسنده اولان شيلرى آلتى كونده صكره قرار بولدى عرش اوزرينه پس سؤال ايت شو رحمانك حالنى بيلن بر كسنه دن (واذا قيل لهم اسجدوا للرحمن قالوا وما الرحمن انسجد لما تأمرنا وزادهم نفورا) ت چانكه دينله كافرلره كه سجده ايدك رحمانه ديرلر كيمدر رحمان سجده ايدلمى اولشيئه كه امر ايدرسن بزه وشو سوز زياده قيلدى آنلرك اوركلرينى (تبارك الذى جعل فى السماء بروجا وجعل فيها سراجا وقمرا منيرا) ت بيوكدر اول الله كه قيلدى كوكده برجلر ويصه دى كوكده چراغى يعنى كونشى ويصه دى آيدين اولان آيى * ف كوكك اون ايكى پاى ايلديلر هر پاينك آدى برجدر هر برجده يلدزلر واردر شو حدودلرى يصه دى صايق اجلچون (وهو الذى جعل الليل والنهار خلفة لمن اراد ان يذكر او اراد شكورا) ت اول الله كه يصه دى كيجه يى وكوندزى بر برينك يرنده كالجى اول كسنه ايچون كه ديلركه نصيحت قبول ايده ياخود ديلر شكر ايتمكى * ف خلفه دن مراد بريسى زياده وبريسى نقصان قالقدر ياخود بريسى كيدوب آخرى آنك يرينه كلمكدر اكر كوندزايشى تمام اولمسه آنى كيجه ده تمام ايدرلر اكر كيجه نك كارى تمام ايرمسه آنى كوندزده تمامه يتوررلر (وعباد الرحمن الذين يمشون

(سجده)

على

على الارض هونا واذا خاطبهم الجاهلون قالوا سلاما) ت والله قوللرى اول كسنه لردركه يوررلر ير اوزرنده يومشقلقله (يعنى آنلرك تواضعلرى اوزرلرينه غالبدر) وچانكه سوز سويليه لر آنلره جاهللر ديرلر سلام سزلك اوزركزه اولسون * ف يعنى اشبو مثللو جاهللره يقين اولميه لر وآنلر ايله بيله مجالست ايتميه لر وآنلر ايله غوغا وشماته ايتميه لر (والذين يبيتون لربهم سجدا وقياما) ت واول كسنه لركه كيجه يى كچوررلر كندو ربلرى ايچون سجده ايدرك واياق اوزرنده طوره رق * ف سجده ايدرك ديدى وركوعى صايمدى نيچونكه ركوع چوق اوزون اولماز (والذين يقولون ربنا اصرف عنا عذاب جهنم ان عذابها كان غراما) ت واول كسنه لركه ديرلر اى ربمز كيدر ويندر جهنمك عذابنى البته جهنمك عذابى لازم ودائمدر (انها ساءت مستقرا ومقاما) ت جهنم چركيندر طورمق جهتيله وفنا يردر محل اولمق اعتباريله (والذين اذا انفقوا لم يسرفوا ولم يقتروا وكان بين ذلك قواما) ت واول كسنه لركه چان صرف ايدرلر اسراف ايتمزلر وطارلق ايتمزلر واولور آنلرك عطاسى اشبو ايكى صفتك اراسنده معتدل (والذين لا يدعون مع الله الها آخر ولا يقتلون النفس التى حرم الله الا بالحق ولا يزنون ومن يفعل ذلك يلق اثاما) ت اول كسنه لركه عبادت ايتمزلر الله ايله بيله بر آخر معبوده واولديرمزلر هيچ بر نفسى كه حرام قيلدى الله آنى مكر طوغريلقله وزنا ايتمزلر وهر كسنه ايشلسه شو ايشلرى اوغرار چتين عقوبته * ف يعنى شرعك بيوردوسيله قتلى واجب اولنلرى اولديره لر پيغمبر صلى الله عليه وسلم بيوردى كه هيچ بر مسلمانى اولديرميه لر مكر اوچ كناه اوزره كه قصاص ورجمه مستحق اولانى اولديرمك كبى ويول كسنى اولديرمك كبى اكر يول اهانى اولديرزلر ايسه (يضاعف له العذاب يوم القيامة ويخلد فيه مهانا) ت ايكى قات اولور انكيچون عذاب قيامت كونده وابدى قالور عذابده ذليل اوله رق * ف يعنى اشبو كناهلر ساير كناهلردن زياده كوتواولور (الا من تاب وآمن وعمل عملا صالحا فاولئك يبدل الله سيئاتهم حسنات وكان الله غفورا رحيما) ت مكر اول كسنه كه توبه ايتدى وايمان كتوردى وايشلدى كوزل اولان ايشلرى پس شو كروه بدل قيلر الله آنلرك كوتولكنى ايو اولان ثوابه الله يارلغيجى واسركيجيدر * ف الله سبحانه آنك كناهى بدلنده ايو وكوزل اولان عمللره توفيق احسان ايدر وآنك كفرى زماننده ايتديكى كناهلرى عفو ايدر (ومن تاب وعمل صالحا فانه يتوب الى الله متابا) ت وهر كسنه كه توبه ايتدى وايشلدى ايو اولان

ایشلری پس البته رجوع ایدر الله جانبنه رجوع ایتمکله * ف اول اول کسنه لرك كناهنی ذکر بیوردیکه كناه کفر حالنده وقوع بولوب صکره ایمان کتوردی شمدی اسلامده كناه ایشلشلری ذکر بیوردر پس اشبو کسنه آندن توبه ایدوب کوتو ایشلردن کیرودونسه الله سبحانه نك یاننده کوزل مرتبه یه ایرر (والذین لا یشهدون الزور واذا مروا باللغو مروا کراما) ت و اول کسنه لر که شهادت ایتمزلر یالان یره وچقانکه اوغراسه لر اویونه یازاق وکوتو شیئه کچرلر بیوکار عادتیله * ف یعنی كناهی ارتکاب ایتمزلر ولهو ولعبه واویونه یازلغه باقمزلر وآنی ارتکاب ایتمزلر وبونلره مشغول اولنلر ایله غوغا ایتمزلر (والذین اذا ذکروا بآیات ربهم لم یخروا علیها صما وعمیانا) ت و اول کسنه لر که چقان نصیحت ویرلمش اوله لر کندو ربلرینك آیتلریله تپامزلر آنلر اوزرینه صاغر اوله رق وکور اوله رق (یعنی بلکه کوروب وایشیدوب سجده ایدرلر) * ف یعنی کوکل قولاغیله دیکلرلر (والذین یقولون ربنا هب لنا من ازواجنا وذریاتنا قرة اعین واجعلنا للمتقین اماما) ت و اول کسنه لر که دیرلر ای بزم ربمز باغشله بزه بزم قاریلرمزدن و اولادلرمزدن شنلنجی کوزلر وقیل بزلری كناهلردن صاقننلر ایچون او یولمش * ف کوز شنلکندن مراد اولدر که اولادلر وقاریلر بزم یوللرمزده اولوب حتی انلرله کوزلرمز روشن اوله صاقننلرك اوکنده کیدیجی اولورز و آنلر بزلره اقتدا ایده لر (اولئك یجزون الغرفة بما صبروا ویلقون فیها تحیة وسلاما) ت اشبو کروهلر جزا ویرلمش اولور آنلره اعلی کوشکله آنك عوضنده که صبر ایتدیلر وقارشولنمش اولورلر اول مقامده خیردعا ایله وسلامله * ف فرشته لر آنلرك اوکنه کلوب آنلری احترام ایله جنته ایرکوررلر سلام ایده رك (خالدین فیها حسنت مستقرا ومقاما) ت دائم اوله رق شو مقامده کوزل اولدی جنت ایو قرارکاه وکوزل مکان اولمق اعتباریله * ف بونك کبی مقامده آز بیچوق مدت ساکن اولمق دخی بیوك نعمتدر آنکله بیله که شو جنت آنلرك اویدر انده ابدی شاد وخرم اوله جقدرلر (قل ما یعبؤا بکم ربی لولا دعاؤکم فقد کذبتم فسوف یکون لزاما) ت دیکل اعتبار ایتمز سزه بنم ربم اکر سزلك عبادتکز اولمسیدی پس یالانه نسبت ایتدیکز پس البته اولور آنك جزاسی لازم * ف یعنی قوله لازمدر که مغرور اولمیه وکندو یه وجودی عمیه که مالکه آندن نه حاجتدر مکر آنك التجاسنه رحم ایدر پس سزلر یالانه نسبت ایتدیکز پیغمبری وقرآنی البته جزاسی لازم اولور یعنی غوغا وجهاد لازم اولدی

(سورة الشعراء مکیة وهی مائتان وسبع وعشرون آیة)

(شعرا سوره سی مکه ده نازل اولمش واشبو سوره ایکی یوز یکرمی یدی آیتدر)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(باغشلایجی اسرکیجی اولان اللهك آدیله اوقورم)

(طسم) ت الله بیلور آندن مرادی (تلك آیات الکتاب المبین) ت اشبو آیتدن اولان کتابك

آیتلریدر (لعلك باخع نفسك الا یکونوا مؤمنین) ت شایدکه سن هلاك ایدیجیسن کندو نفسکی مسلمان اولمزلر دیو یعنی کندو نفسکه مشقت وزحمت ویرمه انلر اسلامه کلدکلری ایچون (ان نشأ ننزل علیهم من السماء آیة فظلت اعناقهم لها خاضعین) ت اکر دیله سك ایندیرز آنلر اوزرینه کوکدن بر نشانه پس اولور انلرك بیونلری شو نشانه اوکنده یلوار یجی یعنی بیون چکن بیوکلری اول علامتی کورنجه بیونلری کوب تسلیم اولوردی (وما یأتیهم من ذکر من الرحمن محدث الا کانوا عنه معرضین) ت وکلمز آنلره هیچ بریکی نصیحت آنلرك ربی جانبندن مکر اولورلر آندن یوز چویریجی (فقد کذبوا فسیأتیهم انباء ما کانوا به یستهزؤن) ت پس ثابت اولدیکه آنلر یالان صایدیلر البته کلور آنلره وعده نك طوغرو خبریکه انی مسخره ایدرلر ایدی (اولم یروا الی الارض کم انبتنا فیها من کل زوج کریم) ت آیا باقمزلرمی یر جانبنه نقدر بتوردك آنلره هر بر کوزل اولان درلو درلو شیلردن (ان فی ذلك لآیة وما کان اکثرهم مؤمنین) ت البته شو بتورمکده واردر نشانه واولمدی انلرك چوغی مسلمانلر (وان ربك لهو العزیز الرحیم) ت والبته سنك ربك غالبدر اسرکیجیدر * ف یعنی آنلر ایمانی قبول ایتمدی دیو عجله ایله آنلری عذابلمز (واذ نادی ربك موسی ان ائت القوم الظالمین) ت واول وقتکه چاغردی سنك ربك موسایی که کل ظالم اولان کروهلرك یاننه (قوم فرعون الا یتقون) ت کل فرعونك قومی یاننه انلره دیکه بندن صاقنمزلرمی (قال رب انی اخاف ان یکذبون) ت دیدی ای بنم ربم بن قورقرمکه یالانه نسبت ایدرلر بنی (ویضیق صدری ولا ینطلق لسانی فارسل الی هرون) ت وطار اولور بنم سینه م وجاری اولمز بنم دلم پس پیغمبرلکی کوندر هارون جانبنه (ولهم علی ذنب فاخاف ان یقتلون) ت وفرعونك کروهیچون واردر بنم اوزریمه كناه دعواسی پس قورقرمکه اولدیره لر بنی (قال کلا فاذهبا بآیاتنا انا معکم مستمعون) ت دیدی اویله اولمز پس کیدیکز ایکیکز برابر بنم نشانه لرم ایله البته بز سزکله برابر ایشدیجیز (فأتیا فرعون فقولا انا رسول رب العالمین) ت پس کلك فرعون جانبنه دیکز بزلر عالملرك ربنك رسولیز (ان ارسل معنا بنی اسرائیل) ت شو سبب ایله که کوندر بزمله یعقوب اولادلرینی * ف بنی اسرائیلك وطنی ابراهیم علیه السلامك زماننده شام ملکیدی صکره حضرت یوسف علیه السلام سببندن مصره کیتدیلر وآنده متوطن اولدیلر آنك اوزره بر مدت مرور ایتدی شمدی الله سبحانه دیلدیکه ینه آنلره شام ملکنی ویره

فرعون ایسه قویو بر عمل استدی زیرا که آنلردن کندیسنه خدمت بلش اولور ایدی (قال الم نربك فینا ولیدا ولبثت فینا من عمرك سنین) ت دیدی فرعون آیا بسلدکمی سنی کندو آره مزده چوجقلق حالکده و کاشدك بزم آرامزده کندو عمرکدن برقاج یللر (وفعلت فعلتك التی فعلت وانت من الکافرین) ت وایشلدك کندو ایشکی که ایشلدك وسن شکر سزلردنسن * ف بر قبطی نك قتلی موسی علیه السلام الندن واقع اولدی ذکری سورهٔ قصصده کلور (قال فعلتها اذا وانا من الضالین) ت دیدی ایشلدم شو ایشی اول وقتده حال بوکه بن جاهللردن ایدم (ففررت منکم لما خفتکم فوهب لی ربی حکما وجعلنی من المرسلین) ت پس قاچدم سزدن وقتا که قورقدم سزدن پس باغشلدی بکا بنم ربم بیلکی و ایتدی بنی پیغمبرلردن (وتلك نعمة تمنها علی ان عبدت بنی اسرائیل) ت آیا شو بر نعمتمیدر که منت قورسن آنکله بنم اوزریمه که قول طوتدك بنی اسرائیلی یعنی بنی اسرائیلی قول ایتدك نعمت اولمز پس بنی بسلدیکك ضرورتدن ناشیدر که انام بنی قورقوسندن دکزه آتمسیدی سن بنی مخصوص الوب بسلرمیدك بونی اوزریمه نعمتمی صیارسك (قال فرعون وما رب العالمین) ت دیدی فرعون ندر عالملرك ربسی (قال رب السموات والارض وما بینهما ان کنتم موقنین) ت دیدی موسی کوکلرك و یرلك و آنلرك ایکیسنك اراسنده اولنلرك ربیدر اکر سز اینانیجی ایسه کز (قال لمن حوله الا تستمعون) ت دیدی فرعون اول کسنه لره که کندو چوره سنده وار ایدیلر ایشتمیورمیسکز (قال ربکم ورب آبائکم الاولین) ت دیدی موسی سزلك ربکز و سزدن اول کچن بابالر کزلك ربیدر (قال ان رسولکم الذی ارسل الیکم لمجنون) ت دیدی فرعون بو سزلك پیغمبرکز که کوندرلدی سزلك جانبکزه دیوانه در (قال رب المشرق والمغرب وما بینهما ان کنتم تعقلون) ت دیدی موسی کونش طوغان یرلك و کونش بتان یرلك و شو ایکیسنك اراسنده اولانك ربیدر اکر اولسکز فهم ایدیجی * ف موسی علیه السلام الله سبحانه نك قدرتنی بیلدرمك ایچون جواب ویرر ایدی و فرعون ایسه کندو بکلرن ازدیرر ایدی تا آنلر موسایه اینانمیه لر (قال لئن اتخذت الها غیری لاجعلنك من المسجونین) ت دیدی فرعون اکر اتخاذ ایدرسك بندن غیری بر معبود قیلورم سنی حبس اولنمشلردن (قال اولو جئتك بشیء مبین) ت دیدی موسی آیا حبس ایدرمیسن بنی اکر کتورسم سکا اشکاره بر دلیل (قال فأت به ان کنت من الصادقین) ت دیدی فرعون کتور

اول دیدیککك شیئی اکر طوغرو دیرسن (فالقی عصاه فاذا هی ثعبان مبین) ت پس آتدی موسی کندو عصاسنی ناکهان شو عصا آشکاره بیوك بر ییلان اولدی (ونزع یده فاذا هی بیضاء للناظرین) ت و چیقاردی کندو النی پس ناکهان الی آغ اولدی بقانلر ایچون (قال للملأ حوله ان هذا لساحر علیم) ت دیدی فرعون بر کروهه که کندو یاننده ایدیلر شو آدم ماهر جادودر (یرید ان یخرجکم من ارضکم بسحره فماذا تأمرون) ت دیلر که طشره چیقاره سزی کندو یریکزدن نه شی بیورورسکز بکا (قالوا ارجه واخاه وابعث فی المدائن حاشرین) ت دیدیلر حبس ایت آنی و آنك قرنداشنی و کوندر شهرلره جمع ایدیجی اولان قواصلری (یأتوك بکل سحار علیم) ت کتورسونلر سکا هر بر ماهر اولان جادولری (فجمع السحرة لمیقات یوم معلوم) ت پس جمع اولدی جادولر معلوم اولان کونك وعده یرینه (وقیل للناس هل انتم مجتمعون) ت و دینلدی آدملره آیا سزلر جمع اولورمیسکز (لعلنا نتبع السحرة ان کانوا هم الغالبین) ت اوله که بزلر تابع اوله وز جادولره اکر اولسه لر آنلر غالب (فلما جاء السحرة قالوا لفرعون ائن لنا لاجرا ان کنا نحن الغالبین) ت پس وقتا که حاضر اولدی جادولر دیدیلر فرعونه آیا بز ایچون وارمیدر مزدا کر اولسق بزلر غالب (قال نعم وانکم اذا لمن المقربین) ت دیدی فرعون اوت والبته سزشو وقتده بکا یقین اولنلردن اولورسکز * ف یعنی غالب اولدیغکز وقتده بنم یارانلرمدن اولورسکز (قال لهم موسی القوا ما انتم ملقون) ت دیدی آنلره موسی آتکز سزلر آنه جغکز شیئی (فالقوا حبالهم وعصیهم وقالوا بعزة فرعون انا لنحن الغالبون) ت پس آتدیلر کندو ایپلریکی و کندو عصالرینی و دیدیلر آندا ولسون فرعونك عزتنه البته بزلر غالبلرز (فالقی موسی عصاه فاذا هی تلقف ما یأفکون) ت پس آتدی موسی کندو عصاسنی ناکهان عصا یوتدی اول شیلری که حیله ایله یپارلر ایدی (فالقی السحرة ساجدین) ت پس یوزلری اوزره دوشدی جادولر سجده ایدرلك (قالوا آمنا برب العالمین) ت دیدیلر ایمان کتوردك عالملرك ربسنه (رب موسی وهرون) ت موسی و هرونك ربسنه (قال آمنتم له قبل ان آذن لکم انه لکبیرکم الذی علمکم السحر فلسوف تعلمون) ت دیدی فرعون ایمانمی کتوردیکز موسایه بن سزه اذن ویرمزدن اول

تحقیق اول بیوککزدرکه اوکرتدی سزه جادولغی پس البته بیلورسکز * ف سزلک بیوککزدر
دیدی فرعون یعنی الله سبحانه سزلک بیوککزدر موسی وسز براوستادلک تلمیذلری سکز
(لاقطعن ایدیکم وارجلکم من خلاف ولاصلبنکم اجمعین) ت البته کسرم سزلک اللرکزی
وآیاقلرکزی برینی صاغ جانبدن و برینی صول جانبدن واصارم سزلک جمله کزی (قالوا لاضیر انا
الی ربنا منقلبون) ت دیدیلر اصلا زیان یوقدر بزه البته بزلر ربمز جانبنه قایدیجیز (انا نطمع ان
یغفر لنا ربنا خطایانا ان کنا اول المؤمنین) ت بزلر رجا ایدرز که یارلغیه ربمز بزم کناهلرمزی
شو سببدن که اولدق مسلمانلر (واوحینا الی موسی ان اسر بعبادی انکم متبعون) ت
ووحی کوندردک موسی جانبنه که کیجه این کیدیجی قیل بنم قوللریمی البته سزاردیکزصره
کلنورسکز یعنی فرعون واتباعی ارقه کزدن کاورلر (فارسل فرعون فی المدائن حاشرین) ت
پس کوندردی فرعون شهرلره نقیبلر که عسکر جمع ایده لر (ان هؤلاء لشرذمة قلیلون) ت که بنی
اسرائیل آزاولان کروهلردر (وانهم لنا لغائظون) ت وآنلر بزلری اویکلندریجیدرلر (وانا
لجمیع حاذرون) ت وبزلر سلاح قوشانجی کروهلرز (فاخرجناهم من جنات وعیون وکنوز
ومقام کریم) ت (الله بیورر) طشره چیقاردق فرعونی وآنک قومنی باغچه لردن وبیکارلردن
وخزینه لردن وکوزل منزللردن (کذلک واورثناها بنی اسرائیل) ت شویله ایتدک
ومیراث ویردک اشبو اشیالری بنی اسرائیله (فاتبعوهم مشرقین) ت پس آنلرک آردی صره
کیتدیلر اشراق وقتنه کیره رک * ف بر کیجه الله سبحانه نک حکمیله مصره وبادوشوب هر بر
اوده هر بر کسنه نک بیوک اوغلی کبرمش وهم بنی اسرائیله اولجه حاضرلنک دیو حکم اولمش
ایدی اشبو کیجه ده مصردن چیقدیلر مصر اهلی ایجه کون مصیبتده کون کچوروب آخر برقاچ
کوندن صکره فرعونک حکمیله بنی اسرائیلک ارقه سی صره واروب قلزم دریاسنک کنارنده آنلره
ملاقی اولدیلر (فلما تراءا الجمعان قال اصحاب موسی انا لمدرکون) ت پس وقتا که بری برینی
کوردیلر ایکی کروه دیدی موسانک اصحابی بزلره ایریشیورلر (قال کلا ان معی ربی سیهدین) ت
دیدی موسی اویله دکل البته بنمله در بنم ربم یول کوستر بکا (فاوحینا الی موسی ان
اضرب بعصاک البحر فانفلق فکان کل فرق کالطود العظیم) ت پس وحی کوندردک موسی
جانبنه که اور عصا کی دکزه پس دکز یارلدی هر بر بولکی بیوک طاغ کبی اولدی * ف صواون
ایکی یردن شق اولوب اون ایکی یول اولدی وبنی اسرائیل دخی اون ایکی قبیله ایدیلر هر برقبیله

بر یوله داخل اولدیلر دکزک اورته یرنده هر یولک آره سنده کی صو طاغ کبی اولوب طوردی
(وازلفنا ثم الآخرین) ت ویقین کتوردک اول یره آخر کروهلری (وانجینا موسی ومن معه
اجمعین) ت ونجات ویردک موسایه وآنکله بیله اولانلرک کلیسنه (ثم اغرقنا الآخرین) ت
صکره بوغدق صوده آخرلرینی (ان فی ذلک لآیة وما کان اکثرهم مؤمنین) ت اشبو
ماجراده بر نشانه واردر واولمدی انلرک چوغی مسلمانلر (وان ربک لهو العزیز الرحیم) ت
والبته سنک ربک غالبدر راسر کیجیدر * ف اشبو فرعونک ماجراسنی الله سبحانه پیغمبر علیه
السلامه ایشتدردیکه مکه نک فرعونلری مسلمانلر عقبنجه کاوب غوغا ایتمک استرلر پس
وطنلرندن طشره تباه اولیسردرلر نیجه که موسانک فرعونی هلاک اولدی (واتل علیهم نبأ
ابراهیم) ت واوقو آنلر اوزرینه ابراهیمک خبرینی (اذ قال لابیه وقومه ما تعبدون) ت
وقتا که دیدی باباسنه وکندو قومنه نه شیئه طپارسکز (قالوا نعبد اصناما فنظل لها عاکفین) ت
دیدیلر عبادت ایدرز بتلره پس اولورز آنلرک عبادتلرینه مداومت ایدیجی (قال هل یسمعونکم
اذ تدعون) ت دیدی آیا ایشدیرلرمی سزلک سوزیکزی چاغردیغکز وقتده (او ینفعونکم او
یضرون) ت یا منفعت ایردیررلرمی سزه یا ضرر وایرشدیررلرمی (قالوا بل وجدنا آباءنا کذلک
یفعلون) ت دیدیلر یوق بلکه بولدق بابالرمزی که بویلجه ایشلرلر ایدی (قال افرأیتم ما کنتم
تعبدون) ت دیدی کوردیکزو بیلدیکزمی اولشیکه آکا عبادت ایدرسکز (انتم وآباؤکم
الاقدمون) ت سزلر وسزلک اولکجی بابالرکز (فانهم عدو لی الا رب العالمین) ت پس البته
شونلر بنم دشمنمدرلر لکن دوست طوترم عالملرک ربنی (الذی خلقنی فهو یهدین) ت اول
الله براندی بنی پس یول کوسترر بکا (والذی هو یطعمنی ویسقین) ت واول الله طعام یدیرر بکا
وصو ایچوررر بکا (واذا مرضت فهو یشفین) ت ووقتا که کیفسز اولورم شفا ویرر بکا (والذی
یمیتنی ثم یحیین) ت واول الله که اولدیرر بنی صکره دیرلدر بنی (والذی اطمع ان یغفر لی خطیئتی
یوم الدین) ت واول الله که رجا ایدرم آندن که یارلغیه بنم کناهلریمی انصاف کونده (رب هب
لی حکما والحقنی بالصالحین) ت ای بنم ربم باغشله بکا حکمتی ولاحق قلغل بنی ایو ایشلیلره
(واجعل لی لسان صدق فی الآخرین) ت وقلغل بنم ایچون کوزل اولان ذکر بندن صکره کلنلرک

اڭلرنده ✻ ف احتمال ایدرکه ابراهیم علیه السلامڭ مرادی شو اوله که آخر زمانده بنم اولادمدن برنبی کله و بنم اولادمدن برامت اوله که آنلر بنم دینمی تجدید ایده لر (وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ) ت وقلغل بنی نعمتلو اولان جنتڭ وارثلرندن (وَاغْفِرْ لِأَبِي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ) ت ویارلغه بنم بابامی که اولدی آزغینلردن (وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ) ت ورسوا ایتمه بنی آدملر قبرلردن قالدریلان کونده (يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ) ت اول کونده که فائده ویرمز نه مال ونه اولاد (إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ) ت لیکن فائده صاحبی اولدر که کتوره الله تعالی یه عیبسز اولان قلبی (وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ) ت یقین قلندی جنت صاقننلره (وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ) ت وظاهر کوستریلور جهنم ازغینلره (وَقِيلَ لَهُمْ أَيْنَمَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ) ت ودینلور آنلره نه یرده در اوشیکه سزلر عبادت ایدر ایدیکز اڭا (مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ أَوْ يَنْتَصِرُونَ) ت اللهدن غیری آیا یاردم ایده بیلورلرمی سزه یاخود انتقام آله بیلورلرمی (فَكُبْكِبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ) ت پس بوزلری اوزرینه دوشرلر جهنمه بتلر و آزغینلر (وَجُنُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ) ت ودخی شیطانڭ جمله قشونی (قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ) ت دیرلر انلر جهنمده بری بریله شمانیه یاپه رقه (تَاللَّهِ إِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ) ت الله سبحانه یه قسم اولسونکه بز اولدق اشکاره آزغینلقده (إِذْ نُسَوِّيكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ) ت شو وقتده که برابر قیلردق سزلری عالملرڭ ربسنه (وَمَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ) ت و آزغین قلمدی بزلری مکر کوناهلیلر (فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ) ت پس یوقدر بزمچون هیچ بر شفاعت ایدیجی (وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ) ت ونه محبت ایدیجی بر دوست (فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) ت پس نولیدی بزمچون بر کره دنیایه رجوع ایتمك اولیدیکه اولیدق مسلمانلردن (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) ت البته اشبو ماجراده نشانه واردر واولمدی آنلرڭ چوغی ایناننجی (وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) ت والبته سنڭ ربڭ غالبدر اسرکیجیدر (كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ) ت یلانه نسبت ایتدیلر نوحڭ قومی پیغمبرلری (إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ) ت وقتا که دیدی آنلره قرنداشلری نوح ایا اللهدن قورقزمیسکز (إِنِّي لَكُمْ

رَسُولٌ أَمِينٌ) ت تحقیق بن سزکیچون امین اولان پیغمبرم (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ) ت پس صاقنڭ اللهدن واطاعت ایدڭ بکا (وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ) ت واستمم سزدن هیچ برحق دیعنی رسالت ایرشدرمڭ اوزرینه دکادر بنم حقدم مکر عالملرڭ ربسی اوزرینه در (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ) ت پس صاقنڭ اللهدن واطاعت ایدڭ بکا (قَالُوا أَنُؤْمِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ) ت دیدیلر آیا ایمان کتورهلمی سکا وحال بوکه تابع اولدی سکا ادنالر (قَالَ وَمَا عِلْمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) ت دیدی نوح ندر بنم علمم انلرڭ ایشلدکارینه (یعنی انلرڭ ایشنه بنم علمم ایرشمز بکا ایمان کتوردکاری ظاهرده میدر یاخود حقیقتمیدر حقیقتنی بیلمم بن انجق ظاهره اعتبار ایدرم) ✻ ف صنعت اهلی ادنی صایدیلر هر بر پیغمبرڭ اول ارقداشی فقرا وغربا ایدی اویله اولدیسه بیوردیکه آنلرڭ طوغریلغی بنم قبولمدر آنلرڭ پیشه سی وایشی ندر آندن بنم هر ادم یوقدر (إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَى رَبِّي لَوْ تَشْعُرُونَ) ت آنلرڭ حسابی انجق بنم ربم اوزرینه در اکر بیلسکز (وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ) ت ودکلم بن مؤمنلری کندو یانمدن سوروب ایراق ایدیجی (إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ) ت دکلم بن انجق آشکاره قورقودیجیم (قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا نُوحُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ) ت دیدیلر اکر کیرو طورمزسن ای نوح البته اولورسن طاشلنمشلردن (قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونِ) ت دیدی ای بنم ربم قومم بنی یلانه نسبت ایتدیلر (فَافْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) ت پس آچ بنم ارامله آنلرڭ اراسنی آچمقله ونجات ویر بکا واول کمسنه یه که بنمله بیله در مسلمانلردن (فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ) ت پس خلاص ایتدڭ آنی واول کمسنه یی که طولش قایقده ایدیلر (ثُمَّ أَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبَاقِينَ) ت صکره صوده بوغدق اندن صکره قالنلری (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) ت اشبو ماجراده بر نشانه واردر واولمدی آنلرڭ چوغی ایناننجی (وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) ت والبته سنڭ ربڭ غالبدر اسرکیجیدر (كَذَّبَتْ عَادٌ الْمُرْسَلِينَ) ت یلانه نسبت ایتدیلر عاد قومی پیغمبرلری (إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ) ت اول وقتده که دیدی

آنلره آنلرنك قرنداشلری هود آیا الله دن قورقمیسکز (انی لکم رسول امین) ت بن سز کیچون امین پیغمبرم (فاتقوا الله واطیعون) ت پس صاقنکز الله دن و اطاعت ایدنك بکا (وما اسئلکم علیه من اجر ان اجری الا علی رب العالمین) ت واستمم سزدن هیچ بر مزد (یعنی رسالتی ایرشدرمکم اوزره) بنم مزدم انجق عالملرنك ربسی اوزرینه‌در (اتبنون بکل ریع آیة تعبثون) ت آیا عمارتمی یاپاسکز هر بر یوکسك اولان یرده بر علامتی فائده‌سز شیئه مشغول اولورسکز اویونبازلقله (وتتخذون مصانع لعلکم تخلدون) ت و تیصارسکز محکم اولان محللر صنارسکز که ابدی قالورسکز *ف اشبو قوم چوق سورلر ایدی یوکسك و محکم بنالر یاپغی ایکن شو بنالردن رسم و آددن غیری بر منفعتلی شی یوغیدی و قوتله چق اولری دخی چوق ایو و کوزل وقتی محکم یپارلر ایدی و آنلرنك باغ ارم دیدکاری باغچه‌سی که مشهوردر چوق مال صرف ایدوب آنی یصه‌دیلر ایدی (واذا بطشتم بطشتم جبارین) ت و چقانکه طوتسکز اللر کزله قاورایوب طوترسکز جبر ایدیجی اوله‌رق (فاتقوا الله واطیعون) ت پس قورقنکز الله دن و اطاعت ایدنك بکا (واتقوا الذی امدکم بما تعلمون) ت و قورقنکز اول کمسنه دنکه امداد ایلدی سزه اول شی ایله که بیلورسکز (امدکم بانعام وبنین وجنات وعیون) ت کومك ایتدی سزه درت ایاقلو حیوانلر ایله و اولادلر ایله و باغچه‌لر ایله و پیکارلر ایله (انی اخاف علیکم عذاب یوم عظیم) ت البته بن قورقرم سزلرنك اوزرکزه بیوك کونك عذابیدن (قالوا سواء علینا اوعظت ام لم تکن من الواعظین) ت دیدیلر برابردر بزم اوزرمزه که نصیحت ویره‌سن بزه یاخود اولمیه‌سن نصیحت ویریجیلردن (ان هذا الا خلق الاولین) ت اشبو دکل مکر کچمشلرنك عادتیدر (وما نحن بمعذبین) ت ودکلز بزلر عذاب اولنمشلر (فکذبوه فاهلکناهم ان فی ذلك لآیة وما کان اکثرهم مؤمنین) ت پس یلانجی صایدیلر هودی پس هلاك ایتدك آنلری البته اشبو ماجراده نشانه واردر و اولمدی آنلرنك چوغی ایناننجی (وان ربك لهو العزیز الرحیم) ت والبته سنك ربك غالب‌در امر کیچیدر (کذبت ثمود المرسلین) ت یلان صایدیلر ثمود کروهی پیغمبرلری (اذ قال لهم اخوهم صالح الا تتقون) ت وقتا که دیدی

آنلره قرنداشلری صالح آیا قورقمیسکز (انی لکم رسول امین) ت البته بن سز کیچون امین پیغمبرم (فاتقوا الله واطیعون) ت پس صاقننك الله دن و اطاعت ایدنك بکا (وما اسئلکم علیه من اجر ان اجری الا علی رب العالمین) ت واستمم سزدن (رسالت ایرشدرمك اوزرینه) هیچ بر مزد بنم مزدم انجق عالملرنك ربسی اوزرینه‌در (اتترکون فی ما ههنا آمنین) ت آیا کیرو براقلورمیسکز اولدیغکز حالده امین اوله‌رق (فی جنات وعیون) ت باغچه‌لرده و پیکارلرده (وزروع ونخل طلعها هضیم) ت واکینلرده و خرمالقده که آنك طموری کوزل و یومشاقدر (وتنحتون من الجبال بیوتا فارهین) ت و یونرسکز طاغلردن اولر ماهر اولان اوستا کارلر اوله‌رق یاپا ایشنده (فاتقوا الله واطیعون) ت پس صاقننك الله دن و اطاعت ایدنك بکا (ولا تطیعوا امر المسرفین) ت و اطاعت ایتمیکز حددن کچنلرنك امرینه (الذین یفسدون فی الارض ولا یصلحون) ت اول کمسنه‌لرکه کونولنك ایدرلر یرده و ایو ایش ایشلمزلر و اوکارمزلر (قالوا انما انت من المسحرین) ت دیدیلر سن همان سحر لنمشلردنسك (ما انت الا بشر مثلنا فأت بآیة ان کنت من الصادقین) ت سن دکلسن مکر آدمی بزلرکبی پس کتور بر نشانه‌نی اکر واسك طوغرو دیینلردن (قال هذه ناقة لها شرب ولکم شرب یوم معلوم) ت دیدی اشبو دیشی دوه‌در که آنکیچون واردر بر نوبت صو ایچمك ایچون و سز کیچون واردر بر نوبت معین اولان کونده صو ایچمك ایچون *ف دیشی دوه صالح علیه السلامك دعاسی برکاتیله الله سبحانه نك قدرتندن طاشدن چیقه کلدی و یاشی یوش هر بر جانبه که استسه‌یدی کیدر ایدی اکر او تلغه صحرایه کیتسه‌یدی جمیع حیوانلر آندن قچارلر ایدی و بشقه جانبه کیدرلر ایدی و اکر صو ایچمکیچون بر کوله و پیکاره وارسه‌یدی اورادن جمله حیوانلر قچارلر ایدی اشبو اجلدن قرار و یردیلرکه صو ایچمکیچون بر کون اشبو دوه کیتسون و بر کون دخی سائر مواشیلره اولسون (ولا تمسوها بسوء فیأخذکم عذاب یوم عظیم) ت و طوتمیکز شو دوه‌یی کوتولکله که اول وقت طوترسزی بیوك اولان کونك عذابی (فعقروها فاصبحوا نادمین) ت پس سکیردیلر اول دوه‌یی صکره اولدیلر پشیمان * ف مال و مواشیسی چوق اولان بر کوتو ایشلی قاری

مواشی سین اوتله ده و صوارمه ده شودوه دن زحمت کوردیکندن طولایی آشنالرینك برینی اغوا ایدوب وآزدروب دوه یی اولدیرمکه ترغیب ایتدی اول کیسه دوه نك ایاقلرینی کسوب سکیرلدی اشبو واقعه دن اوج کون صکره آنلره الله سبحانه نك عذابی ایرشدی (فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) ت پس طوتدی آنلری عذاب وهلاك اولدیلر اشبو ماجراده نشانه واردر واولمدی آنلرك چوغی ایناننجی (وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) ت وتحقیق سنك ربك غالبدر اسرکیجیدر (كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ) ت یالانه نسبت ایتدیلر لوطك قومی پیغمبرلری (إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطٌ أَلَا تَتَّقُونَ) ت وقتا که دیدی آنلره آنلرك قرنداشی لوط آیا صاقنمزمیسکز (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ) ت بن سزکیچون امین پیغمبرم (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ) ت پس صاقنك اللهدن واطاعت ایدك بکا (وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ) ت واستمم سزدن (رسالت ایرشدرمك اوزرینه) هیچ برمزد بنم مزدم انجق عالملرك ربسی اوزرینه در (أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ) ت آیا شهوت قصدیله کیدرمیسکز ارککلره اوزرینه عالم اهلندن (وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ) ت وکیدوبراقورسکزاوالشیئی که یراتدی سز کیچون سزك ربکز قاریلرکزدن بلکه سزلر حددن کچن کروهسکز (قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ) ت دیدیلر اکر کیرو طورمزسن ای لوط البته اولورسن (بزم دیاردن) چیقارلمشلردن (قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ) ت دیدی بن سزلك ایشلرکزه بغض ایدیجیلردنم (رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ) ت ای بنم ربم نجات ویر بکا و بنم اهلمه اولشیئلك وبالندن که ایشلرلر (فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ) ت پس نجات ویردك آکا وآنك اتباعلرینه جمله (إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ) ت مکر اختیاره برقاری که اولدی قالنلردن (ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ) ت صکره هلاك ایتدك آخرلری (وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ) ت وباغدردق آنلر اوزرینه یغموری پس چرکین اولدی قورقودلمشلرك یغموری (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا

كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) ت البته اشبو ماجراده واردر بر نشانه واولمدی آنلرك چوغی مسلمان (وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) ت والبته سنك ربك غالبدر اسرکیجیدر (كَذَّبَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ) ت یالانه صایدیلر ایکه ده ساکن اولنلر پیغمبرلری (إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ) ت وقتا که دیدی آنلره شعیب آیا قورقمزمیسکز (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ) ت البته بن سزکیچون امین پیغمبرم (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ) ت پس قورقکز اللهدن واطاعت ایدك بکا (وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ) ت واستمم سزدن (رسالت ایرشدرمك اوزرینه) هیچ برمزد بنم مزدم انجق عالملرك ربسی اوزرینه در (أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ) ت تمامیله اولچك اولچککزی واولمیکز زیان ایرشدریجیلردن (وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ) ت وطارتکز طوغرو اولان ترازو ایله (وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ) ت ونقصان قلمکز آدملرك حقلرندن هیچ برشیئی وصبا الاتسز طولاشمیکز یرده کوتولك ایدهرك (وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأَوَّلِينَ) ت وقورقك اول کمسنه دنکه یراتدی سزی واول کچن کروهلری (قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ) ت دیدیلر همان سن سحرلنمشلردنسن (وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَإِنْ نَظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ) ت ودکاسن سن مکر بزلرکبی آدمسن برظن ایدرز سنی یالانجیلردن (فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ) ت پس صال بزم اوزرمزه برپارچه یی کوکدن اکرسن طوغرو دینلردن ایسك (قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ) ت دیدی بنم ربم بیلور اولشیئی که ایشلرسکز (فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ) ت پس یالانجی صایدیلر شعیبی پس طوتدی آنلری کولکه کوننك عذابی البته اول اولدی بیوك کوننك عذابی * ف برآتش کولکه لك شکلنده ظاهر اولوب آنلری هلاك ایتدی (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) ت البته اشبو ماجراده واردر نشانه واولمدی آنلرك چوغی مسلمانلر (وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) ت وسنك ربك غالبدر اسرکیجیدر

(وانه لتنزيل رب العالمين) ت وقرآن عالملرك ربسنك ايندرلمشیدر (نزل به الروح الامين
على قلبك لتكون من المنذرين) ت اشاغى كتوردى شو قرآنى امين اولان روح (يعنى
جبرائيل) سنك قلبك اوزرينه تا اولهسن قورقوديجيلردن (بلسان عربي مبين) ت واضح
اولان عرب دليله (وانه لفى زبر الاولين) ت وقرآنك خبرى اول كچنلرك كتابلرنده در * ف
يعنى قرآنك خبرى كچمش كتابلرده يازلمشدر وانلرك اكثر معانلرى دخى كتب الهيه‌ده قرآنك
ثابت اولمشدر پس ثابت اولمش ايكن انا نيچون ايمان كتورمزلر (اولم يكن لهم آية ان يعلمه
علماء بنى اسرائيل) ت آيا اولمديمى آنلر ايچون نشانه شوكه بيلورلر قرآنك حق اولمسنى بنى
اسرائيلك عالملرى (ولو نزلناه على بعض الاعجمين) ت واكر ايندرسيدك شو قرآنى عجميلرك
بعضى اوزرينه (فقرأه عليهم ما كانوا به مؤمنين) ت پس اوقوسيدى قرآنى آنلر اوزرينه
هركز ايناغزلر ايدى * ف كافرلر ديديلركه قرآن عرب دليله نازل اولمش اشبو پيغمبرك
لسانى دخى عربيدر شايدكه كندو طرفندن يابمش اوله اكر بر بشقه دل ايله اولسيدى اينانوب
يقين ايدردك اشبو اجلدن ارشاد اولنديكه اول بر كسنه كه آنك قلبنده شبهه‌لر اولمش اوله آنده
طمانينت بولنمز اكر اويله اولسيدى شبهه‌لرى دها زياده اولوردى كه آنى بر غيرى كسنه‌دن
اوكرنيور ديرلر ايدى (كذلك سلكناه فى قلوب المجرمين) ت اشبو كبى كچوردك طاكمغى
كوتو ايشليلرك قلبلرينه (لا يؤمنون به حتى يروا العذاب الاليم) ت ايمان كتورمزلر
قرآنه اول وقته دكين كه كورلر دردويريجى اولان عذابى (فيأتيهم بغتة وهم لا يشعرون)
ت پس كلور شو عذاب آنلره خبرسز وآنلر بيلمزلر (فيقولوا هل نحن منظرون) ت پس ديرلر
آيا بزلره مهلت ويريلورميوز (افبعذابنا يستعجلون) ت ايا بزم عذابمزى چابكمى طلب
ايدرلر (افرأيت ان متعناهم سنين) ت ايا كوررميسن كه اكر فائده‌لندرسك آنلرى
بر قاچ ييللر (ثم جاءهم ما كانوا يوعدون) ت صكره كلسه آنلره وعد اولندقلرى شى
(ما اغنى عنهم ما كانوا يمتعون) ت نه شى رفع ايدر آنلرك باشندن آنلرك فائده‌لو اولقلرى
(وما اهلكنا من قرية الا لها منذرون) ت وهلاك ايتمدك هيچ بر كويى مكر آنلر ايچون

قورقوديجيلر وار ايدى (ذكرى وما كنا ظالمين) ت نصيحت ويرمك ايچون آنلره وبزلر
اولمدق ظلم ايديجى (وما تنزلت به الشياطين) ت وايندرمه‌دى قرآنى شيطانلر
(وما ينبغى لهم وما يستطيعون) ت ودخى لايق دكل آنلره وقادر اولمزلر (انهم عن السمع
لمعزولون) ت شيطانلر ايشتمكلكدن ايراق اولنمشلردر * يعنى ملائكه‌لرك
سوزلرينى ايشتمكلكدن (فلا تدع مع الله الها آخر فتكون من المعذبين) ت پس دعا ايتمه
الله ايله برابر آخر معبوده شو وقتده اولورسن عذاب اولنمشلردن * ف اشبو كلامى رسوله
بيوردى غيريلره ايشتدرمك ايچون وقورقتمغ ايچون (وانذر عشيرتك الاقربين) ت وقورقوت
يقين اولان اقربالريكى * ف اشبو آيت نازل اولنجق پيغمبر عليه السلام جمله قريشلره
يوكسك صوتله چاغروب ايشتدردى وكندى عمه‌سنه وقزينه وعمه‌لرينه ايشتدرديكه
الله سبحانه‌نك يانده كندوكزى خلاص ايچون فكر ايديكز بن سزك ايچون هيچ بر شيئى ايده بيلمم
(واخفض جناحك لمن اتبعك من المؤمنين) ت وآلچق قيل كندو قولكى (يعنى تواضع ايله)
اول كسنه ايچون كه تابع اولديلر سكا مسلمانلردن * ف يعنى مؤمنلره شفقت واحسان ايت
خواه اقربا اولسون وخواه اجنبى (فان عصوك فقل انى برىء مما تعملون) ت پس
اكر عاصى اولسه‌لر سكا ديكل البته بن برىء يم اول شيدن كه ايشلرسكز * ف يعنى هر كسنه كه الله
سبحانه‌نك حكمنه مخالفت ايده آندن ايراق اول خواه آشنا اولسون وخواه بيكانه (وتوكل
على العزيز الرحيم) ت وتاپشور امريكى غالب اسركيجى اولان الله اوزرينه (الذى يراك
حين تقوم) ت اول الله كه كوررسنى طورديغك وقتده (يعنى تهجد وقتنده) (وتقلبك فى
الساجدين) ت وكوررسنك دونمككى (يعنى قيامدن ركوعه وركوعدن سجوده) تهجد
ايدنلرك اراسنده (انه هو السميع العليم) ت البته اول الله ايشديجى بيليجيدر * ف يعنى
وقتا كه تهجد نمازينه قيام ايدرسن اصحابك حالندن خبر آلورسن كه آنلر الله سبحانه‌نك ذكرينه
مشغوللرمى ياخود غافللرمى (هل انبئكم على من تنزل الشياطين) ت خبر ويره‌يمى
سزه قنغى كسنه‌لر اوزرينه اينر شيطانلر (تنزل على كل افاك اثيم) ت اينرلر هر بر كوتو

ایشلواولان یلانجیلراوزرینه (یلقون السمع واکثرهم کاذبون) ت آنی ویررلر قولاقلرینی
(شیطانلرك سوزلرینه) وآنلرك چوغی یلانجیدرلر * ف بعض آدملروارایدیلرکه کاهن
ایدیلروبونلرشیطانك بریله دوستلق ایدرلرایدی وشوشیطانه نذرونیاز ویررلرایدی
اشبوشیطان بشقه شیطانلرایله ملائکه نك کلامنی خرسزلقله ایشتمکیچون کوك جانبنه
کیدرلرملائکه لرانلری اودپاره سیله اوررلرو یلدز آقمسی اشبوکورینان اوددرپس
قاچدقلری وقتده ملائکه نك سوزلرندن همان برایکی سوز ایشیدرلرآنی دوستلری اولان
کاهنلره کلوب دیرلروکاهنلردخی مردملره دیرلرومردملرآنی معتقد اولورلرپس حقیقتده
کاهن بونلره دیرلر وچوق آدملر کهانت دعواسین ایدرلرحیله بازلقله وکیدایله لیکن کاهن
حقیقی یه حاصل اولان تذویروحیله انلره حاصل اولماز وبعض شیلروارد رکه انسانه کیزلودر
وشیطانه ظاهردرتمکم اللی ویوزمیل قدری ایراق یرلده اولان احوالی ویاخود برکسنه نك
جیبنده نه شی واردر ویاقلبنده نه خیال ایدرلیکن کاه جن خبری شیطانده بیازمکربر ویاایکی
سوزلری که فرشته لردن ایشتسه لروان اون بش یلانی آکا قارشدروب ظاهرقیلرلرکندو
قیاسلرندن قیاسلری غلط اولسون یاصحیح اولسون پس شیطان ایوایشلردن طارغیندر
نیچونکه آنی کوتو وچرکین صیارلرویلانجیلردن والدادیجیلردن زیاده سیله خوشحالدر
زیراکه آنلرك رضاسنه موافقدر (والشعراء یتبعهم الغاوون) ت وشاعرلرتابع اولورآنلره
آزغینلر * ف کافرلرپیغمبرعلیه السلامه کاهیجه کاهن دیدیلروکاهیجه شاعردیدیلرپس
بیوردیکه شاعرلك کلامندن برکسنه هدایت بولمزاماپیغمبرلك صحبتدن نیجه بیك خلق هدایت
بولوب ایوایشلی اولورلر (الم ترانهم فی کل واد یهیمون) ت کورمزمیسن که آنلرهربردره ده
باشلری دونمش اولورلر (یعنی هربومضمونده مبالغه ایدرلر) * ف وهرمضمونی که طوتدیلرآنی
اوزاتغه باشلادیلرومبالغه حدینه ایرشدردیلر (وانهم یقولون مالایفعلون) ت وآنلردیرلر
ایشلمدکاری شیئی * ف یعنی تمکم پهلوانلق دعواسین ایدرلرحالبوکه قوتلری یوقدروعشق
دعواسین ایدریلانجیلقله وکیفسزم دیراصلی یوق (الاالذین آمنوا وعملوا الصالحات وذکروا
الله کثیراوانتصروامن بعدماظلموا وسیعلم الذین ظلموا ای منقلب ینقلبون) ت مکراول
کسنه لرکه ایمان کتوردیلروایشلدیلرکوزل اولان ایشلری وذکرایتدیلرالله سبحانه یی چوق
وانتقام چکدیلرظلم اولندقدنصکره ویقینده بیلوراول کسنه لرکه ظلم ایتدیلرقنقی یره کیرو
دونرلر * ف مکراول کسنه لرکه شعرایله الله سبحانه یه حمدایدرلریا کافرلری ذم ایدرلر
وکناهك کوتولکنی بیان ایدرلر ویاخودکافرلرکه اسلامی هجوایتمش آکاجواب ویررلر
اشبومثللوشعرمذموم دکلدر

(سورة

(سورة النمل مکیة وهی ثلاث وتسعون آیة)
نمل سوره سی مکه ده نازل اولمش واشبوسوره طقسان اوچ آیتدر

بسم الله الرحمن الرحیم
باعشلیجی اسرکیجی اولان آدیله او قورم

(طس) ت الله بیلوراندن مرادی (تلك آیات القرآن وکتاب مبین) ت اشبوآیتلرقرآنك
آیتلریدروآشکاره اولان کتابك آیتلریدر (هدی وبشری للمؤمنین) ت یول کوسترملك
وسوینمکدرمسلمانلره (الذین یقیمون الصلوة ویؤتون الزکوة وهم بالآخرة هم یوقنون)
ت اول کسنه لرکه قائم قیلرلرنمازی وویررلرزکاتی وآنلرآخرته اینانجیدرلر (ان الذین
لایؤمنون بالآخرة زینا لهم اعمالهم فهم یعمهون) ت البته اول کسنه لرکه ایمان
کتورمزلرآخرته بزه دلك آنلره آنلرك کوتواولان ایشلرینی پس آنلرباشلری دونمش اولورلر
(اولئك الذین لهم سوء العذاب وهم فی الآخرة هم الاخسرون) ت اشبوکروه اول کسنه لردرکه
آنلرایچوندرکوتواولان عذاب انلرآخرتده زیاده زیان ایشلیلردر (وانك لتلقی القرآن من
لدن حکیم علیم) ت تحقیق سکاویرلمش اولورقرآن بیلیجی محکم ایشلواولان اللهك یانندن
(اذقال موسی لاهله انی آنست نارا ساتیکم منها بخبراوآتیکم بشهاب قبس لعلکم تصطلون)
ت ذکرایت شول وقتیکه دیدی موسی کندواهلنه که بن کوردم اودی کتوره یم سزه شو
اوددن برخبری یاخود کتوره یم سزه اوطونه طوتلمش برشعله یی اوله که ایصنه سکز (فلما جاءها
نودی ان بورك من فی النار ومن حولها وسبحان الله رب العالمین) ت پس وقتاکه کلدی اول
آتشه چاغرلدیکه برکت ویرلدی اول کسنه یه که اودده در وینه اول کسنه یه که شواودك
اطرافنده دروپاکدر عالملرك ربی اولان الله ایچوندر * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه
شول کسنه که آتشده درملائکه لردرکه شونورتجلیده آتش صورتیله مصوراولمشلروشو
کسنه لرکه اطرافنده دربشقه ملائکه لردرکه اولکی ملائکه لردن اشاغیدرلر * ف اودك
اراسنده ویقینلرنده مقرب اولان ملائکه لروارایدی واول کورینان اوددکل ایدی بلکه
ملائکه مقربك نوری ایدی والله سبحانه ایسه غیب عالمندن ندا ایتمدی ایدی (یاموسی انه

أَنَا اللّٰهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) ت ای موسی بن غالب اولان حکمت صاحبی اولان اللهم (وَأَلْقِ عَصَاكَ
فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَا مُوسَى لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ) ت
وآتغل کندو عصاکی پس (آندقده همان) کوردیکه عصا تپره نوردیرسن که کویا یلاندر
یوزجو یردی ارقه و یره رك وکیرو دونمدی (دیدك) ی موسی قورقمه که قورقز بنم یانمده
پیغمبرلر * ف شو عصا اینجه بر یلان اولدی وقتا که فرعون اوکنه آتدی بر بیوك یلان
اولدی (إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْدَ سُوءٍ فَإِنِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ) ت لیکن اول کسنه که ظلم ایتدی
صکره آنك عوضنده کتوردی ایولکی کوتولکدن صکره پس البته بن یارلغیجیم اسیرکیجیم *
ف موسی علیه السلام برقبطی اولدرمشیدی اول خطا یی اوزره موسی علیه السلامك
قلبنده قورقو وار ایدی الله سبحانه آنی عفو ایتدی (وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ
غَيْرِ سُوءٍ فِي تِسْعِ آيَاتٍ إِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ) ت وصوقغل الکی
کندو یقه که تا که طشره چیقه شو ال آق اولهرق عیبسز اشبو ایکی نشانه ایله که داخلدر
طقوز معجزه یه کیت فرعونك وآنك کروهنك جانبنه که آنلر فاسقلر کروهی اولدیلر * سورهٔ
اعرافده باقی یدی نشانه لرك بیانی کچمش (فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ) ت
پس وقتا که کلدی آنلره بزم نشانه لرمز واضح اولهرق دیدیلر اشبو اشکاره جادولکدر
(وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ) ت وطا کدیلر
شو نشانه لری ظلم یوزندن و تکبرلك یوزندن و کرچك ایتمشیدی شو نشانه لری آنلرك
کوکللری پس باق که نیجه اولدی کوتو ایشلیلرك ایشلرینك آخری (وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ
عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ) ت و یردك داوده و سلیمانه
بیلمکی و دیدیلر اوکچکلك اول اللهه ایچوندر که فضیلت و کمال و یردی بزه چوق کسنه لر اوزرینه
مسلمان اولان قوللرندن (وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُودَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ وَأُوتِينَا
مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ) ت و وارث اولدی سلیمان داوده و دیدی ای آدملر
اوکردلدی بزه قوشلرك دلی و و یرلدی بزه هر بر نعمتدن البته شو در اشکاره اولان فضیلت
* ف حضرت سلیمان داود علیه السلامه وارث اولدی یعنی پیغمبر اولدی و پادشاه اولدی
باباسنك مقامنده و حضرت داودك بشقه اوغللری وار ایدی اما شو راده یوق ایدیلر و سلیمانه
لازم اوله جق شیلری آکا عنایت بیورمشیدی (وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ
وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ) ت وجمع اولدی سلیمان ایچون آنك عسکری جندن و آدمدن و قوشدن

پس

پس شو جماعت بری برینه لاحق اولمغیچون طوردیریلورلر ایدی (حَتَّى إِذَا أَتَوْا عَلَى وَادِ
النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ)
ت اول وقته دکین که ایرشدیلر قرنجه دره سنه دیدی بر قارنجه ای قارنجه کروهی کندو
اولریکزه کیریکز تا هلاك ایتمسون سزی سلیمان و آنك عسکری بیلمیه رك * ف قارنجه لرك
آوازینی کیمسه ایشتمز لیکن الله سبحانه آنی سلیمانه بیلدرمشیدی (فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا
وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ
وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ) ت پس کندی کندیله کوله رك تبسم ایتدی شو قرنجه نك
سوزندن و دیدی ای بنم ربم الهام ایت بکا که شکر ایده یم سنك نعمتکه احسان ایتدك بنم
اوزریمه و بنم بابام و انام اوزرینه و الهام ایت بکا که ایشلیم ایو اولان ایشلری که خوشحال
اوله سن شو ایشدن و کتور بنی کندو رحمتکله ایو ایشلو اولان قوللریکك زمره سنه * ف
یعنی باباسی اوزرینه الله سبحانه نك نیجه بیك احسانی وار ایدی و اناسی اوزرینه دخی اولور
وناس اراسنده مشهور ایدیکه سلیمان علیه السلامك اناسی غایتده پارسا و صالحه ایدی
و دینلدیکه سورهٔ صادده مذکور اولان نعمت بودر وقتا که سلیمان علیه السلام قارنجه نك
کلامن ایشتدی فهم ایدوب الله سبحانه نك شکرینی برینه کتوردی (وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ
مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدْهُدَ أَمْ كَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ) ت پس اراشدردی قوشلرك احوالن پس دیدی
بکا نه اولدیکه کورمیورم هدهدی یا خود اولدیمی غایب اولنلردن (لَأُعَذِّبَنَّهُ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ
لَأَذْبَحَنَّهُ أَوْ لَيَأْتِيَنِّي بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ) ت البته عذاب ایدرم اکاقتی اولان عذابله یا خود بوغزلرم
آنی یا شو درکه کتورر بکا (غائب اولدیغنك سببنی بیان ایدرك) بر ظاهر دلیلی (فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ
فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَإٍ يَقِينٍ) ت پس چوق اکلنموب کلدی دیدی
مطلع اولدم بر خبره که مطلع اولمدك سن شو خبره و کتوردم سکا سبا قبیله سندن طوغرو خبری
* ف سلیمان علیه السلامه شو مملکتك احوالی تفصیله معلوم دکل ایدی شمدی معلوم
اولدی و سبا ایسه بر قومك آدیدر و آنلرك وطنی عرب مملکتنده یمن نواحیسنده ایدی (إِنِّي
وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ) ت بن بولدم بر قاری که پادشاهلق
ایدر سبا اهلنه و و یرلمش نعمتك هر جنسندن و آنکیچون وار در بیوك بر تخت * ف هر نعمت
و یرلمش یعنی مال و اسباب و کوزل یوزلولك و جمال صاحبی اولمق و غیریسی و آنك تختی

اولقدر برنعش ایدیکه هیچ برپادشاهه میسر اولمشیدی (وجدتها وقومها یسجدون للشمس من دون الله وزین لهم الشیطان اعمالهم فصدهم عن السبیل فهم لا یهتدون) ت وبولدم انی وآنک قومنی سجده ایدرلر کونشه اللهدن غیری و بزه مشدر آنلره شیطان آنلرک ایشلرینی پس کیروطوتدی آنلری یولدن آنلر یول بولمزلر (الا یسجدوا لله الذی یخرج الخبء فی السموات والارض ویعلم ما تخفون وما تعلنون) ت نیچون سجده ایتمزلر الله سبحانه یه که طشره چیقارر کوکارده ویرده اولان کیزلوشیلری و بیلور اول شیئی که کیزلرسکز وآشکاره ایدرسکز * ف هدهدک رزقی شودرکه یردن قوردجغزلری چیقارر برنه دانه برنه میوه اشته بوایسه الله سبحانه نک قدرتنک متعلقاتندندر (الله لا اله الا هو رب العرش العظیم) ت اول الله درکه اندن غیری معبود یوقدر عرش عظیمک ربیدر (قال سننظر اصدقت ام کنت من الکاذبین) ت دیدی سلیمان باقه لم آیا طوغریمی دیرسن یاخود یلانجیلردنمیسن (اذهب بکتابی هذا فالقه الیهم ثم تول عنهم فانظر ماذا یرجعون) ت کتور اشبو بنم مکتوبمی ات آنلرک جانبنه صکره آنلردن کیرو طور پس باق نه جواب ویررلر * ف یعنی کندیکی کوسترمه لیکن اوراجه اولان احوالی وخبری اکلیوب کل هدهد واروب بلقیس یالکز اویورکن باجه دن کیروب مکتوبی آنک سینه سی اوزرینه براقدی (قالت یا ایها الملؤا انی القی الی کتاب کریم) ت دیدی بلقیس که ای بیوکلر کروهی آتلدی بنم جانبمه کرامی اولان بر مکتوب دیندیکه سلیمان علیه السلامک بلقیسه اولان مکتوبی التوندن کاغد اوزرینه یازلمشیدی (انه من سلیمان وانه بسم الله الرحمن الرحیم) ت شو مکتوب سلیمان طرفندندر و شو مکتوب باعشلیجی اسرکیجی اولان اللهک آدیله باشلنمشدر (الا تعلوا علی واتونی مسلمین) شو مضمونله که تکبرلک ایتمیکز بنم اوزریمه وکلکز بانمه مسلمان اولدیغکز حالده * ف سلیمان علیه السلامک مقصودی آنلره حق اولان دینی اوکرتمک ایدی (قالت یا ایها الملؤ افتونی فی امری ما کنت قاطعة امرا حتی تشهدون) ت دیدی بلقیس ای بیوکلر کروهی جواب ویریکز بکا بنم ایشمک تدبیرنده دکلم بن فیصل ایدیجی برایشی حتی که سزلر حاضر اوله سکز (قالوا نحن اولوا قوة واولوا بأس شدید والامر الیک فانظری ماذا تأمرین) ت دیدیلر بزلر قوت صاحبلری وقتی

غوغا صاحبلریز وایشک تدبیری سکادر صکره باقفل نه شی ایله بیورلدی ویررسن (قالت ان الملوک اذا دخلوا قریة افسدوها وجعلوا اعزة اهلها اذلة وکذلک یفعلون) ت دیدی بلقیس البته پادشاهلر وقتاکه کیرلر بر کویه خراب ایدرلر اول کویی ویصارلر آنک عزیزلرینی رسوا و بونجلین ایدرلر * ف یعنی شو پادشاه دخی بویله ایدر (وانی مرسلة الیهم بهدیة فناظرة بم یرجع المرسلون) ت وبن کوندریرم آنلرک جانبنه برهدیه صکره کورهلم نه شی ایله کیرو دونرلر ایلچیلرمز * ف بلقیس ایستدیکی شوایدیکه شو پادشاهک شوقی نه شیئه مائل اولور بیله وآکلیه که ماله میل ایدرمی یاخود کوزل یوزلو اولان آدمی سورمی یاخود نادره تحف اولان اثوابه مائل اولورمی پس درلو درلو هرجنسدن هدیه لر کوندردی (فلما جاء سلیمان قال اتمدونن بمال فما آتانی الله خیر مما آتاکم بل انتم بهدیتکم تفرحون) ت پس وقتاکه کلدی ایلچیلر سلیمانک حضورینه دیدی سلیمان آیا امداد ایدرمیسکز بکا مال ایله پس اولشیکه ویردی بکا الله زیاده کوزلدر اولشیدنکه ویردی سزه بلکه سز کندو تحفه کز ایله شاد اولیجیسکز (ارجع الیهم فلنأتینهم بجنود لا قبل لهم بها ولنخرجنهم منها اذلة وهم صاغرون) ت کیت انلرک جانبنه پس البته بز کتوریرز آنلره اوزرینه برعسکر یکه طاقت اولمز آنلره شو عسکره مقابله ایتمکه وطشره چیقاریرز آنلری شو قریه دن رسوا ایدوب وآنلر ذلیل اولورلر * ف پیغمبرلردن هیچ بریسی بویله حکومتلو کلامی برکسنه یه بیورمشلر لیکن الله سبحانه اکا پادشاهلق ویردی اشبو اجلدن ایلچیلره حکومتله شویله بیوردی * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه سلیمان علیه السلام دیلدیکه بلقیسه معجزه کوستره وآنک عقلی وجمالی معلوم ایدینه اکر مناسب کوررسه حبالۀ نکاحه کتوره پس برتدبیر یصه دی (قال یا ایها الملؤا ایکم یأتینی بعرشها قبل ان یأتونی مسلمین) ت دیدی سلیمان ای عزیزلر سزلرک قنقیکز کتورر بکا بلقیسک کوشکنی آندن اولکه کاورلر بکا مسلمان اولوب * ف کافر حربی که مسلمانلرک امانندهدکلدر آنک مالنی زور ایله آلمق جائزدر وقتاکه مسلمان اوله مالی حلال دکلدر (قال عفریت من الجن انا آتیک به قبل ان تقوم من مقامک وانی علیه لقوی امین) ت دیدی برعفریت جنلردن بن کتوررم سکا شو کوشکی آندن اولکه قالقرسن کندو یرکدن البته بن شو کوشکک اوزرینه قوتلو امینم * ف اشبو عفریت دیدیکه کتوررم سکا شو کوشکی آندن اول که مجلسکدن قالقرسن شو مدت دخی اوزون برمدتدر امانتلویم دیدی اشبو جهتدنکه کوشکده اغوبه الوجواهرلر وارایدی (قال الذی عنده علم من الکتاب انا آتیک

به قبل ان يرتد اليك طرفك فلما رآه مستقرا عنده قال هذا من فضل ربي ليبلوني أأشكر ام اكفر ومن شكر فانما يشكر لنفسه ومن كفر فان ربي غني كريم) ت ديدي اول كمسنه كه آنك يانندة واردي علم اللهك كتابندن بن كتوررم سكا شو كوشكي كوزيكي اچوب يومنجه قدر پس وقتا كه كوردي كوشكي قرار بولمش كندو يانندة ديدي اشبو بنم ربمك احسانندندر تا صنايه بني شكرمي ايدرم ياخود شكرسزلكمي ايدرم هر كمسنه كه شكر ايتسه همان شكر ايدر كندو نفسيچون وهر كمسنه كه شكرسزلك ايتسه بنم ربم احتياجسزدر كرم ايديجيدر * ف يعني كوشكك اشبو آزمدتده كلمسي بنم ربمك فضلندندر بو قسمه اسباب ظاهريدن دكل پس الله سبحانه نك فضليدركه بنم اصحابلرم بردرجه يه ايرمشلركه آنلردن اشبو مثللو كرامت وقوعه كلمور ومعلوم اوله كه اشبو كمسنه نك يانندة الله سبحانه نك كتابلرندن برعلم ومعرفت واردي يعني الله سبحانه نك اسما وكلامنك تأثيرينك علمي ايدي وشو كمسنه آصف بن برخيادر سليمان عليه السلامك وزيري ايدي (قال نكروا لها عرشها ننظر اتهتدي ام تكون من الذين لا يهتدون) ت ديدي سليمان تغيير ايديكز (بلقيسي صنامغيچون) آنك كوشكني باقه لم آيا طانغه يول بولورمي ياخود اولورمي اول كمسنه لردنكه يول بولمازلر * ف اني تغيير ايتمك شويله اولديكه شو تخت جواهرله مرصع وزينتلنمشيدي بعضي جواهرلرين چيقاروب بشقه يره براخ اسلوب ايله نصب ايدوب تغيير ايتديلر بلقيسك عقلني صنامق ايچون وآزمدتده شو كوشكي كتورمك معجزه اولديغني كوسترمكيچون ايدي (فلما جاءت قيل اهكذا عرشك قالت كأنه هو واوتينا العلم من قبلها وكنا مسلمين) ت پس وقتا كه كلدي بلقيس دينلديكه آيا بويله ميدي سنك كوشكك ديدي كأنه همان اودر وويرلدي بزه علم سليمانك حقانيت اوزره اولديغنه اشبو معجزه دن اول مسلمان اولدق * ف يعني شبو معجزه يه حاجت يوغيدي زيرا كه بزه اشبو معجزه دن اول الله سبحانه نك قدرتنه وسنك حق پيغمبر اولديغكه بزه علم ويرلمش ايدي (وصدها ما كانت تعبد من دون الله انها كانت من قوم كافرين) ت ومنع ايتدي سليمان بلقيسي اولشيدنكه عبادت ايدردي آكا الله دن غيري وبلقيس كافر اولان كروهدن ايدي (قيل لها ادخلي الصرح فلما رأته حسبته لجة وكشفت عن ساقيها قال انه صرح ممرد من قوارير قالت رب اني ظلمت نفسي واسلمت مع سليمان لله رب العالمين) ت دينلدي اكا كه كل شو كوشكه پس وقتا كه كوردي كوشكك ميداني ظن ايتديكه درين صودر وقالدردي طوننى ايكي بجاقلرندن ديدي سليمان كوشكدركه

دوز

دوز نقشسز پاراق صرچه لردن ياپلمش ديدي بلقيس اي بنم ربم بن ظلم ايتدم كندو نفسمه ومسلمان اولدم سليمان ايله برابر عالملرك ربنه * ف سليمان عليه السلام بر قصرده ا كلنور ايديكه اول قصرده صرچه لر فرش ايتمشيدي ايراقدن صو كبي كورينوردي بلقيس اول كوشكه كيرمكيچون بجاقلرن چمره يوب طوننى قالدردي صودن كچه جك كبي سليمان بيوردي كه اشبو صرچه در صو دكل بلقيس كندو عقلنك قصوريني وسليمان عليه السلامك عقلنك كمالني ادراك ايتدي بيلديكه سليمان عليه السلامك ديني حقدر طوغريدر وحضرت سليمان ايشتمش كه بلقيسك بجاقلري قللدرقيون آياغي كبي اشبو اجلدن قصري شيشه دن فرش قلدرمشكه بلقيسك بجاقلري كيفيتني تحقيق ايده پس معلوم ايتديكه ديدكلري كبي ايمش اويله اولديسه ازاله سيچون نوره كه حمام اوتي ترتيب ايتدي دينلديكه بلقيسك اناسي پري ايدي بجاقلري قيللو اولمق آنك اثريدر (ولقد ارسلنا الى ثمود اخاهم صالحا ان اعبدوا الله فاذا هم فريقان يختصمون) ت وكوندردك ثمود قومي جانبنه قرنداشلري صالحي كه عبادت ايدك الله سبحانه يه صكره ناكهان شو قوم ايكي فرقه اولديلر بري بريله شماته بيدارلر ايدي * ف يعني برفريقي ايمان اهلي وآخري كفر اهلي نتكيم مكه كافرلري پيغمبرمز عليه السلامه كه يه كلمكله غوغا ايتديلر (قال يا قوم لم تستعجلون بالسيئة قبل الحسنة لولا تستغفرون الله لعلكم ترحمون) ت ديدي صالح اي بنم قومم نيچون تيزلكله طلب ايدرسكز كوتولكي ايولكدن اول نيچون يارلغامق طلب ايتمزسكز الله دن اوله كه سزلر رحم اولنمش اوله سكز (قالوا اطيرنا بك وبمن معك قال طائركم عند الله بل انتم قوم تفتنون) ت ديديلر اوغورسز اولدق سنك سببكله وشول كمسنه لر سببيله كه سنكله بيله درلر ديدي اوغورسزلغكز اللهك يانندة در (يعني مصيبتلر اللهك قضاسنه موافق جاري اولور) بلكه سزلر برقومسكز كه صنانورسكز * ف يعني كفرك شآمتيله سزلك اوزره قتياق دوشر كه باقه لم بيلورلرمي يا بيلمزلرمي ديو (وكان في المدينة تسعة رهط يفسدون في الارض ولا يصلحون) ت وواردي اول شهرده طقوز كمسنه كه كوتو ايش ايشلرلردي يرده وايو ايش ايشلمزلر ايدي (قالوا تقاسموا بالله لنبيتنه واهله ثم لنقولن لوليه ما شهدنا مهلك اهله وانا لصادقون) ت ديديلر بري برينه قسم ايدوب الله سبحانه يه كه كيجه ايله لم صالح اوزرينه وآنك عيالي اوزرينه صكره ديرز آنك وارثنه كه حاضر اولمدق بزلر آنك اهلنك هلاكي اوسنه بزلر طوغرو ديجيلرز (ومكروا مكرا ومكرنا مكرا وهم لا يشعرون) ت وحيله ايتديلر حيله ايتمكله وبزدخي حيله ايتدك

حیله ایتمکله وآنلر بیلمدیلر * ف یعنی آنلرك سببلری کامل اولمشیدی مادامکه شرارت وکوتولك حددن چکمشیدی ونهایته ایرشمشیدی عذاب نازل اولدی واشبو وقتده نهایته ایردی عذاب نازل اولدی وبز حیله ایتدك یعنی جزا الدك آنلری عذابی عجله ایتمك ایله آنلرك اوزرینه (فانظر کیف کان عاقبة مکرهم انا دمرناهم وقومهم اجمعین) ت پس باق نیچه اولدی آنلرك حیله لرینك آخری که بزلر هلاك ایتدك آنلری وآنلرك کروهنك جمله سنی (فتلك بیوتهم خاویة بما ظلموا ان فی ذلك لآیة لقوم یعلمون) ت پس ایشته انلرك اولری بوش قالمش شو سببله که ظلم ایتدیلر اشبو ماجراده نشانه واردر بر کروهه که بیلورلر * ف یعنی بیلورلر که اشبو حیاسزلق کافرلرك عادتیدر وجزالری دخی بودر (وانجینا الذین آمنوا وکانوا یتقون) ت ونجات ویردك اول کسنه لره که ایمان کتوردیلر واولدیلر صاقنجیلر (ولوطا اذ قال لقومه اتأتون الفاحشة وانتم تبصرون) ت وکوندردك لوطی وقتا که دیدی کندو قومنه ایا کتوررمیسکز حیاسزلغی وسزلر کوریورسز * ف یعنی کوریکز که نه قدر کوتو وچرکین ایشدر (أئنکم لتأتون الرجال شهوة من دون النساء بل انتم قوم تجهلون) ت ایا سزلر کلورمیسکز ارککلره شهوت اراده سیله قاریلردن غیری بلکه سزبرکروهسکز فهمسز (فما کان جواب قومه الا ان قالوا اخرجوا آل لوط من قریتکم انهم اناس یتطهرون) ت پس اولدی آنك کروهنك جوابی مکر شو که دیدیلر طشره چقارك لوطك عیالنی کندو شهرکزدن که آنلر برقاچ آدملردرکه پاك کالك طلب ایدرلر (فانجیناه واهله الا امرأته قدرناها من الغابرین) ت پس نجات ویردك اکا وآنك عیالنه مکر آنك قاریسنه که معین قلدق آنی قالانلردن (وامطرنا علیهم مطرا فساء مطر المنذرین) ت ویاغدردق آنلرك باشی اوزرینه یغموری پس نه چرکین اولدی قورقدلمشلرك یغموری * ف حضرت سلیمان علیه السلامك قصه سنده بیوردیکه اولقدر عسکر کتوررمکه آنکا مقابله ده عاجز قالورسکز اشبو مثللو حادثه پیغمبرمز علیه السلامله مکه کافرلرینك اراسنده وقوع بولدی وینه طاقوز کسنه قصد ایتدیلر که حضرت صالحی اولدیرسونلر الله سبحانه آنی حفظ ایدوب اول طقوز کسنه لری هلاك ایتدی ومکه کافرلری قصد ایتدیلر که حضرت محمد علیه السلامی قتل ایتسونلر لکن قادر اولمدیلر اول کیجه که حضرت مکه دن هجرت ایتدیلر کافرلردن چوق کسنه کاوب کیجه لین شو حضرتك اوینی محاصره ایتشلر که حضرتی صباحلین کندی اوندن طشره چقارایکن شهید ایده لر وحضرت ایسه آنلردن کیزلو اوندن چیقوب هجرت ایتشلر لیکن اودن چیقمسی آنلره کورنمدی لوط

(جزء) ٢٠

قومی دخی لوط علیه السلامی طشره چیقارمق ایستدکاری کبی مکه کافرلری دخی دیلدیلر که حضرت محمدی شهردن چیقاره لر لیکن الله سبحانه نك اراده سیله اول حضرت کندی کندیله هجرت ایتدی شو هجرتده ایشلری دوزلمش وطوغرلمش اولدی (قل الحمد لله وسلام علی عباده الذین اصطفی آلله خیر اما یشرکون) ت دیکل اوکمك الله ایچوندر وسلام آنك قوللری اوزرینه درکه اختیار ایتدی آنلری آیا الله می کوزلدر یا اول شیکه شریك قوشرلر * ف آدملره اوکرتدیکه اول الله سبحانه یه حمد وثنا ایدوب وپیغمبرلری اوزره سلام کوندروب کلام حلك کلامنه شروع ایتسونلر (امن خلق السموات والارض وانزل لکم من السماء ماء فانبتنا به حدائق ذات بهجة ما کان لکم ان تنبتوا شجرها ءاله مع الله بل هم قوم یعدلون) ت (بلکه سؤال ایدرزکه) کیم یراتدی کوکاری ویری واشاغی کوندردی سز کچون کوکدن صوبی پس بتوردك شو صو سببیله ناز باغچه لری ممکن دکل که بتوره سکز شو باغچه لرك اغچنی آیا بر بشقه معبودمی واردر الله ایله بیله بلکه آنلر بر کروهدرکه اکری یوکری کیدرلر (امن جعل الارض قرارا وجعل خلالها انهارا وجعل لها رواسی وجعل بین البحرین حاجزا ءاله مع الله بل اکثرهم لا یعلمون) ت (اویله دکل بلکه سؤال ایدرزکه) کیم یصه دی یری قرار ایده جك محل ویراتدی یرك اراسنده ایرمقلری ویراتدی یرا اوزرنده طاغلری ویراتدی ایکی دکز اراسنده بر پرده یی آیا بر بشقه معبود وارمیدر الله ایله بیله بلکه آنلرك چوغی بیلمازلر (امن یجیب المضطر اذا دعاه ویکشف السوء ویجعلکم خلفاء الارض ءاله مع الله قلیلا ما تذکرون) ت (بلکه سؤال ایدرزکه) کیم قبول ایدر عاجزلرك فریادینی وقتا که دعا ایده اکا وقالدیروادن قیناغی ویصارسزی یپتلرك یرنده قائمقام برده آیا بشقه معبود وارمیدر الله ایله بیله نصیحتی آز قبول ایدرسکز (امن یهدیکم فی ظلمات البر والبحر ومن یرسل الریاح بشرا بین یدی رحمته ءاله مع الله تعالی الله عما یشرکون) ت (بلکه سؤال ایدرزکه) کیمدر یول کوستررسزه بیابانلرك ظلمتنده ودکزك ظلمتنده وکیم کوندررروز کارلری سوینندریجی کندو یغمورینك اوکنده آیا بشقه معبود وارمیدر الله ایله بیله یوجه در الله آندنکه شریك قوشرلر (امن یبدؤا الخلق ثم یعیده ومن یرزقکم من السماء والارض ءاله مع الله قل هاتوا برهانکم ان کنتم صادقین) ت (بلکه سؤال ایدرمکه) کیم یکیدن پیدا ایدر یراتمغی صکره بر کره دخی اعاده ایدرانی وکیم رزق ویررسزه کوکدن ویردن آیا بر بشقه

معبود وار میدر الله ایله بیله دیکل که کتوریکز کندو دلیلکزی اکر اولسکز طوغرو دیجیلر
(قل لا یعلم من فی السموات والارض الغیب الا الله وما یشعرون ایان یبعثون) ت دیکل
بیلمز کوکده و یرده اولان کیمسنه‌لر غایب اولان شیئی مکر الله بیلور و بیلمزلر که قچان
بعث اولنورلر (بل ادارک علمهم فی الآخرة بل هم فی شک منها بل هم منها عمون) ت
بلکه بر برینک ارقه‌سی صره‌یه نلدی انلرک علمی آخرت بابنده (یعنی آخرت بابنده علملری
تلاحق و تتابع ایتدیسه ده یقین ایتمیوب علملری کسلوب شبهه‌ده قالدیلر) بلکه انلر
شبهه‌ده درلر آخرتدن بلکه انلر آخرتدن کوردرلر * ف یعنی عقللرنده خلل
اولدیغندن حقسزیره قوشوب چالشوب عاجز اولدیلر آخرتک حقیقتنی بولمدیلر اشبو
اجلدن آخرتک بابنده کاه شک ایدرلر و کاه هیچ منکر اولورلر (وقال الذین کفروا ءاذا کنا ترابا
وآباؤنا ائنا لمخرجون) ت و دیدی اول کمسنه‌لر که کافر اولدیلر آیا وقتا که اوله‌لم طپراق و دخی
بابالرمز آیا بزلر طشره کتورلمش اولورمیوز یعنی قبرلرمزدن (لقد وعدنا هذا نحن وآباؤنا
من قبل ان هذا الا اساطیر الاولین) ت وعده ویرلمش اولدق اشبو مقدمه ایله بزلر و بزم
بابالرمز بوندن اول دکلدر بو مکر کچمشلرک حکایه‌لریدر (قل سیروا فی الارض فانظروا
کیف کان عاقبة المجرمین) ت دیکل سیر ایدوب یرده باقکز نیجه اولدی کناه ایشلیلرک
آخری (ولا تحزن علیهم ولا تکن فی ضیق مما یمکرون) ت و غم یمه انلر اوزرینه و اولمه قلبی
طارلقده حیله ایتدکلرندن (ویقولون متی هذا الوعد ان کنتم صادقین) ت و دیرلر نه
وقتده اولور اشبو وعده اکر اولسکز طوغرو دیجیلر (قل عسی ان یکون ردف لکم بعض
الذی تستعجلون) ت دیکل اولور که یقین اولمش اوله سزه اول شیئک بعضیکه عجله ایله طلب
ایدرسکز یعنی دنیا عقوبتی (وان ربک لذو فضل علی الناس ولکن اکثرهم لا یشکرون)
ت والبته سنک ربک احسان صاحبیدر آدملر اوزرینه ولیکن آدملرک چوغی شکر ایتمزلر
(وان ربک لیعلم ما تکن صدورهم وما یعلنون) ت والبته سنک ربک بیلور اول شیئی که کیزلر
آنلرک سینه‌لری و اول شیئی که آشکار ایدرلر (وما من غائبة فی السماء والارض الا فی کتاب
مبین) ت و یوقدر هیچ بر کیزلو اولان شی کوکده و یرده مکر یازلمشدر واضح اولان کتابده

(ان

(ان هذا القرآن یقص علی بنی اسرائیل اکثر الذی هم فیه یختلفون) ت اشبو قرآن
بیان ایدر بنی اسرائیل اوزرینه اول شیئک چوغنی که آنلر آنده اختلاف ایدرلر ایدی * ف
بنی اسرائیلک یاننده قصه‌لرک بعضنده مختلف روایتلر وار ایدی اشبو قرآنده صحیح اولان
قصه‌لری بیان بیوردی و آنده عقیده‌لرک اکثرن و مسئله‌لرک چوغنی ظاهر بیوردی
یهودلره معلوم اولدیکه شو صحیح ایدی (وانه لهدی ورحمة للمؤمنین) ت و بو قرآن هدایتدر
آزغینلقدن و رحمتدر مسلمانلر ایچون (ان ربک یقضی بینهم بحکمه وهو العزیز العلیم)
ت سنک ربک فیصله ایدر آنلرک اراسنده کندو حکمیله و اول غالبدر بیلیجیدر (فتوکل علی
الله انک علی الحق المبین) ت پس امریکی تاپشور الله اوزرینه البته سن آیدین اولان طوغرو
دین اوزرینه‌سن (انک لا تسمع الموتی ولا تسمع الصم الدعاء اذا ولوا مدبرین) ت سن
قادر اولمزسن ایشتدرمکه اولیلره و قادر اولمزسن ایشتدیره‌سن صاغرلره اوقومق آوازینی
اولوقتده که یوز چویررلر ارقه ویروب (وما انت بهادی العمی عن ضلالتهم ان تسمع الا
من یؤمن بآیاتنا فهم مسلمون) ت و دکلسن کورلره یول کوستریجی تا که دونه‌لر
کندو آزغینلقلرندن ایشتدیره بیلمزسن مکر اول کمسنه‌یه که ایمان کتوردی بزم آیتلرمزه
پس اشبو کروه انقیاد ایدیجیدرلر (واذا وقع القول علیهم اخرجنا لهم دابة من الارض
تکلمهم ان الناس کانوا بآیاتنا لا یوقنون) ت وقتا که متحقق اولور عذاب وعده‌سی آنلر
اوزرینه طشره کتورورز آنلره بر جانوری یردن که سویلشور آنلر ایله اول سببدنکه آدملر
اولدیلر بزم نشانه‌لریمزی یقین ایتمیجی * ف قیامتدن اول صفا دیدکلری مکه طاغی یاریلوب
بر حیوان چیقار آدملر ایله سوز سویلشور و دیرکه شمدی قیامت یقین اولدی و طوغرو
ایمانلولری و کیزلو منکرلری برر نشانه اوروب بری برندن آیرر (ویوم نحشر من کل امة فوجا
ممن یکذب بآیاتنا فهم یوزعون) ت و اول کونکه قالدیررز هر بر امتدن بر کروهی اول
کمسنه‌لردنکه یالانه نسبت ایتدیلر بزم آیتلرمزی پس آنلردن بعضیسی ایریشنجه آیاق
اوزره طوردیرلمش اولورلر * ف یعنی هر کناه اهلی بولک بولک اولورلر اولکیلر حبس اولنوب
طوردیریلورلر آخرکیلر کلوب ایرشنجه‌دکین تا که بیوکلری اتباعلرینک او کونه دوشوب
موقف یرینه سوق اولنه‌لر (حتی اذا جاءوا قال اکذبتم بآیاتی ولم تحیطوا بها علما اماذا کنتم
تعملون) ت اولوقتکه حاضر کلورلر دیر الله آیا یالانچی صایدیکز بنم آیتلریمی و احاطه

ایده مدیکز شو آیتلری بیلك یوزندن یانه نی ایشلردیکز سبزلرا (ووقع القول علیهم بما ظلموا فهم لاینطقون) ت وثابت اولدی عذاب وعده سی آنلراو زرینه آنلرظلم ایتمك سببیله پس شو جماعت برسوزسویلازلر (الم یروا انا جعلنا اللیل لیسکنوا فیه والنهار مبصرا ان فی ذلك لآیات لقوم یؤمنون) ت آیا کورمدیلرمی که بزلر یراتدق کیجه یی تاقرار بوللرآنده وبیدا ایتدك کوندزی آیدین البته اشبو مقدمه ده دلیلار واردر برقوم ایچون که اینانورلر (ویوم ینفخ فی الصور ففزع من فی السموات ومن فی الارض الا من شاء الله وكل اتوه داخرین) ت (ویادیکه کتور) اولکونیکه اوفوریلور صوره پس مضطرب اولورلر اول کمسنه لرکه کوکارده واردر واول کمسنه لرکه یرده واردر مکر اول کمسنه که استدی الله آنی وهر بریسی کاورلر اللهك اوکنه ذلیل اوله رق * ف برکره اوفوررصوری جمله خلق اولورلرو برآخرکره اوفوررآندن جمله دیریلورلرو برکره دنخی اوفورر آندن جمله مضطرب اولورلرو برکره دنخی اوفوررانده جمله نك اوصی کیدوب عقللری شاشر بردنخی اوفورر عقللری یرینه کاوب اویانورلر وصوره اوفورمك برقاچ کره اوله جقدر (وتری الجبال تحسبها جامدة وهی تمر مر السحاب صنع الله الذی اتقن كل شیء انه خبیر بما تفعلون) ت وکوررسن طاغلری ظن ایدرسن آنلری مکانلرنده طورمش وحالبوکه آنلر کیدرلر بولوتك کیتمسی کبی اللهك صنعیله که محکم یصه دی هر برشیئ الله بیلیجیدر ایشلدیککز شیئ * ف اشبو حالت قیامت کونده وقوع بولیسردر نتکم سورۀ طه ده بیوردی که ینسفها ربی نسفا (من جاء بالحسنة فله خیر منها وهم من فزع یومئذ آمنون) ت هرکسنه کتورسه کوزل اولان ایشی پس انکیچون اولورآندن زیاده کوزلی وآنلر اولکونك اضطرابندن امیندرلر (ومن جاء بالسیئة فکبت وجوههم فی النار هل تجزون الا ما کنتم تعملون) ت وهرکسنه که کتورسه کوتی اولان ایشی پس باشی اشاغی آتلورآنلرك یوزلری اوده جزاویرلمش اولمزسکز مکر اوایشمه موافق که اولدیکز آنی ایشلیجی (انما امرت ان اعبد رب هذه البلدة الذی حرمها وله كل شیء وامرت ان اكون من المسلمین) ت (دیکل یا محمد) بن امر اولندمکه همان عبادت ایده م اشبو شهرلر تبسنه که محترم قلدی بوشهری وآنك تصرفنده در هر برشیلر وامر اولندمکه اوله م مسلمانلردن (وان اتلوا القرآن فمن اهتدی فانما یهتدی لنفسه ومن ضل فقل انما انا من المنذرین)

ت ویبوردی ویرلدیکه اوقویم قرآنی پس هرکسنه که یول بولدی پس همان یول بولور کندو نفسیچون وهرکسنه که آزغین اولدی دیکل که بن همان قورقدیجیلردنم (وقل الحمد لله سیریکم آیاته فتعرفونها وما ربك بغافل عما تعملون) ت ودیکل اوکمك الله ایچوندر البته کوسترسنزه کندو آیتلرینی پس بیلورسکز آنلری (یعنی الله تعالی سزه دنیاده وآخرتده دورلو دورلو عذاب وعقوبتی کوسترورسزآنلری بیلورسکز لکن اولوقت فائده ایتمز) وغافل دکل سنك ربك اولشیدنکه ایشلرسکز

(سورة القصص مكیة وهی ثمان وثمانون آیة)

قصص سوره سی مکه ده نازل اولمش واشبو سوره سکسان سکز آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحیم)

باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهك آدیله اوقورم

(طسم) ت الله بیلور آندن مرادی (تلك آیات الكتاب المبین) ت اشبو واضح اولان کتابك آیتلریدر (نتلوا علیك من نبإ موسی وفرعون بالحق لقوم یؤمنون) اوقورسنك اوزریکه موسی وفرعونك خبرلرینك بعضسنی طوغرولقله برکروه ایچونکه اینانورلر * ف یعنی مسلمانلر کندو حاللرینی ظالملرك حالی مقابله سیله قیاس ایتسونلر (ان فرعون علا فی الارض وجعل اهلها شیعا یستضعف طائفة منهم یذبح ابناءهم ویستحیی نساءهم انه كان من المفسدین) ت فرعون بیون یوغونلغی ایتدی یرده وقیلدی شو یرلك اهلنی بلوك بلوك فرقه فرقه ایتدی بر طائفه یی آنلردن بوغزلردی آنلرك اوغلانلرینی ودیری براقوردی قاریلرینی فرعون کوتو ایشلیلردن ایدی * ف یعنی بنی اسرائیلك ارککلرینی قتل ایدردیکه چوغالمسونلر وقوتلو اولمسونلر دیو (ونرید ان نمن علی الذین استضعفوا فی الارض ونجعلهم ائمة ونجعلهم الوارثین) ت ودیلدك که بول نعمت ویره لم اول کمسنه لره اوزرینه که فرسز ذلیل صایلدیلر یرده وقیله لم آنلری امامل وقیله لم آنلری وارثلر (ونمكن لهم فی الارض ونری فرعون وهامان وجنودهما منهم ما كانوا یحذرون) ت وقدرت ویره لم آنلره یرده وکوستره لم فرعونه وهامانه وآنلرك عسکرینه آنلردن قورقدقلری شیئی * ف هامان فرعونك وزیری ایدی ظلمده فرعون ایله شریك ایدی (واوحینا الی ام موسی ان ارضعیه فاذا خفت علیه فالقیه فی الیم ولا تخافی ولا تحزنی انا رادوه الیك وجاعلوه من

الْمُرْسَلِينَ) ت والهام كوندردك موسانك اناسی جانبنه كه سودو یر موسایه پس اكر قورقسك
آنك اوزرینه آنی ویرانی دكزه وقورقمه وغم یمه بز كیرودوندرزآنی سنك جانبكه وقیله جغز
آنی پیغمبرلردن * ف اشبو بشارت آنك اناسنك قلبنه القا اولنمشیدی ویاخود او یقوده
كورمشیدی فرعونك یوللرا اوزره تعیین اولنمش چاوشلری تجسس ایدرلرو ارارلرایدی كیملك
اوغلی تولدا یتمش ایسه اولدیررلرایدی (فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا إِنَّ
فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ) ت پس طوتدی آنی فرعونك عیالی تا آخرده
اولورآنلر ایچون دشمن وغملرینك سببی البته فرعون وهامان وآنلرك عسكرلری اولدیلر خطا
ایدیجیلر * ف براغاج صندوق ایچنه موسانی قویوب ایرمغه آتدیلر وشو صندوغی فرعون
اولان محله صو كتوردی قاریسی آنی آلدی (وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَيْنٍ لِي وَلَكَ
لَا تَقْتُلُوهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) ت ودیدی فرعونك خاتونی
شوچوجق بنم وسنك كوزمزك نوریدر اولدرمه انی اولوركه منفعت ویره بزلره یاخود اوغل
ایدرزانی وآنلر بیلمدیلر (حالك حقیقتنی) * ف بیلمدیلركه شوچوجق بویویوب بوی بوص
بولوب آنلرا یده جكدر لیكن اشبو قدر بیلدیلركه بنی اسرائیلدن بركسنه قورقوسندن آنی
دكزه آتمش برچوجقی اولدرمزدن نه اولوردیوآنی قویوب بردیلر (وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَارِغًا
إِنْ كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) ع ت واولدی
موسانك اناسنك قلبی خالی صبردن آز قالدیكه آشكاره قیله جق ایدی قصه سنی اكربز
باغلامسه یدق آنك قلبی اوزرینه تا اوله اینانجیلردن * یعنی اوغلكی دریایه آت بزآنی یینه سكا رد
ایدرزدیو وعده مزه ایمان ایتمكلكی خاطرینه كتورمسه یدك بنم اوغلمدردیو اظهار
ایده جك ایدی (وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) ودیدی
قزقرنداشنه كیت موسانك ارقه سی صره پس كوردی آنی ایراقدن وفرعونك قومی بیلمدیلر
آنی (وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ
نَاصِحُونَ) ت وحرام قلدق آنك اوزرینه (یعنی موسایه) بشقه قاریلرك سودینی آندن
اول (یعنی قزقرنداشی ایرشمزدن اول) پس دیدی قزقرنداشی یول كوسترهیمی سزه بر
او اهلی اوزرینه كه قبول ایدرلر شوچوجقی سزلك ایچون وآنلر شوچوجغك خدمتنده
اولك دیلینلردندر * ف فرعونك خاتونی بنی اسرائیلدن موسی علیه السلامك عمه سی
قزی ایدی اشبو لفظدن بیلدیكه اول چوجق آنلردندر وقتا كه موسی علیه السلامی
بسلمك ایچون آلدیلرآنك ایچون امزرمكه سودانا سی ارادیلر هیچ كمسنه نك سودینی امدی
علاجسز قالدقده قزقرنداشنك دلالتیله كندی اناسی چیقه كلدی آنك سودن امدی پس

آنی كندو اناسنك بسلمسنه كونده بردینار اجرت كسوب آكا حواله قلدی (فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ
كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) ت پس كیرو
دوندردك آنی اناسی جانبنه تا آیدینلنه آنك كوزی وغم یمه و بیله كه اللهك وعده سی
طوغریدر ولیكن انلرك چوغی بیلمزلر * ف یعنی الله سبحانه نك وعده سی البته وقوعه
كلور لیكن وقوع اراسنده چوق قارش مورش شیلر وقوع بولدیغندن چوق كمسنه لر
اعتقادسز اولورلر (وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ) ت
وقتا كه ایرشدی یكتلكنك نهایتنه وراست اولدی اعضاسی ویردك آكا حكمتی وعلمی
واشبوكبی جزا الرز احسان ایدنلری (وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا
رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَٰذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتَغَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ
عَدُوِّهِ فَوَكَزَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ) ت
وكلدی موسی شهره شهرك اهلی خبرسز اولدقلری وقتده (یعنی اویله اویقوسی یاخود اخشام
ایله یتسو اراسی ایدی) پس بولدی شهرده ایكی كمسنه یی بری بریله شماته یا پورلر بریسی
موسانك قومندن وبریسی دشمنلرندندر پس یاردم طلب ایتدی موسانك قومندن
اولان اول كمسنه اوزرینه كه آنك دشمنلرندن (یعنی قبطیلردن) ایدی پس یومرق
اوروب آكا موسی اولدردی انی دیدی اشبو ایش شیطانك ایشلرندندر البته شیطان آزغین
قیلیجی آشكاره دشمندر * ف وقتا كه موسی علیه السلام بكیت اولدی فرعونك
قومندن كافر اولدقلر ایچون نفرت ایتدیلر موسی علیه السلام ایله بنی اسرائیل برابر ایدیلر بر
وقتده موسی علیه السلام كوردیكه بری بنی اسرائیلدن وبری قبطیدن ایكی كمسنه بری
بریله شماته یاپیورلر قبطی ظالم ایدی انی ادب ویرمك ایچون بریومرق ایله اوردی انك اجلی كلمش
اولمغله دوشوب اولدی موسی علیه السلام چوق نادم اولدیكه قصدسز قتل واقع اولدی
موسانك اناسنك اوی شهردن طشره ایدی كه جمله بنی اسرائیلك اولری آنده برابر ایدیلر موسی
ایسه كاهیجه اناسنك اوینه كیدرایدی وكاهیجه فرعونك قصرینه كیدرایدی وقومی حضرت
موسایه دشمن ایدیلر كه بشقه قومك شخصیدر بزم قومزدن دكل اولوركه قوت بولوب فرعون
قومنی برباد ایده دیو (قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ)
ت دیدی ای بنم ربم بن ظلم ایتدم نفسمه یارلغه بنی پس یارلغدی انی البته الله یارلغیجیدر
امركیجیدر (قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِلْمُجْرِمِينَ) ت دیدی ای بنم ربم بنم
اوزریمه احسان ایتدیككه یارلغمغه قسم اولسونكه بن اولمم كومك ایدیجی كناه ایشلیلره
* ف اولوركه شو سبطی كه موسادن كومك طلب ایتدی انك دخی قصوری وارایدی الله سبحانه
موسی علیه السلامی یارلغمغی موسی كندویه الهامدن بیلدی پیغمبرلر نبوتدن اول ولی كامل

اولورلر (فأصبح في المدينة خائفا يترقب فاذا الذي استنصره بالامس يستصرخه قال له موسى انك لغوي مبين) ت پس صباح اولدی موسی شهرده قورقه‌رق و منتظر اوله‌رق (مقتولك قصاصنی طلب ایدرلرمی دیو) پس ناگاه اول کمسنه که یاردم طلب ایتمشیدی کندوسندن اول کون ینه فریاد ایدوب مدد طلب ایدیور ینه موسادن دیدی ای کاموسی که تحقیق آشکاره آزغینسن * ف یعنی هر کون ظالملر ایله غوغا و شماته یاپوب و بنا دخی آنلری غوغا ایتدیریورسن موسی علیه السلام منتظر ایدی اولشیئه که مقتولك ولیلری فرعونه واروب شکایت ایتدیلر پس باقه‌لم که کیملك اوزرینه ثابت اولورو بکا نه ایش یاپه‌جقلر (فلما ان اراد ان يبطش بالذي هو عدو لهما قال يا موسى اتريد ان تقتلني كما قتلت نفسا بالامس ان تريد الا ان تكون جبارا في الارض وما تريد ان تكون من المصلحين) ت پس وقتا که دیلدی موسی طوته اول قبطی‌یی که دشمندر کندولره دیدی اول فریاد ایدن ای موسی آیا استرمیسن که اولدیره‌سن بنی نیجه که اولدردك قبطی‌یی دونکی کون دیلازسن مگر شونیکه اوله‌سن ظلم ایدیجی یرده و دیلازسن که اوله‌سن ایو ایشلیلردن (یعنی موسی علیه السلام اسرائیلیه لغوی مبین دیدیکندن اسرائیلی شویله ظن ایتدیکه موسی طارغین اولوب کندوبی اولدرمکه کلیور) * ف موسی ظالم اوزره ال اوزاتمق استدی پس مظلوم سبطی دیدیکه آیا استرمیسن که اولدیره‌سن بنی ای موسی ظن ایتدیکه موسی دلیله طارلدیغی کبی شمدی ال دخی چاله شو سببدن دیدیکه دونکی کون اولدردك قبطی‌یی پس دونکی کون اوله‌نك قانی کیزلو ایدی که قاتلی کیم اوله بو کون شو سبطینك دلندن آشکاره اولدی (وجاء رجل من اقصى المدينة يسعى قال يا موسى ان الملأ يأتمرون بك ليقتلوك فاخرج اني لك من الناصحين) ت وکلدی بر شخص شهرك اوزاق طرفندن سرعتله یوریه‌رك دیدی ای موسی بیوکلر مشورت ایدیورلر سنك حقکده که اولدیره‌لر سنی پس طشره چیق شهردن البته بن سکا یولك دیلینلردنم * ف اشبو مضمونی رسول علیه السلامه ایشتدردی که سز دخی جانکزی وقایه ایچون وطنکزدن چیقك زیرا که کافرلر حضرتك قتلنه اتفاق ایتمشلر ایدی پس اولیجه هجرت ایتدیلر (فخرج منها خائفا يترقب قال رب نجني من القوم الظالمين) ت پس طشره چیقدی شهردن قورقه‌رق منتظر اوله‌رق دیدی ای بنم ربم خلاص ایت بنی ظالم اولان کروهلردن (ولما توجه تلقاء مدين قال عسى ربي ان يهديني سواء السبيل) ت وقتا که یوندی موسی مدین جانبنه دیدی امید طوترم کندو ربمدن که دلالت ایده بنی طوغرو اولان یول جانبنه * ف موسی علیه السلام مدینك یولنی بیلمزدی الله سبحانه انی شو یول اوزره صالدی (ولما ورد ماء مدين وجد عليه امة من الناس يسقون) ت

وقتا که

وقتا که ایرشدی مدین صوینه بولدی آنك اوزرنده بر کروهی آدملردن صو ایچورپورلر کندو حیوانلرینه * ف مصر ایله مدینك اراسی اون قوناق یولدر اشبو قدر مسافه‌یی آج و صوسز کلمش کوردیکه اوراده آدملر طوارلرن صوارلر ایدی (ووجد من دونهم امرأتين تذودان قال ما خطبكما قالتا لا نسقي حتى يصدر الرعاء وابونا شيخ كبير) ت و بولدی آنلردن غیری بر طرفده ایکی خاتونی کیرو طوترلر طوارلرینی دیدی انلره ندر سزلك حالکز دیدیلر بز صو ایچوره بیلمز اولوقته دکین که کیرو دونده‌لر چوبانلر طوارلرینی و بزم بابامز اختیار برچوق یاشلیدر * ف اشبو کریمه‌لر حیالرندن طوارلرین بر کناره چکوب طورمشلر ایدی و دخی آنلرك اولاقدر قوتلری یوغیدیکه قوینك آغر دلویله آندن صو چقوه‌لر اشبو اجلدن شو کریمه‌لر طوارلرین خلقك طوارلرینك فضله‌سندن صوارورلر ایدی (فسقى لهما ثم تولى الى الظل فقال رب اني لما انزلت الي من خير فقير) ت پس صواردی (موسی) آنلرك طوارلرینی صکره یوندی کولکه جانبنه پس دیدی ای بنم ربم بن اولشیئه که ایندردك بنم جانبمه نعمتدن محتاجم * ف کریمه‌لر حضرت موسی صواردقدنصکره کولکه‌یه کیتمسندن بیلدیلر که اشبو آدم آج و صوسز ایراق اولان مسافه‌دن کلوب یورلمش آدمدر پس اولرینه کیدوب بابالرینه خبر ویردیلر و بابالری ایسه دیلردیکه بر صالح و کوزل بختلو بر آدم اولیدیکه آکا چوبان اولوب طوارلرن اوتلاده ایدی و کریمه‌سین آنك حباله نکاحنه باغلییه‌یدی (فجاءته احداهما تمشي على استحياء قالت ان ابي يدعوك ليجزيك اجر ما سقيت لنا فلما جاءه وقص عليه القصص قال لا تخف نجوت من القوم الظالمين) ت پس کلدی موسایه اشبو ایکی قزلك بری یوریه‌رك اوتانمق اوزرینه دیدی بنم بابام استیورسنی تاکه ویره سکا اولشیئك مزدینی که صوویردك بزم ایچون پس وقتا که کلدی موسی شعیبك یاننه و بیان ایتدی اکا قصه‌لرینی دیدی شعیب قورقمه خلاص بولدك ظالم اولان کروهلردن (قالت احداهما يا ابت استأجره ان خير من استأجرت القوي الامين) ت دیدی ایکی قزلك بری ای بنم بابام اجیر طوت شونی که اجیر طوتدیغکك خیرلوسی امین قوتلو شخصدر * ف قوتلو اولدیغنی صوبی چکوب طوارلری صواردیغندن و امانتلو اولدیغنی طمعسزلغندن بیلدی (قال اني اريد ان انكحك احدى ابنتي هاتين على ان تأجرني ثماني حجج فان اتممت عشرا فمن عندك وما اريد ان اشق عليك ستجدني ان شاء الله من الصالحين) ت دیدی شعیب بن دیلرمکه خاتونلغه ویره‌م سکا اشبو ایکی قزلك برینی شو شرط اوزره که مزدورلك ایده‌سن بکا سکز یل

وا كرتمام ايدەسن اون يلى پس شو تبرعدر سنك جانبكدن واستمم بن كه مشقت ايدەم سنك
اوزريكه بولورسن بنى ان شاء الله دیلشسه ايو ايش ايشليانلر زمره سندن (قال ذلك بيني وبينك
ايما الاجلين قضيت فلا عدوان علي والله على ما نقول وكيل) ت ديدى موسى شودر عهد
بنم ايله سنك اراكده كه اشبو ايكى مدتلرك قنقسنى ادا ايدرسم ظلم اولماز بنم اوزريمه والله
اولشى اوزرينه كه سويلدك شاهددر * ف پيغمبرمز عليه السلام وطنندن هجرت
ايدوب سكز يل كچدكدنصكره مكه يه كافرلر اكر ديلسيدلر اول وقتده آنى فتح ايدرلر ايدى
ومكه شهريني كافرلردن خالى ايدرلر ايدى ليكن كندو رضالريله اون يلدنصكره مكهٔ مكرمه يى
كافرلردن خالى وپاك ايتدى موسى عليه السلامى اجاره ايدن بزركوارك آدى قرآنده يوقدر
وتوريتده آدى بشقه در ومشهور اولدركه حضرت شعيب عليه السلامدر (فلما قضى موسى
الاجل وسار باهله آنس من جانب الطور نارا قال لاهله امكثوا انى آنست نارا لعلى آتيكم
منها بخبر او جذوة من النار لعلكم تصطلون) ت پس وقتا كه ادا ايتدى موسى مدتى وكيده جك
اولدى كندو عياليله كوردى طور طاغنك جانبنده اودى ديدى كندو عيالنه اكلنك بن
كوردم اودى اميد طوترمكه كتوريرم سزه شو اوددن برخبر ياخود كتوررم برشعله
اوددن اوله كه سز ايصنه سكز (فلما اتاها نودى من شاطئ الواد الايمن فى البقعة المباركة من
الشجرة ان يا موسى انى انا الله رب العالمين) ت پس چونكه كلدى اوده يقين چاغرلدى خيرى
چوق برده بولنان درەنك صاغ جانبندن آغاچك اراسندن كه اى موسى بن الله سبحانه يم عالملرك
ربسيم (وان الق عصاك فلما رآها تهتز كأنها جان ولى مدبرا ولم يعقب يا موسى اقبل
ولا تخف انك من الآمنين) ت براقغل عصاكى پس چونكه كوردى شو عصا تپرنور
ديرسنكه بر يلاندر يوز چويردى موسى ارقه ويره رك وكيرو دونمدى ديدك اى موسى ايلرو كل
وقورقمه البته سن امين اولانلردنسك (اسلك يدك فى جيبك تخرج بيضاء من غير سوء واضمم
اليك جناحك من الرهب فذانك برهانان من ربك الى فرعون وملائه انهم كانوا قوما
فاسقين) ت وصوقغل كندو الكى جيبكه تا طشره كله آغ اوله رق عيبسز ويناشدروب قوشغل
كندو جانبكه كندو قولكى قورقودن (يعنى الكك بويله آق وپارلر اولديغن كوروب سكا
وغيريلره قورقو حاصل اولورسه بو قورقويى دفع ايتمك ايچون الكى قولتوغكه صوقوب آنى
اسكى حالنه دوندريرز) پس اشبو ايكى نشانه اشاغى كاو بدر سنك ربك جانبندن فرعونك

وآنك

وآنك كروهنك جانبنه كه آنلر اولديلر فاسق كروه * ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه ايكى قوللرى
يناشدروب قوشمق كنايه در خاطر جمع ايتمكدن ومشوش اولمقدن نته كيم خفض جناح
كنايه در تواضعدن * ف ايكى قولكى يناشدروب قوشغل قورقودن يعنى تا كه يلانك
خوفى كيده (قال رب انى قتلت منهم نفسا فاخاف ان يقتلون) ت ديدى اى بنم ربم بن
اولديردم آنلردن برشخصى پس قورقرم كه اولديره لر بنى (واخى هرون هو افصح منى لسانا
فارسله معى ردأ يصدقنى انى اخاف ان يكذبون) ت وبنم قرنداشم هارون زياده فصيحدر
بندن دل جهتندن پس كوندر آنى بنمله برابر مدد ايديجى كه طوغريلرينى بن قورقرم آندنكه
يلانچى صايه لر بنى (قال سنشد عضدك باخيك ونجعل لكما سلطانا فلا يصلون اليكما بآياتنا
انتما ومن اتبعكما الغالبون) ت ديدى الله محكم ايدرم سنك قولكى سنك قرنداشكله وويررز
سزه غلبه ليكى پس قادر اولمزلر ايريشه لر اذيت ويرمك قصديله سزلك جانبكزه بزم نشانه لرمز
سببيله سزلر واول كمسنه لركه تابع اولديلر سزه غالبلرسكز (فلما جاءهم موسى بآياتنا بينات
قالوا ما هذا الا سحر مفترى وما سمعنا بهذا فى آبائنا الاولين) ت پس وقتا كه كتوردى آنلره
موسى بزم آيدين اولان نشانه لرمزى ديديلر اشبو دكلدر مكر ياپلمش سحردر وايشتمدك شونى
اول كچن بابالرمزده (وقال موسى ربى اعلم بمن جاء بالهدى من عنده ومن تكون له عاقبة
الدار انه لا يفلح الظالمون) ت وديدى موسى بنم ربم زياده بيلور اول كمسنه يى كه كتوردى
هدايتى اللهك يانندن واول كمسنه يى كه اولور انكيچون مقبول عاقبت آخرتده البته نجات
بولمزلر ظالملر (وقال فرعون يا ايها الملأ ما علمت لكم من اله غيرى فاوقد لى يا هامان على الطين
فاجعل لى صرحا لعلى اطلع الى اله موسى وانى لاظنه من الكاذبين) ت وديدى فرعون اى
كروهلر بيلمدم بن سزكيچون هيچ برمعبود بندن غيرى پس اودياق بنمچون اى هامان چامور
اوزرينه يعنى كرميد پشور پس بناقلغل بنمچون بريوجه اولان كوشك اوله كه يوقارو
چيقه يم موسانك معبودى جانبنه بن ظن ايدرم موسانى يلانجيلردن * ف چاموردن كرپچلر
ياپوب آنلر اوزرينه اودياق اى هامان يعنى پشمش كرميد يصه ديرلر كه اوداييله پشمش
كرپچلر وكرميدلرى اوّل اول ياپدى تا كه يوكسك كوشك ياپسون اكر طاشدن ياپلورسه
اغرلغندن دوشه جكدر (واستكبر هو وجنوده فى الارض بغير الحق وظنوا انهم الينا

لا یرجعون) ت ویوکا ایتدی فرعون وآنك قشونلری یرده حقسز یره ظن ایتدیلرکه

آنلر بزم جانبزه دوندرلمش اولمزلر (فأخذناه وجنوده فنبذناهم فی الیم فانظر کیف کان

عاقبة الظالمین) ت پس طوندق انی وآنك قشونلرینی پس صکره آتی ویردك آنلری دکزه

پس باق نیجه اولدی ظالملرك ایشنك آخری (وجعلناهم أئمة یدعون الی النار ویوم القیامة

لا ینصرون) ت وقیلدق آنلری ایلرو کیدیجی چاغررلر اود جانبنه وقیامت کوننده

یاردم اولنمزلر (واتبعناهم فی هذه الدنیا لعنة ویوم القیامة هم من المقبوحین) ت

وکوندردك آنلرك ارقهسی صره اشبو دنیاده لعنتی وقیامت کوننده شونلر ایراق اولنشلردن

اولورلر (ولقد آتینا موسی الکتاب من بعد ما أهلکنا القرون الاولی بصائر للناس وهدی

ورحمة لعلهم یتذکرون) ت ویردك موسایه کتابی اندنصکره که هلاك ایتدك اول ایکی طبقهلری

یاد ایدیجی آدملر ایچون قلب کوزلریله ویول کوستریجی ویاغشلق تا اوله که آنلر نصیحت

قبول ایدهلر * ف توریتك نزولندنصکره قرون اولالرك هلاکی کبی عام اولان هلاك ایله

عقوبت آز بولندی تا که عالمده بر قاچ فرقه وجماعت شریعتك حکمی اوزرینه باقی قالسون

دیو (وما کنت بجانب الغربی اذ قضینا الی موسی الامر وما کنت من الشاهدین) ت ویوقدر

ایدك سن طورك غرب جانبنده وقتا که انجامنه ایریشدردك موسی جانبنه وحی ودکادك

سن شو مقامده حاضر اولنلردن * ف موسایه طورك کون بتان جانبنده توریت ویرلدی

(ولکنا انشأنا قرونا فتطاول علیهم العمر وما کنت ثاویا فی اهل مدین تتلوا علیهم آیاتنا

ولکنا کنا مرسلین) ت ولیکن بزلر یراتدق برقاچ طبقهلری (یعنی موسادنصکره) پس اوزون

اولدی آنلر اوزرینه آنلرك عمرلری ویوقسن دکادك قونیجی مدین اهلنده که اوقویدك آنلر

اوزرینه بزم آیتلرمزی ولیکن بزلر اولدق کوندریجی (وما کنت بجانب الطور اذ نادینا

ولکن رحمة من ربك لتنذر قوما ما أتاهم من نذیر من قبلك لعلهم یتذکرون) ت ویوقسن

بوق ایدك طورك جانبنده اول وقتده که چاغردق ولیکن وحی کلدی محبت یوزندن سنك

ربکدن تا قورقوده سك برکروهیکه کلمشیدی آنلره هیچ برقورقودیجی سندن اول اوله که آنلر

نصیحت قبول ایدهلر (ولولا أن تصیبهم مصیبة بما قدمت ایدیهم فیقولوا ربنا لولا ارسلت

الینا رسولا فنتبع آیاتك ونکون من المؤمنین) ت اکر شو اولماسیدیکه ایریشه آنلره بر بلا

انلرك تقدیم ایلدکلری معصیت سببیله پس دیرلرای بزم ربمز نیچون کوندرمدك بزم جانبمزه

بر پیغمبرکه تا تابع اولیدق سنك آیتلریکه واولیدق مؤمنلردن (فلما جاءهم الحق من عندنا قالوا

لولا اوتی مثل ما اوتی موسی اولم یکفروا بما اوتی موسی من قبل قالوا سحران تظاهرا

وقالوا انا بکل کافرون) ت پس وقتا که کلدی آنلره طوغرو اولان وحی بزم یانمزدن دیدیلر

نیچون ویرلمدی اشبو پیغمبره شومثللو که ویرلدی موسایه آیا؟ کافر اولمدیلرمی اولشیئه که ویرلدی

موسایه بوندن اول دیدیلر ایکی سحردر بری برینه موافق (یعنی توریت وقران) ودیدیلر بزلر

هر برینه کافرلرز * ف مکه کافرلری موسی علیه السلامك معجزهلرن ایشیدوب دیدیلرکه

اشبو مثللو معجزه آنك یاننده اولسیدی بز آکا ایمان کتوررداك وقتا کیم یهودلردن سؤال

ایتدیلر و توریتك حکملرینی ایشتدیلرکه قرآنه موافقدر وکندیلرك مرادلرینه مخالفدرکه

بتهطاپچق کفردرو ینه اول کدنصکره دیدیلرك طوغریدر و اول حیوانکه الله سبحانهنك

اسمی ایله بوغزلنمز مردار در و بوندن غیری حکملر کبی پس ایکیسنهده منکر اولدیلر (قل فأتوا

بکتاب من عند الله هو اهدی منهما اتبعه ان کنتم صادقین) ت دیکل کتوریکز بر کتابیکه

ایندرلمش اوله اللهك یاننده که زیادهیول کوستریجی اوله آنك ایکیسندن تابع اولهیم

آکا اکرسز طوغرو دیجی ایسهکز (فان لم یستجیبوا لك فاعلم انما یتبعون اهواءهم ومن

اضل ممن اتبع هواه بغیر هدی من الله ان الله لا یهدی القوم الظالمین) ت پس اکر قبول

ایتمزلرسه سنك سوزیکی بیلکل که همان آنلر تابع اولورلر کندو نفسلرینك آرزوسنه وکیمدر

زیادهآزغین اول کسنهدنکه تابع اوله کندو یلدیکنه هدایت اولمیهرق الله جانبندن

البته الله یول کوسترمز ظالم اولان کروهلره (ولقد وصلنا لهم القول لعلهم یتذکرون) ت

بز بربرینك ارقهسی صره کتوردك آنلر ایچون قرآنك آیتلرینی اوله که آنلر نصیحت قبول

ایدهلر (الذین آتیناهم الکتاب من قبله هم به یؤمنون) ت اول کسنهلرکه بز ویردك آنلره

کتابی قرآندن اول آنلر قرآنه ایمان کتوررلر (واذا یتلی علیهم قالوا آمنا به انه الحق من ربنا

انا کنا من قبله مسلمین) ت وچان اوقونسه (قران) آنلر اوزرینه دیرلر که ایمان کتوردك

الله سبحانهیه البته شو قرآن طوغریدر بزم ربمزك جانبندن البته بزلر قران نازل اولمزدن اول

انقياد ايديجيلر ايدك (اولئك يؤتون اجرهم مرتين بما صبروا ويدرؤن بالحسنة السيئة ومما
رزقناهم ينفقون) ت اشبو كروه ويرلمش اولورآنلره كندومزدلري ايكي كره اول سببدنكه
صبر ايتديلر ودفع ايدرلر ايدي اولان خصلتله كوتو ايكي واواشيدنكه رزق ويردك آنلره صرف
ايدرلر (واذا سمعوا اللغو اعرضوا عنه وقالوا لنا اعمالنا ولكم اعمالكم سلام عليكم لا نبتغي
الجاهلين) ت وچقان ايشتسه لر لغو اولان سوزي يوز چويردلر آندن وديرلر بزچوندر بزم
اعمالمز وسنزكيچوندر سنزك اعمالكز سلامت سنزك اوزركزه اولسون استميز جاهللرك
صحبتني * ف شاه ولي الله رحمه الله ديركه پيغمبرمز عليه السلام مدينه يه هجرت ايتمدن اول
يهودلرك ديني نسخ اولنديغني صراحةله ديمزدن اول يهودلر قرآني معتقد ايديلر وديديلركه
عرب طائفه سنه لازم اولان قرآنك امرينه تابع اولمقدر * ف اشبو كمسنه لر حبشي
نصرانيلردن ونجاشينك رفيقلرندن ايديلر قرآنك نزولني ايشيدوب ايمان كتورديلر
واول جاهللركه قرآنه ايمان كتورمزلر ووعظله هدايت بولمزلر پس اول جاهللردن منكر اهل
كتاب اعراض ايدوب يوز چويردلر ايدي (انك لا تهدي من احببت ولكن الله يهدي من
يشاء وهو اعلم بالمهتدين) ت البته سن (يامحمد) يول كوستره بيلمزسن هر كمسنه يه كه
سورسن ولكن الله يول كوستره هر كمسنه يه كه ديلر والله بيلجيدر يول بولانلري * ف پيغمبرمز
عليه السلام عمجه سي ابو طالبك اولهجكي وقتده زياده سعي بيوردلر كه كلمهٔ توحيدي دلي
اوزره جاري قيله قبول ايتمدي اول وقت بو آيت نازل اولدي (وقالوا ان نتبع الهدى معك
نتخطف من ارضنا اولم نمكن لهم حرما آمنا يجبى اليه ثمرات كل شيء رزقا من لدنا ولكن
اكثرهم لا يعلمون) وديديلر (مكه اهلنك بعضيسي) اكر تابع اولسق هدايته چيقاردي لور ز
كندو يرمزدن (يعني آدملر بزي اخراج ايدرلر الله تعالى بيورديكه) آيا ويرمدكمي آنلره
امنيتلي اولان حرمده كه ايرشدر يلور آنك جانبنه هر بر جنسدن ميوه لر رزق اوله رق بزم يانمزدن
وليكن آنلرك چوغي بيلمزلر (وكم اهلكنا من قرية بطرت معيشتها فتلك مساكنهم لم تسكن من
بعدهم الا قليلا وكنا نحن الوارثين) ت وچوق هلاك ايتدك كويلردن كه خددن كچديلر
كندو كچنملرنده پس ايشته آنلرك قوناقلريكه كندولردن صكره سكني اولمدي مكر آز بچق
مدتده (يعني يرلرنده ويران اولغله كيمسه ساكن اولميوب فقط كاوب كچن يولجيلر قونوب
كوچرلردي) واولدق بزلر آنلرك وارثلري يعني كندولر فاني اولدي بز باقي قالدق (وما كان

ربك مهلك القرى حتى يبعث في امها رسولا يتلو عليهم آياتنا وما كنا مهلكي القرى
الا واهلها ظالمون) ت ودكل سنك ربك كويلري هلاك ايديجي اولوقته دكين كه كوندره
اول كويلرك بيوكنه بر پيغمبركه اوقور آنلر اوزرينه بزم آيتلرمزي بز دكاز كويلري
هلاك ايديجي مكر شو حالده كه آنك اهلي ظالمدرلر (وما اوتيتم من شيء فمتاع الحيوة
الدنيا وزينتها وما عند الله خير وابقى افلا تعقلون) ت وهر بر شيكه ويرلدي سزه
هر بر نوعدن پس اول دنيا ديرلكنك فائده در ودنيانك بزكيدر واوشيكه اللهك يانده در
زياده كوزلدر ودائمدر آيا فهم ايتمزميسكز (افمن وعدناه وعدا حسنا فهو لاقيه كمن متعناه
متاع الحيوة الدنيا ثم هو يوم القيامة من المحضرين) ت ايا اول كمسنه كه وعده ويردك
اكا كوزل وعده ايله پس اول كمسنه بولجيدر اول وعده يي اول كمسنه كبي اولورميكه
فائده لندردك آني دنيا ديرلكنك منفعتيله صكره قيامت كوننده حاضر اولنلردندر يعني
عذابده (ويوم يناديهم فيقول اين شركائي الذين كنتم تزعمون) ت واول كونكه چاغرر
آنلري ديركه نرده در بنم شريكلرمكه اولديكز سزلر كمان ايديجي (قال الذين حق عليهم القول
ربنا هؤلاء الذين اغوينا اغويناهم كما غوينا تبرأنا اليك ما كانوا ايانا يعبدون) ت
ديديلر اول كمسنه لركه ثابت اولدي آنلر اوزرينه عذاب ايله حكم (يعني كافرلرك بيوكلري) اي بزم
ربمز اشبو جماعتكه آزغين قيلدق آنلري آزغين قلدق انلري نيچه كه كندمز آزغين اولدق
(يعني آنلره زورايتمدك) بري اولدق آنلردن سنك يانكده انلر بزلره عبادت ايتمزلر ايدي بلكه
هوا وهوسلرينه عبادت ايدرلر ايدي * ف شيطانلر ديرلركه بز انلري آزدردق اما بيولك
كيمسه لر طرفنه آزدردق پس انلر بزه عبادت ايتمديلر بلكه اول بيوكلره كه ملائكه وغير يلرايدر
طپارلردي (وقيل ادعوا شركاءكم فدعوهم فلم يستجيبوا لهم ورأوا العذاب لو انهم كانوا
يهتدون) ت وديلدي آنلره چاغريكز كندو شريكلريكزي پس چاغررلر آنلري پس آنلر قبول
ايتمزلر شو جماعتك چاغرمسني وكوررلر عذابي وتمني ايدرلر كه نه اوايدي اولايديلر يول
بولجيلر * ف يعني شو وقتده آنلر بويله تمني ايدرلر واول بيولك كمسنه لركه عبادت ايتمشلر ايدي
آنلره جواب ويرمزلر زيرا كه آنلر اشبو عبادته وانلغه راضي دكللر ايدي وياخود خبردار
دكللر ايدي (ويوم يناديهم فيقول ماذا اجبتم المرسلين) ت واول كونكه چاغرر الله آنلري

پس دیرکه‌نه جواب ویردیکز پیغمبرلره (فعمیت علیهم الانباء یومئذ فهم لا یتساءلون) ت پس
مشتبه اولوروقه انورآنلر اوزرینه خبرلر اول کونده که آنلر بری بریله سؤال و جواب ایده بیلمزلر
یعنی دنیاده اولدیغی کبی که برشیده شبهه‌لری اولسه بربرلرندن سؤال ایدرلر ایدی آخرتده اویله
اولمیوب سؤال و جواب ایتمکه قدرتلری اولماز و بربریله نه جواب ویره‌لم ونه عذر دیمه‌لم
دیوم مشوره ایدوب بربرندن اوکرنمکه اقتدارلری بولنماز همان سکوت طوررلر (فاما من تاب
وآمن وعمل صالحا فعسی ان یکون من المفلحین) ت پس اما اول کمسنه که توبه ایتدی وایمان
کتوردی وایشلدی کوزل اولان ایشلری پس امید واردرکه اوله نجات بولنلردن (وربک
یخلق ما یشاء ویختار ما کان لهم الخیرة سبحان الله وتعالی عما یشرکون) ت وسنک ربک
برادراواشیئی که دیلر واختیار ایدر هرکسنه‌یه که استریوقدر آنلر ایچون بر اختیار یا کالک
الله ایچوندروبوجه اولدی اولشیدنکه شریک بیالرا کا (وربک یعلم ما تکن صدورهم
وما یعلنون) ت وسنک ربک بیلور آنلرک سینه‌لری کیزلدیکی شیئی واول شیئی که آشکاره
ایدرلر (وهو الله لا اله الا هو له الحمد فی الاولی والآخرة وله الحکم والیه ترجعون) ت
وکندیدر عبادته مستحق یوقدر هیچ برطوغرو معبود اندن غیری انکیچوندر اوکمک دنیاده
وآخرتده وآنکیچوندر بیورلدی ویرمک وآنک جانبنه کیرودوندریلورسکز (قل ارایتم ان
جعل الله علیکم اللیل سرمدا الی یوم القیامة من اله غیر الله یأتیکم بضیاء افلا تسمعون) ت
دیکل ایا کوردیکزمیکه اکرقیلسه الله سزلک اوزرکزه کیجه‌یی ابدی قالیجی قیامت کونته
دکین کیمدر برمعبود اللهدن غیری که کتوره سزه ایشقی ایا (بونی تفکرله بزم نصیحتمزی)
ایشتمزمیسکز (قل ارایتم ان جعل الله علیکم النهار سرمدا الی یوم القیامة من اله غیر الله
یأتیکم بلیل تسکنون فیه افلا تبصرون) ت دیکل آیا کوردیکزمیکه اکرقیلسه الله
سزلک اوزرکزه کوندزی ابدی قالیجی قیامت کونته دکین کیمدر برمعبود اللهدن غیریکه
کتوره سزه کیجه‌یی که قرار بوله سکز انده آیا (انا رقدرتی تفکر ایدوب) کورمزمیسکز (ومن
رحمته جعل لکم اللیل والنهار لتسکنوا فیه ولتبتغوا من فضله ولعلکم تشکرون) ت
وکندو امرکسندن قیلدی سزکیچون کیجه‌یی وکوندزی تاقرار بوله‌سکز کیجه‌ده وتا رزق

طلب ایده‌سکز اللهک فضلندن کوندزده واوله‌که سزلر شکر ایده‌سکز (ویوم ینادیهم فیقول این
شرکائی الذین کنتم تزعمون) ت واول کونکه چاغرر آنلری پس دیرنرده‌در بنم شریکلرمکه (انلری
الهدیو) زعم ایدردیکز (ونزعنا من کل امة شهیدا فقلنا هاتوا برهانکم فعلموا ان الحق لله وضل
عنهم ما کانوا یفترون) ت واخراج ایدرزهر برکروهدن برشاهد (یعنی هر پیغمبرقومی اوزرینه
شهادت ایدر) پس دیرزقومه کتورکزدلیلکزی پس بیلورلرکه طوغربلق الله جانبنده‌در
وغائب اولور آنلردن افترا ایتدکاری شیلر * ف شهادت ایدیجی یا پیغمبر اولور یا انک نائبلری
یاهر برصالح اولان کمسنه‌لردر (ان قارون کان من قوم موسی فبغی علیهم وآتیناه من
الکنوز ما ان مفاتحه لتنوء بالعصبة اولی القوة اذ قال له قومه لا تفرح ان الله لا یحب
الفرحین) ت تحقیق قارون موسانک قومندن ایدی پس حددن کچدی آنلر اوزرینه وویردک
آکا خزینه‌لردن اول قدرکه انک انحترلری آغر اولوردی قوت صاحبی جماعتلر اوزرینه
اول وقتده که دیدی آکا کندوقومی شاد اولمه البته الله سومزشاد اولان کمسنه‌لری * ف
قارون موسی علیه السلامک جدینک اولادندن اولوب فرعون جانبندن بنی اسرائیل
اوزرینه مأمور اولوب آنلری اجرتله یا اجرتسز ایشلدرایدی واجیرلرک اجرتن کندوسی
تقسیم ایدردی اشبو ایشده چوق مال جمع ایتمشدی وقتا که بنی اسرائیل حضرت موسانک
حکمنه کچدی وفرعون دخی غرق اولدی وقارونک کاری کسلدی وآنک مأمورلغی
قالمدی حضرت موسایه قابلنده عناد طوتدی ومنافقلغی اختیار ایتدی غیبتده عیبن ایدوب
حقنده بهتانلر پیدا ایتمده اولدی حتی بررسبی قاریه‌یه حضرت موسانک متهم قیلمغی تعلیم
ایدوب قارشوسنه کتوردی قاری ایسه الله سبحانه‌نک قورقوسندن طوغریلقله
سویلیوب اشبو شخص بکابویله تعلیم ایتدی دید کده موسی علیه السلام قارون حقنده
بدعا ایتدی پس الله سبحانه قارونی أهل وعیال ومالیله واویله یره باتوردی (وابتغ فیما
آتاک الله الدار الآخرة ولا تنس نصیبک من الدنیا واحسن کما احسن الله الیک ولا تبغ
الفساد فی الارض ان الله لا یحب المفسدین) ت وطلب ایت شوشیده که ویردی سکا
الله آخرت داریک صلاحنی واونوتمه کندو پایکی دنیادن (یعنی دنیاده ایوایش ایشله)
وایولک ایت نیچه که احسان ایدوبدر الله سنک اوزریکه وطلب ایتمه کوتولکی یرده البته
الله سومز کوتولک ایدنلری * ف کوتولک ایتمه یعنی حضرت موسانک ضدی اولمه
ودنیادن کندو نصیبکی اونوتمه یعنی حالکجه صرف ایله وحاجتک قدرندن زیاده‌سیله

مالکدن آخرت ثوابنی تحصیل ایت (قَالَ اِنَّمَا اُوتِیتُهُ عَلَی عِلْمٍ عِنْدِی اَوَلَمْ یَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ قَدْ اَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ اَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَاَكْثَرُ جَمْعًا ۚ وَلَا یُسْئَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ) ت قارون دیدی بکامال ویرلدی انجق بنده کی علم اوزرینه (یعنی عالم اولدیغم ایچون بو قدر ماله مستحق اولدم) آیا بیلمدیمی که الله هلاك ایتدی اندن اول طبقه‌لردن اول قومی که زیاده قوتلو ایدیلر آندن و زیاده چوغیدیلر جمع ایتمك یوزندن و سؤال اولنمزلر کندو گناهلرندن گناه ایشلیلر (یعنی سزه لازم اولدیغی صورتده عذر ایتمکه مجاللری یوقدر) * ف یعنی اگر گناه ایشلیلرك فهمی طوغرو اولسه ایدی انلر گناه ایشلمزلر ایدی وقتا که آنلرك فهمی ترس اولدی آنلری الزام ایتمکده نه فائده وار درکه شو کوتو ایشلری نیچون ایدرسکز دیو واشبو چرکین ایشك کوتو اولدیغنی نیچون فهم ایتمزسکز دیو (فَخَرَجَ عَلَی قَوْمِهِ فِی زِینَتِهِ ۖ قَالَ الَّذِینَ یُرِیدُونَ الْحَیٰوةَ الدُّنْیَا یَا لَیْتَ لَنَا مِثْلَ مَا اُوتِیَ قَارُونُ اِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِیمٍ) ت پس طشره چیقدی کندو قومی اوزرینه کندو بزه کنده دیدیلر اول کمسنه‌لر که طلب ایده‌دیلر دنیا دیرلکنی نه اوله‌یدی برچون اولیدی اولشی مثللو که ویرلدی قارونه البته قارون بیوك پای صاحبیدر (وَقَالَ الَّذِینَ اُوتُوا الْعِلْمَ وَیْلَكُمْ ثَوَابُ اللّٰهِ خَیْرٌ لِمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ۚ وَلَا یُلَقّٰیهَا اِلَّا الصَّابِرُونَ) ت ودیدیلر اول کمسنه‌لر که ویرلمش اولدی آنلره علم وای اولسون سزلك اوزرکزه اللهك ثوابی زیاده ایودر اول کمسنه ایچونکه ایمان کتوردی وایشلدی کوزل ایشلری ویقین اولمزشو سوزه مگر صبر ایدنلر * ف یعنی آخرت دنیادن ایو اولمسنی اول کمسنه‌لر بیلورلر که آنلر مشقتلرینه صبر ایدرلر واول کمسنه‌لر که صبر ایتمزلر آنلر چوق حرصله دنیانك هوسنه دوشرلر جاهللر زنکینلرك راحتلکین کوروب ظن ایدرلر که آنلرك نصیبی کوزلدر اویله دکل آنلرك دنیا ایچون فکر ایتملرینی وآخرتده رذیل اولملرینی وذلیل اولملرینی وهر کمسنه‌نك یاننده سزلمه‌لرینی بیلمیورلر وبیلمزلرمیکه دنیاده راحتلك اون یل یایگرمی یل زمانه دلك اولو رواولمکدن صکره نیچه بیك یل چورمك لازم اولور (فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْاَرْضَ ۖ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ یَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ۖ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنْتَصِرِینَ) ت پس باتوردق قارونی وآنك سراینی یره پس اولمدی آنکیچون هیچ بر گروه که یاردم ایده‌لر آکا اللهدن غیری واولمدی کندیسی انتقام آلیجیلردن (وَاَصْبَحَ الَّذِینَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْاَمْسِ یَقُولُونَ وَیْكَاَنَّ اللّٰهَ یَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ یَشَاءُ

مِنْ عِبَادِهِ وَیَقْدِرُ ۖ لَوْلَا اَنْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَیْنَا لَخَسَفَ بِنَا ۖ وَیْكَاَنَّهُ لَا یُفْلِحُ الْكَافِرُونَ) ت وصباح ایتدیلر اول کمسنه‌لر که آرزو ایتدیلر ایدی آنك مرتبه‌سنی دونکی کون دیدیلر ای عجب که الله کنکشلك ایدر رزقی اول کمسنه ایچونکه دیلر کندو قوللرندن وطارقیلر رزقی اگر اینتمسیدی انعام الله بزم اوزرمزه البته یره باتوردی بزلری ای عجب که نجات بولمزکافرلر (تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِینَ لَا یُرِیدُونَ عُلُوًّا فِی الْاَرْضِ وَلَا فَسَادًا ۚ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِینَ) ت اشبو آخرت سراینی یصارز اول کمسنه‌لر ایچونکه دیلمزلر یوغنلغی یرده ونه کوتلکی وکوزل اولان عاقبت گناهلردن صاقننلر ایچوندر * ف یعنی جاهللر قارونك زنکینلکن کوروب دیدیلر که قارونك نصیبی کوزلدر اویله دکل بلکه آخرت نعمتی بولمق کوزلدر واشبو آخرت نعمتی آنلر ایچوندر که دنیانك یوجه‌لکنی دیلمزلر (مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَیْرٌ مِنْهَا ۖ وَمَنْ جَاءَ بِالسَّیِّئَةِ فَلَا یُجْزَی الَّذِینَ عَمِلُوا السَّیِّئَاتِ اِلَّا مَا كَانُوا یَعْمَلُونَ) ت هر کمسنه کتورسه کوزل اولان عملی پس انکچوندر اندن زیاده کوزل مکافات وهر کمسنه کتورسه کوتولکی پس جزاویرلمش اولمزلر اول کمسنه‌لر که ایشلدیلر کوتو اولان ایشلری مگر ایشلدکلری مثللو * ف ایو عمل ایدنلره کوزل ثوابله وعده بیوردیلر اشبو وعده وقوعه کلسردر وکوتو عمل اوزرینه کوتو جزا ایله وعید بیورمدیلر امید که عفو ایده‌دیو مگر شوقدر بیان ایتدیکه کوتلکك جزاسی کندو قدری اولور زیاده اولمز (اِنَّ الَّذِی فَرَضَ عَلَیْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ اِلَی مَعَادٍ ۚ قُلْ رَبِّی اَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَی وَمَنْ هُوَ فِی ضَلَالٍ مُبِینٍ) ت تحقیق اول الله که نازل قیلدی سنك اوزریکه قرآنی کیرودوندرسنی کیرودونه‌جك یر جانبنه (یعنی آخرته یا مکه‌یه) دیگل بنم ربم بیلور اول کمسنه‌یی که هدایتله واول کمسنه‌یی که آشکاره آزغینلقده‌در * ف کیرودوندرسی اولکی مکانکه اشبو آیتی حضرت علیه السلامك خاطرینی مسرور قلمغیچون هجرت وقتنده نازل قیلدیکه بوندنصکره ینه مکه‌یه کاسرسن پس اویله اولدی مکه‌نك فتحی کوننده (وَمَا كُنْتَ تَرْجُوا اَنْ یُلْقَی اِلَیْكَ الْكِتَابُ اِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ ۖ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِیرًا لِلْكَافِرِینَ) ت واولمدك سن توقع ایدیجی که اشاغی کتورلمش اوله سنك جانبکه قرآن لکن کوندرلدی رحمت سببیله سنك ربکدن پس اصلا اولمه مددایدیجی کافرلره * ف یعنی کندو قومکی سکا دوست صانمه آنلر سنك حقکده نه قدر کوتولك ایتدیلر اشبو وقتده هر کمسنه که سکا ارقداشلق ایتدی سنك دوسنك اولدر (وَلَا یَصُدُّنَّكَ عَنْ آیَاتِ اللّٰهِ بَعْدَ

اذا انزلت اليك وادع الى ربك ولا تكونن من المشركين) ت ومنع ايده بيلمزسنی کافرلر
اللهك آيتلرن ايرشدرمكدن آندنصكره كه ايندرلدى سنك جانبكه ودعوت قيل كندو ربك
جانبنه وهركز اولمه شريك قوشنلردن * ف يعنى امورلركده قومكك خاطرينه مراعات ايتمه
وكندوكى آنلرك زمرەسندە صايمه اكراقربا اولسه لرده (ولا تدع مع الله الها آخر
لا اله الا هو كل شئ هالك الا وجهه له الحكم واليه ترجعون) ت چاغرمه الله ايله بيله
بر آخر معبودى يوقدر هيچ طوغرو معبود اللهدن غيرى هر برشى هلاك اولیجیدر مكر آنك
ذاتى آنكيچوندر بيورلدى ويرمك وآنك جانبنه كيرودوندرلمش اولورسكز * ف اشبو رادن
واضح اولديكه هر برشى فانى اوليسردرنه وقتده فنا اولورسه اولسون مكر اللهك ذاتى
فنا اولماز

(سورة العنكبوت مكية وهى تسع وستون آية)

عنكبوت سورەسى مكەدە نازل اولمش واشبو سوره آلتمش طقوز آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليجى امر ايليجى اولان اللهك آديله اوقورم

(الم) ت الله بيلور آندن مرادى (احسب الناس ان يتركوا ان يقولوا آمنا وهم
لا يفتنون) ت اياظن ايتديلرمى آدملركه كيرو براقلمش اولەلر مجرد سوزلريله كه بز ايمان
كتوردك وآنلر امتحان اولنميەلر (ولقد فتنا الذين من قبلهم فليعلمن الله الذين صدقوا
وليعلمن الكاذبين) ت وامتحان ايتدك اول كسنەلريكه آنلردن اول كلديلر پس البته
تمييز ايدر الله اول كسنەلريكه طوغرو ديديلر والبته تمييز ايدر يلانجيلرى (ام حسب الذين
يعملون السيئات ان يسبقونا ساء ما يحكمون) ت ايا كمان ايتديلرمى اول كسنەلركه
ايشلديلر كوتو ايشلرى كه بزدن صاوشەلر نه چركين اولدى اول شيكه حكم ايدرلر ايدى * ف
اولكى ايكى آيتى اول مؤمنلرك حقنده بيورديكه كافرلرك ايذاسنه مبتلى ايديلر واشبو ايكى
آيتى اول كافرلرك حقنده بيورديكه مؤمنلره ايذا ويررلر ايدى (من كان يرجو لقاء الله
فان اجل الله لآت وهو السميع العليم) ت هر كسنەكه اوله اميد طوتيجى الله
سبحانه يه ملاقى اولمغه پس البته اللهك وعدەسى كليجيدر والله ايشيديجى بيليجيدر (ومن

جاهد فانما يجاهد لنفسه ان الله لغنى عن العالمين) ت هر كسنه جهاد ايده پس همان
جهاد ايدر كندو نفسيچون البته الله احتياجسزدر عالملردن (والذين آمنوا وعملوا
الصالحات لنكفرن عنهم سيئاتهم ولنجزينهم احسن الذى كانوا يعملون) ت واول كسنەلركه
ايمان كتورديلر وايشلديلر كوزل اولان ايشلرى البته محو ايدرز آنلردن آنلرك كناهلرينى
والبته مزد ويررز آنلره اول شيئك كوزلنك عوضنده كه ايشلديلر * ف يعنى ايمانلرى
بركاتيله آنلره ايو وكوزل جزا ايدوب كناهلرن عفو ايديسردر (ووصينا الانسان بوالديه
حسنا وان جاهداك لتشرك بى ما ليس لك به علم فلا تطعهما الى مرجعكم فانبئكم بما كنتم
تعملون) ت وامر ايتدك آدمله باباسنه وآناسنه ايولك ايتمكله اكر چالشسەلر سنكله اى
انسان كه تا شريك قوشه سن بكا اول شيئه كه يوقدر سنك آنك حقيقتنه علمك پس اطاعت ايتمه
آنلره بنم جانبمه در سزلرك قائده جقكز پس خبر ويريرم سزلره اول ايشلديككز شيئى * ف
دنياده شخص اوزرينه باباسنك وآناسنك حقندن زياده برحق كسنه ايچون يوقدر ليكن الله
سبحانه نك حقى آنلردن زياده در پس آنلرك خاطريچون دينى براقميه (والذين آمنوا وعملوا
الصالحات لندخلنهم فى الصالحين) ت واول كسنەلركه ايمان كتورديلر وايشلديلر
كوزل اولان ايشلرى البته كتوريرز آنلرى ايولرك زمرەسنه (ومن الناس من يقول
آمنا بالله فاذا اوذى فى الله جعل فتنة الناس كعذاب الله ولئن جاء نصر من ربك ليقولن
انا كنا معكم اوليس الله باعلم بما فى صدور العالمين) ت وآدملردن بعض كسنه واركه
دير كه ايمان كتوردك الله سبحانه يه پس وقتا كه ايذا ويرلمش اولسه اكا اللهك يولنده صيار
انسانك ايذا ويرمسنى اللهك عذابى كبى واكر كلسه ياردم سنك ربكدن ديرلر البته بزلر
اولدقسز كله بيله آياد كلميدر الله زياده بيليجى عالملرك سينەلرنده اولان شيئى (وليعلمن الله
الذين آمنوا وليعلمن المنافقين) ت والبته تمييز ايدر الله اول كسنەلريكه ايمان كتورديلر
وتمييز ايدر منافقلرى (وقال الذين كفروا للذين آمنوا اتبعوا سبيلنا ولنحمل خطاياكم
وما هم بحاملين من خطاياهم من شئ انهم لكاذبون) ت وديديلر اول كسنەلركه كافر

اولدیلر اول کمسنه لره که ایمان کتوردیلر تابع اولکز بزم یولمزه و اولورکه بز قالدیرز سزلرک کناهلرکزی و دکللر آنلر قالدیریجیلر آنلرک کناهلرندن برشی البته آنلر یلانجیدرلر (وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَثْقَالًا مَعَ أَثْقَالِهِمْ وَلَيُسْأَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ) ت والبته قالدیررلر کندو یوکلرینی و ینه برقاج یوکلری کندو یوکلریله والبته سؤال اولنورلر قیامت کوننده او اشیدنکه افترا ایدرلردی (یعنی کندو آزغین اولملری یوکنی و آزدرمقلری یوکنی قالدره جقدرلر و تابعلرک یوکنی آنلرک باشلرندن رفع ایده بیلمزلر) * ف یعنی برکمسنه برکمسنه یه ارقداشلق و یاردمجیلق ایدوب کناهی کندو ذمتنه قالدیره من مکر برکمسنه برکمسنه یی آزدرمش اوله اول کناهی قالدیرر و اول کمسنه که آنک اغواسی سببیله کناه ایشلسه شو کناه دخی نیجه که کناهکار اوزرینه قالور آزغین قیلان کمسنه اوزرینه دخی شو مثللو کناه قالور (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ) ت کوندردک نوحی کندو قومنک جانبنه پس اکلندی آنلرک ارا سنده بیک یلدن اللی یل اکسک پس طوتدی آنلری طوفان و آنلر ظالم ایدیلر * ف دینلدی که طوفاندن اول اشبو قدر مدت قالدیلر و طوفاندنصکره دخی برمدت عمرلری اولدی حضرت نوحک عمرلرینک تمامی بیک درتیوز یل اولدی (فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ) ت پس نجات ویردک نوحه و قایق اهلنه و ینه ایتدک شو قایغی برنشانه عالملر ایچون * ف وقتا که اشبو سوره نازل اولدی صحابه دن چوق کمسنه قایغه بنوب حبش مملکتنه هجرت ایتدیلر کافرلرک اذیت ایتمسندن خلاص ایچون وقتا که اول حضرت مدینه یه هجرت ایتدیلر اول اصحابلر حبشدن مدینه یه سلامتله کلدیلر * ف الله سبحانه قایغی آدملر ایچون علامت ییوردی یعنی دنیاده قایقله چوق بیوک ایشلر حصوله کلور و الله سبحانه نک قدرتلری کورینور (وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) ت و کوندردک ابراهیمی اول وقتکه دیدی کندو قومنه که عبادت ایدک الله سبحانه یه و صاقنک آندن که زیاده ایودر سز کیچون اکر بیلسه یدیکز (إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) ت سز همان عبادت ایدرسکز الله دن غیری بتلره و باغلدیکز یلانی تحقیق اول

کمسنه لر که عبادت ایدرسکز آنلره الله دن غیری قادر اولمزلر سزه رزق ویرمکه پس طلب ایدک اللهک یاننده ن رزقی و عبادت ایدک آکا و آنک شکرینی یرینه کتورک آنک جانبنه کیرو دوندریلورسکز (وَإِنْ تُكَذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) ت واکر یلانه نسبت ایدرسکز یلانجی صایدیلر برقاج کروهلر سزدن اول (آنلرک یلان صایمقلری دنیا و آخرتده کندولرینه ضرر ایتدی) و پیغمبرانجق آشکاره ایرشدرمکه مأموردر * ف قادر اولمزلر سزه رزق ویرمکه دیو ییوردی زیرا که آدملرک چوغی رزق ایچون ایمانلرن ضایع ایدرلر پس بیله لر که الله سبحانه دن غیری هیچ برکمسنه رزق ویرمز الله سبحانه ایسه رزقی کندو رضاسنه موافق دیلدیکی کمسنه یه ویرر (أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ) ت آیا کورمدیلرمیکه نیجه یکیدن ایجاد ایدر الله یرانی صکره اعاده ایدر ایجادی البته اشبو ایش الله اوزرینه قولایدر * ف یعنی خلقی یکیدن ایجاد ایتمکنی کوریورسکز پس آنی اعاده سن بونکله بیلکز (قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنْشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) ت دیکل آنلره سیر ایدک یرده پس باقکز نیجه یکیدن اینشلدی یرانی صکره الله یرادر آخرکی ایجادی قیامت کوننده البته الله هر برشی اوزرینه قادردر (يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ) ت عذاب ایدر هرکمسنه یه که دیلر و اسیرکر اول کمسنه یی که دیلر و آنک جانبنه کیرو دوندرلمش اولورسکز (وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ) ت ودکلسکز سزلر عاجز قیلیجی الله سبحانه یی یرده و نه کوکده و یوقدر سز کیچون الله دن غیری هیچ بر دوست و نه بر یاردم ایدیجی (وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ أُولَئِكَ يَئِسُوا مِنْ رَحْمَتِي وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) ت واول کمسنه لر که کافر اولدیلر اللهک نشانه لرینه و آکا اوغرامغه اشبو جماعت امیدسز اولدیلر بنم رحمتمدن و اشبو جماعت آنلر ایچون واردر دردویریجی عذاب (فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ فَأَنْجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) ت پس اولمدی قومنک جوابی مکر شوکه دیدیلر اولدیرکز ابراهیمی یاخود یاقک آنی

پس نجات ویردی آ کا الله اوددن البته بونده نشانه لر واردر ایمان کتوریجی اولان
کروهلر ایچون * ف بو قاروده حضرت ابراهیم علیه السلامڭ کلامی مرور ایتدی و بونده
آ کا موافق الله سبحانه کلام اراسنده برقاچ امورلر بیوردی صکره آنڭ قومنڭ جوابنی
ذکر ایتدی وآتش ابراهیمی یاقمقده نشانه لر شودر که معلوم اولدیکه هر شیئڭ تأثیری الله
سبحانه نڭ حکمندندر پس وقتا که آنی یاقمدرمغه حکم ایتمدی اودڭ خاصه سی یاندرمق
ایکن یاقمه یادی (وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا مَوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ
نَاصِرِينَ) ت ودیدی ابراهیم سز همان طوتدیکز الله دن غیری بتلری کندو آرا کزده
دوستلق سبدا ایتمکیچون دنیادیرلکنده صکره قیامت کوننده انکار ایدر بعضکز بعضکزی
واعنت ایدر بعضکز بعضکزه و سزلڭ یریکز جهنمدر و یوقدر سز کیچون هیچ بر یاردم ایدیجی
* ف یعنی اول شیطانلر که آنلرڭ آدلری او زره بت اولری و خاج اولری یاپمش ایدی پس
اول شیطانلر الله سبحانه نڭ یاننده انکار ایدرلر که بزلر آنلره دیمدك که بزلره طاپکز و شوطایچیلر
آنلرا و زره لعنت ایدر که بزلردن ندر و نیاز آلوب اشبو وقتده بزلردن یوز چویردیکز
(فَآمَنَ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَى رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) ت پس ایمان کتوردی
ابراهیمه لوط ودیدی ابراهیم بن هجرت ایده جکم ربم جانبنه البته ربم غالبدر حکمتلیدر * ف
حضرت لوط علیه السلام ابراهیم علیه السلامڭ قرنداشی اوغلیدر شو قومده حضرت
ابراهیمی آندن غیری اینانن یوغیدی و حضرت ابراهیمڭ وطنی بابل شهری ایدی پس الله
سبحانه یه توکل ایدوب شویردن هجرت ایتدی الله سبحانه آنلری شام ملکنه ایر کوروب
شامی آبادان ایتدی (وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ وَآتَيْنَاهُ
أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ) ت وباغشلدق اکا اسحقی و یعقوبی ومقرر
قلدق آنڭ اولادنده پیغمبرلکی و کتابی و ویردك اکا آنڭ مزدینی دنیاده والبته ابراهیم
آخرتده ایو ایشلیلردندر * ف الله سبحانه دنیاده آنلره اولاد و مال و عزت و دائمابا قی اولان
کوزل آدی و ذکری باغشلدی و شام ملکنی ابدیلك او زره آنڭ اولادینه احسان ایتدی
(وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ) ت
و کوندردك لوطی اول وقتده که دیدی کندو قومنه البته سزلر عمل ایدرسکز بی حیالق
ایشنی که اول ایشی ایلرو کچمدی سزدن شو حیاسزلقله هیچ بر کمسنه عالملردن (أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ

وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ وَتَأْتُونَ فِي نَادِيكُمُ الْمُنْكَرَ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا ائْتِنَا بِعَذَابِ
اللَّهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ) ت ایا سزلر شهوت قصدیله کاورمیسکز ارککلره و کسرسکز
یوللری و عمل ایدرسکز کندو مجلسکزده کوتو اولان ایشلری پس اولمدی آنڭ قومنڭ
جوابی مکر شو که دیدیلر کتور بزه اللهڭ عذابنی اکر سن طوغرو دیجیلردن ایسڭ (قَالَ
رَبِّ انْصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ) ت دیدی ای بنم ربم یاردم ایت بکا کوتو ایشلی قوم
او زرینه * ف یول اورمق آنلرڭ عادتی ایدی یاخود اشبو بی حیالق سبیندن مسافرلرڭ
یوللری اورلر ایدیکه آنلرڭ دیارینه کاوب کیتمه ایتمسونلر و مجلسلرنده شاید اشبو لواطه یی
آشکاره ایدرلر ایدی و آنلرده حیا قالمشدی و یاشقه مسخره لقلر ایدرلر ایدی (وَلَمَّا جَاءَتْ
رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُو أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ) ت
وقتا که کلدی بزم رسوللرمز ابراهیمه مژده ایله دیدیلر بزلر اشبو کویڭ اهلنی هلاك
ایده جکز که بو کویڭ اهلی ظالم اولدیلر (قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا لَنُنَجِّيَنَّهُ
وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ) ت دیدی ابراهیم کویده واردر لوط دیدیلر (رسوللر)
بزلر بیلورز اول کویده اولان کیمسه یی خلاص ایدرز آنی و آنڭ اهلنی مکر آنڭ قاریسنی که
اول قالنلردن اولور (وَلَمَّا أَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ
إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا امْرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ) ت و وقتا که کلدیلر رسوللرمز لوطڭ
یاننه غملندی آنلرڭ سببیله و کوکلی طارلدی آنلر سببیله دیدیلر رسوللر قورقه و غم یمه البته بزلر
نجات و یره جکز سکا و سنڭ اهلکه مکر سنڭ قارڭ که اول کیرو قالنلردن اولور * ف لوطڭ
طارغینلغی اشبو سببدن ایدیکه بن شو مسافرلری قومڭ کوتو اولان فعلندن نه چشت حفظ
ایده جکیم دیو (إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَى أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ) ت
بز اینه دیره جکز اشبو کویڭ اهلی او زرینه بر عذابی کوکدن کوتو ایش ایشلدکلری
سببه (وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ) ت و کیرو براقدق شو کویدن آیدین و واضح
بر نشانه بر کروه ایچونکه فهم ایدرلر * ف یعنی شو ترس اولنمش کویلر کلوب کیدنلره
یولدن کورینور (وَإِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ
وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ) ت و کوندردك مدین جانبنه کندو قرنداشلری شعیبی

پس دیدی ای بنم قوم عبادت ایدك الله تعالی یه و رجا ایدك آخرکی کونی و هر طرفه طولتمیکز یرده کوتو ایش ایشلیه رك * ف آنلره آلمقده و صاتمقده الداتمق عادت ایدی اوله که یول اورمقلق دخی ایدرلر ایدی (فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ) ت پس یلانجی صایدیلر انی پس طوتدی آنلری زلزله پس صباح ایتدیلر کندو اولرنده دیزلری اوزرینه دوشمش اولدقلری حالده (وَعَادًا وَثَمُودَ وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَسَاكِنِهِمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ) ت (وهلاك ایتدك) عادی و ثمودی و ظاهر اولدی سزلره (عملکتلری طرفندن کاوب کچرکن) آنلرك قوناقلرینك بعضسی و بزه‌دی آنلره شیطان ایشلرینی پس منع ایتدی آنلری یولدن آنلر کورمکلك صاحبی ایدیلر یعنی آنلر دنیا امورنده اوصلو ایدیلر و کندو یانلرنده عاقل ایدیلر لیکن شیطانك اغواسندن صاقنمدیلر (وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ) ت وهلاك ایتدك قارونی و فرعونی و هامانی والبته کلشدی آنلره موسی آیدین اولان نشانه‌لر ایله پس بیوك‌لندی یرده و عذابدن قورتلمدیلر (فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنْبِهِ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) ت پس طوتدق هر بریسنی کندو کناهی و وبالیله پس آنلردن بعض کسنه وار ایدیکه کوندردك آنك اوزرینه طاش یاغدریجی اولان روزکاری و بعض کسنه وار ایدیکه طوتدی آنی قتی اولان آواز و بعض کسنه وار ایدیکه باتوردق انی یره و بعض کسنه وار ایدیکه بوغدق انی صوده و اصلا ممکن دکل که الله ظلم ایده آنلره و لیکن کندو نفسلرینه ظلم ایدیجی ایدیلر (مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) ت اول کسنه‌لرك مثلی که طوتدیلر اللهدن غیری دوستلر او رمجك مثلیدر که برآو اتخاذ ایتدی و اولرك کوشکلی اورمجك اویدر اکر بیلورلر ایسه * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه مثلك حاصلی شودرکه آنلر بتلره صغنورلر و بتلر ایسه انلره هیچ بر نفع و بر ضرر نیجه که اورمجك اوی هیچ فائده و یرمدیکی کبی * ف یعنی اوجانی و مالی صاقلق ایچوندر و اورمجك اوی ایسه برآتك سالکمسیله کسلور و یوتك کیدر اول کسنه‌نك حالیکه اللهدن غیری بر کسنه‌یی کندو سنه نجات و یریجی بیلور (إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ

من

مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) ت الله بیلور اول شیئی که عبادت ایدرلر انی کندودن غیری نه شیدن اولورسه اولسون و الله غالبدر حکمتلو متصفدر * ف یعنی کافرلرك الله سبحانه‌دن غیریلره عبادت ایتمسی حقارتده و دنائتده بر مرتبه‌درکه هرکم ایشتسه تعجب ایدر زیرا که اشبو فعل دیوانه‌لردن بیله صادر اولماز عاقل اولانلردن نیجه وقوع بولور زیرا که اشبو معبودلرك جمله‌سی بر چوب ایله فنایه کیدر ایکن عبادته نیجه لایق اولورلر و حالبوکه خلقلردن بعضی بتلره طاپورلر و بعضی اوده و بعضی هوایه و بعضی اولیالره و یاخود انبیالره و یاخود فرشته‌لره طاپارلر پس الله سبحانه بیوردیکه جمله‌سی بکا معلومدر اکر اشبو معبودلر برشی یاغمه قادر اولسه‌یدیلر آنلره طاعت ایدن بر کسنه‌یی منع ایتمزدم حالبوکه انلر محتاجدر و برشیئه قادر دکلدر الله سبحانه ایسه بر کسنه‌نك ارقداشلغنه و یاردم ایتمسنه محتاج دکلدر زیرا که قوتلودر غالبدر و بر کسنه‌یه هیچ پرامی دمیشاوره ایتمز زیرا که حکمتلر و تدبیرلر اکا مخصوصدر و جمله‌لر اوزرینه غالبدر صنعنده محکمتلودر (وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ) ت و اشبو مثللری بیان ایدرز آدملر ایچون و فهم ایتمزلر آنی مکر عالملر (خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ) ت یراتدی الله کوکلری و یری طوغرو اولان تدبیر ایله البته اشبو یراتمقده نشانه واردر مؤمنلر ایچون * ف یعنی اشبو بیوك اجراملری و جسملری یراتمقلقده هیچ بر کسنه الله سبحانه ایله ارقداش دکل ایدی پس کوچك و اوفق ایشلرده شریك اولقلری نه حاجتدر (اتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ) ت اوقوغل (یا محمد) اول شیکه وحی اولندی سنك جانبکه کتابدن و قائم قیل نمازی البته نماز منع ایدر حیاسزلقدن و کوتو ایشلردن و الله تعالی‌یی ذکر ایتمك زیاده بیوکدر هر برشیدن و الله بیلور ایشلدیککز شیئی * ف یعنی زماندن نقدر مدت نماز اداسنه صرف اولنسه اول قدر مدتده کناهدن محفوظ اولورو امید اولنورکه کله‌جك زمانده‌هم کناهدن محفوظ اوله و الله سبحانه‌یی ذکر ایتمکلك تأثیر یوزندن زیاده‌در * یعنی کناهدن محفوظ اولور و درجات عالیه‌یه دخی ترقی ایدر (وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَإِلَهُنَا وَإِلَهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ) ت وجدال و نزاع ایتمیکز کتاب اهلیله مکر برخصلتله که زیاده کوزل اوله (قبا کلاملرینه یواشلقله و غضبلرینه حلم ایله جواب و یرمك کبی) مکر اول کسنه‌لرکه ظلم ایتدیلر آنلردن (یعنی اقرار ایتدکلری عهدی بوزوب و یاخود جزیه‌لرینی و یرمیوب ظلم ایدرلر و حربه قیام ایدرلر ایسه انلره سیفله مقابله ایدك یواشلق

ايتمك) وديكز ايمان كتوردك اول شيئه كه ايندرلدي بزم جانبمزه وايندرلدي سزلك جانبكزه وبزم معبودمز وسزلك معبودكز بردر وبز اكا انقياد ايديجيز * ف يعني مشركلرك ديني اصلدن غلطدر واهل كتابك ديني اصلده طوغري ايدي پس انلرله مجادله ايتمكده آنلرلك سوزلريني اصلندن كسميكز بو مشقلة طوغرو سوزي آنلره بيلديركز اما اول كسنه كه انلردن انصافسز اوله انك جزاسي اكا ايريشور (وكذلك انزلنا اليك الكتاب فالذين آتيناهم الكتاب يؤمنون به ومن هؤلاء من يؤمن به وما يجحد بآياتنا الا الكافرون) ت ونيجه كه كچمش كتابلري ايندردك انك كبي ايندردك سنك جانبكه كتابي پس اول كسنه كه ويردك آنلره كتابي ايمان كتورورلر اول كتابه (يعني قرآنه) وعربلردن بعض كسنه لر واركه ايمان كتورر قرآنه وطانمز آيتلرمزي مگر كافرلر * ف كتاب اهلندن اول كسنه لر كه كندو كتابلريني درست فهم ايتمشلر آنلر قرآني دخي تصديق ايتمشلر ومشركك عربلردن دخي ايمان كتوررلر قرآنه (وما كنت تتلوا من قبله من كتاب ولا تخطه بيمينك اذا لارتاب المبطلون)

ت واوقومش دكل ايدك قرآنك نزولندن اول هيچ بر كتابي ويازمدك هيچ بر كتابي صاغ الكله اولوقتده شكده واقع اولورلردي باطل سويليجيلر * ف يعني پيغمبر عليه السلام بر كسنه دن تعليم المدي واوستادي يانده اوطورمدي ويازي يازمدي اگر اويله اولسه يدي منكرلره شبهه ايچون ير اولوردي كه كچمش كتابلري اوقويوب اشبو سوزلري معلوم ايتديلر ديو اويله دكل پس شبهه ايچون ير يوق (بل هو آيات بينات في صدور الذين اوتوا العلم وما يجحد بآياتنا الا الظالمون) ت بلكه شو قرآن واضح اولان آيتلردر حفظ اولنمشدر اول كسنه لرك سينه سنده كه ويرلدي انلره بيلك وطانمز بزم آيتلرمزي مگر ظالملر * ف شاه ولي الله رحمه الله بركه مفسرلرك بعضسي ديديلركه (الذين اوتوا العلم) دن مرادي پيغمبر عليه السلامك ذاتيدر والله اعلم * ف يعني پيغمبر عليه السلام بر كسنه دن اوقومدي ويازي يازمدي بلكه شو وحي كه انك اوزرينه نازل اولدي سينه سنده محفوظ اولدي وكچمش كتابلري دخي اوقومدي وحفظ ايتمدي وقرآن دوام اوزره حفظنده باقي قالورايدي (وقالوا لولا انزل عليه آيات من ربه قل انما الآيات عند الله وانما انا نذير مبين) ت وديديلر نيچون نازل اولنمدي آنك اوزرينه نشانه لر كندو ربسنك جانبندن سويله كه نشانه لر بنم ربمك يانده در وبن انجق آشكاره قورقوديجيم (اولم يكفهم انا انزلنا عليك الكتاب يتلى عليهم ان في ذلك لرحمة وذكرى لقوم يؤمنون) ت آيا كفايت ايتمديمي آنلره شو كه ايندردك سنك اوزريكه كتابي

اوقونه انلر اوزرينه تحقيق بونده واردر اسركدك ونصيحت بر قومه كه ايمان كتوررلر (قل كفى بالله بيني وبينكم شهيدا يعلم ما في السموات والارض والذين آمنوا بالباطل وكفروا بالله اولئك هم الخاسرون) ت ديكل بسدر الله بنمله سزلك اراكزده شاهد بيلور كوكلرده ويرده اولان شيئي واول كسنه لركه ايمان كتورديلر طوغرو اولمين شيئه وكافر اولديلر الله تعالى يه اشبو جماعت آنلردر زيان ايشلميلر * ف الله سبحانه نك شهادتي شودر كه طوغريلرك كوندن كونه شوكتن زياده ايدر ويلانجيلرك يوزين قيروب رذيل ايدر (ويستعجلونك بالعذاب ولولا اجل مسمى لجاءهم العذاب وليأتينهم بغتة وهم لا يشعرون) ت وتيزلكله طلب ايدرلر سندن عذابي واكر اولسه يدي معين اولان وعده البته كلورايدي آنلره عذاب والبته كلور انلره خبرسز وانلر بيلمازلر * ف اشبو امتك عذابي اولدركه مؤمنلر انلري قتل واسير ايدرلر پس مكه نك فتحنده اهل مكه خبرسز ايكن اول حضرتك عسكري انلرك باشلري اوزرينه كلوب طورديلر (يستعجلونك بالعذاب وان جهنم لمحيطة بالكافرين) ت تيزلكله طلب ايدرلر سندن عذابي والبته جهنم قوشاديجيدر كافرلري * ف يعني كفرلك وكوتولكلك جزاسي آخرتده اوله جق ايكن شمدي كافرلر دنياده عذاب طلب ايتمك عبثدر اولدكدن صكره يانوب طوتشورلر وجهنم انلري احاطه ايدر كفرلك وكوتو ايشلرلك عذابنده (يوم يغشاهم العذاب من فوقهم ومن تحت ارجلهم ويقول ذوقوا ما كنتم تعملون) ت اول كونده اورتر آنلري عذاب كندو اوستلرندن واياقلري التندن وديرالله طاديكز اولشيمك جزاسني كه ايشلرديكز * ف اشبو كلامي الله سبحانه دير ويا خود بوني عذاب ملكلري ديرانلره واول كسنه نك مالي كه انك زكاتني دنياده ادا ايتمويدر اول مالي اژدها اولوب آخرتده انك بوغزينه صاريلوب ويوزيني يروب دير كه بن سنك مالكم وخزينه كم (يا عبادي الذين آمنوا ان ارضي واسعة فاياي فاعبدون) ت اي بنم مسلمان اولان قوللرم بنم يرم كنكشدر پس انجق بكا عبادت ايدك * ف شاه ولي الله رحمه الله دير كه الله تعالى ترغيب بيورراشبو آيتده حبشه ومدينه يه هجرت ايتمك ايچون (كل نفس ذائقة الموت ثم الينا ترجعون) ت هر بر شخص اولومي طاديجيدر صكره بزم جانبمزه كيروندريلورسكز * ف وقتا كه مكه مكرمه ده كافرلر مسلمانلره زياده اذيت ويرديلر اولوقتده هجرته امر اولندي سكسان ويا سكسان اوچ اهلي حبش جانبنه كيتديلر ارشاد ايتديكه بر قاچ كونك ديرلكنده نه يرده ممكن اولورايسه كچورك صكره بنم جانبمه طوپلنورسكز تا كه وطني ترك ايتمك چتين اولمسون ونه اول حضرتك مفارقتي دخي سزه چتين اولمسون (والذين آمنوا

وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ أَجْرُ
الْعَامِلِينَ) ت واول کسنه‌لر که ایمان کتوردیلر وایشلدیلر اوولان ایشلری کتورکیرز
انلری جنتدن بوجه اولان محله آقرانلرك التندن ایرمقلر ابدی اوله‌رق شو جنتده‌نه کوزلدر
عمل ایدنلرك جزادی (الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ) ت اول کسنه‌لر که صبر ایتدیلر
وکندوربلری او زرینه امرلرین تسلیم ایدرلر * ف یعنی اشبو وطن عوضنده انلره
شو وطن بولنه‌جقدر (وَكَأَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ)
ت وچوق حیوانلر وار که قادیره‌مز کندورزقنی الله رزق ویرر اکا وسزلره ده الله ایشدیجی
وبیلیجیدر * ف اشبو راده رزق بابندن اطمینان ایتمش که چوق جانورلره کنده واولرنده
یلرینك وطا کاه‌نك رزقی وقوتی بولنمور الله هر کونك رزقنی تازه تازه ایرشدیر رغم حکمیکز
(وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ)
ت واکر سؤال ایده‌سن انلره که کیم یاراتدی کوکاری ویری ورام قیلدی کونشی وآیی
البته دیرلر که الله پس نه یردن دونرلر (توحیدیولندن) * ف یعنی جمله کسنه‌لر بیلورلر
که رزق سببلرینی الله سبحانه یاپدی بونکله بیله الله تعالی یه توکل ایتمورلر که رزقی الله
ویره‌جکدر دیو ایکن اواقدر که الله سبحانه دیلدیکی قدر ویرر سزلك دیلدیککز قدری ویرمز
اشبو مضمونی که جك آیته‌ده بیوردی (اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ إِنَّ
اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) ت الله کنکش قیلور رزقی اول کسنه ایچون که دیلر کندو قوللرندن
وطارقیلر اول کسنه ایچون که دیلر البته الله هر برشیئی بیلیجیدر *ف یعنی هر برکسنه‌نك
قسمتنه کوره رزق ویرر وشویله دکلکه بالکلیه کسوب رزق ویرمیه (وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ
نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْقِلُونَ) ت اکر سؤال ایده‌سن انلره که کیم اشاغی کتوروب کوکدن صویی دیری
قیلدی آنك سببلی یری اولدکده نصکره البته دیرلر الله دردیکل حمد الله ایچوندر بلکه انلرك
چوغی فهم ایتمزلر *ف یعنی بغه‌ور درنجی هر بر یره برابر یاغمز وبونك کبیدر احوالك تغیری
کاه اولورکه مفلسی برآنده زنکین ایدر وکاه اولورکه زنکینی برساعتده مفلس ایدر (وَمَا هَذِهِ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) ت ودکل
اشبو دنیا دیرلکی مکر اویون وتحق برشیدر والبته آخرت سرایی دیرلك اویدر (فانی بی باقی یه بدل
ایتمزلردی) اکر بیلسه‌لر ایدی (فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ

الی

إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ) ت پس وقتا که آلربنسه‌لر قایغه دعا ایدرلر الله جانبنه خالص
قیلورق الله ایچون عبادتی پس وقتا که نجات ویره آنلره قره جانبنه ناکهان آنلر شریك قوشرلر
(لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ) ت تاکه شکرسزلك ایده‌لر اولشیئه که ویردك
آنلره ومنفعتلنه‌لر (یعنی بری برینك دوستلغیله شرلك او زره اجتماع ایتمکله فائده‌لنه‌لر)
پس یقینده حالك حقیقتنی بیلورلر (أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ
أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ) ت ایا کورمدیلرمیکه بز قیلدق امینلی
اولان حرمی وقاپلورلر آدملر انلرك چوره‌سندن یعنی اهل مکه کورمدیلرمیکه بز انلرك
شهرین امینلو قیلوب کندولر قتل وغارتدن امین اولورلر مع هذا انلرك اطرافنده اولان
کیمسه‌لر قتل واسیر اولنورلر بویله ایکن) ایا کرچك اولمین باطل بتلره ایمان کتوررلرمی والله‌ك
نعمتنه شکرسزلك ایدرلرمی * ف مکه اهلی الله سبحانه نك بیتی حرمی ایچون دشمنلردن امینده
ایدیلر وسائر عرب دیارلرنده فساد وغوغا اولور ایدی بونکله بیله بتلرك احسانی اعتقاد ایدیورلر
والله سبحانه نك اشبو کرچك احسانی اعتقاد ایتمیورلر (وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ) ت وکیمدر زیاده ظالم اول
کسنه‌دن که یاغلدی الله او زرینه یلانی یا یلان صایدی طوغری واولان سوزی وقتا که کلدی
آنك اوکنه آیا یوقدرمی جهنمده قوناق کافرلر ایچون (وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا
وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ) ت واول کسنه‌لر که غوغا ایتدیلر بزم یولمزده البته دلالت ایدرز
آنلری کندو یوللرمزه * ف یعنی الله سبحانه یه یقین اولاق یولی ورضاسی یولی که جنتدر

(سورة الروم مكية وهی ستون اوتسع وخمسون آية)

روم سوره‌سی مکه‌ده نازل اولمش واشبو سوره التمش یا اللی طقوز آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشلیجی اسرکیجی اولان الله‌ك آدیله اوقورم

(الم) ت الله بیلور آندن مرادی (غُلِبَتِ الرُّومُ) ت مغلوب اولندیلر روم قومی * ف
شاه ولی الله رحمه الله دیر که فارس طائفه‌سی رومه غالب اولدیلر وروملك سرحدلرنده‌کی بعض
شهرلرینی کندی تصرفلرینه آلدیلر وقتا که اشبو خبر مکه‌یه ایرشدی اسلام اهلی غمناك
اولدیلر زیرا که روم اهلی واسلام اهلی هر ایکیسی اهل کتابدرلر ومشرکلر شاد اولدیلر زیرا که
آنلر وفارس اهلی امی وجاهلدرلر الله سبحانه آیت نازل قیلدیکه روم اهلی مغلوب اولدقدن صکره
فارس اهلی او زرینه غالب اولیسردرلر واشبو غالبیت هجرتدن برقاچ یلدن صکره وقوع

بولدی وشو قصه نبوته دلالت ایدن دلیللردن بریسیدر (فی ادنی الارض وهم من بعد غلبهم سیغلبون) ت یرك زیاده یقیننده (یعنی کندو سرحدنده) وشونلر مغلوب اولدقدنصکره البته غالب اولورلر (فی بضع سنین) ت برقاچ یلده * ف رومك فارس مملکتنه یقین اولان سرحدنده عرب مملکتنه متصل اولان جزیره ده یعنی عراقده روم پادشاهیله فارس پادشاهی غوغا ایتدیلر اول غوغایه مباشرت ایدن فارس پادشاهی اولدی مکه کافرلری اشبو خبری ایشدیجك دیدیلر که فارس اهلی غالب اوله و مسلمانلر ایسه دیدیلر که روم اهلی نصرتیاب اوله زیرا که روم اهلی کتاب اهلی ایدی انلرك حقنده یلان خبرلر مشهور ایدرلر ایدی حق تعالی نازل قلدیکه اشبو حالده روم مغلوب اولدی برقاچ یلدنصکره آنلر غالب اولیسردر اشبو فتح ایسه اون یل تمام اولمدن وقوع بولدی (لله الامر من قبل ومن بعد ویومئذ یفرح المؤمنون) ت الله ایچوندر بیورلدی بوندن اول و بوندنصکره وشو کونده شاد اولورلر مسلمانلر (بنصر الله ینصر من یشاء وهو العزیز الرحیم) ت اللهك یاردمیله یاردم ایدر الله اول کمسنه یه که دیلر والله غالبدر امر کیجیدر * ف اشبو وعده دن برقاچ یلدنصکره رومله فارسك غوغاسی اولوب روم غالب اولدی واشبو غالبیت خبری اولکونکه مسلمانلر بدر غزاسنده نصرت بولوب شاد اولدیلر عرب دیارینه ایریشوب منتشر اولدی ومسلمانلر شاد اولدیلر (وعد الله لا یخلف الله وعده ولکن اکثر الناس لا یعلمون) ت وعد ایتدی الله بر وعده خلاف ایتمز الله کندو وعده سنه ولیکن آدملرك چوغی بیلمزلر * ف یعنی انلر اسباب ظاهردن غیری الله سبحانه اوزرینه توکل ایتمزلر (یعلمون ظاهرا من الحیوة الدنیا وهم عن الآخرة هم غافلون) ت بیلورلر ظاهر اولانی دنیا دیرلکنك تدبیرندن وشونلر قیامت کوننده ن خبرسزدرلر * ف یعنی دنیاده ظاهرده هر کیمسه لرك غالب اولاسنی کوررلر دیرلر که الله سبحانه اشبو قومدن راضیدر (اولم یتفکروا فی انفسهم ما خلق الله السموات والارض وما بینهما الا بالحق واجل مسمی وان کثیرا من الناس بلقاء ربهم لکافرون) ت آیا تامل ایتمزلرمی کندو قلبلرنده که یراتدی الله کوکلری ویری وایکیسنك اراسنده اولانی مکر طوغرو اولان تدبیرایله ومعین اولان مدت اوزره آدملردن چوق کیمسه ربلرینه اوغرامغی طا کیجیدرلر * ف یعنی هرشی ایچون ابتدا واردر وانتها واردر خواه انسان اولسون وخواه حیوان و آغج اولسون بونلرك ابتداسی وانتهاسی کورینور وکوکك هر بر طولنمسنك مدت معینه سی واردر برآی ویا بر یل ویا اون ایکی یلده برکره

ختم ایدر و ینه هرشیده بر صفت واردر وشو صفت جمله جهانده موقتدر عاقبت اشبو معین اولان وقت تمام اولدقده فنایه کیدر پس اشبو ابتدا وانتها اوبو نجق دکلدر فائده لری آخرتده ظاهر اولور (اولم یسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم کانوا اشد منهم قوة واثاروا الارض وعمروها اکثر مما عمروها وجاءتهم رسلهم بالبینات فما کان الله لیظلمهم ولکن کانوا انفسهم یظلمون) ت آیا سیر ایتمدیلرمی یرده که باقه لر نیجه اولدی اول کمسنه لرك آخری که آنلردن اول وار ایدیلر زیاده شدتلو ایدیلر آنلردن قوتده وسوردیلر یری زراعت ایچون و آبادان وشنلك ایتدیلر یرده چوق و زیاده سیله کندولرك آبادان ایتمسندن و کلدی آنلره آنلرك پیغمبرلری واضح اولان معجزاتله پس ممکن اولمدیکه الله ظلم ایده آنلره ولیکن اولدیلر کندو نفسلرینه ظلم ایدیجیلر * ف یعنی الله سبحانه پیغمبر کوندرمکسزن برکمسنه یی عذابه طوتمز (ثم کان عاقبة الذین اساؤا السوای ان کذبوا بآیات الله وکانوا بها یستهزؤن) ت صکره اولدی اول کمسنه لرك آخری که کوتولك ایتدیلر زیاده چرکین اول سببدنکه یالانه نسبت ایتدیلر اللهك آیتلرینی واولدیلر شو آیتلری مسخره ایدیجیلر * ف یعنی برقومه که بر کوتولك اوزرینه عقوبت اولدی اول کوتولك اوزره جمله سنه اشبو عقوبت ایریشور و جمله سنك فناسی برفردك فناسی کبیدر و جمله سنك سزاسی برفردك سزاسی کبیدر (الله یبدؤا الخلق ثم یعیده ثم الیه ترجعون) ت الله ابتدا خلقی ایجاد ایدر موتدنصکره اعاده ایدر صکره اللهك جانبنه کیرو دوندرلمش اولورسکز (ویوم تقوم الساعة یبلس المجرمون) ت واولکونکه قائم اولور قیامت کونی الزام اولوب نومید ومحزون اوله رق سکوت قالور کوتو ایشلیلر (ولم یکن لهم من شرکائهم شفعؤا وکانوا بشرکائهم کافرین) ت واولمز آنلر ایچون کندو شریکلرندن هیچ برشفاعت ایدیجیلر واولورلر کندو شریکلرینی طا کیجیلر * ف یعنی اول برکمسنه لر یکه الله سبحانه یه شریك صایمشلر ایدی انلری انکار ایدرلر (ویوم تقوم الساعة یومئذ یتفرقون) ت وشول کونکه قائم اولور قیامت کونی اول کون بری برندن آیریلورلر آدملر (فاما الذین آمنوا وعملوا الصالحات فهم فی روضة یحبرون) ت پس اما اول کمسنه لرکه ایمان کتوردیلر وایشلدیلر کوزل اولان ایشلری

پس بونلر باغچه‌لرده مسرور وحاللری خوش اولورلر (وَاَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا
وَلِقَاءِ الْاٰخِرَةِ فَاُولٰئِكَ فِى الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ) ت واما اول کمسنه‌لرکه کافر اولدیلر وبلانه
نسبت ایتدیلر بزم آیتلرمزی وآخرت کوننه اوغرامغی پس آنلر عذابه حاضر اولورلر (فَسُبْحَانَ
اللّٰهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ) ت پس پاکلک ایله ذکر ایدک الله سبحانه‌یی اخشامه داخل
اولدیغکز وقتده وصباحه داخل اولدیغکز وقتده (وَلَهُ الْحَمْدُ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَعَشِيًّا
وَحِينَ تُظْهِرُونَ) ت وآنکیچوندر اوکملک کوکلرده ویرده وکوندزک آخرنده وزوال وقتنه
داخل اولدیغکز وقتده *ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه بوندن مرادی شودرکه اشبو وقتلردن
هر بر وقتده الله سبحانه‌نک نقائصدن منزه اولمغی اوزره ومحامدلرله موصوف اولمغی اوزره
دلللر تازه اولورلر پس بو سببدن اشبو اوقاتلرده نمازه اوقومق ایچون امر اولنمشدرلر *ف
یعنی الله سبحانه‌نک ذات پاکنی ذکر ایدک آنک کوزللکی کوکلرده ویرده ذکر اولنور اشبودرت
وقتده الله سبحانه‌یی ذکر ایدک صباح نمازنده واخشام نمازنده اخشامده مغرب نمازی ویتسو
نمازی داخلدر وکوندزک آخرنده اولان وقتدن مرادی عصر نمازیدر وزوال وقتندن
مرادی اویله نمازیدر (يُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَىِّ وَيُحْيِى الْاَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا وَكَذٰلِكَ تُخْرَجُونَ) ت طشره چیقارر دیری‌یی اولیدن وطشره چیقارر اولویی
دیریدن ودیرلدیری اولدکدنصکره وبونک کبی طشره چیقاریلورسکز *ف یعنی طشره
چیقارر اولی‌یردن دیری جانلو کمسنه‌لری (وَمِنْ اٰيَاتِهِ اَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ اِذَا اَنْتُمْ بَشَرٌ
تَنْتَشِرُونَ) ت واللهک نشانه‌لرندندر شوکه یاراتدی سزی طپراقدن صکره ناکهان سز آدم
اولدیکز طاغلدیکز یرک یوزنده (وَمِنْ اٰيَاتِهِ اَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا اِلَيْهَا
وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ) ت اللهک نشانه‌لرندندر
شوکه یاراتدی سزکچون کندو جنسکزدن قاریلری تا قرار بوله‌سکز آنلر ایله ویصادی سزک
اراکزده دوستلق واسرکملک البته اشبو ایشده واردر نشانه‌لر اول کروه ایچونکه تأمل
ایدرلر *ف الله سبحانه آنجلک نسلنی براغجدن جاری بیورمش وحیوانک نسلنی ایکی شخصدن
وبعض حیوان وارکه جفتی معین دکل وبعضنک معیندر وانسانک اجتماعی ایچون
تزویجی مقرر بیوردیکه اشبو اجتماعده نسلدن غیری بشقه فائده واردرکه انسیت ومحبتدر
تاکه دنیا انتظام بولوب آبادان اوله وهرکسنه‌که تزویجی اختیار ایتیوب جفتی آلیوب

زنا کار اولورشو کیمسه انسان زمره‌سندن چیقوب حیواناته داخل اولور (وَمِنْ اٰيَاتِهِ خَلْقُ
السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافُ اَلْسِنَتِكُمْ وَاَلْوَانِكُمْ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِلْعَالِمِينَ) ت واللهک
نشانه‌لرندندر کوکلری یاراتمق ویری یاراتمق ودللرکزک چشت چشت اولمسی ورنککزک لون
بلون اولمسی البته اشبو ایشلرده واردر نشانه‌لر عالملر ایچون *ف انسانی بر باباوبر انادن پیدا
ایدوب عالمی آبادان بیوردی صکره هرملکک اهالینک دلنی بشقه بشقه ایتدی بر آدمی بر بشقه
مملکتده دلسزدر حیوان کبی (وَمِنْ اٰيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ اِنَّ فِى
ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ) ت واللهک نشانه‌لرندندر سزلک اویومغکز کیجه‌ده وکوندزده
وسزلک طلب ایتمککز اللهک رزقندن البته اشبو ایشده نشانه‌لر واردر اول قوم ایچونکه
ایشیدرلر *ف الله سبحانه کندو فضلیله کیجه وکوندزی ایجاد ایتدی اکرفقط کیجه
اولسیدی انسان اویویوب قالوب طاش کبی اولوردی معاش الدن کیدردی واکر فقط
کوندز اولسیدی اویومق اولمسیدی چالشمقدن عقل کیدوب سرسام اولوردی پس اویومق
ایچون کیجه‌یی خلق ایتدی معاش ایچون کوندزی (وَمِنْ اٰيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا
وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً يُحْيِى بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ) ت
واللهک نشانه‌لرندندرکه کوستررسزه یلدرمی قورقمق ایچون ورغبت ویرمکیچون
ایندیرر کوکدن صویی پس دیرلدرانکله یری اولدکدنصکره البته واردر بونده نشانه‌لر
برقوم ایچونکه فهم ایدرلر (وَمِنْ اٰيَاتِهِ اَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْاَرْضُ بِاَمْرِهِ ثُمَّ اِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ
الْاَرْضِ اِذَا اَنْتُمْ تَخْرُجُونَ) ت واللهک نشانه‌لرندندرکه طورر کوکلک ویر آنک حکمیله صکره
وقتاکه چاغرور سزی بر کره چاغرمقله یردن ناکهان سزلر طشره چیقارسکز *ف معلوم اولورکه
کوکلک طورمشدر تیرغز وآنده یلدزلر یوررلر اشبو مضمونی بر آخر آیتده بیوردیکه کوکده
یلدزلر یوزرلر (وَلَهُ مَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ) ت وآنکیچوندر اول
کمسنه‌لرکه کوکلرده ویرده واردر وهربریسی انکیچون بیورلدی قبول ایدیجیدرلر (وَهُوَ
الَّذِى يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ اَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) ت واول الله که خلقی ابتدا ایجاد ایلدی صکره بو خلقی اعاده ایدر (یعنی
اولدکدن صکره دیرلدر) اشبو ایکنجی دفعه‌ده اولان ایجاد قولایدر آنک اوزرینه
وآنکیچوندر یوجه اولان صفت کوکلرده ویرده والله غالبدر حکمت ایله متصفدر *ف یعنی

كوكده اولان كسنه لر عزلر وايچمزلر وحاجت انسانی آنلرده بولنمز الله سبحانه یه عبادت
ایتمكدن غیری برشیئی یاعزلر ویرده اولنلرشومذكور اولان شیلرك جمله سنه بوانمشلر لكن الله
سبحانه نك صفتی نه بوكا بكرزنه او كا والله سبحانه پاك ذاتدر (ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِنْ أَنْفُسِكُمْ
هَلْ لَكُمْ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ شُرَكَاءَ فِي مَا رَزَقْنَاكُمْ فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ
أَنْفُسَكُمْ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ) ت بیان ایتدی سزكچون بر مثلی سزك
احوالكزدن آیا وارمیدر مالك اولدیغكز كوله لردن هیچ برشریك سزه ویردیكمز مالده
تا كه سزلر وآنلر اول مالده برابر اولوب قورقرسكز شو كوله لردن قورقدیغكز كبی سائر
شریكلر كزدن بونك كبی بیان ایدرز نشانه لری اول قوم ایچونكه فهم ایدرلر (مثلك حاصلی
اولدركه كوله ایله آغاسی برابر اولمز پس الله سبحانه نك مملوكی كندوسنه شریك قوشمق
نیجه ممكن اولور)*ف یعنی سزلر كوله لر كزك وخلایقلر كزك یلانجی ومجازی آغاسی سكز
سز لرده آنلرده الله سبحانه نك رزقنی یرسكز بویله ایكن آنلر سزكا شریك وبرابر اوله
بیلمولرلر نیجه كه قرنداشلریكز كندیكزه شریك وبرابر اولدیقلری كبی پس الله سبحانه كه حقیقی
مالك وطوغروصاحبدر پس قوللرینی كندوسنه شریك قلمغه نصل جسارت ایدیورسكز
(بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ) ت بلكه
تابع اولدی اول كسنه لر كه ظلم ایتدیلر كندو نفسلرینك آرزوسنه بیلمزسزین پس كیم یول
كوسترر اول كسنه یه كه آزغین قیلدی الله انی ویوقدر آنلر ایچون هیچ بریاردم ایدیجی (فَأَقِمْ
وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) ت پس طوغرو قیل یوزیكی عبادت ایچون حقه مائل اولهرق
اتباع ایت اللهك دیننه كه یاراتدی آدملری اول فطرت اوزرینه تبدیل ایتمك اولمز اللهك
دینی شودر طوغرو اولان دین ولیكن آدملرك چوغی بیلمزلر *ف یعنی الله سبحانه جمله
خلقك حاكمی وحقیقی مالكیدر وهیچ كسنه آنكله برابر دكلدر هیچ بر كسنه نك او كا حكمی
كچمز اشبو امرلری هر كسنه بیلور لیكن بونك موجبنجه عمل ایتمك لازمدر و بونك كبی
بر كسنه یه ایذا ایتمك ومالنه خیانت ایتمك وعرضنه طوقنمق هر بر كسنه نك یاننده مذموم مدر
وحرامدر الله سبحانه یی ذكر ایتمك وغربا وعاجزلره رحم وتلطیف ایدوب حقوقلرن تمام
وكمال اوزره ویرمك والدائمی وجنك وجدال ایتمك هر كسنه نك یاننده كوزل شیدر
اشبو امورلر اوزرینه عمل ایتمك طوغرو اولان دیندر وشو امرلری پیغمبرلرك لسانیله
الله سبحانه بنده لرینه بیان بیوردی وآنلره بیلدیردی بونلری تبدیل وتغییر ایتمكه جواز یوقدر

(منیبین

(مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ) ت عبادت ایدیكز رجوع
ایدوب آنك جانبنه وصاقنك آندن وقایم قیلكز نمازی واولمیكز شریك قوشنلردن *ف یعنی
الله سبحانه جانبنه رجوع ایدوب اصل دینی طوتكز اكر دنیانك اصلاحی ایچون دینی
طوتسكز البته دینكز طوغرو اولمز (مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا
لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ) ت واولمیكز اول كسنه لردن كه طاغنق ایتدیلر كندو دینلرینی واولدیلر
كروه كروه هر بر كروه كندو یاننده اولان شیئی اوزرینه شاد اولیجیدرلر (وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ
ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا أَذَاقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ) ت
وچقان ایرسه آدملره قتیلق چاغررلر ربلرینی رجوع ایدوب آنك جانبنه صكره وقتاكه
طاتدرسه آنلره كندو جانبندن راحتلكی ناكهان بر طائفه آنلردن كندو ربلرینه شریك
قوشرلر *ف یعنی هر انسانك جبلتی اوایشلری بیلدیكی كبی الله سبحانه جانبنه رجوع
ایتمكی دخی بیلور ایكن خوف وقتنده اشبو معنا ظهور ایدر ورفاهیت وقتنده آنی ترك
ایدوب شكر سزلك ایدرلر وشریك قوشرلر (لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ
تَعْلَمُونَ) ت آنلرك حاللرینك آخری شودر كه شكر سزلك ایدرلر اول شیئه كه عطا ایتدك آنلره
پس منفعتلنك یقینده حالكزك حقیقتنی بیلورسكز (أَمْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا
كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ) ت آیا ایندردكمی آنلر اوزرینه بردلیلی كه شو دلیل بیان ایدر آنلر
ایچون شریك قوشدقلری شیئی (وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ
بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ) ت وچقان طاتدرسق آدملره بر رحمت (یعنی صحت
ووسعت وراحت ویرسك آنلره) سوینورلر انكله واكر ایرشسه آنلره قتیلق مقدم
ایشلدكلری كناه سببیله ناكهان آنلر امیدسز اولورلر (أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ
وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) ت آیا كورمدیلرمی كه الله كنكش قیلور رزقی
اول كسنه ایچونكه دیلر وطار قیلور اول كسنه ایچونكه دیلر البته اشبو ایشده نشانه لر
واردر اول قوم ایچونكه ایمان كتورورلر *ف یعنی هر كسنه یه كه دیلر رزقنی طار قیلور واولجی
ایله ویرر وهر كسنه یی كه دیلر رزقنی كنكش ایلر (فَآتِ ذَا الْقُرْبَى حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ
السَّبِيلِ ذَلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) ت پس ویر قرابت

صاحبنه وفقيرلره ومسافرلره كندو حقلريني اشبو حقي ويرمك زياده كوزلدر اول كمسنه لر

ايچونكه ديلرلر اللهك يوزيني واشبو جماعت مطلوبلرينه ايريشيجيلردر (وما آتيتم من ربا ليربو

في اموال الناس فلا يربو عند الله وما آتيتم من زكاة تريدون وجه الله فاولئك هم

المضعفون) ت واول شيكه ويرديكز فائده دن حتى زياده اوله ديو آدملرك مالنده پس اول

ارتمز اللهك ياننده (يعني معامله ده ربا كارلره مالاري زياده اولسون ديو ويرديككز شي

عند الله زياده صايلمز بلكه اول شي نه ماللريني زياده ايدر ونه ماللرنده بركت براقور) واول

برشيكه ويرمش اولديكز صدقه لردن طلب ايدلك آنكله اللهك رضاسني پس اشبو جماعت

آنلرك مكافاتي ايكي قات اولجيلردر * ف شاه ولي الله رحمه الله ديركه شو مالكه آني زياده ويرمك

شرطيله ويررلر آنك آدي ربا قونلدي (الله الذي خلقكم ثم رزقكم ثم يميتكم ثم يحييكم هل

من شركائكم من يفعل من ذلكم من شيء سبحانه وتعالى عما يشركون) ت الله اولدركه

ياراتدي سزي صكره رزق ويردي سزه صكره اولدررسزي صكره ديرلدرر سزي آيا سزك

شريكلر كزدن بركمسنه وارميدركه ايشليه اشبو ايشلردن برشيئي پاكدر الله ايچوندر و زياده

يوجه در اولشيدنكه شريك قوشرسكز (ظهر الفساد في البر والبحر بما كسبت ايدي

الناس ليذيقهم بعض الذي عملوا لعلهم يرجعون) ت آشكار اولدي كوتو ايشلر يبانلرده وه دكزده

اول شي سببيله كه ايشلدي آدملرك اللري تا طاتديره آنلره اول برشيئك بعضسني كه ايشلديلر

اوله كه آنلر كيرو قائده لر (يعني قحط وغرق اولمق وسائر بلالر بني آدمك عمللرينك جزاسيدر)

* ف يعني كفر وظلم پايلدي يرده وكناه وشايع بولدي يغما وتاراج وآنك وبالي وقع اولمق

لازمدر ويوك اولان عذابي آخرتده اولسه دا اشبو دنياده براز عقوبتي اوله جقدر

عبرت ايچون تا اوله كه آنلر قورقوب طوغرو يولي اختيار ايدلر (قل سيروا في الارض

فانظروا كيف كان عاقبة الذين من قبل كان اكثرهم مشركين) ت ديكل سير ايدك يرده

پس صكره باقك نيجه اولدي اول كمسنه لرك آخريكه اول كجديلر آنلرك چوغي شريك

قوشيجيلر ايدي (فاقم وجهك للدين القيم من قبل ان يأتي يوم لا مرد له من الله يومئذ يصدعون)

ت پس طوغرو قيلغل يوزيككي درست اولان دينه كلمزدن اول اولكونكه

كيرو دونمك يوقدر آنكيچون الله جانبندن شو كونده بولك بولك اولورلر * ف يعني دينك

غلبه سي اولور وعذاب چكنلر آيرو اوله جقدر ونجات بولنلر كه الله سبحانه نك مقبوللريدر

ايرو جه اولورلر (من كفر فعليه كفره ومن عمل صالحا فلانفسهم يمهدون) ت اول كمسنه كه

كافر اولدي آنك اوزرينه در آنك كفرينك ضرري وهر كمسنه ايشلسه كوزل اولان

ايشي پس اشبو بولك كندولر ايچون آرامكاه دوزرلر (ليجزي الذين آمنوا وعملوا

الصالحات من فضله انه لا يحب الكافرين) ت تا مزد ويره الله اول كمسنه لره كه ايمان

كتورديلر وايشلديلر ايو اولان ايشلري اللهك فضلندن البته الله سومز كافرلري (ومن آياته

ان يرسل الرياح مبشرات وليذيقكم من رحمته ولتجري الفلك بامره ولتبتغوا من فضله

ولعلكم تشكرون) ت واللهك نشانه لرندن شودركه كوندرر روزكارلري سوينديريجي

اوله رق وتا طاتديره سزه كندو رحمتندن (يعني يغموري) وشو اجلدنكه يوريه لر قايقلر

اللهك حكميله وشو اجلدنكه رزق طلب ايده سكز آنك فضلندن وشو اجلدنكه سز شكر

ايده سكز * ف يعني روزكارده برقاچ فائده واردر يغمور ايله تبشير كبي وقايغي يورتمك كبي

(ولقد ارسلنا من قبلك رسلا الى قومهم فجاؤهم بالبينات فانتقمنا من الذين اجرموا وكان

حقا علينا نصر المؤمنين) ت كوندردك سندن اول برقاچ پيغمبرلري كندو قوملري جانبنه

پس كتورديلر كندو قوملرينك جانبنه واضح اولان نشانه لري پس انتقام چكدك اول

كمسنه لردنكه بويرقدن چيقديلر واولدي مسلمانلره يادم ايتمك لازم بزم اوزرمزه (الله الذي

يرسل الرياح فتثير سحابا فيبسطه في السماء كيف يشاء ويجعله كسفا فترى الودق يخرج

من خلاله فاذا اصاب به من يشاء من عباده اذا هم يستبشرون) ت الله كوندرر روزكارلري

پس قالدرر روزكارلر بولودي پس ييارالله آني كوكده نيجه كه ديلر وقيلر الله بولودي

پاره پاره پس كوررسن كه يغمورك طامله لري چيقار شو بولوتك اراسندن پس چان ايرشديرسه

يغموري اول كمسنه يه كه ديلر كندو قوللرندن ناكهان آنلر سوينشورلر يغمورك

ياغمسيله * ف بولودي ييارديلديكي كبي يعني اول برطرفه كوندرر صكره بر آخر جانبه

بو نجلين ديني هم ييارور آچار * ف بوراده روزكارك ذكري شو وجهه اوزره دركه نيجه كه

روزكار يغمورك خبرني بيلدرر آنك كبي حق اولان دينك يايلمقلك نشانه لري واضح اوله رق

كلورلر (وان كانوا من قبل ان ينزل عليهم من قبله لمبلسين) ت واكرچه يغمور ياغمزدن

اول آنلر اوزرينه بولوتك ظهورندن اول اميدسز ايديلر (فانظر الى آثار رحمت الله كيف يحيي

الارض بعد موتها ان ذلك لمحيي الموتى وهو على كل شيء قدير) ت پس باق اللهك

يغمورايله اشركبى اثرلرى جانبنه نيجه ديرلدريرى اولدكدنصكره البته الله اوليلرى ديرلديجيدرو هر برشى او زرينه قادردر (وَلَئِنْ اَرْسَلْنَا رِيحاً فَرَاَوْهُ مُصْفَرّاً لَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ) ت واكر كوندرسك روزكارى پس كوررلرا كينى صرارمش البته اولورلر اول صرارد قدنصكره شكرسز * ف يعنى آنلرك شكرى وشكرسزلكى كندو غرضلريلهدر الله ايچون دكل بوراده اشبونك اوزرينه بيورديكه قول مراديته نائل اولوب قورقوسزاولميه الله سبحانه نك قدرتلرى لون بلوندر (فَاِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتٰى وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ اِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ) ت پس البته سن ايشتديره بيلمزسن اولمشلره و ينه ايشتدره بيلمزسن صاغرلره اوقومق آوازينى وقتاكه يوز چويررلر ارقه ويررلر (وَمَا اَنْتَ بِهَادِ الْعُمْىِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ اِنْ تُسْمِعُ اِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِاٰيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ) ت ودكلسن سن كورلره يول كوستريجى كندو ازغينلقلرندن ايشتديره بيلمزسن مكر اول كمسنه يه كه ايمان كتورر بزم نشانه لرمزه پس اشبو كروه انقياد ايديجيدرلر (اَللّٰهُ الَّذِى خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفاً وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ) ت الله ير اتدى سزى ضعفدن صكره ويردى سزه ضعيفلكدنصكره قوتلك صكره ويردى سزه قوتلكدنصكره ضعيفلكى وتويلرى آغارمغى يرادر هرشيئى كه ديلر والله بيليجيدر قادردر (وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ كَذٰلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ) ت واول كونده كه قايم اولور قيامت يمين ايدر كناه ايشليلر كه ا كلمديلر دنياده بر ساعتدن غيرى بونك كبى يولدن دوندرلمشدرلر (يعنى دنياده كذب ايتدكارى كبى اخرتده دخى طوغرو يولدن دونرلر) ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه وقتاكه ابدى اولان عقوبتى كورديلر دنيايى بر ساعت كبى خيال ايتديلر شونك خلافى اوزره كه دنياده بولندقلرى وقتنده دنيايى خلود مثابه سنده خيال ايدرلر ايدى * ف يعنى قبرلرنده اولدقلرى مدتى آنلره آز كوريتور اشبو كبى غلط اولانشيلره دنياده اينانديلر (وَقَالَ الَّذِينَ اُوتُوا الْعِلْمَ وَالْاِيمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِى كِتَابِ اللّٰهِ اِلٰى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهٰذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلٰكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ) ت وديرلر اول كمسنه لركه ويرلدى آنلره علم واينانمق (مشركلرك يمين وتكذيبلرن كورنجه دنياده) اكلنديكز اللهك كتابى ذكر ايتديكى اوزره قيامت كوننه دكين پس شودر قيامت كونى وليكن سزلر بيلمزديكز (فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ

يُسْتَعْتَبُونَ)

يُسْتَعْتَبُونَ) ت پس شو كونده فائده ويرمز اول كمسنه لره كه ظلم ايتديلر آنلرك عذرديلكارى ونه آنلردن توبه طلب اولور (وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِى هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِاٰيَةٍ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا مُبْطِلُونَ) ت بيان ايتدك آدملره اشبو قرآنده هر بر مثلدن اكر كتوره سن بر نشانه يى ديرلر اول كمسنه لركه كافر اولديلر دكلسكز سزلر مكر بيهوده دانشيجيلر (كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ) ت اشبو كبى مهرلر الله اول كمسنه لرك قلبلرى اوزرينه كه بيلمزلر (فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ) ت پس صبر ايت البته اللهك وعده سى طوغريدر ويوكالكه نسبت ايتمسون سنى اول كمسنه لركه يقين كتورمزلر

(سورة لقمان مكية وهى أربع وثلاثون آية)

(لقمان سوره سى مكه ده نازل اولمش واشبو سوره اوتوز درت آيتدر)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم

(الم) ت الله بيلوراندن مرادى (تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ) ت اشبو آيتلر حكمتلى اولان قرآنك آيتلريدر (هُدًى وَرَحْمَةً لِلْمُحْسِنِينَ) ت هدايت ورحمت اولدى ايو ايشليلر ايچون (اَلَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ) ت اول كمسنه لر كه قائم قيلرلر نمازى و ويررلر زكاتى و آخرت كوننه يقين ايديجيدرلر (اُولٰئِكَ عَلٰى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَاُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) ت واشبو كروه هدايت اوزرينه درلر كندو ربلرندن واشبو جماعت آنلردر نجات بولنلر (وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِى لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُواً اُولٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ) ت وآدملردن بعض كمسنه وار دركه آلور بر سوزيكه اويونجق اولور (يعنى رستمك واسفنديارك قصه لرى كبى) تا آزغين قيله آدملرى اللهك يولندن بيلمزسزين ومسخره طوته اللهك يولنى اشبو جماعت آنلرايچوندر ذليل ايديجى عذاب * ف بر كافر وار ايدى اكر بر كمسنه يى كورسه ايديكه كوكلى يومشق اولوب اسلامه ميلى وار آنى كندو اوينه كتوروب آكا شراب ايچوروب رقصه واوينمه مشغول ايدوب مجلسك تأثيريله اسلامه ميلى زائل اولور ايدى اشبو كيمسه نك حقنده حق سبحانه بيوردى

ومن الناس الآية (واذا تتلى عليه آياتنا ولى مستكبرا كأن لم يسمعها كأن في اذنيه وقرا
فبشره بعذاب اليم) ت وچونكه اوقونسه اول كمسنه اوزرينه بزم آيتلرمز يوز چويرر
بيوكلك طلب ايدرك ديرسنكه ايشتمزشو آيتلرى ديرسن آنك ايكى قولاغنده صاغرلق
واردر يعنى خبر وير آكا دردويريجى اولان عذابله (ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات
لهم جنات النعيم) ت اول كمسنه لركه ايمان كتورديلر وايشلديلر كوزل اولان ايشلرى
انلر ايچوندر نعمت باغچه لرى (خالدين فيها وعد الله حقا وهو العزيز الحكيم) ت ابدى
اولورلر آنده وعده ويردى الله طوغرو اولان وعده ايله والله غالبدر حكمتلو متصفدر
(خلق السموات بغير عمد ترونها والقى في الارض رواسي ان تميد بكم وبث فيها من كل
دابة وانزلنا من السماء ماء فانبتنا فيها من كل زوج كريم) ت يراتدى كوكلرى ويرى
ديركسز آنى كوررسكز وآتدى يراوزرينه طاغلرى آندن احترازا يتمكيچون كه تپرده
سزى وطاغتدى يريوزينه هر برحيواندن وايندردك كوكدن صوبى پس بتوردك
شويرده هر برمنفعتلو نباتاتدن (هذا خلق الله فأرونى ماذا خلق الذين من دونه بل
الظالمون في ضلال مبين) ت شودر اللهك يراتمسى پس كوسترك بكا نه شى يراتدى اول
كمسنه لركه اللهك غيريدر بلكه ظالملر آشكاره آزغينلقده در (ولقد آتينا لقمان
الحكمة ان اشكر لله ومن يشكر فانما يشكر لنفسه ومن كفر فان الله غنى حميد) ت
وويردك برلقمانه حكمت ديدك كه شكرايت الله سبحانه يه وهركيم شكرايدرسه پس همان
شكرايدر كندو نفسنك نفعيچون وهركمسنه شكرسزلك ايتسه پس البته الله
احتياجسزدر محموددر * ف حضرت لقمان حبشى قول ايدى حضرت داود عليه السلامك
زماننده ايدى الله سبحانه آكا حكمت ويردى يعنى عقل بولنده لقمان شويله امرلر آچيلدى
وظاهرايتديكه پيغمبرلرك حكملرينه موافق ايدى (واذ قال لقمان لابنه وهو يعظه
يا بنى لا تشرك بالله ان الشرك لظلم عظيم) ت وذكر ايت اول وقتيكه ديدى لقمان كندو
اوغلنه نصيحت ويررك آكا اى بنم اوغلجغم شريك قوشمه الله تعالى يه البته شريك
قوشمق بيوك ظلمدر (ووصينا الانسان بوالديه حملته امه وهنا على وهن وفصاله في عامين
ان اشكر لي ولوالديك الى المصير) ت وحكم ايتدك آدمه كه احسان ايده لركندو

بابا
٤٥

باباو انالرينه كه قارننده كتوردى آنى كندو اناسى ضعيفلك ضعيفلك اوزرينه اولان حالده
(يعنى هروقتده ضعيفلكى زياده اولورق) وآنى سوتدن كسمسى ايكى يلده اولور
(انسانه وصيتمز شو مضمونله در) كه شكر ايت بكا وبابا كه وانا كه بنم جانبمه در قايدمقلق
* ف الله سبحانه اشبو كلامى لقمانك كلامى اثناسنده ارشاد بيوردى زيرا كه لقمان
كندو اوغلنه باباسنك واناسنك حقنى تعليم ايتمدى چونكه اشبو نصيحتده كندو نفسنك
غرضى بيانو رايدى الله سبحانه يى شركدن اجتناب ايتمك نصيحتندن صكره و بشقه
نصيحتلردن اول بابا وانانك حقلرينى ادا ايتمكى ارشاد بيوردى كه الله سبحانه نك حقندن
صكره بابانك وانانك حقنى ادا ايدك پس لقمان اوغلنه الله سبحانه نك حقنى تعليم ايتدى الله
سبحانه ايسه بابانك وانانك حقلرينى تعليم ايتدى ورسولك ومرشدك حقلرى الله سبحانه نك
حقى جمله سندندر زيرا كه آنلر الله سبحانه نك نائبلريدر (وان جاهداك على ان تشرك بي
ما ليس لك به علم فلا تطعهما وصاحبهما في الدنيا معروفا واتبع سبيل من اناب الي ثم الي
مرجعكم فانبئكم بما كنتم تعملون) ت واكرچالشه لرسنكله شونك اوزره كه شريك
قوشه سن بكا اول برشيئى كه يوقدر سنكيچون آنك حقيقتنه بيلكلك پس اطاعت ايتمه آنلره
وصحبت ايت آنلر ايله دنيا معيشتنده كوزل وجه اوزره وتابع اول اول كمسنه نك
يولنه كه رجوع ايدر بنم جانبمه صكره بنم جانبمه درسزلك قايده جغكز پس خبر ويررز سزه
ايلشديككز شيلرى * ف يعنى اولشيكه آنك شريك اولمسى معلوم دكلدر آنى شريك
صانعه يعنى شبهه ايله ده شريك قيلمه تا يقينه نه يرقالور شريك اولمغه لايق اولمسه يقين اولدقده
نصل شريك ايدرسن (يا بنى انها ان تك مثقال حبة من خردل فتكن في صخرة او في السموات
او في الارض يأت بها الله ان الله لطيف خبير) ت ديدى لقمان اى بنم اوغلجغم خطيئه
اكراوله بردانه مقدارى قدر پس اوله شو خطيئه طاش ايچنده ياخود كوكلرده ياخود
يرده (يعنى اول خطيئه يى ولو برقيا ايچنده كيزلنوب ايشلرسكده) هرحالده حاضر قيلر آنى الله
البته الله اينجه شيلرى كوريجيدر بيليجيدر (يا بنى اقم الصلوة وأمر بالمعروف وانه عن
المنكر واصبر على ما اصابك ان ذلك من عزم الامور) ت اى بنم اوغلجغم قائم قيل نمازى
وبيورلدى وير كوزل ايشلر ايله ومنع ايت كوتو اولان ايشلردن وصبر ايت اول نسنه
اوزرينه كه ايريشور سكا البته شو مقدمه مقصود اولان ايشلردندر * ف نماز ايله زكاتى
امر ايتمدى زيرا كه اشبو مثللو آدمك الندهمال قالمز (ولا تصعر خدك للناس ولا تمش في
الارض مرحا ان الله لا يحب كل مختال فخور) ت چويرمه يوزيكى آدملرك طرفندن

(یعنی بو کالك صایه کندو نفسکچون) ویوریه یرده صالنه رق الله سومز هر بر نازانجی
کندوینی بکنجی کسه * ف یوزیکی چویرمه یعنی بو کالکله وتکبرایله باقمه (واقصد فی
مشیك واغضض من صوتك ان انکر الاصوات لصوت الحمیر) ت سرعتله آغرلق اراسی
اختیار ایت کندو یوریمککده (یعنی اعتدال ایت یوریمککده) وآلچق قالغل کندو
صوتیکی والبته آوازلرك کوتوسی اشکارلك اوازیدر (الم تروا ان الله سخر لکم ما فی
السموات وما فی الارض واسبغ علیکم نعمه ظاهرة وباطنة ومن الناس من یجادل فی الله
بغیر علم ولا هدی ولا کتاب منیر) ت ایا کورمدیکزمیکه الله بوایش قیلدی سزکچون اول
شیئی که کوکلرده واردر واول شیئی که یرده وادر وتمام بول ایتدی اوزرکزه کندونك
ظاهر اولان نعمتلرینی وکیزلو اولان نعمتلرینی وآدملردن بعض کسنه واردر که جدال
ایدر اللهك حقنده بیلمزسزین وهدایتسزین وواضح اولان کتاب اولمقسزین (واذا قیل
لهم اتبعوا ما انزل الله قالوا بل نتبع ما وجدنا علیه آباءنا اولو کان الشیطان یدعوهم الی
عذاب السعیر) ت وچقان دینلسه آنلره که تابع اولکز اول شیئه که ایندردی الله دیرلر
بلکه تابع اولورز اول برشیئه که بولدق آنك اوزرینه بابالرمزی ایا تابع اولورلرمی
اگر شیطان چاغرسه ده آنلری جهنمك عذابی جانبنه (ومن یسلم وجهه الی الله وهو محسن
فقد استمسك بالعروة الوثقی والی الله عاقبة الامور) ت وهر کسنه یونلیجی بصه دی کندو
یوزینی الله جانبنه وحال بوکه اول کیمسه کوزل ایشلیدر پس البته یاپشدی عروة الوثقایه
(یعنی قران کریمی طوتوب عمل ایتمشدر) والله جانبنه در ایشلرك قائده جغی (ومن کفر
فلا یحزنك کفره الینا مرجعهم فننبئهم بما عملوا ان الله علیم بذات الصدور) ت
وهر کسنه که کافر اوله پس غمناك ایتمسین سنی آنك کفری بزم جانبمزدر آنلرك قائده جغی پس
خبردار ایدرز آنلری اول برشیئه که ایشلدیلر البته الله بیلیجیدر اول برخصلتلریکه سینه لرده
واردر (نمتعهم قلیلا ثم نضطرهم الی عذاب غلیظ) ت فایدلوبصارز آنلری آز بیچق زمانده
صکره چاره سز ایلکله سوررز آنلری قتی اولان عذاب جانبنه (ولئن سألتهم من خلق
السموات والارض لیقولن الله قل الحمد لله بل اکثرهم لا یعلمون) ت واگر سؤال ایتسك

آنلره که کیم یاراتدی کوکلری ویری البته دیرلر الله یاراتدی اللهه حمد ایله که اعتقادلری
باطل اولدیغنی کندولر اعتراف ایتدیلر) بلکه آنلرك چوغی بیلمزلر (لله ما فی السموات
والارض ان الله هو الغنی الحمید) ت الله ایچوندر اول شیئکه کوکلرده واردر ویرده واردر
الله احتیاجسزدر وحمده مستحقدر (ولو ان ما فی الارض من شجرة اقلام والبحر یمده من
بعده سبعة ابحر ما نفدت کلمات الله ان الله عزیز حکیم) ت واگر یرده اولان اغاجلردن قلم
اولسه ودکز مرکب اولوب واشبو دکزه بشقه یدی دکز دها مدد ایتسه (یعنی اوزرینه
کاوب زیاده اولسه) نهایته ایرشمز اللهك سوزلری (یعنی اللهك معلوماتی) البته الله غالبدر
حکمت صاحبیدر (ما خلقکم ولا بعثکم الا کنفس واحدة ان الله سمیع بصیر) ت
دکلدر سزلری یاراتمق وسزلری قبردن قالدرمق مگر برشخص واحدی یاراتمق وبعث ایتمك
کبیدر البته الله ایشدیجیدر کوریجیدر (الم تر ان الله یولج اللیل فی النهار ویولج النهار
فی اللیل وسخر الشمس والقمر کل یجری الی اجل مسمی وان الله بما تعملون خبیر) ت
ایا کورمدکمی که الله کتورر کیجه نی کوندزك یرینه وکتورر کوندزی کیجه نك یرینه
ورام قلدی کونشی وآیی هر بریسی یورر مدت معینه سنه دکین وآیا کورمدکمی که الله
اول شیکه ایشلرسکز بیلیجیدر * ف وعدهٔ معینه یه دکین یعنی یا قیامت کوننه دکین
ویا هر بریسنك دورەسنه دکینه در (ذلك بان الله هو الحق وان ما یدعون من دونه الباطل
وان الله هو العلی الکبیر) ت اشبو ایشلر شو سببدندر که الله ثابتدر وشو سببدندر که
اول شیکه عبادت ایدرسکز آنلره اللهدن غیری اصلسزدر وشو سببدندر که الله یوجه درجه لی
قدری بیوکدر (الم تر ان الفلك تجری فی البحر بنعمة الله لیریکم من آیاته ان فی ذلك
لآیات لکل صبار شکور) ت ایا کورمدکمی که قایق یوررد کزده اللهك فضلیله
تا کوسترمسیزه نشانه لرینك بعضسنی البته قایق یوریمسنده واردر نشانه لر هر بر زیاده صبر
ایدیجی زیاده شکر ایدیجی ایچون (واذا غشیهم موج کالظلل دعوا الله مخلصین له الدین
فلما نجاهم الی البر فمنهم مقتصد وما یجحد بآیاتنا الا کل ختار کفور) ت وچقان قابلسه
آنلری چادرلر کبی طالغه دعا ایدرلر الله تعالی یه خالص قیله رق انك ایچون عبادتلری پس
وقتا که نجات ویرسه آنلره قره جانبنه آنلرك مؤمن اولنلری طریق عدل وتوحیدده اوزره

اولورلروطا كمز بزم آيتلرمزى مكرهر برشكرسزاولان عهدى بوزيجى * ف خوف وبلاوقتنده الله سبحانه يى ذكرايدرلروقتا كه خوف زائل اولسه اولكى حالى اوزره هيچ بركمسنه ثابت قالمزمكر اول كيمسه لركه دائما الله تعالى يى كوكلدن چيقارمز واشبو مثللولر بلك ازدر بونسه اكثرلرى خوف زائل اولدقده اللهك قدرتينه منكر اولورلرو بلالر زائل اولديغى وايشلر طوغرو اولديغى كنددو تدبيرلرينه ويا بعض روحانيه لرك ياردم ايتلرينه حواله ايدرلر (يا ايها الناس اتقوا ربكم واخشوا يوما لا يجزى والد عن ولده ولا مولود هو جاز عن والده شيأ ان وعد الله حق فلا تغرنكم الحيوة الدنيا ولا يغرنكم بالله الغرور) ت اى آدملر صاقنك ربكزدن اولكوندنكه ايشه يرامز هيچ بر بابا كنددو اوغلندن هيچ برشيئه وينه ايشه يرامز هيچ براوغل كنددو باباسندن هيچ برشيئه البته اللهك وعده سى طوغريدر پس الداتمسون سزى دنيادير لكى والداتمسون سزلرى اللهك حقنده الداديجى اولان شيطان * ف يعنى شيطان الله سبحانه غفور رحيم ديو سزلرى الداتمسون ودنيا ديرلكى سزى الداتمسونكه بركمسنه دنياده كوزل ديرلكى وعزيز اولورسه آخرتده دخى بولور ديور (ان الله عنده علم الساعة وينزل الغيث ويعلم ما فى الارحام وما تدرى نفس ماذا تكسب غدا وما تدرى نفس باى ارض تموت ان الله عليم خبير) ت البته الله تعالى نك يانندهدر قيامتك علمى وآشاغى كوندرر يغمورى وبيلوركه قاريلرك قارننده اولان شيئى وبيلمز هيچ برشخص نه ايش ايشلرطا كلهده و بيلمز هيچ برشخص قنقى يرده اولور البته الله بيليجيدر خبرداردر

(سورة السجدة مكية وهى ثلاثون آية)

(سجده سوره سى مكه ده نازل اولمش اشبو سوره اوتوز آيتدر)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم)

(الم) ت الله بيلور آندن مرادى (تنزيل الكتاب لا ريب فيه من رب العالمين) ت قرآنى آشاغى كتورمك اصلا شبهه يوقدر آنده عالملرك ربى جانبندندر (ام يقولون افتراه بل هو الحق من ربك لتنذر قوما ما اتاهم من نذير من قبلك لعلهم يهتدون) ت آيا ديرلرميكه (محمد) آنى افترا ايتدى بلكه قرآن طوغريدر سنك ربك جانبندنكه قورقودهسن بركروهى كه كلمدى آنلره هيچ برقورقوديجى سندن اول اولهكه آنلر يول بولهلر (الله الذى خلق

السموات والارض وما بينهما فى ستة ايام ثم استوى على العرش ما لكم من دونه من ولى ولا شفيع افلا تتذكرون) ت الله يراتدى كوكلرى ويرى وايكيسنك اراسنده اولان شيلرى آلتى كونده صكره مستولى اولدى عرش اوزرينه يوقدر سزكيچون اللهدن غيرى هيچ بردوست وهيچ برشفاعت ايديجى آيا نصيحت قبول ايتمزميسكز (يدبر الامر من السماء الى الارض ثم يعرج اليه فى يوم كان مقداره الف سنة مما تعدون) ت تدبير ايدوب امرينى كوكدن يره (ملك واسطه سيله ايندير روا ول ملك) صكره عروج ايدر اللهك يانته بركونده كه شوكونك مقدارى بيك يلدر شو حسابدنكه صايارسكز * ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه اكر آدملر شو تدبيرلك نزولنى وينه عروجنى تصور ايتسه لر بيك يلدن آزده تصور اولنمز وشو امرلك كليسى الله سبحانه نك يانندهده بركونده تمام اولور غرض شودركه آنلرك وهمى آنك قدرتنه ايريشه مز * ف بيولك اولان امورلر وعظيم اولان ايشلر عرشده معين قلنوب حكمى اشاغى كاور يرده اولان وكوكلرده اولان سببلرى جمع ومهيا اولنور مدت معينه سنده حصوله كاوب اجرا اولنور تكميل اولدقدن صكره برمدتهدكين جارى اولوب الله سبحانه جانبنه قالديلوروينه بشقه حكملر نزول ايدرنيجه كه اولوالعزم اولان پيغمبرلك اثرى كه بر قاچ قرنلره قالور ويا برعظيم اولان قومك ايچنده برسردارلغى چوق زمان قالوب وكچوب يعنى بيك سنه يه قدر دوام ايدرسه ده اشبو بيك يل مدتى الله سبحانه نك يانندهبر كون مقداريدر (ذلك عالم الغيب والشهادة العزيز الرحيم الذى احسن كل شئ خلقه وبدأ خلق الانسان من طين) ت بو تدبيراول الله تعالى نكدركه كيزلوينى وآشكاره يى بيليجى غالبدر اسركيجيدركه ديمهدى كوزل اولان وجهه اوزرينه هربر يراتديغى شيئى وبدأ ايلدى انسانى يراتمغى بالچقدن (ثم جعل نسله من سلالة من ماء مهين) ت صكره قيلدى شو انسانك نسلنى ذليل اولان صويك خلاصه سندن (ثم سواه ونفخ فيه من روحه وجعل لكم السمع والابصار والافئدة قليلا ما تشكرون) ت صكره درست ايتدى اندامنى واوفوردى آنده كنددو روحندن وقيلدى سزكيچون قولاغى وكوزلرى وقلبلرى ازيچق شكرايدرسكز * ف هرمخلوق الله سبحانه نك ملكيدر والله سبحانه بركمسنه يه عزت ويرسه وتكريم ايتسه آنى كنددويه اضافه قيلرنيجه كه عبادى بيوردى پس انسانك جانى غيب عالمندن كلمشدر صودن وبالچقدن يصانمش دكلدر اشبو روحى كنددويه اضافه قيلوب من روحه بيوردى اشبو رادن وهم كلسونكه مادامكه روح الله سبحانه نك روحى اولدى ثابت اولوركه الله تعالى جسم اوله اويله دكل زيرا كه

اگر الله جان اولسه جسمی دخی اولور اگر بدنی دخی اولسه ترکیب اولور پس بو تقدیرجه ذات
باق قالماز ولکن بو اضافه یعنی اللهك روحی دیمك تکریم ایچوندر (وقالوا أإذا ضللنا
في الأرض أإنا لفي خلق جديد بل هم بلقاء ربهم كافرون) ت دیدیلر آیا بز چون غائب
اولسق یرده آیا بزلر برادلقده یکی اولورمیوز بلکه آنلر ربلرینه اوغرامغی طانمازلر
(قل يتوفاكم ملك الموت الذي وكل بكم ثم إلى ربكم ترجعون) ت دیگل قبض ایدر سزلك
روحکزی سزه موکل اولان ملك الموت صکره ربکز جانبنه دوندریلمش اولورسکز * ف
یعنی کندوکزی جسم صیارسکز که طپراقله برابر اولور اویله دگل بلکه سز روحسکز که
آنی فرشته کتورر پس فانی اوله جق دگلسکز (ولو ترى إذ المجرمون ناكسوا رؤوسهم عند
ربهم ربنا أبصرنا وسمعنا فارجعنا نعمل صالحا إنا موقنون) ت و (تعجب ایدرسن
اگر کورسه دك شول وقتکه گناهکارلر باشلرین اشاغی دیکمش اولورلر کندو ربلرینك
اوکنده دیرلر ای بزم ربمز کوردك و ایشتدك پس دوندر بزی تا ایشلیه لم ایو اولان ایشلری
زیرا (شمدی بزلر قیامتك حقیقتنی) یقین ایتدك (ولو شئنا لآتينا كل نفس هداها ولكن
حق القول مني لأملأن جهنم من الجنة والناس أجمعين) ت واگر دیلسه یدك ویردك
هر بر شخصه آنك هدایتنی ولیکن ثابت اولدی وعده بنم جانبمدن که البته طولدیرز جهنمی
جندن و انساندن (اولان کفارك) جمله سیله (فذوقوا بما نسيتم لقاء يومكم هذا إنا نسيناكم
وذوقوا عذاب الخلد بما كنتم تعملون) ت پس طادیکز شو عذابی اول سببدنکه اونتدیکز
اشبو کونکزه اوغرامغی بزلر اونتدق سزی و طادیکز ابدی اولان عذابی عمل ایتدیککز
نك سببیله (إنما يؤمن بآياتنا الذين إذا ذكروا بها خروا سجدا وسبحوا بحمد ربهم وهم
لا يستكبرون) ت ایمان کتورر بزم آیتلرمزه اول کمسنه لر که وقتا که نصیحت اولنسه لر
اول آیتلر ایله اکیلورلر سجده ایدرك و پاك کلمه ذکر ایدرلر کندو ربلرینی حمد ایدرك
و بیوکلك ایتمزلر (تتجافى جنوبهم عن المضاجع يدعون ربهم خوفا وطمعا ومما رزقناهم
ينفقون) ت ایراق قالور آنلرك یانلری یاته جق یرلرندن دعا ایدرلر کندو ربلرینه خوف ایله
و رحمته طمع ایله و انلره ویردیکمز شیدن صرف ایدرلر * ف الله سبحانه دن امید طوتمق
ممنوع دگل والله دن قورقمق ممنوع دگل دنیا طمعی اولسون و یا آخرت طمعی اولسون

(سجده)

اگر

اگر الله سبحانه نك قورقوسندن یا آندن طمع طوتمسندن عبادت ایتسه لر قبول اولنور و اگر بر
کمسه دن قورقو و یا بر کمسنه رجاسیله عبادت ایتسه ریادر مقبول دگلدر (فلا تعلم نفس ما أخفي
لهم من قرة أعين جزاء بما كانوا يعملون) ت پس بیلمز هیچ بر شخص که نه شی گیزلو طوتلدی
آنلر ایچون کوزلرك آیدینی اوله جقدن جزا اوله رق ایشلدکلری شیلره * یعنی کیجه یاتاقلرندن
قالقوب عبادت ایدنلر ایچون مسرور اوله جق نیجه نعمتلر صاقلنمشدر (أفمن كان مؤمنا كمن
كان فاسقا لا يستوون) ت ایا مؤمن اولان کمسنه فاسق اولان کمسنه کبیمیدر بونلر برابر
اولمازلر (أما الذين آمنوا وعملوا الصالحات فلهم جنات المأوى نزلا بما كانوا يعملون) ت
اما اول کمسنه لر که ایمان کتوردیلر و ایشلدیلر کوزل اولان ایشلری پس آنلر ایچوندر جنت
المأوی منزل و قرارگاه اوله رق عمل ایتدکلری شی سببیله (وأما الذين فسقوا فمأواهم النار كلما
أرادوا أن يخرجوا منها أعيدوا فيها وقيل لهم ذوقوا عذاب النار الذي كنتم به تكذبون) ت
واما اول کمسنه لر که فاسق اولدیلر پس آنلرك یرلری جهنمدر هر وقتکه دیلرلر طشره چیقه لر
جهنمدن کیرو دوندریلورلر و دینلور آنلره طادیکز اول عذابی که آنی یالان صایاردیکز
(ولنذيقنهم من العذاب الأدنى دون العذاب الأكبر لعلهم يرجعون) ت و البته طاتدیرز آنلره
یقین اولان عذابدن (یعنی دنیاده) کبیوك اولان عذابدن اشاغیدر (یعنی آخرتك عذابندن
آز اولان عذابی) اوله که آنلر توبه ایده لر * ف یعنی دنیاده تاخت و تاراج و اسیر اولنورلر بونلر
ایسه قیامت عذابنه نسبتله دوندر و آزدر (ومن أظلم ممن ذكر بآيات ربه ثم أعرض عنها إنا من
المجرمين منتقمون) ت و کیمدر زیاده ظالم اول کمسنه دن که نصیحت ویرلمش اولدی کندو
ربسنك آیاتلریله صکره یوز چویردی شو آیتلردن البته بزلر گناهکارلردن انتقام چکیجیز (ولقد
آتينا موسى الكتاب فلا تكن في مرية من لقائه وجعلناه هدى لبني إسرائيل) ت و ویردك
موسایه کتابی پس اولمه شبهه ده اکا اوغرامقدن و قلدق موسایی یول کوستریجی بنی
اسرائیله * ف و شبهه ده اولمه اوغرامقدن یعنی کتابه اوغرامقدن یاخود موسایه اوغرامقدن
زیرا که موسی ایله معراج کیجه سنده پیغمبرمز علیه السلام ملاقات ایتدی و بر نیجه کره دخی
ملاقات ایتمش (وجعلنا منهم أئمة يهدون بأمرنا لما صبروا وكانوا بآياتنا يوقنون) ت و قلدق
بزلر بنی اسرائیلدن امامل که یول کوستررلر بزم بیورلدیغمز ایله اولوقتکه صبر ایتدیلر و اولدیلر

برزم آیتلرعزی یقین ایدیجیلر * ف یعنی ای مؤمنلر سزلر دخی صبر ایتدیکر سزلرده هم شو خصلت بولنور آخر بو یلجه اولدی (ان ربك هو یفصل بینهم یوم القیامة فیما كانوا فیه یختلفون) ت البته سنك ربك حكم ایدر آنلرك اراسنده قیامت كونده اشبو امرده كه اولدیلر آنده اختلاف ایدیجیلر (اولم یهد لهم كم اهلكنا من قبلهم من القرون یمشون فی مساكنهم ان فی ذلك لآیات افلا یسمعون) ت آیا واضح اولمدیمی آنلره كه نه قدرهلاك ایتدك آنلردن اول طبقه‌لردن كه كزرلر آنلر اول قوملرك منزللرنده البته اشبو ایشده نشانه‌لر واردر آیا ایشتمزلرمی (اولم یروا انا نسوق الماء الی الارض الجرز فنخرج به زرعا تاكل منه انعامهم وانفسهم افلا یبصرون) ت ایا كورمدیلرمی كه بز الرسو دوزصو یی اوتدن خالی اولان قوری یرجانبنه پس طشره كتورورز اول صو سببیله اكینی پر اولا كیندن آنلرك حیوانلری و كندو نفسلری آیا كورمزلرمی (ویقولون متی هذا الفتح ان كنتم صادقین) ت ودیرلرنه وقت اولور شو یاردم اكر سز طوغرو ایسه كز (قل یوم الفتح لا ینفع الذین كفروا ایمانهم ولا هم ینظرون) ت دیكل یاردم كونی منفعت ویرمز اول كسنه‌لره كه كافر اولدیلر آنلرك ایمان كتورمسی و آنلره مهلت ویرلمزلر (فاعرض عنهم وانتظر انهم منتظرون) ت پس یوز چویر آنلردن و منتظر اول البته آنلر دخی منتظردرلر

* (سورة الاحزاب مدنية وهی ثلاث وسبعون آیة) *

احزاب سوره‌سی مدینه‌ده نازل اولمش و اشبو سوره یتمش اوچ آیتدر

* (بسم الله الرحمن الرحیم) *

* (باغشلیجی اسركیجی اولان اللهك آدیله اوقورم) *

(یا ایها النبی اتق الله ولا تطع الكافرین والمنافقین ان الله كان علیما حكیما) ت ای پیغمبر صاقن اللهدن و اطاعت ایتمه كافرلره و منافقلره البته الله بیلیجیدر حكمت صاحبیدر * ف كافرلر دیلرلر ایدی كه پیغمبر علیه السلامی كندو جانبلرینه مائل و تابع ایده‌لر و منافقلر ایسترلر ایدیكه آنلرك عادتیله معتاد اوله و پیغمبر علیه السلام ایسه الله سبحانه نك اوزرینه كندو امرلرینی تاپشورورلر ایدی الله سبحانه دن زیاده بیلیجی كمسه یوقدر (واتبع ما یوحی

الیك من ربك ان الله كان بما تعملون خبیرا) ت و تابع اول اوشی‌یه كه وحی كوندریلور سنك جانبكه سنك ربك جانبندن البته الله اوشیكه ایشلرسكز بیلیجیدر (وتوكل علی الله وكفی بالله وكیلا) ت و تاپشور امریكی اللهه اوزرینه و بسدر الله ایش تاپشورلغه (ما جعل الله لرجل من قلبین فی جوفه وما جعل ازواجكم اللائی تظاهرون منهن امهاتكم وما جعل ادعیاءكم ابناءكم ذلكم قولكم بافواهكم والله یقول الحق وهو یهدی السبیل) ت یراتمدی الله بر كسنه ایچون ایكی قلبی بدنینك ایچنده و قیلمدی سزلك قاریلركز یكه ظهار ایتدیكز آنلردن سزكچون انا و قیلمدی اوغوللغه قبول ایتدیككز آدمی سزكچون صلبی اوغل اشبوذكر اولنان سزلك سوزیكزدركه دیرسكز كندو اغزیكزایله والله سویلر طوغرو و اولان سوزی و دلالت ایدر طوغرو اولان یوله * ف شاه ولی الله رحمه الله دیركه اشبو آیتده ردواردر اول كافرلك زعمنه كه بكا ایكی قلب ویریلمو بدر دیر ایدی و ردواردر جاهلیه‌لرك قول باطلرینه كه مقرر ایتمشلر ایدیكه مظاهره قاری انا كبی ابدا حرام اولور وتعریض واردر كافرلرك و منافقلرك پیغمبره طعنه‌لرینك ردینه كه پیغمبر اوغل ایدندیكنك قاریسی زینبی تزوج ایتدی دیو * ف كفر وقتنده یعنی جاهلیت زماننده بركسنه كه قاریسینه انا دیدی پس قاری انا كادایما حرام اولوروا كربركسنه‌یه اوغل دیسه كویا كه شوا كا حقیقتده اوغل اولور الله سبحانه اشبو ایكی حكمی ابطال بیوردی قاری‌یه انا دیمكك حكمی قدسمع الله سوره‌سنده كورواوغللق حكمی كه جلك آیتده ذكر اولنور اشبو ایكی حكملر ایله برامر ثالثی ارشاد ایتدیكه بو ایله امرلر اسانلرده سویلنور آنكله عمل اولنمز تكیم برمستقل آدمه دیرلركه شو آدمك ایكی قلبی واردر واكرسینه‌سی یاراسه كوررسنكه بردر ایكی دكلدر (ادعوهم لآبائهم هو اقسط عند الله فان لم تعلموا آباءهم فاخوانكم فی الدین وموالیكم ولیس علیكم جناح فیما اخطأتم به ولكن ما تعمدت قلوبكم وكان الله غفورا رحیما) ت نسبت ایدك اوغل ایدندیككزی كندو بابالرینه شو نسبت زیاده طوغریدر اللهك یاننده پس اكر بیلمسه كز آنلرك بابالرینی پس سزلك قرنداشكزدر دینده و سزلك آزاد اولنمشكزدر (یعنی اشبو لقبله چاغرك) و یوقدر سزلك اوزركزه كناه اول سوزده كه خطا ایتدیكز آنی دانسته‌له ولیكن كناه اولدركه قصد ایتدی سزلك قلبكز آنی والله یارلغیجی امركیجیدر * ف سهو اوزره هیچ برشیده كناه یوقدر مكر قصد ایله ایشلك كناهدر پس الله اكر دیلرسه شو كناهی دخی عفو ایدر سهو اولدركه دلدن چقاركه فلان فلان كسنه‌نك اوغلیدر ولیكن واقعده اویله دكل اشبو كلامده كناه یوقدر (النبی اولی بالمؤمنین من انفسهم

وازواجه امهاتهم واولوا الارحام بعضهم اولی ببعض فی کتاب الله من المؤمنین والمهاجرین الا ان تفعلوا الی اولیائکم معروفا کان ذلک فی الکتاب مسطورا) ت پیغمبر زیاده سوکلیدر مسلمانلرك یاننده کندو نفسلرندن وآنك خاتونلری مؤمنلرك انالریدر (یعنی نکاح حرمتنده) وقرابت صاحبلری آنلرك بعضی بعضی زیاده یقیندر بعضسنه اللهك حکمنده سائر مسلمانلردن وهجرت ایدنلردن ایلکن اولشیکه احسان ایدسکز احبابلرکزه جائزدر واشبو حکم لوح محفوظده یازلمشدر * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه صلهٔ رحم واجبدر وهجرتله واسلامله ارثه مستحق اولمق منسوخ اولدی ارثه استحقاق رحم وقرابتله اولمق سببیله * ف نبی الله سبحانه نك نائبیدر پس مؤمنلرك جان ومالارنده آنلرك تصرفی اولقدر دکه نبینك تصرفی آنلره اولور مثلا مؤمنلردن بریسی کندونی آتشه آتمق جائز دکلدر اما کر حضرت بر آدمه امر ایده که کندیکی آتشه آتی ویرشو وقتده اول امره امتثال ایتمك کافرضدر وهم حضرتك خاتونلری جمله امتك اناسیدر نکاحلری حرام اولمقده پرده وستر ایتمکده دکل وبر قاج کسنه لر که حضرتله برابر وطنلرین ترك ایدوب واقربالرندن آیریلوب هجرت ایتدیلر آنلرن هر ایکی کسنه نك اراسنده اول حضرت قرنداشلق عهدینی باغلمش ایدی صکره که آنلرك اقربالری مسلمان اولدیلر بیوردیکه قرابت نسبتی قرنداشلق عقدندن مقدمدر ارثك سببی قرابتدر عقد مواخات دکل وبشقه حکملرك سببی دخی ولایت وغیری کبی قرابتدر عقد مواخات دکل فقط مواخاته مراعات ایدوب آنلره دخی احسان ایتمسی ایو کوزلدر اشبو مذکورلر کتابده یازلمشدر یعنی قرآنده اشبو حکملر دائما جاری اولمغیچوندر ویاخود اشبو حکملر توریتده دخی یازلمشدر (واذ اخذنا من النبیین میثاقهم ومنك ومن نوح وابراهیم وموسی وعیسی ابن مریم واخذنا منهم میثاقا غلیظا) ت وذکر ایت اول وقتیکه طوتدق پیغمبرلردن آنلرك عهدینی وطوتدق سندن ونوحدن وابراهیمدن وموسادن ومریمك اوغلی عیسادن وطوتدق آنلردن محکم اولان عهدی یوقاروده پیغمبر علیه السلامه بیوردیکه جمیع امتلر اوزرینه سنك تصرفك جاریدر وسن آنلرك نفسلرندن اولاسن اشبو راده بیوردیکه اشبو درجه لر انبیالره مرحمت اولمش زیرا که آنلرك زحمتلری زیاده در که آنلر جمیع خلقه قارشو اولوب مقابله ایدرلر وبر کسنه دن قورقزلر وبر کسنه یه رجا ایتمزلر پس اشبو مذکور اولان بش پیغمبرلره اولوا العزم دیرلر که آنلرك هدایتنك اثری نیجه بیك ییللره دکین باقی قالمش ودنیا باقی اولانه دکین انلرك اثری باقی قاله جقدر وآنلردن اوله حضرتی ذکر ایتدی (لیسئل الصادقین عن صدقهم واعد للکافرین عذابا الیما) ت تا الله سؤال ایده طوغرو دیجیلره آنلرك طوغر بلغندن وحاضرلدی کافرلر ایچون دردویریجی اولان عذابی * ف شاه ولی الله رحمه الله

دیرکه

دیرکه کافرلر احزاب غوغاسنده مدینهٔ منوره اوزرینه هجوم ایتدیلر پیغمبریمز علیه السلام خندق قازوب انکله محفوظ اولدیلر ومنافقلردن نفاق باش ویروب نفاق سوزلری ظاهر اولدی ومسلمانلر استقامت اوزرینه ثابت اولدیلر آخر اسلام نصرت بولدی وکافرلر منهزم اولدیلر الله سبحانه کافرلرك ومنافقلرك ذمنه ومؤمنلرك مدحنه ومومنلر اوزرینه منت قویمغه دائر آیت انزال بیوردی * ف یعنی الله سبحانه کندو احکاملرینی پیغمبرلرك دلیله جمیع خلقه ایرشدردی صکره هر بریسندن سؤال ایدیسردر وطا کیجیلره مزاویره جکدر (یا ایها الذین آمنوا اذکروا نعمة الله علیکم اذ جاءتکم جنود فارسلنا علیهم ریحا وجنودا لم تروها وکان الله بما تعملون بصیرا) ت ای مسلمانلر ذکر ایدیکز اللهك نعمتنی کندوکز اوزرینه شول وقتده که کلدی سزلك باشکز اوزرینه عسکرلر پس کوندردك آنلر اوزرینه روزکاری وبرقاچ عسکر یکه کورمدیکز آنی والله اول بر شیکه ایشلرسکز کوریجیدر * ف هجرتك دردنجی سنه سنده بنی نضیر یهودلریکه مدینه دن چقارلمش ایدیلر وآنلرك ذکری سورهٔ حشرده کلسه کرکدر ب قومنك اراسنده طولاشوب اون ایکی بیك عسکر قریشدن بنی فزاره وغطفان وبنی قریظه دنکه مدینه نك قربنده ایدیلر جمع ایدوب حضرت علیه السلام ایله غوغایه کلدیلر ومسلمانلر آزایدیلر آنلر دخی اوچ بیك عسکر ایله مدینه دن طشره چیقوب کندو اطرافلرنده خندق قازمغه باشلدیلر وقتا که کافرلرك عسکرلری ایرشدی ایراقدن ایراغه برآی غوغا اولندی صکره بر کیجه الله سبحانه مشرق روزکارلرندن بر تند وتیز وزیاده قتی روزکاری کوندروب کفارلرك آتشنی سوندروب آچ وصوسز قویوب چادرلرین باشلرینه یقوب ودوندروب آنلرك آتلری وحیوانلری اللرندن چیقوب هر طرفه بوزچویروب وعسکرلرینك جملسی پریشان وبرباد اولوب وچاره سز اولوب قالقوب کیتدیلر اشبو غوغایه احزاب غوغاسی وخندق غوغاسی دخی دیرلر اشبو غوغاصوغوق وقتده وقیش موسمنده اولوب مهمات وغله وعلك پك آزایدی وشو زحمتلره صبر ایدوب غوغا ایتمك وخندق قازمغه مشغول اولدیلر واطرافده مخالفلر یلان خبرلر شایع قیلرلر ایدی ومؤمنلر اشبو غوغاده ثابت اولدیلر اول حضرت علیه السلام بیوردیلر که اشبو غوغادن صکره بز کافرلر اوزرینه وارهجغز کافرلر بزم اوزرمزه کله بیلمزلر فی الواقع اویله اولدی (اذ جاؤکم من فوقکم ومن اسفل منکم واذ زاغت الابصار وبلغت القلوب الحناجر وتظنون بالله الظنونا) ت شول وقتکه کلدیلر کافرلر سزلك اوزرکزه سزلك اوست طرفکزدن وسزلك اشاغی جانبکزدن وچونکه قاشدی کوزلر وایرشدی قلبلر بوغزلره وظن ایتدیکز الله سبحانه یه مختلف اولان ظنلر ایله * ف یوقارودن واشاغیدن یعنی مدینه نك کونش طوغان طرفندنکه یوکسك اولان یردر وکونش باتان جانبندنکه آشاغیدر زاغت الابصار کوزلر قاشدی وطونق قالدیلر یعنی کافرلرك عسکری ظهور ایتدیکنده چوقلقلرندن مؤمنلرك کوزلری

قراردی وخوفلرندن شاشروب حق اولاد وعیال محبتی قلبلرندن زائل اولدی وقلبلر بوغزلره
دکین ایرشدی وقورقودن چالقمغه باشلادی مسلمانلر ایلدیلر دیدیلر که اشبو وقتده قتی
وبك مشقتله بزلره صنامق ایتدك واردر ومؤمنلردن ضعیف الایمان اولانلر وهم ایتدیلرکه
اشبو حالده بزلر سلامت بولمیز (هنالك ابتلی المؤمنون وزلزلوا زلزالا شدیدا) ت شوراده
صنالدی مسلمانلر وچالقندیلر شدتلو چالقنمقله (واذ یقول المنافقون والذین فی قلوبهم مرض
ما وعدنا الله ورسوله الا غرورا) ت شول وقتکه دیدیلر منافقلر واول کسنه لر که آنلرك
قلبلرنده کیفسزلك واردر وعده ویرمدی بزلره الله وآنك پیغمبری مکر الداتمق طریقیله * ف
منافقلرك بعضسی دیدیلر که پیغمبر بیورور که بنم دینم مغرب ایله مشرق اراسنده شایع اولیسردر
بونکله که اشبو حالده آیاق یولنه کیده جك یر بولنمیور مسلمانلره لازمدر که بویله قتی وقتده
وامیدسز حالده ایمانسزلق سوزلری سویلمیه لر (واذ قالت طائفة منهم یا اهل یثرب لا مقام لكم
فارجعوا ویستأذن فریق منهم النبی یقولون ان بیوتنا عورة وما هی بعورة ان یریدون
الا فرارا) ت وقتا که دیدی بر طائفه منافقلردن ای مدینه اهلی قالهجق یر یوقدر سزکچون
پس کیرو دونك واذن طلب ایدر بر کروه آنلردن پیغمبردن دیرلر که بزم اولریمز محکم دکلدر
وحالبوکه اولری کوشك دکلدر ایستمزلر مکر قاچمقلغی * ف یثرب مدینه نك آدیدر * ف یعنی
عربك تمامی بزه دشمن اولدی پس بزم قونه جق یریمز نیره در پس اشبو عسکردن چیقك واول
حضرت علیه السلام عسکر ایله برابر مدینه نك طشره سنده ایدیلر شهرك یوللرینی کمال ایله
باغلیوب محافظه ایتمشلر ایدی وقاریلری محکم منزللرده قوندردیلر وآنلر که بهانه ایتدیلر که
اولریمز آچقدر محکم دکلدر حالبوکه اشبو لاقردی محض یلان ایدی (ولو دخلت علیهم من
اقطارها ثم سئلوا الفتنة لاتوها وما تلبثوا بها الا یسیرا) ت واکر کانمش اولسه آنلرك
باشلری اوزرینه (مدینه یه) هر جانبندن صکره طلب اولنسه آنلردن غوغا ایتمك البته
ویررلر ایدی انی واکانمزلر ایدی شو فتنه یی ویرمکدن مکر آز یعنی کلامك حاصلی
اولدر که اکر جهاد ایچون طلب اولنسه لر توقف ایدرلر واکر مقدمه نفسانیه ده محله غوغاسی
اولسه توقف ایتمزلر (ولقد کانوا عاهدوا الله من قبل لا یولون الادبار وکان عهد الله
مسئولا) ت وعهد ایتدیلر ایدی الله ایله بوندن اول که چویرمیه لر ارقه لرینی والله عهدی
سؤال اولنور * ف یعنی احد غوغاسندن صکره عهد ایتمشلر ایدی که بوندن بویله کافرلر ایله
غوغا ایتمکدن یوز چویرمیز وقاچمیز (قل لن ینفعكم الفرار ان فررتم من الموت او القتل

واذا لا تمتعون الا قلیلا) ت دیکل البته فائده ویرمز سزه قاچمقلق اکر قاچسکز اولمدن
یا اولدیرلمکدن وشو وقتده فائده لنمش اولمزسکز مکر آزیجق * ف یعنی اول کسنه نك که
اجلی ایرشمش قاچمق اکا منفعت ویرمز واکر اجلی ایرشممش اولوب قاچسه بر زمان
قالوب وعده مدتی تمام اولدقده ینه فنا بولور حاصلی قاچمقده بر فائده یوقدر (قل من ذا الذی
یعصمكم من الله ان اراد بكم سوءا او اراد بكم رحمة ولا یجدون لهم من دون الله ولیا ولا
نصیرا) ت دیکل کیمدر اول کسنه که صاقلیه سزی اللهك تصرفندن اکر دیلرسه سزه
کوتولکی یاخود دیلرسه سزك حقکزده نعمتی وبولمزلر اللهدن غیری بر دوست ویاردم
ایدیجی * ف یعنی عربلره مخالفت ایتمکدن قورقرسکز اکر الله سبحانه امر ایتسه مسلمانلره
شمدی سزلری قتل ایدرلر (قد یعلم الله المعوقین منكم والقائلین لاخوانهم هلم الینا ولا
یأتون البأس الا قلیلا) ت البته بیلور الله منع ایدیجیلری سزدن ودیجیلری کندو
قرنداشلرینه که کلکز بزم جانبمزه وحاضر اولمزلر ایدی غوغایه مکر آزی (اشحة علیكم فاذا جاء
الخوف رأیتهم ینظرون الیك تدور اعینهم كالذی یغشی علیه من الموت فاذا ذهب الخوف
سلقوكم بألسنة حداد اشحة علی الخیر اولئك لم یؤمنوا فاحبط الله اعمالهم وكان ذلك علی
الله یسیرا) ت بخیللك ایدرك سزك اوزرکزه (یعنی سزه معاونت ایتمکده) پس چقانکه
قورقو کورورسن آنلری باقرلر سنك جانبکه طولانور آنلرك کوزلری اول کسنه کبی که اوصی
کیتمش اوله اولومك شدتندن پس چقانکه کیده قورقو دل اوزادورلر سزك اوزرکزه
کسکین دل ایله بخیللك ایدرك مال اوزره اشبو جماعت ایمان کتورمدیلر پس باطل قیلدی
الله آنلرك عمللرینی واشبو ایش الله اوزرینه قولایدر * ف یعنی قتی اولان وقتده ارقداشدن
یوز چویررلر وقورقولرندن جانلری چیقار وفتح بولدقدن صکره شجاعت ومردانه لکی هر بر
کسنه دن زیاده اظهار ایدرلر وغنیمت مالی اوزره مائل اولورلر * ف بعض مقاصده که عملك
حبط اولمسنی ذکر ایدر بیورور که اشبو ایش الله سبحانه اوزرینه قولای برشیدر یعنی الله
سبحانه نك حکمتنده بر آدمك عملی باطل اولمق عجب اولانه جق برشیدر زیرا که الله سبحانه هیچ
کسنه نك عملنی ضایع قیلمز لیکن وقتا که ضایع قیلسه معلوم اولور که شو عملده بر نقصانلق
واردر که شو جهتدن عمل صحیح دکلش ایمانسز آدمك عملی کبی زیرا که ایمان عملك شرطیدر
(یحسبون الاحزاب لم یذهبوا وان یأت الاحزاب یودوا لو انهم بادون فی الاعراب یسئلون عن

انبائكم ولو كانوا فيكم ما قاتلوا الا قليلا) ت ظن ايدرلركه كفارك قشونى كيتمديلر
واكركاسه قشونلرى تمنا ايدرلرنه اولايدى كه آنلر بيانده اعراب كاشيجى اولايديلر بدويلرك اراسنده
سؤال ايدەلر ايدى سزلك خبرلريكزدن واكر اولاسەلر سزلك اراكزده غوغا ايتمزلر مكر آزيجق
* ف يعنى قورقاقلقدن كافرلرك عسكرى طاغاش اولديغنى وكيرو دونوب كندو ديارلرينه
قاچدقلرينى يقين ايدوب اينانميورلر ولا قرديلرنده سزه محبت اظهار ايديورلر وغوغاده ايشه
كاه جلد كالر (لقد كان لكم فى رسول الله اسوة حسنة لمن كان يرجوا الله واليوم الاخر
وذكر الله كثيرا) ت واردر سز كچون الله پيغمبرينك نفسنده كوزل اويوله جق شى اول
كسنه ايچونكه اولدى توقع ايديجى اللهك ثوابنى وقيامت كوننى وذكر ايتدى الله سبحانه يى
چوق * ف يعنى رسول عليه السلامه باقك وكورك كه زحمت ومشقتلره نقدر تحمل ايدر
وحالبوكه عالمك جملەسندن محنت واندیشه رسول اوزرنه زیادەدر (ولما رأى المؤمنون الاحزاب
قالوا هذا ما وعدنا الله ورسوله وصدق الله ورسوله وما زادهم الا ايمانا وتسليما) ت وقتا كه
كورديلر مؤمنلر عسكرلرى ديديلر شودر اول شيكه وعده ويردى بزه الله وآنك پيغمبرى
وطوغرو ديدى الله وآنك پيغمبرى وزياده قيلمدى شو ماجرا آنلره مكر اينانمغى وانقياد ايتمكى
* ف الله سبحانه نك وعدهسى شويله ايديكه كافرلردن زحمت چكوب آخر غلبه سزكچوندر
ودخى رسول عليه السلام بيورمش ايديكه سكز كون يا اون كوندن صكره سزلك اوزرينه كزه
احزابك قشونلرى جمع اولايسردر بيوردقلرى كبى اولدى (من المؤمنين رجال صدقوا ما عاهدوا
الله عليه فمنهم من قضى نحبه ومنهم من ينتظر وما بدلوا تبديلا) ت مسلمانلردن برقاچ
كيشيلر واردركه طوغرو قيلديلر عهد ايتدكلرى شيئى الله ايله پس آنلردن بعض كسنه وفا
ايتدى كندو عهدينى (يعنى شهيد اولدى) وبعض كسنه دخى منتظر اولور وتبديل ايتمديلر هيچ
تبديل ايتمكله * ف ذمتلرينى كامل ايتديلر يعنى جهادده جان ويروب شهيد اولديلر نيجه كه
بدر واحد غوغالرنده شهيد اولدقلرى كبى وآنلردن بعض كسنه دخى منتظر اولور يعنى
اصحابلردن برقاچ كسنه وار ايديكه شهيد اولمغيچون منتظر اولورلردى ايكن رسول عليه
السلام بيوردى كه طلحه اول كسنه لردندركه شهيد اولديلر (ليجزى الله الصادقين بصدقهم
ويعذب المنافقين ان شاء او يتوب عليهم ان الله كان غفورا رحيما) ت تا جزا ويره
الله طوغريلره طوغريلقلرى عوضنده وعذاب ايده منافقلره اكر ديلرسه ياخود رحمتيله
توبه يى توفيق ايده آنلره البته الله يارلغيجى اسركيجيدر (ورد الله الذين كفروا بغيظهم

لم ينالوا خيرا وكفى الله المؤمنين القتال وكان الله قويا عزيزا) ت وكيرو دوندردى الله
اول كسنه لريكه كافر اولديلر كندو طارغنلقلريله بولمديلر هيچ بر منفعت وكفايت ايتدى
الله مؤمنلر طرفندن غوغا بابنده والله قوتلو درغالبدر (وانزل الذين ظاهروهم من اهل
الكتاب من صياصيهم وقذف فى قلوبهم الرعب فريقا تقتلون وتأسرون فريقا) ت
واينديردى اول كسنه لريكه مدد ايتديلر شو قشونلره كتاب اهلندن (يعنى قريظه يى
اشاغى ايندردى) كندو قلعه لرندن آتى ويردى آنلرك قلبلرينه قورقويى بر كروهى اولديررسكز
واسير ايدرسكز بر كروهى * ف بنى قريظه يهوددن بر قبيله ايدى مدينه نك يقيننده
يورت طوتمشلر ايدى اولده آنلره حضرت پيغمبر ايله صلح وار ايدى صكره احزابك غوغالرنده
صلحى بوزوب حضرتدن كيرو دونديلر ايدى اشبو احزابك غوغاسندن پيغمبرمز واصحابى
فارغ اولدقلرى صباحنده جبرائيل عليه السلام الله جانبندن پيغام كتورمشكه بنى قريظه يه
كيده سكز آنلر ايله غوغا ايتمكيچون پس حضرت ومسلمانلر واروب بنى قريظه يى درت بش
كون محاصره ايتديلر بنى قريظه طاقتسز اولديلر وقلعه دن طشره چيقمغه راضى اولديلر
ودیدیلرکه بزم حقمزه سعد بن معاذ هرنه حكم كه ايدرسه قبول ايدرز پيغمبر عليه السلام ايسه
آنى قبول ايتدى وسعد بن معاذ رضى الله عنه ايسه غوغا ايدنلرى قتل واولادلرى وقاريلرى
اسير اولنه ومالليرى مسلمانلر اراسنده قسمت اولنه ديو حكم ايتدى الله سبحانه نك ورسولك
حكمى شويله ايدى آنلر عهدلرينى بوزدقلرى ايچون (واورثكم ارضهم وديارهم واموالهم
وارضا لم تطؤها وكان الله على كل شئ قديرا) ت وآخوده ويردى سزه آنلرك اولرينى
وماللرينى وويردى سزه بريرى كه باصمديكز ايدى اول يره (يعنى خيبرى) والله هر بر شى
اوزرينه قادردر * ف بنى قريظه نك يرى مدينه يه يقين ايدى وحضرت عليه السلامه
فتح اولندى اول حضرت شويرى مهاجرين اراسنده پايلدى معيشتلرينه سبب اولدى وبر
بشقه يردن مراد خيبردر ايكى يلدن صكره يهودلردن آلندى آندن پيغمبر صلى الله
عليه وسلمك جمله اصحابلرى معاشلرندن راحت بولديلر (يا ايها النبى قل لازواجك ان كنتن
تردن الحيوة الدنيا وزينتها فتعالين امتعكن واسرحكن سراحا جميلا) ت اى پيغمبر ديكل
كندو خاتونلريكه اكر ديلرسه كز دنيا ديرلكنى وآنك زينتنى پس كلكز متعه ويره يم سزه
وقويويره يم سزى كوزل قويويرمكله * ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه حضرتك خاتونلرى
اولشيكه دنيا زينتندن اول حضرتك ياننده بولنمدى طلب ايتديلر الله سبحانه آنلره نصيحت
ويروب آنلرى زجر ايتدى وكوزلجه معاشرت ايتمك حكمنى آنلره نازل ايتدى (وان كنتن

تُرِدْنَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَالدَّارَ الْآخِرَةَ فَاِنَّ اللّٰهَ اَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ اَجْرًا عَظِيمًا) ت واكر اولسكز
سز ديليجى الله تعالى يى وآنك رسوانى وآخرت سرايني پس البته الله حاضر قلدى ايو ايشلو
اولان قاريلر ايچون سزلردن بيوك ثوابى * ف پيغمبر عليه السلامك خاتونلرى
كورديلر كه آنلر زنكين وخوشوقت وراحتدرلر ديلديلركه كندولر دخى آنلر كبى راحت
اوله‌لر شو خاتونلردن بعضسى بو معنى ايله اول حضرتله سويلشديلر شو حضرتى يمين ايتديلر
كه برآى ازواج مطهراتك اولرينه داخل اولميه‌لر بر آيدن صكره اشبو آيت نازل اولدى اول
حضرتده تشريف بيورديلر واوّل حضرت عائشه رضى الله عنهايه بيورديكه دنيايى مى
اختيار ايدرسن يوخسه الله سبحانه‌نك وآنك پيغمبرينك رضالرنى طلب ايدرسن حضرت
عائشه الله سبحانه‌نك وآنك پيغمبرينك رضاسنى اختيار ايتدى صكره خاتونلرك باقيلرى
آنجلاين اختيار ايتديلر حضرتك اولرنده هميشه فقيرلك وفاقه وار ايدى وهرنه كاسه كندو
اختيار يله تيزبرآز وقتده صرف ايدرلر ايدى صكره اودنج الوب حاجتن روا ايدر
ايدى والله سبحانه بيورديكه ايو ايشلو اولان قاريلر ايچون سزلردن بيوك ثواب واردر
وحضرتك ازواجلرى جمله‌لرى ايو ايشلولردر الطيبات للطيبين ليكن الله سبحانه هيچ
بركسنه‌يى آچق آچق سويندرمك خبرن ويرميورتا كه قورقوسز اوليه ومالكك قورقوسى
باقى قاله (يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ط
وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا) ع ت اى پيغمبرك قاريلرى هركسنه عمل ايدرسه سزلردن
آشكاره اولان حياسزلقى (بو راده مرادى پيغمبره ايذا ويرمكدر دل اوزاتمقله) ايكى
قات قاتلنور اول خاتون ايچون عذاب واشبو عذاب ويرمك الله اوزرينه قولاى اولدى
(وَمَنْ يَقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلّٰهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحًا نُؤْتِهَا اَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ لا وَاَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا)
ت وهركسنه اطاعت ايدرسه سزلردن الله تعالى‌يه وآنك پيغمبرينه وايشلرسه كوزل اولان
ايشلرى بز ويريرز شو خاتونه مزدينى ايكى كره وحاضر قيلمشزدر آنكيچون ايو اولان رزقى * ف
اشبو اعلى اولان درجه‌نك لوازمندندر كه برايولكك جزاسى ايكى قات اوله وبركوتلك
جزاسى ايكى قات اوله پيغمبريمز عليه السلامك حقنده دخى بيورديكه اذقناك ضعف
الحيات (يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَاَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ اِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي
فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا) ت اى پيغمبرك خاتونلرى دكلسكز سزلر هر بركسنه كبى
خاتونلردن اكر صاقنسكز پس آلچاق ويومشقلق ايتمكز سوزسويلكده كه اول وقتده طمع
ايدر اول كسنه كه آنك قلبنده واردر كيفسزلك وسويلمكز ايو اولان سوزى * ف آنلره
اشبو آدابى تعليم ايتديكه اكر اجنبى اولان قوجه‌لر ايله لاقردى ايتمكه ودانشمغه حاجت

(جزء ۲۲)

اولسه

اولسه آنلر ايله انا اوغلي له مكالمه ايتديكى كبى سويلشك (وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ
تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْاُولَى وَاَقِمْنَ الصَّلٰوةَ وَآتِينَ الزَّكٰوةَ وَاَطِعْنَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ ط اِنَّمَا يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُذْهِبَ
عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا) ت وقرار طوتكز اولركزده وصالنميكز
يوريمكز ده زينتلريكزى وبزكاريكزى كوسترمك جاهليت قديمه‌نك زمانندة اولان
قاريلرك صالنمسى كبى وبزكاريني وزينتلريني كوسترمسى كبى وقايم قيلكز نمازى وويريكز
زكاتى واطاعت ايديكز الله تعالى‌يه وآنك پيغمبرينه همان ديلر الله كه كيدره سزدن
هر بو چركين شيئى اى اهل بيت وتاكه پاك قيله وآريده سزى پاك قيلمقله * ف كفر
زمانتده قاريلر پرده‌سز ايدى سزايسه اويله اولميكز اشبو خطاب ازواج مطهراته
خطابدر وشو خطابه داخلدر پيغمبر عليه السلامك جميع اهل بيتى (وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلَى فِي
بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللّٰهِ وَالْحِكْمَةِ ط اِنَّ اللّٰهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا) ت وذكر ايديكز اول شيئى كه
اوقنور سزلك اولركزده الالهك آيتلرندن وحكمتدن البته الله لطف ايديجى بيلجيدر (اِنَّ
الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ
وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ
وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللّٰهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ
مَغْفِرَةً وَاَجْرًا عَظِيمًا) ت البته مسلمان اركك‌لر ومسلمان خاتونلر ومؤمن اركك‌لر ومؤمنه
اولان قاريلر وطاعت ايدن اركك‌لر وطاعت ايدن قاريلر وطوغرو اولان اركك‌لر وطوغرو
اولان قاريلر وصبر ايدن اركك‌لر وصبر ايدن قاريلر وتواضع ايدن اركك‌لر وتواضع ايدن
قاريلر وصدقه ويرن اركك‌لر وصدقه ويرن قاريلر واورج طوتان اركك‌لر واورج طوتان
قاريلر وصاقليجى اولان اركك‌لر كندولرينك اوتنه‌جق يرينى وصاقليجى اولان قاريلر
كندولرينك اوتنه‌جق يرينى وذكر ايدن اركك‌لر الله سبحانه‌يى چوق ذكر ايله وذكر ايدن
قاريلر الله تعالى‌يى حاضر قيلدى الله آنلر ايچون يارلغمغى وبيوك مزدى * ف ازواج
مطهراتك برى ديديكه قرآنك هر يرنده اركك‌لر ذكر اولنور قاريلرك ذكرى يوقدر بونك
اوزره بو آيت نازل اولدى قاريلرك خاطرلرن تلطيف ايچون يوقسه اول حكم‌لركه اركك‌لره
امر اولنمش قاريلر اوزره دخى اول حكم‌لر واردر قاريلر ايچون آيروجه امر ايتمكه حاجت

بوقدر (وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ اِذَا قَضَى اللّٰهُ وَرَسُولُهُ اَمْرًا اَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ اَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا) ت بوقدر هيچ برمؤمن ايچون وهيچ برمؤمنه قاری ايچون وقتا كه حكم ايتدی الله وآنك پيغمبری برايشی كه اوله آنلر ايچون اختيار آنلرك ايشنده وهركيمسه مخالفت ايتسه اللهه وآنك پيغمبرينه پس البته آزغين اولدی اول كيمسه اشكاره اولان آزغينلقله * ف شاه ولی الله رحمه الله ديركه اشبو آيتده تعريض واردر شو قصه يه كه اول حضرت زينب رضی الله عنهايی زيد رضی الله عنه ايچون طلب ايتدی زينب وقرنداشی زيدی بكنمديلر اشبو معنی آنلرك حاللرينه مناسب اولمدی والله اعلم * ف زينب حضرتلری رسول اللهك عمه سنك قزی وقومنده شريفه ايدی رسول الله آنی زيد بن حارثه نكاح ايتمكی ايستدی وزيد اصلنده عرب ايدی وآنی اون ياشنده برظالم كيمسه طوتوب مكه يه كتوروب صاتمش وحضرت رسول الله زيدی صاتون المش ايدی آندنصكره زيدك باباسی وقرنداشی ايشيدوب مكه يه كاوب حضرتدن زيدی طلب ايتديلر وحضرت دخی زيدی باباسنه ويرمكی ايستدی اما زيد حضرتك محبتندن كندو باباسنك يانته وارمغه راضی اولمدی وآندنصكره رسول الله حضرتلری اول زمانك عادتی اوزره زيدی كندويه اوغل ايدندی وبو قصه اسلامدن اول واقع اولدی وزينب وانك قرنداشی زيده نكاح ايتمدن راضی اولمديلر اول سوزك اوزره بو آيت نازل اولدی اولوقت نكاح ايتمكه راضی اولديلر (وَاِذْ تَقُولُ لِلَّذِي اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاَنْعَمْتَ عَلَيْهِ اَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللّٰهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللّٰهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللّٰهُ اَحَقُّ اَنْ تَخْشَاهُ فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي اَزْوَاجِ اَدْعِيَائِهِمْ اِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُولًا) ت وذكرايت وقتا كه ديدك اول كمسنه يه كه احسان ايتدی الله آنك اوزرينه وسن انعام ايتدك آنك اوزرينه صاقله كل كندو اوزريكه كندو قاريكی وصاقن اللهدن وكيزلو قيلادك كندو نفسكده اول شيئی كه الله آنی آشكاره قيليجيدر وقورقارسن آدملردن والله زياده لايقدر كه آندن قورقه سن پس وقتا كه تمام ايتدی زيد زينبدن حاجتنی (يعنی طلاقن ويردی) خاتونلغه ويردك سكا زينبی تا اولميه مؤمنلر اوزرينه هيچ برطارلق كندو اوغل ايدنديكنك قاريسنی نكاح ايتمكده وقتا كه تمام ايتديلر قاريلرندن حاجتلرينی والله مرادی ايشلنمش اولور * ف شاه ولی الله رحمه الله ديركه اشبو آيتده تعريض واردر شو قصه يه كه اول حضرتك مبارك خاطرندن كچديكه زيد ايله زينبك ارالرنده مفارقت واقع اوله زينب رضی الله عنهايی ازواج مطهراتك زمره سنه ادخال بيوره لر ليكن رسوم وعادته

مراعات ايچون خبرديرلك بوزندن زيدی حسن معاشرته دلالت ايتدی * ف حضرت زينب رضی الله عنها وقتا كه زيدك حباله نكاحنه قيد اولنديلر پس زيد آنلرك نظرنده حقير كورندی ايدی ومزاجنه موافق اولمدی وبربريله منازعه ايدرلر ايدی زيد اول حضرت عليه السلامك حضورينه واروب زينبدن شكايت ايتدی وديدی بن بونی ترك ايتمك استرم اول حضرت منع ايتديلر كه زينب بنم خاطرمچون سنی قبول ايتمش شمدی آنی ترك ايتمك بريشقه ذلت اولور وقتا كه كاه كاه اشبو قضيه ظهور ايدر ايدی اول حضرتك قلبنه كلور ايديكه اكر ناچار زيد آنی ترك ايدرسه زينبك خاطرينی تلطف ايچون آنی ازواج مطهراتك زمره سنه نكاح ايله ادخال ايدرم ليكن منافقلرك بدسو يلمكلری ايچون فكر ايدرلر ايدی كه ديرلر كندو اوغلنك قاريسنی نكاح ايتدی هرچند اوغللق حقيقتده اوغل حكمنده دكل ايسه ده هيچ بر امرده الله سبحانه زينبك خاطرينی تلطف ايچون زيددن مطلقه اولدقده اول حضرتك نكاحنه ويردی الله سبحانه نك امريله نكاحلری باغلنوب ظاهر نكاحه حاجت قالمدی نيجه كه برمولی جاريه سنی كندو كوله سنه نكاح ايدوب ويرر حاجتنی قضا ايتديلر يعنی غرضنی تمام ايتدی يعنی صالويردی (مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللّٰهُ لَهُ سُنَّةَ اللّٰهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ قَدَرًا مَقْدُورًا) ت بوقدر پيغمبر اوزرينه هيچ برطارلق ووبال اولمشدر كه حلال قيلدی الله پيغمبر ايچون اللهك عادتی اولديغی كبی شول كيمسه لرك حقنده كه كچديلر بوندن اول (يعنی الله تعالی مقدم كچن پيغمبرلرك نسالری چوق اولمغله نكاحلرينی توسيع ايدوب اوزرلرينه بر وبال ومؤاخذه ايتمدی شرعا حلال اولان شيده آنلره طارلق ايتمدی) اللهك ايشی مقدر اولمش شو ايشلك وجودندن اول (الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللّٰهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ اَحَدًا اِلَّا اللّٰهَ وَكَفَى بِاللّٰهِ حَسِيبًا) ت (اللهك آيينی كبی اول كمسنه لرك حقنده كه آنلر) ايرشديرلر اللهك پيغاملرينی وقورقرلر اللهدن وقورقزلر هيچ بركمسنه دن مكر اللهدن وبسدر الله حساب ايتمك يوزندن * ف يعنی شرعده جائز اولان امرلرده پيغمبرلر ايچون طارلق يوقدر و پيغمبرلر الله سبحانه دن غيری بركمسنه دن قورقزلر وياخود بعض احكاملر پيغمبرلرك خاصه سندندر تكثير قاريلرينك عددنده كثرت اولديغی كبی تسكيم داود عليه السلامك يوز قاريسی وار ايدی وشويله كا خاصه در وهركمسنه كندويه خاص اولان حكمدن كچسه كاهدر وهركمسنه كه اكا جائزدر اكا طارلق يوقدر و پيغمبرلرك خاصه لری اشبو قبيلدندر وانبيا الله سبحانه نك حكمنه مخالف برشی ياپمزلر * ف زينب رضی الله عنها زيدك نكاحنده ايدی آنلرك ارالرنده طارغنلق واقع اولوب كيده كيده طلاق ويرمكه منجر اولدی عدتی تمام اولدقدنصكره الله سبحانه انی ازواج مطهراتك زمره سنه داخل قلدی منافقلر طعنه لسانني آچديلر كه كندو اوغلنك خاتوننی نكاح ايتدی ديو الله سبحانه اوغل اخذ ايتمك اوغل حكمنده اولمزديو آنك بياننده نازل

قیلادی (ما کان محمد ابا احد من رجالکم ولکن رسول الله وخاتم النبیین وکان الله بکل شیء

علیما) ت دکادر محمد بر کسنه نك باباسی سزلك کیشیلر یکزدن ولیکن اللهك پیغمبریدر

و پیغمبرلرك مهریدر (یعنی اندن صکره هیچ پیغمبر کلمز) والله هر برشیئی بیلجیدر * ف محمد

علیه السلام اولادی یاخود آنك اوغلنلری عقبایه تشریف بیوردیلر و یاخود قزلری

قالدی اوغلی قالمدیکه کیشی اوله و حضرت بر رجله بابا اوله یعنی هیچ کمسه نك حضرت پیغمبرك

اوغلی صایمیکزلیکن اول حضرت الله سبحانه نك رسولیدر اشبو جهتدن جمله امتك

باباسیدر و پیغمبرلرك خاتمیدر آندن صکره بر پیغمبر کلیسر دکادر اشبو بیوکلکی ایله اول

حضرت جمله انبیالر اوزره اعلی اولدی (یا ایها الذین آمنوا اذکروا الله ذکرا کثیرا

وسبحوه بکرة واصیلا) ت ای اول کمسنه لرکه ایمان کتوردیکز ذکر ایدك الله تعالی یی

چوق ذکر ایتمکله و تسبیح ایدك ایرته کاصباح واخشام (هو الذی یصلی علیکم وملائکته

لیخرجکم من الظلمات الی النور وکان بالمؤمنین رحیما) ت اول الله که رحمت کوندرر

سزلك اوزره کزه و رحمته له دعا ایدرلر سزلك اوزرکزه ملائکه لری تا طشره کتوره سزی

قرانقولردن آیدینلق جانبنه والله مؤمنلری اسرکیجی اولدی (تحیتهم یوم یلقونه سلام

واعد لهم اجرا کریما) ت آنلرك خیر اولان دعاسی مؤمنلره (یعنی اللهك و ملائکه لرك)

اول کونکه اوغرارلر الله جانبنه سلامدر و حاضر قیلوبدر آنلر ایچون کرامی اولان مزدی

* ف یعنی الله سبحانه آنلره سلام کوندرر و یاخود آنلر بری برینه سلام ایدرلر و اشبو سلام

ایتمك آنلرك اراسنده دنیاده دخی باقیدر (یا ایها النبی انا ارسلناك شاهدا ومبشرا ونذیرا

وداعیا الی الله باذنه وسراجا منیرا) ت ای پیغمبر البته بز کوندردك سنی شهادت ویریجی

و سوینـدریجی و قورقودیجی و دعوت ایدیجی اللهك جانبنه آنك حکمیله و آیدین اولان

چراغ (وبشر المؤمنین بان لهم من الله فضلا کبیرا) ت و سوینـدر مسلمانلری انکله که

آنلر ایچون اولور الله جانبندن بیوك فضل و عنایت * ف جمله امتلردن اشرف و اعلی

اشبو امتدر (ولا تطع الکافرین والمنافقین ودع اذاهم وتوکل علی الله وکفی بالله وکیلا)

ت و اطاعت ایتمه کافرلره و منافقلره و آنی ویرا آنلرسکا اذیت ویرمسنی و تاپشور ایشلریکی

الله اوزرینه و بسدر الله ایش یصمه تی یوزندن (یا ایها الذین آمنوا اذا نکحتم المؤمنات

ثم طلقتموهن من قبل ان تمسوهن فما لکم علیهن من عدة تعتدونها فمتعوهن وسرحوهن

سراحا جمیلا) ت ای اول کمسنه لرکه ایمان کتوردیکز چقان نکاح ایتسکز مؤمنه

اولان قاریلری صکره طلاق ویرسکز آنلره آندن اولکه الـسوردیکز آنلره پس یوقدر

سز ایچون شو قاریلر اوزرینه هیچ برعدتکه صیارسکز اول عدتی پس متعه ویرك آنلره

و براقك آنلری کوزل براقمقله * ف برکسنه قاریسنه جماعدن اول طلاق ویرسه

اکر مهری معین اولمش ایسه شو مهرك یاریسین قاریه ویرمك لازمدر اکر مهر معین

اولمش ایسه پس متعه ویرمك لازمدر یعنی بر کوملك و بر باش اورتوسی یعنی بر خمار و بر

ملایه ویرملیدر و بو یله قاری اوزرینه عدت لازم دکادر همان اولوقتده دیلرسه قوجه یه

واررر یعنی بر بشقه قوجه نکاح ایدرا کر قوجه ایله قاری نك اراسنده جماعسز خلوت صحیحه

بولنسه اشبو صورتده تمام مهر ادا ایتمك لازم کلور و قاریه دخی عدت واجبدر اشبو

مسئله یی ازواج مطهراتك حکمی اراسنده ذکر ایتمکك وجهی شو اوله که پیغمبرمز علیه

السلام بر قاری یی نکاح ایتمشیدی وقتا که اول قاری نك یانه تشریف بیوردیلر قاری

حضرته سو یلدیکه سندن الله سبحانه یه صغنورم حضرت آنك جوابنده بیوردیکه سن

بر بیوك صغنه جقکی آلدك شو مسئله نك ذکری بو کا ارشاد اولنمش اوله و مؤمنلره خطاب

اولماسی آنی اعلامدرکه تا بیله لرکه اشبو حکم پیغمبرك خاصه سی دکادر بلکه جمله مسلمانلر

اوزره حکمدر (یا ایها النبی انا احللنا لك ازواجك اللاتی آتیت اجورهن وما ملکت یمینك

مما افاء الله علیك وبنات عمك وبنات عماتك وبنات خالك وبنات خالاتك اللاتی هاجرن معك

وامرأة مؤمنة ان وهبت نفسها للنبی ان اراد النبی ان یستنکحها خالصة لك من دون

المؤمنین قد علمنا ما فرضنا علیهم فی ازواجهم وما ملکت ایمانهم لکیلا یکون علیك حرج

وکان الله غفورا رحیما) ت ای پیغمبر بز حلال قلدق سنك ایچون کندو خاتونلریکی که

ویردك آنلرك مهرلرینی و حلال قلدق جاریه لریکه مالك اولدك آنلره اول شیدنکه

ایریشدردی الله سنك اوزریکه (یعنی کافرلردن ایریشن) غنیمتدن و حلال قلدق

عمه لك قزلرینی سکا و عمه کك قزلرینی و دایکك قزلرینی و تیزکك قزلرینی که هجرت ایتدیلر

سنکله برابر و حلال قلدق مؤمنه قاری یی اکر باغشلسه کندو نفسنی پیغمبره (یعنی مهرسز

نکاح ایده) اکر دیلرسه پیغمبرکه نکاح ایده شو قاری یی اشبو مهرسز نکاح خاصه

سنك ایچون حلال قیلندی سائر مسلمانلردن غیری البته بیلدك اول برشیئی که فرض قیلدق

آنلر اوزرینه آنلرك قاریلرینك حقنده و مالك اولدقلری جاریه لری حقنده قولای قیلدق

تا اولماسون سنك اوزریکه هیچ بر طارلق والله یارلغیجی اسرکیجیدر (یعنی نکاح بابنده بر قاج

حكم واردركه امت اوزره فرض اولدى واول حضرت اوزره فرض دكلدر) * ف
يعنى سنك قاريلرككه آنلرك مهرلرن ادا ايتمشسن يعنى حالا نكاحكده درلر خواه
قريشدن اولسون ياغيريدن اولسون وياهاجره اولسونلر ويا اولمسونلر بونلرك كليسى
حلالدرلر وعمجه وداينك قزى حلالدر هجرت شرطيله اكر هجرت ايتمزلر ايسه
حلال دكلدر وهر برقاريكه كندو نفسنى پيغمبره باغشلر يعنى مهرسز پيغمبره كندو نفسنى
باغشلسه شو حلالدر اشبو حكم پيغمبره مخصوصدر ومسلمانلر اوزرينه حكم شودركه (ان
تبتغوا باموالكم) يعنى كندو ماللركزايله قاريلرى آلكز يعنى مهرايله نكاح ايديكز مهرسز
نكاح سائر مؤمنلره جائز دكلدر ايسترسه مهر مذكور اولسون ويا اولمسون يامعين
اولسون خواه معين اولمسون خواه نكاحده ذكر معين اولنسون پس شو مهركه كندولرى
آراسنده معين وثابتدر اول مهر لازم اولور شو حضرت عليه السلامك خاتونلريكه
مشهوردرلر اوندرد اولكى حضرت خديجه رضى الله عنهادر وآندن صكره قالان خاتونلرى
نكاح ايتمشلر وحضرت عليه السلامدن صكره طقوز خاتونلرى قالمشلر حضرت عايشه
حضرت حفصه حضرت سوده حضرت ام سلمه حضرت زينب حضرت ام حبيبه
حضرت جويريه حضرت صفيه حضرت ميمونه رضى الله تعالى عنهن واوچ آنلر كيلر
قريشدن دكلدرلر (تُرْجِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُؤْوِي إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ وَمَنِ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَحْزَنَّ وَيَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا) ت تأخير ايدرسن برقاريىكه ديلرسن شو قاريلركدن
ويرويررسن كندوكه يقين هركسنه يه كه ديلرسن واكر ديلرسك كه ياننكه آله سن برقاريى اول
قاريلركدنكه يانكدن ايراق ايتدك پس بوقدر هيچ بركناه سنك اوزرينه اشبو رخصت زياده
يقيندر اكا كه آيدينلنسه آنلرك كوزلرى وغم يميه لر وخوشحال اوله لر واوشيله كه ويررسن
آنلرك هپسنه والله بيلور اول برشيئى كه سزلك قلبكزده واردر والله بيليجيدر حليمدر * ف
اول حضرت اوزره واجب ايتمدى خاتونلر آراسنده برابر ايتمكى شو سببدنكه قاريلر كندو
حقيدر دو بيلمه لر اول برشيكه حضرت ويره راضى اولوب قبول ايدرلر ايكن اول حضرت
خاتونلر آراسنده فرق ايتمدى جمله خاتونلرك نوبتنى برابرجه مراعات ايتدى اما حضرت سوده
كندو نوبتنى حضرت عايشه يه ويردى (لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ
وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا) ت حلال اولمز سنكچون
خاتونلر بونلردن صكره (يعنى شو ايكى صفتدن صكره بريسى قريشدن مهرلى اولان مهاجره
وبريسى نفسنى هبه ايدن مهرسز قارى وشو دخى حلال اولمز كه بدل قيله سن آنلرك يرينه
بشقه قاريلرى واكرچه آنلرك كوزللكلرينى بكنسكده صكر اول جاريه كه مالك اولدك اكا والله

هر برشى اوزرينه ناظردر (اشبو آيت اولكى آيتك ناسخيدر) * ف يعنى برقاچ قسملريكه
كچن آيتده بيان بيوردى آنلردن زياده نكاح ايتمك حلال دكلدر وينه موجود اولان
قاريلريكى بشقه قاريلره تبديل ايتمك حلال دكل ضرورى اولان بونلردن نه زياده ونه نقصان
وسنك مالك اولديغك جاريه لر اول حضرتك مالك اولديغى ايكى جاريه لر مشهوردرلر بعضلرى
اوچ ديديلر بريسى ماريه كه حضرت ابراهيمك اناسيدر بريسى ريحانه ياشمعونه وياهر برى
آيرى ايديلر وحضرت عايشه بيورديكه اشبو زياده يى منع آخرده منسوخ اولدى جمله عورتلر
حلال اولديلر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرَ
نَاظِرِينَ إِنَاهُ وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذَلِكُمْ
كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ
مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ
تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا) ت اى مسلمانلر داخل اولميكز
پيغمبرك اولرينه مكر شو وقتده كه اذن ويرلمش اوله سزه طعام ايچون منتظر اولميه رق
طعامك بشمسى وقتنه وليكن وقتاكه دعوت اولنديكز پس كيركز وقتاكه يديكز طاغلكز
صحبت ايدرلك بربريكزلك سوزينه طالوب قاله رق يكدنصكره اكلشميكز كه بوسزلك
اذنسز كيرمك وطعامدنصكره اوطوروب قالمكز اولور انجيديجى پيغمبرى پس اوتانور
سزدن والله اوتانمز طوغرو سوزدن وچانكه سؤال ايتسكز پيغمبرك خاتونلرندن حاجتيه رار
برشيئى پس طلب ايدك شو متاعى پرده نك ارقه سندن اشبو زياده پاك ايديجيدر سزلك قلبلريكزى
وآنلرك قلبنى ولايق دكل سزكچونكه انجيده سكز اللهك پيغمبرينى ولايق دكلدر نكاح
ايده سكز آنك خاتونلرينى آندنصكره اصلا البته اشبو ايش اللهك يانده بيوك كناه اولدى
(إِنْ تُبْدُوا شَيْئًا أَوْ تُخْفُوهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا) ت اكر اشكاره ايتسكز برشيئى يا كيزليه سكز
انى پس البته الله هر برشيئى بيليجيدر (يعنى پيغمبردنصكره قاريلرينى) نكاح ايتمكى
كيزله سكز الله سبحانه آنى بيلور ف الله سبحانه مسلمانلره ادب اوكرتمكه اشبو آيتى انزال بيوردى
آدملردن برقاچ جماعت يمك ايچون حضرتك اوينه كيدرلر ايدى طعام ايرشنجه آنده اولورلر
ايدى وطعام يدكارندنصكره كيتميوب آنده قالورلر ايدى وبرى بريله دانشمغه وسوزسويلشمكه
مشغول اولورلر ايدى حالبوكه اوتوردقلرى او حضرتك ارام ايده جك يرى ايدى پيغمبر ايسه
آندن متأذى اولورايدى اما حياسيندن آنلره ديمزايدى كه بورده دن طشره چيقك ديو اشبو
اجلدن الله سبحانه شو آيتده بيوردى واشبو آيتده پرده حكمى دخى نازل اولدى كه اركك لر
ازواج مطهراتله يوز يوزه اولميه لر واشبو حكم مسلمان قاريلرى اوزرينه واجب دكلدر اكر
برقارى جميع بدننى بورييوب براركك ايله قارشو قارشويه اولسه كناه دكل واكر دوبرو اولسه

کوزل اولور (لا جناح علیهن فی آبائهن ولا ابنائهن ولا اخوانهن ولا ابناء اخوانهن ولا ابناء اخواتهن ولا نسائهن ولا ما ملکت ایمانهن واتقین الله ان الله کان علی کل شیء شهیدا) ت یوقدر هیچ کناه آنلر اوزرینه پرده اتمامکده بابالرینک اوکنده واوغلانلرینک اوکنده وقرنداشلرینک اوکنده وقرنداشلرینک اوغلانلری اوکنده وقزقرنداشلرینک اوغلانلری اوکنده وکندولرینک جنسی قاریلرک اوکنده (یعنی غیره قواده) ومالک اولدقلری جاریه لرک اوکنده وصاقنک ای خاتونلر اللهدن البته الله هر برشی اوزرینه حاضردر * ف کندو قاریلرک حکمی وخلایقلرک حکمی سورهٔ نورده ذکر اولندی (ان الله وملائکته یصلون علی النبی یا ایها الذین آمنوا صلوا علیه وسلموا تسلیما) ت البته الله وآنک فرشته لری صلوات کوندررلر پیغمبر اوزرینه ای مسلمانلر صلوات کوندرک آنک اوزرینه وسلام سویلک سلام سویلکله اکا * ف اشبو امردر پیغمبر اوزرینه صلات وسلام کوندرمکیچون اشبو حکم نمازده دخی ادا اولنور شویله دیمکله که السلام علیک ایها النبی اللهم صل علی محمد وشو صلات وسلام الله سبحانه دن رحمت طلب ایتمکدر اول حضرت اوزرینه واهل بیتنه دخی صلات وسلام کوندرمکدن دعانک قبولیتی یقین اولور واول حضرتک ذات شریفنه وآنک اهل بیتنه لایق اولان رحمت آنلره نازل اولور وصلات وسلام ایدن کمسنه اوزرینه اون رحمت نازل اولور هر نقدر دیلرسه حاصل قیله (ان الذین یؤذون الله ورسوله لعنهم الله فی الدنیا والآخرة واعد لهم عذابا مهینا) ت تحقیق اول کمسنه لر که انجیدرلر الله تعالی یی وآنک پیغمبرینی ایراق قیلدی الله آنلری دنیاده وآخرتده رحمتدن وحاضر قیلدی آنلر ایچون ذلیل قیلیجی عذابی (والذین یؤذون المؤمنین والمؤمنات بغیر ما اکتسبوا فقد احتملوا بهتانا واثما مبینا) ت واول کمسنه لر که انجیدرلر مؤمن اولان ارککلری ومؤمنه اولان قاریلری کسب ایتمدکاری برکناهی اسناد ایله پس البته یوکلندیلر بهتانک یوکنی واشکاره اولان کناهی * ف اشبو انجیدیجیلر منافقلر ایدیکه پیغمبر علیه السلامک غیبتنده غیبتن ایدوب بدکولک ایدرلر ایدی وآنک مطهره اولان زوجه سنه بهتان دیرلر ایدی اشبو نلرک ذکری سورهٔ نورده کچدی (یا ایها النبی قل لازواجک وبناتک ونساء المؤمنین یدنین علیهن من جلابیبهن ذلک ادنی ان یعرفن فلا یؤذین وکان الله غفورا رحیما) ت ای پیغمبر دیکل کندو خاتونلرینکه وکندو قزلرینکه ومؤمنلرک قاریلرینه که صالەلر کندولری اوزرینه ملایالرینی وازارلرینی که اشبو زیاده یقیندر تمیز اولنمقلرینه پس آنلر ایذا ویرلمش اولمزلر الله یارلغیجی امرکیجیدر (یعنی ستر ایدوب کندولرینی اورتمکله قاریلرک عفتی ظاهر اولور وفاسقلر آنلره تعرض ایده بیلمز) * ف تمیز اوله که جاریه دکل حره درلر وناموس صاحبی اولان قاریلردر وبد ذات دکللر کوزل بختلی درلر پس اول کمسنه لر که

آنلرک نیتنده فساد واردر آنلره تعرض ایتمزلر اشبو پرده یی عفتک نشانی اولمق ایچون مقرر ایتدی اشبو پرده کوزل برحکم اولدیغی ایچون کاه جکده بیوردی الله یارلغیجیدر اسیرکیجیدر (لئن لم ینته المنافقون والذین فی قلوبهم مرض والمرجفون فی المدینة لنغرینک بهم ثم لا یجاورونک فیها الا قلیلا) ت اکر کیرو طورمسه لر منافقلر ونه اول کمسنه لر که آنلرک قلبلرنده واردر کیفسزلک وکوتو ویلان خبرلری فاش ایدنلر مدینه ده یعنی کندو کوتو ایشلرندن یغاسه لر وفارغ اولماسه لر البته مسلط ایدرز سنی آنلر اوزرینه صکره قومشی اولمزلر سنکله مدینه ده مکر برآز وقت یعنی وطنلرندن چیقارلر (ملعونین اینما ثقفوا اخذوا وقتلوا تقتیلا) ت لعنت اولندیلر هر یرده که بولنسه لر اسیر اولورلر وقتل اولنورلر حقیرلکله (سنة الله فی الذین خلوا من قبل ولن تجد لسنة الله تبدیلا) ت اللهک امریدر سندن اول کچنلرک حقنده (یعنی بویله فعللرده بولنانلر قتل اولنمق الله تعالی نک امری وسنتیدر) والبته بولمزسن اللهک امرینی تغییر وتبدیل اولور * ف اول کمسنه لر که آنلرک نیتلری کوتو ایدی مدینه ده قاریلره زحمت ایدرلر ایدی وتعریض ایدرلر ایدی ویلان سوزلری فاش ایدرلر ایدی وبو یلان سوزلردن کافرلرک غلبه سی ومؤمنلرک بوزاسی فهم اولنوردی اشبو مثللو آدملرک کندولرینک ارالرندن چیقارلمسنه حکم بیوردی وتوراتده دخی وارد اولمشکه مفسدلری آرا کزدن چیقارک (یسئلک الناس عن الساعة قل انما علمها عند الله وما یدریک لعل الساعة تکون قریبا) ت سؤال ایدرلر سکا آدملر قیامتدن دیکل آنی بیلمک آنجق اللهک یاننده در ونه بیلورسن شاید که قیامت واقع اوله یقین زمانده * ف اولورکه منافقلر کندو ارالرنده مقرر ایتمش اوله که پیغمبردن شویله سؤال ایده لر که آنک جوابی یوقدر پس برقاچ کره قیامتک کلمسنی ذکر بیوردی (ان الله لعن الکافرین واعد لهم سعیرا) ت البته الله لعنت ایتدی کافرلره وحاضر قیلدی آنلر ایچون جهنمی (خالدین فیها ابدا لا یجدون ولیا ولا نصیرا) ت ابدی اوله رق شو جهنمده همیشه بولمزلر هیچ بر دوست ونه بر یاردم ایدیجی (یوم تقلب وجوههم فی النار یقولون یا لیتنا اطعنا الله واطعنا الرسولا) ت شول کونده که دوندریلور آنلرک یوزلری جهنمده دیرلر ای نه اولیدیکه اطاعت ایدیدک الله تعالی یه واطاعت ایدیدک پیغمبره (وقالوا ربنا انا اطعنا سادتنا وکبراءنا فاضلونا السبیلا) ت ودیدیلر ای بزم ربمز البته بزلر اطاعت ایتدک کندو بیوکلرمزه واولولریمزه پس شاشرتدیلر بزی یولدن (ربنا آتهم ضعفین من العذاب والعنهم لعنا کبیرا) ت ای بزم ربمز ویر آنلره ایکی قاتی عذابدن

وامنت ایت آنلره یوللق لعنت ایتمکله (یا ایها الذین آمنوا لا تکونوا کالذین آذوا موسی فبراه
الله مما قالوا وکان عند الله وجیها) ت ای مسلمانلر اولمیکز اول کمسنه لر کبیکه انجتدیلر
موسایی پس پاك ایتدی آنی الله اولشیدن که دیمشلر ایدی وموسی اللهك یاننده معتبر
ایدی * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه حضرت موسی اغتسال ایتدیکی وقتده اورتنوردی بنی
اسرائیل دیدیلرکه دبه طشاقدر برکون اتفاقا موسی علیه السلام برصویك کنارنده اثوابن
چیقاروب برطاشك اوزرینه براقوب اغتسال ایدر ایکن الله سبحانه نك بیورمسیله طاش
موسانك اثوابلرن الوب یوریدکده موسی علیه السلام عقبنجه سکردوب کیدرکن بنی
اسرائیلدن برقاچ کروهلره اوغرایوب بنی اسرائیل کورمشلرکه موسی دبه طشاقدکلدر * ف
بعض فساد اهلی موسی علیه السلامه تهمت ایتمشلرکه حضرت هارونی یانده اولدیرمشکه
ریاستده بکا شریك اولمسون دیو اشبو تهمتی موسادن قالدرمغیچون الله سبحانه هارونك
جنازه سی کوك جانبندن ظاهر قیلوب هارون علیه السلام کوك جانبندن صدا ایتمشکه بن کندو
کندمه وفات ایتدم ونه بعض کمسنه لر دیدیلرکه موسی کیزلوجه اغتسال ایدر پس آنك بدننده
بر نسقه عیب واردر آله مرضی یعنی برص یا دبه طشاقلق کبی برکون حضرت موسی یالکز
اغتسال ایدردی واثوابلرین برطاش اوزرینه براقمشدی شو طاش اثوابلری الوب قاچوب
کیتدی موسی دخی کندو عصاسن آلوب آردنجه سکردوب کیتدی صکره اول طاش بنی
اسرائیلدن برکروه اولدیغی یره واروب طوردی جمله سی موسی علیه السلامی چپلاق حالده
کوردیلر وبیلدیلرکه بدنی عیبسزدر وحضرت موسی طار یلوب طاش اوزرینه برقاچ عصا
اوردی عصانك اثری طاشده کورندی (یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله وقولوا قولا سدیدا) ت
ای مسلمانلر صاقنك اللهدن ودییکز محکم اولان سوزی (یصلح لکم اعمالکم ویغفر لکم ذنوبکم
ومن یطع الله ورسوله فقد فاز فوزا عظیما) ت تا کوزل قیله سز کیچون سزلك ایشلریکزی
ویارلغه سز کیچون سزلك کناهلرکزی وهرکمسنه اطاعت ایتسه الله سبحانه یه وآنك پیغمبرینه
پس البته مطلوبنی بولدی بیوك اولان ظفر ایله (انا عرضنا الامانة علی السموات والارض
والجبال فابین ان یحملنها واشفقن منها وحملها الانسان انه کان ظلوما جهولا) ت بز عرض
ایتدك امانتی (یعنی اللهك امر ونهینك تکلیفنی قالدرمق استعدادینی) کوکلر اوزرینه
ویر اوزرینه وطاغلر اوزرینه پس قبول ایتمدیلرکه کتورسونلر شو امانتی وقورقدیلر شو امانتدن
وکتوردی انی آدمی البته آدم اولدی ظلم ایدیجی جاهل (یعنی آدمی یه عدالت وعلم بالفعل حاصل
دکل ایسه ده آنی حاصل ایتمکه استعدادی واردر) * ف یعنی انسان کندو نفسنه رحم ایتموب
ظلم ایدوب دیلدیکنی ترك ایدوب شو بیوك امانتی قبول ایتدی وکوك ویر ایسه آنلرده نفس
خواهشی یوقدر اکر وار ایسه ده شودرکه آنك اوزره قایم اولدقلری امردرکه کوکك خواهشی
طولانمقدرکه طولانور مخالفت ایتمز ویرك خواهشی توقفدر تحرك ایتمز وانسان ایسه آنده بشقه

بشقه خواهشلر واردر واحکام شرعیه ایسه آنك خواهشلرینك خلافی اولورایکن انی قبول
ایتدی اشبو یاد امانتی کندو خواهشلرینك خلافی اوزره صاقلمق لازم اولدی انی حفظ ایتمك
ایچون چوق قوت لازم اولوردو بو ایسه زیاده زور وکوچ برشیدرکه زیاده قوت استر اشبو
امانتی کتورمنك اخری شودرکه انکار ایدنلری قصورلری اوزرینه مواخذه ایدر وایناننجیلرك
قصورلرن عفو ایدر واشبو حکم انسان اراسنده جاریدر مثلا برکمسنه نك امانتنی قصد ایله
ضایع ایدرسه ضامن اولور اکر اختیارسز ضائع اولسه عوض ادا ایتمك لازم اولماز (لیعذب
الله المنافقین والمنافقات والمشرکین والمشرکات ویتوب الله علی المؤمنین والمؤمنات وکان
الله غفورا رحیما) ت تا اوله ایشك آخری شوکه عذاب ایده الله منافقلره ومنافقه قاریلره
وشریك قوشن ارککلره وشریك قوشن قاریلره ورحمتیله رجوع ایده الله مؤمن اولان ارککلر
اوزرینه ومؤمنه اولان قاریلر اوزرینه الله یارلغیجی اسرکیجیدر

(سورة سبا مکیة وهی اربع وخمس وخمسون آیة)
سبا سوره سی مکه ده نازل اولمش واشبو سوره اللی درت ویا اللی بش آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحیم)
(باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهك آدیله اوقودم)

(الحمد لله الذی له ما فی السموات وما فی الارض وله الحمد فی الآخرة وهو الحکیم الخبیر) ت
جمله اوکمك اللهایچوندرکه آنك مالکیدر کوکلرده ویرده اولان شیلر وانکیچوندر اوکمك
آخرتده واولدر حکمت صاحبی بیلیجی * ف دنیاده برشی یا بعتده وایش ایشلمده بشقه
کمسنه نك ثنا وتعریفی اولوروشو اوکمك اللهك فعلنك اورتوسیدر آخرتده هیچ براورتو
اولمیوب حقایقلر بتون بتونه الله سبحانه نك جانبنه منسوب اولور نیچونکه هر نه شی
اولورسه الله سبحانه جانبندندر (یعلم ما یلج فی الارض وما یخرج منها وما ینزل من السماء وما
یعرج فیها وهو الرحیم الغفور) ت بیلور اول شیئی که کیرریره واول شیئی که طشره چیقار
یردن واول شیئی که اشاغی کاور کوکدن واول شیئی که یوقارو کیدر کوکاره والله اسرکیجی
یارلغیجیدر * ف یره کیرر یعنی جانورلر وقوردجغزلر وطشره چیقار یردن یعنی اوتلر واکینلر
واشاغی اینر کوکدن یعنی یغمور وقرآن وتقدیر ویوقارو کیدر کوکاره یعنی عمل ودعا واولیلرك
روحی وجمله آبادان اولورلر الله سبحانه نك رحمتندن (وقال الذین کفروا لا تاتینا الساعة قل
بلی وربی لتاتینکم عالم الغیب لا یعزب عنه مثقال ذرة فی السموات ولا فی الارض ولا اصغر
من ذلك ولا اکبر الا فی کتاب مبین) ت ودیدیلر اول کمسنه لرکه کافر اولدیلر کلمز بزم اوکزه
قیامت دیکل اوت بنم ربمه قسم ایدرم که البته کاورسزه شویله ربکه کیزلیلری بیلیجیدر غایب

اولمز آندن برذره مقداری شی کوکارده ویرده، زره دن کوچك و بیوك هرنه وار ایسه لوح محفوظده ثابتدر (ليجزي الذين آمنوا وعملوا الصالحات اولئك لهم مغفرة ورزق كريم) ت تا جزا ویره اول کسنه لره که ایمان کتوردیلر و ایشلدیلر کوزل اولان ایشلری اشبو کروه آنلر ایچون واردر یارلغنمق و ایو اولان رزق * ف یعنی جزا ویرمك ایچون قیامتك کلمسی لازم اولان برامردر (والذين سعوا في آياتنا معاجزين اولئك لهم عذاب من رجز اليم) ت و اول کسنه لرکه یوریدیلر بزم آیتلریمزه مقابله ایدرك اشبو کروه آنلر ایچوندر درد ویریجی عذاب کوتوعقوبتدن (ويرى الذين اوتوا العلم الذي انزل اليك من ربك هو الحق ويهدي الى صراط العزيز الحميد) ت و تا که بیله (صحابه دن و مؤمنلردن) اول کسنه لرکه ویرلدی آنلره علم شول شیئه (یعنی قرآنه) که ایندرلدی سنك جانبکه کندو بکدن طوغریدر و دلالت ایدر غالب اولان محمود اولان اللهك یولنه * ف قیامت آنك ایچون کلمه جکدرکه تا اول کسنه لرکه قیامتی یقین ایتمشلر ایدی ظاهر کوزیله دخی کوره لر (وقال الذين كفروا هل ندلكم على رجل ينبئكم اذا مزقتم كل ممزق انكم لفي خلق جديد) ت و دیدیلر اول کسنه لر که کافر اولدیلر آیا دلالت ایده لمی سزی بر کیشی اوزرینه که خبر ویریور سزه که وقتا که پاره پاره اولورسکز بتون بتونه پاره پاره اولمغله البته سزلر یکی خلق اولنمقده اولورسکز (افترى على الله كذبا ام به جنة بل الذين لا يؤمنون بالآخرة في العذاب والضلال البعيد) ت آیا باغلدیمی الله اوزرینه یلانی یا خود آنکله دیوانه لك وارمی بلکه اول کسنه لرکه ایمان کتورمزلر آخرته عذابده اولورلر و ایراق اولان آزغینلقده اولورلر (افلم يروا الى ما بين ايديهم وما خلفهم من السماء والارض ان نشأ نخسف بهم الارض او نسقط عليهم كسفا من السماء ان في ذلك لآية لكل عبد منيب) ت آیا کورمزلرمی اول شیئی که کندولرینك اوکلرنده وارقه لرنده واردر کوکدن ویردن (یعنی یروکوك کندولری قوشاتمشدر) اکر دیلرسك کچورردك آنلری یره یا خود صالردق اوزرلرینه (آتش) پاره لرن کوکدن بزم آیتلرمزی انکار ایتدکاری ایچون البته بونده نشانه واردر هر برقایدیجی اولان قول ایچون (ولقد آتينا داود منا فضلا يا جبال اوبي معه والطير والنا له الحديد) ت و ویردك داوده کندو جانبمزدن بیوکلکی دیدك ای طاغلر بوکسك والحق تسبیح ایدك داود ایله و دخی ای قوشلر، دیدك ودام قیلدق اکا اوتلری و یومشق قیلدق آنکیچون تموری (ان اعمل سابغات وقدر في السرد واعملوا صالحا اني بما تعملون بصير) ت

یوردقکه زرخلری کیكش و اتکلی ایله و بردوزی به قبل و سط حال ایله حلقه لرینی و ای داودك اهل بیتی ایشلیك کوزل اولان ایشلری البته بن اول شیکه ایشلرسکز کوریجیم * ف داود علیه السلام صحرایه چیقدیلر وکندی کتابنی اوزرینه اغاق ایتدیلر و کوزل آوازیله زبوراوقودیلر آنك تأثیریله طاغلر دخی حضرتیله برابر اوقوریدی اوقورلر ایدی و آغلرلر ایدی وقوشلر کاوب یاتوب طورلر ایدی و آنك کبی آوازیدرلر ایدی و شو مجلسده چوق کسنه لر وفات ایدرلر ایدی و تمور حلقه لر کبی اولا حضرت داود علیه السلامدن ایجاد بولنمش (ولسليمان الريح غدوها شهر ورواحها شهر واسلنا له عين القطر ومن الجن من يعمل بين يديه باذن ربه ومن يزغ منهم عن امرنا نذقه من عذاب السعير) ت و رام ایتدك سلیمانه روزکاری که اشبو روزکارك صباح وقتنده سیری برآیلق یول ایدی و اخشام وقتنده سیری بر آیلق یول ایدی و اقتدق انکیچون باقر پیکاریکی و رام قیلدق جنلردن اول کسنه یی که ایشلر آنك اوکنده آنك ربی سنك حکمیله و هر کسنه دونسه آنلردن بزم حکممزدن طاتدیرزا کا جهنمك عذابندن (يعملون له ما يشاء من محاريب وتماثيل وجفان كالجواب وقدور راسيات اعملوا آل داود شكرا وقليل من عبادي الشكور) ت ایدرلر ایدی اکا دیلدیکی شیلری قلعه لردن و صورتلردن و کاسه لردن برکه مقداری و کندو یرنده ثابت اولان تنجره لر و قازغانلری دیدك عمل ایدك ای داودك تابعلری شکر ایتمکلکی و حالبوکه آز در بنم قوللرمدن شکر ایدنلر * ف سلیمان علیه السلامك بر تختی وار ایدیکه اوزرینه عسکرینك تمامی بنوب آنی روزکار یارم کونده شامدن یمنه و یمندن یمنه یارم کونده شامه کتوردی و الله سبحانه یمنده اریمش باقرپیکاریکی چیقارمش ایدی جنلر شو باقردن قالبلره دوکوب بیوك قوجه مان جناقلر و تنجره لر ایدرلر ایدی و شوطرو فلرده طعام پشوروب عسکرلره تقسیم ایدرلر ایدی (فلما قضينا عليه الموت ما دلهم على موته الا دابة الارض تأكل منسأته فلما خر تبينت الجن ان لو كانوا يعلمون الغيب ما لبثوا في العذاب المهين) ت پس وقتا که مقرر ایتدك آنك اوزرینه اولومی دلالت ایتمدی جنلری آنك اولدیکنه مکر آغج بیجی بوجك که یدی سلیمانك عصاسنی پس وقتا که دوشدی ظاهر اولدی جنلره اکر اولسه یدیلر غیبی بیلیجیلر اکلنمزلر ایدی ذلیل قیلیجی اولان عذابده * ف حضرت سلیمان علیه السلام جنلرك اللریله بیت المقدسك مسجدینی یاپشدی وقتا که بیلدی موتی یقین اولدی جنلره مسجدك عمارتی نقشه سنی کوستردی که اشبو شکل اوزره عمارت ایدك و سلیمان کندوسی صرحه دن بنا اولنمش بر اوایچنه کیروب قاپولری بغلیوب الله سبحانه نك عبادتنه مشغول اولدی و عصاسنه سوکنوب نمازه قایم ایکن روحی قبض اولندی سلیمان علیه السلامك وفات ایتدیکندن صکره بر یل تمام اولنجه قدر جنلر عمارتله مشغول اولورلر ایدی وقتا که عمارتك جمله سین تمام ایتدیلر صکره سوکندیکی عصانك

دیبنی قورت یه‌یوب قیرلدی وسلیمان دوشدکده جنلره وفاتی معلوم اولدی وجنلر که آدملری
آلداتمغیچون غیبی بیلمك دعواسین ایدرلر ایدی آنلرهم ملزم اولدیلر (لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ
آيَةٌ جَنَّتَانِ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ) ت
وار ایدی سبا قومیچون آنلرك ساکن اوله‌جق یرلرنده نشانه ایکی باغچه بری صاغ یانده و بری
صول یانده دیدك یه‌یکز ربکزك رزقندن وشکر ایدك آکا سزك ایچون وار دریا کیزه اولان شهر و
یارلغیجی اولان رب ٭ ف بلقیس سبا مملکتنده ملکه ایدی شو مملکتی کوزلجه آبادان قیلدی
جمله کوللرك و برکه‌لرك و پیکارلرك صوینی بریره جمع ایدوب بر بیوك صو انباری یاپدروب
دیوارك اوج یرنده برلرینك بوکسکلکی واچقلغی اعتبارنجه اوج دریچه یاپدردی و بلك
تمامنده یغمور صوینی انباره جمع اولوردی هر نقدر که ایسترلر ایدی خرج ایدرلر ایدی مملکتی
کوزل معمور وآبادان اولدی (فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ
ذَوَاتَيْ أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثْلٍ وَشَيْءٍ مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ) ت پس یوز چویردیلر (یعنی شکردن) پس
کوندردك آنلر اوزرینه قتی آقان صویی (یعنی بر سیل که اوکنی تپه‌لر ایله باغلدیلر ایدی)
وعوض ویردك آنلرك ایکی باغچه‌سنك بدلنده ایکی باغچه که دادی آجی ترق وآکشی اولان میوه
صاحبلریدر وآجی ایلغین اغاجی صاحبلریدر وعربستان یبان کراسندن آز برشی صاحبلریدر
٭ ف وقتا که الله سبحانه آنلرك شکرسزلکی سببندن دیلدیکه آنلره عذاب کوندره پس یبان
صیچانی براندی آنلرك اول صو انبارینك دیبنده پس اشبو صیچانلر صو بندینك دیبنی دلدکده
صو زورکتوروب بندی وسدی قیروب بوزدی اول صو عذاب صویی اولوب رنکی آل
اولدی وهر یره ایرشدیسه اوره‌یی خراب ایدوب ایشه یرامز ایتدی صکره اول قوم بتون
بتونه طاغلش وباقی قلانلری اول کوزل باغچه‌لر عوضنده اکشی اجی ترق میوه‌لر وآجی ایلغین
وعربستان یبان کراسی بولدیلر (ذَلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَفُورَ) ت
بونك ایله جزا ویردك آنلره آنلرك شکرسزلکی سببیله وکوتو جزا ویرمیز مکر شکر ایتمینه
ویررز (وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا قُرًى ظَاهِرَةً وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سِيرُوا فِيهَا
لَيَالِيَ وَأَيَّامًا آمِنِينَ) ت وپیدا قلدق آنلرك اراسیله شول کویلرك اراسنده که برکت قودق
شو کویلرده (یعنی شامده) بری برینه یتشمش برقاچ کویلری ومقرر قلدق شو کویلرده
کلوب کیتمکی دیدك سیر ایدك شو کویلرده کیجه‌لرده وکوندزلرده امین اولرق ٭ ف یعنی
یمندن تا شامه وارنجه ایکیسنك اراسی امین یوللر ایله و بری برینه متصل اولان کویلر ایله
معمور ایدی یقین قوناقلر ایله سفرلری وار ایدی سیر وکزمك کبی (فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ
أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ

صبار

صَبَّارٍ شَكُورٍ) ت پس دیدیلر (یعنی حال دلیله) ای بزم ربمز ایراق قیلغل بزم سفرلرمزك اراسنی
وظلم ایتدیلر کندو نفسلرینه پس قلدق آنلری حکایه‌لر و پاره پاره ایتدك آنلری تمام پاره پاره
ایتمکله البته اشبو ماجراده واردر نشانه‌لر هر بر شکر ایدیجی اولان صبر ایدنلر ایچون
٭ ف راحتده سرخوشلق ایدوب راحتسزلکی طلب ایتدیلر ودیدیلر که تنکیم بشقه
مملکتلرده ایشیدیرز که سفرده صو بولنمیور وآباد اولان کویلری بولنمیور بونك کبی بزلره
دخی اوله ایدی اشبو بیوك شکرسزلکدن قیروب پاره پاره ایتدك آنلری یعنی طاغلش اولدیلر
آیر وآیر کویلرده (وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) ت وتحقیق
طوغرو بولدی آنلرك حقنده ابلیس کندو ظننی پس اتباع ایتدیلر آنلر شیطانه مکر بر آز
کروه مؤمنلردن ٭ ف روز اولده ابلیس لاحتنکن ذریته الا قلیلا دیمش ایدی شویله اولوب
طشره چیقدیلر (وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ
وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ) ت ویوقدر شیطان ایچون آنلر اوزرینه هیچ غلبه‌لك لیکن
مبتلی قلدق تا بیله لم اول کمسنه‌یی که ایمان کتورر آخرته اول کمسنه‌دنکه آخرتدن
شکده‌در وسنك ربك هر برشی اوزرینه حافظ ونکهباندر (قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ
دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ
مِنْ ظَهِيرٍ) ت دیکل دعا ایدك اول کمسنه‌لره که معبود کمان ایتدیکز ایدی اللهدن غیری مالك
دکللر ذره مقداری نه کوکلرده و یرده و یوقدر آنلر ایچون کوکده و یرده هیچ بر شرکتلك
ویوقدر الله ایچون آنلردن هیچ بر کومکچی (وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ حَتَّى إِذَا
فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقَّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ) ت وفائده ویرمز
دیلك ایلمك الهك یانده مکر بر کمسنه ایچونکه اذن ویرمش اوله آنك اجلیچون (ومحشر
اهلی اضطرابده اولورلر) اولوقتکه اضطراب دفع اولنمش اوله آنلرك قلبلرندن دیرلر که نه شی
امر ایتدی سزك ربکز یوقارودە اولان ملائکه‌لر دیرلر بیورو بدر طوغرو سوزی (یعنی
شفاعته اذن ویردی) والله یوجه مرتبه‌لو قدری بیوکدر ٭ ف یعنی انسانك عوامی الله
سبحانه نك حضورنده اولیالردن شفاعت طلب ایدرلر واولیالر انبیالردن وانبیالر ملائکه‌لردن
وملائکه‌لرك حالی شودر که بیوردی وقتا که الله سبحانه نك حکمی عرشك اوزرندن کلوب
شویله بر آواز ظهور ایدر که کویا قوردن اولان زنجیرك طاش اوزرینه دوشدیکی آواز کبی
ملائکه‌لر قورقولرندن دترلر وقتا که صدا ساکن اولدی وکلام تمامیله نازل اولدی ملائکه‌لر
بری بریندن سؤال ایدرلر که نه حکم اولندی دیو اشبو وقتده یوقاروده اولان ملائکه اشاغیده
اولانی خبردار قیلرلر اواشیکه الله سبحانه نك حکمتنه موافقدر واسلوب سابق اوزره

معلوم دراشبو حكمی بیورمش (قل من یرزقكم من السموات والارض قل الله وانا او ایاكم لعلی هدی او فی ضلال مبین) ت دیكل كیم روزق ویرر سزه كوكلر جانبندن و یر جانبندن بردخی دیكل الله ویرر والبته بزلر یاخود سزلر هدایت اوزرینه یاخود آشكاره اولان یولی شاشورمقده یز ٭ ف یعنی هر ایكی فرقه طوغرو یول اوزرینه دكل بری طوغریدر و بری اكری بوكریدر پس لازمدر كه صحیح اولان عقلله دقت ایدوب دلیللره باقوب طوغرو اولانی طوتهكز اشبو تحقیقده انلرك جوابی واردر كه اشبو زمانه نك آدملرینك بعضنه كه دیرلر كه ایكی فرقه قدیم زماندن بویله كلمش منازعه یه نه حاجت واردر (قل لا تسئلون عما اجرمنا ولا نسئل عما تعملون) ت دیكل سؤال اولنمزسكز بزم كناهمزدن و بزدخی سؤال اولنمز اولشیدن كه ایشلرسكز (قل یجمع بیننا ربنا ثم یفتح بیننا بالحق وهو الفتاح العلیم) ت دیكل جمع ایدر بزم آرامزی بزم ربمز صكره حكم ایدر بزم آرامزده طوغریلقله الله تعالی مشكل ایشلری فتح و عدل ایله حكم ایدیجیدر (قل ارونی الذین الحقتم به شركاء كلا بل هو الله العزیز الحكیم) ت دیكل كوسترك بكا اول كمسنه لری كه الحاق ایتدیكز الله سبحانه یه شریك یصه یوب شویله د كادر بلكه الله غالب اولان حكمت صاحبی اولان الله در (وما ارسلناك الا كافة للناس بشیرا ونذیرا ولكن اكثر الناس لا یعلمون) ت وكوندرمدك سنی مكر انسانلرك جمله سیچون سوندریجی وقورقودیجی ولیكن آدملرك چوغی بیلمزلر (ویقولون متی هذا الوعد ان كنتم صادقین) ت ودیرلر نه وقتده وجوده كلور شو وعده اكر اولسكز طوغرو دیجیلر (قل لكم میعاد یوم لا تستأخرون عنه ساعة ولا تستقدمون) ت دیكل سزیچون واردر بر كونك وعده سی كه كیرو قالمزسكز آندن بر ساعت و ایلرو دخی كچمزسكز (وقال الذین كفروا لن نؤمن بهذا القرآن ولا بالذی بین یدیه ولو تری اذ الظالمون موقوفون عند ربهم یرجع بعضهم الی بعض القول یقول الذین استضعفوا للذین استكبروا لولا انتم لكنا مؤمنین) ت ودیدیلر اول كمسنه لر كه كافر اولدیلر (یعنی مشركلر) هر كز اینانمیز اشبو قرآنه دخی شول كتابه كه قرآندن اول اولوبدر تعجب ایدرسن ای كوریجی اكر كورسك ظالملر طوردیرلمش اولورلر ربلرینك یاننده كیرو دوندرر آنلرك بعضیسی آخر بعضه سوزنی (یعنی سؤال ایدرلر وجواب ویرزلر) دیرلر اول كمسنه لر كه ضعیف صایلدیلر اول

كمسنه لره كه تكبر ایتدیلر اكر اولمسه یدیكز سزلر البته بزلر مسلمان اولوردق (قال الذین استكبروا للذین استضعفوا انحن صددناكم عن الهدی بعد اذ جاءكم بل كنتم مجرمین) ت دیدیلر اول كمسنه لر كه بیوكلك ایتدیلر اول كمسنه لره كه ضعیف ایدیلر بزلرمی منع ایتدك سزلری هدایتدن آندن صكره كه كلدی هدایت سزه بلكه سزلر كناه ایشلیلر ایدیكز (وقال الذین استضعفوا للذین استكبروا بل مكر اللیل والنهار اذ تأمروننا ان نكفر بالله ونجعل له اندادا واسروا الندامة لما رأوا العذاب وجعلنا الاغلال فی اعناق الذین كفروا هل یجزون الا ما كانوا یعملون) ت دیدیلر اول كمسنه لر كه ضعیف صایلدیلر اول كمسنه لره كه بیوكلك دیلدیلر بلكه منع ایتدی بزلری كیجه نك وكوندزك الداتمسی (یعنی سزلك حیله كز كه داغما آنك سعیندا ایدیكز) كه امر ایتدیكز بزلره كافر اوله وز الله سبحانه یه ومقرر قیله وز آنكیچون شریكلری و كیزلدیلر جمله سی پشیمانلغی وقتا كه كوردیلر عذابی واقدیرر زنجیرلری اول كمسنه لرك بوینلرینه كه كافر اولدیلر جزا ویرلمش اولمزلر مكر ایشلدكاری شیئه موافق (وما ارسلنا فی قریة من نذیر الا قال مترفوها انا بما ارسلتم به كافرون) ت وكوندرمدك هیچ بر كویه بر قورقودیجی مكر دیدیلر شو كویك زنكینلری البته بزلر اولشیئه كه كوندرلدیكز انكا كافرلرز (وقالوا نحن اكثر اموالا واولادا وما نحن بمعذبین) ت دیدیلر بزلر زیاده چوغز مال جهتندن واولاد جهتندن ودكلز بزلر عذاب اولنمش (قل ان ربی یبسط الرزق لمن یشاء ویقدر ولكن اكثر الناس لا یعلمون) ت دیكل البته ربم كنكیش قیلور رزقی اول كمسنه ایچون كه دیلر و طار قیلور اول كمسنه ایچون كه دیلر ولیكن آدملرك چوغی بیلمزلر (وما اموالكم ولا اولادكم بالتی تقربكم عندنا زلفی الا من آمن وعمل صالحا فاولئك لهم جزاء الضعف بما عملوا وهم فی الغرفات آمنون) ت ودكادر سزلك ماللركز واولادلركز اولشیئه كه یقین قیله سزی بزم یانمزه یقینلق مرتبه سنه (لیكن یقین اوله حق اول كمسنه دركه ایمان كتوردی وایشلدی كوزل ایشلری پس اشبو كروه آنلر ایچون واردر ایكی مثلی قدر جزاسی اولشیئك بدلنده كه ایشلدیلر و آنلر یوجه كوشكلرده امین اولورلر (والذین یسعون فی آیاتنا معاجزین اولئك فی العذاب محضرون) ت واول كمسنه لر كه یوروررلر بزم آیتلرمزی رد ایتمكه اشبو كروه عذابده حاضر اولورلر (قل ان ربی یبسط الرزق لمن یشاء من عباده ویقدر له وما انفقتم من شیء فهو یخلفه وهو خیر الرازقین) ت

دیکل البته بنم ربم کیکش قیلر رزقی اول کمسنه ایچون که دیلر کندو قوللرندن وطار قیلر
اول کمسنه یه که دیلر واشیکه خرج ایدر سکز هر برجنسدن پس الله آنک بدلنی ویرر والله
رزق ویرنلرک زیاده خیرلیسیدر (ویوم یحشرهم جمیعا ثم یقول للملائکة أهؤلاء ایاکم کانوا
یعبدون) ت وشول کونده که جمع ایدر آنلرک جملەسنی صکره دیر فرشتەلره که شونلرمی
سزلره عبادت ایدرلر ایدی (قالوا سبحانک انت ولینا من دونهم بل کانوا یعبدون الجن اکثرهم
بهم مؤمنون) ت دیدیلر فرشتەلر یا کلک سنک چوندرسن بزم والیمز ومعبودمزسن آنلردن
غیری (یعنی انلرده بر محبت ایتدیکمز ودوست طوتدیغمز کیمسه یه له یوقدر انلرک عبادت
ایتمسنه نصل خشنود اولورز) بلکه آنلر عبادت ایدرلردی جنلره آنلرک چوغی جنلره
اینانجیدرلر * یعنی ملائکەلره عبادت ایتکلک شیطانلک وسوسەسیلەدر پس دیرسنکه شیطانلره
عبادت ایتدیلر (فالیوم لا یملک بعضکم لبعض نفعا ولا ضرا ونقول للذین ظلموا ذوقوا عذاب
النار التی کنتم بها تکذبون) ت پس اشبو کونده قادر اولمزلر سزلرک بعضکز آخر بعضنه فائده
ایرشدرمکه ونه ضرر ایرشدرمکه و بیوررز اول کمسنەلره که ظلم ایتدیلر طادیکز اودک
عذابنی که سزلر انی یلان صماردیکز (واذا تتلی علیهم آیاتنا بینات قالوا ما هذا الا رجل یرید ان
یصدکم عما کان یعبد آباؤکم وقالوا ما هذا الا افک مفتری وقال الذین کفروا للحق لما
جاءهم ان هذا الا سحر مبین) ت وچان اوقونسه آنلر اوزرینه آیدین اولان آیتلریمز دیرلر
دکادر اشبو پیغمبر مکر بر کیشی که دیلر منع ایده سزی اولشیدنکه عبادت ایدر ایدی
اکاسزلک بابالریکز ودیرلر دکادر شو قرآن مکر دوزلمش یلان ودیدیلر اول کمسنەلرکه کافر اولدیلر
طوغرو اولان آیتلریمزه وقتاکه کلدی آنلره دکادر بو مکر آشکاره اولان جادولکدر
(وما آتیناهم من کتب یدرسونها وما ارسلنا الیهم قبلک من نذیر) ت حالبوکه ویرمامش ایدک
عربک مشرکارینه کتابلردن هیچ برشی که اوقویەلر اول کتابلری و کوندرمدک آنلرک جانبنه
سندن اول هیچ برقورقودیجی * ف یعنی پس لازمدرکه آنلرسنی غنیمت بیلوب شکر ایدەلر
انکار ایتمیەلر (وکذب الذین من قبلهم وما بلغوا معشار ما آتیناهم فکذبوا رسلی
فکیف کان نکیر) ت ویلانه نسبت ایتدیلر اول کمسنەلرکه آنلردن اول ایدیلر واشبو
مشرکار ایرشمدیلر اشبونلک اوندن برینه که ویردک آنی اول کچنلره پس یلانجی صایدیلر بنم
پیغمبرلریمی پس نیجه اولدی بنم عقوبتم (قل انما اعظکم بواحدة ان تقوموا لله مثنی

وفرادی ثم تتفکروا ما بصاحبکم من جنة ان هو الا نذیر لکم بین یدی عذاب شدید)
ت دیکل همان نصیحت ویریرم سزه بر کلمه ایله که طوریکز الله اجلیچون ایکیشر ایکیشر و بر
بر صکره تأمل ایدک که یوقدر سزلک اشبو صاحبکزده هیچ بر دیوانه لک دکلدر اول مکر
قورقودیجیدر قتی اولان عذاب کلمزدن اول (قل ما سألتکم من اجر فهو لکم ان اجری الا علی
الله وهو علی کل شیء شهید) ت دیکل اولشیکه ایستدم سزدن مزد جنسندن پس شو مزد
سزلک اولسون بنم مزدم انجق الله اوزرینەدر والله هر برشی اوزرینه خبرداردر (قل ان ربی
یقذف بالحق علام الغیوب) ت دیکل البته بنم ربم آتار طوغروسوزی الله غائب اولان
شیلری بیلیجیدر * ف یعنی یوقارودن آشاغی ایندیرر طوغرو اولان وحی (قل جاء الحق وما
یبدئ الباطل وما یعید) ت دیکل کلدی طوغرو سوز ویکیدن ایجاد ایده بیلمز باطل معبود
هیچ برشیئی وایکنجی کره دخی ایجاد ایده بیلمز (قل ان ضللت فانما اضل علی نفسی وان اهتدیت
فبما یوحی الی ربی انه سمیع قریب) ت دیکل اکر آزغین اولسم بن پس همان آزغین اولورم
کندو نفسم اوزرینه واکر طوغرو یول بولورسم پس شوسببدندرکه وحی کوندرر بنم جانبمه بنم
ربم البته الله یقین اولان ایشدیجیدر (ولو تری اذ فزعوا فلا فوت واخذوا من مکان قریب)
ت و (تعجب ایدرسن) اکر کورسک آنلری قورقدقلری وقتده پس خلاص اولمق یوقدر
عذابدن وطوتلورلر هر یقین اولان جانبدن یعنی طوتلورلر قولایلقله (وقالوا آمنا به وانی
لهم التناوش من مکان بعید) ت دیدیلر اول وقتده ایمان کتوردک شو قرآنه ونه یردن اولور
آنلر ایچون الصونوب آلمق ایمانه ایراق اولان مکاندن * ف یعنی محال اولدی وایمان
کتورمک وقتی قالمدی (وقد کفروا به من قبل ویقذفون بالغیب من مکان بعید)
ت وحالبوکه کافر اولدیلر قرآنه بوندن اول واتارلر (یعنی ظن ایله آتارلر ایدی) کورمەیوب
ایراق اولان مکاندن (وحیل بینهم وبین ما یشتهون کما فعل باشیاعهم من قبل انهم کانوا فی شک
مریب) ت وآیریلق صالدی آنلرک اراسیله تمنا ایتدیکلری شیئک اراسنه نیجه که ایشلندی
آنلر کبیلره آنلردن اول البته کچنلر اولدیلر قوتلو اولان شکده

(سورة فاطر مکیة وهی خمس واربعون آیة) فاطر سورەسی مکەده نازل اولمش واشبو
سورە قرق بش آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

ياغشلیجی اسر کیجی اولان اللهك آدیله اوقورم

(الحمد لله فاطر السموات والارض جاعل الملائكة رسلا اولی اجنحة مثنى وثلاث ورباع يزيد في الخلق ما يشاء ان الله على كل شئ قدير) ت جمله اوكمكلك الله ايچوندر كوكاری ويری یرادیجیدر فرشته لری یصه یجیدر پیغمبرلر یصه دی آنلری قناتلر صاحبی ایکیشر ایکیشر واوچرا وچرودرد دردرد زیاده ایدر یراتقده هر برشیکه دیلر البته الله هر برشی اوزرینه قادر در * ف زیاده قیلریمنی بعض ملكلرك قنادینی دردن زیاده قیلرنته كم حضرت جبرائیلك قنادی التیوزدر (ما يفتح الله للناس من رحمة فلا ممسك لها وما يمسك فلا مرسل له من بعده وهو العزيز الحكيم) ت اول برشیکه آچار الله آدملر ایچون رحمتدن پس هیچ منع ایدیجی اولمز اول رحمتی واول برشیکه صاقلر پس یوقدر هیچ بر كوندریجی آنی اللهك صاقلدیغندنصكره والله حكمتیله غالب اولاندر (يا ايها الناس اذكروا نعمت الله عليكم هل من خالق غير الله يرزقكم من السماء والارض لا اله الا هو فانى تؤفكون) ت ای آدملر ذكر ایدك اللهك نعمتنی سزلك اوزركزه آیا هیچ بر یرادیجی وارمیدر اللهدن غیری كه رزق ویره سزه كوك جانبندن ویر جانبندن یوقدر هیچ بر معبود مگر الله پس ایماندن نیجه دوغش اولورسكز (وان يكذبوك فقد كذبت رسل من قبلك والى الله ترجع الامور) ت واكر یلانه نسبت ایتسه لرسنی پس البته یلانه نسبت اولندی پیغمبرلر سندن اول والله جانبنه كیرودوندرلمش اولورایشلر (يا ايها الناس ان وعد الله حق فلا تغرنكم الحيوة الدنيا ولا يغرنكم بالله الغرور) ت ای آدملر البته اللهك وعده سی طوغریدر پس الداتمسون سزی دنیا دیرلكی وینه الداتمسون سزی الله سبحانه یه نسبة الدادیجی اولان شیطان (ان الشيطان لكم عدو فاتخذوه عدوا انما يدعوا حزبه ليكونوا من اصحاب السعير) ت البته شیطان سزكچون دشمندر پس دشمن طوتك آنی همان چاغرر كندو تابعلرینی تااوله لرجهنم اهلندن (الذين كفروا لهم عذاب شديد) ت اول كسنه لركه كافر اولدیلر آنلر ایچوندرقتی اولان عذاب (والذين آمنوا وعملوا الصالحات لهم مغفرة واجر كبير) ت واول كسنه لركه ایمان كتوردیلر وایشلدیلر یو ایشلری آنلر ایچون واردر یارلغه مق ویيولك مزد (افمن زين له سوء عمله فرآه حسنا فان الله يضل من يشاء ويهدى من يشاء فلا تذهب نفسك عليهم حسرات ان الله عليم بما يصنعون) ت آیا اول كسنه كه بزه نلمش اولدی انكچون

آنك كوتواولان ایشی پس كوزل كوردی آنی (اول كیمسه صالح مؤمن كبی اولورمی) پس البته الله آزغین قیلر اول كسنه یی كه دیلر ویول كوسترر اول كسنه یه كه دیلر پس لایقدر كه هلاك اولمسون سنك نفسك آنلر اوزرینه غملنمكلك یوزندن البته الله بیلیجیدر ایشلدكاری ایشلری (والله الذي ارسل الرياح فتثير سحابا فسقناه الى بلد ميت فاحيينا به الارض بعد موتها كذلك النشور) ت والله كوندردی روزكارلری پس قالدردی روزكارلر بولودی پس سوردك شو بولودی اولمش اولان شهر جانبنه پس دیری قیلدق شو بولوتله یری اول یر اولدكدن صكره اشبو كبی اولیسردر قالدرمقلق آدملری (من كان يريد العزة فلله العزة جميعا اليه يصعد الكلم الطيب والعمل الصالح يرفعه والذين يمكرون السيئات لهم عذاب شديد ومكر اولئك هو يبور) ت هر كسنه دیلرایسه یوجه قدرلی اولمغی پس الله ایچوندر یوجه قدرلی اولمغك جمله سی الله جانبنه چیقار كوكچك اولان سوزلر وكوزل اولان ایشلر یوقارو كتورر آنی الله واول كسنه لركه (الداتمقلقله) فكر ایدرلر فتنه لری آنلر ایچوندر قتی اولان عذاب وآنلرك كوتو اولان فكری فاسد اولور * ف یوجه قدرلی اولمق الله سبحانه نك الندهدر وسزلر ایتدیككز ذكر وايو اولان ایشلریكزی یوقارو قالدیررو قتا كه كندو حدینه ایرشدی اولوقتده كوتولك اوزرینه غالب اولوب كفر زائل اولور واسلام قوت بولور (والله خلقكم من تراب ثم من نطفة ثم جعلكم ازواجا وما تحمل من انثى ولا تضع الا بعلمه وما يعمر من معمر ولا ينقص من عمره الا في كتاب ان ذلك على الله يسير) ت والله یراتدی سزی طپراقدن صكره منیدن صكره قیلدی سزی جفت قوجه وقاری وكبه اولمز هیچ بر قاری وطغورمز مگر الله بیلمسیله واوزون عمرایله معمر اولمز هیچ بر اوزون عمرلی ونقصان قیلنمز انك عمرندن مگر ثابتدر كتابده تحقیق اشبو ایش الله اوزرینه قولایدر * ف یعنی هر برایش یواش یواش اولور انسانك خلق اولنمسی كبی (وما يستوى البحران هذا عذب فرات سائغ شرابه وهذا ملح اجاج ومن كل تأكلون لحما طريا وتستخرجون حلية تلبسونها وترى الفلك فيه مواخر لتبتغوا من فضله ولعلكم تشكرون) ت وبرابر اولمزیری برینه قارشمقله ایكی دكزكه بریسی زیاده طاتلودر بوغزدن قولایلقله كچرآنك صویی وبریسی طوزلیدر آجیلغه مائلدر هر بریسندن یرسكز تازه اتی وطشره كتوررسكز برزه كیكه كیرسكز آنی وكوررسن قایغی شودكزده صویی یاریجی تا كه طلب ایده سكز اللهك رزقندن واوله كه سزلر شكر ایده سكز * ف یعنی كفر واسلام برابر اولمز الله سبحانه كفری مغلوب واسلامی غالب ایدیسردر هر چند ایكی فرقه دن سزه فائده حاصل اولسه ده مسلمانلردن دینه قوت ویرمك وكافرلردن جزیه وخراج المق كبی وشیرین وطاتلو اولان دكزدن

وطوزلو اولان دکزدن کوزل ات یعنی بالق اخراج ایدوب یرسکز وینه بزلک یعنی انجو
ومرجان آنلردن چیقاروب طاقنورسکز وجواهر ایسه اکثر طوزلو دکزدن چیقار
وکاهیجه طاتلو دکزدن دخی چیقاروز یوررکیمکدن معلوم اولدیکه ارککلر ایچون جواهر
طاقمق ممنوع دکلدر (یولج اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل وسخر الشمس والقمر کل
یجری لاجل مسمی ذلکم الله ربکم له الملک والذین تدعون من دونه ما یملکون من قطمیر)
ت کتورر کیجه‌یی کوندزه وکتورر کوندزی کیجه‌یه وبواش قلدی کونشی وآیی هر بریسی
یوررمعین اولان مدتنه دکین اشبو الله سزلک ربکزدر آنکچوندر پادشاهلق واول
کمسنه‌لرکه عبادت ایدرسکز اللهدن غیری مالک اولمازلر خرما چکردکنک انجه قبوغی
قدری شیئه *ف یعنی کیجه کوندزکبی کاه کفر غالب اولور وکاه اسلام وکونش وآی کبی هر بر
شیئک مدتی معیندر ایلرو وکیرو اولمز پس اشبو حالدن الله سبحانه نک برلکی اثبات اولندی
قطمیر خرما چکردکنک قبوغنه دینور وچکردکنده اولان خلق یاریغنه دینور یاخود چکردکه
خرما بیننده اولان انجه زاره دینور یاخود چکردکک ظهرنده اولان انجه اثر ونکته‌یه دینور
که خرما آندن بتر (ان تدعوهم لا یسمعوا دعاءکم ولو سمعوا ما استجابوا لکم ویوم
القیمة یکفرون بشرککم ولا ینبئک مثل خبیر) ت اکر چاغررسکز آنلری ایشتمزلر سزلک
چاغرمغکزی واکر ایشتسه‌لر قبول ایتمزلر سزلک سوزیکزی وقیامت کوننده طاکرلر سزلک
شریک قیمغکزی وخبر ویرمز سکا هیچ برکمسنه خبردار اولان کبی *ف شاه ولی الله رحمه الله
دیرکه لا ینبئک مثل خبیر برنده درو قتا که فصحالر بلیغ اولان سوزلری سویلرلر وتحقیق
نهایته ایرشدیررلر آنده شو کلمه‌یی سویلرلر *ف یعنی الله سبحانه دن کیم زیاده بیلور والله
سبحانه بیوررکه شو شرکالر باطل وغلط درلر (یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله والله هو
الغنی الحمید) ت ای آدملر سزلر محتاجسکز اللهه والله احتیاجسزدر اوکلشدر (ان
یشأ یذهبکم ویأت بخلق جدید) ت اکر دیلسه یوق ایدر وقالدیررسزی وکتورر دیکی بر
مخلوق (وما ذلک علی الله بعزیز) ت ودکلدر شو ایش الله اوزرینه چتین (ولا تزر وازرة وزر
اخری وان تدع مثقلة الی حملها لا یحمل منه شیء ولو کان ذا قربی انما تنذر الذین یخشون
ربهم بالغیب واقاموا الصلوة ومن تزکی فانما یتزکی لنفسه والی الله المصیر) ت
وقالدیره بیلمز هیچ بر قالدیریجی بر آخرلنک یوکنی واکر چاغرسه آغر یوکلی کمسنه برکمسنه‌یی
کندو یوکی جانبنه قالدرلمز شو یوکدن هیچ برشی واکرچه اولسه ده اقرباسی انجق سن
قورقودرسن اول کمسنه‌لری که قورقرلر کندو ربلرندن آنی کورمیه‌رکدن وقایم قیلدیلر نمازی
وهر کمسنه پاک اولدی پس همان پاک اولور کندونک منفعتیچون والله جانبنه در قایده جق

وما

(وما یستوی الاعمی والبصیر ولا الظلمات ولا النور ولا الظل ولا الحرور) ت وبرابر
اولمز کور وکوریجی ونه قرانقولر ونه آیدینلق ونه کولکه ونه اصیجق (وما یستوی
الاحیاء ولا الاموات ان الله یسمع من یشاء وما انت بمسمع من فی القبور) ت وبرابر
اولمز دیریلر واولیلر البته الله ایشتدیرر اول کمسنه‌یه که دیلرود کلسن سن ایشتدیریجی
اول کمسنه‌لرکه قبرلرده در (ان انت الا نذیر) ت دکلسن سن مکر قورقودیجی *ف
یعنی جمله خلق برابر اولمز پس اول کمسنه‌یه که هدایت ویرر اول کیمسه ایمان کتورر اکرچه
سن چوق آرزو ایتسکده نه اولور وبیوردیکه قرانقو آیدینلغه برابر اولمز وآیدینلق قرانقویه
برابر اولمز وبیوردیکه سن ایشتدیره بیلمزسن قبرده اولانلره حدیث شریفده وارد اولمشکه
قبرده اولانلره سلام علیک دیمک آنلر ایشیدرلر وچوق یرلرده اولیلره خطاب ایتدی حقیقتی
شودرکه میتلر روحی ایشیدر اما جسمی قبرده دوشمش برشی ایشتمز (انا ارسلناک بالحق بشیرا
ونذیرا وان من امة الا خلا فیها نذیر) ت تحقیق بز کوندردک سنی طوغر واولان دینله
سویندریجی وقورقودیجی ویوقدر هیچ بر امت که مکر کچدی آنده بر قورقودیجی *ف
قورقودیجی خواه پیغمبر اولسون خواه آنلرک دینلری اوزرینه اولان کمسنه اولسون
(وان یکذبوک فقد کذب الذین من قبلهم جاءتهم رسلهم بالبینات وبالزبر وبالکتاب
المنیر) ت واکر یالانه نسبت ایتسه‌لر سنی پس البته یالانجی صایدیلر اول کمسنه‌لر که
آنلردن اول کالدیلر کالدکده آنلره آنلرک پیغمبرلری واضح اولان نشانه‌لر ایله والهک
مکتوبلریله وآیدین اولان کتابلر ایله (ثم اخذت الذین کفروا فکیف کان نکیر) ت صکره
طوتدم اول کمسنه‌لری که کافر اولدیلر پس نیجه اولدی بنم عقاب ایتمکم (الم تر ان الله
انزل من السماء ماء فاخرجنا به ثمرات مختلفا الوانها ومن الجبال جدد بیض وحمر مختلف
الوانها وغرابیب سود) ت آیا کورمدکمی که الله ایندردی کوکدن صویی پس ظهره
کتوردک اول صو سببیله میوه‌لری لون بلون درآنلرک رنکلری وطاغلردن یوللر پیدا ایلدک
لون بلون رنکلو بر طایفه‌سی آغ وبر طائفه‌سی قرمزی لون بلون درآنلرک رنکلری وبر
طائفه‌سی زیاده قره‌در *ف آغ بر قاچ انواع اولور وقرمزی بر قاچ انواع اولور بونلرک
جمله‌سی قدرت کامله‌نک لون بلون اولمسنی بیاندر وانسان نوعنده هر بر فردک حالی وصفتی
آیرو آیرو وبشقه بشقه‌در وینه اشبو کبی مؤمن وکافر بر بری کبی اولمق نصل اولور اشبو

تسليه‌در حضرتك خاطر ايچون (وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَالْاَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهُ كَذٰلِكَ اِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ) ت وآدملردن وحيوانلردن ودرت آياقلولردن دخى لون بلوز قيلدق ميوه‌لر كبى قورقر اللهدن همان عالم اللهك قوللرندن البته الله غالبدر يارلغيجيدر ‌*ف يعنى جمله كمسنه‌لر قورقزلر الله سبحانه دن قورقق عالملرك صفتيدر والله سبحانه‌نك معامله‌سنى دخى ايكى نوع اوزرينه‌در الله غالبدر عاصيلر اوزرينه عذابده طوتمقله ويارلغيجيدر كه عاصيلرى يارلغيه (اِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللّٰهِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَنْ تَبُورَ) ت البته اول كمسنه‌لر كه اوقورلر اللهك كتابنى وقايم قيلدلر نمازى وصرف ايدرلر اول شيدنكه رزق ويردك آنلره كيزلوده وآشكاره‌ده كه اميد ايدرلر انكله برهلاك وفاسد اولميه‌جق تجارتى (لِيُوَفِّيَهُمْ اُجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ اِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ) ت تا تمامه ايرشديره آنلرك مزدلرينى وزياده قيله آنلر ايچون كندو فضلندن البته الله يارلغيجيدر قبول ايديجيدر (وَالَّذِي اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ اِنَّ اللّٰهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ) ت واول شيكه وحى كوندردك سنك جانبكه قرآندن اول طوغرودر تصديق ايدرك آندن اول اولان شيلرى البته الله قوللرندن خبردار دركوريجيدر (ثُمَّ اَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بِاِذْنِ اللّٰهِ ذٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ) ت صكره ارث ويردك قرآنى اول كمسنه‌لره كه اختيار ايتدك آنلرى كندو قوللريمزدن (يعنى پيغمبردن كندو امتنه ايريشن) پس آنلرك بعضسى ظلم ايديجيدر كندو نفسنه وآنلرك بعضسى اورته كيديجيدر وآنلرك بعضسى ايلرو كيديجيدر ايو اولان ايشلرده اللهك حكميله اشبودر بيوك اولان احسان ‌*ف يعنى پيغمبر عليه السلامدن صكره كتابك وارثى ايتدى برقاچ قوللريكه اختيار ايتدى آنلرى (يعنى اشبو امت محمديه‌يى) اشبو امت دخى اوچ فرقه‌دردر بيوردى بريسى كناه ايشلى ايكنجيسى اورته كيديجى اوچنجيسى اعلى هر بريسنى صايدى اختيار ايتمش اولان قوللرنده پس اميد واردركه آخرده جمله‌سى اهل جنت اوله‌لر پيغمبر عليه السلام بيورمشكه بزم كناهكاريمز عفو اولنور ورميانه اولان سلامتله اولور واول كمسنه كه ايلرو كچدى بوجمله‌دن ايلرو كيديجى اولدى والله سبحانه كريمدر آنك يانده هيچ برجهتدن نقصانلق يوقدر (جَنَّاتُ عَدْنٍ

يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ) ت دائما قالنه جق بوستانلره كاورلر باغچه‌لرده آلتوندن اولان بلازكلر ايله وقولباغلريله وينه بزه نورلر مروار يدن وآنلرك جامشرلرى شو باغچه‌لرده ايپكدندر ‌*ف ايپكدن جامشرلر كيمك وآلتون طاقنمق جنتده مسلمان اركك‌لره حلال اوليسردر وپيغمبر عليه السلام بيورمشكه بركمسنه دنياده حرير كيسه آخرتده كيمز (وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي اَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ اِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ) ت وديدلر حمد اولسون الله سبحانه‌يه ايراق ايتدى بزلردن غمى البته بزم ربمز يارلغيجيدر قدر بيليجيدر ‌*ف دنيا غمنى دفع ايدر وآخرتده كناهى عفو ايدر وطاعتنى قبول ايدر (اَلَّذِي اَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ) ت اول الله ايندردى بزلرى همیشه ساكن اوله‌جق سرايه كندو احسانندن ايرشمز بزه شو سرايده هيچ برآفت وينه ايرشمز بزه شو سرايده هيچ بريورلمق ‌*ف هيچ برباقى قالمق اوى بوندن اول بوانمز هر بريره دنياده كيتمك وكلكده ورزقلك غمى ودشمنلرك قورقوسى كبى درلو درلو محنت ومشقتلره اوغرارلرايدى پس وقتا كه آخرت سراينه ايرشلدى جمله غملر زحمتلر زائل اولور (وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضٰى عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذٰلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ) ت واول كمسنه‌لر كه كافر اولديلر آنلر ايچوندر جهنمك اودى حكم اولنمز آنلره اوزرينه اولمكله كه حتى اوله‌لر ويوكل اولنمز آنلردن جهنمك عذابندن اشبو جزا كبى جزالرز هر برشكرسزلرى (وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَا اَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ اَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ) ت واشبو جهنم اهلى فرياد ايدرلر جهنمده ديرلر اى بزم ربمز چيقار بزى تا ايشليه‌لم ايو اولان ايشلرى اندن غيرى كه ايشلردك انى دير آيا عمر ويرمدكمى سزه اول قدر مدت كه نصيحت قبول ايديجى اولو رشومدتده اول كمسنه كه قبول ايتملك ديلرو كلدى سزه قورقوديجى پس طاديكز عذابى يوقدر ظالملر ايچون هيچ بر يار دم ايديجى ‌*ف كافرلر ديرلر كه ايشليه‌لم ايو اولان ايشلرى شوندن غيرى يكه اولدق بزلر ايشليجى آنى يعنى دنياده كوتو ايشلرى كوزل صانوب ايدر ايدك ليكن اگر جهنمدن طشره چقررسق بردخى شويله ايشلر ايتميز (اِنَّ اللّٰهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) ت تحقيق الله كوكلرده ويرده كيزلو اولان شيلرى بيليجيدر البته

الله سینه لرده کیزلو اولان سرلری بیلیجیدر (هو الذی جعلکم خلائف فی الارض فمن کفر فعلیه کفره ولا یزید الکافرین کفرهم عند ربهم الا مقتا ولا یزید الکافرین کفرهم الا خسارا) ت اول الله قیلدی سزی یرده قائمقام پس هر کسنه که کافر اولور آنک اوزرینه در آنک کفرینک ضرری و زیاده قیلماز کافرلرک حقنده آنلرک کفری و بلرینک یاننده مکر غضبی و بنه زیاده قیلماز کافرلرک حقنده آنلرک کفری مکر زیانکارلغی *ف قائممقام ایتدی یعنی رسولدنصکره ریاست ویردی یاخود اولکی امتلردنصکره سزی یرده پادشاه قلدی پس شمدی آنک حقنی ادا ایدک (قل ارایتم شرکاءکم الذین تدعون من دون الله ارونی ماذا خلقوا من الارض ام لهم شرک فی السموات ام آتیناهم کتابا فهم علی بینة منه بل ان یعد الظالمون بعضهم بعضا الا غرورا) ت دیکل آیا کوردیکزمی ثابت قیلدیغکز شریکلریکزی که عبادت ایتدیکز آنلره الله دن غیری کوسترک بکا نه شی یراتدی یردن آیا آنلر ایچون وارمیدر برشرکت کوکلرده یوقسه دریوخسه ویردکمی آنلره برکتابکه پس انلر حجت اوزرینه اولورلر اول کتابدن بلکه وعده ویرمزلر ظالملر بعضیلر بعضنه مکر الداتق طریقیله (ان الله یمسک السموات والارض ان تزولا ولئن زالتا ان امسکهما من احد من بعده انه کان حلیما غفورا) ت البته الله صاقلر کوکلری و یری آندنکه یرلرندن آیریله وا کر یرلرندن آیریلسه لر صاقلیه طوتمز آنلری هیچ برکسنه الله دنصکره (یعنی الله دن غیری) البته الله حلیمدر یارلغیجیدر (واقسموا بالله جهد ایمانهم لئن جاءهم نذیر لیکونن اهدی من احدی الامم فلما جاءهم نذیر ما زادهم الا نفورا) ت و یمین ایتدیلر الله سبحانه یه قوتلو اولان یمینلریله اکر کلسه آنلره برقورقودیجی البته اولورلر زیاده یول بولیجی هر برامتدن پس وقتا که کلدی آنلره قورقودیجی زیاده قیلمدی آنلره مکر اورکمکلکی (استکبارا فی الارض ومکر السیئ ولا یحیق المکر السیئ الا باهله فهل ینظرون الا سنت الاولین فلن تجد لسنت الله تبدیلا ولن تجد لسنت الله تحویلا) ت باش چکمک سببیله یرده و زیاده قلدی مکر قبیح اولان کونو فکری وایمز کونو فکرلک و بالی مکر کندو اهلنه ایرپس منتظر اولمزلر مکر اول کچنلرک عقوبتی طریقنه پس البته بولمزسن اللهک عادتی ایچون تبدیل اولمق و ینه البته بولمزسن اللهک عادتی ایچون دونمک *ف عربلری وقتا که یهودلر

کندو انبیالرینه عصیان ایتدیکلرینی ایشتدیلر دیدیلرکه ای نه اولیدیکه بزلره بر پیغمبر بعث اولیدی بزلر آنک کوزل تابعی اولوردق پس وقتا که آنلره نبی بعث اولندی منکرلر زیاده سیله عداوت ایتدیلر (اولم یسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم وکانوا اشد منهم قوة وما کان الله لیعجزه من شیء فی السموات ولا فی الارض انه کان علیما قدیرا) ت آیا سیر ایتدیلرمی یرده تا کوره لر نیجه اولدی اول کسنه لرک آخری که آنلردن اول وار ایدیلر و اشبو جماعتدن زیاده قوتلو ایدیلر آنلردن و اصلا بوقدرکه عاجز قیله الله سبحانه یی برشی کوکلرده و یرده البته الله بیلیجی قدرتلودر (ولو یؤاخذ الله الناس بما کسبوا ما ترک علی ظهرها من دابة ولکن یؤخرهم الی اجل مسمی فاذا جاء اجلهم فان الله کان بعباده بصیرا) ت واکر طوتسیدی الله آدملری ایشلدکاری شی سببیله براقزدی یرک یوزنده هیچ برحیوانی ولیکن آخره قورآنلری وعدۀ معینه سنه دکین پس قچان کلسه آنلرک معین اولان وعده لری البته الله کندو قوللرینی کوریجیدر

(سورة یس مکیة وهی ثلاث وثمانون آیة)

یس سوره سی مکه ده نازل اولمش و بو سوره سکسان اوچ آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحیم)

باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهک آدیله اوقورم

(یس) ت الله بیلور آندن مرادی (والقرآن الحکیم) ت حکمتلی اولان قرآنه یمین اولسون (انک لمن المرسلین) ت البته کوندرلمش اولان پیغمبرلردنسن (علی صراط مستقیم) ت طوغرو اولان یول اوزرینه (تنزیل العزیز الرحیم) ت مراد ایدرم غالب اولان اسرکیجی اولان اللهک نازل قلمشنی (لتنذر قوما ما انذر آباؤهم فهم غافلون) ت تا قورقودهسن برکروهیکه قورقودلمدی آنلرک بابالری پس آنلر خبرسزدرلر *یعنی اسمعیل اولادلرنده هیچ بر پیغمبر کوندرلمشدی (لقد حق القول علی اکثرهم فهم لا یؤمنون) ت البته ثابت اولدی عذاب وعده سی آنلرک چوغی اوزرینه پس آنلر ایمان کتورمزلر (انا جعلنا فی اعناقهم اغلالا فهی الی الاذقان فهم مقمحون) ت بز بصدق آنلرک بیوننده

طوقلری پس شو طوقلر آنلرڭ چكه لرینه دكین یاپشمش اولور پس آنلر باشلری یوقارو
دیكلمشدر (وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ) ت
ویصه‌دق آنلرڭ یوزلرینڭ اوكنده بر دیوار و آنلرڭ داللرینڭ ارقه سنده بر دیوار پس
اورتدك آنلری پس آنلر هیچ كورمزلر *ف شاه ولی الله رحمه الله دیركه اشبو ایكی آیت تمثیلدر
وتصویردر كافرلرڭ حقی بیلمكدن امیدسز اولمقلری ایچون (وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ
لَا يُؤْمِنُونَ) ت و برابردر آنلرڭ اوزرینه قورقوته‌سن آنلری یاخود قورقتمیه‌سن آنلری
ایمان كتورمزلر (إِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ)
ت سن همان قورقودرسن اول كمسنه‌یكه تابع اولور نصیحته و قورقر اللهدن كورمیه‌رك
پس سوینه‌در آنی یارلغقله وكرامی اولان مزد ایله (إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا
وَآثَارَهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ) ت البته بزلر دیرلدیرز اوله‌لری و یازرز ایلرو
كوندردكلری شیئی (یعنی خیر وشر عمللردن) و ینه یازرز آنلرڭ آیاقلرینڭ نقشنی وهر بر شیئی
احاطه ایتدك آشكاره اولان كتابده (یعنی لوح محفوظده) *ف ایلرو كوندردكلری یعنی كندو
عمللرینی و كیرو قالان نشانلری یعنی اولادلری و عمارتلری و ایو اولان و كوتو اولان طریقه‌لر
و رسملری كه قودیلر (وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ) ت و بیان
ایت آنلر ایچون كوی اهلنڭ حكایه سنی وقتا كه كلدیلر شو كویه رسوللر (إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ
اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُرْسَلُونَ) ت اول وقتده كه كوندردك
آنلر جانبنه ایكی كمسنه‌یی پس یلانه نسبت ایتدیلر آنلری پس قوت ویردك آنلره اوچنجی ایله
پس هر اوچی دیدیلر البته بزلر سزلرڭ جانبكزه رسوللرز *ف اشبو شهر انطاكیه ایدی
حضرت عیسی نڭ اصحابندن ایكی كیمسه اشبو شهره ایرشدیلر شهر اهلی آنلری یلانجی
صایدیلر صكره بری دخی آنلره ایرشدی اشبو اوچنجی كیدن حضرت عیسانڭ اصحابندن
بر بیوك كیمسه ایدی (قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَٰنُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا
تَكْذِبُونَ) ت كوی اهلی دیدیلر دكلسكز سزلر مكر بزلر مثللو آدم وكوندرمدی
الله هیچ بر شیئی دكلسكز سز مكر یلان دیجیلر (قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ) ت دیدیلر
بزم ربمز بیلوركه البته بزلر سزلرڭ جانبكزه رسوللرز (وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) ت

و بوقدر بزم اوزریمزه مكر پیغاملری آشكاره ایرشدرمك (قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِنْ لَمْ
تَنْتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُمْ مِنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ) ت دیدیلر البته بزلر اوغورسزلاندق سزلرڭ
سببكز ایله اكر كیرو طورمزسكز طاش ایله هلاك ایدرز سزلری والبته طوترسزی بزم جانبمزدن
دردویریجی عذاب (قَالُوا طَائِرُكُمْ مَعَكُمْ أَئِنْ ذُكِّرْتُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ) ت دیدیلر
سزلرڭ اوغورسزلغكز سزكله بیله‌در آیا اكر نصیحت ویرلمش اولسه سزه اوغورسزلغه می
حمل ایدرسكز بلكه سزلر حددن كچن آدملرسكز *ف اوله كه كفرلرینڭ شآمتندن
شو شهره قحط واقع اولدی ایدی شو جهتدن رسوللرڭ كلدیكنی بركتسزلك فهم ایتدیلر یاخود
ارالرینه اختلاف واقع اولدی بعضلری ایناندیلر و بعضلری طانمدیلر پس اوله كه اشبو
اختلافی بركتسزلك فهم ایتدیلر هر وجه‌له اولورسه اول سوء شآمت كندیلرندندر (وَجَاءَ مِنْ
أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَىٰ قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ) ت وكلدی شهرڭ محله‌لرینڭ
ایراغندن بر كیشی سرعتله یوریه‌رك دیدی ای بنم قومم تابع اولڭز پیغمبرلره (اتَّبِعُوا
مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ) ت تابع اولڭز اول كمسنه‌یه كه ایستمز سزدن بر مزدی
وانلر یول بولمشلردر (وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) ت ونه اولدی بكا كه عبادت
ایتمیم اول كمسنه‌یه كه یراتدی بنی و آنڭ جانبنه كیرودونه جكسكز (أَأَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً
إِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمَٰنُ بِضُرٍّ لَا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونِ) ت آیا طوتارمیم اللهدن غیری
برقاچ معبودلر یكه اكر دیلسه الله بر زیانی بنم حقمده رفع ایده مزلر بندن آنلرڭ رجاسی هیچ
برشیئی وانلر خلاص ایده بیلمزلر بنی (إِنِّي إِذًا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ) ت البته بن شو وقتده یعنی
اول بتلره طاپدیغم وقتلرده آشكاره اولان ازغینلقده اولورم (إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ)
ت البته ایمان كتوردم سزلرڭ ربكزه پس ایشیدیكز بندن *ف كوی اهلی آنی شهید
ایتدیلر و بعضلر دیدیكه الله سبحانه آنی دیری قالدردی (قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي
يَعْلَمُونَ) ت دینلدی اول كمسنه‌یه كل جنته دیدی ای نه اولسه‌یدیكه بنم قوم بیلسه‌یدیلر
(بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ) ت كه نه شیله یارلغادی بنی بنم ربم و یصه‌دی بنی اكرام
اولنمشلردن *ف قومی! كاشكه ایدی آنی اولدیردیلر اول جنتده قومنڭ ایولكین

ایستیوب دیردیکه اکر قوم بنم حالی بیلسه‌یدیلر بجمله‌سی ایمان کتوررلر ایدی (وما انزلنا علی قومه من بعده من جند من السماء وما کنا منزلین) ت واینددرمه‌دک آنک قومی اوزرینه آندن صکره هیچ بر عسکری کوکدن ودکلز بز قشونی اشاغی ایندریجی (ان کانت الا صیحة واحدة فاذا هم خامدون) ت اولمدی آنلرک عقوبتی مکر برقتی اولان آواز ایله پس خبرسز آنلر سوکنمش اود کبی اولدیلر (یا حسرة علی العباد ما یأتیهم من رسول الا کانوا به یستهزؤن) ت ای وای اولسون قوللر اوزرینه که کلمدی آنلره هیچ بر پیغمبر مکر اولدیلر انی مسخره ایدیجیلر (الم یروا کم اهلکنا قبلهم من القرون انهم الیهم لا یرجعون) ت آیا کورمدیلرمی نه قدر هلاک ایتدک آنلردن اول آدملر طبقه‌لرندن آیا کورمدیلرمیکه اشبو جماعت آنلرک جانبنه قایدمزلر (وان کل لما جمیع لدینا محضرون) ت ودکل هر بر طبقه مکر جمع اولوب بزم یانمزده حاضر اولورلر (وآیة لهم الارض المیتة احییناها واخرجنا منها حبا فمنه یأکلون) ت وبر نشانه‌در آنلر ایچون اولمش اولان یری دیری قیلدق وطشره کتوردک آندن دانه‌یی پس دانه‌دن یرلر (وجعلنا فیها جنات من نخیل واعناب وفجرنا فیها من العیون) ت ویراتدق یرده باغچه‌لر خرما اغچلرندن واوزم اغچلرندن واقتدق شو باغچه‌لرده پیکارلری (لیأکلوا من ثمره وما عملته ایدیهم افلا یشکرون) ت تاکه ییه‌لر آنک میوه‌سندن ویصنعمدی شو میوه‌یی آنلرک اللری آیا شکر ایتمزلرمی (سبحان الذی خلق الازواج کلها مما تنبت الارض ومن انفسهم ومما لا یعلمون) ت وپاکدر اول الله که یراتدی اجناسک جفتلرینک کلیسنی اولشیدنکه بتورر یر وآدم جنسلرندن وبیلمدکلری شیلردن (وآیة لهم اللیل نسلخ منه النهار فاذا هم مظلمون) ت وبر نشانه‌در آنلر ایچون کیجه که دری صویار کبی چکرز آندن کوندزی پس خبرسز آنلر قرانقوده کاپچی اولورلر (والشمس تجری لمستقر لها ذلک تقدیر العزیز العلیم) ت وکونش یورر بر یولکه آنک قرار کاهیدر اشبو غالب اولان بیلیجی اولان اللهک مقدر ایدر (والقمر قدرناه منازل حتی عاد کالعرجون القدیم) ت وآیی مقرر قیلدق آنکچون

برقاچ منزللر شو وقته‌دکین که کیرو دونه ایکی خرما دالی شکلنده * ف آی وکونش بری بریله یقین اولورلر هر آیک آخرنده پس آی کورنمز اولور پس وقتا که یوقاری چیقار کورینور صکره منزلدن منزله کیدر پس کونشک مقابلنده دائره‌لک اورته‌سنه کیروب طولنمش بدر آی اولور صکره منزلدن منزله یوریه‌رک اکسلور اولکی مقامنه کاور خرما اغاجنک اکسلوب اسکیمش صالقمی کبی اینجه‌لوب بردخی کیزلنور وآی تملم اولدقده یکی آی اولوب کورینور ینه اسکی صالقم شکلنده اولورق آیک منزللری یکرمی سکزدرلر (لا الشمس ینبغی لها ان تدرک القمر ولا اللیل سابق النهار وکل فی فلک یسبحون) ت کونشه ممکن اولمزکه ایریشه آیه ونه کیجه کوندزه سبقت ایدیجیدر (یعنی کوندزدو کیمدن اول کیجه کلمز) وهر بریسی (کونش وآی ویلدزلرک) برکوکده یوررلر * ف کونش وآی بری بریله یقین کلدکده آی کونشی طوترو کونش آیی طوتمز وکیجه کوندزدن ایلروکیده بیلمز یعنی اورته‌ده کیجه کلمزمزدن بشقه کوندز کلمز یلدزلردن هر بریسی ایچون بر دائره واردر اشبو دائره اوزره آنلر یوررلر معلوم اولدیکه یلدزلر کندی کندیله یوررکوکلرده کوملمش دکلدرلر وکوک یوریمیور اکر کوک یوریدی یلدزلر کوکده یوزرلر دیو بیورمزدی (وآیة لهم انا حملنا ذریتهم فی الفلک المشحون) ت وبر نشانه واردر آنلر ایچون که بز کتوردک بنی آدم قومنی طولمش قایغه * ف یعنی اشبو قایق نوح علیه السلامک قایغیدر اکر قایقده بنی آدم قومنی کتورمیدی آدمک نسلی باقی قالمز ایدی (وخلقنا لهم من مثله ما یرکبون) ت ویراتدق آنلر ایچون شو قایق کبی اول شیئی که بینرلر آنک اوزرینه یعنی دوه وآت وعربه کبی (وان نشأ نغرقهم فلا صریخ لهم ولا هم ینقذون) ت واکر دیلسک باتورورز آنلری پس هیچ فریاده ایریشیجی اولمز آنلر ایچون آنلر خلاص دخی اولمازلر (الا رحمة منا ومتاعا الی حین) ت لکن اسرکدک کندو جانبمزدن وفائده‌لی قلدق بر مدته دکین (واذا قیل لهم اتقوا ما بین ایدیکم وما خلفکم لعلکم ترحمون) ت وقچانکه دینله آنلره صاقنک شو عذابدنکه سزک اوککزده اولور وینه شو عذابدنکه سزک ارقه‌کزده اوله که سزلر اسیرکنمش اوله‌سکز (وما تأتیهم من آیة من آیات ربهم الا کانوا عنها معرضین) ت وکلمز آنلره هیچ بر نشانه کندو ربلرینک نشانه‌سندن مکر اولدیلر شو نشانه‌دن یوز چویریجیلر * ف جزا کونی ایلروکلیسردر وآنلر ارقه‌لرنده براقدیلر کندو عمللرینی (واذا قیل لهم انفقوا مما رزقکم الله قال الذین کفروا للذین آمنوا انطعم من لو یشاء الله اطعمه ان انتم الا فی ضلال مبین) ت وقچانکه دینلسه آنلره خرج ایدک اولشیدنکه

رزق ویردی سزه الله دیرلر اول کمسنه لر که کافر اولدیلر اول کمسنه لره که ایمان کتوردیلر آیا طعام ویره لمی اول کمسنه یه که اکر دیلسه یدی الله طعام ویرردی آکاد کاسکز سز مکر آشکاره آزغینلقده ٭ ف اشکاره آزغینلق شودرکه ایو اولان ایشلری تقدیر اوزره حواله قیلق ونفسك آرزوسنه ولذتلرینه طمع ایدوب یوریمك (وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) ت ودیر کافرلر نه وقتده اولور اشبو وعده اکر اولسکز طوغرو دیجیلر (مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ) ت منتظر اولمزلر مکر برشدتلو اولان نعره یه که طوتر آنلری وحالبوکه آنلر بری بریله شماته یدلری ٭ ف یعنی آنلر کندو معاملاتلریله مشغول ایکن قیامت خبرسز کاور (فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَى أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ) ت پس قادر اولمزلر وصیت ایتمکه ونه عیاللری جانبنه قاندرلر (وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَى رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ) ت پس اوفوریلور صوره پس خبرسز آنلر قبرلرندن ربلری جانبنه سرعتله یوررلر (قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ) ت دیرلر ای وای اولسون بزم اوزریمزه کیم قالدردی بزی کندو قبرلریمزدن اوت اشبو اولشیدرکه وعده ویردی الله وطوغرو دیدیلر پیغمبرلر (إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ) ت دکل اشبو واقعه مکر برشدتلو اولان نعره در پس خبرسز آنلر جمع اولوب بزم یانمزده حاضر لنمش اولورلر (فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) ت پس بوکونده ظلم اولنمش اولمز هیچ برشخص هیچ برظلمله وجزالنمزسکز مکر ایشلدیککز عمل قدری ایله (إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغُلٍ فَاكِهُونَ) ت البته اهل جنت بوکون برایشده لذتلنیجی اولورلر (هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَّكِئُونَ) ت آنلر وآنلرك خاتونلری کولکه لرده کوشکلر اوزرینه سوکنورلر (لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدَّعُونَ) ت آنلر ایچون واردر اول جنتده میوه لر وآنلر ایچون واردر اولشی که طلب ایدرلر (سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبٍّ رَحِيمٍ) ت دینلورکه سلام اولسون اسرکیجی اولان ربك جانبندن (وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ) ت ودیرز

ایریلك بوکون ای کناه ایشلیلر (أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ) ت ایا حکم ایتدیمی سزلك جانبکزه ای آدم اولادی که عبادت ایتمیکز شیطانه البته شیطان سزك ایچون اشکاره دشمندر (وَأَنِ اعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) ت وعبادت ایدك بکا اشبو طوغرو اولان یولدر (وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ) ت والبته آزغین قلدی شیطان سزلك قومکزدن چوق کروهلری آیا بیلمزمیسکز (هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ) ت اشبو جهنم درکه اولدیکز وعده ویرلمش آنکله (اصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ) ت کلکز شو جهنمه بوکون اولسببدنکه کافر اولدیکز (الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) ت بوکون مهراورپرز آنلرك آغزلری اوزرینه وسویلشور بزیله آنلرك اللری وشهادت ایدر آنلرك آیاقلری اول شی ایله که اولدیلر آنی ایشلیجی (وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَى أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى يُبْصِرُونَ) ت واکر دیلسه یدك کیدررداك آنلرك کوزلرینی پس سبقت ایدرلر یول جانبنه پس نه یردن کوررلر (وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَى مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ) ت واکر دیلسه یدك مسخ ایدرداك آنلری کندو اولرنده پس قادر اولمزلر ایدی کچمکه اولرندن ونه کیرو دونرلر (وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ) ت وهرکمسنه که اوزون عمرویرسك اکا باشی اشاغی ایندریرز آنی یراتقده ایا فهم ایتمزلرمی ٭ ف یعنی نیجه که چوجقلغنده سست وضعیف ایدی صکره اختیار اولدقده ایله اولوراشبو دخی برنشاندر بردخی ییدا اولمغیچون (وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ) ت واوکرتمدك شو پیغمبره شعردیمکی ولایق اولمز شعر دیمك اکا دکاد روحی اولنان مکر نصیحتدر وآشکاره اولان قرآندر (لِيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ) ت تاقورقوده اول کمسنه یی که اولدی دیری (یعنی فهم صاحبی اوله) وثابت اوله حجت کافرلر اوزرینه ٭ ف اول کمسنه یی که آنده دیری جانی اوله یعنی شول کمسنه که کوزل سوزلرك اثرینی قبول ایدرشو قرآن اکا فائده ایرشدیرمك ایچوندر ومنکرلر اوزرینه الزام صالمغیچوندر (أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ) ت ایا کورمدیلرمیکه بزلریراتدق آنلر ایچون اولشیدنکه یصه دی بزم اللریمز درت آیاقلولری پس آنلر شونلره مالکدرلر (وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا

رکوبهم ومنها یاکلون) ت ویواش قلدق درت آیاقلولری آدملر ایچون پس آنلرنك بعضیسی
آنلرنك بنه جکیدر وبعضیسی یرلر (ولهم فیها منافع ومشارب افلا یشکرون) ت وآنلر
ایچون واوردر شو درت آیاقلولرده منفعتلر وایچه جك شیلر آیا شکر ایتمزلرمی (واتخذوا من
دون الله آلهة لعلهم ینصرون) ت وطوتدیلر الله دن غیری معبودلر تا اوله که آنلر یاردم
اولنه لر (لا یستطیعون نصرهم وهم لهم جند محضرون) ت قادر اولمزلر آنلره یاردم ایتمکه
وشو بتلر آنلر ایچون حاضر اولنمش عسکردر (فلا یحزنك قولهم انا نعلم ما یسرون وما
یعلنون) ت پس غمناك قیلمسون سنی آنلرنك سوزی البته بزلر بیلورز کیزلادکلری شیلری
واشکاره ایلادکلری شیلری (اولم یر الانسان انا خلقناه من نطفة فاذا هو خصیم مبین) ت
آیا کورمدیمی آدمی که بزلر یراتدق انی منیدن پس ناگاه خبر سز شو آدم آشکاره شمانه ایدیجی
اولدی (وضرب لنا مثلا ونسی خلقه قال من یحیی العظام وهی رمیم) ت وکتوردی
بزیچون بر مثلی واونوتدی کندونك یرادلشنی دیدی کیم دیرلدر کوکاری وحالبوکه چوریشدر
(قل یحییها الذی انشاها اول مرة وهو بکل خلق علیم) ت دیکل دیرلدر شو کوکاری اول
کسنه که یراتدی انلری اول دفعه ده واول هر برایجاد قسمنی بیلیجیدر (الذی جعل لکم
من الشجر الاخضر نارا فاذا انتم منه توقدون) ت اول الله که یصه دی سزیچون یشل آغجدن
اودی پس ناکهان سزلر اول آغجدن اود یاقرسکز * ف یعنی طاشدن ویشل اغجدن اود
چیقاردیغی یاش ویشل اولان دالنی بر آخر داله سورتکله اود چیقار قامش کبی ومرخ کبی
وعفار کبی (اولیس الذی خلق السموات والارض بقادر علی ان یخلق مثلهم بلی وهو
الخلاق العلیم) ت آیا دکلمی اول الله که یراتدی کوکاری ویری قادر اولیجی اکا که یراده آنلرنك
مثلنی اوت اول یرادیجیدر بیلیجیدر (انما امره اذا اراد شیئا ان یقول له کن فیکون) ت
اولور همان اللهنك امری چقان دیلسه برشیئی یراتمغی شودرکه اول شیئه اول دیر پس اوشی
اولور (فسبحان الذی بیده ملکوت کل شیء والیه ترجعون) ت پس پاکدر اول الله آنك
النده در هر برشیئك پادشاهلغی و ینه آنك
جانبنه دوندریلورسکز

(تم الجزء الثالث ویلیه الجزء الرابع اوله سورة الصافات)

فهرسة الجزء الرابع من التفسير الجمالي

الجزء الرابع من كتاب التفسير الجمالي على التنزيل الجلالي

طبع مقابلا على نسخة المؤلف
بمطبعة بولاق بمصر المحروسه

سورة الصافات مكية وهى
مائة واثنان وثمانون آية

صافات سورە سى مكه دە نازل اولمش
واشبو سورە يوز سكسن ايكى آيتدر

بسم الله الرحمن الرحيم

اسركيجى بغشليجى اولان اللهك آديله اوقورم

(وَالصَّافَّاتِ صَفًّا لا فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا لا فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا لا اِنَّ اِلٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ) ط ت يمين اولسون ملائكه دن برجماعتە كه صف چكرلر (يعنى ربلرينك يانندە مقام عبوديتدە صف طوررلر) پس قسم اولسون برجماعتە كه سوررلر (يعنى شيطانلرى استراقهٔ سمع ايتمكدن سوررلر والله اعلم) پس يمين اولسون برجماعتە كه اللهك كتابنى اوقورلر تحقيق سزلك معبودكز بردر ف فرشتەلر صف صف طورمشلر الله سبحانه نك حكمنى ديكلمك ايچون پس آنلر كلاملرينى ديكلمك ايچون كوكە يقين اولان شيطانلرى زجر ايدرلر وقتا كه الله سبحانه نك حكملرى تماميله نازل اولدى آنى اوقورلر تا كه برى آخرى شو احكامدن خبردار قيله (رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ) ط ه ت كوكلرك ويرلرك و آرالرندە اولانلرك وكونشلك طوغديغى يرلرك ربيدر (يعنى كونشلك باتديغى يرلرك دخى ربيدر) ف شمالدن جنوبه قدر كونش طوغان جانبدە برقاچ مشرقلر واردر كه كونش اولسون يلدز اولسون

(تنبيه)
بعض محلات ترجمه سنده
ايضاح تام بولنمديغندن
مترجم حضرتلرى ايضاح
وتفهيم ايتمك ايچون بعض
عبارە زيادە ايلمش اولمغله
اشبو زيادە اولان عبارەلر
ايكى دائرەاره سنه وضع
قلنمشدر

هر برسنك ايروجه ايروجه طوغه جق يرى واردر ودخى قارشوده اولان طرفنده بونجه لين مغربلر واردر يعنى كونش باطن يرلر (اِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةِ الْكَوَاكِبِ) لا ت البته بز بزلك و يردك دنيا كوكنه يلدزلر بزكيله ف معلوم اوله كه يلدزلر جمله سى دنيا كوكنده در اكرچه انلرك طولانمسى آشغيده اولسون يا يوقاريده اولسون (وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ) ج ت وصاقلادق كوكارى هر برباش چكيچى وطاعتدن خارج شيطاندن ف اشبو يلدزلرك ضوئندن او دپارەسى كاوب شيطانلرى اوررنيجه كه كونشلك حرارتندن اودچقديغى كبى (لَا يَسَّمَّعُونَ اِلَى الْمَلَاِ الْاَعْلٰى وَيُقْذَفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ (ق) دُحُورًا (قف) وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ) لا ت مقصود شودركه قولاق قويمسون شيطانلر اعلى اولان جماعت جانبنه وآتلور آنلر جانبنه اودهر برجانبدن آنلرى سورمك ايچون وآنلر ايچوندر دايم اولان عذاب (اِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَاَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ) ج ع ت مكر شو كمسنه كه قاپر برسوزى بركره قاپمه ايله يعنى ملائكه نك كلملرندن بركلمه يى قاپرسه پس آنك ارقه سنه ياقيجى اولان اودشعله سى كاوب انى ياقر (فَاسْتَفْتِهِمْ اَهُمْ اَشَدُّ خَلْقًا اَمْ مَنْ خَلَقْنَا اِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ) ت پس سؤال ايت آنلردن آيا آنلرمى زيادە قوتلودر يراتقده يا اول كمسنه كه يراتدق آنى (يعنى ملائكه وجن وكوكلرى وآنك غيريسى كبى شيلرى) البته بز يراتديق آنلرى الهيا پشيجى چاموردن (بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ) ص ت بلكه عجبلندك (يعنى كافرلرك حالندن) وآنلر مسخره ايدرلرسنى ف يعنى سكا آنلردن عجب كاوركه نيچون ايمان كتورميورلر وآنلرسنى مسخره ايديورلر (وَاِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ) ص ت وچقان نصيحت ويرلسه آنلر نصيحت قبول ايتمزلر (وَاِذَا رَاَوْا آيَةً يَسْتَسْخِرُونَ) ص ت وچقان كورسه لر برمعجزەيى مسخره ايدرلر آنى (وَقَالُوا اِنْ هٰذَا اِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ) ج ه ت وديديلركه دكل اشبو قرآن مكر آشكارا اولان جادولكدر (اَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا اَئِنَّا لَمَبْعُوثُونَ (لا) اَوَآبَاؤُنَا الْاَوَّلُونَ) ط ت آيا وقتا كه اولسك وطپراق وكمك اولسق صكره ينه بعث اولنورميز آيا بزم اولكى بابامز دخى بعث اولنورمى قالقارلرمى (قُلْ نَعَمْ وَاَنْتُمْ دَاخِرُونَ) ج ت ديكل اوت سزلر ذليل اولورسكز (فَاِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَاِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ) ت پس بوندن غيرى دكلكه اشبو قالدرمقلق برشدتلو اولان آوازدر پس انلر خبرسز باقرلر (وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هٰذَا يَوْمُ الدِّينِ) ع ت وديرلر اى واى بزم ايچون ايشته شودر

جزا کونی (هذا يوم الفصل الذی كنتم به تكذبون) ت دينلورلرا يشته شودر احكاملر
فيصل اولنه جق کون که سز شو کونی يلانه نسبت ايدرديکز (احشروا الذين ظلموا وازواجهم
وما كانوا يعبدون (لا لب) من دون الله فاهدوهم الى صراط الجحيم) لا ت دينلور جمع ايديكز
(ای ملائکه لر) اول کسنه لری که ظلم ايتديلر و آنلرك ارقداشلرينی (يعنی شيطانلريله برابر)
وانلرايله که اونلر عبادت ايدرلر ايدی الله دن غيری پس دلالت ايدك آنلری جهنمك يولی جانبنه
ف اشبو حکم ملائکه لره اولنه انلرك ارقداشلرندن مرادی يا کافرلرك فاجرلريدر ياخود
بر قسم گناه ايشليلردر که هپسی بريره طوپلنمش اوله لر (وقفوهم انهم مسئولون) لا ت و کيرو
طوتك آنلری البته آنلر سؤال اولنه جقلردر ف حکمدن صکره آنلری طوردیروب و آنلرك
بری بريله برشمانه يايدرلر (ما لكم لا تناصرون) ت نه وار سزلك ايچون بری بريکزه ياردم
اتميورسکز (بل هم اليوم مستسلمون) خب ت بلکه انلر بو کون بيونلرينی بو کوب امره
انقياد ايديجيلردر (واقبل بعضهم على بعض يتساءلون) ه ت و يونلورلر آنلرك بعضيسی بعضی
اوزرينه سؤال ايدرکدن (قالوا انكم كنتم تأتوننا عن اليمين) ت ديرلر البته سز اولديکز
بزم اوکزه کايجيلر صاغ جانبزدن (يعنی وصول جانبزدن بزی آزدرمق ايچون) ف يعنی بزم
ياكزه کلورايديکز چوق قوت ايله بزی آزدرمق ايچون و صاغ الدن مراد زوردر (قالوا بل لم
تكونوا مؤمنين) ج ت ديديلر بلکه سز ايمان کتورمز ديکز (وما كان لنا عليكم من
سلطان (ج) بل كنتم قوما طاغين) ع ت و بزم ايچون سزلك اوزرکزه هيچ برقوت يوق ايدی بلکه
سز حدی کچمش برگروه ايديکز (فحق علينا قول ربنا (ق) انا لذائقون) عب ت پس لازم اولدی
بزم اوزرمزه بزم ربمزك سوزی که البته بزلر طاديجيز عذابی ف ربك سوزی لاملأن جهنم من
الجنة والناس أجمعين قوليدر (فأغويناكم انا كنا غاوين) ت پس آزغين قلدق سزی زيرا که
بز ازغينلر ايدك (فانهم يومئذ في العذاب مشتركون) ت پس البته انلرك طوبی اول کونده
عذابده شريك اولورلر (انا كذلك نفعل بالمجرمين) ت البته بز بونك کبی ايشلرز گناه ايشليلره
(انهم كانوا اذا قيل لهم لا اله الا الله يستكبرون) لاه ت زيرا چقانکه انلره اکر بو قدر هيچ
برمعبود دکر الله وار دينلسه باش چکوب اندن اعراض ايتديلر (ويقولون ائنا لتاركوا
آلهتنا لشاعر مجنون) ط خب ت و ديديلر که بزلر کندو معبودلرمزی ترك ايده لمی ديوانه

اولان

اولان شاعرك سوزيله (بل جاء بالحق وصدق المرسلين) ت بلکه حق ايله کلوب کندیدن اول
کلن پيغمبرلری تصديق ايلدی (انكم لذائقوا العذاب الاليم) ج ت البته سزدردو يريجی
اولان عذابی طاديجيسکز (وما تجزون الا ما كنتم تعملون) لا ت و جزا المنش اولمازسکز
مکر اول شی قدر يکه دنياده ايشلمش ايديکز (الا عباد الله المخلصين) ع ت لکن الله ك خالص
قوللری ويله دکلدر (يعنی اول کسنه لر که پاك اولديلر شركدن و کناهدن انلرك ثوابی مضاعفدر)
ف يعنی اشبو قوللر کناهلری عوضنده جزا المز بلکه عفو اولنورلر (اولئك لهم رزق معلوم
(لا) فواكه (ج) وهم مكرمون (لا) في جنات النعيم (لا) على سرر متقابلين) ت اشبو جماعتلر
ايچوندر معلوم اولان رزق درلو درلو اولان ميوه لر و انلرا کرام اولنمشلردر نعمت باغچه لرنده
کوشکلر اوزرنده بری بريله يوز بيوزه اولورلر (يطاف عليهم بكأس من معين (لاه) بيضاء لذة
للشاربين) ج ت طولنديرلور آنلرا اوزرينه کاسه لر آقن شراب ايرمغندن که رنکی آق در لذتليدر
ايچنلر ايچون (لا فيها غول ولا هم عنها ينزفون) ت اشبو خمرده کو توصفت وغائله يوقدر
و بو خمردن سکران اولمازلر (وعندهم قاصرات الطرف عين (لا) كأنهن بيض مكنون) ت
وانلرك يانده زوجه لر اولورکه کوزلرن ازواجلرندن غيريه نظردن منع ايديجيدر کوزلری کوزل
و بيوك دردر سنکه شوخاتونلر پرده ده اورتلو اولان دوه قوشی يومورطه سيدر ف ديرلر که
دوه قوشينك يومورطه لرينی ذکر ايتمکدن مرادی بودر که رنکی چوق کوزل اولور (فاقبل
بعضهم على بعض يتساءلون) ت پس انلرك بعضيسی بعضی ايله لاقردی ايده رك (قال قائل
منهم انی كان لی قرين) ت آنلردن بريسی دير که بنم دنياده بر ارقداشم وار ايدی (يقول ائنك
لمن المصدقين) ص ت سندخی يعنی اينانلردنميسن ديو بنی توبيخ ايدردی (أئذا متنا وكنا ترابا
وعظاما ائنا لمدينون) ت وقتا که بز اولسك و طپراق و کمك اولسق آيا بزلر جزا النورميز (قال
هل انتم مطلعون) ت بری دخی اول مؤمنه دير آيا سزلر باقزميسکز (يعنی جهنم اهلنه) ف
يعنی اشبو ارقداشی که جهنمده در باقه لم نه حالده در (فاطلع فرآه في سواء الجحيم) ه ت پس باقدی
کوردی اول ارقداشنی جهنمك اورته سنده (قال تالله ان كدت لتردين) لا ت اول مؤمن
ديدی الله تعالی يه يمين اولسون که سن قريب اولدك شركك ايله بنی هلاك ايده سن (ولولا نعمة ربي

لكنت من المحضرين) ت اكر اولمسيدی بنم ربمك باغشلمسی البته بن اولوردم عذابده حاضر
اولنلردن (افما نحن بميتين الا موتتنا الاولى وما نحن بمعذبين) بز دنياده كی موتمزدن صكره
جنتده اولورميزو ناردہ كفار ايله عذاب چكمزميوز ف يعنی شادلقلرندن اشبو كلامی ديرلر (ان
هذا لهو الفوز العظيم) ع ت تحقيقا بيوك اولان مطلوبه ايرشمك اشبو جنتده مخلد اولمقدر
(لمثل هذا فليعمل العاملون) عب ت اشبو نعمت مثليچون لازمدركه ايشليه لر ايشليننلر
(اذلك خير نزلا ام شجرة الزقوم) ت ايا اشبو مذكور اولان نعمتمی ايودر يوقسه زقوم اغاجمی
(انا جعلناها فتنة للظالمين) ت البته بزلر ايصه دق شو زقوم اغاجنی بر عقوبت ظالملر ايچون
ف يعنی ظالملر آخرتده او اغاجدن يرلر واندن بوغازلری طوتيلور وانكله آنلره اشبو دخی
بر عذاب اولور ياخود انلری دنياده ازدرمقدر شو طريقله كه انلر زقومك بيانی ايشدوب ازغين
اولديلر كه جهنمده ياش ويشل اغاج نيجه بتر واشبو اغاج جهنمك ديبنده بتر (انها شجرة تخرج في
اصل الجحيم) لا ت اول بر اغاجدر كه چيقار جهنمك ديبنده (طلعها كانه رؤس الشياطين) هـ ت
آنك صالقمی شيطانلرك باشلری كبيدر ف يعنی شو اغاجك صالقمی چركينلكده كويا
شيطانك باشيدر (فانهم لآكلون منها فمالئون منها البطون) خب ت پس البته جهنم اهلی
اول اغاجدن يرلر (ثم ان لهم عليها لشوبا من حميم) ت صكره البته انلر ايچون شو طعام اوزرينه
قارشمش ايسيجق صو واردر (ثم ان مرجعهم لالى الجحيم) ت صكره البته آنلرك واره جغی
جهنم جانبنه در (يعنی يدكدن وايچدكدن صكره آنلری جهنمه كتورورلر) ف يعنی جهنم اهلی
وقتا كه اج وصوسز اولورلر انلری آتشدن چيقاروب اشبو طعام وصويی يديروب وايچديروب
صكره اتشه كيرديررلر (انهم الفوا آباءهم ضالين) ت تحقيق انلر كندو بابالرينی آزغين بولديلر
(فهم على آثارهم يهرعون) ع ت پس انلر بابالرينك ايزلری صره سر عتله يوررلر ايدی (ولقد
ضل قبلهم اكثر الاولين) ط ت وازغين اولديلر انلردن اول كچنلرك چوغی (ولقد ارسلنا فيهم
منذرين) ت وبز انلره انذار ايدر انبيا كوندردك (فانظر كيف كان عاقبة المنذرين) لا ت
پس باق نيجه اولدی قورقدلمشلرك اخری (الا عباد الله المخلصين) ت مكر اللهك خالص اولان
قوللری ف يعنی قورقوتيلمش جمله كيسنه لره ايرشدررلر اما بو يخشيلر صاقلنورلر وكوتولر
خراب اولورلر (ولقد نادانا نوح فلنعم المجيبون) ت وبزی نوح چاغردی پس نه كوزل دعايی

قبول ايدجيلرز بزلر (ونجيناه واهله من الكرب العظيم) ز ت ونجات ويردك نوحه وآنك
اهلنه بيوك اولان غمدن (وجعلنا ذريته هم الباقين) خب ز ت ويصه دق انك واولادينی باقی
قالنجی ف نوحك قايغنده سكسان يا سكسان اوچ آدم غرقدن نجات بولديلر انلرك جمله سنك
اولادی اولمدی مكر نوح عليه السلامك اوغوللرينك نسلی جاری اولدی نوح اوغلی سام يرك
اورته سنده يورت الدی عرب وتوارن وايران انك نسليدر ونوحك ايكنجی اوغلی يافث در شمالده
يورت الدی آنك نسلی ترك وقلج وياجوج وماجوجدر اوچنجی اوغلی حامدر جنوبده يورت
الدی انك نسلی هند در وحبشدر (وتركنا عليه في الاخرين) ز ت انك ايچون صكره كان
امتلرده كوزل ثنايی براقدك (سلام على نوح في العالمين) ت سلامتلك اولسون نوح اوزرينه
عالملرده ف يعنی خلقلرك جمله سی انك اوزرينه دائما سلام ايدرلر (انا كذلك نجزي المحسنين)
ت البته بز بونك كبی جزا ويررز احسان ايدنلره (انه من عبادنا المؤمنين) ت تحقيق نوح
بزم مؤمن اولان قوللرمزدندر (ثم اغرقنا الآخرين) ت صكره صوده بوغدق ايمانه كلميان
كسنه لری (وان من شيعته لابراهيم) م ت وابراهيم عليه السلام نوح عليه السلامك دينده
تابعلرندندر (اذ جاء ربه بقلب سليم) ت اول وقتده كه عيبدن خالی اولان قلب ايله ف يعنی
ازغينلقدن وعيبدن پاك اولان قلبيله كلدی (اذ قال لابيه وقومه ماذا تعبدون) اول وقتده كه
ديدی كندو باباسنه وكندو قومنه نه شيئه عبادت ايدرسكز (ائفكا آلهة دون الله تريدون) ط
ت ايا كندو فاسد اولان رأيكرله می اللهدن غيری معبودلری طلب ايدرسكز (فما ظنكم
برب العالمين) ت پس ندر سزك كمانكز عالملرك ربنه (فنظر نظرة في النجوم) لا ت پس
ابراهيم بركره يلدزلره باقدی (فقال اني سقيم) ت پس بن كيفسزم ديدی (فتولوا عنه مدبرين)
پس يوز چويرديلر ابراهيمدن ارقه ويره رك ف آنلر نجوم اهلی اولدقلرندن نجومه باقوب
سويلدی تاكه انلر بهانه يی عذری قبول ايده لر وياخود نجوم كتابنده كوروب بيوردی كه بن
كيفسزم يعنی يقيندر كه كيفسز اولم وآنلر شهردن چيقوب بر بيرامه ويا تلره طاعنغه كيدرلر
ايدی ابراهيمی دخی تكليف ايتديلر ابراهيم شو عذری بيان ايتدكده انی براقوب كيتديلر
اشبو سوزبر يلاندر كه الله سبحانه نك بيلنمه پس بونك اوزرينه عذاب اولنمز بلكه ثواب
ويريلور (فراغ الى آلهتهم فقال الا تأكلون) ت پس كزلوجه يونلدی آنلرك معبودلری
جانبنه پس ديدی ايا برشی يمزميسكز ف زيرا كه كافرلر بيرام يرينه كيتدكلرنده بتلرك اوكنه

سفره دوشیوب طعام حاضر قلوب کیتمشلر ایدی (مالكم لا تنطقون) ت سزه نه اولدیکه سویلشمز سکز (فراغ علیهم ضربا بالیمین) ت پس یونلدی انلر اوزرینه اوردی آنلری قوتله وقیردی آنلری ف یعنی ابراهیم قوتیله اوروب انلری قیردی (فاقبلوا الیه یزفون) ت پس یونلدیلر ابراهیم جانبنه سرعتله یوریه رك ف یعنی وقتا که ابراهیم علیه السلامك بتلری قیرمسی ثابت اولدی پس انلری الزام ایتدی (قال اتعبدون ما تنحتون) لا ت دیدی ایا عبادت ایدرمسیکز اواشیئه که کندو الکزله یونديکز (والله خلقکم وما تعملون) ت والله سزی واو اشیئی که یاپرسکز یراتدی (قالوا ابنوا له بنیانا فالقوه فی الجحیم) ت دیدیلر بری برینه آنك ایچون بر عمارت یاپك (یعنی اول عمارتده چوق اتش جمع ایدك) پس اتکزانی چوق اولان اوده (فارادوا به کیدا فجعلناهم الاسفلین) ت پس قصد ایتدیلر اکا کوتو حیله یی پس یصه دق آنلری اشغه اولیجیلر یعنی شرلرین ابطال ایله انلری ذلیل قلدق (وقال انی ذاهب الی ربی سیهدین) ت ودیدی ابراهیم که البته بن کیده جکم ربم جانبنه که بکا صالح اولاشیلره یول کوستره (یعنی اول یره که بنم ربم رضاسی بولینور) ف وقتا که نمرودك حکمیله ابراهیمك باباسی ابراهیمی چقاردی ابراهیم دیدی (رب هب لی من الصالحین) ع ت ای بنم ربم باغشله بکا (یعنی بر ولد یکه) ایو ایشلیلردن اوله (فبشرناه بغلام حلیم) عبت پس سوندردك آنی حلیم اولان بر جوانله یونردن زیاده نه حلم اولورکه کندوسنی بوغزلمغه تسلیم ایتدی (فلما بلغ معه السعی قال یا بنی انی اری فی المنام انی اذبحك فانظر ماذا تری قال یا ابت افعل ما تؤمر ستجدنی ان شاء الله من الصابرین) ت پس وقتا که اول چوجق بریاشه ایرشوب باباسیله سعی ایتمکه قادر اولدی ابراهیم دیدی ای بنم اوغلجغم بن اویقوده کوردمکه بوغزلیورم سنی پس باق سنك خاطریکه نه کلور اسمعیل علیه السلام دیدی ای بنم بابام امر اولندیغك شیئی ایشله البته بنی ان شاء الله صبر ایدیجیلردن بولورسك ف دیدیلرکه ذی الحجه نك سکزنجی کیجه سنده اویقوده کوردیکه اوغلنی بوغازلیور کوندزده فکره طالدیلرکه ایا بونك تعبیری نه اوله جق صکره طقوزنجی کیجه دخی کوردیکه اوغلن بوغازلیوز یبادی که بوغازاق لازمدر فقط تدبیرنده قالدیلر صکره اونجی کیجه ده همان ینه کوردی اول وقتده اسمعیل علیه السلامه سویلدی انلر سرعتله قبول ایتدیلر پلك رحمت اولسون بویله بابایه و بویله اوغوله (فلما اسلما وتله للجبین) ج ت پس وقتا که هر ایکیسی انقیاد ایتدیلر و بابا صالدی یره اوغلینی النی اوزرینه ف

تا اوغلنك یوزی قارشو قارشو یه کورنموب محبت کلسون دیو دیرلرکه الن اوزرینه یره دوشورمکی اسمعیل علیه السلام باباسنه اوکرتدی ایدی اندنصکره نه اولدی الله سبحانه بیان بیورمدی یعنی بیان ایتمکه کلمیورکه نه حال بچدی انك قلبی اوزرینه وفرشته لر اوزرینه (ونادیناه ان یا ابراهیم) لا ت چاغردق ابراهیمی که ای ابراهیم (قد صدقت الرؤیا انا کذلك نجزی المحسنین) البته طوغرو قلدك رؤیایی البته بزلر بونك کبی جزا ویررز احسان ایدنلره * ف یعنی بونك کبی چتین اولان امرلر ایله صنارز صکره آنلری ثابت ایدرز پس آنلره بیوك اولان مرتبه لری ویررز (ان هذا لهو البلاء المبین) ت تحقیق اشبو ماجرا ظاهر اولان صنامه در (وفدیناه بذبح عظیم) ت اکا اوغلنك یرینه ذبح ایتمکه جنتدن بر عظیم الجثه قیون ویردك * ف یعنی الله سبحانه بر بیوك جثه لی قیونی جنتدن کوندردی وحضرت ابراهیم علیه السلام کندو کوزی اوزرینه صارغی باغلیوب کسکین بچاغله وقوت تمامله آنك بوغازینه یورتدی الله حکمیله بچاق اسمعیل علیه السلامك حلقومنی کسمدی جبرائیل علیه السلام حضرت اسمعیلی قالدروب آنك یرینه بر قوچ قودی وقتا که ابراهیم علیه السلام باش باغنی کوزندن قالدروب کورسه که بوغازلنمش بر قیون واردر (وترکنا علیه فی الاخرین) ت براقدق کوزل ثنایی آنك اوزرینه صکره کان امتلرده (سلام علی ابراهیم) ت سلام اولسون ابراهیم اوزرینه (کذلك نجزی المحسنین) بویله جزا ویررز ایو ایشلیلره (انه من عبادنا المؤمنین) تحقیق ابراهیم علیه السلام بزم مؤمن اولان قوللرمزدندر (وبشرناه باسحق نبیا من الصالحین) ت وسویندردك آنی اسحاق ایله پیغمبر اوله رق * ف اشبو تبشیردن معلوم اولدیکه یوقاریده کچن تبشیر حضرت اسمعیل و آنك ذبحی قصه سنك تبشیری ایدی لکن بعضیلر دیورلر که ذبح اولنان حضرت اسحقدر بو ایسه خلافدر و ینه حضرت اسحقك تبشیریله حضرت یعقوبك خبری ذکر اولنمش بو ایسه سوره هودده ذکر اولندی و ینه نبوت تبشیری واردر اشبو ابراهیم علیه السلامك رؤیاسی وقتنده اسحق علیه السلام و آنك نبوتی بولنمدیغندن بعضیلره سؤال اولندیکه اشبو ایکی امر حالا ظهوره کلدی ذبح اصل اولور (وبارکنا علیه وعلی اسحق ومن ذریتهما محسن وظالم لنفسه مبین) ت و برکت ویردك ابراهیم اوزرینه و اسحق اوزرینه و ایکیسنك اولادندن بعضی ایو ایشلیدر و بعضی آشکاره ظلم ایدیجیدر کندو نفسنه * ف ایکیسنك اولادندن یوردی یعنی ابراهیمك ایکی اوغلی اسمعیلدن و اسحقدن چوق اولادلری اولدی وحضرت اسحقك اولادندن بنی اسرائیلك نبیلری وجوده کلدی وحضرت اسمعیلك اولادیکه عرب طائفه سیدر افضل الرسل بزم پیغمبرمز آنك

نسلندن وجوده كلدى (ولقد مننا على موسى وهرون) ت وبز احسان ايتدك موسى اوزرينه
وهرون اوزرينه (ونجيناهما وقومهما من الكرب العظيم) ت ونجات ويردك
شوايكيسنه وشوايكيسنك قومنه بيوك غمدن (ونصرناهم فكانوا هم الغالبين) ت
وياردم ايتدك آنلره پس آنلر غالب اولديلر (وآتيناهما الكتاب المستبين) ت وآنلره واضح
اولان كتابى ويردك (وهديناهما الصراط المستقيم) ت ودلالت ايتدك آنلرى طوغرى
يوله (وتركنا عليهما فى الآخرين) ت وبراقدق ايو ثنايى آنلر اوزرينه صكره كلنلرده (سلام على
موسى وهرون) ت سلام اولسون موسى اوزرينه وهرون اوزرينه (انا كذلك نجزى
المحسنين) ت البته بز بويله جزا ويرز ايو ايشليلره (انهما من عبادنا المؤمنين) ت تحقيق
انلر بزم مؤمن اولان قوللرمزدندرلر (وان الياس لمن المرسلين) ت الياس دخى مرسللردندر
(اذ قال لقومه الا تتقون) ت وقتا كه ديدى كندو قومنه آيا صاقنمزميسكز (اتدعون بعلا
وتذرون احسن الخالقين) ت آيا عبادت ايدرميسكز بعله (بر بتك آديدر) وترك
ايدرميسكز احسن الخالقين اولان الله تعالى يى (الله ربكم ورب آبائكم الاولين) ت ترك
ايدرميسكز كندو ربكز وهم بابالركزك ربى اولان الله تعالى يى * ف حضرت الياس حضرت
هرونك اولادندندر الله سبحانه انلرى بعلبك شهرينه پيغمبر كوندردى واول شهرك اهاليسى
بر بته طپارلردى كه اول بتك ادى بعل ايدى (فكذبوه فانهم لمحضرون) ت پس قومى تكذيب
ايتديلر انى اويله ايسه انلر جهنمه احضار اولنور (الا عباد الله المخلصين) ت مكر اللهك خالص
اولان قوللرى (يعنى جهنمه احضار اولنمزلر) (وتركنا عليه فى الآخرين) ت وبراقدق آنك
اوزرينه كوزل ثنايى صكره كلنلرده (سلام على آل ياسين) ت سلام اولسون الياس اوزرينه
* ف الياسه ال ياسين دخى ديرلر نيجه كه طور سينايه طور سينين ديندكى كبى و بعضى كسنه
آل ياسين اوقومش و بعضلرى ياسين انلرك بابالرينك آديدر ديدى (انا كذلك نجزى المحسنين)
ت بز بويله جزا ويرز ايو ايشليلرى (انه من عبادنا المؤمنين) ت تحقيق الياس بزم مؤمن اولان
قوللرمزدندر (وان لوطا لمن المرسلين) ت ولوط دخى پيغمبرلردندر (اذ نجيناه واهله اجمعين)
ت ياديكه كتور اول وقتيكه نجات ويردك لوطه واهلنك جملەسنه (الا عجوزا فى الغابرين) ت

مكر بر اختيار قارى كه هلاك ايچون قالنلردن اولدى (ثم دمرنا الآخرين) ت صكره هلاك
ايتدك آنلرك غيريسنى (وانكم لتمرون عليهم مصبحين) ت وسزلر كچرسكز آنلرك مسكنلرى
اوزرينه صباح وقتنده (وبالليل افلا تعقلون) ت وكيجه وقتنده آيا فهم ايتمزميسكز * ف لوطك
قريەسنك اوستى آلتنه دوندكى يرى شامه سفر ايدنلر يولدن كورورلر (وان يونس لمن المرسلين)
ت يونس پيغمبرلردندر (اذ ابق الى الفلك المشحون) ت وقتا كه قاچدى طولو قايق
جانبنه (فساهم فكان من المدحضين) ت پس قرعه آتدى قايق اهلى يونس مغلوب
اولانلردن اولدى * ف حضرت يونس بنديكى قايق كرداب دوشدى اهاليسى ديمشكه
اشبو قايقده اغاسندن قاچمش قول وار هر كسنه نك ادينه قرعه آتديلر يونسك آدينه چقدقده
آنى دكزه آتمشلر (فالتقمه الحوت وهو مليم) ت پس آنى بالق يوتدى حالبوكه اول نفسنه
ملامت ايديجيدر (فلولا انه كان من المسبحين) ت پس اكر اول تسبيح ايديجيلردن
اولمسيدى (للبث فى بطنه الى يوم يبعثون) ت قالوردى بالغك قارننده قيامت كونه دكين
(فنبذناه بالعراء وهو سقيم) ت پس آتدق آنى اوتدن خالى اولان يره وحالبوكه اول
كيفسز ايدى (وانبتنا عليه شجرة من يقطين) ت وبتوردك بز آنك اوزرينه بر آغاجى كه
قباق نوعندن ايدى * ف ديديلر كه اول اغچ قباق اغاجى ايدى (وارسلناه الى مائة الف
او يزيدون) ت وكوندردك انى يوز بيك آدم جانبنه ياخود آندن زياده يه * ف يعنى عاقل
وبالغلرى عدد اولنسه ايدى يوز بيك اولورلر ايدى جملەسى صايلسه يوز بيكا وزرينه زياده
اولوردى اشبو يره الله سبحانه دەشك اولمز (فآمنوا فمتعناهم الى حين) ت پس ايمان
كتورديلر ايمدى فائده لندردك آنلرى بر مدته دكين * ف اول قومكه حضرت يونس آنلردن
قاچمشيدى آنلرا كا ايمان كتوروب آنى آورلر ايدى وقتا كه قومنه عودت ايتسدى آنلر زياده
شاد اولديلر (فاستفتهم الربك البنات ولهم البنون) ت پس سوال ايت مشركلردن كه
آيا قزلر سنك ربك ايچونمى واوغلنلر كنديلرا يچونمى (ام خلقنا الملائكة اناثا وهم شاهدون)
ت آيا بز فرشتەلرى ديشى مى خلق ايتدك وآنلر آنده حاضرمى ايديلر (الا انهم من افكهم
ليقولون ولد الله وانهم لكاذبون) ت خبردار اول البته آنلر آنى كذب دن بلا نجيلقلرندن الله

طوغردی دیرلر والبته آنلر یلانجیدرلر (اصطفی البنات علی البنین) ت آیا اختیار ایتدیمی الله قزلری اوغلانلر اوزرینه (مالکم کیف تحکمون) ت سزه نولدی نیجه حکم ایدیورسکز (افلا تذکرون) ت آیا فکر ایتمزمیسکز (ام لکم سلطان مبین فأتوا بکتابکم ان کنتم صادقین) ت آیا سزک ایچون آشکاره دلیل وارمیدر پس کتورکز کندو کتابکزی اکر صادق ایسه کز (وجعلوا بینه وبین الجنة نسبا ولقد علمت الجنة انهم لمحضرون) ت وثابت قلدیلر کافرلر اللهک اراسیله جنلرک اراسنده اقربالغی وحال بوکه جنلر احضار اولنه جقلرینی بیلشلردر یعنی حساب ایچون وعذاب ایچون (سبحان الله عما یصفون) ت پاکدر الله اولشیدن که بیان ایدرلر (الا عباد الله المخلصین) ت مکر اللهک مخلص قوللری یعنی مخلصلرک بیانی واقعه مطابقدر (فانکم وما تعبدون ما انتم علیه بفاتنین الا من هو صال الجحیم) پس سزلر (ای کافرلر) وعبادت ایتدیککز شیلر (یعنی بتلر) دکلسکز آزغین قیلیجی (باطل اولان معبودلره عبادت ایتمک ایچون هیچ برکسنه یی) مکر اول کسنه یی که جهنم اهلی اوله اللهک علمنده * ف یعنی سز وسزک شیطانلرکز الله سبحانه نک ارادهسی اولمزسه هیچ کسنه یی آزغین قیله بیلمزسکز اول کسنه آزغین اولور که الله سبحانه آنی جهنملک یازمشدر (ومامنا الا له مقام معلوم) ت وفرشتهلر دیدیلر بزم ایچون انجق هر بریمزه معین مقام واردر * ف بو راده الله سبحانه فرشتهلرک کلامنی حکایه ایدوب بیوردی نیجه که دعالری آدملرک دللرندن بیان بیوردی ومامنا الا له الآیه یعنی بز ملائکهلردن کمسه یوقدر الا آنک ایچون بر معین مقام واردر یعنی بزلرک بر بر حدی واردر شو حددن طشره چیقه بیلمز اشبو کلامی آنک ایچون بیوردیکه کافرلر دیرلرایدیکه ملائکهلر الله سبحانه نک قزلریدر وجنلردن اولان قاریسندن تولدا یتمشلر پس جنلرک حالی معلومدرکه الله تعالی یه هیچ بر وجهله مناسبتلری یوقدر پس آنلردن نصل قاری آلدی وملائکهلرده عجز اظهار ایدوب بویله دیرلر (وانا لنحن الصافون) ت والبته بزلر صف چکرز * ف کندو حددنده هر بو کسنه طورمشدر (وانا لنحن المسبحون) ت وبزلر تسبیح ایدرز * ف اشبو راده فرشتهلرک کلامی تمام اولدی (وان کانوا لیقولون) ت عرب کافرلری دیدیلر (لو ان عندنا ذکرا من الاولین) ت اکر بزم یانمزده کچمش اولان امتلرک کتابندن برکتاب اولیدی (لکنا عباد الله المخلصین) ت البته بز اللهک خالص قیلنمش قوللرندن اولوردق * ف عربلر کچمش اولان انبیالرک آدلرینی ایشیدرلرایدی اما آنلرک عالمرندن خبر

دار دکل ایدیلر آنک ایچون اشبو کلامی دیرلرایدی وقتاکه آنلرک ارالرنده پیغمبر مبعوث اولدی پس آنلراندن یوز چویردیلر (فکفروا به فسوف یعلمون) ت پس قرآنه کافر اولدیلر البته آنلر ایشلرینک عاقبتنی یقینده بیلورلر (ولقد سبقت کلمتنا لعبادنا المرسلین) ت کوندردیکمز پیغمبر قوللریمزه وعدهمز صادر اولمشدیکم (انهم لهم المنصورون) ت تحقیق آنلر یاردم اولنورلر (وان جندنا لهم الغالبون) ت والبته بزم عسکرمز غالب اولورلر (فتول عنهم حتی حین) ت پس یوز چویر آنلردن برمدتهدکین (یعنی یوم بدر ویا فتح مکهدر) (وابصرهم فسوف یبصرون) ت وباق آنلره پس البته آنلرده کوررلر (یعنی اول وقت انلرک حالنی کوروانلرده سنک منصور اولدیغکی کوررر) (افبعذابنا یستعجلون) ت آیا شو کافرلر عذابمزی تیز الکله طلب ایدرلر (فاذا نزل بساحتهم فساء صباح المنذرین) ت پس وقتاکه عذاب کله آنلرک میدانلرینه پس نه چرکین اولور قورقیدلمشلرک صباحی * ف اشبو مکهنک فتحی کونندهده وقوع بولدی (وتول عنهم حتی حین) ت ویوز چویر انلردن برمدتهدکین (وابصر فسوف یبصرون) ت وباق انلره پس البته انلرده کوررلر * ف احتمال ایدرکه اول مرورایدن وعده دنیا عذابنک وعدهسی اوله واشبو وعده ایسه اخرت عذابنک وعدهسی اوله (سبحان ربک رب العزة عما یصفون) ت سنک غلبه وقوت صاحبی اولان ربک مشرکلرک دیدکلری صفتلردن پاکدر (وسلام علی المرسلین والحمد لله رب العالمین) ت وسلام اولسون اللهک پیغمبرلری اوزرینه وعالملرک ربی اولان الله تعالی یه حمد اولسون

(سورة ص مکیة وهی ست أو ثمان وثمانون آیة) ص سورهسی مکهده نازل اولمش وبو سوره سکسان التی ویا سکسان سکز آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(بغشلیجی اسرکیجی اولان اللهک ادیله اوقورم)

(ص) ت الله بیلور اندن مرادی (والقرآن ذی الذکر) ت قسم اولسون قرآنه که نصیحت صاحبیدر (اولشیکه آنکا چاغررسکز طوغریدر) (بل الذین کفروا فی عزة وشقاق) ت بلکه اول کسنهلر که کافر اولدیلر باش چکمکدهو مخالفتدهدرلر (کم اهلکنا من قبلهم

مِنْ قَرْنٍ فَنَادَوْا وَلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ) ت چوق طبقه‌لری هلاك ایتدك انلردن اول پس فریاد ایتدیلر ود كالدر اشبو وقت خلاص وقتی (وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ) ت وتعجب ایتدیلر شوندن كه كالدی آنلره قورقیتدیجی كندو قوملرندن ودیدیلر اشبو كافرلر اشبو كیشی جادودر یلانچیدر (أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ) ت آیا قلدیمی متعدد اولان معبودلری بر الله البته شو عجیب شیدر (وَانْطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَى آلِهَتِكُمْ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ) ت وكیتدیلر انلردن بیوكلری بربرینه دیه‌رك كه كیدیكز وصبر ایدیكز معبودلركزك عبادتی اوزرینه البته شو دیدیكی فتنه‌دركه مراد اولنمشدر (مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ إِنْ هَذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ) ت ایشتمدك اشبو سوزی آخر كیلرك دیننده (یعنی آخر قرنكه بزا كا ایرشدك الله اعلم) دكلدر بو مكر افترا در ٭ف كافرلر كندو بابالرینك دیننه آخر كیلرك دینی دیرلر (یعنی ایشتمدك كه كچن آدملر محمدك دیدیكی كبی دیرلر ایمش لكن بزم بابالرمز او یله دیمدیلر (أَأُنْزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ ذِكْرِي بَلْ لَمَّا يَذُوقُوا عَذَابِ) ت آیا ایندرلدیمی اشبو كیشی اوزرینه قرآن بزم ارامزدن بلكه شو كافرلر شكده درلر بنم نصیحتمدن بلكه حالا طاتمیوبدرلر بنم عذابمی (أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ) ت آیا آنلرك یاننده‌ممیدر سنك بغشلیجی اولان غالب اولان ربكك رحمتی خزینه‌لری ٭ف یعنی اول كسنه‌لرك كه دیدیلر وحی بزم اوزرمزه نیچون نازل اولمیور (أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ) ت آیا انلرك‌ممیدر كوكلرك ویرك پادشاهلغی واوشبونك پادشاهلغی كه انلرك اراسنده‌در پس اگر دیدكلری كبی ایسه‌ا یپلره یاپشوب یعنی سببلر یقن تدارك كه كوكاره چیقسونلر تدبیر امور ایتسونلر وپیغمبرلكی ایستدكلرینه ویرسونلر (یعنی دخی ایپلره یاپشوب كوكه چیقمغه قادر اولمزلر پادشاهلغه نیجه قادر اولورلر (جُنْدٌ مَا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ) ت انلر بر لشكردركه وقتیه بدرده مغلوب اولان عسكرلردن جمع اولمشلر (یعنی اول كروهلرك جنسیندندركه انبیا ایله مخالفت ایتدیلر) ٭ف یعنی انلردن اول كچن قوملر هلاك ومغلوب اولدیلر اگر بونلر كوكاره یوقار وچیقسه‌لر كچن قوملر كبی بونلردخی برباد اولورلر (كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ) ت یلانه نسبت ایتدیلر انلردن اول نوحك قومی وعاد قومی ومیخلر صاحبی فرعون (یعنی آدملری درت میخه بغلیوب عذاب

ایدردی) ٭ف اشبو ظالم آدملری چار میخه چكوب اورر ایدی بو اجلدن آنك لقبی ذوالاوتاد اولدی وبعضیلر دیمشكه عسكرنك اتلرینك میخلری كومشدن والتوندن ایدی (وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ أُولَئِكَ الْأَحْزَابُ) ت وثمود ولوطك قومی وایكه‌ده ساكن اولانلر یلانچی صایدیلر رسوللری وانلر رسوللری اوزره هجوم ایدن كروهلردندر (إِنْ كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ) ت آنلرانجق یلانه نسبت ایتدیلر پیغمبرلری پس وجوده كالدی بنم عقوبتم (وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مَا لَهَا مِنْ فَوَاقٍ) ت ومنتظر اولمازاشبو عصرك كافرلری مكر بر شدتلو اولان آوازه (یعنی قیامت صیحه‌سنه) بوقدر انكچون هیچ بر تاخیر ٭ف یعنی صورك آوازی (وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ) ت ودیدیلر مسخر لقله‌ای بزم ربمز چابك ویر بزه بزم نصیبمزه یازدیغك عذابی قیامت كونندن اول ٭ف كافرلر قچانكه قیامتك وعده‌سنی ایشتدیلر دیرلر ایدیكه ای بزم ربمز چابك ویر بزه بزم پایمزی اشبو سوز آنلرك مسخره ایتمك سوزلری ایدی (اصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ) ت صبر ایت اولشی اوزرینه كه دیرلر ویاد ایكه كتور بزم قوت صاحبی اولان قولمز داودی كه اول هر مكروه شیدن رجوع ایتدی ٭ف بوراده داود علیه السلامك حالنی آنلره بیان ایتدیكه داود علیه السلام طالوتك حكومتی زماننده زیاده صبر ایتدیلر آخرده حكومت آنلره مسلم اولدی مخالفلری ایله غوغا ایدوب آنلری برباد ایتدی بونك كبی پیغمبرمز علیه السلامك حقنده دخی وقوعبولدی ذاالایدی یعنی ال قوتنك صاحبی یعنی سلطنتك قوتی صاحبی یاخود داود كندو اللرنده تموری یومشق ایدر ایدی یاخود الك قوتی شو ایدیكه داود كندی اللرینك كسبندن برایدی سلطنتك مالنی یمز ایدی (إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ) ت البته بز تسخیر قلدق طاغلری آنكله بیله تسبیح ایدرلر اخشام وقتنده وصباح وقتنده (وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ) ت وتسخیر قلدق قوشلری جمع اولدقلری حالده آنك جانبنه هر برینی داود ایچون بو یرق قبول ایدیجی ایدی (وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصْلَ الْخِطَابِ) ت ومحكم قلدق بزلر آنك پادشاهلغنی وویردك آكا حكمتی وسوزده واضح اولان فیصل ایتمكی ٭ف شاه ولی الله رحمه الله دیركه داود علیه السلامك طقسان طقوز خاتونی وار ایدی بونكله بیله بر بشقه خاتونكه بر شخصك دیله‌سنده ویا آنك نكاحنده ایدی طلب ایتدی الله سبحانه ملكاری داوده تنبیه ایچون دعواجی شكلنه متشكل قلوب داودك یاننه كوندردی اشبو آیتده شو قصه‌یه اشارت واردر والله سبحانه اعلم (وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ) ت وآیا كالدیمی سكا دعواجیلرك خبری اول وقتده‌كه دیواردن صچرایوب محرابه

كيرديلر * ف حضرت داود اوچ كون مقرر اتيمش ايدى كه بر كونده اورچ طوتر ايدى وبر كون
خانه لر ايچون ايدى وبر كون عبادت ايچون ايدى اول كونده خلوتده ايدى بلجيسى هيچ
كسنه يى ايچرى كلمكه قويمزايدى برقاچ كسنه لر ديواردن صچرايوب داودك يانينه كيرديلر
(اذ دخلوا على داود ففزع منهم قالوا لا تخف خصمان بغى بعضنا على بعض فاحكم بيننا بالحق
ولا تشطط واهدنا الى سواء الصراط) ت وقتا كه كلديلر داوده داوزينه پس قورقدى آنلردن
ديديلر قورقمه بز ايكى دعواجيلر ظلم ايتدى برزم بعضمز بعضمز اوزرينه پس حكم ايت بزم
آرامزده طوغريلق ايله وظلم ايتمه ودلالت ايت بزى طوغرو يول جانبينه (ان هذا اخى له تسع
وتسعون نعجة ولى نعجة واحدة فقال اكفلنيها وعزنى فى الخطاب) ت بو بنم قرنداشمدر آنك
الندە واردر طقسان طقوز قيون وبنم آلمده واردر بر قيون پس ديدى اشبو آدم تسليم ايت
بكا شو بر قيونى وغالب لك ايتدى بنم اوزريمه سوزسويلمده (قال لقد ظلمك بسؤال نعجتك الى
نعاجه وان كثيرا من الخلطاء ليبغى بعضهم على بعض الا الذين آمنوا وعملوا الصالحات وقليل
ما هم وظن داود انما فتناه فاستغفر ربه وخر راكعا واناب) ت ديدى داود البته ظلم ايتدى
سكا سنك قيونكى طلب ايتمكله تاقوشه كندو قيونلرينه والبته چوق كسنه شريكلردن ظلم
ايدر آنلرك بعضسى بعضى اوزرينه مگر اول كسنه لر كه ايمان كتورديلر وايشلديلر كوزل
اولان ايشلرى وآزدر اشبو كسنه لر ويبلدى داود كه بز صنه دق آنى پس يارلغه مق طلب ايتدى
كندو ربسندن ودوشدى سجده ايدرك وتوبه ايتدى الله تعالى يه * ف شو ايكى دعواجيلر
ملائكه ايديلر داودك ماجراسنى كندويه ايشتدرديلر داودك اونده طقسان طقوز خاتونى وار
ايدى بر وقتده قوم شوسنك خاتوننه قصدسز نظرى واقع اولوب ديلديكه شو خاتونى دخى حبالهٔ
نكاحه كتوره بو خاتونك قوجه سى داودك عسكرنده ايدى آنى تابوت سكينه ايله تعيين ايدوب
غزايه كوندردى تابوت سكينه نك او كنجه چوق كو كالو بكيتلر كافرلر ايله غوغا ايدرلر ايدى آنلر
ايله آنى دخى غوغايه كوندردى واول كسنه اوراده شهيد اولدى اندنصكره حضرت داود آنك
خاتوننى نكاح ايتدى اشبو ماجراده نه بر كسنه يى قتل ايتدى ونه بر كسنه نك ناموسنه طوقندى
مگر بر كسنه نك خاتوننى تدبير ايله الدى اشبو ايسه انبيالرك پاكلكينه دالدر اشبو اوزره
امتحان اولندى (فغفرنا له ذلك وان له عندنا لزلفى وحسن مآب) ت پس يارلغه دق آنكچون
اشبوزلتى وتحقيق انكچون بزم يانمزده يقينلك واردر وكوزل رجوع واردر (يا داود انا
جعلناك خليفة فى الارض فاحكم بين الناس بالحق ولا تتبع الهوى فيضلك عن سبيل الله ان
الذين يضلون عن سبيل الله لهم عذاب شديد بما نسوا يوم الحساب) ت (ديديك) اى داود البته

بز يصه دق سنى پادشاه يرده پس حكم ايت آدملرك آراسنده طوغريلق ايله وتابع اولمه نفسكك
آرزوسنه كه آزغين قيلرسنى اللهك يولندن البته اول كسنه لر كه آزرلر اللهك يولندن آنلر ايچون
واردرقتى اولان عذاب اول سببدن كه اونوتديلر حساب كوننى (وما خلقنا السماء والارض
وما بينهما باطلا ذلك ظن الذين كفروا فويل للذين كفروا من النار) ت ويراتمدق كوكى
ويرى وايكيسنك آراسنده اولنلرى فائده سز اشبو اول كسنه لرك ظنيدركه كافر اولديلر
پس واى اولسون اول كسنه لر ايچونكه كافر اولديلر اوتك عذابندن * ف يعنى كوكى
ويرى فائده سز وايشه يرامز يراتمدق يعنى كه جكندە هيچ فائده سى اولميه اويله دكل بلكه اشبو
دنيانك فائده سى آخرتده ظاهر اولور (ام نجعل الذين آمنوا وعملوا الصالحات كالمفسدين فى
الارض ام نجعل المتقين كالفجار) ت آيا قيلرميز اول كسنه لريكه ايمان كتورديلر وايشلديلر
ايو اولان ايشلرى فساد ايدن كسنه لر كبى يرده آيا قيلرميز صاقننلرى كوتو ايشليلر كبى (كتاب
انزلناه اليك مبارك ليدبروا آياته وليتذكر اولوا الالباب) ت اشبو قران بركتلو اولان
بر كتابدركه ايندردك آنى سنك جانبكه تا كه آدملر تأمل ايده لر اللهك آيتلرنده وتانصيحت قبول
ايده لر عقل صاحبلرى (ووهبنا لداود سليمان نعم العبد انه اواب) ت وباغشلدق داوده
سليمان آدلو براوغولنه كوزل قولدر سليمان كه هر حالنده الله تعالى يه رجوع ايديجيدر
(اذ عرض عليه بالعشى الصافنات الجياد) ت ذكر ايت اول وقتى كه كوسترلدى انك اوزرينه
اويله دنصكره چابك يوريجى اولان اتلرى (فقال انى احببت حب الخير عن ذكر ربى حتى
توارت بالحجاب) ت پس ديدى بن بو اتلره محبت ايدرك انلرله مشغول ايكن ربمك ذكرندن
قالدم حتى كيزلندى كونش پردەده (يعنى كونش باتدى ايكندى نمازى فوت اولدى (ردوها
على فطفق مسحا بالسوق والاعناق) ت كيرودوندرك شو آتلرى بنم اوزريمه پس شروع
ايتدى ال ايرشدرمكه (انلرك) بچاقلرينه وبيونلرينه (يعنى بوغزلدى وآياقلرين كسدى غيرت
ايدوب اللهك ذكرى اوزرينه) * ف حضرت سليمان ايشتديكه آجى دكزك كنارينه دريا آتلرى
تفرجه چقه ورلر كندونك خاص اولان قصر اقلرندن برقاچ آتلرى دكزك كنارنده باغلايك
دوام ايتمش اول آتلر قصر اقلره جفت اولوب ايوكوزل ايا قلرى زياده يا قشقلى يوز بكلر
كبى تيز وچابك يوريجى قوانلر حاصل اولدى سليمان عليه السلام انلره باقركن خبرسز اولوب
وقتك عبادت وظيفه سى فوت اولدى ايكندى نمازينك وقتى كچدى كونش باتدى اشبو
اجلدن سليمان عليه السلام طاريلوب طايلرى طلب ايدوب انلرى كسدى اشبو كيفيت الله
سبحانه يه زياده محبتدن ناشى اولدى پس الله سبحانه انلرى مدح بيوردى (ولقد فتنا سليمان

(وألقينا على كرسيه جسدا ثم أناب) ت البته صينمه دق سليماني و آتدق آنك تختي اوزرينه
برجسدي صكره رجوع ايتدي الله جانبنه * ف وقتا كه حضرت سليمان قضاى حاجته كيتدكده
خاتمن چيقاروب برخادمه يه تسليم ايدر ايدي زيرا كه فصنده اسم اعظم نقش اولنمشيدي
صخر آدلو برجني حضرت سليمان عليه السلامك صورتنه تمثل ايدوب خادمه يي الدادوب
خاتمي آلوب حضرت سليمانك كرسيسي اوزرينه چيقوب حكم ايتمكه شروع ايتمش سليمان
عليه السلام بو معنايه خبردار اولوب خوفندن كه بني اولدرميه ديو بر كويه واروب كيزلندي
التي آيدن صكره صخره شراب ايچوب سرخوش اولدي خاتم پارمغندن چيقوب دكزه دوشدكده
بر بالق اول خاتمي يوتمش اتفاقا اول بالق سليمان عليه السلامك اليه كچمش انك قارنندن خاتم
ظهور ايتدكده طاقنوب كلوب كرسيسنده اكلشمش اشبو امتحانك سببي شودر كه آنك اونده
برخاتوني واريدي اولش باباسي ياد ايدوب زياده سيله اغلر ايدي جنلر آني تسليچون باباسنك
شكلن تصوير ايدوب اكا ويرمشلر ايديكه اول صورتي كوروب تسلي اولوردي وعاقبت خاتون
اول صورته طاپغه شروع ايتمش حضرت سليمان خبرسز ياخود خبردار اولوب آندن تغافل
ايتمش وبعضيلر ديمش صينمه مغك سببي شودر كه سليمان عليه السلام دوات زكنلرينك
امرلرينك غزالرده مداهنه وكوشكلك كلرين كوروب ناخوش اولوب ديلديلر كه بر كيجه ده
يتمش خاتوننه مباشرت ايده هر برسندن براوغول وجوده كلوب كوكلي ايستديكي كبي جهاد
ايده فرشته انك قلبنه ان شاء الله كلمه سني آتدقده آندن تغافل ايدوب ديمديكي اجلدن يتمش
خاتوندن برخاتوني كبه اولوب ياري بدنلي برچوجق طوغردي وبو چوجغي كتوروب سليمانك
تختي اوزرينه آتمشلر حضرت سليمان ان شاء الله كلمه سني ترك ايتمكدن پشيمان اولمشلر (قال
رب اغفر لي وهب لي ملكا لا ينبغي لأحد من بعدي انك انت الوهاب) ت ديدي اي بنم ربم
يارلغه بني وبغشله بكا بر پادشاهلغ كه كلميه هيچ كمسه يه بندن غيري البته زياده باغشليجي سن
* ف شاه ولي الله رحمه الله ديركه سليمان عليه السلام كندو امرلرندن طاريلوب خاطرينه
كوردي كه بن اشبو كيجه كندي يوز خاتونلرم ايله مباشرت ايده يم هر برخاتون براوغول
طوغورر وهر اوغول برقونلو جهاد ايديجي چابك سوار اولورلر اولوقتده بكا شو امرلر ايله
يلماقلغمه حاجتي اولماز فرشته آكا ديدي ان شاء الله ديكل سليمان عليه السلام ديمكه اونوتدي
پس هيچ برخاتوني كبه اولمدي مكر برخاتوني كبه اولوب يارم بدنلي برچوجق طوغوردي اشبو
چوجغي سليمانك تختي اوزره قويديلر سليمان عليه السلام متنبه اولوب الله سبحانه جانبنه توبه
ورجوع ايتدي * ف يعني هيچ كمسنه يه اوله درقدرت اولميه كه اشبو پادشاهلغي اله كتوره
(فسخرنا له الريح تجري بأمره رخاء حيث أصاب) ت پس مسخر قلدق اكا روزكاري كيدر
آنك امريله يواش كتمكله نه يره ايسترسه (والشياطين كل بناء وغواص) ت ومسخر قلدق
شيطانلري هر برعمارت بنا ايدنلري وهر بر دريايه باتنلري (وآخرين مقرنين في الأصفاد) ت
ومسخر قلدق اشقه شيطانلري اللري وآياقلري باغلنمش زنجيرلرده * ف عالمك اطرافنده معلوم

اولسه

اولسه ايديكه برجني آدم اولادينه اذيت ايده يوراشبو جني طوتوب باغلرلردي وياخود
باغلوب دكزه آتارلردي وياخود يره دفن ايدرلردي وشو مثللي جندن بعضيسي حالا مقيددر
(هذا عطاؤنا فامنن أو أمسك بغير حساب) ت ديدك شودر بزم باغشلديغمز پادشاهلق پس
ديلديكك كمسه يه ويرياخود ويرمه صاقله آندن سن حساب اولنمجق دكلسن * ف اشبو بشقه
مرحمتدركه آكا بو قدر نعمت وسلطنت احسان ايدوب حساب كورمكي دخي عفو ايدوب آني
مختار قيلمش ليكن سليمان ايسه كندو اليله سبت اوروب صاتوب بهاسيله نفسني اداره ايدردي
(وإن له عندنا لزلفى وحسن مآب) ت والبته انكچون بزم ياغزه يقينلق واردر وكوزل مرجع
واردر (واذكر عبدنا أيوب إذ نادى ربه أني مسني الشيطان بنصب وعذاب) ت وذكر ايت
بزم قولمز ايوبي اول وقتده چاغردي ربني كه آل ايرشدر وبدربكا شيطان كيفسزلكله ودرد
ايله (اركض برجلك هذا مغتسل بارد وشراب) ت ديدك اكا اوريره آياغكله نا كهان
بر پيكار مهيا اولور غسل ايتمكيچون صوغوق اولور ايچمك ايچون (ووهبنا له أهله ومثلهم
معهم رحمة منا وذكرى لأولي الألباب) ت وباغشلدق آكا كندو عيالني ودخي آنلرك
مثلني آنلر ايله برابر كلك اجليچون بزم جانبمزدن وتا نصيحت اوله عقل صاحبلرينه * ف
وقتا كه الله سبحانه آكا شفا ويرمكي مراد ايتدي آنك آياق اورمه سندن بر پيكار ايجاد
ايتدي انكله يونوب يقانوب وايچوب شفا بولدي واوغلانلري وقزلري يكه ديوار آلتنده قالوب
وفات ايتمشلر ايدي جمله سي ديرلدي وانلرقدري دخي آكا بشقه اولاد احسان بيوردي (وخذ
بيدك ضغثا فاضرب به ولا تحنث إنا وجدناه صابرا نعم العبد إنه أواب) ت وديدك طوت كندو
الكله چوق دسته سني پس اور آنكله (يعني خاتوننكي) تا كه يمينكه خلاف ايدوب حانث
اولميه سنك تحقيق بز بولدق آني صبر ايديجي نه كوزل قولدر ايوب الله تعالى يه رجوع ايديجيدر
* ف شاه ولي الله رحمه الله ديركه ايوب عليه السلام قسم ايتمشيدكه خاتوننه يوز كنك اوره الله
سبحانه آني آكا قولاي بيوردي * ف يعني ايوب عليه السلام كيفسزلكي حالنده خاتوننه
طارغين اولوب يمين ايتمشيدي كه اكر اشبو كيفسزلكدن صاغ اولسم خاتونه يوز كنك اوررم
انكله كه اول خاتون اشبو حالده آنك رفيقي ايدي واصلا آنك قصوري يوغيدي الله سبحانه
اشبو اسلوب اوزرينه آنك يميني طوغر ايتدي (واذكر عبادنا إبراهيم وإسحاق ويعقوب أولي
الأيدي والأبصار) ت وذكر ايت بزم قوللرمز ابراهيمي واسحقي ويعقوبي اللر صاحبي وكوزلر
صاحبي (يعني علملري وعمللري كماله ايرمشدي) * ف يعني اللريله الله سبحانه يه طاعت ايدوب
وكوزلريله الله سبحانه نك قدرتنه باقوب يقينلرين زياده قيلرلر ايدي (إنا أخلصناهم بخالصة

ذكرى الدار) ت البته بزلر خالص قلدق انلری بر بالك اولان خصلت ایچون كه شو خصلت آنلرك
ذكرایتمسیدر آخرتی (وانهم عندنا لمن المصطفين الاخيار) ت والبته آنلر بزم یانمزده اختیار
اولنمش كزیده‌لردندر (واذكر اسمعيل واليسع وذا الكفل وكل من الاخيار) ت وذكرایت
اسمعیلی والیسعی وذاالكفلی وبونلرك هر بریسی كوزل ایشلیلردندر * ف الیسع الیاسك
خلیفه‌سیدی صكره نبی اولدی (هذا ذكر وان للمتقين لحسن مآب) ت اشبو قرآن نصیحتدر
وتحقیق صاقننلر ایچون كوزل مرجع واردر (جنات عدن مفتحة لهم الابواب) ت دوام
اوزره اقامت ایده‌جك جنتلك قاپولری اچلشدر آنلر ایچون (وقتا كه جنت اهلی جنته داخل
اولورلر هر بریسی یول كوسترلمكسزین كندو یرلرینه داخل اولورلر (متكئين فيها
يدعون فيها بفاكهة كثيرة وشراب) ت سوكنه‌رك اول جنتلرده طلب ایدرلر انده چوق
میوه‌لری وشرابی (وعندهم قاصرات الطرف اتراب) ت وآنلرك یاننده اولورخاتونلر كه
كوزلرین زوجه‌لرینه قصرایدوب آخر كیمسه‌یه باقزلر یاشده بری برینه برابر (هذا ما توعدون
ليوم الحساب) ت اشبو اولشیدر كه وعده ویرلشدر سزه حساب كونی ایچون (ان هذا لرزقنا
ماله من نفاد) ت تحقیق بو رزقمزدركه یوقدر انك ایچون هیچ بر توكنمك (هذا وان للطاغين لشر
مآب) ت شودر جزا وتحقیق حددن كچنلر ایچون واردر كوتو مرجع (جهنم يصلونها فبئس
المهاد) ت اول مرجع جهنمدر كاورلر آكا پس نه قبیح یاتاجق یردر (هذا فليذوقوه حميم وغساق
وآخر من شكله ازواج) ت اشبو عذاب ایسیجق صودر ویاره‌لردن آقن صارو صودر پس
لازمدركه طاتسونلر آنی وبشقه بر عذاب دخی واردركه اولكی عذابك شكلنده انواعلری
مختلفدر (وقتا كه تابعلر جهنمه كاورلر متبوعلره دینلوركه (هذا فوج مقتحم معكم لا مرحبا
بهم انهم صالوا النار) ت بونلر كفرده سزه مقارنتله ناره داخل اولدیلر (متبوعلر دیرلر كه) آنلره
مرحبا اولمسون (یعنی آنلر راحت اولسونكه استحقاقلریله) ناره داخل اولدیلر (قالوا بل
انتم لا مرحبا بكم انتم قدمتموه لنا فبئس القرار) ت (تابعلر دیرلر كه) بلكه سزلره مرحبا
اولمسون سز كفرده بزدن مقدم ایدیكز سزلك اغوا كزله بزدخی اهل نار اولدق پس نه كوتی قرار
كاهدر جهنم (قالوا ربنا من قدم لنا هذا فزده عذابا ضعفا في النار) تابعلر دیرلركه ای بزم ربمز بزی

اغوا ایله جهنمه تقدیم اولنغمزه سبب اولنلره قات قات زیاده قیل عذابی اودده * ف فرشته‌لر
جهنم اهلنی جهنم كنارینه كتوروب جمع ایدرلر اشبو طارلقده وقرارمزلقده سابقلریعنی
رئیسلر كاوب لاحقلره یعنی تابعلره بری برینه بددعا ایدرلر سابقلر اول كمسنه‌لردركه دنیاده
رئیس اولشلر لاحقلر ادنی ایدیلر بونلرك هر بریسی آخره لعنت ایدرلر (وقالوا ما لنا لا نرى رجالا
كنا نعدهم من الاشرار) ت ودیدیلر جهنم اهلی بزه نولدی كه كورمیورز اول كیشیلری كه
دنیاده صیاردق آنلری كوتیلردن (یعنی مسلمانلرك فقرالرینی (اتخذناهم سخريا ام زاغت
عنهم الابصار) ت مسخره می طوتردق آنلری یا میلی ایتدی ایدی انلردن بزم كوزلرمز * ف
یعنی وقتا كه اهل جهنم ادنی اولسون ویا اعلی اولسون جهنمه ادخال ایچون جمع اولورلر
واول مسلمانلری كه طانورلر ایدی وجمله خلقدن كوتی وحركین صیارلر ایدی انلری كورمیوب
حیران اولوب دیرلر كه مسلمانلری بوش بوشنه مسخره ایتمشوز آنلر مسخره‌یه لایق دكللر ایمش
اشبو كونده انلر جهنمه یقین اولمیورلر یاخود جهنمدن بر بشقه یرده درلر كه آنلری كوزلرمز
میل ایتمدی كه كورمیورز (ان ذلك لحق تخاصم اهل النار) تحقیق بو طوغریدر (آندن
مرادی) جهنم اهلینك بر بریله شماته‌لریدر (قل انما انا منذر وما من اله الا الله الواحد القهار)
ت دیكل بن (ای كفار مكه) سزی الله تعالینك عذابیله قورقیدیجیم ویوقدر هیچ بر معبود انجق
هرشیئی قاهر شركت قبول ایتمز بر الله تعالی واردر (رب السموات والارض وما بينهما العزيز
الغفار) ت كوكلرك ویرك ربیدر ودخی شو ایكیسنك اراسنده اولنك ربیدر غالبدر
یارلغیجیدر (قل هو نبأ عظيم انتم عنه معرضون) ت دیكل اشبو بیوك خبردر سزلر آندن
یوز چویریجیسكز * ف بیوك خبر یعنی قیامتك احوالی یا اشبو دینك اینمدرلسیدر (ما كان
لي من علم بالملأ الاعلى اذ يختصمون) ت یوقدر بكا هیچ بر علم سمانك ملائكه‌لرینه كه بر بریله
نه سؤال وجواب ایدرلر * ف یعنی ملأ اعلانك فرشته‌لری نه تدبیرده اولدقلرینه اطلاعم
یوقدر كه آنی سزه بیان ایده‌یم الله سبحانه نك انجق بن وحیله دیرم اشبو مجلسده شماته یاپمق
یوقدر لیكن شو قدر واركه هر بریسی كندو خدمتنی ادا ایتمكی سؤال ایدرلر (ان يوحى الي
الا انما انا نذير مبين) ت وحی كوندرلز بنم جانبمه مكر شویله كه بن ناسی قورقیدیجیم (اذ قال
ربك للملائكة اني خالق بشرا من طين) ت ذكرایت اول وقتیكه دیدی سنك ربك فرشته‌لره
بن یارادیجیم بر آدمی بالچقدن * ف فرشته‌لرك تكرارلرندن اشبو دخی بر تكرار ایدیكه آنی

الله سبحانه بیوردی (فاذا سویته ونفخت فیه من روحی فقعوا له ساجدین) ت پس
چانکه خلقتنی تمام ایتدم واوفوردم آکا کندی روحمدن پس اکا سجده ایدك * ف روحی
کندوسنه اضافه قلدی یعنی جان صودن طپراقدن یرادلمامشدر بلکه غیب عالمندن کلمش
(فسجد الملائکة کلهم اجمعون) ت پس سجده ایتدیلر فرشته لرك جمله سی (الا ابلیس
استکبر وکان من الکافرین) ت مکر شیطان باش دوندردی واولدی کافرلردن * ف
ابلیس اصلنده جن ایدی وجنلرلا کثری الله سبحانه نك حکمنه منکر ایدیلر امیکن ابلیس
فرشته لر زمره سنه داخل اولمش ایدی (قال یا ابلیس ما منعك ان تسجد لما خلقت بیدی
استکبرت ام کنت من العالین) ت دیدی الله تعالی ای شیطان نه شئ کیرو طوتدی سنی
آندنکه سجده ایده سن برشیئه که یراتدم کندو قدرتمله ایا نفسکمی قابارتدك یاحقیقتده یوجه
قدرلیلردنمیسك * ف یراتدم کندو ایکی آلمله یعنی بدنی قدرت ظاهره ایله وروحی قدرت غیب ایله
الله سبحانه غیبده اولان شیلری برنوع قدرتیله یرادر وظاهرده اولان شیلری برنوع آخر قدرتیله
یرادر وانسانی هر ایکی قدرتیله یراتدی (قال انا خیر منه خلقتنی من نار وخلقته من طین) ت
دیدی بن زیاده ایوم آندن یراتدك بنی اوددن ویراتدك آنی چاموردن * ف اود ایسه یوقدر
وجوش ایدیجیدر وطپراق صوغوق واپسمدر الله سبحانه طپراغی بکندی وشیطان اودی
ایو وکوزل بیلدی (قال فاخرج منها فانك رجیم) ت دیدی طشره چیق جنتدن البته سن
سورلمشسن (وان علیك لعنتی الی یوم الدین) والبته سنك اوزریکه اولسون بنم لعنتم قیامت
کوننه دکین * ف یعنی سنك عملك سببیله قیامته دکین سنك اوزریکه لعنت زیاده لنمکده
اولور اشبوره دن طشره چیق یعنی جنتدن شیطان ملائکه لر ایله ایدی شمدی انلرك
زمره سندن چیقارلمش اولدی (قال رب فانظرنی الی یوم یبعثون) ت دیدی ای بنم ربم پس
مهلت ویر بکا قیامت کوننه دکین (قال فانك من المنظرین) ت دیدی البته سن مهلت
ویرلمشلردنسن (الی یوم الوقت المعلوم) ت وقت معینك کوننه دکین (قال فبعزتك لاغوینهم
اجمعین) ت دیدی شیطان پس قسم اولسون سنك عزتکه که البته آزدیرم آنلرك جمله سنی (الا
عبادك منهم المخلصین) ت مکر سنك خالص اولمش قوللرکی ازدیره مم (قال فالحق والحق اقول
لاملأن جهنم منك وممن تبعك منهم اجمعین) ت بیوردی (الله تعالی) پس سوز طوغربدر
وطوغرو سوزی دیرم البته طولدرم جهنمی سندن واول کسنه لردنکه تابع اولدیلر سکا جمله کزله

(قل ما اسئلکم علیه من اجر وما انا من المتکلفین) ت دیکل سؤال ایتمه سزدن قرآنی
ایرشدرمك اوزرینه هیچ برمزد واجرت ودکلم بن کندی یانمدن تکلیف ایدنلردن (یعنی
تحقیقسز وحی دعواسین ایتمم (ان هو الا ذکر للعالمین) ت دکلدر شو قرآن مکر نصیحتدر
عالملر ایچون (ولتعلمن نبأه بعد حین) ت والبته بیلورسکز آنك خبرینك طوغرو اولمسنی
برزماندنصکره

‖ سورة الزمر مکیة وهی خمس وسبعون آیة ‖

‖ زمر سوره سی مکه ده نازل اولمش وبو سوره یتمش بش آیه در ‖

‖ بسم الله الرحمن الرحیم ‖

‖ باغشلیجی امرکیجی اولان اللهك آدیله اوقورم ‖

(تنزیل الکتاب من الله العزیز الحکیم) ت اشبو کتابی اشغی کوندرمك غالب وحکمتلو
اولان اللهك جانبندندر (انا انزلنا الیك الکتاب بالحق فاعبد الله مخلصا له الدین) ت تحقیق بزلر
کوندردك سنك جانبکه اشبو کتابی طوغریلقله پس عبادت ایت الله تعالی یه خالص قیله رق
انکیچون عبادتی (الا لله الدین الخالص والذین اتخذوا من دونه اولیاء ما نعبدهم الا لیقربونا
الی الله زلفی ان الله یحکم بینهم فیما هم فیه یختلفون) ت خبردار اولکه الله ایچوندر خالص
اولان عبادت (یعنی آنك یانده مقبول اولان عبادت شکسز عبادت ایتمکدر) واول کسنه
لرکه معبود طوتدیلر اللهدن غیری ودیدیلر عبادت ایتمزز آنلره مکر شو اجلدنکه یقین قیله لر
بزلری الله جانبنه البته الله حکم ایدر انلرك ارسنده اولشیده که اختلاف ایدرلر (ان الله
لا یهدی من هو کاذب کفار) ت البته الله طوغری یول کوسترمز اول کسنه یه که یلانجیدر شکر
سزدر (لو اراد الله ان یتخذ ولدا لاصطفی مما یخلق ما یشاء سبحانه هو الله الواحد القهار) ت اکر
دیلسیدی الله که چوجق اتخاذ ایده البته اختیار ایدردی مخلوقاتدن دیلدیکی کسنه یی پاکدر
آنکیچوندر ولددن منزهدر الله تعالی بردر شریکی یوقدر قهاردر * ف قزلری نیچون آلورایدی
بلکه کوزل اولان شیئی اختیار ایدردی یعنی اوغل آلورایدی (خلق السموات والارض
بالحق یکور اللیل علی النهار ویکور النهار علی اللیل وسخر الشمس والقمر کل یجری لاجل
مسمی الا هو العزیز الغفار) ت یراتدی کوکاری ویری تدبیر ایله بوکر کیجه یی کوندز اوزرینه
وبولر کوندزی کیجه اوزرینه ومسخر قلدی کونشی وآیی هر بریسی یورر برمعین زمانده خبر

داراولسكه الله تعالى غالبدر يارلغيجيدر * ف وبوكر كوندزي يعني برينك اوزرينه اول برآخري
كلور هيچ برنقصان اولمقسزين (خلقكم من نفس واحدة ثم جعل منها زوجها وانزل لكم
من الانعام ثمانية ازواج يخلقكم في بطون امهاتكم خلقا من بعد خلق في ظلمات ثلاث ذلكم
الله ربكم له الملك لا اله الا هو فانى تصرفون) ت ياراتدي سزي بر شخصدن صكره ياراتدي آندن
آنك خاتوننى وكوندردي سز ايچون درت اياقلولردن سكز صنف (يعني ديشي واركك اولهرق
دوه دن وصغردن وقيوندن وكچيدن) ياراديرسزي انالركزك قارننده دورلو دورلو خلق ايله اوچ
قرانقولرده (يعني بريسي دول ياتاغي وايكنجيسي رحم واوچنجيسي قارن) بونلري خلق ايدن
الله سزلك ربكزدر پادشاهلق آنكيچوندر يوقدر هيچ برمعبود مكر الله تعالى دراننك عبادتندن
غيرك عبادتنه نيچون دونرسكز (ان تكفروا فان الله غني عنكم ولا يرضى لعباده الكفر
وان تشكروا يرضه لكم ولا تزر وازرة وزر اخرى ثم الى ربكم مرجعكم فينبئكم بما كنتم
تعملون انه عليم بذات الصدور) ت اكر شكرسزلك ايتسكز پس تحقيق الله احتياجسزدر
سزدن وبكنمز كندو قوللري حقنده شكرسزلكي اكر شكر ايتسكز سزدن راضي اولور
ويوكلنمز هيچ بركناهكار اخرك كناهني صكره ربكزك جانبنه درسزلك كيرودونه جككز پس
خبرويررسزه ايشلديككز شيلري واول كوكللرده كيزلو اولان سوزلري ونيتلري بيلور
(واذا مس الانسان ضر دعا ربه منيبا اليه ثم اذا خوله نعمة منه نسي ما كان يدعوا اليه من قبل
وجعل لله اندادا ليضل عن سبيله قل تمتع بكفرك قليلا انك من اصحاب النار) ت چان
ايرشسه انسانه برقتيلق دعا ايدر ربني جانبنه رجوع ايدرك صكره چان ويرسه اول انسانه
برنعمت كندو جانبندن اونودر اول مقدم دعا ايتديكني وقلدي الله ايچون شريكلر تا آزغين
قيله اللهك يولندن ديكل منفعتلان كندو كفركله بر آز زمان البته سن جهنم اهلندنسن
(امن هو قانت آناء الليل ساجدا وقائما يحذر الآخرة ويرجو رحمة ربه قل هل يستوي
الذين يعلمون والذين لا يعلمون انما يتذكر اولوا الالباب) ت (آيا اول شكرسز مشركمي ايودر
يوقسه اول كمسنه كه عبادت ايدر كيجه نك ساعتلرنده سجده ايدرك وطوره رق قورقر آخرت
كوننده ن وامید طوتر كندو ربسنك رحمتنه ديكل آيا برابر اولورمي اول كمسنه لركه بيلورلر
واول كمسنه لركه بيلمزلر نصيحتي انجق عقل صاحبلري قبول ايدر (قل يا عباد الذين آمنوا
اتقوا ربكم للذين احسنوا في هذه الدنيا حسنة وارض الله واسعة انما يوفى الصابرون اجرهم
بغير حساب) ت ديكل (يا محمد بنم جانبمدن) اي بنم ايمان كتورن قوللرم صاقنك كندو

ربكزدن اول كمسنه لر ايچون كه ايو ايشلر ايتديلر اشبو دنياده كوزل اولان حالت واردر
والله ك يري كيكشدر تماميله صبر ايدنلرك اجري ومزدي حسابسز وصايسز ويريلور
* اشبو آيتده بشارت واردر حبشه هجرت ايدنلره (قل اني امرت ان اعبد الله مخلصا له الدين
وامرت لان اكون اول المسلمين) ت ديكل تحقيق بيورلدي بكا كه عبادت ايده م الله تعالى يه
خالص قيله رق آنكيچون عبادت ايتمكي و بيورلدي بكا انكله كه اوله م مسلمانلرك اولى
(قل اني اخاف ان عصيت ربي عذاب يوم عظيم) ت ديكه البته بن قورقرم اكر
عاصي اولسم كندو ربمه قيامت كوننك عذابندن (قل الله اعبد مخلصا له ديني) ت ديكه
الله تعالى يه عبادت ايدرم خالص قيله رق انكيچون عبادتمي يعني شركدن (فاعبدوا
ما شئتم من دونه قل ان الخاسرين الذين خسروا انفسهم واهليهم يوم القيامة الا ذلك هو
الخسران المبين) ت پس عبادت ايديكز اول كمسنه يه كه ديلرسكز اللهدن غيري ديكل
البته زيان ايشليلر اول كمسنه لردركه زيانه آتديلر كندولريني وكندو عيالريني قيامت
كوننده (يعني هلاك ايتديلر كندو نفسلرنده واهاللرنده ازغين اولمق وآزغين قيلمقله) خبردار
اول اشبو زيان اشكاره زياندر (لهم من فوقهم ظلل من النار ومن تحتهم ظلل ذلك يخوف الله
به عباده يا عباد فاتقون) ت آنلر ايچون اوستلرنده اتشدن كولكه لر واردر والتلرنده
دخي ناردن دوشكلر واردر اشبو عذاب برعذابدركه قورقيدر الله آنكله كندو قوللريني
اي بنم قوللرم صاقنك بندن (والذين اجتنبوا الطاغوت ان يعبدوها وانابوا الى الله لهم
البشرى فبشر عباد) ت واول كمسنه لر كه صاقنديلر بتلردن عبادت ايتمكه آنلره ورجوع
ايتديلر الله جانبنه آنلر ايچوندر سوينمك پس سوينديربنم قوللريمي (الذين يستمعون القول
فيتبعون احسنه اولئك الذين هداهم الله واولئك هم اولوا الالباب) ت كه ايشيدرلر
سوزي پس تابع اولورلر اشبو سوزك زياده كوزلنه اشبو كروه اول كمسنه لردركه الله يول
كوستردي انلره واشبو كروه انلردر عقل صاحبلري * ف سوزلرك زياده كوزلنه تابع اولورلر
يعني ايشلسي كوزل اولاني ايشلرلر وايشلسي كوتو اولاني ترك ايدرلر (افمن حق عليه كلمة
العذاب افانت تنقذ من في النار) ت پس اول كمسنه كه ثابت اولدي آنك اوزرينه
عذاب وعده سي آياسن قادر اولورمي سن خلاص ايتمكه جهنملك اولاني (لكن الذين اتقوا

ربهم لهم غرف من فوقها غرف مبنية تجري من تحتها الانهار وعد الله لا يخلف الله الميعاد) ت لیكن اول كمسنه لركه قورقدیلر كندو ربلرندن آنلر ایچون یوجه منزللر واول منزللرڭ اوزرنده بنا اولنمش یوجه بشقه منزللر واردر آقر آنلرڭ آلتندن ایرماقلر بونلری الله تعالى وعد ایدوبدر الله سبحانه خلف ایتمز وعده سنه (ألم تر ان الله انزل من السماء ماء فسلكه ينابيع في الارض ثم يخرج به زرعا مختلفا الوانه ثم يهيج فتراه مصفرا ثم يجعله حطاما ان في ذلك لذكرى لاولي الالباب) ت آیا كورمدكمی كه الله ایندیردی كوكدن صویی پس كتوردی اول صویی بكارلره یرده صكره طشره كتوردر اول صو سببیله اكینی دورلو دورلو اوله رق آنڭ اقسامی صكره قورر پس كوررسن آنی صرارمش صكره ایدر آنی قیرق قیرق پاره پاره البته اشبو مذكورده واردر نصیحت عقل صاحبلر ایچون (افمن شرح الله صدره للاسلام فهو على نور من ربه فويل للقاسية قلوبهم من ذكر الله اولئك في ضلال مبين) ت آیا اول بر كمسنه لركه آچدی الله آنلرڭ قلبنی اسلام دینی ایچون پس شو كمسنه لر نور اوزرینه درلر كندو ربلری جانبندن (شونلره بكزرمی كه آنلر الله تعالى نڭ ذكرندن اعراض ایله قسوت قلبلر ایچون عذابده درلر) پس وای اولسون اول كمسنه لره كه بڭ قتیدر آنلرڭ قلبلری الله تعالى یی ذكر ایتمكدن اشبو آنلر آشكاره ازغینلقده درلر (الله نزل احسن الحديث كتابا متشابها مثاني تقشعر منه جلود الذين يخشون ربهم ثم تلين جلودهم وقلوبهم الى ذكر الله ذلك هدى الله يهدي به من يشاء ومن يضلل الله فما له من هاد) ت الله ایندردی سوزلرڭ زیاده كوزلی بر كتابی كه آنڭ بعضسی بعضسنه بكزر ایكیشر ایكیشر (یعنی وعده یا وعید و انذار یا بشارت) توپی دتریوب اورپرر آندن (یعنی آنی ایشتمكدن دریلری دتررر بلرندن قورقنلرڭ صكره یومشقلنور آنلرڭ دریلری و آنلرڭ قلبلری اللهڭ ذكر یله اشبو قرآن اللهڭ هدایتیدر یول كوستررآنكله اول كمسنه یه كه دیلر واول كمسنه یی كه آزغین قیلر الله پس ازغین قیلدیغی كمسنه یه هیچ بر یول كوستریجی یوقدر ﴿ف بر كتاب كه آنڭ بعضسی بعضسنه بكزر یعنی كوزللكده بر آیت آخر آیتدن اكسك اولمز مثانی یعنی ایكی قات زیرا كه هر بر مدعای برقاچ طور ایله بیان بیورمش (افمن يتقي بوجهه سوء العذاب يوم القيامة وقيل للظالمين ذوقوا ما كنتم تكسبون) ت ایا اول كمسنه كه كندو یی صاقنور كندو یوز یله قیامت كونڭ قتی اولان عذابندن (یعنی یوزندن غیری هیچ برشی یوقلماز كه عذابی اولشی ایله صاقلیه یعنی ایراق ایده نجات اهلی كبی اولورمی) ودینلور ظالملره طادیكز اول شینئك و بالنی كه آنی ایشلدیكز

(كذب

(كذب الذين من قبلهم فأتاهم العذاب من حيث لا يشعرون) ت یلانه نسبت ایتدیلر اول كمسنه لر یكه انلردن اول ایدیلر پس انلره بیلمدكاری یردن عذاب كلدی (فاذاقهم الله الخزي في الحيوة الدنيا ولعذاب الآخرة اكبر لو كانوا يعلمون) ت پس طاتدیردی الله انلره ذلیللكی دنیا یرلكنده والبته آخرتڭ عذابی زیاده قتیدرا كر بیلسه لر ایدی (ولقد ضربنا للناس في هذا القرآن من كل مثل لعلهم يتذكرون) ت وبیان ایتدڭ آدملر ایچون اشبو قرآنده هر بر نوع حكایه لردن اوله كه انلر نصیحت قبول ایده لر (قرآنا عربيا غير ذي عوج لعلهم يتقون) ت ایندردڭ عرب لسانی اوزره عیبسز اولان قرآنی تا كه انلر صاقنه لر (ضرب الله مثلا رجلا فيه شركاء متشاكسون ورجلا سلما لرجل هل يستويان مثلا الحمد لله بل اكثرهم لا يعلمون) ت بیان ایتدی الله تعالى شو وجهله بر ضرب مثل كه مثلا بر كوله نڭ قتاخویلی برقاچ مشترك افندیلری وصاحبلری اولسه و بر كوله كه یالكز بر افندیسی اولوب كندیدن راضی اولسه بو ایكی كوله برابر اولورلرمی صفتده حمد الله ایچوندر بلكه انلرڭ چوغی بیلمزلر * ف شاه ولی الله رحمه الله دیركه بر قول كه برقاچ كمسنه آنڭ مالكاری اولسه پس اول قول ضایع اولور بونڭ كبی بر كمسنه كه چوق معبودلره عبادت ایدر ضایعدر و بر قول كه بر آغا ایچون خاص اولوب جمله ایشلرینی براغا تدبیر ایتسه بونڭ كبیدر اول كمسنه كه موحددر و مخلصدر الله سبحانه آنڭ ایشن یصه یجیدر والله اعلم * ف بر كوله كه آنڭ برقاچ آغالری اولور اغالرندن هیچ بر كمسه اول كوله یی كندو یه خاص بیلمز ایشلرینی تمام ایله یصه مز وبر كوله كه تمامیله براغایه مملوك اوله اغا اشبو كوله یی كندو یه خاص بیلوب آنڭ جمله ایشلرینی یصار اشبو آنلرڭ مثالیدر كه براولان الله سبحانه نڭ قوللریدرلر واول كمسنه لر كه برقاچ معبودلرڭ قوللریدرلر ضایع اولورلر (انك ميت وانهم ميتون) ت البته سن (یا محمد) اوله جكسن والبته آنلر دخی اولیسردرلر (ثم انكم يوم القيامة عند ربكم تختصمون) ت صكره البته سز قیامت كوننده ربكزڭ یاننده بری بریكزله شماته ایدرسكز * ف یعنی كافرلر منكر اولورلر كه هیچ بر كمسنه بزلره حكم ایرشدرمدی صكره ملكلرڭ شهادتیله و كوكلرڭ ویرلڭ شهادتیله واللرینڭ وایاقلرینڭ شهادتیله اثبات اولنور (فمن اظلم ممن كذب على الله وكذب بالصدق اذ جاءه اليس في جهنم مثوى للكافرين) ت پس كیمدر ظالم اول كمسنه دنكه یلان دیدی الله اوزرینه و یلان صایدی طوغروا ولان دینی وقتا كه كلدی آكا آیا دكادرمی جهنمده كافرلرڭ یری * ف اكر پیغمبر الله سبحانه یه یلان دیسه آندن كوتو كمسنه كیمدر اكر

طوغرو دیسه و سز آنی یلانه نسبت ایتسکز پس سزدن کوتو کمسنه کیمدر (والذی جاء بالصدق
وصدق به اولئك هم المتقون) ت واول کمسنه که کتوردی طوغرو اولان دینی وآنی تصدیق
ایتدی اشبو کروه صادقلردر * ف اول کمسنه که طوغرو اولان دینی کتوردی پیغمبردر
وآنی تصدیق ایدن مؤمنلردر (لهم مایشاؤن عند ربهم ذلك جزاء المحسنین) ت انلر ایچوندر
اول شیکه دیلرلر کندو ربلری یاننده اشبودر ایو ایش ایشلینلرك جزاسی (لیکفر الله عنهم
أسوأ الذی عملوا ویجزیهم أجرهم بأحسن الذی کانوا یعملون) ت تا زائل قیله الله انلردن
اول شیئك کوتوسنی که ایشلدیلر و ویره آنلره مزدلرینی ایشلدکلرینك کوزلی اعتبارنجه
(الیس الله بکاف عبده ویخوفونك بالذین من دونه ومن یضلل الله فماله من هاد) ت آیا
دکلمی الله یتیجی کندو قولنك ایشنی وقورقودرلر سنی اول کمسنه لرایله که الله دن غیریدرلر
هر کمسنه یی که آزغین قیلسه الله پس یوقدر آنکیچون هیچ بر یول کوستریجی (ومن یهد الله
فماله من مضل الیس الله بعزیز ذی انتقام) ت واول کمسنه یه که یول کوستره الله پس یوقدر آنی
هیچ بر آزغین قیلیجی آیا دکلمیدر الله غالب انتقام صاحبی * ف سنی قورقودرلر آنلرك بتلرینی
اعتقاد ایتمك سببیله پس آنلر سکا اطار یلوب دیلرلرکه سکا بر ضرر ایرشدر سوکلرینی
بر کمسنه که الله سبحانه آنك مددنده بولنسه کیمدرکه آکا بر ضرر ایرشدرسین (ولئن سألتهم من
خلق السموات والارض لیقولن الله قل أفرأیتم ماتدعون من دون الله ان أرادنی الله بضر
هل هن کاشفات ضره أو أرادنی برحمة هل هن ممسکات رحمته قل حسبی الله علیه یتوکل
المتوکلون) ت واکر سوال ایدرسك آنلره که کیم یراتدی کوکلری ویری البته دیرلر الله یراتدی
دیکل انلره که بکا خبر ویرك اول کمسنه یی که عبادت ایدرسکز آکا الله دن غیری اکر دیلسه
بنم حقمده الله بر قیتلغی ایا اشبو معبودکز الله دن کلن ضرری دفع ایده بیلورمی یاخود
دیلسه الله بنم حقمده بر باغشلغی آیا بتلر اولورمی انك باغشلغنی منع ایدیجی دیکل بسدر بکا
الله آنك اوزرینه تاپشورورلر ایشلرینی تاپشوریجیلر (قل یاقوم اعملوا علی مکانتکم انی عامل
فسوف تعلمون) ت دیکل ای بنم قوم ایشلیك کندو وضعکز اوزره کندی بریکزده البته بن
دخی ایشلرم پس یقینده بیلورسکز (من یأتیه عذاب یخزیه ویحل علیه عذاب مقیم) ت
اول کمسنه یی که کلور آکا بر عذاب که ذلیل ایدر انی و نازل اولور انك اوزرینه ابدی اولان
عذاب * ف ذلیل ایدیجی عذاب دنیاده ابدی اولان عذاب آخرتده (انا أنزلنا علیك الکتاب

للناس بالحق فمن اهتدی فلنفسه ومن ضل فانما یضل علیها وما أنت علیهم بوکیل) ت البته
بز اندردك سنك اوزریکه کتابی آدملر ایچون طوغریلقله پس بر کمسنه که یول بولدی
کندو منفعتیچوندر و بر کمسنه که یولی شاشوردی کندی نفسنه درسن آنلر اوزرینه وکیل
دکلسك (الله یتوفی الانفس حین موتها والتی لم تمت فی منامها فیمسك التی قضی علیها الموت
ویرسل الاخری الی اجل مسمی ان فی ذلك لآیات لقوم یتفکرون) ت الله آلور جانلری
اولدکلری وقتده وشول جان که اولمیوبدر آلور آنی اویودیغی وقتده پس صاقلر شول جانیکه
حکم ایتدی آنك اوزرینه اولومی و قویویرر او یقوده آلدیغی جانی اجلی کلنجیه دکین
تحقیق اشبو مقدمه ده واردر نشانه لر اول قوم ایچون که تأمل ایدرلر * ف یعنی انسان اویودیغی
وقتده هر کون الله سبحانه آنك جانینی آلور بو ایسه آخرتك نشانیدر معلوم اولدیکه او یقوده
جان آلنور نتکیم اولومده آلندیغی کبی اکر او یقوده جانی الدقدنصکره کیرو دوندرمیوب
صاقلرسه پس شو اولومدر معلوم اوله که اشبو جان شو جاندرکه اکا عقل واوص دیرلر
و بر بشقه جان که اندن نفس ایچری کلور و طشره چیقار و نبضلر حرکت ایدرلر و طعام انکله هضم
اولور اشبو جان بشقه در اولومدن اول اشبو جان چکلمز و کسلمز (ام اتخذوا من دون الله
شفعاء قل اولو کانوا لایملکون شیئا ولا یعقلون) ت یوقسه انلر الله دن غیری معبودلرینی
شفاعتجیمی اتخاذ ایدرلر دیکل انلره که انلر هیچ بر شیئه مالك دکلمر و هیچ بر شیئی بیلمزلر ایکن
شفاعتجیمی طوتدیکز (قل لله الشفاعة جمیعا له ملك السموات والارض ثم الیه ترجعون)
ت دیکل که اللهك اختیارنده در شفاعتك جملهسی انکیچوندر کوکلرك و یرك پادشاهلغی
صکره انك جانبنه دوندریلورسکز * ف یعنی شفاعت ایتمك الله سبحانه نك حضورنده اولور
لیکن انك حکمیله درسزلر دیلدیککز کبی دکلدر وقتاکه بر کمسنه نك اجلی ایریشه عزرائیل
انی بر کمسنه نك شفاعتیله قویمز (واذا ذکر الله وحده اشمأزت قلوب الذین لا یؤمنون
بالآخرة واذا ذکر الذین من دونه اذا هم یستبشرون) ت وقچان ذکر اولنسه اللهك وحدانیتی
نفرت ایدر ایکرنور اول کمسنه لرك قلبلری که ایمان کتورمزلر آخرته وقچان ذکر اولنسه اول
کمسنه لرکه الله دن غیریدر ناکهان انلر سوینشورلر (قل اللهم فاطر السموات والارض
عالم الغیب والشهادة انت تحکم بین عبادك فیما کانوا فیه یختلفون) ت دیکل ای الله ای
کوکلری و یری یرادیجی ای کیزلولری و ظاهرلری بلیجی سن حکم ایدرسین قوللریکك
اراسنده اول اشیده که انده اختلاف ایدرلر (ولو أن للذین ظلموا مافی الارض جمیعا ومثله معه

لا فتدوا به من سوء العذاب يوم القيامة وبدا لهم من الله ما لم يكونوا يحتسبون) ت واكر
اولسه اول كمسنه لر ايچونكه ظلم ايتديلر يرده اولانلرك جملەسى وانكله انك مثلى دخى اولسه
كندو عوضلرنده نفسلرين قورتارمق ايچون ويررلرانى قيامت كوننك عذابنك قيناغى
سببندن وظاهر اولور انلره اللهك جانبندن اولشيكه كمان طوتمزلردى (وبدا لهم سيئات
ما كسبوا وحاق بهم ما كانوا به يستهزؤن) ت وظاهر اولور انلره ايشلدكلرى شيئك
چركين جزاسى واحاطه ايدر انلرى اولشيكه انكله استهزا ايدرلردى (فاذا مس الانسان ضر دعانا
ثم اذا خولناه نعمة منا قال انما اوتيته على علم بل هى فتنة ولكن اكثرهم لا يعلمون) ت پس
چقان ايرشسه آدمله بر قيناق بزه دعا ايدر پس صكره اكر ويرسك اكا بر نعمت كندو
جانبمزدن دير كه بو نعمت بكا كندومده اولان علم ومعرفت واستحقاق ايچون ويرلدى بلكه
شو نعمت صنامەقدر ولكن انلرك چوغى بيلمزلر * ف سابقدن معلوم اولشدى وقياس دخى
ايستر ايديكه شويله اوله كه شو كمسنه الله سبحانه نك قدرتنه قائل اولمه اشبو صنامەقدر كه آنك
عقلى بو قدر بيلور تا كندو عقليله ازغين اوله واشبو عقل انكله بيله اولدقچه خبرسزين
اكا بلا ايريشور (قد قالها الذين من قبلهم فما اغنى عنهم ما كانوا يكسبون) ت بونى
انلردن اول كچن كمسنه لر ديمشلردى پس دفع ايتمدى انلرك دنياده قزاندقلرى ماللرى انلرك
باشندن عذابى (فاصابهم سيئات ما كسبوا والذين ظلموا من هؤلاء سيصيبهم سيئات
ما كسبوا وما هم بمعجزين) ت پس ايرشدى انلره ايشلدكلرى شيئك عقوبتلرى واول
كمسنه لركه ظلم ايتديلر اشبو كروهدن البته ايريشور انلره ايشلدكلرى شيئك عقوبتلرى ودكلدر
انلر بزم عذابمزدن صاوشيجيلر يعنى فوت اوليجيلر (اولم يعلموا ان الله يبسط الرزق لمن يشاء
ويقدر ان فى ذلك لآيات لقوم يؤمنون) ت آيا بيلمديلرمى كه الله ككش قيلور رزقى اول
كمسنه يه كه ديلر وطار قيلر اول كمسنه يه كه ديلر البته اشبو ايشده نشانه لر واردر اول قوم
ايچونكه ايمان كتوررلر اكا * ف يعنى عقل ايله ايشلرده تدبير ايتمكده هيچ بر كمسنه قصور
ايتمز شونكله بيله بعضنك رزقى ككش اولور وبعضنك طار وآز اولور پس بيلدكزكه بونده
عقلك مدخلى يوقدر (قل يا عبادى الذين اسرفوا على انفسهم لا تقنطوا من رحمة الله ان الله
يغفر الذنوب جميعا انه هو الغفور الرحيم) ت ديكل (بنم جانبمدن) اى بنم حددن كچن قوللرم
كندو نفسكز اوزرينه اميدسز اولمكز اللهك رحمتندن الله يارلغار كناهلرك هپسنى تحقيق
الله يارلغيجيدر اسيركيجيدر (وانيبوا الى ربكم واسلموا له من قبل ان يأتيكم العذاب

ثم لا تنصرون) ت ورجوع ايدبكز كندو ربكزك جانبنه وانقياد ايدك آكا سزه كلمزدن اول
عذاب صكره ياردم اولنمزسكز * ف وقتا كه الله سبحانه اسلامى غالب قلدى اول كافرلركه
مؤمنلره دشمنلق ايتمده ايديلر بيلديلركه الله سبحانه مؤمنلر بابنده دز وسوزلرى كرچكدر
اشبو جهتدن پشيمان اولديلر ليكن اوتانمقلرندن ناشى اسلامى قبول ايتمديلركه بو قدر قباحت
ايتدكدنصكره بزم ايمانمز نيجه قبول اولنوركه دشمنلق ايتدك وانلر ايله غوغا ايدوب وقتل ايتدك
ديو پس الله سبحانه شويله بيوردى كه بر كناه بو قدركه الله آندن توبه يى قبول ايتمسه اميدسز
اولملك توبه ايدك ورجوع ايدك الله سبحانه توبه يى قبول ايدر سزى عفو ايدر ليكن بر توبه كه
عذاب ايرشدكده واولديكى وقتده وغرغره وقتنده كه اولوم كورينور اوله اويله توبه مقبول
اولمز (واتبعوا احسن ما انزل اليكم من ربكم من قبل ان يأتيكم العذاب بغتة وانتم
لا تشعرون) ت وتابع اولك اول شيئك كوزلنه كه اينديرلدى سزك جانبكزه كندو ربكزدن
آندن اول كه سزه عذاب خبرسز كله وسز ايسه بيلمزسكز (ان تقول نفس يا حسرتى على
ما فرطت فى جنب الله وان كنت لمن الساخرين) ت (الله سبحانه يه رجوع ايدك وقرآنه تابع
اولك قورقق جهتندن شوندنكه) دير بر شخص واى پشيمانلق اولسون بكا بنم قصور ايتدكلكم
اوزرينه اللهك حقنده والبته بن اولدم مسخره ايدنلردن (او تقول لو ان الله هدانى لكنت من
المتقين) ت ياخود دير اكر الله هدايت ويرسيدى بكا البته بن اولوردم صاقنانلردن (او تقول
حين ترى العذاب لو ان لى كرة فاكون من المحسنين) ت ياخود دير كورديكى وقتده عذابى نه
اوليدى بنم ايچون كيرودونمك اوليدى (يعنى دنيايه) تا كه اولەيدم ايو ايشليلردن (بلى قد
جاءتك آياتى فكذبت بها واستكبرت وكنت من الكافرين) ت (اول وقتده الله بيوردر)
اوت كلمش ايدى سكا بنم آيتلرم پس يلان صايدك آيتلرى وبيوكلك ايتدك واولدك كافرلردن
(ويوم القيامة ترى الذين كذبوا على الله وجوههم مسودة اليس فى جهنم مثوى للمتكبرين)
ت وقيامت كوننده كورورسن اول كمسنه لركه يلان باغلديلر الله اوزرينه آنلرك يوزلرى
قرارمشدر آيا يوقميدر جهنمده نفسين قبارد انلرك يرى واردر (وينجى الله الذين اتقوا
بمفازتهم لا يمسهم السوء ولا هم يحزنون) ت ونجات ويرر الله اول كمسنه لره كه صاقنديلر
كندولرينك قورتلمسنه سبب اولان ايمانلريله طوقنمز آنلرى قيناق ودكل آنلر غمنجى
(الله خالق كل شىء وهو على كل شىء وكيل) ت الله هر بر شيئك يراديجيسيدر وهر بر شى

اوزرینه متصرفدر (له مقالید السموات والارض والذین کفروا بآیات الله اولئك هم
الخاسرون) ت آنکیچوندر کوکلرك ویرلك اناختارلری (یعنی مختار ومتصرف اولدر) واول
کسنه لرکه کافر اولدیلر اللهك نشانه لرینه اشبو کروه انلردر زیان ایشلیلر (قل افغیر الله
تأمرونی اعبد ایها الجاهلون) ت دیکل آنلره بورمیسکز بکا که عبادت ایدهم اللهك
غیریسنه ای جاهلار (ولقد اوحی الیك والی الذین من قبلك لئن اشرکت لیحبطن عملك
ولتکونن من الخاسرین) ت وحی کوندرلدی سنك جانبکه (ای محمد) وسندن اول کلن
کسنه لر جانبنه که اکر الله تعالی یه شریك قوشسك البته باطل اولور سنك عملك والبته اولورسن
زیان ایشلولردن (بل الله فاعبد وکن من الشاکرین) ت بلکه انجق الله تعالی یه عبادت ایله
وشکر ایدیجیلردن اول (وماقدروا الله حق قدره والارض جمیعا قبضته یوم القیامة
والسموات مطویات بیمینه سبحانه وتعالی عما یشرکون) ت وایلدیلر الله تعالی نك حقیله
تعظیمی ویرطوبی بردن آنك اوجنده در قیامت کوننده وکوکلر بوکلمشدر آنك قدرتی النده
پاکدر انکیچوندر و یوجه در شوندنکه شریك قوشرلر اکا ٭ف الله سبحانه نك بیورمسنه کوره
انك صاغ الی دیدك اولور لیکن صول الی دیمز والدن مراد قدرتندر (ونفخ فی الصور فصعق
من فی السموات ومن فی الارض الا من شاء الله ثم نفخ فیه اخری فاذا هم قیام ینظرون) ت
واوفورلمش اولور صوره پس اولور اول کسنه لرکه کوکلرده و یرده درلر مکر اول کسنه که
دیلدی الله انلر اولمز صکره صوره برکره دخی اوفوریلور پس خبرسز آنلر قالقوب بقارلر نه اوله
دیو منتظر اولورلر ٭ف اولکی نفخه عالمك فناسیچوندر وایکنجی نفخه عالمك قبردن قالقمسی
ایچوندر و دیری قلمق ایچوندر اوچنجی حشردن صکره بیهوشلق ایچوندر ودردنجی خبردار
اولمق ایچوندر بوندن صکره الله سبحانه نك حضورینه عرض اولنورلر (واشرقت الارض
بنور ربها ووضع الکتاب وجیء بالنبیین والشهداء وقضی بینهم بالحق وهم لا یظلمون) ت
وآیدین اولور یر کندو بیسنك نوریله وهر کسك النه ویریلور اعمالك دفتری وکتوریلور
پیغمبرلر وشهادت ایدیجیلر وحکم اولنور آنلرك اراسنده طوغریلقله وآنلر ظلم اولنمزلر ٭ف
هر زمانده اولان ایو ایشلیلر شاهد اولوب بیلدکلرینی اظهار ایدرلر کوتو ایشلیلرك کوتولکی
اولسون ویاخود ایو ایشلیلرك کوزل ایشلری اولسون (ووفیت کل نفس ما عملت وهو اعلم
بما یفعلون) ت وتمام ویرلمش اولور هر برشخصه ایشلدیکی شیئك جزاسی والله

ایشلدکاری ایشی بیلور ٭ف یعنی شاهدلر کناهکارلری الزام ایچون کاوریوقسه الله سبحانه یه
هیچ برشی کیزلو کلدر (وسیق الذین کفروا الی جهنم زمرا حتی اذا جاؤها فتحت ابوابها وقال
لهم خزنتها الم یأتکم رسل منکم یتلون علیکم آیات ربکم وینذرونکم لقاء یومکم هذا قالوا
بلی ولکن حقت کلمة العذاب علی الکافرین) ت وسوریلور اول کسنه لرکه کافر اولدیلر
جهنم جانبنه بولك بولك جهنمه کلدکلرنده جهنمك قاپولری اچلور دیرلر آنلره جهنمك بکجیلری
ایا کلمدیمی سزه پیغمبرلر سزلك جنسکزدن اوقومدیلرمی سزلك اوزرکزه ربکزلك آیتلرینی
وقورقتمدیلرمی سزی اشبو کونکزه اوغرایه جغکزله دیدیلر اوت ولیکن ثابت اولدی عذاب
حکمی کافرلر اوزرینه (قیل ادخلوا ابواب جهنم خالدین فیها فبئس مثوی المتکبرین) ت
دینلور کافرلره کیرکز جهنمك قاپولرینه ابدی اوله رق اندیپس نه چرکین اولدی نفسن قبارد انلرك
یری (وسیق الذین اتقوا ربهم الی الجنة زمرا حتی اذا جاؤها وفتحت ابوابها وقال لهم
خزنتها سلام علیکم طبتم فادخلوها خالدین) ت وسوریلور اول کسنه لرکه صاقندیلر ربلرندن
جنت جانبنه بولك بولك حتی چقاندکه انلر جنته کله لر حالبوکه انلر کلمزدن مقدم جنتك قاپولری
اچلور وجنتك خازنلری انلره دیه لرکه سلام سزلك اوزرکزه اولسون خوشحال اولدیکز پس
کلکز جنته ابدی اوله رق (وقالوا الحمد لله الذی صدقنا وعده واورثنا الارض نتبوأ من
الجنة حیث نشاء فنعم اجر العاملین) ت ودیرلر الله تعالی یه حمد اولسونکه طوغرو قلدی
بزم ایچون وعده سنی ووارث قلدی بزی یره منزل طوترز جنتدن اول یریکه دیلرز پس جنت عمل
صالح ایدنلره نه کوزل اجر اولدی ٭ف جنت اهلیچون حکم اولدیکه نه یره دیلرسکز اول مقامده
قونکز لیکن هر کسنه بر مقامی دیلرکه اول مقام انکیچون معین قلنمشدر (وتری الملائکة
حافین من حول العرش یسبحون بحمد ربهم وقضی بینهم بالحق وقیل الحمد لله رب العالمین) ت
کوررسن فرشته لری که عرشك جانبلرینی قوشادوب ربلرینه حمد ایدرلك تسبیح ایدرلر
وحکم اولنور آنلرك اراسنده طوغریلقله (یعنی ملاء اعلی نك) لقردیلرنده ودینلورکه عالملرك
ربی اولان الله تعالی یه حمد اولسون ٭ف فرشته لر اراسنده حکم شودرکه هر بریسی کندو
وظیفه سنه کوره تدبیر ایدر صکره الله سبحانه برینك تدبیرینی کندو حکمتنه موافق
کوردکده آنکله حکم ایدر اشبو ماجرا الآن واردر وآخرتده دخی اولیسردر
٭(سورة المؤمن مکیة وهی خمس وثمانون آیة) ٭مؤمن سوره سی مکه ده نازل اولمش وبو سوره
سکسان بش آیتدر

بسم الله الرحمن الرحيم

باغشلیجی امر كیجی اولان اللهك ادیله اوقورم

(حم) ت الله بیلور آندن مرادی (تنزيل الكتاب من الله العزيز العليم) ت كتابی اشغی
كوندرمك بیلیجی غالب اولان الله جانبندندر (غافر الذنب وقابل التوب شديد العقاب
ذی الطول لا اله الا هو اليه المصير) ت كناهی یارلغیجیدر وتوبه یی قبول ایدیجیدر قتی
عذاب ایدیجیدر غنی و وسعت صاحبیدر اندن غیری هیچ بر معبود یوقدر آنك جانبنه در
كیرودونك (ما يجادل فی آيات الله الا الذين كفروا فلا يغررك تقلبهم فی البلاد) ت شماته یاعز
اللهك آیتلرنده مكر اول كسنه لركه كافر اولدیلر پس الداتمسون سنی آنلرك كیدوب كلمه سی
شهرلرده *ف یعنی كافرلر بشقه شهرلرك بیوكلریله اشنا اولرندن اندیشه اتیمه (كذبت
قبلهم قوم نوح والاحزاب من بعدهم وهمت كل امة برسولهم ليأخذوه وجادلوا بالباطل
ليدحضوا به الحق فاخذتهم فكيف كان عقاب) ت یلان صاندیلر آنلردن اول نوحك قومی
نوحی و بشقه جماعتلر نوحك كروهندن صكره وقصد ایتدی هر بر كروه كندو پیغمبرلرینی
طوتمغه و یلان یره شماته یاپدیلر بیهوده شبهه لر ایله تا زائل قیله لر باطل ایله طوغرو اولان
سوزی پس هلاك ایله طوتدق انلری كه كورسونلر نیجه اولدی بنم عقابم (وكذلك حقت
كلمت ربك على الذين كفروا انهم اصحاب النار) ت بونك كبی واجب اولدی سنك ربك
حكمی اول كسنه لر اوزرینه كه كافر اولدیلر آنلر جهنم اهلیدرلر (الذين يحملون العرش ومن
حوله يسبحون بحمد ربهم ويؤمنون به ويستغفرون للذين آمنوا ربنا وسعت كل شیء رحمة
وعلما فاغفر للذين تابوا واتبعوا سبيلك وقهم عذاب الجحيم) ت اول كسنه لركه قالدیررلر عرشی
و اول كسنه لركه عرشك چوره سنده درلر تسبیح ایدرلر كندو ربلرینه حمد ایدرك و ایمان
كتوررلر آكا و یارلغمق طلب ایدرلر اول كسنه لر ایچونكه ایمان كتوردیلر (دیرلر) ای
بزم ربمز سنك رحمت و علمك هر برشیئه واسع اولدی پس یارلغه اول كسنه لریكه توبه ایتدیلر
و تابع اولدیلر سنك یولكه و صاقله آنلری جهنمك عذابندن (ربنا وادخلهم جنات عدن التی
وعدتهم ومن صلح من آبائهم وازواجهم وذرياتهم انك انت العزيز الحكيم) ت ای بزم ربمز
دخی ادخال ایت آنلری كندولره وعد ایتدیكك جنت عدنه و آنلرك بابالرندن و خاتونلرندن
و اولادلرندن ایو ایشلو اولانلری دخی جنته ادخال ایت تحقیق سن غالب و حكمت صاحبی سك

*ف

*ف اكرچه جنت هر كسنه یه عملنه كوره و یریلور خاتونلری و اوغوللری و باباسی و اناسی آنده
هیچ برایش ایده بیلمز لكن ای ربم سنك شویله حكمتلرك دخی واردر كه بر كسنه سببیله چوق
كسنه لری كندو عملرنك درجه سندن دها اعلى اولان درجه یه ایركورسن و اشبو درجه
دخی آنلرك عملنك جزاسی اولور یعنی آنلرك نیتی شویله اوله كه نه اولیدیكه بزدخی اهل
صلاحلر كبی عمل ایدیدك اشبو نیت الله سبحانه نك یاننده مقبول اولور (وقهم السيئات ومن تق
السيئات يومئذ فقد رحمته وذلك هو الفوز العظيم) ت و صاقله آنلری كناه ایشلمكدن و اول
كسنه یی كه صاقلرسن كناه ایشلمكدن قیامتده اكا رحمت ایدوب امر كرسك و اشبو صاقلق
بیوك مطلوبه نائل اولقدر *ف یعنی سنك امر كمك اولورسه كونا كدن كناهدن محفوظ
اولور زیرا كه كندو عملندن هیچ بر كسنه محفوظ اوله بیلمز زیرا كه آز و چوق كناهدن بر كسنه
خالی اولمز (ان الذين كفروا ينادون لمقت الله اكبر من مقتكم انفسكم اذ تدعون الى الايمان
فتكفرون) ت اول كسنه لركه كافر اولدیلر نداولنور آنلره كه البته اللهك سزه عداوتی
سزك نفسكزه اولان عداوتكزدن بیوكدر زیرا سز دعوت اولندیغكزده دنیاده ایمان جانبنه
انكار ایدوب كافر قالدیكز *ف شاه ولی الله رحمه الله دیر یعنی كافرلر جهنمده كندولری اوزرینه
بددعا ایدرلر و دیرلر كه نه اولیدیكه یوق اولیدق و بو سوز كندو كندویی دشمن طوتمقدر والله
اعلم و ممكندر كه معنی بویله اوله كه الله سبحانه نك دشمن طوتمغی سزا اولوقتده كه دعوت اولندیكز
ایمان جانبنه پس كافر قالدیكز یعنی ایمانی قبول ایتمدك كندو نفسلرینه عداوت ایتمكدر
اكرچه آنی بیلمزلر ایسه ده پس اشبو كندو نفسلرینه عداوتلرینك جزاسی الله سبحانه نك
آنلره عداوت ایتمسیدر لكن عذابك قتیلغی و ضرری آخرتده ظاهر اولدی والله اعلم *ف یعنی
اشبو قیامت كوننده كندوكزه لعن ایدیورسكز وقتا كه دنیاده كافر اولدیكز الله سبحانه سزك
لعنكزدن زیاده سزه لعن ایتدی انك جزاسی اشبو قیامت كوننده بولیسرسكز (قالوا ربنا
امتنا اثنتين واحييتنا اثنتين فاعترفنا بذنوبنا فهل الى خروج من سبيل) ت دیرلر ای بزم ربمز
اولدیردك بزی ایكی دفعه و دیرلتدك بزی ایكی كره پس اقرار ایتدك كندو كناهلرمزه پس
آیا طشره چیقمغه بر یول وارمیدر (یعنی بر حیله وارمیدر) *ف شاه ولی الله رحمه الله دیركه
اول نطفه ایدیلر الله سبحانه جان و یردی آندن صكره جانلرین آلدی صكره ینه دیرلتدی والله
اعلم *ف اول طپراق یا نطفه ایدیلر یعنی اولو ایدیلر صكره جان بولدیلر دیری اولدیلر صكره
اولدیلر صكره دیرلدیلر اشبو درایكی اولمك وایكی دیرلمك (ذلكم بانه اذا دعی الله وحده كفرتم
وان يشرك به تؤمنوا فالحكم لله العلی الكبير) ت اشبو عذاب شو سببدندركه الله تعالى بردر
دینلسه انكار ایدردیكز و اكر اكا شریك قوشلسه ایمان كتورردیكز پس بیورلدی و حكم
یوجه قدرلو اولان بیوك اولان اللهكدر (هو الذی يريكم آياته وينزل لكم من السماء رزقا

وما یتذکر الا من ینیب) ت اول الله تعالی درکه کوسترر سزه کندو نشانه لرینی و ایندیرر سز کچون کوکدن رزق ونصیحت قبول ایتمزمکر اول کسنه که رجوع ایدر یعنی معصیتدن طاعته رجوع ایدنلر بو ایتلری تفکر ایدر (فادعوا الله مخلصین له الدین ولو کره الکافرون) ت پس ذکر ایدك الله تعالی بی خالص قیلدرق آنکیچون عبادتی کافرلرا کرچه اکراه ایدرلرسه ده (رفیع الدرجات ذو العرش یلقی الروح من أمره علی من یشاء من عباده لینذر یوم التلاق) ت مرتبه لری یوجه ایدیجی عرشك صاحبیدر کندو بیورلدیسندن قوللرندن دیلدیکی کیمسه اوزرینه وحی ایدر تا که قورقیده قیامت کونیله (یوم هم بارزون لا یخفی علی الله منهم شیء لمن الملك الیوم لله الواحد القهار) ت شو کوندرکه آنلر طشره کاورلر قبرلرندن کیزلو قالمز الله تعالی یه آنلردن هیچ برشی الله بیوررکه کیم ایچوندر پادشاهلق بو کونده (پس کندی جواب ویررکه) البته غالب اولان بر اولان الله ایچوندر (الیوم تجزی کل نفس بما کسبت لا ظلم الیوم ان الله سریع الحساب) ت بو کون جزا ویریلور هر برشخصه ایشلدیکی شیئه کوره هیچ ظلم یوقدر بو کونده تحقیق الله تیز حساب ایدیجیدر (وأنذرهم یوم الآزفة اذ القلوب لدی الحناجر کاظمین ما للظالمین من حمیم ولا شفیع یطاع) ت وقورقت آنلری قیامت کونندن اول وقتده که قلبلر قورقوسندن بوغزلرك یاننه کاور غمدن طولو اولدرق یوقدر ظالملر ایچون هیچ بر دوست وسوزی مقبول بر شفاعت ایدیجی (یعلم خائنة الأعین وما تخفی الصدور) بیلور الله تعالی خائن کوزلری وقلبلرده کیزلو طوتیلان شیلری (والله یقضی بالحق والذین یدعون من دونه لا یقضون بشیء ان الله هو السمیع البصیر) ت والله تعالی حکم ایدر طوغریلقله واول کسنه لرکه کافرلر عبادت ایدرلر اللهدن غیری حکم ایده بیلمزلر برشیئه تحقیق الله تعالی ایشدیجی کوریجیدر (أولم یسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین کانوا من قبلهم کانوا هم أشد منهم قوة وآثارا فی الارض فأخذهم الله بذنوبهم وما کان لهم من الله من واق) ت آیا سیر ایتمدیلرمی یرده تا که باقه لر نیجه اولدی اول کان کسنه لرك ایشلرینك آخری که آنلر زیاده ایدی کندولردن قوتله ونشانه لر ایله یرده (یعنی آنلر چوق محالر وچوق قلعه لر بنا ایتدیلر) پس طوتدی الله آنلری کناهلری

سببیله واولدی آنلری اللهدن هیچ بر صاقلیجی (ذلك بأنهم کانت تأتیهم رسلهم بالبینات فکفروا فأخذهم الله انه قوی شدید العقاب) ت اشبو عقوبت اول سببدن اولدیکه کلدی آنلره پیغمبرلری نشانه لر ایله پس کافر اولدیلر طوتدی آنلری الله تحقیق الله تعالی قوتلیدر قتی عقوبت ایدیجیدر (ولقد أرسلنا موسی بآیاتنا وسلطان مبین) ت کوندردك بز موسایی نشانه لرمز ایله وظاهر دلیل ایله (الی فرعون وهامان وقارون فقالوا ساحر کذاب) ت فرعونك وهامانك وقارونك جانبنه پس دیدیلر یلانجی جادودر ✱ ف قارون بنی اسرائیلدن ایدی لکن فرعونك اتباعلرینك رضاسنه موافق ایدی وآنلرك دولتندن مال حاصل ایدر ایدی (فلما جاءهم بالحق من عندنا قالوا اقتلوا أبناء الذین آمنوا معه واستحیوا نساءهم وما کید الکافرین الا فی ضلال) ت پس وقتا که کلدی آنلره پیغمبر طوغری اولان وحی ایله بزم جانبمزدن دیدیلر اولدیرکز اول کسنه لرك اوغوللرینی که ایمان کتوردیلر آنکله وديری براقك آنلرك خاتونلرینی کافرلرك حیله یاپمه سی انجق هلاکده اولاقدر (وقال فرعون ذرونی أقتل موسی ولیدع ربه انی أخاف أن یبدل دینکم أو أن یظهر فی الارض الفساد) ت ودیدی فرعون بنی قویویرك اولدیره یم موسایی اول ربنه دعا ایتسون بن قورقرم که تغییر ایده سزك دینکزی یاخود ظاهر قیله یرده کوتولکی ✱ ف فرعون دیدیکه براقك بنی موسایی اولدیره یم مردارلری راضی اولمدیلرز یرا که حضرت موسانك معجزاتن کوردیلر ایدی قورقدیلر که موسانك ربی آنك عوضن آله (وقال موسی انی عذت بربی وربکم من کل متکبر لا یؤمن بیوم الحساب) ت ودیدی موسی البته بن صغندم ربمه وسزك ربکزه هر بیون قباردانلرك شرندن که ایمان کتورمز حساب کوننه ✱ ف هر کسنه که حساب کوننه ایمان کتوره شو آدم نیجه ظلم ایدر (وقال رجل مؤمن من آل فرعون یکتم ایمانه أتقتلون رجلا أن یقول ربی الله وقد جاءکم بالبینات من ربکم وان یك کاذبا فعلیه کذبه وان یك صادقا یصبکم بعض الذی یعدکم ان الله لا یهدی من هو مسرف کذاب) ت دیدی بر مؤمن اولان کسنه فرعونك اقربالرندن که ایمانی کیزلردی آیا اولدیررمیسکز بر کسنه یی اولسیدنکه بنم ربم الله دردیر کتوردی سزك اوکزه نشانه لری سزك ربکزدن واکر فرض ایده لم یلانجی اولسه آنك اوزرینه در یلانك وبالی واکر طوغرو اولسه ایریشور سزه اوایشك بعضیسی که وعده ویرر سزه البته الله یول کوسترمز اول کسنه یه که حددن کچن یلانجیدر (یا قوم لکم الملك الیوم ظاهرین فی الارض فمن ینصرنا من بأس الله ان جاءنا قال فرعون

ما أريكم الا ما أرى وما اهديكم الا سبيل الرشاد) ت ای بنم قومم سز کچوندر پادشاهاق
بو کون غالب اوله رق یرده پس کیم یاردم ایدر بزه اللهك عذابندن اکر کلسه بزه عذاب فرعون
دیدی مصلحت ویرم سزه انجق اولشیئ که ادراك ایدرم و دلالت ایتمم سزی مکر طوغرو اولان
یوله (وقال الذی آمن یا قوم انی أخاف علیکم مثل یوم الاحزاب) ت ودیدی اول ایمان
کتورن کمسنه ای بنم قومم البته بن قورقرم سزلك اوزرکزه کچن کروهلرك کونی کبیلردن
(مثل دأب قوم نوح وعاد وثمود والذین من بعدهم وما الله یرید ظلما للعباد) ت نوح قومنك
وعاد وثمود قومنك حالنك صورتی کبی و اول کمسنه لرك حاللرنك صورتی کبی که
آنلردن صکره ایدیلر و الله دیلماز ظلم ایتمکی قوللری اوزرینه (ویا قوم انی أخاف علیکم یوم التناد)
ت ای بنم قومم البته بن قورقرم سزلك اوزرکزه آدملر بر برینی فریادله چاغرن
کوندن (یوم تولون مدبرین ما لکم من الله من عاصم ومن یضلل الله فما له من هاد) ت اول
کوندرکه بر بریکزدن یوز چویررسکز آرقه ویره رك یوقدر سزکچون اللهدن هیچ بر صاقلیجی
و بر کمسنه یی که آزغین قیلسه الله پس یوقدر آنکچون هیچ بر یول کوستریجی * ف آدملر
بر برینی فریادله چاغردقلری کون کلدی آنلر قلزم دکزنده غرق اولدقلری وقتده زیرا که غرق
حالنده بر برینی چاغردیلر اشبو حالی اول مؤمن کشفله معلوم ایدندی یاخود قیاسله که هر منکر
اولان قومه عذاب بویله کلمش (ولقد جاءکم یوسف من قبل بالبینات فما زلتم فی شك مما جاءکم
به حتی اذا هلك قلتم لن یبعث الله من بعده رسولا کذلك یضل الله من هو مسرف مرتاب) ت
و کلدی سزه یوسف بوندن اول نشانه لر ایله پس سز همیشه شکده اولدیکز سزه کتوردیکی
شیلردن حتی که وفات ایتدی دیدیکز که کوندرمز الله یوسفدن صکره بر پیغمبردخی بونك
کبی آزغین قیلر الله اول کمسنه یی که حددن کچوب شك ایدیجیدر * ف حضرت یوسف علیه
السلامك زماننده اشبو سوزی کیمسه سویلدی وفاتندن صکره مصرك انتظامی فنا به
یوز چویردی دیدیلر که یوسفك قدمی اشبو شهر اوزرینه نه کوزل و نه مبارك ایدی اشبونك
کبی هیچ بر پیغمبر اولماز اولده انکار ایتدیلر صکره شویله اقرار ایتدیلر پس بو درسویلکده
حددن کچمك (الذین یجادلون فی آیات الله بغیر سلطان أتاهم کبر مقتا عند الله وعند الذین
آمنوا کذلك یطبع الله علی کل قلب متکبر جبار) ت آزغین قیلر الله اول کمسنه لری که جدال
ایدرلر اللهك آیتلرنده کندولره دلیل کلمکسزین بك بیوك بغض اولدی اللهك یاننده و ایمان
کتورنلرك یاننده اشبو کبی مهر اورر الله هر بر متکبر باش چکیجی کمسنه نك قلبی اوزرینه
(وقال فرعون یا هامان ابن لی صرحا لعلی أبلغ الاسباب) ت دیدی فرعون ای هامان بنمچون

بر کوشك یاپ اوله که بن ایریشم اشبو یوللره (أسباب السموات فأطلع الی اله موسی وانی
لاظنه کاذبا وکذلك زین لفرعون سوء عمله وصد عن السبیل وما کید فرعون الا فی تباب)
ت کوکلرك یوللرینه تا باقم موسانك معبودی جانبنه بن کمان ایدرم انی یلانجی و بونك کبی
بزندی فرعونك کوزنده کندونك کوتو عملی و کیرو طوتلدی طوغرو یولدن فرعونك
حیله سی انجق هلاك کده در (وقال الذی آمن یا قوم اتبعون أهدکم سبیل الرشاد) ت ودیدی
اول کمسنه که ایمان کتوردی ای بنم قومم تابع اولکز بکا تا دلالت ایده یم سزی طوغری یوله
(یا قوم انما هذه الحیاة الدنیا متاع وان الآخرة هی دار القرار) ت ای بنم قومم اشبو
دنیا دیرلکی آز فائده در و البته آخرت ابدی اوتوق سرایدر (من عمل سیئة فلا یجزی الا مثلها
ومن عمل صالحا من ذکر أو أنثی وهو مؤمن فأولئك یدخلون الجنة یرزقون فیها بغیر حساب)
ت هر کمسنه ایشلسه کوتو اولان ایشی پس جزا المز مکر کوتو ایشی قدری و هر کمسنه
ایشلسه کوزل ایشی ارکك جنسندن اولسون یا قاری جنسندن اولسون و حال بو که مؤمندر
پس اشبو کروه جنته کیررلر آنده حسابسز رزق ایله جزا اولنورلر (ویا قوم ما لی أدعوکم الی النجاة
وتدعوننی الی النار) ت وای بنم قومم بونه حالدرکه چاغررم سزی نجات بولاق جانبنه چاغررسکز
بنی جهنمك جانبنه * ف کندوسی اسلامی التزام ایدوب اشبو کلامی سویلیوب قومنه
ایشتدیردی (تدعوننی لاکفر بالله وأشرك به ما لیس لی به علم وأنا أدعوکم الی العزیز الغفار) ت
چاغررسکز بنی تا کافر اولهم الله تعالی یه و شریك قوشهم آکا اول برشیئ که آنك حقیقتنی
بیلمم و بن دعوت ایدرم سزی غالب اولان یارلغیجی اولان الله جانبنه (لا جرم أنما تدعوننی الیه
لیس له دعوة فی الدنیا ولا فی الآخرة وأن مردنا الی الله وأن المسرفین هم أصحاب النار) ت
شبهه سز اولشیکه دعوت ایدرسکز بنی آنك جانبنه یوقدر آنك ایچون دعا قبول ایتمك نه دنیاده
ونه آخرتده و شکسز بزم رجوعمز الله جانبنه در و شبهه سز حددن کچنلر جهنم صاحبلریدر
(فستذکرون ما أقول لکم وأفوض أمری الی الله ان الله بصیر بالعباد) ت پس البته
ذکر ایدرسکز اولشیئ که دیرم سزه و تاپشوررم کندی ایشلرمی الله تعالی یه البته الله
کوریجیدر قوللرنك احوالنی (فوقاه الله سیئات ما مکروا وحاق بآل فرعون سوء العذاب)
ت پس صاقلدی الله موسایی آنلرك قتی اولان کوتو لکندن و طوتدی فرعونك اتباعنی قتی
اولان عذاب (النار یعرضون علیها غدوا وعشیا ویوم تقوم الساعة ادخلوا آل فرعون أشد

العذاب) ت (اول قتى عذاب) اوددرانلر صباح وقتى واخشام وقتى اول ناره عرض اوانورلر واوانكونكه قيامت قائم اولوردير زكه كتوركز فرعونك اتباعلريني عذابك زياده قتيسنه *ف اشبو عذاب قبر عالمنك حاليدركه كافرلره اندرلريني كوتررلر وآخرتده مقرلرينه داخل اولورلر ومؤمنلردخي جنته داخل اولورلر (واذ يتحاجون في النار فيقول الضعفاء للذين استكبروا انا كنا لكم تبعا فهل أنتم مغنون عنا نصيبا من النار) ت وذكرايت اول وقتيكه شمانه ايدرلر جهنم اهلى بربريله جهنمده پس ديرلر ضعيفلر اول كسنه لره كه دنياده متكبر ورئيس ايديلر بزسزه تابع اولدق ايدى پس آيا سزلر رفع ايده بيلورميسكز بزدن عذابدن بر حصه يى (قال الذين استكبروا انا كل فيها ان الله قد حكم بين العباد) ت ديرلر اول كسنه لركه بيوكلك ايتديلر بزلر طوپوز جهنمده يز البته الله حكم ايتدى قوللرك اراسنده *ف ايدى وقت قالديكه بركسنه بركسنه نك ايشنه ياره يه (وقال الذين في النار لخزنة جهنم ادعوا ربكم يخفف عنا يوما من العذاب) ت وديرلر اول كسنه لركه جهنمده درلر جهنمك بكجيلرينه دعا ايدك كندو ربكزه خفيف قلسون بزدن بركون عذابي (قالوا اولم تك تأتيكم رسلكم بالبينات قالوا بلى قالوا فادعوا وما دعاء الكافرين الا في ضلال) ت ديرلر بكجيلر آيا كلمديلرمى سزه سزلك پيغمبرلركز واضح اولان معجزاتله ديرلر اوت ديرلر اويله ايسه سزدعا ايدك كافرلرك دعاسى انجق ضائع اولقده در اجابت اولنمز *ف جهنمك بكجيلرى اولان ملائكه لر كافرلره ديرلركه شفاعت اتمكه بزم قدرتمز يوقدر بزلر جهنم اهلنه عذاب ايتمكه مأمورز اولشو زشفاعت انبيانك وظيفه سيدر وسزلر آنلره خلاف ايتديكز (انا لننصر رسلنا والذين آمنوا في الحياة الدنيا ويوم يقوم الاشهاد) ت البته بزلر ياردم ايدرز پيغمبرلرمزه واول كسنه لره كه ايمان كتورديلر دنيا ديرلكنده اولكونده كه قائم اولورلر شاهدلر يعني فرشته لر يوم قيامتده انبيالره شهادت ايتدكلري وقتده (يوم لا ينفع الظالمين معذرتهم ولهم اللعنة ولهم سوء الدار) ت اواكونده كه منفعت ويرمز ظالملره آنلرك عذر كتورمسى وآنلر ايچوندر رحمتدن ايراق اولمق وآنلر ايچوندر آخرت سراينك عذابي (ولقد آتينا موسى الهدى وأورثنا بني اسرائيل الكتاب هدى وذكرى لاولي الالباب) ت ويردك موسايه هدايتي وكتابك وارثى قلدق يعقوب اولادينى يول كوسترمك ايچون ونصيحت ايتمك ايچون عقل صاحبلرينه (فاصبر ان وعد الله حق واستغفر لذنبك وسبح بحمد ربك بالعشي والابكار) ت پس صبر ايت اللهك وعده سى طوغريدر وياراغمق طلب ايت كندو كناهك ايچون وتسبيح ايت كندو ربكى حمد ايدرك اخشام وقتى وصباح وقتى

*ف پيغمبرمز عليه السلام هر كونده يوز كره استغفار ايدر ايدى پس هيچ كيمسه بولنمز كه قصوردن خالى اوله اعدى هر كسنه يه لايقدركه استغفار ايده (ان الذين يجادلون في آيات الله بغير سلطان أتاهم ان في صدورهم الا كبر ما هم ببالغيه فاستعذ بالله انه هو السميع البصير) ت اول كسنه لركه حقسز جدال ايدرلر اللهك آيتلرنده كندولره بر دليل كلمامش ايكن آنلرك قلبلرنده انجق غلبه لكى مراد ايتمك واردر آنلر ايسه اول غلبه لكه ايرشجى دكللردر پس صغنمق طلب ايله اللهدن البته الله ايشيدجى كوريجيدر *ف آنلرك كبرى شوايديكه پيغمبر اوزرينه اعلى اولهلم اشبو ايسه ممكن دكلدر (لخلق السموات والارض أكبر من خلق الناس ولكن أكثر الناس لا يعلمون) ت البته كوكلرى ياراتمق ويرى ياراتمق زياده بيوكدر انسانى ياراتمقدن (يعنى ايكنجى كره آنلرى دوندرمكدن) ولكن آدملرك چوغى بيلمزلر *ف يعنى ايكنجى كره آنلرى ديرى ياپمغى محال بيلورلر (وما يستوي الاعمى والبصير والذين آمنوا وعملوا الصالحات ولا المسيء قليلا ما تتذكرون) ت وبرابر اولمز كوزسزلر وكوزلولر وينه برابر اولمزلر ايمان كتوروب كوزل ايشلر ايشلينلر ايله كناهكار اولان كيمسه لر آز نصيحت قبول ايدرسكز *ف يعنى بركون اولوركه آنده آنلرك فرقى ظاهر اولور يعنى قيامت كونيدركه آنده مؤمنلر ايله كافرلرك فرقى ظاهر اولور (ان الساعة لآتية لا ريب فيها ولكن أكثر الناس لا يؤمنون) ت البته قيامت كونى كلهجيدر شك يوقدر آنده ولكن آدملرك چوغى اينانمزلر (وقال ربكم ادعوني أستجب لكم ان الذين يستكبرون عن عبادتي سيدخلون جهنم داخرين) ت ديدى سزلرك ربكز دعا ايدك بنم جانبمه تا قبول ايده يم سزلرك دعاكزى البته اول كسنه لركه كبر ايدرلر بكا عبادت ايتمكدن داخل اولورلر جهنمه ذليل اولهرق *ف قوللغك شرطى اولدركه كندو ربندن طلب ايده وطلب ايتمك بيون بوغونلغيدر وكبردر اكرآندن دنيا طلب ايتمزايسه پس لايقدركه مغفرت طلب ايده اشبو ره دن معلوم اولديكه الله سبحانه قوللك فريادنه ايرشور وبوكرچكدر فقط شويله كه هر كسنه نك دعاسنى ديلديكى كبى قبول ايتمز والله سبحانه مالكدر كندو رضاسنه كوره ايدر (الله الذي جعل لكم الليل لتسكنوا فيه والنهار مبصرا ان الله لذو فضل على الناس ولكن أكثر الناس لا يشكرون) ت الله اويله واجب الوجوددركه ياراتدى سزلر ايچون كيجه يى تا قرار بوله سكز آنده وكوندزى ياراتدى بر وجهله كه آنده بربريكزى كوررسكز البته الله احسان صاحبيدر آدملره اوزرينه ولكن آدملرك چوغى شكر ايتمزلر (ذلكم الله ربكم خالق كل شيء لا اله الا هو فأنى تؤفكون) ت بو نعمتلرى ويرن الله سزلرك ربكزدر

هر برشئ یرادیجیدراندن غیری هیچ بر معبود یوقدر پس انك عبادتندن غیرك عبادتنه نصل
صرف اولنورسکز (کذلك یؤفك الذین کانوا بآیات الله یجحدون) ت بونك کبی دوندرلمش
اولورلر اول کمسنه لرکه اللهك آیتلرینی انکار ایدرلر (الله الذی جعل لکم الارض قرارا والسماء
بناء وصورکم فاحسن صورکم ورزقکم من الطیبات ذلکم الله ربکم فتبارك الله رب
العالمین) ت الله تعالی سزکچون یری ساکن اوله جق منزل وکوکی تاوان یعه دی وسزلك
صورتلریکزی احسن صورتله تصویر ایتدی ورزق ویردی سزه پاکیزه اولان شیلردن اشبو
اشیایی ایجاد ایدن الله سزلك ربکزدر پس جمیع برکات اکا مخصوص عالملر ربیدر *ف
انسانك صورتی هر برحیوانك صورتندن کوزلدر ورزقی دخی هر برشیلك رزقندن پاك
وپاکیزه در (هو الحی لا اله الا هو فادعوه مخلصین له الدین الحمد لله رب العالمین) ت عالملك
ربی اولان الله حی در اندن بشقه بر معبود یوقدر پس عبادت ایدك آکا خالص قیله رق
انکچون عبادتی حمد عالملری بسلیجی اولان الله ایچوندر (قل انی نهیت ان اعبد الذین
تدعون من دون الله لما جاءنی البینات من ربی وامرت ان اسلم لرب العالمین) ت دیکل البته بن
منع اولندم آندنکه عبادت ایدم اول کمسنه لره که عبادت ایدرسکز الله دن غیری اولوقتدنکه
کلدی بکا نشانه لر کندو ربمك جانبندن وامر اولندم که انقیاد ایدم عالملك ربسنه (هو الذی
خلقکم من تراب ثم من نطفة ثم من علقة ثم یخرجکم طفلا ثم لتبلغوا اشدکم ثم لتکونوا شیوخا
ومنکم من یتوفی من قبل ولتبلغوا اجلا مسمی ولعلکم تعقلون) ت اول الله تعالی
یراتدی سزی طپراقدن صکره منیدن صکره قان پارچه سندن صکره طشره کتورر سزی
چوجق اوله رق صکره سزی قویویرر تا یریشورسکز کندو قوتکزك نهایتنه صکره قویویررتا
اختیار اولورسکز وسزلك بعضکز اختیارلغه ایرشمزدن اول وفات ایدرکه هر کس اجل
معینه ایریشور اوله که سزلر فهم ایده سکز *ف یعنی اشبو قدر احواللر بزم اوزریمزه کچمش
اولورکه بربشقه احواللر دخی مرور ایدر اشبو احواللر دخی اولدکدنصکره دیرلمکدر
(هو الذی یحیی ویمیت فاذا قضی امرا فانما یقول له کن فیکون) ت اول الله تعالی دیرلدر
واولدیرر پس چقان برشئی یراتمق مراد ایتدکده اول شیئه اول دیو امر ایدر اول آنده اولور
(الم تر الی الذین یجادلون فی آیات الله انی یصرفون) ت آیا باقرمیسین اول کمسنه لرك جانبنه که
غوغا ایدرلر اللهك آیتلرنده اینانمقدن نیجه یوزچویررلر (الذین کذبوا بالکتاب وبما ارسلنا به

رسلنا

رسلنا فسوف یعلمون) ت اول کمسنه لرکه یالان صایدیلر شو کتابی واول برشیلریکه کوندردك
پیغمبرلرمز ایله انلری یقینده بیلورلر یعنی حالك حقیقتنی (اذ الاغلال فی اعناقهم والسلاسل
یسحبون فی الحمیم ثم فی النار یسجرون) ت اولوقتده که طوقلر وزنجیرلر آنلرك بوینلرنده اولور
وچکلورلر زیاده ایسیجق صویه صکره جهنمه آتیلورلر (ثم قیل لهم این ما کنتم تشرکون من
دون الله قالوا ضلوا عنا بل لم نکن ندعوا من قبل شیأ کذلك یضل الله الکافرین) ت صکره
دینلور آنلره نره ده در اول شیکه اولدیکز شریك قوشیجی آنی الله دن غیری دیرلرکه غائب
اولدیلر بلکه دیرلرکه اصلا عبادت ایتمدك ایدی بوندن اول هیچ برشیئه بونك کبی آزغین قیلر الله
کافرلری *ف اول منکر اولدیلرکه بزلر هیچ برشریك قوشمدق صکره شاشروب وقورقوب
دللرندن چیقارکه برشریك قوشدق صکره انکار ایدرلر پس الله سبحانه حکمتیله انکارلرینی
آنلره اونوتدردی (ذلکم بما کنتم تفرحون فی الارض بغیر الحق وبما کنتم تمرحون) ت
اشبو عذاب اول سبیدندرکه یرده حقسز یره سوینوب شاد اولوردیکز وناز ایدوب کبرلنوردیکز
(ادخلوا ابواب جهنم خالدین فیها فبئس مثوی المتکبرین) ت کیرکز جهنمك قاپولرینه ابدی
اوله رق جهنمده پس نه چرکین اولدی یوزنی یوغونلره جهنم (فاصبر ان وعد الله حق فاما نرینك
بعض الذی نعدهم او نتوفینك فالینا یرجعون) ت پس صبرایت (یا محمد) البته اللهك وعده سی
طوغریدر پس اکر کوستررسك سکا اولشیئك بعضنی که وعده ویررز آنلره یاخود
اولدیررسك سنی پس بزم جانبمزه در کافرلرك رجوعی یعنی کافرلره وعد ایتدیکمز قتل کبی
واسرکبی عذابی سکا دنیاده کوسترسك نه کوزل واکر عذابلرین دنیاده کورمدن وفات
ایدرسك آخرتده کی عذابلرین کوررسك (ولقد ارسلنا رسلا من قبلك منهم من قصصنا علیك
ومنهم من لم نقصص علیك وما کان لرسول ان یأتی بآیة الا باذن الله فاذا جاء امر الله قضی
بالحق وخسر هنالك المبطلون) ت کوندردك پیغمبرلری سندن اول انلردن بعضلرنك
قصه لرین سکا بیان ایتدك وبعضلرنك قصه سنی بیان ایتمدك واولمدی هیچ بر پیغمبر ایچونکه
کتوره برنشانه یی مکر اللهك اذنیله پس چقانکه کاورا اللهك امری فیصل اولنور طوغریلقله
وعناد ایدوب باطل سویلینلر زیانده اولورلر (الله الذی جعل لکم الانعام لترکبوا منها ومنها
تأکلون) ت الله یراتدی سزکچون درت آیاقلو حیوانلری تابنه سکز آنلرك بعضسنه وآنلرك
بعضسنی یرسکز (ولکم فیها منافع ولتبلغوا علیها حاجة فی صدورکم وعلیها وعلی الفلك تحملون)

تویمزکچون واردر اول حیوانلرده منفعتلروایریشورسکز آنلرلك اوزرینه بتوب قلبکزده اولان مقصودکزه واول حیوانلر اوزرینه وقایقلر اوزرینه کتوریلورسکز (ویریکم آیاته فای آیات الله تنکرون) ت وکوسترر سزه الله نشانه لرینی پس اللهك نشانه لرینك قنقسنی انکار ایدرسکز (افلم یسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم کانوا اکثر منهم واشد قوة وآثارا فی الارض فما اغنی عنهم ما کانوا یکسبون) ت آیا سیرایتمدیلرمی یرده تا کوردیلر نیجه اولدی اول کمسنه لرك آخریکه آنلردن اول کلشلر ایدی کندولردن چوق وزیاده ایدیلر قوتده یرده منزللری وقلعه لری متین ایدی پس نفع ایتمدی انلره انلرك کسب ایتدکاری شیلرو قوتلری (فلما جاءتهم رسلهم بالبینات فرحوا بما عندهم من العلم وحاق بهم ما کانوا به یستهزؤن) ت پس وقتاکه کلدی آنلره آنلرك پیغمبرلری معجزاتله سویندیلر کندی یانلرنده اولان علم ایله (یعنی معاش علمی وعقائد باطله لری) وقوشاتدی آنلری پیغمبرلری استهزا ایتدکلری شیئك جزسی (فلما راوا باسنا قالوا آمنا بالله وحده وکفرنا بما کنا به مشرکین) ت پس قچانکه کوردیلر بزم عذابمزی دیدیلر ایمان کتوردك الله تعالی یه بر اوله رق وانکار ایتدك اول برشیء که آنی شریك ایدردك (فلم یك ینفعهم ایمانهم لما راوا باسنا سنت الله التی قد خلت فی عباده وخسر هنالك الکافرون) ت پس هرکز اولدی منفعت ویریجی آنلره ایمان کتورمك اولوقتده که کوردیلر بزم عذابمزی اللهك آیینیدرکه کچمش اولدی قوللرینك اراسنده وزیان ایشلوا ولدیلر اولوقتده کافرلر

سورة حم السجدة مکیة وهی أربع وخمسون آیة

(حم سجده سوره سی مکه ده نازل اولمش واشبو سوره اللی درت آیتدر)

بسم الله الرحمن الرحیم

باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهك ادیله اوقورم

(حم) ت الله بیلور آندن مرادی (تنزیل من الرحمن الرحیم) ت آشغی کوندرلمشدر باغشلیجی اسرکیجی اولان الله جانبندن (کتاب فصلت آیاته قرآنا عربیا لقوم یعلمون) ت برکتابدرکه واضح اولندی آنك آیتلری عرب دلیله قران اولدیغی حالده بیلان قوم ایچون (بشیرا ونذیرا فاعرض اکثرهم فهم لا یسمعون) ت سوینديریجی وقورقیدیجی اوله رق پس مشرکارك

چونغی یوز چویردی پس انلر ایشتمزلر (وقالوا قلوبنا فی اکنة مما تدعونا الیه وفی آذاننا وقر ومن بیننا وبینك حجاب فاعمل اننا عاملون) ت ودیدیلر بزم قلبلرمز پردہ ده در اواشیدنکه دعوت ایدرسکز بزی آنك جانبنه وقولاغمزده صاغرلق واردر وبزم ارامز ایله سنك ارا کده بر پرده واردر پس سن ایشله البته بزلر ایشلیجیز یعنی سن کندی عملکده اول بزده کندی آیینمزله اولهلم (قل انما انا بشر مثلکم یوحی الی انما الهکم اله واحد فاستقیموا الیه واستغفروه وویل للمشرکین) ت دیکل انجق بن آدم سزلك کبی وحی اولنور بنم جانبمه که سزلك معبودکز بر اولان معبوددر پس طوغریلقله یونلك آنك جانبنه ویارلغمق طلب ایدلك آندن وشدتلو عذاب مشرکلر ایچوندر (الذین لا یؤتون الزکاة وهم بالآخرة هم کافرون) ت که ادا ایتمزلر زکاتی وآنلر آخرتی انکار ایدیجیدرلر * ف بعضیلر بیوردیلرکه اشبو راده زکاتدن مراد لا اله الا الله کلمه سنی دیمکدر زوز کاتك معناسی پاکلك وتمیزلکدر (ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات لهم اجر غیر ممنون) ت البته اول کمسنه لر که ایمان کتوردیلر وایشلدیلر کوزل ایشلری آنلر ایچون دوکنمز مزد واجرت واردر (قل ائنکم لتکفرون بالذی خلق الارض فی یومین وتجعلون له اندادا ذلك رب العالمین) ت دیکل آیا سز انکار ایدیجی اولورمیسکز اول الله تعالی یی که یراتدی یری ایکی کونده وشریك طوتورمیسکز اکا که اول عالملرك ربیدر (وجعل فیها رواسی من فوقها وبارك فیها وقدر فیها اقواتها فی اربعة ایام سواء للسائلین) ت ویراتدی طاغلری یرك اوستنده وچوق برکت قودی انده ایرمقلرك چوقلغی وزراعتك وآغچلرك چوقلغندن وتقدیر ایلدی یرده اولانلرك رزقلرینی درت کونده واضح بیان ایله بیان اولندی سوال ایدنلر ایچون (ثم استوی الی السماء وهی دخان فقال لها وللارض ائتیا طوعا او کرها قالتا اتینا طائعین) ت صکره یونلدی کوك جانبنه واشبو کوك تتون کبی ایدی پس دیدی کوکه ویره کالکز خوشوقت اوله رق یاخود خوشوقتسز (یعنی بنم حکممه انقیاد ایدلك) دیدیلر کالدیك خوشوقتلق ایله (فقضاهن سبع سموات فی یومین واوحی فی کل سماء امرها وزینا السماء الدنیا بمصابیح وحفظا ذلك تقدیر العزیز العلیم) ت پس یصه دی یدی کوکی ایکی کونده ووحی کوندردی هر بر کوکه آنلرك تدبیرینی وبزه دلك دنیا کوکنی چراغلر ایله (یعنی یلدزلر ایله) وصاقلدق (یعنی شیطانلردن) اشبودر غالب اولان بیلیجی اولان اللهك تدبیری * ف ایکی کونده یری یراتدی وایکی کونده دخی طاغلری وآغچلری ونباتاتی که خلقك رزقیدر یراتدی صکر بتون کوکلر برتتون کبی ایدی آنی پای ایدوب یدی کوکلرك طبقه لرینی یصه دی وهر بر طبقه نك کارخانه سین

بشقه بشقه مقرر قلدی صکره کوکلره ویره چاغردی که کندو خوشلغکزور ضا کزایله کلکز
ویاخود زور ایله واختیارسز کلکز یعنی الله سبحانه اراده ایتدیکه کوکلرک ویرک بری بریله
قوشادلمسندن دنیایی آباد ایلیه خواه کندو طبیعتلری اقتضا سنجه اولسون یازور ایله پس
ایکیسی بردن طبیعتلری اقتضاسندن بر بریله قوشاندیلر کوکک آیدینلغنک شعاعندن یره حرارت
ایندیلوب هوا وروزکار قوبدیلر شو روزکاردن طوز وبوغو یوقار وچیقدیلر صکره صو اولوب
یغمور یاغدی درت عنصر یرده جمع اولوب آندن مخلوقات پیدا اولدی ابتداده یرده رزقلر
قویدی یعنی یرده اشبو شیلری طشره چیقارمغه ویتورمکه قابلیت ویردی شو شیلری چیقارمق
ایچون ورزقلری یتورمک ایچون وهر بر کوکک حکمی بشقه در آنی الله سبحانه بیلور که کوکرده
قنقی مخلوقات آباد اندروا آنلرک اسلوبی ندر اول قدر یرده شوقدر بیلک کارخانه لر واردر پس شوقدر
بیوک وکنکش اولان کوکلر نصل خالی اوله جقدر (فَاِنْ اَعْرَضُوا فَقُلْ اَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً
مِثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ اِذْ جَاۤءَتْهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ اَلَّا تَعْبُدُوا اِلَّا اللّٰهَ قَالُوا
لَوْ شَاۤءَ رَبُّنَا لَاَنْزَلَ مَلَاۤئِكَةً فَاِنَّا بِمَاۤ اُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ) ت پس اکر یوز چویررایسه لر دیکل
قورقتدم سزی بر قوتدن که عاد وثمودک عذابی کبیدر اول وقتده که آنلره پیغمبرلر آنلرک
اوکندن وارقه لرندن کلوب عبادتی انجق الله تعالی یه ایدک دیو سویلدکلرنده آنلر دیدیلر که
اکر دیلسیدی بزم ربمز البته کوندرردی فرشته لری بزلره ایمدی بزلر اول شیکه کوندرلدیکز
آنکله اینانمیز * ف پیغمبرلر آنلرک اوکندن وآرقه لرندن کلدیلر یعنی آنلرک هر طرفندن کلدیلر
معلوم اولورکه آنلره چوق انبیالر کلمش اوله وآنلردن ایکی پیغمبر مشهوردر حضرت هود
وحضرت صالح (فَاَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِى الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ اَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ
اللّٰهَ الَّذِى خَلَقَهُمْ هُوَ اَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِاٰيَاتِنَا يَجْحَدُونَ) ت اما عاد قومی پس بیوکلک
طلب ایتدیلر یرده حقسزین ودیدیلر کیمدر زیاده بزدن قوتده آیا کورمدیلرمیکه انلری یرادن
الله آنلردن اشد در قوتده وبزم آیتلرمزی انکار ایدیجی اولدیلر * ف آنلرک جسملری پک بیوک
ایدی جسملرینک قوتی اوزره کبرایدوب مغرور اولدیلر بیوکلک ایتمک ومغرور اولق الله
سبحانه دن وبال کلمکه سببدر (فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِىۤ اَيَّامٍ نَحِسَاتٍ لِنُذِيقَهُمْ عَذَابَ
الْخِزْىِ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَخْزٰى وَهُمْ لَا يُنْصَرُونَ) ت پس کوندردک آنلرک
اوزرینه پک قتی اولان روزکاری اوغورسز اولان کونلرده تا طاتدیره لم آنلره رسوالق عذابنی
دنیادیرلکنده والبته آخرت عذابی زیاده رسوا ایدیجیدر وآنلر یاردم اولنمزلر * ف آنلرک
غرورینی قیرمق ایچون آنلری قوتده ضعیف اولان بر مخلوق ایله تباه ایتدی دینلدیکه
دلو آیندن سکز کون قالمش ایدی اشبو روزکار آنلره مسلط اولندی (وَاَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ

فاستحبوا

فَاسْتَحَبُّوا الْعَمٰى عَلَى الْهُدٰى فَاَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) ت واما ثمود
پس یول کوستردک آنلره پس اختیار ایتدیلر کورلکی یول بولمق اوزرینه پس طوتدی آنلری
ذلیل قیلیجی پک قتی اولان عذاب ایشلدکلری شی سببیله * ف قتی وتند اوازایله انلره زلزله
اوغرادی بو زلزله نک اوازندن جکرلری پاره پاره اولدی (وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ) ت
ونجات ویردک اول کمسنه لره که ایمان کتوردیلر واولدیلر صاقنجیلر (وَيَوْمَ يُحْشَرُ اَعْدَاۤءُ اللّٰهِ
اِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ) ت واول کونکه جمع اولنور آنده الله نک دشمنلری اود جانبنه پس
آنلر اول صفتده اولورلر که بعضلری آخر بعضلری ایرشنجه طوردیلورلر حتی جمله سی برابر ناره
ادخال اولنورلر (حَتّٰىۤ اِذَا مَا جَاۤؤُهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَاَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) ت
اول وقتده کین که چقان کاورلر جهنمه یقین شهادت ایدر آنلر اوزرینه آنلرک قولاقلری وکوزلری
ودریلری ایشلدکلری شیئه (وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوۤا اَنْطَقَنَا اللّٰهُ الَّذِىۤ اَنْطَقَ كُلَّ شَىْءٍ
وَهُوَ خَلَقَكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) ت ودیرلر کندو دریلرینه نیچون شهادت ایتدیکز بزم
اوزریمزه دیرلر که سویلتدی بزی اول الله که سویلیجی یصه دی هر بر شیئی واول الله یراتدی سزی
اول کره ده وآنک جانبنه کیرو دوندرلمش اولورسکز * ف وقتا که فرشته لر کافرلرک دفتر اعمالنی
کتوررلر کافرلر منکر اولوب دیرلر که اشبو فرشته لر بزم دشمنمزدر عداوت یوزندن بزم اوزریمزه
بلاندن یازمشلر اول وقتده الله سبحانه یردن وکوکدن شاهد قایم قیلدیغنه دیرلر که بونلر دخی بزم
دشمنمزدر یا رب سنده ظالم بولنمز اکر بزم دوستلرمز شهادت ایدرسه اول وقتده سندا اولور اشبو وقتده
کافرلرک اللری وآیاقلری شهادت ایدر (وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ اَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَاۤ اَبْصَارُكُمْ
وَلَا جُلُودُكُمْ وَلٰكِنْ ظَنَنْتُمْ اَنَّ اللّٰهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ) ت واولمدیکز کیزلنجیلر پرده لرده
یعنی دنیاده آنک قورقوسندن که شهادت ایده سزک اوزریکزه سزک قولاقلرکز وکوزلرکز
ودریلرکز ولیکن کمان ایتدیکز که الله بیلمز چوغنی اول شیدنکه ایشلردیکز * ف یعنی غیریلردن
کیزلنوب کناه ایشلر ایدیکز اول وقتده بیلمدیکز که اللرکز وآیاقلرکز شهادت ایده تا که آنلردن دخی
کیزلنه یدیکز (وَذٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِى ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ اَرْدٰيكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ) ت واشبو
ظنکز که ظن ایتدیکز ربکزک حقنده هلاک ایتدی شو ظن سزی پس سز اولدیکز زیان ایشلردن
(فَاِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ وَاِنْ يَسْتَعْتِبُوا فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ) ت پس اکر صبر ایتسه لر
(امکانی یوق) پس اود آنلرک یدروا کرعفو طلب ایتسه لر دکلر آنلر عفو اولنمشلردن یعنی
دنیاده بلالرک بعضیسی صبر ایله قولای اولور ایکن آخرتده صبر ایتسونلر ویا ایتمسونلر آنلرک یرلری
جهنم اولدی وبعض بلا دنیاده منتله دفع اولور وآخرتده ایسه نه قدر الحاح ایدرلر ایسه کیمسه

قبول ایتمز (وقیضنا لهم قرناء فزینوا لهم ما بین ایدیهم وما خلفهم وحق علیهم القول فی امم
قد خلت من قبلهم من الجن والانس انهم کانوا خاسرین) ت وقودق آنلره اوزرینه ارقداشلر
(یعنی شیطانلردن) پس بزه دیلر اول ارقداشلر آنلر ایچون اول شیئ که آنلرک اللرنک اوکنده در
واول شیئ که آنلرک ارقه لرنده در (یعنی وسوسه ایتدیلر که دنیا رغبته لایقدر و آخرت رغبته
قابل دکلدر) ثابت اولدی آنلر اوزرینه عذاب وعده سی داخل اولوب اول امتلر زمره سنه که
کچدیلر آنلردن اول جندن و آدملردن البته آنلرک جمله سی زیان ایشلیلردر *ف یعنی آنلر
اوزرینه شیطانلری مسلط قلدق که آنلرک کوتو ایشلرینی آنلره ایو کوستردیلر پس طوغرو
اولدی لاملأن جهنم آیتی (وقال الذین کفروا لا تسمعوا لهذا القرآن والغوا فیه لعلکم
تغلبون) ت ودیدیلر اول کسنه لر که کافر اولدیلر ایشتمیکز اشبو قرآنی واغو سوزلر سویلیکز
اوقوندیغی وقتده اوله که سز لر غالب اوله سکز *ف قرآنی ایشتدیرملک ایچون کوراتی ایتمک
اشبو جاهللرک کاریدر (فلنذیقن الذین کفروا عذابا شدیدا ولنجزینهم اسوأ الذی کانوا
یعملون) ت پس البته طاتدیررز بک قتی اولان عذابی والبته جزا ویررز آنلره ایشلدکلری
شیئک زیاده کوتوسی اعتبار نجه که (ذلک جزاء اعداء الله النار لهم فیها دار الخلد جزاء بما کانوا
بایاتنا یجحدون) ت بو عقوبت اللهک دشمنلرینک جزاسیدر که اود در آنلر ایچون شو اودده
دائم اولان منزل وار در جزا ویردک آنلره شول اعتبار ایله که بزم آیتلرمزی انکار ایدرلر ایدی
(وقال الذین کفروا ربنا ارنا الذین اضلانا من الجن والانس نجعلهما تحت اقدامنا لیکونا
من الاسفلین) ودیرلر اول کسنه لر که کافر اولدیلر ای بزم ربمز کوستر بزه اول ایکی کسنه لر یکه
آزغین قلدیلر بزی (یعنی اول ایکی فریقی) جندن و آدمیدن تا کتوره لم آنلری آیاقلرمزک
آلتنده چکنیه لم تا که جهنمک دیبنده اوله لر (ان الذین قالوا ربنا الله ثم استقاموا تتنزل علیهم
الملائکة الا تخافوا ولا تحزنوا وابشروا بالجنة التی کنتم توعدون) ت تحقیق اول کسنه لر که
دیدیلر بزم ربمز اللهدر صکره استقامت ایتدیلر نازل اولور آنلر اوزرینه فرشته لر (یعنی
اولوم یقین اولدیغی وقتده) که قورقمیکز وغم یمیکز وسوینک سزه وعده اولنان جنتله
(نحن اولیاؤکم فی الحیاة الدنیا وفی الآخرة ولکم فیها ما تشتهی انفسکم ولکم فیها
ما تدعون نزلا من غفور رحیم) ت بز سزک احبابلریکز ز دنیادیرلکنده و آخرتده دخی
وسز ایچون وار در جنتده اول شیکه طلب ایدر سزک نفسکز وسز ایچون جنتده طلب ایتدیککز شیلر
وار در مهمانی اولان طریقله یارلغیجی اولان امرکیجی اولان الله جانبندن *ف محشر کونیکه

اولکونده هرکس غملو وفکرلو اولور الله تعالی فرشته لری مؤمنلره مؤانست ایچون کوندرر
ویاخود اولوم وقتنده اینه در یاور لر ودیرلر که بز فرشته لر سزک دوستلریکز ز دنیادیرلکنده
وآخرتده دخی (ومن احسن قولا ممن دعا الی الله وعمل صالحا وقال اننی من المسلمین) ت
وکیمدر زیاده کوزل سوز جهتندن اول کسنه دن که چاغردی آدملری الله جانبنه وایشلدی
کوزل اولان ایشی ودیدی تحقیق بن مسلمانلردنم (ولا تستوی الحسنة ولا السیئة ادفع
بالتی هی احسن فاذا الذی بینک وبینه عداوة کانه ولی حمیم) ت وبرابر اولمز ایولک
ایله کوتولک کوتولکی کوزل شی ایله دفع ایت پس اکر بویله ایدرسک اول کسنه که سنک
ارا کله آنک اراسنده دشمنلک وار در در یرسن شو آدم سنک ایش یصه یجی واقربالک اولمشدر
*ف ایولک ایله کوتولک برابر دکل وکتولکله ایولک برابر دکل پس برکسنه سکا برابری ودرشت
کلام سویلسه ویا کوتو معامله ایتسه آنک مقابلنده ایولک ایت زیرا که ایولکله دشمن دوست
اولور اکرچه قلبنده محبت اولمسه ده (وما یلقاها الا الذین صبروا وما یلقاها الا ذو حظ
عظیم) ت وشو خصلته یقین اولمز مکر اول کسنه لر که صبر ایتدیلر وینه شو خصلته یقین اولمز
مکر بیوک پای صاحبی *ف یعنی حوصله یی کیکش قیالی کمله کربر کوتو ودرشت کلام ایشتسه
آکا طاتلو دل ایله ویومشق سوز ایله جواب ویره اشبو اسلوب ایو بختلولره ویریلور (واما
ینزغنک من الشیطان نزغ فاستعذ بالله انه هو السمیع العلیم) ت واکر کیروطوتسه سنی
شیطان جانبندن اولان وسوسه پس صغن الله تعالی یه که الله ایشدیجیدر بیلیجیدر *ف یعنی
اکر بعض وقتده اختیارسزین طارغنلق کاسه شیطانک دخلندن ووسوسه سندندر (ومن
آیاته اللیل والنهار والشمس والقمر لا تسجدوا للشمس ولا للقمر واسجدوا لله الذی خلقهن
ان کنتم ایاه تعبدون) ت وآنک نشانه لرندندر کیجه وکوندز وکونش وآی سجده ایتمیکز
کونشه وآیه وسجده ایدک الله تعالی یه که یراتدی اشبو شیلری اکر انجق آکا عبادت ایدرسکز
(فان استکبروا فالذین عند ربک یسبحون له باللیل والنهار وهم لا یسأمون) ت پس اکر
بیوکلک ایدرلرسه کافرلر غم یوقدر پس اول کسنه لر که سنک ربکک یاننده درلر پاک کله ذکر
ایدرلر آنی کیجه ده وکوندزده وآنلر یورلمزلر *ف یعنی کافرلرنه شیلردر وآنلرک بیون یوغونلق
وکبر ایتملری نه شیدر (ومن آیاته انک تری الارض خاشعة فاذا انزلنا علیها الماء اهتزت وربت
ان الذی احیاها لمحیی الموتی انه علی کل شیء قدیر) ت وآنک نشانه لرندندرشو که کوررسن یری
قوری واوتسز پس اول وقتکه ایندردک آنک اوزرینه یغموری تپره نور روز نتلنور البته اول

(سجده)

الله كه دير اتدى اشبو يرى البته اولبلرى دخى ديرلديجيدر تحقيق الله هر برشى اوزرينه قادردر (ان الذين يلحدون فى آياتنا لا يخفون علينا افمن يلقى فى النار خير ام من يأتى آمنا يوم القيامة اعملوا ما شئتم انه بما تعملون بصير) ت البته اول كسنه لركه اكرى بوكرى كيدرلر بزم آيتلرمزده كيزلو قالمازلر بزم اوزرمزه آيا اول كسنه كه اوده اتيلور اويميدر ياخود اول كسنه كه كاور آمين اولهرق قيامت كوننده مراد ايتديككزى ايشليك تحقيق الله اول برشيئى كه ايشلرسكز كوريجيدر (ان الذين كفروا بالذكر لما جاءهم وانه لكتاب عزيز) ت تحقيق اول كسنه لركه كافر اولديلر قرانه اول وقتده كه كلدى آنلره (كيزلو دكلمزدن) والبته قران قدرى يوجه اولان كتابدر (لا يأتيه الباطل من بين يديه ولا من خلفه تنزيل من حكيم حميد) ت اول قرانه هيچ برجهتدن باطل يول بولمازاول قران امرنده حكيم فعلنده محمود اولان اللهدن نازل اولشدر (ما يقال لك الا ما قد قيل للرسل من قبلك ان ربك لذو مغفرة وذو عقاب اليم) ت يا محمد دينلمز سكا مكر اولشيكه دينلدى پيغمبرلره سندن اول البته سنك ربك يارلغمق صاحبيدر ودردويريجى اولان عذاب صاحبيدر (ولو جعلناه قرآنا اعجميا لقالوا لولا فصلت آياته ءاعجمى وعربى قل هو للذين آمنوا هدى وشفاء والذين لا يؤمنون فى آذانهم وقر وهو عليهم عمى اولئك ينادون من مكان بعيد) ت واكر يصه سيدق شوكتابى عجم دليله اولان قران البته ديرلرايدى عرب كافرلريكه نيچون واضح قيلنمدى آنك آيتلرى آيا قران عجم دليله و پيغمبر عربى اولورمى ديكل شوقران اول كسنه لرايچونكه ايمان كتورديلر هدايتدر وشفادر واول كسنه لركه ايمان كتورمزلر آنلرك قولاقلرنده صاغرلق واردر قران آنلر اوزرينه كورلكدر اشبو كروهلر شو آدملره بكزركه چاغريلورلر ايراق مكاندن نه چاغران كسنه يى كوررلر ونه سوزينى فهم ايده بيلورلر (ولقد آتينا موسى الكتاب فاختلف فيه ولولا كلمة سبقت من ربك لقضى بينهم وانهم لفى شك منه مريب) وويردك موسايه كتابى پس اختلاف اولندى شوكتابده واكر اولسيدى اول كلمه كه صادر اولدى ازلده سنك ربكدن البته فيصل اولنوردى آنلرك اراسنده والبته آنلر قوتلو اولان شكده درلر قران جانبندن * ف سوزشو يله صادر اولديكه آنلرك فيصله لرى اخرتده در (من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعليها وما ربك بظلام للعبيد) ت هركيمسنه ايشلسه كوزل اولان ايشى پس منفعت كندو نفسيچوندر وهركسنه ايشلرسه كوتو ايشى پس ضررى كندو نفسنه درو دكلدر سنك ربك ظلم

ايديجى قوللرينه (اليه يرد علم الساعة وما تخرج من ثمرات من اكمامها وما تحمل من انثى ولا تضع الا بعلمه ويوم يناديهم اين شركائى قالوا آذناك ما منا من شهيد) ت اللهك جانبنه حواله اولنور اخرتى بيلمك وطشره چيقمز ييش نوعلرى كندو قبوغندن وكبه اولمز هيچ برخاتون وولدى طوغورمز مكر اللهك بيلمسيله واول كونده الله چاغرركه نه يرده درلر بنم شريكلرم ديرلركه خبرويردك سكا يوقدر بزدن هيچ برشريك قوشيجى (وضل عنهم ما كانوا يدعون من قبل وظنوا ما لهم من محيص) ت وغائب اولدى انلردن اولشيكه عبادت ايدرلردى اكا بوندن اول و بيلديلركه يوقدر انلر ايچون هيچ برقورتلمق (لا يسأم الانسان من دعاء الخير وان مسه الشر فيؤس قنوط) ت يورلمز انسان خير طلب ايتمكدن واكر طوتسه انى برقيتلق پس اميدسز اولوب طمعى كسريعنى كافرلر دنياده صحت ونعمت طلب ايتمكده يورلمزلر وقتا كه انلره برمرض ياخود فقر كاسه عنايت اللهدن اميدينى كسوب رحمتدن مأيوس اولورلر (ولئن اذقناه رحمة منا من بعد ضراء مسته ليقولن هذا لى وما اظن الساعة قائمة ولئن رجعت الى ربى ان لى عنده للحسنى فلننبئن الذين كفروا بما عملوا ولنذيقنهم من عذاب غليظ) ت واكر طاتدرسق اكا سركلك بزم جانبمزدن اكا ايريشن قيتلقدن صكره ديركه شو بنم ايچوندر (يعنى مطمئن اولور وقلبندن قورقو زائل اولور) وظن ايتمم كه قيامت قايم اوله واكرفرضا رجوع ايتسم ربمك جانبنه البته بنم ايچون الله يانندنه كوزل حالت اولور پس البته خبردار ايدرز اول كافرلرى ايشلدكلرى شيئه والبته طاتدريرز انلره قتى اولان عذابدن (واذا انعمنا على الانسان اعرض ونأى بجانبه واذا مسه الشر فذو دعاء عريض) وقچان انعام ايتسك انسان اوزرينه يوزچويرر وايراق اولور كندو طرفنه كيدوب وقچان ايرشسه اكا بربلا پس اوزون اوزادى دعا صاحبيدر * ف بونك جمله سى انسانك نقصانى بياندركه نه قيتلغه صبر ايدرونه بوعشقلغه شكر ايدر (قل ارأيتم ان كان من عند الله ثم كفرتم به من اضل ممن هو فى شقاق بعيد) ت ديكل بكا خبرويرلك اكرقران اللهك جانبندن اولوب صكره سز اكا كافر اولسكز كيمدر زياده آزغين اول كسنه دنكه ثوابدن ايراق اولان مخالفتده در (سنريهم آياتنا فى الآفاق وفى انفسهم حتى يتبين لهم انه الحق اولم يكف بربك انه على كل شئ شهيد) ت كوسترزانلره نشانه لرمزى عالمك اطرافلرنده ودخى انلرك كندونفسلرنده تاكه اشكار اوله انلره

كه اشبو سوزطوغريدر ايا بس دكلمى شوكه سنك ربك هر برشى اوزرينه خبردار ادر (الا انهم في مرية من لقاء ربهم الا انه بكل شيء محيط) ت خبردار اول كه انلر شبهه ده درلر كندو ربلرينه اوغرامقدن خبردار اول البته الله هر برشيئى محيطدر

|| سورة حم عسق مكية وهى ثلاث وخمسون آية ||

(حم عسق سوره سى شورى سوره سى دخى ديرلر مكه ده نازل اولمش واشبو سوره اللى اوج آيتدر)

|| بسم الله الرحمن الرحيم ||

|| باغشلايجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقودم ||

(حم عسق) ت الله بيلور آندن مرادى (كذلك يوحي اليك والى الذين من قبلك الله العزيز الحكيم) ت بونك كبى وحى كوندررسنك جانبكه واول كسنه لرك جانبنه كه سندن اول كجديلر غالب وحكيم اولان الله (له ما في السموات وما في الارض وهو العلي العظيم) ت آنكيچوندر اول برشيكه كوكارده واردر واول شيكه يرده واردر والله تعالى يوجه مرتبه لو وبيوك قدرليدر (تكاد السموات يتفطرن من فوقهن والملائكة يسبحون بحمد ربهم ويستغفرون لمن في الارض الا ان الله هو الغفور الرحيم) يقيندركه كوكار پاره پاره اوله كندولرنك اوستندن (يعنى اللهك هيبتندن) وفرشته لر حمد ايله تسبيح ايدرلر كندو ربلرينه يارلغمق طلب ايدرلر يرده اولان كسنه لر ايچون خبردار اولكه الله تعالى يارلغيجيدر اسركيجيدر * ف الله سبحانه نك عظمتنك قوتندن كوكار يار يلور ياخود ملائكه لرك ذكرى چوقلغندن برتاثير پيدا اولور اندن كوكار پاره پاره اولوب دوشر پيغمبر عليه السلام بيوردي كه كوكارده درت بارمق قدرى ير يوقدر كه ملائكه لرك سجده سندن خالى اوله (والذين اتخذوا من دونه اولياء الله حفيظ عليهم وما انت عليهم بوكيل) واول كسنه كه طوتديلر اللهدن غيرى دوستلر الله صاقليجيدر آنلر اوزرينه (يعنى افعال واحواللرينه واقفدر جزالرينى ويرر) ودكلسن سن انلر اوزرينه ايش بصه يجى (وكذلك اوحينا اليك قرآنا عربيا لتنذر ام القرى ومن حولها وتنذر يوم الجمع لاريب فيه فريق في الجنة وفريق في السعير) هر پيغمبره قومنك لسانيله وحى ايتديكمز كبى) وحى كوندردك سنك جانبكه عرب دلبله اولان قرآنى تاقورقوده سن مكه اهلنى واول كسنه لرى كه انك اطرافنده درو قورقوده سن قيامت كوننده كه آنده اصلا شك يوقدر انلردن بركروه جنتده اولورلر وبركروه جهنمده اولورلر * ف مكه مكرمه يه ام القرى يعنى قرالرك

اصلى وبيوكى بيوردى زيراكه عربك تمامى آنده وانك اطرافنده والله سبحانه نك اوى آنده در ودنيانك تمامى انك اطرافنى حلقه لمشلردر اول عرب طائفه سى وآنلردن صكره سائر طائفه لر (ولو شاء الله لجعلهم امة واحدة ولكن يدخل من يشاء في رحمته والظالمون ما لهم من ولي ولا نصير) ت اكر ديلسه يدى الله يصاردى آنلرى بر امت وليكن اول كسنه يى كه ديلر كندو رحمتنه ادخال ايدر وظالملر ايچون يوقدر هيچ برايش بصه يجى ويار دم ايديجى (ام اتخذوا من دونه اولياء فالله هو الولي وهو يحيي الموتى وهو على كل شيء قدير) ت آيا طوتديلرمى اللهدن غيرى دوستلر پس الله ايش بصه يجيدر واوليلرى ديرلدر وهر برشى اوزرينه قادردر (وما اختلفتم فيه من شيء فحكمه الى الله ذلكم الله ربي عليه توكلت واليه انيب) ت واول شيكه اختلاف ايتديكز آنده نه اولورسه اولسون پس انك فيصلى ايتمسى الله تعالى يه مفوضدر اشبو حاكم اولان الله بنم ربمدر آنك اوزرينه تاپشوردم ايشلريمى وانك جانبنه رجوع ايدرم (فاطر السموات والارض جعل لكم من انفسكم ازواجا ومن الانعام ازواجا يذرؤكم فيه ليس كمثله شيء وهو السميع البصير) كوكارى ويرى يراديجيدر ياراتدى سزايچون كندو جنسكزدن خاتونلر ويراتدى درت اياقلو جنسندن برقاچ قسملرى سزى بو يله خلق ايتمكده اشبو تدبير ايله چوق قالدق الله تعالى نك مثلى هيچ برشى يوقدر هر شيئى ايشديجى كوريجيدر (له مقاليد السموات والارض يبسط الرزق لمن يشاء ويقدر انه بكل شيء عليم) ت وانكيچوندر كوكلرك ويرلرك اناختارلرى كنكش قيلور رزقى اول كسنه ايچونكه ديلر وطار قيلور اول كسنه ايچونكه ديلر تحقيق الله تعالى هر برشيئى بيليجيدر (شرع لكم من الدين ما وصى به نوحا والذي اوحينا اليك وما وصينا به ابراهيم وموسى وعيسى ان اقيموا الدين ولا تتفرقوا فيه كبر على المشركين ما تدعوهم اليه الله يجتبي اليه من يشاء ويهدي اليه من ينيب) ت مقرر ايتدى سزلك ايچون ديندن اول شيئى كه امر ايتدى ايدى آنى نوحه واول شيئى كه انزال ايتدك سنك جانبكه واول شيئى كه امر ايتدك ابراهيمه وموسايه وعيسايه اشبو مضمونله كه قائم قيلك دينى ومتفرق اولميكز اشبو دينده چتين اولدى مشركلر اوزرينه انلرى دينه دعوت ايتمكز الله تعالى اختيار ايدر كندو جانبنه اول كسنه يى كه ديلر ويول كوسترر كندو جانبنه اول كسنه يه كه توجه ايدر (يعنى حق جانبنه) * ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه حاصلى شودركه پيغمبرلر عليهم السلام جمله سى دينك اصلنده متفقدرلر وشريعتلرك اختلافى انجق فروعده در والله اعلم * ف دينك اصلى ازلدن بردر آنى قائم قيلماق طريقلرين هر وقتده الله سبحانه بشقه

بشقه مقررایتدی (وماتفرقوا الا من بعد ما جاءهم العلم بغیا بینهم ولولا کلمة سبقت من ربك
الی اجل مسمی لقضی بینهم وان الذین اورثوا الکتاب من بعدهم لفی شك منه مریب) ت
آنلردینده آیرلدیلرمکر آنلره بیلك کلدکدنصکره ارالرینده دوشن عداوت وحسد یوزندن
واکر ازلده صادر اولان سوز اولمسیدی سنك ربکدن که مهلت ویریلور آنلره معلوم اولان
مدته دکین البته فیصل اولنوردی آنلرك ارا سنده والبته اول کسنه لرکه ویرلدی آنلره کتاب
انبیالردنصکره قوتلوشکده درلردینندن * ف یعنی ایلروکچن امتلر عنادلرندن ناشی سوزلرین
اثبات ایتمکیچون کتابك معناسن تبدیل ایتمشلر و آنلردنصکره کلنلر آنی مختلف کورد کده
حیران قالوب بیلمشلرکه حق بومیدر یاخود اول بری میدر اشبو اختلاف ایسه کوتودر مکر
معنایی برقاچ درلو طریقله ادا ایدرسه و آنده اختلاف اولمه مذموم دکلدر (فلذلك فادع
واستقم کما امرت ولا تتبع اهواءهم وقل آمنت بما انزل الله من کتاب وامرت لاعدل بینکم
الله ربنا وربکم لنا اعمالنا ولکم اعمالکم لا حجة بیننا وبینکم الله یجمع بیننا والیه المصیر) ت
پس اشبو دین جانبنه دعوت ایت آدملری و قائم اول امر اولندیغك وجهله و تابع اولمه اشبو
کافرلرك دیلدکلرینه و دیکل بن ایمان کتوررم اول برشیئه که ایندردی الله هر برکتابکه واردر
و بن امر اولندمکه انصاف ایده م سزلك ارا کزده الله بزم ربمزدر و سزلك ربکزدر بزم اعمالمز بزه
وسزلك عملکز سزه بزم ارامزله سزلك ارا کزده حجت ودلیله حاجت یوقدر الله جمع ایدر بزمله سزلك
ارا کزی (یعنی قیامت کوننده) و آنك جانبنه در رجوع ایتمك * ف سابق اولان کتاب اهلنه
بویله سوزدیمکدر (والذین یحاجون فی الله من بعد ما استجیب له حجتهم داحضة عند ربهم
وعلیهم غضب ولهم عذاب شدید) ت واول کسنه لرکه جدال ودانشمق ایدرلر دینده اکا
اجابت اولندقدنصکره آنلرك شماتەلری و خصومتلری باطلدر کندو بلرنك یاننده و انلر
اوزرینه در طارغنلغی و انلرایچوندر قتی اولان عذاب * ف اشبو قورقمق اهل کتاب ایچوندرکه
فهم صاحبی اولان ادملری شبهه لرایله الداد وب حقدن ایراق ایدرلر (الله الذی انزل الکتاب
بالحق والمیزان ومایدریك لعل الساعة قریب) ت الله تعالی انزال ایتدی کتابی و ترازوی
عدلی طوغریلقله و نه شی خبردار قلدی سنی حالك حقیقتی اوزرینه اولورکه قیامتك وقوعی
یقین اوله * ف ترازو دیو حق دینه بیوردی زیراکه بودینده هر برامر کاملدرنه اکسك نه
زیاده (یستعجل بها الذین لا یؤمنون بها والذین آمنوا مشفقون منها ویعلمون انها الحق الا
ان الذین یمارون فی الساعة لفی ضلال بعید) ت تیز طلب ایدرلر قیامتی اول کسنه لرکه ایمان
کتورمزلر قیامته واول کسنه لرکه ایناندیلر قورقیورلر قیامتدن و بیلورلرکه قیامت طوغریدر

خبرداراول البته اول کسنه لرکه جدال وشبهه ایدرلر قیامتك کلسنده البته حقدن ایراق
اولان ازغینلقده درلر (الله لطیف بعباده یرزق من یشاء وهو القوی العزیز) ت الله لطف
ایدیجیدر کندو قوللرینه رزق ویرر اول کسنه یه که دیلر و قوتلو درغالبدر * ف دیلدیکی کسنه یه
دیلدیکی قدر رزق ویرر (من کان یرید حرث الآخرة نزد له فی حرثه ومن کان یرید حرث
الدنیا نؤته منها وما له فی الآخرة من نصیب) ت هر کسنه دیلرسه آخرت اکیننی زیاده قیلرز
آنکیچون کندو اکیننده و هر کسنه دیلرسه دنیا اکیننی ویررز آکا دنیا اکیننك بعضیسنی
و یوقدر آنکیچون آخرتده هیچ برپای * ف هر کسنه که دنیا ایچون زحمت چکسه قسمتنه موافق
اولدیغی شیئه نائل اولور پس شو زحمتك آخرتده آکا بر فائده سی اولمز (ام لهم شرکاء شرعوا
لهم من الدین ما لم یاذن به الله ولولا کلمة الفصل لقضی بینهم وان الظالمین لهم عذاب الیم) ت
آیا کافرلرایچون شریکلر وارمیدرکه ثابت قلدی اول شریکلر آنلرایچون حق اولان دیندن
اول بری شیئی که الله اذن ویرمشدر اکر اولمسیدی فیصل ایتمك وعده سی البته فیصل
اولنوردی انلرك ارا سنده والبته ظالملرایچون واردر درد ویریجی اولان عذاب * ف یعنی
فیصل ایتمك قیامتده وعد اولدیغندن انلرك عذابی دنیاده اولیوب قیامته تاخیر اولنور (تری
الظالمین مشفقین مما کسبوا وهو واقع بهم والذین آمنوا وعملوا الصالحات فی روضات
الجنات لهم ما یشاؤن عند ربهم ذلك هو الفضل الکبیر) ت کوررسن ظالملری قورقوجی
اولشیئك جزاسندنکه ایشلدیلر حالبوکه اول جزا آنلره ایریشه جکدر و اول کسنه لرکه ایمان
کتوردیلر و ایشلدیلر کوزل اولان ایشلری جنت باغچه لرنده اولورلر انلرایچون دیلدکاری
شی واردر لر کندو ربلرنك یاننده اشبو نعمتلر بیوك کرم و فضلدر (ذلك الذی یبشر الله عباده
الذین آمنوا وعملوا الصالحات قل لا اسألکم علیه اجرا الا المودة فی القربی ومن یقترف
حسنة نزد له فیها حسنا ان الله غفور شکور) ت اشبو ثواب اول برشیدرکه سوینديرر
الله اول قوللرینی که ایمان کتوردیلر و ایشلدیلر ایو اولان ایشلری دیکل ایستمم بن سزدن قرآنی
ایرشدرمك اوزرینه هیچ برمزد و اجرت مکر محبت ایتمك قرابتلر ارا سنده یعنی صلهٔ رحم
ایدیکز زحمت ویرمیکز و هرکیم ایولك ایدرسه بز انك ثواب ایله کوزللکنی زیاده ایدرز تحقیق
الله تعالی یارلغیجیدر قدری بیلیجیدر * ف یعنی قرآنی ایرشدرمك اوزرینه هیچ برمزد ایستمم
لیکن لازمدرکه اقربالر ارا سنده دوستلق طوتەسکز یعنی بن سزلك اقربالرکزدنم بکا ایذا
ویرمیه سکز (ام یقولون افتری علی الله کذبا فان یشا الله یختم علی قلبك ویمح الله الباطل ویحق
الحق بکلماته انه علیم بذات الصدور) ت آیا دیرلرمی کافرلرکه باغلدی پیغمبر الله اوزرینه یلانی

پس اكر دیلسه‌یدی الله مهر اوروردی سنك قلبك اوزرینه و یتوررو یا توررالله باطلنی و ثابت قیلر طوغرو اولان دینی كندوسوزلریله تحقیق الله تعالى سینه‌لرده و كوكللرده اولانی بیلیجیدر * ف یعنی الله سبحانه كندو اوزرینه نیچون یلان سوزی سویلسكه قوی‌ویر آنك قلبنی باغلرتا هیچ بر مضمون بولمیه كه اول مضمون ایله الله سبحانه اوزرینه افترا ایده و اكر الله سبحانه دیلرسه كفری یوق ایدر ایدی پیغمبر كوندرمكسزین لیكن الله سبحانه كندو سوزیله كندو دینی اثبات ایدر اشبو اجلدن پیغمبری اوزرینه كلامنی نازل قیلر (وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُوا عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ) ت اول الله تعالى قبول ایدر توبه‌یی كندو قوللرندن و عفو ایدر كناهلردن و ایشلدیككز ایشلری بیلور * ف یعنی نبی پیغام ایرشدیر اما قوللرك جمله معامله‌لری الله سبحانه دندر (وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ) ت و قبول ایدر اول كمسنه‌لرك دعاسنی كه ایمان كتوردیلر و ایشلدیلر كوزل اولان ایشلری و زیاده و یرر انلره كندو فضلندن و كافرلر ایچوندر قتی اولان عذاب (وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ) ت و اكر كنكش قلسه‌یدی الله رزقی كندو قوللرینه یریوزنده فساد ایدرلر ایدی و لیكن كوندرر اول مقدار اوزره كه دیلر تحقیق الله قوللرینی بیلیجیدر كوریجیدر (وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ) ت اول الله ایندرر یغموری اندنصكره كه امیدسز اولدیلر و طاغیدر كندو رحمتنی اول الله تعالى ایش یصه‌یجی و هر ایشنده محموددر (وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَى جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ) ت آنك نشانه‌لرندن كوكاری و یری یراتمقدر و اشیئی دخی یراتمقدر كه طاغتدی كوك ایله یرك اراسنده حیواناتدن و الله تعالى انلری جمع اتمكه دیلدیكی وقتده قادردر (وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ) ت و اولشیكه ایریشور سزه بلالردن اللركزك كسب ایتدیكی كناه سببیله‌در و عفو ایدر كناهكزك چوغندن * ف اشبو خطاب عاقل بالغ اولانلره‌در كناهكارلردن اولسون یا ایو ایشلیلردن اولسون پیغمبرلر و مؤمنلرك چوجقلری اشبو خطابه داخل دكللر انبیالره زحمت ایرشمك بر بشقه سببدن اوله و دنیانك قیسلغی اشبو كبیدر و قبرك و آخرتك قیسلغی انبیالره و چوجقلره ایرشمز (وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ) ت و دكلسكز سزلر الله تعالىیی عاجز قیلیجی یرده و یوقدر سزكچون اللهدن غیری هیچ بر ایش یصه‌یجی و یاردم ایدیجی (وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ) ت

وانك نشانه‌لرندن قایقلردر دكزده طاغلر كبی (إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ) ت اكر دیلرسه روزكاری طوتر پس قایقلر یوریمكدن طورور دكزك ارقه‌سی اوزرینه تحقیق شو مقدمه‌ده واردر نشانه‌لر هر بر صبر ایدن و شكر ایدنلر ایچون (أَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ وَيَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ مَحِيصٍ) یاخود اكر دیلسه هلاك ایدر قایق اهلنی كسب ایتدكاری معاصی سببیله و چوق كناهلردن كچر تا كه انلردن انتقام اله و بزم نشانه‌لرمزده حقسز جدال ایدن كیمسه‌لر بیله‌لر كه یوقدر آنلر ایچون هیچ بر قورتله جق یر * ف اول بر كسنه‌لر كه هر بر شیلری كندو تدبیرلرینه اسناد ایدرلر ایدی آخرتده عاجز قالورلر (فَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ) ت اول شیكه ویرلدی سزه هر نه جنسدن اولورسه اولسون آز بر فائده‌در دنیادیر لككدن و اول بر شیكه الله‌ك یاننده‌در زیاده كوزلدر و باقیدر اول كمسنه‌لر ایچونكه ایمان كتوردیلر و ایشلرین ربلرینه تاپشوردیلر (وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ) ت دخی شول كسنه‌لر ایچونكه صاقنورلر بیوك كناهلردن و حیاسزلقدن و قچانكه بر كیمسه‌یه طارغن اولسه‌لر عفو ایدرلر (وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) و اول كمسنه‌لر كه قبول ایتدیلر كندو ربلرنك بیورلدیسنی و قائم قیلدیلر نمازی و آنلرك ایشلری مشاوره ایله اولور كندو آرالرنده و اول شیدنكه رزق و یردك آنلره خرج ایدرلر * ف یعنی دنیا اموری اولسون و یا آخرت اموری آنده مشاوره ایتمك مقبول ایشدر (وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ) و اول كمسنه‌لر كه قچان ایرشسه آنلره تعدی آنلره انتقام آلورلر (یعنی اكر بر ظالم بر ضعیفه تعدی ایتسه قبیله‌نك بیوكاری بر اولوب اول ظالمدن انتقام آلورلر و الله اعلم) * ف یاخود كافرلر ایله غوغا ایدرلر (وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ) و كوتلكك جزاسی كوتلكدر اول كوتلك مقداری پس بر كسنه كه عفو ایتسه و قضیه‌یی اصلاح ایتسه آنك اجری الله اوزرینه‌در تحقیق الله سومز ظالملری (وَلَمَنِ انْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ) اول كسنه كه انتقام آله كندو مظلوم اولدقدنصكره پس اویله كیمسه‌لر ایچون هیچ بر ملامت ایتمك یولی

بوقدر (انما السبيل على الذين يظلمون الناس ويبغون في الارض بغير الحق اولئك لهم عذاب
اليم) ملامت يولى انجق اول كسنه لر اوزرينه دركه ظلم ايدرلر آدملره وطلب ايدرلر فسادى
يريوزنده حقسز يره اشبو كروه ايچون واردر دردوويريجى عذاب (ولمن صبر وغفر ان
ذلك لمن عزم الامور) ت واول كسنه كه صبر ايده وعفو ايده اشبو صفت مقصود اولان
ايشلردندر ٭ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه يارلغمق كندو نفسنده عزيمتدر وانتقام آلمق
رخصتدر وضعيفلرك حقنده انتقام آلمق واجبدر مكر اول ضعيف عفو ايتسه انتقام ساقط
اولور والله اعلم (ومن يضلل الله فماله من ولى من بعده وترى الظالمين لما رأوا العذاب يقولون
هل الى مرد من سبيل) ت وبر كسنه يى كه ازغين قيله الله يوقدر آنكيچون هيچ برايش يصه يجى
الله آنى آزغين قيلدقدنصكره وكورورسن ظالملرى وقتاكه آشكاره كوررلر عذابى ديرلر آيا
وارميدر كيرودونمكه هيچ بريول (وتراهم يعرضون عليها خاشعين من الذل ينظرون من طرف
خفي وقال الذين آمنوا ان الخاسرين الذين خسروا انفسهم واهليهم يوم القيامة الا ان الظالمين
في عذاب مقيم) ت وكوررسن كه آنلرى كتوريلورلر اودك اوكنده كندولره لاحق اولان
ذليلكدن خشوع ايله جهنمه يان كوز ايله باقارلر وديديلر اول كسنه لر كه ايمان كتورديلر
زيان ايشليلر اول كسنه لردركه زيانه ويرديلر كندو نفسلرينى وكندو اقربالرينى قيامت
كوننده خبردار اول كه ظلم ايشليلر ابدى اولان عذابده اولورلر (وما كان لهم من اولياء
ينصرونهم من دون الله ومن يضلل الله فماله من سبيل) ت واولمز آنلر ايچون هيچ برايش
يصه يجى كه ياردم ايده آنلره الله دن غيرى وبر كسنه يى كه آزغين قيله الله پس يوقدر آنكيچون
هيچ بريول (استجيبوا لربكم من قبل ان يأتي يوم لا مرد له من الله ما لكم من ملجأ يومئذ
وما لكم من نكير) ت يوردينى قبول ايدك كندو ربكزك اول كون كلمزدن اول كه
كيرودونمك يوقدر اول كون ايچون الله جانبندن (يعنى الله جانبندن اولان حكم اول كونده
رد اولنمز) سزك ايچون اول كونده هيچ بر صغنه جق يوقدر وسزكيچون كناهلريكزى انكاره
مجال يوقدر (فان اعرضوا فما ارسلناك عليهم حفيظا ان عليك الا البلاغ وانا اذا اذقنا
الانسان منا رحمة فرح بها وان تصبهم سيئة بما قدمت ايديهم فان الانسان كفور) پس
اكر يوز چويرسه لر بز كوندرمدك سنى آنلر اوزرينه بكيجى سنك اوزرك يكه لازم اولان انجق
پيغامى ايرشدرمكدر بزلر چنان طاندرسق آدملره كندو جانبمزدن بر رحمتى شاد اولورلر اول

رحمتله واكر ايرشسه آنلره بر مصيبت ايشلدكلرى كناه سببيله مقدم ويريلان نعمتلرى انكار
ايدرلر (لله ملك السموات والارض يخلق ما يشاء يهب لمن يشاء اناثا ويهب لمن يشاء الذكور
او يزوجهم ذكرانا واناثا ويجعل من يشاء عقيما انه عليم قدير) ت الله ايچوندر كوكلرك
ويرك پادشاهلغى يرادر هر برشيئ كه ديلر باغشلر اول كسنه يه كه ديلر قزلرى وباغشلر اول كسنه يه
كه ديلر اوغلنلرى ياخود جمع ايدر آنلر ايچون اوغلنلرى وقزلرى وقيلديكى كيمسه يى ولدى اولمز
ايدر تحقيق الله تعالى بيليجيدر قادردر (وما كان لبشر ان يكلمه الله الا وحيا او من وراء حجاب
او يرسل رسولا فيوحي باذنه ما يشاء انه علي حكيم) ت وممكن دكلدر هيچ بر آدم ايچون كه سوز
سويلشمه انكله الله مكر اشارتله ياخود برده ارقه سندن ياخود بر ملك كوندروب اذنيله
اول كسنه يه ديلديكن افاده ايده تحقيق الله تعالى يوجه مرتبه لى حكمت صاحبيدر ٭ف
شاه ولى الله رحمه الله ديركه اشارت رؤيا كورمكدن والهام طريقيله على خاطره آتمقدن
عبارتدر وبرده ارقه سندن مراد آواز ايشتدرمكدر بر كسنه يه كورنمكسزين اوچنجى
طريق اولدر كه ملك آدم صورتنده متمثل اولوب سويلشور والله اعلم ٭ف حضرت موسى عليه
السلام ايله مكالمه برده ارقه سندن اولمشدر (وكذلك اوحينا اليك روحا من امرنا ما كنت
تدري ما الكتاب ولا الايمان ولكن جعلناه نورا نهدي به من نشاء من عبادنا وانك لتهدي الى
صراط مستقيم) ت و (سائر پيغمبرلره وحى ايتديكمز كبى) سكا دخى وحى ايتدك
سنك جانبكه قرآنى كه كندو كلاممزدن سن بيلمز ايدك كتاب وايمان نه شيدر ولكن اول
كتاب وايمانى نور ايدندك يول كوسترز آنكله هر كسنه يه كه ديلرز كندو قوللرمزدن
والبته سن دلالت ايدرسن طوغرو اولان يول جانبنه (صراط الله الذي له ما في السموات وما
في الارض الا الى الله تصير الامور) ت شول الهك يولنه كه اول الله ايچوندر كوكلرده ويرده
اولان شيلر خبردار اول كه الله جانبنه راجع اولور ايشلر

سورة الزخرف مكية وهى تسع وثمانون آية

زخرف سوره سى مكه ده نازل اولمش واشبو سوره سكسان طقوز آيتدر

بسم الله الرحمن الرحيم

باغشليجى امر كيجى اولان الاهك آديله اوقورم

(حم) الله بيلور آندن مرادى (والكتاب المبين) ت واضح اولان كتابه قسم اوسون كه (انا

جعلناه قرآنا عربيا لعلكم تعقلون) ت تحقيق بز يصه‌دق شو كتابى عرب دليله اوله كه سز فهم
ايده سكز (وانه فى ام الكتاب لدينا لعلى حكيم) ت وشو كتاب ثابتدر لوح محفوظده بزم يانمزده
تحقيق اشبو كتاب بو جهه قدر ايدر حكمت صاحبيدر * ف شاه ولى الله رحمه الله دير كه بر شيئه
قسم ايتمك اول شيئى يا اثبات ايچون اولور ويا اول شيئك لازمنى اثبات ايتمك اولور واشبو قسم
كنايه اولور شول شيئدنكه اشبو شى كندو نفسنده كندو سيئك دليلدرته كم ديرلر كه سنڭ مى
رنكاو اولان دوداغكه و كيچه رنكاو اولان زلفكه قسم اواسون كه سن معشوق وكوكل
اليجى سن (افنضرب عنكم الذكر صفحا ان كنتم قوما مسرفين) ت آيا كيرو طوترميز سزدن
اشبو نصيحتى اعراض ايتمكله حددن كچن كروه اولديغڭز سببه * ف يعنى سزا يتاغبو رسكز
ديو آيا بز حكم كوندرمكى ترك ايدرميز (وكم ارسلنا من نبى فى الاولين وما يأتيهم من نبى الا
كانوا به يستهزؤن) ت وچوق پيغمبرلر كوندردك اولكى امتلره وآنلره هيچ بر پيغمبر كلمز
الا آنكا استهزا ايدرلر ايدى (فاهلكنا اشد منهم بطشا ومضى مثل الاولين) ت هلاك ايتدك
انلردن قوت جهتيله اقوى اولانلرى (يعنى عاد وثمود يكه قريشدن زياده قوتلو ايديلر تسلطده
استهزالرى سببيله هلاك اولديلر) وذكر اولندى اولكيلرك حكايه‌لرى (ولئن سألتهم
من خلق السموات والارض ليقولن خلقهن العزيز العليم الذى جعل لكم الارض مهدا
وجعل لكم فيها سبلا لعلكم تهتدون) ت اكر سوال ايتسڭ آنلره كه كيم ياراتدى كوكلرى
ويرى البته ديرلر ياراتدى آنلرى غالب اولان بيليجى اولان الله شول الله كه سزكچون يرى
فراش يصه‌دى ويرده سزك ايچون يوللر يصه‌دى اوله كه سزلر طوغرى يول بوله سكز * ف يعنى
هر بر انسان بولنه‌جق شهرلرك اراسنده يوللر ياراتدى تا برى بريله ملاقات ايتسونلر ويول
بولسونلر (والذى نزل من السماء ماء بقدر فانشرنا به بلدة ميتا كذلك تخرجون) واول
الله دركه ايندردى كوكدن صوى كفايت مقدارى پس ديرلتدق اول صو سببيله
اواش شهرلرى بونڭ كبى طشره چيقارلور سكز يعنى قبرلركزدن (والذى خلق الازواج
كلها وجعل لكم من الفلك والانعام ما تركبون) واول الله دركه ياراتدى جمله حيوانلرڭ
اقساملرينى ويصه‌دى سز كيچون قايقلردن ودورت آياقلولردن اول شيئكه بنرسكز آنك
اوزرينه (لتستووا على ظهوره ثم تذكروا نعمة ربكم اذا استويتم عليه وتقولوا سبحان الذى
سخر لنا هذا وما كنا له مقرنين وانا الى ربنا لمنقلبون) تا طوغروا كلشه سكز آنلرك (يعنى

حيوانلرك ياخود كيميلرك) ارقه‌لرى اوزرينه صكره خاطره كتوره سكز ربكزك نعمتنى
اولوقتده كه اكلشورسكز اول بنه‌جك اوزرينه وديه سكز پاكدر الله ايچوندر كه مسخر
قيلدى بزه شو بنه‌جكى وبز بونى ضبطه اصلا قادر دكل ايدك البته بزر ربزك جانبنه رجوع
ايديجيلرز * ف اشبو سفردن آخرت سفرينى خاطره كتورلك هر وقتكه رسول الله صلى الله عليه
وسلم بنه‌جكه بنسه‌ده اشبو تسبيحى اوقورلر ايدى (وجعلوا له من عباده جزءا ان الانسان
لكفور مبين) ت ومقرر قلديلر الله ايچون كندو قوللرندن اولادى البته آدملر اشكاره
شكرسزدرلر (ام اتخذ مما يخلق بنات واصفاكم بالبنين) ت آيا الله كندو مخلوقاتندن
قزلرينى اتخاذ ايتدى وسز كيچون اوغلانلرينى اختيار ايتدى (واذا بشر احدهم بما ضرب
للرحمن مثلا ظل وجهه مسودا وهو كظيم) ت وقتا كه بشارت ويرلسه آنلرك برينه اول شى
ايله كه مثل يصه‌دى الله ايچون يعنى قز اولادى اولديغى خبرو يرلسه يوزى قره‌لوب غم وكدر
طوله‌رق نفرت ايدر (اومن ينشؤا فى الحلية وهو فى الخصام غير مبين) ت آيا الله تعالى يه
قزلر (نيجه نسبت اولنور كه) آنلر زينتده تربيه اولنشلردر ودخى مجادله ومخاصمه صفتنده ظاهر
اولوب حجتلرينى اثبات ايده‌مزلر (وجعلوا الملائكة الذين هم عباد الرحمن اناثا اشهدوا
خلقهم ستكتب شهادتهم ويسئلون) ت وانسا ديديلر فرشته‌لره كه آنلر اللهڭ قوللريدر
آيا حاضرمى ايديلر آنلرى ياراتديغى وقتده اشبو آنلرك شهادتى يازيلور وسوال اولنورلر * ف
رحمانك قوللريدر بيوردى يعنى آنلر الله سبحانه نڭ قزلرى دكللر ومعلوم اولديكه فرشته‌لر
نه ارككلردر ونه ديشى ليكن محاوره‌ده مذكر صيغه‌سيله ذكر اولنورلر (وقالوا لو شاء الرحمن
ما عبدناهم ما لهم بذلك من علم ان هم الا يخرصون) ت وديديلر كافرلر اكر دلسه‌يدى الله
عبادت ايتمزدك ملائكه‌يه قدر آنلر ايچون هيچ بر علم آنلر انجق يلان سويلرلر * ف كرچه
طوغريدركه الله سبحانه نڭ ارادسى اولمسزين برشى وجوده كلمز ليكن اواشيئك كوزل
اولديغنى بيلمك نيجه كه الله سبحانه رزقى خلق ايتديكى كبى زهرىده ياراتمش پس رزقى براقوب
زهرى كسيمير (ام آتيناهم كتابا من قبله فهم به مستمسكون) ت آيا ويردكمى آنلره بر كتابى
قرآندن اول كه آنلر اول كتابى حجت طوته‌لر * ف يعنى الله سبحانه نڭ غيريسنه عبادت
ايتمكك ايو اولمسى اشبو اسلوب ايله كتاب نازل اولمقله ثابت اولور ايدى (بل قالوا انا وجدنا
آباءنا على امة وانا على آثارهم مهتدون) ت بلكه ديديلر بزلر بولدق بابالرمزى بر دين
اوزرينه بزلر بابالرمزڭ ارقه‌سى صره يول بولمشوز (وكذلك ما ارسلنا من قبلك فى قرية من نذير

الا قال مترفوها انا وجدنا آباءنا على امة وانا على آثارهم مقتدون) ت وبونك كبی كوندرمدك سندن اول هیچ بر كویه بر قورقودیجی الا دیدیلر اول كویك زنكینلری كه بزلر بولدق بابالرمزی بر دین اوزرینه البته بزلر آنلرك آرقه سی صره او یارز (قال اولو جئتكم باهدى مما وجدتم عليه آباءكم قالوا انا بما ارسلتم به كافرون) ت دیدی پیغمبرلری آنلره آیا سنه بابالركزی اویارمیسكز اكر كتورسم سزه بر دینیكه زیاده طوغرویول كوستریجی بدر او اشیدنكه بولدیكز آنك اوزرینه بابالریكزی دیدیلر كافرلر كه بزلر اول كوندردیكك شیئه انكار ایدیجیلرز (فانتقمنا منهم فانظر كيف كان عاقبة المكذبين) پس انتقام الدق آنلردن باق نیجه اولدی بلانه نسبت ایدنلرك اخری (واذ قال ابراهيم لابيه وقومه انني براء مما تعبدون الا الذي فطرني فانه سيهدين) ت وذكر ایت اول وقتیكه دیدی ابراهيم كندو باباسنه و كندو كروهنه بن بریئم اول اشیدنكه عبادت ایدرسكز الا انجق بنی خلق ایدن الله تعالی یه عبادت ایدرمكه اول بنی هدایته ثابت ایدر * ف ابراهیم علیه السلامك قصه سنی بوراده اول اجلدن بیان بیوردیكه سزك پیشوا كز اولان ابراهیم علیه السلام باباسنك دینی باطلدر دیو آنی ترك ایتدی سز دخی آنك كبی یاپك (وجعلها كلمة باقية في عقبه لعلهم يرجعون) و یصه دی الله توحید كلمه سنی باقی قالان سوز ابراهیمك اولادنده تا اوله كه كافرلر شركدن رجوع ایده لر یعنی انبیا و اولیا حضرت ابراهیمك اولادندن پیدا اولدیلر (بل متعت هؤلاء وآباءهم حتى جاءهم الحق ورسول مبين) بلكه فائده ویردم آنلره و آنلرك بابالرینه اول وقته دكین كه كلدی آنلره طوغرو اولان دین وظاهر اولان پیغمبر (ولما جاءهم الحق قالوا هذا سحر وانا به كافرون) و وقتا كه كلدی آنلره طوغرو اولان دین دیدیلر اشبو جادولكدر و بزلر بونی انكار ایدرز (وقالوا لولا نزل هذا القرآن على رجل من القريتين عظيم) دیدیلر كافرلر نیچون كوندرلدی اشبو قرآن بر بیوك كیشی اوزرینه اشبو ایكی كویدن یعنی مكه نك وطائفك زنكینلرندن بری اوزرینه نیچون اینمدی (اهم يقسمون رحمة ربك نحن قسمنا بينهم معيشتهم في الحياة الدنيا ورفعنا بعضهم فوق بعض درجات ليتخذ بعضهم بعضا سخريا ورحمة ربك خير مما يجمعون) ت آیا آنلرمی تقسیم ایدرلر سنك ربكك رحمتنی بزلر تقسیم ایتدك آنلرك اراسنده آنلرك كچنه جكنی دنیا دیرلكنده و یوجه مرتبه لو قلدق آنلرك بعضنی بعضسنك اوزرینه مرتبه لر اعتبار نجه تا كه بربرلرینی ایش بیورمكده استعمال ایده لر (یعنی فقیر غنی یه خدمت ایدرك احوال عالم نظام بوله) وسنك ربكك

رحتی زیاده ایودر او اشیدنكه جمع ایدرلر * ف الله سبحانه دنیانك رزقنی آنلرك دیلسیله تقسیم ایتمدی پیغمبرلكی آنلرك اراده سیله نصل تقسیم ایدر (ولولا ان يكون الناس امة واحدة لجعلنا لمن يكفر بالرحمن لبيوتهم سقفا من فضة ومعارج عليها يظهرون) آدملرك كلیسی امت واحده اولق احتمالی اولمسه یدی (یعنی كافرلری كوروب دنیایه طمع ایله كافر اوله جقلری احتمال اولمیه یدی) كافرلرك اولرینك طاملرینی و اوزرینه چیقه جق نردبانلرینی كومشدن قیلردق (ولبيوتهم ابوابا وسررا عليها يتكؤن) ت و اولرینك قپولرینی و اوزرینه صوكنوب واوطوروب یاتاجق كوشكلرینی دخی كومشدن ایدردك (وزخرفا وان كل ذلك لما متاع الحياة الدنيا والآخرة عند ربك للمتقين) ت و ینه یصاردق انلر ایچون چوق چوق زینتلر بونلرك كلیسی انجق دنیا دیرلكنده بقاسز متاعدر و اخرت سنك ربكك یاننده صاقننلر ایچوندر * ف یعنی كافرلری الله سبحانه یراتدی پس آنلر ایچون برده راحت ویرملیدر نیچونكه آنلره آخرتده عذاب اوله جقدر پس دنیادیرلكنده آنلره راحت ایرشمك لازمدر لكن اكر آنلری چوقدن چوق زنكین قلسه ایدی جمله انسان كفری اختیار ایدرلر ایدی (ومن يعش عن ذكر الرحمن نقيض له شيطانا فهو له قرين) و بركسنه كه غافل اوله الله سبحانه یی ذكر ایتمكدن بز اكا بر شیطانی مسلط ایدوب اول شیطان انكله یولداش اولور (وانهم ليصدونهم عن السبيل ويحسبون انهم مهتدون) ت و شیطانلر كیرو طوترلر آدملری طوغرو یولدن و ظن ایدر آدملر كه كندولر طوغری یول بولمشلردر (حتى اذا جاءنا قال يا ليت بيني وبينك بعد المشرقين فبئس القرين) ت حتی اول شیطان ایله بزم اوكمزه كلدكده اول شیطانه دیركه ای نه اولیدی بنم ارامله سنك اراك مغرب له مشرق ارهسی قدری ایراق اولیدی پس نه چركین ارقداش اولدك * ف یعنی دنیاده شیطانك مشورتنه اتباع ایدرو آخرتده آنك ارقداشلغندن ندامت چكر اشبو كبی ارقداشلر بعضی جندن اولور و بعضی انساندن اولان شیطان اولور (ولن ينفعكم اليوم اذ ظلمتم انكم في العذاب مشتركون) ت و (دیرز ندامت وحسرت) سزه بوكون منفعت ویرمز سز ظلم ایتدیككزدن سز عذابده بربریكزله شریكلرسكز * ف كافرلر دیرلر كه شیطانك بزمله عذابده مشترك اولمسی چوق ایودر زیرا كه آنلر بزلری عذابه مستحق قلدیلر لكن كافرلره شیطانلرك عذابه كرفتار اولمسی نه فائده ویرر (افانت تسمع الصم او تهدي العمي ومن كان في ضلال مبين) ت (یا محمد) آیا قادر اولورمیسن ایشتدرمكه صاغرلره یا خود یول كوسترمكه قادر اولورمیسن كورلره و اول كسنه یه كه آشكاره ازغینلقده اوله هدایت ایده بیلورمیسن (فاما نذهبن بك فانا منهم

مُنْتَقِمُونَ) ت پس اکر اشبو عالمدن کیدرسك سنی (سکا قومکك عذابنی کوسترمدن
البته صکره بز انلردن انتقام آله جغز (اَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذِى وَعَدْنَاهُمْ فَاِنَّا عَلَيْهِمْ مُقْتَدِرُونَ) ت
یاخود کوسترزسکا اول عذابی که وعده ویردك آنلره بز آنلر اوزرینه قادرز (فَاسْتَمْسِكْ
بِالَّذِى اُوحِىَ اِلَيْكَ اِنَّكَ عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) ت پس یاپش اول شیئه که وحی اولندی سنك
جانبکه تحقیق سن طوغرو یول اوزرینه سن (وَاِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْئَلُونَ)
ت البته قران نصیحتدر سنکچون و سنك قومك ایچون و سز سؤال اولنورسکز (وَاسْئَلْ
مَنْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا اَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمٰنِ آلِهَةً يُعْبَدُونَ) ت وسؤال ایت
اول کسنه لرك احوالنی که کوندردك سندن اول پیغمبرلرمزدن آیا یاپدقمی الله دن غیری
معبودلر که عبادت اولنه لر * ف یعنی هیچ بر دینده شرك ایتمك جائز دکلدر و سؤال ایت یعنی
وقتا که آنلرك ارواحلرینه اوغرایه سك یا آنلرك احواللرینی کتابلرندن تحقیق ایدیکز (وَلَقَدْ
اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِآيَاتِنَا اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهِ فَقَالَ اِنِّى رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ) ت کوندردك
موسایی بزم نشانه لرمز ایله فرعونك و آنك قومنك بیوکلرنك جانبنه موسی علیه السلام
دیدی بن عالملرك ربسنك پیغمبریم (فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا اِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ) ت پس اول وقتکه
کلدی انلره بزم نشانه لرمز ایله همان آنلر اول نشانه لردن کولدیلر (وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ اِلَّا هِىَ
اَكْبَرُ مِنْ اُخْتِهَا وَاَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) ت و بز انلره کوستردیکمز نشانه لرك
بریسی اول بریندن بیوك ایدی (انلرا ینانمدقلری سببه) طوتدق آنلری عقوبتله اوله که آنلر
رجوع ایده لر (وَقَالُوا يَا اَيُّهَ السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ اِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ) ت و دیدیلر ای
جادو ایشلو دعا ایت بزمیچون ربك جنابندن اول اسملر ایله که وحی ایتدی سنك جانبکه (اکر
بزدن بو عذابی رفع ایدرسه) بزلر یول بولورز یعنی سنی تصدیق ایدوب مسلمان اولورز (فَلَمَّا
كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ اِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ) پس اول وقتکه قالدردق آنلردن عذابی نا کهان آنلر
عهدلرینی بوزدیلر (وَنَادٰى فِرْعَوْنُ فِى قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ اَلَيْسَ لِى مُلْكُ مِصْرَ وَهٰذِهِ الْاَنْهَارُ تَجْرِى
مِنْ تَحْتِى اَفَلَا تُبْصِرُونَ) ت ونداایدوب فرعون کندو قومی آراسنده دیدیکه ای بنم قوم
مصرك پادشاهلغی بنم المده دکلمی و اشبو ایرمقلر آقر بنم آلتمدن (یعنی کوشکمك آلتندن)
آیا کورمزمیسکز * ف فرعون مصر اولکه سنده بیوك پادشاه ایدی نیل دریاسندن ایرمقلر

قازدیرب و کندو باغچه سنه صو کتورتمشیدی (اَمْ اَنَا خَيْرٌ مِنْ هٰذَا الَّذِى هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ يُبِينُ)
بلکه بن زیاده ایویم اشبو آدمدنکه اول ذلیلدر کلامنی واضح سویلیه مز * ف یعنی موسی
علیه السلامك دلنده پلتکلك بوانديغندن اکا طعنه اوروب اشبو کلامی موسی حقنده
سویلدی (فَلَوْلَا اُلْقِىَ عَلَيْهِ اَسْوِرَةٌ مِنْ ذَهَبٍ اَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقْتَرِنِينَ) ت پس اتلمدی نیچون
آنك اوزرینه التون بلازکلر یاخود نیچون انکله برابر فرشته لر کلمامش * ف فرعون التوندن
جواهر نشانلو زیاده اغربهالو بلازکلر طاقنوردی و خاطرلوسودیکی امرلرینه دخی
التوندن جواهر نشانلو بلازکلر طاقندیرردی و انك اوکنده قوشونلر صف چکوب طوررلر
ایدی (فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَاَطَاعُوهُ اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ) ت پس فرعون قومنی خفت عقللری
سببیله الداوب پس قبول ایتدیلر آنك بیورلدیسنی آنلر تحقیق فاسق کروه ایدیلر (فَلَمَّا آسَفُونَا
انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَاَغْرَقْنَاهُمْ اَجْمَعِينَ فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِلْآخِرِينَ) ت پس اول وقتکه طارغین
قلدیلر بزی انتقام چکدك آنلردن پس غرق قلدق آنلرك طوپنی بردن پس آنلری صکره کلنلره
پیشوا ایصه دق و حکایه قلدق کندولرندن صکره کلنلر ایچون تا که ایشیدوب عبرت اله لر (وَلَمَّا
ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا اِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ) ت و اول وقتکه مثل اولدی مریمك اوغلی حضرت
عیسی همان سنك قومك اشبو مثلدن سوینوب آوازلرینی قالدررلر ایدی * ف شاه ولی الله
رحمه الله دیرکه اشبو مسئله ده که هیچ کسنه الله دن غیری معبود دکلدر مشرکلر ایراد ایتدیلرکه
نصارا عیسایه طاپنورلر پس عیسی دخی معبود اولور راضی اولدقکه معبودلرمز عیسی ایله
بیله اوله وظن ایتدیلرکه اشبو حجتله غالب اولدیلر الله سبحانه آنلرك شبهه لرینی اجدیردی * ف
یعنی چونکه قرانده حضرت عیسانك ذکری کلوردی کافرلر اعتراض ایدرلر ایدیکه آنلره دخی
خلق عبادت ایدرلر پس ندرکه آنی ایولکله ذکر ایدرسکز و بزم معبودلرمزی ذم ایدیورسکز
(وَقَالُوا ءَ آلِهَتُنَا خَيْرٌ اَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ اِلَّا جَدَلًا بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ) ت و دیدیلر بزم
معبودلرمزمی زیاده ایودر یوخسه عیسامی خیرلودر شو مثلی سنکا انجق شماتة ایتمکله اوردیلر
بلکه آنلر شماته ایدیجی قومدر (اِنْ هُوَ اِلَّا عَبْدٌ اَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِبَنِى اِسْرَائِيلَ) ت
دکلدر عیسی مکر بر قولدر که احسان ایتدك انك اوزرینه و ایصه دق آنی بر نشانه بنی اسرائیل
ایچون (وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِى الْاَرْضِ يَخْلُفُونَ) ت و اکر دیلسه یدك البته قیلردق
سزدن بدل فرشته لری که یرده سزه خلف اولورلر * ف یعنی عیسی علیه السلامده ملائکه
خصلتلری وار ایدی اشبو خصلتدن معبود اولمز اکر دیلسك سزلرك نسلکزدن اشبو کبی
کسنه لر ایجاد ایدرز (وَاِنَّهُ لَعِلْمٌ لِلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا وَاتَّبِعُونِ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) ت عیسی

بر نشانه در قیامت ایچون پس شبهه ایتمیکز قیامتدن (ودیکل یا محمد آنلره) بکا تابع اولك ایشته
طوغرو یول بودر * ف حضرت عیسانك نزولی قیامتك یقین اولمسی علامتلرندندر (ولا یصدنكم
الشیطان انه لكم عدو مبین) ت وکیرو طوتمیه سزی شیطان که اول سزك حقکزده ظاهر
اولان دشمندر (ولما جاء عیسی بالبینات قال قد جئتكم بالحكمة ولابین لكم بعض الذی
تختلفون فیه فاتقوا الله واطیعون) ت واولوقتکه کلدی عیسی معجزه لر ایله دیدی سزه
حکمت کتورمشم وکلمشم تا بیان ایدهم سزکیچون اولشیئك بعضنی که اختلاف ایدرسکز آنده
پس صاقنکز اللهدن واطاعت ایدك بکا (ان الله هو ربی وربكم فاعبدوه هذا صراط مستقیم)
ت تحقیق الله بنم وسزك ربکزدر پس عبادت ایدك آکا که طوغرو یول بودر (فاختلف الاحزاب
من بینهم فویل للذین ظلموا من عذاب یوم الیم) ت پس اختلاف ایتدیلر فرقه لر کندو آرالرنده
وای اول کمسنه لره ایچرن اولسونکه ظلم ایتدیلر دردویریجی کونك عذابندن * ف یهودلر عیسی
علیه السلامی منکر اولدیلر ونصارالر آنلره ایناندیلر صکره نصارالر برقاچ فرقه اولدیلر آنلرك
بعضی الله سبحانه نك اوغلی دردیدیلر وبعضی الله سبحانه یی اوچه تقسیم ایتدیلر و بعضی
بشقه بشقه سوزلر دیدیلر (هل ینظرون الا الساعة ان تأتیهم بغتة وهم لا یشعرون) ت منتظر
اولمزلر مکر قیامت کوننه که کلور آنلره خبرسز وآنلر بیلمزلر (الاخلاء یومئذ بعضهم لبعض عدو
الا المتقین) ت دنیاده احبابه اولنلر اول کونده بعضی بعضنه دشمن اولور مکر متقیلر
(آنلرك دوستلغی باقی قالور) * ف قیامت کوننده دوست دوستندن قاچر اوله که آنك
سببیله بنی طوتمیه لر دیو (یا عباد لا خوف علیكم الیوم ولا انتم تحزنون) ت ودینلور ای بنم
قوللرم بوقدر هیچ قورقو سزلك اوزرکزه بوکون وسز غملنمزسکز (الذین آمنوا بآیاتنا وكانوا
مسلمین) ت اول قوللرم که ایمان کتوردیلر بزم آیتلرمزه ومسلمان ایدیلر (ادخلوا الجنة انتم
وازواجكم تحبرون) ت دینلور آنلره که جنته کیریکز سز وسزك خاتونلرکز شاد اوله رق (یطاف
علیهم بصحاف من ذهب واكواب وفیها ما تشتهیه الانفس وتلذ الاعین وانتم فیها خالدون)
ت دولاندریلور آنلر اوزرینه آلتوندن چناقلر ودخی قوابسز برداقلر وانده نفسلر اشتها
ایدوب ایستدیکی وکوزلر کوروب لذت النان شیلر واردر وسزلر انده ابدی اولورسکز (وتلك
الجنة التی اورثتموها بما كنتم تعملون) ت وبو اول جنتدرکه سزه ایشلدیککز عمللر سببیله

میراث

میراث قلنمشدر (لكم فیها فاكهة كثیرة منها تأكلون) ت سزکیچون انده چوق یمشلر واردر
(ایستدیککز وقتده) اول یمشلردن یرسکز (ان المجرمین فی عذاب جهنم خالدون) ت البته کناه
ایشلیلر جهنمك عذابنده ابدیدرلر (لا یفتر عنهم وهم فیه مبلسون) ت تخفیف اولنمز آنلردن
وآنلر اشبو عذابده نجاتدن امیدسز اولمشلردر (وما ظلمناهم ولكن كانوا هم الظالمین)
وظلم ایتمدك آنلره ولیکن آنلر ظالم ایدیلر (ونادوا یا مالك لیقض علینا ربك قال انكم ماكثون)
ت وچاغررلر ای مالك اولکه حکم ایلسون بزم اوزرمزه سنك ربك مالك دیر البته عذابده
ابدی قالورسکز * ف مالك آدلو برفرشته واردرکه جهنمك بکجیسیدر دیرلر که جهنمك اهلی بیك
یل چاغررلر بیك یلدنصکره مالك امیدسز برجواب ویررکه فیصله اولدی وسزه عذاب ابدی
اولدی (لقد جئناكم بالحق ولكن اكثركم للحق كارهون) ت البته کتوردك سزه طوغرو سوزی
ولیکن سزك چوغکز طوغرو سوزدن نفرت ایدر واصقنورسکز (ام ابرموا امرا فانا مبرمون)
ت ایا آنلر ایشلرینی محکم می ایتدیلر پس البته بزلر ایشلریمزی محکم ایدوب (آنلرك حیله لرینی
ابطال ایدرز) * ف کافرلر بری بریله مشاوره ایتدیلرکه سز محمدك حقنده تغافل ایتدیکدن آنك
قوتی زیاده اولدی پس ایدی برکمسنه نك اقرباسی اکر مسلمان اولسه لازمدرکه آنی دوکه دوکه
یوزایله دوندره واکر برغریب آدم شهره کلسه اول آنی خبردار قیله که آنك یاننه وارمیه وآنکله
اویومیه پس الله سبحانه آنلرك هلاك اولمغینه مقرر ایتدی (ام یحسبون انا لا نسمع سرهم
ونجواهم بلی ورسلنا لدیهم یكتبون) ت آیا ظن ایدرلرمیکه بزلر ایشتمیز آنلرك کزلو اولان
سوزلرینی وکندولرك آراسنده اولان سراشمکارینی اوت ایشیدرز و بزم آنلرك یاننده اولان
رسوللرمز دخی یازرلر * ف هر برآدمیله فرشته لر وار آنلرك ایشلرن تمامیله یازرلر (قل ان
كان للرحمن ولد فانا اول العابدین) ت دیکل آنلره اکر اللهك چوجغی اولسه پس بن عبادت
ایدیجیلرك اولی یم (سبحان رب السموات والارض رب العرش عما یصفون) ت پاکدر کوکلرك
ویرلرك ربی عرشك ربی اولشیدنکه بیان ایدرلر (فذرهم یخوضوا ویلعبوا حتی یلاقوا
یومهم الذی یوعدون) ت پس قویویر آنلری تا باطلده بحث ایده لر واوینایه لر اولوقته
دکین که اوغرایه لر اولکونلرینه که وعده ویرلدی آنلره (وهو الذی فی السماء اله وفی الارض
اله وهو الحكیم العلیم) ت والله تعالی کوکده ده یورلدی ویریجه دیرده ده یورلدی

ويريجيدر وحكمتله متصفدر احوال عالمه دانادر (وتبارك الذى له ملك السموات والارض وما بينهما وعنده علم الساعة واليه ترجعون) ت الله ذوالجلال جمله مخلوقاتدن عالیدر كوكلرك ويرلك پادشاهلغى وبو ايكيسنك اراسنده اولانلرك پادشاهلغى انكيجوندر وانك یاننده درقيامتك علمی وآنك جانبنه دوندرلمش اولورسكز (ولا يملك الذين يدعون من دونه الشفاعة الا من شهد بالحق وهم يعلمون) ت اللهدن غيرى عبادت ايتدكارى (ملائكه وعيسى وعزير عليهما السلام) شفاعت ايتمكه قادر اولمازلر لكن اول كسنه كه شهادت ويرمش اوله طوغر يلقله (آنلره شفاعت ايدرلر) وبونلر طوغرى شهادت ايدنلرى بيلورلر *ف يعنى شهادت كلمه سنى طوغر يلقله ديوب حقيقتله مؤمن ايسه اول كيمسه يه شفاعت ايدرلر اما كلمهٔ اسلامى ديمكسزين هيچ كسنه نك حقنده شفاعت ايده بيلمزلر اسلام كلمه سى لا اله الا الله ديمكدر (ولئن سألتهم من خلقهم ليقولن الله فانى يؤفكون) واكر سؤال ايدرسك آنلره كه كيم ياراندى آنلرى البته ديرلر الله ياراندى پس انك عبادتندن نيجه صرف اولنورلر (وقيله يارب ان هؤلاء قوم لا يؤمنون) ت وپيغمبرك سوزنك چوغى شودر كه أى ايم ربم البته آنلر برقاچ كروهدرلر كه ايمان كتورمزلر *ف وقيله يعنى انك سوزينك اوزرينه قسم اولسون يعنى آنك اوزرينه اسم كمك ايدرالله (فاصفح عنهم وقل سلام فسوف يعلمون) ت يوردق پس يوز چويرآنلردن وديكل آنلره آيريلق سلامى پس البته بيلورلر (يعنى آنلر عاقبتلرى نه اولهجغن يقيننده بيلورلر)

(سورة الدخان مكية وهى تسع وخمسون آية)

دخان سوره سى مكه ده نازل اولمش واشبو سوره اللى طقوز آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليجى امر كيجى اولان الله ك آديله اوقورم

(حم) ت الله بيلور آندن مرادى (والكتاب المبين) واضح اولان كتابه قسم اولسونكه (انا انزلناه فى ليلة مباركة انا كنا منذرين) ت تحقيق بز ايندردك شو كتابى بر بركتلو اولان كيجه ده (يعنى قدر كيجه سنده) البته بز قورقوديرز *ف يعنى قديدنبرو بركتلو كيجه قدر كيجه سيدر نتكم سورة القدرده بيوردى (فيها يفرق كل امر حكيم) ت اشبو كيجه ده فيصل اولنور هر بر محكم اولان ايش *ف يعنى هر بر امرى اير وجه اير وجه لوح محفوظدن يازوب مؤكل اولان ملكلره تسليم ايدرلر (امرا من عندنا انا كنا مرسلين) ت ايندردك

كندو يانمزدن وحيله البته بز رسوللر كوندرزه *ف يعنى فرشته لرى كوندرزه بر ايشلرك اجراسى ايچون (رحمة من ربك انه هو السميع العليم) ت (ايندردك انى) سنك ربكك یاتدن رحمت اوله رق تحقيق الله تعالى ايشيدرو بيلور (رب السموات والارض وما بينهما ان كنتم موقنين) ت كوكلرك ويرلك وشو ايكيسنك اراسنده اولانلرك ربيدر اكراولسه كز يقين ايديجى (لا اله الا هو يحيى ويميت ربكم ورب آبائكم الاولين بل هم فى شك يلعبون) ت اندن غيرى هيچ بر معبود يوقدر ديرلدر واولدير رسزلك ربكزدر وكچمش بابالر كزك ربيدر بلكه كافرلر شبهه ده درلر اويونيازاق ايدرلر (فارتقب يوم تأتى السماء بدخان مبين يغشى الناس هذا عذاب اليم) ت پس منتظر اول بر كونه كه كتورر كوك ظاهر اولان تتونى اول تتون آدملرى بورر (اول كونده ديرلر كه) بودردوريجى اولان عذابدر (ربنا اكشف عنا العذاب انا مؤمنون) ت ديرلر اى بزم ربمز قالدر بزدن عذابى بزلر مسلمان اولورز (انى لهم الذكرى وقد جاءهم رسول مبين) ت نيجه اولورانلر ايچون نصيحت قبول ايتمك وحالبوكه كلدى آنلره ظاهر پيغمبر (ثم تولوا عنه وقالوا معلم مجنون) ت صكره يوز چويرديلر پيغمبردن ودیدیلر بو آدم اوكردلمشدر ديوانه در *ف بوره دن معلوم اولديكه اشبو ذكر اولنان دخاندن مراد قيامت علامتى اولان دخاندر اول وقتده اينانغق برايشه يراهز معلوم اوله كه اشبو دخان قيامت كونندن اول ظاهر اولوب ايواولنلره زكام كبى كيفيتزلك عارض اولوروكو تورلك باشنه چيقوب عقللرى كيدوب بيهوش دوشرلر (انا كاشفوا العذاب قليلا انكم عائدون) ت بز عذابى قالدريرز سزدن آز بحق مدت سزلر ينه كفره رجوع ايدرسكز *ف يعنى عذاب زائل اولدقدنصكره كفره رجوع ايتمك سزلك عادتكزدر (يوم نبطش البطشة الكبرى انا منتقمون) ت اول بر كونكه طوترز بيوك اولان طوتقله البته بزلر انتقام الورز *ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه اشبو وعده وقوع بولدى زيرا كه الله سبحانه قريشى قحطه مبتلى قلدى اول قدركه آجلغك شدتندن ويابخارك چوقلغندن كوك ايله يرك اراسنده تتون كوزكدى آنلر ايسه الله سبحانه يه رجوع ايتديلر الله سبحانه آنلردن قحطى قالدردى صكره ينه آنلر كفر اوزرينه مصر اولديلر الله سبحانه بدر كونده آنلردن انتقام الديكه آنلرك بيوكلرندن يتمش كسنه يى قتل ايتدى وينه رئيسلرندن يتمش كسنه يى اسير ايتدى والله اعلم *ف يعنى آخرت عذابى سزدن دونه جكدكلدر (ولقد فتنا قبلهم قوم فرعون وجاءهم رسول كريم) ت وتحقيق

بز صنادق آنلردن اول فرعوننك قومنی و كلدی آنلره بوجه قدرلو اولان پیغمبر (ان ادوا الی عباد الله انی لكم رسول امین) ت (اشبو سوز ایله كه) تاپشورلك بكا اللهنك قوللرینی (یعنی بنی اسرائیلی بكا تاپشورلك و آنلری طوتمیكز) تحقیق بن سزكچون امینتلی پیغمبرم (وان لا تعلوا علی الله انی آتیكم بسلطان مبین) ت و باش چكمیكز اللهاوزرینه البته بن كتوردرم سزه ظاهر اولان حجتی (وانی عذت بربی وربكم ان ترجمون) ت و البته بن صغندم كندو ربمه و سزلك ربكزه شوندنكه طاش ایله اولدیره سكز بنی ٭ف اوله كه آنی قورقتدیلر طاش ایله اولدیره جكلر ایله (وان لم تؤمنوا لی فاعتزلون) و اكر ایمان كتورمز سكز بكا پس ایراق اولك بندن ٭ف یعنی بن كندو قومی كتوره یم سز بوایی طوتمیكز (فدعا ربه ان هؤلاء قوم مجرمون) ت پس دعا ایتدی كندو ربسنك جنابنه كه اشبو كروه كناه ایشلو اولان كروهدر (فاسر بعبادی لیلا انكم متبعون) ت پس (دیدك) كتور بزم قوللرمزی كیجه وقتی البته آردیكز صره كانور یعنی فرعون ارقه كزدن كاوب ایریشور (واترك البحر رهوا انهم جند مغرقون) ت و قویو یردكزی اراسی اچاش و ساكن اولمش البته آنلر صوده بوغلمش عسكردر (كم تركوا من جنات وعیون وزروع ومقام كریم ونعمة كانوا فیها فاكهین) ت چوق كیرو براقدیلر باغچه لردن و بیكارلردن و اكینلردن و كرامی اولان منزللردن و الفت ایتمش و آشمش اولدقلری میوه لردن (كذلك واورثناها قوما آخرین) ت اشبو كبی اولدی و باغشلدق اول اشیالری بر آخر كروهه ٭ف یعنی بنی اسرائیله نیجه كه سورهٔ شعراده ذكر اولندی معلوم اوله كه فرعون غرق اولدقدنصكره مصر بنی اسرائیلك تصرفنه كچدی (فما بكت علیهم السماء والارض وما كانوا منظرین) ت پس آغلمدی آنلر اوزرینه كوك و یر و اولمدیلر مهلت ویرلمش ٭ف حدیث شریفده بیورمشكه مسلمانك اولمكی اوزره كوك قاپوسی كه آندن اول مؤمنك رزقی نازل اولوردی آنكیچون آغلرو اول یر كه آنده نماز قیلردی اشبو یر انكیچون آغلر (ولقد نجینا بنی اسرائیل من العذاب المهین من فرعون انه كان عالیا من المسرفین) ت بز خلاص قلدق بنی اسرائیلی ذلیل قیلیجی اولان عذابدن (كه فرعونك جانبندن ایدی) تحقیق فرعون باش چكیجی اسراف ایدیجیلردن ایدی (ولقد اخترناهم علی

علم علی العالمین) ت بز اختیار ایتدك بنی اسرائیلی بیله رك عالملری اوزرینه ٭ف یعنی هر چند بنی اسرائیلك بعضسنده كوتولكلری بیلنمش ایدیسه ده (وآتیناهم من الآیات ما فیه بلاء مبین) ت و ویردك آنلره معجزات نوعلرندن اول شیئی كه انده ظاهر اولان صنامق وار ایدی ٭ف یعنی حضرت موسانك الیله (ان هؤلاء لیقولون ان هی الا موتتنا الاولی وما نحن بمنشرین) ت البته اشبو كروه دیرلر دكلدر ایشلك آخری مكر بزم اولكی اولمكدر و بز دیرلمیز (فاتوا بآبائنا ان كنتم صادقین) ت پس كتورك بزم بابالرمزی اكر سوزكز طوغری ایسه (اهم خیر ام قوم تبع والذین من قبلهم اهلكناهم انهم كانوا مجرمین) ت آیا اشبو جماعتمی زیاده ایودر یا خود حمیر تبعكمی قومی ودها آنلردن اول كچن قوملرمی ایودر بز هلاك ایتدك آنلری زیرا كه آنلر كناه ایشلیلر ایدی ٭ف تبع یمن پادشاهی ایدی و آنك قومنك جمله سی بت طپارلر ایدی تبع نورانی یقین ایدوب قومنی یوز بیوز صنادی كه طوغرودین قنقی دینده راشبو اوزره بر یولك اتش ایقادایتدی پس یهودلرك عالملرندن بر قاچ عالم نورانی قولتقلرینه قویوب اوده كیرد كارنده اود آنلری یاقمدی و بت طپانلر بتلرینی قولتقلرینه قویوب اوده كیرد كارنده اود آنلری یاقدقده كیردونوب قاچدیلر و تبعك قومی تبعه دشمن اولمشلر الله سبحانه آنلری آخرده هلاك ایتمش (وما خلقنا السموات والارض وما بینهما لاعبین) ت و یراتمدق كوكلری و یری و ایكیسینك اراسنده اولانلری اویونبازلقله (ما خلقناهما الا بالحق ولكن اكثرهم لا یعلمون) ت و یراتمدق آنلری مكر طوغرو و تدبیر ایله و لیكن آنلرك چوغی بیلمزلر (ان یوم الفصل میقاتهم اجمعین) ت البته قیامت كونی آنلرك جمله سنك جمع اوله جغی وقتدر (یوم لا یغنی مولی عن مولی شیئا ولا هم ینصرون) ت بر كونكه دفع ایده مز هیچ بر دوست هیچ بر دوستدن برشیئی و آنلر یاردم اولنمزلر (الا من رحم الله انه هو العزیز الرحیم) ت مكر اول كسنه كه امر كدی آنی الله (یعنی اللهك اذنو كرمی اولورسه بر مؤمن بر مؤمنه شفاعت ایدر) البته الله غالبدر اسر كیجیدر (ان شجرة الزقوم طعام الاثیم) ت زقوم اغاجی كناه ایشلولرك یمكیدر (كالمهل یغلی فی البطون كغلی الحمیم) ت اریمش باقر كبی قاینار قارنلرده

ایسیجق صویك قاینه‌سی کبی (خُذُوهُ فَاعْتِلُوهُ اِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ) ت (دیرزای ملکلر) طوتکز شوکناه ایشلویی پس زور ایله چکك آنی جهنمك اورته‌سی جانبنه (ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ) ت صکره دوکیویرکز آنك باشی اوستنه ایسیجق صودن که عقوبتدر (ذُقْ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ) ت دیرزطات البته زیراسن کندوزعمکده یوجه قدرلو اولان بیوك ایدك * ف دنیاده کندینی اویله بیلشیدی (اِنَّ هٰذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ) ت تحقیق بو اولشیدرکه انده شبهه ایدردیکز (اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ اَمِينٍ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ) ت البته صاقننلر امنیتله اولان مقامده اولوز باغچه و پیکارلرده (يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَاِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ) ت کیرلر نازك اولان دیبادن و قالین اولان دیبادن بری برلرینه یوز یوزه اوله‌رق (كَذٰلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ) ت حاللری بویله اولور وویریرز انلره حوریلری (يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ) ت طلب ایدرلر اول جنتده هر بر یمشی امین اوله‌رق (لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ اِلَّا الْمَوْتَةَ الْاُولٰى وَوَقَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ) ت طاتمزلر بو باغچه‌لرده دنیاده کی اولومدن ایشقه بر اولوم وصاقلدی آنلری (الله) جهنمك عذابندن (فَضْلًا مِنْ رَبِّكَ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) ت فضل وکرم اوله‌رق سنك ربك جانبندن و بو نعمت بیوك مطلوبه وارمقدر (فَاِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) ت قولای یصه‌دق قرآنی سنك دلکله اوله که انلر نصیحت قبول ایده‌لر (فَارْتَقِبْ اِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ) ت پس منتظر اول البته آنلردخی منتظردرلر (یعنی انلر نصیحت قبول ایتمزلر ایسه انلرك عذابنه منتظر اول انلردخی سنك موتکه منتظر اولسونلر انلره ایسه عذاب مقرردر وسکا نصرت الهی محققدر)

(سورة الجاثية مكية وهي سبع وثلاثون آية)
جاثیه سوره‌سی مکه‌ده نازل اولمش و بو سوره اوتوز یدی آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)
باغشلیجی امیرکیجی اولان اللهك ادیله اوقورم

(حٰمٓ) ت الله بیلور اندن مرادی (تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ) ت اشبو

کتابی اشغی کوندرمك غالب اولان حکمتله موصوف اولان الله جانبندندر (اِنَّ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ لَآيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ) ت البته کوکارده و یرده نشانه‌لر واردر مؤمنلر ایچون (وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ دَابَّةٍ آيَاتٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ) ت وسزی یراتمقده و یریوزنده داغیلان حیوانلری یراتمقده نشانه‌لر واردر یقیناً ایمان ایدن قوم ایچون (وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ آيَاتٌ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ) ت و کیجه‌نك و کوندزك کاوب کیتمه‌سنده و الله تعالی‌نك کوکدن رزقه سبب اولانی ایندیروب قوریمش میت کبی اولمش ارضی احیاسنده و روزکاری دوندرمکده نشانه‌لر واردر بر قوم ایچون که فهم ایدرلر (تِلْكَ آيَاتُ اللّٰهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ فَبِاَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَ اللّٰهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ) ت اشبو اللهك نشانه‌لریدر اوقورز آنلری سنك اوزریکه طوغریلقله پس قنقی سوزه اللهك نصیحتندنصکره و آنك آیتلرندنصکره ایمان کتوررلر (وَيْلٌ لِكُلِّ اَفَّاكٍ اَثِيمٍ يَسْمَعُ آيَاتِ اللّٰهِ تُتْلٰى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَاَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ اَلِيمٍ) ت وای اولسون هر بر کناه ایشلو اولان یلانجیلره که ایشیدر اللهك آیتلرینی که اوقنور آنك اوزرینه صکره ثابت اولور کفر اوزرینه بیون بوغنلغی ایدرك دیرسنکه اصلا ایشتمدی شو آیتلری پس بشارت ویرا کادردویریجی اولان عذابله (وَاِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا اُولٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ) ت وچقان بیلسه بزم آیتلرمزدن برشی مسخره‌لغه طوتر اشبو کروه ایچوندر ذلیل ایدیجی عذاب (مِنْ وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ) ت آنلرك اوك جانبنده جهنم واردر و دفع ایتمز آنلردن اوشیکه کسب ایتدیلر هیچ برشیئی اللهدن غیری احباب طوتدقلری کیمسه‌لردخی انلردن برشی دفع ایده‌مز و آنلر ایچوندر بیوك عذاب (هٰذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزٍ اَلِيمٌ) ت اشبو قرآن هدایتدر و اول کسنه‌لرکه کافر اولدیلر ربلرینك آیتلرینه آنلر ایچوندر دردویریجی عذاب جنسندن قتی عقوبت (اَللّٰهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ فِيهِ بِاَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) ت الله تعالی رام قلدی سزیچون دکزی تا که یوریه قایقلر انده اللهك امریله و طلب ایده‌سکز معیشتکزی آنك

فضلندن واوله كه سزلر شكر ايده سكز (وسخر لكم ما في السموات وما في الارض جميعا منه ان في ذلك لآيات لقوم يتفكرون) ت ورام قلدى سزكجون كوكلرده ويرده اولانلرك جملهسنى بونلرى يراتدى كندو جانبندن سزلره احسان اوله رق اشبو مذكورده واردر نشانه‌لر اول كروه ايجونكه تأمل ايدرلر (قل للذين آمنوا يغفروا للذين لا يرجون ايام الله ليجزى قوما بما كانوا يكسبون) ت سويله اول كمسنه‌لره كه ايمان كتورديلر عفو ايده‌لر اول كمسنه‌لردنكه اميد ايتمزلر اللهك كونلرينه (يعنى عمللرينك جزاسى ويريله جكن اعتقاد ايتمين كافرلره تا جزا ويره الله آنلردن بر كروهه ايشلدكلرى شى حسبنجه * ف عفو ايده‌لر يعنى عوض وانتقام فكرن ايتميه آنلرك امرلرينى الله سبحانه يه حواله ايده‌لر (من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعليها ثم الى ربكم ترجعون) ت هر كمسنه ايشلسه ايو ايشلرى پس منفعتى كنديجوندر وهر كمسنه كوتولك ايتسه پس وبالى كندو اوزرينه در صكره كندو ربكزه كيرو دوندرلمش اولورسكز (ولقد آتينا بنى اسرائيل الكتاب والحكم والنبوة ورزقناهم من الطيبات وفضلناهم على العالمين) ت بز ويردك بنى اسرائيله كتابى وحكومتى وپيغمبرلكى آنلرى كوزل اولان نعمتلردن رزقلاندردك وآنلرى عالملر اوزرينه تفضيل ايتدك (وآتيناهم بينات من الامر فما اختلفوا الا من بعد ما جاءهم العلم بغيا بينهم ان ربك يقضى بينهم يوم القيامة فيما كانوا فيه يختلفون) ت وويردك آنلره واضح اولان نشانه‌لرى دين حقنده پس اختلاف ايتمديلر مكر اولشدن صكره كه كلدى آنلره علم حسددن كچمك يوزندن كندو آرالرنده (يعنى حقيقت حالى بيلدكدن صكره حسد وعداوتلرندن ناشى كندو آرالرنده اختلاف ايتديلر) البته سنك ربك فيصل ايدر آنلرك آراسنده قيامت كوننده اولشيده كه اولديلر آنده اختلاف ايديجيلر (ثم جعلناك على شريعة من الامر فاتبعها ولا تتبع اهواء الذين لا يعلمون) ت صكره يصه دقسنى ظاهر اولان يول اوزرينه ديندن پس تابع اول آكا وتابع اولمه اول كمسنه‌لرك آرزوسنه كه بيلمزلر (انهم لن يغنوا عنك من الله شيئا وان الظالمين بعضهم اولياء بعض والله ولى المتقين) ت البته آنلر دفع ايده بيلمزلر سندن اللهك عذابندن هيچ برشى ظالملر بعضسى بعضلرينك ايشين يصه يجيدر والله صاقننلرك ايشين يصه يجيدر (هذا بصائر للناس وهدى ورحمة لقوم يوقنون) ت اشبو قران واضح اولان دليللردر آدملر ايچون وهدايتدر

وامر ككدر اول كروه ايجونكه يقين ايدرلر (ام حسب الذين اجترحوا السيئات ان نجعلهم كالذين آمنوا وعملوا الصالحات سواء محياهم ومماتهم ساء ما يحكمون) ت آيا ظن ايتديلرمى اول كمسنه‌لركه ايشلديلرى كوتو ايشلرى كه قيلرز آنلرى اول كمسنه‌لر كبى كه ايمان كتورديلر وايشلديلر كوزل اولان ايشلرى برابر اوله آنلرك ديريلكى وآنلرك اولمكى نه چركيندر آنلرك شو حكمى (وخلق الله السموات والارض بالحق ولتجزى كل نفس بما كسبت وهم لا يظلمون) ت ويراتدى الله كوكلرى طوغرو تدبير ايله وتا ايشلك اخرى جزا النور هر كمسنه اول عمل حسبنجه كه ايشلدى وآنلر ظلم اولنمزلر (افرأيت من اتخذ الهه هواه واضله الله على علم وختم على سمعه وقلبه وجعل على بصره غشاوة فمن يهديه من بعد الله افلا تذكرون) ت آيا كوردكمى اول كمسنه‌يى كه معبود طوتدى كنديسيجون نفسى ديلديكنى وازغين قيلدى انى الله تعالى بيله رك ومهر اوردى انك قولاغى وقلبى اوزرينه وقيلدى انك كوزى اوزرينه اورتويى پس كيمدركه يول كوستره اكا اللهدن غيرى آيا نصيحت قبول ايتمزميسكز (وقالوا ما هى الا حياتنا الدنيا نموت ونحيا وما يهلكنا الا الدهر وما لهم بذلك من علم ان هم الا يظنون) ت وديديلر يوقدر ديريلك مكر بزم بو دنياده ديريلكمز واردر اولورز وديريلورز (يعنى بعضمز اولور وبعضمز طوغر) وهلاك ايتمز بزى مكر زمانه ويوقدر آنلر ايجون اشبو مقدمه ده هيچ بر بيلك ودليل بونلر انجق ظن ايديجيلردر * ف يعنى دهر زمانه نك آديدر وزمانه ايسه هيچ بر ايش يابه بيلمز مكر دهردن بر بشقه شى مراد ايده‌لركه محسوس دكلدر وكوزكمزودن نهاده آنك تصرفى جارى اوله پس دهر الله سبحانه يه نيچون ديمه‌ورلر اشبو معناده حديث شريفده وارد اولمش كه دهر الله سبحانه درآنى سب ايتميك (واذا تتلى عليهم آياتنا بينات ما كان حجتهم الا ان قالوا ائتوا بآبائنا ان كنتم صادقين) ت چقانكه اوقونسه آنلرا اوزرينه بزم نشانه‌لرمز واضح اوله رق دكلدر آنلرك دليللرى مكر شوكه ديديلر كتوركز بزم بابالرمزى اكر طوغرو ايسه كز (قل الله يحييكم ثم يميتكم ثم يجمعكم الى يوم القيامة لا ريب فيه ولكن اكثر الناس لا يعلمون) ت ديكل الله ديرلدرسزى صكره اولديرسزى صكره جمع ايدرسزى قيامت كوننه هيچ شبهه يوقدر شو قيامت كوننده ولكن آدملرك چوغى بيلمزلر (ولله ملك السموات والارض ويوم تقوم الساعة يومئذ يخسر المبطلون) ت والله ايچوندر كوكلرك ويرك پادشاهلغى وشول كونكه

قائم اولور قيامت اول كونده زيان ايشلواولوركونو ايشلرلر (وترى كل امة جاثية كل امة تدعى الى كتابها اليوم تجزون ما كنتم تعملون) ت وكوررسين هر بر كروهى ديزى اوزرينه كلمش (يعنى جواب وسؤال ايچون مهيا اولمشدرلر) هر بر كروه چاغريلور عملى دفترنك جانبنه ديرز بو كون جزا النورسكز ايشلديككز شيئى * ف يعنى ديزلرى اوزرينه اكلديلر يلتاقلق ايتمكيچون وعملك دفترى شودركه ملكلر يازمشدر (هذا كتابنا ينطق عليكم بالحق انا كنا نستنسخ ما كنتم تعملون) ت ديرز شو بزم كتابمزدركه حقيقتى اظهار ايدر سزلك اوزركزه طوغريلقله بز سزلك ايشلديككز شيلرى يازرايدك (فاما الذين آمنوا وعملوا الصالحات فيدخلهم ربهم فى رحمته ذلك هو الفوز المبين) ت اما اول كسنه لركه ايمان كتوردیلر وايشلديلر كوزل اولان ايشلرى پس كتوررآنلرى ربلرى كندو رحمتنه اشبودر آشكاره مطلوبه ايرمك (واما الذين كفروا افلم تكن آياتى تتلى عليكم فاستكبرتم وكنتم قوما مجرمين) ت واما اول كسنه لركه كافر اولديلر (ديرز آنلره) آيا اوقونمديمى سزلك اوزركزه بنم آيتلرم پس بيون بوغنلغى ايتديكزو اولديكز كناه ايشلوكروهلر (واذا قيل ان وعد الله حق والساعة لاريب فيها قلتم ماندرى ما الساعة ان نظن الا ظنا ومانحن بمستيقنين) ت وچقان ديلسه سزه اللهك وعده سى طوغريدر وقيامتده هيچ شبهه يوقدر ديرديكزبز بيلمزندر قيامت كونى تصورايتمزآنى مكر كوشك احتمال ايله ودكلز بزلر اينانيجيلر (وبدا لهم سيآت ما عملوا وحاق بهم ما كانوا به يستهزؤن) ت وظاهر اولدى آنلره اوليشلك عقوبتلريكه ايشلديلر آنى وقوشاندى آنلرى اولشى كه استهزا ايدرلردى آنكله (وقيل اليوم ننساكم كما نسيتم لقاء يومكم هذا ومأويكم النار ومالكم من ناصرين) ت وديلور بوكون اونودیرزسزى نيجه كه سز اونوتديكز اشبو كونككزه اوغرامغى وسزلك يركز جهنمدرو يوقدر سزلكچون هيچ بريارديم ايديجى * ف اشبو كونده اونوديرزسزى يعنى سزه اسركمك ايتميز (ذلكم بانكم اتخذتم آيات الله هزوا وغرتكم الحيوة الدنيا فاليوم لايخرجون منها ولاهم يستعتبون) ت اشبوعذاب شول سببدندركه سز مسخره طوتديككز اللهك آيتلرينى والداتدى سزى دنيا ديرلكى پس بوكون طشره چيقارلمز آنلر جهنمدن وآنلردن الله تعالى يى راضى قلق طلب اولنمز * ف دنيا ديرلكينه مغروراولوب حق اولان بولدن شاشوب ديرلركه نيجه كه بزلر دنياده مسلمانلره مقابله

(جزء ٢٦)

ايدردك آخرتده دخى بزم قوتمزاويله اولور (فلله الحمد رب السموات ورب الارض رب العالمين) پس الله ايچوندراوكمك كوكلرك ربيسيدرويرلك ربيسيدرعالملرك ربيسيدر (وله الكبرياء فى السموات والارض وهو العزيز الحكيم) ت وآنكيچوندر بيوكلك كوكلرده ويرده والله غالبدرحكمت صاحبيدر

|| سورة الاحقاف مكية وهى خمس وثلاثون آية ||

|| احقاف سوره سى مكه ده نازل اولمش وبوسوره اوتوز بش آيتدر ||

|| بسم الله الرحمن الرحيم ||

|| باغشلايجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم ||

(حم) ت الله بيلور آندن مرادى (تنزيل الكتاب من الله العزيز الحكيم) ت كتابى اشغى كوندرمك حكمتيله غالب اولان اللهك جانبندندر (ما خلقنا السموات والارض وما بينهما الا بالحق واجل مسمى والذين كفروا عما انذروا معرضون) ت يراتمدق كوكلرى ويرى وايكيسنك اراسنده اولانى مكر طوغروتدبيرايله ومعين مدت قدرلمكله واول كسنه لركه كافر اولديلر قورقودلدقلرى شيلردن يوزچويريجيدرلر (قل ارأيتم ماتدعون من دون الله اروني ماذا خلقوا من الارض ام لهم شرك فى السموات ائتونى بكتاب من قبل هذا او اثارة من علم ان كنتم صادقين) ت ديكل بكا خبرويرك اللهدن غيرى عبادت ايتديككز معبودلر كوستركز بكانه شى يراتديلر يردن آيا آنلر ايچون وارميدر شريكلك كوكلرى يراتمقده كتوركز بكا بو قراندن مقدم بر كتاب كلمش ايسه يا كچنلرك علمندن براثرورو ايت وارايسه اكر طوغرو ايسه كز (ومن اضل ممن يدعوا من دون الله من لايستجيب له الى يوم القيامة وهم عن دعائهم غافلون) ت وكيمدر زياده آزغين اول كسنه دنكه دعا ايدر اللهدن غيرى اول بر شيئه كه قبول ايتمزآنك دعاسنى قيامت كوننه دكين واشبو باطل اولان معبودلر آنلرك دعاسندن خبرسزدرلر (واذا حشر الناس كانوا لهم اعداء وكانوا بعبادتهم كافرين) ت وچقان جمع اولنه آدملر اول معبودلر آنلره دشمن اولورلر وآنلرك عبادت ايتمسنى انكار ايدرلر (واذا تتلى عليهم آياتنا بينات قال الذين كفروا للحق لما جاءهم هذا سحر مبين) ت

وچقان اوقونسه آنلر اوزرینه واضح اولان آیتلرمز دیدیلر اول کمسنه لرکه کافر اولدیلر طوغری اولان سوزه اول وقتده که کلدی آنلره اشبو ظاهر اولان جادو ایکندر (اَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ اِنِ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا هُوَ اَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ كَفٰى بِهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) ت بلکه دیرلرکه افترا ایتدی انی (پیغمبر) دیکل اکر افترا ایتدمسه آنی پس قادر اولمزسکز بنم ایچون هیچ برشیئه اللهدن الله زیاده بیلیچیدر سزلک دوب وسویلمه جککزی قرانک حقنده بسدر الله حق ظاهر قلمقده بنم ارام ایله سزلک اراکزده و الله یارلغیچی اسرکیچیدر * ف یعنی اکر کفردن توبه ایتسکز یارلغر و اسرکوسزی (قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ وَمَا اَدْرِي مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوحٰى اِلَيَّ وَمَا اَنَا اِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ) ت دیکل دکلم بن یکی کلش پیغمبرلردن و بیلمنه ایشلنور بکا و سزه (یعنی دنیاده) تابع اولمم مکر اولشیئه که وحی اولنور بنم جانبمه و دکلم بن مکر آشکاره قورقودیچی (قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي اِسْرَائِيلَ عَلٰى مِثْلِهِ فَاٰمَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) ت دیکل بکا خبر ویرلک اکر قرآن الله جانبندن اولوب و سز اکا کافر اولسه کز و شهادت ویرمش اولسه بنی اسرائیلدن برشاهد اول قرآن مثلی توراتده اولدیغنه و ایمان کتورسه سز ایسه ایمان ایتموب باش چویرسکز (آدملرک ظالمی اولمازمیسکز) البته یول کوسترمز الله ظالم اولان کروهلره * ف معلوم اوله که جهودلرک عالملردن برعالم ضرورتیچون مکهٔ مکرمه یه کلش مکه کافرلری آندن سؤال ایتمشلرکه عربدن پیغمبر کوندرلمک وارمیدر جواب ویرمش که اشبو شهردن بر رسول بعث اولنوب و اکا برکتاب کلیسردر و معلوم اولورکه اشبو محمد اول رسولدر (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ اٰمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَا سَبَقُونَا اِلَيْهِ وَاِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ هٰذَا اِفْكٌ قَدِيمٌ) ت دیدی اول کمسنه لرکه کافر اولدیلر اول کمسنه لرک حقنده که ایمان کتوردیلر اکر شو دین اولسه یدی کوزل آنلر ایلروکچه بیلمازلر ایدی بزم اوزرمزه شو دین جانبنه (یعنی اکر بو دین خیرلو اولسه یدی فقرا والرواراذل بزدن اول ایمانه کلمزلردی بلکه بز انلردن مقدم ایمان ایدردک) وقتا که یول بولمدیلر کافرلر قرآنه پس البته دیرلر شو قرآن اسکی یالاندر (وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسٰى اِمَامًا وَرَحْمَةً وَهٰذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ لِسَانًا عَرَبِيًّا لِيُنْذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَبُشْرٰى لِلْمُحْسِنِينَ) ت و بوندن اول موسانک کتابی اویواش و رحمت ایدی و اشبو قرآن انی کرچکلایچی برکتابدر عرب دلینده اولمرق کلوبدر تا که

قورقوده اول کمسنه لریکه ظلم ایتدیلر و ایو ایشلیلر ایچون بشارتدر (اِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللّٰهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ) ت البته اول کمسنه لرکه دیدیلر بزم ربمز الله در صکره طوغرو اولدیلر بونک اوزرینه پس هیچ قورقو یوقدر آنلر اوزرینه و دکللر آنلر غملنیچی (اُولٰئِكَ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) ت اشبو کروه جنت اهلیدرلر ابدیدرلر آنده مزدو یرلمش اولورلر اوشی حسبنجه که اولدیلر ایشلیچی آنی (وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ اِحْسَانًا حَمَلَتْهُ اُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا حَتّٰى اِذَا بَلَغَ اَشُدَّهُ وَبَلَغَ اَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ اَوْزِعْنِي اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي اَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلٰى وَالِدَيَّ وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَاَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي اِنِّي تُبْتُ اِلَيْكَ وَاِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ) ت وحکم ایتدک آدمله باباسنک و اناسنک حقنده ایولک ایتمکی قارننده کتوردی انی اناسی زحمتله و طوغوردی آنی جنینلکله و قارننده کتورمکله و ممه دن کسمنک اقل مدتی اوتوز آیدر و دیری قالوب حتی کندو قوتنک کمالنه و قرق یاشنه ایرشدکده دیدی که ای بنم ربم الهام ایت بکا تا شکر ایده یم سنک نعمتک مقابلنده که احسان ایتدک بنم اوزریمه و بابامک و انامک اوزرینه و ایشلیه یم کوزل اولان ایشلریکه آنکله سندن راضی اوله سن و ایولکی براتغل بنم اولادمده تحقیق بن توبه ایتدم سنک جانبکه و تحقیق بن مسلمانلردنم * ف چوجغک اناسنک قارننده قالمسنک ممه دن کسلمسنک مدتی اوتوز آیدر چونکه اکر قوتلو اولسه یکرمی برآیده ممه دن کسلور طوقوز آی حملک مدتی اولور اشبو آیت هیچ برکسنه نک احوالی بیاننده کلدرو پیغمبرمز کندو باباسنک حقنده دعا ایتمدی و ابوبکر الصدیق رضی الله تعالی عنه قرق یاشنده ایکن مسلمان اولدی و آنک باباسی و اناسی دخی مسلمان اولدیلر مهاجریندن هیچ کمسنه یه اشبو کبی میسر اولمدی اکر باباسی اولوقتده اولمز ایسه اشبو بیان فرضیدر یعنی سعادتلو آدملر شو نیه اولورلر (اُولٰئِكَ الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ اَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي اَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ) ت اشبو کروه اول کمسنه لردرکه قبول ایدرز آنلردن اوایشلک زیاده کوزلنی که ایشلدیلر و کچرز آنلرک کوتو اولان ایشلرندن جنت اهلنک زمره سندن اولورلر شول طوغرو اولان وعده اوزرینه که وعده ویرلدیلر (وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ اُفٍّ لَكُمَا اَتَعِدَانِنِي اَنْ اُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللّٰهَ وَيْلَكَ اٰمِنْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ فَيَقُولُ مَا هٰذَا اِلَّا اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ) واول کمسنه دیدی باباسنه و اناسنه قلبم طارلدی سزدن آیا وعده ویرمیسکز

بكا كه طشره چيقارلمش اولورم (يعنى قبرمدن) وكچديلر آدملر طبقه لرندن بندن اول (يعنى آنلردن هيچ كمسنه بردخى ديرلمدى) وشو باباوانا فرياد ايدرلر اللهك جنابنه وديرلركه واى اوا سون سكا مسلمان اول البته اللهك وعدهسى طوغريدر پس ديركه دكلدر شو وعده مكر اوّل كچنلرك حكايه لريدر * ف اشبو آنك حاليدركه كندوسى كافردر و باباسى واناسى ايمان كتورمكيچون اكاسويلرلر واو كافر سوزلرينى ايشتمز (أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ) ت اشبو جماعت اول كمسنه لردركه ثابت اولدى آنلرا اوزرينه عذاب وعدهسى اول امتلرك زمرهسنده كه كچديلر آنلردن اوّل جنلردن وآدملردن البته آنلر اولديلر زيان ايشليلر (وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِّمَّا عَمِلُوا ۖ وَلِيُوَفِّيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ) ت هر بريسيچون واردر مرتبه لر اواشى حسبنجه كه ايشلديلر وتا تماميله ويره الله آنلره آنلرك عمللرينك مزدنى وآنلر ظلم اولنمزلر * ف يعنى اهل جنت ايسه كندو ايشلرينه كوره بشقه بشقه درجه لر اوزرينه اولورلر كافرلر ايسه كوتو اولان عمللرينك مقابلنده بشقه بشقه دركاتده بولنورلر (وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُم بِهَا فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنتُمْ تَفْسُقُونَ) ت واول كونكه كتورلمش اولور كافرلر اودك اوزرينه دينلورا نلره آيا ضايع ايتديكزمى كندو نعمتلركزى دنيادرى يلككزده وفائده لنديكز دنيادرى يلككزده پس بو كون مزدويرلمش اولورسزه ذليل قيليجى اولان عذاب شو سببدنكه اولديكز يوكالك كوستريجيلر يرده حقسزيره وشو سببدنكه كوتو ايشلر ايدرديكز * ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه اشبو ايكى آيت تصوير ايدر سعيدله شقينك حالنى پس سعيد الله سبحانه نك حقنى و باباوانانك حقلرينى يرينه كتوروب كوزلجه نعمتلر ايله محظوظ اولور وجميع امورلرنده الله سبحانه يه رجوع ايدر وشقى ايسه كفر ايله باباسنه واناسنه عاق اولمغى جمع ايدر وآخرتى انكار ايدر سعيدك صورتى ابو بكرواناك كبيلرك حالنه مطابقدر والله اعلم * ف اول كمسنه كه آخرتى ايستميوب فقط دنيايى ديلر آنلره ايواولان ايشلرينك عوضى دنياده ويرلدى (وَاذْكُرْ أَخَا عَادٍ إِذْ أَنذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَقَدْ خَلَتِ النُّذُرُ مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ) ت وخاطريكه كتور عاد قومنك قرنداشنى اولوقتكه قورقتدى كندو قومنى احقاف آدلو يرده والبته كچديلر قورقوديجيلر آنك اوكندن وارقه سندن (يعنى هر طرفدن) بويله ديمكله كه عبادت ايتميكز الله تعالى يه دربن قورقرم سزلك اوزركزه بيوك اولان كونك عذابندن * ف يعنى حضرت هود عاد قومنى قورقتدى واحقاف برضلع آديدر يمن ملكنده واحقاف معناسى قوم تپه لرى

ديمكدر (قَالُوا أَجِئْتَنَا لِتَأْفِكَنَا عَنْ آلِهَتِنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ) ت ديديلر آيا كلدكمى بزم ياغزه تا كيرو طوتهسن بزى كندو معبودلرمزه عبادت ايتمكدن پس كتور بزه اول برشيئى كه وعده ويررسن بزلره اكر طوغرو ديينلردن ايسك (قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِندَ اللَّهِ وَأُبَلِّغُكُم مَّا أُرْسِلْتُ بِهِ وَلَٰكِنِّي أَرَاكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ) ت ديدى علم انجق اللهك يانندهدر وايرشديرورم سزه اواشيئى كه كوندرلدم آنكله وليكن بن كوريرم سزى بر كروه سكزكه بيلمزلك ايديورسكز (فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِيَتِهِمْ قَالُوا هَٰذَا عَارِضٌ مُّمْطِرُنَا ۚ بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُم بِهِ ۖ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ) ت پس وقتا كه كورديلر شو عذابى بر بولوت صورتنده كه يونلويدر آنلرك دره لرينه ديديلر شو بولوت يغمور ياغديريجيدر بزم اوزرمزه بلكه حقيقتده اول بولوت برشيدركه تيزلكله طلب ايتديكز آنى بر روزكاردركه آنده درد ويريجى عذاب واردر (تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَىٰ إِلَّا مَسَاكِنُهُمْ ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ) ت بربرى اوزرينه اورر هر برشيئى كندو ربنك بيورلديسيله پس اولديلر برصفت اوزرينه كه انجق اولرى كورندى اشبوكبى جزاويررز كوتو ايشلو اولان كروهه (وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَا إِن مَّكَّنَّاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُم مِّن شَيْءٍ إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ) ت تحقيق بز عاد قومنه ويرديكمز قوت وقدرتى سزه ويرمدك وبز آنلره (وعظ ايشيدهلر ونشانه لره نظر ايدهلر وصنع الهيى تفكر ايدهلرديو) قولاق وكوزلر وقلبلر يصه دق پس دفع ايتمدى آنلردن آنلرك قولاغى وكوزلرى وقلبلرى هيچ برشى اول سببدنكه انكار ايدرلر ايدى اللهك آيتلرينى وقوشاتدى آنلرى اولشيكه آنكله مسخره ايدرلر ايدى * ف آنلره قولاق وكوزلر وقلبلر ويردك يعنى دنيا ايشنده عقللو ايديلر ليكن شو عقللرى انلره اخرتده فائده ويرمز (وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُم مِّنَ الْقُرَىٰ وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) ت وهلاك ايتدك اولشيئ كه سزلك اطرافكزده ايدى كويلردن ولونبلون طشره كتوردك نشانه لرى اوله كه آنلر كفردن رجوع ايدهلر (فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً ۖ بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ ۚ وَذَٰلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ) ت پس نيچون ياردم ايتمديلر آنلره شول كمسنه لركه معبود طوتديلر آنلرى اللهدن غيرى يقين اولمغى ديليه رك الله تعالى يه بلكه غايب اولديلر آنلردن و بو سوز آنلرك يلانى وافترا ايتدكلريدر (وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا

انصتوا فلما قضى ولوا الى قومهم منذرين) ت وذكر ايت اولوقتيكه كوندردك سنك
جانبكه بر كروهى جندن كه ايشده لر قرآنى وقتا كه حاضر اولديلر پيغمبرك يانده ديديلر برى برينه
سكوت ايدك ديكليه لم پس وقتا كه قرآنى ديكلمكدن فارغ اولديلر كيرودونديلر قوملرى جانبنه
آنلرى قورقيده رق *ف پيغمبر عليه السلام جكونلرنده برقاچ اصحابيله مكه دن طشره
چيقوب صباح نمازينه مشغول اولديلرا اولوقتده جنلردن برقاچ كسنه لر قرآنى ديكلايوب
مسلمان اولديلر وكندو قوملرينه رجوع ايدوب آنلره قرآنك كيفيتنى بيان ايتديلر اشبو
دفعه ده جنلر اول حضرته ملاقى اولوب كورغديلر صكره چوق كسنه لر مسلمان اولديلر
وبر كيجه پيغمبر عليه السلام مكهٔ مكرمه دن يالكز طشره چيقديلر اولوقتده جنلر حضرته ملاقى
اولوب قرآنى اوكرنديلر ودينى قبول ايتديلر نته كيم ذكرلرى جن سوره سنده تفصيل ايله واردر
وقتا كه اول حضرته وحى كالدى اولوقتدن كوكلرك خبرى جنلردن كسلدى ايكن سببى جنلره
معلوم اولمدى چونكه قرآنى ايشتديلر معلوم ايتديلر كه خبرلك كسلديككنك سببى قرآنك
نزوليدر بو يلجه شاه ولى الله رحمه الله ياز ويدر (قالوا يا قومنا انا سمعنا كتابا انزل من بعد موسى
مصدقا لما بين يديه يهدى الى الحق والى طريق مستقيم) ت ديديلر اى بزم قوممز بزلر ايشتدك
بر كتابيكه ايندرلمش موسادن صكره كنديدن اول نازل اولانى كرچكليه رك يول كوسترر طوغرو
اولان دينه وطوغرو اولان يوله *ف اشبو جنلر اراسنده توراة حضرت سليمانك زماندن
مشهور ايدى (يا قومنا اجيبوا داعى الله وآمنوا به يغفر لكم من ذنوبكم ويجركم من
عذاب اليم) ت اى بزم قوممز قبول ايدك الله جانبنه دعوت ايده نك سوزينى ايمان كتورك
آكا تا يارلغيه الله سزلك كناهكزلك بعضسنى وخلاص ايده سزى درد ويرجى اولان عذابدن
(ومن لا يجب داعى الله فليس بمعجز فى الارض وليس له من دونه اولياء اولئك فى ضلال مبين)
ت وهر كسنه كه قبول ايتمسه اللهك جانبنه دعوت ايده نك سوزينى پس دكل عاجز قيلجى يرده
(يعنى يريوزنده فرار ايدوب اللهك عذابندن خلاص اولغه قادر دكادر) وبو قدر آنكيچون
الله دن غيرى ايش يصه يجيلر اشبو كروه آشكاره آزغينلقده درلر *ف يعنى ملائكه لر بو قاروجانبدن
آنلرى اورولر يرجانبنه چقارلر (اولم يروا ان الله الذى خلق السموات والارض ولم يعى بخلقهن
بقادر على ان يحيى الموتى بلى انه على كل شئ قدير) ت آيا كورمديلرمى الله كه يراتدى كوكلرى
ويرى ويورلمدى آنلرى يراتقده قادردر انك اوزره كه ديرلده اولملرى اوت بويله در البته
الله هر برشى اوزرينه قادردر (ويوم يعرض الذين كفروا على النار اليس هذا بالحق
قالوا بلى وربنا قال فذوقوا العذاب بما كنتم تكفرون) ت واولكونكه كتورلمش اولورلر
اول كسنه لر كه كافر اولديلر اودك اوكنه ديلور آيا اشبو وعده طوغرى دكلميدر ديديلر اوت

وربمز حقيچون طوغريدر ديدى الله پس طاديكز عذابى كفر ايتديككز سببدن
(فاصبر كما صبر اولوا العزم من الرسل ولا تستعجل لهم كانهم يوم يرون ما يوعدون لم يلبثوا
الا ساعة من نهار بلاغ فهل يهلك الا القوم الفاسقون) ت پس صبر ايت نيچه كه صبر ايتديلر
اعلى همت صاحبلرى وتيزلك ايتمه آنلره عذابى طلب ايتمكده ديرسنكه اولكونكه كوررلر
كندولره وعده ويرلمش اولان عذابى كويا آنلر اكلمديلر (يعنى دنياده) مكر برساعت كوندزدن
بو قرآن پيغمبرك الله تعالى دن ايرشدرمسيدر پس هلاك اولنمز مكر كوتو ايشلو اولان كروهلر
*ف اكلمديلر دنياده يعنى عذابى كوردكارى وقتده ظن ايدرلر كه دنياده انلره اصلا مهلت
ويرلمامش دنيايه كالدكلرى ساعتده اخراج اولنمشلر حاصلى دنياده عذابك كلمسن تاخير صيارلردى
ليكن قيامت كوننده عذابك شدتنى كوردكده ديرلر كه عذاب چوق تيزلك وچابكلكله كالدى
زيرا كه بز دنياده يا قبر عالمنده برساعت اكلندك عادتدركه كچن مدتى آز صيارلر
(سورة محمد صلى الله عليه وسلم مدنية ثمان وثلاثون آية) محمد عليه السلام سوره سى
مدينه ده نازل اولمش اوتوز سكز آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)
(باغشلجى اسركيجى اولان اللهك اديله اوقورم)

(الذين كفروا وصدوا عن سبيل الله اضل اعمالهم) ت اول كسنه لر كه كافر اولديلر وكيرو
طوتديلر آدملرى اللهك يولندن باطل قلدى الله انلرك عمللرينى (والذين آمنوا وعملوا
الصالحات وآمنوا بما نزل على محمد وهو الحق من ربهم كفر عنهم سيئاتهم واصلح بالهم) ت
واول كسنه لر كه ايمان كتورديلر وايشلديلر كوزل اولان ايشلرى وايناندديلر واشيتنه كه
كوندرلدى محمد صلى الله عليه وسلم اوزرينه وبو طوغريدر كاوبدر آنلرك ربى جانبندن
ايراق ايتدى آنلرك كناهلرينى واڭو قلدى آنلرك حالنى *ف بچمش زمانده جمله خلق برشريعت
اوزرينه تكليف اولنمديلر وايمدى جمله مخلوقات اشبو دين واحد اوزرينه تكليف اولنديلر
ايمدى حق اولان اشبو ديندر ماسواسى منسوخدر ومعلوم اوله كه مسلمانلردن بعض كيمسه لر
ايو ايشلرو بعض كيمسه لر كوتو ايشلر كافرلردخى بويله ايكن مؤمنلر كرچك دينى ايناغمق
سببندن شويله مقبول اولديلر كه مؤمنلرك ايولكن ثابت ايدرلر وكوتولكين عفو ايدرلر
وكافرلرك ايناغمق سببندن شوكونه سزالرى واردر كه ايولكين باطل قلوب كوتولكين اثبات
ايدرلر (ذلك بان الذين كفروا اتبعوا الباطل وان الذين آمنوا اتبعوا الحق من ربهم كذلك
يضرب الله للناس امثالهم) ت اشبو اول سببدندر كه اول كسنه لر كه كافر اولديلر آنلر تابع
اولديلر طوغرو اولميان شيئه واول كسنه لر كه ايمان كتورديلر تابع اولديلر طوغرو
اولان دينه كه آنلرك ربى جانبندندر اشبو كبى بيان ايدر الله آدملره آنلرك احواللرينى

(فاذا لقيتم الذين كفروا فضرب الرقاب حتى اذا اثخنتموهم فشدوا الوثاق فاما منا بعد واما
فداء حتى تضع الحرب اوزارها) ت چقانکه غوغاده اوغره سکز اول کسنه لره که کافر اولدیلر
پس اورك آنلرك بیونلرینی شول وقته دکین که دوکدیکز آنلرك قانلرینی زیاده سیله پس محکم
ایدك قیدی صکره یا احسان الله قویو یرسکز ویا مال المقله خلاص ایدرسکز اول وقته دکین که
براقه غوغا کندو سلاحلرینی یعنی غوغا موقوف اوله و سلاحه حاجت قالمیه والله اعلم
(ذلك ولو يشاء الله لانتصر منهم ولكن ليبلوا بعضكم ببعض والذين قتلوا في سبيل الله فلن
يضل اعمالهم) ت اشبودر حکم واکر دیلسیدی الله انتقام آلوردی آنلردن ولیکن دیلرکه
امتحان ایده سزك بعضکزی بعضکزله و اول کسنه که اولدیرلدیلر اللهك یولنده پس البته
ضایع قلمز آنلرك عملرینی (سيهديهم ويصلح بالهم) ت یول کوستررآنلره وکوزل قیلر
آنلرك حاللرینی (ويدخلهم الجنة عرفها لهم) ت وکتورر آنلری بر باغچه یه که بیلدردی اول
باغچه یی آنلره * ف هر قدرکه کافرلرك شوکتی کسر اولمدی آنلری قتل ایتمك لازمدر وقتا که
شوکتلری صنوب مغلوب اولدیلر حبس ایتمك دخی کفایت ایدر تا که قورقوب ایمان کتوره لر
یا خود احسان ایدوب براقه لرتا که همیشه احسانله قرتلمش اوله لر و دینی سوه لر ویا آنلردن
مال آلوب خلاص ایده لرکه ایکی فائده واردر و اشبو مسئله ده اختلاف در که اکر کافر اسیر
اولسه آنی یا براقه وقو یوره که تا کندو اوینه کیده یا خود براقیه یا اکر براقسه شویله که
رعیت اولوب طوره (يا ايها الذين آمنوا ان تنصروا الله ينصركم ويثبت اقدامكم) ت ای
اول کسنه لرکه ایمان کتوردیکز اکر یاردم ایتسکز اللهك دیننه یاردم ایدر الله سزه وثابت قیلر
سزك آیاقلرکزی * ف اکر الله سبحانه دیلسه کافرلری مسلمان ایدر لیکن بو الله سبحانه نك
منظوری دکلدر صنامقلری منظوردر پس قول جانبندن سعی ایتمك والله جانبندن قوللرك
ایشلرینی یصه مقدر (والذين كفروا فتعسا لهم واضل اعمالهم) ت واول کسنه لرکه کافر
اولدیلر پس هلاك اولسون آنلره و ضایع قلدی الله آنلرك عملرینی (ذلك بانهم كرهوا ما انزل
الله فاحبط اعمالهم) ت اشبو اول سببدندرکه آنلر بکنمدیلر اول شیئ که ایندردی الله آنی
پس باطل قلدی الله آنلرك عملرینی (افلم يسيروا في الارض فينظروا كيف كان عاقبة الذين
من قبلهم دمر الله عليهم وللكافرين امثالها) ت آیا سیر ایتمدیلرمی یرده تا باقه لرکه نیجه
اولدی اول کسنه لرك ایشنك آخری که آنلردن اول کچدیلر بربری اوزرینه اوردی الله
آنلری و کافرلر ایچون واردر شو عقوبت مثللری (ذلك بان الله مولى الذين آمنوا وان

الکافرين لا مولى لهم) ت شو اول سببدندرکم الله مسلمانلرك ایشنی یصه یجیدر و شو سببدندرکه
کافرلره هیچ ایش یصه یجی یوقدر (ان الله يدخل الذين آمنوا وعملوا الصالحات جنات تجري
من تحتها الانهار والذين كفروا يتمتعون ويأكلون كما تأكل الانعام والنار مثوى لهم) ت
الله کتورر اول کسنه لریکه ایمان کتوردیلر و ایشلدیلر ایو ایشلری باغچه لره آقر آنلرك
آلتندن ایرمقلر و اول کسنه لرکه کافر اولدیلر منفعتلنورلر و یرلر نیجه که یرلر درت آیاقلولر و اود
آنلرك یریدر * ف حیوان کبی یرلر یعنی حرص ایله و مسلمانلرك یمسی حاجتنی دو ایتمکیچوندر
(وكاين من قرية هي اشد قوة من قريتك التي اخرجتك اهلكناهم فلا ناصر لهم) ت
وچوق کویلرکه زیاده ایدی قوتده سنك کویکدن که طشره چیقردی سنی هلاك ایتدك
آنلری پس هیچ بر یاردم ایدیجی یوقدر آنلر ایچون (افمن كان على بينة من ربه كمن زين له سوء
عمله واتبعوا اهواءهم) ت آیا بر کسنه که اوله واضح اولان یول اوزرینه ربسنك جانبندن
اول کسنه کبی اولورمیکه بزنمش اولدی اکا کوتو ایشی و ینه اول کسنه لر کبی اولورمیکه
تابع اولدیلر کندو نفسلرینك آرزوسنه (مثل الجنة التي وعد المتقون فيها انهار من ماء
غير آسن وانهار من لبن لم يتغير طعمه وانهار من خمر لذة للشاربين) ت اول باغچه نك صفتی که
وعده ویرلمش اولدی صاقننلره شو باغچه ده ایرمقلر واردر چوق قالمقله متغیر اولمین صودن
و ایرمقلر واردر سوتدن که طادی متغیر اولمیوب و بدر و ایرمقلر واردر خمردن لذت ویریجیدر ایچنلره
(وانهار من عسل مصفى ولهم فيها من كل الثمرات ومغفرة من ربهم كمن هو خالد في النار
وسقوا ماء حميما فقطع امعاءهم) ت و ایرمقلر واردر صاف اولان بالدن و آنلر ایچون واردر
جنتده هر بر یمش جنسندن و آنلر ایچوندر یارلغمق کندو ربلرندن آیا اشبو جماعت اول
کسنه کبی اولورمیکه ابدی اولورلر جهنمده و آنلره زیاده ایسیجق صو ایچورلوب پاره پاره
یصه یه آنلرك بغرسقلرینی * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه شوره دن سوره نك آخرینه وارنجه
ضعیف الایمان اولان کسنه لرك قورقمسی حقنده نازل اولمش * ف جنتك شرابی زیاده
لذتلودر دنیا شرابنك خلافنجه زیرا که دنیا شرابی لذتسزدر جنتده هر کسنه نك اونده درت
ایرمق اولور و بعضلرك زیاده اولور (ومنهم من يستمع اليك حتى اذا خرجوا من عندك قالوا
للذين اوتوا العلم ماذا قال آنفا اولئك الذين طبع الله على قلوبهم واتبعوا اهواءهم) ت
آدملردن بعض کسنه واردرکه قولاق قویر سنك جانبکه چونکه طشره چیقارلر سنك یانکدن
کندویه علم ویرلمش اولانلره دیرلر که نه شی دیدی پیغمبر شمدی اشبو کروه اول کسنه لردرکه

مهرلدی الله آنلرڭ قلبلری اوزرینه وتابع اولدیلر کندو نفسلرنڭ آرزوسنه * ف
یعنی ذهنمزدرلرنه برشی بیلورلر ونه برشی حفظ ایدرلر (وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ
تَقْوَاهُمْ) ت واول کمسنه لرکه یول بولیجی اولدیلر زیاده قیلدی الله آنلر ایچون هدایتی وویردی
آنلره تقوالرینی * ف یعنی پیغمبر علیه السلامڭ نصیحتندن اثر قبول ایدیجی اولوب کناهلردن
احترازایتدیلر (فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّى لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ
ذِكْرَاهُمْ) ت منتظر دکالرمکر قیامت کوتته که کلورآنلره خبرسز پس کاوبدر شو قیامتڭ
علامتی پس نصل اولور انلرڭ نصیحت قبول ایتمسی وقتا که کاور قیامت آنلره * ف قیامتڭ
علامتلرندن بیوکی آخرزمان پیغمبرنڭ بعث اولمغیدرکه جمله پیغمبرلرانڭ کلمسنه منتظر
ایدیلر پس وقتا که شو حضرت بعث اولندی انجق قیامت کلمسی قالدی (فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ
وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ) ت پس یقین ایت که
اللهدن غیری هیچ معبود یوقدر ویارلغمق طلب ایت کندو کناهلرکچون مسلمان اولان
ارککلرڭ حقنده ومسلمان اولان خاتونلرڭ حقنده والله بیلور سزڭ کاوب کیده جڭ یریکزی
وسزڭ آکلشه جڭ یریکزی * ف شاه ولی الله دیرکه اشبو آیتلرڭ حاصلی شودرکه ذم ایدیور
اول کمسنه یی که علم مجلسنه کلور واولشیئڭ حقیقتنی فهم ایتمکه ایرشه میور کندو نفسنڭ
هواسی آنڭ قلبی اوزرینه هجوم ایتمڭ سببیله ودخی شو کمسنه غیریلردن سؤال ایتمکه
واستفسار ایتمکه محتاج اولور واشبو مثللو آدمی یه قیامتله تخویف ایدر والله أعلم * ف یعنی
هرقدر برده ایچنده طولانسکز آخر جنته وجهنمه که سزڭ حقیقی اولان اویکزدر کله جکسکز
(وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ ۖ فَإِذَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ ۙ رَأَيْتَ
الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۖ فَأَوْلَىٰ لَهُمْ) ت ودیدیلر
اول کمسنه لرکه ایمان کتوردیلر نیچون ایندرلمدی برسوره (جهاد امرنده) پس چانکه
کوندرلش اوله معناسی واضح برسوره وذکر اولنمش اولسه انده غزا ایتمڭ کورورسن اول کمسنه
لریکه آنلرڭ قلبلرنده واردر کیفیمزلڭ بقارلرسنڭ جانبکه اول کمسنه نڭ باقمسی کبی که ایرشمش
آکا اوصی کتمکلڭ اولوم حاضر اولق سببندن پس انلر ایچون اول نفرت ایتدکاری شی قریب
اوله * ف مؤمنلر کافرلرڭ ایذاسندن عاجز اولوب آرزو ایتدیلر که نه اولیدی که الله سبحانه جهاد
ایله امر ایدیدی قدرعجز قدری کافرلر ایله غوغا ایدیدڭ پس وقتا که جهاد امری نازل اولدی
ایمانده ضعیف اولانلره زیاده کوچ کلدیکندن اولومدن بایلمش کمسنه کبی کوزلری دونقسز
نظر ایدوب دیرلر که نه اولیدی بزی غوغادن معاف ایدیدیلر وقتا که قورقونهایتنه ایرشدی
کوزلرڭ دونقی وشعله سی کسلوب اولو کبی وجماد کبی دوشدیلر (طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ

فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ) ت اطاعت ایتمکدر وطاتلو سویلمکدر پس
چانکه محکم اولدی ایش اکر طوغری قیلسه لر وعده لرینی الله ایله زیاده ایو اولورآنلر ایچون
* ف یعنی شرعڭ حکمنی قبول ایتمکدن کفر لازم کلور هرحالده شرعڭ حکمنی قبول ایتمڭ
فرضدر صکره رسول علیه السلام بیلورلرکه قورقاقلری جهاده طلب ایتمکده فائده یوقدر وچقان
زیاده عسکره حاجت اولسه اول وقتده آنلری دخی جهاده تکلیف ایتمڭ لازمدر یوخسه
جنڭ ایدنلر چوقدر آنلره حاجت یوقدر (فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ
وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ) ت پس (ای ایمانی ضعیف اولان کمسنه لر) که اکرسز آدملر اوزرینه
امیر اولسکز احتمال دکلمیکه کوتولک ایده سکز یرده وکسه سکز کندیکزڭ قرابت حقنی * یعنی
کافرلرڭ ایذاسندن طارغین اولوب جهاد ایتمک ایچون آرزو ایتدیکز واکر الله سبحانه سزی
غالب ایدوب آدملرڭ امورینه والی قیلسه پس اول وقتده فساد ایتمکز (أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ
فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰ أَبْصَارَهُمْ) ت اشبو کروه اول کمسنه لردرکه رحمتدن ایراق قلدی آنلری الله پس
صاغر قلدی آنلری وکور قلدی آنلرڭ کوزلرینی * ف یعنی حکومتی غرور ایله ظلم ایله ایتمکه
باشلادیلر وبرکمسنه نڭ نصیحتنی قبول ایتمدیلر (أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا)
آیا تأمل ایتمزلرمی قرآنده یاخود قلبلری اوزرینه کلیدمی واردر (إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ
مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى ۙ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَىٰ لَهُمْ) ت البته اول کمسنه لرکه دوندیلر
کندولرنڭ ارقه سی جانبنه اندنصکره که ظاهر اولدی آنلره هدایت یولی شیطان بزه دی
آنلر ایچون ومهلت ویرو بدی آنلره * ف یعنی منافقلر قرآنی فهم ایتمدیلرتا که بیله لر جهادده نه
قدر فائده واردر وایمانڭ اقرارندن کیرو دونرلر وجهاده وارمیورلرکه طول عمر ایله معمر اوله لم
دیو (ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ) ت
اشبونڭ جمله سی شول سببدندرکه آنلر دیدیلر اول کمسنه لره که چرکین صایدیلر الله تعالی نڭ
ایندردیکی قرآنی (یعنی منافقلر یهودلره دیدیلرکه) اطاعت ایدرز سزه ایشلرڭ بعضسنده
والله بیلور آنلرڭ کیزلو سوزلرینی * ف منافقلر کافرلره دیدیلرکه بزلر مسلمان اولمشزلیکن
آنلر ایله برابر سزکا سه غوغا ایتمیه جکز (فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ
وَأَدْبَارَهُمْ) ت پس نیجه اولور حال شو وقتده که جانی آلور آنلرڭ فرشته لر اوررلر آنلرڭ یوزلرینه
وآنلرڭ ارقه لرینه * ف یعنی شول وقتده اولومدن نیجه خلاص اولورلر واول وقتده نفاقڭ
عذابنی کوریسردرلر (ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَا أَسْخَطَ اللَّهَ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ) ت

اشبو عقوبت شو سببدندر كه تابع اولديلر اول شيئه كه طارغين قلدى الله تعالى يى و چوركين صايديلر الالهى راضى قيلان ايشلرى پس الله باطل قلدى آنلرنك ايشلرينى (أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْغَانَهُمْ) ت آيا قلبلرنده كينه سزلك اولان كيمسه لر ظن ايدرلرميكه ظاهر قيلماز الله آنلرنك كينلرينى (وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيمَاهُمْ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ) ت واكر دبلسيدك كوستردك آنلرى سكا بيلوردك آنلرى كندوقيافتلريله (يعنى نفاقلك قره لغى آنلرنك يوزى اوزرينه ظاهر اولوردى) وتحقيق بيلوردك آنلرى سوزلك اسلوبنده والله بيلور سزلك عمللركزى (وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّى نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ) ت والبته صنارز سزى تا بيله وز غوغا ايدنلرى سزدن وصبر ايدنلرى وصنارز احوالكزى (إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ) ت البته اول كسنه لر كه كافر اولديلر وكيروطوتديلر آدملرى الالهك يولندن ومخالفت ايتديلر پيغمبره آندنصكره كه ظاهر اولدى آنلره هدايت يولى اصلا زيان ايرشديره مزلر الله تعالى يه والله ضائع قيلور آنلرنك عمللرينى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ) ت أى مسلمانلر اطاعت ايدك الله تعالى يه واطاعت ايدك پيغمبره وضايع قلمكز عمللركزى (مرتد اولمق سببندن ويا ريا ايله وسمعه ايله) *ف يعنى غزا ايتمك ويا الله سبحانه نك يولنده مشقت ومحنت چكمك اولوقتده مقبول اولوركه الله تعالى نك حكمته موافق اوله نفسك آرزوسنه هيچ برايش ايشليه (إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ) ت تحقيق اول كسنه لر كه كافر اولديلر وكيروطوتديلر الالهك يولندن صكره اولديلر آنلر كافر اولدقلرى حالده البته يارلغمز الله آنلرى (فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلْمِ وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتِرَكُمْ أَعْمَالَكُمْ) ت پس كوشكلك ايتميكز ودعوت ايتميكز صلح جانبنه وسز غالب سكز والله سزكله بيله در وناقص ويرمز سزه سزلك عمللكزلك مزديني *ف غوغا مشقتندن قاچوب اول امرده كافرلردن صلح طلب ايتمك واكر صلحده فائده كورنسه اولوقتده صلح ايتمك جائزدر ذكرى سورهٔ فتحده كاسردر (إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أُجُورَكُمْ وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ) ت دنيادير لكى همان اويون بازلقدر وكوكل اكلنمكدر واكر ايمان كتورسكز وصاقنسكز ويرسترة سزلك مزدلركزى

طلب ايتمز سزدن ماللركزى *ف الله سبحانه نيچه بلادلرى مؤمنلره فتح ايتدى ومؤمنلره ايسه آز كونلرده كندو ماللرينى صرف ايتمك ضرورى اولدى پس هر قدركه آنلر صرف ايتديلر ايدى الله سبحانه يوز اول قدر آنلره احسان ايتدى اشبو اجلدن الله سبحانه بيورديكه الله سبحانه يه اودنج ويرك (إِنْ يَسْأَلْكُمُوهَا فَيُحْفِكُمْ تَبْخَلُوا وَيُخْرِجْ أَضْغَانَكُمْ) ت اكر طلب ايتسه سزدن مالكزى پس مبالغه ايتسه آنى طلب ايتمكله اولوقتده بخل ايدرديكز وطشره چيقارردى شو بخل سزلك كينلكزى (هَا أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخَلُ وَمَنْ يَبْخَلْ فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَنْ نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ) ت خبردار اولكز سزلر اى كروهلر كه دعوت اولنورسكز تا كه نفقه ويره سكز الالهك يولنده پس سزدن بعض كسنه واركه بخيللك ايدر وهر كسنه كه بخيللك ايتسه پس اول بخيللكى همان كندو نفسندن ايدر (يعنى نفقه نك فائده سنى كندى نفسندن ايراق ايدر) والله حاجتسزدر وسزلر ايسه محتاجسكز واكر يوز چويرسكز عوض كتوررسزه سزدن غيرى بركروهى صكره اولمزلر آنلر سزلك كبى *ف الله سبحانه نك يولنده مال صرف ايتمكه تاكيد ايشيتديكز وسكز آندن خاطركزه كلمسونكه الله سبحانه ويا آنك رسولى كنديسيچون طلب ايديور واشبونى سزلك منفعتكز ايچون بيوردى صكره برلك عوضنده بيك بيك ويره جكدر يوخسه الله سبحانه نك ورسولك ماله احتياجى يوقدر

(سورة الفتح مدنية وهى تسع وعشرون آية) فتح سوره سى مدينه ده نازل اولمش واشبو سوره يكرمى طقوز آيتدر

بسم الله الرحمن الرحيم

باغشليجى اسركيجى اولان اللهك اديله اوقورم

شاه ولى الله رحمه الله ديركه پيغمبر مز عليه السلام هجرتك آلتنجى سنه سنده اويقوده كورديلر كه مكهٔ مكرمه يه داخل اولديلر جمعيت خاطرله تراش وقصر نسكنه مشغول اولديلر پس اشبو يلده عمره قصديله مكه يه متوجه اولديلر اكرچه قريش ايله دشمنلغى وار ايدى ليكن عادت شو ايديكه دشمنلرى حج وعمره ايتمكه منع ايتمزلر ايدى وحرمده دشمندن كينه وعداوت سببندن انتقام آلمزلر ايدى وپيغمبر عليه السلام بيك بشيوز آدملر ايله كيتديلر وقريش دخى كندولر ايله آدملر جمع ايدوب مكه شهرندن طشره چيقوب غوغا ايچون ايندلير وقتا كه پيغمبر عليه السلام يقين ايرشديلر شو يره كه آنده مكه شهرى كورينور پس اول حضرتك بنديكى دويشى دوه نك ديزلرى يره چوكوب اكلندى وهركز قوپمدى اولوقت پيغمبر عليه السلام آنداچديكه بن كعبه نك ادبنى صاقلرم اكرچه مكه اهلى چوق قتى سوزلر سويلسه لرده پس اولوقتده دوه قالقدى اول حضرت قريشه مقابله ايتمكى براقوب حديبيه نك ميداننده

اینسدیلر وقتا که حدیبیه یه ایردیلر قریشك کافرلری مکه یه کیرمکدن مانع اولدیلر وچوق دیوب دانشمقدنصکره کافرلر ایله صلح ایدوب مکه یه داخل اولمزسزین کیرودوندیلر الله سبحانه اشبو صلح ایتمکدن راضی اولدی واشبو بیعتدنکه قیل وقال اراسنده پیغمبره یاردم ایتمك عزمنی تاکید ایچون پیغمبر علیه السلامك اللری اوزرینه بیعت ایتمشلر ایدی آندن الله سبحانه راضی اولدی واشبو ایشك مقابلنده چوق فتوحلر شو بیعت صاحبلرینه نصیب ایتدی خصوصا خیبری فتح ایتمك که اشبو سفردن تراخیسز واقع اولدی خیبرك غنیمت مالنی اشبو بیعتده حاضر اولانلره تخصیص بیوروب غیریلری اشبو غزادن منع بیوردیلر او یقونك مضمونی کله جك یلده ظاهر اولدی پس فتوحك وعده سی خه وصنده ومنافقلرك شبهه سنك ردنده که رؤیانك مضمونی تأخیره قالمقدن ناشیدی وتاخیرك حکمتنك بیانی وحدیبیه سفرندن تخلف ایدنلرك تهدیدی واشبو بیعتك اهلندن الله سبحانه راضی اولمسنك بیاننده اشبو سوره نازل اولدی * ف پیغمبر علیه السلام حدیبیه یه ایردیلر وقریشك کافرلری مکه یه کیرمکدن مانع اولدیلر وچوق دیوب دانشمقدنصکره پیغمبر علیه السلام کافرلره پیغام کوندردیکه اگر دیلرسکز بنم ایله صلح ایدیکز وبرمدتی دکین راحت بولکز وبزدخی شول قدر آدملری مسلمان ایدرز پس آندنصکره اگر دیلرسکز مسلمان اولکز ویاخود اگر دیلرسکز غوغا ایدیکز آخرده صلح اولدی لیکن اشبو یلده پیغمبر علیه السلامی عمره ایتمك ایچون قویورمدیلر پس حضرت صلی الله علیه وسلم کله جك یلده عمره یی قضا ایتدی (انا فتحنا لك فتحا مبينا) ت البته بز لر حکم ایتدك سنکیچون ظاهر اولان فتح ایله (ليغفر لك الله ما تقدم من ذنبك وما تأخر ويتم نعمته عليك ويهديك صراطا مستقيما وينصرك الله نصرا عزيزا) ت فتحك عاقبتی شودرکه یارلغرسنکیچون الله اول شیئ که کچدی سابقده سنك کناهکدن وینه اولشیئی که کیروقالدی سنك کناهکدن وتمام ایده کندو نعمتنی سنك اوزریکه وکوستره سکا طوغرو اولان یولی ویاردم ایده سکا الله قوتلو اولان یاردم ایله * ف اشبو صبر ایتدیکك اجلدن سنك درجه لرك زیاده اولدی الله سبحانه اشبو کلامی کندو قوللرندن هیچ برقوانه بیورمدی که سنك کچن کناهلرکی وکله جك کناهلرکی باغشلادم دیو زیرا که اشبو سوز قورقوسزلغی موجبدرا کرچه چوق قوللر واردرکه الله سبحانه آنلری باغشلادی لکن بوحضرتدن غیری برکسنه نك حقنده اشبو کلامی بیورمدی (هو الذي أنزل السكينة في قلوب المؤمنين ليزدادوا ايمانا مع ايمانهم ولله جنود السموات والارض وكان الله عليما حكيما) ت اول الله که اشغی کتوردی دولنمك (یعنی طمأنینت وآرام) مؤمنلرك قلبلری اوزرینه تا زیاده اوله آنلرك ایمانی آنلرك سابق اولان ایمانلریله بیله والله ایچوندر کوکلرك ویرلك قشونی الله بیلیجی حکمت صاحبیدر * ف آشغی ایندردی سکینه یعنی طمأنینت ووقار

وقرار بولمغی ودولنمکی یعنی پیغمبر علیه السلامك حکمی اوزرینه ثابت اولدیلر ومخالفت ایدنلر ایله دشمنلق ایتمدیلر اشبو ایشی ایشلمکده آنلرك ایمانلرنك درجه سی زیاده اولدی (ليدخل المؤمنين والمؤمنات جنات تجري من تحتها الانهار خالدين فيها ويكفر عنهم سيئاتهم وكان ذلك عند الله فوزا عظيما) ت (سکینه نك نزولنك عاقبتی شودر) که کتوره مسلمان اولان ارککلری ومسلمان اولان خاتونلری باغچه لره که آقر آنلرك آلتندن ایرمقلر ابدی اوله رق اول باغچه لرده واورته آنلردن آنلرك کوتو ایشلرینی اشبو مقدمه اللهك یاننده بیوك مطلوبه ایرشمکدر *ف اول برکسنه لرکه دیرلر جنتی طلب ایتمك نقصاندن ناشیدر اشبو راندن معلوم اولدیکه جنتی طلب ایتمك الله سبحانه نك یاننده زیاده کمالدر (ويعذب المنافقين والمنافقات والمشركين والمشركات الظانين بالله ظن السوء عليهم دائرة السوء وغضب الله عليهم ولعنهم واعد لهم جهنم وساءت مصيرا) ت وتا عذاب ایده منافق اولان ارککلره ومنافقه اولان قاریلره ومشرك اولان ارککلره ومشرکه اولان قاریلره که کمان ایدیجیدرلر الله تعالی یه کوتو اولان کمان ایله آنلر اوزرینه اولسون قتی اولان مصیبتك دونمه سی وطارغین اولدی الله آنلر اوزرینه ورحمتدن ایراق قلدی الله آنلری وحاضرلدی آنلر ایچون جهنمی ونه چرکین یردر جهنم * ف کوتو اولان کمان شو ایدیکه پیغمبرمز علیه السلام حدیبیه سفرنه مدینه دن تشریف بیوردقلرنده منافقلر حیله لر قالدروب اولرنده اوطوردیلر وکمان ایتدیلرکه اشبو غوغاده مسلمانلر وطنلرندن ایراق اولوب دشمنك وطنلرینه داخل اولدقلرندن وعسکرلری آز اولدیغندن تباه اولورلر وکافرلر ایسه فاسد کمان ایتدیلرکه پیغمبر عمره بهانه سیله کاوب دغا ایله مکه یی المق دیلرلر (ولله جنود السموات والارض وكان الله عزيزا حكيما) ت والله ایچوندر کوکلرك ویرلك قشونی والله غالبدر حکمت صاحبیدر (انا ارسلناك شاهدا ومبشرا ونذيرا) ت البته بز کوندردك سنی حقی ظاهر قیلیجی وسوندریجی وقورقودیجی (لتؤمنوا بالله ورسوله وتعزروه وتوقروه وتسبحوه بكرة واصيلا) ت تا ایمان کتوره سکز ای مسلمانلر الله تعالی یه وآنك پیغمبرینه وتا یاردم ایده سکز اللهك دیننه ویوکلکله اعتقاد ایده سکز الله تعالی یی وپاکلکله ذکر ایده سکز آنی صباح وقتنده واخشام وقتنده (ان الذين يبايعونك انما يبايعون الله يد الله فوق ايديهم فمن نكث فانما ينكث على نفسه ومن اوفى بما عاهد عليه الله فسيؤتيه اجرا عظيما) ت البته اول کسنه لرکه بیعت ایدرلر سنکله

آنلر همان الله تعالی ایله بیعت ایتمش اولورلر اللهك الی آنلرك اللرى اوستنده در پس بر كسنه كه عهدینی صندرسه كندو نفسى اوزرینه صندیرر (یعنى آنك ضررى نفسنه راجعدر) وهر كسنه تمام ایتسه اولشیئى كه عهد ایتدى آنك اوزرینه الله ایله البته ویررآ كا بیوك اولان مزدى * ف عهد وقتنده اللرین بر برلرینك الی اوزرینه قویوب عهد ایدرلر ایدى اوللر اسلامك ابتداسنده اسلام ایچون عهد ایدرلر ایدى صكره هر بر مصلحتك تقییدیكه منظور اولورایدى اول امر ایچون دخى عهد ایدرلر ایدى وغوغا ایچون دخى عهد آلورلر ایدیكه تا اولنجیه قدر غوغادن قاچمیه لر دیو (سيقول لك المخلفون من الاعراب شغلتنا أموالنا واهلونا فاستغفر لنا يقولون بالسنتهم ما ليس فى قلوبهم قل فمن يملك لكم من الله شيأ ان اراد بكم ضرا او اراد بكم نفعا بل كان الله بما تعملون خبيرا) ت دیه جكلر سكا كیرو قالنلر عربلردن (یعنى اول كسنه لركه حدیبیه سفرنده سنكله ارقداشلق ایتمدیلر) مشغول ایتدى بزلرى بزمماللرمز واولادلرمز پس یارلغمق طلب ایت بزمچون دیرلر كندو دللریله اولشیئى كه قلبلرنده یوغیمدى دیكل آنلره كه كیم قادر اولور سزلك ایچون اللهدن برشى (منع ایتمكه) اكر دیلسه سزه ضرر ایرشدرمكى یاخود دیلرسه سز كیچون بر منفعت ویرمكى بلكه الله اولشیكه ایشلرسكز آنى بیلیجیدر (بل ظننتم أن لن ينقلب الرسول والمؤمنون الى أهليهم ابدا وزين ذلك فى قلوبكم وظننتم ظن السوء وكنتم قوما بورا) ت (اویله دكل) بلكه كمان ایتدیكزكه رجوع ایتمزلر پیغمبر ومؤمنلر كندو عیاللرینك یاننه اصلا وبزه نلمش اولدى اشبو ظن سزلك قلبلركزده وكمان ایتدیكز كوتو اولان كمانى واولدیكز سزه هلاك اولان كروه (ومن لم يؤمن بالله ورسوله فانا أعتدنا للكافرين سعيرا) ت وهر كسنه كه ایمان كتورمسه الله تعالى یه وآنك پیغمبرینه پس البته بز حاضرلدق اشبو كافرلر ایچون جهنمى (ولله ملك السموات والارض يغفر لمن يشاء ويعذب من يشاء وكان الله غفورا رحيما) ت والله ایچوندر كوكلرك ویرك پادشاهلغى یارلغار اول كسنه یى كه دیلر وعذاب ایدر اول كسنه یه كه دیلر الله یارلغیجى امر كیجیدر (سيقول المخلفون اذا انطلقتم الى مغانم لتأخذوها ذرونا نتبعكم يريدون ان يبدلوا كلام الله قل لن تتبعونا كذلكم قال الله من قبل فسيقولون بل تحسدوننا بل كانوا لا يفقهون الا قليلا) ت البته دیرلر كیرو قالنلر وقتاكه كیدرسكز غنیمت مالى

جانبنه

جانبنه (یعنى خیبرك غنیمت مالنه) تا آلهلم كتوره سكز آنى قویویرك بزى تا تابع اوله لم سزه دیلرلر كه تغییر ایده لر اللهك وعده سنى دیكل كه البته تابع اوله بیلمزسكز بزه بویله بیوردى الله بوندن اول پس البته دیرلر كه اویله دكل بلكه حسد ایدرسكز بزه بلكه آنلر فهم ایتمزلر مكر آز یجق * ف وقتاكه اول حضرت اصحابیله مكه دن دوندیلر حكم اولدیكه خیبره اوزرینه واریكز لیكن حدیبیه ده بولنان عسكر ایله باشقه كسنه یى آلمیكز پس وقتاكه مدینه یه ایرشدیلر اوچ كون آنده اكلنوب صكره خیبر جانبنه متوجه اولدیلر اول كسنه لركه اولده حدیبیه سفرنده قورقوب كیرو قالدیلر اشبو سفرده طمع ایدوب خیبره كیتمكى دیلدیلر الله سبحانه آنلرى منع ایتدى وخیبرده یهودلر وار ایدى كه احزاب غوغاسنده مسلمانلر ایله غوغا ایتمكیچون مشركلرى آنلر كتورمشلر ایدى (قل للمخلفين من الاعراب ستدعون الى قوم أولى بأس شديد تقاتلونهم أو يسلمون فان تطيعوا يؤتكم الله أجرا حسنا وان تتولوا كما توليتم من قبل يعذبكم عذابا اليما) ت دیكل (یا محمد) كیرو قالنلره اعرابلردن كه سزلر دعوت اولنورسكز بر قومله غوغا ایتمكه كه قتى غوغا صاحبلریدر (یعنى فارس وروم آدملریله اشبو وعده ابو بكرك وعمرك رضى الله تعالى عنهما زماننده وقوع بولدى) كه غوغا ایدرسكز آنلر ایله یاخود آنلر مسلمان اولورلر پس اكر بیوردیغى قبول ایتسكز ویررسزه الله كوزل اولان مزدى واكر یوز چویرسكز نیجه كه یوز چویردیكز بوندن اول عذاب ایدر سزه الله دردویریجى اولان عذاب ایله * ف الله سبحانه قتى اولان غوغا صاحبى فارس اهلنه بیوردى آنلرك سلطنتى همیشه غیرلره غالب ایدى حضرت عمر وحضرت عثمان رضى الله تعالى عنهمالرك زماننده فارس مملكتى فتح اولندى بعضلرى غوغاسز مسلمان اولدیلر وچوق چوق غنیمت مالى اول مملكتدن مسلمانلرك النه كچدى (ليس على الاعمى حرج ولا على الاعرج حرج ولا على المريض حرج ومن يطع الله ورسوله يدخله جنات تجرى من تحتها الانهار ومن يتول يعذبه عذابا أليما) ت بو قدر كورلر اوزرینه كناه دخى طوپال اوزرینه كناه و بو قدر كیفسزلر اوزرینه كناه (یعنى اشبو مثللو سفردن كیرو قالمقده) وهر كسنه اطاعت ایتسه الله تعالى یه وآنك پیغمبرینه كتوررآنى باغچه لره كه آقرآنلرك آلتندن ایرمقلر وهر كسنه یوز چویرسه عذاب ایدرآ كا دردویریجى اولان عذاب ایله * ف یعنى جهاد اشبو معذورلر اوزرینه فرض دكلدر (لقد رضى الله عن المؤمنين اذ يبايعونك تحت الشجرة فعلم ما فى قلوبهم فانزل السكينة عليهم واثابهم فتحا قريبا) ت البته خشنود اولدى الله مسلمانلردن اولوقتده كه بیعت ایتدیلر سنكله آغجك آلتنده پس بیلدى اولشیئى كه آنلرك قلبلرنده وار در پس آشغى ایندردى

وقاری واراجی انلرك قلبلری اوزرینه وثواب ویردی آنلره یقین اولان فتحی *ف اشبو فتح سابقك انعامنده داخلدر ودخی پیغمبر علیه السلام بیوردی که اشبو بیعت ایدنلردن بر کسنه جهنمه کیرمز (وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا) ت وچوق غنیمتلر که اله کتوررلر آنلری (یعنی خیبرك غنیمتلرینی) والله غالبدر حکمت صاحبیدر *ف وقتا که صلح ایچون دیوب دانشمق اولدی اول حضرت علیه السلام حضرت عثمان رضی الله تعالی عنهی مکهٔ مکرمه یه کوندردکدنصکره بر یلان خبر ظهور ایتدیکه کافرلر حضرت عثمانی اولدیردیلر شو کابناء اول حضرت بیوردیلر که شمدی آنلر ایله غوغا ایتمك بکا حلال اولدی که عهد بوزلمسی اول آنلردن ظهور ایتدی ایمکن اشبو خبر یلان ایدی و بردخی شوکه کافرلردن سکسان نفر آدم مکه نك اشکرندن جمع اولوب کلدیلرتا اول حضرتك عسکرنك اطرافنده دولاشوب اکر مسلمانلردن بر آدم تنها بولنسه اولدیره لر پس اشبو سکسان کیشنك جمله سنی الله سبحانه صحابه یه دیری طوتدیردی بو کابناء اول حضرت علیه السلام غوغایه قصد بیوردی پس مغیلان اغجنك آلتنده اوطوروب بیوردیکه بنمله عهد ایدیکه اولنسه قدر غوغا ایده لم جمله سی عهد ایتدیلرقیس اوغلی جد منافقدن غیری هیچ کسنه اشبو بیعتدن کیرو قالمدی اشبو بیعت الله سبحانه نك عندنده مقبول اولدی والله سبحانه آنلرك قلبلرنده که شیئی بیلدی یعنی ظاهرده اولان فکرلرینی و باطنده قلبلرینك توکلنی وشو بیعتك انعامنده خیبرك فتحنی عنایت بیوردی خیبرك مالندن مسلمانلر راحت بولدیلر (وَعَدَكُمُ اللّٰهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هٰذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا) ت ووعده ویردی سزه الله چوق غنیمتلر یکه اله کتوررسکز آنی پس چابك عطا ایتدی سزه شو غنیمتلری (یعنی خیبرك غنیمتلرینی) وکیروطوتدی آدملرك اللرینی سزدن (یعنی حدیبیه ده) تا اوله اشبو مقدمه بر نشانه مسلمانلر ایچون وتا کوستره سزه الله طوغرو یولی *ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه قریشك کافرلری جمع اولدیلر که شو حضرته تشویش ویره لر الله سبحانه آنلرك النی غوغا ایتمکدن کیروطوتدی وغوغا ایشی صلحه انجام بولدی *ف وکیروطوتدی آدملرك اللرینی یعنی غوغا ایتمکه قویمدی (وَأُخْرَىٰ لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللّٰهُ بِهَا وَكَانَ اللّٰهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا) ت (وعده ویردی) الله بشقه غنیمتلر ایله که حالا کال ایرشدرمدیکز انی اللهك علی احاطه ایتمشدر الله هر برشی اوزرینه قادردر (یعنی فارس و روم غنیمتلری) *ف یعنی اشبو بیعتك انعامنده خیبر فتحنی سزه انعام ایتدی ومکه نك فتحی اکرچه اول وقتده اله کیرمدیسه ده لیکن کیرمسی یقین اولدیغندن کویا آنی دخی شو آنده انعام ایتمشدر (وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوُا الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا)

ت واکر غوغا ایتسه لرسز کله اول کسنه لرکه کافر اولدیلر البته ارقه چویررلر سزلك جانبکزه صکره بولمزلر بر ایش بصه یچی ویاردم ایدیجی (سُنَّةَ اللّٰهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللّٰهِ تَبْدِيلًا) ت اللهك عادتی که البته کچدی بوندن اول والبته سن بولمزسن اللهك وعده سی ایچون تبدیل اولمق (وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا) ت واول الله تعالی درکه کیروطوتدی کافرلرك الینی سزدن وسزلك الکزی آنلردن مکه نك اراسنده اندنصکره که غالب قیلدی سزی آنلر اوزرینه الله اول برشیئی که ایشلرسکز کوریجیدر *ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه بو تعریضدر اول قصه یه که صلح قرار بولدقدنصکره یتمش کسنه قریشلرك کوتولرندن و یوصه لرندن اولان آدملردیلر که اصحاب خبرسزین اوزرینه هجوم ایده لر اصحاب خبردار اولوب آنلرك جمله سنی اسیر ایدوب حضرتك حضورینه کتوردیلر واول حضرت جمله سندن عفو ایتمش والله اعلم *ف یتمش کسنه لری که مکه نك اراسنده طوتدیلر یعنی مکه نك یقیننده طوتدیلر کویا شهرك اراسندن طوتمش اولدیلر (هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيَ مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ مَحِلَّهُ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَئُوهُمْ فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ لِيُدْخِلَ اللّٰهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا) ت اشبو قریش کافرلری اول کسنه لردر که کافر اولدیلر وکیروطوتدیلر سزی مسجد حرامدن وکیروطوتدیلر قربانی موقوف ایدوب آندنکه ایریشه بوغزلندیغی مکانه واکر اولمیدی مسلمان اولان ارککلر ومسلمان اولان خاتونلر کسز آنلری بیلمزدیکز چکنیه سکز آنلری اصدی ایریشوردی سزه آنلردن برکناه بیلمزسزین (یعنی او یقونك کوچك اولمسی بالفعل متحقق اولسیدی وفتح تیزلکله میسر اولسیدی سز مکه کافرلر یله غوغا ایدرکن ارالرنده بولنان بیلمدیککز مؤمنلر دخی هلاك اولوب سزه کناه اصابت ایدردی پس بو قورقو ایچون فتحی تاخیره براقدی الله) تا کتوره الله کندو رحمتنه اول کسنه یی که دیلرا کر مؤمنلر کافرلردن سچلسه ایدیلر البته عذاب ایدردك کافر اولانلره آنلردن دردویریجی اولان عذاب ایله *ف یعنی اشبو ماجراده هر برادبسزلك که کعبه نك حقنده ظهور ایتدی کافرلردن وقوع بولدی ای مسلمانلر سزلرادبکزده بولندیکز شو کافرلر معتمرلری منع ایتدیلر عمره یی ادا ایتمکدن وقربانی محلنه ایرشمکدن پس شو اجلدن مکه شهری آکالایق ایدیکه سزلك الکز له فتح اولنه لیکن بعض مسلمان ارککلر و بعض مسلمان خاتونلر آنده کیزلو ایدیلر و برقاچ کسنه لروار ایدیلرکه مسلمان اولق آنلرك قسمتنده مقدر ایدی پس اکر اول کونده مکه نك فتحی اولسه ایدی آنلر دخی قریلور ایدیلر آخر ایکی یل صلحك مدتنده

اسلامی مقدر اولان کسنه‌لر مسلمان اولدیلر و هجرت ایدن کسنه‌لر هجرت ایتدیلر پس اولوقتده الله سبحانه مکه‌نك فتحنی ویردی (اذ جعل الذین کفروا فی قلوبهم الحمیة حمیة الجاهلیة فانزل الله سکینته علی رسوله وعلی المؤمنین والزمهم کلمة التقوی وکانوا احق بها واهلها وکان الله بکل شیء علیما) ت اولوقتکه محکم قیلدیلر کافرلر کندو قلبلرنده غیرتلرینی جاهلیت غیرتنك جنسندن پس ایندردی الله کندو وقار ودوناغنی پیغمبر اوزرینه ومؤمنلر اوزرینه وثابت قلدی آنلرا اوزرینه صاقنمق کلمه‌سنی وزیاده لایق ایدیلر اشبو کلمه‌یه الله هر برشیئی بیلیجیدر (یعنی مسلمانلردن برجماعت اشبو صلحی بکنمدیلر آخرده الله سبحانه آنلرك قلبنه اطمئنان ویردی تا پیغمبرك دیلدیکنه رضا ویردیلر والله سبحانه اعلم) *ف کافرلرك عنادندن بری شو ایدیکه مؤمنلری او ییلده عمره‌دن منع ایتدیلر وصلحك شرطلرنده شو ییزدیلرکه هر بر مسلمان که هجرت ایدوب کیتسه آنی کیرو دوندرلر وکافرلرك یاننه کوندره‌لر وعمره ایچون کله‌جك سنه کله‌لر ومکه‌ده اوچ کوندن زیاده اکلنمیه‌لر ومکه‌یه سلاحسز کیره‌لر پیغمبر علیه السلام بوشرطلرك جمله‌سنی قبول بیوردیلر (لقد صدق الله رسوله الرؤیا بالحق لتدخلن المسجد الحرام ان شاء الله آمنین محلقین رؤسکم ومقصرین لا تخافون فعلم ما لم تعلموا فجعل من دون ذلك فتحا قریبا) ت البته طوغرو قیلدی الله کندو پیغمبرینه واقعه مطابق اولان اویقوینی اشبو مضمون ایله که البته داخل اولورسکز مسجد الحرامه اکر دیلرسه الله امین اوله‌رق باشلرکزی تراش ایده‌رك وکسه‌رك (صاچلرکزی) هیچ برشیدن قورقمیه‌رق پس بیلدی الله اول شیئی که بیلدیکزسزلر پس قولای قیلدی بوندن اول یقین اولان فتحی یعنی خیبر فتحنی (هو الذی ارسل رسوله بالهدی ودین الحق لیظهره علی الدین کله وکفی بالله شهیدا) ت اول الله تعالی کوندردی کندو پیغمبرینی هدایتله وطوغرو اولان دین ایله تا غالب قیله شو دینی سائر دینلرك کافه‌سی اوزرینه وبسدر الله شهادت ایتمك جهتندن *ف الله سبحانه اشبو دینی ظاهرده دخی بر مدتده کین هر بر دین اوزرینه غالب قیلدی ودلیل وبرهان جهتنجه همیشه غالبدر (محمد رسول الله والذین معه اشداء علی الکفار رحماء بینهم تراهم رکعا سجدا یبتغون فضلا من الله ورضوانا سیماهم فی وجوههم من اثر السجود ذلك مثلهم فی التوراة ومثلهم فی الانجیل کزرع اخرج شطأه فآزره فاستغلظ فاستوی علی سوقه یعجب الزراع لیغیظ بهم الکفار وعد الله الذین آمنوا

وعملوا الصالحات منهم مغفرة واجرا عظیما) ت محمد اللهك پیغمبریدر و اول کسنه‌لرکه آنك ارقداشیدر زیاده قتی درلر کافرلر اوزرینه وبری برینی اسیرکیجیدرلر کندو ارالرنده کورورسین آنلری رکوع ایدیجیلر سجده ایدیجیلر طلب ایدرلر فضلنی اللهدن وآنك خشنودلغنی آنلرك کوزللکی نشانی آنلرك یوزنده درسجده‌نك اثرندن اشبودر کورا اولان آنلرك وصفیدر توراتده ومثللریدر انجیلده که آنلر بر اکین کبی درلرکه طشره کتوردی فلیزلرینی پس قوتلو قلدی آنی پس یوغون اولدی پس قوتلو اولدی وطوردی اوزدکلری اوزرینه عجبه دوشورر اکنجیلری (عاقبت حال اسلامك غلبه‌سی شودرکه) طارغینلغه واقع قیله الله مؤمنلری کورمك سببیله کافرلری وعده ویردی الله اول کسنه‌لره که ایمان کتوردیلر وایشلدیلر ایو اولان ایشلری اشبو امتدن یارلغمغی وبیوك اولان مزدی (مثالك حاصلی شودرکه اسلام اول امرده ضعیف ایدی ومسلمانلر آز ایدیلر کمده کمده غالب اولوب چوغالدیلر والله اعلم) *ف قیلیق ویاخود یومشاقلق که انسانه خوی وخصلت اولور هر بریرده برابر جاریدر و اول خوی وخصلتکه ایماندن برغش اولور پس بو خصلت قتیلغی قتیلق ایده‌جك یرده ویومشاقلغی یومشاقلق ایده‌جك یرده جاری ایدر واصحابلرك نشانی شودرکه تهجد نمازندن وخالص اولان نیتلرندن یوزلرنده نور واردر پس اول حضرتك اصحابلری بشقه آدملرك اراسنده یوزلرینك نوریندن بللو اولورلر ایدی وزراعتك مثلی شودرکه اول بر آدم ایمان کتوردی صکره ایکی ادم اولدیلر صکره کون بکون زیاده اولوب قوت بولدیلر حضرتك زماننده وخلیفه‌لرینك زماننده واشبو وعده که ویردی آنلره ایمان اهلیدرلر وایو اولان ایشلری ایشلرلر وپیغمبرك اصحابلری جمله‌سی شو صفت اوزره ایدیلر لیکن حسن خاتمه‌نك فکری لازمدر الله سبحانه قوللره شویله مژده ویرمیورکه قورقوسز اوله‌لر پس اشبو قدر تحسین مالك جانبندن غنیمتدر

(سورة الحجرات مدنیة وهی ثمانی عشرة آیة)

(حجرات سوره‌سی مدینه‌ده نازل اولمش وبو سوره اون سکز آیتدر)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(باغشلیجی اسیرکیجی اولان اللهك آدیله اوقورم)

*ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه الله سبحانه اشبو سوره‌یی آدابی تعلیم ایتمك ایچون ایندردیکه حضرت پیغمبر علیه السلام اوزرینه امر ونهی اولان شیلرده پیغمبردن حکمسز برشیئی کندو جانبندن سویلیه‌لر وحضرتله یوکسك آواز ایله خطاب ایتمیه‌لر واکر بر فاسق برشیئی سویلسه حالی تحقیق ایتمکسزین اول مقدمه حقنده محکم اولان قصد ایله بر حکم ایتمیه‌لر وبر صورتده که آنلرك اراسنده مجادله غوغاسی وبرشماته وقوع بولسه آنی نه وجه ایله اصلاح ایده‌لر تعلیم ایتدی وبر برینه استهزا ایتمکی وبر برینه کوتو لقب قویمغی وغیبت ایتمکی وکوتو ظن ایتمکی ونسبك اعلالغیله غیریلر اوزرینه قورلنمغی منع بیوردی وضعیف الایمان اولنلری ایمانلرك ضعفی اوزرینه خبردار بیوردی والله اعلم (یا ایها الذین آمنوا

لا تقدموا بين يدي الله ورسوله واتقوا الله ان الله سميع عليم) ت ای مسلمانلر ایلرو کچمك
ایتمیکز الله ایله یوز بیوزه وآنك پیغمبریله وصاقنك اللهدن البته الله ایشیدیجیدر بیلیجیدر
٭ف یعنی برکسنه پیغمبرك مجلسنده برشی صورسه حضرتك جوابنه منتظر اولیکز که نه
بیوررو سزلر کندو باشکزه و کندو عقلکزله آنك بیورمقسزین برجواب سویلمیکز (یا ایها
الذین آمنوا لا ترفعوا اصواتکم فوق صوت النبي ولا تجهروا له بالقول کجهر بعضکم لبعض
ان تحبط اعمالکم وانتم لا تشعرون) ت ای مسلمانلر یوکسك ایتمیکز آوازلرکزی پیغمبرك
آوازندن و یوکسك سویلمیکز آنکله سوزی بعضکزك یوکسك سویلسی کبی بعضکزه
شوندن صاقنمق ایچونکه باطل اوله سزك عملکز وسزلر خبردار اولمزسکز ٭ ف اشبو سوزده
الله سبحانه پیغمبرك آدابنی تعلیم بیوردی ومؤمنلرك کندولری اراسنده اولان آدابی دخی
تعلیم بیوردی شو آدابلردن بری شودرکه آوازلرین پیغمبرك مجلسنده یوکسك قالدرمیه‌لرکه
اولوقتده پیغمبرك بیورلدیسی ایشدلمز وایکنجی شودرکه اول حضرته ادبله خطاب ایدیکز
یوکسك آوازایله سویلمیکز (ان الذین یغضون اصواتهم عند رسول الله اولئك الذین امتحن
الله قلوبهم للتقوی لهم مغفرة واجر عظیم) ت البته اول کسنه‌لرکه آلچق ایدرلر آوازلرینی
اللهك پیغمبرینك یاننده اشبو کروه اول کسنه‌لردرکه صنادی الله آنلرك قلبلرینی تقوانك
ظهوری ایچون آنلر ایچون واردر چوق اولان یارلغمق و بیوك اولان مزد (ان الذین ینادونك
من وراء الحجرات اکثرهم لا یعقلون) ت تحقیق اول کسنه‌لرکه چاغررلرسنی حجره‌لرك
ارقه‌سندن آنلرك چوغی فهم ایتمزلر ٭ف بنو تمیم اول حضرتك ملاقاتنه کادیلر اول حضرت
اولرنده ایدیلر طشره‌سندن یوکسك آوازایله ندا ایتدیلر لایق شو ایدیکه برآدم کوندروب خبر
ایدیدیلر (ولو انهم صبروا حتی تخرج الیهم لکان خیرا لهم والله غفور رحیم) واکر آنلر صبر
ایتسه‌لرایدی اولوقته دکین که چیقارسن آنلر جانبنه اولوردی زیاده کوزل آنلر ایچون والله
یارلغیجیدر اسیرکیجیدر ٭ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه اشبو تعریضدر بنی تمیمدن برقومك
حالی اوزرینه‌که برمهم ایچون اول حضرت صلی الله علیه وسلم یاننه کلدیلر وقتا که اول حضرتی
مسجدده بولمدیلر و بیلدیلرکه قنغی حجره‌ده درلر حجره‌لرك یاننه کاوب یوکسك آوازایله چاغرمغه
باشلادیلر والله اعلم (یا ایها الذین آمنوا ان جاءکم فاسق بنبا فتبینوا ان تصیبوا قوما بجهالة
فتصبحوا علی ما فعلتم نادمین) ت ای مسلمانلر اکر کتورسه سزه برفاسق برخبر پس تفتیش
ایدلك احترازایتمك ایچون شوندنکه ضررایرشدررسکز برکروهه بیلمزسزین پس پشیمان
اولورسکز اولشی اوزرینه که ایشلدیکز ٭ف پیغمبر علیه السلام برآدمی برقومدن زکات المق

ایچون کوندردیلر ایدی شو قوم اول شخصك استقبالنه واردقده اشبو قومله بو شخصك قومی
اراسنده اسلامدن اول عداوت اولدیغنه بناء کمان ایتدیکه کندوبی اولدیرمکه کاورلر همان
قورقه‌رق کیرو قاندوب قاچوب مدینه‌یه کاوب برکورلتی براقدیکه فلان قوم مرتد اولدی
همان حضرت اول قوم اوزرینه عسکر کوندرمك ایستردی الله سبحانه اول شخصك کذبنی
وفسقنی بیان بیوردی اشبو ره‌دن معلوم اولدیکه فاسقك شهادتی مقبول دکلدر فاسق اول
کسنه‌درکه خلاف شرع ارتکابی آندن ظاهر اوله (واعلموا ان فیکم رسول الله لو یطیعکم
فی کثیر من الامر لعنتم ولکن الله حبب الیکم الایمان وزینه فی قلوبکم وکره الیکم الکفر
والفسوق والعصیان اولئك هم الراشدون فضلا من الله ونعمة والله علیم حکیم) ت بیلکزکه
سزك اراکزده اللهك پیغمبری واردر اکر اطاعت ایتسه سزه ایشلرك چوغنده قینلغه واقع
اولوردیکز ولیکن الله سوکلی ایتدی سزه ایمانی و بزه‌دی ایمانی سزك قلبلرکزده و چرکین قیلدی
سزك یاکزده کفری وفسقی و بیورلدی قبول ایتمکی اشبو کروه آنلردر طوغری یول بولنلر اللهك
یاندن اولان احسانله و نعمتله آندن والله بیلیجیدر حکمت صاحبیدر ٭ف یعنی اکر سزك
مشورتکز قبول اولنمزسه ناخوش اولمیکز وقیرلمیکز زیراکه پیغمبر الله سبحانه نك ارشادیله
عمل ایدرلر اشبو خصوص سزك حقکزده زیاده خیرلیدرکه اکر سزك مشورتکزی قبول ایدرسه
هرکسنه کندو منفعتیچون سویلمه جکدر پس قنغی کسنه‌نك رأیینی قبول ایده (وان طائفتان
من المؤمنین اقتتلوا فاصلحوا بینهما فان بغت احداهما علی الاخری فقاتلوا التی تبغی حتی تفیء
الی امر الله فان فاءت فاصلحوا بینهما بالعدل واقسطوا ان الله یحب المقسطین) ت اکر ایکی
کروه مسلمانلردن بری بریله غوغا ایتسه‌لر پس ایو قیلك آنلرك اراسنی پس اکر ظلم ایتسه شو ایکی
کروهك بری آخر اوزرینه پس غوغا ایدلك اولکروهله که ظلم ایدر اولوقته دکین که قائده اللهك
حکمی جانبنه پس اکر کیرودونسه ایولك ایدلك آنلرك اراسنده انصافله وعدل ایدیکز البته الله
سور انصاف ایدیجیلری ٭ف یعنی اکر شرعك حکمنه اتباع ایدرلرسه پس انصافله صلح ایدلك
برطرفی طوتمیکز اشبودر حکم وقتا که مؤمنلر بری بریله شماته یاپسه‌لر (انما المؤمنون اخوة
فاصلحوا بین اخویکم واتقوا الله لعلکم ترحمون) ت مسلمانلر بربرینك قرنداشیدرلر
پس ایولك واقع قیلك کندو قرنداشلرکزك اراسنده وصاقنك اللهدن اوله که سزه رحم
اولنمش اوله‌سکز (یا ایها الذین آمنوا لا یسخر قوم من قوم عسی ان یکونوا خیرا منهم ولا نساء
من نساء عسی ان یکن خیرا منهن ولا تلمزوا انفسکم ولا تنابزوا بالالقاب بئس الاسم الفسوق
بعد الایمان ومن لم یتب فاولئك هم الظالمون) ت ای مسلمانلر مسخره ایتسون برکروه

برکروهدن احتمال ایدرکه اول کروه زیاده کوزل اوله بونلردن حقیقتده ونه قاریلر قاریلردن
احتمال ایدرکه آنلر زیاده ایو اوله‌لر بونلردن وغیبت ایتمکز کندواراکزده (یعنی بعضکز
بعضکزه عیب ایتسون) وچاغرمیکز بر بریکزی چرکین اولان لقبلر ایله نه چرکین آددر فسوق
اسمی ایمان کتوردکدنصکره (یعنی ایمانه کلدکدنصکره فاسق دیو چاغرلمق واهل فسقه
مناسب آدلر ایله ذکر اولنمق نه چرکین شیدر) وهرکسنه که توبه ایتمدی پس اشبو کروه بونلردر ظالملر
(یعنی برکسنه ایمان کتورمزدن اول اکر برکناه ایتسه ایدی ایمان کتوردکدنصکره آنی شوکناه
ایله آدلوا یتمک لازمدر والله اعلم) * ف وقتا که برکسنه برکسنه یه چرکین لقب ایله چاغردی اول
کندوسنک آدی فاسق اولور آندنصکره اول برکسنه‌یی که مؤمن ایدی آنی عیبلوا ایدریا ایده‌مز
(یا أیها الذین آمنوا اجتنبوا کثیرا من الظن ان بعض الظن اثم ولا تجسسوا ولا یغتب
بعضکم بعضا ایحب احدکم ان یأکل لحم اخیه میتا فکرهتموه واتقوا الله ان الله تواب
رحیم) ت ای مسلمانلر صاقنک کوتو اولان ظنک چوغندن البته کوتو اولان ظنک بعضی
کناهدر وارامیکز رازلری وغیبت ایتسون سزلک بعضکز بعضکزدن آیا سورمی سزلک بریکز که
یه کندوقرنداشنک اتنی اولی اوله رق پس نفرت ایدیکز آندن وصاقنکز اللهدن البته الله
توبه یی قبول ایدیجیدر اسرکیجیدر * ف برکسنه یه تهمت ایتمک وعیبن ارامق وغیبت ایتمک هیچ
بریرده جائز دکلدر اما اولوقتده که آنده دینک فائده‌سی واردر وغرض نفسانیه‌دن خالی اولان
وقتده جائزدر (یا أیها الناس انا خلقناکم من ذکر وانثی وجعلناکم شعوبا وقبائل لتعارفوا
ان اکرمکم عند الله اتقاکم ان الله علیم خبیر) ت ای آدملر تحقیق بزلر یاراتدق سزی
برارککدن وبردیشیدن ویصه دق سزلری جماعتلر وقبیله‌لر تا ارالرکزده بر بریکزی بیله سکز
البته سزلک زیاده کرامیکز اللهک یاننده زیاده صاقننکزدر البته الله بیلیجیدر خبرداردر * ف
یعنی قومک وقبیله‌نک بیوکلکی اوزره غرور ایتمک عیبدر کوزل اخلاق وایو اولان صفت
وتقوی لازمدر قومک شرافتی ایشه یارامز (قالت الاعراب آمنا قل لم تؤمنوا ولکن قولوا
اسلمنا ولما یدخل الایمان فی قلوبکم وان تطیعوا الله ورسوله لا یلتکم من اعمالکم شیئا ان الله
غفور رحیم) ت دیدیلر اعرابیلر ایمان کتوردک دیکل آنلره ایمان کتورمدیکز حقیقتده
ولیکن دیکز انقیاد ایتدک وحالا کلمدی ایمان سزلک قلبلرکزه واکر اطاعت ایتسکز الله
تعالی یه وآنک پیغمبرینه نقصان ویرمز سزه سزلک اعمالکزلردندن برشیئی البته الله
یارلغیجیدر اسرکیجیدر * ف بر سوزشودرکه بزلر مسلمانز یعنی دین اسلامی قبول ایتدک شو اشبو
سوزده مضایقه یوقدر وبر سوز شودرکه بز مؤمن کامل اولان یقین واردر پس اکر کامل اولان
یقین وار ایسه اثری نه یرده در پس هرکسنه که یقین وتصدیقی واردر شویله دعوا ایتمکدن

قورقار نقصان ویرمز سزه یعنی سزلک عمللرکزلردندن برشیئی اکسک ایتمز (انما المؤمنون
الذین آمنوا بالله ورسوله ثم لم یرتابوا وجاهدوا باموالهم وانفسهم فی سبیل الله اولئک هم
الصادقون) ت حقیقتده مؤمنلر اول کسنه‌لردرکه ایمان کتوردیلر الله سبحانه یه وآنک
پیغمبرینه صکره شبهه ایتمدیلر ایمانده وغوغا ایتدیلر کندو ماللری ایله وکندو جانلری ایله اللهک
یولنده اشبو کروه آنلردر طوغرو دیجیلر (قل اتعلمون الله بدینکم والله یعلم ما فی السموات وما فی
الارض والله بکل شیء علیم) ت دیکل آیا خبردار ایدرمیسکز الله سبحانه یی کندو دینکزه والله
بیلور اول شیئی که کوکلرده واردر وبرده واردر والله هر برشیئی بیلیجیدر * ف یعنی اکر سزلک
دینکز حق اولان دین درسو یلکده نه اوله جقدر اول کسنه دنکه نه معامله کز وار ایسه کندوسی
بیلیجیدر (یمنون علیک ان اسلموا قل لا تمنوا علی اسلامکم بل الله یمن علیکم ان هداکم
للایمان ان کنتم صادقین) ت منت قورلرسنک اوزریکه آنکله که مسلمان اولدیلر دیکل منت
قویمیکز بنم اوزریمه مسلمان اولمغکزی بلکه الله منت قورسزلک اوزرکزه آنکله که یول
کوستردی سزه ایمان جانبنه اکر اولسکز طوغرو دیجیلر * ف هر ایو ایشکه کندولرندن
صادر اولورا آنی تعریف ایتمکده ویاد ایتمکده فائده یوقدر بلکه الله سبحانه یه ثنا وحمد ایتملی که
اول ایو ایشی ایشلتدردی (ان الله یعلم غیب السموات والارض والله بصیر بما تعملون) ت
البته الله بیلور کوکلرده اولان ویرده اولان کیزلو شیلری والله کوریجیدر اول شیئی که ایشلرمکز

(سورة ق مکیة وهی خمس واربعون آیة)

(ق سوره‌سی مکه‌ده نازل اولدی واشبو سوره قرق بش آیتدر)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهک آدیله اوقورم)

(ق) ت الله بیلور آندن مرادی (والقرآن المجید) ت بیوک اولان قرآن حقیچون که سن
اللهک پیغمبریسن (بل عجبوا ان جاءهم منذر منهم فقال الکافرون هذا شیء عجیب) ت بلکه
عجبلندیلر (کافرلر) آندنکه کلدی آنلره قورقودیجی پس دیدی کافرلر اشبو عجب برشیدر
(أئذا متنا وکنا ترابا ذلک رجع بعید) ت آیا اولدیغمزده وطپراق اولدیغمزده حشر اولورمیز اشبو
حشر اولمق عقلدن ایراق اولان کیرو دونمکدر (قد علمنا ما تنقص الارض منهم وعندنا کتاب
حفیظ) ت بیلدک اول شیئی که نقصان قیلر یر آنلردن (یعنی اول شیکه یر آنلرک جثه‌سندن)

وبزم يانمزده حفظ ايديجى اولان كتاب واردر (يعنى لوح محفوظ) * ف يعنى آنلرك اعضالرينك
كايسى طپراق اولمزور وحلرى سلامت قالور (بل كذبوا بالحق لما جاءهم فهم فى امر مريج) ت
بلكه يالانه نسبت ايتديلر طوغرو اولان سوزى اولوقتكه كلدى آنلره پس آنلر قارشمورش
اولان ايشده درلر (أفلم ينظروا الى السماء فوقهم كيف بنيناها وزيناها ومالها من فروج) ت
ايا باقمزلرمى كوك جانبنه كندولرينك اوستنده نيجه بنا قيلدق آنى وبزه دك آنى ويوقدر آنده هيچ
بريارق (والارض مددناها والقينا فيها رواسى وانبتنا فيها من كل زوج بهيج) ت ويرى يايدق
واتق ويردك آنده طاغلرى وبتوردك آنده هر برياراشقلى اولان نباتات نوعندن كه حسنلرى
سرور ويرر (تبصرة وذكرى لكل عبد منيب) ت يول كوسترمكيچون ونصيحت ويرمكيچون
هر برقانديجى اولان قوله (ونزلنا من السماء ماء مباركا فانبتنا به جنات وحب الحصيد) ت
واينديردك كوكدن بركتلو اولان صويى پس بتوردك اول صوسببيله باغچه لرى وبچيله جك
دانه لرى * ف غله آكاديرلركه بالديرلريله برابر كسلور واغچ اكاديرلركه ميوه سنى طوپلرلر
وديررلر واغچ كندوسى قالور كسلمز (والنخل باسقات لها طلع نضيد) ت واوزون وبوكسك
اولان خرما اغجلرينى بتوردك كه آنك ميوه سى واردر بربرى اوزرينه قات قات يغاش (رزقا
للعباد واحيينا به بلدة ميتا كذلك الخروج) ت رزق ايچون قوللره ودير التدك اول صوسببيله
اولى اولان شهرلرى بونك كبى اولور قبردن چيقمق (كذبت قبلهم قوم نوح واصحاب الرس
وثمود) ت يالانه نسبت ايتديلر آنلردن اول نوحك قومى ورس صاحبلرى وثمود قومى (وعاد
وفرعون واخوان لوط واصحاب الايكة وقوم تبع كل كذب الرسل فحق وعيد) ت وعاد قومى
وفرعون ولوطك قرنداشلرى وايكه صاحبلرى وتبعك قومى هر بريسى يالانه نسبت ايتديلر
پيغمبرلرينى پس ثابت اولدى بنم عذابمك وعده سى (افعيينا بالخلق الاول بل هم فى لبس من
خلق جديد) ت آيا عاجز اولدقمى اول يراتمقدن بلكه آنلر شبهه ده درلر يكى خلق ايتمكدن
(ولقد خلقنا الانسان ونعلم ما توسوس به نفسه ونحن اقرب اليه من حبل الوريد) ت والبته
يراتدق آدمى وبيلورز اول شيئى كه خاطرينه كچورر آنك نفسى وبزلر زياده يقينز انسانه جان
طمرندن * ف مراد بيون طمريدركه قان آنده طولانور وطولاشور قلبدن چيقوب بينه دك
چكلور وشو طمرك بوغلسندن اولوم اولور والله سبحانه انسانك ايچروسنه آندن يقيندر

وطمر

وطمر ايسه جاندن طشره در (اذ يتلقى المتلقيان عن اليمين وعن الشمال قعيد) ت اولوقتى
خاطره آل كه ايكى حفظ ايديجيلر صاغ جانبنده وصول جانبنده اوتوريجيلردر (يعنى كراما
كاتبين) هر بر شيكه آنك اغزندن چيقارانى يازرلر ايواولانى صاغ جانبنده اوتوران فرشته
يازروكوتو اولان سوزى صول جانبنده اوتوران ملك ياز (ما يلفظ من قول الا لديه رقيب
عتيد) ت وسويلمز آدمى برسوزى مكر آنك ياننده حاضر اولان بكيجى واردر * ف شاه ولى
الله رحمه الله ديركه اكر طوغرو سويلرسه صاغ جانبنده كى فرشته يازر واكر كوتو سوز سويلرسه
صول جانبنده اولان ملك يازر والله اعلم * ف عتيد يعنى يازمق ايچون مهيادر (وجاءت سكرة
الموت بالحق ذلك ما كنت منه تحيد) ت وكلدى اولمك قيسلغى طوغريلقله ايشته بودر
اولشيكه آندن قچار ايدك (ونفخ فى الصور ذلك يوم الوعيد) ت واوفوريلور صوره ايشته
بودر وعده ويرلمش اولان عذابك كونى (وجاءت كل نفس معها سائق وشهيد) ت وكلور
هر برشخص كه آنكله برسوريجى واردر وبرشهادت ايديجى واردر (مراد شودركه
سوريجى جنسندن وشهادت ايديجى جنسندن) * ف برفرشته آنى محشر يرينه سورر وبر
فرشته ياننده آنك عمل دفترى واردر (لقد كنت فى غفلة من هذا فكشفنا عنك غطاءك
فبصرك اليوم حديد) ت ديرزاكا كه خبرسزلكده ايدك اشبو كوندن پس قالدردق سندن
سنك پرده كى پس سنك كوزلك بوكون زياده چابك كوريجيدر (وقال قرينه هذا ما لدى
عتيد) ت وديدى آكا يقين اولان ملك شودر اولشيكه بنم يانمده حاضر اولشدر (القيا فى جهنم
كل كفار عنيد) ت ديرزا اى ايكى ملكلر آتى ويرك جهنمه هر بيون بوغنانى ايدن شكرسزلرى
* ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه دنيا پادشاهلرينك عادتى شودركه اسيرى آنلرك حضورينه
ايكى كمسنه طوتوب كتورورلر اشبو جهتدن الله سبحانه ايكى فرشته يه خطاب بيورر (مناع
للخير معتد مريب الذى جعل مع الله الها آخر فالقياه فى العذاب الشديد) ت هر برصاقليجى
مالنى حددن كچيجى شك ايديجى كه قلدى الله ايله برآخر معبودى پس آتى ويركز هر بريسنى
قتى اولان عذابه (قال قرينه ربنا ما اطغيته ولكن كان فى ضلال بعيد) ت ديدى آنك
ارقداشى (يعنى جنك شيطانندن يا انسانك شيطانندن) اى بزم ربمز بن آزغين قيلادم شو آدمى
ولكن كندو ايراق اولان ازغينلقده ايدى * ف اشبو ارقداشى شيطاندر ايستركه

کندیسی کاهسزایده (قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ اِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ) ت دیدی شمانه یانیمکز بنم یانمده والبته بوندن اول کوندردم سزلرکه جانبکزه عذاب وعده سنی (مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَا اَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ) ت تغییر ویرلمز وعده بنم یانمده ودکلم بن ظلم ایدیجی قوللره * ف تغییر ویرلمز وعده یعنی کافرلرغه (يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ) ت اول برکونده که دیرز جهنمه آیا طولدکمی ودیر جهنم دها هیچ بوندن زیاده وارمیدر (یعنی هرقدرکه آکا آتلور بونه زیاده یی طلب ایدر) * ف جهنمک کنکشلکی شو قدر خلقدن طولمز (وَاُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ) ت ویقین کتور یلور جنت صاقنمیلر ایچون ایراق اولیه رق (هٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِكُلِّ اَوَّابٍ حَفِيظٍ) ت دیرز ایشته بودر اولشیکه وعده ویرلدی سزه (یقین اولنمش اولدی) هر بر قایدیجی اولان ادبلری حفظ ایدیجی اولانلر ایچون (مَنْ خَشِيَ الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ) اول برکس ایچونکه قورقدی اللهدن کورمیه رک وکلدی یونلیجی قلبله (اُدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ذٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ) ت دیرز کیرکز جنته سلامتلکله بودر ابدی قالمقلق کونی * ف اول کونده هر برشی که برکسنه یه ویرلدی اولشی آنکله همیشه قالور اشبو کوندن اول اولان نعمتلر برحالت اوزره قرار قیلمز ایدی (لَهُمْ مَا يَشَاؤُنَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ) ت آنلر ایچون واردر اولشیکه دیلرلر اول باغچه ده وبزم یانمزده زیاده سی دخی واردر * ف شویله نعمتلرکه آنلرک قلبنه خطور ایتمز ایدی (وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ اَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَحِيصٍ) ت وچوق کسنه لری هلاک ایتدک بونلردن اول امتلردن که آنلردن زیاده قوتلو ایدیلر اشبو جماعتدن قوتله اللرینی اوزاتمقده پس ارادیلر شهرلرده قورتله جق بریر وارمیدر دیو (اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَذِكْرٰى لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ اَوْ اَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ) ت تحقیق اشبو مقدمه ده نصیحت واردر اول کسنه ایچونکه واردر انکیچون قلب یاخود قولاق (ویردیکلر) قلبله یونلوب (وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ) ت یراتدق کوکاری ویری وآنلرک اراسنده اولان شیلری آلتی کونده وایرشمدی بزه هیچ بریورلق (فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ) ت پس صبر ایت اولشی

اوزرینه

اوزرینه که دیرلر و پاکلکله ذکرایت اوکمکله ربکی کونش طوغمزدن اول وکونش باتمزدن اول * ف اشبو وایکی وقت ذکر وقتیدرشو وقتلرده دعا وطاعتک قبول اولنمسی چوقدر (وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَاَدْبَارَ السُّجُودِ) ت وکیجه نک بعض وقتلرنده پاکلکله ذکرایت الله تعالی یی وینه نمازلر ارقه سنده * ف یعنی نمازلر ارقه سی صره (وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ) ت وایشت اشبو قصه یی اولکونکه چاغرر برچاغریجی یقین مکاندن (اشبو تصویردوشونکه جمله کسنه لرندایی ایشتمکده برابردرلر) * ف دیرلرکه صور اوفور یلور بیت المقدسک صخره سی اوزرنده یا صورک آوازی هر بریره ایریشوب یقین مکانده اولان آوازکبی ایشدیلور (يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ) ت اول کونکه ایشیدرلر تندا اولان نعره یی شکسز اشبو کون آنلرک چیقه جق کونیدر (اِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَاِلَيْنَا الْمَصِيرُ) ت البته بزلردیرلدیرز واولدیرز وبزم جانبمزه قایدمق واردر (يَوْمَ تَشَقَّقُ الْاَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ) ت اولکونکه یارلور یرآنلرک باشندن طشره کلورلر چابکلکله اشبو قالدرمق بزم اوزرمزه قولایدر (نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ فَذَكِّرْ بِالْقُرْاٰنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ) ت بزلر بیلورز اولشیئی که سویلرلر ودکلسن سن آنلر اوزرینه زور ایدیجی پس نصیحت ویر قرآن ایله اول برکسنه یه که قورقار بنم عذابک وعده سندن

(سورة الذاريات مكية وهي ستون آية)

(والذاریات سوره سی مکه ده نازل اولمش واشبو سوره آلتمش آیتدر)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهک آدیله اوقورم)

(وَالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا فَالْمُقَسِّمَاتِ اَمْرًا) طبراغی وآنک غیریسنی طاغدیجی اولان روزکارلر حقیچون وصو یوکنی کتوریجی اولان بولوتلر حقیچون قولایلقله کیدیجی اولان قایقلر حقیچون ایشلری تقسیم ایدیجی اولان فرشته لر حقیچون (یعنی اول فرشته لرکه رزقلری ویغمورلری ویاخود بلالری ایرشدریجیلردر) * ف اشبو قسملر روزکارلره قسمدرکه اول روزکار شدتله اسرتوزی طپراغی یوقارو قالدرر وبولوتلری بارلرصکره شو بولوتده یغمور پیدا اولور وبولوتلر صو یوکنی قالدروب بریردن بریره کتورر لر ویغموریاغمق یقین اولدقده بربوشلق روزکار اسرو بولودی سوروب هر بررک حصه سنی الله سبحانه نک امرینه موافق اولان یرلره ایرشدررلر (اِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ وَاِنَّ

الدين لواقع) ت البته سزه وعده ويريلنلر طوغريدر والبته عملرلك جزاسى واقع اولجيدر (والسماء ذات الحبك انكم لفى قول مختلف يؤفك عنه من افك) ت يول صاحبى اولان كوك حقيچون (يعنى انده مختلف اولان صورتلر واردر ارسلان شكلى كبى وقوزى شكلى كبى وعقرب شكلى كبى والله اعلم) البته سزلر سوزده اختلاف ايديجيسكز كيرودوندريلور قراندن اول كمسنه كه الاهلك ازلى اولان علمنده خيردن دوندرلمشدر * ف يعنى كوك شبكه لودر يعنى كوكده يلدزلر بنجره كبى درلر اختلاف سوزى يعنى بعضدر اول كمسنه كه بعضه ايمان كتورمدى اول كيمسه مردود اولور (قتل الخراصون الذين هم فى غمرة ساهون) رحمتدن ايراق اولدى يلانجيلر اول كمسنه لر كه آنلر خبرسزلكده اونوديجيدرلر * ف دين امرنده قياس ايدرلر (يسئلون ايان يوم الدين) ت سويلرلر نه وقتده كاور جزا كونى (يوم هم على النار يفتنون) اوت اولكونده كه آنلر اوودده عذابلنورلر (ذوقوا فتنتكم هذا الذى كنتم به تستعجلون) ت ديرز كه طاديكز اشبوعقوبتكزى ايشته بودر اول شى كه اولديكز آنى تيزلكله طلب ايديجى (ان المتقين فى جنات وعيون آخذين ما آتاهم ربهم انهم كانوا قبل ذلك محسنين) ت البته صاقنلر باغچه لرده اولودلرو بيكارلرده اولورلر اله آليجى اولورلر اواشيئى كه ويردى آنلره ربلرى البته آنلر بوندن اول كوزل ايش ايشليجيلر ايدى (كانوا قليلا من الليل ما يهجعون) ت كه كيجه نك آزنده اويورلر ايدى (وبالاسحار هم يستغفرون) ت وسحر وقتلرنده آنلر يارلغنمق طلب ايدرلر ايدى (وفى اموالهم حق للسائل والمحروم) ت وآنلرك مالرنده برحصه مقرر ايدى سؤال ايدنلر ايچون وسؤال ايتمين فقرا ايچون * ف محروم اول كمسنه به ديرلر كه محتاجدر وليكن ديلنه رلك كزمز (وفى الارض آيات للموقنين وفى انفسكم افلا تبصرون) ت ويرده نشانه لر واردر يقين ايدنلر ايچون وسزلك ذاتكزده دخى واردر نشانه لر آيا باقزميسكز (وفى السماء رزقكم وما توعدون) ت وكوكده در سزلك رزقكز واول شى كه وعده ويرلدى سزه * يعنى خارجده وجوده كلزدن اول عالم ملكوتده رزق وعقوبت وآنك مثللو شيلر مصورا ولور والله اعلم (فورب السماء والارض انه لحق مثل ما انكم تنطقون) ت پس كوكك ويرلك ربى ايچون قسمدر البته اشبو خبر طوغريدر شونك كبى كه سزلر كندولركز دانشورسكز (يعنى نيچه كه كندودانشقكزده شبهه كز اولميوب يقينا بيلورسكز كه سوزدانشورسكز پس لازمدركه بونك كبى يقين ايده سكز كه اشبو خبر

طوغريدر والله اعلم) * ف نيچه كه كندوسوزكزده سزه شبهه يوقدر بونك كبى اشبو كلامده دخى شبهه يوقدر (هل اتاك حديث ضيف ابراهيم المكرمين) ت آيا كلديمى سكا ابراهيمك كرامى اولان مسافرلرينك خبرى (اذ دخلوا عليه فقالوا سلاما قال سلام قوم منكرون) ت وقتا كه كلديلر ابراهيم اوكنه پس سلام ديديلر سلامك جوابنى ويردى (وقلبنده ديديكه) اشبونلر بيلمديكمز كروهدر (فراغ الى اهله فجاء بعجل سمين فقربه اليهم قال الا تاكلون) ت پس يونلدى كندوعيالى جانبنه پس كتوردى برسموز بوزاغى (كبابنى) پس يقين قودى آنى آنلرك جانبنه ديدى آيا يمزميسكز (فاوجس منهم خيفة قالوا لا تخف وبشروه بغلام عليم) ت (پس وقتا كه يمديلر) قلبنده بولدى آنلردن برقورقونى ديديلر قورقمه وسوينديلر آنى برعالم اوغول ايله (فاقبلت امرأته فى صرة فصكت وجهها وقالت عجوز عقيم) ت پس ايلرو كلدى ابراهيمك خاتونى برآواز ايله وشماراوردى كندو يوزينه وديدى آيا طوغوررمى اختياره طوغورمز اولان خاتون (قالوا كذلك قال ربك انه هو الحكيم العليم) ت فرشته لر ديديلر شويله ديدى سنك ربك البته الله حكمت صاحبيدر بيليجيدر (قال فما خطبكم ايها المرسلون) ت ابراهيم ديدى پس ندر سزلك مقصودكزاى كوندرلمش اولانلر (قالوا انا ارسلنا الى قوم مجرمين لنرسل عليهم حجارة من طين مسومة عند ربك للمسرفين) ت ديديلر بز كوندرلدك كونواشلى اولان كروه جانبنه تا كوندرويره لم آنلرك اوزرينه چاموردن اولان طاشلرى كه نشانلنمشدر سنك ربكك يانده حددن كچنلر ايچون (فاخرجنا من كان فيها من المؤمنين) ت پس طشره چيقاردق اول كويده اولنلرى مسلمانلردن (فما وجدنا فيها غير بيت من المسلمين) ت پس بولمدق اول كويده براودن غيرى مسلمانلردن (وتركنا فيها آية للذين يخافون العذاب الاليم) ت وكيرو براقدق اول كويده برنشانه يى اول كمسنه لر ايچونكه قورقرلر دردويريجى اولان عذابدن * يعنى اشبو طاش يغمورينك نشانى شوكويده موجوددر (وفى موسى اذ ارسلناه الى فرعون بسلطان مبين) ت وموسانك قصه سنده برنشانه واردر چنانكه كوندردك آنى فرعونك جانبنه واضح اولان دليل ايله (فتولى بركنه وقال ساحر او مجنون) ت پس يوز

(جزء) ٢٧

جويردي كندو قوتيله (يعنى كندو قوتيله) ودیدی جادودر ویادیوانه در (فاخذناه وجنوده فنبذناهم في اليم وهو مليم) ت پس طوتدق آنی وآنك عسكرینی پس آتی ویردك آنلری دكزك ایچنه و برایش ایشلدیكه ملامتی موجب اولدی (وفي عاد اذ ارسلنا عليهم الريح العقيم) ت وعاد قصه سنده (يعنى عاد هلاك اولمسنده) برنشانه واردر وقتا كه كوندردك آنلراوزرینه منفعتسز اولان دوزكاری (ما تذر من شيء اتت عليه الا جعلته كالرميم) ت براقمز هیچ برشی كه ایریشور اكا مكر یصار آنی چوریمش كمولك كبی (وفي ثمود اذ قيل لهم تمتعوا حتى حين) ت وثمودك قصه سنده نشانه واردر وقتا كه دینلدی انلره منفعتلنسكز برمدته دكین (فعتوا عن امر ربهم فاخذتهم الصاعقة وهم ينظرون) ت پس باش چویردیلر كندو ربلرنك امرندن پس طوتدی آنلری قتی اولان آواز وآنلر بقارلر ایدی (فما استطاعوا من قيام وما كانوا منتصرين) ت پس قادر اولمدیلر اياق اوزرینه طورمغه واولمدیلر انتقام آلیجیلر (وقوم نوح من قبل انهم كانوا قوما فاسقين) ت وهلاك ایتدك نوح قومنی شوندن اول تحقیق آنلر كوتو ایشلی كروه ایدیلر (والسماء بنيناها بايد وانا لموسعون) ت وكوكی بنا ایتدك قوتله والبته بزلر قوتلویز (والارض فرشناها فنعم الماهدون) ت ویری یایدق پس نه كوزل دوشه یجیز بزلر (ومن كل شيء خلقنا زوجين لعلكم تذكرون) ت وهر برشیدن یراتدق ایكی قسم اركك ودیشی (یاخود اعلی وادنی) تا سز نصیحت قبول ایده سكز (ففروا الى الله انى لكم منه نذير مبين) ت (پیغمبر دیر انلره كه) قاچك اللهك جانبنه البته بن سزكچون آنك جانبندن اشكاره اولان قورقودیجیم (ولا تجعلوا مع الله الها آخر انى لكم منه نذير مبين) ت وقیلمكز الله ایله بیله بربشقه معبودی البته بن سزكچون الله جانبندن آشكاره اولان قورقودیجیم (كذلك ما اتى الذين من قبلهم من رسول الا قالوا ساحر او مجنون) ت بونك كبی كلمدی اول كسنه لرك یانته كه آنلردن اول وار ایدیلر هیچ برپیغمبر مكر دیدیلر شو جادودر ویادیوانه در (اتواصوا به بل هم قوم طاغون) ت آیا بری برینه وصیتمی ایتدیلر اشبو ایشله او یله دكل بلكه آنلر آزغون كروهدرلر (فتول عنهم فما انت بملوم)

ت پس یوز چویر آنلردن پس سن ملامت اولنمزسن (وذكر فان الذكرى تنفع المؤمنين) ت ونصیحت ویر پس البته نصیحت ویرمك منفعت ویرر مؤمنلره (وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون) ت ویراتمدم جنی وآدمیی مكر آنلكیچون نكه عبادت ایده لر بكا (ما اريد منهم من رزق وما اريد ان يطعمون) ت وطلب ایتمم آنلردن رزق وطلب ایتمكه طعام ویرسونلر بكا (ان الله هو الرزاق ذو القوة المتين) ت تحقیق الله رزق ویریجی كوچ كتوریجی قوت صاحبیدر * یعنی آدملر كوله وقول اولورلر تا كه ییه جك شیلرده وایچه جك شیلرده آنلره معین اوله لر كومك ویاردم ایده لر والله سبحانه ایسه او یله دكل والله اعلم (فان للذين ظلموا ذنوبا مثل ذنوب اصحابهم فلا يستعجلون) ت پس اول كسنه لر ایچونكه كوتولك ایتدیلر برپای واردر (یعنی عقوبتدن) آنلرك كچمش اولان ارقداشلری پینك پایی كبی پس لایقدر كه تیز طلب ایتمیه لر بندن (فويل للذين كفروا من يومهم الذي يوعدون) ت پس وای اولسون كافرلر ایچون آنلرك اشبو كونندن كه وعده ویرلدی آنلره

(سورة والطور مكية وهى تسع واربعون آية)

والطور سوره سی مكه ده نازل اولمش واشبو سوره قرق طقوز آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشلیجی اسركیجی اولان اللهك آدیله اوقورم

(والطور) ت طورطاغی حقیچون (وكتاب مسطور في رق منشور) ت ویازلمش كتاب حقیچون (یعنی توریت ویاقران) كه كاغدده یازیلوب نشر اولمش * ف اولوركه لوح محفوظه اطلاق بیوره (والبيت المعمور) ت وبیت المعمور حقیچون (یعنی اول اوكه كوكده در * ف یا كعبه در یایدی كوكك اوستندكی كعبه در كه فرشته لرك طواف ایتدیكی اودر (والسقف المرفوع) ت وقالدیرلمش اولان سقف حقیچون یعنی كوك (والبحر المسجور) ت وطولودكز حقیچون * ف كوكك اوستنده كی دكز اوله (ان عذاب ربك لواقع ما له من دافع) البته سنك ربكك عذابی اولیجیدر یوقدر آنی هیچ بردفع ایدیجی (يوم تمور السماء مورا وتسير الجبال سيرا) ت اول كونده كه تپرنور كوك تپرنمكله وكیدر طاغلر

کیتکلکه (فویل یومئذ للمکذبین الذین هم فی خوض یلعبون) ت پس وای اولکونده
طا کدر یجیلره که آنلر باطل سوبلکده او یونبازلق ایدرلر (یوم یدعون الی نار جهنم دعا) ت
اولکونکه قتیلاقله سوریلورلر جهنم اودی جانبنه قتیلاقله سورلمکله (هذه النار التی کنتم
بها تکذبون) شو اول اوددرکه اولدیکز آنی یلانه نسبت ایدیجی (افسحر هذا ام انتم
لا تبصرون) ت آیا پس جادولکمیدر بو یاسز کورمزمیسکز (اصلوها فاصبروا او لا
تصبروا سواء علیکم انما تجزون ما کنتم تعملون) ت کاکزشو اوده پس صبر ایدیکز
ویاخود صبرایتمکز برابردرسزلرکه اوزرکزه سزهمان جزا ویرلمش اولورسکز او اشی حسبنجه که
ایشلدیکز (ان المتقین فی جنات ونعیم فاکهین بما آتاهم ربهم ووقاهم ربهم عذاب الجحیم)
ت البته صاقننلر باغچه‌لرده اولورلر ونعمتلرده بولنورلر خوشحال اوله‌رق او اشی سببیله که
ویردی آنلره آنلرک ربی و واسیبدنکه صاقلادی آنلری آنلرک ربی جهنمک عذابندن
(کلوا واشربوا هنیئا بما کنتم تعملون) ت ییکز و ایچکز یمسی قولای اوله‌رق او اشی
سببیله که ایشلدیکز (متکئین علی سرر مصفوفة وزوجناهم بحور عین) ت بری برینه
برابر دوشنمش اولان تختلر اوزرینه سوکنه‌رلک و آنلره ویرز کوزلری بیوک اولان حوریلری
(والذین آمنوا واتبعتهم ذریتهم بایمان الحقنا بهم ذریتهم وما التناهم من عملهم من شیء کل
امرئ بما کسب رهین) ت و اول کسنه‌لرکه ایمان کتوردیلر و اویدی آنلره آنلرک اولادلری
ایمان کتورمکده اولاشدریز آنلره آنلرک اولادلرینی و نقصان ایتمیز آنلرایچون آنلرک
عملنک جزاسندن هیچ برشی هر برکسنه ایشلدیکی شیئک مقابلنده کروده ورهنده اولور *ف
صالح اولان کسنه‌لرک اولادلرینه شو منفعت واردرکه اکر آنلر ایمان کتورسه‌لر و بابالرینک
یولی اوزره کیتسه‌لر پس آنلر دخی بابالرینک درجه‌لرینه ایریشورلر ایو اولان کسنه‌لرک عمللرندن
برشی کسوب اولادلرینه پای و یرمیه‌جکلر ایکن بابالرینی خوشحال یورمغیچون اولادلرینی
شویله اسرکدی و اکر بابالرینک یولنی اختیار ایتمسه‌لر پس بشقه خلقلر کبی جزا بوله‌جقدرلر
(وامددناهم بفاکهة ولحم مما یشتهون) ت و بر برینک ارقه‌سی صره و یریز
آنلره میوه‌یی و اتی اول بر نوعدنکه طلب ایدرلر (یتنازعون فیها کأسا لا لغو فیها ولا تأثیم) ت
بر برینک الندن آلورلر باغچه‌ده شراب کاسه‌سینی نه باطل سوز بولنور اندونه کناه ایش *یعنی
ارالرنده بیهوده سوز و فنا معامله اولمازتیه کم دنیاده شراب ایچنلر سرخوش اقله ایلدکلری

کبی (ویطوف علیهم غلمان لهم کانهم لؤلؤ مکنون) ت و آنلر اوزرینه کیدر کاور
طولانورلر اول کنج اوغلانلرکه کویا صدفده کیزلو انجودرلر (واقبل بعضهم علی بعض
یتساءلون) ت و یونلور آنلرک بعضی بعضی اوزرینه بری برندن سوال ایدرلک (قالوا انا کنا
قبل فی اهلنا مشفقین) ت دیدیلر البته بز بوندن اول کندو اهلمزک اراسنده قورقار ایدک
یعنی خدانک عذابندن (فمن الله علینا ووقانا عذاب السموم) ت پس نعمت ویردی الله بزلره
وصاقلادی بزی اصیجق اولان روزکارک عذابندن *ف یعنی جهنمک بوغودخی بزه ایرشمدی
(انا کنا من قبل ندعوه انه هو البر الرحیم) ت بزلر بوندن اول عبادت ایدیجی ایدک الله تعالی‌یه
الله احسان ایدیجی اسرکیجیدر (فذکر فما انت بنعمة ربک بکاهن ولا مجنون) ت پس نصیحت
ویر (یا محمد) پس دکلسن سن ربکک فضلیله فالجی ودیوانه (ام یقولون شاعر نتربص به ریب
المنون) ت بلکه دیرلرکه شاعردر منتظر اولورز آنک حقنده زمانه نک واقعه‌لرینه (قل تربصوا
فانی معکم من المتربصین) ت دیکل آنلره منتظر اولکز البته بن سزکله منتظر اولانلردنم
(ام تأمرهم احلامهم بهذا ام هم قوم طاغون) ت آیا بیوردمی آنلره اشبو اعتقاد ایله آنلرک
عقللری بلکه آنلر باش چکیجی کروهلردر (ام یقولون تقوله بل لا یؤمنون) ت آیا دیرلرمیکه
یلان باغلدی شو قرآنی اویله دکل بلکه ایمان کتورمزلر (فلیأتوا بحدیث مثله ان
کانوا صادقین) ت پس کتورسونلر بونک کبی برسوزا کرطوغری ایسه‌لر (ام خلقوا من
غیر شیء ام هم الخالقون) ت یوخسه یرادلدیمی آنلر بر یرادیجیسز یا آنلر یرادیجیلرمیدر
(ام خلقوا السموات والارض بل لا یوقنون) ت یوخسه یراتدیلرمی کوکلری و یری بلکه
آنلر ینانمزلر (ام عندهم خزائن ربک ام هم المصیطرون) ت یوخسه آنلرک یاننده میدر سنک
ربکک خزینه‌لری یاخود آنلر غالبلرمیدر (ام لهم سلم یستمعون فیه فلیأت مستمعهم بسلطان
مبین) ت آیا آنلرایچون نردبان وارمیدرکه آنک اوزرینه چیقوب ایشیده‌لر آنده پس
کتورسون آنلرک ایشیدنلری بر واضح دلیلی (ام له البنات ولکم البنون) ت
یوخسه الله ایچون قزلر اولوب سز کیچون اوغلانلرمی اولور (ام تسئلهم اجرا فهم من
مغرم مثقلون) ت یوخسه طلبی ایدرسن آنلردن برمزد رسالت ایرشدرمک اوزرینه

كه آنلرا شبومن دلك ادا ايتمسى انلره اغر كلوب ويره مدكارندن بورجلوبى اولمشلردر (أم عندهم الغيب فهم يكتبون) ت يوخسه آنلرنك يانده كيزلو اولان شيلرى بيلمكى واردركه آنلر يازورلر * (يعنى لوح محفوظ انلرنك يانده ميدركه زعملرنجه قيامتنك و بعثنك اصلى اولمديغنى بيلورلر (أم يريدون كيدا فالذين كفروا هم المكيدون) ت ديلرلر بلكه الداتمقلغى وحيله‌يى پس كافرلر آنلردر آلداتمقلقده طوتاش اولجيلردر يعنى حيله‌لرينك جزاسى بولجيلردر (أم لهم إله غير الله سبحان الله عما يشركون) ت آيا آنلر ايچون بر معبود وارميدر الله‌دن غيرى پاكدر الله ايچوندر اندنكه شريك قوشرلر (وإن يروا كسفا من السماء ساقطا يقولوا سحاب مركوم) ت واكر كورسه‌لر بر پارچه‌يى كوكدن دوشركن ديرلر اشبو بربرى اوزرينه دوشمش بولوتدر چونكه انلر مقدم سمادن اوزرمزه پارچه دوشمينجه ايمانه كلمزديمشلردى اكر انلره تعذيب ايچون كوكدن پارچه دوشديكنى كورسه‌لر بولوتدر بزه يغموركايورذ يوايتارلر (فذرهم حتى يلاقوا يومهم الذي فيه يصعقون) ت پس براق آنلرى اولوقته دكين كه اوغرايه‌لر اولكونلرينه كه آنده اوصلرى كيدوب بيهوش اولورلر * ف يعنى قوبوبر آنلرى كندو سوزلريا يغنده واو يونباز لقلرنده (يوم لا يغني عنهم كيدهم شيئا ولا هم ينصرون) ت اولكونكه دفع ايتمز آنلردن آنلرنك حيله‌لرى برشى ونه آنلر ياردم اولنورلر (وإن للذين ظلموا عذابا دون ذلك ولكن أكثرهم لا يعلمون) ت والبته اول كمسنه‌لر ايچونكه ظلم ايتديلر بر عذاب واردر اشبو كوندن غيرى وليكن آنلرنك چوغى بيلمزلر (واصبر لحكم ربك فإنك بأعيننا وسبح بحمد ربك حين تقوم ومن الليل فسبحه وإدبار النجوم) ت وصبر ايت ربكنك حكمنه منتظر اولمقله والبته سن بزم كوزمزلك اوكنده سن و پاك ايله ياد ايت اوكمكله ربكى اولوقتده كه قالقارسن صباحده و كيجه‌نك بعض وقتنده پاك ايله ذكر ايت ربكى و دخى يلدزلر باتديغى آردنجه

(سورة والنجم مكية وهي اثنتان وستون آية)

والنجم سوره‌سى مكه‌ده نازل اولمش واشبو سوره التمش ايكى آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم

(والنجم إذا هوى) ت يلدز حقيچون باتديغى وقتده (ما ضل صاحبكم وما غوى) ت

آزغون اولمدى سزلك صاحبكز وشاشورمدى يولنى (وما ينطق عن الهوى) ت وسوز سويلمز كندو نفسنك آرزوسندن (إن هو إلا وحي يوحى) ت دكلدر قرآن مكر وحى كه كوندريلور انك جانبنه (علمه شديد القوى) ت اوكرتدى آنى زياده قوتلو اولان فرشته (ذو مرة فاستوى) ت عقل تام صاحبى پس (خلقت حقيقيه‌سى اوزره) طوغرو طوردى شو فرشته (وهو بالأفق الأعلى) ت واول كوكك يوكسك اولان كنارنده ايدى (ثم دنا فتدلى) ت صكره يقين اولدى پس اشاغى كلدى (فكان قاب قوسين أو أدنى) ت پس ايرشدى ايكى ياى مقدارى اولان مسافه‌يه ياخود دخى آندن يقين اولدى (فأوحى إلى عبده ما أوحى) ت پس پيغامى ايرشدردى اللهك قولنه اول برشيكه ايرشدردى (ما كذب الفؤاد ما رأى) ت يلانى داخل قلمدى پيغمبرك قلبى اول برشيئه كه كوزيله كوردى (أفتمارونه على ما يرى) ت آيا سز شبهه ايدرميسكز پيغمبر ايله اول شيده كه كورور * ف پيغمبرمز عليه السلام جبرئيل عليه السلام نبوتك اولنده كندو اصلى وصورتنده كورندى كه بر تخت اوزرينه اوتورمشدر كوكك بر كنارندن آخر كنارينك اراسنى آنك جثه‌سى قاپلامش وطولدرمش حضرت پيغمبر شويله كوردكده قورقدى پس مدثر سوره‌سى نازل اولدى شديد القوى وذو مره حضرت جبرائيل عليه السلامك صفتلريدر سوره كورت ده‌ذكرى كلور (ولقد رآه نزلة أخرى عند سدرة المنتهى) ت ودخى كوردى شو فرشته‌يى بر آخر كره سدرة المنتهانك يانده (عندها جنة المأوى) ت شو سدرة المنتهانك يانده قرار بوله‌جق باغچه واردر (إذ يغشى السدرة ما يغشى) ت (فرشته‌يى كوردى) اولوقتده كه اورتدى سدره‌يى اولشيكه اورتدى * ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه اولوقتده كوردى فرشته‌يى كه الله سبحانه‌نك نور تجليسى سدرة المنتهانك هر جانبندن قوشاتمشيدى واشبو كورمك معراج كيجه‌سنده وقوع بولدى والله سبحانه اعلم (ما زاغ البصر وما طغى) ت اكرى كيتمكلك ايتمدى پيغمبرك كوزى ومقصودندن كچمدى (لقد رأى من آيات ربه الكبرى) ت اشكاره كوردى كندو ربنك بيوك اولان نشانه‌لرينك بعضنى * ف بر بشقه كره دخى جبرائيل عليه السلامى اول حضرت معراج كيجه‌سنده كندو صورتنده بدنجى كوكدن يوقارو سدرة المنتهانك يانده كوردى وسدره اغچى بر سرحددركه آندن يوقارو اولانلر آندن اشاغى اينه‌مزلر وآندن اشاغى اولانلر يوقارو

حيقه‌مزلرواول حضرت اشبو اغاجك یاننده جنتی كوردی وبواغاج اوزرنده آلتوندن نهایتسز خوشرنك پروانه‌لر كوردی كه آنلری كورد كده آنلرك یاننه قلب چكلوروآندن غیری كوردیكی نشانه‌لری الله سبحانه بیلور (افرأیتم اللات والعزی) ت بكا خبرویرك لات وعزی بتلری (ومناة الثالثة الاخری) ت واوچنجی اولان منات بتی الله كبی میدرلركه آنلره عبادت ایدرسكز (الكم الذكر وله الانثی) ت سزكچون اوغلان والله ایچون قزمی اولور (تلك اذا قسمة ضیزی) ت اشبو قسمت انصافسز قسمتدر * ف اشبو آدلر بتلرك آدیدر كافرلر زعم ایدرلركه بونلر الله سبحانه نك قزلریدر وبونلرك انالری جن قزلریدر (ان هی الا اسماء سمیتموها انتم وآباؤكم ما انزل الله بها من سلطان ان یتبعون الا الظن وما تهوی الانفس ولقد جاءهم من ربهم الهدی) ت ذكادر اشبو مكر بر پاره آدلردركه آدقودیكز بونلر ایله سز وسزك بابالركز اشاغی كوندرمدی الله آنك ثبوتی اوزرینه هیچ بر دلیل اویمزسكز مكر فاسد اولان وهمكزه واولشیئه‌كه سورنفسلر والبته كلوبدر آنلره كندو ربلرندن هدایت (ام للانسان ما تمنی) ت آیا وارمیدر انسان ایچون اولشیكه آرزو ایدر (فلله الآخرة والاولی) ت پس الله ایچوندر آخرت ودنیا * ف یعنی بتلره عبادت ایتمكدن نه فائده واردر فائده ومنفعت شودركه الله سبحانه احسان ایده اولده واخرده یعنی آخرتده ودنیاده پادشاهلق ویره (وكم من ملك فی السموات لا تغنی شفاعتهم شیأ الا من بعد ان یأذن الله لمن یشاء ویرضی) ت وچوق فرشته‌لر واردر كوكلرده كه منفعت ویرمز آنلرك شفاعت ایتمسی برشی مكر اندنصكره كه اذن ویره الله وراضی اوله اول كسنه ایچونكه دیلر (ان الذین لا یؤمنون بالآخرة لیسمون الملائكة تسمیة الانثی) ت البته اول كسنه‌لركه اینانمزلر آخرته آدقورلر فرشته‌لره قزلرك آدنی (وما لهم به من علم ان یتبعون الا الظن وان الظن لا یغنی من الحق شیأ) ت بوقدر آنلر ایچون اشبو سوزلرینك ثبوتنه هیچ بر بیلك تابع اولمزلر مكر كمانه ووهمه نفع ایتمز حقیقتی بیلمكدن برشی (فاعرض عن من تولی عن ذكرنا ولم یرد الا الحیوة الدنیا) ت پس یوزچویر اول بركسنه‌دنكه یوزچویردی بزی ذكر ایتمكدن ودیلمدی مكر دنیادیرلكنی (ذلك مبلغهم من العلم ان ربك هو اعلم بمن ضل عن سبیله وهو اعلم بمن اهتدی) ت اشبودر آنلرك نهایتی بیلك یوزندن (یعنی آنلرك بیلدیكنك نهایتی شودر) البته سنك ربك بیلیجیدر اول

كسنه‌ییكه آزدی اللهك یولندن والله بیلیجیدر اول كسنه‌یی كه طوغرو یولی بولدی (ولله ما فی السموات وما فی الارض لیجزی الذین اساؤا بما عملوا ویجزی الذین احسنوا بالحسنی) ت والله ایچوندر اولشیكه كوكلرده ویرده واردر ایشلك آخری جزا ویره اول كسنه‌لره كه كوتولك ایتدیلر اولشی حسبنجه كه ایشلدیلر وجزا ویره اول كسنه‌لره كه ایولك ایتدیلر كوزل خصلتله (الذین یجتنبون كبائر الاثم والفواحش الا اللمم ان ربك واسع المغفرة هو اعلم بكم اذ انشأكم من الارض واذ انتم اجنة فی بطون امهاتكم فلا تزكوا انفسكم هو اعلم بمن اتقی) ت اول كسنه‌لركه صاقنورلر بیوك اولان كناهلردن وحیاسزلقدن كوچك كناهدن غیری البته سنك ربك زیاده باغشلیجیدر اول بیلور سزك احوالكزی اولوقتكه یاراتدی سزی طپراقدن واولوقتده‌كه سزچوجقدیكز انالركزك قارنلرنده پس اوكمیكز نفسلركزی الله بیلیجیدر اول كسنه‌یی كه صاقندی (افرأیت الذی تولی) ت آیا كورمدكمی اول كسنه‌یی كه یوزچویردی (واعطی قلیلا واكدی) ت وویردی براز مالدن وقتی اولدی قابی * ف یعنی ایمان كتورمكه آز یجق شروع ایتدی صكره آنك قلبی قتی اولدی (اعنده علم الغیب فهو یری) ت آیا آنك یاننده میدر كیزلو یی بیلك پس دیرسنكه شو هر برشیئی كوزیله كورر (ام لم ینبأ بما فی صحف موسی) ت آیا خبرویرلمدیمی اولشی ایله كه موسانك صحیفه‌لرنده‌در (وابراهیم الذی وفی) ت ووفا صاحبی اولان ابراهیمك صحیفه‌لرنده‌در * ف یعنی ابراهیم الله سبحانه نك حقنی ادا ایتدی (الا تزر وازرة وزر اخری) ت (صحیفه‌لرك مضمونی شوكه) قالدرمز هیچ بر قالدریجی بر آخرك كناهی یوكنی (وان لیس للانسان الا ما سعی) ت وشوكه ایرشمز انسانه مكر اولشیكه ایشلدی (وان سعیه سوف یری) ت وشوكه انسانك سعیی كورینور (ثم یجزاه الجزاء الاوفی) ت صكره ویرلش اولور اكا شو سعیی حسبنجه تمام جزا (وان الی ربك المنتهی) ت وشوكه ربكك جانبنه‌در كیرودونمك (وانه هو اضحك وابكی) ت وشوكه الله كولدردی واغلتدی (وانه هو امات واحیی) ت وشوكه الله اولدیردی ودیرلتدی (وانه خلق الزوجین الذكر والانثی) ت وشوكه یاراتدی الله ایكی قسمی اركك ودیشی (من نطفة اذا تمنی) ت منیدن اولوقتكه آتلدی رحمه (وان علیه

النَّشْأَةَ الْاُخْرٰى) ت والله اوزرینه دربر آخر کره دخی یراتمق (وَاَنَّهُ هُوَ اَغْنٰى وَاَقْنٰى) ت
وشوکه زنکین ایده‌دی وسرمایه ویردی (وَاَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشِّعْرٰى) ت وشوکه الله‌در شعری
ادلو یلدزلک ربسی *ف شعری بر یولک یلدزدر عربلرک بعضیسی اکا عبادت ایدرلر
(وَاَنَّهُ اَهْلَكَ عَادًا الْاُولٰى) ت وشوکه الله هلاک ایتدی اولکی عادی (وَثَمُودَ فَمَا اَبْقٰى) ت
وهلاک ایتدی ثمودی پس هیچ کمسنه‌یی کیرو براقمدی (وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ اِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ اَظْلَمَ
وَاَطْغٰى) ت وهلاک ایتدی نوحک کروهنی بونلردن اول تحقیق آنلر زیاده ظلم ایشلی وزیاده
آزغون ایدیلر (وَالْمُؤْتَفِكَةَ اَهْوٰى) ت ومؤتفکه شهرینی آشاغی یره براقدی (فَغَشّٰيهَا
مَا غَشّٰى) ت پس اورتدی آنک اوزرینه اولشیئی که اورتدی یعنی طاش یاغدردی آنک
اوزرینه (فَبِاَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ تَتَمَارٰى) ت پس قنقسنه ربکک نعمتلرندن ای آدمی شبهه ایدرسن
(هٰذَا نَذِيرٌ مِنَ النُّذُرِ الْاُولٰى) ت اشبو پیغمبر قورقودیجیدر اولکی قورقوداننلرک جنسندن
(اَزِفَتِ الْآزِفَةُ) ت یقین کلدی قیامت (لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللّٰهِ كَاشِفَةٌ) ت بو قدر
آنکیچون الله‌دن غیری هیچ برظاهر قیلیجی (اَفَمِنْ هٰذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ) ت آیا اشبو
سوزدن تعجب ایدرمیسکز (وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ) ت وکولرسکز واغلمزسکز (وَاَنْتُمْ
سَامِدُونَ) ت وسزلر اویونبازلق ایدیجیسکز (فَاسْجُدُوا لِلّٰهِ وَاعْبُدُوا) ت پس سجده ایدک
الله تعالی‌یه وعبادت ایدک

(سجده)

(سورة القمر مكية وهي خمس وخمسون آية)
(قمر سوره‌سی مکه‌ده نازل اولمش واشبو سوره اللی بش آیتدر)

(بسم الله الرحمن الرحيم)
(باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهک آدیله اوقورم)

(اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ) ت یقین کلدی قیامت ویارلدی آی *ف شاه ولی الله
رحمه الله دیرکه اشبو اشارتدر اول قصه‌یه که کافرلر حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلمدن
معجزه طلب ایتدیلر الله سبحانه آیی ایکی پاره ایتدی بریسی ابو قبیس طاغی اوزره کلدی
وایکنجیسی قیقعان طاغی اوزره (وَاِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ) ت واکر کافرلر

کورسه برنشانه‌یی یوز چویررلر ودیرلر اشبو نشانه قوتلو جادودر *ف ج کونلرنده
کیجه‌نک یاریسنده کافرلر جمع اولمشلر ایدی واول حضرت آنلره وعظ ایدرو بیلدیرر ایدی
وآنلر آنک پیغمبر اولدیغنه برنشانه طلب ایتدیلر اول حضرت بیوردیکه کوک جانبنه باقک
برکره باقسه‌لرکه ای ایکی پاره اولمش برپاره‌سی مشرق جانبنه واردی وبرپاره‌سی مغرب جانبنه
اشبو معجزه‌یی کافرلر کمالیله مشاهده ومعاینه ایتدیلر صکره هر ایکی پاره بری برینه قاوشوب
جمع اولدی اشبو نشانه قیامتک علامتلرندندر وکله‌سنده کوکار وغیریسی اشبو کبی پاره پاره
اولیسردر (وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا اَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ اَمْرٍ مُسْتَقِرٌّ) ت وبلانه نسبت ایتدیلر وتابع
اولدیلر کندو نفسلرینک آرزوسنه وهر برایش قرار بولشدر *ف یعنی آنلرک عذابی دخی
بروقت معینده کلیسردر (وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْاَنْبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ) ت والبته کلدی آنلره
خبرلردن اولشیکه آنده نصیحت واردر (حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ) ت کلو بدر تمام اولان
بیلمکلک پس فائده ویرمز قورقودیجیلر (فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ اِلٰى شَيْءٍ نُكُرٍ) ت پس
یوزدوندر آنلردن اولکونکه چاغرر برچاغریجی نفس خوشلنمیان شی جانبنه *ف اشبو
منکر اولان شی حسابدر (خُشَّعًا اَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْاَجْدَاثِ كَاَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ)
ت یالوارمق علامتی ظاهر اولور آنلرک کوزلری اوزرینه چیقارلر اولکونده قبرلرندن
دیرسنکه آنلر طاغلمش چکرکه‌در لر (مُهْطِعِينَ اِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ) ت
چابکلک ایده‌رک چاغریجی جانبنه دیر کافرلر اشبو چتین اولان کوندر (كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ
نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ) ت یالانجی صایدی بونلردن اول نوحک قومی پس
یلانه نسبت ایتدیلر بزم قولمزی ودیدیلر دیوانه‌در وتبلیغدن منع اولندی (فَدَعَا رَبَّهُ اَنِّي مَغْلُوبٌ
فَانْتَصِرْ) ت پس دعا ایتدی ربسی جانبنه که بن مغلوب اولدم پس انتقام چک (فَفَتَحْنَا اَبْوَابَ
السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ) ت پس آچدق کوکک قپولرینی چوق دوکیلیجی صو ایله (وَفَجَّرْنَا الْاَرْضَ
عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلٰى اَمْرٍ قَدْ قُدِرَ) ت واقتدق یردن بیکارلری پس یاغدی صو هر جانبدن
مقدر اولنمش ایش اوزرینه یعنی قومک هلاکی اوزرینه (وَحَمَلْنَاهُ عَلٰى ذَاتِ اَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ) ت
ویندردک نوحی تخته ومیخ صاحبی اولان قایق اوزرینه (تَجْرِي بِاَعْيُنِنَا جَزَاءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ)
یوریدی بزم کوزمزک اوکنده انتقام جهتیله اول کمسنه ایچونکه اینانمدی انی یعنی نوح

حضرتنك انتقامی ایچون (وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) ت وکیرو براقدق شو عقوبتی
برنشانه پس ایا بر نصیحت قبول ایدیجی وارمیدر * ف یعنی دنیاده نوحك وقتندن قایقلرك
جنسی جاری اولدی یاخود نوح علیه السلامك قایغنك عینیدر جودی طاغی اوزرنده
برقاچ قارن قالمش حتی اشبو امتك اول کچنلرنك بعضیسی انی کورمش (فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي
وَنُذُرِ) ت پس نیچه اولدی بنم عقوبتم وقورقتمم (وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ)
ت وقولای قلدق قرآنی تا نصیحت اله لر پس آیا هیچ بر نصیحت قبول ایدیجی وارمیدر (كَذَّبَتْ
عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ) ت یلانه نسبت ایتدیلر عاد قومی پس نیچه اولدی بنم عذابم
وبنم قورقتمم (إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ) ت بزلر کوندردك آنلر
اوزرینه شدتلو اولان روزکاری زیاده قتی اولان اوغورسز اولان کونده * ف یعنی
شو کونك اوغورسزلغی قالدرلمدی تا آنلرغا هلاك اولمنجه وشو کونك اوغورسزلغی
کافرلره کوره ایدی یوخسه اوغورسزلغی همیشه خلق اوزره باقی قالمدی (تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ
أَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ) ت قوپاررآدملری دیرسن که آنلر کوکندن قوپوب دوشمش خرما اغجلریدر
(فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ) ت پس نیچه اولدی بنم عذابم وبنم قورقتمم (وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ
لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) ت وقولای قلدق قرآنی تا آندن نصیحت اله لر پس ایا هیچ بر نصیحت
قبول ایدیجی وارمیدر (كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ) ت یلانه نسبت ایتدی ثمود قومی قورقودیجیلری
(فَقَالُوا أَبَشَرًا مِنَّا وَاحِدًا نَتَّبِعُهُ إِنَّا إِذًا لَفِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ) ت پس دیدیلر ایا کندو قومزدن
بر آدمه می اتباع ایده لم البته بز اول وقتده ازغونلقده ودیوانه لکده اولورز (أَأُلْقِيَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ
مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ) ت آیا ایندرلدیمی وحی آنك اوزرینه بزم آرامزدن اویله دکل
بلکه اول کندوینی بکنمش زیاده یلانجیدر (سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَنِ الْكَذَّابُ الْأَشِرُ) ت البته
بیلورلریارین که کیمدر کندوینی بکنیجی اولان یلانجی (إِنَّا مُرْسِلُو النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ
وَاصْطَبِرْ) ت البته بزلر کوندریوزدیشی دوه یی آنلری صنامق اچلیچون پس ای صالح منتظر
اول آنلره وصبر ایت آنلرك جفاسنه (وَنَبِّئْهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ شِرْبٍ مُحْتَضَرٌ) ت وخبردار
قیل آنلری که صو قسمت اولنمشدر آنلرك اراسنده صودن بر پای اوزره صاحبی حاضر اولود

* ف

* ف شودیشی دوه هر برصو وزره که صوایچه بکه وارسه دی جمله حیوانلر آندن قاچارلر
ایدی پس الله سبحانه نوبت مقرر ایتدیکه برکون اول دوه ایچون اوله وبرکون سائر حیوانلر
ایچون (فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ) ت پس چاغردیلر کندو ارقداشلرینی پس اللرینی
اوزادوب کسدی * ف بر حیاسز قاری وارایدی وآنك مواشیسی چوغیدی پس اشبو قاری
کندو آشنالرندن بریسنی ازغون قیلدی اول دخی دوه یی کسدی (فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ)
ت پس نیچه اولدی بنم عذابم وبنم قورقتمم (إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا كَهَشِيمِ
الْمُحْتَظِرِ) بزلر کوندردك آنلر اوزرینه برشدتلو اولان اوازی پس اولدیلر حیوان اغیلنه
قونمش تکن حصارکبی که قریلوب اوفق تفك اوله * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه حظیره
بر قوشادیجیدرکه قوری داللردن وتکندن قیون ایچون اغیل بنا ایدرلر زمانه نك مروریله
مواشینك چکنه مسندن ایاقلرده سوریلوب اوفق تفك اولور الله سبحانه آنلری شو چکنمش
وایاقلرده سورلمش اولان اغیله بکزتدی (وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) ت
وقولای قلدق قرآنی تا آندن نصیحت اله لر پس ایا هیچ بر نصیحت قبول ایدیجی وارمیدر
(كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ) ت یلانه نسبت ایتدیلر لوطك قومی قورقودیجیلری (إِنَّا أَرْسَلْنَا
عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ) ت بزلر کوندردك آنلر اوزرینه طاش یاغدریجی
اولان روزکاری مگر لوطك اویك مردملرینکه خلاص ایتدك آنلری سحر وقتنده (نِعْمَةً
مِنْ عِنْدِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ) ت کندو یانمزدن اولان اسرکمکله اشبو کبی جزالرز
اول کمسنه یی که شکر ایتدی (وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ) ت ولوط قورقوتدی
آنلری بزم عقوبتمزدن پس مکابره ایتدیلر اشبو قورقتقلره (وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ فَطَمَسْنَا
أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ) ت وسوزدیدیلر لوطه تا غافل قیله لر آنی مسافرلرینی حفظ
ایتمکدن پس کور قلدق آنلرك کوزلرینی دیدك طادیکز بنم عذابمی وبنم قورقتمغمی
(وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ) ت وچاپدی آنلری بر صباح وقتنده آنلرده قرارلشیجی بر
عذاب (فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ) ت پس دیدك طادیکز بنم عذابمی وبنم قورقتملریمی (وَلَقَدْ
يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) ت وقولای قلدق قرآنی تا آندن نصیحت اله لر پس ایا هیچ
بر نصیحت قبول ایدیجی وارمیدر (وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ) ت وکلدی فرعونك اتباعلرینه

نورقودیجیلر (كذبوا بآياتنا كلها فأخذناهم أخذ عزيز مقتدر) ت یلانه نسبت ایتدیلر
بزم نشانه لرمزك جمله سنی پس طوتدق آنلری قوتلو اولان غالبك طوتمسی كبی (أكفاركم خير
من أولائكم أم لكم براءة في الزبر) ت ایا سزك كافرلركزمی ای قریش خیرایدرا شبو
جماعتلردن یوخسه سزكچون عذابدن خلاص اولق حكمی وارمیدر كچمش كتابلرده (أم
يقولون نحن جميع منتصر) ت ایا دیرلرمی بزلر انتقام آلیجی كروهز (سيهزم الجمع ويولون الدبر)
ت یقینده قاچه جقدر غوغادن اشبو جماعت ودوندره جكدرلر ارقه لرینی (بل الساعة
موعدهم والساعة أدهى وأمر) ت بلكه قیامت كونی آنلرك وعده سی وقیدروقیامت
زیاده قیدروآجیدر (إن المجرمين في ضلال وسعر) ت تحقیق كو نواهیشلیلر ازغونلقده
وچهالتده درلر (يوم يسحبون في النار على وجوههم ذوقوا مس سقر) ت خاطره كتور
اول كونیكه چكلمش اولورلر آنلر جهنمه یوزلری اوزرینه (دیرز) طادیكز جهنمك طوتمسنی
(إنا كل شيء خلقناه بقدر) ت بزلر هر برشیئی یراتدق مقرر اولان اولچو ایله (وما أمرنا إلا
واحدة كلمح بالبصر) ت ودكلدر بزم حكممز مكر بركلمه دركه كوزی دوندرمك كبی یعنی
آز زمانده سرعتله وجوده كلمكده مرادقولای اولقدر (ولقد أهلكنا أشياعكم فهل من
مدكر) ت وهلاك ایتدك سزك كبیلری پس ایا هیچ نصیحت قبول ایدیجی وارمیدر (وكل
شيء فعلوه في الزبر) ت وهر برشیكه ایشلدیلر آنی یازلمشدر عمل دفترنده (وكل صغير وكبير
مستطر) ت وهر كوچك و بیوك یازلمشدر یعنی لوح محفوظده (إن المتقين في جنات ونهر)
ت كناهدن صاقنلر باغچه لرده و ییكارلرده اولورلر (في مقعد صدق عند مليك مقتدر) ت
طوغریلق مجلسنده اولورلر قوتلو اولان پادشاهك یاننده

(سورة الرحمن مكية وهي ثمان وسبعون آية)

(الرحمن سوره سی مكه ده نازل اولمش واشبو سوره یتمش سكز آیتدر)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(باغشلیجی اسركیجی اولان اللهك آدیله اوقورم)

(الرحمن) ت الله (علم القرآن) ت اوكرتدی قرآنی (خلق الإنسان) ت یراتدی آدمی (علمه

البيان)

البيان) ت اوكرتدی آكا سوزد انشمغی (الشمس والقمر بحسبان) ت كونش وآی معین
اولان حساب ایله یوروررلر (والنجم والشجر يسجدان) ت واوت واغج سجده ایدرلر (والسماء
رفعها ووضع الميزان) ت وكوكی قالدردی وقویدی ترازویی (ألا تطغوا في الميزان) ت
تا طوغرولقدن كچمیه سكز ترازوده (وأقيموا الوزن بالقسط ولا تخسروا الميزان) ت
وطوغرو طارتك ترازویی انصافله وزیان ایتمكز ترازوده (والأرض وضعها للأنام) ت
ویری یایدی آدمیلر ایچون (فيها فاكهة والنخل ذات الأكمام) ت اول یرده میوه واردر
وقبوقلو صاحبی خرما اغجلری واردر (والحب ذو العصف والريحان) ت ویپراق صاحبی
دانه واردر وخوش قوقولو چیچك واردر اشبو اشارتدر اكاكه دانه لرك یپراقلری
آنلرك درت ایاقلو حیوانلرینه یم ویمه جك ایچوندر پس شو بشقه نعمتلر اوزرینه علاوه در
والله اعلم (فبأي آلاء ربكما تكذبان) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقسنی یلانه نسبت ایدرسكز
ای جن وآدمی (خلق الإنسان من صلصال كالفخار) ت یراتدی آدمی قوری طپراقدن
دستی كبی (وخلق الجان من مارج من نار) ت ویراتدی جنی اودشعله سندن (فبأي
آلاء ربكما تكذبان) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقسنی یلان صیارسكز (رب المشرقين
ورب المغربين) ت كونش طوغان یرلرك ربیدر وكونش بتان یرلرك دخی ربیدر
* ف یعنی قیشین كونش طوغان وكونش بتان یرلر بشقه دریازین دخی كونش طوغان
وكونش بتان یرلر آیریدر (فبأي آلاء ربكما تكذبان) ت پس ربكزك نعمتلرنك
قنقسنی یلان صیارسكز (مرج البحرين يلتقيان بينهما برزخ لا يبغيان) ت قویویردی
ایكی دكزی تابزی بریله جمع اولهلر اشبو ایكی دكزك اراسنده بر پرده واردركه بری
آخر اوزرینه طاشمیور (فبأي آلاء ربكما تكذبان) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقسنی
یلان صیارسكز (يخرج منهما اللؤلؤ والمرجان) ت طشره چیقار اشبو ایكی دكزدن
مروارید ومرجان (فبأي آلاء ربكما تكذبان) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقسنی یلان
صیارسكز (وله الجوار المنشآت في البحر كالأعلام) ت والله ایچوندر قالدرلمش اولان

كيديجي اولان قايقلر دكزده كه طاغلر كبيدر (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقسنى يلان صيارسكز (كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ) ت هر كسنه كه يرك اوزرنده واردر فانى اولور و باقى قالور سنك ربكك ذاتى كه بيوكلك وانعام صاحبيدر (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقسنى يلان صيارسكز (يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ) ت طلب ايدر الله دن اول كسنه كه كوكلرده و يرده واردر هر بر كونده الله بر حالده در * يعنى نعمت ويرمك و يا عذاب ايتمك يا سعيد قيلمق و يا شقى قيلمق و يا دير التمك و يا اولدرمك والله اعلم (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقسنى يلان صيارسكز (سَنَفْرُغُ لَكُمْ أَيُّهَ الثَّقَلَانِ) ت هر شيدن فارغ اولوب سزه توجه ايدرز اى جن وآدمى * يعنى حسابكزى كورمكيچون چابك قصد ايدرز (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقسنى يلان صيارسكز (يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ) ت اى جن وآدم قومى اكر قادر اولسكز كه طشره چيقه سكز كوكلرك و يرك كنارندن پس طشره چيقك چيقه بيلمزسكز مكر قوتله يعنى شو قوت نيرده در (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقسنى يلان صيارسكز (يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ) ت كوندرلمش اولور سزلك اوزركزه بر شعله اوددن و دخى دخان پس مقابله يه قادر اولمزسكز (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقسنى يلان صيارسكز (فَإِذَا انْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ) ت پس وقتا كه يارلور كوك پس اولور قرمزى كل رنكنده قرمزى درى كبى (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقسنى يلان صيارسكز (فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ) ت پس اول كونده سؤال اولنمش اولمز كنسدو كناهندن نه بر آدم ونه بر جن (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقسنى يلان صيارسكز (يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ) ت بيلنمش اولور كوتو ايشليلر كندو قبا قتيله

پس

پس طوتيلور لر آلنلرنك توييندن و دخى آياقلرندن (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقسنى يلان صيارسكز (هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ) ت اول جهنم كه يلانه نسبت ايدر ايدى آنى كوتو ايشليلر (يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ آنٍ) ت كاوب كيدرلر آنك اراسنده و قاينايجى اولان اصجق صويك اراسنده (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقسنى يلان صيارسكز (وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّتَانِ) ت واول كسنه ايچونكه قورقدى طورمقدن ربسنك حضورنده ايكى باغچه اولور (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقسنى يلان صيارسكز (ذَوَاتَا أَفْنَانٍ) ت اول ايكى باغچه لر چوق داللر صاحبيدرلر (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقسنى يلان صيارسكز (فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ) ت شو ايكى باغچه ده ايكى بيكار آقر (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقسنى يلان صيارسكز (فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ) ت شو ايكى بوستانده هر بر ميوه دن ايكى قسم واردر (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقى بريسنى يلان صيارسكز (مُتَّكِئِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ وَجَنَى الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ) ت سوكنورلر دوشكلر و فرشلر اوزرينه كه آنلرك استارلرى قالين اولان ديبادندر و شو ايكى باغچه نك ميوه سى يقيندر * يعنى قولايلقله آلنور (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقى بريني يلان صيارسكز (فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ) ت شو كوشكلرده كوزلرين آشاغى ديكيجى حوريلر واردر كه طوقنمش آنلرى هيچ بر انس قوجه لرندن اول ونه بر جن (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقى بريني يلان صيارسكز (كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ) ت ديرسنكه شو حوريلر ياقوت و مرجاندرلر (فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقى بريني يلان صيارسكز (هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ) ت دكلدر ايو ايشلرك جزاسى مكر انعام ايتمكدر * ف يعنى كوزل اولان عبادتك بدلى كوزل

اولان ثوابدر (فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقى بريسنى يلان صيارسكز (وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ) ت وشو ايكى باغچەلردن غيرى ايكى باغچەدخى واردر (فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرندن قنقى برنعمتنى يلان صيارسكز (مُدْهَامَّتَانِ) ت اول ايكى باغچەلر غايت يشللكندن قره لغه مائلدرلر (فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقى بريسنى يلان صيارسكز (فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ) ت شو ايكى باغچەدە ايكى قاينايجى پيكار واردر (فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقى بريسنى يلان صيارسكز (فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ) ت شو ايكى باغچەدە ميوە وخرما آغجى ونار اولور (فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقى بريسنى يلان صيارسكز (فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ) ت شو باغچەلردە وكوشكلردە كزيدە وصاحب جمال اولان خاتونلر واردر (فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقى بريسنى يلان صيارسكز (حُورٌ مَقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ) ت حوريلر چادرلر ايچندە كيزلودرلر (فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقى بريسنى يلان صيارسكز (لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ) ت ياپشمەمشدر انلرە برآدمى انلردن اول ونە برجن (فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقى بريسنى يلان صيارسكز (مُتَّكِئِينَ عَلَى رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ) ت سوكنمشلردر يشل يصدقلر اوزرينە وكوزل دوشكلر اوزرينە (فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ت پس ربكزك نعمتلرنك قنقى بريسنى يلان صيارسكز (تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ) ت بركتلو درسنك ربكك آدى بيوكلك صاحبى واحسان صاحبيدر (اشبو سورەدە هرآيتدە نعمتلرى صايدى وبيلدردى انلردن بعضسى شمديدن نعمتدر وبعضنك خبرينى ويرمك خود نعمتدر)

(سورة الواقعة مكية وهى ست وتسعون آية)
واقعە سورەسى مكەدە نازل اولمش واشبو سورە طقسان التى آيتدر

(بسم

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديلە اوقورم

(إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ) ت خاطرە كتورا ولوقتيكە متحقق اولور قيامت (لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ) ت يوقدر وقوعى وقتندە هيچ بريلانجى نفس * يعنى جملە آدملر مسلمان اولورلر طاكمق ويلان سويلك آندە اولمز (خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ) ت آلچق قيليجيدر برپارە كسنەلرى ويوجە قيليجيدر برطائفەيى (إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًّا) ت اولوقتكە تپرنور ير شدتلو تپرنمكلە (وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا) ت وپارە پارە اولور طاغلر زيادە پارچە پارچە اولمغلە (فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًّا) ت پس اولور طاغلمش توز كبى (وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً) ت واولورسكز سز اوچ قسم (فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ) ت پس سعادت اهلى (مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ) ت نەحال اوزرينە اولور سعادت اهلى (وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ) ت وشقاوت اهلى (مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ) ت نەحال اوزرينە اولور شقاوت اهلى (وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ) ت وايلرو كلنلر خود انلردر ايلرو كلنلر * ف يعنى ايلرو كان انلردركە ايمان ايتمكدە ايلرو كلمشلردر وبوايلرو كلنلر دريقين اولنلر * ف يعنى الله سبحانەنك اسركسندە يقين اولمشلردر (فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ) ت نعمت باغچەلرندە اولورلر (ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ) ت سابقلر كچن امتلردە چوقدرلر وآخرلرندە آزدرلر (يعنى محمدك امتندن) * ف اول كچنلردن مراد حضرت آدمدن حضرت محمدە دكين كچن امتلردر وآخرلرندن مراد اشبو امتدر يا اول وآخردن مرادى اشبو پيغمبر صلى الله عليه وسلم امتيدر يعنى اعلى درجە صاحبلرى اشبو امتك اولندە چوق بولنمشلر وآخرلرندە آزبولنور (عَلَى سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ مُتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ) ت التوندن طوقنمش تختلر اوزرندە ياصلنورلر سوكنورلر انلر اوزرينە برى برينە قارشو قارشويە اولوب (يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْزِفُونَ) ت دولاشورلر انلرك يانندە طفوليت تازەلكندە اولان نوجوانلر دائما دستەسز بارداقلرلە وابريقلر ايلە صافى اولان خمردن طولو پيالەلر ايلەكە باش آغريسى اولمز انلردە اول شرابدن وبايلمزلر واوصلرى كيتمز (وَفَاكِهَةٍ مِمَّا يَتَخَيَّرُونَ وَلَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ وَحُورٌ عِينٌ كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ) ت ودخى دولاشور

اول نوجوانلر هر جنس میوه ایله که انلرانی یکنور واشتها ایتدکلری قوش اتیله (وانلر ایچون) حور وارکه صدف ایچنده ستراولمش وال طوقنمامش انجو وش واریدکبی اطیفلردر (جزاء بما کانوا یعملون) ت بو نلرانلره ایشلدکاری نه جزا اوله رق ویریلور (لا یسمعون فیها لغوا ولا تأثیما الا قیلا سلاما سلاما) ت ایشتمزلرشو باغچه لرده باطل وچرکین اولان سوزی ونه برحرفیکه گناه اوله لیکن ایشیدرلر سوزیکه بربرلرینه سلام سویلرلر (واصحاب الیمین ما اصحاب الیمین فی سدر مخضود وطلح منضود وظل ممدود وماء مسکوب وفاکهة کثیرة لا مقطوعة ولا ممنوعة وفرش مرفوعة) ت وصاغ ال اهلی نه حال اوزرینه اولور صاغ ال اهلی تکنسز اولان عربستان کراسی دیدکاری نبق اغجلرینک التنده اولورلر ومیوه سی قات قات اولان موز اغجلری یاتنده اولورلر واوزون کولکه ده اولورلر وآقان صولر یاننده اولورلر وچوق میوه لر یاننده اولورلر که نه توکنمز وآندن منع اولنمز ویوکسک دوشکلرده اولورلر (انا انشأناهن انشاء فجعلناهن ابکارا عربا اترابا لاصحاب الیمین) ت بزلر یراتدق دنیا نسالرینی (جنتده) برنوع یراتمقله که یصه دقانلری باکره سوکیلی قوجه لری یاننده (یعنی شیوه وناز ایله وز وجه لری) اولان صاغ ال اهلی ایله بریاشده یعنی اوتوزاوچ یاشنده اولورلر (ثلة من الاولین وثلة من الآخرین) ت اول صاغ ال اهلی چوق کروهدرلر اول کچن امتلردن وچوق جماعتدرلر آخرکی امتدن ٭ ف صاغ ال صاحبی وصول ال صاحبی شونلردرکه اکر برکسنه نک عمل دفتری صاغ النه ویریلورسه اکا صاحب یمین یعنی صاغ ال اهلی دیرلر وبوکسنه جنتلکدر واکر عمل دفتری صول النه ویریلورسه اکا صاحب شمال یعنی صول ال اهلی دیرلر وبوکسنه جهنملکدر (واصحاب الشمال ما اصحاب الشمال) ت وشقاوت اهلی نه حال طوترلر شقاوت اهلی (فی سموم وحمیم وظل من یحموم لا بارد ولا کریم) ت اسی روزکارده واصحق صوده اولورلر وقره توتبک کولکه سنده اولورلرنه صوغوقدر ونه نفعی واردر (انهم کانوا قبل ذلک مترفین) ت انلر بوندن اول نازایله بسلنمش ایدیلر (وکانوا یصرون علی الحنث العظیم) ت ودائم ایدیلر بیوک گناه اوزرینه (وکانوا یقولون ائذا متنا وکنا ترابا وعظاما ءانا لمبعوثون اوآباؤنا الاولون) ت ودیرلر ایدیکه بزلر وقتا که اوله لم وطپراق اوله لم وچوریمش کمکلر اوله لم بزلر بردخی قالدرلمش اولورمیوز آتابرزم کچمش بابالرمز دخی قالدرلمش اولورلرمی (قل ان الاولین والآخرین لمجموعون الی میقات یوم معلوم) ت دیکل اولکی

امتلر وآخرکی امتلر جمع اولنورلر معین اولان وعده کوننه (ثم انکم ایها الضالون المکذبون) ت صکره البته سزلر ای تکذیب ایدن ازغونلر (لآکلون من شجر من زقوم) ت یرسکز زقوم آغجندن (فمالئون منها البطون) ت پس طولدررسکز آندن قارنلرکزی (فشاربون علیه من الحمیم) ت ایچرسکز انک اوزرینه اصحق صودن (فشاربون شرب الهیم) ت ایچرسکز صوسزلغه مبتلی اولان دوه نک ایچمسی کبی (هذا نزلهم یوم الدین) ت شودر انلرک مسافرلکی طعامی قیامت کوننده (نحن خلقناکم فلولا تصدقون) ت بزلر یراتدق سزی پس نیچون اینانمورسکز ٭ یعنی برکره دخی سزی یراتمغی (افرأیتم ما تمنون) ت بکا خبر ویرلک قاریلرک رحمنه دوکدیککز منی یی (ءانتم تخلقونه ام نحن الخالقون) ت سزمی یرادرسکز یاخود بزلرمی یرادرز ٭ یعنی دوندرزمنی یی برحالدن برحاله تا آدمی پیدا اوله (نحن قدرنا بینکم الموت وما نحن بمسبوقین علی ان نبدل امثالکم وننشئکم فیما لا تعلمون) ت بزلر معین ایتدک سزلک ارا کزده اولومی ودکلز بزعاجز آندنکه کتوره لم سزلر مثللو برقومی ویراده لم سزی بیلمدیککز برعالمده ٭ ف یعنی سزی بربشقه عالمه کتوره لم وسزلک یریکزه بربشقه خلقلری کتوره لم یعنی سزی میمون وخنزیرکبی بربشقه مخلوق صورتنه قویه لم (ولقد علمتم النشأة الاولی فلولا تذکرون) ت وبیلدیکز اول دفعه ده یراتمسنی پس (ایکنجی دفعه خلق ایدیشنی) نیچون تفکر ایتمزسکز (افرأیتم ما تحرثون) ت بکا خبر ویرلک اولشیئی که اکرسکز (ءانتم تزرعونه ام نحن الزارعون) ت سزمی بتوررسکز انی یاخود بزلرمی بتوریرز (لو نشاء لجعلناه حطاما فظلتم تفکهون) ت اکر دیلسک اول اکدیککزی بتمزدن اول محو ایدردک یاخود دانه سز صمان قیلردق که تعجب ایدوب غم ایله سویلرکز نادم اولوردیکز (انا لمغرمون بل نحن محرومون) ت پس دیرسکز تعجب ایدرک بزلر غرامت چکیجی اولدق بلکه بزلر محروم اولدق (افرأیتم الماء الذی تشربون) ت بکا خبر ویرلک که ایچدیککز صویی (ءانتم انزلتموه من المزن ام نحن المنزلون) ت سزلرمی آشاغی کتوردیکز بولوتدن یاخود بزلرمی آشاغی کتوریجیلرز (لو نشاء جعلناه

اجاجا فلولا تشكرون) ت اكر دیلسه یدك قیلردق اول صوبی ایجلمز آجی پس نیچون شكر ایتمزسكز (افرأیتم النار التی تورون) ت بكا خبرویرك اول اودیكه آغجلدا اللریكز اراسندن چیقارر سكز (ءانتم انشأتم شجرتها ام نحن المنشئون) ت آیا سزلرمی یرا تدیكزانك آغجنی یاخود بزلرمی یرادیجیز * ف برقاج آغجلر واردركه مرخ وعفار دینوردا للرینی بری برینه سورمكله اود چیقار یس سوره سنده بیانی كچمشدر (نحن جعلناها تذكرة ومتاعا للمقوین) ت بزلر یصه دق اول اغجی نصیحت ایچون ومنفعت ایچون مسافرلره * ف تذكره شودركه اشبو اوددن جهنمك اودینی ذكرایتسونلر ودنیاده دخی قیش موسمنده وبشقه وقتلرده هب حاجتلرده اودچوق ایشه یرار برشیدر (فسبح باسم ربك العظیم) ت پس پاكلكله ذكرایت بیوك اولان ربكك آدنی (فلا اقسم بمواقع النجوم) ت پس یمین ایدرم یلدزلرك دوشوب باته جق یرلرینه * ف برمعنی دخی شویله دركه پیغمبرلرك قلبنه نزول ایدن آیتلره قسم ایدرم (وانه لقسم لو تعلمون عظیم) ت والبته اشبو قسم بیوك قسمدر اكر بیلسكز (انه لقرآن كریم فی كتاب مكنون لا یمسه الا المطهرون) ت البته اشبو كتاب كرامی قدرلو اولان قرآندر یازلمشدر كیزلو اولان كتابده (یعنی لوح محفوظده) كه آل اریشدره من اكا مكر آرنمش اولان كیمسه لر * ف یعنی فرشته لر شو كتابی طوترلر وشو كتاب اشبو یازلمش اولان قرآندر فرشته لرك الندهیا محفوظ اولان لوحده ویا خود بو كتابی حدثدن طاهر اولان كیمسه لر طوتسون (تنزیل من رب العالمین) ت كوندرلمشدر عالملرك ربسی جانبندن (افبهذا الحدیث انتم مدهنون) ت آیا بو قرآنه سزلر طاكیجی ومنكرمیسكز (وتجعلون رزقكم انكم تكذبون) ت كندو پایكزی الله تعالی دن اولدیغنی تكذیب ایدرسكز (فلولا اذا بلغت الحلقوم وانتم حینئذ تنظرون) ت پس اول وقتكه برشخصك روحی ایرشسه بوغازنك حلقومنه وسزبو وقتده (اكا برمنفعتكز اولمیوب همان) باقرسكز (ونحن اقرب الیه منكم ولكن لا تبصرون) ت وبزلر زیاده یقینز اول كیمسنه یه سزدن ولیكن كورمزسكز (فلولا ان كنتم غیر مدینین ترجعونها ان كنتم صادقین) ت پس اكربزاللهك حكمنده باغلنمش دكلسكز نیچون كیرو دوندرمزسكز شو روحی اكرطوغری سویلرایسه كز * ف شاه ولی الله رحمه الله دیركه لولا كلمه سی ترجعونها یه داخلدر وآنی اعاده ایتمكی تاكید ایچوندر والله اعلم (فاما ان كان من المقربین فروح وریحان وجنت نعیم) ت

پس

پس اما اكر اولسه اول كیمسنه اللهك باركاهنه یقین اولانلردن انكیچوندر راحتلك وخوش قوقولو اولان كل ونعمت باغچه سی (واما ان كان من اصحاب الیمین فسلام لك من اصحاب الیمین) ت واما اكر اولسه سعادت اهلندن پس اكا دینوركه سكا سلام اولسون سعادت اهللرندن (واما ان كان من المكذبین الضالین) ت واما اكر اولسه اول كیمسنه آزغون اولان یلان صیانلردن (فنزل من حمیم وتصلیة جحیم) ت پس انكیچون واردر مسافرلك طعامی اصیجق صودن وآنكیچوندر جهنمه داخل اولوق (ان هذا لهو حق الیقین) ت البته اشبوخبر طوغری یدر شبهه سزدر (فسبح باسم ربك العظیم) ت پس پاكلكله ذكرایت بیوك اولان كندو ربككآدینی

(سورة الحدید مكیة وهی تسع وعشرون آیة) حدید سوره سی مدینه ده نازل اولمش وبو سوره یكرمی طقوز آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(باغشلیجی اسركیجی اولان اللهك آدیله اوقورم)

(سبح لله ما فی السموات والارض وهو العزیز الحكیم) ت پاكلكله ذكرایتدی الله تعالی یی هربرشیكه كوكلرده ویرده واردر الله تعالی غالبدر وحكمت صاحبیدر (له ملك السموات والارض یحیی ویمیت وهو علی كل شئ قدیر) ت آنكیچوندر كوكلرك ویرك پادشاهلغی دیریلدر واولدیرر وهربرشئ اوزرینه قادردر (هو الاول والآخر والظاهر والباطن وهو بكل شئ علیم) ت الله تعالی هرشیدن اول وهرشیدن آخر وآشكاره وكیزلو وهر برشیئی بیلیجیدر (هو الذی خلق السموات والارض فی ستة ایام ثم استوی علی العرش یعلم ما یلج فی الارض وما یخرج منها وما ینزل من السماء وما یعرج فیها وهو معكم این ما كنتم والله بما تعملون بصیر) ت اول الله تعالی یراتدی كوكاری ویری آلتی كونده صكره تدبیرعرش وامرینی اجرا ایتمكه قصد ایتدی بیلور اول شیئی كه كیرر یره وانی كه چیقار یردن وانی كه آشاغی كاور كوكدن وانی كه قالقار كوكه وسزكا بیله درنه یرده اولسكز والله اولشیكه ایشلرسكز انی كوریجیدر (له ملك السموات والارض والی الله ترجع الامور) ت انكیچوندر كوكارك ویرك پادشاهلغی والله جانبنه قایدلنور ایشلر (یولج اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل وهو علیم بذات الصدور) ت

کتورر کیجه‌یی کوندزه وکوندزی کیجه‌یه و بیلورسینه‌ده کیزلو اولان شیلری (آمنوا بالله ورسوله وانفقوا مما جعلکم مستخلفین فیه فالذین آمنوا منکم وانفقوا لهم اجر کبیر) ت ایناڭکز الله تعالی یه وآنڭ پیغمبرینه وصرف ایدیڭز اول مالدنکه یصه‌دی سزی خلیفه غیریلرڭ یرنده اول مالده پس سزدن اول کمسنه‌لرکه ایمان کتوردیلرو صرف ایتدیلر انلر ایچون واردر بیوك مزدو اجرت (ومالکم لاتؤمنون بالله والرسول یدعوکم لتؤمنوا بربکم وقد أخذ میثاقکم ان کنتم مؤمنین) ت سزه نولدیکه ایناڭمزسکز الله تعالی یه وحالبوکه رسول چاغرر سزی که ایمان کتورڭ کندو ربکزه دیو وآلدی سزدن عهدی (یعنی الست بربکم کوننده) اکر ایناڭجی ایسه‌کز *ف الله سبحانه آدمڭ ذریتندن دنیایه کلمزدن اول اقرار آلدی وآنڭ اثرینی قلبلرنده قویویردی (هو الذی ینزل علی عبده آیات بینات لیخرجکم من الظلمات الی النور وان الله بکم لرؤف رحیم) ت اول الله آشاغی کوندردی کندو قولی اوزرینه واضح اولان آیتلری تا طشره کتوره سزی قرانقولردن آیدینلق جانبنه البته الله سزڭ اوزرکزه باغشلایجیدر اسیرکیجیدر (ومالکم الا تنفقوا فی سبیل الله ولله میراث السموات والارض لایستوی منکم من انفق من قبل الفتح وقاتل اولئك اعظم درجة من الذین انفقوا من بعد وقاتلوا وکلا وعد الله الحسنی والله بما تعملون خبیر) ت وسزه نه اولدیکه صرف ایتمزسکز اللهڭ یولنده الله ایچوندر کوکلرڭ و یرلرڭ میراثی (یعنی هر کمسنه‌که اولورو برشیکه اندن کیرو قالور اول شی الله سبحانه‌نڭ ملکی اولور پس بوشیلرده بخل ایتمك چوق چرکیندر والله اعلم) برابر اولمازسزدن اول کمسنه‌که صرف ایتدی مکه فتح اولمازدن اول و جهاد ایتدی (آنلکه‌که اشبو عمللری مکه‌نڭ فتحندنصکره دخی ایشلدیلر) اشبو کروه زیاده بیوکدر درجه‌ده اول کمسنه‌لردنکه صرف ایتدیلر مکه‌نڭ فتحندنصکره وغوغا ایتدیلر و بونلرڭ هر برینه وعده ویردی الله کوزل حال ایله والله اول شیکه ایشلرسکز خبرداردر آکا *ف میراث یعنی هر بر یره کیرو براقاش شی اولور یعنی مال صاحبی اولورمایکی الله سبحانه‌یه قالور وشو مال وملك همیشه الله سبحانه‌نڭ مالی ومایکی ایدی واول کمسنه‌لرکه مکه‌نڭ فتحندن اول صرف ایتدیلر وغوغا ایتدیلر آنلر بیوك اولان درجه‌لری آلدیلر (من ذا الذی یقرض الله قرضا حسنا فیضاعفه له وله اجر کریم) ت کیمدرشو که اودنج ویرر الله سبحانه‌یه کوزل اولان اودنج ویرمکله پس ایکی مثلی قدرن ویرر آکا وآنڭ ایچوندر بیوك اولاز مزد *ف اودنج ویرمڭ معناسی شودرکه اشبو وقتده غوغا ایچون مالکری صرف ایدڭ صکره دولتلر سزلره اولور وسزلر اشبو دولتلردن خرج ایدرسکز ایکی مثلی قدری معناسی دخی اشبو کبیدرکه یعنی چوق نعمت کندو ویره‌جکدر

سزه

سزه الله سبحانه بوخصه‌قول ومالڭ ارالرنده کار وفائده آلمق و ویرمڭ دکلدر اولشیکه مالڭ کوله‌یه و یرینه کندوسی مالیدرو یا اولشیکه ویرمز کندو مالندن ویرمز (یوم تری المؤمنین والمؤمنات یسعی نورهم بین ایدیهم وبایمانهم بشراکم الیوم جنات تجری من تحتها الانهار خالدین فیها ذلك هو الفوز العظیم) ت وذکرایت اولکونیکه کوررسن مسلمان اولان ارککلری ومسلمان اولان خاتونلری اشبو صفت اوزرینه‌که چابکلکله نوررا آنلرڭ نوری آنلرڭ اوکنده وآنلرڭ صاغ جانبنده دینلور بشارت ومژده اولسون سزه بوکون سزڭ ایچوندر باغچه‌لرکه آقر آنلرڭ آلتندن ایرمقلر ابدی اولورلر اول باغچه‌لرده اشبودر بیوك مطلبی بولمق *ف اولوقتکه خلایق صراط کوپریسندن کچرلر شدتلو اولان بر قرانقولرده اولورلر اول وقت ایمانلرینڭ نوری آنلرڭ اوکنده وصاغنده اولور صاغ یانده کوزل عمللر جمع اولورلر آنڭ ایچون نور بو طرفده اولور (یوم یقول المنافقون والمنافقات للذین آمنوا انظرونا نقتبس من نورکم قیل ارجعوا وراءکم فالتمسوا نورا فضرب بینهم بسور له باب باطنه فیه الرحمة وظاهره من قبله العذاب) ت اول بر کونکه دیرلر منافق اولان ارککلر ومنافق اولان قاریلر مسلمانلره باقڭکز بزم جانبمزه تا آیدینلق آله‌لم سزڭ نورکزدن دینلور آنلره‌که کیرودونکز کندو ارقه‌کز طرفنه پس دیلهکز آیدینلغی پس بنا اولنور آنلرڭ اراسنده بردیوارکه آنڭ برقاپوسی اولورکه ایچنده (مؤمنلرڭ اولدیغی یرده) رحمت واردر وآنڭ طشره سنده اولڭ جانبنده (منافقلردن یکا) عذاب واردر *ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه ارجعوا وراءکم یعنی دنیایه قاتڭ نور تحصیل ایدیڭز آندهکه اشبو یرده نور حاصل قلمق یوقدر (ینادونهم الم نکن معکم قالوا بلی ولکنکم فتنتم انفسکم وتربصتم وارتبتم وغرتکم الامانی حتی جاء امر الله وغرکم بالله الغرور) ت چاغررلر منافقلر مسلمانلری آیا بزلر دکلمیدك سزکله دیرلر مؤمنلر اوت ولیکن سزلر بلایه براقدیکز کندو نفسلرکزی ومنتظر اولدیکز (یعنی مسلمانلرڭ مغلوب اولمسنه) وشك ایتدیکز والداتدی سزی آرزولرکز حتی کلدی اللهڭ حکمی (یعنی اولوم) والداتدی سزی الله تعالی یه اطاعت ایتمکده الدادیجی (اولان شیطان) *ف کافرلر صراط کوپریسندن کچه‌بیلمزلر جهنمه دوکاورلر مکر اول کمسنه‌لرکه بر پیغمبرڭ امتی بولندی صالح اولسون یاخود اولمسون آنلر ایله قرانقوده نور اولور ومنافقلر دخی بونلرڭ آیدینلغنده برآز یوررلر لیکن مؤمنلر چابکلکله کچرلر ومنافقلر کیروده قالورلر وچاغررلرکه ای مؤمنلر بزه دخی آیدینلق ویریکز آنلرڭ برسی دیرکه آیدینلغی وراکزدن کتورکز پس منافقلر کیرودونرلر اولوقتده آنلر ایله مؤمنلرڭ اراسنده بردیوار قایم اولور یعنی نور حاصل قیلمه‌جق یر دنیا ایدی آنی ورادە براقوب کادیکز شمدی وقتی کچدی (فالیوم لایؤخذ منکم فدیة ولا من الذین کفروا مأواکم النار هی مولاکم وبئس المصیر) ت پس بوکون

الغمزسزدن عذابدن قورتلق ایچون فدیه کافرلردندخی آلنمز سزلرنیڭ برکز جهنمدرکه سزه لایقدر اونه
کوتی قائده جق یردر جهنم (الم یأن للذین آمنوا ان تخشع قلوبهم لذکر الله وما نزل من الحق ولا
یکونوا کالذین اوتوا الکتاب من قبل فطال علیهم الامد فقست قلوبهم وکثیر منهم فاسقون)
ت آیا وقت ایرشمدیمی مسلمانلره که یالواره آنلرنڭ قلبلری الله تعالی نی ذکر ایتدکلری وقتده
واولشیئی یاد ایتدکلری وقتده که کاوبدر اللهڭ وحیندن وبو مؤمنلر اولمسونلر اول کسنه لر
کبیک که ویرلدی آنلره کتاب بوندن اول پس اوزون اولدی آنلرا اوزرینه مدت پس قتی اولدی
آنلرنڭ قلبلری وآنلردن چوغی کوتو ایشلیدرلر * ف یعنی ایمان شودرکه آندن قلب یومشق
اوله اشبو صفت پیغمبرلرنڭ صحبتنده بولنوردی آنلردن صکره اوزون مدت مرور ایتدیکندن
قلبلرزیاده قتی اولدی شمدی بو صفت بونلره لازمدر (اعلموا ان الله یحیی الارض بعد موتها
قد بینا لکم الآیات لعلکم تعقلون) ت بیلکز که الله دیرلدیری اولدکدن صکره بیان ایتدك
سزکون نشانه لری اوله که سز فهم ایده سکز * ف یعنی عرب طایفه سی جاهل ایدیلر اولش
یرکبی شمدی آنلری علم ایله دیرلتدی وجمله کمالاتی آنلرده پیدا ایتدی (ان المصدقین والمصدقات
واقرضوا الله قرضا حسنا یضاعف لهم ولهم اجر کریم) ت خیرات ایدیجی ارککلر
وخیرات ایدیجی خاتونلر واول کسنه لرکه اودنج ویردیلر الله تعالی یه کوزل اولان اودنجله
ایکی قدر نجه ویریلور آنلره وآنلر ایچوندر یوجه قدرلو اولان مزد (والذین آمنوا بالله ورسله
اولئك هم الصدیقون والشهداء عند ربهم لهم اجرهم ونورهم والذین کفروا وکذبوا
بآیاتنا اولئك اصحاب الجحیم) ت واول کسنه لرکه اینانددیلر الله تعالی یه وآنڭ پیغمبرینه اشبو کروه
آنلردر طوغرو ایناننجیلر وشاهدلردر ربلرنڭ یاننده آنلر ایچوندر آنلرنڭ مزدی وآنلرنڭ نوری
واول کسنه لرکه کافر اولدیلر ویلان صایدیلر بزم آیتلرمزی اشبو جماعت جهنم اهلیدرلر
(اعلموا انما الحیوة الدنیا لعب ولهو وزینة وتفاخر بینکم وتکاثر فی الاموال والاولاد
کمثل غیث اعجب الکفار نباته ثم یهیج فتراه مصفرا ثم یکون حطاما وفی الآخرة عذاب شدید
ومغفرة من الله ورضوان وما الحیوة الدنیا الا متاع الغرور) ت بیلکز که دنیاده یراکی
اویونبازلقدر وکوکل اکلندرمکدر وبزنمکدر واوکونمکدر کندوارالرکزده وبری برندن
زیاده لك طلب ایتمکدر مالرده واولادلرده یغمور مثلیدرکه عجبه کتوررا کنچیلری آنڭ بتمسی
صکره قورور پس کورورسن آنی صرارمش صکره اولور بری بری اوزرینه صنمش واوفقلنمش
وآخرتده قتی اولان عذابدر ویارلغمقدر اللهدن وخشنودلقدر ودنیا دیرلکی دکل مکر برپایدرکه

الدانغه سیدر * ف آدمی اول عمرنده اویونبازلق دیلر صکره سیر وتماشاده اکاننڭ دیلر صکره
کندوسنی بزمکی ودوزمکی ایستر صکره اوکونمك وافتخار ایتمك ویبوکالکه ویوجه آده حاصل
ایتمکه سعی ایدر وقتا که اولوم یقین اولورا اولوقتده مال واولاد فکرینی ایدرکه بن اولدکدن صکره
اومك وایشمك طوغروانغی اولوب اولادو عیاللرم راحت بوله لرمی ویابولمزلرمی دیو فکر ایدر
اشبو لرنڭ جمله سی الدانق جنسندندر قیامتده ایشه یرامز آخرتده ایشه یرایه جق شی ایمان
وعمل صالحدر (سابقوا الی مغفرة من ربکم وجنة عرضها کعرض السماء والارض اعدت
للذین آمنوا بالله ورسله ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء والله ذو الفضل العظیم) ت سبقت
ایدك ربکزدن یارلغمق جانبنه وجنت جانبنه که آنڭ اینی کوکنڭ ویرنڭ اینی کبیدر حاضر اتمشدر
اول کسنه لر ایچونکه ایمان کتوردیلر الله تعالی یه وآنڭ پیغمبرلرینه اشبو اللهڭ فضلیدر
ویررآنی اول کسنه یه که دیلر والله بیوك فضل صاحبیدر (ما اصاب من مصیبة فی الارض
ولا فی انفسکم الا فی کتاب من قبل ان نبرأها ان ذلك علی الله یسیر) ت ایرشمدی هیچ بر مصیبت
یرده ونه سزنڭ نفسلرکزده مکر یازلمشدر بر کتابده یعنی لوح محفوظده اول مصیبت (یاخود
نفسکزی) یراتمزدن اول اشبو ایش الله اوزرینه قولایدر (لکیلا تأسوا علی ما فاتکم
ولا تفرحوا بما آتاکم والله لا یحب کل مختال فخور) ت لوحده یازلش اولدیغن خبر ویردك
تاکه غم یمیه سکز اولشی اوزرینه که چیقدی الکزدن وشاد اولمیه سکز اولشی ایله که ویردی سزه
والله سومزهر بر متکبر کندوینی بکنیجی اولانلری (الذین یبخلون ویأمرون الناس بالبخل
ومن یتول فان الله هو الغنی الحمید) ت سومز اول کسنه لرنی که بخیللك ایدرلر وامر ایدرلر
آدملره بخیللککه وهر کسنه (صدقه ویرمکدن وارباینه نفقه ویرمکدن) یوز چویرسه انڭ
انفاق ایتمسندن الله احتیاجسزدر محموددر (لقد ارسلنا رسلنا بالبینات وانزلنا معهم الکتاب
والمیزان لیقوم الناس بالقسط وانزلنا الحدید فیه بأس شدید ومنافع للناس ولیعلم الله من
ینصره ورسله بالغیب ان الله قوی عزیز) ت کوندردك پیغمبرلرمزی واضح اولان نشانه لر
ایله وایندردك آنلر ایله بیله کتابی وترازوی تا عمل ایده لر آدملر انصافله وایندردك تموری
آنده قوتلو غوغا اولور (یعنی غوغا آلتلری تموردن اولور) وتشقه منفعت واردر آدملر ایچون
وتا بیله الله اول کسنه یی که یاردم ایدرکندویه وپیغمبرینه غائب اولهرق البته الله قوتلو اولان
غالبدر * ف ترازودن مراد احتمال ایدرکه اشبو طارتی آلتی اولان تراز واوله که آنکله اشیالر
طارتلور اشبو ترازودخی انصاف سببلرندندر واحتمال ایدرکه آندن شریعت مراد اوله که
آنکله طوغرو یلا نجیدن تمیز اولنور (ولقد ارسلنا نوحا وابراهیم وجعلنا فی ذریتهما النبوة

وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ) ت وكوندردك نوحى وابراهيمى وقودق شوايكيسنك اولادنده پيغمبرلكى وكتابى پس آنلرك بعضى طوغرى يول بولغيدرلر وجوغى كوتى ايشليدرلر (ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ) ت صكره كوندردك آنلرك ارقه سى صره پيغمبرلرمزى وارقه دن كتوردك حضرت مريم اوغلى عيسانى وويردك اكا انجيلى (وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ) ت وقودق اول كسنه لرك قلبلرنده كه اويديلر عيسايه باغشلغى بر برينه واسركه كى بر بريكى وبربوجاقده ا كاشوب هر كسدن چكيله رك عبادت ايتمكى كه بونى كندولرى پيدا ايتمشلر ايدى بز فرض ايتمشدك آنى انلرا اوزرينه ايكن كندولر اختراع ايتديلر الاهك خشنودلغى طلب اينمكيچون پس مراعات ايتديلر آكا لايق اولان رعايت ايتمكله (كه اكا ربانى ومحمد مصطفى صلى الله عليه وسلمك پيغمبرلكنى انكارايتمكى ضم ايتديلر) پس ويردك اول كسنه لره كه ايمان كتورديلر آنلردن (يعنى محمد عليه السلامه) انلرك مزدنى وچوق كسنه آنلردن كوتو ايشليدرلر ✻ف اشبو دنيانى ترك ايدوب فقيرواغى نصرانيلر كندولرى ايجاد ايتديلر الله سبحانه حكم ايتمزسزين آنلر ينا انلرده عبادتخانه ياپوب آنده اوطورديلر قارى واولادلرى يوغيدى ودنيامالندن برشى بيدا ايدوب جمع ايتديلر محض عباده مشغول اولديلر وخلقدن علاقه يى كسديلر الله سبحانه قوللرى اوزرينه اشبو حكمى امر ايتمشيدى ايكن بر كسنه كندوينى تارك دنيا ديوب صكره پرده ارقه سنده دنيانى جمع ايتمكه مشغول اولمسى بيوك وبال وكوتيلكدر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) ت اى اول كسنه لركه ايمان كتورديكز صاقنك الله دن وايمان كتوركز آنك پيغمبرينه (يعنى محمد عليه السلامه) تاويره سزه ايكى پاى كندو رحمتندن وويره سزه بر نورى تا كه يوريه سكز بوله آنكله وتايارلغيه سزى والله يارلغيجيدر اسر كيجيدر ✻ ف يعنى محمد عليه السلامه تابع اولوب اشبو نعمتلره نائل اولمكز بشقه ايمان اهلى كسنه دن سزك هر عملكز ايچون ايكى قات ثواب زياده اولوروكنديكز ايله نور آلوب يوررسكز يعنى سزك وجودلركز نورانى اولور (لِئَلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ) ت الله اشبو مقدمه يى بيلدردى تا بيله لر كتاب اهلى كه آنلر قادر دكلر برشى اوزرينه اللهك فضلندن (يعنى اهل ايمانه اولجق نعمتلرك برينه نائل اولمازلر) وبيله لر كه فضل اللهك النده در ويرور آنى اول كسنه يه كه ديلر والله بيوك فضل صاحبيدر ✻ف كتاب اهلى كچمش اولان پيغمبرلرك

احوالنى ايشيدوب تاسف ايتديلر كه بزلر آنلردن ايراق قالدق بزلره آنلرك زماننده اولان درجه لرك حاصل اولمسى محالدر پس الله سبحانه اشبو آخر زمانده بر پيغمبر كوندردى وآنك صحبتنده اشبو درجه لرى ايكى قات ايله وكمال ايله حاصل قيلمق ممكندر والله سبحانه نك فضلى باغلنمشدر

✻(سورة المجادلة مدنية وهى اثنتان وعشرون آية)✻ مجادله سوره سى مدينه ده نازل اولمش وشو سوره يكرمى ايكى آيتدر

✻(بسم الله الرحمن الرحيم)✻

✻(باغشليجى اسر كيجى اولان اللهك آديله اوقورم)✻

✻ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه بر آدم قاريسنه ديديكه انت على كظهر امى يعنى سن بنم اوزرمه انامك ارقه سى كبى سن پس اول قارى اول حضرت صلى الله عليه وسلم يانته كلوب اشبو ماجرانى بيان ايتدى حضرت ايسه بيوردى كه سن قوجه كه حرام اولدك پس قارى جوجقلرى چوق اولوب وفقر حالى دخى اولديغندن الله تعالى حضرتلرينه نياز ايدوب حالندن شكايت ايله يالوارديقده اشبو ايت نازل اولدى (قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ) ت ايشتدى الله اول خاتونك سوزينكه ديوب داشمقلق ايتدى سكا كندو قوجه سنك حقنده وشكايت ايتدى الله تعالى يه والله ايشتدى سزلرك ديوب داشمكزى تحقيق الله ايشيديجيدر كوريجيدر ✻ف اسلامدن اول بر كسنه قاريسنه سن بنم انامسن ديسه پس عمرك تمامنده اول قارى آكا حرام اولور ايدى پس اول حضرت عليه السلامك زماننده بر مسلمان كسنه قاريسنه شو لفظى ديمش صكره هر ايكيسى پشيمان اولوب تاسف ايتشلر وقارى اول حضرتك حضورينه كلوب حالى بيان ايتدكده حضرت بيورمشكه بر بريكزله اوطورمق حرامدر قارى شكايت ايتديكه اوويران اولور فقر حالمز وار جوجقلرملاك اولورلر بو حال اوزره اشبو حكم نازل اولمش بيورمشكه بر كسنه بر كسنه نيكه طوغورميه ا كا انا نيچه اولور اشبو قدر واركه اشبو جسارتك عوضى كفارت ويروب قاريله جمع اوله كفارت ويرمزدن اول قارينك يانته وارميه ايكن قارى دخى انكدر اوندن چقميه واشبو معنايه يعنى بر كسنه قاريسنه قز قرنداشم ويا انامسن ديسه آكا ظهار ديرلر (الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا اللَّائِي وَلَدْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ) ت اول كسنه لركه سزدن ظهار ايدرلر كندو قاريلريله (يعنى بكزدرلر كندو قاريلرينى انالرينك ارقه سنه) دكللرشو قاريلر آنلرك انالرى آنلرك آنالرى دكل مكر اول قاريكه طوغوردى آنلرى والبته اشبو ظهار ايدنلر ديرلر بكنلمامش سوزى وديرلر يلانى والله يارلغيجى عفو ايديجيدر (وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّا ذَلِكُمْ

(جزء) ۱۸

توعظون به والله بما تعملون خبير) ت واول كسنه لر كه ظهار ايتديلر كندو قاريلريله صكره رجوع ايدرلر ديدكلرى سوزك خلافنه پس واجبدر آزاد ايتمك برقوللى بر برينه ال ايرشدرمزدن اول اشبو حكم نصيحت ويرلمش اولورسكز آنكله والله ايشلديككز شيئه خبرداردر * ف ظهار ايتديلر كندو قاريلريله صحبت ايتمكى ترك ايتمك ايچون پس اكر رجوع ايدوب آنلر ايله صحبت ايتمك ايسترلر ايسه اول بر قول آزاد ايتسونلر (فمن لم يجد فصيام شهرين متتابعين من قبل ان يتماسا فمن لم يستطع فاطعام ستين مسكينا ذلك لتؤمنوا بالله ورسوله وتلك حدود الله وللكافرين عذاب اليم) ت پس هر كسنه كه قول بولمغه كوجى يتمزسه پس واجبدر آنك اوزرينه ايكى آى بربرى اردنجه صره اوروج طوتمق آندن اول كه ال ايرشديررلر برى برينه پس اول كسنه كه قادر اولمسه (اوروج طوتمغه پس واجبدر اكا) طعام ويرمك آلتمش فقيره اشبو حكم انكيچوندركه تا اينانه سكز الله سبحانه يه وآنك پيغمبرينه واشبو حكملر اللهك حدلريدر وكافرلر ايچون درد ويريجى عذاب واردر * ف اكر قول آزاد ايتمك اوزرينه قادر اولسه اوروج طوتمق واجب دكل واكر قول آزاد ايتمكه قادر اولميوب اوروج طوتمغه قادر اولسه طعام ويرمك واجب دكل اكر بشمش طعام اولسه پس هر كسنه يه ايكى وقت يديره واتمكله قاتق ويروب اولقدر يديره كه قارنلرى طويمش اوله واكر غله يا بغداى اولسه هر برينه برصاع قدرى ويره (ان الذين يحادون الله ورسوله كبتوا كما كبت الذين من قبلهم وقد انزلنا آيات بينات وللكافرين عذاب مهين) ت البته اول كسنه لر كه مخالفت ايدرلر الله تعالى يه وآنك پيغمبرينه رذيل قيلنديلر نته كيم رذيل قيلندى اول كسنه لر كه آنلردن اول ايدى والحال بز اينديردك واضح اولان آيتلرى وكافرلر ايچون ذليل ايديجى عذاب واردر (يوم يبعثهم الله جميعا فينبئهم بما عملوا احصاه الله ونسوه والله على كل شئ شهيد) ت اول كونكه قالديررالله آنلرك جمله سنى پس خبر ويرر آنلره اول شيله كه ايشلديلر صاقلادى الله ايشلدكلرى شيئى وآنلر انى اونوتديلر والله هر برشى اوزرينه خبرداردر (ألم تر ان الله يعلم ما فى السموات وما فى الارض ما يكون من نجوى ثلاثة الا هو رابعهم ولا خمسة الا هو سادسهم ولا ادنى من ذلك ولا اكثر الا هو معهم اين ما كانوا ثم ينبئهم بما عملوا يوم القيامة ان الله بكل شئ عليم) ت بيلمزميسك كه الله بيلور اول شيئى كه كوكلرده واردر واول شيئى كه يرده واردر اوچ كسنه برى برينه كيزلو سوز سويلمزلر مكر الله آنلرك دردنجيسيدر وبشنه بولنمزبش كسنه نك كيزلو سويلسى مكر الله آنلرك آلتنجيسيدر وبوندن آز (برايله ايكى كبى) ونه زياده (التى ايله يدى وده ها زياده لر كبى) مكر الله آنلر ايله بيله درنه يرده اولسه لر صكره خبر ويرر آنلره قيامت كوننده

ايشلدكلرى شيئى الله هر برشيئى بيليجيدر (ألم تر الى الذين نهوا عن النجوى ثم يعودون لما نهوا عنه ويتناجون بالاثم والعدوان ومعصيت الرسول واذا جاؤك حيوك بما لم يحيك به الله ويقولون فى انفسهم لولا يعذبنا الله بما نقول حسبهم جهنم يصلونها فبئس المصير) ت نظر ايتمزميسك اول كسنه لر جانبنه كه منع اولنديلر بر برلريله كيزلو سويلمدن (يعنى يهودلر كه آنلرك برى برلرينه كيزلو سويلرلرى مسلمانلره ايذا ايتمكيچون ايدى) صكره منع اولندقلرى شيئه دونرلر وبرى بريله كيزلو سويلشورلر كناهده وظلم ايتمكده حددن كچمكده وپيغمبرك حكمنه معصيت ايلمكده ووقتا كه كلورلر سنك يانكه دعا ايدرلر سكا اول كلمه ايله كه دعا ايتمدى سكا انك ايله الله (يعنى السلام عليك بدلنده السام عليك ديرلر ايدى يعنى اولوم سنك اوزريكه اولسون) وديرلر ايدى كندو قلبلرنده نيچون عذاب ايتمز بزه الله اوشبو سببدن كه ديرز (يعنى اكر پيغمبر طوغرى اولسه لازم ايديكه بزه عذاب ايرشيدى والله اعلم) بسدر آنلره جهنم كه كلورلر آكا پس نه كوتو قاتدر جهنم * ف حضرت پيغمبر صلى الله عليه وسلم مجلسنده منافقلر اوتوروب بر برينك قولاقلرينه كيزلو سوز سويلشورلر ايدى اول حضرتك مجلسنده اولان مؤمنلره استهزا ايتمكده وعيبلر ديمكده واول حضرتك بيورديغى ايشيدوب ديرلر ايديكه اشبو چتين ايشى بزلر ايده بيلمز وسورهٔ نساده اشبو كيزلو سويلشملرندن منع اولنمشلر ايدى ينه ايدرلر ايدى ويهودلر السلام عليك بدلنده السام عليك ديرلر ايدى وشو كوتو دعادر يعنى اولوم سنك اوزريكه اولسون صكره بر بريله ديرلر ايديكه اكر شو رسول ايسه پس شويله ديديكمزده نيچون بزه عذاب ايرشمز اوله كه بعض منافقلر دخى شو كلمه يى ديرايدى (يا ايها الذين آمنوا اذا تناجيتم فلا تتناجوا بالاثم والعدوان ومعصيت الرسول وتناجوا بالبر والتقوى واتقوا الله الذى اليه تحشرون) ت اى مسلمانلر وقتاكه بر بريكزله كيزلو كيزلو سويلشه كز پس لايقدركه كيزلو ديمه سكز كناه بابنده وحددن كچمكده وپيغمبره عاصى اولقده وكيزلو سويلشك ايولكده وصاقنمقده وصاقنك اللهدن كه آنك جانبنه حشر اولنورسكز * ف سورهٔ نساده كچمشكه بر برينك قولاقلرينه قنقى سوزى سويلمك جائزدر (انما النجوى من الشيطان ليحزن الذين آمنوا وليس بضارهم شيئا الا باذن الله وعلى الله فليتوكل المؤمنون) ت كيزلو سويلك كوتولكله شيطانك ايشندندر تا غملنديره اول كسنه لريكه ايمان كتورديلر ودكلدر آنلره ضرر ايريشدريجى برشيئى مكر اللهك اراده سيله واللهك اوزرينه ايشلرين تاپشوره لر مسلمانلر * ف اكر ايكى كسنه لر بر برينك قولاغنه بر مجلسده سوز سويلرلرسه شو مجلسده اولان بشقه كسنه لر غملنجى اولورلر كه بندن نه شى اولديكه بو ايكى

كسنه‌لر كيزلوجه بر بريله سويلشيورلر (يا ايها الذين آمنوا اذا قيل لكم تفسحوا في
المجالس فافسحوا يفسح الله لكم واذا قيل انشزوا فانشزوا يرفع الله الذين آمنوا منكم
والذين اوتوا العلم درجات والله بما تعملون خبير) ت اى مسلمانلر وقتا كه ديناسه سزه كه
كڭكش قيلڭ مجلسلرده پس كڭكش قيلڭ يرى تا آچق ايده الله سز كيچون هر بر مشكلى
وتجانكه ديناسه سزه قالقڭ پس قالقڭز تا توجه قيله مرتبه‌لرى الله اول كسنه‌لر
ايچونكه ايمان كتورديلر سزدن ويننه اول كسنه‌لر ايچونكه ويرلمشدر آنلره بيلك والله
اولشيئى كه ايشلرسكز خبردار درا كا ٭ ف اشبو مجلسلرڭ آدابيدركه اكر مجلسه بر كسنه
كاسه ويربولمسه پس مجالس اهليچون لايقدركه انكيچون يرى كڭكش ايده‌لر يا اول يردن
قالقوب بشقه يره اوطوره‌لر شوقدر حركت ايتمده يون چكمك ايتمونلر كوزل خصلتدر او
كسنه‌لرى الله سبحانه اسر كيجيدر وكوتو خصلتدن الله سبحانه راضى دكلدر (يا ايها الذين
آمنوا اذا ناجيتم الرسول فقدموا بين يدى نجواكم صدقة ذلك خير لكم واطهر فان لم تجدوا
فان الله غفور رحيم) ت أى مسلمانلر وقتا كه سر لشمك ديلرسكز پيغمبر ايله پس ويريكز
سرسويلمكدن اوّل بر صدقه‌يى اشبو ايش زياده كوزلدر سز كيچون وزياده پاكيزه در پس
اكر بولمز سكز صدقه‌يى البته الله يارلغيجيدر امر كيجيدر اشبو حكم منسوخدر كه جلك آيتله
والله أعلم ٭ ف منافقلر اول حضرتله فائده‌سز سوزلر سويلرلر ايدى تا كندو يوكلكلرن
خلقلره كوسترەلر شو حضرت حسن خلق سببندن انلرى منع ايتمزلر ايدى وقتا كه اشبو حكم
اينسدرلدى منافقلر بخل سببندن سرلشمك عادتنى ترك ايتديلر (ءأشفقتم ان تقدموا بين يدى
نجواكم صدقات فاذ لم تفعلوا وتاب الله عليكم فاقيموا الصلوة وآتوا الزكوة واطيعوا الله
ورسوله والله خبير بما تعملون) ت اياقورقديكزمى اندنكه ويره سكز سرسويلشمزدن
اول صدقه‌لرى پس وقتا كه صدقه‌يى ترك ايتديكز وكچدى الله سزلڭ قصوركزدن پس بارى
قائم قيلڭ نمازى وويريكز زكاتى واطاعت ايدڭ الله تعالى يه وآنڭ پيغمبرينه والله خبرداردر
اولشيئه كه ايشلرسكز ٭ يعنى نماز قيلمق وزكات ويرمكده هميشه مشغول اولڭ اشبو حكم
منسوخ اولملى دكلدر (ألم تر الى الذين تولوا قوما غضب الله عليهم ما هم منكم ولا منهم
ويحلفون على الكذب وهم يعلمون) ت ايا باقمزميسن اول كسنه‌لرجانبنه كه سوديلر بر كروهى
كه طارغين اولدى الله انلر اوزرينه (يعنى منافقلر يهودلره محبت ايتديلر) دكللر اشبو منافقلر
سزدن ونه جهودلردن ويمين ايدرلر يلان اوزره وبونلر (يمينلرنده كاذب اولدقلرينى)

بيلورلر ٭ ف الله سبحانه طارغين اولدى كافرلر اوزرينه خصوصا يهودلر اوزرينه وآنلرڭ
ارقداشلرى اولان منافقلر اوزرينه (أعد الله لهم عذابا شديدا انهم ساء ما كانوا يعملون) ت
مهيا قيلوبدر الله انلر ايچون قتى اولان عذابى البته كوتيدر اولشيكه انلر ايشلرلر
(اتخذوا ايمانهم جنة فصدوا عن سبيل الله فلهم عذاب مهين) ت طوتديلر آنلر قسملرينى قالقان
پس كيروطوتديلر آدملرى اللهڭ يولندن پس انلر ايچوندر ذليل قيليجى عذاب (لن تغنى عنهم
اموالهم ولا اولادهم من الله شيأ اولئك اصحاب النار هم فيها خالدون) ت البته دفع ايده‌مز
انلردن انلرڭ ماللرى واولادلرى اللهڭ عذابندن بر شيئى اشبو كروه جهنم اهليدرلر انلر
جهنمده ابديدرلر (يوم يبعثهم الله جميعا فيحلفون له كما يحلفون لكم ويحسبون انهم على شئ
الا انهم هم الكاذبون) ت اولكونكه قالديرا انلرڭ جملەسن الله پس يمين ايدرلر اللهڭ
حضورنده نيجه كه يمين ايدرلر سزلڭ حضوركزده كمان ايدرلر كه انلر برشى اوزرينه درلر (يعنى
كوزل يول اوزره) خبردار اول البته انلر يالانچيلردر (استحوذ عليهم الشيطان فانساهم
ذكر الله اولئك حزب الشيطان الا ان حزب الشيطان هم الخاسرون) ت غالب اولدى انلر
اوزرينه شيطان پس اونوتدردى انلره اللهڭ ذكرينى اشبو جماعت شيطانڭ قشونيدرلر خبر
داراولكه شيطانڭ قشونى زيان ايشليلردر (ان الذين يحادون الله ورسوله اولئك فى الاذلين)
ت اول كسنه‌لركه خلاف ايدرلر الله تعالى يه وآنڭ پيغمبرينه اشبو كروه زياده ذليل اولان
آدملرڭ زمره‌سندندر (كتب الله لاغلبن انا ورسلى ان الله قوى عزيز) ت حكم ايتدى الله
كه البته غالب اولورم بن وبنم پيغمبرلرم تحقيق الله قوتليدر غالبدر (لا تجد قوما يؤمنون بالله
واليوم الآخر يوادون من حاد الله ورسوله ولو كانوا آباءهم او ابناءهم او اخوانهم
او عشيرتهم اولئك كتب فى قلوبهم الايمان وايدهم بروح منه ويدخلهم جنات تجرى من تحتها
الانهار خالدين فيها رضى الله عنهم ورضوا عنه اولئك حزب الله الا ان حزب الله هم المفلحون)
ت بولمزسن بر قوميكه ايمان كتورمش الله سبحانه يه وقيامت كوننه كه محبت ايده‌لر
اول كسنه ايله كه خلاف ايتدى الله سبحانه يه وانڭ پيغمبرينه واكرچه اولسه‌لرده
اشبو جماعت باباللرى وياخود اوغللرى وياخود قرنداشلرى ياخود اقربالرى اول مؤمنلركه
كافرلرى سومزلر يازوبدر الله انلرڭ قلبلرنده ايمانى وقوت ويروبدر انلره فضله كندو
جانبندن وكتوررانلرى باغچه‌لره كه اقار انلرڭ آلتندن ايرمقلرى ابدى اوله‌رق آنلرده خشنود

اولدی الله انلردن وخشنود اولدیلر انلر اللهدن آنلردر اللهك قشونی خبردار اول كه اللهك قشونی قورتلیجیلردر * ف یعنی اول كمسنه لر كه الله سبحانه نك مخالفنی سومزلر اكرچه بابالری واوغللری واقربالری اولسه لرده آنلر طوغرو اولان ایمان اهلیدرلر آنلر بوجه درجه لو اولور

(سورة الحشر مدنية وهی اربع وعشرون آية)
حشر سوره سنی مدینه ده نازل اولمش وبو سوره یكرمی درت ایتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)
باغشلیجی اسركیجی اولان اللهك ادیله اوقورم

* ف شاه ولی الله رحمه الله دیر كه وقتا كه پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم مدینه یه كالدیلر بنی نضیر ایله صلح ایتدی وآنلر اینسه كندو ازلی شقاوتلریله اول حضرتك عداوتنده سعی ایتدیلر واول حضرت آزاده ایتدیلر كه شوجاعتی وطنلرندن چیقاره منافقلر بنی نضیره پیغام كوندردیلر كه سزلر غوغا ایدیكز وغوغاده قائم اولكز وبزلر سزلره معاونت ایدرز الله سبحانه منافقلرك اراده سنك خلافی اوزره مسلمانلرك عسكری جمع اولندیغنده بنی نضیر اوزرینه قورقو صالدی تا عاجز اولوب وطنلرندن چیقمغی اختیار ایتدیلر ومنافقلرك سوزلرینی ایشتمدیلر ومسلمانلره غوغایه وآدملر جمع ایتمكه وكلوب كیتمكه احتیاج اولمدی وبنی نضیرك مالاری فیء اولدی فیء اكادیرلر كه غوغاسز مسلمانلرك اللرینه كچه والله سبحانه مسلمانلر اوزرینه منت قویدی وفیئك حكمن بیان بیوردی ومنافقلرك اراده سندن خبر ویردی (سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) ت پاكلكله ذكر ایتدی الله سبحانه یی اولشیكه كوكلرده واردر واولشیكه یرده واردر والله تعالی غالبدر حكمت صاحبیدر * ف مدینه دن درت یاش میل قدری اولان یرده یهوددن بنی نضیر دیرلر بر طائفه وار ایدی ابتداده اول حضرتله ارالرنده صلح اولدی بر وقتده پیغمبر علیه السلام بعض صحابه ایله یانلرینه كیدوب بر یوكسك طام سایه سنده اوتوردیلر ایكن یهوددن بعض كمسنه لر حضرتك اوزرینه بر بیوك طاش اتمق استدیلر الله سبحانه بو حالی حضرت رسوله وحی ایله بیلدردكده رسول الله ایدست اله چق كبی یرلرندن قالقوب كیمسیه خبر ویرمكسزین یالكز مدینه یه تشریف بیوردیلر بعده صحابه لر دخی ارقه لرندن كلوب نهایت بنی نضیر بو خیانت ایله صلحی وعهدی نقض ایتمكله غوغا ایتمك لازم كلوب رسول الله صلی الله علیه وسلم مسلمانلر ایله قلعه لرن محاصره بیوردیلر ومنافقلردن دخی بر امداد اولمیجه قورقوب یالوارمغه باشلدیلر اول حضرت آنلرك جانلرن عفو ایدوب ماللرندن كتوره بیله جكاری قدر مال آلوب دیار اخره كیتملرینه امر بیوردی وباقی قلان ماللری واولری وباغلری ویرلری ضبط اولندی الله سبحانه آنلرك یرلرن غنیمت مالی كبی تقسیم بیورمیوب اول حضرتك اختیاری اوزرینه حواله بیوردی واول حضرت یرلرینی مهاجرلره كه مصارفلری انصارلك ذمتنده ایدی تقسیم ایتدی پس انصار ومهاجرینلردن هر برینه فائده اولدی واول حضرت اهل خانه سنك وكلوب كیدن مسافرلرك مصارفنی اشبو فیئدن

معین بیوردیلر كه ذكری اشبو سوره ده واردر (هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِي الْأَبْصَارِ) ت الله تعالی طشره چیقاردی اول كمسنه لریكه كافر اولدیلر كتاب اهلندن كندو اولرندن اول عسكر جمع ایتدكلرنده ظن ایتمدیكز ای مسلمانلر كه آنلر چیقارلر وكافرلر كمان ایتدیلر كه آنلری صاقلیجی آنلرك قلعه لری اولور اللهك عقوبتندن پس كلدی آنلره اللهك عقوبتی اول یردنكه بیلمدیلر وآتدی آنلرك قلبلرینه قورقویی ویران ایتدیلر كندو اولرینی كندو اللریله ودخی مؤمنلرك الیله پس عبرت آلیكز ای كوزلر صاحبلری * ف كندو اولرینی كندو اللریله ویران ایتدیلر وكوزل اغچلرن وكرسته لرن وقپولرن قوپاردیلر كندولریله برابر قالدرمغیچون ومسلمانلر دخی شو ایشده یاردم ایتدیلر والله سبحانه ارشدی اول یردنكه آنلر بیلمدیلر یعنی آنلرك قلبلرینه قورقویی براقدی (وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ) ت واكر یازمسیدی الله آنلر اوزرینه وطنلرندن چیقمغی البته عذاب ایدردی الله آنلره دنیاده (یعنی بر بشقه نوعله) وآنلر ایچوندر آخرتده جهنمك عذابی * ف وقتا كه اشبو یهودلر نصارالرك غلبه سی سبیله شامدن قاچوب مدینه جانبنه كلدیلر آنلرك بیوكاری دیمشلر كه بردخی بوره دن ویران اولوب شام جانبنه واره جقسكز پس اشبو دفعه ویران اولوب خیبره كیدوب آنده ساكن اولدیلر صكره خیبر فتح اولندقده ویران اولوب شام دیارینه كیتدیلر (ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِّ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ) ت اشبو عذاب شول سببدندر كه آنلر مخالفت ایتدیلر الله تعالی یه وآنك پیغمبرینه وهر كمسنه كه مخالفت ایتسه الله سبحانه یه پس البته الله قتی عذاب ایدیجیدر اول كمسنه یه (مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَى أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ) ت اولشیكه كسدیكز خرما اغچندن یاخود قویوبردیكز آنی اصلی اوزرنده قائم اوله رق پس اللهك اذنیله در تا ذلیل ایده كوتو ایشلیلری (یعنی كافرلر ایله غوغا اولندیغی وقتده آنلرك میوه لو اغچلرن كسمك وآلیقویمق هر ایكیسی جائزدر والله اعلم) * ف وقتا كه آنلر قلعه لرنده محصور اولدیلر اول حضرت بیوردیكه آنلرك باغچه لرینك اغچلرینی كسمك واكینلرینی خراب ایدك تا غضبلنوب طشره چیقوب غوغا ایده لر وقتا كه مسلمانلر اغچلری كسمكه باشلدیلر آنلر مسلمانلره طعنه ایتدیلر كه بزه كافر دیوب بزلر ایله غوغا ایدیورسكز آیا اغچلرده كافرمیدر كه آنلری كسیورسكز بعض مسلمانلره شبهه عارض

اولدقده اشبو آیت نازل اولدی (وما افاء الله على رسوله منهم فما اوجفتم عليه من خيل
ولا ركاب ولكن الله يسلط رسله على من يشاء والله على كل شيء قدير) ت اولشیکه
ایرشدردی الله کندو پیغمبری اوزرینه بنی نضیرك ماللرندن پس چاپدیکز و سوردیکز
آنك اوزرینه آتلری و نه دوه‌لری ولیکن الله غالب قیلر کندو پیغمبرلرینی اول کسنه
اوزرینه که دیلر والله هر برشی اوزرینه قادردر * ف غنیمت مالیله فیئك اراسنده فرق
شودر که هر بر مال که غوغا ایله مسلمانلرك النه کچر اکا غنیمت دیرلر آنك بشدن بری الله
تعالی‌یه نذردر درت حصه‌سی غازیلر اره‌لرنده تقسیم اولنور و اول مال که غوغاسز اله کلور
جمله‌سی مسلمانلرك بیت المالنه جمع اولور هر برایشکه ضروری اولسه شو مال اکا
صرف اولنور (ما افاء الله على رسوله من اهل القرى فلله وللرسول ولذي القربى واليتامى
والمساكين وابن السبيل كي لا يكون دولة بين الاغنياء منكم وما آتاكم الرسول فخذوه
وما نهاكم عنه فانتهوا واتقوا الله ان الله شديد العقاب) ت اول برشیکه دوندردی
پیغمبری اوزرینه کویلرده ساکن اولان کسنه‌لرك ماللرندن پس الله ایچوندر و پیغمبر
ایچوندر واقربالر ایچوندر (یعنی پیغمبرك اقرباسی ایچوندر) و یتیملر ایچوندر و فقرالر
ایچوندر و یولجی فقیرلر ایچوندر (بیان ایتدك شو حکملری) تا اولمیه شو فیئ الده دولانیجی
زنکینلر اراسنده سزدن وهرشیکه ویره سزه پیغمبر آلکز آنی وهرشیکه منع ایدر سزی آندن
کیر و طورك آندن و صاقنك اللهدن البته الله قتی عقوبت ایدیجیدر * ف یعنی فیئ مالنده
رسولك تصرفی اولور وآندنصکره خلیفه و سردارلرك تصرفنده اولور زیرا که بویله مصارف
سردارلره و امراء الره مفوضدر و الله سبحانه جمله مالارك مالکیدر امکن کعبهٔ معظمه‌نك و سائر
مسجدلرك مصارفی فیئ مالندندر و اهل قرابتدن مراد پیغمبرك اقربالریدر اول حضرت
دنیاده اولدیغی حالده و بنه اول حضرتدن صکره ده اقربالرینك بر حصه‌سی فیئ مالنده واردر
اکر خلیفه و سردار اقتضاسی موجبجه بر زنکینه فیئ مالندن ویرسه اول زنکین آنی آله
ممانعت یوقدر جائزدر (للفقراء المهاجرين الذين اخرجوا من ديارهم واموالهم يبتغون فضلا
من الله ورضوانا وينصرون الله ورسوله اولئك هم الصادقون) ت فیئ مالی هجرت ایدن فقرالر
ایچوندر که انلر طشره چیقارلدیلر کندو اولرندن و مالارندن طلب ایدرلر فضلی و خشنودلغی
کندو بلرندن و یاردم ایدرلر الله تعالی‌یه و آنك پیغمبرینه اشبو کروه وعده‌لرنده طوغرودرلر
(والذين تبوؤوا الدار والايمان من قبلهم يحبون من هاجر اليهم ولا يجدون في صدورهم حاجة
مما اوتوا ويؤثرون على انفسهم ولو كان بهم خصاصة ومن يوق شح نفسه فاولئك

هم

هم المفلحون) ت و اول کسنه‌لر (ایچوندرکه) یرطوتدیلر لزداردە و ایمانده (یعنی مدینه‌یی
دار اسلام و دار ایمان ایلدیلر مهاجرلردن اول سورلر اول کسنه‌یی که هجرت ایدر آنلر جانبنه
و بولمزلر کندو خاطرلرنده بر تشویش اولشیدنکه و یرلدی مهاجرلره و اختیار ایدرلر غیریلری
کندولری اوزرینه و اکرچه اولسه‌ده آکا حاجتلری وهر کسنه که حفظ اولنه‌دی
کندو نفسنك حرصندن پس اشبو کروه مطلوبه نائل اولنلر * ف بو قاروده کی آیتده ذکر
اولنانلردن مراد مهاجرلردر و اشبو آیتده ذکر اولنانلردن مراد انصاردرکه مهاجرلردن
اول مدینهٔ منوره‌ده اکنورلر و کندو ضرورتلرینی براقوب مهاجرلرك ضرورتنی روا ایدرلر
ایدی و اکر مهاجرلره برشی ویریلورسه حسد ایتمزلر ایدی بلکه خوشحال اولورلر ایدی
مهاجرلری کندو جانلرندن مقدم سورلر ایدی (والذين جاؤوا من بعدهم يقولون ربنا اغفر لنا
ولاخواننا الذين سبقونا بالايمان ولا تجعل في قلوبنا غلا للذين آمنوا ربنا انك رؤوف رحيم)
ت و ینه اول کسنه ایچوندرکه کلدیلر مهاجرلردن صکره و انصارلردن صکره (یعنی تابعین
و مؤمنین) دیرلر ای بزم ربمز یارلغه بزی و بزم قرنداشلرمزی که سبقت ایتدیلر بزم اوزرمزه
ایمان کتورمکله و قیلمه بزم قلبمزده هیچ برکین طوتمغی اول کسنه‌لره که ایمان کتوردیلر ای بزم
ربمز البته سن باغشلیجیسن اسرکیجیسن * ف شاه ولی الله دیرکه اشبو آیتدن معلوم اولدیکه
فیئ مالنده هر بر مسلمانك حقی واردر پس زیاده محتاج اولان مقدم کچر صکره هر کس بقدر
الحاجه والله اعلم * ف اشبو آیتك حکمی یعنی فیئ مالی مهاجرلردن و انصارلردن صکره قیامته
دکین کلن جمله مؤمنلر ایچوندرکه کندولرندن اول کچن مؤمنلرك حقنی ادا ایدرلر و آنلرك
طریقنه تابع اولورلر و آنلر ایله عداوت طوتمزلر (الم تر الى الذين نافقوا يقولون لاخوانهم
الذين كفروا من اهل الكتاب لئن اخرجتم لنخرجن معكم ولا نطيع فيكم احدا ابدا وان
قوتلتم لننصرنكم والله يشهد انهم لكاذبون) ت آیا قزمیسن اول کسنه‌لرك
جانبنه که منافق اولدیلر دیرلر کافر اولان قرنداشلرینه کتاب اهلندن اکر سز وطنکزدن
چیقاردیلورایسه‌کز بزلرده‌خی چیقارز سزکله برابر بیورلدی قبول ایتمزبزلك مقدمه کزده
هیچ برکسنه‌یه اصلا و اکر سزکله غوغا اولنسه البته یاردم ایدرز سزه والله شهادت ایلرکه
آنلر یلانجیلردر * ف اشبو منافقلر یهودلره کیزلوده بویله پیغام کوندردیلر آخر یهودلر
وطنلرندن اخراج اولندیلر منافقلردن هیچ کسنه برشی ایده بیلمدی (لئن اخرجوا لا يخرجون
معهم ولئن قوتلوا لا ينصرونهم ولئن نصروهم ليولن الادبار ثم لا ينصرون) ت الله
حقیچون اکر کتاب اهلی وطنلرندن چیقارلسه‌لر منافقلر برابر چیقمزلر و اکر کتاب اهلیله غوغا
اولنسه منافقلر یاردم ایتمزلر آنلره و اکر فرضا یاردم ایتسه‌لر آنلره البته ارقه دوندروب فرار

ایدرلر صکره یهودلره یاردم اولمز (لانتم اشد رهبة فی صدورهم من الله ذلك بانهم قوم لا یفقهون) ت البته سزای مسلمانلر سزلرك قورقوکز آنلرك قلبلرنده زیاده در اللهدن قورقدقلرندن بو اول سببدندرکه آنلر بر گروهدرکه بیلمزلر * یعنی اللهك عذابندن که کلهجکده اولیسردر گلمزلر (لا یقاتلونکم جمیعا الا فی قری محصنة او من وراء جدر بأسهم بینهم شدید تحسبهم جمیعا وقلوبهم شتی ذلك بانهم قوم لا یعقلون) ت غوغا ایتمزلر سزکله بر یره طوپلنوب مگر شویکه یرلرده که آنك اطرافنده قلعه چکلمشدر یاخود دیوارلر آرقه سندن آنلرك غوغالری کندولرنده قتیدر (اهل ایمان ایله جنك ایتمکه طاقتلری یوقدر) ظن ایدرسن آنلری که بر یره جمع اولمش حالبوکه آنلرك قلبلری پریشاندر بو اول سببدندرکه آنلر بر گروهدرکه بیلمزلر * یعنی آنلر کندو آرهلرنده بری بریله محله غوغاسی ایدرلر و مصلحتلری بر یره جمع اولمز والله اعلم (کمثل الذین من قبلهم قریبا ذاقوا وبال امرهم ولهم عذاب الیم) ت آنلرك مثلی اول کمسنه لرك مثلی کبیدرکه آنلردن اول یقین زمانده ایدیلر وطاتدیلر کندو گناهلرینك وبالنی و آنلر ایچوندر دردوریجی عذاب (یعنی نیچه که بدر اهلی مغلوب و منهزم اولدیلر بونلر دخی طاغلمش و ویران اولورلر والله اعلم) * ف یعنی یقین زمانده مکه اهلی بدر گوننده سزا لرین بولدیلر بونلرك احواللری دخی بویله اولیسردر (کمثل الشیطان اذ قال للانسان اکفر فلما کفر قال انی بریء منك انی اخاف الله رب العالمین) ت منافقلرك کتاب اهلیله مثللری شیطانك مثلی کبیدر وقتا که دیدی شیطان انسانه کافر اول پس وقتا که کافر اولدی دیدی شیطان بن بریم سندن البته بن قورقرم عالملرك بسی اولان اللهدن * ف شیطان قیامت گوننده آزغون قیلدیغی آدملره بویله دیر و بدر غوغاسنده دخی بر کافرك شکلنه گیروب کافرلره مسلمانلر ایله غوغا ایتمکه ترغیب ویردی وقتا که فرشته لری گوردی قاچدی نیچه که ذکری انفال سوره سنده گچدی و منافقلرك مثلی بونك کبیدر (فکان عاقبتهما انهما فی النار خالدین فیها وذلك جزاء الظالمین) ت پس اولدی اشبو شیطان ایله آدمینك ایشلرینك آخری شوکه آنلر جهنمده ابدی اولورلر و شودر کوتو ایشلیلرك جزاسی (یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله ولتنظر نفس ما قدمت لغد واتقوا الله ان الله خبیر بما تعملون) ت ای مسلمانلر صاقنك اللهدن لایقدرکه تأمل ایده هر بر کمسنه که نه شیئی مقدم گچوردی قیامت گونیچون و قورقکز اللهدن البته الله خبردار در اول شیئه که ایشلرسکز (ولا تکونوا کالذین نسوا الله فانساهم انفسهم اولئك هم الفاسقون) ت

واولمکز اول کمسنه لر کبیکه اونوتدیلر الله تعالی یی پس اونوتدردی آنلره کندو حاللرینك تدبیرنی اشبو جماعت آنلردر کوتو ایشلیلر * ف الله سبحانه آنلرك نفسلرینی آنلره اونوتدردی که کندو نفسلرینی صاقلق ایچون اصلا فکر ایتمدیلر (لا یستوی اصحاب النار واصحاب الجنة اصحاب الجنة هم الفائزون) ت برابر دگلدر جهنم اهلی و جنت اهلی جنت اهلیدر مطلبه ایریشنلر (لو انزلنا هذا القرآن علی جبل لرایته خاشعا متصدعا من خشیة الله وتلك الامثال نضربها للناس لعلهم یتفکرون) ت اگر ایندرسیدك اشبو قرآنی بر طاغ اوزرینه البته گورردك شو طاغی الچقلنمش پاره پاره اولمش اللهك قورقوسندن و اشبو مثللری بیان ایدرز آدملره که آنلر تأمل ایدهلر * ف یعنی کافرلرك قلبلری زیاده قتیدرکه اشبو نصیحتلری ایشدوب ایمان گتورمزلر اگر طاغلر قرآنك معناسنی بیلسه ایدی الچقلق ایدرلر ایدی و پاره پاره اولورلر ایدی (هو الله الذی لا اله الا هو عالم الغیب والشهادة هو الرحمن الرحیم) ت اول الله که اندن غیری یوقدر هیچ بر معبود گیزلویی و آشکارهیی بیلیجیدر باغشلیجی اسیرگیجیدر (هو الله الذی لا اله الا هو الملك القدوس السلام المؤمن المهیمن العزیز الجبار المتکبر سبحان الله عما یشرکون) ت اول الله که معبود اولمقده شریکی یوقدر مالك عالمدر پاکدر جمیع عیبلردن سلامت امنیت ویریجیدر هر بر شیئی حفظ ایدیجیدر غالبدر کندو کندینه مختاردر غایتده بیوکدر پاکدر الله ایچوندر آنلرك شریك قوشمسندن (هو الله الخالق الباریء المصور له الاسماء الحسنی یسبح له ما فی السموات والارض وهو العزیز الحکیم) ت الله یرادیجی یکیدن ایجاد ایدیجی صورتلری بصه یجی آنك ایچوندر گوزل اولان آدلر پاکلکله ذکر ایدر آنی هر شیکه گوکلرده و یرده واردر اول الله غالبدر حکمت صاحبیدر

(سورة الممتحنة مدنیة وهی ثلاث عشرة آیة)

ممتحنه سوره سی مدینه ده نازل اولمش و شو سوره اون اوچ آیتدر

بسم الله الرحمن الرحیم

باغشلیجی اسیرگیجی اولان اللهك آدیله اوقورم

* ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه پیغمبر علیه السلام ایله مکه اهلینك آراسنده صلح وقوع بولمش ایدی نته کیم ذکری سورهٔ فتحده گچدی و تا ایکی یل صلح قرار بولدی ایدی صکره کافرلر صلحی بوزدیلر اولوقتده اول حضرت عسکر جمع ایدوب مکهنك فتحنی اراده بیوردیلر و یساق ایتدیلر که اشبو خبری بر کمسنه کافرلره بیلدرمسین که کافرلر غوغایه شروع ایتمیهلر تا که مسلمانلره حرمده غوغا ایتمکه ضرورت اولمیه اصحابدن بلتعه اوغلی حاطب بر مکتوب ایله اشبو خبری

اهل مكه یه كوندردكده الله سبحانه اول حضرته بو كیفیتی وحی ایله معلوم بیوردی اول
حضرت آدم كوندروب یولك اراسندن مكتوبی آلوب كیدن كسنه یی مكتوبیله طوتوب
كیرو دوندردیلر حاطب عذر كتوردیلر كه بوندن غرض نفاق دكل لیكن بنم اهل وعیالم مكه ده
بولندیغندن اشبو حیله ایله كافرلرك قلبنی آله یم تا كه آنلر بنم اهل وعیالمی صیانت ایده لر
اشبو اجلدن بو خطای عظیم بندن وجوده كلدی ومعلوم اوله كه حاطب اهل جنتدندر
بدر اهلندن اولمغله اشبو معنا اوزرینه بو آیت نازل اولدی (یا ایها الذین آمنوا لا تتخذوا
عدوی وعدوكم اولیاء تلقون الیهم بالمودة وقد كفروا بما جاءكم من الحق یخرجون الرسول
وایاكم ان تؤمنوا بالله ربكم ان كنتم خرجتم جهادا فی سبیلی وابتغاء مرضاتی تسرون الیهم
بالمودة وانا اعلم بما اخفیتم وما اعلنتم ومن یفعله منكم فقد ضل سواء السبیل) ت ای
مسلمانلر دوست طوتمیكز بنم دشمنمی وكندو دشمنكزی كوندررسكز آنلر جانبنه پیغام
یارانلك سببیله والبته آنلر كافر اولمشلر اولشیئه كه كلوبدر سیزه طوغرو اولان دیندن وطنكزدن
چیقاررلر پیغمبری وسیزلری دخی شو اجلدنكه ایمان كتوردیكز كندو ربكز اولان الله
تعالی یه دوست طوتمیكز آنلری اكر وطنكزدن چیقدیكز ایسه جهاد ایچون بنم یولمده وبنم
بنم خشنودلغمی طلب ایچون ایسه كیزلوجه خبر كوندررسكز آنلر جانبنه دوستلق سببیله
وبن بیلورم اول شیئی كه كیزلرسكز واول شیئی كه آشكاره ایدرسكز وهر كسنه ایشلسه شونی
سیزدن البته شاشوردی طوغرو اولان یولی (ان یثقفوكم یكونوا لكم اعداء ویبسطوا الیكم
ایدیهم والسنتهم بالسوء وودوا لو تكفرون) ت اكر ظفر بولسه لر كافرلر سیزه اولورلر سیزك
حقكزده دشمن وآچارلر سیزك جانبكزه اللرینی ضرب وقتل ایله ودللرینی كوتو سوزلر ایله وكافر
اولدیغكزی استرلر (لن تنفعكم ارحامكم ولا اولادكم یوم القیامة یفصل بینكم والله
بما تعملون بصیر) ت البته منفعت ویرمز سیزه اقربالركز واولادلركز قیامت كوننده
آیرر الله اولاد واقربالركزله ارهكزی والله ایشلدیككز شیئی كوریجیدر (قد كانت لكم
اسوة حسنة فی ابراهیم والذین معه اذ قالوا لقومهم انا برآء منكم ومما تعبدون من دون
الله كفرنا بكم وبدا بیننا وبینكم العداوة والبغضاء ابدا حتی تؤمنوا بالله وحده الا قول
ابراهیم لابیه لاستغفرن لك وما املك لك من الله من شیء ربنا علیك توكلنا والیك انبنا والیك

(المصیر)

المصیر) ت واردر سیزه كیچون كوزل اویمقلق ابراهیمه وانكله برابر اولان مؤمنلره كه
آنلر دیدیلر كندو قوملرینه بزلر بریئز سیزدن واولشیئدنكه عبادت ایدرسكز اللهدن غیری
طاندق سیزی وظاهر اولدی بزم ارامزایله سیزلك اراكزده دشمنلق وناخوشلق دائما اولوقته
دكینكه ایمان كتوره سكز واحد اولان الله تعالی یه (ابراهیمه اویمقلق ایودر) مكر ابراهیمك
شو قولنه كه كندو باباسنه دیمشدر یارلغمق طلب ایدرم اللهدن سنك ایچون وقادر اولمم سنك
ایچون اللهدن هیچ برشیئه (یعنی ابراهیمك اشبو قولنه اویمقلق جائز دكلدر وكافرلره
استغفار طلب ایتمك جائز دكلدر والله اعلم دیدی ابراهیم) ای بزم ربمز سكا طاپشوردق وسنك
جانبكه دوندك وسنك جانبكه در قائده جق (ربنا لا تجعلنا فتنة للذین كفروا واغفر لنا ربنا
انك انت العزیز الحكیم) ت ای بزم ربمز قیلمه بزی ال آلتی اول كسنه لره كه كافر اولدیلر
یارلغه بزلری ای بزم ربمز البته سن غالبسك حكمت صاحبیسك * ف یعنی وقتا كه ابراهیم
علیه السلام قومندن هجرت ایتدی بردخی قومنه كیرو دوندی سیزلرده آنك كبی ایدك
ابراهیم علیه السلام باباسنه دعا ایتمسی اول سببدن ایدیكه ابراهیمه معلوم دكلدی كه شو جائز
دكلدر وسیزه معلوم اولدی پس سیز كافره استغفار ایتمیكز وابراهیم دعا ایتدیكه قیلمه ای ربمز
بزی فتنه كافرلره یعنی بزی كافرلر ایچون صنه مق یری قیلمه (لقد كان لكم فیهم اسوة حسنة
لمن كان یرجوا الله والیوم الآخر ومن یتول فان الله هو الغنی الحمید) ت واردر
سیزه كیچون كوزل اویمق ابراهیم علیه السلامه ومؤمن اولان اتباعنه اول كسنه یه كه امید
ایدر اللهه وقیامت كوننه اوغرامسنی وهر كسنه یوز چویرسه پس الله احتیاجسزدر
(آنلردن وفعللرنده) محموددر (عسى الله ان یجعل بینكم وبین الذین عادیتم منهم مودة والله
قدیر والله غفور رحیم) ت یقیندركه الله پیدا قیله سیزلك آرا كزله اول كسنه لرلك
اراسنده كه دشمنلق طوتردیكز آنلر ایله دوستلغی (یعنی آنلره ایمان كتورمكه توفیق ویره) والله
قادردر والله یارلغیجیدر اسركیجیدر * ف یعنی آنلری مسلمان قیله پس سیزلك دوستلغكز
آنلر ایله قائم قاله شویله اولدی اشبو كره مكه سفرنده كه مكه اهلی جمله لری مسلمان اولدیلر
(لا ینهاكم الله عن الذین لم یقاتلوكم فی الدین ولم یخرجوكم من دیاركم ان تبروهم وتقسطوا الیهم
ان الله یحب المقسطین) ت منع ایتمز سیزی الله اول كسنه لردنكه غوغا ایتمدیلر سیزكله
دین حقنده وسیزی چیقارمدیلر كندو وطنكزدن ومنع ایتمز سیزی آندنكه احسان
ایده سكز آنلره وانصاف ایده سكز آنلرك حقنده البته الله سور انصاف ایدنلری * ف مكه مكرمه

اهلندن بعض کسنه وار ایدیکه کندولر مسلمان اولمدیلر اما مسلمانلر ایله غوغا ایتمدیلر (انما ینهاکم الله عن الذین قاتلوکم فی الدین واخرجوکم من دیارکم وظاهروا علی اخراجکم ان تولوهم ومن یتولهم فاولئك هم الظالمون) ت منع ایدرسزی الله اول کسنه لردنکه غوغا ایتدی سزکله دین بابنده وچیقاردیلر سزی کندو اولر کزدن ویاردم ایتدیلر غیریلره سزی چیقاره‌ق اوزرینه (منع ایدرسزی) اندنکه یار انلك ایده سکز آنلر ایله وهر کسنه دوستلق ایتسه آنلر ایله پس اشبو کروه کوتو ایشلیلردر * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه صلح حدیبیه ده کافرلرك بعضی قاریلری هجرت ایدوب مدینه یه کلدیلر ومسلمانلرك بعضی قاریلری مرتد اولوب کافرلره ملحق اولدیلر الله سبحانه بوراده اشبو جماعتك حکمنی بیان بیوردی حدیبیه صلحنده مشرکلر شرط ایلدیکه اکر برکسنه بزم طرفمزدن سزه وارسه انی کیرودونده‌ره سکز اکر سزك طرفدن برکسنه بزه کلسه آنی سزه ویرمیه لم اول حضرت علیه السلام اشبو شرطی قبول بیوردیلر آندنصکره برقاچ آدملر هجرت ایتدیلر آنلری کیرو کوندردیلر آندنصکره برقاچ خاتونلر هجرت ایتدیلر آنلری دخی کیرو کوندردیلر پس کافر اولان کسنه‌نك اوینه مسلمان اولان قاریسنی ردایتمك حرام اولدیغندن اشبو آیت نازل اولدی (یا ایها الذین آمنوا اذا جاءکم المؤمنات مهاجرات فامتحنوهن الله اعلم بایمانهن فان علمتموهن مؤمنات فلا ترجعوهن الی الکفار لاهن حل لهم ولاهم یحلون لهن وآتوهم ما انفقوا ولاجناح علیکم ان تنکحوهن اذا آتیتموهن اجورهن ولاتمسکوا بعصم الکوافر واسئلوا ما انفقتم ولیسئلوا ما انفقوا ذلکم حکم الله یحکم بینکم والله علیم حکیم) ت ای مسلمانلر چانکه کلسه سزك یانکزه مسلمان اولان خاتونلر هجرت ایدوب پس صینه‌یکز آنلری (یعنی یمین ویردیرك آنلره که قوجه‌ مزه طارغین اولوب کلمدك ویابعض قوجه‌لرك یوزینك کوزل لکی سببندن کلمدك والله اعلم) الله بیلیجیدر آنلرك ایمانی پس اکر مسلمان اولدقلرینی بیلسه کز کیروچویرمیکز آنلری کافرلر جانبنه نه اشبو قاریلر حلالدر آنلره ونه کافر قوجه‌لری حلال اولور بو قاریلره وویرکز آنلرك قوجه‌لرینه خرج ایتدکاری شیئی (یعنی کافرلر مؤمن اولان قاریلره ویردیکی مهری کیرو ویرکز والله اعلم) وکناه یوقدر سزلك اوزرکزه که نکاح ایده سکز شو قاریلری چانکه ویره سکز آنلره آنلرك مهرلرینی وطوتمیکز ای مسلمانلر کافره قاریلرکزی نکاح ایله (یعنی کافر اولان قارینك نکاحیله طورمیکز زیرا کفراوه کزی تفریق ایتمشدر) وطلب ایدیکز (کافرلردن) خرج ایتدیککز شیئی ومشرکلر دخی طلب ایلسونلر خرج ایتدکلری شیئی (یعنی اکر برقاری مرتده اولوب مشرکلره لاحق اولسه آنك مهرینی مشرکلردن طلب ایدك واکر برخاتون مسلمان اولوب هجرت ایتسه آنك مهرینی مشرکلره

ویرکز والله اعلم) اشبودر اللهك حکمی فیصل ایدرسزلك اراکزده والله بیلیجیدر حکمت صاحبیدر * ف الله سبحانه حکم ایتدیکه اکر برکافرلك قاریسی مسلمان اولوب هجرت ایتسه واکر برمسلمان شو قاریبی نکاح ایدرسه آنك کافر اولان قوجه‌سنه مهرینی ردایدوب مهر جدید ایله آنی نکاح ایده وآنك مقابلنده شو حکم اولدیکه اکر برمسلمانك قاریسی کافر قالسه پس شو مسلمان اول قاریبی صالیویره پس اکر برکافر آنی نکاح ایدرسه شو کافر اول مسلمانه صرف ایتدیکی مالی رد ایده وقتاکه اشبو حکم نازل اولدی مسلمانلر حاضرلندیلر ویرمککچون وآلمغیچون ایکن کافرلر ویرمکی قبول ایتمدیلر اولوقتده کاه جنك آیت نازل اولدی (وان فاتکم شیء من ازواجکم الی الکفار فعاقبتم فآتوا الذین ذهبت ازواجهم مثل ما انفقوا واتقوا الله الذی انتم به مؤمنون) ت واکر کیتسه سزلك الکزدن برکسنه سزلك قاریلرکزدن کافرلر جانبنه وعقوبت ایرشدردکز کافرلره (یعنی غوغا ایدوب غنیمت الدیغکزده آنلردن) پس ویریکز اول کسنه لره که کیتمش اوله آنلرك قاریلری صرف ایتدکاری مهر قدری وقورقك اللهدن ایمان کتوردیکز ایسه * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه اکر کافرلر معاهد ایسه‌لر وآنلره مسلمانلردن برقاری مرتد اولوب وارسه شو کافرلردن مهری طلب ایتمك لازمدر نیچه که کچن آیتده حکمی معلوم اولدی اکر کافرلر حربی ایسه‌لر آنلرك غنیمت ماللرندن مرتد اولان قاریلرك مهرلرینی آنلرك مسلمان اولان قوجه‌لرینه ویرمك لازمدر واشبو احکاملرمکه فتحندنصکره مرتفع اولدی اما بو فقیرلك یاننده اشبو احکاملرك نسخی ثابت اولمدی پس اکر بردخی حدیبیه‌نك صلحی کبی برحالت واقع اولسه اولورکه اشبو احکام اوزره عمل اولنه * ف یعنی برمسلمانك قاریسی مرتده اولوب دار الحربه وارسه کافرلر شو مسلمانك مصارفنی ویرمزلرسه بوندنصکره هر برکافرك قاریسی دار الاسلامه کلسه هرچند سابقده کی آیته کوره شو کافرك مصارفنی ویرمك ضروری ایسه ده لیکن اشبو آیته کوره کاویرمیوب قاریسی دار الحربه کیدن مسلمانه ویریله اشبو مال اول مالك حسابنده صایلور اشبو حکم اولوقت ایدیکه کافرلر ایله صلح اولمشدیکه آنلرك یاننده‌دن هرکسنه که کلسه کیرو چویریله‌جك ایدی اول حکم دفع اولندی مکر بریرده که اشبو کبی برصلح وقوع بولسه وقاریلری امتحان ایتمکله که امر بیوردی امتحان شودرکه اکر کاه جنك آیتنده‌کی حکملری قبول ایدرلرسه ایمانلری ثابت اولور اشبو آیت بیعت آیتیدر وقتاکه قاریلر اول حضرتك حضورنده بیعت ایتدیلر آنلردن اشبو اقراری طوتدیلر (یا ایها النبی اذا جاءك المؤمنات یبایعنك علی ان لایشرکن بالله شیئا ولایسرقن ولایزنین ولایقتلن اولادهن ولایأتین ببهتان یفترینه بین ایدیهن وارجلهن ولایعصینك فی معروف فبایعهن واستغفر لهن الله ان الله غفور رحیم) ت ای پیغمبر چانکه کلسه سنك جانبکه مسلمان اولان خاتونلر که عهد

ایده‌لرسه‌کله اول شرط اوزرینه که شریك قوشمیه‌لر الله تعالی یه هیچ برشی وخرسزلق ایتمیه‌لر وزنا ایتمیه‌لر وکندو اولادلرینی اولدیرمیه‌لر واوکلرینه کتورمیه‌لر یالان سوزیکه یاغماش اوله‌لر کندو اللری وایاقلری اراسنده وعاصی اولمیه‌لرسکا کوزل اولان ایشلرده پس عهدی قبول ایت آنلردن ویارلغمق طلب ایت آنلرایچون اللهدن البته الله یارلغیجیدر اسرکیجیدر *ف البله وایاغیله بهتان شودرکه برکسنه اوزرینه یالان برشی دعوی ایدر ویاخود یالان یره شهادت ایدر ویامعامله‌ده یالان یره یمین ایدرشومعامله‌یی کندوعقلیله بیارویرمعنادخی شودرکه زنادن طوغوردیغی چوجغی کندوقوجه‌سنه نسبت ویرر ویاطوغورمدیغی چوجغی آلوب قوجه‌سنه نسبت ویررکه آنك چوجغیدر دیو حدیث شریفده کلمشکه برقاری برکسنك ولدینی برآخرکسنه‌یه نسبت ایتسه جنتك قوقوسی آنك اوزرینه حرامدر (یا ایها الذین آمنوا لا تتولوا قوما غضب الله علیهم قد یئسوا من الآخرة کما یئس الکفار من اصحاب القبور) ت ای مسلمانلر دوستلق ایتمکز اول کروه ایله که طارغین اولدی الله آنلرا اوزرینه اشبو کروه امیدسز اولدیلر آخرت ثوابندن نیجه که امیدسز اولدیلر کافرلر قبرلرده یتانلردن (یعنی الله سبحانه آنلرك عذابیله حکم ایتمش هرکز ایمان کتورمزلر وثواب بولمزلر نیجه که کافرلر کفر اوزرینه اولدکدنصکره ثوابه امید طوتمزلر والله اعلم) *ف یعنی طاکیجیلره امید یوقدر که هیچ برکسنه قبرندن چیقار اشبو کافرلردخی بویله امیدسز اولدیلر

﴿سورة الصف مدنیة وهی اربع عشرة آیة﴾

صف سوره‌سی مدینه‌ده نازل اولمش وبوسوره اوندرت آیتدر

﴿بسم الله الرحمن الرحیم﴾

باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهك ادیله اوقورم

(سبح لله ما فی السموات وما فی الارض وهو العزیز الحکیم) ت پاکلکله ذکرایتدی الله تعالی یی اولشی که کوکلرده واولشی که یرده واردر والله ملکنده غالب وامرنده حکیمدر (یا ایها الذین آمنوا لم تقولون ما لا تفعلون) ت ای مسلمانلر نیچون دیرسکز اولشیئی که ایشلمزسکز (کبر مقتا عند الله ان تقولوا ما لا تفعلون) ت بیوك اولدی بغض ایتمك حسبنجه اللهك یاننده ایشلمیه‌جککز شیئی دیمکز (یعنی الله سبحانه ایله عهد ایدرسکز ووفا ایتمزسکز) *ف قول ایچون برایش ایشلمککده جزم ایله دعوی ایتمکدن قورقمق لازمدر زیرا که شو دعوادن صکره چتین اولور بروقتده مسلمانلر جمع اولوب دیدیلرکه اکر بیلیدککه قنقی ایش الله سبحانه یه خوش کلور آنی اختیار ایدردك اول وقتده اشبو آیت نازل اولدی (ان الله یحب

الذین یقاتلون فی سبیله صفا کأنهم بنیان مرصوص) ت الله سوراول کسنه‌لریکه غوغا ایدرلر اللهك یولنده صف اولوب بربرینه یاپشمش محکم اولان بنالرکبی (واذ قال موسی لقومه یا قوم لم تؤذوننی وقد تعلمون انی رسول الله الیکم فلما زاغوا ازاغ الله قلوبهم والله لا یهدی القوم الفاسقین) ت وخاطره کتور اول وقتیکه دیدی موسی کندوقومنه ای بنم قومم نیچون انجیدیورسکز بنی حالبوکه بیلورسکزکه بن اللهك پیغمبری یم سزلك جانبکزه پس قچانکه دوندیلر دوندردی الله آنلرك قلبلرینی والله یول کوسترمز کوتو ایشلو اولان کروهلره *ف یعنی بنی اسرائیل هرایشده پیغمبرلرینه مخالفت ایدرلرایدی آخرده مردود اولدیلر (واذ قال عیسی ابن مریم یا بنی اسرائیل انی رسول الله الیکم مصدقا لما بین یدی من التوراة ومبشرا برسول یأتی من بعدی اسمه احمد فلما جاءهم بالبینات قالوا هذا سحر مبین) ت وخاطره کتور اول وقتی که دیدی حضرت مریم اوغلی عیسی ای بنی اسرائیل تحقیق بن اللهك رسولی یم سزلك جانبکزه تصدیق ایدیجی اولدیغم حالده بندن مقدم اولان توراتی ومژده ویریجی اولدیغم حالده بر پیغمبرایله که کلور بندنصکرا آنك آدی احمددر پس وقتا که کلدی آنلره اشکاره اولان معجزه‌لرایله دیدیلر اشبو اشکاره جادودر *ف اول حضرت علیه السلامك آدی دنیاده محمد وفرشته‌لر اراسنده احمددر (ومن اظلم ممن افتری علی الله الکذب وهو یدعی الی الاسلام والله لا یهدی القوم الظالمین) ت وکیمدرزیاده کوتو اول کسنه‌دنکه باغلدی الله اوزرینه یلانی وحالبوکه اول کسنه چاغریلور اسلام جانبنه والله یول کوسترمز کوتو ایشلو اولان کروهلره (یریدون لیطفؤا نور الله بافواههم والله متم نوره ولو کره الکافرون) ت دیلرلرکه سوندیره‌لر اللهك نورینی کندو اغزلریله والله تمام ایدیجیدر کندونورینی اکرچه ناخوش طوتسه‌لرده کافرلر *ف اشبونلر کتاب اهلنك احوالیدرکه آنلر اول حضرتك نبوتی خبرینی کیزلدیلر (هو الذی ارسل رسوله بالهدی ودین الحق لیظهره علی الدین کله ولو کره المشرکون) ت اول الله که کوندردی کندو پیغمبرینی هدایتله وطوغرو اولان دینله تا غالب قیلسون آنی دینلر اوزرینه واکرچه چرکین صایسه‌لرده شویدیغی شریك قوشنلر (یا ایها الذین آمنوا هل ادلکم علی تجارة تنجیکم من عذاب الیم) ت ای مسلمانلر آیا دلالت ایده‌یمی سزی اول آلمق وصاتمق اوزرینه که قورتره سزی دردویریجی

اولان عذابدن (تؤمنون بالله ورسوله وتجاهدون في سبيل الله باموالكم وانفسكم ذلكم خير لكم ان كنتم تعلمون) ت ايناسكز الله تعالى يه وآنك پيغمبرينه وغوغا ايدك الله يولنده كندو ماللركز ايله وكندو جانلركز ايله اشبو زياده كوزلدر سزلرچون اكر بيلسكز (يغفر لكم ذنوبكم ويدخلكم جنات تجري من تحتها الانهار ومساكن طيبة في جنات عدن ذلك الفوز العظيم) ت (اكر ايشلرسكز بونلري) يارلغرسزلك كناهلركزي وكتورر سيزي باغچه لره كه آقر آنلرك آلتندن ايرمقلر وپاكيزه اولان محلره ابدي اولمق باغچه لرنده اشبودر بيوك مطلوبي بولمق (وأخرى تحبونها نصر من الله وفتح قريب وبشر المؤمنين) ت وويرزبر آخر نعمتي دخي كه سورسكز آني اول نعمت ياردمدر الله جانبندن وحصولي يقين اولان فتحدر وسوپندر مسلمانلري (يا أيها الذين آمنوا كونوا أنصار الله كما قال عيسى ابن مريم للحواريين من أنصاري إلى الله قال الحواريون نحن أنصار الله فآمنت طائفة من بني إسرائيل وكفرت طائفة فأيدنا الذين آمنوا على عدوهم فأصبحوا ظاهرين) ت اي مسلمانلر اولكز الله تعالى يه ياردمجي نيچه كه ديدي حضرت مريم اوغلي عيسى كندونك خاص اولان يارانلرينه كيملردر بكا ياردم ايديجيلر الله تعالى يه يوناوب ديديلر اول خاص اولان يارلر بزلرز اللهك ياردمجيلري (پس عيسى عليه السلامك دينني ترويج ايتمكه سعي ايتديلر) پس ايمان كتورديلر بر كروه بني اسرائيلدن وكافر قالديلر بر جماعت پس قوت ويردك مسلمانلره آنلرك دشمني اوزرينه حتى آنلر غالب اولديلر * ف عيسى عليه السلامدن صكره آنك يارلري زياده محنتلر چكوب دينلريني شايع قالديلر و پيغمبر عليه السلامدن صكره خليفه لري عيسى عليه السلامك يارلرندن زياده مشقت چكديلر دينني جاري قيلمقده

سورة الجمعة مدنية وهي احدى عشر آية

جمعه سوره سي مدينه ده نازل اولمش وشو سوره اون بر آيتدر

بسم الله الرحمن الرحيم

باغشليجي اسركيجي اولان اللهك آديله اوقورم

(يسبح لله ما في السماوات وما في الأرض الملك القدوس العزيز الحكيم) ت پاكلكله ذكر ايدر الله تعالى يي اول شي كه كوكارده واول شي كه يرده واردر الله پادشاهدر غايتده پاكدر غالبدر حكمت صاحبيدر (هو الذي بعث في الأميين رسولا منهم يتلو عليهم آياته ويزكيهم ويعلمهم

الكتاب والحكمة وإن كانوا من قبل لفي ضلال مبين) ت اول الله كونديردي اوقومايانلرك اراسنده (يعني عربك) بر پيغمبري آنلرك قومندن كه اوقور آنلره اوزرينه آيتلريني وپاك ايدر آنلري و بيلدير آنلره كتابي وعلمي آنلر بوندن اول اشكاره اولان آزغينلقده ايديلر * ف عرب طائفه سي اوقومش كسنه لردر وآنلرك ايچنده الله سبحانه نك كتابلرندن برشي يوغيدي (وآخرين منهم لما يلحقوا بهم وهو العزيز الحكيم) ت وكونديردي اول پيغمبري بر آخر قومه كه ايرشمديلر مسلمانلره (يعني آدم اولادندن فارسه وسائر عجمه دخي كونديردي) والله غالبدر حكمت صاحبيدر * ف يعني اشبو پيغمبر دخي بشقه كسنه لره ايچوندر كه آنلر فارس اهليدرلر كه آنلرده دخي هيچ بر نبينك كتابي يوغيدي الله سبحانه اول اشبو دينني عربده اشاعت ايتدي صكره عجمده كامللر اولدي (ذلك فضل الله يؤتيه من يشاء والله ذو الفضل العظيم) ت اشبو اللهك فضليدر ويرر آني اول كسنه يه كه ديلر والله بيوك فضل صاحبيدر (مثل الذين حملوا التوراة ثم لم يحملوها كمثل الحمار يحمل أسفارا بئس مثل القوم الذين كذبوا بآيات الله والله لا يهدي القوم الظالمين) ت اول كسنه لرك صفتيكه قونلدي توريت آنلرك اوزرينه صكره قالدرمديلر آني (يعني آكا موافق عمل ايتمديلر) اشك صفتي كبيدركه قالديرر كتابلري نه كوتيدرشو كروهك صفتيكه يلان صايديلر اللهك آيتلريني والله يول كوسترمز كوتو ايشلو اولان قومه * ف يهودلرك عالملري كتاب اوقوديلر ليكن آنلرك قلبلرنده هيچ بر اثري پيدا اولمدي الله سبحانه بزي صاقلاسون (قل يا أيها الذين هادوا إن زعمتم أنكم أولياء لله من دون الناس فتمنوا الموت إن كنتم صادقين) ت ديكل اي يهودلر اكر كمان ايدرسكز كه سزلر اللهك احبابلري سكز سائر آدملردن ممتاز اوله رق پس آرزو ايديكز اولمكي اكر طوغرو ايسه كز * ف اول بر كسنه ايانديكه بنم چون الله سبحانه نك يانتده اعلى درجه لر واردر و بن آنك پيغمبري يم و بو بابده قلبنده هيچ برشك وشبهه بولنمدي اول كيمسه اولمكدن خوشلشور واندن اصلا قورقمز (ولا يتمنونه أبدا بما قدمت أيديهم والله عليم بالظالمين) ت آرزو ايتمزلر اولومي اصلا مقدم ايشلدكلري عصيان سببيله والله بيليجيدر كوتو ايشليلري (قل إن الموت الذي تفرون منه فإنه ملاقيكم ثم تردون إلى عالم الغيب والشهادة فينبئكم بما كنتم تعملون) ت ديكل البته اولومكه قچارسكز آندن البته ايريشجيدر سزه صكره دوندريلورسكز كيزلولري وآشكاره لري بيلن الله جانبنه پس خبر ويررسزه ايشلديككز شيلري * ف يهودلرك كوتولكي

شوایدیکه دینك حق اولدیغنی بیلدیلربویله ایکن دنیا ایچون دینلرین ترك ایدرلرایدی اشبو کونولکدن الله بزی منع بیوردیلروجمعه نماز ینك تقیدی بونك کبیدرکه اشبو وقتده دنیا ایشلرنده مشغول اولمیکز (یٰٓاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا نُوْدِیَ لِلصَّلٰوةِ مِنْ یَّوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا اِلٰی ذِكْرِ اللّٰهِ وَذَرُوا الْبَیْعَ ذٰلِكُمْ خَیْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ) ت ای مسلمانلرچقانکه اذان ویرلش اولسه نماز ایچون جمعه کوننده پس یوریکز جامعه سرعتله الله تعالی یی ذکر ایتمکه و براقك صاتمغی وآلمغی اشبو زیاده خیرلیدر سزکچون اکربیلسه کز *ف هر براذانك حکمی جمعه اذاننك حکمی کبی دکل زیرا که جمعه کوننك غیریسنده جماعت مکرربولمق ممکندر وجمعه ایسه بریرده ادا اولنور اکرجمعه فوت اولسه بردخی نیجه ایریشور وخطبه دن مراد الله سبحانه نك ذکریدر مسجده شو وقتده کیده که خطبه یی ایشتمك ممکن اوله (فَاِذَا قُضِیَتِ الصَّلٰوةُ فَانْتَشِرُوْا فِی الْاَرْضِ وَابْتَغُوْا مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِیْرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ) ت پس چقانکه ادا اولندی نماز طاغلکز یرده وديلیکز اللهك فضلندن وذکرایدیکز الله تعالی یی چوقچه تا کیم نجات بوله سکز *ف یهودلرك یاننده عبادته مخصوص اولان کون بتون شنبه کونیدر شو کونده آلمق وصاتمق آنلرك یاننده حرامدر شو سببدن مسلمانلره بیوردیکه سزلر جمعه نمازینی ادا ایتدکدن صکره رزقلرکزی طلب ایدیکز ورزق آرامقده دخی الله سبحانه نك ذکرینی اونوتمیکز (وَاِذَا رَاَوْا تِجَارَةً اَوْ لَهْوَا انْفَضُّوْٓا اِلَیْهَا وَتَرَكُوْكَ قَآئِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللّٰهِ خَیْرٌ مِّنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللّٰهُ خَیْرُ الرّٰزِقِیْنَ) ت وچقانکه کورسه لر (اشبو مسلمانلر) بر کاروانی ویااویونبازلغی طاغلوب یوگورلر آنك جانبنه و براقورلرسنی طورمش آیاق اوزرنده (یعنی خطبه ده) دیگل اولشیکه اللهك یاننده درزیاده کوزلدراویونبازلقدن وسوداکارلقدن الله رزق ویرنلرك زیاده کوزلیدر *ق شاه ولی الله رحمه الله دیرکه بوآیت عتابدر اصحاب اوزرینه واشارتدر اول قصه یه که بر کاروان شامدن کورایکن خطبه اراسنده اصحاب آنی کورد کده طاغلدیلرو شو حضرتك خدمتنده اون ایکی آدمدن غیری کیسه قالمدی شونلرك ایکیسی حضرت ابوبکر صدیق وحضرت عمر فاروق رضی الله تعالی عنهما ایدیلر *ف بر جمعه ده اول حضرت خطبه اوقورایکن بر کاروان کلش انکله نقاره چالنور ایدی واولدن مدینه شهرنده غله آز اولمشیدی اصحابلر جمعه نمازینی براقوب کیتدیلر شو کارواندن غله المق ایچون وقلبلرنده دیدیلرکه نمازی بشقه وقتده ادا ایدرز واول حضرتك یاننده اون ایکی آدملر قالدیلرو شو حضرت آنلرایله نمازی ادا ایتدیلر

(سورة المنافقون مدنیة وهی احدی عشرة آیة)

منافقون سوره سی مدینه ده نازل اولش وبوسوره اون برآیتدر

*(بسم

(بسم الله الرحمن الرحیم)

باغشلیجی امرکیجی اولان اللهك ادیله اوقورم

(اِذَا جَآءَكَ الْمُنٰفِقُوْنَ قَالُوْا نَشْهَدُ اِنَّكَ لَرَسُوْلُ اللّٰهِ وَاللّٰهُ یَعْلَمُ اِنَّكَ لَرَسُوْلُهٗ وَاللّٰهُ یَشْهَدُ اِنَّ الْمُنٰفِقِیْنَ لَكٰذِبُوْنَ) ت چقانکه کاورلرسنك یانکه منافقلر دیرلرشهادت ویریرزکه سن اللهك پیغمبریسن والله بیلورکه البته سن آنك پیغمبریسن والله شهادت ویررکه منافقلر کلاملرنده یلانجیلردر *ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه منافقلرك بیوکی سفرلرك بعضنده نفاق کلمه لرینی سویلش وانصاردن بر آدم اول سوزلری حضرته صلی الله علیه وسلم عرض ایتمش منافقلر مجلس شریفه کلوب قسم ایتشلرکه شو سوزلر بزدن صادر اولمامش اشبو سوره آنلرك سوزلری بیاننده ومنافقلرك تکذیبنده نازل اولدی *ف یعنی منافقلر قلبلرنده سکا اینانمزلر اشبو سوزلرینی غرض ایچون دیرلر (اِتَّخَذُوْٓا اَیْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوْا عَنْ سَبِیْلِ اللّٰهِ اِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوْا یَعْمَلُوْنَ) ت قالقان ووقایه اتخاذ ایدرلر کندولرینك قسملرینی پس کیروقالدیلر اللهك یولندن آنلر اوشیکه ایشلرلر کوتیدر *ف منافقلر کندو مجلسلرنده مسلمانلره طعنه وعیب ایدرلرایدی وقتا که آنلره ادب ویرملك لازم کلد کده طاکیوب یمین ایتدیلرکه بزلر اشبو سوزلری سویلدك (ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ اٰمَنُوْا ثُمَّ كَفَرُوْا فَطُبِعَ عَلٰی قُلُوْبِهِمْ فَهُمْ لَا یَفْقَهُوْنَ) ت وبو اول سببدندرکه آنلرایمان کتوردیلر صکره کافر اولدیلر پس مهر اورلدی آنلرك قلبلری اوزرینه پس آنلرفهم ایتمزلر (وَاِذَا رَاَیْتَهُمْ تُعْجِبُكَ اَجْسَامُهُمْ وَاِنْ یَّقُوْلُوْا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ كَاَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ یَحْسَبُوْنَ كُلَّ صَیْحَةٍ عَلَیْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ قٰتَلَهُمُ اللّٰهُ اَنّٰی یُؤْفَكُوْنَ) ت وچقانکه کورسن آنلری عجبلندیررسنی آنلرك بدنلرینك ایریلکی واکرسوزه کاسه لرقولاق قورسن آنلرك فصاحتلی سوزلرینه اما انلر کویادیواره سوکنمش اغچدرلر (که برایشه یرامز فاسدلردر) کمان ایدرلرهرآوازی ایشتدکده کارنده کندیلرینك دشمنیدرکه منافقلقلرینی سویلیور پس صاقنك آنلردن الله انلری هلاك ایتسون طوغری یولدن نیجه صرف اولنورلر *ف یعنی کورمکده کوکلو آدملر کورینورلر وآنلرقلبلرنده قورقق والدادیجیدرلر (وَاِذَا قِیْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا یَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُوْلُ اللّٰهِ لَوَّوْا رُءُوْسَهُمْ وَرَاَیْتَهُمْ یَصُدُّوْنَ وَهُمْ مُّسْتَكْبِرُوْنَ) ت چقانکه دینلسه منافقلره کلکز تا که یارلغمق طلب ایده سزه اللهك پیغمبری اکرلر باشلرینی وکوردسن آنلری یوزچویردلر بیوکلك

ایدرلر (سواء علیهم استغفرت لهم ام لم تستغفر لهم لن یغفر الله لهم ان الله لا یهدی القوم الفاسقین) ت برابردر آنلرنك حقنده یارلغمق طلب ایده سن آنلر ایچون یاخود طلب ایتمیه سن البته یارلغمز الله آنلری الله یول کوسترمز کونواینشلی اولان کروهه (هم الذین یقولون لا تنفقوا علی من عند رسول الله حتی ینفضوا ولله خزائن السموات والارض ولکن المنافقین لا یفقهون) ت انلردر اول کسنه لر که دیرلر کندو یارانلرینه نفقه ویرمیکز اول کسنه لره که اللهنك پیغمبرینك یانینده درلر (یعنی مهاجرلرنك فقرالرینه) تا که طاغیلرلر والله ایچوندر کوکلرنك و یرلرنك خزینه لری ولیکن منافقلر بیلمزلر (یقولون لئن رجعنا الی المدینة لیخرجن الاعز منها الاذل ولله العزة ولرسوله وللمؤمنین ولکن المنافقین لا یعلمون) ت دیرلر اگر کیرو قایتسه ق مدینه یه طشره چیقاررییوکلر مدینه دن ذلیللری (یعنی منافقلرنك زنکینلری چیقاررمسلمانلرنك فقرالرین) والله ایچوندر بیوکلك وآنك پیغمبری ایچوندر ومسلمانلر ایچوندر ولکن منافقلر بیلمزلر *ف برسفرده پیغمبر ایله اولانلردن ایکی کسنه بری مهاجرلردن وبری انصاردن بری بریله غوغا وشماته ایتدیلر پس اول حضرت علیه السلام آنلرنك اراسین بولوب ارالرنده صلح ایتدی منافقلر غیبتده سویلمکه باشلدیلر که اگر شهرمزده آنلره یرو یرمسك آنلر بزمله شماته ایتمکه نیچه قادر اولورلردی پس بر کسنه منافقلردن دیدیکه سزلر مهاجرلره یاردم ایدیورسکز اول سببدن شوکروه پیغمبرنك یانده جمع اولورلر اگر سز آنلره یاردم ایتمکی براقورسکز مهاجرلر اول وقتده طاغیلوب کیدرلر وینه منافقلردن بر کسنه دیدیکه اگر بوسفردن قایدوب مدینه یه وارسق شهرده قوت صاحبلری لازمدرکه ذلیل اولانلری مدینه دن چیقاره لر اصحابدن بر کسنه بو خبری پیغمبر علیه السلامه ایرشدردی اول حضرت منافقلری طلب ایدوب سؤال ایتدکده آنلر یمین ایدوب طاندیلر ودیدیلر که اول کسنه اشبو خبری دشمنلکدن یالان سویلمش الله سبحانه اشبو سوره یی نازل قیلدی (یا ایها الذین آمنوا لا تلهکم اموالکم ولا اولادکم عن ذکر الله ومن یفعل ذلك فاولئك هم الخاسرون) ت ای مسلمانلر مشغول قیلمسون سزی سزنك مالل‌رکز واولادلرکز الله تعالی یی ذکر ایتمکدن وهر کسنه ایشلسه اشبو ایشی پس شوکروه آنلردر زیان ایشلیلر (وانفقوا مما رزقناکم من قبل ان یاتی احدکم الموت فیقول رب لولا اخرتنی الی اجل قریب فاصدق واکن من الصالحین) ت وخرج ایدیکز اول اشیدنکه رزق ویردك سزه آندن اولکه کاوسزنك

بریکزه اولوم پس دیر ای بنم ربم نه اولیدی کیرو براقیدلك بنی بر یقین مدته کین تا صدقه ویریدم واولیدم بن ایو ایشلیلردن (ولن یؤخر الله نفسا اذا جاء اجلها والله خبیر بما تعملون) ت کیرو براقمز الله هیچ بر کسنه یی وقتا که ایریشه آنك اجلی والله خبرداردر اول برشیئه که ایشلرسکز

(سورة التغابن مدنیة او مکیة ثمانی عشر آیة)

تغابن سوره سی مدینه ده یا مکه ده نازل اولمش و بو سوره اون سکز آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحیم)

باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهك آدیله اوقورم

(یسبح لله ما فی السموات وما فی الارض له الملك وله الحمد وهو علی کل شیء قدیر) ت پاکلکله ذکر ایدر الله تعالی یی اول اشیکه کوکلرده واول اشیکه یرده واردر آنك ایچوندر پادشاهلق وآنك ایچوندر حمد ایتمك والله هر برشی اوزرینه قادردر (هو الذی خلقکم فمنکم کافر ومنکم مؤمن والله بما تعملون بصیر) ت اول الله یراتدی سزی پس سزنك بعضکز کافردر و بعضکز مسلماندر والله ایشلدیککزی کوریجیدر (خلق السموات والارض بالحق وصورکم فاحسن صورکم والیه المصیر) ت یراتدی کوکلری و یری طوغرو اولان تدبیر ایله ونقش ایتدی صورتکزی پس کوزل ایتدی سزنك صورتکزی وآنك جانبنه در قایده جق *ف جمله حیوانلردن انسانك خلقتی کوزلدر (یعلم ما فی السموات والارض ویعلم ما تسرون وما تعلنون والله علیم بذات الصدور) ت بیلور کوکلرده اولانلری و یرده اولانلری کیزلوطوتدیغکزی وآشکاره ایتدیککزشیلری والله بیلیجیدر سینه لرده کیزلو اولانلری (الم یاتکم نبأ الذین کفروا من قبل فذاقوا وبال امرهم ولهم عذاب الیم) ت کلمدیمی سزه اول کسنه لرنك خبری که کافر ایدیلر بوندن اول پس طاتدیلر آنلر ایشلرینك عقوبتنی وآنلر ایچوندر دردو یریجی عذاب (ذلك بانه کانت تاتیهم رسلهم بالبینات فقالوا ابشر یهدوننا فکفروا وتولوا واستغنی الله والله غنی حمید) ت اشبو عذاب شو سببدندرکه کلدی آنلرنك اوکنه آنلرنك پیغمبرلری ظاهر اولان معجزه لر ایله پس دیدیلر آیا آدمیلر یول کوسترمی بزلره پس کافر اولدیلر ویوز چویردیلر والله

احتیاجمز دکلدر والله غنیدر محموددر (زعم الذین کفروا ان لن یبعثوا قل بلی وربی لتبعثن ثم لتنبؤن بما عملتم وذلک علی الله یسیر) ت کمان ایتدیلر کافرلر که البته قبرلرندن قالدرلمزلر دیکل اوت ربمه قسم ایدرمکه البته قالدریلورسکز صکره خبر ویرلمش اولورسکز اول شیله که ایشلدیکزسز واشبو الله اوزرینه قولایدر (فآمنوا بالله ورسوله والنور الذی انزلنا والله بما تعملون خبیر) ت پس ایمان کتورکز الله تعالی یه وآنک پیغمبرینه وایندردیکمز نوره یعنی قرآنه والله ایشلدیککز شیلره خبرداردر (یوم یجمعکم لیوم الجمع ذلک یوم التغابن ومن یؤمن بالله ویعمل صالحا یکفر عنه سیئاته ویدخله جنات تجری من تحتها الانهار خالدین فیها ابدا ذلک الفوز العظیم) ت (خبر ویریلورسکزه) اولوقتکه جمع ایدرسزی قیامت کوننده اشبو کون الداتمق کونیدرکه بعضی کسنه بعض کسنه نسبتیله وهر کسنه ایمان کتوره الله تعالی یه وایشلیه کوزل ایشی ایراق ایدرآندن آنک کناهلرینی وکتوررآنی باغچه لره که آقر آنک آلتندن ایرمقلر دائم وابدی اولورلر آنده اشبو بیوک مطلبی بولمقدر * ف یوم التغابن یعنی غالب اولمق ومغلوب اولمق کونیدر هر کسنه ایچون جنتده براو واردر وجهنمده دخی براو واردر جنت اهلی اولرینی جنتده آلدیلر جهنم اهلی دخی کندو اولرینی جهنمده آلدیلر پس جهنم اهلی مغلوب اولدی وجنت اهلی غالب اولدی (والذین کفروا وکذبوا بآیاتنا اولئک اصحاب النار خالدین فیها وبئس المصیر) ت واول کسنه لر که کافر اولدیلر ویلان صایدیلر بزم آیتلرمزی اشبو کروه جهنم اهلیدرلر ابدی اوله رق انده و چرکین یردر جهنم (ما اصاب من مصیبة الا باذن الله ومن یؤمن بالله یهد قلبه والله بکل شیء علیم) ت ایرشمز هیچ بر مصیبت بر کسنه یه مکر اللهک حکمیله وهر کسنه ایمان کتوررسه الله تعالی یه یول کوستررآنک قلبنه والله هر برشیئی بیلیجیدر * ف یول کوستررقلبنه یعنی صبرایتمکه (واطیعوا الله واطیعوا الرسول فان تولیتم فانما علی رسولنا البلاغ المبین) ت بیوردیغنی قبول ایدیکز اللهک و بیوردیغنی قبول ایدیکز آنک پیغمبرینک پس اکر یوز چویرسکز بزم پیغمبرمز اوزرینه احکامی آشکاره ایرشدرمکدر (الله لا اله الا هو وعلی الله فلیتوکل المؤمنون) ت الله حق معبوددر هیچ بر معبود یوقدر اندن غیری ولایقدر که الله اوزرینه ایشلرن تاپشوره لر مسلمانلر (یا ایها الذین آمنوا ان من ازواجکم واولادکم عدوا لکم

فاحذروهم وان تعفوا وتصفحوا وتغفروا فان الله غفور رحیم) ت ای مسلمانلر البته سزلک خاتونلرکزلک بعضیسی واولادکزلک بعضیسی دشمندرلر سزلک حقکزده پس صاقنکز آنلردن (یعنی آندنکه سزی بخیللکه حمل ایدرلر) واکر کچرسکز و یوز چویررسکزو یارلغرسکز پس الله یارلغیجیدر اسرکیجیدر * ف یعنی انسان قاری واولادیچون چوق ایولکی ضایع ایدر وکندویه چوق کونولک واقع اولور اشبو حال اولور ایکن لازمدرکه قاری واولادلرایله احسان وایولک ایده وکندوینی صاقلیه (انما اموالکم واولادکم فتنة والله عنده اجر عظیم) ت سزلکماللرکز واولادلرکز امتحاندر والله یاننده در بیوک حزد (فاتقوا الله ما استطعتم واسمعوا واطیعوا وانفقوا خیرا لانفسکم ومن یوق شح نفسه فاولئک هم المفلحون) ت پس قورقک اللهدن اول قدرکه قادر اولورسکز وایشیدیکز سوزی واطاعت ایدک ونفقه ایدک لوجه الله نفسکز ایچون وهر کسنه که صاقلندی کندو نفسنک بخیللکندن پس اشبو کروهلردر نجات بولنلر (ان تقرضوا الله قرضا حسنا یضاعفه لکم ویغفر لکم والله شکور حلیم) ت اکر اودنج ویرسکز الله تعالی یه کوزل اولان اودنجی انک ایکی قاتنی ویررسزه و یارلغرسزی والله قدر بیلیجیدر یواشلق ایدیجیدر (عالم الغیب والشهادة العزیز الحکیم) ت کیزلوبی بیلیجیدر غالبدر حکمت صاحبیدر

(سورة الطلاق مدنية وهی اثناعشرة آية)

(طلاق سوره سی مدینه ده نازل اولمش وبو سوره اون ایکی آیتدر)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهک آدیله اوقورم)

(یا ایها النبی اذا طلقتم النساء فطلقوهن لعدتهن واحصوا العدة واتقوا الله ربکم لا تخرجوهن من بیوتهن ولا یخرجن الا ان یاتین بفاحشة مبینة وتلک حدود الله ومن یتعد حدود الله فقد ظلم نفسه لا تدری لعل الله یحدث بعد ذلک امرا) ت ای پیغمبر دیکل کندی امتکه قچان بوشامغی دیلرسکز خاتونلرکزی پس بوشایکز آنلری آنلرلک عدتلرینک اولنده (یعنی اول برطهرده که آنده جماع ایتمشدیکز آنلرایله) وصایکز عدتی وقورقک ربکز اولان اللهدن وچیقارمکز آنلری کندو اولرندن ولازمدرکه آنلر دخی طشره چیقمیه لر اولرندن مکرکه کتوره لر آشکاره بر حیاسزلق ایشی واشبو اللهک مقرر ایتدیکی حدلریدر وهر کسنه که آشوری کیتسه اللهک حدلرندن پس البته ظلم ایتدی کندو نفسنه بیلمزسنک

اولور كه الله يكى ايجاد ايده اشبو طلاق ويردكدنصكره برايشى (يعنى قوجه نك قاريله
موافقت ومحبتلرى اولوب مراجعت ايده لر) * ف قاريلر كزه طلاق ويرمكى ديلاديكزده
عدتنك اولنده يعنى جماع وقوعبولمامش طهرده طلاق ويريكز وعدت اوچ حيضدر
پس حيضدن اول طلاق ويره لرتا كه حيضى صايمق قولاى اوله واول اوده كه طلاق ويرديلر
قارى شو اوده عدتى تمام ايده هيچ كمسنه انى اول اودن چيقارميه لر وقارى هم كندوسى
اول اودن چيقميه عدت تمام اولانه دكين اودن چيقمق حياسزلقدر يكيدن برايشى
ايجاد ايتسندن مرادى شواوله كه شايد قوجه قاريله صلح اواسون (فاذا بلغن اجلهن
فامسكوهن بمعروف اوفارقوهن بمعروف واشهدوا ذوى عدل منكم واقيموا
الشهادة لله ذلكم يوعظ به من كان يؤمن بالله واليوم الآخر ومن يتق الله يجعل له مخرجا)
ت پس چقانكه ايريشه لر (بوش اولمش قاريلر) عدتلرينك مدتنه پس طوتكز آنلرى
كوزل وجهله ياخود آيرلك آنلردن كوزل وجهله وشاهد طوتك ايكى عادل كمسنه يى
كندوقومكزدن وطوغر واقله ادا ايديكز شهادتى الله ايچون اشبو حكم نصيحت ويريلور
آنكله الله سبحانه يه وقيامت كوننه ايمان كتورنلره وهر كمسنه كه قورقار اللهدن يصار
آنكيچون خلاص اولنه جق (يعنى دنيا واخرت غمندن انى اخراج ايدر) * ف وطلاق
ويردكدنصكره عدت تمام اولمنجه اكر ديلرسه قاريه رجوع ايدر پس لازمدر كه رجوعى
اوزرينه ايكى شاهد قيله تا كه آدملر ارسنده متهم اولميه (ويرزقه من حيث لا يحتسب
ومن يتوكل على الله فهو حسبه ان الله بالغ امره قد جعل الله لكل شئ قدرا) ت ورزق
ويررآ كا اول يردنكه كمان ايتمزدى شو وه دن رزق كلسنى وهر كمسنه ايشلرين تاپشورر
الله اوزرينه پس الله بسدرا كا البته الله كندى ديلاديكنى ايرشدر يجدر يصه مشدرالله
هر برشى ايچون برمقدار (واللائى يئسن من المحيض من نسائكم ان ارتبتم فعدتهن ثلاثة
اشهر واللائى لم يحضن واولات الاحمال اجلهن ان يضعن حملهن ومن يتق الله يجعل له من
امره يسرا) ت واول كمسنه لر كه اميدسز اولديلر حيض كورمدن سزلك قاريلر كزدن يعنى
بوش اولمش قاريلر كزدن اكر شبهه يه دوشسكز پس آنلرك عدتى اوچ آيدر واول كمسنه لر
كه حيضه ايرشمديلر آنلرك عدتى ده اوچ آيدر وكبه قاريلرك عدتى شودر كه قويوره لر
يوكلرينى وهر كمسنه كه قورقسه اللهدن قيلر آنك ايشنده قولايلغى * ف يعنى عدت مدتى
اوچ حيض بيوردى اكر عدت مدتنده شبهه وارايسه كه اشبو مطلقه قارى حيض سننه
ايرشمش ياخود سنك چوقلغندن حيضدن كسلمش آنلرك عدتلرينك مدتنده حكم نيجه
اولور پس بيورديكه آنلرك عدتنك مدتى اوچ آيدر (ذلك امر الله انزله اليكم ومن يتق

الله يكفر عنه سيئاته ويعظم له اجرا) ت اشبو اللهك حكميدر كه ايندردى انى سزلك
جانبكزه وهر كمسنه كه قورقه اللهدن ايراق قيلر آندن آنك كناهلرينى وزياده ويررآ كا مزدى
(اسكنوهن من حيث سكنتم من وجدكم ولا تضاروهن لتضيقوا عليهن وان كن اولات حمل
فانفقوا عليهن حتى يضعن حملهن فان ارضعن لكم فآتوهن اجورهن واتمروا بينكم بمعروف
وان تعاسرتم فسترضع له اخرى) ت ساكن قيلكز مطلقه قاريلرى اول يرده كه ساكن اولورسكز
آنده طاقتكز اولديغى قدر وضرر ايرشدرمكز آنلره كندولرينى چيقارمغه سبب اولان
تضييق ايله واكر كبه اوله لر پس نفقه ويرك آنلره اولوقته دكينكه طوغورلرا كرسوت
ويرسه لر سزلك امر كزله پس ويرك آنلره آنلرك مزدينى وبوسوت ويرمه مزدى خصوصنده
مشورت ايديكز كندو ارادكزله كوزل وجهله پس اكر طاراق ايتسه كز امزرسين (باباناك امريله)
بر بشقه قارى * ف چوجغك مصارفى باباسنه لازمدر واكر چوجق آناسنك قارننده ايسه
اناسنه چوجق طوغنجيه دكين ييه جكنى وكيه جكنى ويره وا كرسوت امزرسه بشقه سوت
امزرن قاريه ويرديكى مصارفى اناسنه ويره مادامكه اناسى بهاسكى قبول ايدرچوجغى غيره
ويرميه واناسى بهاسكى قبول ايتمسه غيره ويره وعدت تمام اولنجيه قدر قاريه سكنى ويرمك
لازمدر اكرچه قارننده چوجق اولمزايسه ده (لينفق ذو سعة من سعته ومن قدر عليه رزقه
فلينفق مما آتاه الله لا يكلف الله نفسا الا ما آتاها سيجعل الله بعد عسر يسرا) ت لازمدر كه
نفقه ويره زنكين كمسنه زنكينلكى قدرنجه وهر كمسنه طار اولسه آنك اوزرينه رزقى پس
نفقه ويره اولشيدنكه ويردى آكا الله مشقت ويرمز الله هيچ بركمسنه يه مكر اولشى حسبنجه كه
ويردى آكا پيدا ايدر الله چتينلكدنصكره قولايلغى (وكاين من قرية عتت عن امر ربها
ورسله فحاسبناها حسابا شديدا وعذبناها عذابا نكرا) ت وچوق كوى كه چيقدى ربسنك
امرندن وآنك پيغمبرلرينك امرندن پس حساب ايتدك آنلره (قحط وسيف كبى) قتى اولان
حسابله وعذاب ايتدك آنلره چتين اولان عذابله (فذاقت وبال امرها وكان عاقبة امرها
خسرا) ت پس طاتدى انلر كندو ايشلرينك جزاسنى واولدى ايشلرينك آخرى زيان
ايشليلك (اعد الله لهم عذابا شديدا فاتقوا الله يا اولى الالباب) ت حاضرلدى الله آنلرايچون
قتى اولان عذابى پس قورقك اللهدن اى عقل صاحبلرى (الذين آمنوا قد انزل الله اليكم
ذكرا رسولا يتلوا عليكم آيات الله مبينات ليخرج الذين آمنوا وعملوا الصالحات من الظلمات

الى النور ومن يؤمن بالله ويعمل صالحا يدخله جنات تجرى من تحتها الانهار خالدين فيها ابدا قد احسن الله له رزقا) ت اى مسلمانلر اشاغى كتوردى الله سزلك جانبكزه كتابى وكوندردى بر پيغمبر يكه اوقور اوزركزه اللهك اشكاره وواضح آيتلرينى تا طشره چقاره اول كسنه لريكه ايمان كتورديلر وايشلديلر كوزل اولان ايشلرى قرانقولردن نور جانبنه وهر كسنه كه ايمان كتورسه الله تعالى يه وايشلسه كوزل ايشلرى كتوررالى باغچه لره كه آقرلر آنلردن ايرمقلر ابدى اولورلر آنده هميشه كوزل وجه اوزره يصه دى الله آنلكچون رزقى (الله الذى خلق سبع سموات ومن الارض مثلهن يتنزل الامر بينهن لتعلموا ان الله على كل شئ قدير وان الله قد احاط بكل شئ علما) ت الله يراتدى يدى كوكلرى ويراتدى يردن انلك مثلنى اشاغى كاور ايشلك تدبيرى يراايله كوكك اراسنده بيان ايتدك تا بيله سكز كه الله هر برشى اوزرينه قادردر و بيله سكز كه الله قوشاتدى هر برشيئى علم ايله

*(سورة التحريم مدنية وهى اثنتا عشرة آية) *تحريم سوره سى مدينه ده نازل اولمش وبو سوره اون ايكى آيتدر

بسم الله الرحمن الرحيم

(باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم)

*ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه اول حضرت عليه السلام ماريه قبطيه يى فراش جاريه سى يصه دى وحضرتك خاتونلرى غيرت ايدوب طارغين اولديلر اول حضرت آنلرك خاطرلرينى خوش ايتمك ايچون ماريه يى كندولرى اوزرلرينه حرام قيلديلر واول حضرت كندو سرلرندن برسرى خاتونلرينك بعضسنه اظهار ايتديلر وشو سرى كيزلمكده مبالغه ايله وصيت ايتدى ليكن اول خاتون بشقه خاتونلرك بعضسنه اول سرى سويلدى اول حضرت وحى طريقيله خاتونك سرى كشف ايتديكنه خبردار اولديلر و برنوع رمز ايله شو كشفى اول خاتون ايله اوزرينه كتورديلر وعتاب ايتديلر والله سبحانه خاتونلره نصيحت بابنده وآنلرى قورقتقده اشبو سوره يى نازل قيلدى (يا ايها النبى لم تحرم ما احل الله لك تبتغى مرضات ازواجك والله غفور رحيم) ت اى پيغمبر نيچون حرام ايدرسن اول شيئى كه حلال قيلدى الله سنكيچون طلب ايدرسن كندو خاتونلركك خشنودلغنى والله يارلغيجيدر واسركيجيدر (قد فرض الله لكم تحلة ايمانكم والله مولاكم وهو العليم الحكيم) ت الله مشروع قيلدى سزكيچون يمينلر كزك آچلسنى (يعنى كفارت ويرمكله) والله سزلك ايشكزى يصه نجيدر وبيليجى حكمت صاحبيدر *ف اول حضرت عليه السلام فراش جاريه سنى حرام قيلدى ياخود برخاتونك اوندهبال ايچمكى حرام قيلش بشقه خاتونلرينك خاطرلرينى خوش ايتمك ايچون اشبو قصه اوزره الله

سبحانه اشبو حكمى نازل قيلدى وقسم ايچون كفارت ويرمك بيوردى پس بركسنه ديسه كه بنم مالم بنم اوزريمه حرامدر شو يمين اولدى كفارت ويرمك اول يمينى بوزر پس كفارت ويروب اول مالى كندو ايشنه صرف ايده مال نقد اولسون يا ايمك اولسون يالباس اولسون وياخود جاريه اولسون (واذ اسر النبى الى بعض ازواجه حديثا فلما نبات به واظهره الله عليه عرف بعضه واعرض عن بعض فلما نباها به قالت من انباك هذا قال نبانى العليم الخبير) ت اولوقتكه كيزلو سويلدى پيغمبر كندو خاتونلرينك بعضسنه برسوزى پس اول خاتون دخى وقتا كه آشكاره ايتدى اول سوزى وخبردار قيلدى پيغمبرى الله شو سر آشكاره اولديغنى بيلدردى پيغمبر آشكارا ايتديكى سوزك بعضسنى واعراض ايتدى بعضسنى بيلدرمكدن پس وقتا كه خبردار قيلدى اول خاتونى سرى اشكارا ايتديكنه خاتون ديدى كه كيم خبرويردى سكا اشبو سرى بنم اشكاره ايتديكمى ديدى پيغمبر خبرويردى بكا بيليجى اولان خبردار اولان (يعنى الله) *ف بعضلر ديديلر كه رسول الله ماريه قبطيه يى حرام قيلمق سرينى حضرت حفصه رضى الله عنها يه سويلديلر وتاكيد ايتديلر كه كمسنه يه سويلمه و بوندن غيرى برسر دخى اكا سويلدى حضرت حفصه رضى الله عنها حضرت عائشه رضى الله عنها يه اظهار ايتدى وشو ايكى سر دخى حضرت حفصه وحضرت عائشه رضى الله عنهما مطلبلرى ايدى صكره اول حضرته سرلك كشف اولديغى وحى ايله معلوم اولوب حضرت حفصه رضى الله عنها يه ماريه يى حرام قيلمق سرينى اشكارا ايتديكن سويلدى ليكن ايكنجى سرلك بابنده ذكر ايتمدى وشو سرنه ايديكى معلوم اولمدى شايد شو اوله كه حفصه رضى الله عنها يه ديدى كه سنك باباك عائشه رضى الله عنهمانك باباسندن صكره خليفه اوليسردر و غيب بيلمك الله سبحانه نك بابنده در برامر كه الله سبحانه وآنك رسولى آنى اظهار ايتمدى برنه بيلورز وآنى اشبو جهتدن بيان بيورمديلر كه اكر ظاهر اولسه بعضى كسنه لر آندن ناخوش اولورلر ديو (ان تتوبا الى الله فقد صغت قلوبكما وان تظاهرا عليه فان الله هو مولاه وجبريل وصالح المؤمنين والملائكة بعد ذلك ظهير) ت اى پيغمبرك ايكى خاتونى (يعنى حفصه وعائشه رضى الله عنهما) اكر رجوع ايتسه كز الله جانبنه كوزل اولور چونكه اكرى اولوبدر سزلك قلبلركز واكر متفق اولسه كز پيغمبره ايذا ويرمك اوزرينه پس البته آنك يارديجيسيدر جبرائيل ومدد كاريدر ايو اولان مؤمنلر ودخى فرشته لر ياردم ايديجيلر يدر *ف اكرى اولوبدر سزلك قلبلركز يعنى صوابدن ميل ايله پيغمبر عليه السلامى محافظه ايتمكزدن سزه توبه لازمدر (عسى ربه ان طلقكن ان يبدله ازواجا خيرا منكن مسلمات مؤمنات قانتات تائبات عابدات سائحات ثيبات وابكارا) ت اكر طلاق ويره پيغمبر سزه شايد آنك ربيسى عوض ويره آنك ايچون برقاچ بشقه خاتونلرى كه

سزدن زیاده ایو اولوب مسلمه مؤمنه مطیعه تائبه عابده صائمه ثیبه و باکره اوله لر (یا ایها الذین آمنوا قوا انفسکم واهلیکم نارا وقودها الناس والحجارة علیها ملائکة غلاظ شداد لا یعصون الله ما امرهم ویفعلون ما یؤمرون) ت ای مسلمانلر صاقلیکز کندو نفسلریکزی و کندو عیالکزی بر اوددنکه آنی علولندیرن آدملردر ودخی طاشلردر وشو اوده اوزرینه بکجیدرلر فرشته لر ایری خو بلی قتی یوزلی عاصی اولمزلر الله تعالی یه انلره بیوردیغی شیده وایشلرلر امر اولندقلری شیئی * ف هر بر مسلمان اوزرینه لازمدر که کندو اولرنده اولان آدملری وعیالنی طوغرو دینه کتوره طمعلندرمغله ویاخود قورقتمغله ویاخود محبتله ویاخود قامچیله اورمغله اگر شو تدبیرلر ایله دخی طوغرو یوله اوزره کلمزلر سه بو آنلرک بد بختلغندندر وصاحبلری اوزرینه کناه یوقدر (یا ایها الذین کفروا لا تعتذروا الیوم انما تجزون ما کنتم تعملون) ت (اول کون دیرزکه) ای کافرلر عذر کتورمیکز بو کون جزا ویرلمش اولور سزه اولشی حسبنجه که ایشلدیکز (یا ایها الذین آمنوا توبوا الی الله توبة نصوحا عسی ربکم ان یکفر عنکم سیئاتکم ویدخلکم جنات تجری من تحتها الانهار یوم لا یخزی الله النبی والذین آمنوا معه نورهم یسعی بین ایدیهم وبایمانهم یقولون ربنا اتمم لنا نورنا واغفر لنا انک علی کل شیء قدیر) ت ای مسلمانلر قایدیکز الله جانبنه خالص اولان قایتمقله امیددوار در کندو ربکزدن که زائل قیله سزدن سزک کناهلریکزی و کتوره سزی باغچه لره که آقر آنلرک آلتندن ایرمقلر اولکونکه رسوا ایتمز الله پیغمبری واول کسنه لریکه ایمان کتوردیلر پیغمبر ایله آنلرک نوری یوررآنلرک اوکلرنده وصاغ جانبلرنده دیرلر ای بزم ربمز تمام ویر بزه بزم نوریمزی و یارلغه بزی ای بزم ربمز البته سن هر بر شی اوزرینه قادرسن * ف خالص اولان قلبدن توبه شودرکه قلب بردخی شو کناهی خیاله کتورمیه ایمانک نوری قلبده پیدا اولورا کرآندن زیاده اولورسه تمام بدنه صکره انه صکره دریه سرایت ایدر (یا ایها النبی جاهد الکفار والمنافقین واغلظ علیهم ومأواهم جهنم وبئس المصیر) ت ای پیغمبر غوغا ایت کافرلر ایله ومنافقلر ایله ودرشتلک ایت آنلر اوزرینه وآنلرک یرلری جهنمدر وکوتو یردر جهنم * ف اول حضرت علیه السلامک خلقی کوزل لکده بر مرتبه یه ایرشمشکه الله سبحانه غیرلره تحمله امر ایدر واول حضرته قتیلق ایله امر ایدیور (ضرب الله مثلا للذین کفروا امرأت نوح وامرأت لوط کانتا تحت عبدین من عبادنا صالحین فخانتاهما فلم یغنیا عنهما من الله شیئا وقیل ادخلا النار مع الداخلین) ت بیان ایدر الله بر مثلی کافر اولنلر ایچون نوحک قاریسنی ولوطک قاریسنی که ایکی صالح

اولان قوللرک نکاحلری آلتنده ایدیلر بزم قوللرمزدن پس خیانت ایتدیلر آنلره پس دفع ایتمدیلر اول قوللر شو قاریلردن اللهک عذابندن برشیئی ودینلور آنلره کیرکز جهنمه کیرنلر ایله * ف یعنی سز ایمانکزی طوغرو ایدک زیرا که قوجه قاریسنی عذابدن خلاص ایده بیلمز و قاری دخی قوجه سنی واشبو سوزی جمله لره ایشتدردی تا خیال ایتمیکز که اول حضرتک خاتونلری اوزرینه هیچ برشی یوقدر زیرا که آنلرک حقنده الطیبات للطیبین وارد اولمش بلکه اشبو نصیحت اول حضرتک خاتونلرینه در وخیانتک معناسی شودرکه لوطک خاتونی ونوحک خاتونی منافق قالدیلر (وضرب الله مثلا للذین آمنوا امرأت فرعون اذ قالت رب ابن لی عندک بیتا فی الجنة ونجنی من فرعون وعمله ونجنی من القوم الظالمین) ت وبیان ایلدی الله بر مثلی اول کسنه لر ایچون که ایمان کتوردیلر فرعونک خاتونی که دیدی ای بنم ربم بنا ایت بنم ایچون کندو یانکده بر خانه جنتده وخلاص ایت بنی فرعوندن وآنک ایشندن وخلاص ایت بنی ظالم اولان قومدن * ف اشبو فرعونک خاتونی موسی علیه السلامی بسلدیلر وآنلر یاردمجی اولدیلر ایمان سوزینی سویلدکده آخر شو خاتونی فرعون سیاستله اولدیردی وشهید اولدی (ومریم ابنت عمران التی احصنت فرجها فنفخنا فیه من روحنا وصدقت بکلمات ربها وکتبه وکانت من القانتین) ت وعمرانک قزی مریمی (قوجه سز خاتونلره مثل کتوردک) که صاقلادی کندو فرجنی پس اوفوردک آنک فرجنه کندو روحمزی وایناندی ربسنک سوزلرینه وآنک کتابلرینه و بیورلدی قبول ایدنلردن ایدی (یعنی حضرت عیسی علیه السلامک روحی مریمک رحمنه کادی وفرج کنایه در رحمدن والله اعلم)

* (سورة الملک مکیة وهی ثلاثون آیة) * ملک سوره سی مکه ده نازل اولمش وشو سوره اوتوز آیتدر

---

* (بسم الله الرحمن الرحیم) *

* (باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهک آدیله اوقورم) *

(تبارک الذی بیده الملک وهو علی کل شیء قدیر الذی خلق الموت والحیاة لیبلوکم ایکم احسن عملا وهو العزیز الغفور) ت عالی اولدی اول الله که آنک النده در پادشاهلق وهر برشی اوزرینه قادردر اول الله که یراتدی اولومی ودیریلکی تا صنایه سزی که سزک قنقی بریکز زیاده کوزلدر عملده والله غالبدر یارلغیجیدر * ف یعنی اکر اولوم اولماسه ایولک مزدی وکوتولک جزاسی نه یردن بیلنوردی (الذی خلق سبع سموات طباقا ما تری فی خلق الرحمن من تفاوت فارجع البصر هل تری من فطور) ت اول الله که یراتدی یدی کوکلری قات بقات کوره مزسین اللهک یراتمسنده هیچ برضابطه سزلک پس کیرو دندر کوزیکی آیا کوررمیسن

(جزء) ٢٩

هيچ بر صنقلق ❁ ف يعنى لايق اولان وجهه اوزرينه هيچ بر فرق يوقدر (ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ اِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ) ت صكره كيرو دوندر كوزيكى ايكى دفعه تا كيرو كله سنك جانبكه سنك كوزك ذليل اولهرق يورلمش اولهرق (وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَاَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ) ت زينت ويردك يقين اولان كوكه چراغلر ايله (يعنى يلدزلر ايله) ويصه دق يلدزلرى شيطانلرى قوغمق آلتلرى وحاضرلدق شيطانلر ايچون جهنمك عذابنى (وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ) ت واول كسنه لر ايچونكه كافر اولديلر كندوربلرينه جهنم عذابى واردر وكوتو يردر جهنم (اِذَا اُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورُ تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا اُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَاَلَهُمْ خَزَنَتُهَا اَلَمْ يَاْتِكُمْ نَذِيرٌ) ت اول وقتكه براقلورلر آنلر جهنمه ايشيديرلر جهنمدن بر آواز اشك آوازى كبى حالبوكه جهنم قاينار (اول آواز قاينمسى صداسيدر) از قالوركه جهنم پاره پاره اوله طارغينلغندن چقانكه براقلور جهنمه بر كروه سؤال ايدر آنلردن جهنمك بكجيلرى آيا كلمدى سزه قورقوديجى اولان هيچ پيغمبر (قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللّٰهُ مِنْ شَيْءٍ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ) ت ديديلر اوت كلدى بزلره قورقوديجى پس يالانجى صايدق آنلرى وديدك اشاغى كوندرمدى الله هيچ برشى وداكلكز سز مكر بيوك اولان ازغينلقده (وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ اَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي اَصْحَابِ السَّعِيرِ) ت وديرلر اكر ايشيتسه يدك ياخود فهم ايتسه يدك اولمزدق داخل جهنم اهلنك زمره سنه (فَاعْتَرَفُوا بِذَنْبِهِمْ فَسُحْقًا لِاَصْحَابِ السَّعِيرِ) ت پس اقرار ايتديلر كندو كناهلرينى پس لعنت اولسون جهنم اهلنه (اِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ كَبِيرٌ) ت اول كسنه لركه قورقارلر كندو ربلرندن غائب اولهرق آنلر ايچون يارلغمق و بيوك اجر واردر (وَاَسِرُّوا قَوْلَكُمْ اَوِ اجْهَرُوا بِهِ اِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) ت وكيزلو طوتكز سوزكزى ياخود آشكاره قيلكز آنى البته الله بيليجيدر اول سرلر يكه سينه لرده در (اَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ) ت آيا بيلمزمى اول كسنه كه ياراتدى والله نازك كوريجى خبرداردر (هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَاِلَيْهِ النُّشُورُ) ت اول الله يصه دى سزيچون يرى قوللى پس يوريكز آنك اطرافلرنده

ويبكز اللهك رزقندن وآنك جانبنه درقالقمق وقايتمق (ءَاَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ اَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْاَرْضَ فَاِذَا هِيَ تَمُورُ) ت آيا امين اولديكزمى اول كسنه دنكه كوكده در (يعنى قضا يه وبلايه متوكل اولان ملكدنكه) ياتوره سزى يره پس خبرسز يرتپرنور (اَمْ اَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ اَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ) ت آيا امين اولديكزمى اول كسنه دنكه كوكده در اندنكه كوندره سزك اوزركزه طاش آتيجى اولان روزكارى پس بيلورسكز نيجه در بنم قورقتمم (وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ) ت يالانه نسبت ايتديلر اول كسنه لركه آنلردن اول ايديلر پس نيجه اولدى بنم عقوبتم (اَوَلَمْ يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ مَا يُمْسِكُهُنَّ اِلَّا الرَّحْمٰنُ اِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ) ت آيا باقديلرمى قوشلر جانبنه كندو باشلرينك اوستنده صف اولمشلر قناتلرن اچوب قپايه رق صاقلمز آنلرى مكر الله البته الله هر برشيئى كوريجيدر (اَمَّنْ هٰذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمٰنِ اِنِ الْكَافِرُونَ اِلَّا فِي غُرُورٍ) ت آيا كيمدر شوكه اول عسكردر ياردم ايده سزه الله دن غيرى دكل كافرلر مكر الدانمقده درلر (اَمَّنْ هٰذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ اِنْ اَمْسَكَ رِزْقَهُ بَلْ لَجُّوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ) ت آيا كيمدر شوكه رزق ويره سزه اكر آليقويه الله كندو رزقنى بلكه كافرلر بونى بيلورلكن محكم دوشديلر باش چكمكه وعنادا يتمكه (اَفَمَنْ يَمْشِي مُكِبًّا عَلٰى وَجْهِهِ اَهْدٰى اَمَّنْ يَمْشِي سَوِيًّا عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) ت آيا باشى آشاغى كندى يوزى اوزرينه دوشه رك يورر كسنه مى يول بوليجيدر ياخود طوغرو طوزوب طوغرو اولان يول اوزرينه يورركسنه مى ❁ ف شاه ولى الله رحمه الله ذيركه اشبو مؤمنله كافرك مثليدر والله أعلم (قُلْ هُوَ الَّذِي اَنْشَاَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ) ت ديكل اول الله ياراتدى سزى ويصه دى سزيچون ايشتمكلكى وكوزلرى وقلبلرى آز شكر ايدرسكز (قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَاَكُمْ فِي الْاَرْضِ وَاِلَيْهِ تُحْشَرُونَ) ت ديكل اول الله طاغتمش يصه دى سزى يرده وآنك جانبنه طوپلنورسكز (وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) ت وديرلر كافرلر قچان اولور اشبو وعده اكر طوغرو ديجيلر ايسه كز (قُلْ اِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ وَاِنَّمَا اَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ) ت ديكل بيلمك انجق

اللهك یاتنده دروبن همان آشكاره قورقودیجیم (فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سِيئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ) ت وچقانكه كوررلر شو وعده یی یقین اولمش یر كین اولور (یعنی قره اولور) اول كمسنه لرك یوزیكه كافر اولدیلر ودیلور آنلره شودر اولشیكه آنی طلب ایدر دیكز (قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ) ت دیكل خبرویرك بكا كه اكر هلاك ایده بنی الله واول كمسنه لریكه بنم له بیله در یا خود اسر كیه بزی بهر حال كیم خلاص ایدر كافرلری ذردو یریجی عذابدن (قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ آمَنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ) ت دیكل الله باغشلیجیدر ایمان كتوردك اكا وآنك اوزرینه تاپشوردق پس بیلورسكزكه كیمدر آشكاره آزغینلقده (قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ) ت دیكل خبرویرك بكا كه اكر اولسه سزك صویكز یره باتمش پس كیم كتوره سزه آقار صویی

(سورة القلم مكية وهي اثنتان وخمسون آية) قلم سوره سی مكه ده نازل اولمش وبو سوره اللی ایكی آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(باغشلیجی اسر كیجی اولان اللهك آدیله اوقورم)

(ن) ت الله بیلور آندن مرادی (وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ) ت قلم حقیچون و(فرشته لرك) یازدقلری شیلر حقیچون (مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ) ت دكاسن كندوربكك نعمت وفضله دیوانه (وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ) ت والبته سنكیچوندر منتسزونهایتسز اولان مزد (وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ) ت والبته سن غایتده بیوك خلق اوزرینه سن (فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ بِأَيِّكُمُ الْمَفْتُونُ) ت پس البته كورورسن وآنلردخی كوررلركه سزك قنقیكزده دیوانه لك واردر (إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ) ت البته سنك ربك بیلیجیدر اول كمسنه یی كه آزدی اللهك یولندن وبیلیجیدر طوغری یول بولانلری (فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ) ت پس اطاعت ایتمه یلانجیلره (وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ) ت آرزو ایتدیلر كه یومشقلق ایده سن تا آنلردخی یومشقلق ایده لر *ف یعنی سن قلبكدن كافرلرك بتلری ذكرینی

چیقاروب

چیقاروب اونوده سن آنلردخی سنك سوزیكی قبول ایدوب سكا مدارا ایده لر (وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَهِينٍ) ت واطاعت ایتمه ذلیل اولان چوق قسم ایدنلره (هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ) ت هر عیب ایدن وقوغیجیلقله یوریین كیمسه یه (مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ) ت هر بخیللك ایدنه مالده حددن كچن كناهكاره (عُتُلٍّ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٍ) ت هر برقتی یوزلویه بونلرك جمله سندنصكره بر قومك اصلندن اولیوب اول قومه ملحق اولنه (یعنی الله سبحانه نك سنتی شویله جاری اولمشكه كوتو اصللی آدملر اكثر حالده اشبو صفتلر ایله متصف اولورلر والله اعلم) *ف اشبو صفتلر كافرلرك صفتیدر آدمی كندو كندویه دوشنوب بونك كبی خصلت رذیله یی ترك ایده زنیم یعنی بدنامله مشهور كمسنه (أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ) ت مال صاحبی واولاد صاحبی اولدیغی ایچون *ف یعنی شو كمسنه دنیاده زنكین وبختلو اولدیغی ایچون اطاعت ایدرمیسنكه (إِذَا تُتْلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ) ت چقانكه اوقونسه آنك اوزرینه بزم آیتلرمز دیر اول كچنلرك حكایه لریدر (سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ) ت یقینده داغلرز آنی بورنی اوزرینه (یعنی داغ قویعقلق كنایه در آنی رسوا قیلقدن) *ف دینلدیكه اشبو آدم ولید بن المغیره ایدی قریشك رئیسلرندن بری ایدی آنك بورنی اوزرینه داغ چكلور احتمال ایدركه دنیاده بو وقوع بولدی ویا آخرتده یاتقدن حاصل اوله (إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ وَلَا يَسْتَثْنُونَ) ت بز ارصنه دق آنلری نیجه كه صنه دق باغچه اهللرینی اولوقتده كه یمین ایتدیلر كه دیوشرز باغچه نك میوه سنی صباح وقتنده وانشاء الله دیمدیلر *ف بش قرنداش وار ایدیلر كه بابالرندن آنلره برمیوه باغچه سی قالمشیدی آنك میوه سندن اولرنده اولان اهللری راحتله كچنورلر ایدی بابالری اول باغچه نك میوه سنی دیوشرمكه بر كون معین قیلمشیدی وشهرلك فقرالری جمع اولورلر ایدی وهر بریسنه میوه سندن برمقدار ویرر ایدی اشبو سببدن شو باغچه ده زیاده بركت وار ایدی بابالرندنصكره اوغلنلری بیلدیلركه شو قدر میوه لركه فقیرلر آلوب كتوررلر اكر آنلرك كتوردیكی میوه كندیمزه قالسه بزم ایشمزه كاور پس مشورت ایتدیلر كه ایركندن میوه یی دیوشروب اوه كتوره لر تا كه فقیرلر كیده جك اولسه لر برشی بولمیه لر بونك اوزرینه قرار ایتدیلر لیكن انشاء الله دیمدیلر (فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِنْ رَبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ) ت پس قوشاتدی اول باغچه نك اطرافنی بربلا سنك ربك جانبندن (یعنی برآتش دوشدی وآنی یاقدی) وآنلر ایسه اویورلر ایدی *ف كیجه وقتنده براود دوشدی ویاخود یغماجیلر كیدوب بتون بتونه یغما ایدوب برشی براقدیلر (فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ) ت پس

اول باغچه اولدی کساش اکین کبی (فاصبحت کالصریم) ت پس بری برینی چاغردیلر صباح

ایدرك (ان اغدوا علی حرثکم ان کنتم صارمین) ت که صباح وقتی کیدیکز کندو

اکینکزه اکر دوشیره جکسکز (فانطلقوا وهم یتخافتون) ت پس کیتدیلر آنلر بری برینه

کیزلو دیبه رك (ان لا یدخلنها الیوم علیکم مسکین) ت که داخل اولمیه شو باغچه یه بو کون

سزك او زرکزه هیچ بر فقیر (وغدوا علی حرد قادرین) ت ایرکندن کیتدیلر فقیرلری منع

ایتمك او زرینه قادر اوله رق کندو زعملرنده بخیل لکه رغبت ایده رك (فلما رأوها قالوا

انا لضالون) ت پس اول وقتکه کوردیلر باغچه یی دیدیلر البته بزلر یولی یا کلشوز یعنی شو باغچه

غیریدر بزم باغچه مز دکلدر (بل نحن محرومون) ت اویله دکل بلکه بزلر محروملرز * ف

اول حالده بسته انلرین بیادیلر وظن ایتدیلر که بشقه یره وارمشلر صکره بیلدیلر که کندولرینکدر

نصیبلری کساش محروم قالمشلر (قال اوسطهم الم اقل لکم لولا تسبحون) ت دیدی

انلرك اورتاسی و عاقلی دیمدمی سزه که نیچون تسبیح دیمیورسکز (یعنی ماشاء الله سبحان الله

دیدیکز) * ف یعنی اشبو نعمتی اکر الله سبحانه جانبندن بیلدیکز فقرالردن منع ایتمزدیکز

(قالوا سبحان ربنا انا کنا ظالمین) ت دیدیلر پاکلکه ذکر ایدرز کندو ربمزی البته بزلر اولدق

کوتو ایشلیلر (فاقبل بعضهم علی بعض یتلاومون) ت پس یوز چویردی آنلرك بعضسی

بعضسی او زرینه بری برینه ملامت ایدرك (قالوا یا ویلنا انا کنا طاغین) ت دیدیلر ای وای

اولسون بزه البته بزلر اولدق حددن کچمشلر (عسی ربنا ان یبدلنا خیرا منها انا الی ربنا

راغبون) ت امیدوار در بزم ربمزدن که عوض ویره بزه بوندن کوزلی البته بزلر ربمزك

جانبنه امید طوتیجیز (کذلك العذاب ولعذاب الآخرة اکبر لو کانوا یعلمون) ت اشبو

کبیدر عذاب و البته آخرتك عذابی زیاده یوکدر نه اولیدی بیله لردی (ان للمتقین عند ربهم

جنات النعیم) ت البته صاقننلر ایچون ربلرنك یاننده نعمت باغچه لری واردر (افنجعل المسلمین

کالمجرمین) ت قیلرمیوز مسلمانلری کوتو ایشلیلر کبی (ما لکم کیف تحکمون) ت سزه نولدی

نیجه حکم ایدرسکز (ام لکم کتاب فیه تدرسون ان لکم فیه لما تخیرون) ت آیا سزك یانکزده

برکابی

برکابی وار در که انده او قورسکز انی که سز ایچون اولور معادده اولشیکه اختیار ایدرسکز

(ام لکم ایمان علینا بالغة الی یوم القیامة ان لکم لما تحکمون) ت یوخسه سز ایچون

محکم اولان عهدلرمی وار در بزم ذمتمزاو زرینه که حکمی باقی اوله قیامت کونه

دکین اشبو مضمون ایله که البته سز ایچوندر اولشیکه حکم ایدرسکز (سلهم ایهم بذلك

زعیم) ت سؤال ایت مشرکاردنکه آنلردن قنقیسی اشبو حکمه کفیلدر (ام لهم شرکاء

فلیأتوا بشرکائهم ان کانوا صادقین) ت اشبو مشرکار ایچون شریکلر وارمیدرکه

(بو حکمی زعملرنجه بکا شریك طوتد قلرندن ایسه) پس لازمدر که کتورسونلر کندو

شریکلرینی اکر سوزلری طوغرو ایسه (یوم یکشف عن ساق ویدعون الی السجود

فلا یستطیعون خاشعة ابصارهم ترهقهم ذلة وقد کانوا یدعون الی السجود وهم سالمون) ت

اول کونکه پرده کشف اولوب امر دشوار اولور و چاغریلورلر آنلر سجده ایتمکلکه پس

قادر اولمزلر خشوع وندامتدن آنلرك کوزلری قپانوب قابلر آنلری ذلیللك حالبوکه آنلر

چاغرلمش ایدیلر سجده یه دنیاده سلامتده ایکن * ف قیامت کوننده هرامت عبادت ایتدیکی

شیئك ارقه سی صره کیدرلر توحید اهلی قالوب منتظر اولورلر پس ربلری بر صورتده کلورکه

آنلر بو صورتله آنی طانمزلر بیورر که بن سزك ربکزم بن ایله کلنکز دیرلر نعوذ بالله اکر ربمز کلسه

بز آنی بیلورز او لوقت بیورر که سزلر بکزك هیچ بر نشانی بیلورمیسکز جواب ویررلر که

اوت بیلورز صکره رب تعالی تجلی ایدوب ظاهر اولور آنلرك طانیدیغی کبی او لوقتده آنلر

سجده یه وارهلر شول کمسنه که دنیاده خالص سجده ایتمزایدی آنك ارقه سی و بلی

بوکلمز ارقه جانبنه یره دوشر اشبو تجلی وربك ظاهر اولمسی آنلرك توحیدینی صنمق ایچون

ایدیکه آنلر صورتلره عبادت ایتمکدن بیزار اولدقلری اشکاره اوله (فذرنی ومن یکذب

بهذا الحدیث سنستدرجهم من حیث لا یعلمون) ت پس قویویر بنی اول کمسنه ایله که

یلان صیاردی اشبو سوزی یقین قیلرز آنلری درجه درجه اول یولدنکه آنلر آنی بیلمزلر

یعنی آنلر دنیاده کناه ایشلدکجه بن آنلرك مالاریني زیاده ایدوب اول مال سببیله کناهلری زیاده

اولوب عذابه یقین اولورلر و انلر بیلمیوب مالك زیاده اولدیغنه مغرور اولورلر (واملی لهم ان

کیدی متین) ت ومهلت ویررز آنلره البته بنم حیلهم محکمدر (ام تسئلهم اجرا فهم من

مغرم مثقلون) ت یوخسه طلب ایدرمیسن آنلردن برمزد که آنلر آغر بورجه مبتلی

اولمشلر یعنی سکا اجرت ویرمکه قدرتلری قالمیوب بورجلو اولدیلرده می ایمان کتورمیورلر (أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ) ت یاخود اشبو جماعتک یاننده غیب علمی وارمیدرکه دیدکاری حکمی اندن یازرلر (فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ) ت پس صبر ایت کندو ربکک حکمنه منتظر اولهرق واولمه بالق صاحبی کبی (یعنی یونس علیه السلام کبی) اولوقتده که دعا ایتدی غمدن طولو اولدیغی حالده * ف یعنی الله سبحانه بر کمسنه نک حقنده سوء انتظار ایله سکا امر ایدرایسه انک حقنده بد دعا ایت بوقسه عذاب تأخیر اولنق سببندن طاریلوب حضرت یونس کبی بد دعا ایتمه (لَوْلَا أَنْ تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ) ت اکر ایرشمسیدی اکا رحمت کندو ربسنک جانبندن البته آتلوردی اوتدن خالی اولان یره وبدحال اولورایدی (یعنی لیکن رحمت ایرشدی وبدحال اولمدی (فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ) ت پس اختیار ایتدی انی ربسی یصه‌دی انی ایوایشلیلر جمله سندن * ف اول حضرت علیه السلام بیوردیکه هر کمسنه بنم حقمده دیسه حضرت یونسدن افضلدر اول کمسه یالانجیدر (وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ) ت ازقالورکه کافرلرکه سوجدیره‌لر (واز اله ایده‌لر مکانکدن) سنی کوزد کرمکلریله وقتا که ایشتدیلر قرآنی (واشبوکتابه درعدلوتک شدتندن) ودیرلرکه شو پیغمبر دیوانه در * ف یعنی طارغنلق کوزیله سکا باقیورلرکه سن قورقوب آنلری اسلامه دعوت ایتمکی ترک ایده‌سن (وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ) ت وحقیقتده دکل شو قرآن مکر عالملره بر نصیحتدر

(سورة الحاقة مكية وهي اثنان وخمسون آية)

(حاقه سوره‌سی مکه‌ده نازل اولمش واشبو سوره اللی ایکی آیتدر)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهک آدیله اوقورم

(الْحَاقَّةُ ۝ مَا الْحَاقَّةُ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ) ت قیامت ندر اول قیامت ونه شی خبردار قیلدی سنی که نیجه شیدر قیامت ف * شاه ولی الله رحمه الله دیرکه اشبو قولک یاننده ظاهر اولان معنی بودرکه ثابت اولان عقوبت نه‌در شو ثابت اولان عقوبت ونه شی خبردار قیلدی سنی که نه‌در شو ثابت اولان عقوبت آندن صکره بر قاچ کچمش عقوبتلری بیان بیوردی (كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ) ت یالان صایدیلر ثمود وعاد قیامتی

(فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ) ت اما ثمود پس هلاک اولدیلر قتی اولان آواز ایله (وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ) ت واما عاد پس هلاک اولدیلر حددن زیاده قتی اولان روزکار ایله * ف یعنی ملکلرک اختیارندن چیقمش اولان روزکار ایله (سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ) ت الله کوندردی شو روزکاری عاد اوزرینه یدی کیجه وسکز کون غایت اوغورسز پس کورندک ای کوریجی آنلری یراوزرینه دوشمش دیردککه آنلر کوکندن قوپوب بربری اوزرینه دوشمش اسکی خرما اغجیدرلر پس آیا کوررمیسن آنلردن هیچ بر باقی قالمش کمسنه (وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ) ت وایشلدی فرعون واول کمسنه که آندن ایلرو ایدیلر ومؤتفکات اهلی دخی کناهی (فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً رَابِيَةً) ت عاصی اولدیلر کندو ربلرینک پیغمبرینه پس طوتدی آنلردن الله قتیلغی زیاده اولان طوتمقله (إِنَّا لَمَّا طَغَى الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ) ت بز چقانیکه حددن کچدی صو بندردک سزلری (یعنی طوفانده بزلک بابالریکزی) قایغه (لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَا أُذُنٌ وَاعِيَةٌ) ت تاقیله‌لم شو مقدمه یی سز کچون بر نصیحت وخاطرده طوته آنی یادنده طوتن قولاق (فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ) ت پس وقتا که اوفوریلو صوره بر کره اوفورمکلک (وَحُمِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً) ت قالدریلور یر وطاغلر پس بری برینه چارپلور بر کره چارپلمقله (فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ) ت پس شو کونده متحقق اولور قیامت (وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ) ت ویاریلور کوک پس کوک اولکونده ضعیف اولور (وَالْمَلَكُ عَلَى أَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ) ت وفرشته‌لر کوکک اطرافلرنده اولورلر وقالدیرور سنک ربکک عرشنی کندو اوستلرنده اولکونده سکز کمسنه * ف ایمدی الله سبحانه نک عرشنی بوکون دورت ملک قالدیرور قیامت کوننده درت ملک دخی قالدررلر که جمله‌سی سکز اولورلر (يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ) ت اولکونده الله تعالی یه عرض اولنورسکز حالکزدن هیچ بر کیزلوشی قالماز (فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَاؤُمُ اقْرَءُوا كِتَابِيَهْ) ت پس اول کمسنه

كه و يرلدی اكا آنك عملی كتابی آنك صاغ النه دیركه طوتكز اوقو یكز بنم عملك كتابنی * ف یعنی چوق سو ینوب هر كسه عملنك كتابنی كوسترر (انی ظننت انی ملاق حسابیه) ت بن ظن ایتدم كه بن اوغرایه جغم كندو حسابمه (فهو فی عیشة راضیة فی جنة عالیة قطوفها دانیة) ت پس شو كمسنه بكناش اولان دیرلكده اولور عالی جنتده كه آنك میوه سنك حصولی یقیندر (كلوا واشربوا هنیئا بما اسلفتم فی الایام الخالیة) ت دینلور آنلره یكز وایچكز عافیت اولسون اول سبیله كه اعمال صالحه ایشلدیكز دنیاده كچن كونلرده (واما من اوتی كتابه بشماله فیقول یالیتنی لم اوت كتابیه ولم ادر ما حسابیه) ت واما اول كمسنه كه ویرلدی اكا آنك كتابی آنك صول النه دیر ای نه اولیدی ویرلمیدی بكا بنم عملرمك كتابی وای نه اولیدی بلمیدم ندر بنم حسابم (یالیتها كانت القاضیة) ت ای نه اولیدی اولوم اولیدی بنم ایشلرمك اخری یعنی موت بكا حكم ایدوب بردخی حیات بولمییدم (ما اغنی عنی مالیه هلك عنی سلطانیه) ت هیچ برشی دفع ایتمدی بندن بنم مالم زائل اولدی بندن سلطنتم * ف هر كسك عملنك كاغدلرینی بوقاروا وچوردرلر پس هر كمسنه نك صاغ النه ایرشسه ایولكك نشانیدر و هر كمسنه نك ارقه سندن یكا صول النه ایرشسه كوتولكك نشانیدر (خذوه فغلوه ثم الجحیم صلوه ثم فی سلسلة ذرعها سبعون ذراعا فاسلكوه) ت دینلور ای فرشته لر طوتكز شونی پس بوینه طوق طاقكز صكره جهنمه آتی ویریكز صكره بر زنجیره كه آنك اوزونلغی یتمش زراعدر صارلك آنی (انه كان لا یؤمن بالله العظیم ولا یحض علی طعام المسكین فلیس له الیوم ههنا حمیم ولا طعام الا من غسلین لا یأكله الا الخاطؤن) ت البته شو كمسنه ایمان كتورمیجی ایدی الله عظیم الشانه رغبت ویرمزدی آدملرك فقیرلرینه طعام ویرمكه پس بو قدر شو كمسنه ایچون بو كون بوراده براقربا ونه بر طعام مكر صاری صو كه یوزآنی مكركناه ایشلیلر (فلا اقسم بما تبصرون وما لا تبصرون) ت پس یمین ایدرم كوردیككزشی ایله و كورمدیككزشی ایله كه (انه لقول رسول كریم وما هو بقول شاعر قلیلا ما تؤمنون ولا بقول كاهن قلیلا ما تذكرون تنزیل من رب العالمین) ت قرآن بیولك فرشته نك كتوردیكی سوزدر ودكلدر شاعر سوزی آزیكزا كا ایمان كتورمز سكزونه فالجی سوزیدر ازیكزدخی تفكر ایتمزسكز اشاغی كوندرلمشدر عالملرك ربندن (ولو تقول علینا بعض الاقاویل لاخذنا منه بالیمین ثم لقطعنا

منه الوتین) ت واكر یلان باغلسه بزم اوزرمزه سوزلرك بعضسنی (یعنی پیغمبر) البته طوتردق آندن آنك صاغ الینی صكره كسردك آنك قلب ضمرنی * ف شاه ولی الله رحمه الله دیركه بیون اوران جلادلرك عادتی شودركه اسیرك صاغ الینی جلاد كندو صول الیله طوتوب قلیچی انك بوینه اورر اشبو اجلدن بو اسلوبله بیوردی * ف یعنی پیغمبر الله سبحانه اوزرینه یلان باغلسه آنك اول دشمنی الله سبحانه اولور (فما منكم من احد عنه حاجزین) ت پس بو قدر سزدن هیچ كمسنه اندن كیروطوتیجی (یعنی عذابمزی (وانه لتذكرة للمتقین) ت تحقیق قرآن نصیحتدر صاقننلر ایچون (وانا لنعلم ان منكم مكذبین) ت بزلر بیلورز كه سزك بعضكز یلان صایجیدرلر (وانه لحسرة علی الكافرین) ت وقران حسرتدر كافرلر اوزرینه (وانه لحق الیقین) ت والبته قران طوغرو وكرچكدر (فسبح باسم ربك العظیم) ت پس پاككله ذكرایت عظمتلو اولان ربكی

(سورة المعارج مكیة وهی اربع واربعون آیة)

(معارج سوره سی مكه ده نازل اولمش واشبو سوره قرق درت آیتدر)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(باغشلیجی اسركییجی اولان اللهك ادیله اوقورم)

(سأل سائل بعذاب واقع للكافرین لیس له دافع من الله ذی المعارج) ت طلب ایتدی بر طالب ایدیجی كافرلر ایچون واقع اوله جق عذابی بو قدر شو عذابی هیچ بر كیرودوندریجی (یعنی دیدیلركه متی هذا الوعد ان كنتم صادقین) اول عذاب نازل اولیجیدر مرتبه لر صاحبی اولان الله جانبندن (تعرج الملائكة والروح الیه فی یوم كان مقداره خمسین الف سنة فاصبر صبرا جمیلا) ت یوقاری چیقار فرشته لر ودخی روح (یعنی جبرائیل) الله جانبنه (عذاب اشاغی كاور كافرلر اوزرینه) بر كونده كه واردر آنك مقداری اللی بیك یل پس صبرایت كوزل اولان صبر ایله * ف یعنی پیغمبر علیه السلام سزك اوزركزه عذابك نزولنی طلب ایتدی أی كافرلر شو عذاب بر كمسنه نك دفع ایتمسیله دفع اولماز اللی بیك یل مقداری اولان كون قیامت كونیدر شو كونك ابتداسی قبردن قالقه جق وقتدر انتهاسی جنتله جهنم طوانمه قدردر (انهم یرونه بعیدا ونراه قریبا) ت البته كافرلر ایراق كوررلر شو كونی واما كوریرز بز آنی یقین (یوم تكون السماء كالمهل وتكون الجبال كالعهن ولا یسئل حمیم حمیما) ت اول كونكه اولور كوك

ادیمش یاقر کبی واولور طاغلر انواع رنکلو یولك کبی وصوره بیلمز براقربا کندو اقربالری حالندن (یبصرونهم یود المجرم لو یفتدی من عذاب یومئذ ببنیه وصاحبته واخیه وفصیلته التی تؤویه ومن فی الارض جمیعا ثم ینجیه) ت کوستریلور انلره انلرك اقربالری ارزو ایدر کناه ایشلولر که عوض ویرله اول کونك عذابنی کندیدن دفع ایتمك ایچون کندو اوغلنلرینی وخاتوننی وقرنداشنی وقبیله سنی که اکا یر ویررلردی و یرده اولنلرك جمله سنی که قورتاره شو عوض ویرمسی انی عذابدن * ف جمله ره کورنور یعنی معلوم اولور که آنلرك اقربالغی ودوستلغی بر ایشه یرامز (کلا انها لظی نزاعة للشوی تدعوا من ادبر وتولی وجمع فاوعی) ت اولماز اولماز البته جهنم شعله اوریجی اوددر قوپاریجیدر باشك دریسنی چاغررا اول کمسنه یی که ارقه ویردی و یوز چویردی وجمع ایدوب مالی صاقلدی کیسه ده (ان الانسان خلق هلوعا اذا مسه الشر جزوعا واذا مسه الخیر منوعا) ت ادمی حریص ومال جمعنه طمعکار خلق اولندی وقتا که ایریشه اکا بر کوتلك زاری قیلیجیدر ووقتا که ایریشه اکا ککشلك بخیللك ایدیجیدر (الا المصلین الذین هم علی صلوتهم دائمون والذین فی اموالهم حق معلوم للسائل والمحروم والذین یصدقون بیوم الدین والذین هم من عذاب ربهم مشفقون) ت مکر نماز قیلنلر که کندو نمازلری اوزرینه دائم اولورلر (وانلر بو حال اوزره دکللردر) اول کمسنه لر که انلرك مالرنده معین اولان حصه واردر فقرا ایچون ومالسز اولوب سائللك ایتمین کمسنه ایچون واول کمسنه لر که اینانورلر جزا کوننه واول کمسنه لر که انلر کندو ربلرینك عذابندن قورقوجیدرلر (ان عذاب ربهم غیر مامون) ت تحقیق انلرك ربلرینك عذابندن امین اولنمز (والذین هم لفروجهم حافظون الا علی ازواجهم او ما ملکت ایمانهم فانهم غیر ملومین) ت وینه اول کمسنه لر که انلر کندو اوتنه جق یرلرینی صاقلیجیدرلر مکر کندو خاتونلرندن یامالك اولدقلری جاریه لرندن پس اشبو فریقلره ملامت اولنمش دکللردر (فمن ابتغی وراء ذلك فاولئك هم العادون) ت پس هر کمسنه طلب ایتسه بوندن غیری پس اشبو کروه انلردر حددن کچنلر (والذین هم لاماناتهم وعهدهم راعون والذین هم بشهاداتهم قائمون والذین هم علی صلوتهم یحافظون اولئك فی جنات مکرمون) ت واول کمسنه لر که

کندو اماتلرینه وعهدلرینه رعایت ایدیجیدرلر واول کمسنه لر که انلر کندو شهادتلرینه طوغرولقله قائم اولیجیدرلر واول کمسنه لر که انلر نمازلری اوزرینه حفظ ایدرلر اشبو جماعت باغچه لرده اکرام اولنمش اولورلر (فمال الذین کفروا قبلك مهطعین عن الیمین وعن الشمال عزین) ت پس نه اولدی کافرلره که سنك جانبکه چابککله صاغکده وصولکده بولك بولك اولورلر (ایطمع کل امرئ منهم ان یدخل جنة نعیم کلا انا خلقناهم مما یعلمون) ت ایا طمع می ایدر هر بر شخص انلردنکه ادخال اولنه نعمت باغچه لرینه اولمز اولمز البته بزلر که یراتدق انلری اول شیدنکه بیلورلر (یعنی منیدن) * ف یعنی منیدنکه اول چرکین بر شیدر که جنته لایق اولمز مکر اولوقتده که ایمان ایله کندوینی پاك وکوزل قیله (فلا اقسم برب المشارق والمغارب انا لقادرون علی ان نبدل خیرا منهم وما نحن بمسبوقین) ت پس یمین ایدرم کون طوغان وکون بتان یرلرك ربسنه که البته بزلر قادرزا کا که عوض کتورز آنلرك بدلنده آنلردن زیاده کوزل اولان قومی ودکلز بزلر عاجز (فذرهم یخوضوا ویلعبوا حتی یلاقوا یومهم الذی یوعدون) ت پس براق آنلری ای محمد که باطل اولان سوزلرینه باته لر واوینیازاق ایده لر اولوقته دکینکه اوغرایه لر اول کونلرینه که وعده ویرلدی آنلره (یوم یخرجون من الاجداث سراعا کانهم الی نصب یوفضون) ت اول کونکه چیقه لر قبرلرندن تیزلکله دیرسنکه آنلر دیکلمش اولان شی (یعنی بتلری) جانبنه یوریورلر (خاشعة ابصارهم ترهقهم ذلة ذلك الیوم الذی کانوا یوعدون) ت یالوارمق ظاهر اولمش اولور آنلرك کوزلری اوزرینه قابلر آنلری ذلیللك بودر اول کونکه اولدیلر آنکله وعده ویرلمش

(سورة نوح مکیة وهی ثمان وعشرون آیة)

نوح سوره سی مکه ده نازل اولمش واشبو سوره یکرمی سکز آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحیم)

باعشلیجی اسرکیجی اولان اللهك آدیله اوقورم

(انا ارسلنا نوحا الی قومه ان انذر قومك من قبل ان یاتیهم عذاب الیم) ت بز کوندردك نوحی کندو قومی جانبنه که قورقت کندو قومکی آندن اولکه کله آنلره دردویریجی عذاب

(قال یا قوم انی لکم نذیر مبین ان اعبدوا الله واتقوه واطیعون یغفر لکم من ذنوبکم ویؤخرکم الی اجل مسمی ان اجل الله اذا جاء لا یؤخر لو کنتم تعلمون) ت دیدی ای بنم قومم بن سزی ظاهر اولان قورقودیجیم اشبو مضمونله که عبادت ایدك الله تعالی یه وقورقکز آندن واطاعت ایدك بکا تا یارلغیه سزلك کناهلریکزی و براقورسزی معین اولان وقته دکین البته اللهك معین قلدیغی وقتی وقتا که کاور تاخیر اولنمز اکر بیلسه کز آنی * ف یعنی الله سبحانه یه عبادت ایدك تا که انسانك نوعی دنیاده قیامته دکین باقی قاله وا کر جمله کز اتفاق ایدوب عبادت ایتمکی ترك ایتسه کز فی الحال هلاك اولورسکز طوفان اولاجقدر کادیکه هیچ بر کمسنه یی براقمدی حضرت نوح وآنکله اولان کمسنه لر عبادت ایتدکلری ایچون هلاك اولمدیلر وقیامتك وقتی چقانکه کاور تاخیره قالمز (قال رب انی دعوت قومی لیلا ونهارا فلم یزدهم دعائی الا فرارا) ت دیدی ای بنم ربم بن چاغردم قومی کیجه و کوندز پس زیاده ایتمدی آنلره بنم چاغرمقلغم مکر قاچمقلغی (وانی کلما دعوتهم لتغفر لهم جعلوا اصابعهم فی آذانهم واستغشوا ثیابهم واصروا واستکبروا استکبارا) ت وبن چقانکه چاغردم آنلری تا یارلغیه سن آنلری طوتدیلر بارمقلرینی کندو قولاقلرینه واورتدیلر باشلرینه بزلرینی وعناد ایتدیلر کفرلرنده وبیوك چکمکلك ایتدیلر تمام اولان بیوك چکمکلکله * ف بزلرین باشلرینه اورتدیلر که تا نوحك سوزلری بنم قلبمزه اثر ایتمسون دیو (ثم انی دعوتهم جهارا ثم انی اعلنت لهم واسررت لهم اسرارا) ت صکره بن چاغردم آنلری یوکسك آوازیله صکره اشکاره دیدم آنلره وکیزلو و یالدم آنلره کیزلوسو یالکله (فقلت استغفروا ربکم انه کان غفارا) ت پس دیدم آنلره یارلغمق طلب ایدك ربکزدن که اول یارلغیجیدر (یرسل السماء علیکم مدرارا ویمددکم باموال وبنین ویجعل لکم جنات ویجعل لکم انهارا) ت تا کوندره یغمور سزلك اوزریکزه بر یرینك آردی صره دوکلهرك وبربرینك ارقه سی صره ویره سزه ماللری واوغلانلری ویصه یه سزلك ایچون باغچه لری وچیقاره سزکیچون ایرمقلری (ما لکم لا ترجون لله وقارا) ت نه اولدی سزه که اعتقاد ایتمزسکز الله ایچون بیوکلکی (وقد خلقکم اطوارا) ت وحالبوکه یراتدی سزی درلودرلو طورلرایله * ف یعنی سزشو ایشلری نیچون ایشلیورسکز تا که الله کندو عظمتندن سزه عذابنی ایرشدرمیه وسزی درلودرلو طورایله یراتدی یعنی سزی انا کزك قارننده

درلودرلو صورته تبدیل ایتدی (الم تروا کیف خلق الله سبع سموات طباقا وجعل القمر فیهن نورا وجعل الشمس سراجا) ت آیا کورمزمیسکز نیجه یراتدی الله یدی کوکی قات بقات ویصه دی آیی کوکلرك ارасنده ایشقلنجی ویصه دی کونشی عالی ایشقلندریجی چراغ (والله انبتکم من الارض نباتا ثم یعیدکم فیها ویخرجکم اخراجا) ت والله بتوردی سزی یردن بر نوع بتورمکله صکره کیرو دندررسزی وچیقاررسزی آندن بر نوع چیقارمقله (والله جعل لکم الارض بساطا لتسلکوا منها سبلا فجاجا) ت والله یصه دی سزکیچون یری دوشك تا که یوریه سکز آنده که کش یوللرده (قال نوح رب انهم عصونی واتبعوا من لم یزده ماله وولده الا خسارا) ت دیدی نوح ای بنم ربم البته اشبو کروه بکا عاصی اولدیلر وتابع اولدیلر اول کمسنه یه که زیاده قیلمدی انکا آنك مالی وولدی مکر زیانکارلغی (یعنی کافرلرك رئیسلرینه تابع اولدیلر) * ف یعنی کندو زنکینلرینك سوزلرینی ایشتدیلر وحالبوکه انلرك ماللرنده واولادلرنده هیچ بر اولکی یوق ایدی بلکه آنلر اوزرینه زیاندر شو سببدن کندولری دخی دیندن محروم قالدیلر (ومکروا مکرا کبارا) ت اول بیوکلر بیوك مکر ایتدیلر * ف یعنی کافرلرك بیوکاری جمله قومه دیدیلر که نوحك نصیحتنی دیکلمیك (وقالوا لا تذرن آلهتکم ولا تذرن ودا ولا سواعا ولا یغوث ویعوق ونسرا) ت ودیدیلر هرکز ترك ایتمیکز معبودلرکزی والبته ترك ایتمیکز ودی وسواعی ویغوثی ویعوقی ونسری * بونلر بش بت ایدیلر (وقد اضلوا کثیرا ولا تزد الظالمین الا ضلالا) ت وآزغین قلدیلر چوق کیمسه لری وزیاده ویرمه (یارب) کوتو ایشلیلره مکر آزغینلغی * ف یعنی آنلره آزغینلغی زیاده ایدوب دنیا امورلرنده تدبیرلرین ضایع قیل تا حیران قالسونلر اشبو بش آدلر آنلرك بتلرینك آدیدر هر بر مطلب ایچون بربتی تعیین ایتمشلر ایدی (مما خطیئاتهم اغرقوا فادخلوا نارا فلم یجدوا لهم من دون الله انصارا) ت آنلرك کناهلری سببندن غرق اولنوب ادخال اولندیلر اوده پس بولمدیلر کندولر ایچون اللهدن غیری هیچ بر یاردم ایدیجی (وقال نوح رب لا تذر علی الارض من الکافرین دیارا) ت ودیدی نوح ای بنم ربم براقمه یر اوزرنده کافرلردن هیچ بر

ساكن اولانى (إِنَّكَ إِن تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا) ت سن اكر قويوبرسك آنلرى ير يوزنده آزغين قيلورلرسنك قوللاريكى وطوغورمزلرمكر فاجر وكافر طوغورورلر (رَّبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَن دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا) ت اى بنم ربم يارلغه بنى وبنم بابامى وانامى واول كسنه يى كه كلدى بنم اويمه مؤمن اولهرق وجمله مؤمن رجالى وخاتونلرى وظالملرك هلاككنى زياده ايله

(سورة الجن مكية وهى ثمان وعشرون آية)

جن سورهسى مكهده نازل اولمش وبو سوره يكرمى سكز آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليجى اسيركيجى اولان اللهك آديله اوقورم

* ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه بركون اول حضرت صلى الله عليه وسلم مكهدن طشرهده صباح نمازن قيلرايكن جنلردن برجماعت آنى ايشيدوب ايمان كتورديلر الله سبحانه آنلرك ايمان كتورملرندن وكندو قوملرى ايله دانشملرندن اشبو سورهده خبر ويردى تا وانلو استقامه يهدكين (قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَن نُّشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا) ت ديكل وحى كوندرلدى بنم جانبمه كه ايشتديلر جنلردن بر كروه پس ديديلر بز ايشتدك بر عجب قرآنى كه دلالت ايدر طوغرو يول جانبنه پس ايمان كتوردك اكا وشريك قوشميز كندو ربمزه هيچ بر كمسنه يى * ف سورة احقافده كچمشكه پيغمبرمز عليه السلام صباح نمازن قيلرايكن جنلردن برقاچ جنلر آنى ايشيدوب اكا ايمان كتورديلر صكره قوملرينه كيدوب آنى بيان ايتديلر پس بوراده الله سبحانه ينه آنلرك قصهسنى بيان ايتمكه وحى كوندردى كندو رسولى اوزرينه اشبو قصهدن صكره جنلر برقاچ دفعه پيغمبرك حضورينه كلوب ملاقات ايدوب ايمان كتورديلر وقرآنى اوكرنديلر (وَأَنَّهُ تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا) ت (وبيان ايتديلر شو جنلركه) يوجه اولدى بزم ربمزك بيوكلكى اتخاذ ايتمدى نه خاتون ونه اوغل * ف هر بر ضلالت كه بنى آدمده وارايدى جنلرده دخى وارايدى وجنلر دخى الله سبحانهنك قاريسى واوغلى واردر ديو اعتقاد ايدرلرايدى (وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا) ت وسويلردى بزم جاهلمز الله اوزرينه حقدن ايراق اولان يالان سوزلرى * ف يعنى بزم قومزدن اول كسنه كه جاهل ايدى اشبو افترايى دير ايدى ياخود جنلر ابليسه جاهل ديديلر (وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن

تَقُولَ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا) ت وبز ظن ايتدك كه البته ديمزلر بنى آدم وجنلر الله اوزرينه يالان سوزى * ف يعنى اشبو ظنمز سببندن بز دخى آزغين اولدق (وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا) ت بنى آدمدن برقاچ رجال صغنورلرايدى جنلردن برقاچ رجاله پس بو سببدن زياده ايتديلر جنلرك بيوننجكلرين وكبرلرن (اشارتدر اكا كه جاهليت زماننده وقتاكه برمنزله قونرلرايدى ديرلرايدى صغنورز بو وادينك بيوكنه قومنك جاهللرينك مضرتندن والله اعلم) * ف يعنى هر قدركه آدميلر جنلره التجا ايدرلرايدى اول قدر جنلر مغرور اولورلرايدى (وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنتُمْ أَن لَّن يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا) ت وآدميلر ظن ايتديلر نيجه كه ظن ايتديكزسز (اى جنلر) كه كوندرمز الله هيچ بر كمسنه * ف يعنى بر كمسنه يى الله سبحانه قبرندن قالدرمز ياخود پيغمبر كوندرمز بوندن اول پيغمبرلركه كلمش آنلردن صكره هيچ بر پيغمبر كلمز (وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا) ت بز ال ايرشدردك كوكه پس بولدق كوكى طولمش قوتلو بكجيله ورجم ايدريلدزلر ايله * ف يعنى اودشعلهسى ايله كه جنلر اوريلورلر وكوكك بكجيلرى اولان ملكلر جنلرى كوكك خبرلرن ايشتمكدن منع ايدرلر (وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَن يَسْتَمِعِ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَّصَدًا) ت و(بوندن اول) بز اوطورر ايدك كوكدن برقاچ يرده ايشتمكيچون پس هر كمسنه كه قولاق قويهشمدى بولورككندو ايچون حاضر اولان يلدزى يعنى شهاب ايله رجم اولنوب كوكك خبرن ايشتمكدن منع اولنور (وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَن فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا) ت وبزلر بيلميزكه ايا بر بلامى مراد اولندى يرده اولان كمسنهلرك حقنده ياخود مراد ايتديمى آنلرك حقنده ربلرى خيرى (وَأَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ وَمِنَّا دُونَ ذَٰلِكَ كُنَّا طَرَائِقَ قِدَدًا) ت وبزدن بر كروه كوزل ايشليدرلر وبر كروه بونلردن غيريدرلر بز اولدق مختلف فرقهلر (وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن نُّعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَن نُّعْجِزَهُ هَرَبًا) ت وبزلر بيلدك كه البته عاجز قيله بيلميز الله تعالى يى يرده وعاجز قيلميز آنى قاچمقله (وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ فَمَن يُؤْمِن بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا) ت وبزلر وقتاكه ايشتدك هدايتى ايمان كتوردك اكا پس هر كمسنه كه ايمان كتورسه كندو ربنه قورقمز هيچ بر نقصاندن وهيچ بر ظلمدن (وَأَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ

ومنا القاسطون فمن اسلم فاولئك تحروا رشدا) ت وبر گروه بزدن مسلمانلر
وبر گروه اسلامدن اعراض ایدرلر پس هر کیمسه که مسلمان اولدی قصد ایتدی طوغرو یولی
(واما القاسطون فكانوا لجهنم حطبا) ت واما گناه ایشلیلر اولولر جهنم ایچون اوطون
(وان لو استقاموا على الطريقة لاسقيناهم ماء غدقا لنفتنهم فيه ومن يعرض عن
ذكر ربه يسلكه عذابا صعدا) ت ودخی سویله یا محمد که وحی کوندرلدی بنم جانبمه که
آدملر اگر طوغرو طورسه لر طوغرو یول اوزرینه البته ایچورر ایدک آنلره چوق صوبی
تا صنارز آنلری شونده (یعنی اوجوزلق اولوردی وقیتلق کلمزدی) وهر کیمسنه یوز چویرسه
کندو ربسینی ذکر ایتمکدن کتورر آنی قتی اولان عذابه (وان المساجد لله فلا تدعوا
مع الله احدا) ت ومسجدلر الله تعالی یه مخصوصدر پس عبادت ایتمکز الله ایله
بر کیمسنه یه (وانه لما قام عبد الله يدعوه كادوا يكونون عليه لبدا) ت وقتا که طوردی
اللهک قولی (یعنی محمد علیه السلام) که عبادت ایده الله سبحانه یه آز قالورکه اوله لر
(کافرلر) بر بری اوزرینه لر جمع اولوب *یعنی بری برینه معاون اولورلر ایذا ویرمکه
یاخود جنلر قرآنی دیکلمکه پیغمبرک اطرافنده چوقلقله ازدحام ایدوب یقین اولدیلر که
بر برینک اوزرینه جیقه لر (قل انما ادعوا ربي ولا اشرك به احدا) ت دیکل
عبادت ایدرم کندو ربمه وشریک توتمم آکا هیچ بر کیمسنه یی (قل اني لا املك لكم ضرا
ولا رشدا) ت دیکل بن قادر اولمم سزلک حقکزده ضرر ایرشدرمکه ونه طوغرو یولی
لازم قیلمغه (قل اني لن يجيرني من الله احد ولن اجد من دونه ملتحدا) ت دیکل خلاص
ایده بیلمزنی اللهک عذابندن هیچ بر کیمسنه وواصل اولمم آندن غیری برصغنه جق (الا بلاغا
من الله ورسالاته ومن يعص الله ورسوله فان له نار جهنم خالدين فيها ابدا) ت لیکن
برینه کتورورم خبری ایرشدرمکی الله جانبندن وآنک پیغامنی ایرشدرمکی وهر کیمسنه که
عاصی اولسه الله تعالی یه وآنک پیغمبرینه پس آنکیچوندر جهنمک اودی دائم اوله رق آنده
همیشه (حتى اذا راوا ما يوعدون فسيعلمون من اضعف ناصرا واقل عددا) ت (کندو
غفلتلریله اولورلر) اولوقته دکینکه کوره لر وعده ویرلدیکی شیئ آنلره پس البته بیلورلر که
کیمدر زیاده ضعیف یاردمجی اعتبارنجه وزیاده عددا اعتبارنجه (قل ان ادري اقريب

ما توعدون ام يجعل له ربي امدا) ت دیکل بیلمم یقینمیدر اول شیکه وعده ویریلورسزه
یاخود یصار آنکیچون بنم ربم بر مدت (عالم الغيب فلا يظهر على غيبه احدا الا من
ارتضى من رسول فانه يسلك من بين يديه ومن خلفه رصدا) ت کیزلوبی بیلیجیدر پس
خبردار قیلمز کندو کیزلوسنک علی اوزرینه هیچ بر کیمسنه یی مگر اول کیمسنه یی که بکندی
آنی پیغمبردن پس البته الله کیدیجی قیلر انک اوکنده وانک ارقه سی صره اولان فرشته لری
* ف یعنی پیغمبره غائب اولان شیئ بیلدیرسه کره آکا بر قاج بکیجی ملک ویرر تا شیطان آکا
دخل ایتمیه وکندو نفسنده وحی غلط فهم ایتمیه وپیغمبرلرک معصوم اولدیغی اشبو معنادن
عبارتدر وپیغمبرلرک معلومی شکسزدر وغیریلرک معلومی شبهه ایله در (ليعلم ان قد ابلغوا
رسالات ربهم واحاط بما لديهم واحصى كل شيء عددا) ت تا بیله الله که ایرشدردیلر ربلرینک
احکاملرینی (یعنی تا که احکام ایرشدرمکه ظاهرده ثابت اوله زیرا که بو علمک لازمندندر) والله
قوشاتدی هرجانبدن آنلرک یاننده کی شیئی وصایدی هر بر شیئی صایوق یوزندن (یعنی هر شیک
عددینی بیلور)

(سورة المزمل مكية وهي عشرون آية)
مزمل سوره سی مکه ده نازل اولمش وبو سوره یکرمی آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)
باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهک آدیله اوقودم

*ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه اسلامک اوائلنده اول حضرت وسائر مؤمنلر اوزرینه
کیجه ده قالقوب نماز قیلمق فرض ایدی واشبو حکم آنلر اوزرینه چتین اولدیغندن بر ییلدن
صکره رخصت نازل اولدی ان ربک دن سوره نک آخرینه دکین تا که هر کیمسنه دیلرسه
قیلر وهر کیمسنه دیلرسه قیلمز وقرآندن نه قدر دیلرسه اوقور والله اعلم (يا ايها المزمل قم الليل
الا قليلا) ت ای لباسنه بورنمش پیغمبر (یعنی وحینک هیبتی سببیله) قالق کیجه ده
مگر کیجه نک آزنده (یعنی کیجه نک بعضسنده طورمزسک گناه یوقدر) *ف اشبو سوره
اول نازل اولمش واول حضرت علیه السلامه وحینک دهشتندن برصغوقلق حاصل
اولدیغندن جسمنی بر لباس ایله بورودی اشبو اجلدن الله سبحانه آنی بو اسمله چاغردی کیجه ده
قالق یعنی کیجه نمازی قیل اشبو دینده اوله کیجه نک نمازی فرض ایدی (نصفه او انقص
منه قليلا او زد عليه ورتل القرآن ترتيلا) ت کیجه نک یاریسنده قالق یاخود

یاریدن بر آز نقصان قیل یاخود زیاده قیل یاری اوزرینه بر آز وحروفنی بیان ایدرك اوقو قرآنی واضح اوقومقله (انا سنلقی علیك قولا ثقیلا) ت بز لر نازل قیلرز سنك اوزریكه چتین اولان بیورلدی بی (یعنی كافرلری اسلامه دعوت ایتمكنی) * ف یعنی ریاضت ایت تا آغر اولان یولك سنك اوزریكه قولای اوله (ان ناشئة اللیل هی اشد وطأ واقوم قیلا) ت كیجه ده نماز قیلماق زیاده قتیغدر نفسه مشقت جهتندن وزیاده طوغریدر الفاظی درست اوقومقده * ف یعنی كیجه ده نمازه طورمق یوللر ریاضتدركه نفس شو ریاضتله باصلور وصنر و كیجه ده دعا وذكر كوزل ادا اولنور (ان لك فی النهار سبحا طویلا) ت سنكیچون كوندزده چوق شغل واردر * ف یعنی كوندزده امردینی تمام ایدرسن پس كیجه لرده عبادت وقتی مقرر ایت (واذكر اسم ربك وتبتل الیه تبتیلا) ت وذكر ایت كندو ربكك آدینی وكسل هریاندن یونلوب آنك جانبنه (رب المشرق والمغرب لا اله الا هو فاتخذه وكیلا) ت كونش طوغان وكونش بتان یرلرك ربیدر یوقدر هیچ بر معبود اندن غیری پس طوت آنی كندیكه ایش یصه یجی (واصبر علی ما یقولون واهجرهم هجرا جمیلا) ت وصبر ایت اولشی اوزرینه كه دیرلر وبراق آنلری كوزل براقمقله * ف یعنی خلقدن بر كناره چیق لكن غوغا وشماته ایله دكل بلكه آنلر ایله كوزل معامله ایله (وذرنی والمكذبین اولی النعمة ومهلهم قلیلا) ت وبراق بنی یالانه نسبت ایدن رفاهیت صاحبلری ایله * یعنی سنی تكذیب ایدن قریشك بیو كاریـنی بكا حواله ایله ومهلت ویر آنلره آز بچق (ان لدینا انكالا وجحیما وطعاما ذا غصة وعذابا الیما) ت واردر بزم یانمزده آغر زنجیرلر وعلولنجی اود و بوغازی طوتجی طعام ودردویریجی عذاب (یوم ترجف الارض والجبال وكانت الجبال كثیبا مهیلا) ت اول كونده كه تیتره نور یر وطاغلر واولور طاغلر اقار قوم تپه سی كبی (انا ارسلنا الیكم رسولا شاهدا علیكم كما ارسلنا الی فرعون رسولا) ت بزلر كوندردك سزلك جانبكزه شهادت ایدیجی پیغمبری سزلك اوزریكزه نیجه كه كوندردك فرعون جانبنه بر پیغمبر (فعصی فرعون الرسول فاخذناه اخذا وبیلا) ت پس عاصی اولدی فرعون اول پیغمبره پس طوتدق انی قتی طوتمقله (فكیف تتقون ان كفرتم یوما یجعل الولدان شیبا

السماء منفطر به كان وعده مفعولا) ت اگر كافر قالورایسه كز نیجه صاقلنورسكز اولكوندنكه كنجلری اختیار قیلر كولك یاریلور اولكونده اللهك وعده سی واقع اولور * ف اگرچه اشبو كونده هر كیمسه كندو حالتی اوزره قالور لكن شو كونك مدتی اوزونلغی اوقدردركه چوجقلرانده اختیار اولور (ان هذه تذكرة فمن شاء اتخذ الی ربه سبیلا) ت شو نصیحتدر پس هر كیمسنه دیلرسه یول طوتر ربسی جانبنه * ف كیجه ده نمازه طورمق حكمی بریل مدتنه دكین باقی قالدی اندنصكره اشبو كلن آیتدن حكمی موقوف اولدی (ان ربك یعلم انك تقوم ادنی من ثلثی اللیل ونصفه وثلثه وطائفة من الذین معك والله یقدر اللیل والنهار علم ان لن تحصوه فتاب علیكم فاقرؤا ما تیسر من القرآن علم ان سیكون منكم مرضی وآخرون یضربون فی الارض یبتغون من فضل الله وآخرون یقاتلون فی سبیل الله فاقرؤا ما تیسر منه واقیموا الصلوة وآتوا الزكوة واقرضوا الله قرضا حسنا وما تقدموا لانفسكم من خیر تجدوه عند الله هو خیرا واعظم اجرا واستغفروا الله ان الله غفور رحیم) ت سنك ربك بیلور كه سن قالقارسن كیجه نك ایكی ثلثندن آزینی وكیجه نك یاریسنی وثلثنی وسنكله برابر اولنلردن بر كروه دخی قالقارلر والله صیار كیجه یی وكوندزی بیلدی الله كه احاطه ایده بیلمزسكز آنی (یعنی كیجه قالقمغه مداومت ایده بیلمزسكز) پس رحمتیله قایتدی سزلك اوزریكزه پس اوقویكز قولای اولان شیئی سزه قرآندن (یعنی تهجدده یاغیریسنده وزیاده آزی بش وقت نمازلرده قرآنك قراءتیدر والله أعلم) بیلدی الله كه البته بولنور سزدن كیفسزلر وآخر كسنه لركه سفر ایدرلر یرده طلب ایدرك رزقلرینی اللهك فضلندن وینه بر آخر كروه جهاد ایدرلر اللهك یولنده پس اوقویك قولای اولان شیئی قرآندن وقائم قیلیكز نمازی وادا ایدیكز كاتی واودنج ویریكز الله تعالی یه كوزل اولان اودنجی (یعنی مال صرف ایدیكز غوغاده آخرت ثوابنی توقع ایله) واو شیئی كه ایلرو كوندردیكز كندونفسكز ایچون كوزل اولان عملدن بولورسكز آنی اللهك یاننده زیاده كوزل وزیاده بیوك مزد اعتبار نجه ویارلغمق طلب ایدیكز اللهدن البته الله یارلغیجیدر راسر كیجیدر * ف شاه ولی الله رحمه الله دیر كه اشبو آیت بر ییلدنصكره نازل اولدی اول حضرت صلی الله علیه وسلم آنی اشبو سوره یه ملحق قیلدی مناسبت جهتیله اشبو اجلدن اسلوبده سائر سوره یه بكزمز

(سورة المدثر مكیة وهی ست وخمسون آیة)

مدثر سوره سی مكه ده نازل اولمش و بو سوره اللی آلتی آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشلیجی اسر کیجی اولان اللهك آدیله اوقورم

(يا ايها المدثر قم فانذر وربك فكبر وثيابك فطهر والرجز فاهجر ولا تمنن تستكثر ولربك فاصبر) ت ای ابابسنه بورغنش پیغمبر (یعنی وحینك هیبتندن) طور وقورقت وکندو ربکی بیوکلکله ذکر ایت وابابسکی آریت ونجاستی ترك ایت ولایق دکل که برشی ویره سن زیاده طلب ایدرك (یعنی برنیس اوکنه زیاده برشی امید ایدرك هدیه کتورمیه سك اشبودخی کوتو اخلاقلردندر) ور بکك حکمی اوزرینه صبر ایت * ف وقتا که اشبو سوره نازل اولدی اولوقتده خلقلری اسلامه دعوت ایتمکه حکم اولندی ونماز فرض اولندی ونمازدخی تکبیر ایله ابتدا اولنور ونمازده آرنق فرضدر ورجزدن مراد بتدر یانجاستدرکه بونك کبی پاك اولمین شیلری ترك ایتدیرمك اوزره دائم اول واشبو همتی تعلیم بیوردی که اکر برکسنه یه احسان ایتسك آندن عوض طلب ایتمه والله سبحانه نك انعامنه شکر ایت (فاذا نقر في الناقور) ت پس بر وقتکه اوفوریلور صور ره حال چتین اولور (فذلك يومئذ يوم عسير على الكافرين غير يسير) ت پس شو وقت اولکونده چتین اولان وقتدر کافرلر اوزرینه قولای وقت دکلدر (ذرني ومن خلقت وحيدا) ت براق بنی اول کسنه ایله که یراتدم آنی یالکز * ف یعنی انی بکا حواله ایله یعنی آنك باباسنك آندن غیری اوغلی یوغیدیکه باباسنك مالنده اکا شریك اولیدی یاخود دنیا تدبیرنده زیاده فراستده نظیری یوغیدی (وجعلت له مالا ممدودا وبنين شهودا ومهدت له تمهيدا ثم يطمع ان ازيد) ت وویردم اکا چوق مال ومجلسلره حاضر اولان اوغلانلر وکنکشلك ویردم اکا صکره طمع ایدرکه زیاده ویره یم * ف دینلدیکه اشبو کسنه مغیره اوغلی ولیدك حالیدر اشبو کسنه ایراق مملکتلره کیدوب کلمشیدی مکه مشرکاری اکا سویلدیلرکه سن ایشیت که محمدنه شی اوقور وتامل ایت وفکر ایت که شونه شیدر پس وقتا که پیغمبر علیه السلام قران اوقومغه باشلدی ولید بوزنی اکشیدوب دیدیکه بو جادودر (كلا انه كان لآياتنا عنيدا) ت اویله دکل او یله دکل اول بزم آیتلرمز ایله خلاف ایدیجی ایدی (سارهقه صعودا) ت زحمت ویررزا کامشقت اولان عذابله * ف جهنمده صعودا دلو برطاغ واردرکه یوکسك یوغر وطورمش دائما کافرلری آنك اوزرینه چیقاررلر شو دخی برنوع

عذابدر (انه فكر وقدر فقتل كيف قدر ثم قتل كيف قدر ثم نظر ثم عبس وبسر ثم ادبر واستكبر فقال ان هذا الا سحر يؤثر ان هذا الا قول البشر) ت اول فکر ایتدی واندازه مقرر ایتدی پس لعنت اولسون آکا نیجه قدرلدی صکره لعنت اولسون آکا نیجه قدرلدی صکر باقدی صکره یوزینی اکشتدی وآنینی بورشدردی صکره ارقه چویردی وتکبرلك ایتدی پس دیدی دکلدر شو قرآن مکر جادو ایکندرکه ساحرلردن نقل اولنمشدر دکلدر شو قرآن مکر آدمی سوزیدر (سأصليه سقر وما ادراك ما سقر لا تبقي ولا تذر لواحة للبشر عليها تسعة عشر) ت والبته بز آتارز آنی جهنمه ونه شی بیلدیردی سکا که ندر جهنم برشیئی باقی قومز وترك ایتمز یاندریجیدر آدملری * ف نیجه که تنور اودلك حرارتندن زیاده قزدقده شعله کبی کوریتور کافرلرك بدنی اوزره او یله قرمزی شعله کورینور آنك اوزرینه بکجیلردر اون طقوز کسنه * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه اشبو تصویردر کافرلك جهنمده اولان حالنی که الله سبحانه دنیاده اکا شو قدر نعمت ویردکن کفر اوزرینه دائم اولور وعبس وبسر ثم ادبر واستکبر تصویردر کافرلك تامللی وترددلی حالنی والله اعلم (وما جعلنا اصحاب النار الا ملائكة وما جعلنا عدتهم الا فتنة للذين كفروا ليستيقن الذين اوتوا الكتاب ويزداد الذين آمنوا ايمانا ولا يرتاب الذين اوتوا الكتاب والمؤمنون وليقول الذين في قلوبهم مرض والكافرون ماذا اراد الله بهذا مثلا كذلك يضل الله من يشاء ويهدي من يشاء وما يعلم جنود ربك الا هو وما هي الا ذكرى للبشر) ت ویصه مدق جهنمك بکجیلرینی مکر فرشته لر ویصه مدق آنلرك عددینی مکر بلا کافرلرك حقنده تایقین ایده لر کتاب اهلی وتا زیاده اوله مسلمانلرکندو ایمانلرنده وتاشك ایتمه کتاب اهلی ومسلمانلر وتادیه لر قلبلرنده کیفسزلك اولان کیمسه لر وکافرلرکه نه شیئی مراد ایتدی الله اشبو مثالدن اشبونك کبی آزغین قیلر الله اول کسنه یی که دیلر وبول کوستررا اول کسنه یه که دیلر وبیلمزسنك ربکك عسکرینی مکر کندو بودکلدر مکر نصیحتدر بنی آدم ایچون * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه اشبو آیت اشارتدر کافرلرك اشبو اون طقوز عدده اولان شبهه لرینك ردینه و پیغمبر صلی الله علیه وسلم اشبو آیتی بو سوره یه ملحق ایتدیلر بو مناسبت اعتبارنجه بو اجلدن سائر سوره یه بکزه مز اسلوبده * ف وقتا که الله سبحانه بیوردیکه جهنمك بکجیلری اون طقوز کسنه در کافرلر مسخره ایدوب کولدیلرکه بزلر نیجه بیك کسنه لرز اون طقوز کسنه بزه نه یاپه بیلورلر اولوقتده بیوردیکه انلر آدمی دکل فرشته درلر بسزلك تمامکزه آنك بریسی کفایت ایدر اشبو عددی تعیین بیورمسی سابق کتبه الهیه یه موافقت ایچوندر تا که طوغرو اولدیغنه بر دلیل اوله (كلا والقمر والليل

اذا ادبر والصبح اذا اسفر انها لاحدى الكبر نذيرا للبشر لمن شاء منكم ان يتقدم او يتاخر)
ت اویله دکل اویله دکل آی حقیچون و کوندزك ارقه‌سی صره کیدن کیجه حقیچون و عالمی آیدین
قیلان صباح حقیچونکه سقر بیوك شیلردن بر بیوك شیدر (یعنی جهنمك طبقه‌لرندن بر بیوك
طبقه‌در) قورقودیجیدر آدملری قورقودر سزدن اول کمسنه‌یه که خیره تقدم مرادیدر
یاخود شرك و معاصیدن کیرو قالمق مرادیدر (كل نفس بما كسبت رهينة الا اصحاب اليمين)
ت هر بر شخص ایشلدیکی عمل اوزره که طوتلمشدر مکر سعادت اهلی (في جنات يتساءلون عن
المجرمين ما سلككم في سقر) ت جنتلرده اولورلر سؤال ایدرلر کناه ایشلیلردن که نه شی
کتوردی سزی جهنمه (قالوا لم نك من المصلين ولم نك نطعم المسكين وكنا نخوض مع
الخائضين) ت دیرلر نماز قیلانلردن دکل ایدك وطعام ویرمزدك فقرالره دینه طعن
ایدنلر ایله برابر اولدق (وكنا نكذب بيوم الدين حتى اتانا اليقين) ت ویلانه نسبت ایدردك جزا
کونی اولوقته دکین که کلدی بزه اولوم * ف یعنی ایمان سوزلرنده فکر ایدردك فکر ایدنلر ایله
پس طاکدق ایمانی (فما تنفعهم شفاعة الشافعين) ت منفعت ویرمز آنلره شفاعتجیلرك شفاعتی
* ف کافرلرك حقنده بر کمسنه شفاعت ایده بیلمز اکر ایدرسه قبول اولنمز (فما لهم عن التذكرة
معرضين) ت پس نه اولدی آنلره که نصیحتدن یوز چویریجیدرلر (كانهم حمر مستنفرة فرت
من قسورة) ت دیرسن که آنلر اورکش اشکلردرکه ارسلاندن قاچدیلر * ف بیان اشکلری
بر آز صوتدن اورکوب قاچدقلری کبی بونلر دخی قرآنی ایشتدکجه نفرت ایدوب قاچارلر (بل
يريد كل امرئ منهم ان يؤتى صحفا منشرة) ت بلکه دیلر هر بر آدم آنلردنکه ویریله اکا آچق
مهرسز بر مکتوب (یعنی دیلرکه هر بر کمسنه اوزرینه آیریجه آیریجه بر کتاب کوندریله) * ف
هر بریسی دیلرکه پیغمبر اولوب کوکدن آچق مهرسز بر کتابی بوله (كلا بل لا يخافون الآخرة)
ت اویله دکل اویله دکل قورقمزلر آخرتدن (كلا انه تذكرة) ت اویله دکل اویله دکل البته
قرآن نصیحتدر (فمن شاء ذكره) ت پس هر کمسنه دیلرسه اوقوسون آنی * ف یعنی نه مضایقه واردر
شونده که کتاب بر آدمه که بجلدا آنکله منفعت بوله (وما يذكرون الا ان يشاء الله هو اهل التقوى
واهل المغفرة) ت ونصیحت قبول ایتمزلر مکر اللهك دیلدیکی کمسه‌لر قبول ایدرلر اشته اول

کمسه

کمسه الله تعالی یه مخالفتدن صاقنمغه و یارلغمغه لایقدر

(سورة القيامة مكية اربعون آية)

(قیامت سوره‌سی مکه‌ده نازل اولمش قرق آیتدر)

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(باغشلیجی اسیرکیجی اولان اللهك آدیله اوقورم)

(لا اقسم بيوم القيامة ولا اقسم بالنفس اللوامة) ت یمین ایدرم قیامت کوننه وقسم ایدرم
نفس لوامه‌یه (البته سز بعث اولنورسکز) * ف آدمینك نفسی اول اویونبازلغه ولذتلره
طالروا صلا یولکه رغبت ایتمز ایسه اشبو نفسك آدی امارة بالسوء درصکره اکر عقله کلوب
ایویی و کوتویی فهم ایدوب کوتولکدن اجتناب ایتسه وکاهیجه کوتولکه اقدام ایتسه صکره
دوشنوب کندوبی ملامت ایتسه بو نفسه لوامه دیرلر صکره جمیع کوتولکدن کیرو دونوب
ایولکه برنسه وداعما کوکله قصدی ایولکده اولوب کوتولکدن کندو کندیله بالکلیه
مجتنب اولسه ومشقتلره صبر ایتسه اکا مطمئنه دیرلر (ايحسب الانسان الن نجمع عظامه) ت
آیا ظن ایدرمی آدمیکه جمع ایتمز آنك کوکاریبی (بلى قادرين على ان نسوي بنانه) ت اوت جمع
ایدرز قادر اوله‌رق اکاکه جمع ایدملم آنك بارمقلرینك باشلرینی یعنی بارمقلری او جنده اولان
اوفق کوکاری دخی جمع ایتمکه قادرز (بل يريد الانسان ليفجر امامه) ت بلکه دیلر آدمیلر
تکذیب ایده‌لر اوکارنده کی‌ینی (يسئل ايان يوم القيامة) ت سؤال ایدرقنقی زمانده
اولور قیامت کونی (فاذا برق البصر) ت پس اولوقتکه بولانق اولور کوز (وخسف
القمر) ت وطوتلور آی (وجمع الشمس والقمر) ت وجمع اولنور کونش وآی * ف
کوز بولانق اولور یعنی آدمیلرك کوزی ایشق ویرمکدن عاجز اولور اشبو وقت قیامتده‌رکه
کونش آدمیلرك باشنه یقین کاور (يقول الانسان يومئذ اين المفر) ت دیر آدمیلر
اولکونده نه یره درقاچه‌جق یر (كلا لا وزر) ت اویله دکل اویله دکل یوقدر هیچ صغنه‌جق
محل (الى ربك يومئذ المستقر) ت سنك ربكك جانبنه‌در اولکونده قرار بوله‌جق یر
(ينبؤا الانسان يومئذ بما قدم واخر) ت خبر ویریلور آدملره اول کونده اوایشنك

حقیقتندن کہ ایلرو کوندردی و کیرو براقدی صدقۂ جاریہ کبی وباقی اولان علم کبی (بل الانسان
علی نفسہ بصیرۃ ولو القی معاذیرہ) ت بلکہ آدمی الزام ایتمکیچون شہادت ایدیجی واردر (یعنی
جوارحی وحالی ایشنہ وسوزینہ شہادت ایدر) واکرچہ اورتہ یرہ کتورسہ دہ عذرلرینی ٭ف
یعنی اکر انسان کندو احوالنہ ایو باقسہ اللہ سبحانہ نک برلکی یعنی وحدانیتن بیلور واکر بر
کمسنہ دیرسہ کہ بنم فہممہ کلمز پس شوبہانہ در (لا تحرک بہ لسانک لتعجل بہ) ت تیز تعمہ یا محمد
قرآنی تکرار ایتمکہ دلکی تیز لکلہ الہ کتورہ سن دیو آنی ٭ف شاہ ولی اللہ رحمہ اللہ دیرکہ وقتا کہ
جبرائیل علیہ السلام اول حضرتہ وحی کتوررہدی اول حضرت علیہ السلام آنی حفظ ایتمکہ
زیادہ اہتمام بیوردی وحتی جبرائیل وحی تمام ایتمامش ایکن کندولر اوقویوب تکرار ایدر ایدی
تا کہ مبارک خاطرندن کیتمسون دیو اللہ سبحانہ اشبو معنایہ بیوردی (ان علینا جمعہ وقرآنہ)
ت بزم اوزرمزہ در قرآنی سنک سینہ کدہ جمع ایتمکی و آنک اوقومسنی قولای قیلمغی (فاذا قرأناہ
فاتبع قرآنہ) ت پس وقتا کہ اوقورز آنی بزملک واسطہ سیلہ قلبکی اکا تابع قیل (ثم ان علینا
بیانہ) ت ینہ بزم اوزرمزہ در آنی واضح قیلمق ٭ف شاہ ولی اللہ رحمہ اللہ دیرکہ اشبو قولک یا نندہ
بو آیتک معناسی شو درکہ البتہ بزم اوزرمزہ لازم اولان وعدہ وار در قرآنی دفترلردہ جمع
ایتمکیچون و آنک حفظی و اوقومسی جہاندہ جاری اولمغیچون و تفسیری و معنالری واضح
قلمغیچون پس اللہ سبحانہ حضرت عمر فاروق و حضرت عثمان رضی اللہ عنہما اللرندن قرآنی
جمع ایتدردی و ہر بر زماندہ قارئلرہ توفیق ویردیکہ قرآنی حفظ ایدہ لر و تجوید ایلہ اوقویہ لر
و ہر بر زماندہ قرآنک تفسیرندہ سعی ایتمکہ توفیقلر بیوردی واللہ اعلم ٭ف قچانکہ جبرائیل
علیہ السلام قرآن شریفی کتوروب اوقورلر ایدی پیغمبر علیہ السلام دخی آنکلہ برابر کندو
قلبندہ اوقورلر ایدی پس وقتا کہ اول کی لفظی باشلر ایدی ایکنجی لفظی کالیلہ ایشتمزلر ایدی
اشبو اجلدن مضطرب اولورلر ایدی پس اللہ سبحانہ بیوردیکہ جبرائیل ایلہ برابر اوقومغہ
حاجت یوقدر بلکہ لازم شو درکہ دکلیہ سن آنی قلبکدہ حفظ اوقمسی ودل ایلہ ادہ لرک ارا سندہ
اوقومسی بزم ذمتمزدہ در وینہ معناسین تحقیق ایتمکہ حاجت یوقدر بودخی بزم ذمتمزدہ در
وجبرائیلک اوقودیغنہ کندو اوقورکبی بز اوقورزدیو بیوردی زیرا کہ جبرائیل نیابتلہ
اوقوردی و النجم سورہ سندہ فاوحی الی عبدہ بیوردیغی کبی (کلا بل تحبون العاجلۃ
وتذرون الآخرۃ) ت اویلہ دکل اویلہ دکل بلکہ ای کافرلر سورسکز دنیایی و ترک ایدرسکز آخرتی
(وجوہ یومئذ ناضرۃ الی ربہا ناظرۃ) ت بر قاچ یوزلر اول کوندہ تازہ اولور کندو ربلری جانبنہ

باقرلر ٭ف یقیندرکہ مؤمنلر آخرتدہ اللہ سبحانہ یی باش کوزیلہ کورہ جکلر آزغینلر آندن
طاکیجیدرلر واللہ سبحانہ یی کورمک آنلرک نصیبلرندہ یوقدر (ووجوہ یومئذ باسرۃ تظن ان
یفعل بہا فاقرۃ) ت و بر قاچ یوزلر اول کوندہ انلریفی بورشدریجی اولورلر توقع ایدرلر کہ
ایریشہ آنلرہ بیوک بلا (کلا اذا بلغت التراقی وقیل من راق وظن انہ الفراق والتفت
الساق بالساق الی ربک یومئذ المساق) ت اویلہ دکل اویلہ دکل اول وقتکہ ایریشور
روح بوغازک کوکارینہ ودینلور کیمدر افسونجی (یاخود طبیب حاذق کہ معالجہ ایدہ) و یقین
بیلدی اول کیمسہ کہ اشبو وقت جانک چیقہ جق وقتیدر وطولاشور بالدری بالدرینہ (یعنی
بجاغندہ حرکت قالمز) سنک ربک جانبنہ در اول کوندہ سورمک (فلا صدق ولا صلی
ولکن کذب وتولی ثم ذہب الی اہلہ یتمطی) ت پس اینانمدی و نماز قیلمدی ولیکن یلان
صایدی و یوز دوندردی صکرہ کیتدی کندو عیالی جانبنہ صالنہ رق (اولی لک فاولی ثم اولی
لک فاولی) ت پس وای سنک اوزریکہ پس وای سنک اوزریکہ صکرہ ینہ دیرم وای سنک
اوزریکہ پس وای سنک اوزریکہ (ایحسب الانسان ان یترک سدی) ت آیا ظن ایدرمی
آدمی کہ ترک اولنہ کندو باشنہ (الم یک نطفۃ من منی یمنی) ت آیا دکلیدی شو آدمی منیدن
بر قطرہ کہ رحمہ دوکلدی (ثم کان علقۃ فخلق فسوی) ت صکرہ اولدی طوکش قان پس
یراتدی اللہ درست ایتدی اندامنی (فجعل منہ الزوجین الذکر والانثی) ت پس یصہ دی
شو منیدن ایکی قسمی ارککی ودیشیی (الیس ذلک بقادر علی ان یحیی الموتی) ت آیا دکلمی
اللہ قادر اولیجی شونک اوزرینہ کہ دیرلدہ اولیلری

٭(سورۃ الدہر مکیۃ وہی احدی وثلاثون آیۃ)٭
٭(دہر سورہ سی وانسان سورہ سی دخی دینور مکہ دہ نازل اولمش و بو سورہ اوتوز بر آیتدر)٭

٭(بسم اللہ الرحمن الرحیم)٭
٭(باغشلیجی اسرکیجی اولان اللہک آدیلہ اوقورم)٭

(ہل اتی علی الانسان حین من الدہر لم یکن شیئا مذکورا) ت تحقیق کلدی آدمی اوزرینہ
بر مدت کہ ذکر اولنمش بر شی دکل ایدی (انا خلقنا الانسان من نطفۃ امشاج نبتلیہ فجعلناہ

سميعا بصيرا) ت تحقيق بز ياراتدق آدمى برنيجه شيلردن قارشمش اولان منيدن برحالدن برحاله دوندردك آنى پس بصه دق آنى ايشيديجى كوريجى * ف امشاج معناسى قارشمش اولاندر برنيجه شيلردن يعنى قوجه نك وقارينك منى سندن وحيض قانندن قارشمش ماده دن (انا هديناه السبيل اما شاكرا واما كفورا) ت البته بز دلالت ايتدك آدمى كندو يولنه باشكر ايدوب ايمانه كله يا طا كوب كافر اوله (انا اعتدنا للكافرين سلاسل واغلالا وسعيرا) ت بزلر حاضرلدق كافرلر ايچون زنجيرلرى وطوقلرى وعلونيجى اودى (ان الابرار يشربون من كاس كان مزاجها كافورا) ت ايو ايشليلر ايچرلر شرابله طولو اولان پياله دن اكا قاريشن كافور پيكارينك صو ييدر (عينا يشرب بها عباد الله يفجرونها تفجيرا) ت كافور ايله (مراد ايدرم) بر پيكاريكه ايچرلر آندن الله تعالى يه يقين اولان قوللر آقيدرلر آنى اقتقله يعنى آندن بر ايرمق نه يره ديلسه لر كتوررلر (يوفون بالنذر ويخافون يوما كان شره مستطيرا) ت وفا ايدرلر نذرلرينه وقورقارلر اولكوندنكه اولورآنك مشقتى اشكاره (ويطعمون الطعام على حبه مسكينا ويتيما واسيرا) ت ويررلر طعامى طعامه محتاجلر ايكن فقرايه ويتيمه واسيره (انما نطعمكم لوجه الله لا نريد منكم جزاء ولا شكورا) ت ديرلر طعام ويريرز سزه همان اللهك ذاتيچون طلب ايتمزسزدن بر مزدى وشكرايتمكى (انا نخاف من ربنا يوما عبوسا قمطريرا) ت البته بزلر قورقرز كندو ربمزدن زياده قتى اولان اكشى يوزلو اولان كوندن يعنى شدتندن انسانك يوزى عبوس اولور (فوقاهم الله شر ذلك اليوم ولقاهم نضرة وسرورا) ت پس صاقلدى آنلرى الله شو كونك قيدلغندن وايريشدردى آنلرى تازه لكه وشادلغه (وجزاهم بما صبروا جنة وحريرا متكئين فيها على الارائك لا يرون فيها شمسا ولا زمهريرا) ت وجزا ويردى آنلره آنلرك طاعتى عوضنده جنتى وايپكدن لباسى سوكنورلر اول جنتده كوشكلر اوزرلرينه كورمزلر آنده كونشى ونه تندا اولان برودتى (ودانية عليهم ظلالها وذللت قطوفها تذليلا) ت اولور آنلر اوزرينه جنتك اغجلرينك كولكه لرى ورام اولور ميوه لرى غايتله ايستدكلرى كبى طوپلرلر (ويطاف عليهم بانية من فضة واكواب كانت

قواريرا

قواريرا قواريرا من فضة قدروها تقديرا) ت وكيدوب كتوريلنور آنلرينه كومشدن قابلر ايله وكاسه لر ايله كه بللور ايديلر بو بللورلر كومشدن (يعنى كومشك وبللورك بياضلغنى وبراقلغنى جامعدرلر) قدرلدى لر آنلرى قدرلمكله * ف يعنى ايچوره جك اولان ملائكه لر وساقيلر اول كاسه لرى ايچه جك كيسه نك ايچه جكى وقانه جغى قدر طولديروب حاضر ايتشلر (ويسقون فيها كاسا كان مزاجها زنجبيلا) ت وايچوريلور آنلره جنتده شراب كاسه سى كه آكا قارشمش زنجبيل پيكارينك صويى * ف جنت اهلنك هر برينك اونده شراب ايرمقلرى واردر وبعضنه قاتلان نسنه آزاولوراشبو ايرمقلرك اعلى نوعيدر وبعض كمسنه لرك شرابنه قاتلان كافوردر صوغوق وكوزل قوقولو اولسون ديو وبعض كمسنه شرابنه زنجبيل قتارلر اصيحق وطاتلو اولسون ديو اشبو پيكارلر ابرارلره مخصوصدر (عينا فيها تسمى سلسبيلا) ت اول بر پيكاردر جنتده كه كندويه برشى قارشميوب اكا سلسبيل دينور * ف سلسبيلك معناسى خالص صو اوله رق اقان برشيدر (ويطوف عليهم ولدان مخلدون اذا رايتهم حسبتهم لؤلؤا منثورا) ت وكاوب كيدرلر آنلرك ياننه ابدى اولان تازه نوجوانلركه چان كوررسك آنلرى ظن ايدرسن كه آنلر صاچلمش طاغلمش انجودرلر (واذا رايت ثم رايت نعيما وملكا كبيرا) ت وقچان باقسك جنتده كوررسن چوق نعمتلرى وبيوك پادشاهلغى (عاليهم ثياب سندس خضر واستبرق وحلوا اساور من فضة وسقاهم ربهم شرابا طهورا) ت آنلرك اوزرنده اولور نازك وقالن ديبادن يشل لباسلر وطاقلور آنلره كومشدن بلازكلر وايچورر آنلره آنلرك ربلرى غايتده پاك اولان شرابى (ان هذا كان لكم جزاء وكان سعيكم مشكورا) ت تحقيق اشبو نعمت اولدى سزلك عمللركزك جزاسى واولدى سزلك عمللركز قبول اولنمش (انا نحن نزلنا عليك القرآن تنزيلا) ت تحقيق بزلر ايندردك سنك اوزريكه قرآنى ايندرمكله يعنى حكمت اقتضاسنجه (فاصبر لحكم ربك ولا تطع منهم آثما او كفورا) ت پس صبر ايت ربكك حكمى اوزرينه واطاعت ايتمه آنلردن كناهكاره وياشكرسزه (واذكر اسم ربك بكرة واصيلا) ت وذكر ايت كندو ربكك آدينى صباح واخشام وقتنده (ومن الليل فاسجد له وسبحه ليلا طويلا) ت وكيجه نك بعض ساعتلرنده

نمازقیل آنسکیچون وپا کالکله ذکرایت آنی کیچه دن اوزون وقتده (ان هؤلاء یحبون العاجلة ویذرون وراءهم یوما ثقیلا) ت البته اشبو کافرلر سورلر دنیانی وکیرو براقورلر کلندو ارقه لری طرفنه شدتلو اولان کونی (نحن خلقناهم وشددنا اسرهم واذا شئنا بدلنا امثالهم تبدیلا) ت بزلر یراتدق آنلری ومحکم قلدق طمرلرینی وا کردیلسک عوض کتوریرز آنلرکبی برقومنی انلره بدل قیلماق طریقله (ان هذه تذکرة فمن شاء اتخذ الی ربه سبیلا) ت تحقیق بوسوره نصیحتدر پس هرکمسنه دیلرسه طوترکندو ربی جانبنه یولی (وما تشاؤن الا ان یشاء الله ان الله کان علیما حکیما) ت واستمزلرمکراولوقتده که دیلرالله تحقیق الله بیلیجیدر حکمت صاحبیدر (یدخل من یشاء فی رحمته والظالمین اعد لهم عذابا الیما) ت داخل قیلورهرکمسنه نیکه دیلرکندورحمتنه وکونوا ایشلیلرایچون حاضرلدی رزد ویریجی اولان عذابی

(سورة المرسلات مکیة وهی خمسون آیة)

(مرسلات سوره سی مکه ده نازل اولمش و بوسوره اللی آیتدر)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهک آدیله اوقورم)

(والمرسلات عرفا فالعاصفات عصفا والناشرات نشرا فالفارقات فرقا فالملقیات ذکرا عذرا او نذرا انما توعدون لواقع) ت کوندرلمش اولان روزکارلرحقیچون پس تندا سیجی اولان روزکارلرحقیچون کوزل وملایم وبولوتلری طاغیدیجی روزکارلرحقیچون پس بولوتلری بری برندن آیریجی اولان روزکارلرحقیچون ایات قرانی ایندیروب پیغمبرلره القا ایدن فرشته لرحقیچون عذری دفع ایتمکیچون یاخود قورقتمغیچون البته اولشیکه وعده ویریلورسزه واقع اولیجیدر *ف روزکارلرک بعضسی صوغوق اسرکه یغمور علامتیدر و بعضی قتی اسرطوکش چاموری بیله طاغیدروکوکه اوچوررو بعضی بولوتلری عملکتلره تقسیم ایدروفرشته لرقرانی ایندیررکافرلر اوزرینه حجتی تمام ایتمکیچون تاکه دیمه لر کهبزلری برکسنه خبردار قیلمادی واول کسنه لرکه ایماندن یالری واردر آنلری قورقتق منظوردرتا ایمان کتوره لر (فاذا النجوم طمست واذا السماء فرجت واذا الجبال نسفت

واذا

واذا الرسل اقتت) ت پس حانکه یلدزلر ایشقسز اولور واولوقتکه کوک دلک دلک یارلمش اولور وحانکه طاغلر پاره پاره اولور واولوقتکه پیغمبرلرمعین اولان وقتده جمع اولورلر (متحقق اولورا ولشیکه متحقق اولور) *ف یعنی هر برامتک حسابی برمعین وقتده آلنور (لای یوم اجلت لیوم الفصل) ت قنقی کون ایچون پیغمبرلر تاخیرقیلندیلرشول کون ایچونکه فیصل اولنور (وما ادراک ما یوم الفصل) ت ونه شی خبرویردی سکاکه ندر فیصل ایتمک کونی (ویل یومئذ للمکذبین) ت وای اولکونده یلان صیانلر ایچوندر (الم نهلک الاولین) ت هلاک ایتمدکمی اول کچنلری (ثم نتبعهم الآخرین) ت صکره آنلرک ارقه سی صره قیلورز صکره کلنلری (کذلک نفعل بالمجرمین) ت اشبوکبی ایدرز کونا ایشلیلره (ویل یومئذ للمکذبین) ت وای اولکونده یلان صیانلر ایچوندر (الم نخلقکم من ماء مهین فجعلناه فی قرار مکین الی قدر معلوم فقدرنا فنعم القادرون) ت یارتمدقمی سزی حقیراولان صودن پس قودق شوصوینی محکم اولان یرده معین اولان مدته دکین پس معین قیلدق مقدارینی پس نه کوزل معین قیلیجیلرز بزلر (ویل یومئذ للمکذبین) ت وای اولکونده یلان صیانلر ایچوندر (الم نجعل الارض کفاتا احیاء وامواتا وجعلنا فیها رواسی شامخات واسقیناکم ماء فراتا) ت یصمدقمی یری آدمیلری جمع ایدیجی جمع ایدردیریلری واولیلری ویراتدق یرده یوکسک اولان طاغلری وایچوردک سزه طاتلوصوینی (ویل یومئذ للمکذبین) ت وای اولکونده یلان صیانلر ایچوندر (انطلقوا الی ما کنتم به تکذبون) ت کیدیکز اولشی جانبنه که آنی یلان صایجی ایدیکز (انطلقوا الی ظل ذی ثلاث شعب لا ظلیل ولا یغنی من اللهب) ت کیدیکز اوچ بولک اولان کولکه جانبنه (یعنی جهنمک تتونی کولکه سنه وارک کیدک) نه صغوق کولکه اولورونه اودلک اصجقندن کفایت ایدر *ف شوکولکه یاریلوب اوچ بولک اولور آنلردن اصجق چیقار (انها ترمی بشرر کالقصر کانه جمالت صفر) ت شو اود آتی ویرر قغلجمی کوشک کبی دیرسنکه شوقغلجم صاری دوه لردر (ویل یومئذ للمکذبین) ت وای اولکونده یلان صیانلر ایچوندر (هذا یوم لا ینطقون

ولا يؤذن لهم فيعتذرون) ت اشبو كون بر كوندركه سويلزلر انده واذن ويرلمز آنلره كه عذر بيان ايدرلر (ويل يومئذ للمكذبين) ت واى اولكونده يلان صيانلر ايچوندر (هذا يوم الفصل جمعناكم والاولين) ت اشبو كون فيصل اولنه جق كوندر جمع ايتدك سزى كچنلر ايله (فان كان لكم كيد فكيدون) ت پس اكر اولسه سزه كيچون بر حيله پس كوتو فكرلك ايدلك بنم حقمده (ويل يومئذ للمكذبين) ت واى اولكونده يلان صيانلر ايچوندر (ان المتقين في ظلال وعيون وفواكه مما يشتهون) ت صاقننلر كولكه لرده اولورلر و پيكارلرده اولورلر وآرزو ايتدكلرى ميوه لر ايله اولورلر ديلدكارى جنسدن (كلوا واشربوا هنيئا بما كنتم تعملون) ت ييكز وايچكز سكره سى قولاى اولمغله ايشلديككزشيلرسببيله (انا كذلك نجزى المحسنين) ت بزلر بويله جزا ويريزلر ايو ايشليلره (ويل يومئذ للمكذبين) ت واى اولكونده يلان صيانلر ايچوندر (كلوا وتمتعوا قليلا انكم مجرمون) ت (اى يلان صيانلر ييكز و پايلو اولكز آز (يعنى از مدت اولان دنياده) سزلر كوتو ايشليلرسكز (ويل يومئذ للمكذبين) ت واى اولكونده يلان صيانلر ايچوندر (واذا قيل لهم اركعوا لا يركعون) ت وقتا كه ديلدى آنلره نماز قيلكز نماز قيلمزلر (ويل يومئذ للمكذبين) ت واى اولكونده يلان صيانلر ايچوندر (فباى حديث بعده يؤمنون) پس قنقى سوزه قراندن صكره ايمان كتورورلر

(سورة النبا مكية وهى أربعون آية)

نبأ سوره سى مكه ده نازل اولمش و بو سوره قرق آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليچى اسر كيچى اولان اللهك آديله اوقورم

(عم يتساءلون عن النبا العظيم الذى هم فيه مختلفون) ت نه شيدن كافرلر بربرندن سؤال يدرلر اوت سؤال ايدرلر بيوك اولان خبردن كه آنلر آنده برى برينه خلاف ايدرلر (مراد بعثدن وقيامت كونيدر) *ف بعضى كسنه اينانيور و بعضى كسنه طاكيور و بعضى

(جزء ٣٠)

ديركه

ديركه جسم بعث اولنور و بعضلر ديركه عذاب وراحت روحه واقع اولور (كلا سيعلمون ثم كلا سيعلمون) ت اويله دكل اويله دكل البته بيلورلر (صكره ديرز) اويله دكل اويله دكل البته بيلورلر (الم نجعل الارض مهادا والجبال اوتادا وخلقناكم ازواجا وجعلنا نومكم سباتا وجعلنا الليل لباسا وجعلنا النهار معاشا) ت آيا يصه مدقمى يرى سرلمش فرش و يصه مدقمى طاغلرى ميخلر و يراتدق سزى اركك وديشى و يصه دق سزلك اويقوكزى راحتلك و يصه دق كيجه يى اورتو و يصه دق كوندزى معيشت ديلمك وقتى (وبنينا فوقكم سبعا شدادا وجعلنا سراجا وهاجا) ت و يابدق سزلك اوزركزده محكم اولان يدى قات كوك و يراتدق يالدريجى اولان چراغى يعنى كونشى (وانزلنا من المعصرات ماء ثجاجا لنخرج به حبا ونباتا وجنات الفافا) واشاغى كتوردك بولوتدن دوكيجى اولان صويى تا طشره كتوره لم آنك سببيله دانه يى واوتى واغچلرى و برى برينه دولمش باغچه لرى (ان يوم الفصل كان ميقاتا) ت تحقيق فيصل ايتمك كونى اولدى معين اولان وقت (يوم ينفخ فى الصور فتاتون افواجا) ت اولكونكه اوفوريلور صوره پس كلورسكز بلوك بلوك اولوب (وفتحت السماء فكانت ابوابا) ت و ياريلور كوك پس اولور قاپو قاپو (وسيرت الجبال فكانت سرابا) ت و سوريلور طاغلر پس اولور آلغم سالغم كبى (ان جهنم كانت مرصادا للطاغين مابا لابثين فيها احقابا) ت البته جهنم براوغرايه جق يولدر آزغينلره قايده جق يردر آنلر ايچون اكلنورلر جهنمده ابدى اولان مدتلرده (لا يذوقون فيها بردا ولا شرابا الا حميما وغساقا جزاء وفاقا) ت طاتمزلر جهنمده صغوق ونه برايچلور صويى مكر اصجق صويى وصارى صويى جزا ويرلدى انلره عمللرينه موافق اولان جزا (انهم كانوا لا يرجون حسابا وكذبوا باياتنا كذابا) ت البته انلر امید ايتمزلر ايدى حساب كورلمسنه و يلان صانديلر بزم آيتلرمزى يلانه نسبت ايتمكله (وكل شئ احصيناه كتابا) ت وهر برشيئى ضبط ايتدك آنى يازمقله (فذوقوا فلن نزيدكم الا عذابا) ت پس طاديكز عذابى پس زياده ويرميز (يعنى هيچ برشيدن) مكر عقوبتى (ان للمتقين مفازا حدائق واعنابا وكواعب اترابا وكاسا دهاقا) ت صاقننلر ايچون مرادلرينه ايرشمك واردر

باغچەلر واوزیم اغجلری وبا کرەقزلر کەبری برینەسندە برابر اولورلر وشراب ایدن طولو کاسەلر واردر (لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا) ت ایشتمزلر جنتندە عبث سوزونە یلان صایغلق ✱ف برکسنە برکسنەیە جنتدە شمانە یاپمزکە آنك سوزینی یلانە نسبت ایدە (جَزَاءً مِنْ رَبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا) ت جزا ویرلدی (آنلرە) وانعام اولندی وحساب اولندی. ندن ربك جانبندن (رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنِ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا) ت کوکلرك ویرلرك ربیدر وایکیسنك اراسندە اولانك ربیدر باغشلیجیدر قادر اولمزلر آنك هیبتندن سوزسویلمکە ✱ف عوام آدملر الله تعالی‌یی بیلمزلر پس هرنە سوزکە دیلرلر دنیادە سویلرلر آخرت کوننده الله سبحانەنك جلالی قارشوسندە درلر الله سبحانەدن حکمسز هیچ کسە سوزسویلیە بیلمز (يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا) ت اولکوندەکە کتورر روح آدلو فرشتە وسائر فرشتەلردخی صف اولور ✱ف روح دیوحیوانلرە دیدی یاخود روح جبرائیل علیه السلامك آدیدر (لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا) سوزسویلمزلر مگر اهلی مکر اول کسنەکە اذن ویرە الله اکاودیمش اولەطوغروسوزی (یعنی اسلام کلمەسنی) ✱ف مؤمنلردن هرکسنەکە شفاعتەلایق اولورآنك حقندە طوغرواولان سوزسویلنور یعنی شفاعت اولنور (ذَلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَى رَبِّهِ مَآبًا) ت اشبوکون وقوعی ثابتدر پس هرکسنە دیلرسە طوتر ربسی جانبنە قائدەجق (إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا) ت بزقورقتدق سزی یقین اولان عذابدن (يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا) ت اولمکوندەبقار آدمی اول شیئەکەایلروکوندردی ایدی ودیرکافرای نەاولیدی بن اولایدم طپراق ✱ف یعنی کافردیرای نەاولیدیکەبن چامور قالیدم وآدمی اولمیدم کەاشبوحسابك عذابندەطوتلمش اولمیدم

✱(سورة النازعات مکیة ست واربعون آیة)✱

والنازعات سورەسی مکەدە نازل اولمش قرق آلتی آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحیم)

باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهك آدیلەاوقورم

(وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا) ت کافرلرك جانلرینی شدتلە الان فرشتەلرحقیچون (وَالنَّاشِطَاتِ

نشطا)

نَشْطًا) ت مؤمنلرك جانلرینی قولایلقلە وراحتلە چیقاران فرشتەلرحقیچون (وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا) ت هوادە یوزن ملکلرحقیچون (فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا) ت ومامور اولدقلری ایشدە بری برینی سبقت ایدن ملکلرحقیچون (فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا) ت ایشلری تدبیرایدن فرشتەلر حقیچون ✱ف فرشتەلردن برقسم وارکە کافرلرك جاننی شدتلەطمرلردن وبدنلرندن طالقوب چیقارورلر وبرنوع دخی وارکە مسلمانلرك بدنلرندن دوکوملرن آچوب جانلرن خوشلقلە چیقارورلر پس اشبوجان تمام خوشلقلەپاك اولان عالم جانبنەصالنەرق کیدرنیجەکەبرکسنەنك ایاغنك بندینی آچدقلرندەسویەرك کیتدیکی کبی لکن بدنك تکلیفی بشقەدرآندە مؤمن وکافر برابردر اشبوروحك حالیدر اوایشلیلرك روحی خوشلقلەبدندن چیقوب عالم ارواحە سرعتلە کیدر وکوکدە اولان روح قاچق دیلرپس زورایلەچکوب کتورورلر وبعض فرشتەلر هوادە یوزرلر بری برندن یوکسك درجەلرطاب ایدرلر واکرالله سبحانە جانبندن برحکم ایرشسەیوررلرتامطابقنجە ایشلیەلراشبو عینلری ذکرایدوب کلەجکك مقصودی بیان بیوردی وکاهیجەقسمدن مرادی قسم ایتدیکی شیئك ندرتی وکوزللکنی کوسترمك ایچوندر (يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ) ت اولکوندەکەتپرنور برتپرنیجی ✱ف یعنی یرەدترمەکلور (تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ) ت آنك ارقەسندن کلور ارقەدن کلیجی (یعنی اولکی نفخەوایکنجی نفخەوجودە کلورلر ✱ف یعنی بری برینك ارقەسی صرەیرە دترمەلر کلور (قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ) ت برقاچ قلبلر اولکوندە قورقوجی اولورلرشوجماعتك کوزلری اوزرینەذللك ظاهراولور (يَقُولُونَ أَإِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً) ت دیرکافرلر آیابزلر دوندرلمش اولورمیوز اولکی حالە آیاچقانکەبزاولورزچوریمش کموکلرصکرەدیری اولورمیوز (قَالُوا تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ) ت دیدیلربزم شوکیرودونکلکمزشو وقتدە زیان ایدیجی کیرودونمکدر ✱ف دیدیلرکەاکراولیلرکیروکاسەلرنیجەبیك آدم برمکانەدعواجی اولورلر (فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ) ت پس شوقعە همان برتندا اولان آوازدر پس خبرسز آنلرك یوزینە کلمش اولور (هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى) ت آیا کلدیمی سکاموسانك خبری (إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى) ت اولوقتدە چاغردی آنی آنلرربسی طوی آدلو پاك اولان دردە (اذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى) ت یوری فرعونك جانبنە البتەاول حددن

بکچمشدر (فقل هل لك الى ان تزكى واهديك الى ربك فتخشى) ت پس دیکل هیچ میل واره‌یدرسکا که پاك اوله‌سن و یول کوسترم سکا پس قورقه‌سن (فاراه الآية الكبرى) ت پس کوستردی فرعونه بیوك اولان معجزه‌یی یعنی عصاینی وید بیضاینی (فكذب وعصى) ت پس یلان صایدی وعاصی اولدی (ثم ادبر يسعى) ت صکره شو مجلسدن کیرودوندی تدبیر ایدرك (فحشر فنادى) ت پس جمع ایتدی کندو قومنی پس چاغردی (فقال انا ربكم الاعلى) ت پس دیدی بن سزلك زیاده بیوك اولان ربکزم (فاخذه الله نكال الآخرة والاولى) ت پس طوتدی آنی الله آخرت ودنیا عذابیله * ف یعنی دنیا عذابنی بولدیلر وآخرت عذابنی دخی بولیسردر (ان في ذلك لعبرة لمن يخشى) ت البته اشبو خبرده نصیحت واردر هر کمسنه ایچونکه قورقر (ءانتم اشد خلقا ام السماء بناها رفع سمكها فسواها) ت آیا سزلرمی زیاده محکم یکزیرادلمقده یاخود کوکمی الله یاپدی کوکی یوکسك یصه‌دی آنك ارتفاعی مقدارینی پس درست یصه‌دی آنی (واغطش ليلها واخرج ضحاها) ت وقرانقو یصه‌دی آنك کیجه‌سنی وظهوره کتوردی آنك کوندزی ایشغنی (والارض بعد ذلك دحاها) ت ویری یراتدقدنصکره دوشه‌یوب یایدی * ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه دحاها نك معناسی شودرکه کاه جکده بیوردی (اخرج منها ماءها ومرعاها) ت طشره کتوردی یردن انك صوینی واوتلاغنی (والجبال ارساها) ت وطاغلری محکم یاپدی * ف فصلت سوره‌سنده کوکی یردن صکره ذکر ایتدی وبوراده یری کوکدن صکره ذکر ایتدی ممکندرکه کوکك ارتفاعنی وکیجه وکوندزك تعیننی یری یراتمدن اول یراتمش اوله وکوکی یدی طبقه یاپمسی وهر بریسنده آیروجه حکم وبشقه قانون اوزرینه اولمغی یردنصکره یاپمش اوله (متاعا لكم ولانعامكم) ت سزلك منفعتلریکز ایچون وسزلك حیوانلریکزك منفعتیچون (فاذا جاءت الطامة الكبرى) ت پس اولوقتکه کلور قیامت (يوم يتذكر الانسان ما سعى) ت اول کونکه خاطره کتورر آدمیلر ایشلدکاری شیئی (وبرزت الجحيم لمن يرى) ت وظاهر اولنور جهنم اول کمسنه ایچونکه کورمك استرینی ثواب وعقاب متحقق اولور (فاما من طغى وآثر الحيوة الدنيا فان الجحيم هي المأوى) ت پس اما اول کمسنه که حددن کچدی واختیار ایتمش اولدی دنیادیرلکنی البته جهنمدر آنك یری (واما

من خاف مقام ربه ونهى النفس عن الهوى فان الجنة هي المأوى) ت واما اول کمسنه که قورقدی ربنك حضورنده طورمقدن وکیروطوتدی نفسنی شهوتلردن البته جنتدر آنك منزلی (يسئلونك عن الساعة ايان مرساها) ت سؤال ایدرلر سکا قیامتدن نه وقت واقع اولوردیو (فيم انت من ذكراها) ت نه مرتبه‌ده‌سن سن قیامتی بیلمکدن یعنی سن انی بیلمزسك (الى ربك منتهاها) ت سنك ربکك جانبنه‌در انی بیلمك منتهاسی * ف یعنی صوره صوره وسؤال ایده ایده قیامتك علی الله سبحانه یه ایر یشورما بینده اولان واسطه‌لرك جمله‌سی بیلمکدن خبرسزدرلر (انما انت منذر من يخشاها) ت سن همان قورقودیجیسن اول کمسنه‌یی که قورقار قیامتدن (كانهم يوم يرونها لم يلبثوا الا عشية او ضحاها) ت اول کونکه کوررلر آنی کویا دنیاده انجق بر اخشام وقتی ویا بر ضحی وقتی اکلندیلر ظن ایدرلر * ف یعنی قیامت کوننی تیز طلب ایدرلر اولوقتده بیلورلرکه قیامت کونی زیاده تیز اکلکه کادی هیچ کیج اولمدی

*(سورة عبس مكية وهي اثنتان واربعون اية) * عبس سوره‌سی مکه‌ده نازل اولمش وبوسوره قرق ایکی آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهك آدیله اوقورم)

---

* ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه قریشك بیوکاری پیغمبر علیه السلامك حضورنده اولوب انلری اسلامه دعوت ایدرایکن صحابه فقرالرندن عبدالله ابن ام مکتوم کاوب اعمی اولدیغندن قریشیلری کورمیوب اول حضرت صلی الله علیه وسلمه مکرر سؤالر ایله حضرته تشویش ویردی اول حضرت ایسه کندوسنه تقید ایدوب التفات ایده جك وقت اولمدیغندن بو ایشی مناسبتسز بیلوب آندن یوز چویردی الله سبحانه رسولنه کوزل خلق جانبنه دلالت ایله بو آیتی انزال بیوردی (عبس وتولى ان جاءه الاعمى) ت یوزا کشتدی ویوزدوندردی اول سببدنکه کلدی آنك یاننه اعمی * ف اشبو کلام غیریلرك یاننده کویا رسولدن شکایتدر کله‌جکده رسوله خطاب بیوردی (وما يدريك لعله يزكى او يذكر فتنفعه الذكرى) ت ونه شی خبردار قیلدی سنی که شاید بو اعمی پاك اوله یا نصیحت ایشتدکده منفعت ویره ا کا نصیحت ایشتمك (اما من استغنى فانت له تصدى) ت اما اول کمسنه که زنکیندر پس سن آنك جانبنه یونلمشسن (وما عليك الا يزكى) ت وزیان یوقدر سنك اوزریکه که نصیحت قبول ایدوب پاك اولمزسه اول زنکین (واما من جاءك يسعى وهو يخشى فانت عنه تلهى) ت

واما اول کسنه که کادی سنك یانکه یالکه وحالبوکه کندور بسندن قورقارسن آندن غفلت ایدرسن *ف والله سبحانه دن قورقارو یا آندن قورقارکه سکا ملاقات ایده بیلورمی ایده مزمی (کلا انها تذکرة فمن شاء ذکره) ت اویله دکل اویله دکل یعنی بو یله کیمسه لره نصیحت ایتمکدن اعراض ایتمه البته بو قرآن نصیحتدر پس هرکیمسه که دیلرانکله متعظ ونصیحت قبول ایدیجی اولور (فی صحف مکرمة مرفوعة مطهرة بایدی سفرة کرام بررة) ت قرانك آیتلری ثابت اولمشدر کرامی اولان مکتوبلرده بوجه قدرلیدرعمو بدن پاکدرکه کوزل خصلتلی اولان کاتبلر اللریله لوح محفوظدن یازاشدر (یعنی فرشته لر لوح محفوظدن یازرلر) *ف یعنی فرشته لر قرانی یازرلرا کا مطابق اوله رق وحی نازل اولور (قتل الانسان ما اکفره) ت لعنت اولسون آدمی نه قدر کافردر (من ای شیء خلقه) ت نه شیدن یراتدی آنی الله (من نطفة خلقه فقدره) ت منی صویندن یراتدی آنی پس قدرلدی انی *ف یعنی الی وآیاغنی براسلوب اوزرینه یراتدی نه بریسی زیاده بیولینه بریسی زیاده کوچك (ثم السبیل یسره) ت صکره طشره چیقمق یولنی قولای قلدی آنکیچون *ف یعنی ایمانی وکفری فهم ایتمکی اوکرتدی یاخود انانك قارنندن قولای یلقله چیقاردی (ثم اماته فاقبره ثم اذا شاء انشره) ت صکره اولدیروب انی قبره قورصکره چیقارانکه دیلیه دیرلدر (کلا لما یقض ما امره) ت حقا که عمل ایتمدی اول شی ایله که امر ایتدی اکا الله (فلینظر الانسان الی طعامه انا صببنا الماء صبا ثم شققنا الارض شقا فانبتنا فیها حبا وعنبا وقضبا وزیتونا ونخلا وحدائق غلبا وفاکهة وابا متاعا لکم ولانعامکم) ت پس باقسون آدمی کندو طعامنه (نیجه تدبیر اولنمشدر) بز دوکدك صویی دوکمکله صکره یاردق یری یارمقلقله پس بتوردك یرده دانه لری واوزوم آغجنی و یونجه یی وزیتون اغجنی وخرما اغجنی واغجلری چوق اولان باغچه لری ومیوه یی و یبان اوتلرینی سزلك منفعتکزایچون وحیوانلرکزك منفعتیچون (فاذا جاءت الصاخة) ت پس اولوقتکه کاورقی اولان آواز (یوم یفر المرء من اخیه وامه وابیه وصاحبته وبنیه) ت اولکونده که قچارکیشی کندوقرنداشندن واناسندن وباباسندن وخاتوتندن واولادندن (لکل امرئ منهم یومئذ شأن یغنیه) ت هر برکسنه ایچون آنلردن اولکونده برشغل اولور اکا کفایت ایدر یعنی هرکس نفسیله مشغول اولوب برشیئه باقه جق و برایشی ایشلیه جك مجالی قالمز (وجوه یومئذ مسفرة ضاحکة مستبشرة) ت برقاج یوزلر اولکونده که نورلی

وآیدین اولورکولیجی وشاد اولورلر (ووجوه یومئذ علیها غبرة ترهقها قترة) ت و برقاج یوزلر اولکونده که اوزرینه توزاولوب انی اورترقاپلرقرانقو (اولئك هم الکفرة الفجرة) ت اشبوکروه آنلردرکوتوایشلی اولان کافرلر

(سورة کورت مکیة وهی تسع وعشرون آیة) کورت سوره سی مکه ده نازل اولمش وبوسوره یکرمی طقوز آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهك آدیله اوقورم)

(اذا الشمس کورت) ت اولوقتکه کونش سریلوب نوری کیدر (واذا النجوم انکدرت) ت واولوقتکه یلدزلر قره لورلر (واذا الجبال سیرت) ت واولوقتکه طاغلر کیدریلورلر (واذا العشار عطلت) ت واولوقتکه کبه دوه لر کندو باشنه براقلورلر *ف طوغورمغه یقین اولان دوه چوق عزیز اولوریاوریسی وسودی توقعیله (واذا الوحوش حشرت) ت واولوقتکه یبان حیوانلری جمع اولنورلر (واذا البحار سجرت) ت واولوقتکه دکزلر اودکبی علوانورلر *ف نیجه که تنورقزدریلور وعلوانور (واذا النفوس زوجت) ت واولوقتکه روحلر جسدلریله جمع اولورلر *ف یعنی کناه ایشلیلر قسم قسم جمع اولورلر (واذا الموؤدة سئلت بای ذنب قتلت) ت واولوقتکه دیری دفن اولنمش اولان قزلر سؤال اولنورنه کناه سببیله اولدیرلدیلردیو (واذا الصحف نشرت) ت اولوقتکه عمل دفترلری آچلور (واذا السماء کشطت) ت واولوقتکه کوکك دریسی صویلور یعنی قرمزی اولور برقیون کبیکه آنك دریسی صویلمش اولور (واذا الجحیم سعرت) ت واولوقتکه جهنم قزدریلور (واذا الجنة ازلفت) ت واولوقتکه جنت یقین قلنور (علمت نفس ما احضرت) ت بیلور هر برشخص حاضرلدیغی شیئی (فلا اقسم بالخنس الجوار الکنس) ت پس قسم ایدرم کیرودونیجی سیرایدیجی کیزلنیجی اولان یلدزلره *ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه زحل ومشتری ومریخ وزهره وعطارد یلدزلری متحیره درلروقتا که سیرایدوب برمقامه ایریشورلرآندن کیرودونرلر و برمقامده که طی ایتمشلرایدی اکا یونلورلر و وقتا که کونشه یقین اوله لر غایب اولورلر وشوحالته احتراق دیرلر والله اعلم *ف یدی یلدزلرکوکده یشقه یشقه سیرایدرلر آنلردن بش یلدزکه کونش وآیدن غیریدرلر آنلر زحل ومشتری ومریخ وزهره وعطارد درلر آنلرك طوغروسیری

مغربدن مشرق طرفنه دروکاهی یولك اورته سنده طوروب کیرو دونرلرو کاهی کونشه یقین کاوب بر قاچ کون غائب اولورلر (وَاللَّیْلِ اِذَا عَسْعَسَ وَالصُّبْحِ اِذَا تَنَفَّسَ) ت وعالمه قراناق ویرن کیجه یه وایدینلق ویرن صباحه قسم ایدرمکه (اِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ کَرِیمٍ ذِی قُوَّةٍ عِنْدَ ذِی الْعَرْشِ مَکِینٍ مُطَاعٍ ثَمَّ اَمِینٍ) ت تحقیق قران یوجه قدرلو اولان فرشته نك سوزیدر قوت صاحبیدر عرش صاحبی اولان اللهك یاننده وقارلودر اطاعت اولنمشدر ملکوتده امانتله متصفدر * ف اشبو صفتلر جبرائیل علیه السلامك صفتلریدر (وَمَا صَاحِبُکُمْ بِمَجْنُونٍ) ت ودکلدر صاحبکز دیوانه (وَلَقَدْ رَآهُ بِالْاُفُقِ الْمُبِینِ) ت وکوردی سزلك صاحبکز اول فرشته یی کوکك ظاهر اولان کنارنده (وَمَا هُوَ عَلَی الْغَیْبِ بِضَنِینٍ) ت ودکلدر سزلك صاحبکز کیزلو اولان وحیی تبلیغ ایتمکده بخیللك ایدیجی (وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَیْطَانٍ رَجِیمٍ) ت ودکلدر قران سورلمش شیطانك سوزی (فَاَیْنَ تَذْهَبُونَ) ت پس قنقی یره کیدرسکز (اِنْ هُوَ اِلَّا ذِکْرٌ لِلْعَالَمِینَ) ت دکلدر قران مکر نصیحتدر عالملر ایچون (لِمَنْ شَاءَ مِنْکُمْ اَنْ یَسْتَقِیمَ) ت سزدن اول کمسنه ایچونکه دیلرکه طوغر وایشلو اوله (وَمَا تَشَاؤُنَ اِلَّا اَنْ یَشَاءَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِینَ) ت دیلمزسکز (استقامتی) مکرکه دیلیه عالملرك ربسی اولان الله

(سورة الانفطار مکیة وهی تسع عشرة آیة) انفطار سوره سی مکه ده نازل اولمش و بو سوره ون طقوز آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(بغشلیجی اسرکیجی اولان اللهك آدیله اوقورم)

(اِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ) ت اولوقتکه کوك یاریلور (وَاِذَا الْکَوَاکِبُ انْتَثَرَتْ) ت واولوقتکه یلدزلر دوکاورلر (وَاِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ) ت واولوقتکه دکزلر نهایت شدتله آقوب برلرینه قارشورلر * ف یعنی دکزلرك صویی یراوزرینه طاشوب زورایدروجمله سی بربرینه قارشوب بر دکز اولورلر (وَاِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ) ت واولوقتکه قبرلرك طپراغی الت اوست اولوب موتالری طشره براقورلر (عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ وَاَخَّرَتْ) ت بیلور هر بر شخص ایلروکوندردیکی وارقه سنده براقدیغی شیلری (یَا اَیُّهَا الْاِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْکَرِیمِ الَّذِی خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ فِی اَیِّ صُورَةٍ مَا شَاءَ رَکَّبَكَ) ت ای آدمی نه شی آلداتدی سنی کریم اولان ربکه اول ربك

براتدی سنی درست ایتدی سنك اندامکی قامتکی معتدل قیلدی سنی قنقی صورتده که دیلدی ترکیب ویردی سکا * ف بدنکی درست قیلدی وخصلتده برابر ایتدی (کَلَّا بَلْ تُکَذِّبُونَ بِالدِّینِ) ت اویله دکل اویله دکل (یعنی ای انسان سنی نه شی الدادیکه سنی بویله خلق وتسویه ایدن الله تعالی یه کفر ایلدك کرمنه مغرور اولمق ایسه بو کرمه مقابل شکر واطاعت ایتمك اقتضا ایدرسنك بوانکار وعصیانك کرمه مغرورلقله اولماز) بلکه یلان صیارسکز عمللك جزاسی (وَاِنَّ عَلَیْکُمْ لَحَافِظِینَ کِرَامًا کَاتِبِینَ یَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ) ت وسزلك اوزرکزه بکجیلر یوجه قدرلو اولان یازیجیلر واردرکه بیلورلر ایشلدیککز شیلری (اِنَّ الْاَبْرَارَ لَفِی نَعِیمٍ) ت البته ایو ایشلیلر نعمتده اولورلر (وَاِنَّ الْفُجَّارَ لَفِی جَحِیمٍ) ت والبته کوتو ایشلیلر جهنمده اولورلر (یَصْلَوْنَهَا یَوْمَ الدِّینِ) ت کاورلر جهنمه عمللرك جزاسی ویریلان کونده (وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِینَ) ت انلر جهنمدن غائب وخارج اولمازلر (وَمَا اَدْرَاكَ مَا یَوْمُ الدِّینِ) ت ونه شی خبردار قیلدی سنی ای آدمی که ندر جزا کونی (ثُمَّ مَا اَدْرَاكَ مَا یَوْمُ الدِّینِ) ت صکره (دیرم) نه شی خبردار قیلدی سنی ای آدمی ندر جزا کونی (یَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَیْئًا وَالْاَمْرُ یَوْمَئِذٍ لِلّٰهِ) ت بر کوندرکه قادر اولماز هیچ کمسنه هیچ بر کمسنه ایچون هیچ بر فائده ایرشدرمکه بیورلدی اول کون الله ایچوندر

(سورة التطفیف مکیة وهی ست وثلاثون آیة) تطفیف سوره سی مکه ده نازل اولمش و بو سوره اوتوز آلتی آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهك آدیله اوقورم)

(وَیْلٌ لِلْمُطَفِّفِینَ الَّذِینَ اِذَا اکْتَالُوا عَلَی النَّاسِ یَسْتَوْفُونَ) ت وای آدمیلرك حقلرینی نقصان قلنلر ایچوندر اول کمسنه لردرکه وقتاکه ناسدن آلهلر دقتله اولچوب تمام آلورلر (وَاِذَا کَالُوهُمْ اَوْ وَزَنُوهُمْ یُخْسِرُونَ) ت وقتاکه اولچوب ویره لر آدملره یاخود طاروب ویره لر آنلره اکسك اولچوب اکسك طاروب زیان ایرشدیررلر (اَلَا یَظُنُّ اُولٰئِكَ اَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ لِیَوْمٍ عَظِیمٍ یَوْمَ یَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِینَ) ت آیا بیلمزلرمی اشبو کروه که آنلر بعث اولنورلر بیوك کونده که اول کون طورورلر آدمیلر عالملرك ربسنك اوکنده (کَلَّا اِنَّ کِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِی سِجِّینٍ وَمَا اَدْرَاكَ مَا سِجِّینٌ) ت حقدرکه کناه ایشلیلرك عمل دفتری سجینه داخل اولور سجین جهنمك التنده اویولمش ایچی بوش بر قیادر کافرلرك جانی ودفتر اعمالی واباسلك مکانی اندهدر

(یعنی انلرا دلری یازیلی اولان یره داخل اولورلر) ونه شی خبردار ایتمه دی سنی که ندر سجین (کتاب مرقوم) ت یازلمش برکتابدر *ف کیم کورسه آنده خبر اولدیغنی بیلور وانك ایچنده اولور کافرلرك عمللری دفتری هر کافر اولدکده دفترینی اشبو سجیندن چیقاروب بیوته اصارلر (ویل یومئذ للمکذبین الذین یکذبون بیوم الدین) ت وای اولکون یلان صیانلره اول کسنه لردرکه یلان صیارلر جزا کوننی (وما یکذب به الا کل معتد اثیم اذا تتلی علیه آیاتنا قال اساطیر الاولین) ت ویلان صایمز شوکوننی مکر هر برکناه ایشلاواولان ظالم چقانکه اوقونسه آنك اوزرینه بزم آیتلرمز دیرکه اول بکنلرلك افسانه لریدر (کلا بل ران علی قلوبهم ما کانوا یکسبون) ت اویله دکل بلکه پاس باغلدی آنلرك قلبلری اوزرینه اولشیکه ایشلادیلر (کلا انهم عن ربهم یومئذ لمحجوبون) ت اویله دکل البته آنلر کندو بلرینی کورمکدن اولکونده پرده لنمشدرلر (ثم انهم لصالوا الجحیم) ت صکره البته آنلر جهنمه داخل اولورلر (ثم یقال هذا الذی کنتم به تکذبون) ت صکره دینلور آنلره شودر اولشیکه سز آنی یلان صیاردیکز (کلا ان کتاب الابرار لفی علیین) ت حقدرکه ایو ایشلیلرك کتابی علیینه داخل اولور (وما ادراك ما علیون) ت ونه شی خبردار قیلدی سنی ندر علیون (کتاب مرقوم یشهده المقربون) ت یازلمش برکتابدرکه علیینده ساکن اولان مقرب ملکلر آنی حفظ ایدوب قیامتده حاضر ایدرلر (ان الابرار لفی نعیم على الارائك ینظرون تعرف فی وجوههم نضرة النعیم) ت البته ایو ایشلیلر نعمتده اولورلر تختلر اوزرینه اکشوب هر برجانبنه نظر ایدرلر بیلورسن آنلرك یوزنده نعمتلنمکك تازه لکنی (یسقون من رحیق مختوم ختامه مسك وفی ذلك فلیتنافس المتنافسون) ت ایچوریلور آنلره باشی مهرلو خالص اولان شرابدن موم یرینه آنك مهری مشك اولور واشبو پاك اولان شرابه لایقدرکه رغبت ایده لر رغبت ایدنلر *ف جنت اهلنك هر بریسنك اونده شراب ایرمقلری بولنور لیکن اشبو شراب نادردرکه باشی مهرلنمشدر کندونك قدرینه موافق اولان مشك مهریله (ومزاجه من تسنیم عینا یشرب بها المقربون) ت وآنکا تسنیم صوییندن قارشدریلور اول تسنیم بر بیکاردرکه ایچرلر آندن الله

تعالی یه یقین اولنلر (ان الذین اجرموا کانوا من الذین آمنوا یضحکون) ت کناه ایشلیان کسنه لر مسلمانلره کولرلرایدی (واذا مروا بهم یتغامزون) ت وچقانکه اوغراسه لرایدی مؤمنلره بری برینه کوزاوررلرایدی (واذا انقلبوا الى اهلهم انقلبوا فکهین) ت وچقانکه دونرلرایدی عیاللری جانبنه دونرلرایدی شاد اوله رق (واذا راوهم قالوا ان هؤلاء لضالون) ت وچقانکه کورسه لرایدی مؤمنلری دیرلرایدی اشبو مسلمانلر آزغینلردر (وما ارسلوا علیهم حافظین) ت وبکچی کوندرلمدیلر آنلر مسلمانلر اوزرینه (فالیوم الذین آمنوا من الکفار یضحکون على الارائك ینظرون) ت پس اشبو کونده مسلمانلر کافرلره کولرلر تختلر اوزرینه اکشوب هر برجانبه باقرلر (هل ثوب الکفار ما کانوا یفعلون) ت جزا انور کافرلر اواشیئك مقدارنجه که ایشلادیلر

(سورة الانشقاق مکیة وهی خمس وعشرون آیة) انشقاق سوره سی مکه ده نازل اولمش وبوسوره یکرمی بش آیه در

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهك آدیله اوقورم)

(اذا السماء انشقت) ت اولوقتکه کوك یاریلور (واذنت لربها وحقت) ت وقولاق قویرکندو بسنك حکمنه وکوك قولاق قویمغه لایقدر *ف یعنی کوك حکمه خلاف ایدیجی دکلدر (واذا الارض مدت) ت واولوقتکه یر یاریلور (والقت ما فیها وتخلت) ت وطشره آتار آنده اولان شیئی وخالی اولور یعنی اولیلری طشره آتار (واذنت لربها وحقت) ت ایشیدر کندو بسنك حکمنی ولایقدر یره که قولاق قویه یعنی اخرتك حسابی اولمیدر (یا ایها الانسان انك کادح الى ربك کدحا فملاقیه) ت ای آدمی البته سن ایشکده سعی ایدیجی سن ربکه اوغراینه دکین تمام چالشمقله پس اوغرارسن ربکه (فاما من اوتی کتابه بیمینه فسوف یحاسب حسابا یسیرا وینقلب الى اهله مسرورا) ت پس اما اول کسنه که ویریلور آکا آنك عمل دفتری آنك صاغ الندن پس انك حسابی کوریلور قولای حسابله ودونر کندو عیالی جانبنه شاد اوله رق (واما من اوتی کتابه وراء ظهره فسوف یدعوا ثبورا ویصلی سعیرا) ت

واما اول كمسنه كه ويرلدى اكا آنك عمل دفترى ارقه سندن دالندن پس چاغرر كندو هلاكنى وكاور جهنمه *ف يعنى عذابك المندن كندو اولمنى طلب ايلر (انه كان فى اهله مسرورا) ت اول دنياده كندو عيالنده شاد ايدى *ف يعنى دنياده اخرتدن فكرسز ايدى (انه ظن ان لن يحور) ت كمان ايدرديكه قايتمز الله جانبنه (بلى ان ربه كان به بصيرا) ت اوت قايده جقدر البته آنك ربى آنك احوالنى كوريجيدر *ف يعنى انك عملنك جزاسنى ويرسه كركدر (فلا اقسم بالشفق والليل وما وسق والقمر اذا اتسق لتركبن طبقا عن طبق) ت پس يمين ايدرم كيجه نك اولنده كوكك كنارى قرمزى بلكنه وقسم ايدرم كيجه يه واول اشيئه كه كيجه آنى جمع ايتدى وقسم ايدرم كامل وبدر اولمش آيه البته اير يشورسكز برحالدن برحاله (يعنى اولك قورقوسى آندنصكره منكر ونكيرك سؤالى آندنصكره حشر وحساب وصراط كيرديسنى كچمك اندنصكره جهنم ياخود جنت والله اعلم (فما لهم لا يؤمنون) ت پس نه اولدى شو كافرلره كه ايمان كتورمزلر (واذا قرئ عليهم القرآن لا يسجدون) ت وچانكه اوقونسه آنلر اوزرينه قرآن سجده ايتمزلر (بل الذين كفروا يكذبون) ت بلكه اشبو كافرلر يلان صايارلر (والله اعلم بما يوعون) ت والله بيليجيدر قلبلرنده كيزلو طوتدقلرى شيئى (فبشرهم بعذاب اليم) ت پس خبرويرآنلره انجيديجى اولان عذابدن (الا الذين آمنوا وعملوا الصالحات لهم اجر غير ممنون) ت ليكن اول كمسنه لركه ايمان كتورديلر وايشلديلر كوزل ايشلرى انلر ايچوندر نهايتسز اولان مزد

*(سورة البروج مكية اثنتان وعشرون آية) *بروج سوره سى مكه ده نازل اولمش يكرمى ايكى آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم)

(والسماء ذات البروج) ت برجلر صاحبى اولان كوك حقيچون (واليوم الموعود) ت ووعد اولنمش قيامت كونى حقيچون (وشاهد ومشهود) ت وجمعه كونى وعرفه كونى حقيچون *ف شاهد جمعه كونى كه هر هفته حاضر اولور ومشهود عرفه كونيدر كه حج ايچون ادملر حاضر اولورلر (قتل اصحاب الاخدود النار ذات الوقود اذ هم عليها قعود وهم على ما يفعلون بالمؤمنين شهود) ت اودون ايله طولمش آتش خندكارينك صاحبلرى هلاك اولاندى

اولوقتكه آنلر آنك كنارنده اكلشمشلر ايدى وآنلر اول شيكه ايشلديلر مسلمانلره حاضر ايديلر (وما نقموا منهم الا ان يؤمنوا بالله العزيز الحميد الذى له ملك السموات والارض والله على كل شيء شهيد) ت وعيب ايتمديلر انلره مكر شو خصلتى كه ايمان كتورديلر اوكلمش اولان غالب اولان الله تعالى يه كه اول الله ايچوندر كوكلرك ويرك پادشاهلغى والله هر بر شيئى اوزرينه خبردار در *ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه بر جبار پادشاه كندو رعيتلرينه كفر ايتمكه تكليف ايتدى چانكه آنلر كافر اولمديلر خندقلرى اودايله طولدروب آنلرى اوده براقدى الله سبحانه اول اودى پادشاه اوزرينه وآنك تابعلرى اوزرينه مسلط قلدى پس شو اود خندقلردن اوچوب جمله سنى ياقدى وياندردى والله اعلم (ان الذين فتنوا المؤمنين والمؤمنات ثم لم يتوبوا فلهم عذاب جهنم ولهم عذاب الحريق) ت البته اول كمسنه لركه عقوبت ايديجيلر مسلمان ارككلره ومسلمان خاتونلره صكره توبه ايتمديلر پس آنلر ايچوندر جهنمك عذابى وآنلر ايچوندر شدتلو ياقيجى عذابى (ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات لهم جنات تجرى من تحتها الانهار ذلك الفوز الكبير) ت البته اول كمسنه لركه ايمان كتورديلر وايشلديلر كوزل اولان ايشلرى آنلر ايچوندر باغچه لر كه آقر آنلرك آلتندن ايرمقلر بودر بيوك اولان مطلب بولق *ف بر پادشاه اوغوللغى بر ساحرك ياننه سحر اوكرنمكيچون كوندررايدى اول جوان ايسه ساحرك ياننه كيتموب بر راهبك ياننه كيدوب انجيلى اوكرنوردى الله سبحانه آنى كمال صاحبى ايتدى كه ارسلانلرويلانلر آنك امرينه انقياد ايدرلرايدى وآلامرض صاحبلرى وكوزسزلر آنك الاورمسيله شفاياب اولورلرايدى پس آنك ايله چوق كمسنه الله سبحانه يه وحضرت عيسى عليه السلامه ايمان كتورديلر واول پادشاهه بو خبرى ايشيدوب جوانى اولديردى صكره شهرك هر محله سنك اوكنده بر بر خندق قازديروب واود ايله طولدروب هر محله نك اركككن وقاريسين طوتوب كتوروب امر ايتمشكه بته سجده ايدك هر كيم ايتمز ايسه انى اوده ياقرمش شو يله نيجه بيك آدملرى شهيد ايتدى پس الله سبحانه نك غضبى ايريشوب اودياش پادشاهك اوين وامرالرينك منزللرين ياقوب وياندروب شهرى برباد ايتمش (ان بطش ربك لشديد) ت سنك ربكك طوتمسى زياده قتيدر (انه هو يبدئ ويعيد) ت الله يكيدن يارادور ويرا تمنى اعاده ايدر (وهو الغفور الودود ذو العرش المجيد فعال لما يريد) ت والله يارلغيجيدر سويجيدر عرشك صاحبيدر بوجه قدر ايدرديلديكى شيئى ايديجيدر (هل اتاك حديث الجنود فرعون وثمود) ت كلو بدر سكا عسكرلرك سوزى كه فرعون وثمود در

(بل الذين كفروا فى تكذيب والله من ورائهم محيط) ت بلكه كافرلر يلان صايمه ده درلر والله آنلرى هر بر جانبلرندن قوشاديجيدر (بل هو قرآن مجيد فى لوح محفوظ) ت بلكه اشبو قران يوجه قدرليدر يازلمشدر لوح محفوظده

(سورة الطارق مكية سبع عشرة آية)

طارق سوره سى مكه ده نازل اولمش اون يدى آيه در

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم

(والسماء والطارق) ت كوك حقيچون وكيجه كلن شى حقيچون (وما ادراك ما الطارق) ت ونه شى خبردار ايتمه دى سنى كه ندر كيجه كلن شى (النجم الثاقب) ت يلدريجى يلدزدر (ان كل نفس لما عليها حافظ) ت يوقدر هيچ بر شخص مگر آنك اوزرينه بكچى بر فرشته واردر * ف بر قاچ فرشته لر انسان ايله بيله درلر آنلرى بلالردن حفظ ايدرلر ياخود عمللرين يازرلر (فلينظر الانسان مم خلق) ت پس باقسون آدمى نه شيدن يرادلدى (خلق من ماء دافق يخرج من بين الصلب والترائب) ت يرادلدى اتارجنه دوكلش صودن كه طشره كلور قوجه نك بلنك اراسندن وخاتونك سينه سنك كوكلرينك اراسندن * ف ديرلركه قوجه نك منيسى ارقه سندن كلور وقارينك منيسى كوكسنك اراسندن كلور (انه على رجعه لقادر) ت الله ايكنجى دفعه انسانى ير اتمغه قادردر * ف يعنى الله سبحانه آنلرى اولدكدنصكره دنيايه كتوردر (يوم تبلى السرائر) ت اول كونكه اشكاره قيلينور آدميلرك سينه سنده كيزلو اولان سرلر (فما له من قوة ولا ناصر) ت پس اولمز آدم ايچون هيچ بر قوت ونه بر ياردم ايديجى (والسماء ذات الرجع) ت دونوب دونوب كيروكليجى يغمور صاحبى اولان كوك حقيچون (والارض ذات الصدع) ت يارلق صاحبى اولان ير حقيچون * يعنى يرده اغاجلر واوتلر آنى ياروب طشره چيقارلر (انه لقول فصل وما هو بالهزل) ت البته قران واضح اولان سوزدر ودكلدر قران باطل كولمك سوزى (انهم يكيدون كيدا واكيد كيدا) ت

آنلر (يعنى كافرلر) كوتو فكر ايدرلر بر كوتو فكر ايتمكله وبن دخى كوتو فكر ايدرم بر كوتو فكر ايتمكله اشبو وعده بدر كونده متحقق اولدى (فمهل الكافرين امهلهم رويدا) ت پس مهلت وير كافرلره وقو يور آنلرى آز ايچق

(سورة الاعلى مكية وهى تسع عشرة آية)

اعلى سوره سى مكه ده نازل اولمش وبو سوره اون طقوز آيه در

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم

(سبح اسم ربك الاعلى) ت پاكله ذكر ايت عالى اولان ربكى (الذى خلق فسوى) ت اول الله كه يراتدى مخلوقاتى پس طوغرو ايتدى اعضالرن (والذى قدر فهدى) ت وقدرلدى وطوغرو يول كوستردى (يعنى مخلوقاتك جملهسنى اندازه ايوب شو اندازه حسبنجه انلرده تصرف بيوردى پس اول صورت اوزرينه ميدانه چيقديلر پس اشبو تصرفدن هدايتله خبر ويردى والله اعلم) * ف يعنى اول تقدير يازمش صكره آنك حسبنجه دنيايه كتورمش (والذى اخرج المرعى) ت اول الله كه طشره چيقاردى تازه اوتى (فجعله غثاء احوى) ت صكره ايتمه دى شو اوتى قورى اولمش قره اولمش (سنقرئك فلا تنسى) ت تعليم ايدرز قرانى سكا پس اونوتمزسين * ف يعنى وحى حفظ ايتمك سكا قولاى اولور (الا ما شاء الله انه يعلم الجهر وما يخفى) ت مگر اونوتمشيكه ديلدى الله البته الله بيلور آشكاره نى وكيزلونى * ف شاه ولى الله ديركه اول حضرتك مبارك خاطرندن آيتى اونوتدرمق نسخدن بر نوعدر (ونيسرك لليسرى) ت وتوفيق ويررز سكا قولاى اولان شريعتى بلكه (فذكر ان نفعت الذكرى) ت پس نصيحت ويرا كر منفعت ويرسه نصيحت ويرمكلك (سيذكر من يخشى) ت نصيحت آلور اول كمسنه كه قورقار (ويتجنبها الاشقى الذى يصلى النار الكبرى) ت وايراق اولور نصيحتدن آدميلرك زياده بدبختى اول كه كاور بيوك اوده (ثم لا يموت فيها ولا يحيى) ت صكره اولماز شو اوده وديرلمز (قد افلح من تزكى) ت البته قورتلدى اول كمسنه كه پاك اولدى (وذكر

اسم ربه فصلى) ت وذكر ايتدى ربسنك آدينى صكره نماز قيلدى (بل تؤثرون الحيوة الدنيا) ت بلكه اختيار ايدرسكز دنيادير لكنى (والآخرة خير وابقى) ت وآخرت زياده كوزلدر وابديدر (ان هذا لفي الصحف الاولى) ت البته اشبو مقدمه ذكر اولنمشدر اول كچنلرك صحيفه لرنده (صحف ابراهيم وموسى) ت ابراهيم وموسانك صحيفه سنده

(سورة الغاشية مكية وهى ست وعشرون آية)

غاشيه سوره سى مكه ده نازل اولمش وبو سوره يكرمى آلتى آيتدر

بسم الله الرحمن الرحيم

باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم

(هل اتاك حديث الغاشية) ت تحقيقى كالدى سكا قيامت كونتك خبرى كه انك هيبتندن عالم بيهوش اولور (وجوه يومئذ خاشعة عاملة ناصبة) ت برقاج يوزلر اولكونده ذليل اولجيدر ايشليجيدر يوريجيدر * ف كافرلر كه دنياده اولك ايشلرلر آخرتده برشيئه يرامز وقبول اولمز (تصلى نارا حامية تسقى من عين آنية) ت كاور علوانجى اولان اوده صوايچوريلور آككازياده اصجق پيكاردن (ليس لهم طعام الا من ضريع لا يسمن ولا يغنى من جوع) ت اولمز انلرايچون هيچ بريبه جك طعام مكر ديكنلو ضريع اوتندن كه سميز قيلمز ودفع ايتمز آجلغى ضريع ديكنلى براوتدر (وجوه يومئذ ناعمة لسعيها راضية) ت وبرقاج يوزلر بوكونده تازه اولورلر كندو ايشلرينه راضى اولورلر (فى جنة عالية لا تسمع فيها لاغية) ت اعلى اولان جنتده ايشتمزسين اول جنتده هيچ برباطل سوز (فيها عين جارية) ت انده آقيجى پيكار وار (فيها سرر مرفوعة واكواب موضوعة ونمارق مصفوفة وزرابى مبثوثة) ت انده يوجه كوشكلر اولور وقوليمز ابريقلر قونمش اولور واوكلرينه برى برينه برابر قونلمش ياصدقلر اولور وايتلو يايلمش ايودوشكلر اولور (افلا ينظرون الى الابل كيف خلقت) ت آيا باقزلرمى دوه يه كه نيجه يرادلدى (والى السماء كيف رفعت) ت

وكوك جانبنه كه نيجه يوكسلك قيلندى (والى الجبال كيف نصبت) ت وطاغلر جانبنه كه نيجه بوجه ديكلدى (والى الارض كيف سطحت) ت ويرجانبنه كه نيجه اينلو يايلدى (فذكر انما انت مذكر) ت پس نصيحت ويرسن همان نصيحت ويريجيسن (لست عليهم بمصيطر) ت دكلسن آنلرا وزرينه بكيجى (الا من تولى وكفر) ت ليكن اول كسنه كه يوز چويرسه وكافر اولسه (فيعذبه الله العذاب الاكبر) ت پس عذاب ايدرا كا الله زياده بيوك اولان عذاب ايله (ان الينا ايابهم) ت البته بزم جانبمزه در آنلرك قائده جغى (ثم ان علينا حسابهم) ت صكره البته بزم اوزرمزه در انلرك حسابى

(سورة الفجر مكية وهى ثلاثون آية)

فجر سوره سى مكه ده نازل اولمش وبو سوره اوتوز آيتدر

بسم الله الرحمن الرحيم

باغشليجى اسركيجى اولان اللهك اديله اوقورم

(والفجر وليال عشر والشفع والوتر والليل اذا يسر) ت صباح حقيچون واون كيجه حقيچون (يعنى ذى الحجه نك اون كيجه سى) وجفت حقيچون وتك حقيچون (يعنى نمازلك جفت وتك اولانلرى حقيچون) وكيدوب كاور كيجه حقيچون * ف قربان بيرامنك صباحنده حج ادا اولنور وآندن اول اون كيجه درلر ورمضانك آخريكه اوتنده جفت وتك اولان كيجه لردر والليل اذا يسر يعنى پيغمبر معراجه كيدن كيجه در (هل فى ذلك قسم لذى حجر) ت اشبو اشيالره قسمده معتبر اولان قسم واردر عقللولر ايچون كه الله جزا ويريجيدر قوللرينه ايشلرى اوزرينه (الم تر كيف فعل ربك بعاد ارم ذات العماد التى لم يخلق مثلها فى البلاد) ت آيا كورمدكمى كه نيجه معامله ايتدى سنك ربك عاد قومنه كه عاد ارمدر (كه بلند قامتلو ايديلر) يرادلمدى آنلك كبى شهرلرده * ف عاد برقوم ايدى آندن برقبيله ارم ايدى شو قبيله ده سلطنت وار ايدى وآنلر بيوك بيوك ويوكسك عمارتلر يبارلر ايدى (وثمود الذين جابوا الصخر بالواد) ت (ونيجه معامله ايتدى) ثمود قومنه كه وادى القراده بيوك طاشلرى اويارلر ايدى * ف وادى القرى آنلرك يوردينك آديدر وآنلر طاغلرى يونوب

اولر بیارلر ایدی (وفرعون ذی الاوتاد) ت (ونیجه معامله ایتدی) فرعونه که میخلر صاحبی ایدی (یعنی آدملری درت میخه باغلیوب عقوبت ایدر ایدی) *ف ویا آنک عسکرینک آتلرینک میخلری آلتوندن ایدی (الذین طغوا فی البلاد) ت اشبو کروهلرک کلیسی بیون یوغونلغی ایتدیلر شهرلرده (فاکثروا فیها الفساد) ت پس چوق ایشلدیلر شهرلرده کوتو ایشلری (فصب علیهم ربک سوط عذاب) ت پس دوکدی آنلرک اوزرینه سنک ربک بر نوع عذابی (ان ربک لبالمرصاد) ت تحقیق سنک ربک پوصوده در (فاما الانسان اذا ما ابتلاه ربه فاکرمه ونعمه فیقول ربی اکرمن) ت پس اما آدمی وقتا که صنایوب آنی ربسی یوجه قدرلو قیله آنی ونعمت ویره کادیرکه بنم ربم یوجه قدرلو قیلدی بنی (واما اذا ما ابتلاه فقدر علیه رزقه فیقول ربی اهانن) ت واما وقتا که صنه یوب آنی طار قیله آنک اوزرینه رزقنی دیرکه بنم ربم رذیل قلدی بنی *ف یعنی الله سبحانه اوزرینه الزام قورکندونک کوتو ایشلرینه باقمز (کلا بل لا تکرمون الیتیم) ت یوق یوق اویله دکل بلکه اکرام ایتمیورسکز یتیمه (ولا تحاضون علی طعام المسکین) ت وارا کزده رغبت ویرمدیکز فقرالره طعام ویرمکه (وتأکلون التراث اکلا لما) ت ویرسکز ارثی چوق یمکله *یعنی قاریلرک ویتیملرک حقنی ویرمزسکز وآنلرک حقنی آلوب کندو مالکزه جمع ایدرسکز والله اعلم (وتحبون المال حبا جما) ت وسورسکز مالی زیاده سومکله *ف یعنی اللهک اکرامنک سببی یتیملره اکرام ایتمک ومسکینلره طعام ویرمکدر وسزلر اشبو صفت اوزره دکلسکز وآنی ایتمزسکز بلکه یتیملرک حقنی ویرمزسکز وآنلرک حقنی کندو مالکزه جمع ایدرسکز والله اعلم (کلا اذا دکت الارض دکا دکا) ت حقا که چان یر طاغیلوب پاره پاره اولوب دوز اولور (وجاء ربک والملک صفا صفا) ت وکلور سنک ربکک هیبتی علامتی وکلور فرشته لر صف صف اولوب (وجیء یومئذ بجهنم) ت وکتوریلور اولکونده جهنم (یومئذ یتذکر الانسان وانی له الذکری) ت اولکونده خاطرینه کتورر آدمی ونه یردن اولور آکا شو خاطره کتورمکک منفعتی (یقول

یا لیتنی قدمت لحیاتی) ت دیر ای نه اولیدی بن ایلروکوندریدم کوزل اولان عملی بنم اشبو ابدی اولان دیریلکم ایچون (فیومئذ لا یعذب عذابه احد ولا یوثق وثاقه احد) ت پس اولکونده عقوبت ایتمز اللهک عقوبتی کبی هیچ برکسنه وینه زنجیر ایله باغلمز اللهک باغلمسی کبی هیچ برکسنه یعنی بر وجه اوزرینه واقع اولورکه الله دن غیری برکسنه اویله عذاب ایتمکه قادر اولمز (یا ایتها النفس المطمئنة ارجعی الی ربک راضیة مرضیة) ت دینلور (مؤمنک روحنه اولوم وقتنده) ای قرار بولیجی اولان نفس کیرودون ربک جانبنه خشنود اولهرق سن الله دن وسندن دخی خشنود اولهرق الله (فادخلی فی عبادی وادخلی جنتی) ت پس کل بنم خاص اولان قوللرمک زمره سنه وکل بنم جنتمه

(سورة البلد مکیة وهی عشرون آیة)

بلد سوره سی مکه ده نازل اولمش وبو سوره یکرمی آیتدر

بسم الله الرحمن الرحیم

باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهک آدیله اوقورم

(لا اقسم بهذا البلد) ت یمین ایدرم اشبو بلده یه *یعنی مکه مبارکه یه (وانت حل بهذا البلد) ت وسن حلال اولورسن اشبو شهره (یعنی مکه ده سنک ایچون غوغا ایتمک حلال اولیسردر) *ف یعنی مکه ده غوغا ایتمک هر برکسنه یه جائز دکل ایدی هیچ کمسه مکه ده غوغا ایتمز ایدی مکر اول حضرت علیه السلامه مکه نک فتحی کونده مکه ده غوغا ایتمک معاف اولدی پس هر کمسنه که اول حضرتله مکه ده غوغا ایتدی آنی اوردیلر آندن صکره ینه قیامته دکین مکه ده غوغا ایتمک حرام اولدی (ووالد وما ولد) ت ویمین ایدرم حضرت ادمه وذریتنه (لقد خلقنا الانسان فی کبد) ت البته یراتدق آدمی بی مشقتده *ف یعنی عمرک تمامنده برلحظه محنتدن خالی اولمز (ایحسب ان لن یقدر علیه احد) ت آیا کمان ایدرمی آدمی که قادر اولمز آنک اوزرینه هیچ برکسنه (یقول اهلکت مالا لبدا) ت دیر خرج ایتدم قات بقات اولان مالی (ایحسب ان لم یره احد) ت آیا کمان ایدرمی که کورمدی آنی هیچ برکسنه (یعنی آدمینک عادتیدرکه کندو قوتیله فخر ایدر وکورمزکه نه قدر ضعیفلک چکرو ینه مال باغشلقله

خبر ایدرو بیلمز که الله آنی کوریور که غایتده حقیر و بخیلدر والله اعلم) * ف شاداقده وطو یلرده و غیرده مالی کندولرینك آدلری ایچون صرف ایتمکی بیو کاك صیارلیکن مالی صرف ایتمکلك بری بشقه در (الم نجعل له عینین ولسانا وشفتین وهدیناه النجدین) ت آیا ایتمدیمی آنکیچون ایکی کوز ودل وایکی دوداق ودلالت ایتدك آنی ایکی یول اوزرینه یعنی خیره وشره) * ف یاخود کفره وایمانه ویاخود سوت ممه سنه (فلا اقتحم العقبة وما ادراك ما العقبة) ت پس کیمدی چتین اولان یوله ونه شی خبردار قیلادی سنی ندر اول چتین یول * یعنی حقیقتده قوت اولدر که اشبو ایشلری برینه کتوره (فك رقبة) ت بیون قورتارمقدر * ف یعنی قول آزاد ایتمکدر یا مدیونی دینندن خلاص ایتمکدر (او اطعام فی یوم ذی مسغبة یتیما ذا مقربة) ت یا طعام ویرمکدر آجلق کونده قرابت صاحبی اولان یتیمه * ف یتیم ایچون برحق واردر و قرابت صاحبی ایچون برحق واردر اگر یتیم خود قرابت صاحبی اولسه پس آنکیچون ایکی حق اولور (او مسكينا ذا متربة) ت یا طپراغه یولشمش اولان فقیره (ثم كان من الذین آمنوا وتواصوا بالصبر وتواصوا بالمرحمة) ت آندنصکره اوله اول کسنه لردنکه ایمان کتوردیلر و بری برینه وصیت ایتدیلر صبر ایتمکله و ینه وصیت ایتدیلر اللهك مخلوقاتی اوزرینه مرحمت ایتمکله (اولئك اصحاب الميمنة) ت اشبو کروه آنلردر کوزل بخت صاحبلری (والذین كفروا بآیاتنا هم اصحاب المشأمة) ت واول کسنه لرکه کافر اولدیلر بزم آیاتلرمزه آنلردر کوتو بخت صاحبلری (عليهم نار مؤصدة) ت آنلر اوزرینه هر برجانبدن قوشادیجی اودواردر

(سورة الشمس مكية وهي خمس عشرة آية)

والشمس سوره سی مکه ده نازل اولمش وشو سوره اون بش آیتدر

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾

باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهك آدیله اوقورم

(والشمس وضحاها) ت کونش وانك ایدینلغی حقیچون (والقمر اذا تلاها) وکونشك ارقه سی صره کلن آی حقیچون (یعنی اون دردنجی کیجه ده) * ف یعنی کونش باتدیغنده آی

طوغر (والنهار اذا جلاها) ت کونشی آشکاره قیلان کوندز حقیچون (والليل اذا يغشاها) ت وکونشی اورتر کیجه حقیچون (والسماء وما بناها) ت وکوك و کوکی بنا ایدن حقیچون (والارض وما طحاها) ت ویروآنی دوشه ین حقیچون (ونفس وما سواها) ث ونفس وآنی درست ایدن حقیچون (فالهمها فجورها وتقواها) ت پس بیلدردی اکا آنك معصیتنی وتقواسنی (قد افلح من زكاها) ت البته نجات بولدی اول کسنه که پاك قیلدی نفسی (وقد خاب من دساها) ت والبته زیان ایشلاولدی اول کسنه که اسفل سافلینه ایلتدی نفسی (كذبت ثمود بطغواها) ت یلان صایدی ثمود قومی (پیغمبرلری صالح عليه السلامی) بیون چکمه لری سببله (اذ انبعث اشقاها) ت اولوقتکه قالقدی شو قومك زیاده بدبختی (فقال لهم رسول الله ناقة الله وسقياها) ت پس دیدی آنلره اللهك پیغمبری قویویرکز اللهك دوه سنی وطوقانمیکز آنك صو ایچمسنه (فكذبوه فعقروها) ت پس یلانه نسبت ایتدیلر پیغمبری اولدیردیلر دوه یی (فدمدم عليهم ربهم بذنبهم فسواها) ت پس عقوبت ایندردی آنلر اوزرینه آنلرك ربلری کناهلری سببله پس برابر قیلدی عقوبتی آنلرك باشی اوزرینه یعنی جمله سنه ایرشدردی (ولا يخاف عقباها) ت وقورقمز الله شو عقوبتك عوضندن

(سورة الليل مكية وهي احدى وعشرون آية)

والليل سوره سی مکه ده نازل اولمش واشبو سوره یکرمی بر آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهك آدیله اوقورم

(والليل اذا يغشى) ت عالی قرانلقله قابلیان کیجه حقیچون (والنهار اذا تجلى) ت وعالمه ضیا ویرن کوندز حقیچون (وما خلق الذكر والانثى) ت ارککی ودیشی یی یرادن حقیچون که (ان سعيكم لشتى) ت البته سزلك ایشلادیککز مختلفدر یعنی بعضکز ثوابه و بعضکز کناهه سعی ایدرسکز (فاما من اعطى واتقى وصدق بالحسنى) ت پس اول کسنه که ویردی وصاقندی وایناندی کوزل اولان دینه (فسنيسره لليسرى) ت پس توفیق ویررز اکا راحتلك سراینه ایرشمك ایچون (واما من بخل واستغنى) ت واما اول کسنه که بخل ایتدی

وكندوسنی احتیاجسز صانیدی (وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى) ت ویلان صایدی كوزل اولان دینی (فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَى) ت پس توفیق ویررز آ كا زحمت سرایینه ایرشمكیچون (وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى) ت واصلا دفع ایتمز آندن آنك مالی اولوقتكه باشی آشاغی دوشر (إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى) ت بزم اوزرمزه در یول كوسترمك (وَإِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَى) ت وبزمدر آخرت ودنیا (فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى) ت پس قورقتدم سزی علولنجی اود ایله (لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى) ت كلمز شو اوده مكر آدملرك زیاده كوتو بختلیسی كه یلانه نسبت ایتدی (حقی وایمانی) ویوز چویردی (وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى) ت وایراق اولنور اول اودن آدملرك زیاده صاقنغانلری كه ویررك‌نده مالنی تاانقسی پاك اوله دیو (وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى) ت ویوقدر هیچ بر كیمسه‌یه ویردیكی نعمتده انك یانتده جزاسین ویردیكی كیمسه‌لردن مكافات ومجازات قصدی وبر كیمسه‌منتی یوقدر (إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى) ت لیكن ویرر اعلی اولان ربسنك ذاتنی طلب ایتمكیچون (وَلَسَوْفَ يَرْضَى) ت راضی اولاسردر

(سورة الضحى مكية احدى عشرة آية)

والضحى سوره‌سی مكه‌ده نازل اولمش اون بر آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشلیجی اسیركیجی اولان اللهك آدیله اوقورم

* ف شاه ولی الله رحمه الله دیركه اول حضرت علیه السلامه برقاچ كون وحی كلمدی كافرلر دیدیلركه محمدی ربسی ترك ایتدی پس اشبو سوره اول حضرته تسلی ویرمك ایچون نازل اولدی (وَالضُّحَى وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى) ت قوشلق وقتی حقیچون وقرانقلغی عالمی قاپلیان كیجه حقیچون براقدی سنی سنك ربك ودشمن طوتمدی سنی * ف اول حضرته صلی الله علیه وسلم برقاچ كون وحی كلمدی پس شو حضرتك قلبی مكدر اولدی وهم تمسخر ایله قالقمدیلر كافرلر دیدیلركه محمدی ربسی ترك ایتدی پس اشبو سوره نازل اولدی اول قسم بیوردی كونشه وقرانقو اولان كیجه‌یه یعنی ظاهرده الله سبحانه نك ایكی قدرتی واردر وباطنده هم ایكی قدرتی واردر بر وقت آیدین اولور وبر وقت قرانقو اولور هر ایكیسی الله سبحانه نك قدرتندندر وقول الله سبحانه دن بر وقت ایراق دكلدر (وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْأُولَى) ت والبته آخرت زیاده كوزل اولور دنیادن (وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ

فَتَرْضَى) ت والبته نعمت ویررسنك ربك كه سن خشنود اولورسین (أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى) ت آیا یتیم بولوب سنی پس یر ویرمدیمی * ف اول حضرت اناسنك قارننده ایكن باباسی اولدی ووده‌سی آنی بسلدی صكره اول دخی اولدی اول حضرت اول وقت سكز یاشنده ایدیلركه عمجه‌لری آنی بسلدی اولوقتده دكین كه جوان اولدیلر (وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَى) ت بولوب سنی یول بتورمش (یعنی شریعت بیلمز ایدك) پس یول كوسترمدیمی * ف وقتا كه اول حضرت علیه السلام جوان اولدیلر قومك راه ورسمندن بیزار اولدیلر وینه اول حضرتك یاننده هیچ بر راه ورسم یوق ایدی الله سبحانه حق اولان دینی نازل ایتدی (وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى) ت وسنی فقیر بولوب زنكین ایتمدیمی * ف حضرت خدیجه رضی الله تعالی عنها قومنك اراسنده شریفه وزیاده زنكین ایدیلر اول حضرت علیه السلام آنی نكاح ایلدكده مالنك جمله‌سنی اول حضرته تسلیم ایتدی (فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ) ت پس یتیمه ظلم ایتمه (وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ) ت واما سائل باغرمه انك اوزرینه (وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ) واما ربكك نعمتین خبر ویر

(سورة الانشراح مكية وهي ثمان آيات)

الم نشرح سوره‌سی مكه‌ده نازل اولمش واشبو سوره سكز آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشلیجی اسیركیجی اولان اللهك آدیله اوقورم

(أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ) ت آیا آچمدقمی سنكیچون سینه‌كی * یعنی سینه‌سنی ككش قیلدی تا دینك آغر اولان یوكنی تحمل ایده وهم ظاهرده فرشته‌لر اول حضرت علیه السلامك سینه‌سین یاروب قلبنده اولان قرانی چیقاروب سینه‌سنی آرتدیلر ویقادیلر (وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ) ت وایراق قیلدق سندن سنك یوككی كه آغر قیلمش ایدی سنك آرقه‌كی * ف وحینك نزولی اول زیاده چتین اولوردی صكره قولای اولدی (وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ) ت ویوجه‌ یصه‌دق سنك ذكریكی * ف یعنی پیغمبرلرك وفرشته‌لرك اراسنده سنك آدك زیاده یوجه‌در (فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا) پس البته چتینلكه یاپشمش قولایلق واردر البته چتینلكه یاپشمش قولایلق واردر (فَإِذَا فَرَغْتَ فَانْصَبْ وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ) ت وقتا كه ایشدن وكوچدن قورتلورسین اللهك عبادتنه محنت چك وربك جانبنه تضرع ایله * ف یعنی وقتا كه خلقه اوكرتمكدن فراغت بولورسین خلوتده عبادت ایتمكه مشغول اول

(سورة التين مكية وهى ثمان آيات)

والتين سوره سى مكه ده نازل اولمش سكز آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم

(وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ) ت انجير وزيتون حقيچون (وَطُورِ سِينِينَ) ت وطور سينا حقيچون (وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ) ت واشبو امينتلى اولان بلده حقيچون * ف اشبو بلده دن مراد مكه در تين ايله زيتوندن مراد بيت المقدسك اطرافنده ايكى طاغ اوزرنده ايكى باغچه در انجير وزيتونك اغچلرندن وبركت مكانيدر وطور سينا حضرت موسانك الله سبحانه ايله سويلشديكى مكاندر اشبو درت مكانك ذكرينى بيان بيوردى بركتلو اولدقلرندن (لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ) ت تحقيق يراتدق آدميى صورتلرك زياده كوزللى صورتنده (ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ) ت پس صكره قيلدق انى ادنالرك ادناسى (يعنى اولوقتكه كافر اولدى فطرت سليمه سين ضايع قيلدى) * ف يعنى انى فرشته لرك مكاننه ايرشمكه لايق يراتدق پس وقتاكه طاتكدى جانورلردن زياده كوتو اولدى (إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ) ت ليكن اول كسنه لركه ايمان كتورديلر وايشلديلر كوزل اولان ايشلرى پس انلر ايچوندر نهايتسز اولان مزد (فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ) ت پس اى آدمى نه شى حمل ايدرسنى يلانه نسبت ايتمكه اشبو قدر نصيحتدن صكره اعمالك جزاسى بابنده شايد آيتك معناسى بويله اوله كه نه شى باعث اولورسنى يلانه نسبت ايتمكه عملرك جزاسى ويرلك بابنده اشبو قدر نصيحتدن صكره (أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ) ت آيا دكلى الله حكم ايديجيلرك زياده حكم ايديجيسى

(سورة العلق مكية وهى تسع عشرة آية)

علق سوره سى مكه ده نازل اولمش واشبو سوره اون طقوز آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم

* ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه اقرأ باسم ربك تا مالم يعلم آيتنه دكين وحيدن اول نازل اولدى واقرأ معناسى مهيا اول وحى ايچون وقرآنى تلاوت ايتمك ايچوندر (اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ) ت اوقو كندو ربكك آدينك بركتيله كه يراديجيدر (خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ) ت

يراتدى آدميى طوكمش اولان قان پارچه لرندن (اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ) ت اوقو وسنك ربك زياده چوق بيوكدر على اوكرتدى قلم واسطه سيله (عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ) ت اوكرتدى آدمى يه بيلمديكى شيئى * ف جبرائيل عليه السلام اشبو بش آيتى وحيدن اول كتورمشيدى واول حضرت اصلا نه يازى يازمش ونه اوقومش ايدى الله سبحانه بيورديكه قلم واسطه سيله الله سبحانه علم ويرر وقلمسز اوكرتمكه هم قادردر (كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيَطْغَى أَنْ رَآهُ اسْتَغْنَى) ت حقدركه آدمى حددن كچر اولوقتكه كورركندى يسنى زنكين اولمش (إِنَّ إِلَى رَبِّكَ الرُّجْعَى) ت البته سنك ربك جانبنه درقايتمق (أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَى عَبْدًا إِذَا صَلَّى) ت آيا كوردكمى برشخصيكه منع ايدر قولى وقتاكه نماز قيلر * ف اشبو ابوجهل كافر ايدى وقتاكه پيغمبرى نماز قيلر كوررد تمسخر ايدردى (أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَى أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَى) ت آيا كوردكمى كه نه اولورا كر اولسه طوغرى اولان يول اوزرينه يا امر ايتسه صاقنمقله (أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى) ت آيا كوردكمى كه نه اولدى اكر يلان صايديسه ويوز چويرديسه * ف يعنى طوغرو اولان يول اوزرينه اوليدى وكوزل ايشلرى اوكرتيدى پس نه كوزل آدمى اولورايدى وشمديكه يوز چويردى بزه نه نقصان ايتدى (أَلَمْ يَعْلَمْ بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى) ت آيا بيلمديمى اشبو يوز چويرن كيمسه كه الله كورر يعنى بيلمك لازمدركه اهتدانك وهدايتك آخرى جنتدر وضلالك واضلالك عاقبتى جهنمدر پس اشبو مدعايى بلاغتدن برنوعله بيان بيوردى (كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ) ت يوق يوق اكر كيرو طورمز سه البته چكرز انى آلننك توينده ن خطا ايشلو اولان يلانجى آلننك توينده ن (فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ) ت پس كر كدركه چاغره كندو مجلسنك اهلنه وبزدخى چاغررز پياده لرى يعنى عذاب ايتمكه مأمور اولان فرشته لرى (كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ) ت يوق يوق اطاعت ايتمه انكا نماز قيل والله تعالى يه يقين اولمغى طلب ايت * ف بركره ابوجهل پيغمبر عليه السلامى نمازده كوروب ادبسزلك ايتمك ايستدى هنوز يقين ايرشمدن ملائكه لرقنادلريله اوردقلرنده كيرو دونوب قاچدى بردخى بويله ادبسزلك قصد ايتمدى معلوم اولديكه قول سجده ده الله سبحانه يه زياده يقين اولور

سجده

(سورة القدر مكية وهى خمس آيات)

قدر سوره سى مكه ده نازل اولمش واشبو سوره بش آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليجي اسركيجي اولان اللهك آديله اوقورم

(انا انزلناه في ليلة القدر) ت بز اينديردك قرآني قدر كيجه سنده يعني بردفعه لوح محفوظدن دنيا كوكنه نازل اولدي (وما ادراك ما ليلة القدر) ت ونه شي خبردار ايتمه ديسني كه ندر قدر كيجه سي (ليلة القدر خير من الف شهر) ت قدر كيجه سي زياده خيرلودر بيك آيدن (تنزل الملائكة والروح فيها باذن ربهم من كل امر) ت اشاغي اينرلر فرشته لر وروح شو كيجه ده كندو ربلرينك بيورمسيله هر بر ايشلري انجامه كتورمك ايچون (سلام هي حتى مطلع الفجر) ت محض سلامتدر شو كيجه فجر صادق طلوع ايدنه دكين

* ف ياردركه قرآنك نزولي اشبو كيجه ده ابتدا اولنمش اوله صكره الله سبحانه اشبو كيجه ده شو اوچ صفتي قويدي برنجيسي شوكه بر كمسنه بو كيجه كوزل عمل ايشلسه كويا بيك آي كوزل ايش ايشلدي ايكنجيسي شوكه دنيا امورلري كه مقدردركه كلدن اشبو كيجه ده اينر اوچنجي شوكه الله سبحانه جانبندن سلامتلك وكوكل خوشلغي بو كيجه ده نزول ايدر وشو كيجه ده عبادت حلاوتلو اولور قرآندن معلوم اولديكه شو كيجه رمضانده بولنور وحديثدن بللو اولديكه رمضان شريفك عشر اخيرنده اولور طاق كيجه لرنده يكرمي بردن يكرمي يدي كيجه سنه دكين الغيب عند الله

(سورة البينة مدنية وهي ثمان آيات)

بينه سوره سي مدينه ده نازل اولمش واشبو سوره سكز آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليجي اسركيجي اولان اللهك آديله اوقورم

(لم يكن الذين كفروا من اهل الكتاب والمشركين منفكين حتى تاتيهم البينة) ت اولدي كتاب اهلندن وشريك قوشنلردن كافر اولانلر آيريلجي يعني كندو آيينلرندن اولوقته دكين كه كلدي آنلره ظاهر اولان حجت يعني انلري تكليف ايتمدلر كندو دينلريني ترك ايتمكه مكر ظاهر اولان دليل قائم اولدقدنصكره (يعني انلرك حالي رسولك كوندرلمكي وكتابلري ايندرمكي مقتضي ايدي اول سبيدن رسول كوندردك وقرآني ايندردك) ف اول حضرت عليه السلامدن اول هر ملتك اهللري ازغين اولديلر هر كمسنه كندو غلطنه مغرور اولدي شويله كه انلره اكر بر حكيم يا بر ولي ويا بر پادشاه عادل كلوب طوغري يولي كوسترمه ويلدرسه بيله ممكن دكلديكه آنلر طوغري يوله اوزره كله لر حتى بويله بر عظيم القدر وجليل الشان پيغمبر الله سبحانه نك كتابي ومعدقوي ايله كلمزسه ديني وقتا كه كلدي بر قاچ ملرده شهر بشهر ايمانله طولو اولديلر (رسول من الله يتلو صحفا مطهرة فيها كتب قيمة) ت كه پيغمبردر الله

جانبندن اوقور پاك اولان مكتوبلري يعني قرآنك سوره لريني شو صحيفه لرده طوغرو ودرست اولان احكاملر واردر * ف هر سوره سي بر كتابدر (وما تفرق الذين اوتوا الكتاب الا من بعد ما جاءتهم البينة) ت ومتفرق اولديلر كتاب اهلي (يعني بعضي مقبول اولديلر وبعضي مردود) مكر آندنصكره كه كلدي آنلره ظاهر اولان دليل * ف يعني اشبو پيغمبر واشبو كتاب كلدكدنصكره هيچ شبهه قالمدي پس شمدي كتاب اهلنك طاتمسي عناددندر شبهه دن دكلدر (وما امروا الا ليعبدوا الله مخلصين له الدين حنفاء ويقيموا الصلوة ويؤتوا الزكوة وذلك دين القيمة) ت وبيورلمدي آنلره مكر شوكه عبادت ايده لر الله تعالي يه خالص دينه يه رق انكيچون عبادتي ابراهيمك ديني آله رق وهدا اومت ايده لر نمازه وويره لر زكاتي وشودر طوغرو اولان دينك حكملري * ف يعني اشبو احكاملر هر بر دينده مقبولدر وكوزلدر (ان الذين كفروا من اهل الكتاب والمشركين في نار جهنم خالدين فيها اولئك هم شر البرية) ت تحقيق اول كمسنه لركه كافر اولديلر كتاب اهلندن وشريك قوشنلردن جهنمك اودنده اولورلر ابدي اوله رق آنده اشبو كروه آنلردر خلقك زياده كوتوسي (ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات اولئك هم خير البرية) ت تحقيق اول كمسنه لركه ايمان كتورديلر وايشلديلر كوزل ايشلري اشبو جماعت آنلردر خلقك زياده كوزلي (جزاؤهم عند ربهم جنات عدن تجري من تحتها الانهار خالدين فيها ابدا رضي الله عنهم ورضوا عنه ذلك لمن خشي ربه) ت آنلرك مزدي كندو ربلرينك يانده ابدي اوله جق باغچه لردركه آقر آنلرك آلتندن ايرمقلر هميشه اوله رق آنده دائما خشنود اولدي الله آنلردن وخوشحال اولديلر آنلر اللهدن اشبو وعده اول كمسنه ايچوندركه قورقدي كندو ربندن

(سورة الزلزال مدنية وهي ثمان آية)

زلزال سوره سي مدينه ده نازل اولمش وبو سوره سكز آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليجي اسركيجي اولان اللهك آديله اوقورم

(اذا زلزلت الارض زلزالها) ت اولوقتكه تپرديلور يركندونك تپرنمكيله (واخرجت الارض اثقالها) ت وطشره آتار ير كندو يوكلريني يعني خزينه لريني * ف قيامت كونندن اول ير ايچره اولان آلتون وكومشلر يردن طشره آتلور اولوقتده هيچ بر آليجي

بولنمز (وقال الانسان مالها) ت ودیر انسان نه اولمش یره (یومئذ تحدث اخبارها) ت
اولکون تقریر ایدر یرکندو قصه لرینی (بان ربك اوحی لها) ت اول سببله که سنك ربك
حکم کوندردی اکا * ف یعنی یرقوللرك کاهنی حساب وقتنده بیان ایدر (یومئذ یصدر
الناس اشتاتا لیروا اعمالهم) ت اولکونده کیرودونرلر ادملر متفرق اوله رق یعنی حساب
یرنده تا که کوستریله انلره انلرك عمللرینك جزاسی (فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره) ت پس
هرکسنه که ایشلمش اوله بر ذره مقداری کوزل عملی کوررآنی (ومن یعمل مثقال ذرة شرا
یره) ت وهرکسنه که ایشلمش اوله بر ذره مقداری کوتو عملی کوررآنی

(سورة العادیات مکیة وهی احدی عشر آیة)
عادیات سوره سی مکه ده نازل اولمش اون بر آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحیم)
باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهك آدیله اوقورم

(والعادیات ضبحا) ت غازیلرك بك سکردیجی اتلری حقیچونکه سکرتدکلرنده بورونلری
ونفسلری خورلادوکو کسلرندن هاراتی چیقار (فالموریات قدحا) ت یوریدکلرنده
ایاقلرینك طرناقلریله یردن اودچیقران آتلر حقیچون (فالمغیرات صبحا) ت پس صباح وقتنده
یغمایه کیدن غازیلر حقیچونکه (فاثرن به نقعا) ت آنلرك آتلری یوریدکلری وقتده توز
قوپاردیلر (فوسطن به جمعا) ت پس کاورلر اول غبار ایله جماعتك اراسنه یعنی دشمنلرك
* ق شاه ولی الله رحمه الله دیرکه اشبو یمین اشارتدرکه جهاد مشروع اولسه کرکدر والله
سبحانه نك رضاسی غازیلرك آتلرینه دخی تعلق ایدر * ف اشبو یمین جهاد عسکرینك
اتلورینه دربوندن بیوك ایو عمل نه اولور که الله سبحانه نك دینی اعلی قیلماق ایچون جانلرینی
ویرمکه حاضر اولورلر (ان الانسان لربه لکنود) ت البته آدمی کندو ربسنه نسبت
شکرسزدر (وانه علی ذلك لشهید) ت والبته آدمی کندو شکرسزلکی اوزرینه خبرداردر
(وانه لحب الخیر لشدید) ت والبته آدمی مالی سومکده زیاده مبالغه ایدیجیدر (افلا یعلم
اذا بعثر ما فی القبور) ت آیا پس بیلزمی وقتا که قالدریلور اولشیکه قبرلرده واردر
(وحصل ما فی الصدور) ت وظاهر قیلنور هر برشیکه سینه لرده واردر (ان ربهم بهم

یومئذ

یومئذ لخبیر) ت تحقیق انلرك ربسی انلرك احوالنه اولکونده خبرداردر

(سورة القارعة مکیة احدی عشرة آیة)
قارعه سوره سی مکه ده نازل اولمش اون بر آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحیم)
باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهك آدیله اوقورم

(القارعة ما القارعة) ت قیامت ندر اول قیامت (وما ادراك ما القارعة) ت ونه شی
خبردار قلدی سنی که ندر قیامت (یوم یکون الناس کالفراش المبثوث) ت قیامت متحقق
اولور اولکونده که اولور آدمیلر طاغاش اولان پروانه لرکبی (وتکون الجبال کالعهن
المنفوش) ت واولور طاغلر آتلمش ورنکلو اولان یوك کبی (فاما من ثقلت موازینه) ت
پس اما هرکسنه که آغر اولدی آنك حسناتی ترازوسنك کوزی (فهو فی عیشة راضیة) ت
پس شو شخص راضی اولدیغی چشمه ده اولور (واما من خفت موازینه فامه هاویة) ت
واما اول کسنه که یوکل اولدی آنك حسناتی ترازوسنك کوزی پس شو شخصك قونیله جق
یری هاویه در (وما ادراك ما هیه) ت ونه شی بیلدردی سکا که ندر هاویه (نار حامیة) ت
غایت یاقیجی اوددر

(سورة التکاثر مکیة وهی ثمان آیات)
تکاثر سوره سی مکه ده نازل اولمش وبو سوره سکز آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحیم)
باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهك آدیله اوقورم

(الهاکم التکاثر حتی زرتم المقابر) ت مشغول قیلدی سزی مال واولادکزك چوقلغیله
معیشت طلب ایتمکلککز اولوقته دکینکه ایرشدیکز قبرلره یعنی مدفون اولدیکز (کلا
سوف تعلمون ثم کلا سوف تعلمون) ت اویله دکلدرکه (عاقل اولان آدم دنیا ایله اوغراشوب
آخرتی اونوده) یقینده موتکزده عاقبت نه اوله جغنی بیلورسکز صکره حقا (قیامت کوننده
خطاکزی) بیلورسکز (کلا لو تعلمون علم الیقین) ت حقا اکر بیلسدیکز ایشك حقیقتنی
یقین بیلمکله غافل اولمزدیکز (لترون الجحیم ثم لترونها عین الیقین) ت البته کوررسکز جهنمی
بردخی البته کوررسکز شو جهنمی شبهه سز ظاهر کورمکله (ثم لتسئلن یومئذ عن النعیم) ت

صكره تحقيقا سؤال اولنورسكز اولكونده نعمتدن (يعنى آنك مقابلنده شكر ايتديكزمى ياشكرسزلكمى ايتديكز)

(سورة العصر مكية وهى ثلاث آيات)
والعصر سورەسى مكەدە نازل اولمش واشبو سورە اوچ آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)
(باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم)

(وَالْعَصْرِ) ت زمان حقيچون (اِنَّ الْاِنْسَانَ لَفِى خُسْرٍ) ت البته آدمى زيانده در (اِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ) ت مكر اول كسنەلركه ايمان كتورديلر وايشلديلر كوزل ايشلرى و برى برينه وصيت ايتديلر طوغرو اولان دينله و برى برينه وصيت ايتديلر صبرايله

(سورة الهمزة مكية وهى تسع آيات)
همزه سورەسى مكەدە نازل اولمش و بو سورە طقوز آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)
باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم

(وَيْلٌ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُمَزَةٍ) ت واى اولسون هر برغيبت ايديجى وعيب ايديجى كيمسەيه (اَلَّذِى جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ) ت اول كسنەكه جمع ايلدى مالى وصاقلادى آنى (يَحْسَبُ اَنَّ مَالَهُ اَخْلَدَهُ) ت كمان ايدركه آنك مالى هميشه دير يلك ويرەجكدر اكا (كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِى الْحُطَمَةِ) ت يوق يوق (اويله كمان ايتديكى كبى دكلدر) البته آتلور حطمەيه (وَمَا اَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ) ت ونه شى خبردار قيلدى سنى كه ندر حطمه (نَارُ اللّٰهِ الْمُوقَدَةُ الَّتِى تَطَّلِعُ عَلَى الْاَفْئِدَةِ) ت اللهك علولنمش اوديدركه غالب اولور قلبلر اوزرينه *ف اول برقلبكه آنده ايمان اولور آنى ياقمزوا كركفر اولورسه آنى ياقر (اِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُؤْصَدَةٌ فِى عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ) ت البته شو اودآنلر اوزرينه قاپانمشدر اوزون تيمور ديركارله آنلرك اوزرينه باغلنمشدر

(سورة الفيل مكية وهى خمس آيات)
فيل سورەسى مكەدە نازل اولمش و بو سورە بش آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)
باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم

*ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه يمن پادشاهى ابرهه كعبەيى يقمغه عزم ايدوب چوق فيللر

وعسكرلرايله چيقوب وقتا كه كعبەنك يقينلرينه كلدى الله سبحانه قوشلره حكم بيوردى تا اشبو عسكرلرى هلاك ايتديلر (اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِاَصْحَابِ الْفِيلِ) ت كورمدكمى نيچه معامله ايتدى سنك ربك فيل اصحابنه (اَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِى تَضْلِيلٍ) ت يصمەديمى كوتواولان حيلەلرينى باطل فائدەسز قالمقده (وَاَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا اَبَابِيلَ) ت وكوندرمديمى آنلرك اوزرينه بولك بولك قوشلرى (تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ) ت آتاردى آنلر اوزرينه بالچقدن دوزلمش اولان طاشلرى (فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَاْكُولٍ) ت پس يصەدى آنلرى حيوان ييوب چكنديكى صمان كبى * ف يمن مملكتى اوزرينه حبش اهلى غالب اولديلر چقانكه كورديلركه جمله عرب كعبەيه حج ايدرلرديديلركه آنلرحج ايچون كندولرينك ياننه كاسونلر اشبو سببله بركنيسه ياپديلر كعبەنك مقابلنده پس شو كنيسەيى درلودرلو زينتلرايله بزتديلر پس هيچ كسنه شو كنيسەنك زيارتيچون كلمدى امدى آنلرطاريلوب كعبەيى يقمق ايچون عسكر وفيللر آلوب كيتمش ايكن يول ارالرنده اولان عربك برقاچ قوملرى آنلره مزاحم اولديلر جملەسنى مغلوب ايدوب حرم يرينك حدودينه ايرشدكده كولك جانبندن يشل قوشلر قرانقوش مقدارنچه كلمشلر هربرنده اوچ طاش وارايدى بورننده برطاش وهربرآياغنده برطاش طوتارايدى نيجه بيلك قوشلر كاوب آنلر اوزرينه شو طاشلرى آتديلر تفنك كاولەلرى كبى انلره يتشدرديلر اكردوەنك ارقەسنه طوقنسه قارندن چيقارايدى پس آدمى نه شيدر اشبو جمله عسكرده بركيشى ديرى قالمدى وشو يلده اول حضرتك ولادتى واقع اولدى

(سورة قريش مكية وهى اربع آيات)
قريش سورەسى مكەدە نازل اولمش و بو سورە درت آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)
باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم

(لِاِيلَافِ قُرَيْشٍ) ت قريشه الفت ويرمكك شكرى ايچون (اِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ) ت آنلره الفت ويرمكه قيش سفرينه و يازسفرينه (فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هٰذَا الْبَيْتِ) ت پس عبادت ايتسونلر اشبو اولك ربسنه كه (اَلَّذِى اَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ) ت اول طعام ويردى آنلره اچلقدن وامنيت ويردى انلره قورقدقلرى قورقودن * ف پيغمبر عليه السلامك اون ايكنجى اتاسنك آدى كنانه اوغلى نضر ايدى آنك اولادينه قريش ديرلر جملەسى مكەده جمع ايديلر عرب طايفەسى كەجه كلورلر ايدى قريشلرى كعبەيه سدنه وخدمتكار كورورلر ايدى عرب طائفەلرينك يوردينه چقانكه قريشلر كيدرلر ايدى عربلر آنلره تعظيم وتكريم ايدرلر ايدى وآنلره احسان ايدرلر ايدى قريشك معاشنك مدارى اكثر

بو ایدیکه قیشن تجارت ایچون یمنه وارورلر ایدی و یازین شامه سفر ایدرلر ایدی بعض اوقاتده عرب طائفه‌سی که عداوتدن بری بریله غوغا وشماتت ایدرلر ایدی کعبهٔ شریفه تعظیمی ایچون قریشلره تعرض وایذا ایتمزلر ایدی الله سبحانه بیوردیکه اشبو بیت شریفک برکاتندن سزه امنیت ومعیشت واردر پس نیچون اشبو اولنصاحبنه عبادت ایتمزسکز

(سورة الماعون مکیة وهی سبع آیات)

ماعون سوره‌سی مکه‌ده نازل اولمش و بو سوره یدی آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشلیجی اسیرگیجی اولان اللهک آدیله اوقورم

(أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ) ت آیا کوردک بیلدکمی اول کمسنه‌یی که یلان صایدی عمللرک جزاسنی (فَذَٰلِكَ الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ) ت پس اشبو شخص بر آدمدر که اهانتله دفع ایدر یتیمی (وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ) ت ورغبت ویرمز فقیره طعام ویرمکه (فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ الَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ) ت پس وای اول نماز قیلنلر اوزرینه که آنلر کندو نمازلرندن غفلت ایدرلر *ف یعنی وقتندن سویشدروب قضا ایدرلر یاخود طار اولان وقتده نماز قیلرلر (الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ) ت اول کمسنه‌لر که آنلر ریا ایدرلر وعاریت ویرمزلر ماعونی (یعنی ایکنه وچوالدز وچناق وقوغه وآنک کبی شیلری) *ف شاه ولی الله رحمه الله دیرکه اشبو سوره‌نک نصفی کافرک حالنی تصویر یدر ونصفی منافقک حالنی تصویر یدر والله سبحانه اعلم

(سورة الکوثر مکیة وهی ثلاث آیات)

کوثر سوره‌سی مکه‌ده نازل اولمش واشبو سوره اوچ آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشلیجی اسیرگیجی اولان اللهک آدیله اوقورم

(إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ) ت (یا محمد صلی الله علیه وسلم) بز ویردک سکا کوثری (کوثر بر ایرمغک آدیدرکه آخرتده حضرتک امتی آندن ایچرلر) *ف کوثر جنتده بر ایرمغک آدیدر آنک صویی سوتدن آقدرو بالدن طاتلیدر بر کمسنه آندن بر کره ایچسه عمرینک تمامنده دکین صوصامز شو ایرمغک صویی محشرده بر حوض ایچنده طولانور بو حوضده ایکی اولوق واردر بریس التوندن وبریسی کومشدن اشبو حوض درت بچاقلوق بعده دروهر بر طرفی ایکی آیلق مسافه اولور وهر برجانبی آلتون وکومش تخته‌لردن فرش اولنمشدر اول حوضک یاننده اولر واردر انجودن وشو حوضده صو ایچه جك ابریقلر واردر یلدزلر عددنجه آلتون وکومشدن یاپلمش وشو حوضک کنارنده اول حضرت علیه السلام کندو اصحابلریله اولور

وامتلردن جماعت جماعت ایریشوب کاورلر هر کمسنه که شو یره واروب اول صودن ایچرسه محشرک تمام مدتنه دکین بردخی صوصامز وامن وامنیتده اولورلر هر کمسنه که آنده وارمز وای اولسون انک حالنه (فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ) ت پس نماز قیل ربک ایچون ودوه بوغزله *ف قربان کسمک پیغمبر اوزرینه واجب ایدی وامتلرک زنکینی اوزرینه واجبدر فقرا اوزرینه دکل (إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ) ت سنک دشمنک کدر خیردن وذریتدن کسلمش *ف کافرلر دیدیلر که پیغمبرک اوغلی یوقدر کندیسی حیاتده اولدقچه ذکر اولنور اولدکدنصکره آنی کیم ذکر ایدر پس پیغمبرک آدی قیامته دکین ذکر اولنور وآیدین اولور واول کافری کیمسه بیلمز

(سورة الکافرون مکیة وهی ست آیات)

کافرون سوره‌سی مکه‌ده نازل اولمش وآلتی آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشلیجی اسیرگیجی اولان اللهک آدیله اوقورم

(قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ) ت دیکل ای کافرلر عبادت ایتمم عبادت ایتدیککز شیئه (وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ) ت ونه سز عبادت ایدرسکز بنم عبادت ایتدیکم شیئه (وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدتُّمْ) ت ونه بن عبادت ایدرم عبادت ایتدیککز شیئه (وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ) ت ونه سز عبادت ایدرسکز اول شیئه که بن عبادت ایدرم اکا (لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ) ت سزکچون سزلک دینکزدر وبنمچوندر بنم دینم *ف یعنی سزلر عناد ایدیورسکز پس سزه نصیحت ویرمک نه فائده ویرر

(سورة النصر مدنیة وهی ثلاث آیات)

نصر سوره‌سی مدینه‌ده نازل اولمش وشو سوره اوچ آیتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشلیجی اسیرگیجی اولان اللهک آدیله اوقورم

(إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ) ت چانکه کلور اللهک یاردیمی وظهوره کلور فتحی (وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا) ت وکورسین آدمیلری که داخل اولورلر اللهک دیننه بولک بولک (فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا) ت پس پاککله ذکر ایت اوکلکله برابر کندو ربکی ویارلغمق طلب ایت آندن البته الله رحمتله قایدیجیدر (یعنی اشبو جمله سنک اجلک یقین اولدیغنک علامتلریدر یا محمد پس آخرته استعداد ایتمکه مقید اول) *ف یعنی قرآن شریفده

هر برده فيصل اولنغه وعده دروكافرلر وقوعنى چابكلكله طلب ايدرلرايدى وشو حضرت عليه السلامك عمرى آخرنده مكه فتح اولدى وعرب ملكنده اولان آدميلر بولك بولك مسلمان اولديلر پس الله سبحانه نك وعده سى طوغرى اولدى پس شمدى امتكك كناهلرينى عفو ايتمكى طلب ايت تاكه شفاعت درجه سين دخى بوله سين اشبو سوره پيغمبرك عمرى آخرنده نازل اولدى پس حضرت بيلديلر كه دنياجه اولان ايشلرى تمام اولدى شمدى آخرت سفرينه حاضرلنملى

(سورة اللهب مكية وهى خمس آيات)

لهب سوره سى مكه ده نازل اولمش واشبو سوره بش آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم

* ف شاه ولى الله رحمه الله ديركه اول حضرت صلى الله عليه وسلم كندواقربالرينى جمع ايدوب جهنمك اودندن قورقتدى ابولهب اول حضرتك جانبنه طاش آتوب ديديكه اشبو ايش ايچونمى بزلرى جمع ايتدك پس اشبو سوره نازل اولدى (تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ) ت هلاك اولسون ابى لهبك ايكى الى وهلاك اولسون ابولهب ايكى الى آنك ذاتندن كنايه در (مَا أَغْنَى عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ) ت اصلا دفع ايتمدى ابولهبك باشندن هلاكى آنك مالى وانك كسب ايتديكى شيلر (سَيَصْلَى نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ) ت البته كاورعلو صاحبى اولان اوده (وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ) ت وآنك قاريسى دخى كلور (مراد ايدرم شو قاريدن) اوطون قالدريجى يعنى سوز كزديريجى وقوغنجاق ايديجى (فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ) ت آنك بوينده ايب واردر خرماليفندن (يعنى آخرنده بوغازينى بوغمقله عذاب اولنور) * ف ابولهب پيغمبر عليه السلامك عمجه سيدى كافر اولديغندن پيغمبره عناد ايدرايدى بردفعه پيغمبر عليه السلام قريشك تمامنى يوكسك اواز ايله چاغروب جمع ايتديلر ابولهب ايسه حضرتدن يكا بر طاش آتوب ديديكه اشبو ديوانه ناقله يره خلقى چاغرر وآنك قاريسى زياده عداوت ايدردى وزياده خستندن يسانلردن اوطون كندو اوموزيله كتوردى وديكنلردى شروب اول حضرتك يولنه براقوردى تاكه كاوب كيدنلره شو ديكنلردن ايذا اوله

(سورة الاخلاص مكية وهى اربع آيات)

اخلاص سوره سى مكه ده نازل اولمش ودرت آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم

(قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) ت ديكل الله بردر (اللَّهُ الصَّمَدُ) ت الله احتياجسزدر * ف يعنى بز

وايچمز (لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ) ت طوغورمدى وغيريدن دخى طوغمدى (وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ) ت واولمدى آكا هيچ بركمسنه مثل ودنكداش * ف يعنى بركمسنه انك مثلى اولمزكه آندن قارى آله يا اوغل طوته

(سورة الفلق مدنية وهى خمس آيات)

فلق سوره سى مدينه ده نازل اولمش وبش آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليجى اسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم

(قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ) ت ديكل صغنورم صباحك ربنه (مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ) ت ياراتديغى شيلرك كوتولكندن (وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ) ت وقرانقو اولان كيجه نك كوتولكندن اولوقتكه قرانقوسى يايلور (وداغاش اولور) * ف يعنى كيجه قرانقوسى وآى طوتلمسى پس شو قرانقولرده جمله قرانقولر داخلدر ظاهرده اولسون وباطنده اولسون ودخى الى بوشاق وفقيرلك وپريشانلق وازغينلق (وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ) ت دوكملره نفس اوريجى سحر ايديجى اولان قاريلرك كوتولكندن (وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ) ت وهر برحاسدك شرندن وقتاكه حسد ايدر * ف شو وقتده آنك كوزى اثر ايدر

(سورة الناس مدنية وهى ست آيات)

ناس سوره سى مدينه ده نازل اولمش واآلتى آيتدر

(بسم الله الرحمن الرحيم)

باغشليجى واسركيجى اولان اللهك آديله اوقورم

(قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ) ت ديكل صغنورم آدميلرك ربنه (مَلِكِ النَّاسِ) ت آدميلرك پادشاهنه (إِلَٰهِ النَّاسِ) ت آدميلرك معبودينه (مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ) ت ذكر اولنانده كيرو قاچن وسوسه ويريجينك كوتولكندن * ف شيطان كناهه رغبت ويرور وكندوسى كوزكمز (الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ) ت شول كه وسوسه صالور آدميلرك سينه سنه (مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ) ت جن جنسندن اولسون ويا آدم جنسندن * ف حديثده بيورمشكه اشبو سوره لر كبى صغنمق ايچون دعالردن هيچ بردعا يوقدر

معلوم اوله که حق تبارك وتعالی قرآن مجیدی قوللرینه بر نعمت عظمی انزال بیورمشدرکه اوقنوب تلاوت اولنمسندن هر حرفنه اون حسنه یازیلور ومعناسیله عمل ایتمسله ضلالتده قلان ازغینلر طریق هدایتی بولورلر وجاهللر عالم کامل اولورلر واللهك نعمتلرینه شاکر اولمیانلر شکر ایدرلر وصفات الهیه یی بیلمیان کیمسه لر الله تعالی نك صفات کمالیه سندن خبردار اولورلر وگناه ومعاصینك قبیح وچرکین اولدیغنی بیلورلر وحسنات وخیرات ایتمنك کوزل ومقبول اولدیغنی فهم ایدوب گناهی ترك وطاعت واحسان ایله اشتغال ایدرلر وشیطان لعینك دوزاغنه دوشمزلر ودنیایه محبت ایتمزلر وکفار ومشرکیندن قورتلرلر نهایت دنیاده کوزل آد تحصیل ایدوب آخرتده عالی مقام بولوب جنت اعلاده مخلد ومستدام اولورلر لکن هزار حیف ویازقلر اولسونکه بو آخر زمانده ایمان ضعیفلکی اهل اسلامی دنیا ایله اولقدر مشغول ایتمشکه علوم دینیه واعمال خیریه محبتی کوکللردن بردنبره قالقمشدر بر کیمسه قرآن کریمك تعلیم وتعلمنه ومعناسنی فهم ایتمکه نه کندوسی رغبت ایدرونه اولاد وعیاللرینی تعلمه ترغیب ایدر بلکه مدارس ومکاتبده اوقنوب تعلیم اولنان درسلر یا قصص مخترعهٔ کاذبه وعشق وهوایه متعلق حکایات غریبه لر یاخود فلسفیه وحکمت طبیعیه والسان اجنبیه یه دائر اولوب علم دین ترك اولنوب کیتمکده در اشته بو سببدن اولادلری عاقبت احکام شرعیه دن غافل وجاهل بیویوب هوا وهوسله شیطان وسوسنه ونفس آرزوسنه تابع اولهرق بدکردار وسفیه روزکار اولورلرکه تمام همتلری بطن وفرجه وراحت جسمه صرف وخرج ایدرلر حلال وحرام دیمزالنسه کچنی بر اقرز زنا ولواطه کبی گناه کبائردن چکنمز صقال تراش ایتمه وکفاره مشابهت ویر اثواب کیمه کبی شیلردن مبالات ایلمز وشرب خمر وقمار بازلغی عادت وصنعت ایدینه رك کیجه وکوندز یهود ونصاری ایله اختلاط وانلر ایله صحبت والفت ایدینوب عادتلرینه آشوب کیده کیده محبتلری قلبنده قرارلشور وصورت ظاهرده انلردن فرق قالمز اولور وامر دیندن اول مرتبه غافل وبی خبر قالوب امور دنیا ایله اویله مشغول اولورلرکه اهل اسلامه مسنون اولان سلامه بیله تنزل ایلیوب بر کیمسه یه سلام ویرمزلر حاصلی دنیایه اولقدر مغرور اولورلرکه رزقلرن ویرن خلاق عالمی بیله اونودورلر امدی انسانی طریق حقه هدایت ایدوب نفسنی تزکیه وتربیه ایتمکه قرآن کبی بر مرشد کامل اولمز ایسه ده فقط بو دخی طوطی قوشنك بر قاچ سوزاوکرنوب معناسنی بیلمیه رك اغزندن چیقاردیغی کبی قرآنك یالکز الفاظنی تعلم ایدوب مخارج وتجوید حروفنه صرف اوقات ایله حاصل اولمز الفاظنی اوقومق لسانك حظی اولوب معناسنی تفکر وموجبنجه عمل ایتدکجه قلبه برشی سرایت ایتمزنیجه حافظلر وارکه عمرلرینی تجویده صرف ایدوب معنایی فهم ایتمکه وتفسیر جانبنه کیتمکله خدا ورسولدن غافل وجاهل قالمشلردر حالبوکه الله تعالی قرآنی محض نصیحت وانسانی تربیت ایچون انزال بیوردیغی (ولقد یسرنا القرآن للذکر فهل من مدکر) قول کریمیله خبر ویروب انسان سهو وغفلت ایتمسون واسیر شهوت اولوب ضلالت یولنه کیتمسون دیو تنبیه بیورمشدر معنیٔ آیت بو اولورکه بز قرآنی آسان وقولای قلدق ونیجه درلو وعظ ونصیحت ووعده ووعید ایله انزال ایتدك تا که هر کس فهم ایدوب نصیحت آله لر پس بر نصیحت قبول ایدن کیمسه بوقمیدر ذلك

عالمك بو یله غفلتلو کونلرنده مولای متعال حضرتلرینك محض بر احسان کریمیدرکه ممالك هندوستاندن مدینهٔ بوفالده خادم شریعت مدبر امور مملکت محمد جمال الدین خان هندی دهلوی حضرتلری قرآن کریمك معناسنی هر کس فهم ایتمك اوزره هند وافغان لسانلرنده تفسیرلر ترتیب وطبع ایتدیروب دیار هندیه وبلاد افغانستانده نسخه لرین نشر ایلمشلرکه همتلریله خاص وعام معانیٔ قرآنیه یی قولایجه وکوزلجه فهم ایتمشلردر بو دفعه ترکستان اهالیسی دخی معانیٔ قرآنیه دن آشنا اولملری نیت خیریه سیله هندستانه هجمو ار اولان ترکستان قدیم اهالیسی لسانلرینه موافق اوله رق ترکیجه بر تفسیر ترتیب اولنمسنه همت ایلدکلرنده بحمده تعالی اشبو تفسیر جمالی تألیف قلنمشدر ومبتدیلره اهون طریقله تعلیم وتفهیم اولنوب قرآنك معناسندن آز وقتده خبردار اولملری ایچون مولانای مشار الیه حضرتلرینك هندی لسانیله ترتیب بیورمش اولدقلری طریق تعلیم لسان ترکی یه ترجمه قلنوب تفسیره ذیل وعلاوه قلنمق مناسب کورلمشدر

(ترکیب تعلیم تفسیر کلام رب کریم)

خوجه النه تفسیری آلوب اوقویان کیمسه مصحف شریفی النده طوتوب ابتدا بر آیت اوقیوب هر کلمه نك معناسنی آیروجه آیروجه سویلر وار ایسه ضمیرلرك غائب ومخاطب ومتکلم ومفرد وتثنیه وجمع اولدقلرینی ومرجعلرینی بیان ایدر بعده اوقویان کیمسه نه دخی بو وجه اوزره مصحفدن معنی ویرر ذهننده قرارلشنجیه دکین بر قاچ دفعه تکرار ایدوب بعده بشقه آیته شروع ایدر ومنوال سابق اوزره معنی ویره رك درسی تمام ایلر مثلا شو صورتله

بسم الله الرحمن الرحیم (ب) ایله (اسم) آد (الله) الله (الرحمن) باغشلیجی (الرحیم) اسرکیجی * حاصل معنی باغشلیجی اسرکیجی اولان اللهك آدیله باشلرم قل هو الله احد (قل) سویله (هو) اول (الله) الله (احد) بر * حاصل معنی سویله اول الله بردر الله الصمد (الله) الله (الصمد) محتاج دکل * حاصل معنی الله محتاج دکلدر لم یلد ولم یولد (لم یلد) طوغورمدی (ولم یولد) طوغمدی ولم یکن له کفوا احد (ولم یکن) یوقدر (له) اکا (کفوا) اقران (احد) بر کیمسه * حاصل معنی الله تعالی طوغورمدی وکیمسه دن طوغمدی ویوقدر اقران اکا بر کیمسه * اشته بو ترتیب اوزره درس ویروب مبتدیلرك ذهننه کوزلجه یرلشدیراسه وازقونان درسلر اونودلماسی ایچون بر قاچ کونده بر دفعه کچن درسلری تکرار ایتدیروب مداومت اولنسه بعنایة الله تعالی آز وقتده قرآنك معناسنی فهم ایتمکه استعداد وملکه حاصل اولور وبالله التوفیق وبیده ازمة التحقیق والحمد لله رب العالمین

تاریخ ختم کتاب ازجناب مستطاب مولانا محمدجمال الدین
باعث تألیف این تفسیرمبین مدظله العالی

سلطان حمید راخدا داد ... تفسیرز ترجه بترکی
(اعجازغریب) کفت تاریخ ... ازطبع بشوکت وبزرکی
١٢٩٤

ازخیالات غلام رب قدیر بندهٔ حقیر محمدحسین بن محمد
اسمعیل الهندی المخلص بفقیر غفرلهما الله الخبیر

صد شکرکه درمطبع عالی متعالی ... ازطبع برون آمده تفسیرجمالی
وقت است که اترالذی زینت دارین ... دارند باعناق چنین عقد لاَلی
کرمورد تعلیم وتعلم شودا ینك ... هرجوست بکونین دران رتبهٔ عالی
برمردوزن وپیروجوان وهمه اطفال ... فرض است نباشند ازین مشغله خالی
مقبول ازو بادکه مصروف درین کرد ... ازطاعت جسمانی وازطاعت مالی
این پیکر تسهیل معانی چو برآمد ... شد صورت تاریخ برآت خیالی
ازهند بر آسانی تعلیم باترالذ ... تفسیرجمالی شده الهام جلالی
سنة ١٢٩٤

ترکی مصححی محمدنجیبك سویلدیکی تاریخ

عصریمزخدیواکرمده ... بولدی عالم هنرله پیرایه
نشراولنقده نیجه خوش آثار ... قدرعلم ایرمده ثریایه
اشته بوبرکذارهندستان ... باصلوب چیقدی نامی بالایه
تحفهٔ هنددرکه رومه کلوب ... اولدی اهل علومه سرمایه
کریاتده بولنسه بوتفسیر ... غیره حاجت قالورمی ملایه
تام اولوب طبعی خامه تاریخن ... ایکی مصراعله چکدی املایه
حمد لله مبین القرآن ... طبع ایله نوروبردی دنیایه
١٢٩٤

عنه تعالی سایهٔ معارفوایهٔ حضرت خدیوانخمیدده اشبوالتفسیرالجمالی علی التنزیل الجلالی
نام تفسیرنفاست اتسامك طبع وتمثیلی ... کمو زطقسان درت سنهٔ هجریه سی ذی
القعده سنك اواتلنده بولاق دارالطباعهٔ مشهوره سنده رسیدهٔ حسن ختام اولشدر دار
الطباعهٔ مذکورهنك اوتهدنبری امرتصحیحده معلوم عالم اولان شهرت کامله سی اوزرینه

نقس

نفس مطبوعاتنك دخی برقاتدها حسن ونفاست ونظافتی حقنده سعی مزید وطرزقدیم اوزره
اولان آلات طبعیه وادوات سبکیه نك جمله سی تغییروتجدید اولنه دیغی صره ده خط عماد
شیوه سی اوزره بغایت نفیس تعلیق وهوامش ایچون اینجه نسخ قاعده لریله خط کوفی
نوعندن اولمق اوزره غرب اهالیسنك استعمال ایتدکاری قاعده نك دخی ایجادینه موفقیتله
مطبعهٔ مذکوره ممالك اسلامیه مطابعنك الـ اکمل واجلی اولدیغندن وحسن مطبوعاتی
هندستان اهالیسی عندنده بیله اشتهارواعتبار بولدیغندن بوکره بلادهندیه دن (بوفال)
مدینه سی علمای مشهوره سندن علامهٔ فضائل نشان وفهامهٔ مکارم عنوان قدوة اتقیا
ونقاوة اصفیا شیخ جمال الدین خان حضرتلری زبان فارسیدن لسان ترکی یه ترجمه ایتدیرمش
اولدیغی اشبو تفسیرشریفك تکثیرعددیله برای انتفاع نشرینی مرام ایدوب ورق طبع
وتمثیل ایتدیرمك اوزره هند علماسی بنامندن الشیخ محمدحسین بن الشیخ اسمعیل الدهلوی
نام ذات فضیلت سماتی مصره اعزام ایتمکله شیخ موسی الیهك وساطت
خیریه سی وعزتلو حسین حسنی بك افندینك نظارت بهیه سی
ورفعتلو محمدحسنی افندینك وکالت ودقت کامله سی
وانطاکیه لی مفتی زاده محمدنجیب کمضاعتك
تصحیح عاجزانه سیله اوچ ماه
ظرفنده تکمیل
اولنمشدر